E 1689

arhitectura RPR

1965 1

AUTOSERVICE

sumar

● URBANISM

Arh. Mariana Vereanu
2 SISTEMATIZAREA UNOR ORAŞE DIN REGIUNEA BACĂU

Dr. Cirus Spiride, arh. Adriana Popp, arh. Gheorghe Iacovescu
11 SISTEMATIZAREA REGIUNII TURISTICE VALEA PRAHOVEI

● CONSTRUCŢII INDUSTRIALE

Arh. Zaven Gianichian
18 CLĂDIREA «GRUPULUI DE AUTOMATIZĂRI» — BUCUREŞTI

Arh. Z. Solomon
19 UNELE OBSERVAŢII CRITICE

Arh. Lucia Gheorghiţă
22 O FABRICĂ DE POLISTIREN EXPANDAT

● CONSTRUCŢII SOCIAL-CULTURALE

Arh. Mariana Bucur
24 CINEMATOGRAF CU 800 DE LOCURI LA GALAŢI

Arh. Dan Rusovan
28 CASA DE CULTURĂ DIN TULCEA

● STUDII ŞI CERCETĂRI

Ing. S. Herşcovici, sociolog M. Lupan, sociolog Georgeta Bucheru
30 ANCHETĂ PRIVIND COMPORTAREA ÎN EXPLOATARE A UNOR TIPURI DE CLĂDIRI DE LOCUIT

● CONCURSURI

Arh. M. Silianu
33 CONCURS PENTRU SISTEMATIZAREA UNUI CARTIER DE LOCUIT

● ÎN DISCUŢIE:

Arh. Constantin Frumuzache
38 PROBLEMELE SISTEMATIZĂRII ORAŞULUI CRAIOVA

46 ● NOI REALIZĂRI

● CONGRESE—CONFERINŢE

Arh. Romeo Rău
48 AL XXVII-LEA CONGRES MONDIAL F.I.H.U.A.T.

* * *
49 DECLARAŢIA DE LA DELOS

50 ● DE PESTE HOTARE

58 ● RECENZII — BIBLIOGRAFIE

61 ● CRONICĂ

1

ANUL XIII NR. 1 (92) 1965

COLEGIUL DE REDACŢIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. CAFFÉ
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON
(redactor şef)
arh. C. MOŞINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAŞCU

arhitectura RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.
ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCŢII, ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

arh. mariana
vereanu

sistematizarea unor orașe din regiunea bacău

Sub orînduirile trecute viața orașelor din actuala regiune Bacău se axa în principal pe rolul lor de loc de negociere și de valorificare a exploatărilor agricole și forestiere.

Ca urmare, la instaurarea regimului de democrație populară, aspectul acestor orașe ilustra rezultatul unor dezvoltări în mare parte întîmplătoare și necontrolate, caracterizate prin :

— așezarea neorganizată în teritoriu a zonelor de locuințe și industrii, ca și a rețelei de circulație ; ocuparea de teritorii întinse la densități slabe (medii între 30—80 locuitori/ha) ;

— insuficiența sau lipsa rețelelor hidroedilitare (maximum 10% clădiri cu dotare hidroedilitară completă) și a dotărilor social-culturale ;

— starea total necorespunzătoare a fondului de locuințe, atît sub raportul calității construcțiilor, cît și sub raportul indicelui de confort asigurat de acestea (5—6 m^2 locuibili/locuitor).

Planul de industrializare socialistă a țării, urmărind o justă repartizare pe regiuni a complexelor industriale care să țină seama de potențialele economice locale și de dezvoltarea așezărilor urbane existente, a făcut necesare eforturi deosebite pentru desfășurarea acțiunii de ridicare a orașelor din Moldova și între acestea a celor din regiunea Bacău, mult rămase în urmă din toate punctele de vedere.

Studiul posibilităților economice a arătat că regiunea Bacău dispune, în principal, de surse bogate de petrol și gaze, care permit dezvoltarea unei puternice industrii petro-chimice ; de rezerve importante de material lemnos, cu posibilitatea dezvoltării industriei prelucrării lemnului și celulozei ; de surse de materiale de bază favorizînd organizarea unor industrii a materialelor de

2 | 3
1 |

1 — *Orașul Bacău — Vedere aeriană*

2 — *Ansamblul de noi blocuri de locuințe din zona parcului — Bacău*

3 — *Noi blocuri de locuințe în centrul orașului Bacău*

construcții ; de rîuri cu potențial hidroenergetic important, oferind energie electrică pentru sistemul energetic al țării, pentru unitățile industriale ale regiunii și reprezentînd totodată sursa principală de apă pentru noile complexe industriale.

Ansamblul amenajărilor hidroenergetice de pe rîul Bistrița, începînd cu barajul și lacul de la Bicaz, hidrocentrala de la Stejaru și lanțul celor 10 uzine pînă la Bacău, reprezintă o lucrare de mare amploare, rezultat al procesului complex de dezvoltare a economiei naționale. Corelată cu interesele regionale și locale, această realizare, în mare parte terminată, aduce elemente esențiale pentru reorganizarea bazinului Bistriței și a orașelor din acest teritoriu.

Coordonarea pe plan național și regional a tuturor factorilor economici arătați, cu posibilitățile de restructurare teritorială a regiunii Bacău și cu necesitățile ei de aprovizionare industrială, a precizat rolurile economice ale fiecărui oraș, de aici apărînd și necesitatea înființării unor centre urbane noi (orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Bicaz), precum și a amplasării unor industrii ce nu au imediată legătură cu resursele naturale ale regiunii (în orașele Piatra Neamț, Roman).

Importanța orașelor și necesitatea industrializării lor a fost determinată și de situația lor în cadrul rețelei generale de circulație a țării.

În baza acestei reconsiderări în teritoriu, dezvoltarea principalelor centre urbane ale regiunii Bacău, în fază de transformare calitativă și cantitativă, se desfășoară conform unei noi tematici, intervenind schimbări esențiale privind rolul și mărimea orașelor. În consecință, ele se caracterizează în prezent prin următoarele noi atribute economice :

— orașul Bacău, reședință de regiune și centru industrial complex, păstrînd încă suficiente rezerve teritoriale pentru alte amplasări industriale ;

— orașul Piatra Neamț, centru al industriilor de mase plastice, îngrășăminte azotoase și celuloză ; totodată important centru turistic ;

— orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej (Onești), centru al industriei petrolifere și petrochimice ;

— orașul Roman, centru al industriei metalurgice și al materialelor de construcții.

Dezvoltarea așezărilor urbane din cuprinsul regiunii Bacău s-a făcut, ca și pentru celelalte regiuni ale țării, pe baza unor studii de sistematizare în diferite faze, reactualizate pe măsura apariției de elemente importante noi.

Astfel, o serie de studii tehnico-economice și apoi schițe de sistematizare au trasat măsurile pentru reamenajarea și extinderea orașelor, stabilind profilurile social-economice pe etape de perspectivă, precum și necesitățile de cazare ce urmează a fi satisfăcute.

În urma analizei disponibilităților de teren, care pentru majoritatea orașelor din regiune s-au dovedit a fi suficiente, studiile de sistematizare au indicat principiile de amplasare, grupare și organizare a zonelor funcționale urbane, în vederea rezolvării, în bune condiții, a problemelor privind producția, locuirea, circulația, aprovizionarea, starea sanitară, plastica urbanistică etc.

Pe baza proiectelor de sistematizare și paralel cu acestea au fost elaborate studii și proiecte de specialitate pentru a permite echiparea orașelor cu lucrări hidroedilitare.

Propunerile de organizare a zonelor destinate, în etape apropiate, investițiilor în ansambluri de locuințe sau grupări industriale au fost studiate în amănunt în cadrul unor detalii de sistematizare. Pentru etapele mai îndepărtate, studiile de sistematizare păstrează o oarecare elasticitate, permițînd adaptarea propunerilor unei tematici în continuă schimbare.

În toate studiile de sistematizare, o preocupare continuă, urmărită din ce în ce mai intens, este cercetarea posibilităților de a se crea o personalitate proprie fiecărei așezări în parte, valorificîndu-se relieful și cadrul natural, foarte deosebite de la un caz la altul, precum și numeroasele monumente istorice.

Studiile pentru sistematizarea principalelor orașe din regiunea Bacău se bazează pe o analiză amănunțită a situației existente și pe o cunoaștere reală a valorii fondului de construcții. Acesta, în special cel destinat locuințelor, se află în mare parte într-o situație precară. Întrucît posibilitățile economice ale etapei apropiate nu permit decît demolări minime și indispensabile, în etapa de perspectivă va apare necesitatea unor restructurări mai importante în vederea desființării fondului de construcții necorespunzătoare. Etapizarea reconstruirii orașelor urmărește totodată o creștere continuă a indicelui de locuibilitate, simultan cu creșterea gradului de confort privind echiparea tehnico-edilitară.

Paralel, s-a realizat o creștere sub raportul deservirii edilitare, propunîndu-se ca, în perspectivă, 70—80% din totalul fondului de locuințe să poată beneficia de instalații complete.

O preocupare principală în sistematizarea acestor orașe a fost amplasarea noilor complexe industriale, de mare amploare, la distanțe judicioase față de zonele de locuit, astfel încît acestea să nu sufere de pe urma nocivităților și în același timp să ofere largi posibilități de dezvoltare pentru unitățile industriale.

Pe această linie de idei, ansamblurile industriale din oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, Piatra Neamţ, Roman, au fost amplasate exterior oraşelor. Pentru Bacău, din aceleaşi motive, se consideră recuperabil, prin lucrări hidroedilitare de ameliorare, un larg teritoriu de mare valoare pentru viitoare amplasamente industriale, situat la sud-est de oraş şi separat de acesta prin rîul Bistriţa.

În concepţia urbanistică actuală, distanţele de 10—15 km de parcurs spre unităţile industriale, amplasate exterior oraşelor, nu mai constituie o problemă. Teza coloniilor de serviciu este depăşită în prezent. Colonia de serviciu de la Săvineşti, la 13 km depărtare de oraşul Piatra Neamţ, este un exemplu al unei concepţii greşite, legate de interese limitate, existente în trecut. Astăzi se consideră că mijloacele de transport în comun fac posibil ca salariaţii unităţilor industriale, exterioare oraşelor, să poată fi cazaţi în oraşe, beneficiind de toate avantajele cadrului urban în plină dezvoltare.

Axîndu-se pe principiile generale arătate mai sus, sistematizarea oraşelor s-a desfăşurat după specificul problemelor fiecărei localităţi în parte.

ORAŞUL BACĂU

Autorii studiilor de sistematizare în ultima perioadă de proiectare
Sistematizarea teritorială: *ISCAS — dr. Cirus Spiride, arhitecţii Gheorghe Iacovescu, Adriana Popp*
Studiu preliminar privind actualizarea datelor de bază pentru sistematizarea oraşului: *ISCAS — arhitecţii Mauriciu Silianu, Boris Grümberg, Ion Geicu*
Autorii detaliilor de sistematizare şi ai ansamblurilor principale social-culturale: *D.S.A.P.C.—Bacău — arhitecţii Clement Stănescu, Liviu Niculiu*

Regimul de democraţie populară a găsit oraşul Bacău sub forma unei aşezări cu aspect de tîrg, construit mai compact pe malul drept al Bistriţei, în apropierea confluenţei acesteia cu Siretul. Viaţa economică a oraşului a fost determinată de exploatarea agricolă a teritoriului înconjurător şi de exploatarea şi industrializarea lemnului adus în cea mai mare parte pe Bistriţa prin plutărit.

Rolul de centru de schimburi economice, deţinut şi în trecut de oraş, este consecinţa aşezării sale în centrul intereselor regionale, la întîlnirea unor drumuri de importanţă naţională, această situaţie marcînd poziţia sa deosebită în reţeaua de oraşe a ţării şi justificînd funcţiunea sa de reşedinţă de regiune.

Oraşul s-a dezvoltat în trecut necontrolat, relieful plat al terenului favorizînd tendinţa de extindere tentaculară de-a lungul arterelor de penetraţie, caracteristică majorităţii oraşelor ţării noastre, în special a celor de şes.

Evidenta înapoiere a acestui important centru urban era exprimată în toate elementele ce constituie ansamblul orăşenesc (reţea, structură, fond de locuinţe,dotare social-culturală, echipare tehnică etc.).

Este de remarcat că prezenţa rîului Bistriţa nu se simţea cu nimic în viaţa oraşului, apărînd ca un element exterior cadrului urban.

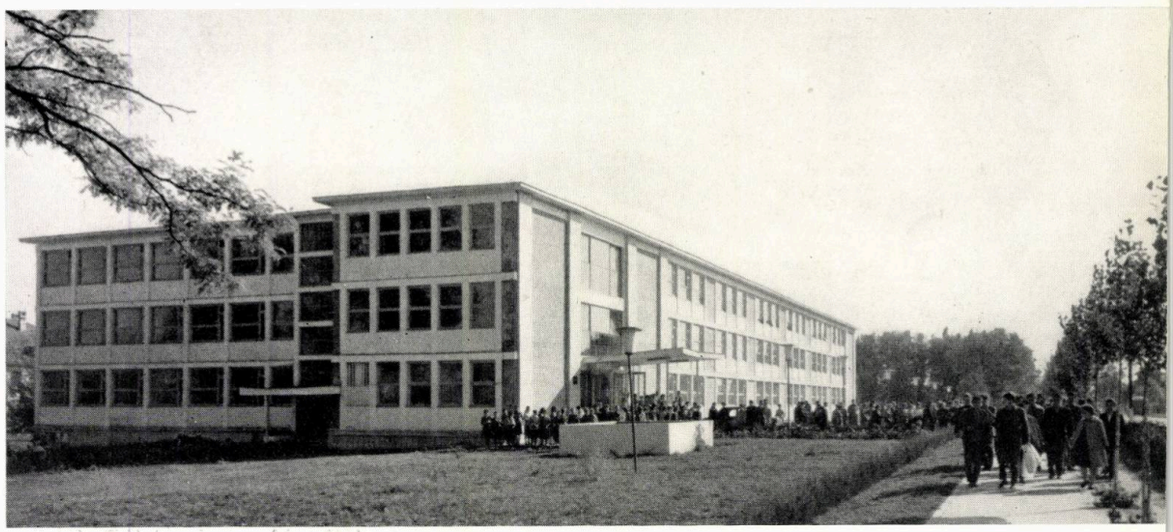

Încă de la începutul orînduirii socialiste, constatîndu-se deficienţele acestui important centru urban, mai grave aici în raport cu alte oraşe din ţară, s-au luat măsuri pentru a îndruma reorganizarea oraşului.

Acţiunea desfăşurată în acest sens a fost dirijată pe mai multe planuri, studiile de sistematizare a oraşului fiind subordonate şi condiţionate de studiile valorificării potenţialului hidroenergetic al Bistriţei, privit pe plan naţional, şi de studiile asupra posibilităţilor de sistematizare complexă a bazinului Bistriţei şi teritoriului învecinat.

Studiile au fost reluate în diferite etape, reactualizîndu-se la intervale de cîţiva ani, urmărind dinamica unei tematici în continuă evoluţie cantitativă şi calitativă, datorită sporirii neîncetate a posibilităţilor economice ca şi a unor noi metode de abordare a problemelor.

În consecinţă, previziunile de perspectivă referitoare la profilul social-economic al oraşului Bacău au înregistrat modificări de la o etapă de proiectare la cealaltă, în sensul că dezvoltarea economică şi a mijloacelor tehnice de realizare pe plan naţional şi teritorial a deschis oraşului mereu noi posibilităţi, preliminîndu-se creşterea populaţiei sale în perspectivă.

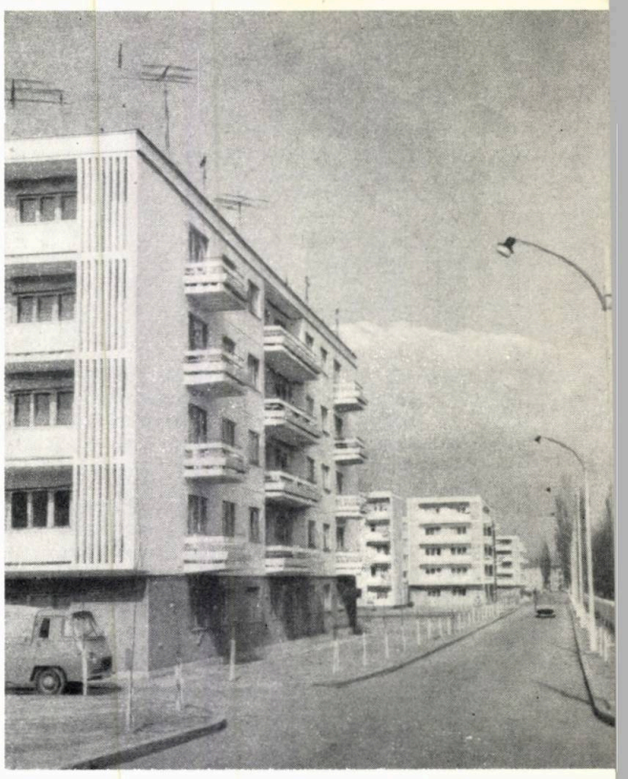

1 | 4 5
2
3 | 6

1 — *Blocuri de locuințe din zona centrală*
2 — *Școală recent construită pe artera de penetrație*
3 — *Spitalul de copii*
4 — *Vedere aeriană a centrului orașului*
5 — *Blocuri de locuințe din zona parcului*
6 — *Schema studiului posibilităților de extindere a orașului*

Legendă generală

1 — *Zonă de locuit existentă*
2 — *Zonă de locuit, extensiune*
3 — *Zonă industrială existentă*
4 — *Zonă industrială, extensiune*
5 — *Spații plantate existente și propuse*
6 — *Centrul social-cultural orășenesc*
7 — *Centrul de cartier*
8 — *Delimitarea centrului istoric*

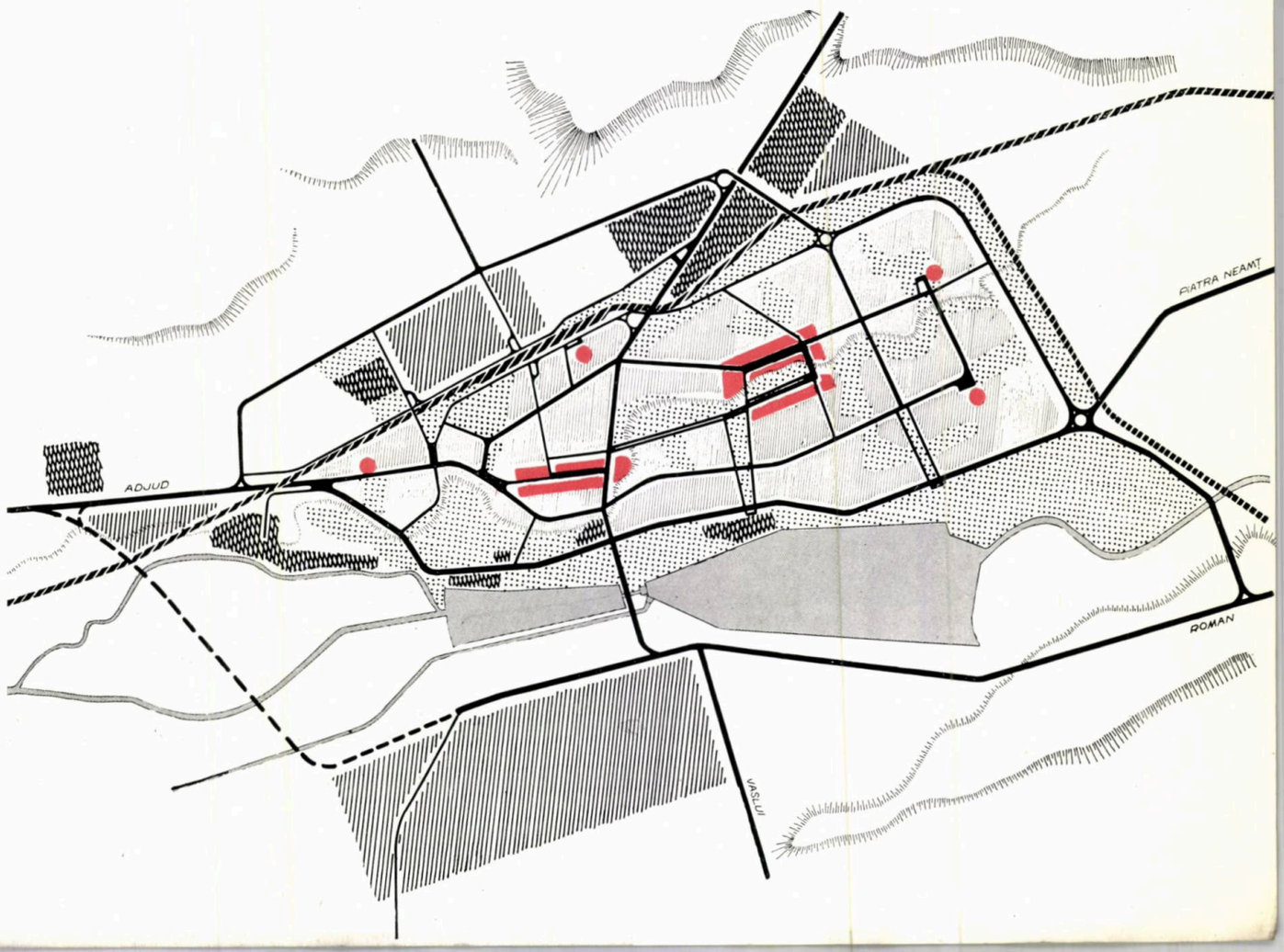

Este interesant de semnalat, ca un exemplu de etapă de studiu depăşită, propunerea de amenajare a unui port fluvial la Bacău, în ipoteza navigabilităţii Siretului şi a Bistriţei în apropierea confluenţei cu acesta. Studiile de sistematizare efectuate în perioada 1953—1954 au fost orientate pe această ipoteză, care astăzi nu a mai fost considerată de actualitate, ţinînd seama de amenajarea hidrocentralelor în lanţ de pe Bistriţa (ipoteza Siretului navigabil rămînînd principial posibilă pentru o porţiune mai redusă şi pentru o perspectivă mai îndepărtată).

În etapa actuală de studiu, recentele amenajări hidroenergetice în curs de efectuare pe Bistriţa aduc alte elemente determinante pentru sistematizarea oraşului. Ansamblul lucrărilor cuprinde : un lac de mare amploare, realizat prin îndiguirea şi înălţarea malurilor actualei albii a rîului (foarte largi în această zonă) ; barajul şi uzina hidroelectrică situate în dreptul zonei centrale a oraşului, imediat în amonte de podul actual peste Bistriţa. Această realizare de mare anvergură, completată cu un lac de agrement în dreptul actualei zone centrale, în cadrul unui parc, aduc oraşului, în afara avantajelor economice, multiple posibilităţi de organizare a unei zone de recreaţie, sport şi odihnă, de mare valoare urbană.

Transformarea oraşului Bacău, într-un interval scurt din punct de vedere istoric, în sensul de a corespunde cerinţelor şi ţinutei unui centru de primă importanţă în reţeaua de oraşe a ţării, necesită o deosebită grijă în dirijarea procesului de creştere şi remodelare a organismului urban în cadrul studiilor de sistematizare.

Efectul acestei acţiuni apare în prezent sub forma unei etape de început, desfăşurată în paralel pe toate elementele structurii urbane. Pe această linie s-au precizat în cuprinsul oraşului zonele industriale în care au fost grupate importante unităţi, realizate sau în curs de construire, ale industriilor alimentare (abator, depozit frigorific, fabrica de bere, fabrica de spirt), ale industriei chimice (celuloză), ale industriei de prelucrare a lemnului, uzine de reparaţii mecanice etc.

Repartizarea unităţilor a fost efectuată şi pe criteriul posibilităţilor lor de cooperare (de exemplu, industriile alimentare în zona de nord-vest a oraşului).

Paralel cu aceasta, zonele de locuinţe din centru, din vecinătatea gării, a parcului « Libertăţii » şi altele au fost restructurate prin demolări sau reamenajate, realizîndu-se ansambluri noi, înzestrate cu toate dotările social-culturale. S-au mai realizat dotări valoroase cu caracter orăşenesc, ca grupul de magazine din centrul oraşului, casa de cultură, hotelul, restaurantul din cadrul parcului, spitalul complex de importanţă regională, şcoli şi cămine pentru învăţămîntul superior şi mediu etc. Noul stadion al oraşului a fost amenajat în apropierea centrului actual şi a parcului principal.

Aceste realizări valoroase reprezintă exprimarea urbanistică a intenselor transformări ale oraşului. Privite sub un aspect critic, ele dovedesc, însă, în cîteva cazuri, o lipsă de cuprindere a perspectivelor de dezvoltare a oraşului. Necesitatea de a face posibile unele investiţii urgente a dus, în primele etape, la cîteva greşeli inerente începutului şi experienţei urbanistice reduse. Astfel, uzina de reparaţii — care prin prezenţa ei şi amenajările pe care le-a necesitat a reclamat spaţii mari şi a impus servituţi zonelor învecinate — a blocat în sudul oraşului o suprafaţă întinsă, făcînd imposibilă amplasarea altor unităţi. În consecinţă, complexul alimentar şi cel de prelucrare a lemnului au fost organizate în zona nord-vestică ridicînd — prin situarea lor în amonte de oraş — dificile probleme legate de evacuarea cantităţilor mari de ape industriale uzate.

Referitor la ansamblurile din centrul oraşului, se observă că rezolvarea adoptată în zona Sfatului Popular Regional scade din importanţa acestei clădiri, de stil mai vechi, prin apropierea prea mare a noilor construcţii. Un cadru plantat mai larg, în jurul acestei instituţii reprezentative rămase în centrul compoziţiei, ar fi evitat discrepanţa între cele două stiluri.

De asemenea, în compunerea cadrului casei de cultură, reuşită arhitectural, se constată că aceasta, în loc să fie scoasă în evidenţă, este diminuată plastic de aspectul închis şi monoton al ansamblului de locuinţe înconjurător.

Mobilarea laturii sudice a parcului din centrul oraşului ilustrează riscul lansării premature a unei idei urbanistice. Construirea ansamblurilor în această zonă a fost declanşată într-o etapă cînd posibilităţile tehnico-economice nu permiteau realizarea unor ansambluri de anvergură. Aceasta a dus la aspectul fragmentat al compoziţiei.

Tot ca rezolvări limitate la condiţiile perioadei respective, creînd mai tîrziu dificultăţi în sistematizarea oraşului, se semnalează unele ansambluri de locuinţe care au redus din posibilităţile de noi străpungeri pentru arterele majore de circulaţie ; de asemenea, rezolvarea stadionului, a cărui amplasare, prea aproape de artera de penetraţie în oraş, nu permite crearea unor spaţii de degajare pentru complexul sportiv.

Asemenea deficienţe de rezolvare sînt consecinţe ale unei experienţe limitate şi ale grabei cu care proiectarea a trebuit să asigure, în condiţiile de moment, unele investiţii urgente. Toate acestea sînt însă compensate din plin prin aspectele pozitive ale realizărilor din oraşul Bacău, respectiv volumul mare al lucrărilor industriale şi sociale şi cadrul urbanistic nou creat oraşului.

Se remarcă efectul plastic reuşit al curburii arterei din centrul oraşului, în zona magazinelor, fapt care a permis punerea acestora în valoare. De asemenea, rezolvarea ansamblului şcolar din vecinătatea stadionului mobilează atrăgător un fragment al arterei de penetraţie dinspre Bucureşti. Clădirea spitalului şi cea a restaurantului, cu exprimări arhitecturale interesante, sînt favorizate prin amplasarea în vecinătatea şi în cadrul parcului, a cărui plastică este astfel îmbogăţită.

Activitatea de sistematizare şi construcţii din oraşul Bacău s-a desfăşurat în ultima perioadă pe baza schiţei de sistematizare întocmită de ISCAS în 1959 şi a detaliilor de sistematizare întocmite, după necesităţi şi programe anuale, de către D.S.A.P.C.-Bacău.

În raport cu datele utilizate pînă în prezent, au apărut o serie de elemente tematice noi ce impun reconsiderarea condiţiilor în care urmează să se desfăşoare, de acum înainte, remobilarea oraşului, principalele determinante fiind :

— profilul de viitor al populaţiei care urmează a creşte aproape pînă la dublu în perioada de perspectivă, conform indicaţiilor C.S.C.A.S., bazate pe un studiu informativ întocmit de ISCAS, privind reţeaua de oraşe în perspectivă ;

— amplasarea, în desfăşurare, de noi industrii, hotărîtoare pentru dezvoltarea oraşului ;

— sporirea însemnată a teritoriului zonei de locuit pentru a corespunde creşterii, atît a populaţiei, cît şi a suprafeţei de locuit medii ce va reveni pentru un locuitor.

În afara celor de mai sus, sistematizarea de ansamblu a oraşului Bacău va fi influenţată de :

— sistemul amenajărilor hidrotehnice de pe Bistriţa, menţionate anterior ;

— reconsiderarea modului de rezolvare a nodului rutier, în funcţie de creşterea oraşului, de amplasarea noilor unităţi industriale etc.

În scopul pregătirii unei noi schiţe de sistematizare, care urmează a se întocmi în 1965, ISCAS a analizat la începutul anului 1964 posibilităţile de extindere a oraşului Bacău, în cadrul unui studiu de propuneri, în variante, pentru organizarea teritoriului ocupat în viitor de oraş.

Din această lucrare şi din discuţiile duse pînă în prezent s-au concretizat următoarele idei conducătoare, exprimate orientativ prin schema alăturată :

— Amplasarea unităţilor industriale poate fi dirijată după necesităţile lor teritoriale şi după gradul lor de nocivitate, fie în terenurile, relativ puţine, disponibile în actualele zone industriale de la nord-vest, sud şi sud-est, fie în terenurile din vestul staţiei de cale ferată (dacă eliberarea acestor teritorii va fi posibilă). După epuizarea posibilităţilor din zona oraşului, acesta va dispune de teritoriile importante de pe malul stîng al Bistriţei, opus oraşului, teritorii care pot eventual prelua, într-o perspectivă mai îndepărtată, amplasarea de industrii cu necesităţi de terenuri mari şi cu nocivităţi mai grave. Deservirea acestor unităţi cu cale ferată ridică unele dificultăţi, necesitînd construirea unui pod de cale ferată peste Bistriţa, realizarea unei noi staţii industriale de cale ferată, în aval de oraş, ca şi a reţelelor hidroedilitare pentru noua zonă. Se consideră necesară prevederea acestor rezervări prin interdicţia construirii de investiţii costisitoare şi prin valorificarea terenului sub forma unor folosinţe temporare (de exemplu, exploatare agricolă).

— Zonele de locuinţe urmează a prelua din aşezarea actuală teritoriul cuprins între calea ferată şi Bistriţa, extinderea oraşului efectuîndu-se în terenurile neconstruite dinspre nord. Folosirea acestui teritoriu nu ridică probleme de demolare, dar necesită — în afară de renunţarea la unele zone de exploatare agricolă — lucrări de asanare a terenurilor ca şi mutarea liniei de cale ferată Bacău-Roman (posibil a se efectua fără complicaţii deosebite). Dirijarea în teritoriu a investiţiilor în locuinţe urmează a se stabili după cunoaşterea valorii fondului de construcţii existent şi după un studiu al valorii zonei de extensiune sub raportul exploatării agricole. În baza unor cercetări amănunţite asupra fondului de locuinţe actual, se vor putea propune eliberări de terenuri prin dărîmări în cuprinsul actualei vetre a oraşului. Astfel, va fi posibilă realizarea de ansambluri noi de locuinţe în paralel, în aşezarea actuală şi în zona de extindere, în condiţii economice acceptabile, atît sub raportul demolărilor, cît şi sub raportul exploatării terenului, creînd oraşului un cadru unitar cu aspect contemporan.

— Zonificarea oraşului permite crearea de artere de ocolire a acestuia, pe toate laturile.

— Pentru o etapă mai îndepărtată, se propune realizarea unei noi zone centrale corespunzătoare dezvoltării oraşului : actualul centru păstrîndu-şi importanţa şi urmînd a cuprinde, în afară de numeroase dotări de cartier, şi unele instituţii de importanţă orăşenească rămase în continuare cu aceeaşi funcţiune.

— Sistematizarea oraşului poate crea premizele dezvoltării unei personalităţi urbanistice proprii prin valorificarea plastică a elementelor naturale existente. Astfel, în viaţa oraşului va trebui să participe mai intens ansamblul amenajărilor de pe Bistriţa, legate de zonele de locuinţe printr-un lanţ de plantaţii cu dotări de folosinţă publică în care să se desfăşoare fluxul circulaţiei pietoniere.

Cornişa care traversează oraşul pe toată lungimea lui va trebui degajată şi pusă în valoare prin noile compoziţii urbanistice, în special în zona viitorului centru, realizîndu-se totodată, prin zone de plantaţii, degajări care să asigure adîncimea necesară perspectivelor de ansamblu.

Dirijate pe ideile călăuzitoare arătate mai sus, propunerile de sistematizare a oraşului Bacău urmăresc satisfacerea în bune condiţii a necesităţilor etapelor apropiate şi, în acelaşi timp, păstrarea unei elasticităţi în ceea ce priveşte posibilităţile de transformare a organismului urban într-o perspectivă mai îndepărtată, protejînd în acest scop, prin folosiri cu caracter temporar, rezervele teritoriale de care dispune oraşul.

Autorii studiilor de sistematizare

Sistematizare teritorială: *ISCAS — dr. Cirus Spiride*

Sistematizare oraș: *ISCAS — arhitecții Mariana Vereanu, Boris Grümberg, Petre Derer*

Autorii ansamblurilor principale de investiții social-culturale:

— **zona centrală:** *ISCAS — arhitecții Alexandru Iotzu, Gheorghe Cristescu, Victor Aslan, Gertrude Rudich, Sanda Zaharia, Laura Valentin, Ciurea Oprișan*

— **cartier Pietricica:** *ISCAS — arhitecții Mihai Enescu, Lidia Ghelman, Horia Hudiță*

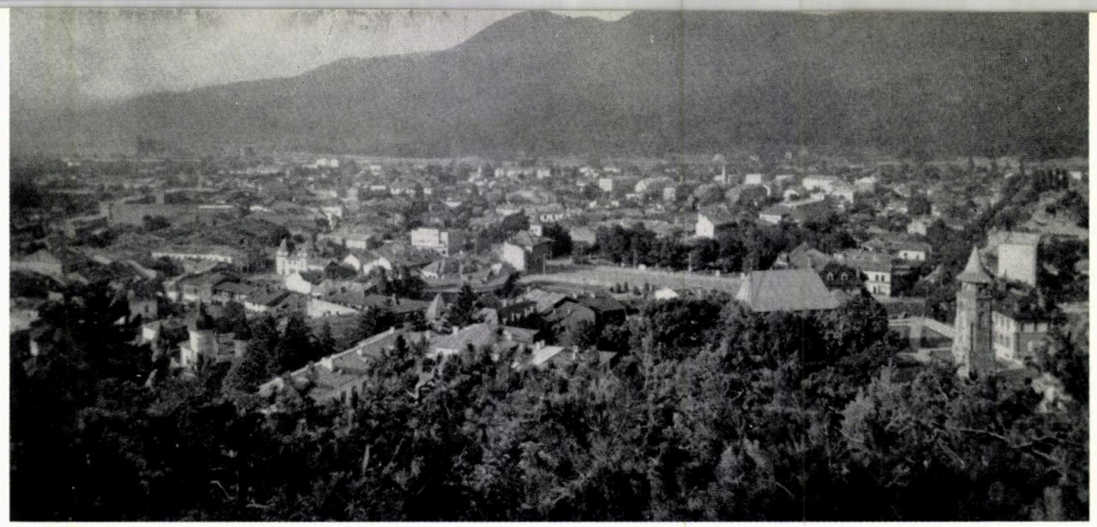

Piatra Neamț — Vedere de pe dealul Cozla a zonei centrale, înainte de reamenajare

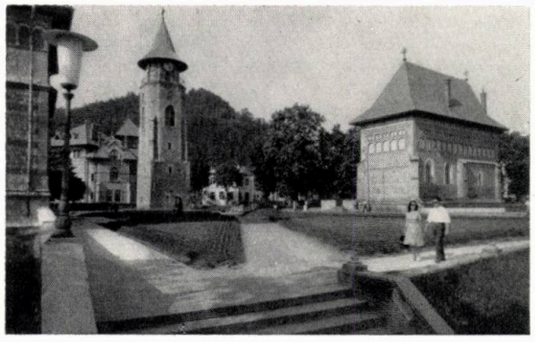

Turnul și biserica lui Ștefan cel Mare

ORAȘUL PIATRA NEAMȚ

Vedere aeriană a orașului Piatra Neamț — În fund masivul Ceahlău

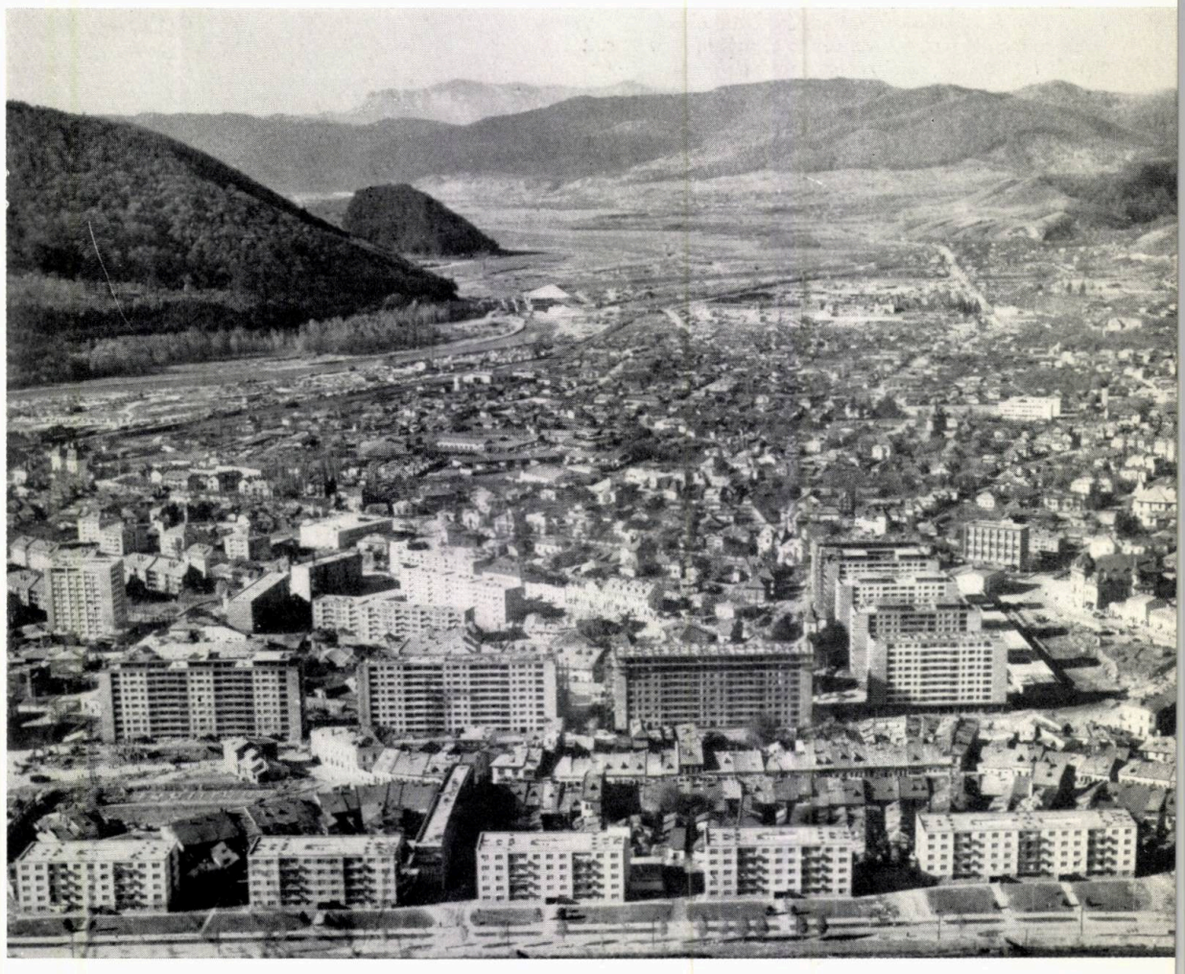

Privilegiat prin așezarea sa la limita zonei de munte, într-un cadru natural deosebit de atrăgător, orașul Piatra Neamț păstrează încă aspecte ale etapelor istorice trecute.

Monumentele istorice, turnul și biserica lui Ștefan cel Mare, dovedesc poziția lui cheie pe vremea marelui voievod. Caracterul de tîrg a făcut apoi ca orașul să se întindă dezordonat în lunca de pe malul stîng al Bistriței. Aspectul modest sau sărăcăcios al locuințelor este însă, pe tot cuprinsul așezării, mascat de bogăția vegetației, de grădinile și dealurile care coboară pînă în miezul orașului. Pe de altă parte, funcțiunea de stațiune climaterică a localității a dat naștere unor zone cu construcții mai bune, alcătuind grupări de vile care fac și astăzi farmecul Pietrei Neamț.

Rîul Bistrița, deși despărțit de cartierele de locuințe prin calea ferată și grupările de industrii, a fost mereu prezent în viața orașului, populația fiind strîns legată și beneficiind intens de rîu și de parcul natural de pe malul opus așezării.

Industriile principale au fost și ele determinate de existența rîului care înlesnea transportul materialului lemnos prin plutărit. Astfel, pe malul apei se găseau numeroase depozite (astăzi în curs de desființare) și fabrici de cherestea ca și industrii de celuloză.

Marile lucrări de importanță națională, respectiv amenajările hidroenergetice din bazinul Bistriței și complexele industriei chimice create în vecinătatea orașului Piatra Neamț, au determinat profunde schimbări în viața social-economică a acestuia, transformîndu-l într-un centru industrial și turistic de mare importanță. Astfel s-a imprimat dezvoltării orașului o puternică dinamică, axată pe o tematică nouă, corespunzătoare și unei transformări calitative, așezarea trecînd într-o categorie urbană superioară sub toate aspectele.

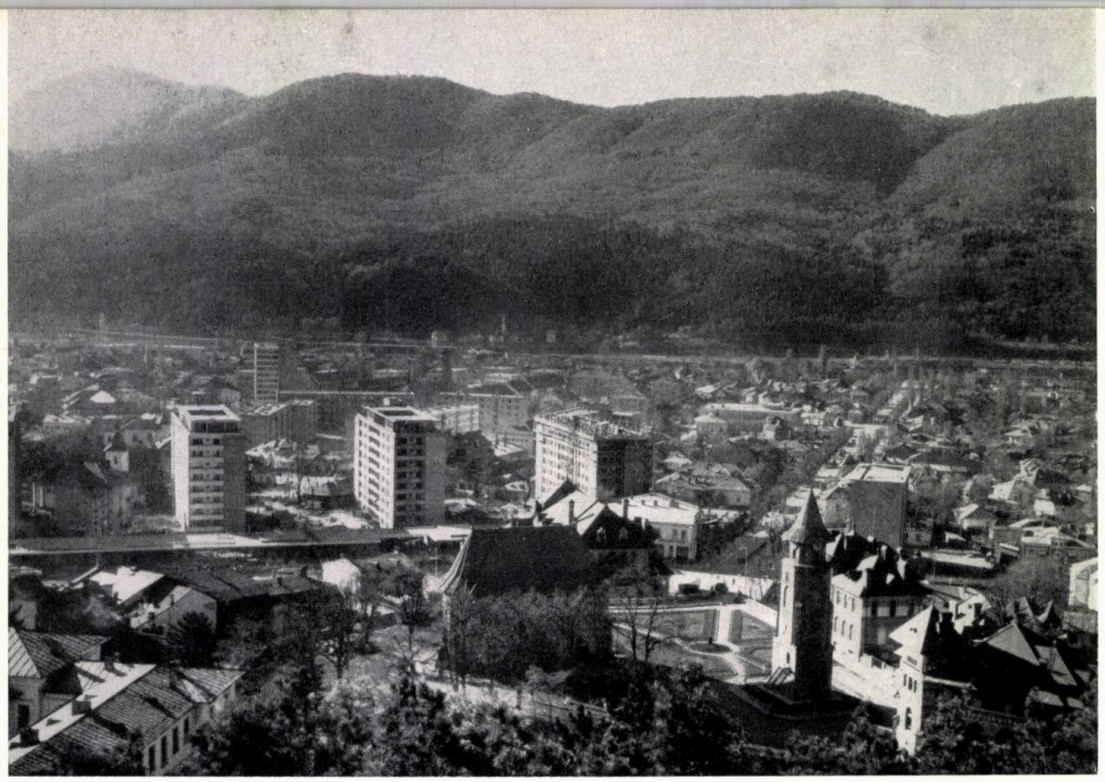

Piatra Neamț — Vedere de pe dealul Cozla

Schema schiței de sistematizare a orașului Piatra Neamț
(vezi legenda la pag. 5)

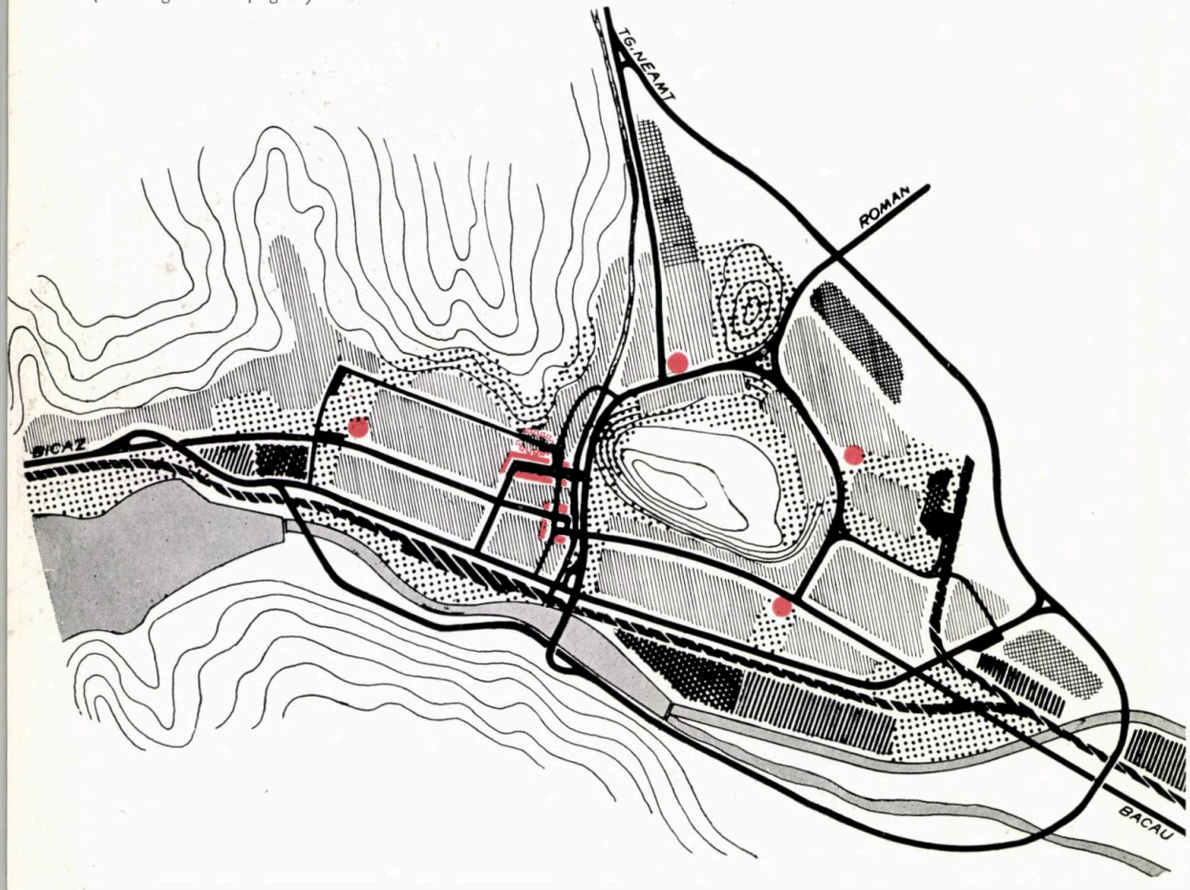

Activitatea de proiectare a reorganizării urbanistice a orașului Piatra Neamț a fost începută în 1956, de către ICSOR, printr-un studiu preliminar de sistematizare care, la nivelul previziunilor posibile la acea dată, propunea dirijarea investițiilor în zona estică a orașului (începînd de la pîrîul Cuejd și restructurînd cartierul denumit Gara Veche), păstrînd și amplificînd treptat caracterul de stațiune climatericǎ și turistică pentru partea centrală a vechii așezări.

Această tematică nu a putut fi menținută întrucît proiectarea a fost dirijată pe linia restructurării zonei centrale a orașului, care prezenta un fond de locuințe cu totul necorespunzător și unele rezerve de terenuri libere.

Atacarea investițiilor în această zonă a necesitat o deosebită prudență în scopul evitării compromiterii ansamblului lucrărilor de sistematizare. Dirijarea acțiunii de restructurare a orașului a ridicat în acest sens probleme dificile de planificare fizică, trebuind să se înlăture contradicția dintre urgența atacării recondiționării zonei centrale și asigurarea timpului necesar desfășurării și maturizării procesului de studiu. În perioada ce a urmat a trebuit dusă, în paralel cu proiectarea, o muncă intensă de evitare a compromiterii posibilităților teritoriale prin compoziții locale sau prin așa-zisele « plombe ».

Începînd din 1957, s-au realizat în oraș importante investiții în ansambluri de locuințe. Astfel, s-a construit un grup de vile p + 1, pe bulevardul Republicii, în zona gării, urmărindu-se integrarea lor în caracterul local ; apoi, considerîndu-se încă prematură, față de posibilitățile economice ale perioadei 1959—1961, atacarea zonei centrale, investițiile au fost dirijate într-un teren liber din vecinătatea acesteia, creîndu-se un ansamblu de locuințe cu parter + 3—4 niveluri.

Centrul orașului, ocupat în trecut cu locuințe necorespunzătoare și insalubre, a fost restructurat în mare parte ulterior, în perioada 1961—1964. Proiectele de investiții s-au desfășurat pe baza unor detalii de sistematizare studiate de către ISCAS, în paralel cu schița de sistematizare (1960—1961). La trecerea de la detaliul de sistematizare la proiectele de investiții, ideea inițială de a se păstra în continuare aspectul de oraș-grădină, care se integra în cadrul natural, a fost diminuată printr-o creștere excesivă a volumului de lucrări în această zonă. Urmărindu-se o sporire a numărului de apartamente noi pentru a scădea astfel procentul de demolări, s-a ajuns la compunerea ansamblului cu clădiri, în cea mai mare parte înalte, dens construite, care, prin fronturile lor compacte, copleșesc cadrul natural și monumentele istorice. Ca urmare, compoziția urbanistică, reușită în sine, nu contribuie suficient la sublinierea personalității deosebite a orașului.

Realizarea din zona centrală cuprinde cca. 2 800 apartamente și dotări de interes orășenesc ca : două complexe comerciale, oficiul telefonic, casă de cultură, cinematografe, hotel de importanță turistică internațională. O străpungere care leagă centrul orașului cu arterele de penetrație dinspre Tîrgul Neamț și Roman aduce totodată și perspectiva părții abrupte a dealului Pietricica în compoziția centrului orașului.

Cu ocazia reconstruirii centrului, s-au efectuat în oraș importante lucrări hidroedilitare, printre care o parte a canalului colector al orașului și o parte a stației de epurație.

Tot în intervalul 1961—1964, s-au executat amenajări hidrotehnice pe rîul Bistrița, creîndu-se în dreptul orașului Piatra Neamț două lacuri de acumulare pentru obținerea de energie electrică și surse de apă industrială. Aceste realizări aduc orașului largi posibilități pentru amenajări cu caracter sportiv și de recreație.

În continuare, etapele de dezvoltare a orașului urmează să cuprindă un volum mare de lucrări pentru a asigura spațiul construit necesar populației în continuă creștere (la dublu, în perioada de perspectivă). Aceasta implică construirea anuală a cca. 1 000 apartamente, obținîndu-se

totodată o creştere a indicelui de confort pînă la 10 m^2 locuibili/locuitor într-o primă etapă de perspectivă.

Schiţa de sistematizare a fost reconsiderată la finele anului 1964 de către ISCAS spre a corespunde noului profil social-economic. Oraşul, reamenajat, urmează a prelua vechea aşezare de pe malul stîng al Bistriţei, delimitată de dealurile dinspre nord, extinzîndu-se şi în terenurile libere de pe versantul nord-estic al dealului Pietricica, pe care, înconjurîndu-l, îl va aduce în inima oraşului.

Factorii economici determinanţi sînt în cea mai mare parte amplasaţi exterior oraşului, respectiv combinatele chimice ale unităţilor de fire sintetice de la Săvineşti şi de îngrăşăminte azotoase de la Roznov, implicînd transportul în comun al muncitorilor. Unităţile mai importante din cuprinsul oraşului sînt dirijate, prin schiţă, periferic zonelor de locuit. Ele sînt reprezentate prin unităţi ale industriei chimice şi ale industriei de prelucrare a lemnului, în curs de reorganizare în zonele sud-vest şi sud ale oraşului, şi unităţi ale industriei materialelor de construcţii şi ale industriei alimentare în zona nord-est.

Impedimentele principale aduse zonelor de locuinţe de unele din aceste unităţi sînt:

— emanaţiunile de gaze nocive ale fabricii de celuloză, care vor trebui diminuate la sursă, întrucît se răspîndesc pe tot cuprinsul oraşului (desfiinţarea fabricii, recent extinsă, nefiind posibilă);

— linia de cale ferată care deserveşte fabrica de produse ceramice va trebui de asemenea tolerată într-un cartier de locuinţe, singura posibilitate de remediere fiind amenajarea unor zone verzi de izolare.

Atît amplasamentul fabricii de produse ceramice, unitate recent realizată, cît şi amplificarea fabricii de celuloză, sînt rezultate ale unei viziuni limitate la interese restrînse, necoordonate cu interesele generale ale localităţii.

Zonele de locuinţe urmează a se organiza în cartiere, delimitate de formele de relief şi de arterele principale. Centrele de cartier şi dotările de interes obştesc au fost astfel amplasate încît să valorifice particularităţile terenului, fiind legate între ele şi deschise spre cadrul exterior prin zone plantate în care să se poată desfăşura, nestînjenită, circulaţia pietonieră. Cartierul nou, denumit Pietricica, va asigura cazarea a circa 35 000 locuitori, datorită faptului că terenul, complet liber, va permite construirea cu o densitate mare. Restul cartierelor, cuprinzînd vechiul oraş reamenajat treptat, nu oferă în perspectivă decît posibilităţi relativ reduse de construire, limitate la străpungeri prin cîteva terenuri libere şi la restructurarea fondului de construcţii existent, acolo unde starea lui permite înlocuiri pe porţiuni mai ample.

Se consideră necesară, pentru a da oraşului un caracter unitar, restructurarea cel puţin a zonelor străbătute de arterele de intrare în oraş, concomitent cu construirea cartierului Pietricica. Din analiza situaţiei actuale, acest lucru pare posibil, începînd cu fragmente de fronturi stradale, într-o perioadă apropiată, şi continuînd, în adîncime, în perspectivă. Eforturile de demolare ce vor fi necesare în vechiul oraş se pot echilibra prin dozarea investiţiilor în cele două zone, astfel încît procentul să fie acceptabil.

Circulaţia vehiculelor se va desfăşura în viitor pe artere de penetraţie (realizate prin preluarea traseelor actuale cu unele rectificări şi străpungeri), pe artere de legătură între cartiere (creîndu-se în acest sens un inel care va înconjura dealul Pietricica) şi pe artere de ocolire (realizabile în etape, unele prevăzute numai orientativ pentru larga perspectivă).

O problemă specială o ridică aici asigurarea traseelor de circulaţie pentru transportul materialului lemnos din bazinul Tîrgul Neamţ şi din bazinul Bistriţa, în aval de lacul de acumulare. Acest transport se va efectua cu autocamioane cu remorci spre unităţile industriei celulozei şi prelucrării lemnului din Piatra Neamţ.

Traseele arterelor de ocolire au fost stabilite astfel încît să nu stînjenească viitoarele posibilităţi de extensiune a oraşului peste perioada de perspectivă.

Cu rezervele teritoriale din zona Pietricica şi Gara Veche şi cu posibilităţi de restructurare în continuare a fondului existent, oraşul dispune într-o perspectivă mai largă de posibilităţi de creştere a profilului populaţiei peste 100 000 locuitori şi de sporire a indicelui de confort pînă la 12 m^2 locuibili/locuitor şi peste.

Creşterea profilului social-economic al oraşului Piatra Neamţ este de prevăzut, date fiind condiţiile teritoriale şi tehnico-edilitare deosebit de bune pentru dezvoltarea de noi industrii pe toată zona din aval de oraş.

Caracterul de oraş industrial poate fi, în cazul Pietrei Neamţ, îmbinat armonios cu aspectul unui oraş-grădină, de interes turistic. De aceea se impune o grijă deosebită în alegerea mijloacelor de compoziţie urbanistică pentru păstrarea şi amplificarea climatului specific al oraşului. În acest sens se consideră importantă valorificarea cornişei terasei superioare, a versanţilor dealului Pietricica, a zonei rîului Bistriţa, ca şi degajarea şi reconstruirea parţială a vechii cetăţi din zona turnului şi a bisericii lui Ştefan cel Mare.

Prin sublinierea, în paralel cu remodelarea oraşului pe noul conţinut tematic, a multiplelor avantaje oferite de relief, de cadrul natural interior şi exterior şi de prezenţa monumentelor istorice, Piatra Neamţ poate deveni un oraş cu o personalitate urbanistică deosebit de interesantă şi complexă, exprimînd totodată trăsături esenţiale proprii unui oraş de tip socialist.

Noua centrală telefonică din Piatra Neamţ

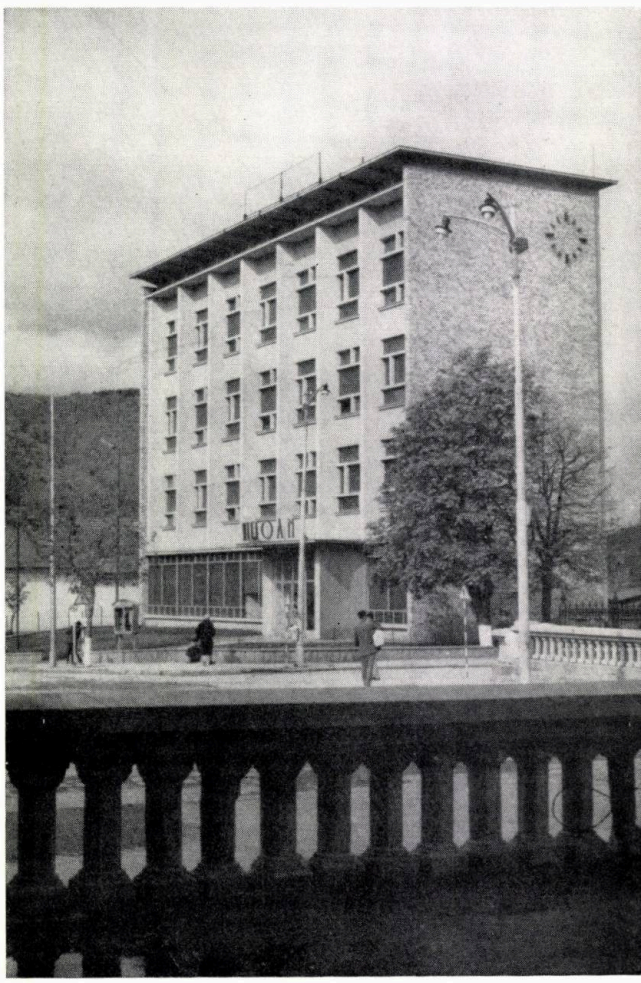

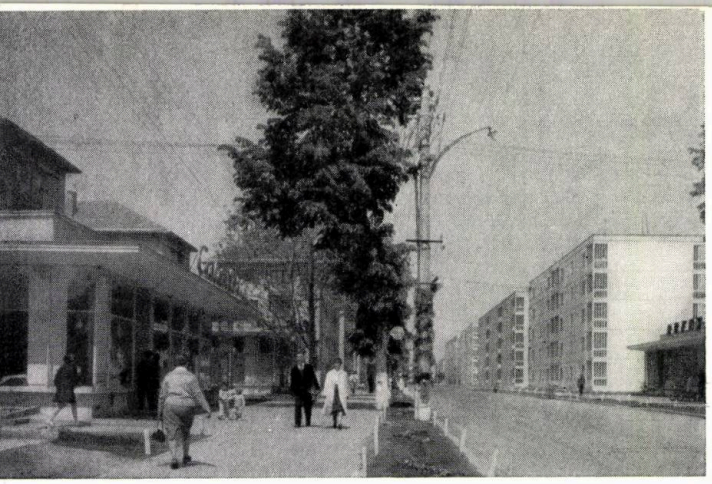

Noi blocuri de locuințe la Roman, pe strada Anton Pann

Autorii studiilor de sistematizare oraș: *ISCAS — arhitecții Boris Grümberg (șef de atelier), Mariana Vereanu, Ion Geicu, Petre Derer*

Autorii detaliilor de sistematizare și ai ansamblurilor de investiții: *D.S.A.P.C. Bacău — arh. Liviu Niculiu*

ORAȘUL ROMAN

Așezat în cotul rîului Moldova, în apropierea confluenței acestuia cu Siretul, pe drumul care lega Suceava cu porturile dunărene și cu Țara Romînească, Romanul era în trecut tîrgul în care se desfășurau operațiunile comerciale ale vastului grînar înconjurător. Reședință episcopală, încă din vremea lui Alexandru cel Bun, orașul păstrează și astăzi o serie de monumente istorice valoroase, printre care se remarcă îndeosebi biserica episcopiei, ridicată de Ștefan cel Mare.

Vatra orașului se întinde în plan ușor înclinat pe capătul de terasă de la confluența celor două ape, partea sudică și mai nouă a orașului coborînd în lunca Moldovei. Ansamblul episcopiei, pe capătul terasei, ocupă o poziție dominantă în silueta orașului.

La instaurarea regimului de democrație populară, orașul avea cîteva unități industriale mai importante ca fabrica de zahăr, uzina metalurgică, moara, fabrica de spirt.

Acțiunea de redresare a situației social-economice a orașului, încadrată în planul economiei naționale, a început prin realizarea la Roman a unor importante investiții industriale: o mare unitate a industriei metalurgice, Uzina « Laminorul », situată exterior zonei urbane, la o distanță suficientă din punct de vedere al protecției sanitare, și o fabrică de prefabricate pentru materiale de construcții.

Totodată s-au menținut și s-au dezvoltat principalele unități industriale existente.

Ca urmare a noilor condiții economice, profilul populației orașului Roman a ajuns la 45 930 locuitori în anul 1964.

Reamenajarea orașului s-a desfășurat pe baza unor studii de sistematizare, ultima adaptare la noile condiții determinante fiind reprezentată prin schița de sistematizare întocmită de ISCAS în anul 1964. Studiul proiectelor de investiții ca și detaliul de sistematizare a zonei industriale a fost preluat de către D.S.A.P.C.-Bacău.

Propunerile de sistematizare pentru orașul Roman organizează zona industrială la limitele nord și nord-vest ale orașului, în directă legătură cu stația de cale ferată.

Ca element pozitiv în rezolvarea relațiilor dintre zona de locuit și zona industrială, se semnalează separația creată între acestea printr-o zonă de plantații care preia parcul existent.

Zonele de locuințe se desfășoară pe cele două terase, beneficiind de avantajele plastice aduse de relieful terenului.

Spre deosebire de orașele Bacău și Piatra Neamț, cu excepția vechii zone comerciale dens construite, Romanul dispune de terenuri libere chiar în zona centrală, făcînd posibilă, într-o etapă apropiată și în condiții acceptabile sub raportul demolărilor, crearea unui nou centru modern. Ansamblul de locuințe recent realizat pe terasa superioară, în zona parcului, ansamblul de locuințe de pe terasa inferioară, studiat de către D.S.A.P.C.-Bacău (urmînd a se realiza în perioada 1965—1966), împreună cu noul ansamblu al zonei centrale, vor restructura o porțiune importantă din oraș, valorificînd în cadrul compoziției cornișa dintre cele două terase.

Condițiile de restructurare a orașului Roman au putut fi stabilite pe baza unei documentații foarte amănunțite și precise asupra fondului de construcții existent, efectuate cu multă conștiinciozitate de către organele locale sub îndrumarea ISCAS, permițînd studierea științifică a desfășurării etapelor de transformare a orașului. Rezultatele obținute arată eficacitatea acestei metode de lucru care ar trebui generalizată. S-a constatat, ca urmare a analizei datelor din teren, că restructurarea orașului poate porni din interior spre exterior, procentele de demolare înscriindu-se în limitele admisibile. Astfel, după epuizarea teritoriilor din zona centrală care permit amenajarea în condiții favorabile a unor ansambluri

Schema schiței de sistematizare a orașului Roman (vezi legenda la pag. 5)

Noi blocuri de locuințe pe str. Anton Pann — Roman

închegate, restul așezării actuale urmează a se transforma treptat prin construirea în paralel a zonelor cu condiții de demolare mai dificile și a terenurilor libere destinate extinderii orașului.

Reorganizarea circulației orășenești s-a putut face prin preluarea, în cea mai mare parte, a unor trasee existente.

Reamenajarea drumului național Iași-Bacău necesită o străpungere prin zona vestică a vechiului oraș. Totodată ea ridică probleme dificile în zona de nord, legate de necesitatea separării traseului circulației de tranzit de circulația de penetrație în oraș, de accesele la industrie, de accesele la gară și autogară.

Aportul schiței de sistematizare din anul 1964 constă în deplasarea arterei de penetrație dinspre Iași pe un traseu paralel cu drumul național. Se realizează, astfel, degajarea acestuia, creîndu-se o legătură directă spre noul centru civic și în continuare spre străpungerea recent realizată pentru ieșirea spre Bacău. Artera de penetrație dinspre Iași preia totodată rolul de a colecta circulația din zona industrială, extinsă pînă la marginea terasei superioare. Aceasta necesită reorganizarea unităților industriale existente și mutarea intrărilor în incinta din actualul drum național pe artera de penetrație. Aprovizionarea zonei industriale făcîndu-se în special pe calea ferată, s-au studiat și legăturile necesare la stație, asigurîndu-se, prin pasaj denivelat, independența traseelor față de circulația auto.

Soluționarea acestei probleme dificile a fost posibilă datorită unei bune colaborări între organele locale și proiectanții lucrărilor de sistematizare din D.S.A.P.C.-Bacău (detalii) și ISCAS (sistematizare generală).

Sugestiile cu privire la plastica urbanistică, indicate prin schița de sistematizare, subliniază, pe tot orașul, jocul celor două terase. Ansamblurile de pe cornișă, mai importante în zona centrului și în zona episcopiei, marchează silueta orașului. Ele sînt degajate prin largi zone de plantații (în care se va desfășura circulația pietonieră), pe ruperea de teren și continuate printr-un lanț de parcuri ce urmează a îmbrăca lunca rîului Moldova, reorganizat prin lucrări de rectificare. Complexul sportiv și dotările de cultură și de recreație se propun a se crea în acest cadru verde, direct și ușor accesibil din toate zonele de locuințe ale orașului.

În concluzie, transformarea orașului Roman, declanșată printr-un puternic impuls efectuat în cadrul dezvoltării economiei naționale, a început prin remodelarea structurii urbane conform noilor forme de viață, tipice societății noastre, găsind condiții favorabile sub toate aspectele, inclusiv preocuparea exprimării în viitor a unei înfățișări și a unui climat orășenesc personal și specific.

Parcul de odihnă din Roman

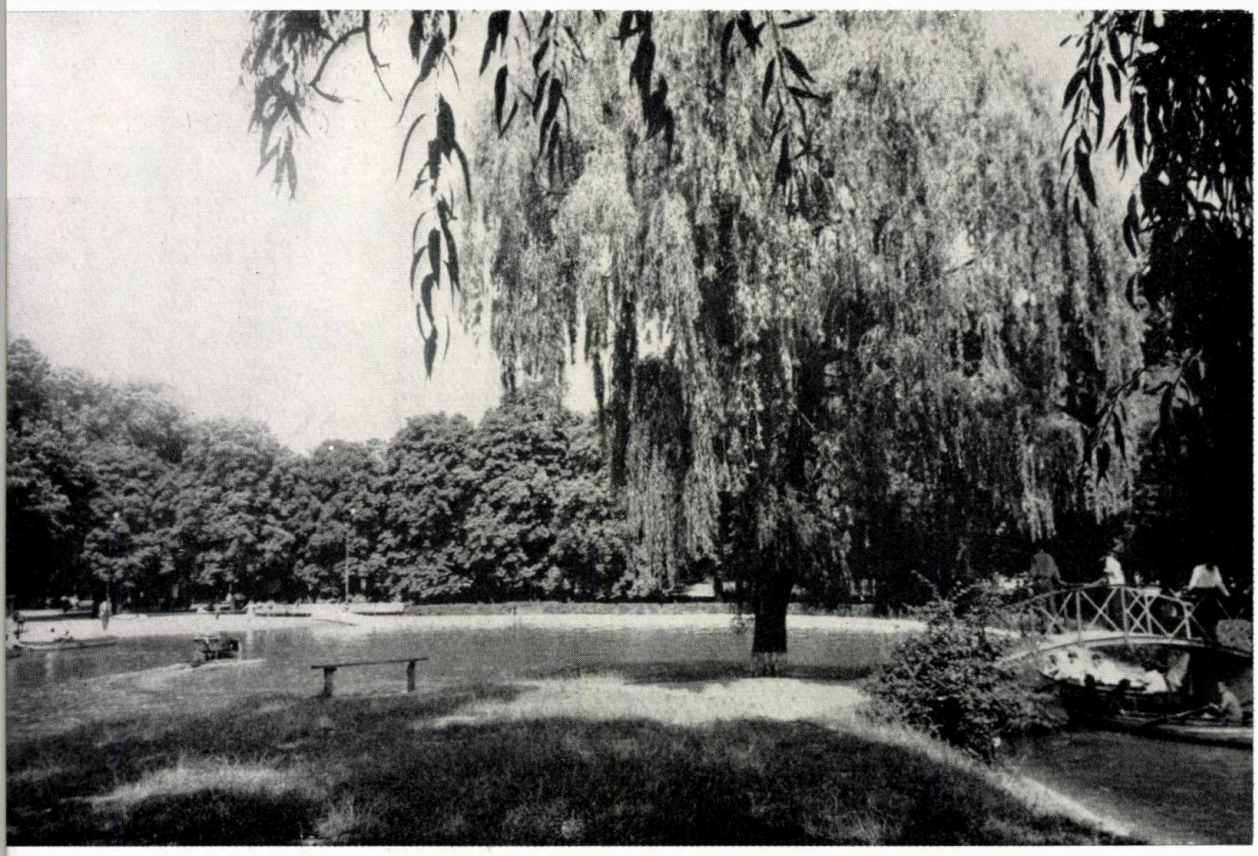

ORAŞUL GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

Vedere aeriană a noii zone centrale

Autorii sistematizării teritoriale: *ISCAS — dr. Cirus Spiride, arhitecţii Gheorghe Iacovescu, Adriana Popp*

Autorii sistematizării oraşului: *ISCAS, 1963 — arhitecţii Boris Grümberg, Leon Haber, Traian Popescu*

Autorii principalelor proiecte de investiţii: *arhitecţii Nona Florescu, Grigore Bălteanu, Gheorghe Dorin, Paris Manos, Toma Olteanu, Radu Tănăsoiu*

Acest nou centru industrial este un exemplu al ritmului impetuos în care ţara noastră a păşit pe calea industrializării.

Înainte de transformarea sa totală, zona Oneşti cuprindea o aşezare cu caracter rural în care se desfăşurau schimburi comerciale de produse agricole şi de vite. Situat în zona confluenţei rîurilor Trotuş şi Oituz, Caşin şi Tazlăul Sărat, noul oraş se dezvoltă pe terasele joase cuprinse între primele trei ape. Dealurile de peste Oituz, Trotuş şi Tazlăul Sărat, ca şi cornişa abruptă a terasei superioare de pe malul stîng al Caşinului, alcătuiesc oraşului un cadru exterior pitoresc.

Complexul industriilor petrolifere şi petro-chimice, exterior zonelor rezidenţiale ale oraşului, se dezvoltă în direcţie opusă acestuia. O zonă de protecţie sanitară asigură zonele de locuinţe împotriva nocivităţilor industriale. Separat de drumul naţional pe care se desfăşoară circulaţia de tranzit, un nou drum uzinal preia circulaţia muncitorilor şi pe cea a industriei.

Proiectarea ansamblurilor urbane şi industriale s-a desfăşurat într-o bună coordonare a diferitelor proiecte de specialitate, asigurată de la început prin sprijinul acordat de Ministerul Industriei Petrolului şi Chimiei. Datorită unei planificări fizice judicioase şi atent urmărite, efectuarea unor lucrări tehnico-edilitare de primă necesitate (canalul colector, staţia de epurare, captarea şi aducţiunea apei, amenajarea rîului Caşin, podul peste acesta, drumul uzinal) a fost începută înaintea celorlalte investiţii. Avansul cîştigat iniţial a fost însă pierdut pe parcurs, astăzi unul din aspectele negative ale organizării oraşului, necesar a fi remediat, îl constituie tocmai deservirea lui edilitară.

Prima schiţă de sistematizare a fost întocmită de IPC în anul 1952, profilul populaţiei fiind de 28 000 locuitori. Faţă de dinamica tematicii, pe baza căreia acest nou organism urban a luat treptat fiinţă, au fost necesare

Schema schiţei de sistematizare a oraşului (vezi legenda la pag. 5)

Blocuri de locuințe pe artera de penetrație din zona centrală a orașului Gheorghe Gheorghiu-Dej

reînnoiri periodice ale studiilor de sistematizare, ultima schiță fiind elaborată de ISCAS în 1963 pentru un profil crescut de locuitori în etapa de perspectivă.

Realizarea acestui nou oraș industrial a început prin construirea unui microraion, în zona centrală, a continuat apoi prin restructurarea unei părți din vechea așezare, cu toate demolările pe care acest fapt le-a implicat, și se desfășoară în prezent în terenurile libere, în direcția extinderii orașului pe valea Cașinului și în zonele slab construite, cu clădiri de tip rural, din cuprinsul teritoriului urban.

O viziune mai îngustă de etapă a făcut ca la un moment dat să se subaprecieze posibilitățile de dezvoltare a orașului, minimalizîndu-se rezolvarea racordului spre zona în care acesta se extinde în prezent. Compunerea ansamblului viitorului centru civic a întîmpinat ulterior, din această cauză, unele dificultăți.

Schema de circulație prezintă o rezolvare clară a penetrațiilor în zona centrală a orașului dinspre drumurile de tranzit de pe direcțiile Adjud — Tg. Ocna — Bacău și Brașov, ca și dinspre drumul uzinal și gară.

Un ansamblu de dotări comerciale și de dotări de interes orășenesc, situat pe ruperea dintre terase în vecinătatea unui parc de pe malul Trotușului, constituie actuala zonă centrală a orașului. Aceasta urmează a se amplifica în etapele viitoare, extinzîndu-se pe cornișa de deasupra apei Cașinului, prezentînd un front cu o amplă perspectivă spre cadrul înconjurător.

Arterele de ocolire pentru drumurile naționale Adjud—Tg. Ocna și Brașov — Bacău sînt prevăzute în exteriorul zonelor de locuințe, oferind largi perspective asupra siluetei orașului.

Orașul este un vast șantier care adăpostea la 1 iulie 1963, în zona urbană, o populație de 23 000 locuitori, precum și un număr important de constructori în deplasare. Deși sistemul de cazare în baracamente, uzitat în trecut, a fost astăzi înlocuit cu soluția construirii de locuințe definitive și pentru constructori, în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, datorită unor investiții existente în clădiri de șantier, acestea sînt folosite în continuare, fiind însă dotate cu tot confortul edilitar, inclusiv termoficare.

Aproximativ 60% din totalul actualei populații locuiește în blocuri cu 4—10 caturi. În etapa actuală se mai folosește încă o parte din fondul de locuințe din vechea așezare: procesul de restructurare a acestuia se desfășoară în continuare, prevăzîndu-se înlocuirea sa aproape integrală în perspectivă.

Din cauza volumului mare de locuințe noi, orașul oferă, sub aspectul indicelui de locuibilitate și al gradului de confort, condiții mai bune de cazare decît celelalte orașe ale regiunii Bacău. De asemenea, dotarea social-culturală a orașului este în întregime nouă. Pînă în prezent s-au realizat sau sînt în curs de construire, ca dotări principale: trei școli elementare cu 16 clase, un mare spital de importanță raională, cuplat cu policlinică (amplasat în parcul de pe malul Trotușului), un mare complex comercial în actuala zonă centrală și cîteva grupări comerciale locale. Volumul unităților comerciale și de deservire pare a depăși necesarul etapei actuale.

Se remarcă ținuta urbană a unităților de locuințe terminate complet și date în folosință. Reușite amenajări ale spațiilor verzi, puse la punct în aceste zone, creează noilor construcții cadrul corespunzător și dovedesc importanța acestor lucrări pentru aspectul final de ansamblu.

Amenajările hidroedilitare de necesitate industrială, în imediata vecinătate a orașului, respectiv lacurile de pe apa Oituzului și de pe apa Tazlăului Sărat, zonele de plantații înconjurătoare, ca și complexul sportiv proiectat vor oferi variate posibilități de odihnă și recreație.

Studiile de sistematizare și de proiectare a investițiilor sînt asigurate de către ISCAS, în preocuparea intensă de a exprima prin acest nou oraș progresul continuu în domeniul realizărilor urbanistice din țara noastră.

CONCLUZII

Aruncînd o privire de ansamblu asupra principalelor orașe din regiunea Bacău, apare impresionant efortul de transformare a acestora din starea de mare înapoiere social-economică în care se aflau, în puternice centre industriale. Această dezvoltare ilustrează eficacitatea măsurilor economice aplicate conform planurilor economiei naționale, regionale și locale și a noi metodologii folosite în abordarea problemelor.

Pe linia ridicării acestor orașe s-au obținut succese, atît sub aspectul asigurării unor trăsături corespunzătoare noilor concepții de viață, cît și sub aspectul creării unei noi înfățișări cadrului urban.

Deși eforturile de reamenajare s-au axat pe anumite zone ale orașelor, ele au avut totuși efect asupra întregii ținute urbane, manifestată prin sporirea indicelui de locuibilitate, a gradului de confort și de dotare social-culturală.

Desfășurarea investițiilor de locuințe, declanșată inițial prin restructurarea zonelor centrale, a fost canalizată pentru etapele de perspectivă în teritorii neconstruite, uneori periferice orașelor (Bacău, Piatra Neamț). Această linie directoare, în aparență paradoxală intențiilor de restructurare a orașelor, a avut drept scop, pentru o perioadă limitată, reducerea eforturilor de demolare. Pentru viitor, apare evidentă necesitatea unei analize amănunțite a fondului de construcții existent, cît și a posibilităților de restructurare a zonelor necorespunzătoare. Aceasta va permite o etapizare rațională, sub raportul demolărilor, prin construirea, în paralel, în zone care necesită restructurări, ca și pe terenuri neconstruite. Se tinde, astfel, la realizarea unui cadru urban unitar pe întreg cuprinsul orașelor regiunii. Se menționează totodată importanța recuperării terenurilor degradate din cuprinsul zonelor urbane, ca și a folosirii terenurilor cu un relief mai dificil, în scopul limitării extinderilor în zonele valoroase din punct de vedere al exploatării agricole.

Cadrul natural interior și exterior, particularitățile de relief cu totul diferite, fac posibilă imprimarea unei personalități proprii fiecărui oraș. Bazată pe această bogăție de caracteristici locale ale regiunii Bacău, exprimarea urbanistică va trebui să dovedească o deosebită abilitate în valorificarea lor.

Regiunea Bacău, prin prezența lacului de acumulare de la Bicaz și a întregului sistem hidroenergetic din bazinul Bistriței, prin masivele muntoase de pe văile Bistriței și Trotușului, prin numeroase monumente istorice, oferă posibilități de odihnă și recreație deosebit de variate. Turismul constituie în același timp un puternic factor care ar putea aduce în viitor avantaje economice de mare valoare. Organizarea zonelor interesante sub acest aspect și dotarea lor corespunzătoare trebuie să constituie, de asemenea, una din preocupările importante pe plan general și regional.

Cabana Poiana Secuilor

dr. cirus spiride
arh. adriana popp
arh. gheorghe iacovescu

sistematizarea regiunii turistice valea prahovei

Autori: *dr. Cirus Spiride, arhitecții Gheorghe Iacovescu, Adriana Popp*
Studiu întocmit în cadrul ISCAS

În țara noastră, dezvoltarea continuă a turismului și odihnei cu caracter de masă impune din ce în ce mai mult organizarea de noi regiuni și zone cu resurse valoroase în acest domeniu.

Din experiența acumulată, atît în țara noastră, cît și peste hotare, rezultă că amenajările necesare pentru dezvoltarea sectoarelor turism, odihnă și tratament balnear trebuie considerate în cadrul unei rețele organizate în mod armonios, în raport cu posibilitățile pe care le oferă teritoriul, cu concentrările de populație în perspectivă și cu necesitățile de deservire a acesteia.

Această problemă a făcut obiectul unor studii elaborate de sectorul de sistematizări teritoriale din cadrul Institutului central de studii, cercetări științifice și proiectare în construcții, arhitectură și sistematizare — ISCAS. Recent a fost studiată regiunea turistică de odihnă și tratament denumită generic Valea Prahovei, care cuprinde șase văi principale — Dîmbovița, Ialomița, Prahova, Timiș, Doftana și Teleajen, — masivele muntoase Bucegi, Leaota, Postăvarul, Piatra Mare, Ciucaș și zona subcarpatică dintre Runcu și Vălenii de Munte.

Teritoriul studiat, în suprafață de 4 700 km^2, din care zona de munte reprezintă 70%, este străbătut pe linia centrală de principala arteră feroviară București-Brașov-Oradea, de drumul național nr. 1 și, lateral, de drumurile naționale Cîmpulung-Brașov spre vest și Ploiești-Brașov pe valea Teleajenului spre est.

Apropierea de Capitală, de zona industrială Ploiești-Tîrgoviște, cu o numeroasă populație urbană, existența unor artere principale de comunicație a făcut ca în special partea centrală — Valea Prahovei propriu-zisă — să fie solicitată din ce în ce mai mult. Astfel, în anul 1962, Valea Prahovei a deținut în sectorul odihnă, în sistem organizat, o pondere de cca. 46% din numărul total pe țară — pondere echivalentă cu aceea realizată pe litoral.

În egală măsură și turismul prezintă o deosebită importanță în acest teritoriu, rețeaua de amenajări turistice — cabane, hoteluri — primind cca. 50% din numărul total de turiști din țară. În realitate, circulația turistică este mult mai însemnată, dacă se ține seama de numărul mare de turiști veniți la sfîrșit de săptămînă și de turiștii în tranzit.

Importanța pe care o prezintă regiunea Valea Prahovei, din punct de vedere al odihnei, turismului, recreației și tratamentului, este determinată îndeosebi de următorii factori :

Pe Valea Prahovei

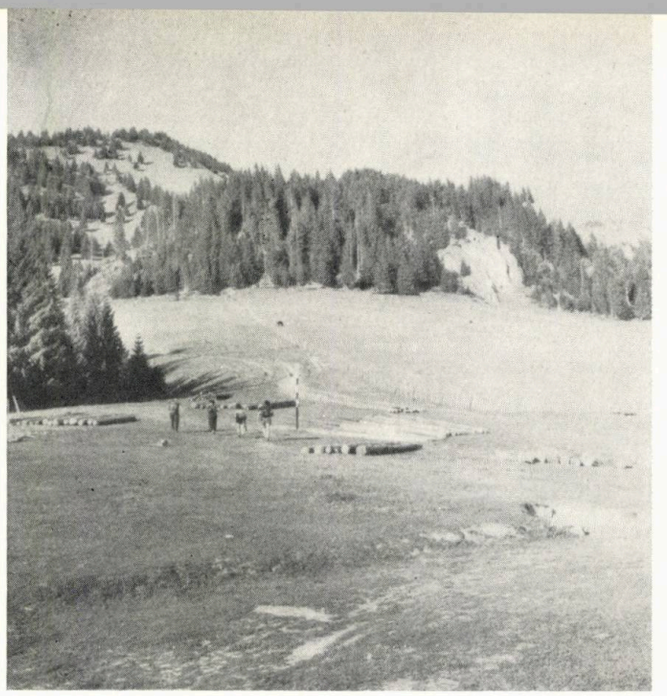

Spre muntele Ciucaș

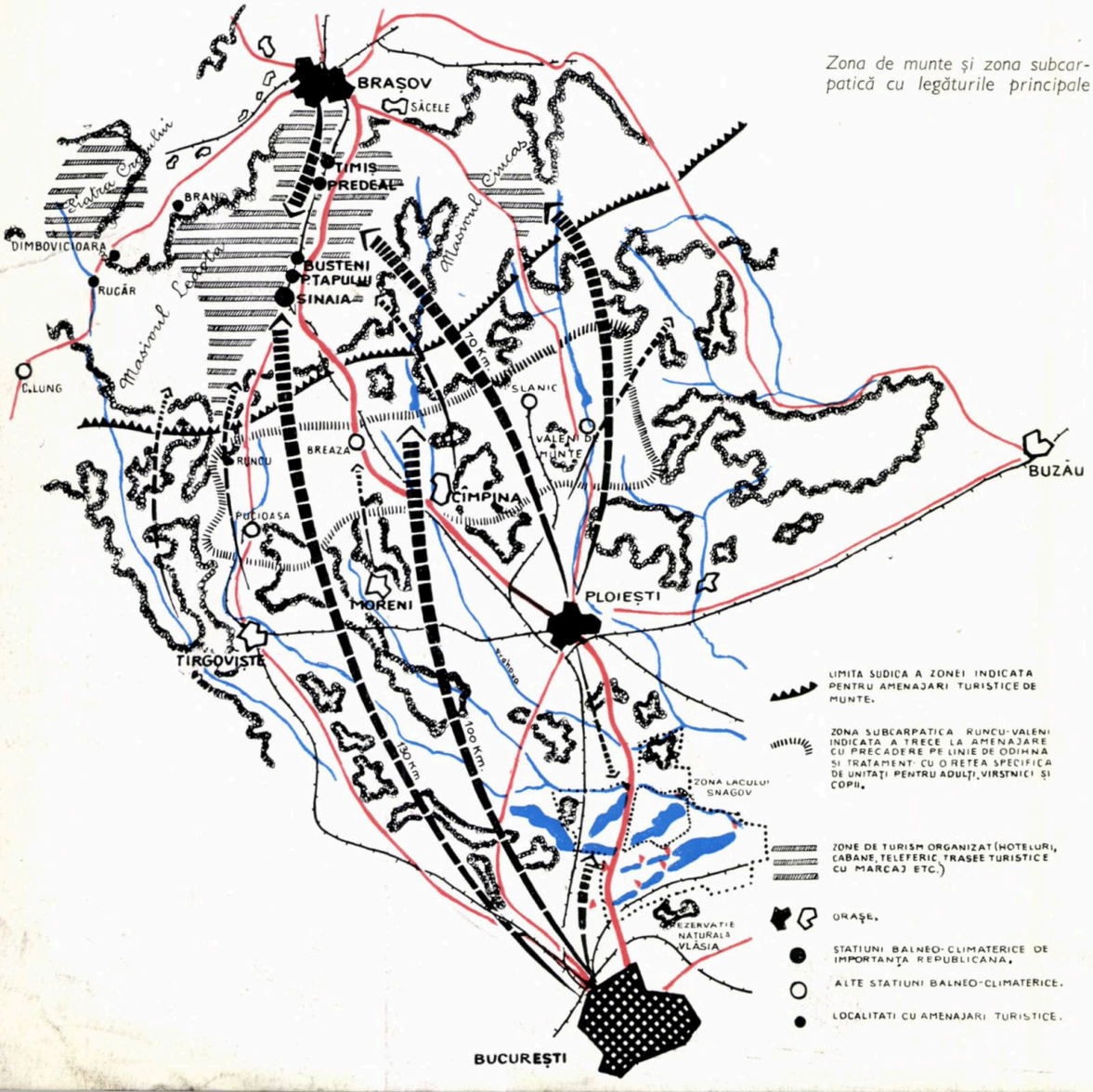

Zona de munte și zona subcarpatică cu legăturile principale

— poziția aproape centrală pe teritoriul țării, cu posibilități de acces din toate direcțiile ;

— varietatea elementelor cadrului natural, cu numeroase forme de relief și peisaj ; altitudini mari (culmi cuprinse între 1 500—2 000 m) ; numeroase fenomene carstice (chei, peșteri) ; forme glaciare, văi adînci ; climat favorabil pentru turism, sport, tratament ; zone cu o deosebită valoare cinegetică ; posibilitatea unei programări continue tot timpul anului, existînd condiții de funcționare în regim permanent, atît în sectorul odihnă, cît și turism ;

— valoroși factori terapeutici, în special în zona subcarpatică de sud a regiunii, care permit amenajarea zonelor de odihnă și a celor balneare, a unei rețele de tratament cu unități pentru refacerea organismelor debilitate, cît și o rețea de unități TBC ;

— numeroase și importante obiective care pot asigura variate forme de odihnă, recreație, turism, sport ;

— dotări cu un grad de amenajare mai ridicat, comparativ cu alte zone turistice din țară, majoritatea lor fiind concentrată pe axul Văii Prahovei și pe platoul Bucegilor.

Criteriile care au stat la baza propunerilor făcute în studiul de sistematizare a regiunii turistice Valea Prahovei au fost :

— creșterea populației totale a țării în perspectivă, cu aspectele specifice ale grupelor de vîrstă, și îndeosebi creșterea populației urbane ;

— ridicarea continuă a nivelului de trai material și cultural al populației ;

— dezvoltarea unor forme cît mai variate de turism cu caracter de masă (turism auto, drumeție, tabere sportive etc.), avîndu-se în vedere și participarea într-o proporție din ce în ce mai mare a populației din mediul rural ;

— evitarea unor concentrări prea mari de populație în zone sau localități propuse a primi amenajări turistice, de odihnă sau tratament, în vederea asigurării unor condiții de liniște și confort care să constituie elemente de atracție în plus pentru cei veniți la odihnă și turism ;

— extinderea și crearea de noi amenajări — în raport cu necesitățile mereu sporite — diferențiate pe structuri, categorii de mărime și grad de confort, în vederea realizării unei rețele de localități și amenajări — com-

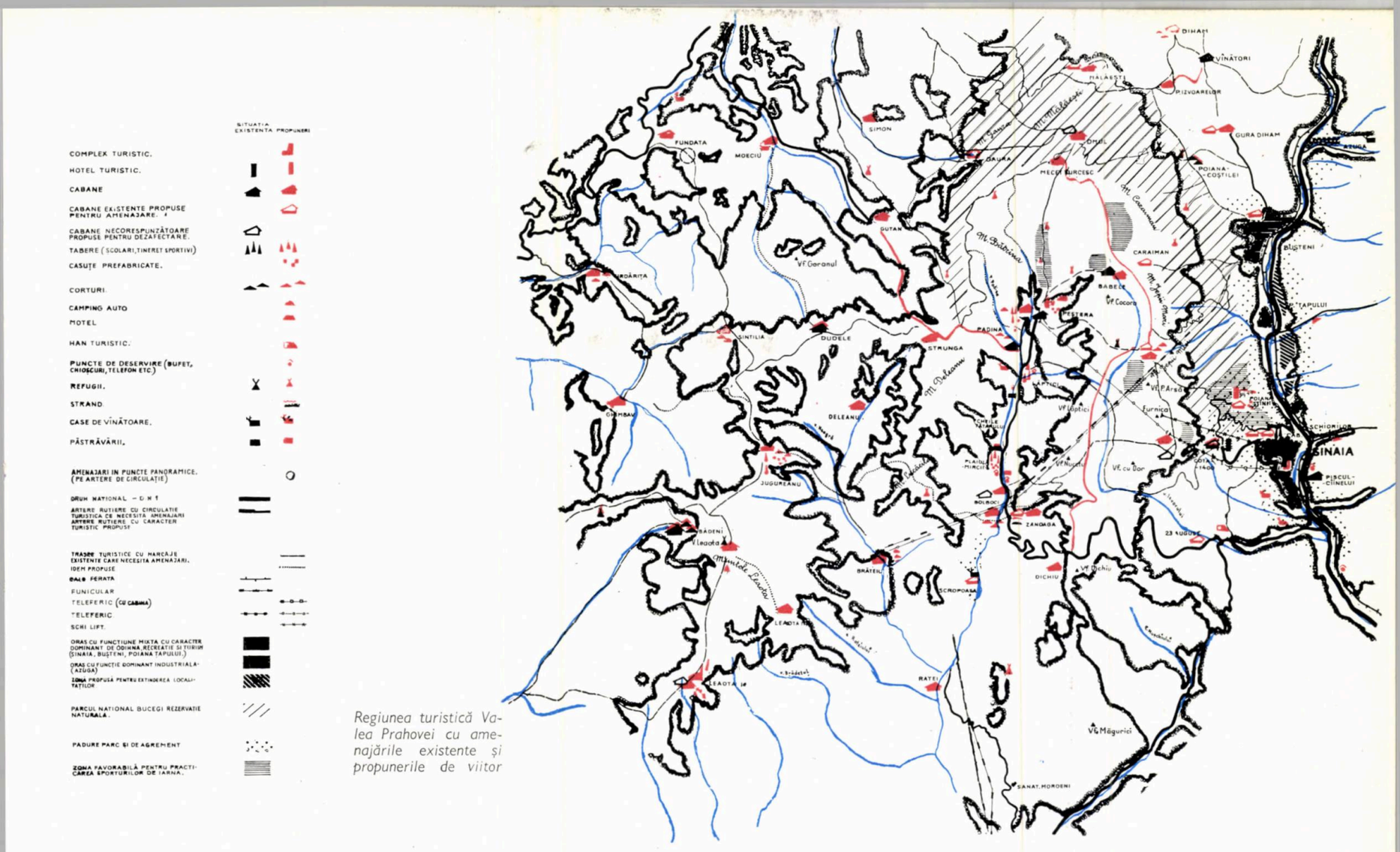

Regiunea turistică Valea Prahovei cu amenajările existente și propunerile de viitor

Sinaia — Vedere spre munții Bucegi

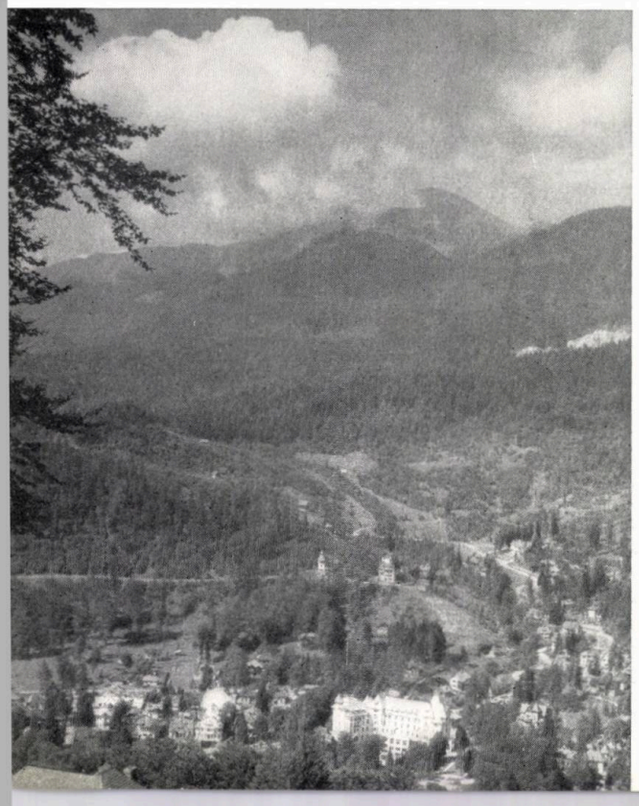

Vedere parțială a Văii Prahovei

plexe sau pe profile specifice — amplasate corespunzător condițiilor de cadru natural, de funcționalitate, de acces și de obținere a unei eficiențe economice cît mai ridicate, astfel încît să permită o continuă creștere a circulației turistice și a numărului celor veniți la odihnă ;

— gradul actual de echipare tehnică a teritoriului : rețeaua căilor de comunicație, posibilitățile de acces în unele zone, mijloacele de transport și posibilitățile de alimentare cu apă potabilă, energie electrică etc.

Pentru determinarea capacității de absorbție a teritoriului și a capacității de cazare în perspectivă, s-au folosit ca principale elemente de calcul : coeficientul mediu anual de utilizare maximă a capacității de cazare, pe categorii de amenajări, și coeficientul de intensitate a circulației (procentul mediu al numărului de persoane apreciat că va utiliza capacitatea de cazare a amenajărilor respective).

Stabilirea acestor coeficienți s-a făcut pe baza concluziilor rezultate dintr-o analiză a situației actuale, intervenind cu unele corective determinate de noile condiții ce se vor crea în perspectivă (îmbunătățirea condițiilor de acces, mărirea numărului de locuri cu regim de funcționare permanent, ridicarea gradului de confort etc.).

Astfel, pentru sectorul de odihnă, avîndu-se în vedere mărirea perioadei unei serii de la 12 zile la 15 zile, s-a considerat :

— coeficientul mediu anual de utilizare maximă a capacității de cazare = 75% (față de 50% în prezent) ;

— coeficientul de intensitate a circulației = 85% (față de 70% în prezent).

Propunerile de dezvoltare pe linie de turism, odihnă și tratament, față de posibilitățile pe care le prezintă cadrul natural și față de

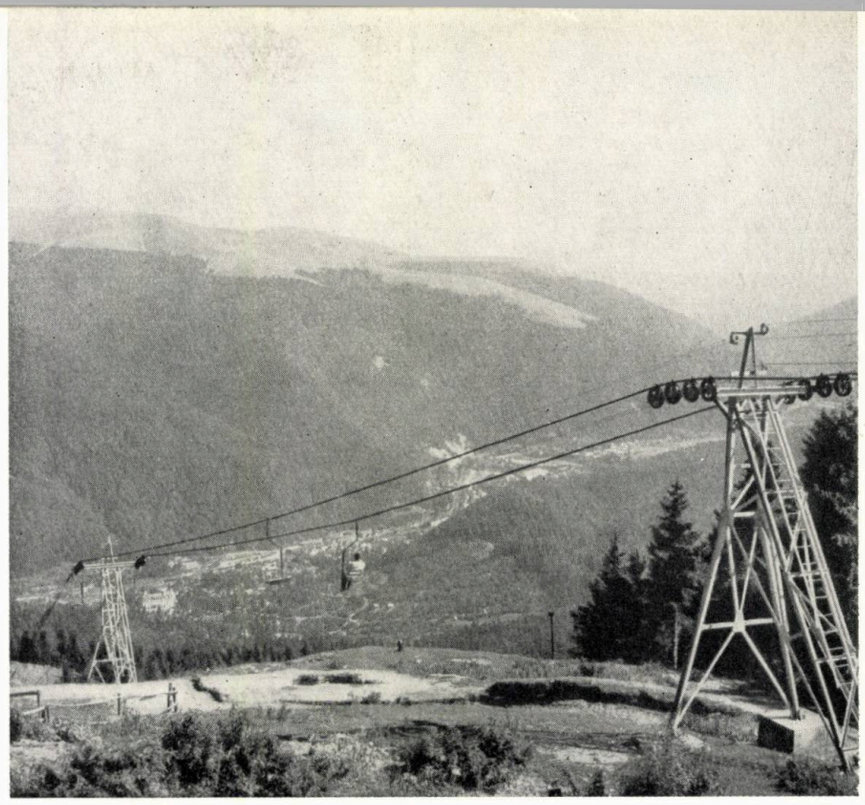

3 | 5
1
2 4 |

1 — *Vîrful Bucșoiul*
2 — *Masivul Piatra Craiului*
3 — *Teleferic Cota 1400 — Vîrful cu Dor*
4 — *Cabana Caraiman*
5 — *Hotelul turistic internațional de la Poiana Brașov*

Sinpetru
Hărman
Timiș
CODLEA
Ghimbav
BRAȘOV
Cristian
Sita-Buzăului
SĂCELE
Masivul Postăvarul
Masivul Piatra Craiului
Masivul Piatra Mare
Masivul Ciucaș
PREDEAL
Bran
Cheia
Dofana
Pasul Dîmbovicei
Rucăr
Masivul Bucegi
Complex turistic Padina-Peștera
BUȘTENI
SINAIA
Masivul Leaota
Mineciu-Ungureni
Izvoarele
Homorîciu
CIMPULUNG
Comarnic
SLANIC
Olteni
Bertea
Sotrile
Brebu
VALENII-DE-MUNTE
Runcu
Bezdead
BREAZA
Măgura Bela
Telega
CIMPINA
Vulcana-Băi
PUCIOASA
ZONA DE EXPLORARE ȘI EXPLOATARE A PETROLULUI

A

— Zona Bucegi-Leaota

— Zona Piatra Mare-Doftana-Ciucaș

— Zona Postăvarul

— Zona culoarul Branului

— Zona subcarpatică propusă a fi amenajată pentru odihnă și tratament

— Zona localităților climaterice și turistice

— Zone învecinate cu regiunea turistică ce urmează a fi studiate pentru dezvoltarea în perspectivă a turismului

B

— Localități cu funcție complexă, bază principală de coordonare în regiunea turistică

— Localități principale

— Localitate principală cu funcție complexă: odihnă, tratament, turism

— Localități cu profil balneo-climateric

— Localități cu profil dominant climateric și turistic

— Localități cu profil dominant de odihnă și tratament

C

— Păduri de protecție propuse în jurul amenajărilor turistice (propuneri ISCAS)

— Păduri-parc și de agrement (propuneri I.S.P.F. și ISCAS)

D

— Drumuri naționale existente

— Drumuri turistice existente, propuse pentru amenajări

— Drumuri turistice propuse

— Trasee turistice existente cu marcaje

— Linii ferate existente

A — Dezvoltarea turismului în perspectivă — Zonificare

B — Rețeaua de localități climaterice și turistice și de principale puncte amenajate, în perspectivă

C — Păduri

D — Căi rutiere cu caracter turistic

Regiunea turistică Valea Prahovei — situație existentă și propuneri de perspectivă

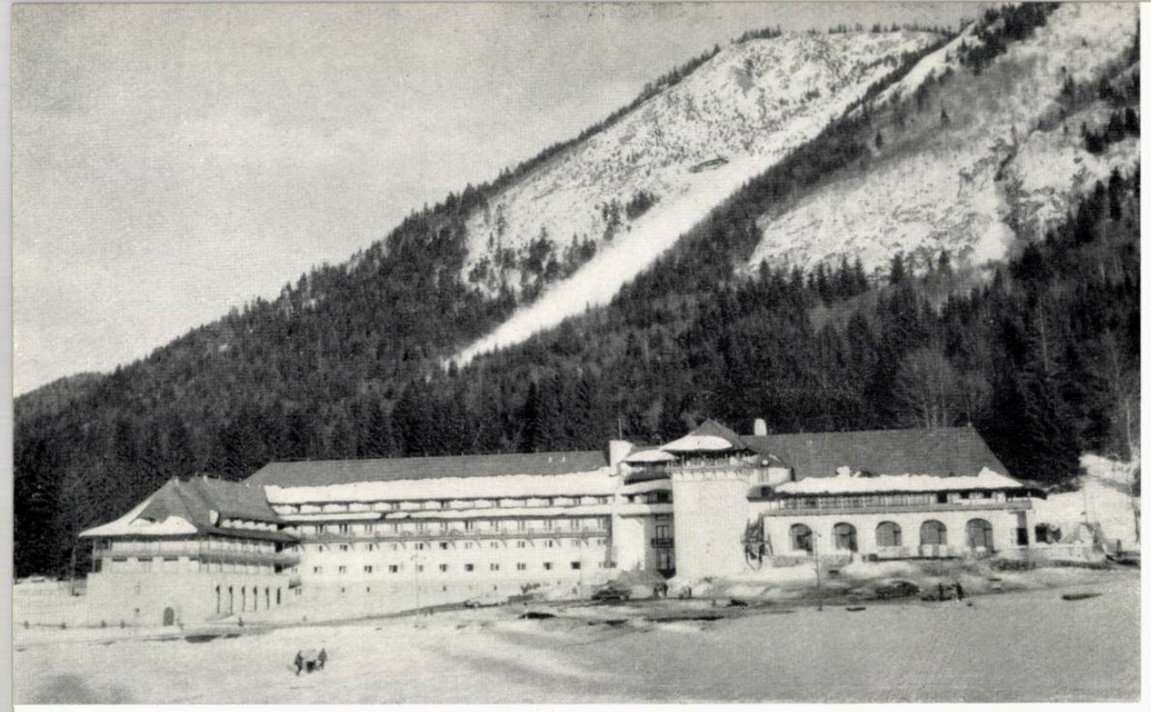

necesitățile dezvoltării capacității de cazare și în general de deservire, au condus la următoarea zonare funcțională în perspectivă a teritoriului :

— zona de munte, cu funcție mixtă : turism, odihnă și tratament, în cuprinsul căreia se conturează :

• zona Bucegi-Leaota, în care, în paralel cu completarea dotărilor din masivul Bucegi, se prevede și extinderea echipării turistice pe Valea Ialomiței și trecerea la valorificarea masivului Leaota ;

• zona Piatra Mare-Doftana-Ciucaș, în care — înainte de a se trece la amenajări cu caracter de masă — este necesar să fie realizat accesul rutier de-a lungul văilor principale care o străbat ;

• zona Bran, propusă a primi amenajări cu funcțiuni diferite : localități cu caracter turistic și de odihnă, dotări specifice turismului de tranzit, amenajarea ca zonă de legătură între importante masive turistice ;

• zona Postăvarul, în care, în paralel cu completarea rețelei existente de amenajări din Poiana Brașovului, se prevede și trecerea la valorificarea zonei depresionare Rîșnov-Poiana Brașovului ;

— zona subcarpatică s-a propus prin studiu a fi dotată cu o rețea de unități de odihnă și tratament pe profile specifice pentru adulți, vîrstnici, copii.

Amenajările propuse pe zone se referă la o perspectivă în care acestea urmează a fi realizate treptat, în studiu făcîndu-se precizarea obiectelor și amenajărilor necesare într-o primă etapă de dezvoltare. În raport cu condițiile teritoriului s-a apreciat ca posibilă, prin amenajările propuse, realizarea unei creșteri a capacității de cazare în sectorul turism de cca. 3 ori față de situația actuală (cca. 4 000 locuri).

Cu privire la dezvoltarea sectorului odihnă s-a avut în vedere, în afara criteriilor arătate mai înainte, și importanța « odihnei active » ca factor profilactic.

Capacitatea totală de cazare a amenajărilor cu caracter de odihnă din regiunea Valea Prahovei s-a apreciat — în raport cu necesitățile prezumate pe țară — că poate ajunge, în etapa de perspectivă considerată, la o creștere însemnată față de situația actuală.

O demarcare rigidă, atît funcțională, în ceea ce privește dotările de cazare, cît și pe zone, nu s-a considerat ca posibilă. Astfel, în unele zone propuse pentru amenajare, s-a considerat ca indicată realizarea unor ansambluri care să includă amenajări pentru turism și odihnă, ținînd seama că unele dintre aceste obiecte — hotel, motel, camping — pot avea, prin conținutul lor, atît caracter turistic, cît și de odihnă. Totodată, s-a avut în vedere ca amenajările pentru odihnă să se propună în zone cu numeroase obiective și itinerare turistice, evitîndu-se însă vecinătăți imediate care ar putea duce la stînjeniri.

Propunerile pentru dezvoltarea în perspectivă prevăd extinderea sectorului odihnă și în alte zone cu condiții favorabile, în prezent încă nevalorificate, ca Bran, Rucăr din zona de munte, Bezdead, Măgura din zona subcarpatică, precum și treptata creștere a fondului de odihnă în stațiunile existente — Predeal, Timiș, Breaza, Cheia. Studiul a avut în vedere posibilitatea realizării unui nucleu Sinaia-Bușteni, care într-o perspectivă largă poate constitui un sistem urban, ținînd seama de condițiile teritoriale deosebit de favorabile ale zonei Cumpătul-Zamora pentru amplasarea amenajărilor de odihnă și turism.

De asemenea, se preconizează dezvoltarea rețelei de tabere pentru preșcolari, școlari și tineret pînă la o

Bran — Vedere panoramică

Masivul Postăvarul

Cabana Postăvarul

creștere de aproape 3 ori a numărului actual de 7 000 locuri, indicîndu-se amplasamente favorabile pe văile Ialomița, Doftana, Gîrcin și în special în zona subcarpatică (Runcu, Bezdead, Măgura, Breaza, Vălenii de Munte).

Valea superioară a Ialomiței, datorită factorilor valoroși de care dispune, prin amenajările propuse în perspectivă și prin extinderea actualei artere rutiere spre Bran, ar deveni o principală zonă de odihnă, recreație și turism.

Valorificarea complexă a acestei văi, s-a preconizat a se realiza prin amenajări cu caracter turistic, de odihnă și tratament, prin extinderi în punctele existente sau prin crearea de dotări pe noi amplasamente.

În acest sens, într-o largă perspectivă, « Peștera » ar putea deveni o stațiune turistică și climaterică permanentă în masivul Bucegi, prin realizarea de hoteluri, cabane, amenajări de camping, tabere într-un ansamblu urbanistic cu o capacitate de cca. 2 000 locuri.

Pentru dezvoltarea sectorului balnear-sanatorial, ținînd seama de posibilitățile de valorificare și de necesitatea creării unor rețele de dotări de tratament în apropiere de zonele cu mari concentrări de populație, s-au făcut următoarele propuneri :

• extinderea capacității de cazare și a instalațiilor de tratament în localitățile cu profil balnear, Slănic, Pucioasa, Telega-Băi ;

• dezvoltarea rețelei de sanatorii pentru adulți, vîrstnici și copii, privind recuperarea capacității de muncă și fortificarea organismelor debilitate, amplasarea acestor unități urmînd a se face în zone corespunzătoare și în apropierea localităților propuse prin studiu a se

Pîrtia de ski de pe Postăvarul

Cabana Cristianul Mic

dezvolta şi pe linie de odihnă, asigurîndu-se unele cooperări cu aceste localităţi ;

• extinderea reţelei de tratament TBC prin unităţi sanatoriale, preventorii şi unităţi de post cură. În acest sens s-au propus ca zone favorabile de amplasare văile Rîşnoavei, Tîrlungului, Gîrcinului, zona Moroeni şi zona subcarpatică între Măgura şi Breaza.

Alte propuneri legate de dezvoltarea turismului, a odihnei şi tratamentului şi a celorlalte funcţiuni complexe ale acestei regiuni cuprind lucrările de echipare tehnică a teritoriului, în ceea ce priveşte amenajarea şi completarea reţelei existente de drumuri, amenajarea unor drumuri de exploatare forestieră avînd şi importanţă turistică, îmbunătăţirea mijloacelor de transport (linii teleferice, trasee de autobuze, schi-lift), asigurarea dotărilor edilitare, pentru care în unele cazuri s-au făcut propuneri de rezolvare în sistem zonal (alimentarea cu apă a cabanelor din Bucegi).

Prin realizarea propunerilor de dezvoltare prevăzute s-a estimat, ca ipoteză de calcul, faţă de circulaţia turistică înregistrată în prezent, că numărul total de turişti şi persoane la odihnă în regiunea Valea Prahovei ar putea creşte de peste 4 ori.

Considerăm că ar fi indicat să se efectueze studii asemănătoare şi pentru celelalte regiuni turistice din apropiere (Făgăraş-Piatra Craiului ; zona Curtea de Argeş-Cumpăna, munţii Buzăului), care să fie racordate cu studiul de sistematizare a regiunii turistice, de odihnă şi tratament Valea Prahovei, regiune pentru care în fazele următoare trebuie să se efectueze studii pentru sistematizarea localităţilor şi a zonelor cu valoroase resurse şi obiective turistice şi pentru odihnă.

Spre muntele Piatra Mare „La 7 Scări"

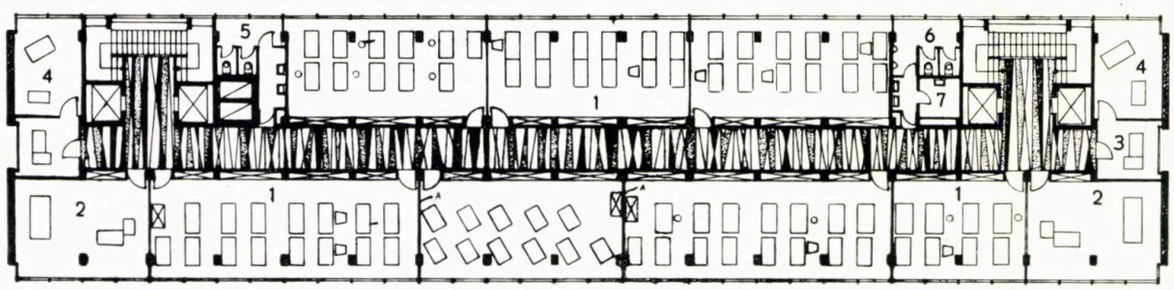

Plan etaj curent

1. Ateliere — 2. Birouri ingineri principali — 3. Secretariat — 4. Birou inginer-șef (șef de atelier) 5, 6. W.C. — 7. Cameră serviciu, prevăzută pe fiecare palier cu tub pentru evacuarea directă a hîrtiilor la crematoriu — A. Pereți despărțitori demontabili

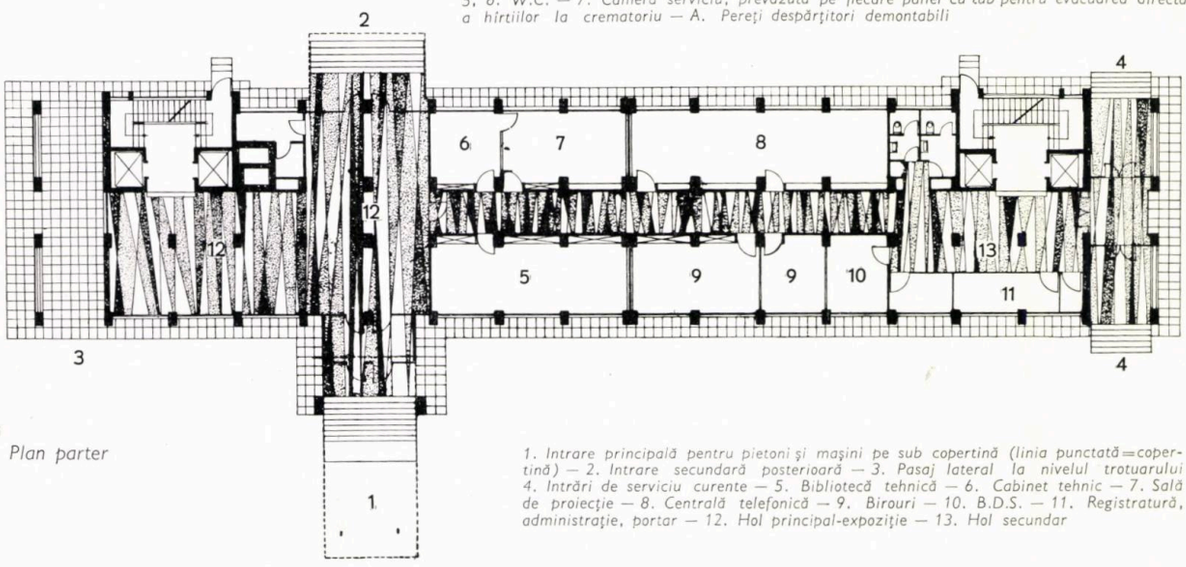

Plan parter

1. Intrare principală pentru pietoni și mașini pe sub copertină (linia punctată = copertină) — 2. Intrare secundară posterioară — 3. Pasaj lateral la nivelul trotuarului 4. Intrări de serviciu curente — 5. Bibliotecă tehnică — 6. Cabinet tehnic — 7. Sală de proiecție — 8. Centrală telefonică — 9. Birouri — 10. B.D.S. — 11. Registratură, administrație, portar — 12. Hol principal-expoziție — 13. Hol secundar

clădirea «grupului de

ELABORAREA PRO

Clădirea cuprinde spațiile necesare conducerii și administrației Grupului de uzine și aparataj electrotehnic și instalații de automatizare (GUAEIA), Institutului de proiectări de aparataj electrotehnic și instalații de automatizare (IPAEIA), precum și administrației Întreprinderii de montaj, aparataj electrotehnic și instalații de automatizare (IMIA), toate aceste instituții fiind tutelate de Ministerul Metalurgiei și Construcțiilor de Mașini și cuprinse sub noua denumire de « Grupul de Automatizare ».

Amplasată la intersecția căii Floreasca cu prelungirea străzii Ceaikovschi, pe latura halei « Automatica », clădirea beneficiază de o largă perspectivă spre lacul și parcul Floreasca.

Desfășurîndu-se pe 12 niveluri (subsol, parter și 10 etaje), construcția are o formă paralelipipedică cu laturile de 14 m pe 62 m, sprijinită pe un parter retras pe ambele laturi lungi ; înălțimea totală pînă la parapetul superior este de aproximativ 40 m.

Compoziția nivelurilor este următoarea :

— subsolul : centrala termică, un atelier special cu aparataj greu pentru încercări etc. ;

— parterul : intrarea principală, intrarea curentă a salariaților, cele două ieșiri de siguranță, direct din caja scării, holul principal utilizat și ca sală de expoziții, centrala telefonică, biblioteca tehnică, sala de proiecție, cabinetul tehnic și holul secundar prevăzut cu ghișee pentru relațiile cu exteriorul ;

— etajele I și II : birourile de conducere ale grupului de automatizări ;

— etajele III, IV, V, VIII, IX : atelierele de proiectare ;

— etajele VI și VII sînt destinate laboratoarelor.

automatizări » bucureşti

Autor: *arh. Zaven Gianichian (şef de proiect)*
Colaboratori:
Arhitectură: *arh. Costin Pastia*
Rezistenţă: *ing. Ştefan Mihăiescu*
Institutul Proiect-Bucureşti

UNELE OBSERVAŢII CRITICE

IECTULUI DE ARHITECTURĂ ŞI REZISTENŢĂ

Planul etajului curent a fost conceput pe o circulaţie mediană, clară şi simplă, cu circulaţie verticală pe cîte o scară şi un grup de două lifturi (capacitatea 10 persoane, cu viteză mărită), situate spre cele două capete ale coridorului.

În apropierea nodurilor de circulaţie verticală, spre faţada posterioară, sînt situate cele două grupuri sanitare, care înglobează coşurile centralei termice şi crematoriul. Pe fiecare etaj s-a prevăzut cîte o cameră de serviciu în care se află şi un tub de gunoi prin care se evacuează hîrtiile, direct în crematoriul aflat la subsol.

Prin schema de nivel curent adoptată s-a realizat o amplasare a atelierelor pe toată lungimea faţadei principale şi a faţadelor laterale; pe porţiunea centrală opusă, între cele două grupuri sanitare, a fost amplasat un grup secundar de ateliere, obţinîndu-se în acest fel o distribuţie judicioasă şi economică a tuturor elementelor.

Birourile şi atelierele sînt prevăzute cu dulapuri fixe situate spre zidul culoarului, între culoar şi ateliere — deasupra dulapurilor — prevăzîndu-se un luminator dublu, necesar luminării culoarului pe toată lungimea.

Pentru rezolvarea unor treceri de conducte şi realizarea unei secţiuni expresive, tavanul culoarelor (inclusiv tavanul spre ateliere pe lăţimea dulapurilor) este coborît de la nivelul grinzilor transversale, creîndu-se astfel şi o înălţime adecvată a culoarelor faţă de aceea a atelierelor şi birourilor şi de asemenea obţinîndu-se şi înălţimea necesară scafelor transversale de lumină, dispuse pe toată lungimea culoarelor.

Înălţimea culoarului este de 2,70 m, înălţimea încăperilor de 3,37 m (înălţimea etajului curent din placă în placă fiind de 3,50 m). Excepţie de la această soluţie curentă face numai parterul unde — datorită unor instalaţii speciale şi deosebirilor funcţionale ale încăperilor — tavanul are aceeaşi înălţime, fiind coborît cu un planşeu de rabiţ.

Clădirea este construită pe schelet monolit din beton armat pe stîlpi şi grinzi, cu planşeele (de la etajul I pînă la X inclusiv) în consolă pe ambele laturi lungi ale clădirii.

S-a adoptat exclusiv iluminarea fluorescentă. În ateliere s-au prevăzut două fîşii de lumină paralele, conform ultimelor cercetări din domeniul dispunerii luminii în camerele de lucru în raport cu poziţia mobilierului (planşetă şi birou) şi chiar a golului de ferestre. În această privinţă, este demnă de remarcat dispunerea primului şir de tuburi fluorescente în apropierea ferestrei, în scafă. Între scafa de lumină şi tîmplăria exterioară apare o a doua scafă destinată deschiderii supraluminii de ventilaţie şi a suportului pentru draperie.

Tuburile fluorescente de pe culoare sînt prevăzute în scafe transversale faţă de direcţia de circulaţie. La parter s-au prevăzut scafe în toate încăperile.

Instalaţia de încălzire a fost concepută pe două zone suprapuse: prima zonă, subsol — etaj VI; zona a doua, etaj VII — etaj X. Radiatoarele sînt dispuse de-a lungul pereţilor exteriori, coloanele verticale fiind situate în faţa stîlpilor. Trecerea conductelor de la etaj la parterul retras se realizează pe porţiunea consolei, între placa de beton şi rabiţul general, fiind izolată spre exterior (în afara izolaţiei ţevii) cu un strat de 15 cm de vată minerală.

În privinţa instalaţiei sanitare, care nu prezintă elemente deosebite, se menţio-

Văzută din exterior, clădirea Grupului de automatizări de la Floreasca se remarcă prin aspectul deosebit al faţadelor, nu numai în raport cu celelalte blocuri din apropiere, dar şi în comparaţie cu ceea ce s-a executat în general în Bucureşti. Materialele aplicate cu precădere în arhitectura modernă — metal şi sticlă — sînt folosite aici din plin şi efectul obţinut este dintre cele mai favorabile. Imensele suprafeţe de sticlă, atît cele din dreptul parapetelor — plăcut colorate într-o nuanţă de albastru pastelat, ca şi cele transparente de la ferestre — încadrate în nervuri strălucitoare de aluminiu, contrastul cu plinurile din faţadele laterale, placate cu cărămidă de culoare gălbuie, asigură întregii clădiri o plastică nouă cu totul remarcabilă. Proporţiile impunătoare, volumele echilibrate, conturate de linii simple şi clare, adaugă o valoare în plus acestei clădiri, care mai are avantajul de a fi amplasată deosebit de favorabil, avînd asigurată o largă perspectivă ce se desfăşoară în imediata apropiere a lacului Floreasca, ce îi oferă o oglindă plăcută de apă. Clădirea are ca fundal peisajul înverzit, plantaţiile abundente ale parcului din vecinătate. Pentru aceste aspecte de plastică şi urbanistică, meritele proiectanţilor se cuvin subliniate fără rezerve.

Văzută din interior însă, atît din punct de vedere al aspectului, cît şi din punct de vedere funcţional, clădirea prezintă unele deficienţe care nu pot fi trecute cu vederea şi care fac ca cei ce ocupă clădirea — şi printre ei sînt şi mulţi arhitecţi — să ridice obiecţiuni uneori vehemente.

Astfel, un prim punct criticat îl constituie faptul că sistemul de închidere perimetrală a pereţilor exteriori nu asigură etanşeitatea necesară, atît faţă de vînt şi praf, cît şi faţă de ploi.

Fără îndoială că în accepţiunea modernă pereţii exteriori au numai rol de închidere a spaţiilor, sarcinile statice şi dinamice fiind preluate de scheletul de rezistenţă, atribuţiile fiind astfel limitate, precis diferenţiate şi specializate, funcţiunile pereţilor exteriori reducîndu-se şi simplificîndu-se în aparenţă. Totuşi, din punct de vedere funcţional, proiectarea a devenit mai complexă, ea urmînd să răspundă unor numeroase cerinţe în raport cu exigenţele mai mari privind eficienţa materialelor folosite, condiţiile de ambianţă optime şi condiţiile plastice.

Vechile sisteme de execuţie a pereţilor se bazau mai ales pe masa materialului, care, îngrămădit în cantităţi mari, putea răspunde în mod nediferenţiat diferitelor solicitări de rezistenţă, de izolare fonică, termică etc. Ele duceau însă la construcţii grele şi scumpe care nu mai corespund azi nici ritmului de lucru, nici construcţiilor în masă, nici realizării unui preţ de cost scăzut. Diferenţierea funcţiilor, după care fiecare element pus în operă răspunde în mod precis rolului în vederea căruia a fost conceput (elementul structural pentru rezistenţă, elementul de închidere pentru izolare şi protecţie) necesită un studiu atent al însuşirilor şi comportărilor fiecărui material, dispus numai acolo unde trebuie şi numai atît cît trebuie.

În concepţia actuală a proiectării pereţilor, aceştia joacă rolul unui filtru permiţînd sau favorizînd trecerea unor elemente din exterior spre interior şi oprind trecerea altora într-unul sau în ambele sensuri.

Pereţii exteriori urmează să oprească pătrunderea ploii, prafului, frigului, vîntului, mirosului, zgomotului, insectelor; ei trebuie să favorizeze pătrunderea aerului curat, a luminii, să împiedice ieşirea căldurii iarna şi pătrunderea căldurii vara, să permită vizibilitatea din interior, să protejeze oamenii şi utilajele aflate sub apărarea lor, să reziste la foc şi cutremur ca şi la trepidaţii, să se adapteze mişcărilor provenite din tasări, dilatări sau contracţii, să se opună formării condensului pe suprafaţa sau în interiorul lor, să reziste la acţiunea corodării.

Cei ce lucrează în clădirea Grupului de automatizări arată însă că din cauza unor deficienţe de proiectare ca şi din cauza execuţiei neatente, în special a tîmplăriei, clădirea este neetanşă atît la vînt şi praf cît şi la intemperii — ploaie şi zăpadă. În zilele cu oarecare mişcări de aer — vînt, se formează în interiorul încăperilor curenţi puternici care dăunează celor ce lucrează în birouri şi laboratoare, îngreuiază deschiderea uşilor şi provoacă spargerea geamurilor. Montarea pe aceeaşi cercevea a două rînduri de geamuri fixe, fără ca acestea să fi fost executate în sistem termopan, etanş, nu asigură nici izolarea termică necesară, dar mai ales lasă să pătrundă între cele două foi de geam praful care nu mai poate fi îndepărtat. Sistemul de manevrare basculantă a cercevelelor pe ax orizontal median adaugă o dificultate în plus asigurării etanşeităţii, astfel încît, din cauza ploii, toate perdelele din interior s-au pătat şi prezintă un aspect neplăcut. Glafurile foarte late din placaj s-au deteriorat din cauza apei pătrunse în interior, mărind aspectul neplăcut.

Lamelele de ventilare de la partea superioară a ferestrelor complică execuţia şi prezintă o eficienţă aproape iluzorie în raport cu funcţiunea pentru care au fost destinate, dat fiind că cercevelele care le închide spre interior, practic nu poate fi manevrată.

O altă deficienţă, pe care locatarii clădirii o semnalează pe bună dreptate, este aceea a mărimii stîlpilor de beton armat retraşi din linia faţadei

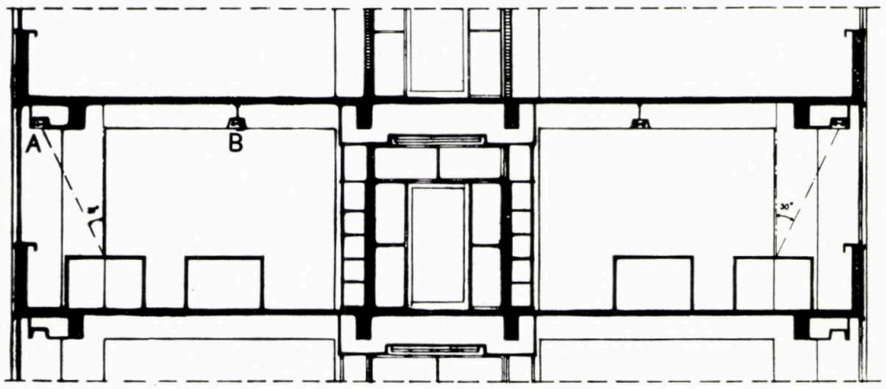

Secțiune curentă transversală prin etaj curent; înălțimea curentă a etajului 3,50 m

A. Poziția fișiei luminoase situate spre fereastră la 30° față de verticala dusă la locul de muncă: planșetă birou — B. Poziția tuburilor fluorescente situate la aceeași înălțime (la nivelul inferior al grinzilor) pe tije și prevăzute cu scafe metalice. Dispoziția fișiei de lumină în apropierea ferestrei creează din exterior, de asemenea, un efect nocturn deosebit

nează proiectarea unui grup sanitar special pentru direcție la etajele I și II și două grupuri sanitare cu cîte două dușuri la etajul X, necesare atelierelor de hidrofor, legătorie, atelier foto etc.

Tîmplăria exterioară metalică a fost proiectată inițial sub forma unui perete-cortină, pe toată desfășurarea celor două fațade, principală și posterioară, fixat pe un schelet metalic de rezistență pe care era prins și parapetul prefabricat, realizat dintr-un cadru de beton armat, umplut cu un strat de vată minerală și acoperit cu o plasă de azbociment.

Datorită dificultăților tehnice deosebite și a orientării clădirii spre nord, fațada orientată spre lac fiind supusă pe întreaga suprafață (2 480 m^2) presiunii vîntului, s-a renunțat la soluția peretelui-cortină, adoptîndu-se o soluție adecvată. Astfel, ferestrele metalice au fost sprijinite pe parapet și fixate lateral prin sudură de lame din beton armat de 8 × 20 cm, lamele fiind acoperite la exterior cu un profil vertical de aluminiu. La fiecare travee curentă (3,60 m) corespund două ferestre. Fața exterioară a parapetului a fost prevăzută a fi acoperită cu geam opal colorat, care este fixat pe cornierul de prindere a profilului de aluminiu, formînd un tot unitar cu fereastra metalică. Pentru evitarea condensului apei pe fața interioară a geamului parapetului, s-au adoptat detalii de tîmplărie care permit pătrunderea aerului exterior între parapetul plin și geam.

Fereastra metalică este prevăzută cu un ochi de geam fix și unul mobil, ușor manevrabil din interior, avînd deschiderea orizontală pe pivoți.

Aerisirea încăperilor se realizează, de asemenea, prin supralumini ascunse la interior într-o scafă și prevăzute la exterior cu o grilă orizontală metalică care în același timp creează o vibrație plăcută și mai deosebită pe fațadă.

Fațada satisface astfel cerințele de ordin tehnic și fizic local și, de asemenea, cele de ordin plastic care rezultă din însăși funcția modernă a clădirii.

Întreținerea fațadelor a fost rezolvată tehnic prin prevederea unei nacele de două persoane. Nacela circulă pe fațadă, vertical și orizontal, cu ajutorul unei contragreutăți care se deplasează pe două șine metalice fixate pe terasa clădirii. În acest fel se poate înlocui geamul de parapet fixat în șuruburi, se poate spăla întreaga tîmplărie, se pot curăța profilele de aluminiu etc.

Datorită unor detalii realizate în scheletul de beton, fațada laterală apare sub forma unui perete de sticlă pe care sînt aplicate cele două plinuri care se ridică de la trotuarul clădirii, pînă deasupra parapetului curent al terasei.

Scoaterea acestor două plinuri în afara întregului volum metalic ieșit în bovindou, pe înălțimea celor zece etaje, constituie una din caracteristicile principale ale plasticii exterioare.

Tot în legătură cu aspectul plastic al construcției, se mai pot remarca două elemente secundare:

— copertina de la intrarea principală, lungă de 11 m și lată de 5 m, sprijinită lateral pe două lame din beton și în față pe doi stîlpi metalici, finisați în oțel inoxidabil; ea este izolată de construcție, legătura acoperită realizîndu-se cu ajutorul unui vindfang mai coborît, care ajunge sub copertină; buza copertinei este acoperită cu un profil din aluminiu;

— două firme luminoase subliniază destinația acestei clădiri, dîndu-i în afară de nota modernă și un efect nocturn deosebit: prima accentuează verticalitatea fațadei laterale, fiind aplicată pe plinul dinspre lacul Floreasca, și este dominată de cinci fîșii de tuburi fluorescente de 3 m înălțime; cealaltă accentuează orizontalitatea fațadei posterioare, rupînd din simetria prea rigidă a celor două volume care se ridică deasupra terasei.

Arh. ZAVEN GIANICHIAN

Secțiuni verticale prin fereastra curentă la etajele I—X

1. Secțiune curentă prin fereastra executată. Nodurile A, B, C, D, se văd în detaliul-vedere al ferestrei.
2. Secțiune verticală prin fereastra curentă (variantă neexecutată). Varianta se remarcă prin apariția celui de al doilea ochi de geam mobil pivotant pe ax orizontal, ambele ochiuri mari deschizîndu-se împreună sau separat, fără nici un chernfer între ele

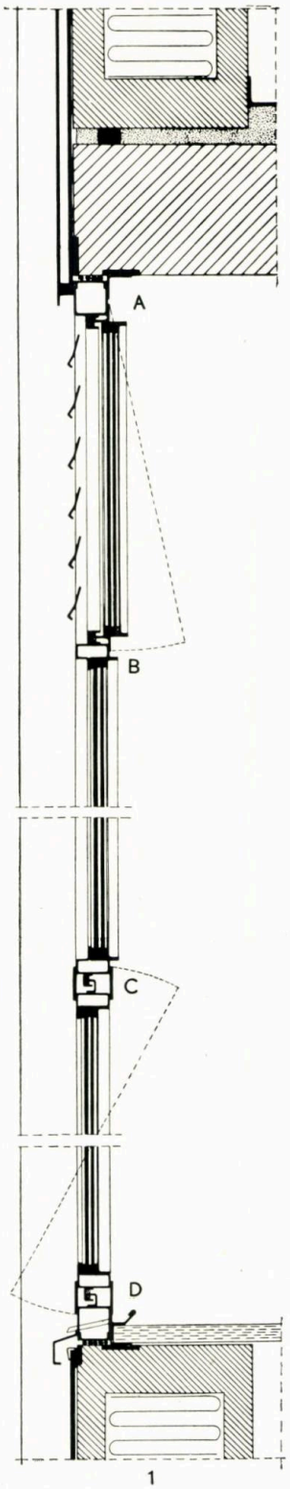

1

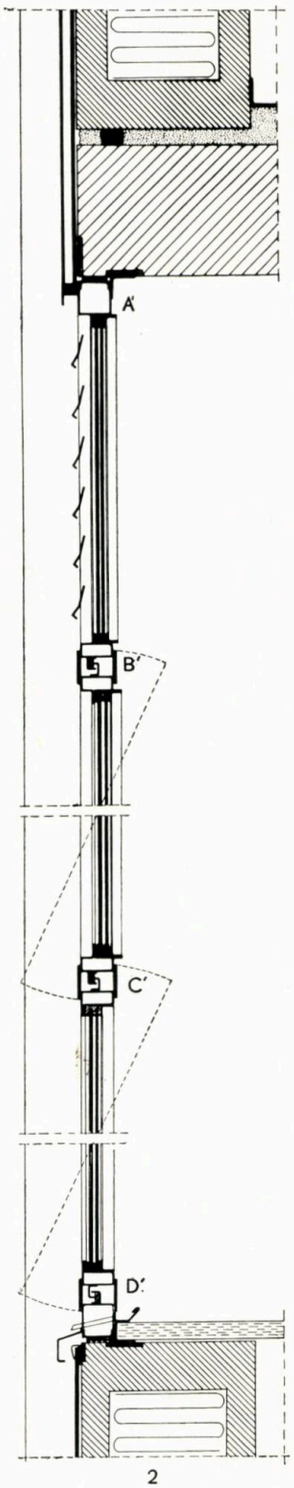

2

Panou demontabil din lemn-PAL, situat între ateliere, laboratoare sau birouri curente, pentru realizarea unui plan elastic

Vederea panoului demontabil:
A. Secțiune prin supralumină;
B. Secțiune prin partea plină;
C. Secțiune verticală

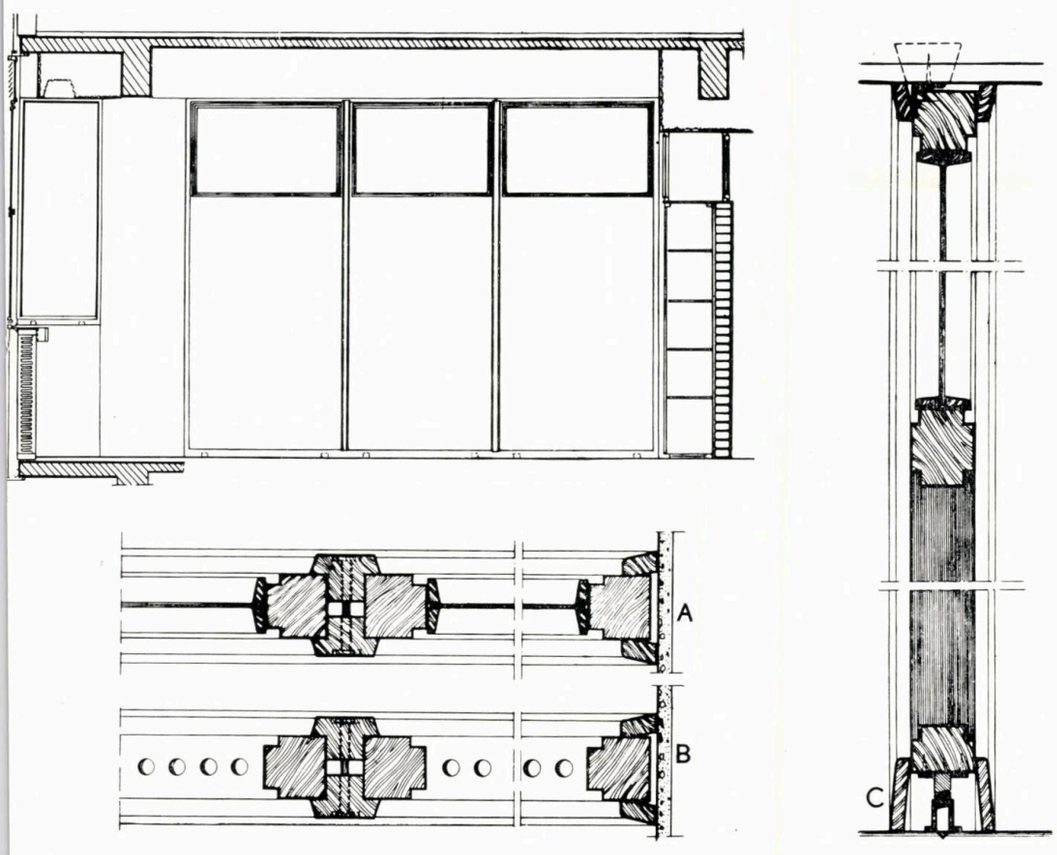

Secțiuni orizontale prin fereastra curentă

1. Secțiune prin supralumina fixă — 2. Secțiune prin supralumina mobilă — 3. Secțiune prin ochiul mobil pivotant — 4. Secțiune prin ochiul fix — 5. Secțiune prin parapet: A. Parapet din prefabricate de beton, prevăzut cu straturi interioare de izolație termică; B. Geam opal fixat în fața parapetului; C. Profil vertical din aluminiu

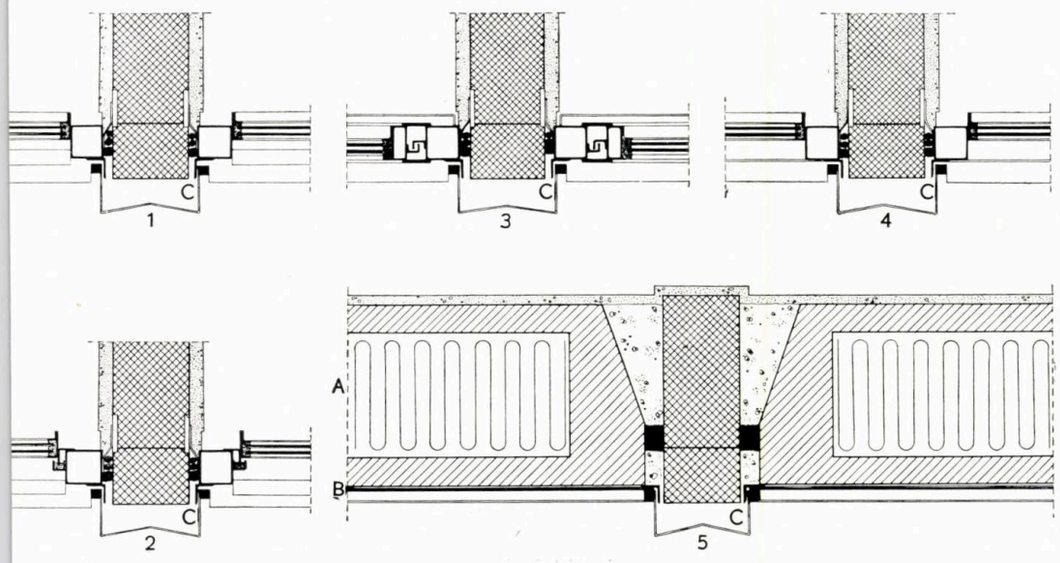

spre interiorul încăperilor. Din cauza dimensiunilor mari ale acestor stîlpi (determinate de înălțimea clădirii) ca și a spațiului nefolosibil dintre acești stîlpi și peretele exterior scos în consolă, spațiul interior prezintă pe de o parte un aspect neplăcut, cu diferite intrînduri și unghiuri moarte, iar pe de altă parte nu permite o amplasare mai liberă a mobilierului și deci o folosire favorabilă a suprafeței utile, cu atît mai mult cu cît interaxul stîlpilor (3,60 m) este destul de mic.

Și acum cîteva observații pentru cei ce folosesc și mai ales întreține clădirea. Nu este admisibil ca la numai un an de zile să se vadă numeroase panouri de sticlă sparte în diferite parapete ale fațadei (funcționează sistemul de întreținere din exterior a fațadei?). La parterul clădirii, spre uzina învecinată, din cele 4—5 uși de acces funcționează una singură, celelalte nu au nici mînere, nefiind utilizate. Pe latura dinspre stradă, intrarea principală este folosită numai la zile mari, astfel încît cele două ascensoare corespunzătoare stau neutilizate, iar pe singura intrare folosită, numai un ascensor este utilizat; celălalt, neavînd liftier, este de asemenea neutilizat. Astfel, din 4 ascensoare și nenumărate accese, sînt de fapt folosite numai un ascensor și o intrare, ceea ce demonstrează că tema a fost insuficient studiată și adaptată nevoilor reale de funcționare. De altfel, întreg parterul pare a avea destinații improvizate — altele decît cele pentru care a fost conceput (inclusiv «bufetul»). Aceasta a făcut să apară diverse separațiuni din lemn, cu diferite aspecte, culori și materiale. Un fel de expoziție realizată în condiții precare în apropierea intrării «principale» face mai degrabă impresia unui depozit de piese. De altfel, nici materialele cu care s-a finisat parterul, care constituie totuși partea reprezentativă a clădirii, nu sînt prea grăitoare (mozaic turnat la pardoseli, ulei la pereți), fără a mai vorbi de calitatea finisajului. Perdelele montate spre fațada sud au o culoare ce nu se acordă cu aceea a clădirii, dînd un aspect dezagreabil etc.

★

Am relevat cele de mai sus mai ales pentru a putea trage unele concluzii și învățăminte de viitor, de care să țină seama în egală măsură beneficiarii, executanții și proiectanții.

În primul rînd — și pînă cînd va intra în producție o linie de fabricație pentru ferestre din tablă ambutisată uzinate cu toată precizia — folosirea acestor ferestre trebuie făcută cu multă atenție, prevăzîndu-se la proiectare o etanșeizare suplimentară, execuția urmînd să fie controlată de aproape și recepționarea făcută cu toată severitatea. Sistemul de manevrare și închidere a ferestrelor, ușor accesibil, trebuie să aibă o eficiență reală și nu teoretică.

Pentru toate motivele arătate mai sus este absolut necesar să se execute în prealabil prototipuri care să fie supuse încercărilor corespunzătoare și numai apoi să se lanseze comanda pentru întreaga cantitate.

În ceea ce privește soluția pereților în consolă, în cazul clădirilor înalte, cu 10 sau mai multe etaje, este necesar fie să se găsească un sistem structural corespunzător care să permită micșorarea secțiunii stîlpilor (de exemplu, structură metalică la stîlpii etajelor inferioare sau chiar pe toată înălțimea), fie să se micșoreze retragerea stîlpilor spre interiorul încăperilor, dacă nu chiar să se renunțe cu totul la această retragere. De asemenea pe baza modulului de 1,8 m pentru birouri, ar fi de studiat comparativ trama de 3,60 m și cea de 5,40 m.

Sistemul structural al pereților-cortină să fie real și nu numai aparent, pereții fiind realizați într-adevăr din materiale ușoare și izolante pentru a încărca la minimum structura portantă a clădirii.

Tema predată de beneficiar proiectantului trebuie studiată cu multă atenție pentru a se apropia cît mai mult de necesitățile reale, efective, evitîndu-se astfel improvizații în destinația ulterioară a suprafețelor utile sau a celor pentru circulația orizontală și verticală.

Întreținerea clădirilor constituie de asemenea un punct nevralgic. În multe cazuri, beneficiarii sau locatarii consideră că o clădire nu necesită de fapt o întreținere permanentă, ci în cazul cel mai bun una sporadică interesînd doar cazurile extreme. Pentru clădirile mari însă — cu circulații intense și cu mulți locatari — întreținerea permanentă continuă — așa cum se întreține o mașină, un utilaj în funcțiune — este absolut necesară.

Cît privește sărăcia unor materiale de finisaj interior, desigur că aceasta poate fi și o problemă de investiții. Pentru cazul unor clădiri reprezentative — unicate — ar fi necesar ca aprobarea inițială a fondurilor să se facă pe bază de deviz, pe necesități efective și nu pe aceea a indicilor plafon. Este probabil că acest sistem ar evita și parte din celelalte deficiențe arătate mai sus.

Am fi dorit să apreciem fără rezerve munca și talentul puse la contribuție pentru realizarea unei lucrări de importanța celei de care ne-am ocupat. Sperăm să o putem face pentru alte lucrări, în viitor.

Arh. Z. SOLOMON

o fabrică de polistiren expandat

Autori:
Şef proiect arhitectură: *arh. Lucia Gheorghiţă*
Colaborator: *arh. Cerna Mihalcea*
Proiect elaborat în cadrul IPROCHIM

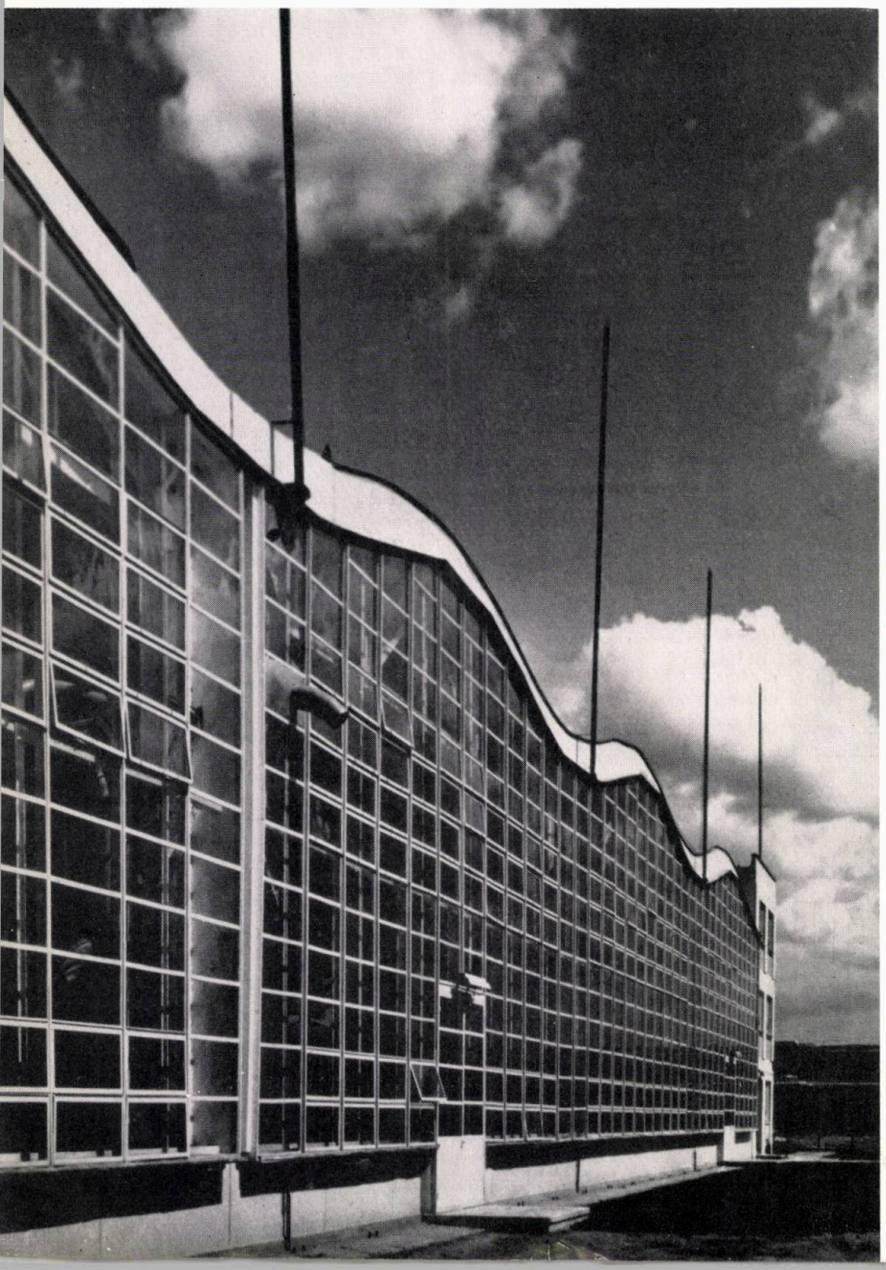

De curînd a intrat în funcţiune în oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej (Oneşti), în cadrul Combinatului de cauciuc sintetic, prima fabrică de polistiren din ţara noastră, proiectată în cadrul IPROCHIM-MIPCh.

Polistirenul este o masă termoplastică cu multiple întrebuinţări într-o serie de domenii industriale şi de larg consum, ca de exemplu: în industria uşoară, pentru articole de menaj, galanterie şi jucării; în industria alimentară, pentru ambalaje şi ca izolant termic; în industria electrotehnică, pentru carcase de radio, televizoare şi magnetofoane; în industria materialelor de construcţie, ca izolant fonic şi termic de mare eficienţă.

La baza proiectării acestei fabrici au stat noile directive de proiectare pentru construcţii industriale cu caracter universal, realizate în sistem monobloc, precum şi o serie de realizări noi, similare, din tehnica mondială.

Pentru a permite o cooperare tehnologică directă cu fabrica de cauciuc sintetic care îi furnizează o parte din materia primă şi pentru a beneficia de sursele de reţele de utilităţi existente, fabrica de polistiren a fost amplasată în oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, lîngă Combinatul de cauciuc sintetic.

Nocivităţile reduse pe care le degajă fabrica au permis apropierea şi de zona de locuinţe, folosindu-se în felul acesta cît mai raţional terenul disponibil pentru dezvoltarea combinatuiui.

Spre a se reduce la minimum reţelele de transport şi utilităţi, s-a adoptat pentru hala de plăci expandate sistemul de construcţie comasată într-o singură clădire monobloc.

Suprafaţa totală construită a secţiilor productive este de 7 900 m^2, iar suprafaţa desfăşurată a anexei sociale-laborator-staţie electrică este de 2 100 m^2.

Prin comasarea unor funcţiuni diverse a fost realizată o clădire monobloc cu o suprafaţă totală de 10 000 m^2, obţinîndu-se următoarele avantaje:

a — simplificarea fluxului tehnologic şi a posibilităţii de control a producţiei;

b — înlesnirea posibilităţilor de adaptare la modificările în timp ale procesului tehnologic;

c — crearea posibilităţilor de automatizare a proceselor tehnologice;

d — rezolvarea transporturilor interioare la sol şi cu posibilităţi de suspendare pentru monoşine de 3 t, ceea ce a dus la simplificarea maximă a sistemului constructiv şi a făcut posibilă o mare elasticitate în utilizarea suprafeţelor tehnologice ale halei; transportul la sol a permis reducerea înălţimii halelor la 7,20 m, adică la minimum necesar pentru gabaritele utilajelor tehnologice;

e — ţinînd seama de procesul tehnologic automatizat, precum şi de faptul că se lucrează în trei schimburi, s-a renunţat la iluminarea prin acoperiş, adoptîndu-se sistemul de hală semiblindată, care duce la importante economii în investiţie şi exploatare;

f — suprafaţa de teren ocupată de această unitate comasată a fost redusă cu cca. 50% faţă de o unitate similară rezolvată pavilionar;

g — spre a se evita reducerea posibilităţilor de extindere, care reprezintă unul din dezavantajele sistemului monobloc, atît magazia de produse finite, cît şi hala de plăci şi anexa socială au fost astfel rezolvate încît să permită uşoare posibilităţi de extindere, eventual pînă la 100%.

Soluţia constructivă adoptată a urmărit realizarea fabricii într-un timp scurt de numai 15 luni, prevăzîndu-se un sistem complet prefabricat din elemente industrializate pretensionate de catalog.

În acest spirit, secţia principală de fabricare a plăcilor de polistiren s-a realizat într-o construcţie parter cu trama de 12 × × 18 m, cu înălţimea liberă de 7,20 m,

2 | 3
4
1 | 5

1 — *Detaliu de fațadă*
2 — *Vedere interioară din hala blindată*
3 — *Vedere generală*
4 — *Secțiune transversală prin hală*
5 — *Secțiune longitudinală prin hală*

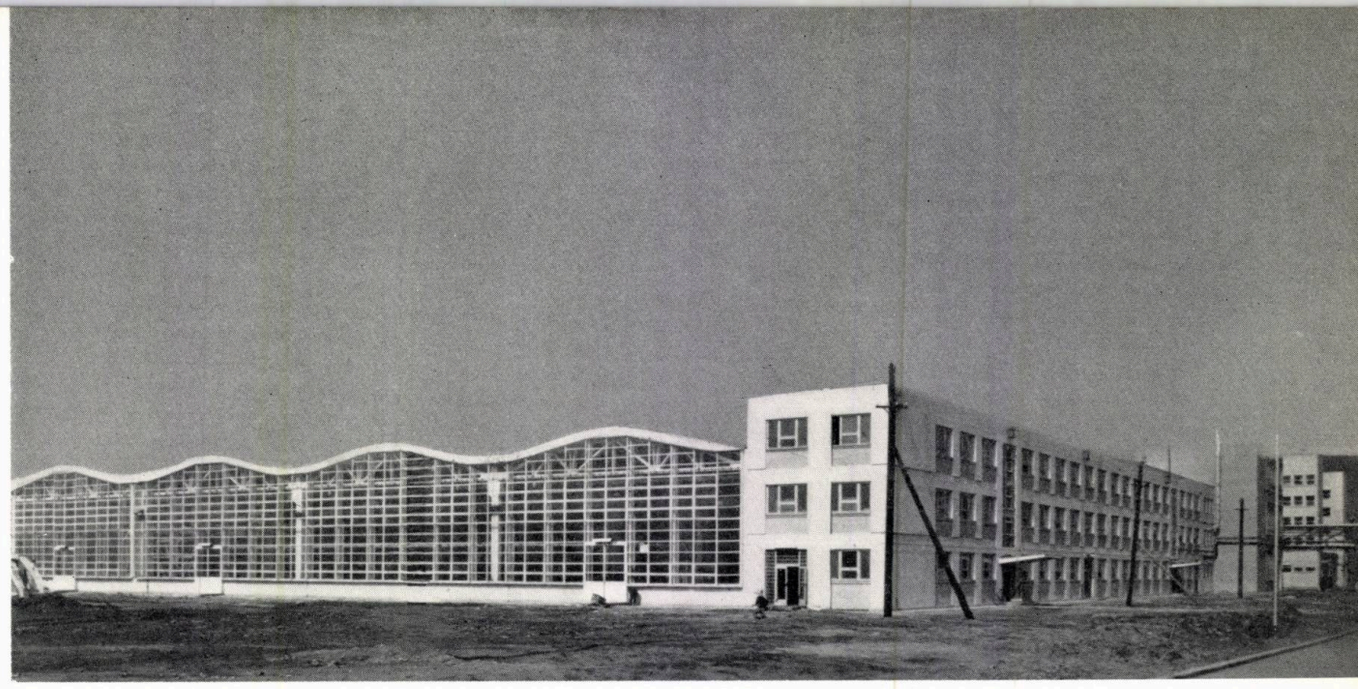

proiectată în sistem blindat, cu stîlpi, arce, grinzi-jug și pane din beton armat prefabricate și pretensionate uzinate.

Acoperișul s-a prevăzut din plăci de beton celular autoclavizat, cu canalizarea apelor meteorice la interior.

O latură a halei este extensibilă și s-a realizat dintr-o paiantă de tablă ambutisată, complet vitrată și cu posibilități ușoare de demontare.

La secția de gazeificare s-a adoptat o soluție deosebită de restul halei și anume ferme prefabricate și chesoane, deoarece în această secție există pericolul degajărilor de gaze agresive, ceea ce împiedică utilizarea plăcilor autoclavizate.

Spre calea ferată s-a proiectat o copertină ușoară din azbociment ondulat, rezemată pe o structură din oțel-beton.

Sistemul prefabricat s-a aplicat și la corpul anexă, care cuprinde grupul social, birouri, laboratoare, ateliere de întreținere și stația electrică. Această clădire, cu parter și două etaje, avînd traveea 3,60 m și o suprafață desfășurată de 2 100 m^2, s-a realizat cu zidărie de cărămidă eficientă și cu planșee din beton armat prefabricat cu fîșii STASA.

Fațadele sînt finisate cu tencuială și zugrăveală din acetat de polivinil, în culori pastelate ivoriu și verde deschis.

În interior, pereții halelor de fabricație sînt tencuiți și zugrăviți în culori de apă, deschise, armonizate cu coloritul utilajelor. Elementele prefabricate — stîlpii, fermele și plăcile de acoperiș — au fost de asemenea zugrăvite, însă direct pe beton, fără tencuială. Tîmplăria s-a executat din tablă ambutisată.

Pardoseala halei de fabricație este finisată cu carouri de mozaic în două culori.

La secția de gazeificare, care prezintă pericol de explozie, s-au luat o serie de măsuri de protecție antiscîntei, ca de exemplu:

— platformele și scările metalice au fost acoperite cu covoare de cauciuc;

— pardoselile din mozaic au fost executate cu agregat calcaros;

— ochiurile mobile de la ferestre au fost prevăzute din metale neferoase.

La anexa socială s-au utilizat finisaje foarte variate, cu materiale noi, în funcție de caracteristicile încăperilor respective: la laboratoare, zugrăveli cu acetat de polivinil în culori pastelate, lambriuri din email alhidal și pardoseli din covor PVC colorat.

Zonele verzi și aleile de legătură din jurul fabricii completează ambianța plăcută a ansamblului.

★

În concluzie, proiectarea fabricii de polistiren prezintă o serie de performanțe deosebite în rezolvarea soluțiilor constructive și de arhitectură, în ce privește realizarea condițiilor funcționale, plastice și economice, care o deosebesc de alte realizări similare în industrie și anume:

a — este prima hală universală comasată, parter, monobloc, din industria chimică, cu trama mărită de 12 × 18 m, în sistem semiblindat, proiectată cu elemente de beton armat industrializate pretensionate de catalog;

b — a fost extins sistemul prefabricat și la anexa social-sanitară etajată;

c — datorită prefabricării complete și industrializării execuției, această clădire, cu o suprafață de 10 000 m^2, s-a construit și a intrat în funcțiune într-un timp record de 15 luni, din care 6 luni a durat montajul utilajelor în interior, clădirea fiind executată în timpul iernii.

Din punct de vedere plastic, fabrica de polistiren reprezintă un ansamblu închegat și modern, cu suprafețe mari vitrate, îmbinînd armonios o serie de funcțiuni și volume diferite, impuse de procesul tehnologic.

Arh. LUCIA GHEORGHIȚĂ

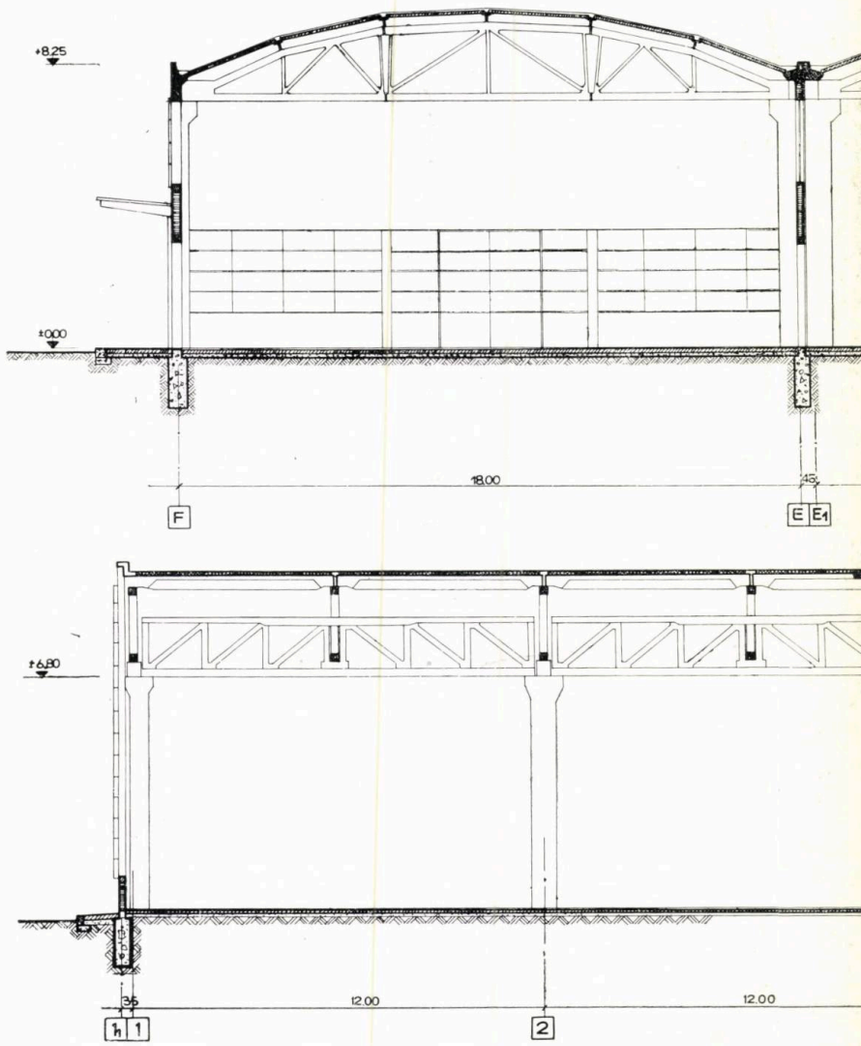

Perspectivă aeriană a centrului social-cultural din cartierul Țiglina I — Galați

cinematograf cu 800 de locuri la galați

Autor: *arh. Mariana Bucur*
Colaboratori
Rezistență: *inginerii Florin Dabija, Anelise Marin*
Instalații electrice: *inginerii Boris Placicov, Traian Haski*
Instalații ventilații: *ing. Gheorghe Zaharia, Mircea Gheorghiu*
I S C A S

La Galați, în cartierul Țiglina I, s-a dat în folosință un cinematograf cu o capacitate de 800 locuri, legat de complexul comercial al cartierului.

Cinematograful reușește să se încadreze în ansamblu, fațadele lui oarbe, dar nu monotone, constituind un accent masiv în desfășurarea zecilor de metri liniari de sticlă ai complexului. Fațada principală participă la desfășurările de pe strada Brăilei, arteră importantă, care unește centrul orașului cu acest cartier.

Accesul publicului în cinematograf se face de pe această arteră, spre care sînt orientate atît vestibulul cu casele de bilete cît și holul de așteptare.

Față de alinierea magazinelor, vestibulul înaintează cu cca. 6 m, fiind cuprins între patru stîlpi de beton armat; el este tratat ca o cutie de sticlă, transparentă pe trei părți, a patra latură — spre vest, opacă, formînd unul din pereții interiori ai nodului vertical de circulație. În vestibul, la o distanță de 0,90 m de acest perete, a fost plasată casa de bilete cu două ghișee, în jurul căreia publicul poate circula. Casa de bilete este proiectată ca o mobilă și executată din profile laminate, cu cristal și placaj furniruit cu nuc.

Holul de așteptare, desfășurat pe toată lățimea sălii de spectacol, are 24 m lățime și cca. 7 m adîncime; el este plasat sub sala de spectacol, soluție adoptată în cazul de față pentru a ocupa o suprafață de teren cît mai mică.

Pe latura dinspre est, holul are legătură cu biroul administrativ (plasat la fațada principală) și cu grupurile sanitare pentru public. Înălțimea holului variază între 3,50 m și 4,70 m, tavanul urmărind panta dată de gradenele sălii.

Accesul în sala de spectacol se face prin două vomitorii laterale, iar evacuarea — pe latura de vest, spre o curte interioară a centrului comercial, în timp ce pentru evacuarea de siguranță se consideră și evacuarea prin hol, direct în exterior.

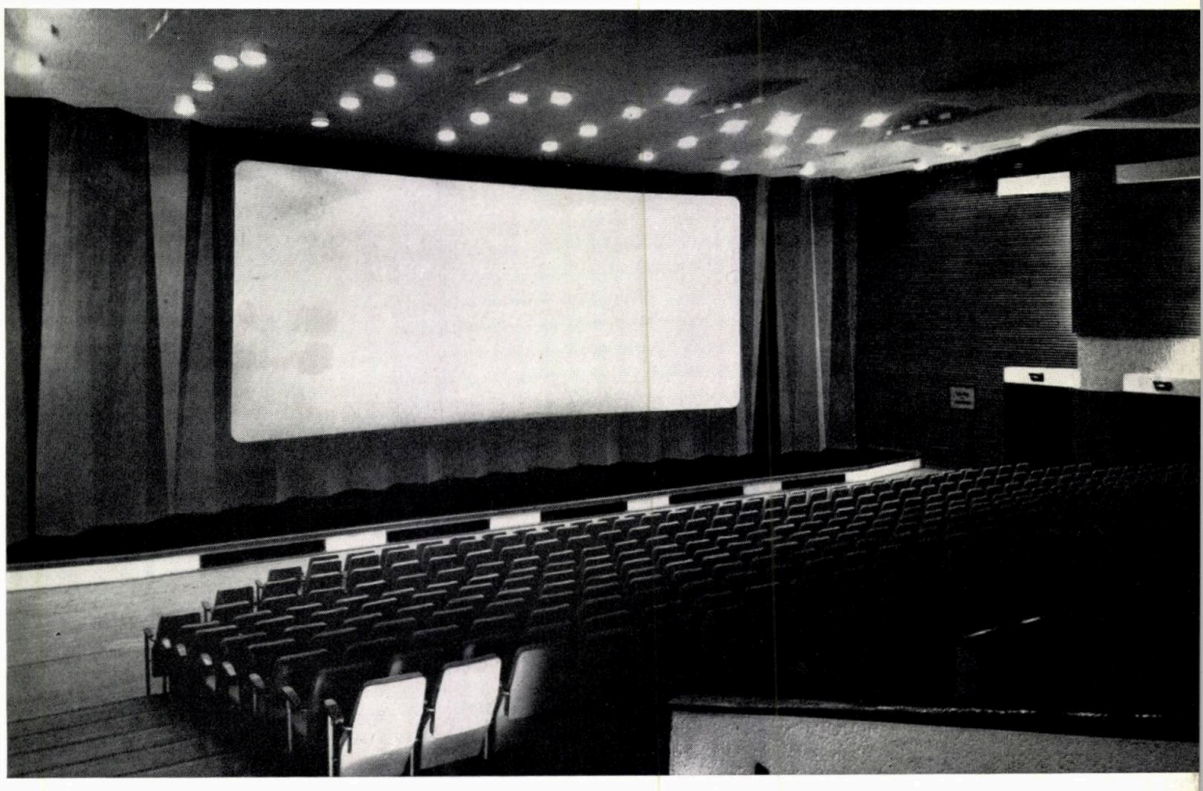

Interiorul sălii de spectacole

Fațadă laterală — Detaliu
Firma luminoasă — instalată fără cunoștința proiectanților lucrării — este un element străin de ansamblul arhitectonic, atît prin locul nepotrivit pe care-l ocupă, întrerupînd continuitatea centurii care leagă panourile între ele, cît și prin caracterul hibrid al literelor

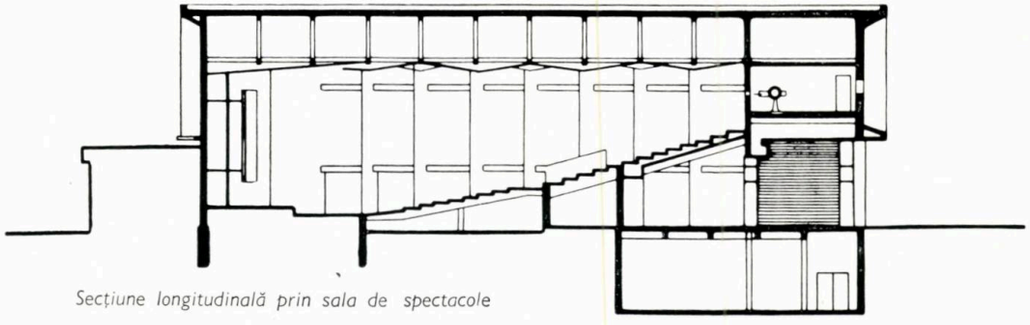

Secțiune longitudinală prin sala de spectacole

Plan parter

1. Vestibul — 2. Casă de bilete — 3. Hol de așteptare — 4. Bufet 5. Tablou electric — 6. Depozit — 7. Birou administrativ — 8. Sas 9. 10, 11. W.C. — 12. Sala de spectacole — 13. Evacuare

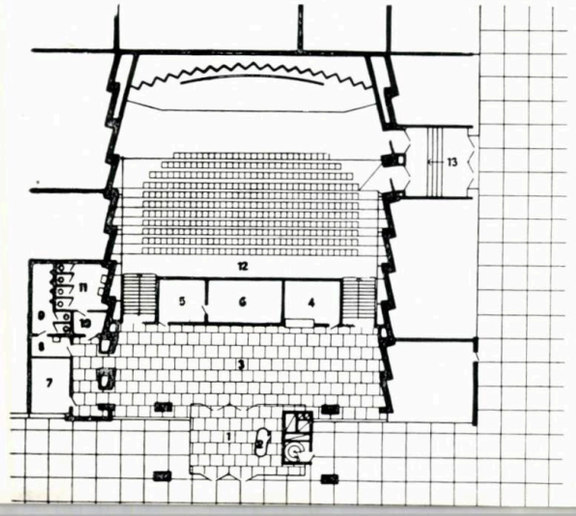

Plan etaj

1. Scară — 2. Cabină de proiecții — 3. Sas — 4. Cameră instalații electrice — 5. Cameră derulare 6. Vestiar operator — 7. W.C. — 8. Sas — 9. Cameră odihnă operator — 10. Depozit — 11. Sas redresori 12. Depozit acizi — 13. Acumulatori — 14. Evacuare

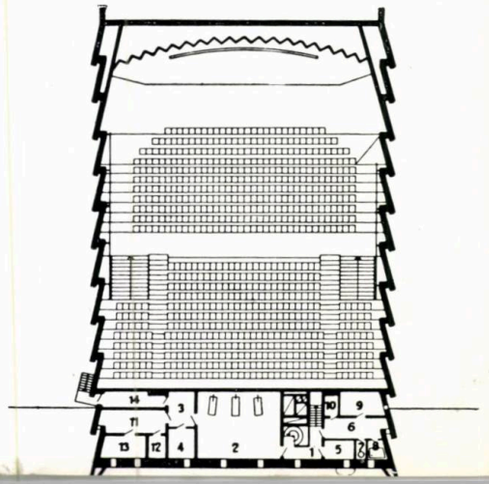

Forma sălii de spectacol este dreptunghiulară. Evitarea paralelismului pereților laterali a fost realizată prin panouri de zidărie purtătoare frînte, între stîlpii de beton armat, la interax de 3 m. Ca secțiune, pentru a obține o curbă de vizibilitate bună, sala este tratată cu gradene pe toată lungimea ei, excepție făcînd primele 3 rînduri de la ecran, așezate pe o pardoseală înclinată.

Ecranul este plasat pe un podium, la o diferență de nivel de 0,40 m față de nivelul primului rînd de spectatori. Considerat ca un tablou pus în fața unui panou cu reliefuri și colorat, care ocupă tot peretele, ecranul nu are ramă neagră și nici un fel de cortine, fiind confecționat din material plastic transonor.

Dimensiunile lui sînt de 12 × 5 m și este așezat la cca. 0,60 m în fața panoului, care are aceeași curbură. Obiectivul aparatului de proiecție a fost ales și reglat în funcție de aceste dimensiuni pentru ca imaginea luminoasă să cadă strict pe conturul ecranului, panoul din spate avînd rolul ramei negre.

Pe podium a fost montată mochetă (de culoare neagră) necesară ca material pentru estomparea sunetelor prea directe de la difuzoare spre primele rînduri de spectatori.

Complexul cabinei de proiecție ocupă un etaj peste intrarea în cinematograf la cota + 6,32 m.

Pentru operatori s-au prevăzut vestiare, grup sanitar cu lavabou, duș, W.C. și o cameră de odihnă.

Cabina de proiecție are acces direct din exterior printr-o scară în spirală, de beton armat; pentru evacuare s-a prevăzut a doua scară, exterioară, pe latura de est, la nivelul învelitorii magazinelor.

Centrala de ventilație este proiectată la subsol, sub vestibul și parțial sub holul de așteptare, neavînd nici o contingență cu sala de spectacol.

Ventilația mecanică a sălii a fost rezolvată pe principiul introducerii aerului tratat prin numeroasele orificii din panourile verticale ale plafonului, absorbția făcîndu-se la nivelul pardoselii sălii, prin gradene, la nivelul inferior al peretelui posterior, prin podiumul ecranului.

Iluminatul sălii este realizat cu lumină incandescentă indirectă, în scafele formate de elementele frînte ale pereților, și parțial cu lumină incandescentă directă, în plafonul din vecinătatea ecranului, pentru a-l pune în valoare.

Vestibulul și holul sînt luminate cu lumină fluorescentă.

Încălzirea este furnizată de o centrală de cartier și este proiectată cu radiatoare mascate în spatele tratamentului fonic.

Ca finisaje interioare, holul și vestibulul sînt îmbrăcate cu materiale curente, dar dozate între ele din punct de vedere al coloritului și al structurii, pentru a fi cît mai agreabile și a rezista cît mai bine în timp la uzura zilnică.

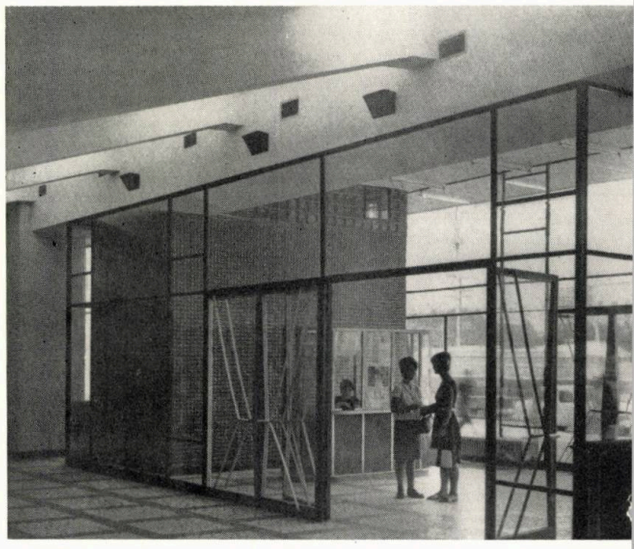

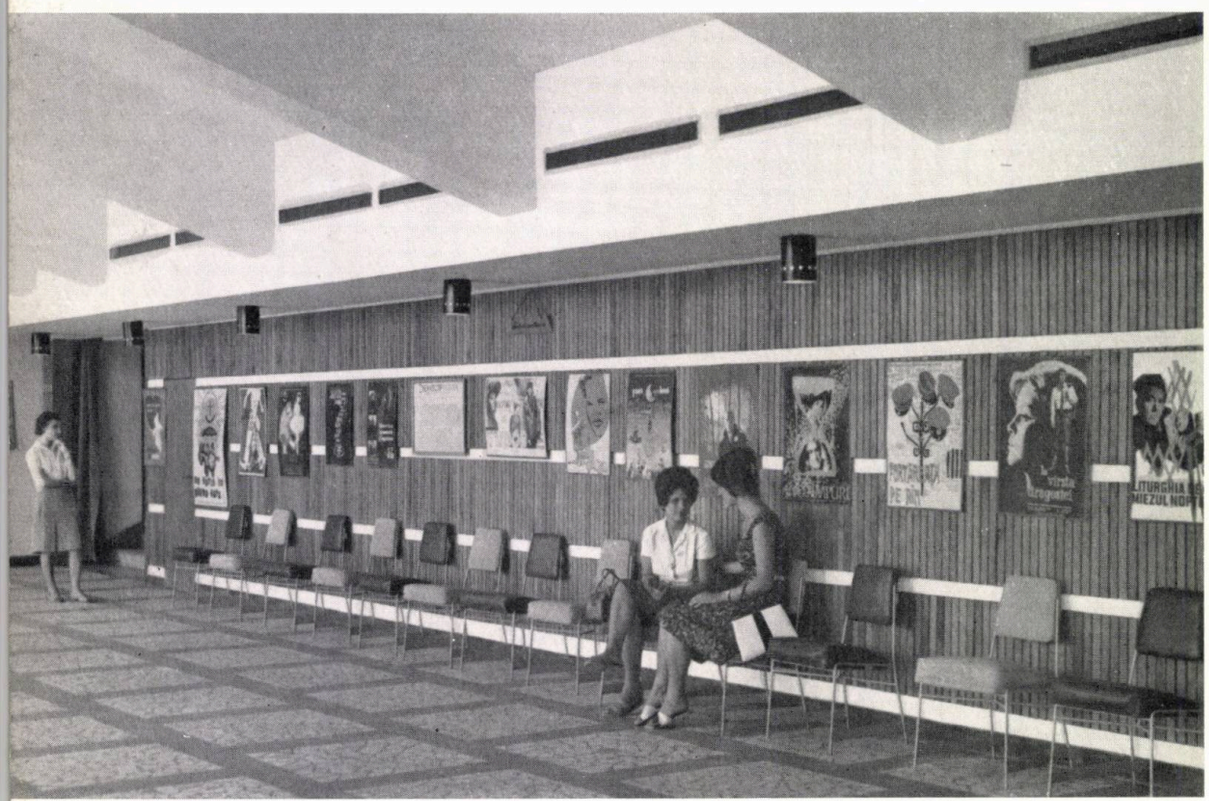

1 — *Holul*
2 — *Vestibulul cu casa de bilete*
3 — *Sala de spectacole — Detaliu*

Pardoseala din vestibul se continuă și în hol și este executată din carouri cu spărturi de marmură albă, conturate cu fîșii de mozaic negru.

Peretele din vestibul, care limitează blocul ventilații-scară, este îmbrăcat cu plăci ceramice de dimensiuni mici (4 × 4 cm) de culoare verde-albastru. S-a avut în vedere la alegerea acestui finisaj faptul că peretele este supus la o mare uzură în exploatare, prin poziția pe care o are față de casa de bilete. Masivitatea blocului ventilații, precum și asimetria amplasamentului său față de poziția celor patru stîlpi puternici de la intrare, se pierd în suprafața de sticlă a vitrinelor, datorită tocmai acestei îmbrăcăminți ceramice colorate.

Stîlpii sînt finisați cu simili-piatră, cu griș mare de marmură, șpițuiți cu relief mare. Pereții laterali ai holului continuă mișcarea pereților frînți ai sălii și sînt finisați în calcio-vecchio de tencuială cu griș de piatră și colorați.

Peretele holului, pe care sînt plasate intrările în sală, are o înălțime de 2,50 m și este îmbrăcat cu fîșii orizontale din șipci de lemn de stejar lustruit, care alternează cu fîșii înguste din tencuială cu praf de piatră; închiderea sălii spre hol se face cu perdele duble din stofă.

Finisajul interior al pereților sălii este executat din baghete de stejar lustruite, montate pe un schelet de lemn, prins pe zidărie. Baghetele sînt așezate pe o pînză de sac vopsită, în spatele căreia au fost introduse saltele din vată minerală de cca. 4 cm grosime, acoperite, fie cu placaj, fie numai cu pînză de sac.

Conform cerințelor de acustică, unele din panourile frînte ale pereților laterali ai sălii sînt proiectate cu suprafețe tencuite de dimensiuni variabile și executate în calcio-vecchio de tencuială cu griș de piatră.

Repartizarea suprafețelor tencuite în raport cu suprafețele panourilor îmbrăcate cu lemn s-a făcut în scopul

obținerii unei bune acustici și a realizării unui aspect plastic atrăgător și variat. Urmărind această idee, centurile de beton armat ce apar la interior, finisate cu praf de piatră de culoare deschisă, contrastează favorabil cu suprafețele de lemn de culoare închisă.

Peretele posterior este în întregime îmbrăcat în lemn, fiind executat din panouri de placaj furniruit, detașate pe o suprafață uniformă de baghete.

Tavanul sălii, important element plastic, a fost realizat din suprafețe frînte în lung, la distanțe de 3 m, iar în lățime din fîșii de 2,40 m ; prin alternarea lor în lungul sălii se obține un aspect variat și totodată o acustică bună. Tavanul s-a executat din rabiț turnat pe loc, pentru suprafața dominantă, și din prefabricate de ipsos perforate, care servec la transportul aerului tratat, din camera de presiune în sală.

Pardoseala sălii este din covor PVC de culoare gri, montat pe o șapă de 3,5 cm, și în care s-au îngropat dulapi de lemn de stejar pentru fixarea scaunelor. Scaunele sînt capitonate pe schelet metalic și îmbrăcate cu material plastic de culoare bej.

Sistemul constructiv constă din stîlpi de beton armat cu interax de 3 m, avînd o deschidere de 24 m, cu ziduri de cărămidă purtătoare.

Pentru legarea stîlpilor pe verticală între ei, din calculul de seismicitate a reieșit necesitatea unor centuri de beton armat. Aceste centuri au fost tratate plastic, unele fiind plasate la fața interioară a stîlpilor și apărînd la interior, iar altele fiind trase la fața exterioară a stîlpilor pentru a se evidenția la exterior.

Pereții despărțitori dintre sală și cabină și dintre cabină și exterior sînt construiți din beton armat, fiind luați în calcul ca niște grinzi-perete, rezemate pe stîlpii puternici de la intrare, cu interaxul de 14 m și avînd două console de 6 m în fiecare parte pentru susținerea etajului complexului de proiecție și a podului tehnic.

Sistemul de acoperire a sălii este proiectat și executat cu grinzi cu zăbrele de beton armat preturnate. Spațiul rezultat între aceste grinzi este folosit pentru camera de presiune necesară instalației de ventilație. La partea superioară a grinzilor cu zăbrele s-au montat chesoane de beton armat prefabicate, care formează suportul termo-hidroizolației executate din praf hidrofob.

Suprafața construită a cinematografului este de 994 m^2, suprafața desfășurată de 1 738 m^2 și volumul exterior de 13 138 m^3 (rezultă Ad/n u f = 2,17 m^2 ; V/n u f = 16,42 m^3).

Din punct de vedere al investiției generale, ținînd seama și de condițiile unui teren dificil, această construcție nu a depășit investițiile pentru lucrări de capacitate similară, construite recent în București și în țară.

Grija pentru economie a stat tot timpul în centrul atenției proiectanților, alegerea soluțiilor făcîndu-se după acest criteriu.

Elementele care au dat posibilitatea utilizării unor finisaje de calitate la sala de spectacol și încăperile de recepție sînt următoarele :

1 — avantajele rezultate prin înglobarea cinematografului între magazine pe înălțimea parterului, prin preluarea unor finisaje;

2 — eliminarea ventilației mecanice la cabina de proiecție, prin aducerea la fațadă a tuturor încăperilor complexului, spre a fi ventilate direct ;

3 — folosirea spațiului creat de grinzile cu zăbrele pentru camera de presiune ;

4 — concentrarea într-un bloc a tuturor canalelor de ventilație verticale și executarea lor din zidărie sclivisită, folosind canalele de tablă numai la nivelul etajului tehnic ;

5 — alegerea unei soluții pentru tavanul sălii de spectacol, care să permită o execuție ușoară și deci puțin costisitoare ; suprafețele perforate au fost realizate din panouri de ipsos prefabricate ;

6 — proiectarea unui ecran fără cortine, ceea ce atrage suprimarea unor utilaje costisitoare (trolii cu comandă electrică din cabina de proiecție, ghidaje etc.).

Arh. MARIANA BUCUR

casa de cultură din tulcea

Autor: *arh. Dan Rusovan*
Coautori: *arhitecții Lutfi Sefchi, Maria Lăcătuș*
D.S.A.P.C.-Constanța

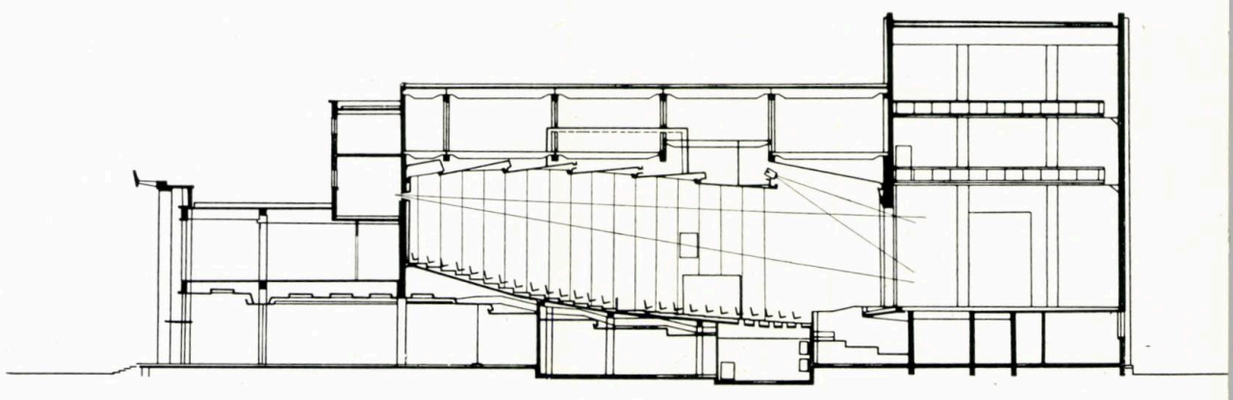

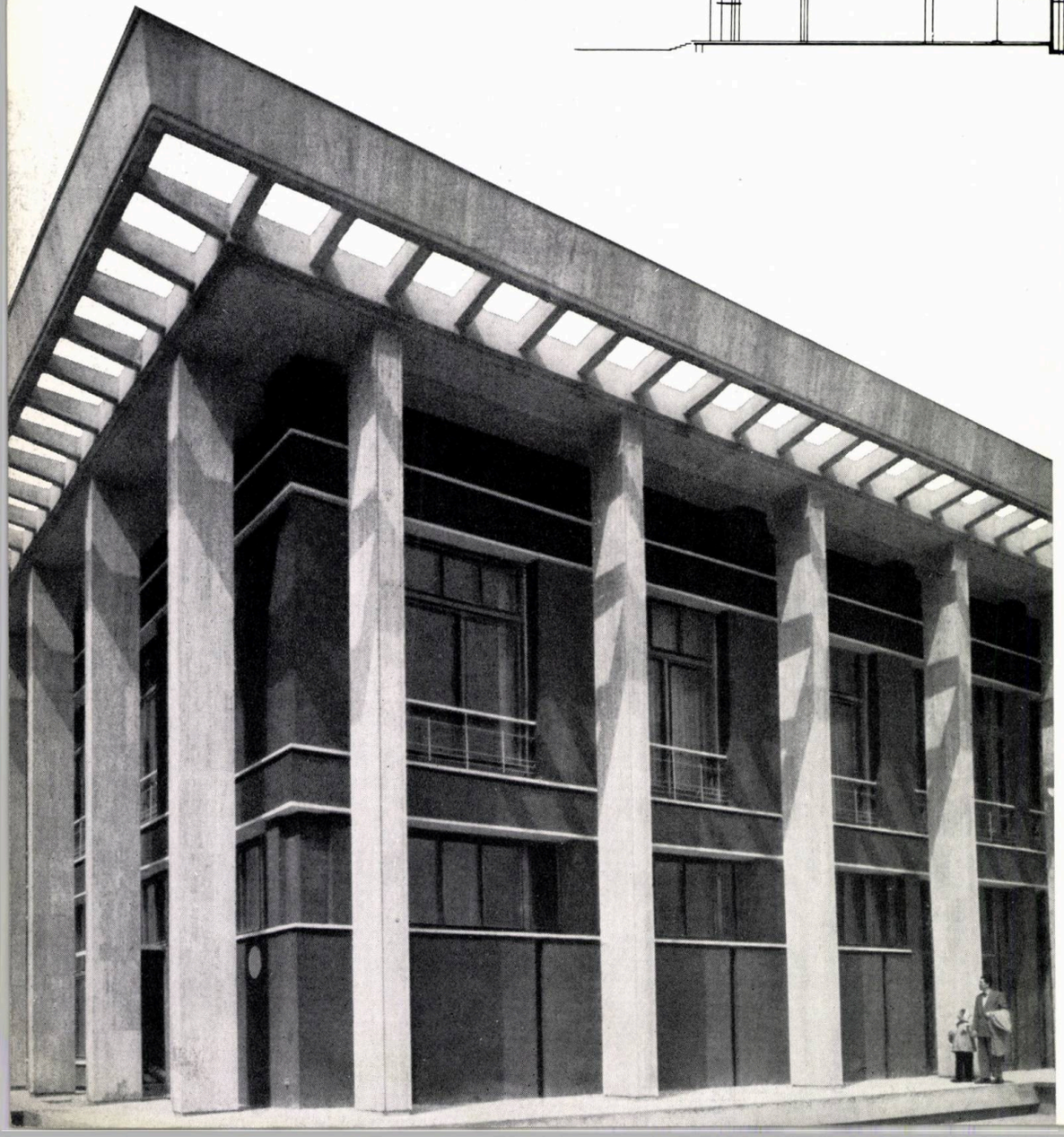

Casa de Cultură din Tulcea a fost realizată în conformitate cu tematica stabilită de Consiliul Central al Sindicatelor și cu studiile directive întocmite de ISCAS pentru programele de cluburi sindicale.

Clădirea este amplasată în zona centrală a orașului — esplanada de la Dunăre — și constituie elementul major al pieței din capătul vestic al esplanadei.

Atît modul de dispunere a elementelor principale ale programului, cît și imperativele amplasamentului — perspective lungi de pe Dunăre și faleză — au impus studierea atentă a plasticii arhitecturale, în sensul realizării unor fațade cît mai vibrate și unitare.

Piesele majore: sala cu 800 locuri, foaierul cu anexele sale, scena cu anexele, biblioteca, au fost dimensionate mai larg primind și finisajele corespunzătoare.

Scena, avînd o suprafață de 275 m^2 și portalul de 14 × 5,7 m, este echipată pentru spectacole de teatru cît și pentru cinemascop. Instalațiile mecanice, electrice și de sonorizare, cu care este dotată, asigură desfășurarea în condiții optime a oricărui gen de spectacole.

Modul de dispunere și legare a pieselor majore de la parter oferă posibilitatea utilizării lor în comun pentru festivități ocazionale ce concentrează un public mai numeros.

La proiectare și execuție au contribuit următoarele unități: D.S.A.P.C. — Constanța, T.R.C.L. — Dobrogea (proiectant general, respectiv antreprenor general), I.S. « Decorativa » — București, « Pavoazarea Capitalei » — București și Întreprinderea « Marmura » — București (instalații electro-mecanice de scenă, tapițerie, mobilier, lucrări în piatră).

Arh. DAN RUSOVAN

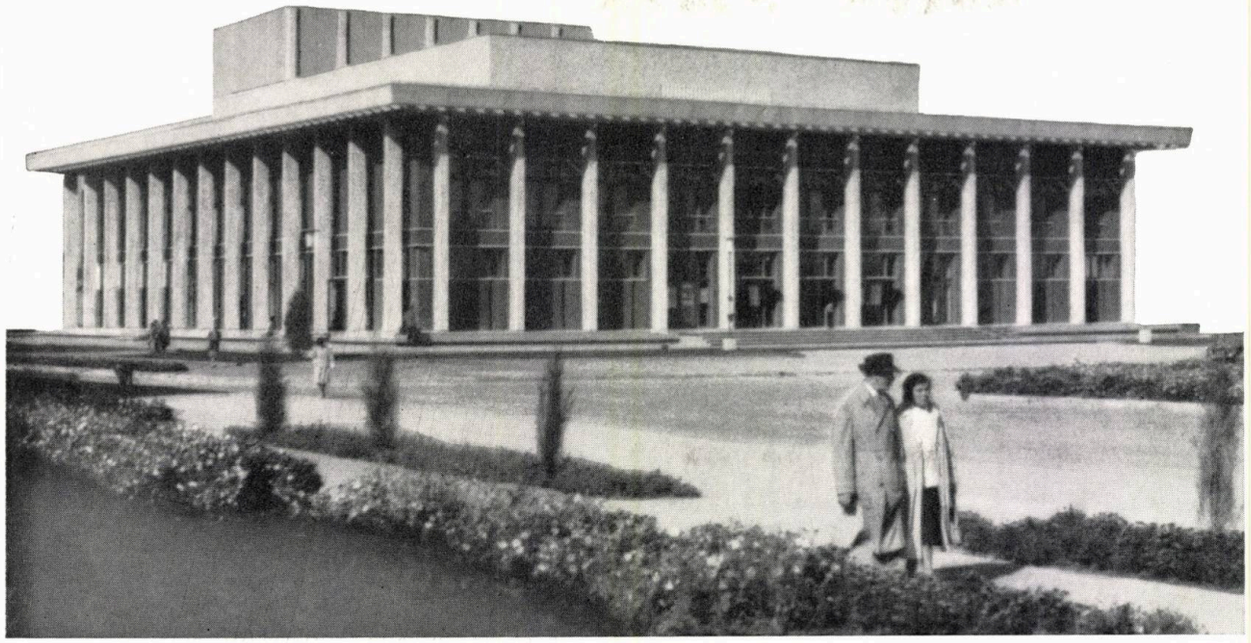

2 | 3
1 | 4 5

1 — *Detaliu de fațadă*
2 — *Secțiune longitudinală prin sala de spectacole*
3 — *Vedere de ansamblu a Casei de cultură*
4 — *Plan parter*
5 — *Scară interioară*

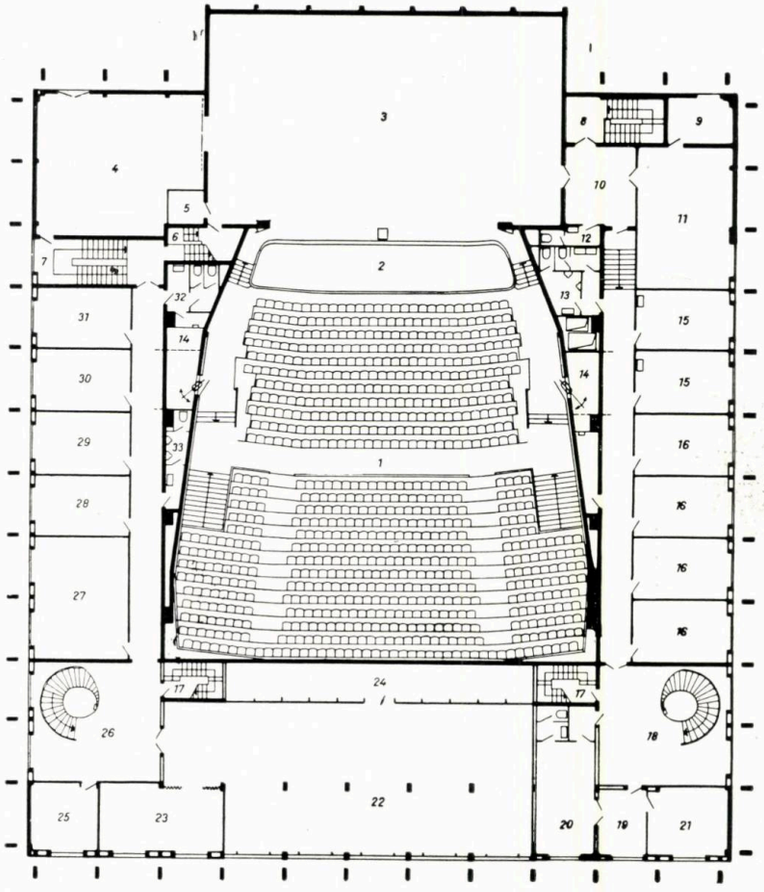

1. Sala de spectacole — 2. Fosă orchestră — 3. Scenă — 4. Buzunar decoruri — 5. Cabină PCI — 6. Scară acces scenă — 7. Scară de legătură scenă-anexe — 8. Scară acces actori 9. Anexă tehnică — 10. Regrupare actori — 11. Sală de repetiții 12,13. W.C. — 14. Cabine reflectoare — 15. Camere oficiale Consiliul Local Sindical — 16. Birouri Consiliul Local Sindical — 17. Scări de acces la nivelul tehnic — 18. Hol acces la Consiliul Local Sindical 19, 20. Secretariat președinte 21. Secretar Consiliul Local Sindical 22. Bibliotecă — 23. Bibliotecă copii 24. Depozit cărți — 25. Birou director Casa de cultură — 26. Hol club — 27. Sală de biliard — 28. Sală de șah — 29. Cerc de muzică 30. Cerc de artă plastică — 31. Cerc de foto — 32,33 W.C. club.

ing. sigmund herșcovici
sociolog max lupan
sociolog georgeta bucheru

anchetă privind comportarea în exploatare a unor tipuri de clădiri de locuit

În vederea îmbunătățirii activității de proiectare a clădirilor de locuit, în Institutul de proiectare a construcțiilor tip — I.P.C.T. a fost elaborată o lucrare în cadrul căreia au fost investigate și analizate diferite aspecte privind comportarea în exploatare a unor tipuri de locuințe construite după anul 1956.

La baza lucrării a stat o anchetă care a cuprins, pe de o parte, constatări obiective — reflectate mai ales prin caracteristici tehnice și funcționale — iar, pe de alta, observații de ordinul aprecierii — reflectate în opiniile locatarilor și ale echipelor ce au efectuat ancheta.

Ancheta realizată se înscrie în sfera unor preocupări prezente pe plan internațional; în numeroase țări, acest gen de studii și cercetări a devenit de mulți ani un instrument recunoscut ca necesar și constant solicitat în proiectare.

În condițiile orînduirii socialiste, construcția de locuințe a devenit o importantă preocupare de stat; proiectarea acestor locuințe trebuia să țină seama de comenzi și exigențe caracteristice nu unor beneficiari izolați și numeric reduși, ci unor tipuri cu caracter social, ceea ce presupune o cercetare sistematică și științifică a nevoilor și exigențelor sociale, în rîndurile unor mari colectivități de beneficiari.

★

Ca metodă de cercetare a fost adoptat tipul de anchetă selectivă.

Ancheta s-a desfășurat pe baza unor chestionare completate la fața locului de către echipe complexe, formate din arhitecți, ingineri, sociologi și tehnicieni.

În scopul verificării metodologiei adoptate, acțiunea a început cu o anchetă-pilot, care a cuprins 50 apartamente.

Principalul criteriu de alcătuire a eșantionului a avut în vedere tema specifică a anchetei: comportarea în exploatare a unor tipuri de clădiri de locuit realizate experimental și cu un grad de aplicare mai restrîns în prezent.

Astfel, eșantionul realizat a cuprins un total de 511 apartamente, în 65 clădiri, grupate în felul următor:

— curți interioare	214 apartamente	în 28 clădiri
— coridoare interioare	128 apartamente	în 14 clădiri
— coridoare exterioare	68 apartamente	în 11 clădiri
— scări neluminate	101 apartamente	în 12 clădiri.

În vederea unor posibilități de analiză cît mai largă și variată a fost asigurată o diferențiere a eșantionului și după alte criterii.

Astfel, variația din punct de vedere al regimului de înălțime a clădirilor este reflectată de următoarea structură a clădirilor și apartamentelor:

— 153 apartamente în 25 clădiri cu p + 4 niveluri
— 358 apartamente în 40 clădiri cu p + 7 niveluri și peste.

Un alt grup de criterii de selecție a eșantionului anchetei l-a constituit varietatea soluțiilor de sistematizare, de plan, de dotare, de mărime a apartamentelor etc.

În această privință, structura eșantionului realizat prezintă următoarele aspecte: cca. 83% din totalul apartamentelor anchetate se găsesc în ansambluri noi sau reconstruite și cca. 17% în ansambluri vechi.

Din punct de vedere al mărimii, apartamentele se grupează astfel:

apartamente cu 1 cameră — 5,7%
apartamente cu 2 camere — 75,7%
apartamente cu 3 camere — 18,6%.

În sfîrșit, un grup de criterii a fost menit a asigura o varietate socială a eșantionului, din punct de vedere al structurii numerice a familiilor, al existenței unor persoane casnice, al structurii de vîrstă, al structurii profesionale etc.

Caracteristicile variate ale familiilor anchetate sînt de pildă ilustrate de următoarea grupare:

— familii cu 1 persoană	cca. 6%
— familii cu 2 persoane	cca. 15%
— familii cu 3 persoane	cca. 44%
— familii cu 4 persoane	cca. 25%
— familii cu peste 4 persoane	cca. 10%.

În cca. 56% din familiile chestionate există cel puțin 1 persoană casnică, cu o durată de ședere în locuință mai mare ca a celorlalte persoane.

Din totalul persoanelor care alcătuiesc familiile anchetate, cca. 5% sînt persoane în vîrstă, cca. 21% copii sub 10 ani și cca. 50% persoane active.

Colectivitatea statistică a persoanelor active se compune din cca. 40% muncitori, cca. 37% ingineri, tehnicieni și alte specialități și cca. 23% funcționari, proporții suficiente unor prelucrări statistice.

Sub raportul mărimii și diversității localităților, ancheta s-a desfășurat în orașele București, Galați, Hunedoara, Deva, Bacău, Roman, P. Neamț și orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

★

Completarea chestionarelor de către echipele de teren s-a făcut prin trei mijloace:

a — Gruparea răspunsurilor privind gradul de acceptare a diferitelor funcțiuni (luminat, ventilat, curățenie etc.) în una din categoriile « DA », « NU », « PARȚIAL», în vederea posibilității prelucrării statistice.

b — Consemnarea detaliată a motivării opiniei de la pct. *a*, îndeosebi referitor la răspunsurile « PARȚIAL».

c — Formularea unor observații și concluzii ale echipei de anchetă, conținute în pct. *b* și *c*, servind pentru analiza calitativă și interpretarea datelor primare.

Rezultatele obținute după prelucrarea materialului anchetei au fost apoi confruntate cu premizele tehnice și economice ce au justificat proiectarea tipurilor de clădiri avute în vedere.

Pe baza acestor prelucrări și analize, studiul finalizează într-o serie de propuneri cu caracter orientativ privind domeniile de folosire, condițiile și limitele proiectării în viitor.

În cele ce urmează se prezintă principalele concluzii și propuneri, menționîndu-se că pentru adoptarea unor soluții definitive este necesar ca elementele valorificate prin anchetă să fie corelate cu rezultatele unor studii de specialitate (arhitectură, rezistență, urbanism etc.).

1. Clădiri cu curți interioare

Ancheta a scos în evidență o diferențiere pronunțată între cele două grupe mari de clădiri avute în vedere (p + 4 etaje și p + 7 etaje și peste), în ceea ce privește modul de exploatare reflectat prin gradul de acceptare a diferitelor funcțiuni ale curții interioare.

Astfel, la clădirile cu p + 4 etaje, toate funcțiunile esențiale privind diferitele încăperi de serviciu au întrunit un grad de acceptare (total sau parțial) net, în timp ce la clădirile înalte aceste procente au fost la un nivel mai coborît:

Funcțiunea și încăperea	Grad de acceptare exprimat prin răspuns (în procente)							
	DA		PARȚIAL		NU		DA + PARȚ.	
	p+4	p+7	p+4	p+7	p+4	p+7	p+4	p+7
Iluminarea bucătăriei	73,0	39,6	24,3	19,8	2,7	40,6	97,3	59,4
Ventilarea băii	88,5	79,4	8,2	8,3	3,3	12,3	96,7	87,7
Iluminarea scării	89,6	50,0	—	7,4	10,4	42,6	89,6	57,4

În figurile 1 și 2 se prezintă structura răspunsurilor privind gradul de acceptare a luminării și ventilării bucătăriei și băii prin curtea interioară, iar în figurile 3 și 4 variația acestor răspunsuri în funcție de diferitele niveluri ale clădirii.

Motivarea opiniei locatarilor cît și constatările echipelor marchează și mai pronunțat diferențierea amintită între cele 2 grupe de clădiri.

Confruntînd rezultatele anchetei cu avantajele economice, funcționale și estetice pe care soluția « curți interioare» le poate prezenta în anumite condiții (luminarea și ventilarea directă a unor încăperi de serviciu, obținerea unei suprafețe locuibile sporite la o lungime de front dată, procent sporit de ocupare a solului pe teritoriul de locuințe, cost total al unui metru pătrat de suprafață locuibilă mai scăzut, posibilități suplimentare de a realiza decomandarea încăperilor, fațade fără încăperi de serviciu), în studiu au fost formulate următoarele propuneri :

— În ceea ce privește clădirile de locuit cu p + 4 etaje, soluția prevăzînd curți interioare poate fi luată în considerare fără rezerve, atît în cazurile fronturilor limitate, cît și în cele ale ansamblurilor noi, construite pe terenuri libere.

— În ceea ce privește construcțiile înalte, rezervele privind gradul de acceptare de către locatari, corelate cu unii indici de sistematizare coborîți (de exemplu « suprafața de teren liber pentru 1 m² locuibil în teritoriul aferent clădirilor de locuit»), au determinat propunerea unei folosiri limitate a soluției cu curți interioare în cazul acestor clădiri. Soluția ar putea fi luată în considerare în cazurile în care se pune problema unor construcții în piețe sau magistrale existente, dacă soluția de amplasare cere neapărat o lățime mare a clădirii. În astfel de cazuri va trebui să se țină seama și de faptul ca apartamentele situate la nivelurile inferioare ale clădirii să fie repartizate cu prioritate unor familii ai căror membri sînt ocupați, cu un menaj restrîns și cu o durată de ședere în apartament mai redusă.

Un nivel mai ridicat de acceptare din partea locatarilor se poate obține prin prevederea de către proiectanți a următoarelor deziderate: dimensiuni suficient de mari ale curții, dimensionarea judicioasă a ferestrelor, finisarea pereților curții în culoare albă, care favorizează difuzarea luminii, evitarea balcoanelor, a grilelor traforate sau a oricăror alte accidente care împiedică o bună reflectare a luminii, precum și orientarea spre curtea interioară numai a unora din încăperile și spațiile de serviciu.

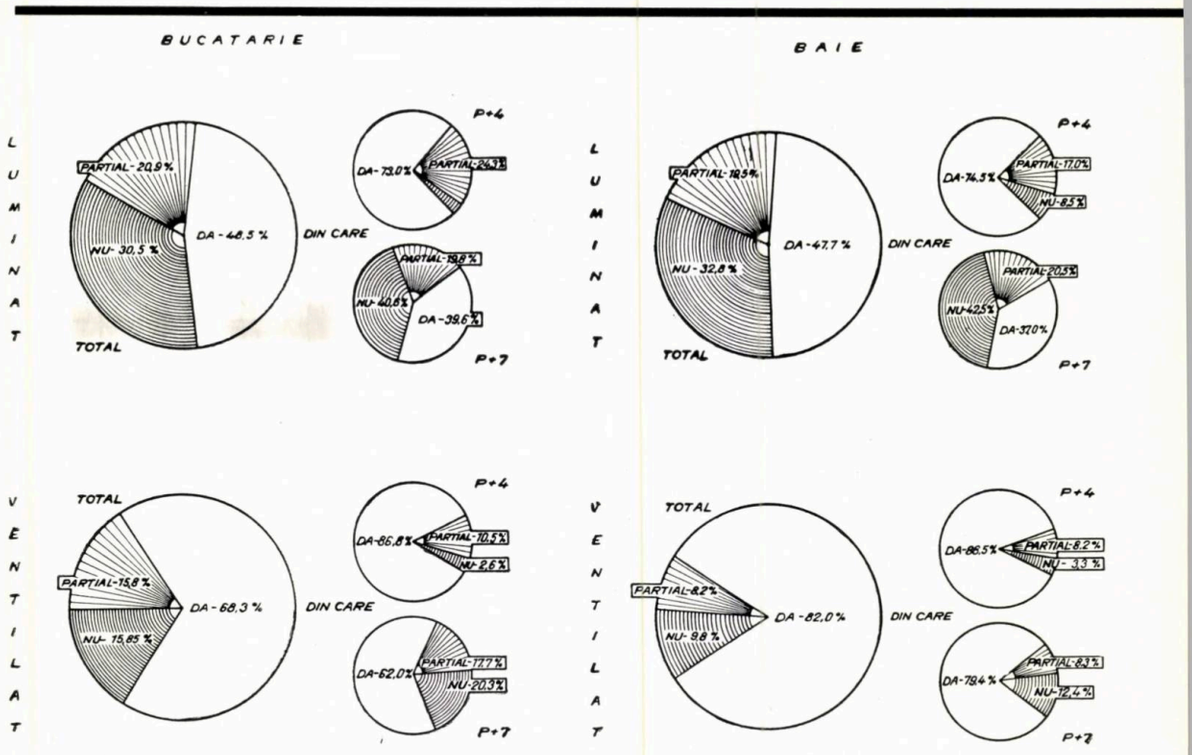

Fig. 1 și 2 — Structura răspunsurilor privind gradul de acceptare a luminării și ventilării bucătăriilor și băilor prin curțile interioare

Fig. 3 și 4 — Graficul răspunsurilor privind gradul de acceptare a luminării și ventilării bucătăriilor și băilor prin curțile interioare, pe grupuri de niveluri

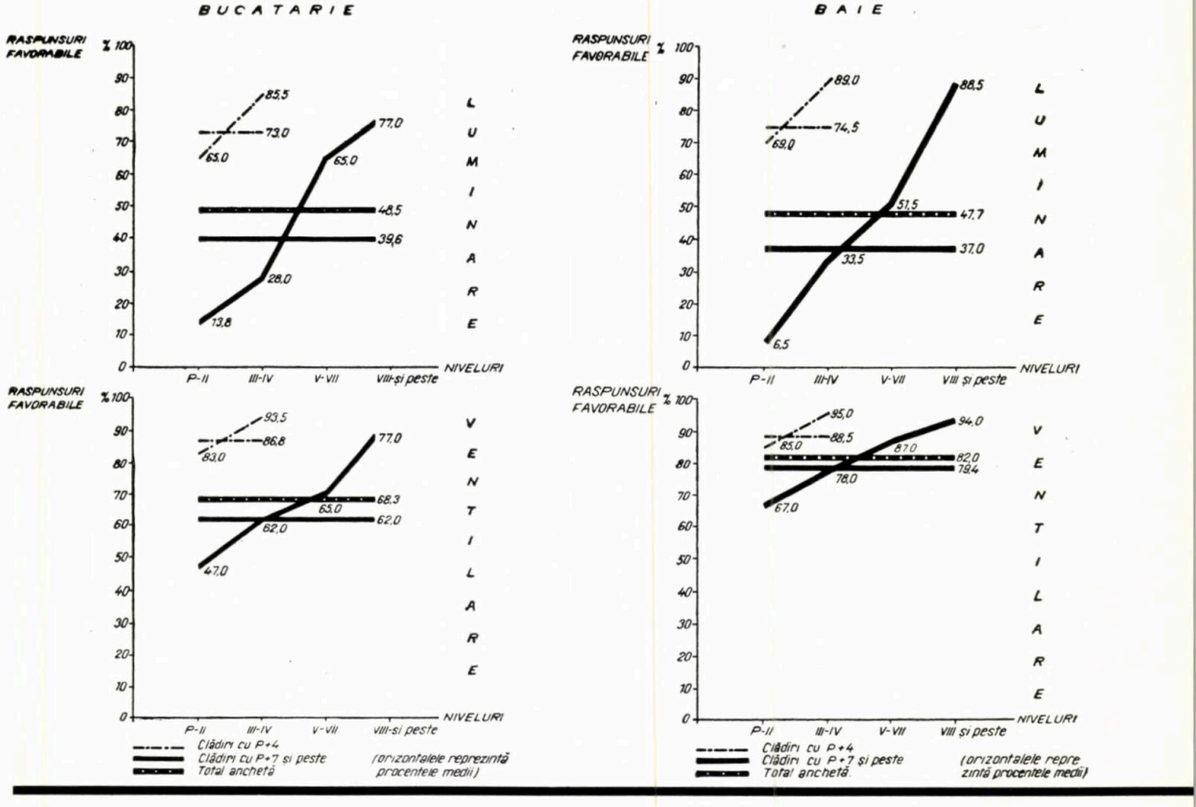

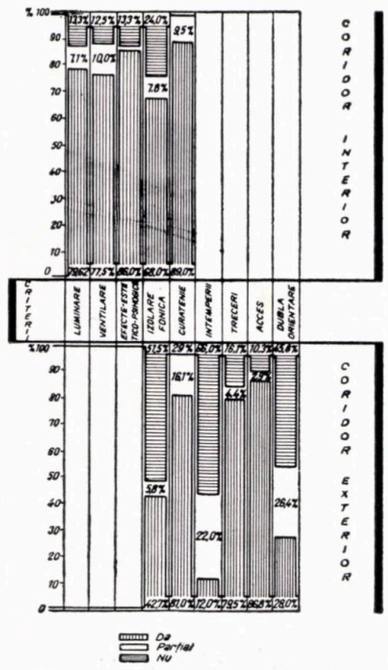

Fig. 5 — Structura răspunsurilor privind gradul de acceptare pentru diferite funcțiuni la clădirile cu coridor interior și cu coridor exterior

Fig. 6 — Structura răspunsurilor privind gradul de acceptare pentru diferite funcțiuni la clădirile cu scări neluminate

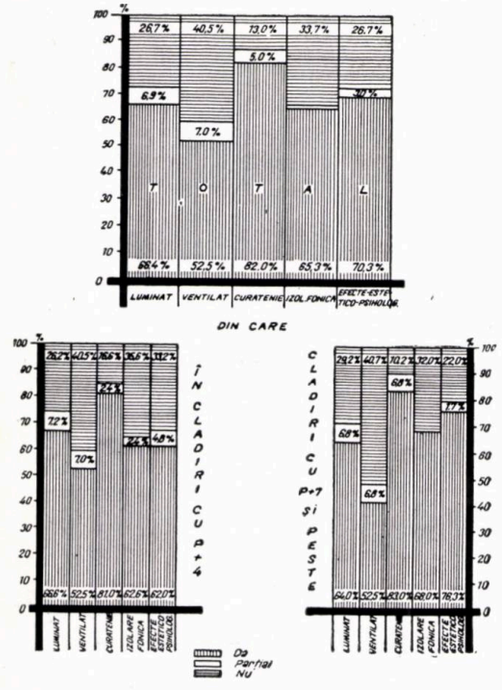

2. Clădiri cu coridoare interioare

Rezultatele anchetei indică în general un grad de acceptare ridicat al funcțiunilor îndeplinite de coridoarele interioare (fig. 5). Dăm alăturat indicatorii generali rezultați din anchetă:

Coridor interior

	Gradul de acceptare exprimat prin răspuns (în procente)		
	DA	PARȚIAL	NU
Iluminatul artificial	79,6	7,1	13,3
Ventilarea	77,5	10,0	12,5
Curățenia	89,0	9,5	1,5
Alte criterii (izolarea fonică, circulație, acces)	68,0	7,8	24,2

Pe lîngă acești indicatori generali, care se pot atribui într-o oarecare măsură și «obișnuinței» intervenite în decursul utilizării coridorului, rezultatele anchetei înfățișează și o serie de răspunsuri care subliniază unele efecte negative ale soluției cu coridor interior (întuneric, frică, monotonie, lipsă de aer etc.).

Avantajele pe care le prezintă soluția clădirilor de locuit cu coridor interior (realizarea unor clădiri mai late, gruparea unui număr sporit de apartamente la un nod de circulație verticală, posibilitatea prevederii magazinelor la parter, prețul de cost mai scăzut), corelate cu gradul general de acceptare din partea locatarilor, indică luarea în considerare a folosirii coridoarelor interioare la proiectarea clădirilor de locuit. De mare importanță sînt însă în acest caz soluțiile concrete de proiectare care pot preveni unele deficiențe semnalate (lungimi prea mari, ventilare defectuoasă, instalație de iluminare artificială necorespunzătoare).

De asemenea, pentru prevenirea altor efecte supărătoare (zgomot provocat de jocul copiilor) se poate lua în considerare prevederea cu prioritate la coridoare a apartamentelor mici, pentru familii fără copii.

3. Clădiri cu coridoare exterioare

Rezultatele anchetei înfățișează un grad de acceptare scăzut privind unele efecte dezavantajoase ale acestui tip de clădiri (fig. 5).

	Gradul de acceptare exprimat prin răspuns (în procente)		
	DA	PARȚIAL	NU
Efectul intemperiilor	12,0	22,0	66,0
Etanșeitatea mijloacelor de separare a apart. de coridor	42,7	5,8	51,5
Efectul de «curent» al ventilării transversale	28,0	26,4	45,6

Corelînd aceste rezultate cu dezavantajele economice ale soluției (lățimea mică a clădirii), precum și cu unele avantaje limitate (reducerea intrărilor, reducerea cotei parte de nod de circulație verticală, realizarea unei bune însoriri și ventilații), se propune renunțarea în general la această soluție.

În cazul unor împrejurări locale specifice (varietatea soluțiilor de arhitectură, suprafața de construit îngustă etc.), alegerea soluției coridorului exterior va trebui să fie neapărat condiționată de o orientare corespunzătoare, precum și de existența unui microclimat corespunzător (ierni ușoare, vînturi cu slabă intensitate, precipitații puține etc.).

4. Scări neluminate

Analizat sub raportul criteriilor avute în vedere (luminat, ventilat, curățenie, izolare fonică, aspecte estetico-psihologice), gradul de acceptare în ceea ce privește soluția scărilor luminate artificial este majoritar, remarcîndu-se totuși rezerve la un număr important de persoane anchetate privind ventilația și unele efecte negative de natură psihologică (nesiguranță etc.) (fig. 6).

Indicatorii generali rezultați sînt următorii:

	Gradul de acceptare exprimat prin răspuns (în procente)		
	DA	PARȚIAL	NU
Luminatul artificial	66,4	6,9	26,7
Ventilarea	52,5	7,0	40,0
Curățenia	82,0	5,0	13,0
Izolarea fonică	55,3	1,0	33,7
Efectele estetico-psihologice	70,3	3,0	26,7

Măsura în care, prin proiectele respective, s-a prevăzut și un aport suplimentar de lumină naturală a determinat și o mișcare a rezervelor menționate.

Față de avantajele economice ale soluției (creșterea densității construite, mai ales în construcții înșiruite; gruparea mai strînsă a apartamentelor; decomandare și uneori cuplări favorabile de instalații; reducerea cheltuielilor aferente lucrărilor edilitare; posibilități de tratare ordonată a fațadelor), ancheta consideră că ea poate fi folosită la proiectarea clădirilor de locuit.

Factori decisivi în acceptarea soluției îi constituie buna funcționare a instalației de iluminat artificial, precum și buna funcționare a liftului. În această privință pot fi luate în considerare și introducerea luminii fluorescente, aprinderea centralizată a luminii — și deci permanența acesteia — etc.

★

Ancheta efectuată a dus la rezultate pe care le considerăm concludente și utile. Valabilitatea principalelor concluzii este în funcție de gradul suficient de larg al cuprinderii problemelor, de compunerea judicioasă a eșantionului, de metodologia adoptată, confirmîndu-se și prin gruparea legică a constatărilor și răspunsurilor.

Pe linia necesității unei varietăți mai mari a soluțiilor de proiectare, concluziile anchetei ar putea contribui la reconsiderarea unor tipuri de clădiri de locuit. În același timp, sînt furnizate elemente care pot, în general, lărgi baza științifică a proiectării locuințelor.

Desfășurarea anchetei a prilejuit și o manifestare a posibilității de a se stimula și utiliza eficient participarea maselor, experiența și inițiativele acestora, la rezolvarea unor probleme de importanță obștească.

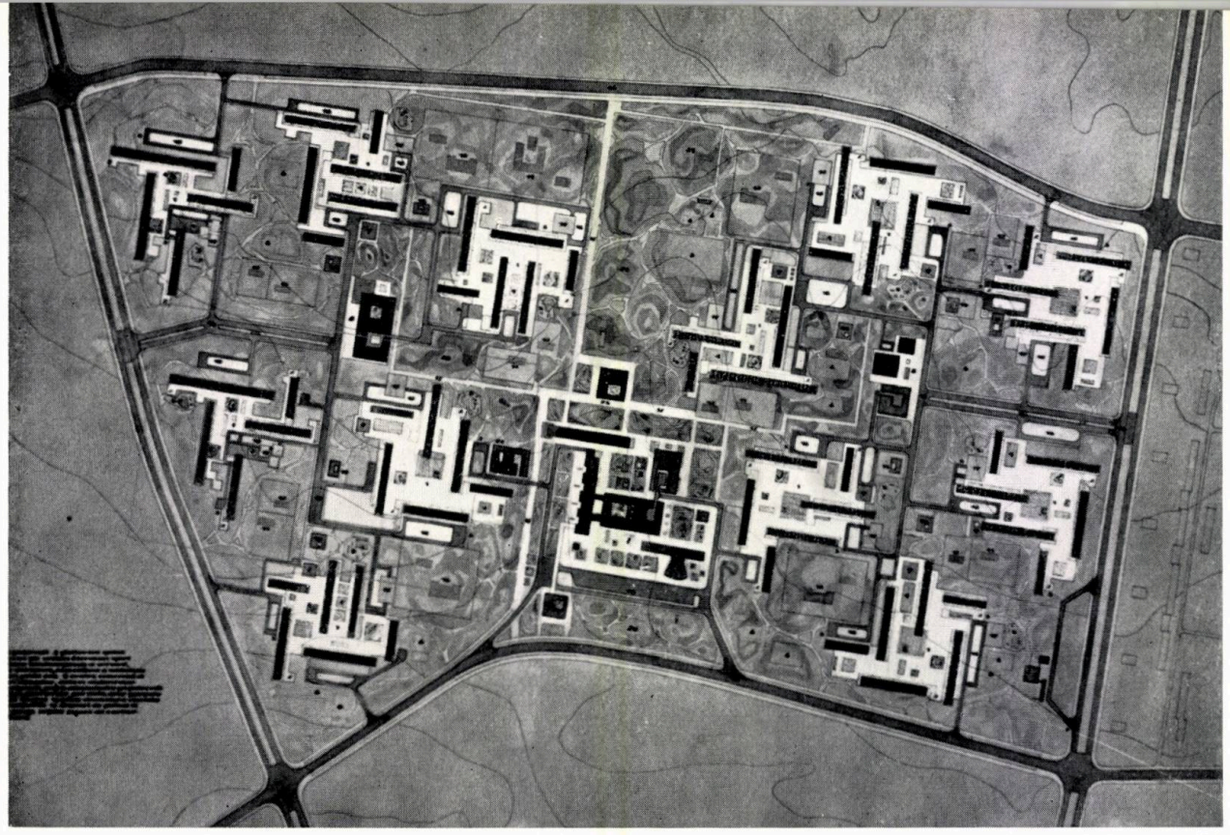

41

Premiul I — Proiect nr. 41
Autori: arhitecții *Constantin Săvescu, Clarice Wohl, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea, Romeo Belea, Adrian Panaitescu*

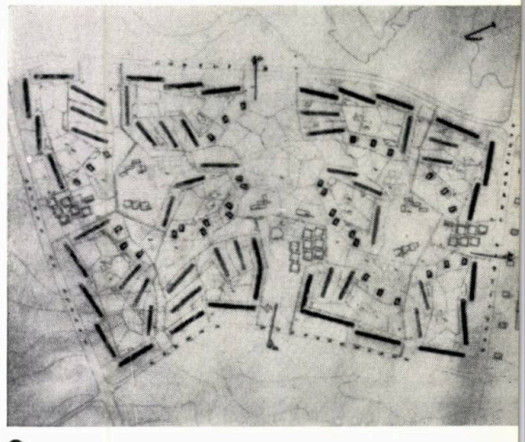

3

4

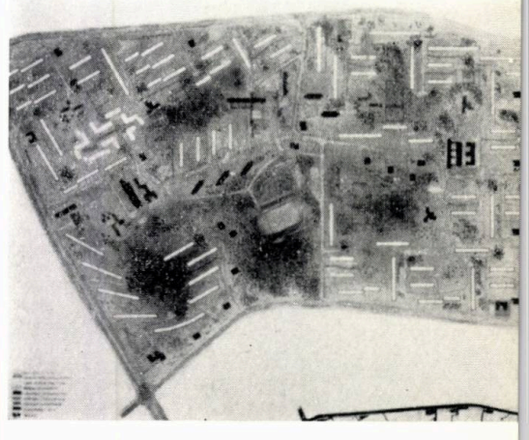

arh. m. silianu

concurs pentru sistematizarea unui cartier de locuit

În vederea obținerii unor « soluții de principiu pentru organizarea generală a unui cartier », precum și a unor « soluții de detaliu în organizarea unităților urbanistice complexe », a fost organizat în anul 1964 un concurs public de idei de către Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare și Uniunea Arhitecților din R.P.R.

Pentru a se apropia de condițiile reale, tema concursului s-a referit la un teritoriu cuprins în planul de sistematizare a orașului Ploiești, mărginit pe două laturi de artere de penetrație, și pe celelalte două de o arteră inelară și de o stradă oarecum paralelă acesteia.

Condițiile favorabile geotehnice și de deservire edilitară ca și o declivitate redusă a terenului, indicate în program, asigurau concurenților libertatea necesară îndreptării atenției lor către scopul enunțat al concursului.

Programul a cuprins date privind structura familiilor ce urmează a locui în cartier, indicele de cazare mediu, parametrii dimensionării în plan a tronsoanelor tip și indicații privind dotarea, circulația și amenajarea spațiilor libere.

La data închiderii concursului, au fost primite 44 lucrări. Juriul a fost compus din arhitecți: prof. Gustav Gusti (președinte), Traian Chițulescu, conf. Dorian Hardt, prof. Horia Maicu, Nicolae Nedelescu, conf. Gheorghe Pavlu, Romeo Rău.

O primă verificare a fost făcută de către o comisie de pre-examinare care a constatat că toate lucrările prezentate pot fi admise să intre în concurs. În urma trierilor succesive, juriul, prin încheierea din 20 martie 1964, a reținut 8 lucrări, corespunzător numărului de premii și mențiuni stabilite prin tema concursului, stabilind și clasificarea lor. Premiile II și III au fost acordate « ex aequo », cele două lucrări fiind considerate a fi la același nivel calitativ. Încheierea juriului se limitează la atribuirea premiilor și mențiunilor; nu sînt cuprinse nici aspecte generale și nici aprecieri asupra lucrărilor. Cele ce urmează în continuare sînt aprecieri personale ale autorului acestei prezentări.

★

Numărului mare de lucrări prezentate îi corespunde un număr și mai mare de concurenți: colectivele celor

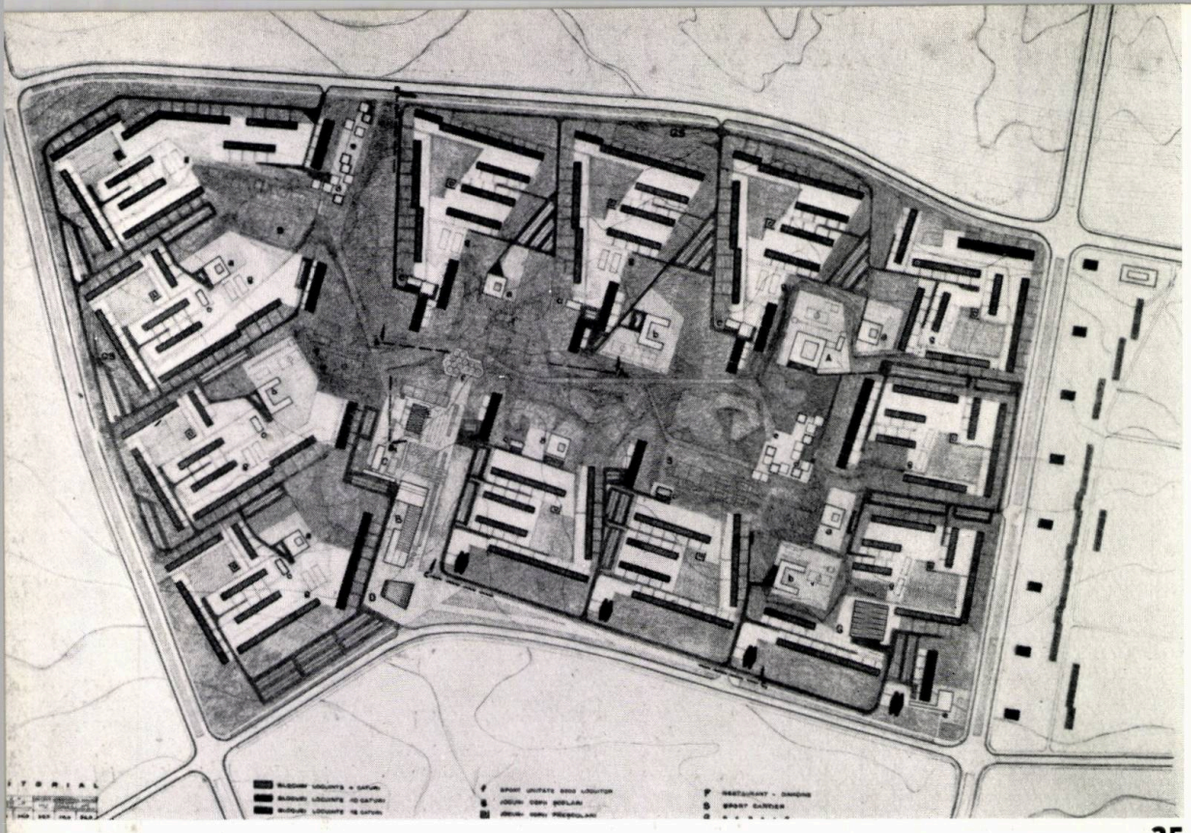

35

Premiul II—III « ex aequo »
Proiect nr. 35
Autori : arhitecții *Gabriela Bertumé*, *Șena Farb*

Premiul II—III « ex aequo »
Proiect nr. 26
Autori : arhitecții *Constantin Dobre*, *Cornel Dumitrescu*, *Mircea Mihai*, *Radu Tănăsoiu*, *Toma Olteanu*

26

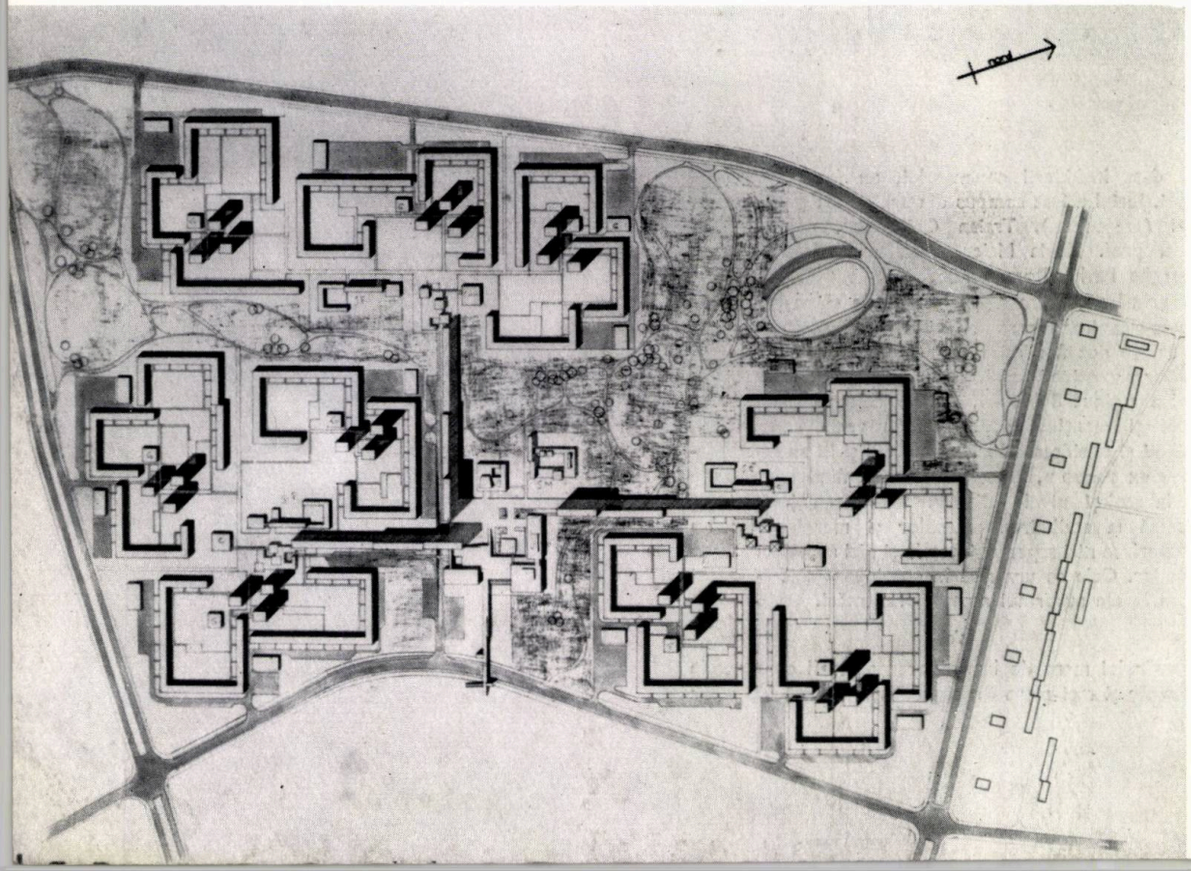

8 lucrări premiate și menționate totalizează 28 persoane. Numărul mare al arhitecților ce au participat activ la concurs constituie un fapt pozitiv. În ceea ce privește însă soluționarea, trebuie remarcat faptul că în multe dintre lucrări s-a încercat doar o simplă rezolvare corectă, care să corespundă cît mai apropiat elementelor de temă date. Desigur, acest lucru poate fi considerat drept un țel prea restrîns pentru un concurs « de idei », după cum este enunțat în primul articol al programului de concurs.

Primul obiectiv al concursului îl constituia obținerea unor soluții de principiu pentru organizarea generală a cartierului. În această privință poate fi subliniat interesul accentuat acordat organizării spațiale și chiar sociale a subunității « grupa de locuințe », ca find aceea care este în modul cel mai concret sesizabilă locuitorilor. Microraionul apare mai curînd ca unitate *compusă*, dedusă din necesități de deservire (școală, comerț etc.) ; în unele lucrări, structurarea cartierului în microraioane este practic absentă, elementul de bază al compoziției fiind un « modul urban » echivalent grupei de locuințe, iar deservirea fiind asigurată, după specific, pentru unul sau un multiplu de asemenea moduli, pînă la aceea de cartier. Acest aspect este poate cel mai important de subliniat în urma concursului : încercarea de a ieși din fetișismul unei structurări presupuse drept consacrată ; considerînd, în schimb, drept elemente de bază, condițiile și limitele perceperii vizuale și ale constituirii nucleului de viață socială.

În strînsă legătură cu organizarea cartierului se pune și problema modalității de verificare a economicității acesteia, cu ajutorul unor indici de comparație. În această privință este de observat că au fost infructuoase încercările făcute asupra lucrărilor din concurs, de a face comparații la nivel de microraion. Explicația stă în faptul că tema fiind mai vastă — un cartier — distribuția elementelor de program nu a fost făcută într-o compartimentare aritmetică ; de exemplu, unele lucrări microraionale de tip curent cuprind și blocuri înalte cu apartamente pentru nefamiliști, în timp ce în alte lucrări, acestea sînt dispuse în afara microraioanelor ; diferă de la o soluție la alta și modul de a considera în calcul limitele teritoriale ale microraionului. Posibilitatea unei comparații pe calea obiectivă a indicilor tehnico-economici poate fi făcută numai pentru programe identice ; aducerea la un nivel egal de comparare (« la același numitor ») a unor soluții urbanistice este laborioasă și, mai ales, nesigură. Din această cauză, dintre datele prezentate de concurenți nu au putut fi folosite cele privind cîte o unitate urbanistică din ansamblu, dar au fost utile cele privind întreg ansamblul cartierului. Elaborarea tipului de tabele cerute prin program nu a fost suficient pusă de acord cu posibilitatea folosirii lesnicioase.

★

Vom prezenta pe scurt lucrările premiate și menționate (după cum am mai arătat, juriul nu a cuprins în încheierea sa elemente de prezentare sau de apreciere).

PREMIUL I (PROIECT NR. 41). Ca element de bază al compoziției de ansamblu a cartierului este adoptat un « modul urban » de cca. 26 000 m^2 suprafață locuibilă (cca. 2 000 locuitori la indicele mediu de 13 m^2/ locuitor, dat prin program). Unitățile compuse pe baza acelorași principii, permițînd realizarea cu soluții tehnice identice, sînt însă variat rezolvate, oferind fiecare o imagine arhitecturală diferită. Cele 12 unități sînt reali-

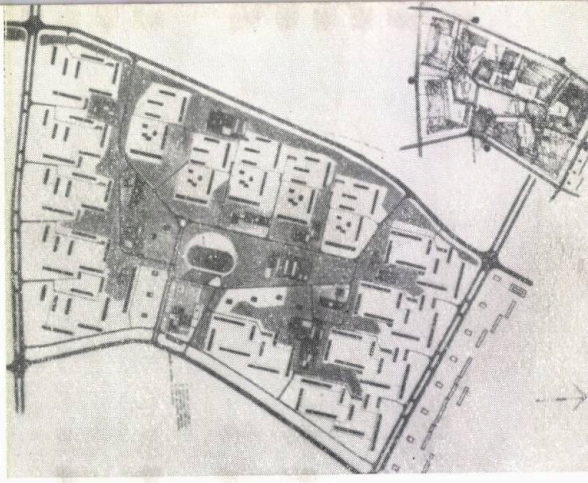

5

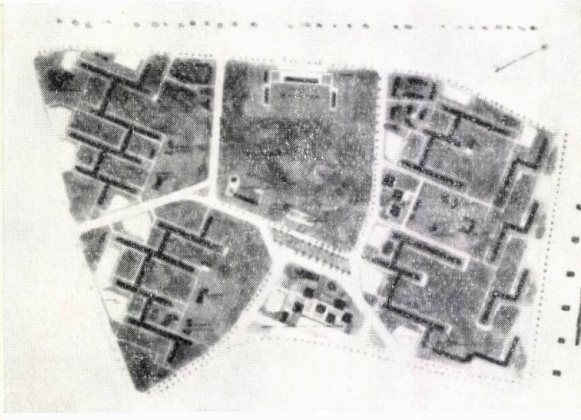

6

7

8

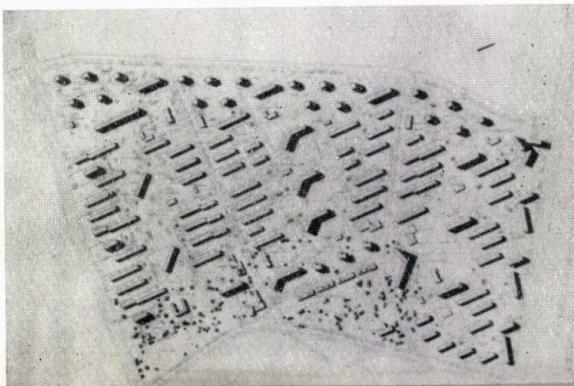

9

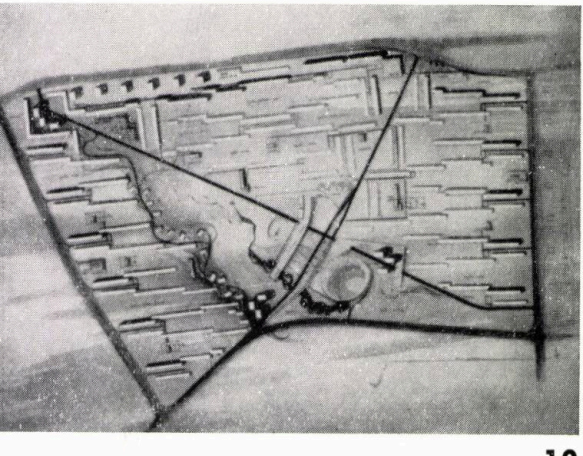

10

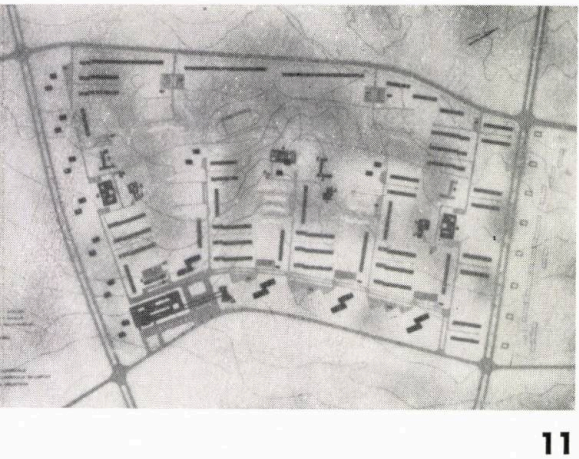

11

12

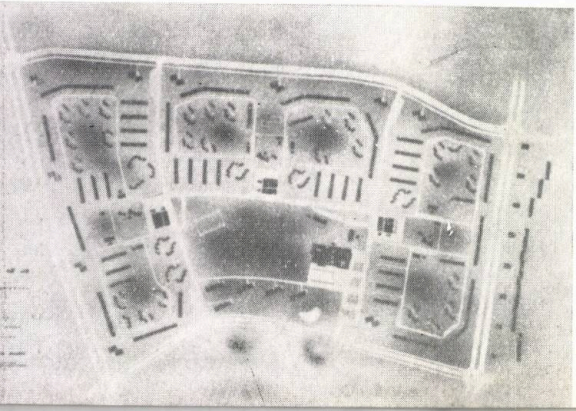

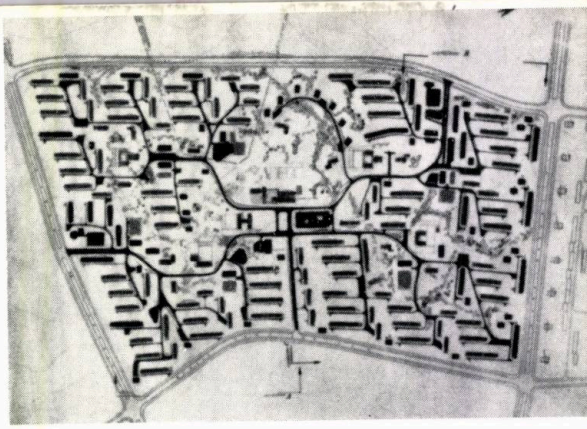

13

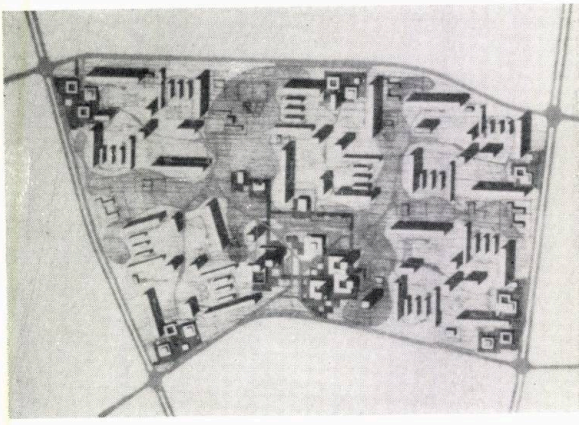

14

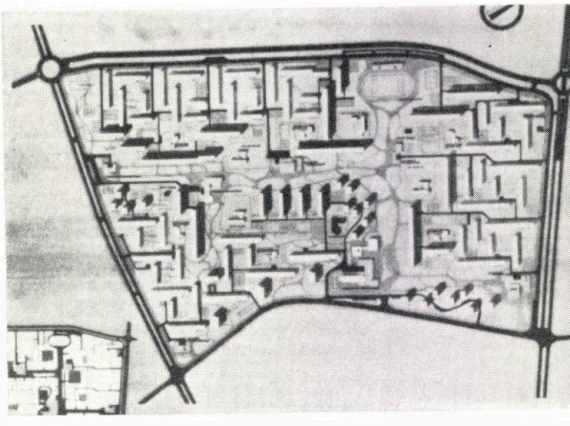

15

16

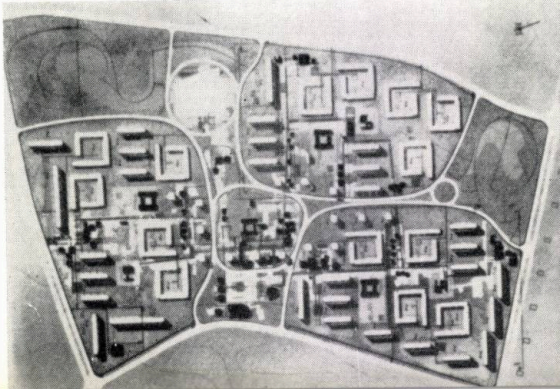

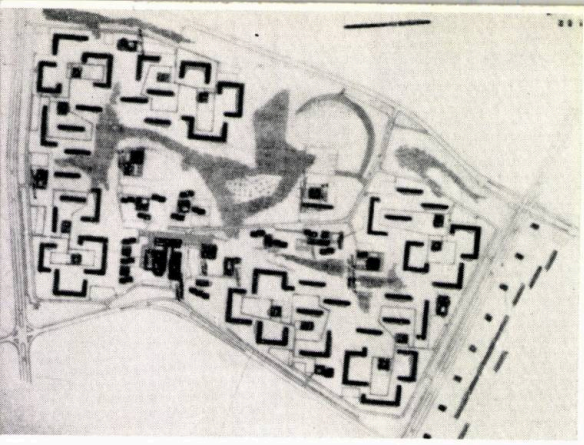

19

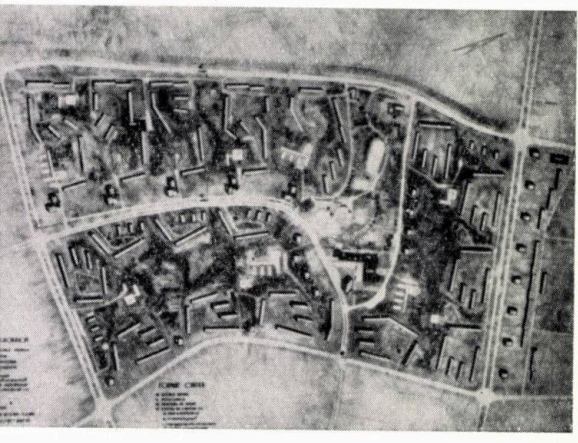

20

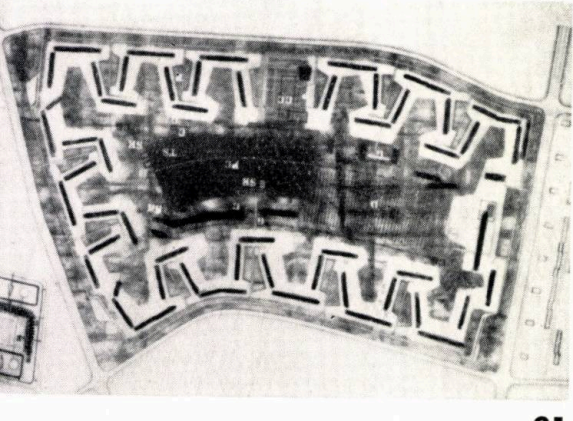

21

22

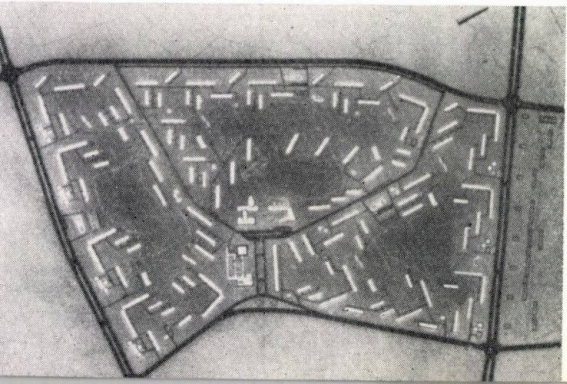

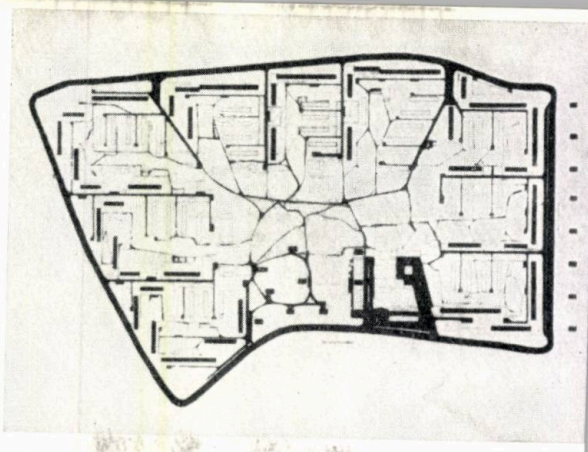

23

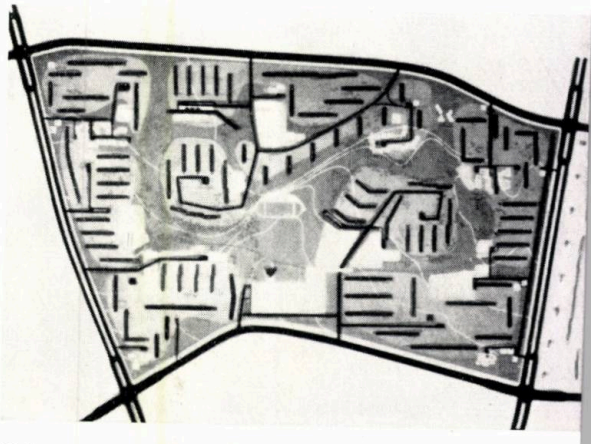

24

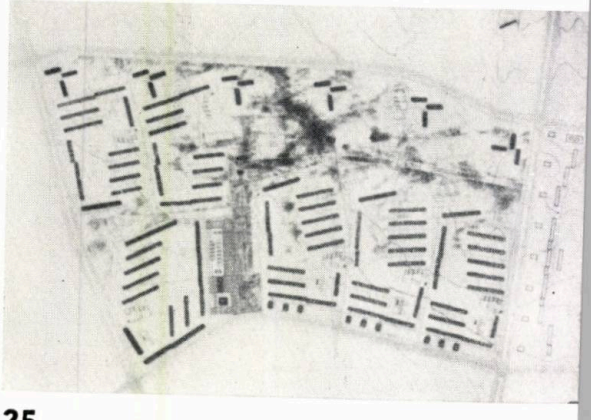

25

27

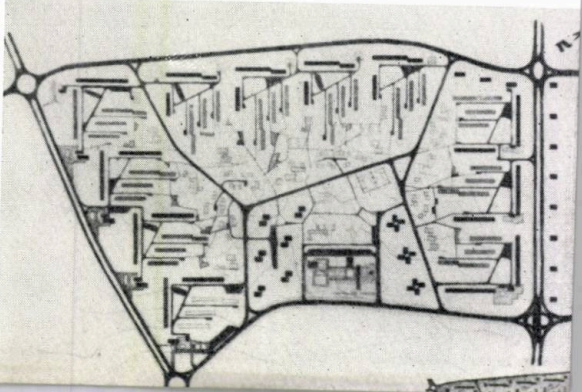

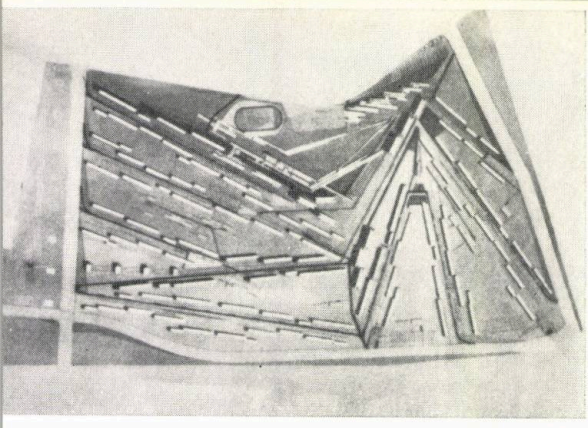

28

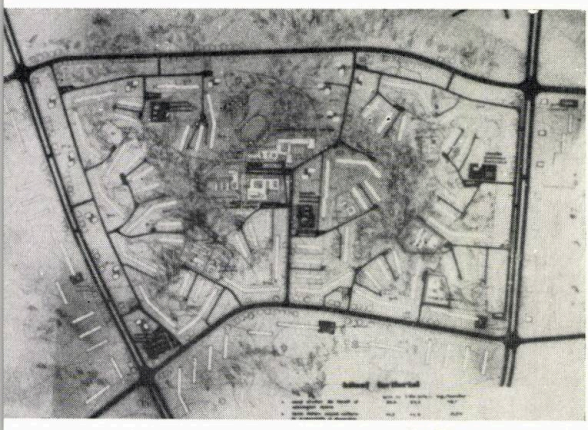

29

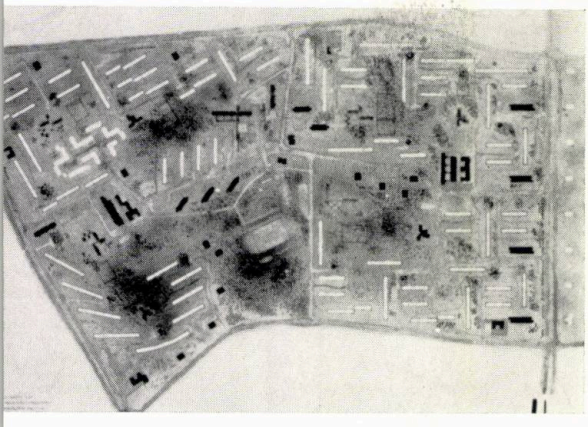

30

31

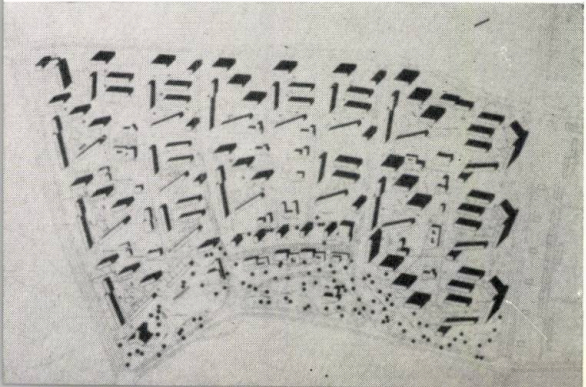

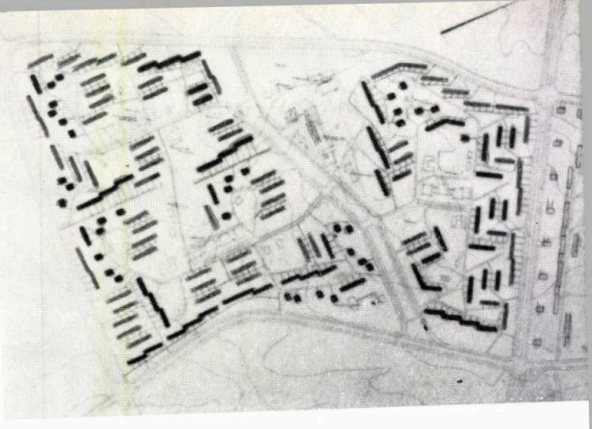

32

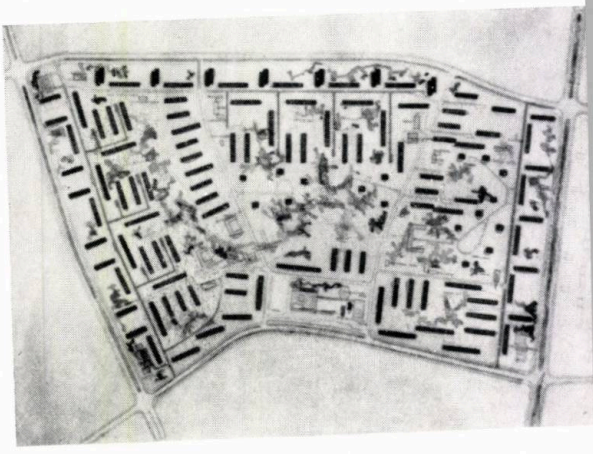

33

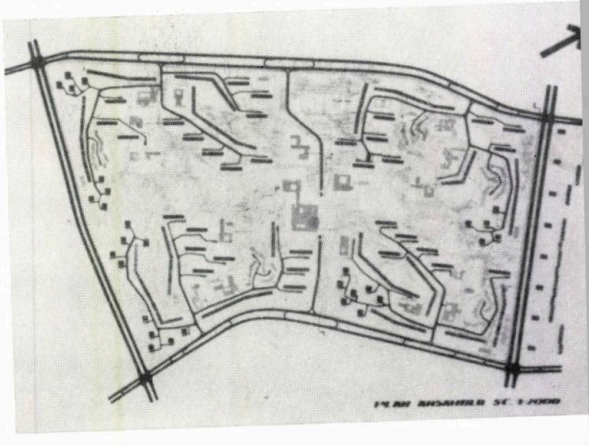

34

36

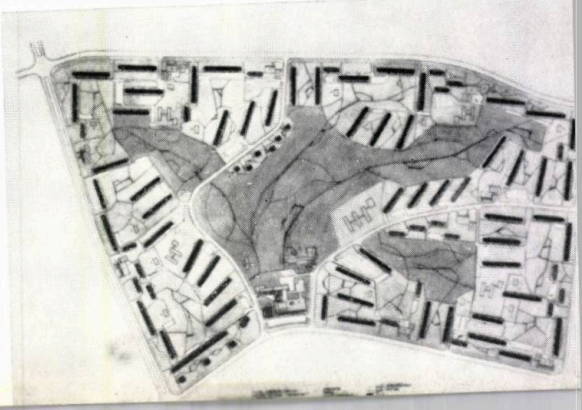

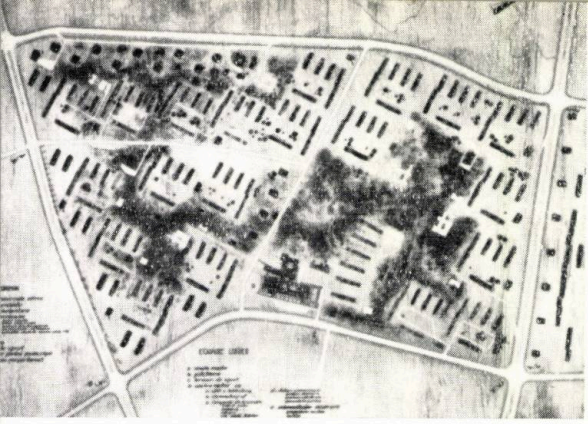

37

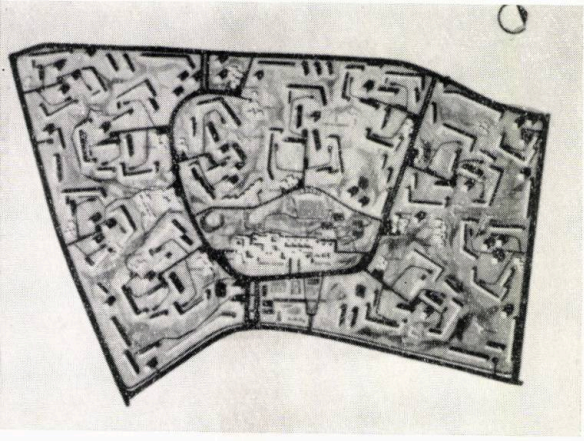

38

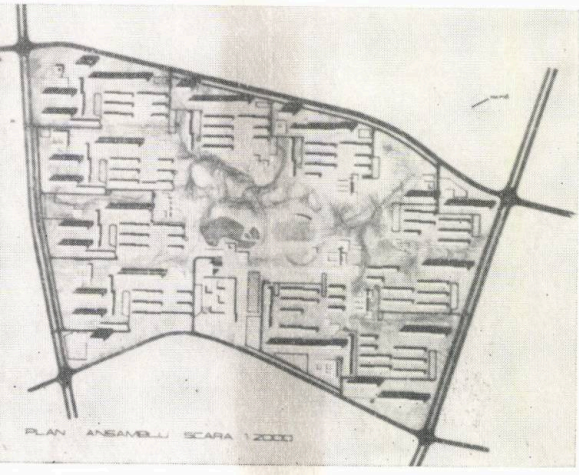

40

42

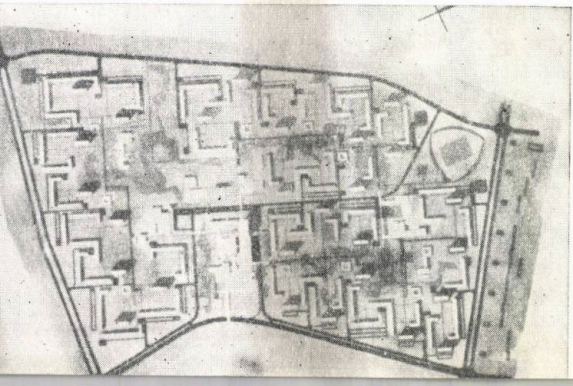

zate pe baza a trei tipuri diferite de asamblare a blocurilor, cuprinzînd fiecare aceeaşi proporţie de clădiri cu 14 caturi şi cu 4 caturi. Concentrarea clădirilor în grupuri, pe suprafeţe de teren relativ reduse, este unită cu o bună folosire a restului suprafeţei libere. Circulaţia interioară de vehicule în cartier este concepută în sistemul unor fundături arborescente; circulaţia pietonieră se întrepune în pieptene, fără să intersecteze circulaţia carosabilă, făcîndu-se în mare măsură prin zona plantată, tratată peisajist. Dotarea este prevăzută pe grupe de unităţi: creşă şi grădiniţă la cîte 2 unităţi, şcoală cu 16 săli de clasă şi dispensar la cîte 3 unităţi, complex comercial şi de deservire la cîte 6 unităţi, plus dotarea centrală de cartier (comerţ, alimentaţie publică, deservire meşteşugărească, cinematograf, casă de cultură, policlinică, şcoală medie, unităţi administrative). S-a asigurat posibilitatea completării în viitor cu noi dotări suplimentare, pe unităţi sau multipli de unităţi. Distribuţia familiilor în clădiri este considerată astfel: familiile cu 1, 2 şi 3 persoane (71% din suprafaţa de locuit) în clădiri cu 14 caturi, familiile cu 4 persoane şi peste, în clădiri cu 4 caturi. Considerăm ca pozitivă excluderea, pe considerente de confort, a clădirilor cu 5 caturi (p + 4), dar apreciem că este exagerat să fie prevăzute *toate* apartamentele pînă la 40 m² suprafaţă de locuit numai în clădiri înalte.

PREMIUL II—III « EX AEQUO » (PROIECT NR. 26). Soluţia de ansamblu cuprinde trei unităţi urbanistice complexe, compuse din cîte trei incinte considerate drept cea mai mică unitate de viaţă colectivă.

Prin lucrarea prezentată se respinge, în general, principiul aşezării paralele a clădirilor, fiind adoptat un sistem compoziţional de desfăşurare perimetrală a blocurilor de locuinţe, în jurul unor largi spaţii verzi. În acest mod, 60% din suprafaţa de locuit se află în clădiri fără ascensor. Compoziţia este bazată pe două axe şi anume arterele pietonale majore ce leagă unităţile complexe între ele, prin intermediul centrului de cartier amplasat aproximativ în centrul geometric al terenului. Pentru animarea acestor trasee pietonale sînt amplasate, pe o singură parte a lor, blocuri înalte ce au la parter o parte dintre unităţile comerciale, pe partea cealaltă rămînînd deschisă vederea spre spaţiul verde. Această abatere de la exclusivismul practicat în ultimul timp, de amplasare a spaţiilor de deservire în clădiri anume destinate, apare interesantă prin efectul ce poate fi obţinut în interiorul cartierului. Considerăm însă eronată rezolvarea asamblării de colţ la incinte, a unor tronsoane de tip curent. Proiectul cuprinde o corespunzătoare repartizare a dotării pe cele trei trepte ale soluţiei de ansamblu şi respectă principiul separării circulaţiei carosabile de aceea a pietonilor. Un nejustificat spor la program îl constituie, credem, stadionul cu tribune.

PREMIUL II—III « EX AEQUO » (PROIECT NR. 35). Este adoptat un modul de cca. 2 000 locuitori pentru unitatea de bază (coincide în această privinţă cu proiectul nr. 41), cele 12 unităţi de bază ale cartierului grupîndu-se cîte patru pentru a forma « unităţi urbanistice structurale complexe ».

Distribuţia unui număr important de apartamente din unităţile de bază în clădiri cu 4 caturi asigură repartizarea a 62% din suprafaţa de locuit în clădiri fără ascensor, de aici decurgînd avantaje economice, şi mai ales de confort, corespunzătoare. Blocuri cu 10 caturi, aflate de asemenea în unităţile de bază, ritmează spaţiul interior al parcului, formînd în acelaşi timp repere direcţionale.

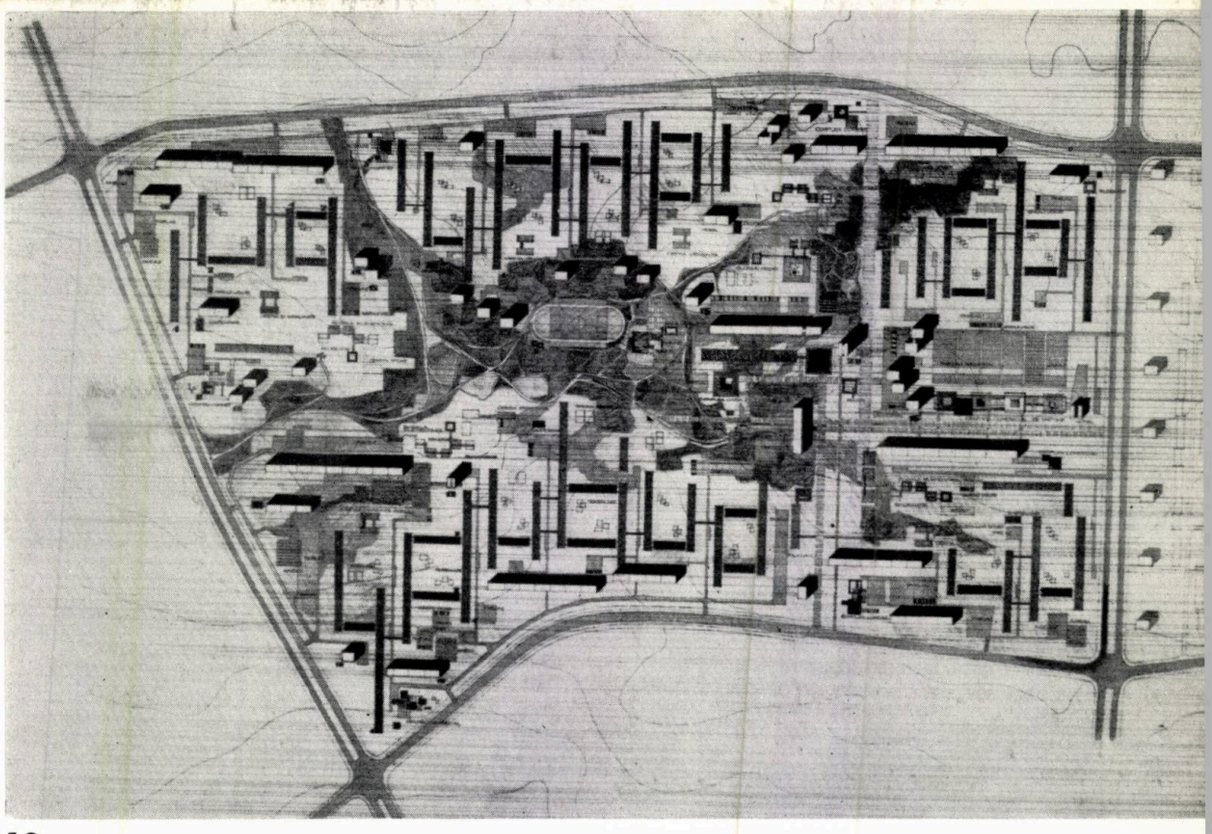

18

Menţiune — Proiect nr. 18
Autori: arhitecţii *Boris Grümberg, Mihaela Slomnescu, Ion Geicu, Traian Popescu, Petre Derer*

Menţiune — Proiect nr. 39
Autori: arhitecţii *Horia Hudiţă, Lidia Ghelman*

39

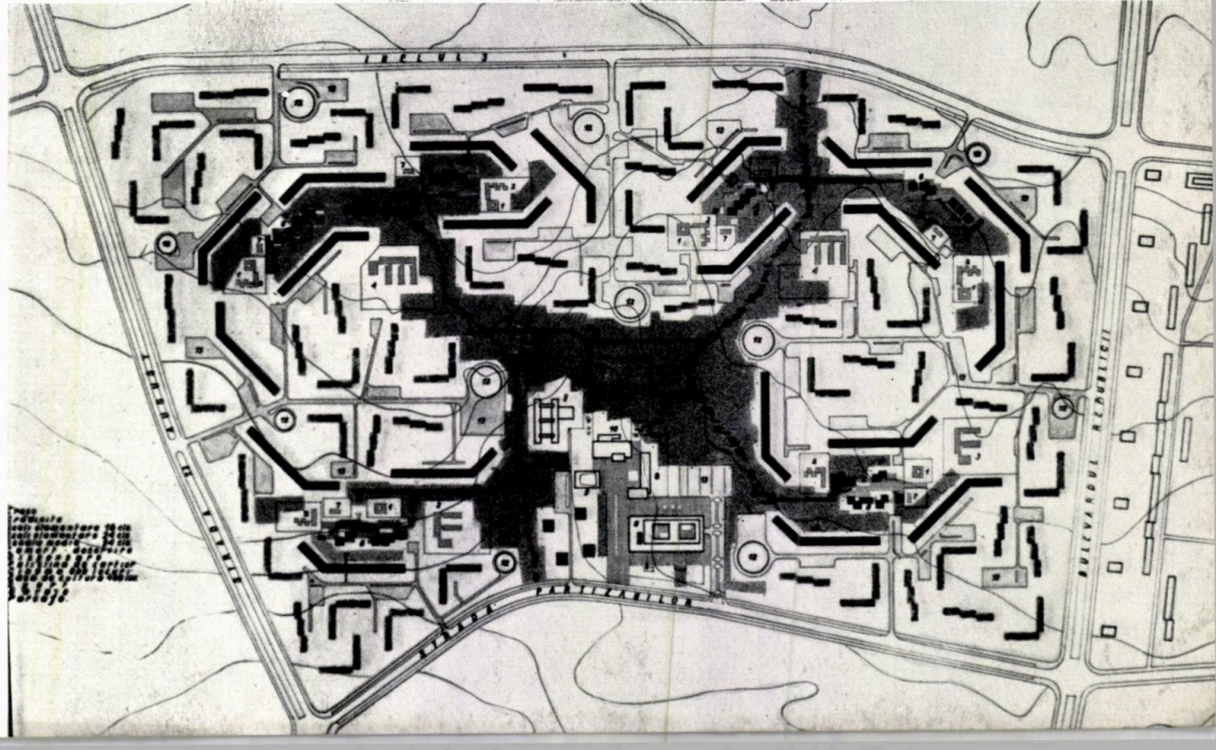

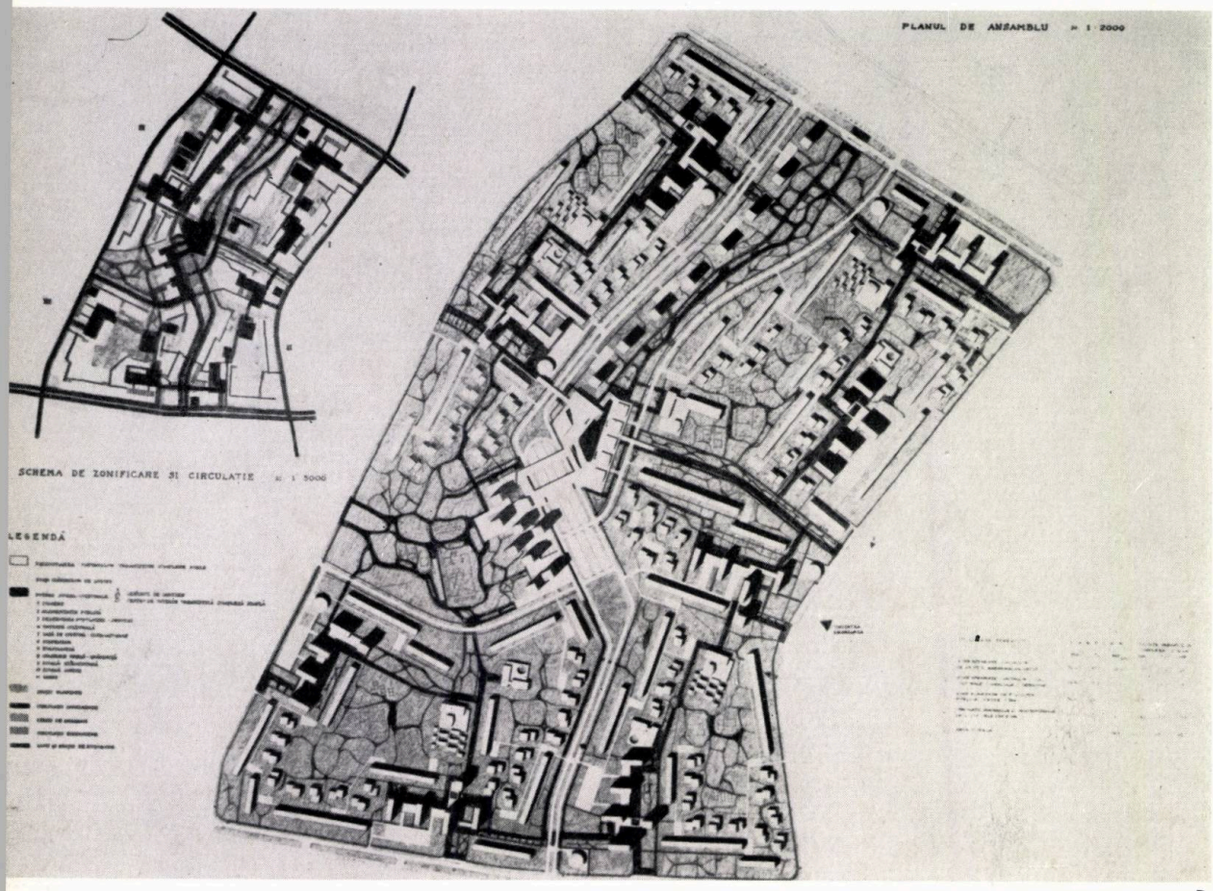

1

Mențiune — Proiect nr. 1
Autori: arhitecții *Tiberiu Kölönte, Andrei Varnai;* colaborator: conductor arhitect *Carol Bartha*

Mențiune — Proiect nr. 2
Autori: arhitecții *Gheorghe Dumitrașcu, Ion Grigorescu, Șerban Manolescu, Dan Rusovan, Ion Răducanu*

2

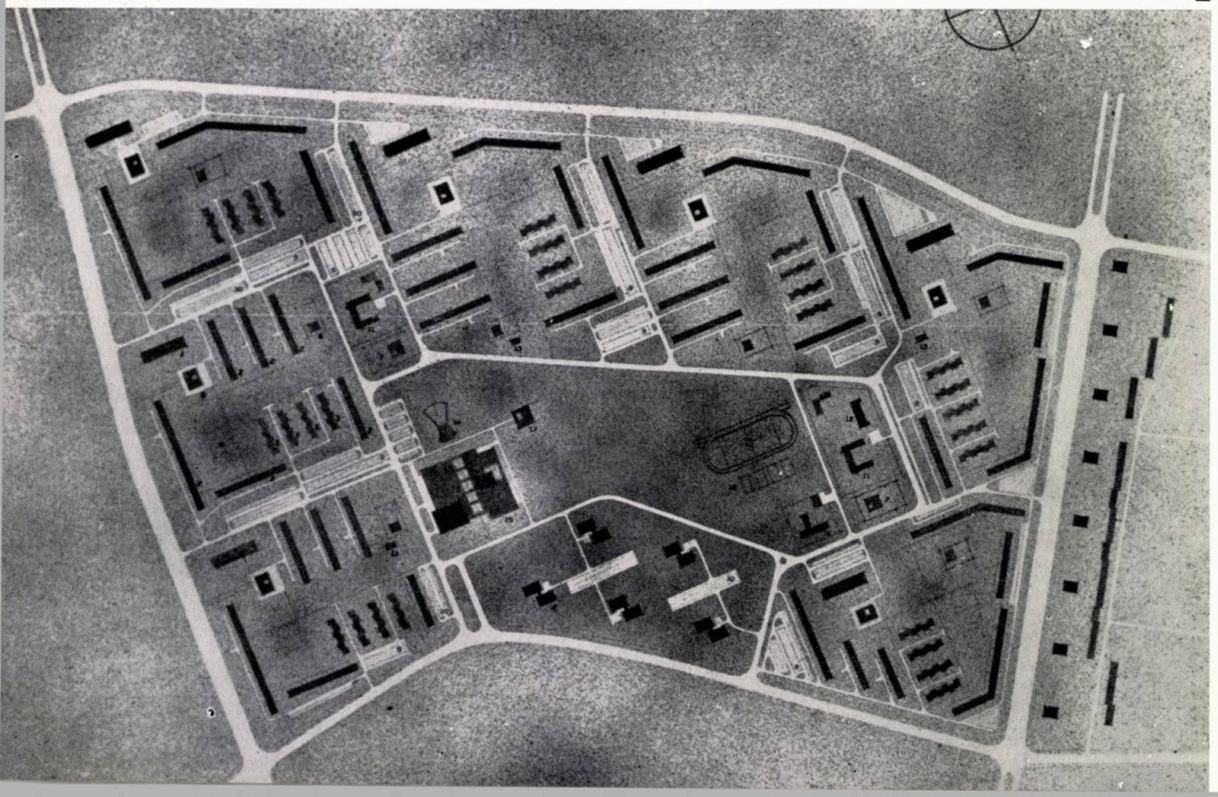

Separat, pe artera inelară, o suită de 4 blocuri cu 18 caturi marchează legătura cu centrul orașului. Parcursurile pietonale majore coincid cu spațiile verzi principale ce străbat cartierul pe două direcții. Dotările sînt repartizate pe 4 trepte, ceea ce apare oarecum exagerat: pe grup, pe perechi de grupuri, pe unitate urbanistică complexă compusă (4 grupuri) și pe cartier.

MENȚIUNE (PROIECT NR. 39). Cartierul este organizat sub forma unei singure unități complexe. Un nucleu central cuprinde dotările cele mai importante, precum și un larg spațiu plantat. Se vădește intenția de a obține fronturi de arhitectură variate volumetric; din punctul de vedere al ambianței străzii, soluționarea înspre frontul de N—V nu apare, credem, întru totul corespunzătoare. În legătură cu intenția autorilor, ca marea majoritate a apartamentelor să beneficieze de imaginea ansamblului în care se încadrează, apare exagerat utilizată dispunerea paralelă de blocuri cu locuințe chiar dacă pentru 4 caturi (p + 3) distanța de 30 m este pe deplin satisfăcătoare din punct de vedere al însoririi. Deservirea pe numai două trepte prezintă avantaje economice; după cum rezultă din schema proiectului, apar însă unele interferențe în sectorizarea interioară din cartier. În raport cu poziția ansamblului în cuprinsul orașului, ridică îndoieli adăugarea la program a unui hotel.

MENȚIUNE (PROIECT NR. 18). Clădirile de locuit se grupează în incinte deschise, legate între ele, formînd o gradare de spații diferențiate după funcțiunile ce le-au fost atribuite: pentru parcarea autovehiculelor și pentru anexele gospodărești care necesită accese carosabile; pentru odihnă și de joacă pentru copii (alăturare uneori neconvenabilă); plantații de mai mare capacitate, în interiorul cărora au fost grupate dotările unităților urbanistice. Dintre proiectele reținute de juriu, acesta prezintă cea mai mare densitate bruto, pe cartier.

MENȚIUNE (PROIECT NR. 1). Cartierul este împărțit în 8 unități corespunzînd cîte două celor 4 școli elementare cu cîte 16 săli de clasă, ce constituie baza de calcul a structurării urbanistice. Particularitatea esențială a lucrării o constituie rezolvarea circulației majore printr-o arteră formată din două fîșii carosabile, separate, care traversează cartierul legînd cele două artere radiale ce îl mărginesc. Acest drum interior trece sub nivelul centrului de cartier, unde circulația pietonilor este asigurată transversal la nivelul superior. Transportul în comun (care la celelalte proiecte prezentate este exclusiv perimetral) pătrunde și în interiorul cartierului pe această arteră transversală.

MENȚIUNE (PROIECT NR. 2). În jurul unui vast spațiu central plantat, ce este legat și de dotările centrale de cartier, sînt dispuse 7 unități urbanistice, fiecare cuprinzînd locuințe pentru cca. 2 600 locuitori și o grădiniță pentru copii. Blocuri cu apartamente de cîte o cameră locuibilă formează o unitate aparte. Considerăm ca nepotrivită, sub raportul condiției de confort, adoptarea la un concurs de idei a unor clădiri cu 5 caturi (p + 4), chiar dacă acestea mai sînt încă folosite acum în proiectarea curentă.

MENȚIUNE (PROIECT NR. 17). Structurarea este formată din trei microraioane, organizate la rîndul lor în grupuri de locuințe pentru cîte 1 740 locuitori, cu o individualitate proprie, avînd fiecare o unitate complexă

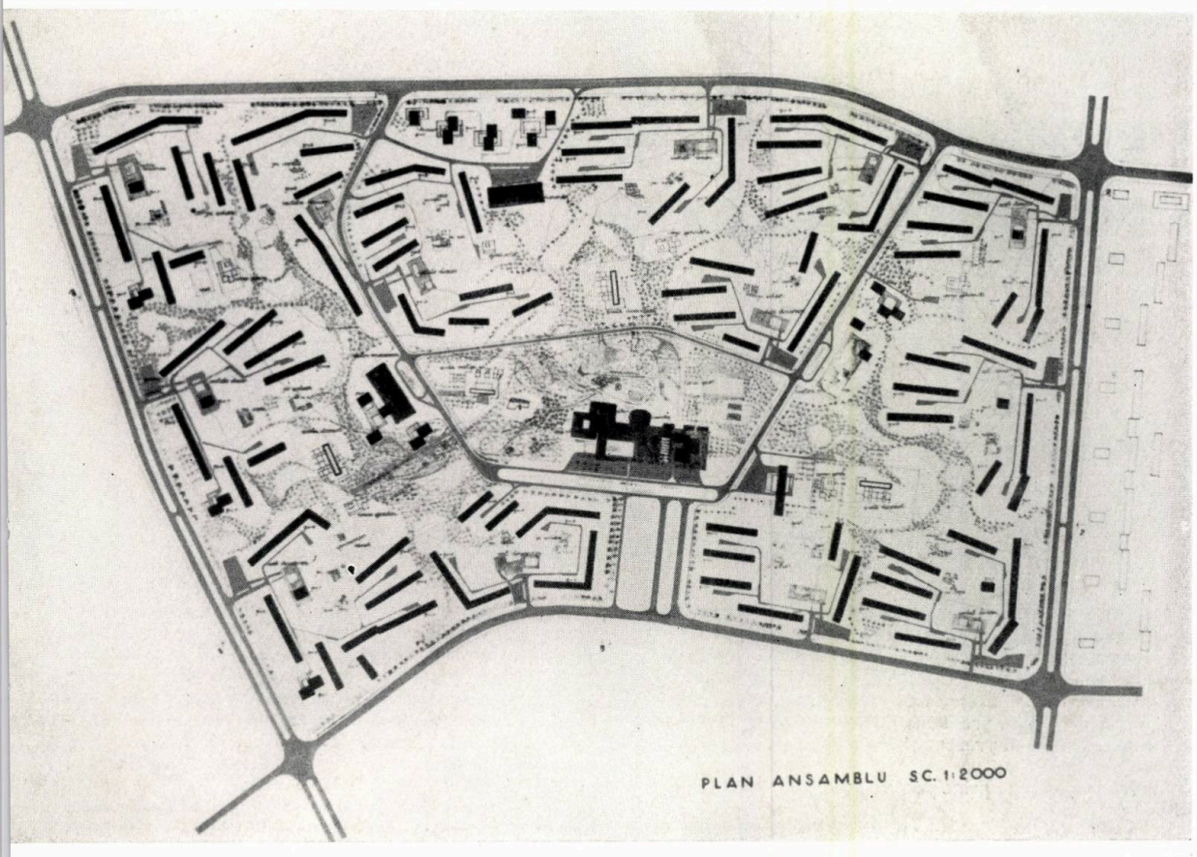

17

Mențiune — Proiect nr. 17
Autori: arhitecții *Aurelian Trișcu, Ciurea Oprișan, Adrian Panaitescu, Antonio Teodorov*

de deservire de primă necesitate. În dezvoltarea deservirii pe trei trepte, nefiind prevăzute unele cumulări, se ajunge la 17 amplasamente ale complexelor de deservire mai mici sau mai mari, ceea ce apare exagerat. Folosirea, în mai mare măsură chiar decît în lucrarea prezentată precedent, a clădirilor cu 5 caturi, ridică aceleași obiecțiuni.

★

Prezentăm, în încheiere, un tabel comparativ cuprinzînd cîteva date esențiale ale lucrărilor premiate și menționate. Unele dintre aceste date sînt preluate din lucrările respective, altele au fost calculate de autorul prezentării. Toate datele se referă la întregul teritoriu de 126 ha al cartierului.

Clasificarea în concurs	Nr. proiectului în concurs	Indicativ	Suprafața de locuit totală m²	Nr. de locuitori corespunzător indicelui mediu de 13 m²/locuitor	Regimul mediu de înălțime (nr. mediu de caturi)	Repartizarea procentuală a suprafeței de locuit		Densitatea bruto pe cartier (m² locuibil/ha)	Procentul de ocupare a terenului (numai clădirile de locuit)
						În clădiri fără ascensor (pînă la 5 caturi)	În clădiri cu ascensor (înalte)		
Premiul I	41	270 804	313 000	24 400	**8,1**	**29%**	**71%**	2 484	**6,2%**
Premiul II—III « ex aequo »	26	542 676	288 600	22 200	5,4	60%	40%	2 260	8,3%
	35	131 313	316 100	24 300	5,3	62%	38%	2 508	9,5%
Mențiuni	39	130 863	333 000	25 600	5,5	48%	22%	2 643	**9,6%**
	18	553 715	**349 200**	26 860	6,4	37%	63%	**2 771**	8,6%
	1	634 612	278 000	21 400	4,7	62%	38%	2 205	9,4%
	2	676 622	**265 000**	20 400	**4.4**	72%	28%	**2 103**	9,5%
	17	901 640	292 350	22 500	5,1	**82%**	**18%**	2 320	9,1%

Cifrele negre reprezintă maximum și minimum din coloana respectivă.

43

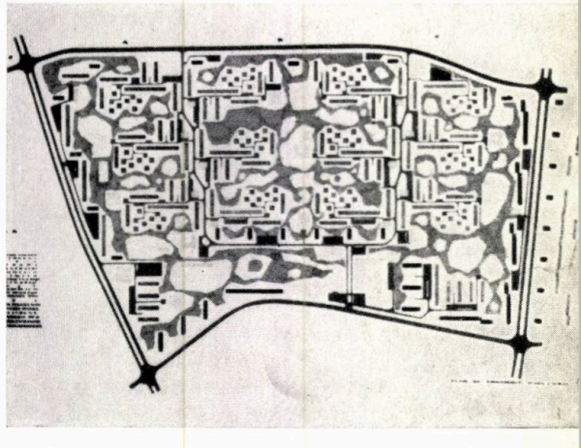

44

problemele sistematizării orașului craiova

plenara filialei oltenia a uniunii arhitecților din R. P. R. 22—24 oct. 1964

În zilele de 22—24 octombrie 1964, s-au desfășurat la Craiova lucrările plenarei filialei Oltenia a Uniunii Arhitecților din R.P.R., avînd ca obiect problemele sistematizării și reconstrucției orașului Craiova.

La plenară au participat: Ion Stănescu, prim-secretar al Comitetului regional al P.M.R. — Oltenia, prof. arh. Marcel Locar, membru în C.S.C.A.S., ing. Constantin Bălălău, secretar al Comitetului regional P.M.R. — Oltenia, ing. Ilie Bădicuț, secretar al Comitetului orășenesc P.M.R. — Craiova, Ion Predescu, președinte al Sfatului popular regional Oltenia, Marin Iordache, președinte al Sfatului popular orășenesc Craiova, prof. arh. Ascanio Damian, rector al Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din București, conf. arh. Anton Moisescu și Ludovic David, secretari ai Uniunii arhitecților din R.P.R., ing. Pavel Runcan, din Secretariatul general al Consiliului de Miniștri, arhitecți, ingineri, oameni de știință și artă, arhitecți invitați din București și din alte regiuni ale țării.

Au mai fost invitați să particlpe la lucrările plenarei conducători și cadre de răspundere ale principalelor instituții și întreprinderi, tehnicieni, specialiști, oameni ai muncii din regiunea Oltenia și din orașul Craiova.

În scopul cunoașterii și înțelegerii problemelor specifice orașului, filiala Uniunii arhitecților din localitate a prezentat un amplu referat, iar în cadrul unei expoziții a ilustrat realizările de pînă în prezent și propunerile de viitor privind reconstrucția orașului Craiova. In același scop s-a organizat vizitarea orașului și a împrejurimilor sale, lucru ce a prilejuit participanților un util contact cu realizările din domeniul construcțiilor de locuințe și dotări, al industriei, cît și cu multiple alte aspecte ale orașului.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor plenarei, ing. Constantin Bălălău, secretar al Comitetului regional P.M.R. — Oltenia, și arh. Victor Suciu, secretar al filialei Oltenia a Uniunii arhitecților, au arătat principalele aspecte ale construcției socialiste din regiunea Oltenia și din orașul Craiova, relevînd deosebita atenție acordată de conducerea de partid și de stat lucrărilor acestei plenare, care prin problemele de sistematizare și arhitectură puse în discuție are menirea să aducă o importantă contribuție la acțiunea de dezvoltare a orașului.

Referatul Filialei Oltenia a Uniunii arhitecților

În referatul prezentat, avînd ca temă « Schița de sistematizare a orașului Craiova, arhitectura și urbanistica ansamblurilor de locuințe », arh. Teodor Cocheci, director al D.S.A.P.C. — Craiova, a făcut un sugestiv tablou al dezvoltării orașului pe diverse etape și a arătat care sînt principalele probleme de arhitectură și sistematizare ce se ridică în prezent și în perspectiva dezvoltării orașului.

Redăm pe scurt principalele probleme expuse în referat:

În trecut, orașul a cunoscut o dezvoltare lentă, necontrolată și haotică, avînd ca bază economică o producție meșteșugărească de interes regional, precum și unele activități în domeniul comerțului cu cereale și al transporturilor.

Începînd din anul 1948, anul naționalizării principalelor mijloace de producție, Craiova cunoaște un ritm nou în dezvoltarea industrială, atît pe linia reorganizării, dezvoltării și reutilării unităților industriale existente, cît și pe linia creării de unități noi. Uzina « Electroputere », marele combinat chimic cu centrala electrică și de termoficare de la Işalnița, fabrica de prefabricate și materiale de construcții de la Cernelele, fabrica de zahăr și fabrica de uleiuri vegetale de la Podari și altele, constituie un grăitor bilanț al realizărilor economiei naționale, realizări care au situat orașul Craiova în rîndul celor mai puternice centre industriale din țara noastră.

Noua bază economică a determinat un deosebit avînt în reconstrucția orașului, manifestat în special printr-un vast program de construcții de locuințe și de dotări. Realizarea acestui program a întîmpinat la început dificultăți din cauza lipsei unui plan de sistematizare de ansamblu și de detaliu, lucru ce a determinat construirea unui important număr de apartamente pe amplasamente izolate, în oraș și chiar în afara lui (Aeroport și Podari). Din anul 1958, această situație a fost remediată printr-o activitate de construcții organizată pe baza studiilor de sistematizare elaborate de institutul de proiectare local. Astfel, completarea centrului orașului, ansamblul din str. Lenin (fostă calea Severinului), ansamblul din calea Bucureștiului, ca și noul cartier în curs de execuție, Brazda lui Novac, constituie principalele realizări de locuințe și dotări din Craiova. În perioada cuprinsă între anul 1960 și prezent s-au dat în folosință în aceste ansambluri aproximativ 6 000 apartamente.

Ca urmare a realizării noilor industrii, ca și a importantului volum de construcții de locuințe cu dotările aferente și avînd în vedere ampla perspectivă în viitor, au fost create premizele pentru elaborarea cît mai grabnică — pe baza studiilor de sistematizare anterioare și a noilor construcții social-economice — a schiței de sistematizare a orașului, care să rezolve organizarea spațială planificată a întregului teritoriu și să stabilească programul și etapizarea în timp a lucrărilor necesare unei vieți urbane complexe și moderne. Schița de sistematizare, elaborată în anul 1963, pune bazele unei raționale soluționări a acestor deziderate, constituind, cum apreciază referatul, « un succes deosebit al colectivului de muncă din D.S.A.P.C. — Oltenia ».

Referindu-se la Schița de sistematizare cu propunerile sale de perspectivă, referatul prezintă o serie de probleme de bază, al căror mod de soluționare comportă o analiză mai temeinică, și anume:

— Determinarea populației orașului și a dinamicii dezvoltării orașului în funcție de creșterea viitoare a populației.

— Zonificarea teritoriului și dimensionarea elementelor ce compun mediul urban, în raport cu situația existentă și perspectiva dezvoltării.

Referatul scoate în evidență slaba ocupare a teritoriului (66 loc./ha densitate brută), insuficiența spațiului locuibil (6,2 m²), starea proastă a clădirilor și slaba echipare tehnică a orașului; de asemenea, tendința contopirii cu orașul a unor zone de locuit cu caracter rural, zone ce s-au dezvoltat necontrolat de-a lungul arterelor de penetrație sau pe terasa inferioară a Jiului.

Schița de sistematizare, întocmită în anul 1963, prevede o restructurare a zonei de locuit pe principiul unităților structurale, amplasate pe terasa medie a orașului, propunînd o diminuare a teritoriului prin dezafectarea treptată a cartierelor insalubre, amplasate pe terasa inferioară din vest. Aceste prevederi limitează însă dezvoltarea orașului la cca. 200 000 locuitori, considerînd 10 m² locuibili/locuitor și o dezafectare de 17% a fondului existent.

Avînd în vedere posibilitatea creșterii populației orășenești, ca urmare a ritmului de dezvoltare industrială, a procesului de urbanizare, cît și a măririi gradului de confort la peste 10 m² locuibili/locuitor, apare necesară prevederea unor terenuri care să permită extinderea zonei de locuit. Referindu-se la aceste prevederi, se expun trei posibilități de extindere: pe terasa inferioară spre Jiu; spre sud, în zona dintre șoseaua Craiova-Bechet și calea ferată Craiova-Caracal; sau spre nord, dincolo de zona căii ferate. Din analiza critică a acestor amplasamente, se prezintă, ca cel mai rațional, amplasamentul din lunca Jiului.

Zona industriilor ridică de asemenea importante probleme, ca urmare a dezvoltării fără precedent a industriei în orașul Craiova și în regiune.

Bănia Craiovei — Vedere

Oraşul Craiova are în prezent patru zone de industrii şi depozite în formaţie, dintre care două în apropierea oraşului (zona uzinei « Electroputere » şi zona industrială de la Cernelele) şi două în zona preorăşenească (zona combinatului chimic cu termocentrala, la vest, şi zona combinatului alimentar, la sud). Toate aceste zone au posibilităţi de extindere în vederea amplasării de noi unităţi industriale. Referatul scoate în evidenţă că lipsa unor date concrete în acest sens creează impedimente în organizarea zonei industriale şi de depozite; este necesară stabilirea unor raporturi juste între suprafaţa zonelor de locuit şi cea a zonelor industriale, pentru o cît mai realistă şi judicioasă organizare a teritoriului.

Referatul semnalează, în continuare, unele deficienţe în determinarea zonei de depozite, în corelaţie cu posibilitatea racordării la calea ferată.

— Determinarea zonelor plantate a făcut de asemenea obiectul unor importante studii în cadrul Schiţei de sistematizare.

În prezent, Craiova dispune de 110 ha spaţii plantate publice (10 m^2/loc.), din care unele de o deosebită valoare peisageră şi dendrologică: Parcul Poporului şi Grădina botanică etc.

În apropierea oraşului, pădurea de la Mofleni completează necesarul de spaţii plantate. Cu toate acestea, zonele verzi sînt insuficiente pentru populaţia prezentă şi cea viitoare.

În cadrul Schiţei de sistematizare se propune dezvoltarea spaţiilor plantate prin mărirea celor existente, Parcul Poporului şi Pădurea de la Mofleni, precum şi prin amenajarea de noi parcuri care, împreună cu spaţiile verzi din interiorul cartierelor de locuinţe, din jurul dotărilor de interes orăşenesc şi cu plantaţiile de aliniament ale străzilor, vor asigura un ansamblu unitar pe măsura necesităţilor unui oraş modern, dîndu-i totodată şi o notă specifică.

Înăuntrul acestor zone s-au creat şi există posibilitatea creării unor dotări de agrement de mare importanţă pentru oraşul Craiova, cum ar fi ştrandurile naturale sau artificiale, oglinzi mari de apă şi altele (în pădurea de la Mofleni, în viitorul parc de la Craiovita, prin amenajarea parcului sportiv şi extinderea terasei Băniei etc.).

Referatul subliniază necesitatea studierii în cadrul zonei preorăşeneşti a unor zone plantate care să contribuie la îmbunătăţirea microclimatului oraşului, cum ar fi zona lacului de acumulare de pe Jiu, la vest de combinatul chimic, şi altele.

— O deosebită atenţie acordă referatul problemei circulaţiei.

Analiza tramei stradale existente scoate în evidenţă o serie de deficienţe majore ale acestei importante funcţiuni orăşeneşti: trasee şi profile necorespunzătoare unui trafic intens, perturbaţii în desfăşurarea circulaţiei cauzate de intersectările dese pe o porţiune redusă, de pasajele de nivel peste linia ferată de la bariera Vîlcii şi de cele de pe calea Bucureştiului, unele puncte critice în porţiuni foarte circulate din zona centrală a oraşului (Piaţa Lenin, strada 30 Decembrie etc.).

De pe acum se remarcă o aglomerare a circulaţiei spre zonele industriale ale combinatului chimic şi uzinei « Electroputere » cît şi pe arterele de tranzit.

Prin propunerile de sistematizare se păstrează în mare parte traseul principalelor artere de penetraţie care fac legătura oraşului cu zonele industriale şi cu regiunea, precum şi unele prelungiri şi completări de străzi. Pentru întregirea sistemului de circulaţie majoră se propune o arteră de rocadă care separă zonele de locuit de zonele industriale, de depozite şi de zona căii ferate, şi o arteră ocolitoare, la nord de calea ferată, pentru devierea traficului de transport în tranzit pe principala direcţie de circulaţie Bucureşti-Timişoara. Din referat mai reies dificultăţile întîmpinate în soluţionarea penetraţiilor de la nord, dinspre Vîlcea şi Melineşti, din cauza necesităţii traversării liniei ferate.

Referentul consideră necesar a supune discuţiei participanţilor la plenară atît modul de rezolvare a reţelei de circulaţie cît şi problema dimensionării ei în raport cu premizele dezvoltării oraşului Craiova.

În partea finală a referatului, arh. Teodor Cocheci s-a ocupat de urbanistica şi arhitectura ansamblurilor de locuinţe, remarcînd că « noile ansambluri de locuinţe şi dotări social-culturale, în stadiu de execuţie pe calea Unirii, calea Bucureşti şi în cartierul Brazda lui Novac, au ţinut seama de dezvoltarea oraşului şi se integrează în prevederile Schiţei de sistematizare ».

Un exemplu bun — a remarcat referentul — în reconstrucţia şi organizarea noilor ansambluri, pe principiul unităţilor structurale complexe, îl poate constitui rezolvarea de ansamblu a celor trei microraioane din cartierul Brazda lui Novac: indici tehnico-economici de folosire a terenului îmbunătăţiţi, gruparea blocurilor de locuinţe şi varietatea organizării spaţiilor fără a scădea din unitatea ansamblului.

În ce priveşte ansamblul de locuinţe din zona calea Bucureştiului, compoziţia a fost subordonată la început străzii şi nu a urmărit cu consecvenţă organizarea pe principiul unităţilor structurale, în scopul evitării demolărilor în adîncime. Prin ultimul detaliu de sistematizare, întocmit şi avizat de C.S.C.A.S., se obţine o soluţionare corespunzătoare.

Se apreciază însă în mod negativ în referat modul de soluţionare a ansamblului de locuinţe de pe str. Lenin în sensul că: « nu s-au studiat atent implicaţiile pe care le dă o stradă sinuoasă asupra desfăşurării volumelor de arhitectură, mai ales în condiţiile unui teren denivelat ».

Încercarea de intregrare a construcţiilor noi, în armonie cu arhitectura clădirilor existente din centrul oraşului, a reprezentat un dificil examen pentru proiectanţi şi constructori la începutul activităţii lor de reconstrucţie a oraşului:

« În primul rînd, ideea de a reconstitui în primă etapă centrul oraşului se apreciază că a fost justă, însă trecerea la execuţie s-a făcut fără studii aprofundate, care să fi avut la bază un program şi o orientare cel puţin teoretică asupra noţiunii de centru de oraş şi care presupune o înţelegere mai largă şi mai cuprinzătoare. (. . .)

Dacă aceasta era gîndirea în acel moment, iar timpul şi mijloacele materiale nu au permis o realizare mai deosebită, este totuşi necesar să se discute problema modului cum trebuie înţeleasă integrarea arhitecturii vechi, valoroase, în noile ansambluri, pentru a pune în valoare atît vechiul cît şi noul ».

În încheiere, referindu-se la ansamblul de probleme ce vor face obiectul discuţiilor, arh. Teodor Cocheci şi-a exprimat convingerea că lucrările plenarei vor contribui la o « orientare mai bună a activităţii micului colectiv de proiectanţi din D.S.A.P.C. — Oltenia, care este animat de dorinţa unor realizări mai mari şi mai frumoase ».

★

Craiova — Centrul oraşului

În discuțiile purtate, participanții la plenară au dezbătut numeroase probleme cu caracter practic și teoretic, legate de propunerile de sistematizare a orașului, și au făcut aprecieri asupra realizărilor arhitecților craioveni în domeniul urbanisticii și arhitecturii.

Printre luările la cuvînt ale participanților din localitate menționăm contribuția arh. Ion Petculescu și Ileana Solon în problemele de bază ce au stat la întocmirea Schiței de sistematizare, a ing. Petre Dibernardo, în legătură cu circulația, a ing. Ion Neagu, privind rețelele edilitare, a ing. Nicolae Schuster, privind spațiile verzi, care în completarea referatului principal au adus o serie de date și explicații foarte utile înțelegerii și aprecierii problemelor ce se ridică în acțiunea de dezvoltare a orașului Craiova.

Populația viitoare a orașului

Abordînd problema populației viitoare a orașului, numeroși vorbitori s-au referit la consecințele acestei dezvoltări asupra sistematizării teritoriului urban.

Sintetizînd aprecierile făcute asupra acestei probleme, prof. arh. Marcel Locar a spus:

« Problema populației, care determină — după părerea mea — poziția proiectantului în rezolvarea acestei schițe, cred — fără a fi vizionari utopici și fără a prevedea peste unele posibilități de dezvoltare în viitor — că cifra orientativă la care au ajuns proiectanții este cea justă.

Ar fi utopic și poate mai mult, ar fi în afara unei discipline economice pe care noi o cunoaștem, pe care noi ne-o impunem, a prevedea o îmbrăcăminte mai mare decît este necesară și a investi în special unele sume, unele fonduri și mijloace materiale care nu și-ar găsi folosința în viitor.

Proiectanții schiței noastre trebuie să subordoneze acțiunea lor unor imperative economice și liniei generalizării în economia noastră a eficienței investițiilor.

După discuțiile și calculele preliminare ale unor tovarăși rezultă că cifra prevăzută poate fi cazată în condiții bune, se poate crea un oraș pe terasa mijlocie a Jiului, chiar dacă ar fi nevoie încă de unele mici devieri ale căii ferate; dar în linii generale se vede, se constată, că un astfel de oraș se poate dezvolta în bune condiții pe această terasă mijlocie ».

Schițe de sistematizare dinamice

În legătură cu felul în care a fost întocmită Schița de sistematizare, arh. Anton Moisescu, secretar al Uniunii arhitecților din R.P.R., a abordat, în cuvîntul său, o problemă teoretică privind metodologia de proiectare:

« Metodologia de proiectare pe care o folosim, moștenită de la felul cum gîndeam înainte și de la ritmurile din trecut, nu mai corespunde astăzi ritmurilor extrem de rapide cu care se dezvoltă orașele noastre. Mă refer la faptul că obișnuim să facem... o schiță asupra felului cum presupunem că va arăta orașul peste 20 de ani, adică o secționare în timp a dezvoltării acestui oraș. (...)

Ideea de a fixa — a remarcat vorbitorul — o anume formă a unui oraș, peste un număr de ani, adică o secționare în timp a dezvoltării lui, fără a avea filmul dinamicii acestei dezvoltări, face să nu ne putem da seama de tendințele și caracterul creșterii orașului ».

Arătînd consecințele acestei metode de secționare în timp, cînd numai după cîțiva ani se simte nevoia de a modifica, de a remodela schițele de sistematizare în funcție de elementele noi survenite, arh. Anton Moisescu a arătat că este necesară găsirea unei metode noi de proiectare și a unei exprimări grafice corespunzătoare care să reflecte în mod realist dinamica dezvoltării orașelor noastre, pentru că « avem condiții să ne punem asemenea probleme și să încercăm să ne găsim o asemenea metodologie ».

Ing. Pavel Runcan, din Secretariatul general al Consiliului de Miniștri, a reluat această idee arătînd că: « Schița de sistematizare, chiar în forma ei definitivă, presupunînd că va fi aprobată de conducere mai tîrziu, nu este ceva static; ea este un organism viu și va trebui să sufere modificări succesive, legate de dezvoltarea, în primul rînd, a industriei care dă și justificarea economică a construirii noilor unități de locuit ».

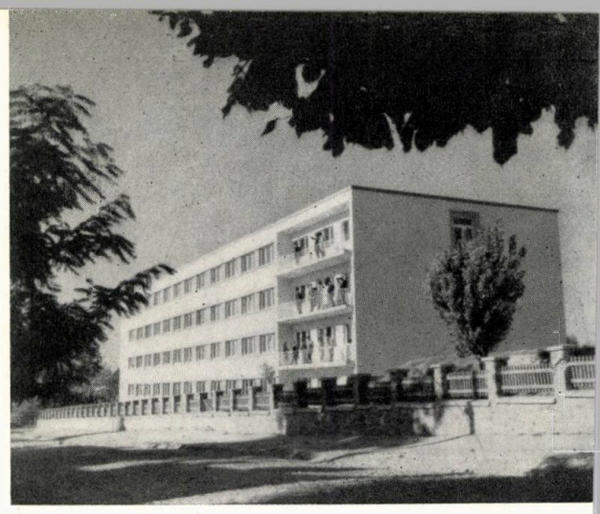

Cămin din complexul studențesc

Referindu-se la aceeași problemă, alți arhitecți au subliniat că însăși sarcina de a reactualiza schițele de sistematizare, pe baza altor principii decît cele ce au stat la baza proiectării inițiale, reprezintă primul pas în elaborarea unei alte metode.

Liniile dezvoltării viitoare a orașului Craiova

Propunerile de dezvoltare a orașului Craiova, ca urmare a saltului calitativ determinat de noua și puternica bază economică, a făcut obiectul unor largi dezbateri în cadrul plenarei.

O serie de vorbitori s-au referit mai întîi la principiile ce trebuie să determine cadrul dezvoltării urbane în corelație cu planul regional. Din discuții a reieșit că orașul Craiova, amplasat într-o regiune cu bogate resurse economice și situat la distanțe mari de alte centre urbane importante, are posibilități deosebite de dezvoltare.

În acest sens, arh. Constantin Vodă, director al D.S.A.P.C. — Banat, a arătat că, ținînd seama de descoperirea importantelor zăcăminte de petrol ca și de bogatele resurse agricole ale regiunii Oltenia, posibilitățile care se oferă orașului Craiova sînt nelimitate. Pentru aceasta consideră că « un studiu mai amplu al zonei preorășenești sau chiar un studiu teritorial ar fi fost foarte util pentru lămurirea problemelor profilului dezvoltării populației ».

« Posibilitățile mari de dezvoltare viitoare a populației — a scos în evidență arh. Gheorghe Pavlu, director al ISCAS, — trebuie legate și de altă tendință, aceea a frînării dezvoltării excesive a unui oraș peste limita admisibilă, optimă, specifică, locală. S-ar putea întîmpla ca limita optimă a orașului Craiova să fie aceea prevăzută în schiță, fără să stranguleze celelalte orașe care ar trebui să se dezvolte și ele, în raport cu întreaga rețea de orașe din țară ».

Vorbind despre importanța eficacității economice, ca principiu călăuzitor în determinarea dezvoltării urbane, arh. Gheorghe Pavlu a arătat unele racile ale modului de a privi « prea în viitor » sau « prea concret, prea rutinier » această problemă: « acum noi, arhitecții, trebuie să măsurăm, să vedem care este eficiența economică ».

Determinarea principalelor elemente ce constituie cadrul complex urban, zona rezidențială și industria și a raporturilor de interdependență dintre acestea a constituit o principală preocupare a participanților la plenară.

Mai întîi trebuie subliniată remarca făcută de unii arhitecți asupra necesității de a considera orașul ca un organism unitar, complex, în care două zone principale — cea de industrie și cea de locuit — stau într-o

Noi blocuri de locuințe în centrul orașului

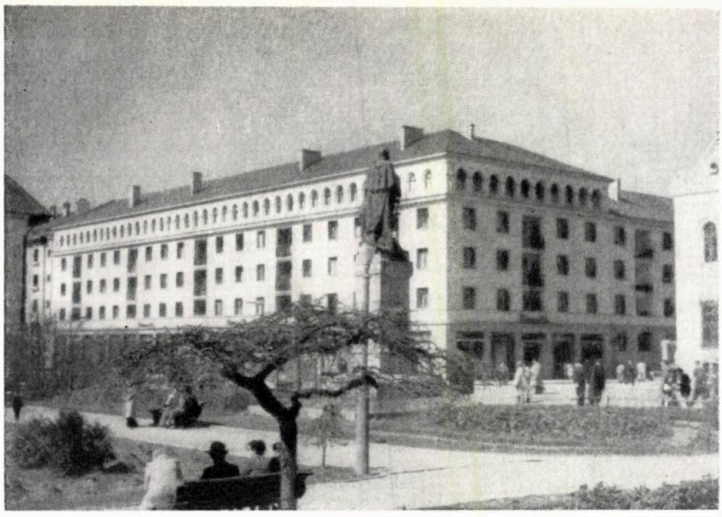

Bloc de locuințe în centrul orașului

Blocuri noi de locuințe pe calea Unirii

Vedere de ansamblu a căii Unirii

Blocuri de locuințe pe str. 6 Martie

strînsă corelație funcțională. S-a subliniat că forma de dezvoltare a orașului ar trebui să fie corelată cu cea a dezvoltării zonelor de locuit și industriale, iar în metodologia de proiectare să apară o exprimare a dezvoltării în etape succesive a diverselor elemente fundamentale ale orașului, în primul rînd a diverselor zone, și în al doilea rînd a caracterului stradal.

S-a subliniat, de asemenea, că există o direcție liberă nord-vest care oferă posibilitatea extinderii orașului.

Extinderea zonei de locuit

Cele mai multe comentarii au comportat prevederile privind extinderea zonei de locuit.

Dezbătînd această problemă, arh. Traian Chițulescu, șeful sectorului tehnic-sistematizare din C.S.C.A.S., a arătat că fiind vorba despre un oraș « așezat pe un teren cu denivelări foarte puternice . . . extinderea orașului este foarte dificilă, trebuind să se țină seama și de o serie de realizări, de construcții existente ».

Tendința orașului de a se dezvolta către nord-vest și sud sau sud-vest este legată de amplasamentele și extinderile unor industrii existente în aceste zone ; deci această problemă « trebuie foarte atent și bine analizată, căci ea atrage după sine toate consecințele în legătură cu arterele de circulație, cu nivelul etc. (. . .) Din acest punct de vedere. . . ca și din acela al dezvoltării gradului de confort. . . cred că nu ne putem pune problema de a ocupa toată această luncă a Jiului, care ridică foarte mari probleme de lucrări edilitare. . . (. . .). Proiectanții de la D.S.A.P.C. — Oltenia ne-au demonstrat că sînt încă posibilități interne de a utiliza terenuri libere pe care acum cîțiva ani nu le bănuiam ; dar, încetul cu încetul, căutîndu-le și prezentîndu-le și altora din afara regiunii, aceștia au început să aprecieze pozitiv aceste inițiative. De pildă, zona Brazda lui Novac, în care s-a văzut limpede că există un teren liber în interior ; toată zona Craioviței — o zonă foarte mare cu capacități bune — ne permite să mărim densitatea în cadrul interior al zonei construite a orașului de astăzi, să mărim și capacitatea de cazare în această zonă, mult peste prevederile actuale ale schiței de sistematizare ».

În general, ideea extinderii zonei de locuit în lunca Jiului a fost criticată de participanții la plenară, din punct de vedere al dificultăților tehnico-economice pe care le prezintă, cît și din punct de vedere al aspectului funcțional și estetic.

Au rezultat din discuții interesante sugestii referitoare la posibilitățile de extindere a orașului, care au fost supuse proiectanților spre analiză.

Astfel, unii vorbitori, considerînd relațiile strînse dintre locuințe și locul de muncă, au arătat că modul cum s-au amplasat principalele zone industriale conduce către o dezvoltare liniară, eventual către un paralelism al celor două zone.

Ținînd seama de tradiția dezvoltării orașului pe înălțimi, cît și de modul curajos de a considera anumite obstacole în extinderea teritoriului, arh. Henriette Delavrancea, arhitect specialist în I.P.B., susținută și de alți vorbitori, a propus extinderea orașului pe terasele superioare din nord, prin devierea căii ferate.

« Înainte de a aprofunda structura în detaliu, — a spus arh. Henriette Delavrancea — vreau să aprofundez aşezarea de principiu a unui oraş . . . Una din premize este găsită, adică aşezămîntul este găsit. Tovarăşii, încetul cu încetul, au început să-şi dea seama puţin că este o greşeală de a căuta cu orice preţ să dai o formă circulară unui oraş cînd nu i se potriveşte . . . Se ştie că la Craiova temperatura este mai ridicată decît în Bucureşti şi dacă luăm oraşul, situat atît de bine pe dealuri din punct de vedere igienic, să aşezăm jumătate din el în vale (lunca Jiului), este o mare greşeală şi construcţiile ar trebui oprite ; ceea ce s-a construit pînă acum nu strică cu nimic viitorului. Nu mai vorbesc de problema pitorescului, pentru că una din frumuseţile Craiovei este cornişa superioară. (. . .)

S-a vorbit că oraşul este încorsetat : o industrie la nord, alta la sud-est, iar Jiul şi calea ferată constituie piedici naturale. Într-adevăr Jiul ar fi o piedică dar deoarece se renunţă la luncă, el nu mai constituie o piedică ». (. . .)

Considerînd că o extindere a oraşului în lunca Jiului ar costa mult mai mult prin lucrările de canalizare, de drenare etc., decît devierea căii ferate, vorbitoarea a încheiat atrăgînd atenţia că oraşul tinde să se dezvolte spre nord şi atunci nu se va mai pune problema creşterii populaţiei în viitor: « părerea mea este că ar trebui renunţat la oraşul circular, îndreptîndu-ne spre regiunea de nord, pentru că ceea ce s-a făcut pînă acum este bine făcut şi nu împiedică dezvoltarea în acest sens ».

Arh. Nicolae Nedelescu, arhitect şef de sector în I.P.B., apreciind această posibilitate de extindere spre nord ca foarte avantajoasă, consideră că, datorită evoluţiei tehnicii în domeniul tracţiunii feroviare, existenţa căii ferate n-ar mai constitui o sursă de nocivitate şi ar putea chiar să rămînă în interiorul oraşului, într-un cadru natural, realizîndu-se traversări corespunzătoare ; aceasta, avînd în vedere avantajele funcţionale de deservire actuală şi viitoare, cît şi aspectele economice ridicate de mutarea liniei ferate.

Prof. arh. Ascanio Damian, rector al Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din Bucureşti, apreciind extinderile pe terenuri libere ca dezavantajoase, a recomandat mai multă iniţiativă în găsirea resurselor interne de acoperire a necesarului de locuinţe în cadrul actualului perimetru, eventual prin sporirea densităţii chiar cu sacrificiul unor construcţii existente, însă necorespunzătoare. « Eu mi-aş permite să spun — a arătat vorbitorul — că demolările privite cu ochiul economistului, care are totuşi o vedere mai largă, în majoritatea exemplelor nu sînt nişte operaţiuni dezavantajoase din punct de vedere economic. Nenumărate exemple arată că aceasta poate fi o operaţiune rentabilă . . . »

În continuare, referindu-se la dificultăţile semnalate de participanţi, privitoare la extinderea oraşului, ca urmare a procesului necontrolat de construire a locuinţelor individuale şi criticilor aduse felului de soluţionare a acestei probleme în proiectul pentru Schiţa de sistematizare, prof. arh. Ascanio Damian a adăugat : « . . . mă raliez punctului de vedere care arăta că în momentul de faţă ele apar destul de răzleţe . . . ». În această direcţie, vorbitorul a subliniat că « ar trebui să fie făcute eforturi şi eu cred că unele bune intenţii ca şi capacitate economică, ne mai vorbind de energiile oamenilor care vor putea să realizeze aceste construcţii, să fie urmărite printr-un organism administrativ, încît ele să se integreze într-un ansamblu de oraş corespunzător.

Nu ar trebui să ne aşezăm pe un punct de vedere greşit, de a privi toate iniţiativele particulare ca ale unor delicvenţi ; acesta este un lucru nerealist, pentru că ei vor continua mai departe să-şi realizeze nişte nevoi stringente ale traiului lor. În acest sens trebuie găsite soluţii corespunzătoare ».

În sfîrşit, s-a mai subliniat necesitatea cuprinderii în cadrul schiţelor de sistematizare a unor propuneri concrete de integrare a locuinţelor individuale în viaţa oraşului, ca o necesitate funcţională, neputîndu-se imagina un oraş mare construit numai cu p + 4 şi p + 9—10 niveluri.

Luînd cuvîntul, arh. Ileana Solon, din D.S.A.P.C. — Oltenia, a făcut cîteva precizări cu privire la unele principii de bază care au călăuzit colectivul la începerea studiului. În continuare, vorbitoarea a prezentat cîteva probleme de sistematizare a zonei centrale a oraşului Craiova, precum şi ideea care a stat la bază în crearea celor 5—6 cartiere.

În ce priveşte extinderea oraşului, arh. Ileana Solon a spus : « . . . . l-am extins în partea de nord prin crearea cartierului Griviţa Nouă, delimitat de artera de rocadă şi de bd. 1 Mai, cartier construit cu locuinţe particulare dar cu deosebite resurse pentru a putea fi reconstruit, un cartier în reconstrucţie, unde putem obţine densităţi mari de cazare a populaţiei în avantajul oraşului. Un alt cartier este acela din partea de sud a oraşului, delimitat de rocada care merge în continuarea bd. 1 Mai şi una din direcţiile principale din oraş, deoarece leagă oraşul Craiova cu partea de sud a regiunii, cu oraşe regionale importante. (. . .)

Cum am înţeles noi să orientăm oraşul către zonele verzi, către lunca Jiului?

În studiul nostru ne-am dat toată osteneala şi am înţeles că elementul natural de care dispune Craiova este Jiul cu toată lunca sa. Astfel, prin realizarea bd. 23 August, care va fi tratat ca un impresionant volum verde, . . . am căutat să degajăm cornişa oraşului, cornişa Băniei, vechea zonă istorică a oraşului, care, aşa cum s-a subliniat, are puţine monumente, şi s-o legăm cu această zonă verde, oferind astfel posibilitatea locuitorilor să aibă o perspectivă de ansamblu asupra văii Jiului ».

În legătură cu problema locuinţelor individuale, vorbitoarea a atras atenţia că în studiu s-a mers pe linia de a valorifica cele cîteva văi şi cîteva cornişe cuprinzînd locuinţe individuale şi nu să se construiască periferic anumite nuclee cu acest fel de locuinţe. În acest sens, în cadrul cartierelor Brazda lui Novac, Ştefan cel Mare-Jdanov, Valea Roşie, Rovine, mai aproape şi mai departe de centrul cartierului, există un relief adecvat pentru a construi locuinţe individuale. În ce priveşte amplasarea în nord-vestul oraşului a locuinţelor individuale grupate, vorbitoarea a adus următoarele argumente : « Există la ora actuală dezvoltat cartierul bariera Vîlcii, de exemplu. Ne-am gîndit că este uşor accesibil la legăturile cu oraşul şi atunci am crezut că este bine să dezvoltăm organizat acest început de construcţie, să călăuzim avîntul constructiv al oamenilor prin prezentarea unor detalii pentru ca acest cartier să aibă un aspect frumos ».

Prof. arh. Marcel Locar, analizînd multiplele aspecte ridicate de participanţii la discuţii, referitoare la extinderea oraşului, a spus următoarele :

« Cred că problema cea mai importantă pe care şi-au însuşit-o proiectanţii din Craiova în urma acestei plenare este aceea a sensului dezvoltării oraşului, a premizelor compoziţiei generale a oraşului. Cele două zone ale oraşului . . . spre care polarizează interesul major al populaţiei . . . determină linia generală a acestui oraş, adică ideea aceasta oarecum radial-concentrică.

Cîţiva din vorbitori, în special dintre cei din Craiova, ne-au arătat foarte pe scurt numai unele intenţii, adică ce s-ar întîmpla dacă s-ar construi pe terasa inferioară a Jiului, ce s-ar întîmpla cu canalizarea şi alimentarea cu apă . . . ce s-ar întîmpla cu fundaţiile în acest teren cu totul impropriu pentru clădiri înalte.

Deci, cred că chiar proiectanţii, după ce vor analiza mai adîncit problemele economice puse de construcţia pe această parte a văii Jiului, vor abandona această soluţie ».

În ceea ce priveşte existenţa unui fond construit în această parte a Craiovei, vorbitorul a adăugat: « . . . S-a spus că viaţa arată că oraşul se dezvoltă în această parte. Viaţa este mai puternică decît dorinţele noastre. Mie mi se pare că viaţa nu a dovedit acest lucru . . . pentru că ceea ce există astăzi pe această terasă inferioară — după părerea mea — nu este oraş . . . Problema

Bloc de locuințe cu magazine la parter în centrul orașului

Noi blocuri de locuințe pe calea Unirii

Blocuri noi de locuințe pe calea București

locuinței, care nu a fost încă rezolvată, a silit o serie de oameni să construiască în afara oricăror reguli de urbanistică, de igienă, de confort. Noi nu putem considera aceste zone construite anarhic, cu un fond foarte slab de locuințe din materiale perisabile, ca zone ale orașului. Desigur că atunci cînd vom putea satisface toate necesitățile de locuințe, aceste zone vor fi dezafectate ».

Comentînd propunerile făcute de participanți, cu privire la extinderea orașului dincolo de calea ferată, vorbitorul a spus:

« . . . Nu este o idee care va depăși în viitor posibilitățile noastre materiale . . . Sînt în lume orașe foarte bine construite, care sînt traversate de calea ferată, fie că liniile sînt subterane, fie că sînt aeriene.

În viitor, dat fiind că terenul cel mai bun de construit este în partea de nord, orașul, dacă va depăși numărul de locuitori propus, va trebui să treacă dincolo de linia ferată și nu este nevoie ca în prima etapă de 15—20 ani să se mute complexul feroviar, pentru că aceasta ar crea mari greutăți . . . Fără îndoială că suplețea planului de sistematizare sau a schiței trebuie avută în vedere de proiectanți, pentru că o schiță cu o formă rigidă, închisă, nu va oferi posibilitatea dezvoltării în sensurile arătate, adică spre nord sau eventual spre nord-est și sud-est. »

Mulți vorbitori s-au referit la etapizarea zonei de locuit, scoțînd în evidență necesitatea asigurării amplasamentelor, astfel încît să se satisfacă integral nevoile imediate și totodată să se obțină o dezvoltare unitară și închegată a orașului, să se asigure rețele edilitare, astfel încît viitoarea dezvoltare a orașului și asigurarea unui confort normal oamenilor muncii să nu fie împiedicate și de asemenea să se dea posibilitate închegării orașului ca un tot finit sau aproape finit în orice etapă de execuție.

Zonele industriale: dezvoltarea și legătura lor cu zonele de locuit

Ocupîndu-se mai pe larg de zonele industriale, arh. Constantin Enache a analizat saltul calitativ de dezvoltare a Craiovei în ultimul timp, arătînd că este de prevăzut o amplă creștere de perspectivă, pe care arhitecții sînt datori s-o asigure prin planul de sistematizare.

Privind problema extinderii zonelor industriale, vorbitorul a subliniat următoarele:

« În planul de sistematizare este indicat faptul că zona « Electroputere » se poate dezvolta mult în spre sud-est, iar pe de altă parte se propune o deplasare cu zgîrcenie a liniei ferate spre Calafat. Îmi îngădui să apreciez că totuși, la o rezolvare rațională a zonei « Electroputere », limita de sud-est va fi limita căii ferate; adică, acolo unde se va fixa calea ferată, dacă vrem să avem accese rutiere convenabile în uzină, nu este cazul să depășim calea ferată în noul ei amplasament. După părerea mea deci, studiul de sistematizare va trebui grabnic să reia problema de pe această poziție ».

Din modul cum au fost amplasate cele mai importante unități industriale — combinatul chimic de la Craiova și uzina « Electroputere » — unii vorbitori întrevăd posibilitățile unei dezvoltări liniare a orașului în cele două direcții, fără a se putea preciza, din lipsa unor date certe, care are pondere mai mare.

Analiza posibilităților de extindere în viitor a zonelor industriale, în raport cu zona de locuit, a constituit de asemenea obiectul unor ample discuții.

S-a remarcat o insuficientă detaliere a zonelor industriale ale orașului, atît sub aspectul organizării teritoriului, cît și sub cel al legăturii cu zonele de locuit, ca de exemplu cea de pe direcția combinatului chimic de la Işalnița care se face pe o singură șosea de tranzit, de pe acum foarte aglomerată.

De asemenea, s-a sesizat contradicția dintre tipul radial-inelar, în care s-au încadrat zonele de locuit, și

Complexul studențesc — Vedere parțială

Bloc de locuințe pe calea București

Noi blocuri de locuințe pe calea Unirii

dezvoltarea paralelă determinată de principalele zone industriale.

Unii vorbitori au sugerat posibilitatea ca zona industrială, în care există numai fabrica de prefabricate, să fie reconsiderată în scopul păstrării teritoriului pentru extinderea orașului pe terasa medie și să se studieze noi teritorii optime pentru industrii, la capacitatea de cuprindere a unor unități de muncă pentru 75—80 000 muncitori în grupa de bază, cît ar reveni pe baza cifrelor preliminate privind creșterea populației.

Rețeaua de circulație radial-inelară nu este reală

Printre problemele importante dezbătute la plenară a fost și aceea a soluționării circulațiilor, atît în principiu cît și în detaliu.

Majoritatea participanților a criticat rețeaua radial-inelară care este în contradicție cu direcțiile principale de dezvoltare a orașului.

Arh. Traian Chițulescu, care a analizat mai pe larg această problemă, s-a referit la schema inelară adoptată, spunînd: « Acestea sînt niște prevederi forțate, căutate, și nu sînt rezultate dintr-o necesitate funcțională de legături ale unor puncte din teren, ale unor zone de locuit, de muncă etc. ».

De acord cu aceste aprecieri, și alți arhitecți au considerat că problema circulațiilor dintre zona de muncă și locuințe trebuie să determine în principal structura și specificul arterelor de circulație. S-a remarcat că suprapunerea circulației de tranzit cu cea spre locul de muncă este nerațională din punct de vedere urbanistic. În ipoteza unei autostrăzi care să ocolească orașul pe la nord, trebuie să se acorde o atenție specială accesului spre zona centrală; de asemenea, s-a mai subliniat necesitatea unei dimensionări juste și a determinării caracterului unor artere în raport cu funcțiunea lor actuală și în perspectivă, ca de exemplu calea Bucureștiului, str. Lenin (calea Severinului) și altele, artere ce se materializează în mod definitiv prin construirea unor blocuri cu locuințe la parter.

S-a scos în evidență lipsa unor legături corespunzătoare cu zonele industriale « Electroputere » și combinatul chimic de la Işalnița, lucru ce ar reclama o reanalizare a acestei probleme de pe poziția flexibilității soluțiilor în perspectivă. Crearea unor artere noi către Severin și Caracal, evitînd eventual orașul și în orice caz aria industrială, ar fi o ipoteză realistă și ar oferi în viitor posibilitatea unei bune deserviri a industriei și totodată a extensiunilor acesteia; aceste noi prevederi trebuie să fie corelate și cu cele ce privesc căile ferate.

Ing. Petre Dibernardo, din D.S.A.P.C.-Oltenia, făcînd o prezentare a dificultăților întîmpinate în găsirea unor soluții corespunzătoare, a scos în evidență faptul că penetrațiile în oraș au influențat în bună măsură crearea arterei de rocadă și în general rețeaua de circulație.

Arh. Gheorghe Sebestyen a criticat acest mod de rezolvare: « arterele de circulație interurbane la un oraș de importanță regională nu pot determina și nu pot influența structura rețelei stradale . . . ci, dimpotrivă, acest tranzit interurban trebuie ori să treacă pe lîngă oraș, ori — cînd pătrunde accidental sau neaccidental — să se înscrie în rețeaua optimă sau rațională de circulație a orașului ».

Organizarea rețelei stradale în interiorul zonei de locuit, a arătat și arhitectul Ludovic Staadeker, nu a avut în vedere disocierea circulației pietoniere de cea a transportului în comun și a transportului auto și este necesar, în special în zona centrală, să se găsească spații liniștite deservite de circulații periferice în care pietonul să circule nestînjenit. Mai mult, avînd în vedere experiența mondială în dezvoltarea circulației auto, trebuie să ne gîndim de pe acum la două scări de rezolvare a circulației, una pentru automobil și alta pentru om.

Pe linia soluționării unor probleme actuale ale circulației din Craiova, ing. Pavel Runcan a arătat:

« Este în curs de realizare calea Bucureștiului, această arteră principală de penetrație . . . pe care se circulă și se va mai circula. Și, bineînțeles, este și cealaltă parte, calea Severinului. În atenția proiectanților și în atenția noastră trebuie să stea realizarea acestei artere în mod integral, adică legătura între cele două artere și realizarea unei artere principale unite a orașului. Desigur că aceasta implică dificultăți destul de mari, legate de renunțarea la un fond de locuit mai mult sau mai puțin bun; dar, în asemenea cazuri, trebuie să se facă și unele sacrificii ».

Vorbitorul a mai adăugat în problema circulației că trebuie avută în vedere și soluționarea corespunzătoare a transportului în comun, atît în ceea ce privește rețeaua stradală, cît și mijloacele de transport în comun cele mai eficiente, ținînd seama că energia electrică este astăzi în plină dezvoltare.

În cuvîntul său, arh. Gheorghe Pavlu a spus: « S-a vorbit foarte mult de circulație. Eu vreau să spun că într-adevăr s-au clarificat direcțiile de pătrundere în oraș. Neapărat trebuie gîndit ca arterele principale ale orașului, anumite intrări, anumite artere pe care oamenii au treabă, să fie bine alese. . . . Rețeaua propusă mi se pare — așa cum au remarcat și alți vorbitori — puțin neclară sau timidă și trebuie clarificată și dimensionată în raport cu necesitățile de circulație și de transport în comun ».

Subliniind importanța care a fost acordată în dezbaterile plenarei acestei probleme, prof. arh. Marcel Locar a spus:

« Cred că încă de pe acum, în perioada elaborării schiței, trebuie intuit cel puțin sistemul de artere de rocadă în legătură cu viitoarea linie auto care va intra în intențiile noastre probabil în viitorul apropiat. În acest sens, trebuie făcută o diferențiere strictă, clară, între arterele de circulație interioare ale orașului, să nu le dăm caracter de artere de tranzit, chiar dacă pentru moment vor avea acest caracter; trebuie să facem această diferențiere și față de arterele de rocadă care trebuie să ocolească complet nu numai zona construită orășenească dar și zonele industriale.

Cred că este prematur să punem problema acceselor în oraș prin aceste artere de rocadă. Pentru moment, cred că este necesar să fie rezolvate cîteva probleme stringente de circulație în orașul Craiova.

Așa cum ne-a arătat practica, ceea ce am prevăzut noi pentru calea Severinului a devenit insuficient față de traficul în continuă creștere spre combinatul chimic . . . Aceasta ne face să gîndim mai îndrăzneț în viitor în problema circulației ».

Vorbitorul a arătat, în continuare, necesitatea unei soluționări mai generoase a Pieței Unirii față de felul cum este prevăzută în detaliu, a legăturii cu cele două zone industriale, legături care încă de pe acum se constată că nu vor putea face față în viitor, necesitatea organizării unei trame stradale unitare care să facă legătura organică, vie, între centrul orașului și toate centrele de cartier, între elementele importante unde se petrece viața socială a oamenilor. Importanța mare acordată unor străzi din zona centrală, care nu au avut decît un caracter festiv, « de paradă », este greșită și trebuie abandonată. Ținînd seama și de observațiile și de sugestiile făcute de antevorbitori, soluționarea tramei stradale trebuie să constituie una din preocupările de bază în sistematizarea orașului.

O bună distribuire a spațiilor plantate

Destul de viu discutată a fost și problema prevederilor de spații plantate. Din referat și din interesanta expunere de specialitate făcută de ing. N. Schuster, din D.S.A.P.C.-Oltenia, a rezultat că orașul Craiova, pe lîngă bogatul

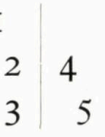

1 — *Bloc nou pe str. Republicii*
2 — *Vedere generală a ansamblului de pe calea București*
3 — *Blocuri noi de locuințe în centrul orașului*
4, 5 — *Vederi din Parcul Poporului*

și deosebitul patrimoniu pe care îl posedă, are nevoie de importante prevederi de zone verzi și amenajări de agrement, atît în cadrul orășenesc cît și în afara lui.

« După concepția actuală, spațiile verzi să fie amenajate în așa fel încît să exercite o influență reconfortantă asupra omului, să contribuie la refacerea forțelor lui de muncă, să facă educație estetică și de bun gust maselor largi populare . . . Dacă ne referim la suprafața și distribuția spațiilor verzi în orașul Craiova, trebuie să ținem seama, în primul rînd, de poziția geografică și de microclimatul orașului, de tendințele lui de dezvoltare determinate de diferite condiții obiective ».

În continuare, ing. N. Schuster a făcut o serie de propuneri privind distribuția spațiilor verzi în partea de nord-est a orașului, în zona preorășenească ca și în zona lui centrală. De asemenea, propunerile sale s-au referit la punctele de agrement și la sortimentele de plantații care trebuie folosite în realizarea spațiilor verzi.

Mulți vorbitori au subliniat atenția acordată de colectivul de proiectare acestei probleme, făcînd unele aprecieri critice, din care spicuim :

față de cele două mari rezervații ale Craiovei — Parcul Poporului și pădurea de la Mofleni — prevederile schiței par exagerate, depășind posibilitatea reală de execuție și întreținere; unele din aceste prevederi se suprapun peste zone actualmente construite și este necesar să se analizeze posibilitățile reale de absolută necesitate pentru viața orașului;

prevederile de spații plantate nu apar justificate suficient în cazul unor zone plantate în spațiile dintre unitățile de locuit și cele de industrie;

este judicios modul în care pana de verdeață dinspre Jiu pătrunde în mijlocul orașului, dar, pe de altă parte, lipsesc plantații în zone cu nocivități.

Remarcînd unele aspecte legate de modul folosirii reliefului și a unor elemente naturale ce pot prezenta interes în viața orașului, unii vorbitori au criticat insuficienta lor cuprindere în compoziția orașului. Orașul, au subliniat ei, pare că întoarce spatele acestui element natural. În general, imaginea redată este a unui oraș de șes, iar dealurile înconjurătoare nu sînt folosite pentru a da un aspect caracteristic orașului.

O problemă importantă: lucrările edilitare

Luînd cuvîntul, ing. Gheorghe Constantin, vicepreședinte al Sfatului popular al orașului Craiova, a arătat succesele dar și dificultățile ce se întîmpină în desfășurarea activității de construcții în oraș, dificultăți legate în special de soluționarea problemei rețelelor edilitare, atît pentru etapa actuală cît și pentru cea de perspectivă, legate de îmbunătățirea rețelei de circulație, de asigurarea extinderii zonei de locuit, de adoptarea unei poziții juste în construirea locuințelor individuale etc.

« În ultimii 15 ani — a spus vorbitorul — în mai multe sectoare ale orașului s-au creat construcții frumoase, dar trebuie mult timp pentru aceasta. De cînd se face prima schiță a blocului și pînă cînd începe construcția, trec cel puțin patru ani și jumătate și timpul de execuție depășește un an.

Din acest punct de vedere, discuția este foarte bună dar schița mi se pare depășită, nu cuprinde modul cum sînt satisfăcute dezideratele principale în ceea ce privește dotațiile urbanistice . . .

În orașul Craiova proiectul de alimentare cu apă nu este încă întocmit; termoficația orașului este în stadiul de studiu tehnico-economic, fără să mai vorbim că ideea sincronizării rețelelor subterane în condițiile construcției trebuie neapărat sprijinită . . .

Este necesară îmbunătățirea schiței de sistematizare pentru a satisface o perspectivă mai largă în activitatea orășenească . . . pentru o alimentare cu apă suficientă ».

Referindu-se la aceeași problemă a lucrărilor tehnico-edilitare, ing. Ion Neagu, din D.S.A.P.C.-Oltenia, a făcut o largă analiză a situației existente și a posibilităților de viitor.

« Așa cum s-a desprins și din referatul prezentat, rețeaua tehnico-edilitară a orașului s-a dezvoltat de-a lungul anilor în mod nerațional și fără prevederi de perspectivă . . . Alimentarea cu apă se făcea cu intermitență zilnică; rețeaua de canalizare era insuficientă și insalubră . . .

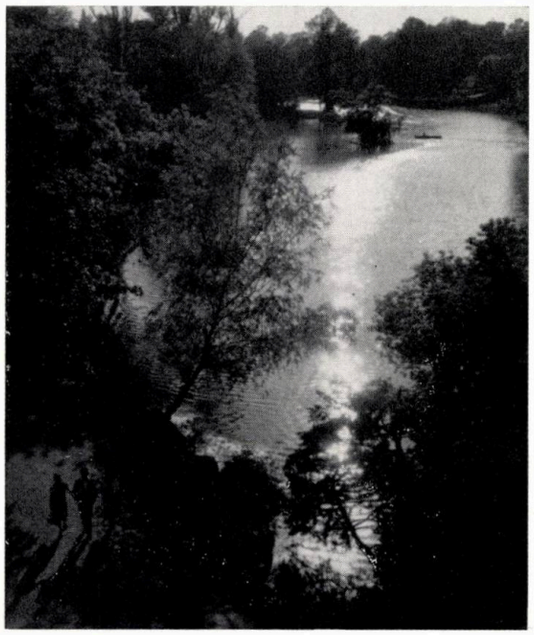

Datorită grijii din partea organelor de partid şi de stat . . . în anul 1962 au început lucrările noi pentru alimentarea cu apă a oraşului . . . Paralel se execută şi proiectul de ansamblu pentru reţelele de apă ale oraşului, proiect care ţine seama de prevederile schiţei de sistematizare ».

În continuare, vorbitorul s-a ocupat de reţeaua pentru alimentarea oraşului cu energie electrică şi a insistat asupra punerii de acord a studiilor de sistematizare cu studiile reţelelor de lucrări tehnico-edilitare :

« Un studiu în acest domeniu, efectuat simultan cu detaliile de sistematizare, consider că ar dovedi mai multă eficienţă economică şi practică . . . evitînd spargerile repetate în teritoriul străzilor, care aduc de fiecare dată — în afară de pagubele însemnate — o notă proastă în materie de gospodărie comunală . . .În ce priveşte reţelele electrice, unele soluţii şi valori din proiectele de execuţie nu mai sînt în concordanţă cu indicaţiile C.S.C.A.S. . . . Pentru eliminarea acestei deficienţe . . . propun ca documentaţia pentru întreg ansamblul, deci şi proiectele de instalaţii electrice, să fie făcute de o singură organizaţie de proiectare, cel puţin pînă la proiectul de ansamblu inclusiv, rămînînd ca proiectul de execuţie să fie întocmit de organele Ministerului Minelor şi Energiei Electrice ».

Zona centrală a oraşului nu e bine amplasată

Printre aspectele compoziţionale, pe care s-au axat multe din discuţiile participanţilor la plenară, au fost şi cele referitoare la centrul oraşului. Majoritatea vorbitorilor au scos în evidenţă că limitarea centrului la un nucleu existent este insuficientă în raport cu noua dezvoltare a oraşului.

« Experienţa de pînă acum ne-a arătat că nu e bine să creăm un nou centru — a spus arh. Anton Moisescu — ci că centrul actual tinde să se extindă, să se dezvolte, să se prelungească treptat către o zonă care să fie cît mai aproape de centrul întregului oraş . . . Ceea ce nu este valabil, este faptul de a socoti că centrul este format din arterele de circulaţie şi că ansamblul de clădiri care îl formează poate fi de o parte şi de alta a unor atît de majore artere de circulaţie. De altfel, nu se pare că acesta ar fi axul major al oraşului din nici un fel de considerent, decît dacă oraşul ar deveni un oraş liniar. . . ».

Creşterea importantă a populaţiei oraşului, a remarcat arh. Traian Chiţulescu, îşi are efectul şi în problema deosebit de importantă a centrului său. Legat de o dezvoltare istorică apare şi necesitatea creării unei zone centrale, care în raport cu mărimea oraşului să poată cuprinde necesarul de dotări la un nivel superior, pe care vechiul centru nu le are şi nu le poate cuprinde :

« Nu putem vorbi de un centru, fiindcă nu este un centru. Este un ansamblu de alei, de spaţii verzi şi de construcţii care reprezintă o zonă. Mie, din acest punct de vedere, mi se pare că zona centrală a oraşului, aşa cum este arătată aici în schiţă, nu este bine amplasată. Nu putem amplasa zona centrală a oraşului la o intersecţie de două artere, ruptă de dezvoltarea propriuzisă a oraşului. Deci toată problema aceasta, de a lăsa centrul istoric de o parte şi a crea alt centru în altă parte, nu cred că este posibilă.

Ar trebui analizată dezvoltarea actuală a zonei centrale a oraşului către cornişa naturală existentă, imediat învecinată, legată de spaţii verzi, de Jiu, de o vedere frumoasă şi de plantaţii existente ».

Despre necesitatea extinderii centrului oraşului a vorbit şi arh. Lucian Schwartz, director al C.D.C.A.S., arătînd că aceasta ar fi bine să se efectueze în baza unor tradiţii, utilizînd rezervele pe care le are actualmente oraşul, ca de exemplu : zona sediului Comitetului regional P.M.R., tradiţionala Piaţa Mare a Craiovei, în care s-ar putea crea fără mari sacrificii un ansamblu unitar pe măsura viitorului oraş, precum şi zona istorică cu Bănia şi biserica Sf. Dumitru în care, de asemenea, s-ar putea realiza unele construcţii noi ce s-ar pune reciproc în valoare prin contrast cu cele existente. În ceea ce priveşte problema legăturii centrului cu alte cartiere, vorbitorul a spus : « . . . mi-e teamă că şi la Craiova s-ar putea întîmpla acest fenomen, după părerea mea neplăcut, în care unele părţi ale oraşului ar fi rupte de centrul lui. De aceea uitîndu-ne la cele trei ansambluri sau aglomerări de construcţii de locuinţe atacate, consider că ar fi mai bine să se gîndească cît de cît legarea acestor cartiere ».

Ridicînd aceeaşi problemă a relaţiilor dintre centrul oraşului şi centrele de cartier, arh. Ludovic Staadeker, şef de atelier în I.S.C.A.S., a adăugat că acest lucru trebuie făcut astfel încît să existe o participare mai intensă la viaţa oraşului. Nu este singura soluţie posibilă să se concentreze tot centrul într-un singur amplasament şi nici singura soluţie de a crea un centru de cartier în inima unităţii de locuit.

Amintind toate aceste aspecte ale centrului oraşului, subliniate de participanţii la discuţii, ing. Pavel Runcan a spus : « Vor fi într-adevăr făcute sacrificii, însă zona centrală a oraşului va beneficia prima de dotările tehnico-edilitare . . . care apoi se vor extinde şi în alte zone de locuit. Trebuie să reflectăm asupra centrului oraşului, să nu-l abandonăm ; din contră, el să fie mobilat şi la un nivel cît mai bun. Într-adevăr, să existe acea îmbinare între ceea ce a reuşit trecutul să facă în acest oraş şi ceea ce noi putem crea cu forţe sporite ».

Arh. Gheorghe Pavlu a evidenţiat necesitatea studierii unei zone centrale a oraşului Craiova pentru etapa actuală, spre a nu se ajunge la unele dificultăţi, ca la Galaţi de pildă, în dezvoltarea oraşului, în dotarea lui, sugerînd în acest scop că s-ar putea organiza un concurs.

Referindu-se la problema zonei centrale a oraşului, prof. arh. Marcel Locar a tras următoarele concluzii :

« Zona centrală şi nu centrul oraşului este o problemă pe care abia am atacat-o în ultimii ani, căreia i-am dat un înţeles nou. Faţă de ceea ce reprezenta centrul unui oraş în trecut, cu acea piaţă închisă, centrul oraşului sau zona centrală a oraşului — după concepţia noastră — se întinde, dacă vreţi, şi îşi extinde efectele ei pe teritoriul întregului oraş, adică centrul oraşului trebuie să se lege într-un sens organic cu toate centrele acestor cartiere . . . pentru că concentrarea acestei zone într-un singur punct nu ar corespunde rolului de centru în viaţa orăşenească. În ceea ce priveşte detaliul care s-a propus pentru această zonă centrală, părerea mea este că nu putem porni la realizarea acestui detaliu pînă cînd nu vom înţelege rolul exact al vechiului centru istoric în schiţa nouă . . . ».

Realizările ultimilor ani

O altă categorie de aspecte, foarte larg dezbătute în cadrul plenarei, a fost cea privitoare la realizările în domeniul arhitecturii şi urbanismului din oraşul Craiova.

Arh. Ignace Şerban, şeful secţiei clădiri de locuit din C.S.C.A.S., s-a ocupat în mod special de această problemă.

« Am fost foarte impresionat — a spus vorbitorul — de dezvoltarea rapidă a oraşului . . . Din ansamblurile construite se vede foarte bine progresul făcut, atît în concepţia urbanistică, cît şi în cea de arhitectură, de

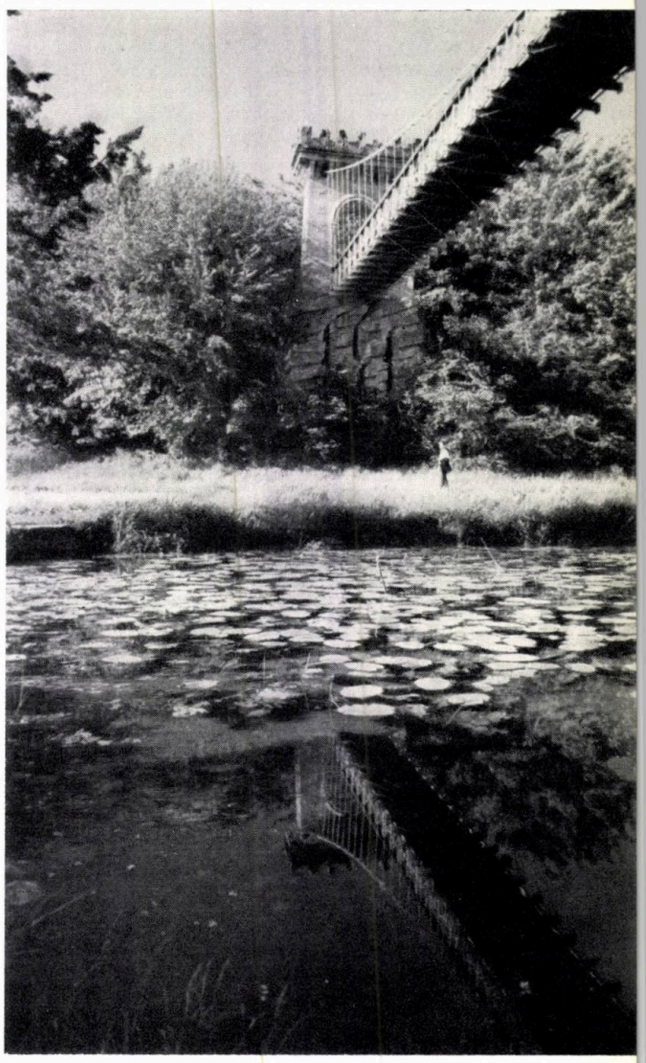

la un ansamblu la altul . . . Mie mi se pare că ceea ce s-a făcut în centru nu este un lucru mare, nu este o mare arhitectură, însă este o înțelegere foarte justă, foarte civică pentru ceea ce există, adică acele completări ale fronturilor de arhitectură, simple, nepretențioase, care au reușit să se încadreze și nu să distoneze față de ceea ce există. Este de remarcat modestia arhitecților de a nu strica aceste lucruri ».

În continuare, vorbitorul, subliniind și alte aspecte pozitive în realizarea unor ansambluri de locuințe din oraș, a menționat importanța ce trebuie acordată, atît formei cît și conținutului unității de locuit, în sensul că de multe ori forma este confundată cu conținutul, înțelegîndu-se unitatea de locuit ca o înșiruire de blocuri cu anumite spații între ele. Poate că din aceasta reiese și monotonia. O înțelegere mai profundă a conținutului unității de locuit, în continuă evoluție, va permite să se depășească această gîndire care duce la schematism și va putea oferi în același timp posibilitatea creării de ansambluri mai variate, specifice locului.

El a mai făcut unele observații critice în legătură cu o serie de detalii de arhitectură a blocurilor de locuit, în legătură cu modul necontrolat în folosirea culorilor în raport cu clădirea sau cu unele materiale etc.

Alți participanți au remarcat că realizarea în etape a construcțiilor noi în diferite amplasamente din oraș, efectuată din « bucăți » sau « tronsoane », nu a permis o viziune mai largă asupra ansamblurilor și că trebuie continuată ideea, chiar presupunînd unele demolări, de a le închega în mod unitar.

Alți vorbitori au apreciat modul judicios în care s-au făcut unele completări în zona centrală și cele două unități comerciale de pe calea Severinului, făcînd observații critice în legătură cu aspectul rigid, cauzat mai ales prin lipsa dotărilor și neglijența în amenajarea exterioarelor.

S-a scos în evidență calitatea bună a execuției lucrărilor.

« În ceea ce privește realizările — a spus arh. Nicolae Scully — am rămas plăcut impresionat. Am însă rezerve asupra studiului în ce privește ieșirea spre Turnu Severin. Probabil că este prima realizare a D.S.A.P.C.-Oltenia și de aceea șchiopătează în compoziția urbanistică. În tot cazul, obiectele sînt foarte reușite, după părerea mea. De asemenea, celelalte ansambluri sînt reușite. Lăsînd la o parte cîteva stîngăcii în mînuirea paletei de culori, care pot fi de altfel remediate pe parcurs, și unele stîngăcii în rezolvarea interioarelor de la blocuri și a amenajării teritoriului dintre blocuri, restul consider că este lăudabil ».

Arh. Ion Boceanu a întărit aceste afirmații adăugînd : « . . . blocurile vizitate prezintă un aspect destul de plăcut în ceea ce privește execuția și realizarea finisajelor. Este îmbucurător faptul că proiectanții s-au înțeles cu constructorii ca să utilizeze în mare parte terasitul, . . . vinacetul . . . De asemenea și executarea din partea industriei locale a cărămizilor cu care s-au placat fațadele, care din zi în zi vor căpăta un aspect mai bun, dau o calitate în structura exterioară a finisajelor ».

Să creăm o arhitectură specifică orașului

În strînsă legătură cu realizările de pînă în prezent, cît și cu propunerile de dezvoltare a orașului Craiova, care au făcut obiectul Schiței de sistematizare, în cadrul plenarei s-a dezbătut și problema unei arhitecturi specifice.

Problema specificului, a arătat arh. Anton Moisescu, nu trebuie limitată la unele elemente rezultate din aspectul unor clădiri sau monumente, din modul de integrare a unor clădiri noi în ansamblurile vechi și invers, ci trebuie privită prin prisma noului caracter al orașului, cu noua sa bază economică, noua sa dimensiune, noul volum al populației, al pulsației vieții etc. :

« Sigur, Craiova, pînă la epoca noastră, pînă la orînduirea noastră, a avut un anumit specific, un specific de sat-oraș sau de oraș-sat, cu căsuțe umile, cu cîteva monumente importante în centru, cu străzi mici și înguste, cu circulație redusă ; un oraș patriarhal, așezat foarte bine pe un relief bogat plantat, cu parcuri frumoase, fără industrie. Dar în timp de 20 ani, Craiova a căpătat un nou specific, a devenit un oraș puternic industrializat, a cărui populație s-a dublat, a cărui circulație s-a încincit probabil . . . Fără îndoială că acest nou caracter nu poate să fie rupt de vechiul caracter, nu poate să-l nege, să-l uite, să-l înece. El trebuie să-l dezvolte, să-l continue.

Noi blocuri de locuințe pe calea Unirii

Dar, după părerea mea . . . caracterul nou al orașului va folosi în forma lui caracterul vechiului oraș, dar așa cum îi trebuie lui . . . cum este necesar din punctul de vedere al funcțiunilor de viață ale contemporaneității noastre. Deci, valorile istorice, departe de a fi izolate sau uitate, dimpotrivă, pot fi valorificate, pot da nuanțe foarte interesante orașului nou, trebuind a fi integrate în funcție de caracter, de nevoile și problemele vieții actuale și nu menținîndu-le în cadrul îngust al vieții vechi ».

Semnalînd dificultatea unor soluții practice, vorbitorul a sugerat unele idei ce ar putea fi luate în studiu, ca de pildă reamenajarea unor străzi caracteristice orașului vechi, încă valoroase ca fond construit, dar inutile pentru viitoarea tramă stradală, în sensul creării unor spații de circulație exclusiv pietoniere, cu un pavaj decorativ, dotate cu magazine, care ar putea să corespundă necesităților de azi și de viitor ; de asemenea, piața în care se află clădirea Comitetului regional al P.M.R. s-ar putea deschide, cu unele sacrificii, către zona din vale, integrînd unele aspecte pitorești ale orașului și punînd totodată în valoare unul din importantele monumente ale arhitecturii craiovene.

Arh. Ignace Șerban a subliniat la rîndul său că specificul nu trebuie căutat numai în cele cîteva monumente sau elemente de arhitectură, ci și în altceva : în așezare, în legătură cu relieful, cu natura, cu dezvoltarea armonioasă a orașului ; de pildă, față de așezarea tradițională de pe coline, « Craiova pe teren plat, așa teoreticește prezentată, se poate confunda cu Ploieștii ».

Vorbitorul a arătat în continuare unele aspecte specifice arhitecturii noastre, încercînd a explica și cauzele impasului la care s-a ajuns, dînd totodată sugestii pe linia căutării unui specific.

În ceea ce privește acest impas, el a explicat că unele fenomene obiective, ca volumul mare de apartamente ce a trebuit construit într-o perioadă foarte scurtă, cu cadre puține și lipsite încă de experiență, cu folosirea unor proiecte-tip reduse ca număr, cu repetarea unor formule de sistematizare etc., au dus la monotonie, la lipsa unui caracter propriu realizărilor noastre.

Blocuri noi de locuințe pe calea Unirii

În acest sens, vorbitorul a amintit că în scopul obținerii unei diversități a clădirilor de locuit, C.S.C.A.S. prin I.P.C.T. a înzecit în ultima vreme sortimentul de proiecte și în prezent încearcă să utilizeze o metodă nouă de promovare a inițiativei locale, prin care proiectanții din D.S.A.P.C.-uri ca și constructorii să poată întocmi — în baza unor secțiuni directive — proiecte de execuție și să le poată executa în specificul condițiilor locale. Mai mult, se va acorda o deosebită atenție propunerilor locale de proiecte pentru locuințe care ar putea fi refolosite în cadrul regiunii.

Tot pe aceeași linie, a prelucrării locale, vorbitorul a atras atenția că trebuie avută în vedere o mai accentuată întrebuințare a unor materiale specifice regiunii. De pildă, cărămida de placaj fabricată la Craiova, folosită în noile ansambluri, diferă ca nuanțe de cea fabricată în București și poate fi utilizată în proporție mai mare. « Trebuie făcute elemente prefabricate, elemente de balustrade, elemente de garduri, cu modele frumoase. Dacă sînt oameni care pot să creeze modele inspirate din tradiția națională, exemplul lui Brâncuși, care a știut să facă acest lucru, poate fi urmat, desigur, cu rezultate eficiente ».

În ce privește găsirea unor trăsături proprii, vorbitorul a arătat că, pe lîngă aceste metode arhitecturale de prelucrare locală a unor elemente specifice, trebuie să existe și o deosebită preocupare în a observa desfășurarea vieții în noile ansambluri și în vechile locuințe, pentru a cuprinde tot ceea ce rămîne valabil, ce place oamenilor, deoarece există o serie de dotări caracteristice unor regiuni: « În schemele noastre de dotări și în tablourile noastre de dotări, cred că nu există cafenele, cum se fac la Tg. Mureș și la Timișoara . . . S-ar putea să existe și aici la Craiova dotări specifice, care nu intră în nici un fel de normativ și care pot fi propuse ».

« Specificul — a arătat prof. arh. Ascanio Damian — va rezulta din modul organic de cuprindere și rezolvare a problemelor orașului. Prin organic nu trebuie înțeles numai aspectele unei funcțiuni perfect rezolvate, ci satisfacerea unei sume întregi de aspecte care sînt legate de mediul material și de ambianța spirituală, de o întreagă serie de elemente. Pentru a obține acest specific — spunea arhitectul Richard J. Neutra într-o conferință ținută la Institutul de arhitectură din București — trebuie căutate toate elementele ce pot să caracterizeze o ambianță. Și mi se pare că el numea aceste elemente psihotopi, spre deosebire de izotopi care sînt prezenți în același fel ca elemente care nu pot să dea un aspect particular. »

În concluziile trase la sfîrșitul lucrărilor plenarei, prof. arh. Marcel Locar, referindu-se la aceeași problemă a specificului, a spus următoarele:

« Se împlinește aproape un an de zile de cînd, la Conferința din februarie a organizației orășenești P.M.R.-București, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej ne-a dat acele îndrumări care constituie, după părerea mea, o orientare completă și complexă a creației arhitecturale.

. . . Ridicarea calitativă a arhitecturii noastre, punerea acestei probleme cu tărie de către toți arhitecții care proiectează astăzi, demonstrează că noi am făcut ceva . . . pentru a răspunde la această problemă.

Dificultatea constă în felul cum ne apropiem de problemă . . . Unii vorbitori au considerat că apariția unor fenomene noi în viața noastră economică pot determina acest specific. Alții consideră că o concepție urbanistică originală poate să dea această amprentă. Tovarășul rector Ascanio Damian a pus foarte bine problema, legînd creația arhitectonică, a amprentei proprii, nu numai de factorii economici, de factorii sociali, ci punîndu-i în legătură cu viața spirituală, cu viața culturală, cu acele trăsături tipice culturii poporului nostru. (. . .)

Cred că numai punînd problema complex, fără să neglijăm acel factor care constituie opera de arhitectură, vom putea avea succes. (. . .)

Mi se pare că plecînd urechea, ca și Brâncuși, la ceea ce are esențial, profund, valabil, cultura noastră, nu în sensul — așa cum unii ne reproșează cînd vorbim de tezaurul culturii populare — că vrem să reproducem decorațiile populare sau să reproducem decorativul istoric, pe care l-au creat înaintașii noștri în căutările lor de a găsi un stil romînesc, ci arătînd ceea ce este trăsătură profundă, tipică culturii romînești, numai în acest sens vom putea rezolva această problemă.

Și aici, la Craiova, mi se pare că sînt premize foarte puternice pentru a ne putea apropia de o astfel de atacare a problemei, ținînd seama de tezaurul imens de monumente de arhitectură, de artă populară, specifice regiunii, și de ceea ce înseamnă cultura oltenească în dezvoltarea ei.

Problema fiind atît de complexă, nu trebuie s-o eludăm căutînd s-o rezolvăm numai pe unele laturi ale ei, ci să fim convinși, să spunem răspicat că arhitectura este și o artă, că are și acest rol emoțional, că este legată foarte strîns și de ideologie și să pornim foarte serios pe această concepție largă care ne dă într-adevăr posibilitatea — desigur cu eforturi mari și cu o muncă susținută — să rezolvăm treptat această problemă ».

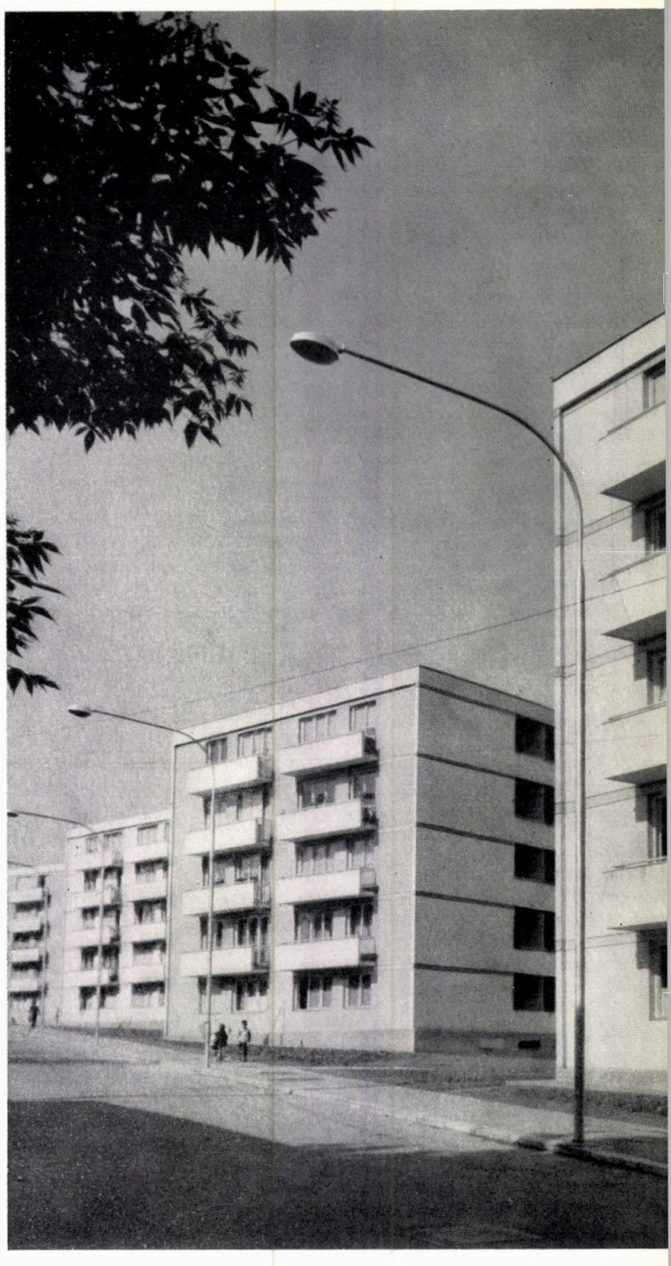

Aprecieri unanime pentru activitatea colectivului D.S.A.P.C.-Oltenia

În unanimitate, participanții la plenară au făcut aprecieri pozitive asupra muncii desfășurate de colectivul de proiectare al D.S.A.P.C.-Oltenia în elaborarea Schiței de sistematizare, fiind la data respectivă printre primele unități regionale care și-au luat această dificilă sarcină.

Sintetizînd aprecierile făcute, prof. arh. Marcel Locar a spus următoarele:

« . . . Sînt poate cel mai îndreptățit să-mi dau seama de progresele realizate și să aduc laude. Acum 12 ani, am venit la Craiova să pun primele baze ale unui sistem de proiectare de arhitectură și sistematizare, de control în construcții, fără ca organele locale, sau cei cîțiva arhitecți și tehnicieni să cunoască liniile directoare ale dezvoltării arhitecturii în republica noastră. Astăzi, lucru semnalat de foarte mulți vorbitori, se poate constata că progresele realizate sînt mari și, desigur, colectivului de la Craiova i se pot adresa în cea mai mare măsură elogii pentru aceste realizări. Faptul acesta pozitiv, uman, profesional, politic, de a ataca o astfel de problemă grea cum este sistematizarea Craiovei, la care s-au încumetat cîțiva arhitecți, nu poate să ne facă să nu privim cu toată seriozitatea, luciditatea și cu tot spiritul critic propunerile făcute în ceea ce privește această schiță . . . și să acordăm sprijinul nostru colegial pentru a-și duce mai departe munca lor încununată de succes ».

La încheierea lucrărilor plenarei, ing. Constantin Bălălău, secretar al Comitetului regional P.M.R.-Oltenia, a spus:

« Noi ne exprimăm sentimentele noastre de respect și deplină considerație față de efortul, față de verva profesională cu care tovarășii participanți la plenară au sprijinit elaborarea unui act atît de important pentru viața orașului Craiova.

Vă asigurăm că organele locale de partid și de stat vor da tot concursul tovarășilor proiectanți să materializeze criticile dvs. într-o calitate corespunzătoare ».

Declarînd lucrările plenarei închise, arh. Anton Moisescu a mulțumit pentru ospitalitatea acordată de organele locale, de tovarășii din filială, precum și tovarășilor arhitecți și ingineri care au participat la discuții.

Arh. CONSTANTIN FRUMUZACHE

noi realizări

1	5
3	6 7
2 4	8

1 — *Bloc de locuințe la Timișoara*
2 — *Bloc de locuințe la Brăila*
3 — *Complex comercial în cartierul Grigorescu din Cluj*
4 — *Casa de cultură din orașul Victoria*
5 — *Blocuri de locuințe în centrul orașului Buzău*
6 — *Blocuri de locuințe la Cluj*
7 — *Holul clădirii Băncii R.P.R. din orașul Tg. Mureș*
8 — *Casa de cultură din Orașul Victoria*

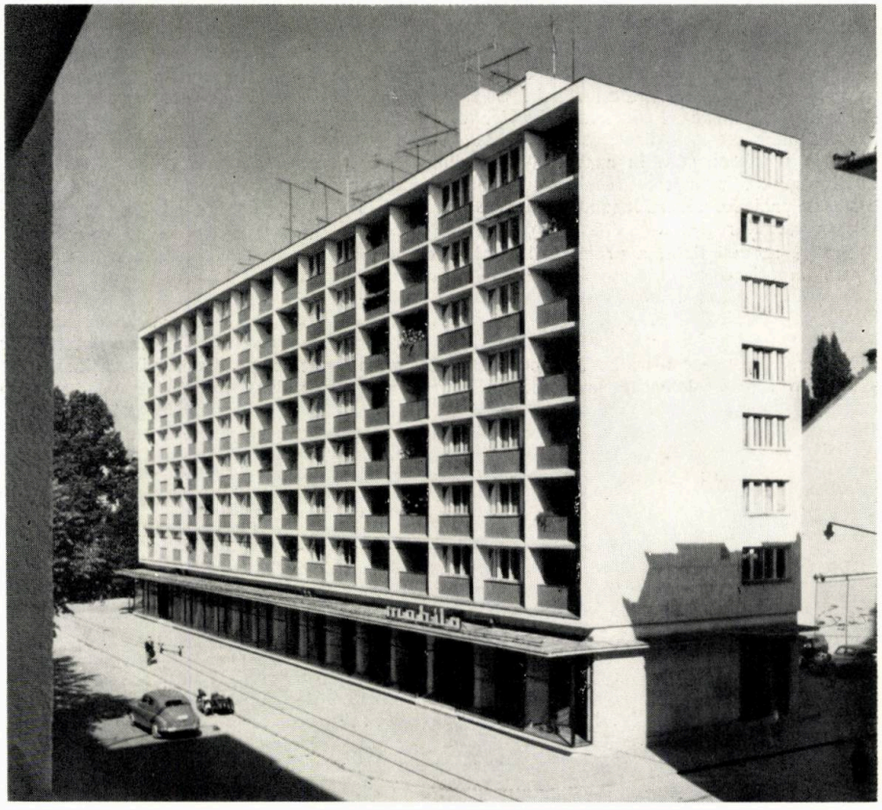

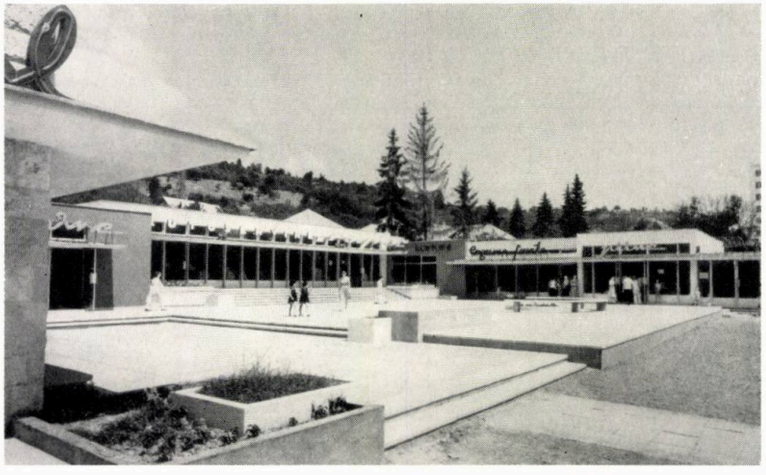

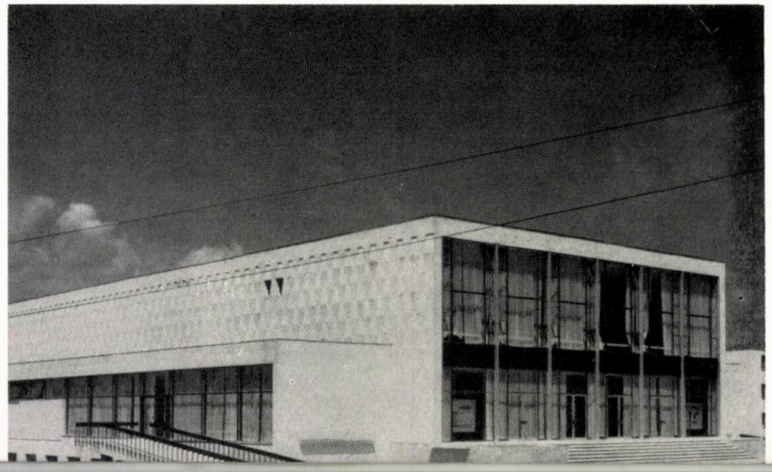

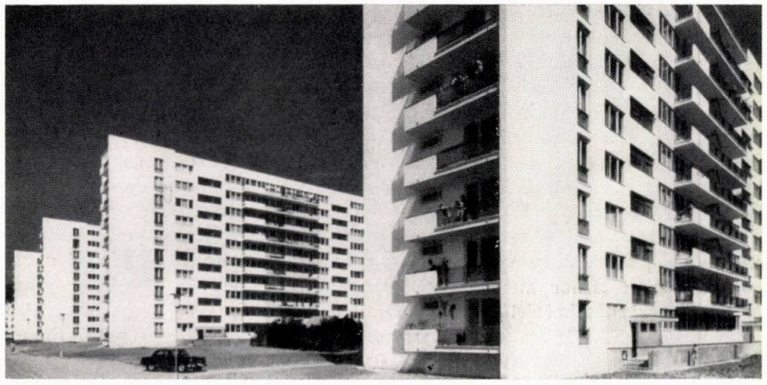

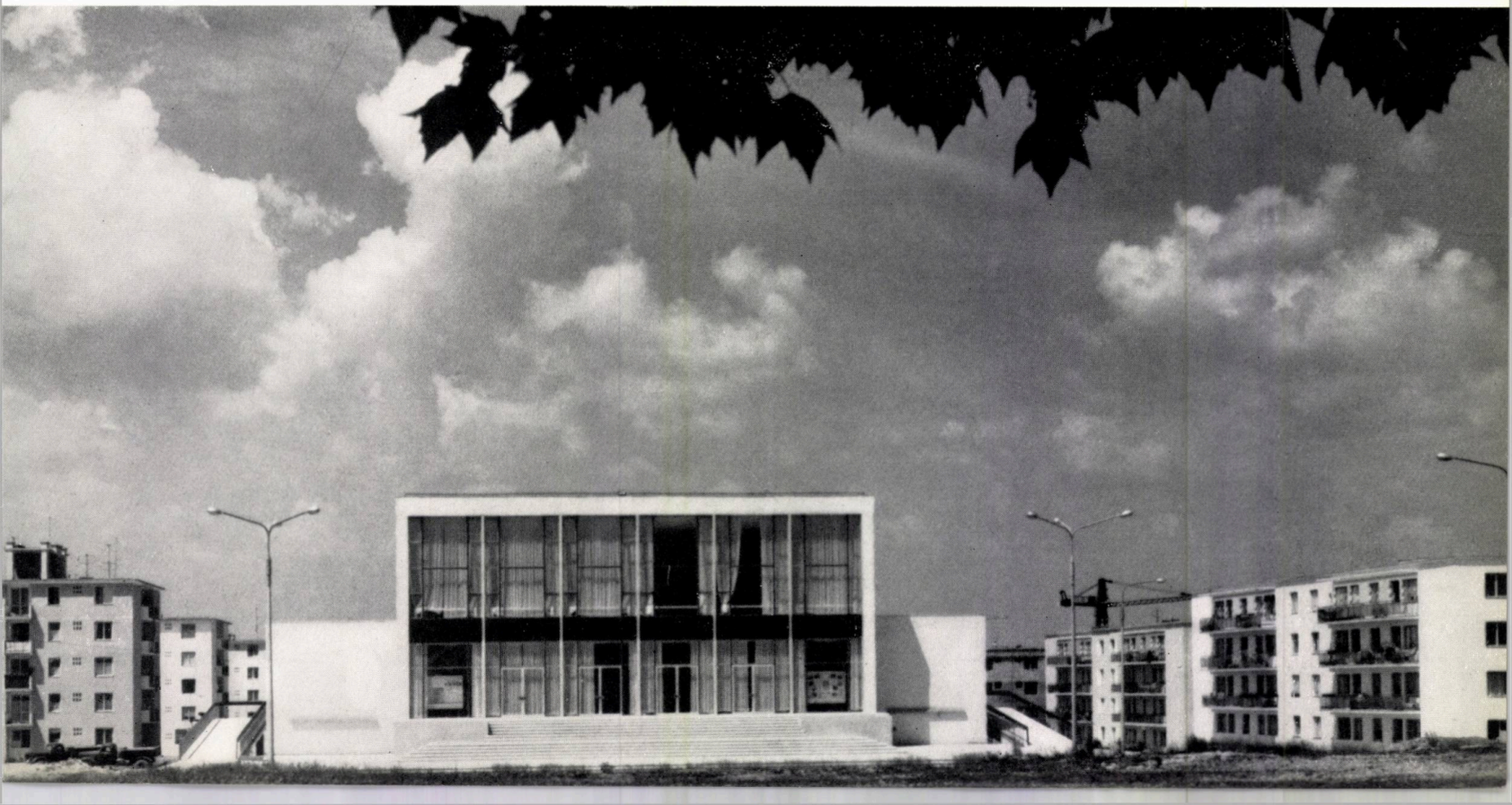

Al XXVII-lea congres mondial F.I.H.U.A.T.

Congresele « Federației internaționale pentru locuințe, urbanism și sistematizare teritorială» sînt organizate în general la interval de doi ani și se țin într-una din țările membre ale federației. Alegerea țării gazdă se face de obicei în funcție de relația acesteia față de tematică și de obiectivele puse în discuție. Congresul, ale cărui lucrări s-au desfășurat în anul 1964, între 20 iunie și 2 iulie, la Ierusalim, a avut următoarele două teme de bază:

— politica locuințelor pentru regiunile cu creștere rapidă a populației;

— planuri naționale pentru redistribuirea populației și pentru construcția de orașe noi.

La lucrările care s-au desfășurat în sala mare a clădirii Centrului Congreselor, situată pe unul din dealurile Ierusalimului, au participat delegați din 37 de state însumînd cca. 1 000 persoane. Desfășurarea Congresului a avut un caracter festiv, la ședințele plenare de deschidere și de încheiere a lucrărilor fiind prezente și participînd activ în prezidiul adunărilor personalități din viața publică și politică a Israelului. Lucrările ședințelor plenare ale congresului au fost conduse de președintele F.I.H.U.A.T., dr. C. Schweyer din R.F.G.

Cele două rapoarte generale, întocmite pe baza rapoartelor naționale ale țărilor afiliate care au contribuit la elaborarea materialului, au fost prezentate de arh. A. Dudai și arh. A. Glikson.

Rapoartele generale și discuțiile purtate de participanți în cadrul grupelor de lucru au scos în evidență următoarele probleme și aspecte:

— necesitatea stabilirii unor măsuri pentru îngrădirea speculei de terenuri, care creează mari dificultăți în realizarea lucrărilor de sistematizare și de construcție de locuințe în țările capitaliste;

— găsirea unor forme cît mai eficiente pentru atragerea guvernelor în rezolvarea problemei locuințelor, în sensul participării lor directe la îndrumarea, coordonarea și finanțarea construcției de locuințe;

— stabilirea unor forme de colaborare între state în vederea sprijinirii țărilor slab dezvoltate și a celor care și-au căpătat recent independența, țări în care se pune în mod deosebit problema creșterii rapide a populației și a redistribuirii ei, precum și aceea a realizării de ansambluri de locuințe în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață;

— încadrarea și fundamentarea planurilor de sistematizare a orașelor pe baza planurilor de sistematizare complexă a teritoriului, la nivel regional și statal.

Unii vorbitori, ca și recomandările Congresului, au subliniat faptul că în lume, și în special în regiunile cu creștere rapidă a populației, problema locuințelor este acută. Migrația populației — venind din regiunile rurale către regiunile cu dezvoltare economică rapidă și către centrele urbane — constituie baza comună a problemei locuințelor în aproape toate țările; în țările în curs de dezvoltare, în care migrația populației este însoțită de un procent foarte ridicat al creșterii naturale a populației, insuficiența locuințelor este deosebit de gravă. Congresul a apreciat că eforturile depuse actualmente pentru împiedicarea desfășurării acestor condiții și pentru îmbunătățirea situației actuale a problemei locuințelor sînt insuficiente.

Procesul contemporan de transformări în situația repartiției populației și în structura noilor așezări este, deopotrivă, atît în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare, o consecință a evoluției diverse, avînd repercusiuni reciproce, atît în ceea ce privește economia, cultura și tehnologia, cît și creșterea populației. Datorită unor considerente de ordin economic, social și moral și ținînd seama de deteriorarea foarte mare a fondului de locuit ca și de dezechilibrul structural dintre oraș și sat, coordonarea și în special dirijarea acestor evoluții devin din ce în ce mai mult responsabilități de guvernămînt.

O judicioasă sistematizare națională (pentru întreg teritoriul țării) și regională trebuie să formeze baza măsurilor directe sau indirecte ale unui asemenea control guvernamental. În numeroase țări excesul de concentrare și congestionare a centrelor metropolitane reclamă dirijarea oricărei creșteri suplimentare către orașele noi sau alte orașe de importanță regională.

În cuprinsul recomandărilor privind tema « Politica locuințelor pentru regiunile cu creștere rapidă a populației» s-a arătat că « o locuință decentă este una din necesitățile esențiale ale unei vieți decente» și că se impune ca această cerință fundamentală să fie satisfăcută pentru toate popoarele. Statele și instituțiile sociale ar trebui să-și asume răspunderea pentru furnizarea de locuințe suficiente și corespunzătoare condițiilor particulare ale țării interesate.

S-a arătat, de asemenea, în recomandările Congresului că în afara faptului că este esențial în formarea de așezări urbane, programul de locuințe nu constituie numai o sarcină socială ci și un factor pozitiv în dezvoltarea economiei unui stat. În consecință, problema locuințelor ar trebui să fie luată în considerare ca unul din factorii care contribuie la planul de dezvoltare pe termen lung a unei țări.

Congresul a apreciat că statele ar trebui să depună eforturi serioase pentru a face față cerințelor cantitative de locuințe fără a sacrifica în mod inutil calitatea acestora. Calitatea este un termen relativ și standardele privind locuințele, stabilite în fiecare țară, urmează să fie determinate în conformitate cu condițiile locale în cadrul planului și al programului național. Standardele sociale de calificare a locuințelor ar trebui stabilite pe o bază internațională.

În ce privește proiectarea și execuția locuințelor, s-a arătat — ținînd seama de amploarea problemei pe plan mondial — că noi tehnici de construcție trebuie elaborate în vederea îmbunătățirii locuințelor, a reducerii prețului de cost și a timpului de execuție; altfel nu va fi posibilă acoperirea deficitului actual de locuințe și nu se va putea face față nevoilor în continuă creștere în acest domeniu. În acest sens, trebuie făcute experiențe de industrializare, de standardizare și de proiectare modulară a unităților de locuit, pentru a se ajunge la soluții satisfăcătoare.

Cu privire la problemele generate de specula de terenuri, în recomandări se precizează: « *Întrucît realizarea unei proiectări judicioase, de mare amploare, depinde de disponibilitatea unor terenuri grupate, proiectarea judicioasă națională, regională și locală și o politică integrală a locuințelor nu pot fi duse la capăt dacă nu se bazează pe o politică funciară corespunzătoare*».

Referitor la necesitatea unei colaborări între state s-a arătat că atenția tuturor celor interesați ar trebui să fie îndreptată spre țările, în curs de dezvoltare, din Africa, Asia și din America Latină, unde problema locuințelor este mult mai serioasă decît în statele mai vechi, deoarece multe din aceste țări, recent formate, nu dispun de suficiente mijloace pentru a trata singure problemele lor de locuințe. Se impune deci o cooperare a țărilor mai evoluate, cooperare care să fie făcută pe toate nivelurile: financiar, tehnic și administrativ. Un rezultat maxim ar putea fi atins dacă eforturile ar fi dirijate prin intermediul unor agenții sau organizații internaționale.

★

Din conținutul și din modul în care au fost puse problemele de către majoritatea participanților, cît și din conținutul recomandărilor adoptate de Congres, pot fi desprinse o serie de aspecte interesante, și anume:

1) În repetate rînduri a fost menționată de către participanții din țări capitaliste și inclusă și în recomandări, sub diferite forme, necesitatea unei planificări pe plan național și regional pentru rezolvarea problemelor ridicate de politica locuințelor și de sistematizarea teritorială, care trebuie să stea la baza planurilor naționale de redistribuire a populației și de construcție a orașelor noi.

2) În ambele recomandări, atît în cea referitoare la problemele politicii locuințelor, cît și în cea privind planurile naționale pentru redistribuirea populației, dar în special în cadrul discuțiilor, a fost subliniată necesitatea stabilirii unor măsuri legale și fiscale de expropriere și de redistribuire a terenurilor, bazate pe o politică funciară corespunzătoare.

3) În repetate rînduri s-au menționat în cadrul discuțiilor și au fost incluse și în recomandările la cele două teme, rolul și responsabilitatea guvernelor țărilor în rezolvarea complexă a problemei locuințelor și a sistematizării.

4) Consider de asemenea interesant faptul că la Congres au participat nu numai arhitecți și oameni de specialitate din domeniul construcțiilor și urbanismului, ci și un număr mare de persoane cu funcții de răspundere în aparatele administrative și ale conducerii de stat, membri în consiliile de administrație ale unor societăți economice, bancare sau ale conducerii unor antreprize de construcții, precum și economiști și avocați, care deopotrivă au putut lua cunoștință de problemele care frămîntă pe arhitecți și urbaniști și de rolul pe care trebuie să-l aibă fiecare în rezolvarea acestora.

5) Numeroase probleme ridicate de participanți din țări capitaliste — prezentate ca dificultăți, dar fiind de fapt contradicții, izvorîte din sistemul lor social, în calea rezolvării unor probleme legate de dezvoltarea fondului de locuit și de sistematizarea teritorială și urbană — și care au fost incluse ca obiective în cuprinsul recomandărilor Congresului, sînt rezolvate și depășite în țara noastră în epoca actuală. Aceasta constituie o verificare a justeții și a valabilității căilor și soluțiilor adoptate în R.P.R., în rezolvarea problemelor de politică a locuințelor și de sistematizare.

Arh. ROMEO RĂU

Declarația de la Delos

În luna iulie 1963 a avut loc, la invitația și din inițiativa Institutului tehnologic din Atena și a președintelui său, C. A. Doxiadis, o întîlnire care a întrunit arhitecți, urbaniști, specialiști în domeniul locuințelor, antropologi și medici, sociologi și ziariști din 14 țări (Anglia, Canada, Elveția, Ghana, Grecia, India, Irak, Japonia, Pakistan, Polonia, R.A.U., R.F.G., Spania, S.U.A.). Discuțiile, care au durat șapte zile și s-au desfășurat la bordul unui vas ce a navigat pe marea Egee, au avut ca temă « criza » la care s-a ajuns ca urmare a dezvoltării nestăvilite a orașelor, pericolul pe care această dezvoltare îl prezintă pentru societatea contemporană și măsurile ce se impun pentru a-i face față.

Concluziile cele mai generale ale acestui schimb de păreri au fost incluse într-un document intitulat « *Declarația de la Delos* ».

Între 14 și 21 iulie 1964 a avut loc un al doilea simpozion — Delos II — cu participarea unor oameni de știință și experți din 13 țări (Anglia, Brazilia, Franța, Grecia, Irak, Israel, Japonia, Nigeria, Pakistan, Polonia Spania, S.U.A., U.R.S.S.). Cu acest prilej au fost examinate trei grupuri de probleme ce se refereau la : conținutul unei discipline privind așezările omenești (*«ekistica»*); metodele de pregătire a celor ce urmează să activeze în acest nou domeniu; unele greutăți de natură politică și economică ce ar putea împiedica desfășurarea unei acțiuni coordonate pe acest tărîm.

În urma discuțiilor, participanții au căzut de acord, printre altele, că sînt necesare studii sistematice, întreprinse în cadrul universităților, institutelor de cercetări, academiilor de științe etc., asupra problemelor complexe pe care le ridică creșterea dinamică a zonelor urbane; că toate mijloacele de influențare trebuie folosite pentru educarea oamenilor ce trăiesc în actuala lume în curs de urbanizare; că Națiunile Unite ar trebui să recunoască așezările omenești ca un domeniu distinct de activitate, să creeze cadrul organizatoric necesar funcționării acestui sector și să-i aloce fondurile care să-i permită să facă față problemelor ridicate de criza urbană.

Totodată, participanții au hotărît să ia inițiativa de a începe pregătiri în vederea înființării unei Asociații mondiale, dedicate problemelor așezărilor omenești, și de a pregăti organizarea unui « An al așezărilor omenești ».

Publicăm mai jos textul integral al « *Declarației de la Delos* ».

Noi, subsemnații, aparținînd unei mari varietăți de discipline, națiuni, opinii politice și grupări culturale, întruniți la Delos, astăzi, 12 iulie 1963, afirmăm și declarăm:

1 — În decursul istoriei, orașul a fost leagănul civilizației și al progresului uman. Astăzi, ca și toate celelalte instituții umane, el este strîns legat de cea mai adîncă și largă revoluție ce a afectat vreodată omenirea.

2 — Această revoluție se desfășoară sub semnul unei schimbări dinamice. În viitorii 40 de ani, populația lumii se va ridica pînă la 7 miliarde de oameni. Știința și tehnologia determină, într-o măsură mereu crescîndă, procesul vieții omenești. Pe măsura dezvoltării lor, comportarea socială a omului este profund modificată. În toate domeniile, aceste schimbări se prezintă ca un pericol, însoțit însă de oportunități și mai mari încă. Omul poate folosi energia atomică pentru a reduce toate așezările omenești la nivelul ruinelor Hiroșimei. Pe de altă parte, atomul îi poate pune omului la dispoziție suficientă energie pentru a satisface toate nevoile omenești. Populația lumii poate depăși cu mult posibilitățile de aprovizionare cu hrană. Pentru a ține doar pasul cu mărirea populației, producția alimentară va trebui să crească de trei ori pînă în anul 2000. Și totuși, pentru prima oară avem mijloacele de a asigura suficientă hrană pentru toți.

3 — Aceste paradoxuri sînt larg cunoscute. Ceea ce nu se înțelege însă este faptul că neadaptarea așezărilor omenești la schimbările dinamice poate depăși în curînd însăși bolile și foametea ca unul din cele mai grave riscuri — exceptînd războiul — ce amenință specia umană.

4 — O trăsătură universală a revoluției mondiale este mișcarea oamenilor înspre așezările urbane într-un ritm tot mai rapid. Populația lumii crește cu 2% pe an, iar populația urbană cu peste 4%. În cursul viitorilor 40 de ani se vor ridica mai multe construcții urbane decît de-a lungul întregii istorii de pînă acum a omului. Este de pe acum evident că o proastă planificare a dezvoltării urbane produce o risipă de neiertat. Lipsa oricărei previziuni duce la haos în orașe, la subminarea ordinii civice și la distrugerea diverselor tradiții istorice prețioase. Ca urmare, necesitatea unei amenajări rationale și dinamice a așezărilor omenești, atît în prezent, cît și în viitorul apropiat, este inerentă actualei situații urbane.

5 — Omul poate acționa pentru a face față acestei noi crize. Există resurse suficiente în acest scop. Tehnologia modernă permite mobilizarea de mijloace materiale pe o scară cu totul nouă. Națiunile dezvoltate cheltuiesc 150 000 milioane de dolari în fiecare an pentru armamente, și totuși venitul lor național este în creștere. Miliarde sînt cheltuite anual pentru serviciile sociale, din care unele au devenit necesare ca urmare a deficiențelor constatate în cadrul vieții urbane. O dată ce existența unei probleme este recunoscută, resursele pentru a o rezolva pot fi găsite. Este adevărat că aceste resurse nu sînt disponibile în mod egal. Unele societăți mai sînt încă lipsite de mijloace de acțiune. Nu este însă vorba de o lipsă absolută și, în timp ce aceste societăți se modernizează, insuficiențele lor materiale pot fi compensate printr-un ajutor susținut acordat de regiunile mai avansate din punct de vedere tehnologic.

6 — Liniile principale ale politicii de urmat sînt și ele mai clare ca niciodată, mulțumită, în parte, marii extinderi a studiilor sistematice privitoare la comportamentele oamenilor. Scopul trebuie să fie de a produce așezări care să satisfacă omul nu numai în calitatea lui de părinte și lucrător, ci și în aceea de artist și cetățean. Participarea sa activă este esențială pentru a da formă mediului înconjurător. El trebuie să fie în măsură de a folosi în mod creator posibilitățile încă neprevăzute ale tehnologiei în plină dezvoltare. Urbanismul însuși trebuie să vegheze ca aceste posibilități să nu fie excluse printr-o concepție statică a așezărilor omenești. În sfîrșit — și mai presus de orice — cetățeanul trebuie să se simtă la largul său în cadrul propriei sale culturi și să dea dovadă de receptivitate față de alte culturi.

7 — În momentul cînd examinăm posibilitatea aplicării acestor principii la problemele de urbanism, simțim nevoia unei foarte cuprinzătoare reforme și a unei consolidări a instituțiilor și procedurilor existente. Pînă în prezent sistemele de educație, de toate gradele, nu au luat măsuri suficiente pentru a face față noilor probleme ridicate de așezările omenești sau pentru a explora posibilitățile de a face față acestor probleme pe calea unei amenajări raționale. În universități, aplicarea științelor de bază pentru buna stare a oamenilor este fragmentată. Aceste științe se ocupă de unele probleme ale omului — de sănătatea, nutriția, educația sa — dar nu de om ca întreg, nu de om în cadrul societății. Acesta este motivul pentru care subliniem, cu toată urgența posibilă, credința care ne animă că în fiecare din acțiunile noastre, în organizațiile ce se ocupă de aceste probleme la nivel național sau internațional, în instituțiile de învățămînt superior — publice sau particulare — societatea noastră trebuie : *a)* să pună bazele unei noi discipline sui generis care să se preocupe de așezările omenești; *b)* să ia inițiativa unor cercetări de bază, cît mai aprofundate; *c)* să reunească pe specialiștii în alte discipline interesate pentru a colabora în comun la întocmirea de proiecte din acest domeniu; *d)* să elaboreze noi metode de formare a cadrelor în măsură să preia conducerea și răspunderea în această sferă de acțiune; *e)* să atragă pe unele din cele mai bune minți tinere spre acest nou domeniu de cercetare, dezvoltare și practică.

8 — Provenim din țări și medii culturale diferite. Convingerile noastre politice diferă, profesiunile noastre sînt variate. Noi credem însă că problema așezărilor omenești are un caracter general și fundamental în noua și dinamica noastră lume și că trebuie astfel considerată și studiată încît, ca și toate celelalte mari discipline, să depășească diferendele noastre cu caracter local. Sîntem de părere că realizarea practică a unei politici în domenii de importanță atît de vitală ca utilizarea terenurilor, plasarea investițiilor sau sistematizarea orașelor în timp va fi determinată de politicile și necesitățile interne și, în calitate de cetățeni, ne angajăm să aducem aceste probleme în centrul dialogului politic al societăților noastre locale. Noi nu sîntem, însă, divizați în privința a ceea ce dorim să afirmăm cu cea mai mare tărie și anume că sîntem cetățenii unui oraș mondial, amenințat de propria sa expansiune teritorială, și că, la acest nivel, grija și datoria noastră sînt pentru « Om însuși ».

PREGĂTIREA UNEI CONFERINȚE REGIONALE BALCANICE PENTRU URBANISM

La 19 și 20 februarie a.c. a avut loc la Sofia întîlnirea reprezentanților arhitecților din țările balcanice, la care a fost adoptat programul organizării unei conferințe regionale balcanice a arhitecților, sub aspiciile U.N.E.S.C.O. și ale Uniunii internaționale a arhitecților. Conferința va avea loc în luna mai 1965, în Bulgaria, și va fi consacrată problemelor construcției orașelor moderne. În timpul conferinței de la Sofia va fi organizată o expoziție cu fotomontaje din țările balcanice.

La întîlnire au participat specialiști din R.P. Bulgaria, Grecia, R.S.F. Jugoslavia, R.P. Romînă și Turcia. Din R.P. Romînă a participat prof. arh. Gustav Gusti, vicepreședinte al C.S.C.A.S. și membru în conducerea Uniunii arhitecților din R.P. Romînă

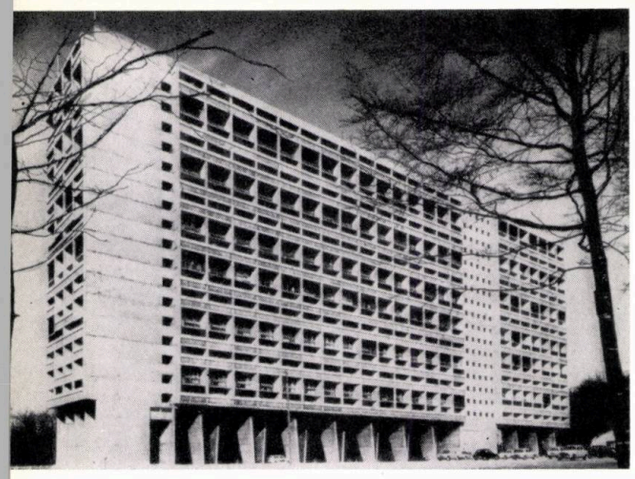

Vedere generală a unității de locuit de la Briey-en-Forêt

«UNITATEA DE LOCUIT» DE LA BRIEY-EN-FORÊT
Le Corbusier

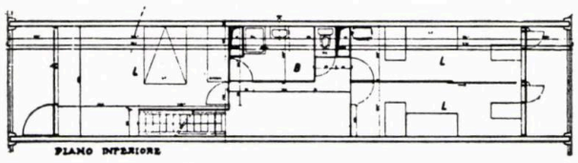

Plan al nivelului inferior al apartamentului, în care camera de dormit se află sub camera de zi

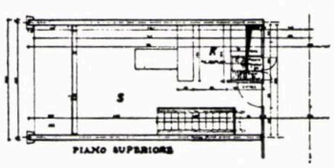

Plan superior al camerei de zi din același apartament

Secțiunea transversală și planurile unității de locuit «Michelet» din Marsilia

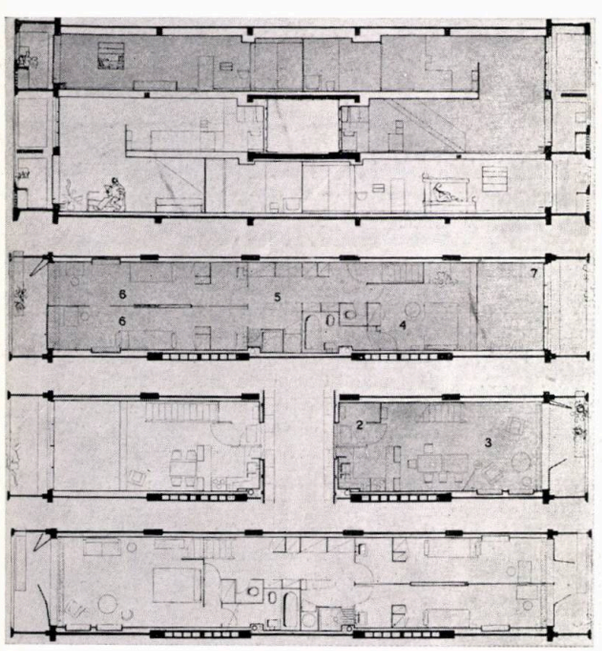

Cea de a patra «unitate de locuit de mărime conformă» a fost construită, după planurile lui Le Corbusier, în mica localitate alsaciană Briey-en-Forêt. Celelalte construcții ce au precedat-o se găsesc la Marsilia, Nantes-Rezé și Berlin.

Construcție lamelară, «unitatea de locuit» de la Briey are 17 etaje pe 51 de piloți. Dimensiunile ei sînt: lungime 110 m, lățime 19 m, înălțime 62 m. Clădirea conține 339 de apartamente de la una pînă la opt camere, dispuse de-a lungul a șase coridoare centrale luminate artificial: 51 apartamente de o cameră a 23,62 m², 57 apartamente de două camere a 43 m², 223 apartamente de 4 camere a 80 m², 7 apartamente de 6 camere a 110 m² și un apartament de 8 camere de 138 m². Suprafața locuibilă totală este de 20 239 m², iar suprafața logiilor de 1 700 m².

În prezentarea pe care o face clădirii revista engleză «Architectural Design» se arată că la Briey-en-Forêt este vorba «mai curînd de o copie» a celor trei construcții care au precedat-o «decît de o evoluție» a soluțiilor anterioare. «Este păcat, arată mai departe revista, că foarte puțini sau poate niciunul din locatari nu locuiesc cu plăcere acolo. Locatarul obișnuit care își petrece doi sau trei ani în această clădire o consideră doar ca un punct de plecare lipsit de confort spre o locuință cu grădiniță. (...) Dar cum ne putem oare aștepta ca cineva obișnuit cu un standard de viață decent să aprecieze un perete despărțitor din placaj între două camere de dormit (gîndiți-vă la zgomot), o cadă de baie căreia îi trebuie o jumătate de oră pentru a se umple (și în care numai un contorsionist se poate simți bine) sau o cameră de zi cu un tavan albastru sau roșu (schimbările sînt interzise, ele fiind alese de Le Corbusier personal)?».

Din cele relatate de revista londoneză rezultă că Le Corbusier însuși consideră dimensiunile apartamentelor și zonele de serviciu ca totalmente nesatisfăcătoare, singura «unitate de locuință» conformă cu prevederile sale, din punctul de vedere al dimensiunilor și al finisajului, fiind cea construită la Marsilia.

Această primă întruchipare a principiilor elaborate de Le Corbusier de-a lungul unui sfert de secol a fost, într-adevăr, salutată atunci ca un eveniment de importanță istorică. «În «unitatea de locuință» de la Marsilia, scrie criticul Michel Ragon în *Le Livre de l'Architecture moderne*, Le Corbusier a păstrat ideea de libertate individuală într-o organizare colectivă. Fiecare din apartamentele sale, din locuințele sale individuale, posedă un etaj, întocmai ca locuințele tradiționale. Aceste apartamente sînt instalate în osatura de beton fără a se atinge unul pe celălalt. Nimeni nu aude, deci, zgomotele de la vecin. Nimeni nu-și vede vecinul, căci nu există vizavi sau curți interioare (toate ferestrele se deschid spre natură...)». O proliferare a unor astfel de construcții, consideră Ragon, ar realiza acel «Oraș luminos» (Cité radieuse), fiecare «unitate de locuit» constituind un element component al acestuia. Aceasta din urmă «este un exemplu de arhitectură și un început de urbanism. Orașul luminos este culminarea acestui urbanism, realizarea lui totală. El permite evitarea acestor două plăgi: deșertul de piatră, de beton și de oțel (tip New York) și orașele-grădină orizontale (tip suburbie pariziană). Unitățile de locuință sau orașe-grădină verticale pentru 1 500 locuitori permit realizarea unui nou urbanism la baza căruia stă protecția pietonului, izolarea de zgomote și care redă locuinței soarele, iar orașului verdeața și spațiul». (M. Ragon, op. cit.).

Așa cum a fost cazul cu toate proiectele și realizările lui Le Corbusier, și Unitatea de locuit de la Marsilia — prima în felul ei — a dat naștere la înverșunate controverse. În 1949, în preajma începerii lucrărilor, ing. Vladimir Bodiansky — care a jucat un rol de frunte în construirea acestei clădiri — spunea în legătură cu aceasta: «Răspunderea noastră (a constructorilor Unității de locuință N.R.) este mare. În întreaga lume avem nenumărați prieteni care urmăresc cu atenție eforturile noastre. În întreaga lume avem nenumărați adversari care urmăresc cu tot atîta atenție eforturile noastre. Dacă reușim, faptul va fi considerat doar ca o picătură în ocean din punctul de vedere al imenselor resurse ce se află la dispoziția omului; o experiență, o contribuție adusă arhitecturii moderne, eventual un pas semnificativ. Dacă dăm greș, va fi interpretat ca un eșec al arhitecturii moderne...»

În acest sens, considerăm interesant a cita unele din observațiile cunoscutului critic american Lewis Mumford într-un eseu (The Marseille «Folly») publicat în 1957 și avînd ca subiect «Unitatea de locuit» de la Marsilia:

«Într-o oarecare măsură, și considerat abstract, ca experiență vizuală, exteriorul clădirii constituie un succes». Acest exterior «nu înregistrează numai funcțiunile interioare, dar și cîștigă din punct de vedere estetic prin exprimarea lor arhitecturală. Oricît de ineficace ar fi structura ca unitate de locuit, ea servește ca expresiune arhitecturală în care structura și decorația devin un tot, ca urmare a respectului arhitectului față de mijloacele sale». (...) Dar «cînd ajungem în interior, trebuie să punem punct laudei pentru realizările plastice ale lui Le Corbusier... (...) În loc de a proiecta cel mai bun plan pentru apartamente, el a ales cel mai prost plan imaginabil pentru a-l putea înghesui în costisitoarea și complicata structură în domino. (...) Zona interioară a apartamentelor lui Le Corbusier, aproximativ o treime a suprafeței lor, este lipsită de lumină naturală, de vedere sau de aerisire directă. Cu excepția camerelor de zi, înalte de cca. 4, 5 m, odăile sînt nu numai înguste, dar și apăsător de joase (2,12 m)... Toate dependințele din apartamente au lumină și ventilație artificială, chiar și bucătăriile, care dau în camerele de zi. În apartamentele mai mari, dormitorul părinților se bucură de prea puțină izolare atunci cînd în camera de zi se află cineva, deoarece dormitorul se găsește la mezanin și dă spre camera de zi, neputînd fi ferit de zgomotele sau mirosurile provenind de acolo. Aceasta devine mai mult decît o inconvenientă atunci cînd o persoană vrea să doarmă sau să citească în timp ce altele ascultă muzică sau discută. Situația devine intolerabilă cînd unul din părinți este bolnav. Pe scurt, acest plan, prin dimensiunile sale arbitrare, lipsa de izolare interioară, nereușita de a folosi din plin amplasarea în teren deschis, este un exemplu perfect al acelei stări de spirit procusteene care a început să domine arhitectura modernă. (...) Cu îndrăzneala geniului, Le Corbusier a reușit să anuleze aproape toate avantajele inițiale pe care le avea la dispoziție. Căci aici, pe un teren deschis, o clădire izolată este proiectată ca și cînd nu ar exista decît un minimum de teren, ca și cînd nu exista un peisaj demn de a fi luat în considerare, ca și cînd soarele, aerul și priveliștea pot fi excluse dintr-o treime a spațiului locuibil fără ca aceasta să dăuneze. Numai acei dispuși să sacrifice conținutul intern al arhitecturii în favoarea impresiei exterioare, să deformeze viața pentru a crea, după expresia lui Emerson, «o moarte pe care o numesc artă», numai aceia pot considera unitatea de locuit drept un model demn de a fi lăudat și copiat».

Nu știm dacă aceste ultime cuvinte constituiau un răspuns dat lui Walter Gropius, care, după inaugurarea Unității de locuit de la Marsilia, afirmase că «oricare arhitect care nu găsește că această clădire este frumoasă, ar face mai bine să se lase de meserie», dar un lucru este cert: Mumford nu s-a lăsat de meserie.

R. V.

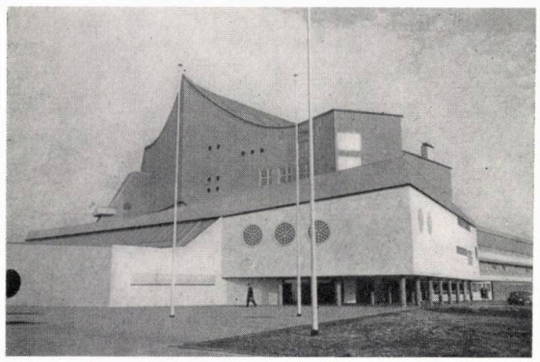

FILARMONICA DIN BERLIN
Hans Scharoun

A trecut mai mult de un an de la inaugurarea Filarmonicii din Berlin şi intensitatea discuţiilor în jurul acestei realizări încă nu a slăbit.

Noua clădire, care va adăposti concertele Filarmonicii din Berlin dirijate de Herbert von Karajan, este rezultatul unui concurs din anul 1956 şi va constitui elementul pivot al unei compoziţii ample, ce va cuprinde Galeria secolului XX, Biblioteca de stat, o sală de concert pentru muzică de cameră, un complex de muzee. Sala are circa 60 × 60 m, cu un volum de 26 000 m³ şi o capacitate de 2 218 locuri. Deconcentrantă pentru o primă luare de contact, Filarmonica este rezultatul unei îndelungate frămîntări a autorului în găsirea unor spaţii cu o nouă expresivitate, cercetare începută încă în jurul anilor 1920, lucru confirmat de numeroase schiţe anterioare.

Clădirea este ilustrarea practică a unor probleme discutate pînă acum numai teoretic. Mai mult, pune în discuţie o serie de principii fundamentale ale corelaţiei om-spaţiu-muzică şi unele concepţii despre arhitectură în general. S-a încercat aici redarea unei senzaţii spaţiale naturale, cu dealuri, văi, cer, vii care se caţără pe dealuri, idee mai veche a lui Scharoun. Filarmonica reprezintă o afirmare a « arhitecturii organice », creînd un spaţiu viu, dinamic, legat intim de obiectul manifestării artistice şi de spectator. Se pare că fragmentarea locurilor în grupe de scaune care urcă şi înconjoară podiumul din toate părţile, în planuri niciodată paralele, dă o senzaţie de intimitate neobişnuită.

Exteriorul, ca şi interiorul, dă naştere la forme şi spaţii care nu pot fi considerate ca arhitectură în înţelesul obişnuit al cuvîntului. « Muzica în centru », pentru a ne exprima cu cuvintele lui Scharoun, « a fost de la început ideea conducătoare din care derivă forma sălii, care îşi păstrează prioritatea faţă de întregul edificiu. . . Comunitatea auditoriului este dispusă în mod viu şi grupată pe diverse planuri în jurul orchestrei. . . astfel încît sala — în toată mărimea ei — păstrează o anumită intimitate. Concepţia constructivă nu porneşte de la formal estetic, ci de la prioritatea om-spaţiu-muzică, un nou fel de relaţie ». Clădirea este gîndită « muzical » şi creşte din interior spre exterior. Dispunerea auditoriului în jurul orchestrei schimbă natura audiţiei însăşi: auditoriul devine un element activ, care participă din plin la momentul trăirii muzicale. Totodată, forma adoptată prezintă avantaje din punct de vedere acustic: distanţa maximă a spectatorului de podium este ceva mai mică de 30 m, pe cînd în alte săli ea ajunge şi la 40 m. Planurile frînte ale grupurilor de scaune ajută la obţinerea unei senzaţii de învăluire sonoră destul de apreciată. Dispoziţia pe trei laturi ale podiumului a unor grupuri de scaune, pînă la o înălţime adecvată, formează practic peretele reflectant necesar. Acustica este ajutată de 10 suprafeţe reflectante convexe, suspendate deasupra orchestrei la cca. 10 m, iar pentru a obţine un sunet cald, propice efectelor muzicii secolului 19 de care berlinezii sînt foarte legaţi, s-au folosit 135 rezonatori piramidali Helmholz ataşaţi de plafonul sălii. Învelitoarea dublă, aşezată la o distanţă de 6 m, formează o bună izolaţie acustică şi permite o vizitare uşoară a instalaţiilor.

Majoritatea criticilor şi a celor care au audiat concertele, au apreciat calitatea audiţiei cu excepţia unor locuri asupra cărora va trebui insistat.

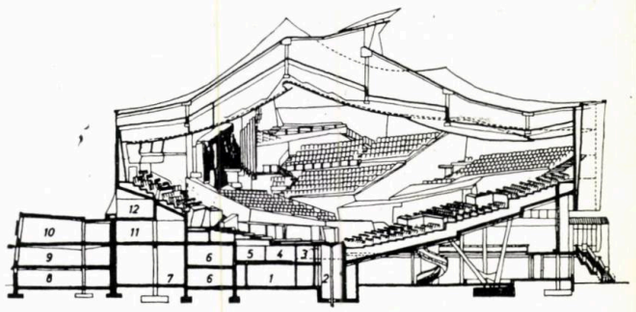

Secţiune longitudinală

În ceea ce priveşte plastica volumului interior şi exterior este interesantă constatarea unora că, în pofida unei aparente lipse de ordine în înţelesul obişnuit al cuvîntului, totul în această clădire contribuie la un efect de echilibru, de unitate.

Desigur că o lucrare de asemenea amploare a suscitat numeroase discuţii. Printre alţii, Jürgen Joedicke consideră că filarmonica reprezintă un moment în dezvoltarea arhitecturii, scoţînd în evidenţă calităţile acustice şi plastice ale sălii; totuşi, arată în continuare Joedicke, dacă interiorul constituie o reuşită, nu se poate spune acelaşi lucru, din păcate, şi pentru expresia exterioară: separarea corpurilor de clădiri nu lasă să se bănuiască nimic din continuitatea orizontală şi verticală a funcţiunilor interioare, culorile lasă de dorit, iar subasmentul de culoare deschisă jeneză prin contrast cu corpul principal. Asemenea păreri au mai fost auzite şi din mijlocul publicului berlinez la inaugurarea sălii.

Faţă de lumea « unghiului drept », viziunea spaţială a lui Scharoun, atît de deconcentrantă la prima vedere, este un nou punct de vedere.

S. J.

Plan parter

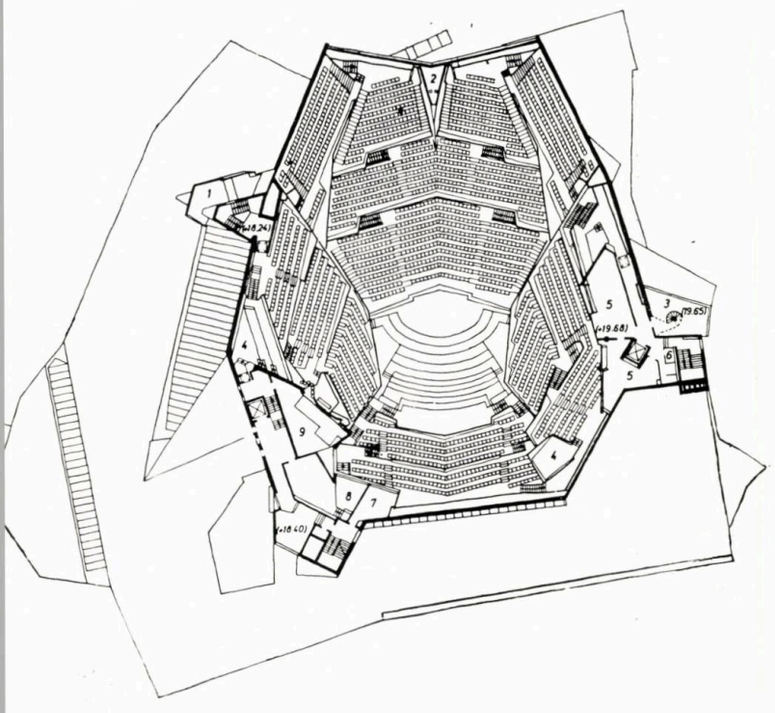

Sala de concerte

ANGLIA

Complexul recent construit pentru facultatea de mecanică din cadrul Universității din Leicester (autori: arhitecții James Stirling, James Gowan, M. Wilford), cu o capacitate de 250 studenți, cuprinde ateliere, laboratoare de cercetări, amfiteatre pentru cursuri, încăperi pentru corpul didactic și administrație (fig. 1).

Terenul, destul de restrîns, a fost ocupat aproape în întregime de ateliere determinînd gruparea celorlalte funcțiuni (laboratoare, amfiteatre, birouri etc.) în două clădiri-turn. Atelierele, dotate cu utilaj greu, au fost amplasate la parter, în centrul compoziției. Urmărind principiul flexibilității, diviziunile atelierelor nu sînt structurale, ele păstrîndu-și independența față de acoperiș.

Înălțimea clădirii-turn a fost dictată de înălțimea minimă necesară rezervorului de apă (30 m), amplasat la partea superioară a acesteia.

O parte din laboratoare sînt prevăzute cu un sistem de ferestre dispuse în consolă, care permit o ventilare transversală ușoară și economisesc instalarea unui sistem complex de condiționare.

Amfiteatrele, cu capacitatea de 100 și 200 locuri, sînt exprimate prin volume în consolă.

La atelierele cu trei niveluri, structura este de beton armat monolit, ultimul nivel fiind cu 3 m în consolă. Pardoselile sînt executate din elemente prefabricate cu o lungime de 6 m. Acoperișul este conceput ca o placă ondulată din ferme de oțel și luminator (deschidere 17 m). La atelierele centrale, structura este formată din stîlpi prefabricați și grinzi turnate. Acoperișul, similar, cu o deschidere de 8,5 m. Coșul de beton armat are 40 m cu o porțiune de capăt de 3 m, executat din PVC, împotriva coroziunii datorită acizilor proveniți din amestecul fumului cu apele de ploaie. Turnul (37 m) este conceput din două corpuri legate cu un sistem de circulație format din două scări și ascensor, pe structură de beton armat monolit. Amfiteatrul mare, care se sprijină pe 4 stîlpi, este practic o cutie de beton armat cu pereții de 27 cm și amplasat excentric față de turn; aceiași stîlpi suportă și turnul de 37 m.

Principiul flexibilității s-a extins și asupra echipării tehnice. Toate instalațiile (de încălzire, gaz, aer comprimat, instalații de vid, electrice) au fost amplasate perimetral față de laboratoare.

Programul cerea în mod special luminarea nord a atelierelor; condițiile locale au impus de aceea rezolvarea luminatoarelor la 45° față de axa clădirii.

« Architectural Design », Londra, nr. 2/1964.

1

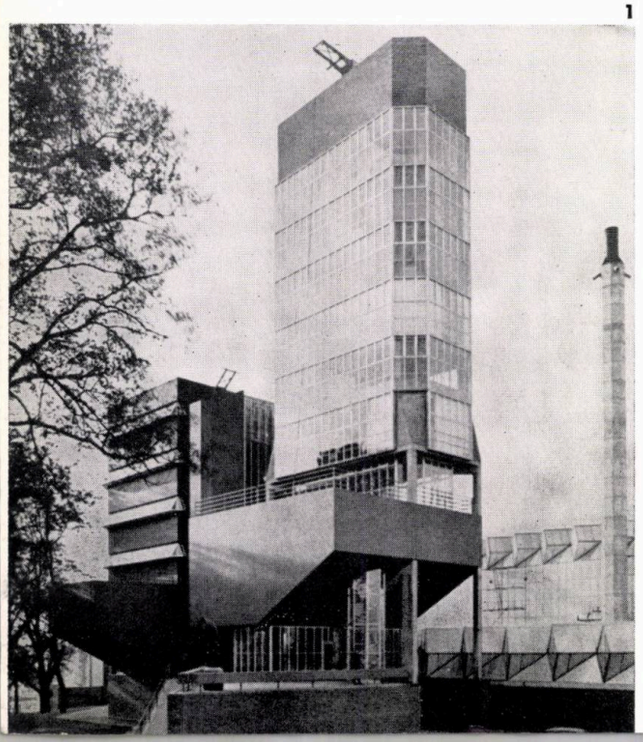

BELGIA

Revista belgiană « La Maison » a publicat un articol al arhitectului Lucien Kroll, referitor la estetica urbană, din care spicuim următoarele pasaje semnificative:

« Ce frumos este să ne preocupăm de estetică urbană. Și cît de lipsit de eficacitate !. . .

Ordonarea echilibrată a spațiilor urbane se referă, în primul rînd, la volume pline sau goale în slujba omului. A considera peisajul domestic ca operă a numeroși artiști reuniți pare o iluzie nefastă. Înseamnă a uita (sau a nu voi să recunoaștem) că arhitectura și mai ales urbanismul servesc o anumită societate. Traseul și volumele aglomerațiilor sînt rezultatele automate ale nevoilor directe. Ele sînt făcute după chipul și asemănarea societății timpului: o societate are urbanismul pe care îl merită. . .

Estetica noastră urbană a încetat de a mai fi imaginea unei societăți sănătoase și nu mai ascultă decît de o singură lege: interesul financiar, al cărui complice este întreaga societate. . . Într-adevăr, de ce se construiește un imobil-turn într-un anume loc? Oare dintr-o necesitate determinată de o anchetă sociologică și urbanistică? Cred că foarte rar se întîmplă aceasta. În orice caz, pentru că aportul financiar al operațiunii este considerat suficient.

Traseul orașelor noastre nu ascultă decît de o lege principală: interesul cîtorva. Suburbiile noastre nu există decît în funcție de speculațiile cu terenurile. Numai rareori este existența lor paralelă unui interes general.

Cunoscînd aceasta, cum putem oare vorbi de estetică urbană? Și cu cine să vorbim? Opinia publică se arată uneori interesată, dar nu în mod activ. Decît doar cînd e vorba de cîțiva pomi. . . .

Cît de lipsit de eficacitate este să ne preocupăm de estetică urbană! ».

« La Maison », Bruxelles, nr. 3/1964

R. D. GERMANĂ

Revista « *Deutsche Architektur* » publică un studiu amplu privind proiectarea hotelurilor în R.D.G. în etapa actuală.

Datele statistice arată că în R.D.G., cu toate distrugerile provocate de ultimul război, numărul de paturi în hoteluri a crescut din anul 1945 pînă azi cu 40 000. În majoritatea lor, hotelurile sînt amenajate în construcții mici, vechi, improprii, care prin confortul și funcționalitatea lor nu se pot încadra în nicio categorie de hotel. Construcții noi de hoteluri au fost ridicate, în ultimii ani, în cele mai importante orașe ale țării, însă într-un număr redus. În concluzie, s-a prevăzut ca rețeaua hotelieră din R.D.G., pînă în anul 1970, să se completeze prin construirea mai multor mii de paturi.

Revista prezintă șase proiecte pentru noi hoteluri la Berlin, Magdeburg, Karl Marx-Stadt, Potsdam și Leipzig, unele din ele fiind astăzi în exploatare, altele în fază de execuție sau de proiect.

Pe baza analizei amănunțite a acestor proiecte, din punct de vedere al amplasamentului și circulației, al funcționalității, al rezolvării constructive și al economicității execuției și exploatării, se scot în evidență deficiențele esențiale, comune proiectelor, și factorii cărora ele se datoresc și se fac unele propuneri pentru activitatea viitoare.

Se constată insuficienta preocupare pentru alegerea amplasamentului hotelului: accesul este adesea dificil, spațiul pentru parcarea mașinilor este prea mic și nu ține seama de dezvoltarea turismului în viitor; în unele cazuri s-au dat două intrări pentru vizitatorii hotelului, rezolvare nejudicioasă.

Nu s-a urmărit întotdeauna posibilitatea de a se folosi prefabricatele în construcție; prin dezvoltarea parterului cu hol de recepție, salon, restaurante, servicii etc., s-a eliminat în multe cazuri folosirea de elemente prefabricate sub corpul de cazare. Această rezolvare de plan a dus în alte cazuri la un sistem mixt cu construcții monolite la parter și din panouri mari sau elemente spațiale la partea superioară (fig. 2).

Se fac propuneri pentru o schemă a hotelului în care partea comună și gastronomică să fie într-un corp pe parter, legat de cel de cazare, astfel ca execuția acestuia din urmă să fie ușoară, rapidă și să se bazeze pe elemente tipizate și prefabricate (fig. 3, 4, 5).

Majoritatea hotelurilor au fost proiectate pentru un anumit grad de confort, dar prin felul cum au fost tratate etajele, cît și prin raportul dintre numărul de paturi și gradul de dezvoltare al părților comune, se trece întotdeauna într-o categorie superioară, ceea ce duce la o ineficiență economică din toate punctele de vedere. De asemenea se observă o neconcordanță între gradul de confort al camerelor (un procent mare de camere cu duș sau chiar numai cu lavoar) și gradul superior de confort al restaurantelor și celorlalte părți comune.

În urma constatărilor făcute, în revistă se propun următoarele:

— proiectarea hotelurilor să se bazeze pe un plan științific, aprobat de organele de resort, al dezvoltării rețelei hoteliere pe regiune; acest plan să indice necesarul de paturi, pe categorii de hotel, mărimea fiecărui obiect și ordinea lucrărilor; tema să se întocmească în strînsă colaborare de către urbanist, proiectant, tehnolog și economist;

— în alegerea amplasamentului să se țină seama de posibilitatea de a se primi grupuri mari de turiști (accesul în hotel, parcaje);

— la baza proiectării-tip să stea în special caracteristicile hotelului de gradul III, avînd în vedere necesitatea reducerii costului construcțiilor social-culturale;

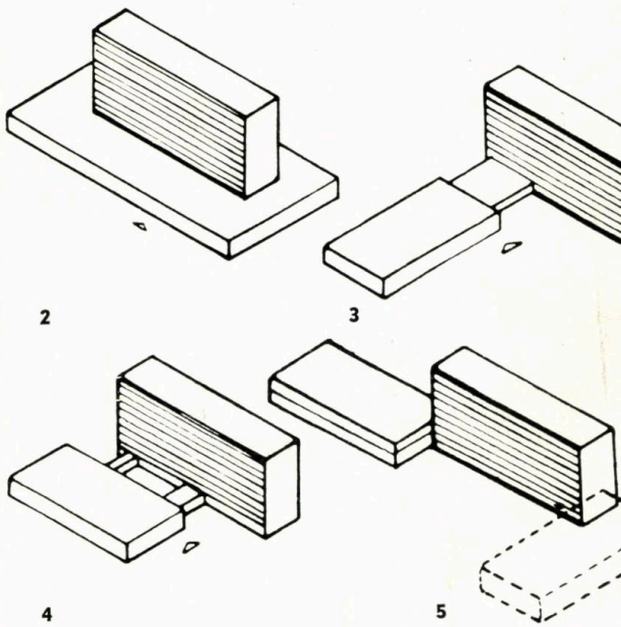

2 3

4 5

6

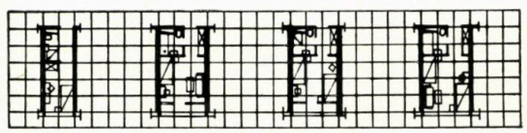

— funcție de aceasta să se analizeze dezvoltarea părților comune și să se reducă la minimum necesar ; se recomandă comasarea a două unități pentru un singur serviciu de etaj (2×22 paturi) ; pentru camerele cu un pat să se folosească traveea de 2,40 m, iar pentru cea cu două paturi, traveea de 3,60 m (fig. 6), știut fiind că în cazul folosirii a două travei de 2,40 m (4,80 m) se pierde mult spațiu atît în cameră cît și în vestibul ; să se reducă la minimum suprafețele auxiliare prin renunțarea la spălătorie proprie, prin prelucrarea în bucătăria restaurantului a unor semipreparate venite din afară ;

— schema construcției trebuie să permită o execuție bazată în exclusivitate pe un grad înalt de prefabricare (planșee prefabricate, panouri mari, elemente spațiale etc.) ; în instalații trebuie să se folosească noduri prefabricate tip ;

— se propune standardizarea mobilierului pentru camera de hotel, bazată pe existența unui număr mic de celule tip.

Pentru a se putea încadra un hotel într-o anumită categorie și pentru ca să existe criterii unice de comparație a apărut necesitatea clasificării lor. Astfel, se propune o grupă superioară de hoteluri reprezentative, în timp ce hotelurile de călători se împart în trei categorii sau chiar patru, ținînd seama de necesitatea de a se da un număr de paturi la un preț foarte redus. Diferențierea se traduce prin costul parital al unui loc la hotel ; de aci decurg caracteristici variate, pe care revista le arată amănunțit.

Studiul face și unele propuneri în ceea ce privește indicii de suprafețe pentru diferitele categorii și se încheie cu un tabel comparativ al diferiților indici de capacitate, spațiali, de cost al cîtorva hoteluri noi din R.D.G. ca și indicii propuși pentru un hotel tip.

« *Deutsche Architektur* », *Berlin, nr. 2/1964*

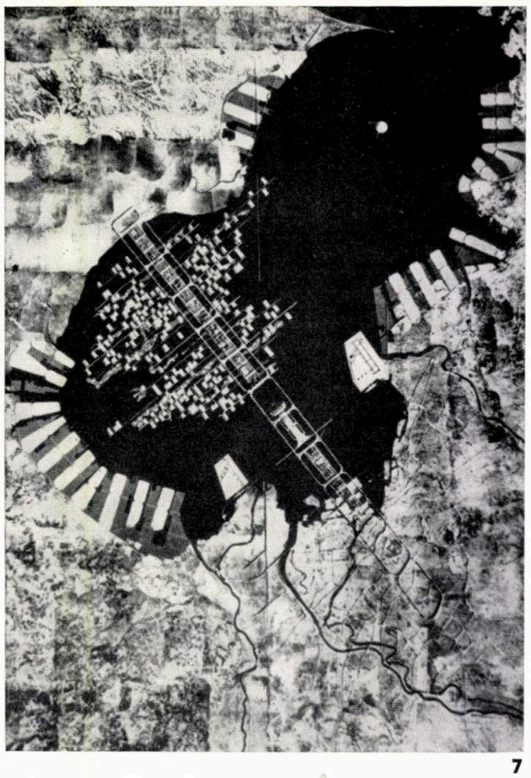

7

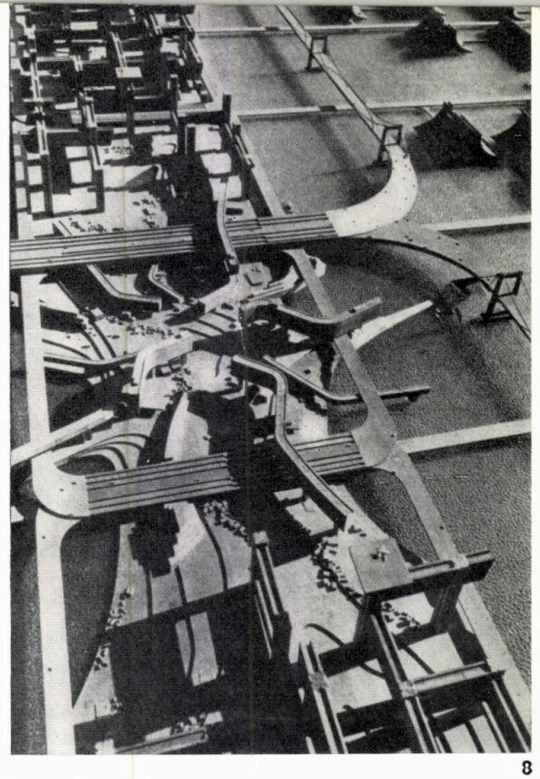

8

Proiect de sistematizare pentru orașul Tokio — Propunerea lui Kenzo Tange — Vederi ale machetei

R. F. GERMANĂ

Utopie și realitate în urbanism

Primul număr al revistei germane «*Bauen und Wohnen*», apărut în anul 1964, este consacrat în întregime problemelor de urbanism. Revista cuprinde articole în care sînt ridicate probleme deosebit de interesante și de actuale.

Articolul « *Utopie și realitate în urbanism* », semnat de prof. dr. ing. Jürgen Joedicke, sub a cărui îndrumare a apărut întregul număr al revistei, constituie un îndemn către studiul problemelor de proiectare și de sistematizare, specifice contemporaneității și condițiilor viitoare de dezvoltare a orașelor. Prin articolele înserate în acest număr al revistei « *Bauen und Wohnen* », Jürgen Joedicke urmărește să supună unei analize și unei discuții largi în rîndul arhitecților probleme ca de exemplu : raportul dintre obiectul arhitectural, respectiv clădirea unicat, și structura viitoare a orașului ; relația dintre activitatea de cercetare în domeniul sistematizării și realitățile procesului de renovare urbană în plină desfășurare ; posibilitățile de cooperare în studiul problemelor de arhitectură cu sociologia, psihologia etc. În încheiere, autorul articolului subliniază că prin conținutul său acest număr al revistei a fost alcătuit pentru a fi examinat cu atenție, întrucît urmărește să ridice în fața cititorilor aspecte care generează probleme de sistematizare încă deschise, care mai trebuie să fie analizate cu multă adîncime.

În cuprinsul revistei, un loc important îl ocupă, atît prin natura și amploarea problemelor, cît și din punct de vedere al modului de prezentare a acestora, articolul « *Un proiect de plan de sistematizare pentru orașul Tokio* », semnat de arhitectul Kenzo Tange și de Arata Isozaki, Koji Kamiya, Heiki Koh, Noriaki Kurokawa și Sadao Watanabe. Autorii articolului prezintă principalele probleme și principiile, luate în considerare la elaborarea proiectului de sistematizare și de dezvoltare a orașului Tokio, care să corespundă creșterii numărului de locuitori ai orașului de la 10 la 15 milioane de oameni.

Problema centrală ridicată și pusă în discuție de autori este aceea a posibilităților de dezvoltare în perspectivă a orașelor mari și în special a celor cu peste 10 milioane de locuitori. Autorii afirmă că în prezent marile metropole, inclusiv Tokio, se găsesc, în ceea ce privește posibilitățile lor de dezvoltare, într-o stare de totală confuzie. Cauza principală a acestui « *dezastru* » constă, după părerea autorilor, în faptul că structura fizică a unor astfel de orașe este depășită, în sensul că ea nu mai poate face față procesului de expansiune.

Cu toate că promovarea dinamicii de creștere continuă este o caracteristică a orașelor mari, sistemele, structura urbană actuală — moștenire determinată de factorii social-economici specifici orînduirilor sociale ale trecutului — nu pot oferi posibilități de extindere. Pe baza acestor considerente, autorii subliniază necesitatea ca societatea să se ocupe cu toată atenția de aceste orașe mari, uriașe, și să caute rezolvarea problemelor pe care acestea le ridică, descoperind caracterul și expresia lor.

În cuprinsul articolului se prezintă, pornind de la examinarea caracteristicilor esențiale ale orașelor cu 10 milioane de locuitori și de la comentarea importanței lor și a necesității creșterii acestora, propunerile privind sistematizarea orașului, punînd în evidență în special propunerile pentru modificarea structurii orașului. Analizînd situația actuală a orașelor foarte mari și în special aceea a orașului Tokio, autorii ajung la concluzia că structura actuală a metropolei nu este compatibilă cu mobilitatea necesară desfășurării vieții moderne. Forma veche nu mai corespunde și nu poate satisface noile condiții de viață. Sistemul stradal radial nu poate face față cerințelor de mobilitate a celor 10—15 milioane de locuitori.

Planul de sistematizare a orașului Tokio, propus de autori, are la bază următoarele principii :

1 — Trecerea de la sistemul radial centripet la un sistem de dezvoltare liniară.

2 — Crearea posibilităților de cuprindere a structurii orașului, a sistemului de circulație și a arhitecturii într-un tot unitar.

3 — Realizarea unei noi organizări spațiale care să reflecte organizarea deschisă și mobilitatea societății actuale.

Urmărind evitarea dificultăților care apar în desfășurarea circulației din oraș, după părerea autorilor, datorită sistemului inelar, și avînd în vedere lipsa de teren și — ca o consecință a acesteia — posibilitățile limitate de dezvoltare a orașului, în planul de sistematizare se propune crearea unei noi axe urbane, majore, care să traverseze golful maritim către care este orientat orașul. Prin această soluție autorii urmăresc, pe de o parte, să creeze posibilitatea înlocuirii sistemului radial centripet, închis, ce îngreunează dezvoltarea teritorială și rezolvarea circulației, printr-o dezvoltare lineară, deschisă, care ar putea oferi posibilitatea creșterii nestînjenite și armonioase a orașului în etape succesive, iar, pe de altă parte, să învingă criza determinată de lipsa de teren care împiedică dezvoltarea orașului.

Soluția urbanistică se bazează pe soluții constructive deosebit de îndrăznețe. Axul major al orașului conceput ca o înlănțuire de mari inele de circulație vehiculară de mare viteză, în interiorul cărora își găsesc locul construcții corespunzînd diferitelor funcțiuni economice, administrativ-politice și social-culturale ale metropolei, ar urma să fie realizat pe un sistem de plăci suprapuse, suspendate la cca. 60 m deasupra nivelului apelor golfului Tokio. Concepția acestui nou ax magistral al orașului, flancat de sistemele unor ansambluri de locuințe, și acestea deosebit de originale prin rezolvarea arhitecturală și constructivă, exprimă, prin soluțiile propuse, principiile enunțate mai sus.

În cuprinsul capitolelor care se referă la principalele probleme ale planului de sistematizare elaborat pentru orașul Tokio, autorii susțin și fundamentează soluțiile adoptate în propunerile prezentate și încheie articolul cu unele referiri la posibilitățile de realizare a planului propus, astfel :

« Unii vor pune poate sub semnul întrebării posibilitățile tehnice necesare pentru realizarea amenajărilor propuse de noi.

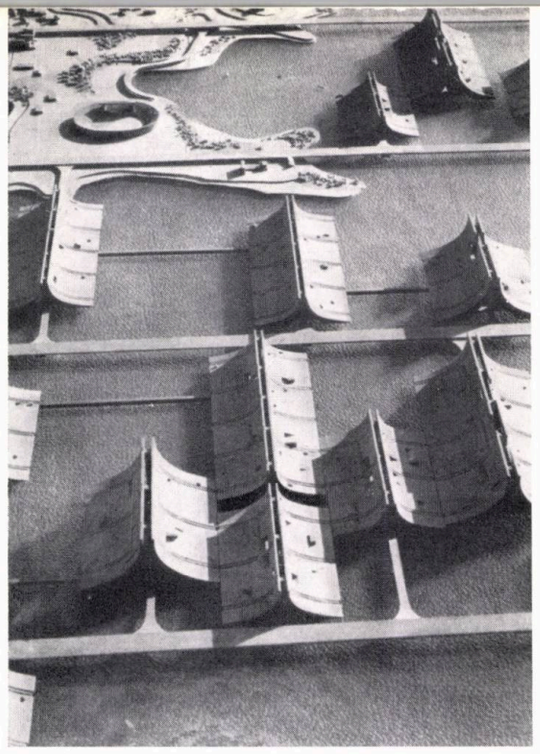

9

Detaliu de sistematizare a unui cartier de locuințe din Tokio — Propunerea lui Kenzo Tange

Acest dubiu ar fi justificat deoarece în ultimii 50 ani nu s-a manifestat în domeniul construcțiilor o evoluție mai deosebită. Cu toate acestea, în tot acest interval a fost oricînd posibil să fie construiți zgîrie-nori de 300 m înălțime și poduri suspendate de 1 km lungime. Pe de altă parte, este greșit să se afirme că în domeniul construcțiilor tehnica nu ar fi făcut progrese, deoarece posibilitățile ei au crescut colosal. Dificultatea a constat în faptul că nu au fost întreprinse lucrări de construcții care să antreneze întreg potențialul tehnicii moderne. Inginerii și arhitecții au putut aplica soluțiile lor numai în măsura unor detalii. Dacă s-ar aborda noi domenii — orașe deasupra mării sau uriașe construcții suspendate — forța latentă a tehnicii moderne ar învinge opreliștile care o îngrădesc acum. Situația actuală a tehnicii construcțiilor nu este un motiv de șovăire. Cînd se va oferi prilejul, tehnica se va manifesta ». . .

Ecumenopolis — S.U.A., anul 2060; populația prevăzută este de 925 milioane locuitori

10

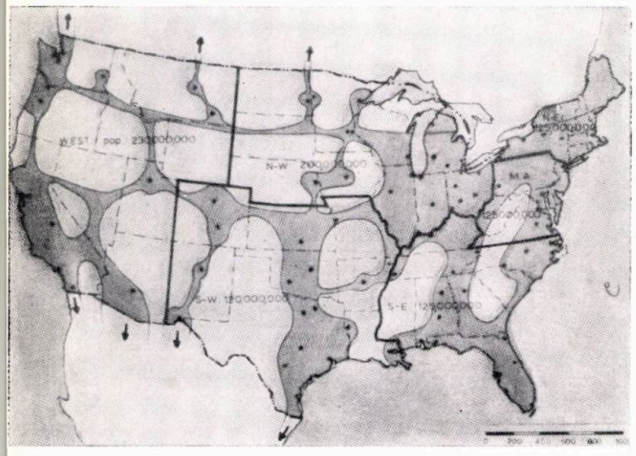

« De asemenea, unii oameni obiectează că planul propus nu este compatibil cu legislația existentă. Ar fi o greșeală să considerăm imuabile actualele legi în construcție. Progresul civilizației și al tehnicii impune treptata revizuire a legislației. În fine, legile au fost statuate pentru a îmbunătăți societatea și ar fi ridicol să argumentăm părăsirea unor planuri pentru făurirea condițiilor unei societăți mai bune, cu păstrarea unor legi vechi ».

« În fine, mulți oameni își vor pune problema dacă construcția pe care o propunem va putea fi realizată în actualele condiții politice. Și acest dubiu este întemeiat fiindcă particularismul care domnește în guvernămînt împiedică apariția oricărei politici cuprinzătoare. În aceste condiții nu este aptă a fi realizată nici o lucrare de ansamblu de amploare ».

Mai departe autorii afirmă: « Tokio nu va fi salvat. Este cu neputință să așteptăm ca forța pentru schimbarea situației orașului să izvorască și să se dezvolte din interiorul actualului sistem și din actuala organizare. Această forță trebuie să vină sub forma opiniei publice din afară. Oamenii de afaceri, pedagogi, personalități marcante din domeniul culturii, jurnaliști și tot poporul trebuie să lucreze la reconstrucția capitalei Japoniei. Dacă acest curent va fi realizat, este de presupus că se vor alătura și mulți politicieni și oameni de stat. Oameni aparținînd tuturor claselor și de toate profesiile ar trebui să abordeze problema asanării orașului Tokio ».

★

Constantinos A. Doxiadis semnează articolul « *Ecumenopolis — orașul viitorului* ».

Articolul cuprinde o trecere în revistă — pe baza concepțiilor autorului — a evoluției orașului, trecînd de la forma și caracteristicile orașului « *polis* » la aceea de « *dinapolis* », specifică epocii de fundare a statelor naționale. Continua dezvoltare a acestor orașe a dus la apariția așa numitelor « *metropolis* », care, la rîndul lor, crescînd și incluzînd localitățile și așezările învecinate, au generat orașul de tip « *megalopolis* », respectiv grupări de metropole strîns legate între ele, ca de exemplu: cele din regiunea dintre Boston și Washington din S.U.A., din Belgia, de pe coasta de est a Chinei, sau din regiunea Bengal (India). Acest fenomen de continuă creștere face pe autor să se considere îndreptățit să presupună că prin analogie creșterea acestor grupări va duce la treptata reunire a tuturor orașelor într-un unic organism, pe care îl numește « *ecumenopolis* ».

Autorul susține că dezvoltarea orașelor de la tipul dinapolis la megalopolis și apoi în continuare la cel de ecumenopolis se bazează pe următoarele cauze:

a) creșterea populației;

b) creșterea capitalului care stimulează activitatea de construcție;

c) tendința către socializare care, după părerea autorului, independent de sistemul politic, duce către o repartizare uniformă a produselor față de toate păturile societății;

d) influența mașinilor ca mijloc de transport și de producție; orașe care în trecut erau populate de oameni și de animale sînt astăzi, dacă se ia în considerare mărimea și numărul acestora, populate în primul rînd de mașini și vehicule și în al doilea rînd de oameni și de foarte puține animale.

Fenomenul de creștere a orașelor și formarea unui sistem de așezări va accelera în mod evident înlocuirea orașelor actuale. Autorul subliniază necesitatea pregătirii condițiilor propice acestei dezvoltări, fără a căuta « rezolvarea » problemelor care se pun în centrele haotice. Pentru început va trebui, de exemplu, să fie pregătite căile de circulație principale care în special constituie o problemă caracteristică a așezării orașului viitorului. Aglomerațiile actuale vor deveni celule ale ecumenopolei. Autorul consideră că orice discuție sau luare de poziție « pro » sau « contra » ecumenopolei este nejustificată fiindcă ea s-a și născut. Proiectarea izolată a unui oraș sau a unei regiuni nu mai este posibilă, va fi utilă numai proiectarea totală. În încheiere, autorul scoate în evidență necesitatea de a ține seamă de ansamblul larg în proiectarea urbanistică, necesitate care rezultă din studiul evoluției orașelor și din caracteristicile orașului viitorului.

★

În articolul « *Identitatea și intimitatea marelui oraș* », Jacob Berend Bakema pune în discuție problema și susține necesitatea asigurării specificului local fiecărui oraș și respectarea, în realizarea noilor ansambluri urbane, a relației față de scara umană.

Multe din orașele bine cunoscute dispun de elemente naturale de identificare, cum ar fi de exemplu prezența unor importante suprafețe de apă: Canal Grande la Veneția, Sena la Paris, Dunărea la Viena, Tibrul la Roma etc. Elementul de identificare nu-și poate extinde decît în mică măsură sau chiar de loc efectul asupra noilor porțiuni de oraș, apărute în decursul timpului și de obicei în zone mai îndepărtate față de elementul de identificare. Locuitorilor noilor cartiere trebuie să li se creeze în interiorul acestor cartiere elemente caracteristice care să imprime personalitatea și specificul de care oamenii au nevoie pentru a se simți bine, pentru a asigura intimitatea necesară ansamblurilor de locuit. Pentru a putea determina forma locuinței care contribuie în cea mai mare măsură la alcătuirea fondului construit, astfel ca ea să corespundă funcțiunii în anul 2000, autorul consideră că este necesar a examina și stabili care vor fi cerințele locuitorilor și condițiile de realizare în etapa respectivă și, ca urmare, face o sumară enunțare a

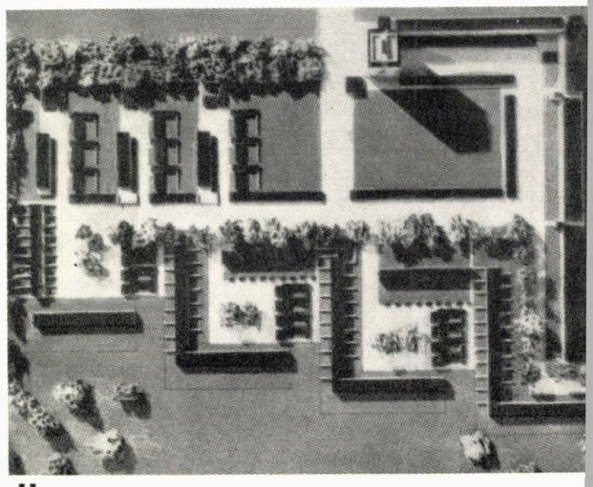

11

Sistematizarea cartierului Woensel din orașul Eindhoven — Olanda, 1962

unora din aspectele care, după părerea sa, vor putea influența evoluția funcțiunilor locuinței și modul de rezolvare a acesteia în viitor.

★

În articolul « *Despre proiectarea locuinței* », Paul Chombart de Lauwe, Montrouge, comentează o serie de probleme social-economice legate atît de concepția locuinței în sine cît și, în special, de organizarea ansamblului, a cadrului arhitectural și urbanistic corespunzător funcțiunii de locuit.

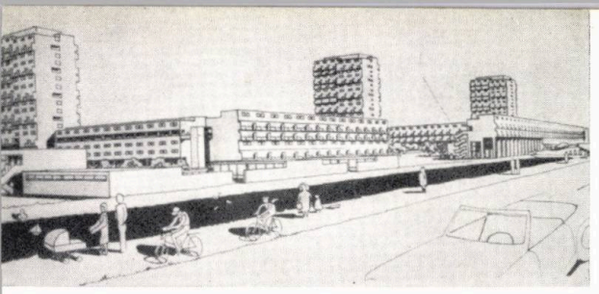

12

Proiect de ansamblu urban pentru Amsterdam-Nord; autori: Bakema, van den Broek, van Eyck, 1963 — Perspectivă

Autorul abordează problema mult dezbătută a avantajelor şi dezavantajelor pe care le oferă în diferite condiţii locuinţele unifamiliale, izolate, în clădiri cu puţine caturi, pe de o parte, şi locuinţele în blocuri cu multe caturi, pe de altă parte. În ceea ce priveşte locuinţele unifamiliale, răspîndite pe teritorii întinse, aşa cum este cazul în S.U.A, autorul subliniază că acest sistem presupune existenţa unui nivel de trai ridicat şi a unui grad de motorizare accentuat, respectiv una sau două maşini pentru o familie. Această soluţie pare să satisfacă pe cei care sînt partizani ai unui mod de viaţă independent a tuturor membrilor de familie; în realitate, este însă o concepţie particulară despre viaţa socială comună. În continuare, autorul afirmă că majoritatea arhitecţilor susţin, pe bună dreptate, că rezolvarea problemei locuinţelor prin locuinţe unifamiliale este iluzorie şi că rezolvarea locuinţelor în clădiri cu multe apartamente, în blocuri de locuit, este inevitabilă. Problema centrală este de fapt organizarea condiţiilor de cadru şi de mediu în care să se desfăşoare relaţiile sociale între familiile care vor alcătui colectivitatea. Iau naştere noi unităţi de locuit a căror compoziţie şi organizare constituie probleme care încă mai trebuie examinate, studiate. În acest proces de clarificare a problemelor de organizare a ansamblurilor de locuinţe, autorul arată că trebuie să fie antrenaţi sociologi, etnologi, economişti, psihologi etc. Rezolvări care, la prima vedere, pot să apară din punct de vedere economic favorabile, se pot dovedi ca necorespunzătoare, necesitînd cheltuieli suplimentare sau determinînd scăderea calitativă sau cantitativă a produsului muncii celor cazaţi în aceste ansambluri.

Autorul arată că nu mai este suficientă numai cunoaşterea cerinţelor individuale; societatea trebuie să fie cuprinsă în ansamblu, în toată complexitatea ei. Aceste probleme nu pot fi stăpînite şi rezolvate de arhitecţi singuri. Sarcina poate fi dusă la îndeplinire numai de colectivul larg de cercetători din diferite domenii ştiinţifice, în strînsă colaborare cu arhitecţii şi urbaniştii.

★

Păreri şi concluzii foarte asemănătoare cuprinde şi articolul « *Urbanismul — sarcină politică* », în care Josef Lehmbrock face o caracterizare şi o critică a urbanismului european, în general, şi a celui din Germania, în special. Autorul îşi exprimă convingerea că urbanismul nu mai poate fi opera unui « mare arhitect »; după părerea sa, urbanismul este rezultatul acţiunii complexe a mai multor factori, un rol hotărîtor avîndu-l opinia publică de care trebuie să se ţină seamă.

O bună parte a articolului este consacrată expunerii avantajelor pe care le oferă pe plan urbanistic, din punct de vedere al confortului şi al economicităţii în investiţii şi exploatare, realizarea locuinţelor în clădiri cu multe caturi.

R. R.

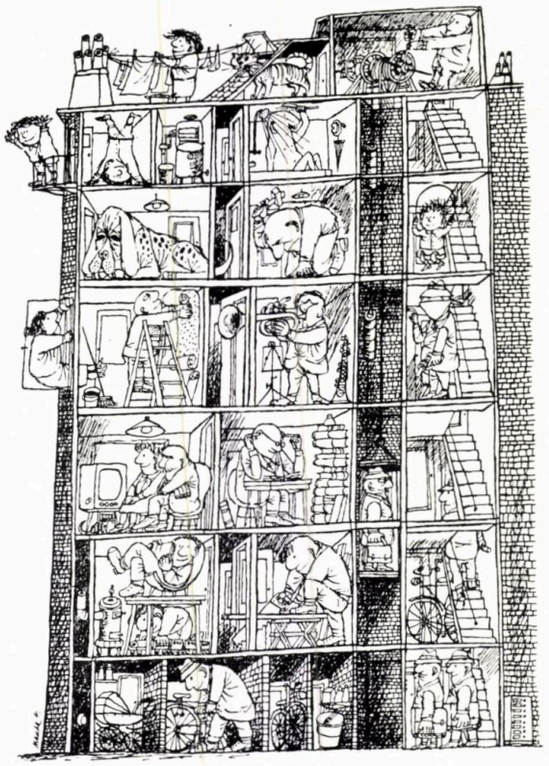

16

OLANDA

Construcţia locuinţelor

Revista « *Town and Country Planning* » din Londra notează că, cu prilejul dării în folosinţă a locuinţei numărul 1 000 000, Comisia consultativă a femeilor pentru probleme de construcţia locuinţelor din Olanda a publicat o broşură sub forma unei scrisori deschise adresate ministrului construcţiilor de locuinţe. În această « scrisoare », comisia prezintă ministrului felicitări pentru numărul mare de locuinţe clădite şi, o dată cu aceasta, îi sugerează propuneri de îmbunătăţire a calităţii acestora.

Ilustraţiile Nandei Hoogeveen rezumă în mod plastic principalele doleanţe ale « gospodinelor olandeze » privind, mai ales, dimensiunile prea reduse ale camerelor şi dependinţelor, slaba izolare fonică a apartamentelor şi alte neajunsuri ca cele ce se văd în figura de mai sus.

« *Town and Country Planning* », *Londra, nr. 12/1964*

S.U.A.

« Ahitectural Forum » şi-a încetat apariţia

Revista americană de arhitectură « *Architectural Forum* » şi-a încetat apariţia. Un articol editorial publicat în numărul 7/1964 explica aceasta prin faptul că, în cei peste 30 de ani de cînd există şi deşi reuşise să atingă un tiraj de 64 000 exemplare, revista s-a găsit în permanent deficit financiar datorită spaţiului de reclamă prea restrîns cumpărat de firmele de branşă. Ca urmare, preşedintele imperiului publicistic « Time Inc. », căruia îi aparţinea « *Architectural Forum* », împreună cu numeroase alte publicaţii, printre care « *Life* », « *Time* », « *Fortune* », nu a mai socotit posibilă subvenţionarea în continuare a revistei şi a hotărît încetarea apariţiei ei.

Parlamentul dietei din Hanovra

Construcţia clădirii parlamentului dietei din Hanovra a landului Saxonia inferioară, pe amplasamentul castelului Leine, a pus autorului, arh. Dieter Oesterlen, problema de a îmbina într-un întreg armonios ruinele vechiului castel cu volumele simple ale arhitecturii moderne. Soluţia adoptată a arătat că o astfel de îmbinare este posibilă. Dificultatea principală, în faza de proiectare, a fost aceea de a adopta scara potrivită între ruinele existente ale castelului şi exigenţele funcţionale ale construcţiei noi. De aci şi înălţimea prea mare a încăperilor. Rezultatul final produce însă o impresie de echilibru şi corespunde efectului de prestigiu cerut (fig. 13, 14, 15).

Proiectarea şi execuţia au durat 8 ani (1954—1962).

Interioarele au fost tratate în întregime în stil modern, inclusiv în porţiunile restaurate ale castelului. Atît metoda constructivă, folosirea materialelor, cît şi instalaţiile tehnice şi aranjamentul încăperilor au la bază gîndirea arhitectonică modernă.

« *Bauen+Wohnen* », *Zürich, 2/1964*

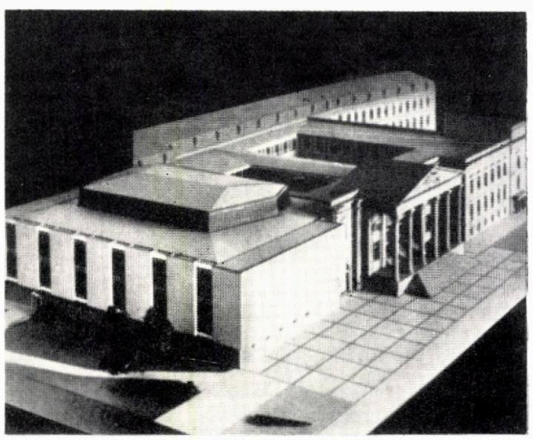

14

13

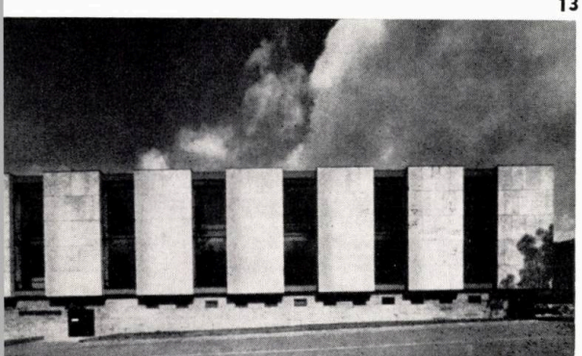

15

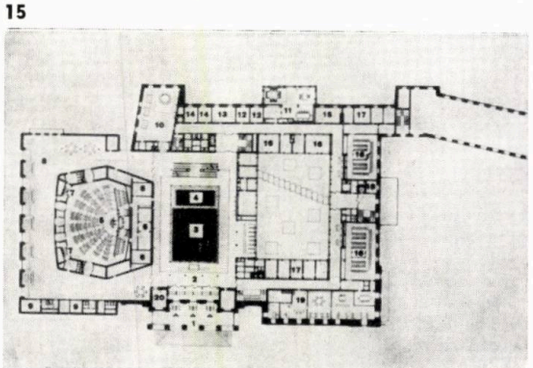

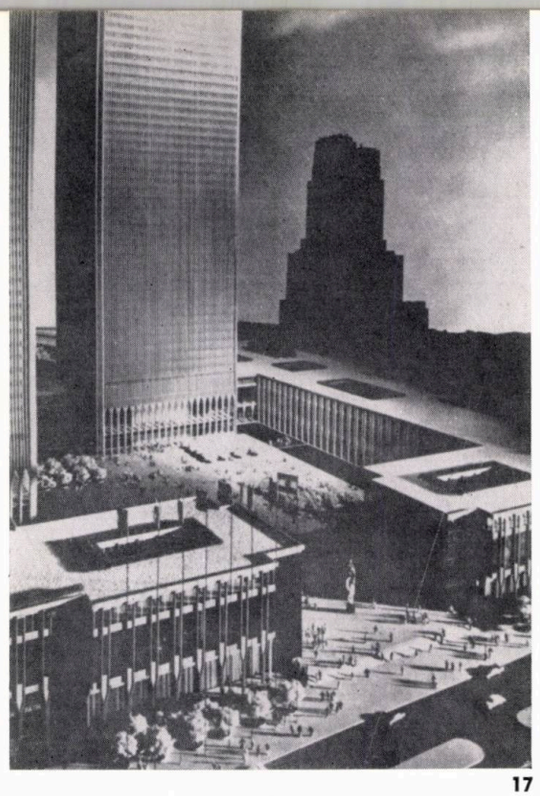

17

Centrul mondial pentru comerț

Într-un punct cheie al New York-ului, în Manhattan, urmează a se construi centrul mondial pentru comerț, lucrare proiectată de arh. Minoru Yamasaki și formată din două turnuri alăturate de peste 400 m înălțime, cu 110 etaje (fig. 17).

Desigur că o asemenea construcție ridică probleme noi în tehnologia zgîrie-norilor americani și dezbaterile pe marginea proiectului sînt numeroase. Întrebările mai importante care s-au pus privesc în general amploarea, amplasamentul, problemele de circulație, create de o asemenea aglomerare (cca. 50 000 funcționari și cca. 100 000 vizitatori zilnic), rentabilitatea.

În răspunsurile date, Minoru Yamasaki susține că înălțimea clădirii nu contează, dacă zona de acces capătă scară umană și este tratată ca atare. În cazul de față, autorul consideră că o piață cu o lățime de cca. 100 m, cu fîntîni, arcade, restaurante etc. îl vor pune pe om într-un cadru plăcut, atenuînd efectul accentului direct și zdrobitor al înălțimii celor două turnuri.

Structura este diferită de principiul pereților-cortină care a dominat construcția clădirilor înalte din ultima vreme. Peretele este de fapt o imensă rețea de zăbrele avînd elementul prefabricat de bază de 3 × 7,2 m (cu două deschideri și 3 stîlpi). Forțele de răsturnare ale vîntului sînt preluate de pereții exteriori, nucleul central, puternic, armat, preluînd numai sarcini gravitaționale (forțele nu sînt transmise la nucleul central prin planșee, ca în majoritatea structurilor cu pereți cortină). Un sistem unic de ferme de oțel pentru planșeu, prefabricat în unități de 3,9 × 18 m cu o înălțime de 83 cm, acționează ca o diafragmă care rigidizează stîlpii exteriori împotriva efectelor de încovoiere, torsiune, forfecare. Sistemul structural rezistă la diferitele solicitări cu un minim de greutate și permite rezolvarea unui exterior elegant fără dimensiuni mari de stîlpi.

Sistemul de ascensoare prevede ascensoare locale și rapide (acestea din urmă, cu o capacitate de 55 persoane, urcă cu o viteză de peste 500 m pe minut). Turnurile sînt împărțite în trei zone, despărțite de etajele 43 și 77 care servesc ca platforme de transbordare pentru ascensoarele locale ale fiecărei zone. Timpul de transport în orice punct al clădirii este calculat a fi de cel mult două minute.

Piața, de cca. 2 ha, este înconjurată de un grup de clădiri cu 5 niveluri, cuprinzînd un hotel cu o capacitate de 250 camere, magazine, pavilioane de expoziție etc. Circulația vehiculelor se face subteran pentru a nu interfera circulația de pietoni și pentru a evita aglomerarea.

« Architectural Forum », New York, nr. 3/1964

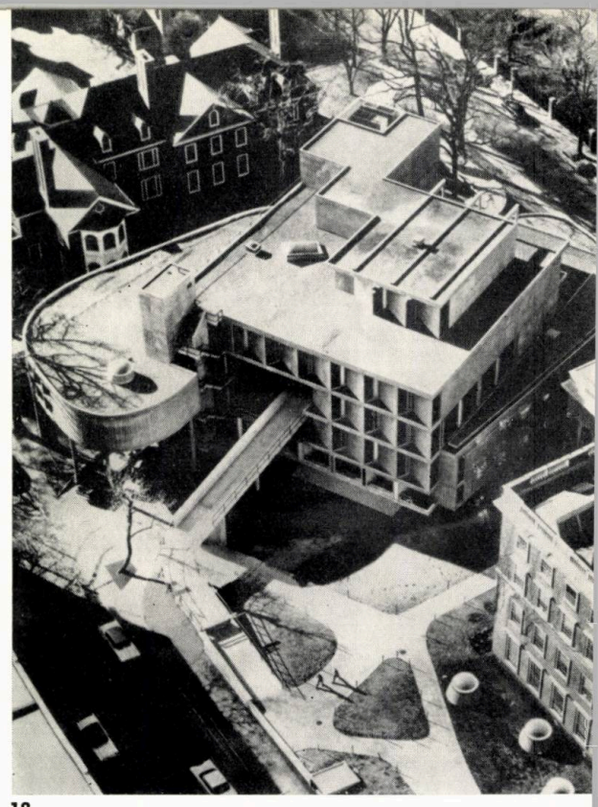

18

19

Le Corbusier în S.U.A.

La 27 mai 1963 a fost inaugurată prima construcție a lui Le Corbusier în Statele Unite, destinată să adăpostească « Centrul Carpenter pentru Arte Vizuale » de pe lîngă Universitatea Harvard din Cambridge, statul Massachussetts (fig. 18).

Clădirea este construită din beton armat, sticlă și oțel și are parter și 5 etaje. Ea a fost realizată pe baza planurilor întocmite de firma de arhitecți José Luis Sert, Jakson și Gourley. Un amănunt interesant este acela al «Străzii» care pătrunde direct în sălile de expoziție de la etajul 3 (fig. 19), evitînd astfel circulația publicului prin săli, ateliere sau birouri destinate numai studenților și personalului didactic și administrativ.

Domus, Milano, nr. 7/1963

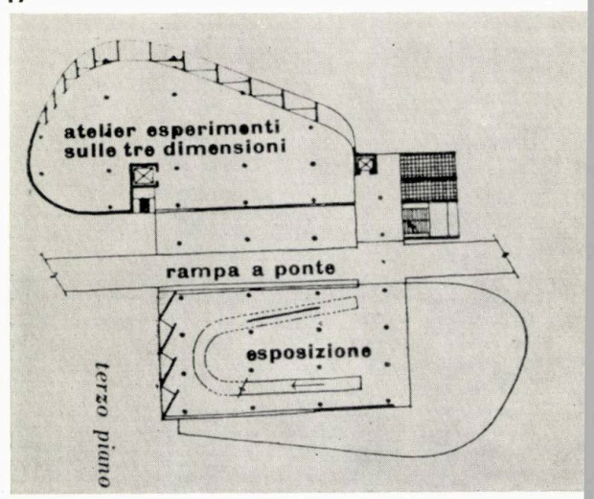

20

R. P. UNGARĂ

În R. P. Ungară, acțiunea de punere în valoare a izvoarelor termale se desfășoară într-un ritm susținut. Complexul Szot de la Hajduszoboszlo vine să completeze rețeaua existentă.

Construcția joasă a băilor, clădirea principală de cazare și sala de spectacole se ridică impunător în peisajul încă amorf, neconstruit (fig. 20).

Hotelul are o capacitate de cazare de 385 persoane. 90% din camere sînt cu 2 paturi, iar 10% cu 1 pat; 60% din camere au baie și 40% numai nișe cu lavabou. Camerele au dulapuri înzidite.

Grupul comun cuprinde un restaurant pentru 200 persoane, salon, bibliotecă, sală de biliard, o sală de spectacole pentru 400 persoane cu posibilitatea de a face proiecții pe ecran lat. La subsolul restaurantului se află bucătăria pentru 500 persoane și un complex spălătorie-uscătorie-călcătorie-reparații pentru 1 000 persoane.

Construcția băilor termale înconjoară o curte interioară, adăpostită împotriva vîntului, cu un bazin descoperit care poate fi folosit și în timpul iernii. Aripa pentru tratamente cu băi obișnuite și băi de nămol este legată de clădirea băii termale care are o capacitate de 400 persoane.

Tot complexul este conceput pe o structură de beton armat monolit.

În camerele de hotel finisajul pardoselilor este din parchet, în sălile comune din PVC colorat; în hol este folosită marmura albă, în club tapete colorate. Ferestrele sînt în majoritatea lor metalice.

S-a prevăzut posibilitatea măririi spațiilor comune utile prin pereți glisanți.

«Mogyar epitömüveszet». Budapesta nr. 6/1963

U. R. S. S.

Într-un articol « *Amenajarea şi construcţia de noi raioane de locuit la Moscova* », publicat în revista « *Arhitectura S.S.S.R.* », sînt prezentate rezultatele unei discuţii largi, organizate de secţia din Moscova a Uniunii arhitecţilor din U.R.S.S., precum şi ale unei anchete făcute în legătură cu principiile şi metodele urbanistice aplicate în construcţia ansamblurilor de locuinţe din Moscova.

În anii 1962—1963 au fost date în exploatare, în Moscova, peste 200 000 apartamente.

Criteriul de apreciere a ansamblurilor realizate a fost respectarea cerinţei de a se construi complex. Această complexitate trebuie să reprezinte o îmbinare a eforturilor arhitecţilor, constructorilor şi lucrătorilor din industria de construcţii, îndreptate spre acelaşi ţel: a face viaţa oamenilor cît mai comodă şi mai frumoasă.

Analizînd exemplele concrete din munca Institutului Mosproiect se trag o serie de concluzii:

Una dintre lucrările cele mai reuşite este considerat raionul de locuinţe Degunino. Colectivul de proiectare are meritul de a fi argumentat printre primii necesitatea măririi densităţii locuibile a teritoriilor orăşeneşti, a măririi numărului de niveluri.

În practica urbanistică se răspîndeşte tot mai mult sistemul de amplasare pe trepte de servire a dotărilor social-culturale, pornind de la principiul asigurării unor comodităţi maxime pentru populaţie. Totuşi, în acest domeniu se mai înregistrează lipsuri. În multe din microraioanele realizate, dotările social-culturale, cum ar fi şcolile, grădiniţele şi creşele, se construiesc abia după unul sau doi ani de la realizarea locuinţelor. Explicaţia acestei situaţii trebuie căutată în faptul că investiţiile pentru locuinţe şi dotări sînt utilizate de beneficiari diferiţi.

De asemenea, se mai remarcă lipsuri în amenajarea teritoriului zonelor de locuit, a creării de spaţii verzi, terenuri de sport, locuri de odihnă etc. Aceste lipsuri se datoresc unei insuficiente organizări a procesului de construcţie, în sensul că întreprinderile de execuţie nu termină aceste lucrări.

Dar şi arhitecţii nu rezolvă totdeauna în mod corespunzător problema dotărilor social-culturale. De exemplu, în unele raioane, unităţile de alimentaţie şi servicii publice sînt amplasate în mod uniform pe magistrale, lipsind treapta de servire primară a populaţiei. Adesea argumentul hotărîtor în amplasarea acestor dotări este intenţia de a împodobi magistralele, respectîndu-se mecanic normativele numai din punct de vedere al suprafeţelor necesare.

Dotările pentru copii sînt amplasate adesea în interiorul ansamblurilor de locuit, suprimîndu-se spaţiile de recreaţie pentru populaţie. În alte ansambluri, cum ar fi cvartalul 18 din cartierul de sud-vest, s-a creat un grup de 4 şcoli, ceea ce reprezintă o aglomerare nejustificată. De asemenea, amplasarea dotărilor gospodăreşti (garaje, centrale termice etc.), în apropierea dotărilor pentru copii, nu este potrivită.

Utilizînd un acelaşi proiect-tip pentru blocuri-turn, într-un cartier (Prospectul Păcii) s-a ajuns la o compoziţie neinteresantă şi inertă, în timp ce în alt cartier (Sviblovo) efectul este reuşit. Deci rolul hotărîtor îl are nu numărul de clădiri sau caracterul proiectului-tip, ci nivelul profesional al rezolvării urbanistice a problemei.

O altă problemă de interes deosebit o constituie şi amplasarea garajelor. Rezervarea de terenuri, ocupate în prezent de case, pentru garaje pe mai multe niveluri, ca şi realizarea de garaje individuale, care ocupă prea mult teren, trebuie evitată.

În ceea ce priveşte organizarea zonei de locuit, una din cerinţele importante o constituie asigurarea unităţii compoziţionale a ansamblului.

Raioanele de locuit nu trebuie să fie intersectate de magistralele oraşului. În cadrul acestor ansambluri de 25—40 000 locuitori, trebuie să se găsească toate dotările de servicii periodice, care formează centre deservind teritorii cu o rază de maximum 1 km.

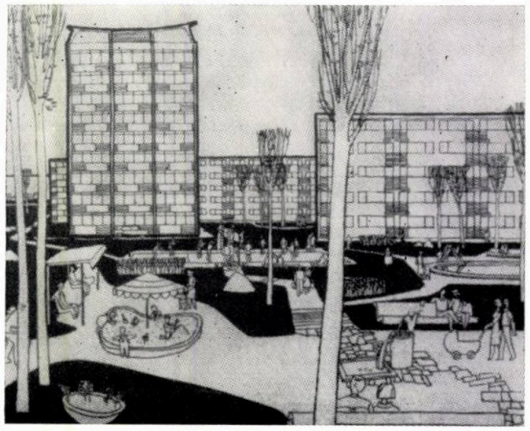

22

Himki Hovrino. Organizarea spaţiilor interioare într-un ansamblu

Unele alei pietonale nu duc la staţiile de transport în comun, care de altfel nu au fost prinse în proiectele de urbanism.

Ansamblurile realizate nu reprezintă în unele cazuri rezolvări arhitectonice valoroase. Se exagerează uneori cu amplasarea clădirilor strict după orientarea optimă, creîndu-se ansambluri monotone, înşiruindu-se faţade laterale către şosele, ceea ce creează aspecte dezagreabile, în special seara.

Adesea, procedee identice compoziţionale sînt utilizate în situaţii complet diferite. Astfel, de exemplu, în raionul Horoşevo-Mnevniki aceleaşi « curţi de onoare » sînt dispuse, atît către canal, cît şi către magistrala de tranzit. În raionul Fili-Mazilovo rezolvarea arhitectonică este aceeaşi, atît pentru zona din apropierea parcului, cît şi în lungul magistralei.

Rezolvarea compoziţional-spaţială se face în general fără a se ţine seama de viziunea pe care o vor avea pietonii în mişcare.

Într-o serie de raioane noi, se remarcă scara insuficient de amplă a construcţiilor pentru o capitală. Acest lucru

Rezolvarea magistralei în cartierul Himki Hovrino din Moscova — Perspectivă

21

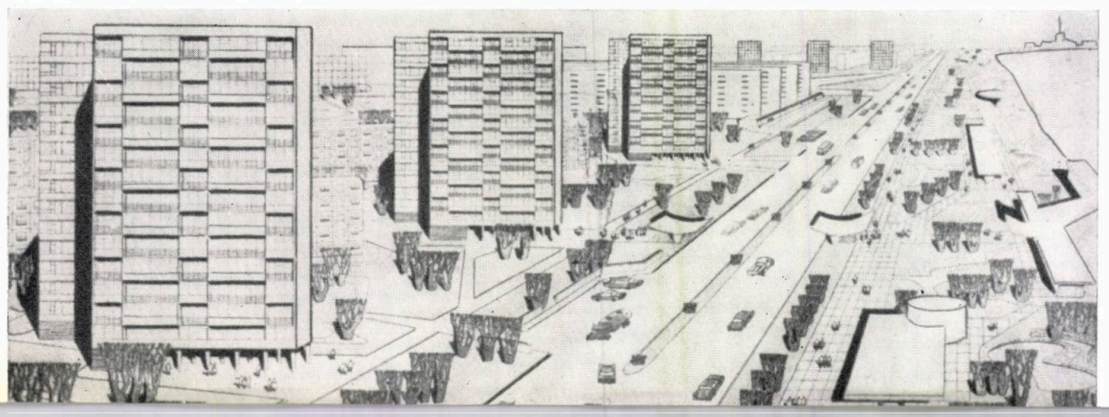

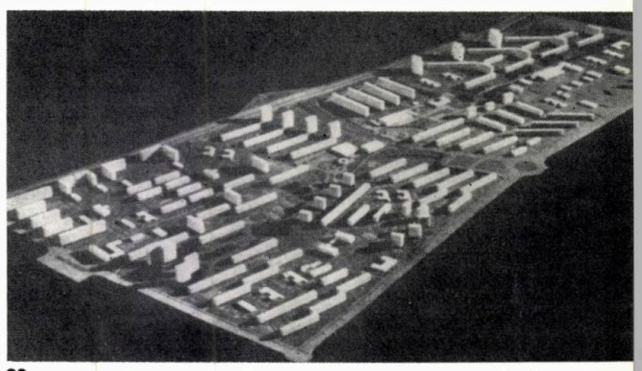

23

Soluţia urbanistică a cartierului Himki-Hovrino din Moscova—Machetă

se datoreşte nu numai regimului de construcţii utilizat, cît mai ales fărîmiţării volumelor.

Proiectele şi metodele constructive din ansamblurile analizate sînt aceleaşi. Rezultatele diferite se datoresc probabil interesului diferit pe care l-au arătat autorii.

Prin utilizarea, începînd din anul 1964, a clădirilor din panouri mari, cu 5, 9, 16 şi chiar mai multe niveluri, s-au deschis în faţa arhitecţilor noi posibilităţi compoziţionale.

Utilizarea culorii în arhitectură este deosebit de importantă în cazul clădirilor cu forme simple executate din blocuri şi panouri mari.

În alte raioane s-au utilizat culori ţipătoare care au creat un efect lipsit de unitate şi supărător.

Se subliniază că la aspectul pestriţ al faţadelor contribuie logiile divers colorate, create de locatari prin transformarea balcoanelor. Populaţia nu poate fi trasă la răspundere pentru că doreşte să-şi îmbunătăţească condiţiile de confort. În consecinţă ar trebui să se pună în vînzare panouri şi jardiniere adecvate.

Este necesar să se îmbunătăţească seriile de proiecte-tip care există.

Inspiră îngrijorare situaţia din domeniul proiectării dotărilor social-culturale, deoarece multe din proiectele-tip utilizate în acest domeniu sînt nesatisfăcătoare.

Nici pînă azi nu s-au elaborat proiecte-tip pentru garaje cu 2 şi 3 niveluri.

Este de dorit ca Institutul pentru proiectarea-tip şi experimentală din Moscova să elaboreze toate proiectele-tip de dotări necesare, conform unui nomenclator complet.

În ceea ce priveşte spaţiile verzi, trebuie spus că adesea lucrările de creare a acestora nu se termină. Se creează prea puţine grădini de microraion.

Amenajarea terenurilor de joc pentru copii este adesea nesatisfăcătoare, făcîndu-se fără discernămînt artistic. Această situaţie surprinde, întrucît pe lîngă Direcţia de arhitectură şi sistematizare a Moscovei există un institut de proiectare, specializat în amenajarea exterioară şi crearea de spaţii verzi.

Multe mii de locuitori participă la lucrările de amenajare a spaţiilor verzi, însă această activitate trebuie dusă în conformitate cu proiectele de arhitectură şi sub îndrumarea arhitecţilor.

De asemenea, trebuie îmbunătăţit gradul de exploatare şi întreţinere a clădirilor şi teritoriului. Din nefericire, în legătură cu aceasta apar piedici legate de defecţiunile constructive, de neajunsurile în amenajarea exterioară sau de lipsa de gospodărire a ansamblurilor realizate.

Participanţii la discuţii au remarcat că, în ciuda lipsurilor constatate, sînt evidente totuşi progresele înregistrate în realizarea ansamblurilor de locuinţe, adoptîndu-se recomandări concrete în vederea îmbunătăţirii aspectului urbanistic al capitalei U.R.S.S.

« *Arhitectura S.S.S.R.* », *Moscova, nr. 2/1964*

A. B.

Prof. dr. Al. Steopoe

MATERIALE DE CONSTRUCȚII

București, Editura Tehnică, 1964
476 pag., 325 figuri în text

Lucrarea tratează despre materialele folosite azi în construcțiile de tot felul și cuprinde trei părți: în prima parte sînt precizate unele noțiuni de chimie-fizică; partea a doua tratează principalele materiale anorganice, iar partea a treia se ocupă de materialele organice.

Prin modul aprofundat în care sînt studiate tipurile de materiale de construcție — în ceea ce privește compoziția chimică, structura fizică, procesele chimice și fizice ce se petrec la punerea lor în operă, metodele de cercetare a calității acestora — lucrarea se adresează cu precădere inginerilor constructori și studenților din facultățile de construcții.

Apreciem că o parte din capitolele tratatului « Materiale de construcții » prezintă un deosebit interes și pentru arhitecții din institutele de proiectare sau din întreprinderile de execuție. Ne referim în special la capitolele în care sînt studiate pietrele naturale de construcție, pietrele artificiale de tip beton, produsele ceramice, mortarele, materialele de construcție din sticlă, metalele, lemnul, materialele din polimeri, materialele de izolație, protecție și finisaj.

Cercetarea bogatului material cuprins în tratatul prof. dr. Steopoe pune la îndemîna inginerilor și arhitecților proiectanți posibilitatea stabilirii cauzelor degradării și distrugerii materialelor de construcție puse în operă — cauze datorate nu unor calcule greșite, ci necunoașterii materialelor folosite, punerii lor greșite în lucrare și neglijării efectelor pe care le are asupra lor acțiunea agenților chimici și fizici din mediul înconjurător.

Deși lucrarea se adresează inginerilor constructori, apreciem că o dezvoltare mai pronunțată a unor capitole — cum ar fi acelea în care se tratează materialele de construcții din sticlă și praful hidrofob — ar fi de un interes mult sporit și pentru arhitecții proiectanți.

Noile produse din sticlă, cum sînt geamurile de tip termopan, termoabsorbante ș.a. nu sînt analizate; praful hidrofob este indicat ca material de izolație termică și hidrofobă după vechile soluții de utilizare a lui la acoperișuri.

În ansamblu, lucrarea « Materiale de Construcții » constituie un exemplu de fundamentare teoretică a tehnologiei materialelor de construcții și un îndrumar valoros către o atitudine științifică în cunoașterea și folosirea acestora.

Împletind prețioase elemente și date noi cu cercetările și rezultatele unei experiențe personale de peste patruzeci de ani, autorul, prof. dr. Steopoe, ne prezintă o lucrare de un înalt nivel științific.

Arh. MIRCEA ENESCU

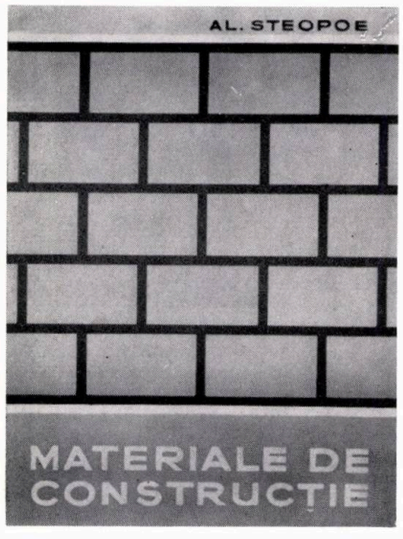

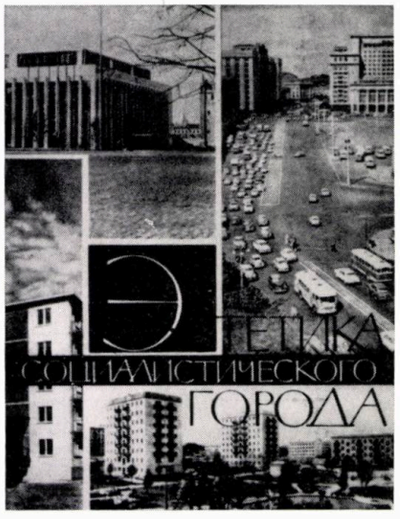

А. В. Иконников, Г. П. Степанов
Эстетика социалистического города

A. V. Ikonnikov, G. P. Stepanov
Estetica orașului socialist

Editura Academiei de Artă a U.R.S.S., Moscova, 1963
287 pag., 157 ilustrații

Lucrarea urmărește să redea cele mai însemnate probleme de estetică a orașului socialist contemporan, problemele teoriei și practicii, crearea fizionomiei sale. Autorii scot în evidență unitatea complexă a problemelor estetice ale orașului contemporan, care cuprinde în complexitatea sa realizări arhitecturale legate de dezvoltarea deosebită a tehnicii actuale, precum și însemnătatea estetică a diferitelor ansambluri de arhitectură.

Se supune unei analize critice multilaterale experiența dobîndită pînă în prezent, luîndu-se ca bază atît realizările cît și greșelile, experiența U.R.S.S. și a altor țări.

Cartea este bogat ilustrată cu fotografii ale unor edificii din Moscova, Leningrad, Volgograd, Kiev, Tbilisi, Minsk etc. Totodată, o mare atenție se acordă problemelor construcției contemporane din S.U.A., Anglia, Franța, Elveția, Argentina și din alte țări.

Prima parte a cărții intitulată « Problemele estetice ale dezvoltării orașului », scrisă de A. V. Ikonnikov, este împărțită în următoarele capitole: arhitectura și legile estetice de bază ale acesteia, organizarea spațiului, arhitectura și tehnica în ansamblul orașului, orașul și natura, problema interacțiunii artelor.

Partea a doua, « Compoziția elementelor orașului », semnată de G. P. Stepanov, cuprinde următoarele capitole: compoziția de volum și spațială a elementelor orașului; tipul clădirilor și compoziția lor, pictura și plastica în arhitectura orașului contemporan.

În compoziția structurală a cărții se evidențiază ideea autorilor care socotesc drept caracteristică determinantă a arhitecturii « organizarea rațională prin care se formulează material mediul înconjurător pentru a sluji vieții și activității umane, pentru satisfacerea necesităților societății ».

Aceasta cuprinde clădiri unicate și complexe de arhitectură, o parte din natura înconjurătoare orașului, organizată pentru odihnă și recreație; de asemenea elementele care contribuie la organizarea mediului înconjurător: monumente, obeliscuri, poduri, terase și scări, fîntîni etc.

Vorbind de calitățile estetice ale arhitecturii, autorii le împart în trei categorii, în dependența lor de sarcinile sociale:

1) Categorii estetice — ca un « produs secundar », rezultat din rezolvarea partiului în acord funcțional desăvîrșit. Trebuie ținut seama că un oarecare grad de expresivitate estetică este specific fiecărei construcții în care s-a realizat în mod fericit sarcina practică și s-a obținut în mod rațional un mediu organizat (construcții industriale, depozite, construcții temporare).

2) Frumosul perceptibil afectiv este un rezultat nu numai utilitar dar și al unei activități specifice creatoare. Aceasta înseamnă că în limita rezolvărilor raționale, din punct de vedere funcțional și constructiv, trebuie să fie găsite variante și feluri de tratare care să asigure arhitecturii influența emoțională necesară (deschiderea sau izolarea diverselor spații, armonizarea diverselor părți componente ale clădirilor, alegerea unuia sau a altuia dintre sistemele de construcții sau a formelor elementelor întrebuințate, sublinierea sau ordonarea ritmului lor, stabilirea metodelor de prelucrare a suprafețelor, factura și culoarea, sublinierea vizuală a detaliilor etc.).

3) Plasticitatea artistică ca o formă deosebită de reflectare a realității (monumente sau construcții cu caracter memorial în care se reflectă totalitatea ideilor izvorîte din concepția despre lume a societății), punîndu-se astfel în fața arhitecturii o sarcină specifică artei. Construcțiile respective devin produse ale artei, deși ele satisfac totodată cerințe practice și materiale.

Între aceste categorii nu există granițe, una derivînd din alta și, pe baza ei, fiecare deosebindu-se calitativ și reprezentînd un grup de fenomene. Dar încercarea de a răspîndi cerințele uneia sau alteia asupra arhitecturii în întregime, fără discernămînt, duce la grave greșeli teoretice și la realizări scump plătite în practică.

Unitatea dintre util și estetic în arhitectură reprezintă metoda ei specifică de creație în care sînt unite într-un tot creația artistică și cea tehnică.

Problemele influenței pe care o are pictura, sculptura și arta aplicată asupra mediului vieții sociale în orașe sînt tratate pe larg în carte, subliniindu-se faptul că împreună cu arhitectura ele nu numai că îmbogățesc calitățile estetice ale acestui mediu, dar participă activ la rezolvarea sarcinilor ideologice și educative puse de societate.

Sinteza acestor arte — arhitectură, pictură, sculptură — reprezintă nu numai legătura strînsă dintre componente, dar dă naștere, în urma influențărilor reciproce, la noi calități, pe care pînă atunci nici una din ele, luate separat, nu le avea.

Problema organizării spațiale ca bază a compoziției arhitecturale, legătura strînsă dintre întregul sistem și rezolvările de detaliu, problema unității organice a structurii spațiale orășenești — probleme care își capătă rezolvarea numai în cadrul urbanismului socialist — sînt pe larg dezbătute în această lucrare.

De asemenea, problema influenței și a posibilităților largi pe care le creează arhitecturii dezvoltarea rapidă a tehnicii actuale, problema cadrului natural, a zonelor preorășenești ca și a zonelor verzi, în cadrul orașului, constituie o parte interesantă și viu prezentată de autori.

Specificul orașelor socialiste este determinat de profilul economic al acestora, de mărimea și importanța lor, de caracterul ansamblurilor și al construcțiilor unicat, de noile principii de amplasare a raioanelor industriale etc. Ele își datorează diversitatea, pe plan urbanistic, metodelor de sistematizare, iar pe plan arhitectural — aspectului construcțiilor și amplasării acestora în spațiu. Felul de dispunere a acestor construcții ca și ritmarea lor, folosirea spațiilor verzi, a artelor plastice și decorative, integrarea acestora în cadrul natural, legarea de specificul național sînt factori care ajută la conturarea personalității orașelor, la determinarea caracterului lor specific.

Deși sînt bine cunoscute realizările în această direcție din țările socialiste, cartea este lipsită aproape în totalitate de materiale care să oglindească aceste realizări și aceasta i se poate reproșa.

Autorii, încercînd să trateze numai acele probleme estetice care sînt legate de formarea și activitatea zilnică, de viața orașului contemporan, nu au pretenția să cuprindă și rezolvarea tuturor problemelor urbanistice, ci urmăresc — după cum o și mărturisesc — să sublinieze « ceea ce face orașul frumos sau apăsător de urît, fără personalitate, sau ceea ce rămîne pentru totdeauna numai după cîteva ceasuri de cunoștință », și în această direcție cartea are reale calități, ridicînd probleme interesante.

Arh. LAURA VALENTIN

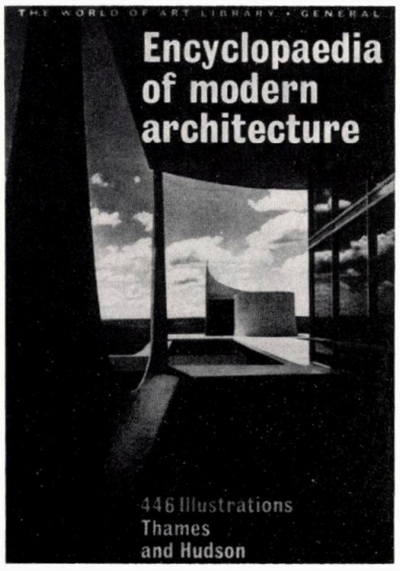

ENCYCLOPAEDIA OF MODERN ARCHITECTURE

Enciclopedia arhitecturii moderne
Redactor principal, Gerd Hatje
London, Thames & Hudson, 1964
336 pag., 446 ilustrații

Lucrarea, grupînd un număr important de articole și termeni, redactate de autori din diverse țări, încearcă să prezinte într-un mod organizat diferitele curente, tendințe și personalități ale arhitecturii contemporane.

Interesant în această lucrare este discuția pe care critici și istorici de artă și arhitectură — printre care Reyner Banham, Jürgen Joedicke etc. — o duc pentru a lămuri unele aspecte ale fenomenului atît de complex al arhitecturii contemporane. Desigur, punctele de vedere diferă în ceea ce privește aprecierea numeroaselor aspecte pe care arhitectura modernă le îmbracă, dar există incontestabil un fond general, acceptat aproape în unanimitate: credința că problemele arhitecturii contemporane pot fi și trebuie dezbătute cu sinceritate, cu pasiune, cu probitatea omului de știință.

Introducerea, semnată de Wolfgang Pehnt, punctează momentele importante ale frămîntatei istorii a arhitecturii moderne, din care reținem destul de ușor principalele ei direcții de dezvoltare, precum și tendințele ei actuale (de la ascetismul și purismul unui Mies van der Rohe, la încercările de neo-gotic ale lui Minoru Yamasaki, trecînd prin operele lui Gropius, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright etc.). Toate școlile, precum și personalitățile marcante sau chiar mai puțin importante, dar care și-au adus contribuția la dezvoltarea arhitecturii contemporane, sînt menționate, parcurgîndu-se date biografice și explicîndu-se lucrările mai reprezentative.

Mai mult decît un simplu repertoriu de nume și lucrări, enciclopedia încearcă să explice termeni, curente, stiluri, situația arhitecturii în țările care au adus o contribuție mai importantă la cristalizarea arhitecturii moderne.

Fără dilatări inutile sau excesive prescurtări, lucrarea, departe de a epuiza tot ceea ce o enciclopedie poate oferi ca ansamblu de cunoștințe în acest moment, este un instrument util de lucru și de documentare, ilustrat cu discernămînt.

Arh. SIMON JULMAN

Frederic J. Osborn și Arnold Whitticle

THE NEW TOWNS
THE ANSWER TO MEGALOPOLIS

Noile orașe
Răspuns la Megalopolis
London, Leonard Hill, 1963
XVII + 376 pag.,cu 60 planșe și 66 figuri

Problemele urbanismului, cu toate implicațiile lor, începînd de la căile de circulație și densitatea locuințelor pe hectar, pînă la fenomenele psiho-sociologice și aspectele estetice, preocupă astăzi intens un mare număr de oameni. Fie că sînt profesioniști — arhitecți, ingineri specialiști — fie că sînt oameni de stat sau reprezentanți ai municipalităților, fie că sînt simpli cetățeni, toți simt răspunderea ce apasă asupra contemporaneității în privința construcției urbane, rezultat al necesităților acute de moment, dar mai ales asupra viitorului unei omeniri ce se dezvoltă foarte rapid, atît sub aspect numeric, cît și tehnico-științific.

Ce avem de făcut în această privință, ce experiențe există la bază și mai ales cum trebuie să construim orașele noastre? — sînt întrebări, pe cît de elementare, pe atît de complicate ca rezolvare, la care caută să răspundă lucrarea « *The new towns* » (Noile orașe), cu subtitlul « *The answer to megalopolis* » (Răspuns la megalomanie în dezvoltarea urbană), scrisă de Frederic J. Osborn și Arnold Whitticle, cu o introducere a cunoscutului critic de arhitectură Lewis Mumford.

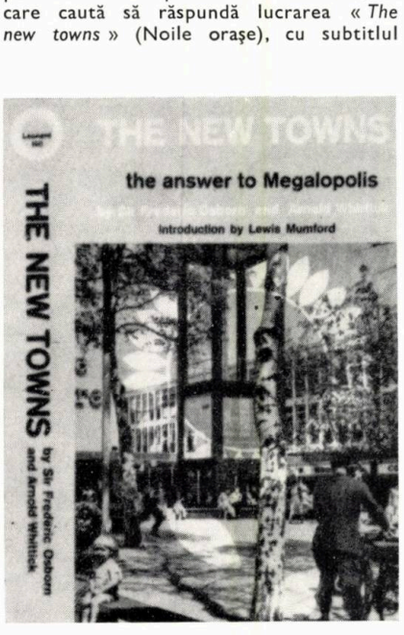

Lucrarea, care pornește de la importanța ce au căpătat-o orașele în dezvoltarea societății moderne, atrage atenția de la început asupra fenomenului atît de caracteristic contemporaneității și anume creșterea vertiginoasă a populației urbane.

Dar ceea ce evidențiază autorii cu vădită îngrijorare, prin scurte statistici, nu este numai creșterea generală a populației urbane pe glob, ci mai ales supraaglomerarea marilor orașe. Astfel se arată că, dacă în 1950 existau pe întreg globul cca. 80 « metropole », cu peste 1 milion de locuitori, zece ani mai tîrziu, în 1960, numărul acestor orașe a crescut la 112, adăpostind 285 milioane locuitori, aproximativ 10% din toată populația globului. Între acestea, New-Yorkul avea 15 milioane locuitori, Tokyo-Yokohama 11 milioane și Londra 8 3/4 milioane locuitori. În plus, alte 305 milioane trăiau la acea dată în orașe cuprinzînd între 100 000 și un milion locuitori.

Autorii arată în continuare că, ținînd seama de calculele făcute de secțiunile de specialitate din O.N.U., populația actuală a globului, de peste 3 miliarde va deveni în anul 2000 de cca. 6,9 miliarde, populația urbană ajungînd să crească de la 285 milioane la 1 285 milioane.

Pornind de la aceste date, cartea « *The new towns* » caută să demonstreze drumul ce trebuie ales în construcția orașelor și care, după părerea autorilor, este acela al descongestionării marilor aglomerații urbane cu toate racilele pe care acestea le conțin: insalubritate, circulație grea și timp irosit în transporturi zilnice, întreținere costisitoare etc.

Mai mult decît aceasta, autorii expun cu precizie, meticulozitate și, se poate spune, cu pasiune, ceea ce pare a fi principiul lor de bază în această problemă: nu descongestionarea centrului prin extinderea mai « afînată » a periferiilor, ci construirea de noi așezări urbane, de cca. 50 000 locuitori și cu o densitate pe întreg orașul de cca. 15 locuitori per « acre » (cca. 35 locuitori/ha). Aceste noi orașe urmează să aibă ample spații verzi și dotări comerciale, sanitare, culturale și de învățămînt necesare. Activitatea economică a acestor orașe (dintre care unele sînt orașe-satelit) este strîns legată de existența unor zone industriale, manufacturi și centre comerciale.

Un alt principiu apărat de autori este acela al construirii, cu prioritate, în aceste orașe a unor locuințe individuale cu parter și etaj, inclusiv loturile de teren aferente, în detrimentul clădirilor cu mai multe etaje, deși se recunoaște pe bază de statistici că, în perioada de după cel de al doilea război mondial, în Anglia exista o creștere a procentului de clădiri cu mai multe etaje.

Acest sistem este de fapt tradițional în Anglia și argumentele aduse, pe lîngă anumite elemente obiective incontestabile, dau impresia că au la bază și o anumită doză de sentimentalism și subiectivism.

Autorii analizează primele exemple de orașe a căror concepție și realizare corespund în cea mai mare parte principiilor expuse mai sus și ar constitui dovezi de viabilitate a acestora. Este vorba de cele două orașe construite în Anglia în primele trei decenii ale secolului XX, Lecthworth și Welwyn Garden City, a căror realizare este considerată ca un pionierat și a căror dezvoltare s-a făcut cu deosebit succes în pofida scepticismului cu care au fost înconjurate la început.

Trecînd apoi printr-un scurt istoric, nelipsit de critici și ironii asupra modului în care a evoluat politica de pregătire și de construire a noilor orașe în Anglia, autorii fundamentează, printr-o serie de calcule și statistici, principiile enunțate anterior, răspunzînd în același timp la principalele obiecțiuni ridicate la adresa acestora.

O parte importantă a cărții este destinată analizei documentate a 18 orașe noi din Anglia, dintre care 15 au fost efectiv construite între anii 1946 și 1961, iar 3 sînt dezvoltări cu caracter de orașe noi ale unor aglomerații mai vechi. Această analiză reprezintă un deosebit interes deoarece este făcută pe o tematică tip, ușurînd astfel posibilitatea unor comparații; ea este de asemenea însoțită de numeroase planuri, detalii și fotografii care înfățișează cititorului, într-un mod foarte plastic, caracterul fiecărui oraș în parte.

Lucrarea se încheie cu un capitol, care denotă mult spirit de observație și finețe în redarea nuanțelor despre « aspectele estetice ale cadrului urban », bogat documentat cu exemple. Aici întîlnim referiri la efectele spațiilor urbane închise, la legătura dintre acestea și spațiile înconjurătoare, la relația dintre plantații și spațiul urban, ca și la repetiție, monotonie, elemente de decorație și sculptură etc.

Relatînd pe scurt conținutul acestei cărți trebuie să arătăm că se întîlnesc și unele afirmații cu care nu putem fi de acord, provenite dintr-o anumită confuzie ideologică, din dorința de « obiectivitate » — de altfel imposibilă — față de diferitele pături și clase sociale și ca atare din lipsa unei analize profunde asupra legăturii care există între urbanism și structura economică și politică a societății care-l concepe și-l aplică.

Credem de asemenea că trebuie privite cu prudență anumite cifre referitoare la calculul densităților și la avantajele economice ale unor regimuri de înălțime și de ocupare la sol, deoarece nu sîntem în posesia tuturor datelor și a elementelor care intră în aceste calcule sau în normele aplicate de autori, orice comparație cu normele cunoscute și aplicate la noi fiind ca atare insuficient documentată și fondată.

Cu toate aceste rezerve, lucrarea « *The new towns* » este o carte valoroasă, atît prin bogatul material documentar, în parte inedit, ce ni-l pune la dispoziție, cît și prin argumentarea unor principii ce merită a fi studiate cu toată atenția.

Arh. DANIEL FARB

Peter Blake

LE CORBUSIER — ARCHITECTURE AND FORM

Le Corbusier — Arhitectură şi formă

Harmondsworth, Penguin Books, 1963
159 pag., 51 ilustraţii (Pelican Books)

Peter Blake, cunoscut arhitect şi publicist american, încearcă să situeze opera lui Le Corbusier şi importanţa ei, într-o lucrare de proporţii reduse şi avînd un pronunţat caracter de sinteză. Autorul subliniază faptul că datorită lui Le Corbusier ne sînt familiare astăzi o serie de imagini arhitecturale, care la vremea lor păreau exhibiţii de prost gust, înţelese şi apreciate doar de o minoritate.

Împreună cu alţi mari maeştri — Mies van der Rohe şi Frank Lloyd Wright şi în comparaţie cu Walter Gropius, Alvar Aalto sau Richard Neutra, Peter Blake îl aşează pe Le Corbusier în categoria « poeţilor arhitecturii », chiar dacă ceilalţi (inclusiv Maillart, Nervi, Freyssinet) au avut poate un rol mai important în lupta pentru afirmarea arhitecturii raţionale. Iar dintre cei trei « poeţi » citaţi, Le Corbusier — susţine autorul — este cel mai prolific. Influenţat în mod cert de curente ca « Arta Nouă », « Arta epocii maşinii », « Cubismul », el a rămas fidel mentalităţii şi umanismului culturii mediteraneene, creînd o arhitectură cu mare putere de convingere, corespunzătoare momentului istoric dar şi depăşindu-l.

Peter Blake subliniază că valoarea lui Le Corbusier este cu atît mai mare cu cît a avut de înfruntat adversităţi economice şi profesionale în forme foarte virulente, în condiţiile în care a lucrat ; « nici un om de afaceri, nici un guvern nu doreşte să

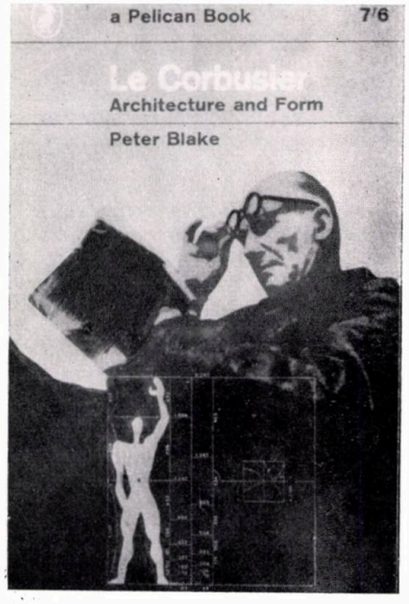

rişte fonduri pentru a demonstra valabilitatea teoriilor unui oarecare visător de avangardă » spunea Le Corbusier.

Blake afirmă că lucrările lui Le Corbusier îşi păstrează forţa expresivă a etapelor unui drum plin de căutări şi împliniri artistice ; în tot ce a construit şi proiectat, Le Corbusier a încercat să găsească un limbaj care să poată fi uşor înţeles pretutindeni, uneori un limbaj profetic.

S. J.

NOUVEAU DICTIONNAIRE DE LA PEINTURE MODERNE

Nou dicţionar al picturii moderne

Paris, Fernand Hazan, 1963
416 pag., 360 il. în culori, 60 desene alb-negru

La prima vedere ar putea părea curios ca o revistă de arhitectură să recenzeze o lucrare despre pictura modernă. Considerăm însă utilă semnalarea apariţiei acestei ediţii revăzute a dicţionarului din 1954, deoarece este cunoscută legătura şi uneori influenţele reciproce dintre pictura de la începutul secolului nostru şi teoriile estetice ce i-au dat naştere, pe de o parte, şi arhitectura aceleiaşi perioade, şi, mai ales, legătura dintre pictorii şi arhitecţii care au lucrat în Europa occidentală între 1900—1930.

Cariera unor mari arhitecţi stă mărturie a acestei legături ; Peter Behrens, Van de Velde, Richard Riemerschmid, Theo van Doesburg şi Le Corbusier au început prin a fi pictori înainte de a se dedica arhitecturii. În opera lui Alvar Aalto se poate distinge o perioadă de cca. zece ani în care influenţa lui Cézanne se face simţită în organizarea plastică a volumelor şi, mai ales, în felul în care lumina este descompusă în suprafeţe ; influenţa suprarealismului poate fi detectată în trăsăturile idilice şi terifice ale operei arhitecturale a lui Antonio Gaudi ; cubismul, în forma rafinată a « neo-plasticismului » lui Piet Mondrian, a influenţat arhitecţii din jurul curentului De Stilj, iar pictura lui Mondrian se regăseşte în opera lui Mies van der Rohe. Este semnificativ că printre cele 340 de articole ale dicţionarului găsim articole ca : Bauhaus, Le Corbusier, Jugendstil, Van de Velde şi Theo van Doesburg, Purism şi *Cercle et Carré*, ale căror conotaţii arhitecturale sînt cunoscute.

Fără a exagera importanţa acestor influenţe — deoarece arhitectura contemporană şi-a găsit după anii 1930 un limbaj propriu de exprimare — ele trebuie cunoscute pentru a putea înţelege complet geneza formelor arhitecturale moderne ale arhitecturii moderne occidentale. În această privinţă, *Noul dicţionar al picturii moderne* este o utilă sursă de informaţie. Autorii lucrării s-au străduit să dea majorităţii articolelor caracterul unei analize — în miniatură — a concepţiilor, tehnicilor folosite, a influenţelor suferite sau transmise, care caracterizează pe artistul respectiv, situîndu-l în timpul şi în mediul său caracteristic. Lucrarea este bogat ilustrată.

R. V.

Nikolaus Pevsner

EUROPÄISCHE ARCHITEKTUR

Arhitectura europeană

München, Prestel Verlag, 1963
547 pag., 328 ilustraţii

Autor a numeroase lucrări, care se ocupă atît de unele perioade din trecut, cît şi de aspectele contemporane ale arhitecturii, făcînd parte din consiliul redacţional al revistei engleze « *Architectural Review* », Nikolaus Pevsner este o personalitate cunoscută.

Lucrarea « *Europäische Architektur* » este de fapt un curs universitar elaborat în timpul războiului, completat în perioada postbelică cu lucrările mai recente şi care analizează dezvoltarea arhitecturii europene de la Acropole pînă la Ronchamp. Alegerea exemplelor şi descrierea lor a fost concepută astfel încît să contribuie la cunoaşterea şi recunoaşterea unui stil, în detaliu şi în ansamblu, încercînd să evidenţieze fenomenul arhitectural — oglinda societăţii epocii respective.

Desigur că o încercare de sinteză asupra arhitecturii europene presupune o foarte atentă şi sigură selecţie a operelor şi a autorilor ; lectura prezentei lucrări atestă o serioasă cunoaştere a evoluţiei arhitecturii.

Autorul precizează însă cadrul lucrării într-un fel care apare curios, limitativ şi poate din această cauză capătă un caracter deformant.

Se face afirmaţia de exemplu că templul grec şi forum-ul roman aparţin culturii antice şi *nu* culturii europene ; totuşi fără o cunoaştere a Greciei şi a Romei antice nu este posibilă înţelegerea culturii europene. Acelaşi lucru se întîmplă şi în cazul culturii mediteraneene în prima perioadă a creştinismului care s-a extins găsindu-şi o expresie proprie în Ravenna, Bizanţ, Orientul apropiat, deosebindu-se de cultura « europeană » dar avînd izvoare comune.

Un alt caz îl prezintă, după părerea autorului, ţările din estul Europei, de exemplu Bulgaria, care făcea parte la început din cultura bizantină, apoi din cea rusă. Cu alte cuvinte « cultura europeană », în accepţia lui Pevsner, exclude antichitatea greco-romană, cultura rusă şi parţial pe cea bizantină, ajungîndu-se la identitatea — de mult pusă în discuţie — cultura europeană = cultura Europei occidentale.

Eliminînd cicluri importante ale artei europene, Pevsner se situează pe o poziţie care pare discriminatorie şi neştiinţifică, ce scade valoarea unei lucrări care se intitulează « *Arhitectura europeană* ».

În ceea ce priveşte arhitectura Europei occidentale, materialul se ordonează logic, închegat, bine ilustrat, accentuîndu-se asupra unor exemple din Anglia, ţinînd seama că este un curs pentru studenţii englezi.

Evoluţia arhitecturii contemporane occidentale este bine reprezentată, şcolile şi curentele fiind competent ierarhizate.

S. J.

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R. P. R.

Manifestări la Casa Arhitectului

CONFERINŢE

Marţi 19 ianuarie a.c., prof. arh. Grigore Ionescu, director al Direcţiei monumentelor istorice din C.S.C.A.S., a făcut o prezentare cu tema « Problemele conservării şi restaurării monumentelor istorice în lumina Congresului internaţional de la Veneţia şi a Conferinţei internaţionale de la Budapesta ». Prezentarea a fost însoţită de diapozitive color.

★

Arh. Paula Petre, lector la Institutul de Arhitectură « Ion Mincu » din Bucureşti, a făcut marţi 2 februarie a.c. o expunere, însoţită de diapozitive, cu tema « Construcţii auxiliare în ansamblul industrial ».

★

Marţi 9 februarie a.c., în cadrul ciclului de conferinţe « Probleme de materialism istoric », prof. univ. Henri Wald de la Institutul de filozofie din Bucureşti, a conferenţiat despre « Critica principalelor curente în sociologia şi filozofia burgheză contemporană ».

★

Tot în cadrul acestui ciclu de conferinţe, conf. univ. Ion Rebedeu, de la Institutul Politehnic din Bucureşti, a ţinut în ziua de 19 februarie a.c. conferinţa cu tema « Secolul XX, secolul triumfului materialismului dialectic şi istoric ».

★

În cadrul ciclului de conferinţe « Metode şi soluţii noi în proiectarea arhitecturală şi urbanistică », marţi 23 februarie a.c. arhitecţii Traian Stănescu şi Victor Fulicea au vorbit despre «Problemele de circulaţie ale oraşului Bucureşti ».

DISCUŢII DE CREAŢIE

În urma concursului de idei «Şcoală medie cu 12 săli de clasă în mediul urban », organizat de C.S.C.A.S. împreună cu Uniunea Arhitecţilor, la Casa arhitectului a avut loc vineri 8 ianuarie a.c. o discuţie asupra proiectelor prezentate la concurs.

★

O discuţie de creaţie cu tema « Locuinţa de mîine », organizată de Uniunea Arhitecţilor, secţia de arhitectură civilă, s-a desfăşurat la Casa arhitectului marţi 16 februarie a.c. Cu acest prilej a fos organizată o expoziţie de proiecte şi machete.

GALĂ DE FILME

Vineri 5 februarie a.c., la Casa arhitectului au fost prezentate cîteva filme documentare înfăţişînd imagini pitoreşti, precum şi realizări obţinute în ultimii ani în domeniul arhitecturii în R. S. F. Jugoslavia.

EXPOZIŢII

Între 16—23 ianuarie a.c., în sala de expoziţii de la Casa arhitectului au fost expuse proiecte ale unor detalii de zone industriale elaborate de proiectanţii de specialitate din cadrul D.S.A.P.C.-urilor şi al institutelor de proiectare din ţară şi din Bucureşti.

Expoziţia a fost organizată de Uniunea Arhitecţilor cu ocazia lucrărilor instructajului şi a discuţiei de creaţie cu tema « Sistematizarea zonelor industriale » care s-au desfăşurat între 18—24 ianuarie tot la Casa arhitectului.

★

Arh. Dan Iovănescu a expus desene şi acuarele, reprezentînd imagini din ţară şi de peste hotare. Expoziţia a fost deschisă între 28 ianuarie şi 12 februarie a.c.

★

În aceleaşi zile, Casa arhitectului a mai găzduit o expoziţie de fotografii, realizate de arh. Paula Petre, expoziţie prilejuită de conferinţa despre « Construcţii auxiliare în ansamblul industrial », ţinută la 2 februarie.

★

Institutul de studii, experimentări şi proiectare pentru industria celulozei, hîrtiei, fibrelor artificiale şi valorificarea stufului — I.P.C.F.S. din cadrul Ministerului Industriei Petrolului şi Chimiei a expus între 18 februarie şi 5 martie a.c., în sala de expoziţii de la Casa arhitectului, numeroase proiecte, fotografii şi machete înfăţişînd realizările în arhitectură şi construcţii din ultimii ani ale colectivelor de proiectare din institut.

INSTRUCTAJ PENTRU ELABORAREA DETALIILOR DE SISTEMATIZARE A ZONELOR INDUSTRIALE

Între 18—23 ianuarie a.c., la Casa arhitectului din Bucureşti a fost organizat de către Comitetul de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare şi Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. un instructaj şi o discuţie de creaţie cu tema « Sistematizarea zonelor industriale ».

Scopul acestui instructaj a fost de a veni în ajutorul proiectanţilor care activează în cadrul D.S.A.P.C.-urilor şi al institutelor de proiectări industriale în domeniul sistematizării zonelor industriale, spre a fi informaţi asupra unor probleme de elaborare a detaliilor, cît şi asupra metodologiei de avizare.

Au luat parte arhitecţi şi ingineri din toate D.S.A.P.C.-urile din ţară, precum şi din institutele de proiectări industriale din Bucureşti: I.P.R.A.N., IPROCHIM, IPROMET, I.P.L., I.S.P.E., I.P.I.A, I.P.C.M.C. ISCAS, I.S.P.F., I.P.C.C., I.S.P.A., din partea ministerelor beneficiare, a C.S.P.-ului, precum şi a catedrelor de sistematizare din Institutul de Construcţii şi Institutul de Arhitectură « Ion Mincu ».

Pentru o mai bună orientare a participanţilor, prima zi a instructajului a fost consacrată vizitării expoziţiei « Detalii de zone industriale », deschisă în sala Uniunii Arhitecţilor, şi vizitării unor ansambluri industriale din Bucureşti.

Prof. arh. Ladislau Adler, vicepreşedinte al C.S.C.A.S., şef al secţiei de arhitectură industrială a Uniunii Arhitecţilor, a deschis lucrările instructajului salutînd pe participanţi în numele conducerii C.S.C.A.S. şi Uniunii Arhitecţilor şi a adus mulţumiri, atît tovarăşilor care au organizat această acţiune, cît şi celor care au pregătit referatele, prezentările de schiţe de sistematizare şi expoziţia.

Făcînd cîteva consideraţiuni asupra temei, prof. arh. Ladislau Adler a subliniat că acest instructaj constituie de fapt un schimb de experienţă între cei ce au lucrat în domeniul sistematizării zonelor industriale, urmînd ca pe baza dezbaterilor ce vor avea loc pe marginea referatelor şi a prezentărilor să se stabilească unele criterii de sistematizare a zonelor industriale, criterii prin care să se asigure un echilibru între acestea şi zonele de locuit.

Referatele susţinute de către arhitecţi şi ingineri s-au axat pe problemele legate de amplasarea zonelor industriale, pe cele legate de relaţiile dintre acestea şi zonele de locuit, pe modul de elaborare şi avizare a detaliilor, ca şi pe problemele legate de rezolvarea surselor şi reţelelor de utilităţi pe bază de cooperare, atît în cadrul zonei industriale, cît şi între zona industrială şi zona de locuit.

Referatele au fost puse în discuţie, trăgîndu-se concluzii la fiecare temă a zilei.

Ultimele două zile ale lucrărilor au fost închinate unei discuţii de creaţie cu tema « Din practica sistematizării zonelor industriale », în cadrul căreia au fost prezentate spre discutare: zonele industriale Iaşi, Palas-Constanţa şi Militari-Bucureşti, referatele privind zone cu specific de industrie chimică şi metalurgică, referatele privind amplasarea unităţilor de transporturi şi depozitare şi referatele privind practica elaborării detaliilor de zone industriale din oraşul Bucureşti.

În încheierea lucrărilor, conf. arh. Anton Moisescu şi prof. arh. Ladislau Adler au făcut unele aprecieri asupra felului în care s-a desfăşurat această consfătuire precum şi asupra concluziilor care s-au conturat din discuţiile purtate.

E. R.

DIN PARTEA REDACŢIEI

În nr. 5/1964 al revistei, la lista de autori ai Expoziţiei Realizărilor Economiei Naţionale, se va citi:

Proiectul pentru platforma industriei petrolului şi chimiei şi pavilionul exponatelor de mase plastice a fost întocmit în cadrul IPROCHIM de către un colectiv condus de arh. Vlad Iliescu. Proiectant general al platformei MIPC: Întreprinderea de lucrări auxiliare; coordonatori: ing. Alexandru Makarovitsch (şef de proiect), Gheorghe Niţulescu.

În acelaşi număr, pag. 35, fig. 3 — Proiect premiat în etapa finală, se va citi:

Colectiv I.P.C.M.C., arhitecţii: Mircea Enescu, Adrian Stănescu, Dumitru Iacob; inginerii: Emilian Baiculescu, Ştefan Angelescu, Liana Popovici.

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE

TIPURI BC — 3 şi BC — 5

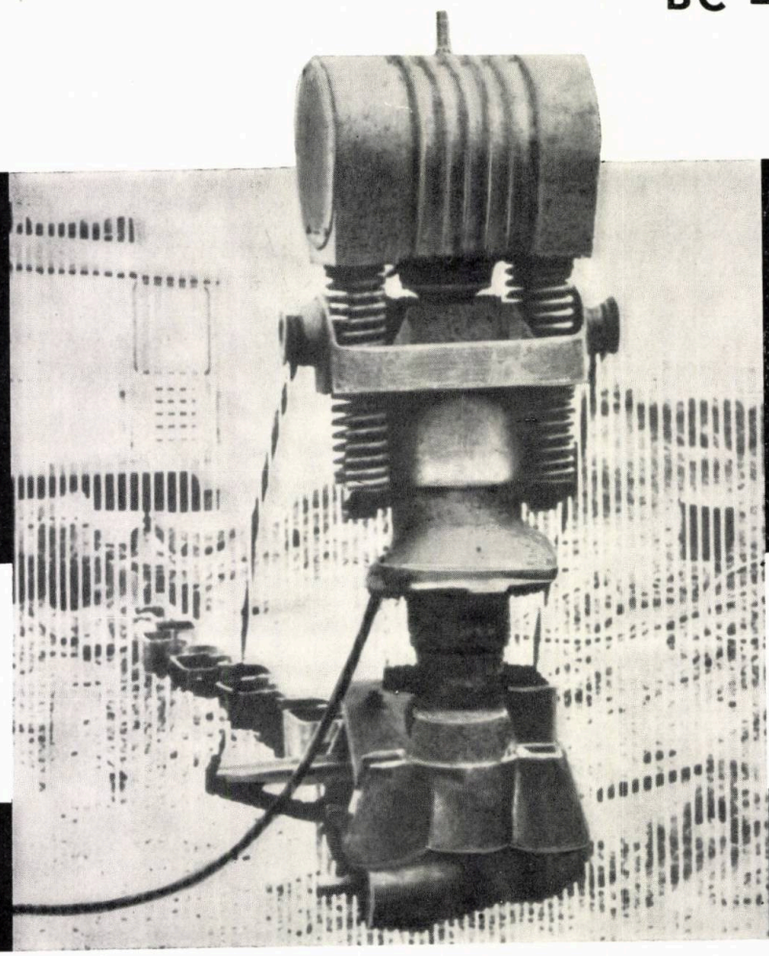

POLIMEX

DESTINATE :

— la introducerea şi extragerea stîlpilor şi a altor elemente asemănătoare de construcţii, larg folosite în lucrările de construcţii de clădiri şi de poduri ;

— la demontarea pereţilor despărţitori de producţie a gropilor de fundaţie ;

— la extragerea şi introducerea ţevilor în terenuri umede şi nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt acţionate electric. Diferenţa dintre cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce măreşte parametrii tehnici şi determină adîncimea de înfigere.

Exportator exclusiv

POLIMEX

Firmă poloneză pentru exportul şi importul de maşini — Varşovia, Czackiego 7/9 • Telefon 269491 • Telex 81371, 81274 • Telegrame : polimex, Warszawa

Pentru orice informaţii, a se adresa la Biroul Consilierului Comercial al Poloniei — Bucureşti, bd. Aviatorilor 24

EXPOZITIA TEHNICA A REPUBLICII FEDERALE GERMANE

BUCUREȘTI 18-30 MAI 1965

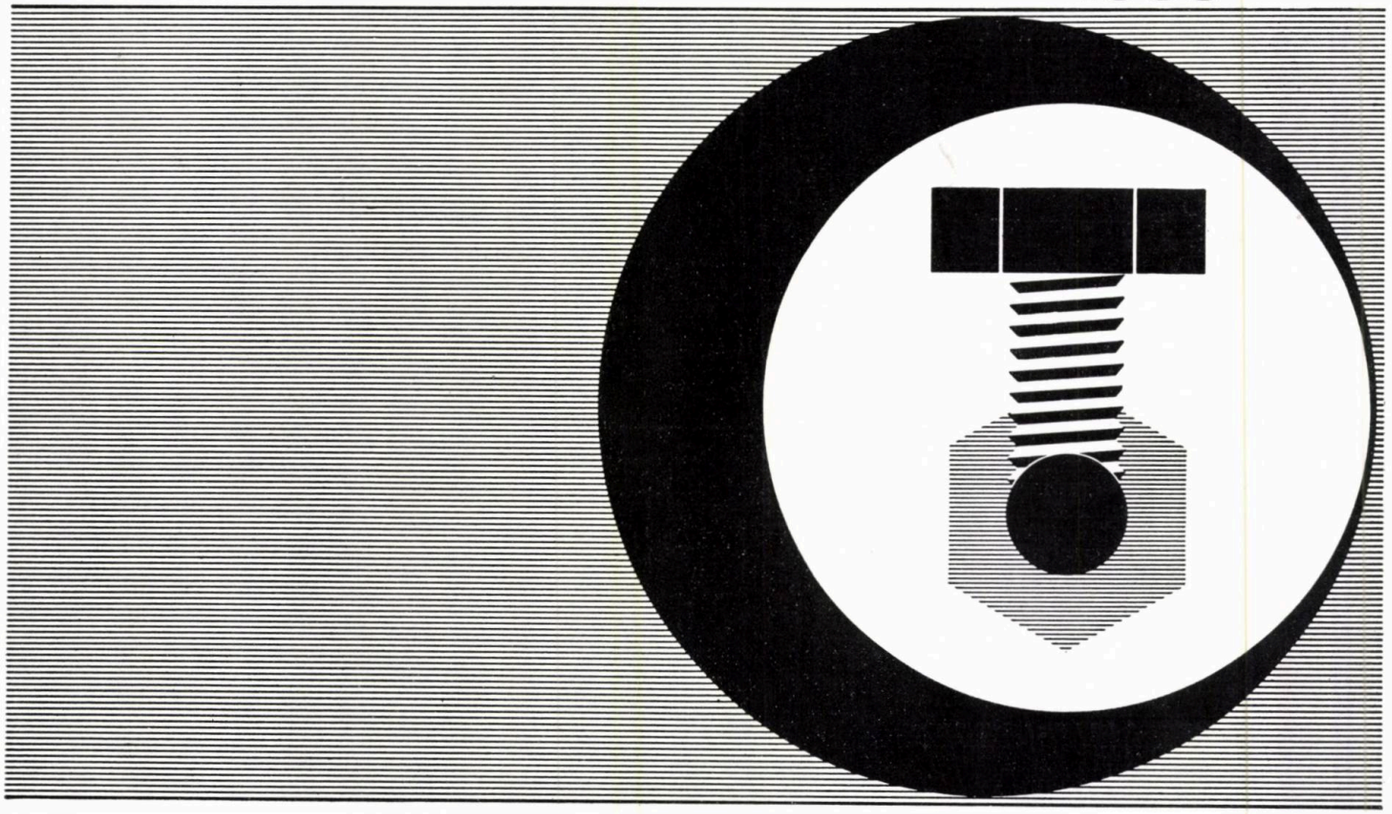

Dezvoltarea continuă și rapidă a științei și tehnicii, procedeele și produsele noi, create pe scară tot mai largă, fac pe zi ce trece mereu mai complicată posibilitatea ținerii unei evidențe de ansamblu a noilor realizări.

Expoziția tehnică a Republicii Federale Germane, la care participă peste 400 firme importante, reprezintă o sinteză a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii din Republica Federală Germană.

Realizările respective pot fi vizionate zilnic în perioada 18—30 mai 1965.

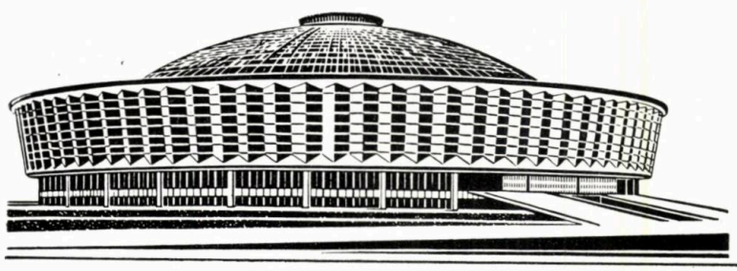

BDUL. MARASTI 67
(PIATA SCINTEII)

Vizitarea zilnic între orele
10-14 pentru specialiști și
14-19 pentru public

ARHITECŢI
INGINERI
TEHNICIENI
LUCRĂTORI DIN SECTORUL CONSTRUCŢIILOR

PENTRU A AVEA ASIGURATE TOATE NUMERELE REVISTEI

arhitectura RPR

ABONAŢI-VĂ IMEDIAT LA ADMINISTRAŢIA REVISTEI:
Bucureşti — str. Episcopiei nr. 9
Raionul 30 Decembrie tel. 16.49.14.

costul abonamentului:

instituţii
un an 200 lei

particulari
un an 100 lei
un semestru 50 lei
costul unui exemplar 20 lei

TIRAJUL REVISTEI FIIND LIMITAT, ÎN ANUL 1965 DIFUZAREA REVISTEI SE VA FACE NUMAI PE BAZĂ DE ABONAMENTE

Blasberg

Friedr. Blasberg
Solingen
G.m.b.H. & Co. KG
Spezialfabrik
für Galvanotechnik
565 Solingen-Merscheid
Telefon (02122) 78061
FS 08 514 835

GALVANOTEHNICA MODERNA

BLASBERG—ELOXAL

Instalaţii şi procedee moderne pentru oxidarea anodică a aluminiului.

În construcţii, aceasta constituie un mijloc optim pentru acoperiri superficiale tehnice şi decorative, ca

— acoperiri de faţade
— profile de construcţie
— ornamente de construcţie etc.

MŰSZAKI EGYETEM KÖNYVTÁRA

E 1689

ARHITECTURA R.P.R. • Nr. 1 • 1965

SUMMARY

TOWN PLANNING

Arch. Mariana Vereanu: TOWN-PLANNING IN THE BACAU REGION (p. 2).

This region, a predominantly grain and timber country in the past, is now a part of the national plan for socialist industrialization. The economic role of each town was defined by the national and regional coordination of the economic factors offered by the Bacău region and by territorial reorganization possibilities.

The article details the principles that have stood at the basis of the territorial planning of the entire region, as well as the problems raised by the planning of the towns of Bacău, Piatra Neamț, Roman and Gheorghe Gheorghiu Dej.

The town of Bacău, capital of the region and a complex industrial centre located at the crossroads of nationally important traffic arteries, has developed haphazardly in the past, the level ground of its site being favourable to its tentacular expansion along the main highways. All the constructive elements of the urban ensemble expressed the obvious backwardness of that urban settlement, and the presence of the Bistrița river played no part in the town's life.

The studies conducted for the planning of the town of Bacău were subordinate and conditioned by those effected in respect of the hydro-power potential of the Bistrița river, considered on a national level, and by the studies on the complex planning possibilities of the basin of that river. These studies were re-evaluated at intervals of a few years, so that the uninterrupted evolution of the economic potentialities might be taken into consideration.

The town of Piatra Neamț, a centre of the plastics, nitric fertilizers and cellulose industries, as well as a tourist centre, benefits from its location on the limit of the mountain zone and from the important hydro-power constructions in the basin of the Bistrița river.

Since 1956 when it started, the planning activity went through several stages. A preliminary planning study made in 1956, and based on the data available at that date, suggested the extension of building in the eastern zone of the town while preserving and amplifying the health resort and tourist centre character of the central quarter of the old settlement. In the next stage it was avoided to compromise the territorial possibilities through local compositions and, beginning with 1957, an ensemble of one-story villas was built in the railway station area, and between 1959—1961 investments were allocated for the building of a residential quarter of 4 to 5-story buildings in the same neighbourhood. The centre of the town, covered with inadequate dwellings, was rebuilt between 1961—1964, when approximately 2,800 new flats and the necessary buildings of communal interest were built.

Between 1961—1964, hydro-power installations were built on the river Bistrița, two storage-lakes being thus created, which offer possibilities for sports and recreational facilities in the immediate vicinity of the town.

The planning draft of Piatra Neamț was reconsidered towards the end of 1964. The new draft recommends the transfer of the industrial units now within the town limits towards the outskirts of the residential areas, and are to be resettled in the SW, S and NE zones. The residential areas are to be organized in quarters defined by the relief forms and by the main traffic arteries, a fact which will require the use of the upper terrace cornice, of the slopes of the Pietricica hill, of the Bistrița zone as well as the freeing and partial rebuilding of the fortress of Stephen the Great.

The town of Roman, a centre of the metallurgical and building materials industries, is located in the vicinity of the confluence of the rivers Moldova and Siret. As an old bishopric seat, the town retains numerous monuments of historic interest.

The operation of town renewal began with a number of important industrial investments and the development of the already existing industrial units.

The planning proposals place the industrial zone on the N and NW limits of the town, where it would benefit of a direct railway link. The industrial zone is separated from the residential zone by a massive green belt. The residential areas extend over the swo terraces, enjoying the beneflts offered by the relief.

The town of Gheorghe Gheorghiu Dej, a centre of the oil and petrochemical industries, developed from a small, rural-like settlement. The design of the urban and industrial ensembles has resulted from well co-ordinated specialized projects.

The construction of the new town of Gheorghe Gheorghiu Dej was begun with the building of a neighbourhood in the central area, continued with the renewal of part of the old settlement, and at present proceeds on the free land extending in the direction of the Caşin valley, and on the areas of low density building of the urban territory. The last building stage, completed between 1961—1964 with ensembles No. 6, 7 and 8, is evidence of a new functional, economic and aesthetic conception, both as concerns the whole and the details. The network of the town's social and cultural facilities is entirely of recent build.

Dr. of econ. Cyrus Spiride, arch. Adriana Popp, arch. Gheorghe Iacovescu: SISTEMATIZING THE PRAHOVA VALLEY TOURIST REGION (p. 11).

The valley of the Prahova, with its five collateral valleys (of the rivers Dîmbovița, Jalomița, Timiș, Doftana and Teleajen) and the neighbouring mountain massifs (Bucegi, Leaota, Postăvarul, Piatra Mare a.o.). offering extremely favourable terrain and climate condition for tourism and rest, therapeutic treatment and recreational activities, almost centrally located on the country's territory, and enjoying the presence of the main railway line and of the Bucharest-Braşov-Oradea national highway, has been the object of a number of detailed studies by the Territorial Planning Department of the Central Institute for building, architectural and planning studies, scientific researches and design of Buchares (I.S.C.A.S.).

The authors list the factors that determined the study of this tourist zone and the criteria that were at the basis of the proposals contained in the systematizing study. Mention is also being made of the perspective functional zoning of the territory and of the proposals for investments in the field of rest, recreation, tourism, sanatorial therapy, as well as for the development of the holiday camp network for children of pre-school and school age and teen-agers.

INDUSTRIAL CONSTRUCTIONS

Arch. Zaven Gianichian: BUILDING OF «THE AUTOMATION GRUP» — BUCHAREST (p. 18).

Overlooking the Floreasca lake and park, located in a recently built quarter of Bucharest, this building houses the administrative offices of several assembling, electro-technical installations and automation enterprises, as well as an Institute for the designing of electro-technical and automation installations.

The 12-level prismatic building (basement, ground and 10-floors) rests on a ground-floor slightly recessed along both the long sides; it comprises offices, design workshops, laboratories, a technical library, a technical consulting office and a projections hall; the main hall may serve also as exhibition room, while information desks for outside personnel were installed in a second hall.

The resistance structure consists of a monolithic carcass of reinforced concrete on pillars and beams, the floors (1 to 10) being cantilevered along both the long sides o the building.

Technical difficulties and the northward orientation of the building have resulted in the curtain-wall solution being discarded for the lake-oriented facade.

Arch. Z. Solomon: SOME CRITICAL REMARKS (concerning the building of the Automation Group). (p. 19).

The article offers a critical appraisal of the solutions adopted for the building that houses the Automation Group.

Both the positive and negative aspects concerning the architecture, the finishing and execution are being brought into relief; particular stress is being laid on the fact that the curtain-wall on the southward oriented façade was not adequately realized in respect of the building's structure of reinforced concrete.

Arch. Lucia Gheorghiță: THE EXPANDED POLYSTYRENE FACTORY AT THE TOWN OF GHEORGHE GHEORGHIU DEJ (p. 22).

In order to achieve a direct technological co-operation within the synthetic rubber works at the town of Gheorghe Gheorghiu Dej, the first expanded polystyrene factory in Rumania has recently been commissioned.

The design of this industrial unit was based on the new design indications for monobloc system of universal industrial buildings, as well as on a series of new achievements of world technique.

The constructive solution adopted a fully prefabricated system with catalogue pre-stressed industrialized elements. The principal production section was realized on the ground floor on a 12 m × 18 m grid and a free height of 7,2 m, designed as a blind system, with reinforced concrete pillars, arches, trimmer-beams and fixing wedges. The solution adopted for the gasification section was that of prefabricated roof trusses and caissons, the characteristic features of this section making the use of autoclave-treated plates quite improper. The prefabricated system was also applied to the annex (social amenities, offices, laboratories, maintenance workshops and power station). The thre-elevel building of the annex has a 3,6 m span and was built of efficient isolating brick and prefabricated, reinforced concrete floors.

In general, this factory is a success as far as the constructive and architectural solutions, the functional, plastic and other conditions are concerned. Plastically speaking, the factory offers a well-shaped and modern-looking whole, with large glass urfaces, harmoniously blending a series of functions and a variety of volumes, imposed by the technological process.

SOCIAL-CULTURAL CONSTRUCTIONS

Arch. Mariana Bucur: CINEMA SEATING 800 AT GALATZ (p. 24).

A cinema seating 800 — connected with the shopping centre of the Țiglina One residential quarter, one of the great housing ensembles built in recent years was recently opened at Galatz. The building, which blends harmoniously with the surrounding ensemble, participates happily with its façade to the front of an important thoroughfare of the town.

The vestibule, that advances approx. 6 m from the front building line of the neighbouring shops, was conceived as a glass box, whose fourth side forms one of the interior walls on the vertical traffic centre. The hall extends the entire length of the cinema hall and is placed under it in order to use less of the land area, its ceiling reproducing in reverse the floor steps of the cinema hall above.

The parallelism of the side-walls of the hall was avoided through the use of broken structural masonry panels between the reinforced concrete pillars at 3 m distance between axes. In order to obtain a satisfactory visibility curve, the floor of the hall was built on steps along its entire length, except the first three rows of seats that were placed on an inclined floor.

The screen, placed at a distance of .60 m in front of a reliefs-covered panel, has no black frame surrounding it, nor curtain.

The projection room complex is situated at + 6.32 m, over the entrance, and the ventilation unit in the basement, under the vestibule and, in part, under the hall.

Arch. Dan Rusovan: THE TULCEA PALACE OF CULTURE (p. 28)

Situated in the centre of the town, on the Danube esplanade, the building meets by its architectural expression the requirements of the site. The hall seating 800, the foyer with its annex, the stage with annexes, the library, were generously dimensioned. The hall is fitted both for theatre performances and cinemascope projections.

STUDIES AND RESEARCHES

Eng. S. Herscovici, sociologists M. Lupan and G. Bucheru: AN INQUIRY INTO THE OPERATIONAL BEHAVIOUR OF CERTAIN TYPES OF DWELLINGS (p. 30).

The article presents the main conclusions and proposals resulting from a selective inquiry initiated by the Institute for building types design of Bucharest by means of questionnaires:

— The solution of the blocks of flats with interior courts met with a high degree of acceptance (total or partial) in respect of the 4-story blocks while the percentage of favourable answers in respect of 7-story buildings was lower.

Comparing the results of the inquiry with the economic advantages the study makes the following proposals: the solution of buildings with interior courts may be taken into consideration without any reserve, both in the case of limited fronts and in that of ensembles built on free ground; in the case of multi-storied buildings a limited use of this solution is being suggested, with the exception of certain constructions located in existing squares or main thoroughfares.

— The solution of buildings with interior corridors was widely accepted and, considering also the economic advantages, ought to be taken into consideration. However, certain effects likely to become unpleasant, should be forestalled (excessive length, defective ventilation, unsuitable artificial lighting, children-caused noise, a.s.o.).

— The solution of buildings with outside corridors met with a low degree of acceptance. Correlating these results with the economic disadvantages of this solution (buildings of narrow width) and with its limited advantages (smaller number of entrances, better sun-exposure, a.o.), the study suggests abandonment of this solution, with the exception of certain specific local circumstances.

— The solution of buildings with artificially-lighted stairs totalled up a majority of the opinions expressed. However, an important number of those answering the questionnaires had reserves in respect of ventilation and of certain psychologically negative side-effects. Considering the economic advantages, the study considers this solution to be acceptable in the building of dwellings.

COMPETITIONS

Arch. M. Silianu: COMPETITION FOR THE PLANNING OF A RESIDENTIAL QUARTER (p. 33).

During 1964, a public competition was organized by the State Committee for Construction, Architecture and Planning, in conjunction with the Union of Architects of the R.P.R. for the best theoretical solutions of general organization of a residential quarter and of solutions of detail for the organization of complex urban units.

The theme of the competition referred to an area included in the renewal plan of the town of Ploiești.

Eight of the 44 entries were awarded prizes and mentions. The article presents these eight entries.

The first prize (project No. 41) adopts an "urban module" of approximatively 26,000 sq. m. of dwelling area. The twelve units are realized by means of three different types of buildings, with the same proportion of 14- and 4-story blocks. Various utilities and social buildings are planned for each group of dwellings: creche and kindergarten, a school with 16 classrooms and a dispensary, shopping centre, club, polyclinic, a.s.o. The future completion with new utilities is ensured. Vehicular traffic within the quarter is organized so as not to interfere with pedestrian traffic.

Project No. 26 — Second prize ex aequo — solves the overall solution by means of three complex urban units, each comprising three precincts considered as the smaller life unit. The compositional system adopted is that of deploying the blocks of flats along the perimetre of large green spaces. The inclusion of part of the shops in the ground floor of the highrising buildings is to be noted for its effect within the quarter.

The project follows the principle of separating motor from pedestrian traffic. The author of the article considers the sports stadium as an unjustified addition to the programme.

Project No. 35 — also Second prize ex aequo — uses the same module of 2,000 inhabitants per basic unit as project No. 41. The twelve basic units are grouped in clusters of four each. The repartition of 62 percent of the dwelling area to 4-story buildings without lift results in economic advantages and increased comfort. The 10-story buildings provide rhythm to the inner space of the park, while some 18-story buildings on the ring road mark the link with the town centre.

The other five projects that were awarded mentions, organize the quarter either as single complex unit (project No. 39), or as open, interconnected precincts, forming gradually differentiated spaces according to function (project No. 18), or as multiple urban units (projects No. 1 and No. 2). Project No. 17 organizes the area as three neighbourhoods for 1,740 inhabitants each and with separate complex service units. From the point of view of comfort the suggestion of 5-story buildings (projects No. 2 and No. 17) was considered unsuitable. Project No. 1 offers a remarkable solution of the major motor traffic as well as of public transport inside the quarter.

DISCUSSION

Arch. Constantin Frumuzache: THE PROBLEMS OF TOWN PLANNING IN THE TOWN OF CRAIOVA (p. 38).

The author gives a summary of the report presented and discussions that have taken place at the plenary session of the Craiova Branch of the Union of Architects of the R.P.R., October 22—24, 1964.

The town of Craiova, important administrative, cultural and industrial centre of the Oltenia region, underwent major transformations during the 20 years that have elapsed since Rumania's liberation from the Fascist yoke. The commissioning of major industrial objectives has made the building of great housing ensembles for an ever increasing population imperative. Thorough studies were necessary in order that an urban renewal along modern principles be achieved.

The architects and civil engineers attending debated the architectural and planning problems concerning the town of Craiova that confront the profession in the years immediately ahead.

NEW ACHIEVEMENTS (p. 46), CONGRESSES — CONFERENCES (p. 48—49), NEWS FROM ABROAD (p. 50), BOOKS (p. 58), CHRONICLE (p. 61).

SOMMAIRE

URBANISME

MARIANA VEREANU, architecte — AMÉNAGEMENT DE PLUSIEURS VILLES DANS LA RÉGION DE BACAU (page 2). Cette région dont le caractère agricole et forestier était autrefois prononcé, a été comprise dans le plan d'industrialisation socialiste du pays. La coordination sur le plan national et régional des facteurs de l'économie dont dispose la région de Bacău, avec les possibilités de restructuration territoriale qu'elle offre, a précisé le rôle économique revenant à chacune des villes.

On présente, dans l'article, les principes sur lesquels repose l'action de systématisation territoriale de toute la région ainsi que les problèmes soulevés par l'aménagement des villes de Bacău, Piatra Neamtz, Roman et de la ville Gh. Gheorghiu-Dej.

Ville résidentielle de la région et centre industriel complexe, sise au carrefour d'artères d'importance nationale, Bacău s'était développée par le passé d'une manière incontrôlée, son relief plat favorisant les tendances d'expansion tentaculaire au long des voies de pénétration. Tous les éléments constructifs de l'ensemble urbain accusaient l'évident retard de cette agglomération tandis que la présence de la rivière Bistritza ne se faisait guère sentir dans la vie de la ville.

Les études d'aménagement de la ville de Bacău ont été subordonnées et conditionnées par les études de valorification du potentiel hydroénergétique de la Bistritza, considéré à l'échelon national, ainsi que par les études touchant les possibilités d'une systématisation complexe du bassin de cette rivière. Les études ont été reprises et actualisées dans l'intervalle de plusieurs années, suivant l'évolution incessante des possibilités d'ordre économique.

Centre industriel de matériaux plastiques, d'engrais azoteux et de cellulose, centre touristique aussi, Piatra Neamtz a une situation privilégiée par sa position à la limite de la zone montagneuse, ainsi que par les grands aménagements hydroénergétiques du bassin de la Bistritza.

Commencée en 1956, l'action de systématisation a passé par plusieurs phases. En 1956, une étude préliminaire d'aménagement — disposant des prévisions possibles à cette date là — proposait de diriger les investitions dans la zone Est de la ville, en gardant et en amplifiant le caractère de station climatique et touristique de l'ancienne agglomération. A partir de 1957, on réalisait un ensemble de villas à rez-de-chaussée et étage dans la zone de la gare, tandis que de 1959 à 1961, ces investitions étaient concentrées sur un terrain libre à proximité de la gare où l'on réalisait un ensemble d'habitations à 4 et 5 niveaux.

Fin 1964, l'esquisse d'aménagement de la ville de Piatra Neamtz est remise sur le tapis. On y prévoit que les unités industrielles situées en ville soient dirigées vers la périphérie des zones d'habitation et réorganisées dans les zones Sud-Ouest, Sud et Nord-Est. Les zones d'habitation seront organisées dans les quartiers délimités par les formes du relief et par les artères principales — ce qui exigera la mise en valeur de la corniche de la terrasse supérieure, des versants de la colline Pietricica, de la zone de la Bistritza ainsi que le dégagement et la reconstitution partielle du château fort d'Etienne le Grand.

Centre de l'industrie métallurgique et de l'industrie des matériaux de construction, Roman est situé près du lieu de rencontre des cours d'eau Moldova et Siret. Ancienne résidence épiscopale, la ville possède nombre de monuments historiques.

L'action de redressement de la ville a débuté par la réalisation d'importants investissements industriels et par le développement des principales unités industrielles déjà existantes.

Les propositions émises au sujet de l'aménagement prévoient l'organisation de la zone industrielle dans les limites Nord et Nord-Ouest de la ville, en liaison directe avec la voie ferrée.

La ville Gh. Gheorghiu-Dej (Onești), qui est un centre de l'industrie pétrolière et de pétroléochimie, s'est développée à partir d'une petite agglomération à caractère rural.

La réalisation de la nouvelle ville Gh. Gheorghiu-Dej (Onești) a débuté par la construction d'une unité de voisinage dans la zone centrale et s'est poursuivie par la restructuration d'une partie de l'ancienne localité; elle s'effectue à présent sur les terrains libres — situés vers la vallée de Caşin et dans les zones peu construites du territoire urbain. La dernière étape de réalisation des années 1961—1964 durant laquelle on construisit les ensembles 6,7 et 8, exprime une nouvelle conception du point de vue fonctionnel, économique et esthétique, tant dans l'ensemble que dans les détails. L'équipement socioculturel de la ville est entièrement neuf.

Dr. Cirus Spiride, Adriana Popp, architecte, Gheorghe Iacovesco, architecte — AMÉNAGEMENT DE LA RÉGION TOURISTIQUE DE LA VALLÉE DE LA PRAHOVA (page 11). Par les conditions de son terrain et de son climat, extrêmement favorables au tourisme et au repos ainsi qu'aux traitements médicaux et aux loisirs, située presqu'au centre du pays, bénéficiant de la principale voie ferrée et de la route nationale Bucarest-Braşov-Oradea, la Vallée de la Prahova avec ses cinq annexes (les vallées des rivières Dîmbovitza, Ialomitza, Timiş, Doftana et Teleajen) et ses massifs montagneux limitrophes (Bucegi, Leaota, Postăvar, Piatra Mare, etc.) a fait l'objet de plusieurs études détaillées dans le cadre du secteur de la systématisation territoriale de l'Institut Central d'études, de recherches scientifiques et d'élaboration des projets de construction, d'architecture et de systématisation — ISCAS, à Bucarest.

Sont brièvement énumérés dans l'article les facteurs qui ont déterminé la mise en étude de cette zone touristique ainsi que les critères sur lesquels ont reposé les propositions faites dans l'étude d'aménagement.

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Zaven Gianichian, architecte — BÂTIMENT DU « GROUPE D'AUTOMATION » — BUCAREST (page 18). Bénéficiant d'une perspective vers le Lac et le Parc de Floreasca et situé dans un quartier récemment construit à Bucarest, ce bâtiment abrite l'administration de plusieurs groupes d'entreprises de montage, d'outillage électrotechnique et d'automation ainsi qu'un Institut d'élaboration de projets d'outillage électrotechnique et d'installations d'automation.

Le bâtiment à 12 niveaux (sous-sol, rez-de-chaussée et 10 étages) a la forme d'un parallélépipède étayé par un rez-de-chaussée en retrait sur ses deux longs cotés. Il comprend des bureaux, des ateliers pour l'élaboration des projets, une bibliothèque technique, un cabinet technique, une salle de projection; le hall principal peutêtre aussi utilisé comme salle d'exposition tandis que le hall secondaire est pourvu de guichets pour les relations avec l'extérieur.

Z. Solomon, architecte — QUELQUES OBSERVATIONS CRITIQUES (page 19). L'article constitue un point de vue critique sur la manière dont a été réalisé le bâtiment du Groupe d'automation. On y mentionne aussi bien les côtés positifs que négatifs de l'architecture, des finitions et de l'exécution, en soulignant particulièrement que le mur-rideau réalisé est inadéquat à la structure en béton armé de la bâtisse.

Lucia Gheorghiță, architecte — UNE FABRIQUE DE POLYSTYROLÈNE EXPANDÉ (page 22). Afin de permettre une coopération d'ordre technique directe, la première fabrique de polystyrolène expandé vient récemment d'entrer en fonction dans le cadre du combinat de caoutchouc synthétique, à la ville Gheorghe Gheorghiu-Dej (Onești).

La solution constructive consiste en l'adoption d'un système entièrement préfabriqué, en éléments industrialisés précontraints, de catalogue. La principale section de fabrication a été réalisée au rez-de-chaussée par une trame de 12 × 18 m et une hauteur libre de 7,20 m, projetée en système blindé, avec des piliers, des arcs, des poutres-joug et des pannes de béton armé.

CONSTRUCTIONS SOCIO-CULTURELLES

Mariana Bucur, architecte — UN CINÉMATOGRAPHE DE 800 PLACES À GALATZI (page. 24). Dans le quartier de Tiglina I — l'un des grands ensembles d'habitations réalisé ces dernières années à Galatzi-lié au complexe commercial de ce quartier, un cinéma de 800 places a été ouvert. La bâtisse qui s'intègre harmonieusement dans l'ensemble participe, avec sa façade principale, au déploiement des constructions de l'une des importantes artères de la ville.

Le vestibule avançant d'environ 6 m par rapport à l'alignement des magasins avoisinants est traité comme une boite de verre, son quatrième côté constituant l'un des murs intérieurs du noeud de circulation vertical. Le hall s'étale sur toute la largeur de la salle de spectacles et il est implanté sous celle-ci, afin de gagner du terrain; le plafond suit le contour des gradins de la salle.

On a évité le parallélisme des murs latéraux de la salle par des panneaux en maçonnerie portante, interrompus par des piliers de béton armé dont les axes sont distancés de 3 m. Afin d'obtenir une courbe permettant une bonne visibilité, des gradins ont été placés sur toute la longueur de la salle, exception faite pour les trois premières rangées de fauteuils qui sont installés sur un plancher incliné.

Le complexe de la cabine à projection est implanté à la côte + 6 m 32 au-dessus de l'entrée du cinématographe tandis que la centrale d'aération est au sous-sol, sous le vestibule et, en partie, sous le hall d'accueil.

Dan Rusovan, architecte — MAISON DE LA CULTURE À TULCEA (page 28). Située dans la zone centrale de la ville, sur l'esplanade du Danube, cette bâtisse répond, por la plasticité de son architecture aux exigences de l'implantation. De vastes dimensions ont été données à la salle, dont la capacité est de 800 places, au foyer avec ses annexes, à la scène et ses annexes et à la bibliothèque. La salle est équipée de toutes les installations nécessaires aux représentations théatrales et au cinémascope.

ÉTUDES ET RECHERCHES

S. Herşcovici, ingénieur, M. Lupan et Georgeta Bucheru, sociologues — ENQUÊTE AU SUJET DU COMPORTEMENT EN EXPLOITATION DE CERTAINS TYPES D'IMMEUBLES D'HABITATION (page 30). L'Institut d'élaboration des projets de constructions-types de Bucarest, a pris dans ce but l'initiative d'ouvrir une enquête sélective, menée sur la base de questionnaires.

Sont présentées dans l'article les principales conclusions et propositions de l'enquête:

— La solution des blocs d'habitation à cours intérieures pour des immeubles à rez + 4 étages a réuni un net degré d'acceptation, (total ou partiel), tandis que pour les immeubles élevés (rez + 7 étages), le pourcentage des réponses a été plus faible; en confrontant les résultats de l'enquête avec les avantages économiques, l'enquête a avancé les propositions suivantes: la solution des immeubles à cours intérieures peut être prise sans nulle réserve en considération tant dans le cas des fronts limités que dans celui d'ensembles construits sur des terrains libres; dans le cas des immeubles élevés on propose l'utilisation limitée de cette solution à l'exception des constructions érigées sur des places ou sur de grandes voies de circulation existentes.

— La solution des immeubles à corridors intérieurs a réuni un degré élevé d'acceptation et en corrélation avec les avantages qu'elle présente, indique qu'on doit la prendre en considération tout en prévenant certains de ses effets qui pourraient devenir fâcheux (trop grandes longueurs, aération défectueuse, illumination artificielle inadéquate, bruit causé par les enfants, etc.-

— La solution des immeubles à corridors extérieurs a réuni un faible degré d'acceptation; en mettant en corrélation les résultats et les désavantages économiques (largeur réduite des immeubles) ainsi que les avantages limités (réduction des vestibules, meilleur ensoleillement, etc.) l'étude propose de renoncer à cette solution, exception faite pour certaines circonstances locales spécifiques.

— La solution des immeubles à escaliers non éclairés à réuni un degré d'acceptation majoritaire, à l'exception d'un nombre élevé de personnes qui ont manifesté des réserves en ce qui concerne l'aération et au sujet de certains effets négatifs de nature psychologique; vu les avantages économiques qu'elle présente, il résulte de l'enquête que la dite solution peut être utilisée dans l'élaboration des projets d'immeubles d'habitation.

CONCOURS

M. Silianu, architecte — CONCOURS POUR L'AMÉNAGEMENT D'UN QUARTIER D'HABITATION (page 33). Le Comité d'État pour les constructions, l'architecture et la systématisation avec l'Union des Architectes de la R.P.R. a organisé en 1964 un concours publique d'idées, en vue d'obtenir des solutions de principe pour l'organisation générale d'un quartier et plusieurs solutions de détails pour l'organisation des unités urbanistiques complexes.

Le thème du concours se rapportait à un territoire compris dans le plan d'aménagement de la ville de Ploieşti.

8 projets sur 44 ont reçu des prix.

L'auteur présente plus loin les 8 ouvrages auxquels prix et mentions ont été accordés.

Le I-er Prix (projet no. 41) adopte un « module urbain » d'environ 26000 m² de superficie habitable. Les 12 unités sont réalisées sur la base de trois types de blocs différents, chacun d'entre eux comprenant la même proportion d'immeubles à 14 niveaux et à 4 niveaux. On a prévu l'équipement du quartier par groupes d'unités: crêche et garderie, école à 16 salles de classe et dispensaire, complexe commercial, cinématographe, maison de la culture, polyclinique et ainsi de suite. De nouveaux équipements les compléteront à l'avenir. La circulation intérieure des véhicules est traitée par le système d'impasses (à ramification) arborescentes tandis que la circulation des piétons s'interpose en « dents de peigne », sans intersecter la circulation carrossable.

Projet no. 26 — Le II-ème prix « ex aequo » résout la solution d'ensemble par trois unités urbanistiques complexes, composées de trois enceintes considérées en tant qu'espace habitable minimal. On adopte un système compositionnel de déroulement périmétral des blocs d'habitation entourant de grands espaces verts. On remarque l'implantation d'une partie des commerces au rez-de-chaussée des blocs élevés, solution intéressante par l'effet obtenu à l'intérieur du quartier. Le projet respecte le principe de la séparation de la circulation carrossable de celle des piétons. L'auteur de l'article estime que le stade et ses tribunes surcharge inutilement le programme.

Le projet no. 35, II-ème prix « ex aequo » également, coincide au point de vue du module de 2000 habitants par unité fondamentale avec le projet no. 41. Les 12 unités de base sont cependant groupées par quatre. De la répartition de 62% de la surface habitable en immeubles à quatre niveaux, sans ascenseur, découlent des avantages économiques et de confort. Des blocs à lo niveaux rythment l'espace intérieur du Parc, tandis que d'autres, à 18 niveaux, situés sur la voie annulaire, marquent la liaison avec le centre de la ville.

Les 5 autres projets ayant recu des mentions organisent le quartier sous la forme d'une seule unité complexe (projet no. 39), groupent les immeubles en enceintes ouvertes, reliées entre elles, formant une graduation différenciée d'espaces selon les fonctions (projet no. 18), ou bien divisant le quartier en unités urbanistiques (projet no. 1 et no. 2). Le projet no. 17 prévoit pour la structure du quartier, trois unités de voisinage formées par des groupes de logements pour 1740 habitants, chacune d'entre elles possédant une uniét complexe de desserte de première nécessité. Il est considéré comme étant inadéquat en ce qui touche le confort, de préconiser dans un concours d'idées la construction d'immeubles à 5 niveaux (projet no. 2 et projet no. 17). Le projet no. 1 présente une rematquable solution pour la circulation majeure ainsi que pour les transports en commun à l'intérieur du quartier.

DÉBATS

Constantin Frumuzache, architecte — PROBLÈMES DE L'AMÉNAGEMENT DE LA VILLE DE CRAIOVA (pag. 38). L'auteur présente brièvement le rapport et lés débats qui ont eu lieu lors de la séance plénière déroulée l'année dernière du 22 au 24 octobre, à Craïova.

La ville de Craiova qui est un important centre administratif, culturel et industriel de la région d'Olténie, a passé par de grandes transformations au cours des vingt années écoulées depuis la libération de la Roumanie de sous le joug fasciste. L'implantation de grands objectifs industriels a rendu nécessaire la construction de vastes ensembles d'habitation pour une population qui s'accroit sans cesse. Tout cela a exigé des études approfondies afin de réaliser une action de systématisation reposant sur des principes modernes.

Réunie sur l'initiative de l'Union des Architectes de la R.P.R., la séance plénière a soumis aux débats des architectes et des ingénieurs de Craïova et d'autres villes du pays, tout comme des travailleurs de la localité, les réalisations obtenues jusqu'ici ainsi que les problèmes d'architecture et d'aménagement soulevés actuellement et dans un proche avenir, pour l'essor de la ville.

NOUVELLES RÉALISATIONS (page 46). CONGRÈS — CONFÉRENCES (page 48—49). DE L'ÉTRANGER (page 50). COMPTE — RENDUS — BIBLIOGRAPHIE (page 58). CHRONIQUE (page 61).

INHALT

STÄDTEBAU

Arch. Mariana Vereanu — SYSTEMATISIERUNG VON STÄDTEN IN DER REGION BACĂU (S. 2) Diese Region, ehemals mit ausgesprochenem land- und forstwirtschaftlichem Gepräge, wurde in den Plan der sozialistischen Industrialisierung des Landes einbezogen. Die Koordinierung der Wirtschaftsfaktoren über die die Region Bacău verfügt, mit den gebotenen territorialen Restrukturmöglichkeiten, hat, gemäß nationalem und regionalem Plan die wirtschaftlichen Rollen jeder einzelnen Stadt präzisiert.

Im Artikel werden die Prinzipien dargelegt, auf denen die territoriale Systematisierungsaktion der ganzen Region basiert sowie auch die Probleme, die die Systematisierung der Städte Bacău, Piatra Neamţ, Roman, der Stadt Gh. Gheorghiu-Dej (Oneşti) aufgeworfen haben.

Die Stadt Bacău, Regionshauptsitz und vielfältiges Industriezentrum, am Kreuzungspunkt von Verkehrsadern von nationaler Wichtigkeit gelegen, hat sich in der Vergangenheit planlos entwickelt, da das flache Gelände das tentakuläre Ausdehnungsbestreben längs der durchgehenden Verkehrsadern begünstigt hat. Alle konstruktiven Objekte des städtischen Bauwesens drücken den sichtlichen Rückschritt dieser städtischen Niederlassung aus und das Vorhandensein des Bistriţa-Flusses war im Leben der Stadt nicht fühlbar.

Die Studien zur Systematisierung der Stadt Bacău wurden den Studien zur Auswertung des hydroenergetischen Potentials der Bistriţa, gemäß nationalem Plan, unterordnet und von ihnen sowie von den vorgenommenen Studien über die Möglichkeiten der vielfältigen Systematisierung dieses Flußbettes bedingt. Die Studien wurden in Zeitabständen von einigen Jahren wieder aufgenommen und die stete Evolution der wirtschaftlichen Möglichkeiten verfolgt.

Die Stadt Piatra Neamţ, Industriezentrum für Plasten, Stickstoffdüngemittel und Zellulose, und Touristenzentrum, erfreut sich der Vorteile ihrer Lage am Rande der Gebirgszone wie auch der großen hydroenergetischen Einrichtungen des Bistriţa-Flußbettes.

Die im Jahre 1956 begonnene Systematisierungstätigkeit ging durch mehrere Phasen. Ein einleitendes Systematisierungsstudium im Jahre 1956 — an Hand der zu jenem Zeitpunkt möglichen Voraussichten — schlug vor, die Investitionen in die östliche Zone der Stadt anzuordnen und das Gepräge des Luftkurortes und der Touristenstation für den zentralen Teil der alten Niederlassung zu bewahren und auszuweiten. In der darauffolgenden Periode vermied man die Benachteiligung der territorialen Möglichkeiten durch lokale Kompositionen und vom Jahre 1957 an wurde eine Gruppe von Villen mit Parterre und Stockwerk in der Bahnhofszone realisiert; ferner wurden die Investitionen in den Jahren 1959—1961 auf ein freies Gelände in der Umgebung des Bahnhofs angeordnet, wo eine 4—5geschossige Wohnblockanlage geschaffen wurde. Das mit nichtentsprechenden Wohnungen besetzte Stadtzentrum wurde in den Jahren 1961—1964 umgestaltet und ungefähr 2 800 Wohnungen mit Einrichtungen von städtischem Interesse gebaut.

Gleichfalls in den Jahren 1961—1964 wurden am Bistriţa-Fluß hydrotechnische Anlagen ausgeführt und vor der Stadt zwei Stauseen geschaffen, die Möglichkeiten für Sport- und Erholungsanlagen bieten.

Die Systematisierungsskizze der Stadt Piatra Neamţ wurde Ende 1964 neu studiert. Hier sieht man vor, daß die innerhalb der Stadt befindlichen Industrieeinheiten außerhalb der Wohnzonen verlegt und diese Einheiten in den Südwest-, Süd- und Nordostzonen reorganisiert werden sollen. Die Wohnzonen sollen in den von den Geländeformen und Hauptverkehrsadern abgegrenzten Vierteln angeordnet werden, was die Auswertung der oberen Terrassengleiche, der Hänge des Pietricica-Hügels, der Bistriţa-Zone wie auch die teilweise Freilegung und Wiederherstellung der Feste Ştefan des Großen erfordern wird.

Die Stadt Roman, Zentrum der Hütten-und Baumaterialindustrie, liegt in der Nähe des Zusammenflusses der Flüsse Moldova und Siret. Diese Stadt, ehemalige bischöfliche Residenz, bewahrt zahlreiche historische Denkmäler.

Die Wiederaufrichtungsaktion der Stadt begann mit der Realisierung bedeutender Industrieinvestitionen und der Entwicklung der vorhandenen hauptsächlichen Industrieeinheiten.

Die Systematisierungsvorschläge organisieren die Industriezone am nördlichen und nordwestlichen Stadtrand, in unmittelbarer Verbindung mit der Eisenbahn. Die Industriezone wurde von der Wohnzone durch massive Grünanlagen separiert. Die Wohnzonen breiten sich auf die beiden Terrassen aus und erfreuen sich der ihnen vom Gelände gebotenen Vorteile.

Die Stadt Gh. Gheorghiu-Dej (Oneşti), Zentrum der Erdöl- und Petrochemie-Industrie, hat sich aus einer kleinen Nieder, lassung mit ländlichem Charakter entwickelt.

Die Realisierung der neuen Stadt Gh. Gheorghiu-Dej (Oneşti) begann mit dem Bau eines Mikrorayons in der Zentralzone und wurde mit dem Wiederaufbau eines Teils der alten Niederlassung fortgesetzt; gegenwärtig entfaltet sie sich auf freien Geländen, in Richtung des Caşinul-Tals und in den schwach bebauten Zonen des Stadtgebietes. Die letzte Realisierungsetappe in den Jahren 1961—1964, als die Anlagen 6, 7, 8 errichtet wurden, drückt eine neue Auffassung vom funktionellen, wirtschaftlichen und ästhetischen Gesichtspunkt aus, sowohl im Ensemble als auch im Detail. Die sozial-kulturelle Einrichtung der Stadt ist zur Gänze neu.

Dr. Cirus Spiride, Arch. Adriana Popp, Arch. Gheorghe Iacovescu — SYSTEMATISIERUNG DER TOURISTENREGION PRAHOVA-TAL (S. 11). Das fast im Zentrum des Landes gelegene Prahova-Tal mit dem Vorteil der Hauptverkehrsader der Eisenbahn und der Nationalstraße Bukarest—Braşov—Oradea, mit den fünf Nebentälern (der Flüsse Dîmboviţa, Ialomiţa, Timiş, Doftana und Teleajen) und angrenzenden Gebirgsmassiven (Bucegi, Leaota, Postăvarul, Piatra Mare usw.), das für Touristik und Ruhe, Behandlung und Erholung äußerst günstige Gelände- und klimatische Bedingungen bietet, war Gegenstand detaillierter Studien im Rahmen des Sektors für territorielle Systematisierung des Bukarester Zentralinstituts für Studien, wissenschaftliche Forschungen und Planung von Konstruktionen, Architektur und Systematisierung — ISCAS.

Im Artikel sind die Faktoren kurz angeführt, die bestimmt haben, diese Touristenzone einem Studien zu unterziehen, sowie auch die Kriterien, auf denen die im Systematisierungsstudium gemachten Vorschläge fußen.

INDUSTRIEBAUTEN

Arch. Zaven Gianichian — GEBÄUDE DER « AUTOMATIONSGRUPPE » — BUKAREST (S. 18). In diesem Gebäude, das sich einer breiten Aussicht zum See und Park Floreasca erfreut und in einem kürzlich erbauten Wohnviertel in Bukarest liegt, sind untergebracht: die Verwaltung von Unternehmungsgruppen für Montage, elektrotechnische Apparaturen und Automation sowie auch ein Projektionsinstitut für elektrotechnische Apparaturen und Automationsinstallationen.

Das 12geschossige Gebäude (Keller, Parterre und 10 Stockwerke) hat die Form eines Parallelipipeds, dessen Parterre an beiden Längsseiten zurückgezogen ist. Es enthält Büroräume, Projektionsateliers, Laboratorien, eine technische Bibliothek, ein technisches Kabinett, einen Projektionssaal; die Haupthalle kann auch als Ausstellungsraum benutzt werden; die Nebenhalle ist mit Schaltern für den Außendienst versehen.

Die Struktur ist ein Monolithskelett aus Eisenbeton auf Säulen und Balken, mit Kragdecken (vom I. bis zum X. Stock inklusiv) an beiden Längsseiten des Gebäudes.

Technische Schwierigkeiten und die Orientierung des Gebäudes nach Norden haben für die zum See gerichtete Fassade (die auf der ganzen Fläche dem Winddruck ausgesetzt ist) den Verzicht auf die Lösung der Vorhangwand auferlegt und wurde eine geeignete Lösung angenommen.

Arch. Z. Solomon — KRITISCHE ANMERKUNG (über das Gebäude der „Automationsgruppe") (S. 19). Der Artikel enthält einen kritischen Standpunkt über die Art, in der das Gebäude der „Automationsgruppe" realisiert worden ist. Erwähnt sind sowohl die positiven als auch die negativen Teile in bezug auf Architektur, Ausführung und Endfertigungsarbeiten und wird insbesondere die Tatsache unterstrichen, daß die realisierte Vorhangwand für die Eisenbetonstruktur des Gebäudes nicht geeignet ist.

Arch. Lucia Gheorghiţă — EINE FABRIK FÜR EXPANDIERTES POLYSTIREN (S. 22). Um eine direkte technologische Kooperation im Rahmen des Kombinats für synthetischen Kautschuk in der Stadt Gh. Gheorghiu-Dej (Oneşti) zu ermöglichen, ist kürzlich die erste Fabrik für expandiertes Polystiren in Rumänien in Betrieb genommen worden.

Die Planung dieser neuen Industrieeinheit fußte auf neuen Projektionsdirektiven für Industriebauten mit Universalcharakter, mit Einzelblocksystem, sowie auch eine Reihe von neuen Realisierungen aus der Welttechnik.

Als konstruktive Lösung wurde ein vollkommen vorgefertigtes System aus industrialisierten katalogmäßigen Vorspannungselementen angenommen. Die Hauptfabrikationsabteilung wurde im Erdgeschoß mit einem Säulenabstand von 12 × 18 m und einer freien Höhe von 7,20 m realisiert, entworfen in armiertem System mit Säulen, Bogen, Hängebäumen und Keilen aus Eisenbeton. Bei der Vergasungsabteilung wurde eine Lösung von vorfabrizierten Dachbindern und Versenkkästen angenommen, da das Spezifische dieser Abteilung die Möglichkeit der Verwendung von autosklavisierten Platten verhindert. Das System der vorgefertigten Fabrikate wurde auch auf das Nebengebäude (soziale Gruppe, Büroräume, Laboratorien, Instandhaltungsateliers und elektrische Station) angewendet. Das Gebäude des Nebenkörpers hat Parterre und zwei Geschosse, Travee von 3,60 m und wurde realisiert mit Mauerwerk aus wirksamen Ziegeln und mit Decken aus vorfabriziertem Eisenbeton.

SOZIAL-KULTURELLE BAUTEN

Arch. Mariana Bucur — FILMTHEATER MIT 800 PLÄTZEN IN GALAŢI (S. 24). Im Wohnviertel Ţiglina I — eines der großen in den letzten Jahren in Galaţi realisierten Wohnblocksensembles, wurde anschließend an den Handelskomplex dieses Viertels, ein Filmtheater mit einem Fassungsraum von 800 Plätzen dem Gebrauch übergeben. Dieser sich harmonisch in das Ensemble einreihende Bau ist mit seiner Hauptfassade auf eine wichtige Verkehrsader der Stadt gerichtet.

Das Vestibül, das sich um zirka 6 m vor der Baufluchtlinie der benachbarten Läden befindet, ist wie eine Glaskiste behandelt und bildet die vierte Seite eine der Innenwände des vertikalen Verkehrsknotens. Die Halle erstreckt sich auf die ganze Breite des Vorstellungssaals und ist unter ihn angeordnet, um an Terrainfläche zu gewinnen, wobei die Decke dem Gefälle des Saals entspricht.

Parallele Seitenwände des Saals wurden vermieden durch Flächen aus tragendem Mauerwerk zwischen den 3 m voneinander entfernten Eisenbetonsäulen. Um eine richtige Sichtlinie zu erzielen, wurde der Saal in seiner ganzen Länge gestuft, außer den ersten drei Sesselreihen, die auf eine geneigte Fläche gestellt wurden.

Arch. Dan Rusovan. — KULTURHAUS IN TULCEA (S. 28). — Dieses in der Zentralzone der Stadt, auf der Esplanade der Donau errichtete Gebäude entspricht durch seine architektonische Plastik den Geboten seiner Lage. Der Saal mit einem Fassungsraum von 800 Plätzen, das Foyer mit den Nebenräumen, die Bühne mit den Nebenräumen, und die Bibliothek wurden breit dimensioniert. Der Saal ist mit den für Theatervorstellungen und Breitwandfilmen notwendigen Einrichtungen ausgestattet.

STUDIEN UND FORSCHUNGEN

Ing. S. Herşcovici, Soziologen M. Lupan und Georgeta Bucheru — UNTERSUCHUNG ÜBER DIE BEWÄHRUNG DER NUTZUNG VON WOHNBAUTYPEN (S. 30). Das Bukarester Entwurfsinstitut für Typenbauten hat zu diesem Zweck eine Auswahl-Untersuchung auf Grund von Fragebögen angeregt.

Im Artikel sind die hauptsächlichsten Schlußfolgerungen und Vorschläge dargelegt:

— Die Lösung der Wohnblocks mit Innenhöfen bei Gebäuden mit Parterre + 4 Stock hat einen deutlichen Zustimmungsgrad (gänzlich oder teilweise) erzielt, während der Prozentsatz bei Antworten für Hochhäuser (Parterre + 7 Stock) niedriger war; bei Gegenüberstellung der Untersuchungsresultate mit den wirtschaftlichen Vorteilen, werden auf Grund des Studiums folgende Vorschläge gemacht: die Lösung der Gebäude mit Innenhöfen kann ohne Vorbehalt sowohl in Fällen von limitierten Fronten wie auch im Falle von auf freien Terrains gebauten Ensembles in Betracht gezogen werden; im Falle von Hochhäusern wird die limitierte Anwendung dieser Lösung vorgeschlagen mit Ausnahme von Bauten auf vorhandenen Plätzen oder Magistralen.

— Die Lösung der Gebäude mit Innenkorridoren hat einen erhöhten Zustimmungsgrad erzielt und verglichen mit den Vorteilen, die sie bietet, weist sie darauf hin, die Lösung unter dem Vorbehalt von Auswirkungen, die störend werden könnten (zu große Längen, defekte Lüftung, nichtentsprechende künstliche Beleuchtung, Kinderlärm usw.), in Betracht zu ziehen.

— Die Lösung der Gebäude mit Außenkorridoren hat einen geringen Zustimmungsgrad erreicht; beim Vergleich der Resultate mit den wirtschaftlichen Nachteilen (kleine Breite der Gebäude) wie auch mit den beschränkten Vorteilen (Verringerung der Eingänge, Verwirklichung einer guten Besonnung usw.) wird auf Grund des Studiums ein Verzicht auf diese Lösung vorgeschlagen, mit Ausnahme von etwaigen spezifischen lokalen Umständen.

— Die Lösung der Gebäude mit Treppen ohne Tageslicht hat einen überwiegenden Zustimmungsgrad erzielt, mit Ausnahme einer bedeutenden Anzahl von Personen, die Vorbehalte hatten in bezug auf die Lüftung und auf einige negative Auswirkungen psychologischer Natur; angesichts der wirtschaftlichen Vorteile, bestätigt die Untersuchung, daß diese Lösung beim Entwurf der Wohngebäude verwendet werden kann.

WETTBEWERBE

Arch. M. Silianu — WETTBEWERB FÜR DIE SYSTEMATISIERUNG EINES WOHNVIERTELS (S. 33). Das Staatskomitee für Konstruktionen, Architektur und Systematisierung hat gemeinsam mit dem Architektenwerband der RVR im Jahre 1964 einen öffentlichen Ideenwettbewerb zur Erzielung von prinzipiellen Lösungen für die allgemeine Organisierung eines Stadtviertels und von Detaillösungen in der Organisation vielfältiger städtebaulicher Einheiten, ausgeschrieben.

Die Aufgabe des Wettbewerbs bezog sich auf ein im Systematisierungsplan der Stadt Ploieşti befindliches Gebiet.

Von 44 Arbeiten wurden 8 prämiiert. Der Verfasser bringt in der Folge die 8 prämiierten und belobten Arbeiten.

Der I. Preis (Entwurf Nr. 41) wurde verliehen für eine „städtebauliche Form" von zirka 26 000 m² wohnbare Fläche. Die 12 Einheiten sind realisiert auf Grund von drei verschiedenen Blocktypen, jede die gleiche Proportion von Gebäuden mit 14 und mit 4 Geschossen umfassend. Die Ausstattung des Viertels ist auf Einheitsgruppen vorgesehen: Kinderkrippe und Kindergarten, Schule mit 16 Klassenräumen und ärztliche Hilfsstelle, Handelskomplex, Kino, Kulturhaus, Poliklinik usw. usw. Eine zukünftige Ergänzung mit neuen Einrichtungen ist gewährleistet. Der Fahrzeugverkehr im Innern erfolgt auf verästelten Wegen, während der Fußgängerverkehr kammartig angeordnet ist, ohne die Fahrwege zu überschneiden.

Der Entwurf Nr. 26 — II. Preis „ex aequo" bringt die Gesamtlösung durch drei komplexe städtebauliche Einheiten, die aus je drei Innenhöfen bestehen, als kleinste Lebensraumeinheit. Angenommen wird ein kompositionelles System perimetrischer Anordnung der Wohnblocks rings um große Grünflächen. Man bemerkt die Anordnung eines Teils der kommerziellen Einheiten im Parterre der hohen Gebäude, eine interessante Lösung durch die innerhalb des Wohnviertels erzielte Wirkung. Der Entwurf verfolgt das Prinzip der Trennung der Fahrwege von den Fußgängerwegen. Der Verfasser des Artikels erachtet das Stadion mit Tribünen als eine ungerechtfertigte Belastung des Programms.

Entwurf Nr. 35, gleichfalls mit dem II. Preis „ex aequo", ausgezeichnet, stimmt überein mit dem Projekt Nr. 41 vom Standpunkt der Form für 2 000 Bewohner je Grundeinheit. Die 12 Grundeinheiten sind jedoch zu je vier gruppiert. Aus der Aufteilung von 62% der wohnbaren Fläche in Gebäuden mit vier Geschossen, ohne Aufzug, resultieren wirtschaftliche Vorteile und Vermehrung des Komforts. 10geschossige Blocks verteilen sich in gleichem Rhythmus auf den Innenraum des Parks und andere mit 18 Geschossen auf der kreisförmigen Verkehrsader markieren die Verbindung mit dem Stadtzentrum.

Die anderen 5 Projekte, die Belobungen bekommen haben, organisieren das Wohnviertel in Form einer einzigen komplexen Einheit (Projekt Nr. 39), gruppieren die Gebäude in offenen miteinander verbundenen Innenhöfen, eine nach Funktionen differenzierte Raumabstufung (Projekt Nr. 18) bildend oder teilen es in städtebauliche Einheiten auf (Projekte Nr. 1 und Nr. 2). Das Projekt Nr. 17 gliedert das Viertel in drei Mikrorayons, aus Wohngruppen für je 1 740 Bewohner gebildet, jede mit einer komplexen Einheit zur Versorgung mit dringendsten Gebrauchsartikeln. Vom Standpunkt des Komforts wird es als nichtentsprechend erachtet, bei einem Wettbewerb die Verwendung von 5 geschossigen Gebäuden vorzuschlagen (Projekt Nr. 2 und Nr. 17). Das Projekt Nr. 1 bringt eine besondere Lösung des Hauptverkehrs wie auch des gemeinsamen Verkehrs innerhalb des Wohnviertels.

ERÖRTERUNGEN

Arch. Constantin Frumuzache — SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME DER STADT CRAIOVA (S. 38). Der Verfasser bringt in kurzen Zügen das Referat und die Diskussionen, die im Rahmen der Arbeiten der zwischen dem 22.—24. Oktober vorigen Jahres im Craiova abgehaltenen Vollversammlung stattgefunden haben.

Die Stadt Craiova, wichtiges Verwaltungs-, Kultur- und Industriezentrum der Region Oltenia, hat im Laufe der zwanzig Jahre seit der Befreiung vom faschistischen Joch große Umgestaltungen erlebt. Die Anlage großer Industriebauten hat auch die Erstellung großer Wohngruppen für die in stetem Anwachsen begriffene Bevölkerung erfordert. Dies hat eingehende Studien für die Realisierung einer Systematisierungsaktion auf neusten Prinzipien veranlaßt.

Architekten und Ingenieure der Ortschaft und aus anderen Städten des Landes, haben gemeinsam mit den Werktätigen in Craiova in der vom Architektenverband der RVR angeregten Vollversammlung die bisherigen Realisierungen wie auch Architektur- und Systematisierungsprobleme, die sich gegenwärtig und in Zukunft für die Entwicklung der Stadt aufwerfen, erörtert.

NEUE REALISIERUNGEN (S. 46), KONGRESSE-KONFERENZEN (S. 48—49), AUS DEM AUSLAND (S. 50). REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE (S. 58), CHRONIK (S. 61).

СОДЕРЖАНИЕ

ГРАДОСТРОЕНИЕ

Арх. Мариана Веряну — ПЛАНИРОВКА НЕКОТОРЫХ ГОРОДОВ ОБЛАСТИ БАКЭУ (стр 2). Эта область, имевшая в прошлом резко выраженный земледельческий и лесохозяйственный характе.р, была включена в план социалистической индустриализации страны. Координация в республиканском и областном разрезах экономических факторов, которыми располагает область Бакэу при имеющихся возможностях территориальной реорганизации, определила экономическую роль каждого города в отдельности.

В статье указаны принципы, на которых основана деятельность по территориальной планировке всей области, а также и проблемы, выдвинутые в результате планировки городов Бакэу, Пятра-Нямц, Роман, и г. Георге Георгию-Деж (Онешть).

Город Бакэу, являющийся областным центром и комплексным промышленным узлом, находящийся на пересечении магистралей республиканского значения, развивался в прошлом безконтрольно, причем плоский рельеф благоприятствовал стремлению к расширению в виде шупальцев вдоль проникающих в город магистралей. Все конструктивные элементы градостроительного ансамбля явно выражали отсталость этого города, а наличие реки Бистрица даже не ощущалось в жизни этого города.

Исследования по планировке города Бакэу были подчинены и обусловлены исследованиями по освоению гидроэнергетического потенциала реки Бистрица в республиканском разрезе, а также исследованиями по изучению возможностей комплексной планировки бассейна этой реки. Эти работы актуализировались через промежутки в несколько лет, следя за непрерывной эволюцией народно-хозяйственных возможностей.

Город Пятра-Нямц, промышленный центр по производству пластмасс, азотных удобрений и целлюлозы, а также туристический центр, пользуется значительными преимуществами в результате своего расположения у пределов горной зоны, а также благодаря крупным гидроэнергетическим сооружениям бассейна реки Бистрица.

Деятельность по планировке начатая в 1956 г., прошла через несколько стадий. В 1956 году, в предварительном исследовании по планировке — учитывая тогдашние возможности — предлагалось направлять капиталовложения климатического и туристического курорта в центральной части старого города. В следующем периоде градостроители старались не скомпрометировать территориальных возможностей местными композициями и начиная с 1957 г., в зоне вокзала, был выстроен ансамбль с двухэтажной застройкой дачного типа, а в 1959—1961 гг. капиталовложения были направлены на постройку 4—5ти—этажного жилого знсамбля на свободном участке вблизи вокзала. Центр города, в котором находились несоответствующие жилища, был реконструирован между 1961—1964 гг. и были построены прибл. 2.800 квартир и объекты обслуживания городского значения.

Проект по планировке города Пятра-Нямц был пересмотрен в конце 1964 г. Теперь предусматривается разместить внутригородские промышленные единицы на периферии жилых районов, причем намечается реорганизация этих единиц в южно-западной, южной и северо-восточной зонах.Жилые районы будут организованы в виде кварталов, ограниченных формами рельефа и главными магистралями, причем это потребует освоения карниза верхней террасы, склонов горы Пиетричика, района реки Бистрица, а также освобождения и частичной реконструкции крепости Штефана Великого.

Город Роман, центр металлургической промышленности и промышленности строительных материалов, расположен вблизи слияния реки Молдова с рекой Сирет. Этот город — старинная епископская резиденция и в нем находятся многочисленные исторические памятники.

Деятельность по развитию города началась с осуществления некоторых крупных промышленных объектов и расширения основных существующих производств.

В предложениях по планировке намечается организация промышленного района у северной и северо-западной границы города, в непосредственной связи с железной дорогой. Промышленный район отделен от жилого района массивной зеленой зоной. Жилые ансамбли расположены на двух террасах и используют все преимущества данного рельефа.

Город Георге Георгию-Деж (Онешть) — центр нефтяной и нефте химической промышленности развился из незначительного сельского поселка.

Осуществление нового города Георге Георию-Деж (Онешть) началось с постройки микрорайона в центральной зоне и продолжалось реконструкцией некоторой части старого поселка, а в данный момент продолжается по свободным участкам в направлении долины Кашин и в мало застроенных зонах городской территории. Последний этап, 1961—1964 гг., в котором были осуществлены ансамбли 6, 7 и 8, выражает новую концепцию с функциональной, экономической и эстетической точки зрения, в отношении ансамбля и деталей. Культ-бытовое оснащение этого города всецело новое.

Д-р Чирус Спириде, арх. Адриана Попп, арх. Георгий Яковеску — ПЛАНИРОВКА ТУРИСТИЧЕСКОГО РАЙОНА ВАЛЯ ПРАХОВЕЙ (долина реки Прахова) (стр. 11). По условиям рельефа и климата, весьма благоприятным для туризма и отдыха, лечения и развлечения, находящаяся почти в центре страны и обслуживаемая главной железно-дорожной магистралью и шоссе республиканского значения Бухарест-Орадя-Брашов, — долина реки Прахова с примыкающимися к ней пятью долинами (рек Дымбовица, Яломица, Тимиш, Дофтана, и Теляжен) и смежными горными массивами (Бучеджь, Ляота, Постэварул, Пятра Маре и т.д.), является предметом подробного изучения в секторе территориальной планировки Бухарестского Центрального научно-исследовательского и проектного института по строительству, архитектуре и районной планировке — ISCAS

ПРОМЫШЛЕННОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Завен Гианикиян — СТРОИТЕЛЬСТВО ЦЕНТРА АВТОМАТИЗАЦИИ В г. БУХАРЕСТ — (стр. 18). Это здание расположено в недавно построенном квартале города Бухарест с широкой перспективой к озеру и парку Флориска. В нем разместились администрации нескольких групп предприятий по монтажу электротехнической аппаратуры и автоматики, а также институт по проектированию электротехнической аппаратуры и автоматики.

Это 12-ти этажное здание (подвальный этаж + 11 этажей) имеет параллелепипидную форму и опирается на нижний этаж по отступам внутрь по двум длинным сторонам. В нем находятся конторы, конструкторсиис бюро, лаборатории, техническая библиотека, технический кабинет, зрительный зал; главный холл может быть использован для выставок, а в подсобном холле устроены гише для осведомления и пропуска посетителей.

Арх. З. Соломон — ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЕ, А НЕ КАЖУЩИЕСЯ, КОНСТРУКТИВНЫЕ СИСТЕМЫ (стр. 19). В статье критически рассматривается способ осуществления здания Центра автоматизации. Показаны положительные и отрицательные стороны в отношении архитектуры, отделки и исполнения, подчеркивая в особенности то обстоятельство, что осуществленная навесная стена (занавес) не подходит к структуре железобетонного здания.

Арх. Лучия Георгицэ — ФАБРИКА ГАЗО-ПОЛИСТИРОЛА В Г. ОНЕШТЬ (стр. 22). В целях прямого технологического кооперирования, недано вошла в действие, в составе Комбината по производству синтетического каучука в г. Георие Георгю-Деж первая в Р Н Р фабрика газо-полистирола.

Застроенная площадь производственных цехов — 7900 м², а развернутая площадь пристройки бытовки — лаборатория — электроцентраль — 2.100. м².

В строительном решении принята полносборная система, из каталожных предварительно напряженных индустриальных конструкций. Главный производственный корпус одноэтажный на сети 12 × 18 м со свободной высотой 7,20 м, запроектирован по «бронированной» системе с железобетонными колоннами, арками, балками и прогонами.

КУЛЬТ-БЫТОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Мариана Букур — КИНЕМАТОГРАФ НА 800 МЕСТ В Г. ГАЛАЦ (стр. 24). В квартале Тиглина I — одном из крупных жилых ансамблей осуществленных в Галаце за последние годы — в сочетании с торговым комплексом этого квартала, сдан в эксплуатацию кинематограф вместимостью 800 мест. Это здание гармонично вписывается в ансамбль а его главный фасад является составной частью равертывания застройки по одной из главных магистралей города.

Вестибюль выступает на прибл. 6 м по сравнению с линией соседних магазинов и построен в виде стеклянной коробки, причем его четвертая сторона представляет собой одну из внутренних стен узла вертикального передвижения. Холл развертывается по всей ширине зрительного зала и находится под ним, осуществляя таким образом выигрыш площади, причем потолок следует за уступами зала.

В результате применения панелей из несущей кладки с изломом между железобетонными колоннами (при расстоянии 3 м между осями) оказалось возможным избежать параллелизма боковых стен зала. Для получения хорошей видимости. зал выполнен с уступами по всей длине кроме первых трех рядов стульев, расположенных на наклонном полу.

Экран, расположенный на расстоянии, 0,60 м перед рельефным панно, не имеет черной рамы ни занавеса.

Узел проекционной кабины находится на отметке + 6,32 м над входом в кинематограф, а вентиляционная централь — в подвальном этаже, под вестибюлем и частично под холлом.

Арх. Дан Русован — ДОМ КУЛЬТУРЫ В Г. ТУЛЬЧЕ (стр. 28). Это здание расположено в центральной зоне города, по эспланаде у Дуная. Его архитектурная пластика отвечает всем требованиям этого месторасположения. Зал вместимостью 800 мест, фойе с посдобными помещениями, сцена с вспомогательными помещениями, библиотека, расчитаны укрупнено.

Зал оснащен всеми требующимися для театральных спектаклей и кинемаскопа установками.

ИЗЫСКАНИЯ И ИССЛЕДОВАНИЯ

Инж. С. Гершкович, социолог М. Лупани Джеоржета Бухеру — АНКЕТА ОТНОСИТЕЛЬНО ПОВЕДЕНИЯ В ЭКСПЛУАТАЦИИ НЕКОТОРЫХ ТИПОВ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ (стр. 30). Бухарестский институт по проектированию типового строительства учредил для этой цели селективную анкету, проводимую на основе вопросных листов.

В этой статье излагаются основные заключения и предложения этой анкеты:

— Решение с сблокированными жилищами с внутренними дворами было явно одобрено, (полностью или частично) для пятиэтажных зданий, в то время как для многоэтажных зданий (с 8-мью этажами) процент благоприятных ответов был ниже; сравнивая результаты анкеты с экономическими преимуществами, были сделаны следующие предложения: решение зданий с внутренними дворами может быть безоговорно учтено как в случае ограниченных фронтов, так и в случае ансамблей выстроенных на свободных участках; в случае многоэтажных зданий, предлагается ограниченное применение этого решения, за исключением некоторых сооружений на существующих площадях или магистралях.

— Решение зданий с внутренними коридорами было одобрено большинством и ввиду его преимуществ является целесообразным учесть это решение при условии предупреждения некоторых нежелательных последствий, как то: чрезмерная протяженность, неправильная вентиляция, несоответствующее искусственное освещение, шум производимый детьми и т.д.

— Решение построек с наружными коридорами было одобрено лишь меньшинством ответов; сопоставляя результаты с экономическими невыгодами (малая ширина зданий) и с ограниченными преимуществами (сокращенно число входов, лучшая инсоляция и т.д.) предлагается отказаться от этого решения, за исключением случаев когда оно продиктовано специфичными местными условиями.

КОНКУРСЫ

Арх. М. Силиану — КОНКУРС ПО ПЛАНИРОВКЕ ЖИЛОГО КВАРТАЛА (стр. 33). Государственный комитет по строительству, архитектуре и планировке совместно с Союзом Архитекторов РНР организовал в 1964 году публичный конкурс идей ввиду получения принципиального решения по общей организации жилого квартала и детальных решений по организации комплексных градостроительных единиц.

Тема конкурса относилась к территории, входящей в схему планировки города Плоешть.

Из 44-х работ были премированы 8.

Далее автор представляет эти 8 работ, отмеченные премиями или похвальными отзывами.

I. премия (проект № 41). Принят «городской модуль» в прим. 26.000 м² жилой площади. 12 предусмотренных единиц осуществлены на основе трех различных типов зданий, причем каждая из них включает то-же соотношение между 14-ти этажными и 4-х этажными зданиями. В квартале предусмотрены объекты культ-бытового обслуживания по группам единиц: ясли и детский сад, школа с 16-тью классными залами и диспенсером, торговый комплекс, кинотеатр, дом культуры, поликлиника и т.д. Обеспечено укомплектование в будущем новыми обьектами обслуживания. Внутреннее движение средств передвижения трактуется по системе разветвляющихся тупиков, в то время как движение пешеходов осуществляется не пересекая проездов.

Проект № 26 — II премия « ex aequo» — принимает решение ансамбля тремя комплексными градостроительными единицами, состоящими каждая из трех территорий, рассматриваемых как наименьшие жизненные единицы. Принята композиция периметрического развертывания жилых зданий вокруг больших озелененных площадей. Следует отметить размещение части торговых единиц в нижних этажах многоэтажных зданий, причем это решение интересно с точки зрения полученного внутри квартала эффекта. Проект соблюдает принцип разделения транспортного и пешеходного движения. Автор статьи считает, что стадион с трибунами является необоснованным дополнением программы.

Проект № 35, тоже получивший II премию «ex aequs», совпадает, с точки зрения модуля 2000 жителей на основную единицу, с проектом № 41. 12 основных единиц группируются по четыре. Вследствие распределения 62% жилой площади под четырехэтажные здания без лифта получаются известные экономические выгоды и лучший комфорт. 10-ти этажные здания обрисовывают внутреннюю площадь парка, а 18-ти этажные здания, расположенные по кольцевой магистрали, отмечают связь с центром города.

Остальные 5 проектов, получившие похвальный отзыв, организуют квартал в виде единой комплексной единицы (проект № 39), группируют здания на открытых территориях связанных между собой, с градацией площадей дифференцируемых по функциям (проект № 18) или разделяют квартал на градостроительные единицы (проекты № 1 и № 2). Проект № 17 разбивает квартал на три микрорайона, состоящих из жилищных групп по 1740 жителей, имеющих каждая комплекс обслуживания первой необходимости. С точки зрения комфорта, считается нецелесообразным использование в конкурсе 5-ти этажных зданий (проект № 2 и № 17). Проект № 1 дает особое решение основного движения и для массового транспорта внутри квартала.

В ПОРЯДКЕ ОБСУЖДЕНИЯ

Арх. Константин Фрумузаке — ВОПРОСЫ ПЛАНИРОВКИ ГОРОДА КРАЙОВА (стр. 38). Автор кратко излагает доклад и прения имевшие место на пленуме, состоявшемся 22—24 октября прошлого года в Крайове.

Город Крайова, крупный административный, культурный и промышленный центр области Олтения, подвергался значительным преобразованиям на протяжении 20 лет после освобождения Румынии от фашистского ига. Размещение крупных промышленных объектов обусловило и необхтодимость строительства крупных жилых ансамблей для непрерывно возрастающего населения. Для осуществления планировки основанной на современных принципах оказалось необходимым провести серьезные исследования.

На пленуме, организованном Союзом Архитекторов РНР, местные архитекторы и инженеры, а также архитекторы и инженеры из других городов Румынии, и трудящиеся города Крайовы, обсуждали осуществленные достижения и вопросы архитектуры и планировки, возникающие в данный момент и в перспективе, ввиду развития города.

НОВЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ (стр. 46), **СЪЕЗДЫ — ЛЕКЦИИ** (стр. 48—49), **ЗА РУБЕЖОМ** (стр. 50), **РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА** (стр. 58), **ХРОНИКА** (стр. 61).

CESAROM

FABRICA DE OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN

execută si livrează în diverse culori:

PLACAJE CERAMICE PENTRU CONSTRUCTII

Pentru placarea pereţilor exteriori şi interiori ai clădirilor industriale, publice şi de locuit avînd rezistenţă mecanică şi chimică, precum şi aspect foarte plăcut

OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN

Pentru camere de baie şi bucătării

Comenzile se primesc prin Ministerul Industriei Construcţiilor — Direcţia Generală de Aprovizionare şi Desfacere şi direct la întreprindere

Str. Preciziei nr. 1 — telefon 13.81.12. Bucureşti-Militari

1965 IUL.

LEI 20

40538

Taxele poştale plătite în numerar conf. aprob. D.G.P.Tc. nr. 560/2157/1965

E 1689

arhitectura RPR 1965 2

40538

LEI 20

Taxele poştale plătite în numerar conf. aprob. C.G.P.Tc. nr. 560/2157/1965

E1689

sumar

● EDITORIAL

2 SARCINI MĂREȚE ÎN FAȚA ARHITECȚILOR ȘI CONSTRUCTORILOR

● URBANISM

4 Arh. Gabriela Bertumé

CÎTEVA PROBLEME ALE SISTEMATIZĂRII UNOR ORAȘE DIN REGIUNEA BRAȘOV

● LOCUINȚE

18 Arh. Bogdan Cotaru

5 000 DE NOI APARTAMENTE PE MAGISTRALA NORD-SUD — BUCUREȘTI

● CONSTRUCȚII COMERCIALE

24 Arh. Radu Patrulius

MAGAZINE PE MAGISTRALA NORD-SUD

30 Arh. Miron Hoffman

COMPLEX COMERCIAL ÎN PIAȚA IANCULUI — BUCUREȘTI

Arh. Mircea Enescu

33 Arh. Radu Crăiniceanu

ARHITECTURA ȘI DECORAȚIA MAGAZINULUI «MUZICA» — BUCUREȘTI

● CONCURSURI

40 Arh. Ignace Șerban

CONSIDERAȚIUNI ASUPRA CONCURSULUI PENTRU CLĂDIRI DE LOCUIT CU 16—18 NIVELURI

★

48 Arh. Stan Bortnowski

ACADEMICIANUL DUILIU MARCU LA A 80-A ANIVERSARE

● IN DISCUȚIE

56 ★ ★ ★

PROBLEMELE SISTEMATIZĂRII ORAȘULUI TIMIȘOARA

58 ● RECENZII — BIBLIOGRAFIE

6 ● CRONICA

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

2

ANUL XIII NR. 2 (93) 1965

COLEGIUL DE REDACȚIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. BERCOVICI
arh. M. CAFFÉ
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON
(redactor șef)
arh. C. MOȘINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAȘCU

arhitectura RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.
ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

Sarcini măreţe în faţa

Publicarea documentelor pregătitoare ale celui de-al IV-lea Congres al partidului şi larga dezbatere publică a proiectului de Directive cu privire la dezvoltarea economiei naţionale pe perioada 1966—1970 au prilejuit fiecărui om al muncii din patria noastră un sentiment de mîndrie şi de încredere.

Proiectul de Directive ale Congresului al IV-lea prezintă, într-o formă clară şi sugestivă, rezultatele planului de şase ani, rezultate care au determinat adînci transformări în viaţa întregului popor: dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, încheierea cooperativizării agriculturii, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om. Sub îndrumarea mobilizatoare a partidului, resursele energiei creatoare a oamenilor muncii au făcut să rodească din plin bogăţiile naturale ale ţării, sporind puterea economică şi crescînd avuţia naţională. În Proiectul de Directive ale Congresului al IV-lea se spune: « *În anul 1965 producţia globală industrială a ţării este de 2,24 ori mai mare decît în 1959, înregistrînd un ritm mediu anual de creştere de 14,4 la sută faţă de 13 la sută cît era prevăzut în Directivele Congresului al III-lea. Volumul producţiei industriale este în acest an de 9,5 ori mai mare decît în 1938* ».

Creşterea producţiei agricole a fost obţinută pe baza înzestrării tot mai puternice cu maşini şi a extinderii agrozootehnicii moderne. Media producţiei globale de cereale între 1960—1964 este cu peste 12 la sută mai mare decît media celor cinci ani anteriori şi cu 29 la sută mai mare decît media anilor 1934—1938.

Dezvoltarea rapidă şi complexă a economiei naţionale a necesitat uriaşe investiţii care au pus în faţa proiectanţilor şi constructorilor numeroase probleme noi, atît în ceea ce priveşte construcţiile industriale, cele agrozootehnice, cît şi în ceea ce priveşte creşterea oraşelor şi a satelor, construcţia de locuinţe şi de edificii social-culturale. Arhitecţii din institutele centrale de proiectare şi din cele regionale şi-au adus contribuţia, din ce în ce mai valoroasă şi mai competentă, la îmbunătăţirea calităţii funcţionale, constructive şi a esteticii noilor construcţii. Dezvoltarea rapidă a industriei şi a agriculturii a făcut ca în acest interval să se înregistreze salturi calitative importante în practica şi teoria sistematizării şi urbanismului, a construcţiilor industriale, a construcţiei de locuinţe. Cei aproape un milion de locuitori care s-au instalat în locuinţe noi alcătuiesc populaţia a cinci oraşe de mărimea Braşovului sau a Clujului. O dată cu noile locuinţe, ei beneficiază tot mai mult de noi construcţii şcolare, dotări comerciale, clădiri şi amenajări pentru sănătate, sport şi odihnă.

« *În anul celui de-al IV-lea Congres al partidului*, — se spune în Proiectul de Directive — *România înfăţişează tabloul unei ţări în plin avînt, cu o economie socialistă multilateral dezvoltată, în care industria cunoaşte un continuu proces de perfecţionare şi adaptare la cerinţele progresului tehnic contemporan, iar agricultura socialistă pune în valoare tot mai larg marile ei rezerve; toate regiunile şi raionele ţării cunosc o viaţă social-economică intensă, înfloreşte cultura nouă socialistă, creşte an de an bunăstarea oamenilor muncii de la oraşe şi sate* ».

Pe baza realizărilor obţinute în cursul planului de şase ani, partidul a pus în faţa întregului popor noi obiective marcînd un progres continuu, atît sub raportul volumului producţiei, cît şi sub raportul creşterii calităţii.

Directivele celui de-al IV-lea Congres al partidului definesc în mod succint sarcinile de bază ale planului economic pe viitorii cinci ani:

« 1. Continuarea neabătută a industrializării socialiste a ţării şi, în cadrul acesteia, dezvoltarea cu prioritate a producţiei mijloacelor de producţie, concomitent cu creşterea şi perfecţionarea continuă a producţiei bunurilor de consum; lărgirea bazei de materii prime a industriei, prin atragerea în circuitul economic a noi resurse; îmbunătăţirea continuă a repartizării forţelor de producţie pe teritoriul ţării.

2. Mobilizarea susţinută a rezervelor şi posibilităţilor existente în agricultură prin accentuarea eforturilor de înzestrare tehnico-materială, consolidarea şi extinderea rezultatelor pozitive obţinute în dezvoltarea gospodăriilor agricole de stat şi a cooperativelor agricole de producţie, în scopul creşterii producţiei agricole vegetale şi animale.

3. Îmbunătăţirea calităţii produselor, ridicarea caracteristicilor tehnice şi economice ale acestora, prin perfecţionarea proceselor tehnologice.

4. Promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, extinderea mecanizării şi automatizării, înzestrarea economiei cu instalaţii la nivelul tehnicii moderne, în vederea ridicării productivităţii muncii şi reducerii în continuare a cheltuielilor de producţie.

5. Creşterea bazei tehnico-materiale a ştiinţei, dezvoltarea cercetărilor ştiinţifice fundamentale şi aplicative corespunzător nevoilor economiei naţionale.

6. Dezvoltarea învăţămîntului pentru formarea şi perfecţionarea cadrelor de specialişti, ridicarea nivelului de pregătire profesională a muncitorilor şi cadrelor tehnice.

7. Ridicarea în continuare a bunăstării materiale şi culturale a populaţiei prin creşterea veniturilor, îmbunătăţirea aprovizionării cu mărfuri şi sporirea volumului serviciilor, mai buna satisfacere a condiţiilor de locuit, dezvoltarea aşezămintelor de cultură, intensificarea măsurilor de ocrotire a sănătăţii şi prevederilor sociale. »

Directivele Congresului al IV-lea al partidului eşalonează liniile generale de dezvoltare a industriei în vederea atingerii în 1970 a unei producţii globale cu 65 la sută mai mare decît în 1965. Construirea de noi întreprinderi în ramurile principale ale industriei, punerea în funcţiune a unor noi linii cu tehnologii avansate, asimilarea producerii de noi tipuri de utilaje, maşini şi instalaţii, toate acestea reprezintă sarcini de o amploare şi de un nivel tehnic ştiinţific ce depăşesc realizările anterioare. Construcţiile vor beneficia de o bază tehnico-materială ce va conduce la o îmbunătăţire a calităţii, paralel cu creşterea productivităţii muncii. În acelaşi timp, Directivele subliniază sarcina de a se pune în operă materiale noi cu proprietăţi mecanice, estetice şi funcţionale îmbunătăţite. Sarcinile de creştere a volumului producţiei industriei materialelor de construcţii depăşesc media producţiei industriale globale (creştere cu 70 la sută ca volum pînă în anul 1970, cu 11,2 la sută ca ritm mediu anual), ceea ce indică o dezvoltare accentuată a acestei ramuri. Fiecare din sarcinile dezvoltării economiei naţionale, fie că este vorba de noi uzine şi întreprinderi industriale, de clădiri şi instalaţii agrozootehnice, de lărgirea activităţii industriei extractive sau a industriei lemnului, se traduce prin sarcini de a elabora noi proiecte şi de a construi noi obiective de o amploare din ce în ce mai mare.

Creşterea producţiei agricole globale se prevede a fi pînă în anul 1970 cu circa 20 la sută mai mare faţă de media anilor 1961—1965. Arătînd căile prin care se va realiza această creştere, Directivele indică un volum de investiţii din fonduri de stat de 1,6 ori mai mare decît în perioada anterioară, o creştere a activităţii de fertilizare şi chimizare a solurilor, de lucrări hidroameliorative, precum şi o importantă creştere cantitativă şi calitativă a utilajelor agricole. Dezvoltarea agriculturii socialiste pe baza sectorului cooperatist şi a sectorului de stat, precum şi spriji-

nirea producției gospodăriilor țărănești necooperativizate din zonele de deal și de munte, constituie factorii de creștere a nivelului de trai al țărănimii și de transformare rapidă a profilului social-economic, deci și urbanistic-arhitectural, al satelor.

Pe această bază se poate afirma pe bună dreptate că planul cincinal 1966—1970 va însemna o etapă importantă în activitatea de sistematizări teritoriale și urbanistice.

Un alt sector economic a cărui dezvoltare pune noi probleme proiectanților și constructorilor este dezvoltarea transporturilor și telecomunicațiilor. Modernizări de drumuri, extinderea traficului de călători în transporturile auto interurbane, construcții de gări, aeroporturi, porturi fluviale și maritime vor solicita în diferite grade o activitate în care arhitecții vor trebui să-și dovedească tehnicitatea și talentul.

O dată cu dezvoltarea activității economice, Directivele pun în evidență acțiunile destinate creșterii nivelului de trai cultural și material al oamenilor muncii, ca efect firesc al creșterii venitului național. În perioada 1966—1970, acesta va spori cu un ritm mediu anual de cca. 7 la sută. Sporirea fondului de consum cu cca. 30 la sută creează condiții pentru ridicarea continuă a nivelului de trai. Creșterea veniturilor populației prin sporirea salariului real cu cca. 20—25 la sută (realizat în majoritate prin majorarea salariilor nominale), prin creșterea veniturilor reale ale țărănimii, va avea ca urmare directă o creștere a vînzărilor de mărfuri și a prestărilor de servicii către populație. Aceasta presupune noi forme de activități social-economice ce se vor transpune în noi programe și tipuri de clădiri care vor amplifica și diversifica în mare măsură arhitectura ansamblurilor de locuințe și a orașelor.

Prevederile legate de dezvoltarea turismului intern și internațional, dezvoltate pe larg în Directivele Congresului al IV-lea, arată că în etapa ce urmează vom participa nemijlocit prin proiecte și construcții la cele mai diferite programe turistice, pentru punerea în valoare a frumuseților naturale și a centrelor de interes arhitectural sau istoric. « *În cursul cincinalului viitor* — se arată în Directive — *se va dubla capacitatea de cazare în hoteluri și construcții ușoare (căsuțe, campinguri, cabane ș.a.), destinată turismului* ».

Creșterea gradului de dotare edilitară a localităților, dezvoltarea transporturilor în comun, asigurarea satisfacerii cerințelor populației prin extinderea rețelelor de servicii, reprezintă condiții pentru a se începe o schimbare calitativă a structurii localităților. Una dintre cele mai importante laturi în creșterea nivelului de trai o constituie construcția de locuințe, domeniu în care sînt antrenate colectivele cele mai numeroase de arhitecți și constructori. În următorii cinci ani se prevăd a fi construite din fondurile statului cca. 300 000 de apartamente, cu cca. 25 la sută mai multe decît în perioada 1961—1965. Directivele subliniază necesitatea de a urmări în construcția noilor locuințe o concepție avansată și unitară pe plan urbanistic: « *Noile locuințe se vor construi în ansambluri înzestrate cu dotările tehnico-edilitare și cu unitățile de comerț, alimentație publică, prestații de servicii, școli, dispensare, necesare deservirii populației din aceste mari ansambluri. Va trebui să se accentueze preocuparea pentru execuția coordonată a acestora, astfel încît la darea în folosință a noilor locuințe să intre în funcțiune și dotările aferente* ».

În ceea ce privește tipologia și nivelul de confort al viitoarelor locuințe, Directivele precizează că: « *Se va lărgi gama tipurilor de apartamente, concomitent cu diferențierea tipurilor de blocuri de locuințe. Se vor îmbunătăți suprafața utilă a apartamentelor și gradul de finisaj și de echipare, în care scop se prevede ca investiția pe mp de suprafață locuibilă să crească cu cca. 10 la sută* ». Aceste prevederi pun în fața arhitecților și inginerilor de toate specialitățile — fie că activează în proiectare, fie că activează în cercetare sau execuție — sarcina de a-și intensifica eforturile creatoare pentru a dezvolta mai departe studiile și propunerile elaborate pînă în prezent și de a trece la aplicarea concretă a unor noi soluții care să satisfacă cerințele cuprinse în Directive.

Sarcini importante stau în fața arhitecților și în ceea ce privește elaborarea proiectelor și studiilor destinate asigurării cadrului material pentru creșterea activității în instituții de învățămînt, cultură, ocrotire a sănătății. Noile clădiri sau școli pentru învățămîntul mediu vor trebui să reprezinte o treaptă superioară, valorificînd experiența dobîndită pînă în prezent. Clădirea Institutului Politehnic din București, care va concentra o mare parte din investițiile destinate învățămîntului, va constitui o puternică bază materială pentru dezvoltarea învățămîntului tehnic în țara noastră și ridicarea lui pe o treaptă superioară.

Pentru îndeplinirea tuturor acestor sarcini, Directivele subliniază căile principale de realizare a investițiilor în construcții. O atenție deosebită se va acorda în continuare « *creșterii eficienței economice a investițiilor, fiind alese cele mai bune variante de proiect* », în ceea ce privește capacitățile, tehnologia, amplasamentele și soluțiile constructive.

Capitolul privind investițiile conține cîteva indicații de principiu care dau arhitecților și inginerilor noi posibilități de dezvoltare a concepției funcționale, constructive și estetice.

Un puternic imbold îl constituie, atît prevederile referitoare la amplificarea gamei de materiale și utilaje de construcții, cît și sarcina de a se urmări « *simplificarea modului de elaborare și avizare a documentațiilor, pentru o mai temeinică aprofundare a soluțiilor tehnice* ».

Prin aceasta, o dată cu amplificarea în suprafață și în conținut a preocupărilor arhitecturii noastre, se creează condițiile pentru creșterea aportului fiecărui proiectant o dată cu creșterea răspunderii personale și a încrederii acordate.

Ocupîndu-se în mod deosebit de promovarea tehnicii avansate și de dezvoltarea cercetărilor științifice, Directivele conțin numeroase indicații de principiu și prevederi concrete menite să ducă la dezvoltarea cercetărilor fundamentale, îmbinate armonios cu cercetarea aplicativă. Pe această direcție va fi necesară amplificarea studiilor științifice și teoretice privind arhitectura și urbanismul, atît în analiza condițiilor concrete de proiectare, cît și în elaborarea unor principii noi corespunzătoare etapei actuale.

În fața arhitecților, partidul pune astăzi importanta problemă de a găsi noi rezolvări ale unor noi programe, de a depăși nivelul creației actuale, atît în ceea ce privește rezolvările funcțional-constructive, cît și în ceea ce privește aspectul estetic al edificiilor și ansamblurilor. În procesul unic de creare a sintezei armonioase a tehnicii și artei, arhitecții trebuie să urmărească ca arhitectura noastră să aibă o amprentă proprie, continuînd și dezvoltînd creator în epoca socialistă tradițiile de mare valoare artistică ale arhitecturii românești. Crearea unei imagini arhitecturale variate, capabile să caracterizeze și să individualizeze ansamblurile noi, este strîns condiționată de o gîndire funcțională mai elastică și mai bogată și nu se poate dezvolta realist decît în concepția creșterii nivelului tehnic și a gradului de industrializare.

Folosind din plin condițiile create de partid, arhitecții vor ști să muncească cu entuziasm pentru a-și aduce contribuția creatoare la înflorirea orașelor și satelor patriei noastre, ridicînd arhitectura nouă a României socialiste la înălțimea realizărilor întregului popor.

arh. gabriela
bertumé

cîteva probleme ale sistematizării unor oraşe din regiunea braşov

În ultimii trei ani, în ISCAS au fost reactualizate proiectele de sistematizare ale unor orașe din regiunea Brașov și anume: Brașov, Sibiu, Mediaș, Sighișoara, Făgăraș.

Importanța acestor orașe, cu o populație actuală care variază între cca. 22 000 locuitori (Făgăraș) și cca. 135 000 locuitori (Brașov), rezidă în însăși funcțiunile pe care le dețin, nu numai în cadrul regiunii ci și în ansamblul rețelei de orașe ale țării.

1. FUNCȚIUNI

Aceste funcțiuni — care se vor dezvolta, determinînd și creșterea profilelor acestor orașe — sînt în primul rînd cele de centre industriale de importanță republicană. Astfel, în orașul Brașov activitatea predominantă se desfășoară în industria constructoare de mașini; în orașul Făgăraș, industria chimică; Sibiul, Mediașul și Sighișoara se dezvoltă ca centre ale industriei alimentare și ușoare.

În afara funcțiunilor ce decurg din caracterul industrial al acestor centre, trebuie adăugate și cele administrative și social-culturale, considerate pe plan regional și raional, în Brașov și Sibiu desfășurîndu-se și o activitate de învățămînt superior.

Considerate în cadrul rețelelor de circulație rutieră și feroviară ale țării, aceste orașe sînt traversate de artere magistrale, Brașovul constituind un puternic nod rutier și feroviar.

În sfîrșit, trebuie menționată și funcțiunea de centre turistice de importanță republicană, în special pentru orașele Brașov, Sibiu și Sighișoara.

Dezvoltarea acestor funcțiuni în anii următori și în etapa de perspectivă determină sporuri de populație, apreciate pe baza profilelor social-economice studiate în acest sens.

2. REPARTIȚIA ȘI AMPLASAREA FUNCȚIUNILOR ÎN TERITORIUL PREORĂȘENESC

Repartiția și amplasarea funcțiunilor în teritoriul preorășenesc, ținîndu-se seama atît de interdependența lor, cît și de necesitatea asigurării unei eficiențe economice sporite, au constituit și în schițele de sistematizare ale celor cinci orașe una dintre preocupările importante de studiu.

Astfel, zona preorășenească a Brașovului înglobează cinci orașe subordonate (Zărnești, Rîșnov, Codlea, Săcele, Predeal) și 11 comune, dintre care 5 centre asimilate urban, pe un teritoriu de 1 447 km², care coincide în linii generale cu teritoriul administrativ al orașului.

Asigurarea desfășurării funcțiunilor principale ale orașului, indicate mai sus, ridică o serie de probleme, comune organismelor urbane complexe, privitoare la producție, locuire, aprovizionare, circulație, recreație, igienă, echipare edilitară etc.

Analiza modului în care se desfășoară actualmente aceste funcțiuni a necesitat — spre a putea fi determinate atît aspectele proprii, caracteristice microregiunii respective, cît și cele mai eficiente propuneri de reorganizare în raport cu specificul problemelor — un studiu independent de schița de sistematizare propriu-zisă.

Studiul microregiunii Brașov, elaborat în atelierul de sistematizare teritorială din ISCAS (autori: dr. Cirus Spiride, arh. Adriana Popp, arh. Gheorghe Iacovescu), s-a desfășurat în directă colaborare cu schița de sistematizare a orașului (autori: arh. Gabriela Bertumé, arh. Șena Farb), cele două proiecte completîndu-se între ele prin felul în care au fost analizate în ansamblul lor problemele orașului Brașov și ale celorlalte orașe și centre urbane, sub toate aspectele ce rezultă din interdependența funcțiunilor lor complexe.

Au rezultat astfel o serie de caracteristici determinante în stabilirea profilelor social-economice pentru orașul Brașov și pentru celelalte așezări, caracteristici printre care trebuie menționată în primul rînd industrializarea puternică pe întreg ansamblul microregiunii.

În afara Brașovului, numeroase unități de industrie republicană sînt amplasate în orașele subordonate Codlea, Săcele, Rîșnov, Zărnești și în centrele industriale Cristian, Ghimbav, Bod, Vulcan, Tohan și Prejmer. Acest caracter de industrializare a teritoriului microregiunii, reprezentînd o însemnată concentrare de forțe de muncă, a constituit una dintre principalele cauze ale ridicării gradului de urbanizare a microregiunii.

Astfel, din totalul populației, aproximativ 70% locuiește în Brașov și în celelalte cinci orașe subordonate; structura populației, considerată pe ansamblul microregiunii, conține peste 50% locuitori activi; sporul migratoriu de forțe de muncă este în continuă creștere; există un volum important de deplasări zilnice și săptămînale de salariați către diferitele zone industriale. Bineînțeles, în procesul de deplasare zilnică a forțelor de muncă, orașul Brașov reprezintă punctul cel mai important de convergență, existînd în paralel și deplasări către celelalte localități cu specific industrial.

Pe linie de producție se constată, de asemenea, o intensă cooperare între diferitele unități ale orașului propriu-zis și cele ale celorlalte centre industriale.

Se semnalează, în al doilea rînd, ca un fenomen specific din punct de vedere al funcțiunilor, caracterul complex al numeroaselor așezări din microregiune, unele dintre acestea avînd — pe lîngă funcțiuni de centre industriale — și funcțiuni agricole și de stațiuni climaterice sau de interes turistic.

Pe lîngă cele arătate mai sus, trebuie subliniat și faptul că sub raportul echipării tehnico-edilitare, microregiunea Brașov este mai bine dotată decît alte teritorii urbane din țară; încă de pe acum rețeaua sa de căi de comunicație este în mare parte rezolvată (necesitînd doar îmbunătățiri), iar problemele de alimentare cu apă, studiate pe grupuri de localități și de zone industriale, sînt clarificate.

Aceste cîteva aspecte caracteristice ale microregiunii Brașov, împreună cu cele rezultate din analiza posibilităților de aprovizionare a localităților, precum și necesitatea punerii în valoare a resurselor cadrului natural au dus la concluzii și propuneri privind profilurile social-economice ale acelor localități și zonificarea funcțională a teritoriului.

Propunerile respective întregesc sau rezolvă și unele probleme proprii orașului Brașov, dintre care cea mai importantă este problema cazării.

Astfel, din diferite motive ce se vor analiza în cele ce urmează, capacitatea de cazare a orașului Brașov, în perspectivă și în condițiile unui confort sporit, este plafonată.

Prin studiul microregiunii s-a analizat și se justifică funcțional posibilitatea rezolvării cazării unui plus de populație — peste limitele capacității orașului — în cadrul teritoriului microregiunii, în localități cu profil complex situate la distanțe convenabile și cu accese ușoare către orașul Brașov. Pe baza aceluiași studiu s-au putut reconsidera în ansamblu problemele de circulație, de transport și echipare edilitară.

Dintre celelalte patru orașe importante ale regiunii Brașov, trebuie menționat Sibiul (autori ai schiței de sistematizare: arh. Gabriela Bertumé, arh. Șena Farb), care, considerat în microregiunea sa, generează același complex de funcțiuni, însă într-un stadiu de evoluție mai puțin avansat. La Cisnădie, procesul de urbanizare este în curs.

Ca trăsătură particulară se remarcă, pe linie de producție industrială, o pondere importantă a industriei ușoare, reprezentată prin numeroase întreprinderi și unități de cooperație de țesături și obiecte de artizanat, situate atît în orașul Sibiu, cît și în unele așezări componente ale microregiunii (Cisnădie, Cisnădioara, Rășinari

1 | 3
2

1 — *Vedere a părții vechi a orașului Brașov*

2 — *Sibiu — Vedere generală a orașului de jos, cu Piața « 6 Martie »*

3 — *Sighișoara — Vedere parțială a zidului și turnurilor medievale*

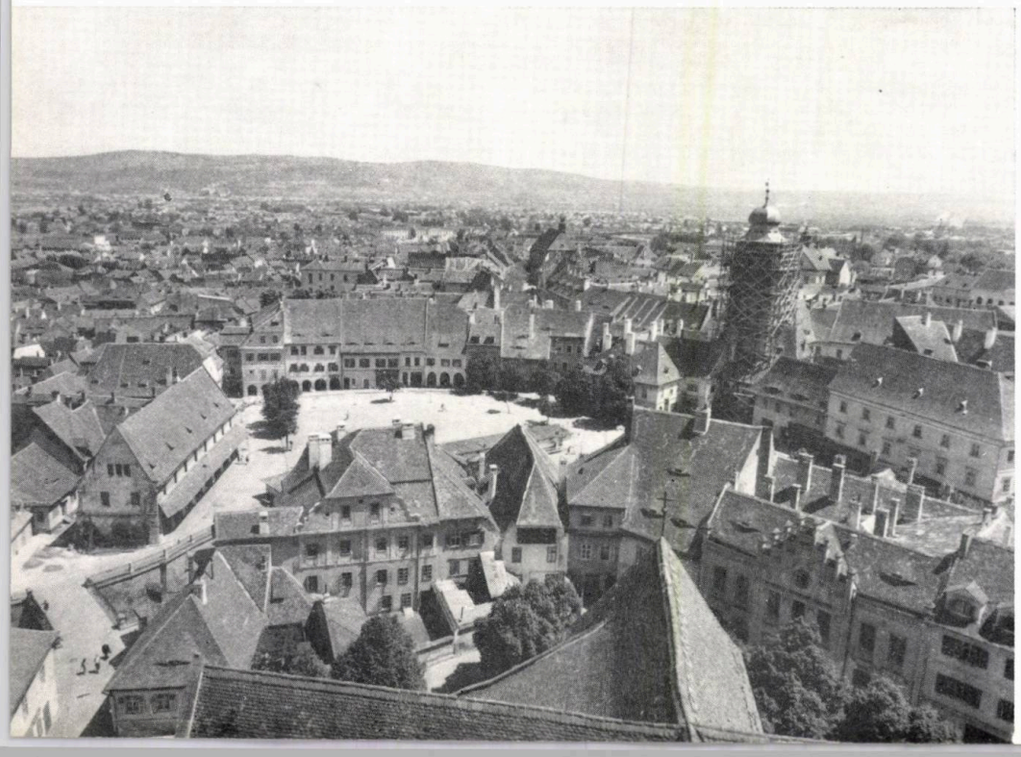

etc.). Prezența acestor unități este explicată prin existența unor tradiții și a unor forțe de muncă specializate, fapt care va permite și în viitor dezvoltarea acestei activități economice.

Trebuie arătat, de asemenea, și un alt aspect caracteristic și anume prezența a numeroase monumente istorice, nu numai în oraș, ci și în majoritatea celorlalte așezări. Existența acestora, ca și varietatea elementelor cadrului natural au dat naștere unei activități turistice, care — în perspectivă — va putea fi dezvoltată prin modernizări de drumuri, transport în comun corespunzător, dotări cu caracter comercial și turistic etc.

3. UNELE ASPECTE ÎN STRUCTURA DE VIITOR A TERITORIULUI ORĂȘENESC

În schițele de sistematizare ale celor cinci orașe prezentate, aspectele principale ale acestei probleme au fost — în primul rînd — stabilirea necesităților teritoriale în raport cu creșterile profilului social-economic și cu gradul de confort prezumat pentru perspectivă și — în al doilea rînd — ameliorarea structurii existente în vederea unei mai bune desfășurări a funcțiunilor acestor orașe.

Brașov — Locuințe noi la poalele Tîmpei

Cartierul Steagul Roșu din Brașov

Determinarea structurii de viitor a implicat pe lîngă cele arătate și obligativitatea de a se menține în continuare un fond existent prețios (unități de producție, locuințe, dotări social-culturale, echiparea tehnico-edilitară, zone de interes arhitectural și istoric etc.), cît și obligativitatea de a se satisface o serie de cerințe igienico-sanitare, sau de înfățișare estetică, de eficiență economică a noilor investiții etc. Aceste probleme complexe s-au ridicat în special în legătură cu studiul zonelor de locuit și al zonelor industriale și de depozitare.

a) Zonele de locuit

În vederea determinării în perspectivă a mărimii teritoriului zonelor de locuit, s-a stabilit necesarul de cazare pentru fiecare oraș. S-a constatat că, din cele două elemente de calcul, sporul considerabil al populației ce rezultă din profilul social-economic și creșterea mediei spațiului locuibil — calculată pe cap de locuitor — rezultă valori totale care depășesc uneori triplul valorii spațiului locuibil existent.

Dacă se ține seama că în dimensionarea suprafețelor ce vor fi afectate noilor zone de locuit, vor intra și spațiile destinate tuturor elementelor de echipare social-culturală și tehnico-edilitară, necesare realizării unor unități urbanistice complexe, această problemă se traduce teritorial prin sute de hectare ce vor trebui afectate zonei de locuit.

Analizîndu-se situația cartierelor existente în aceste cinci orașe, se constată că starea și calitatea fondului locuibil, cît și aspectul și, uneori, valoarea arhitecturală și istorică a unor întregi zone de locuit, nu justifică prevederea unor demolări masive, deși — privită numai sub raportul densităților — operațiunea de restructurare ar părea economică. Aceasta fiind situația (comună de fapt tuturor orașelor ardelenești), procentele de demolări propuse în schiță variază numai între 12 și 17% din fondul locuibil existent, rămînînd ca operațiunile de restructurare masivă să fie eventual luate în considerare în perioada de largă perspectivă.

Structura orașelor în perimetrul existent este compactă, neexistînd, în general, în interiorul nucleului urban, terenuri libere în suprafață mare și care ar putea fi afectate noilor unități de locuit.

S-a cercetat, de asemenea, posibilitatea unei reorganizări structurale, schimbîndu-se destinația unor terenuri cu alte afectații din interiorul zonei de locuit existente. Terenurile vizate au fost cele afectate pînă în prezent unor zone de transporturi sau unor întreprinderi care, economic și funcțional, nu-și mai justifică prezența în interiorul zonei de locuit (în orașul Brașov), sau acele terenuri cu afectație specială (în orașul Sibiu).

Prin aceste operații (restructurări și reorganizări) s-a putut soluționa doar parțial problema cazării în interiorul nucleelor urbane, cu toate că aprecierile au fost făcute în ipoteza unor densități ridicate pe terenurile nou construite (în jur de 3 000 m² locuibili/ha densitate netă).

Rezultă deci că, pentru a se putea asigura în întregime necesarul de cazare apreciat pentru perioada de perspectivă și date fiind cele arătate mai sus, se impune găsirea unor noi terenuri, în apropierea zonelor de locuit existente, care să primească o mare parte din noile locuințe ce se vor construi în următorii 15 ani.

Alegerea celor mai indicate terenuri a prezentat dificultăți în soluțiile de pînă acum pentru cele cinci orașe. Elementele de cadru natural, arterele magistrale de transport și unitățile importante de producție existente au ridicat probleme greu de rezolvat pentru asigurarea unei continuități cît și a unor legături organice între cartierele aferente nucleului urban existent și cele ce urmează să se extindă.

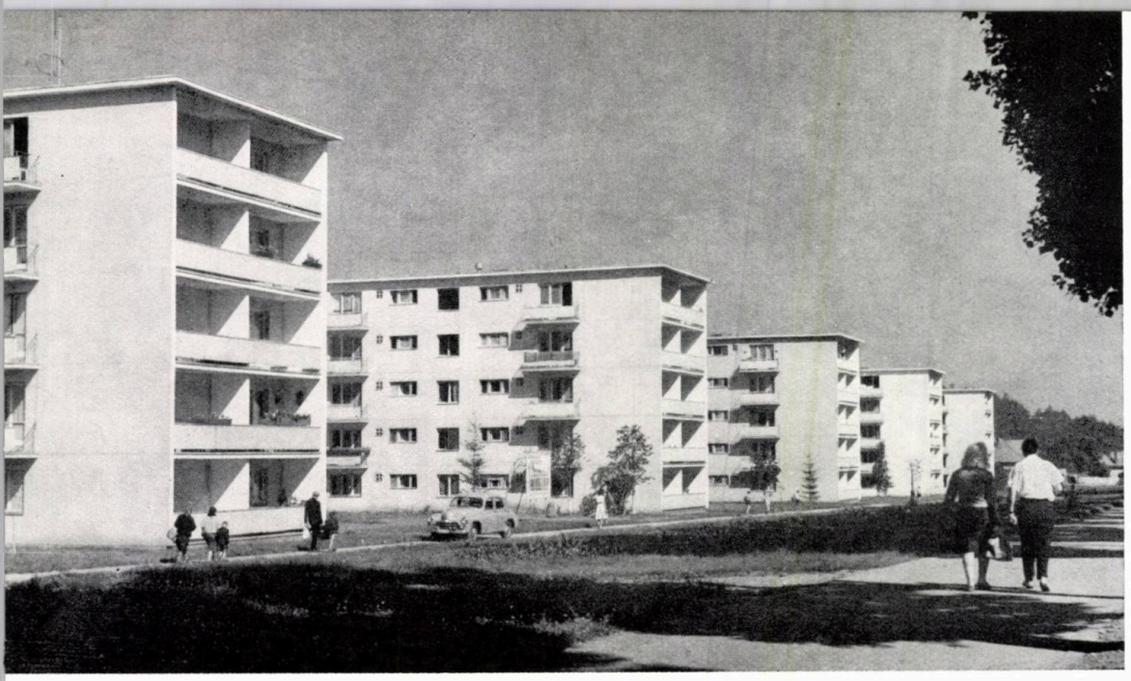

Blocuri noi în cartierul Steagul Roșu—Brașov

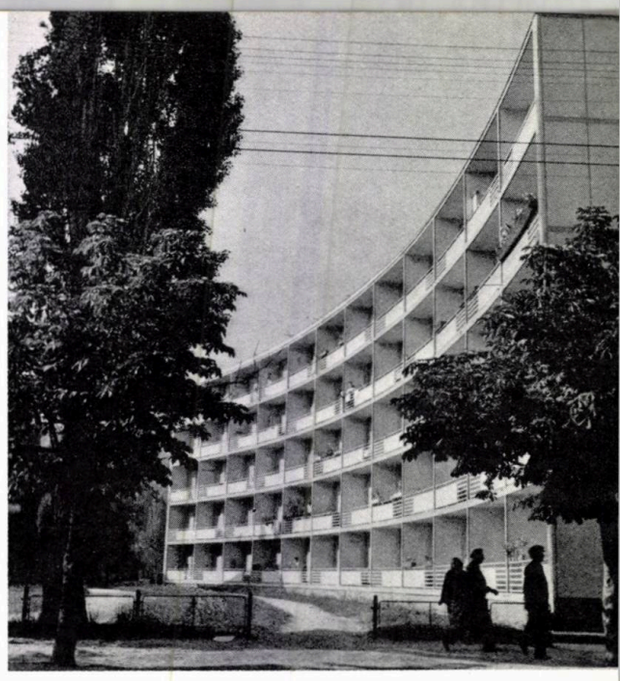

Bloc nou de locuințe în Piața Strungul — Brașov

Astfel, la Sighișoara (autor al schiței de sistematizare: arh. Blanche Kerpel) s-a ajuns — practic — la propunerea de a se dezvolta un oraș nou, la est de cel existent; noul cartier, situat pe ambele maluri ale Tîrnavei, va putea cuprinde cca. 20 000 locuitori, orașul vechi rămînînd (în momentul asigurării unui grad de confort avînd în medie 10 m² locuibili/loc.) de asemenea cu cca. 20 000 locuitori.

Noul cartier este amplasat în imediata apropiere a celor mai importante industrii ca număr de salariați (fabrica de ceramică și fabrica de țiglă și cărămidă), avînd în același timp legături bune, prin schema de circulație propusă, cu orașul existent.

În cazul orașului Mediaș (autor al schiței de sistematizare: arh. Maria Matei), atît datorită reliefului accidentat către sud, cît și necesității de a se rezerva terenul liber din vest pentru extensiuni industriale, s-a ajuns la soluția dezvoltării unui cartier nou (cu o capacitate de cazare de cca. 23 000 locuitori) către nord, pe malul drept al Tîrnavei. Posibilitatea dezvoltării orașului către est, față de zona de locuit existentă, a fost considerată ca o eventuală rezervă pentru o perspectivă îndepărtată.

În schița de sistematizare, întocmită recent pentru Sibiu, s-a abandonat vechea idee de dezvoltare a orașului către est, care ar fi implicat devierea traseului de cale ferată principal (Făgăraș—Alba Iulia) pe o porțiune de 6—7 km. Soluția ar fi fost costisitoare, cu atît mai mult cu cît s-au executat recent lucrări de electrificare a traseului. Din studiile efectuate a rezultat avantajul dezvoltării către sud, noile cartiere fiind legate organic de orașul existent. Aceste cartiere vor beneficia de imediata apropiere a pădurii Dumbrava către vest (cu care vor fi legate prin spațiile plantate proiectate) și vor fi orientate spre o vedere deosebit de interesantă către sud: lanțul munților Făgăraș. Prin amplasarea lor teritorială, cît și prin schema de circulație propusă, noile cartiere vor putea avea legături bune cu zonele industriale existente și cu cele propuse.

Capacitatea de cazare a cartierelor noi din Sibiu este apreciată la cca. 80 000 locuitori.

Pentru acest oraș, D.S.A.P.C.-Brașov proiectează actualmente două microraioane de locuințe (în cadrul unuia din noile cartiere) care urmează să cuprindă investițiile primei etape de construcții de locuințe (anii 1965—1970).

Schița de sistematizare a orașului Brașov. Legendă generală

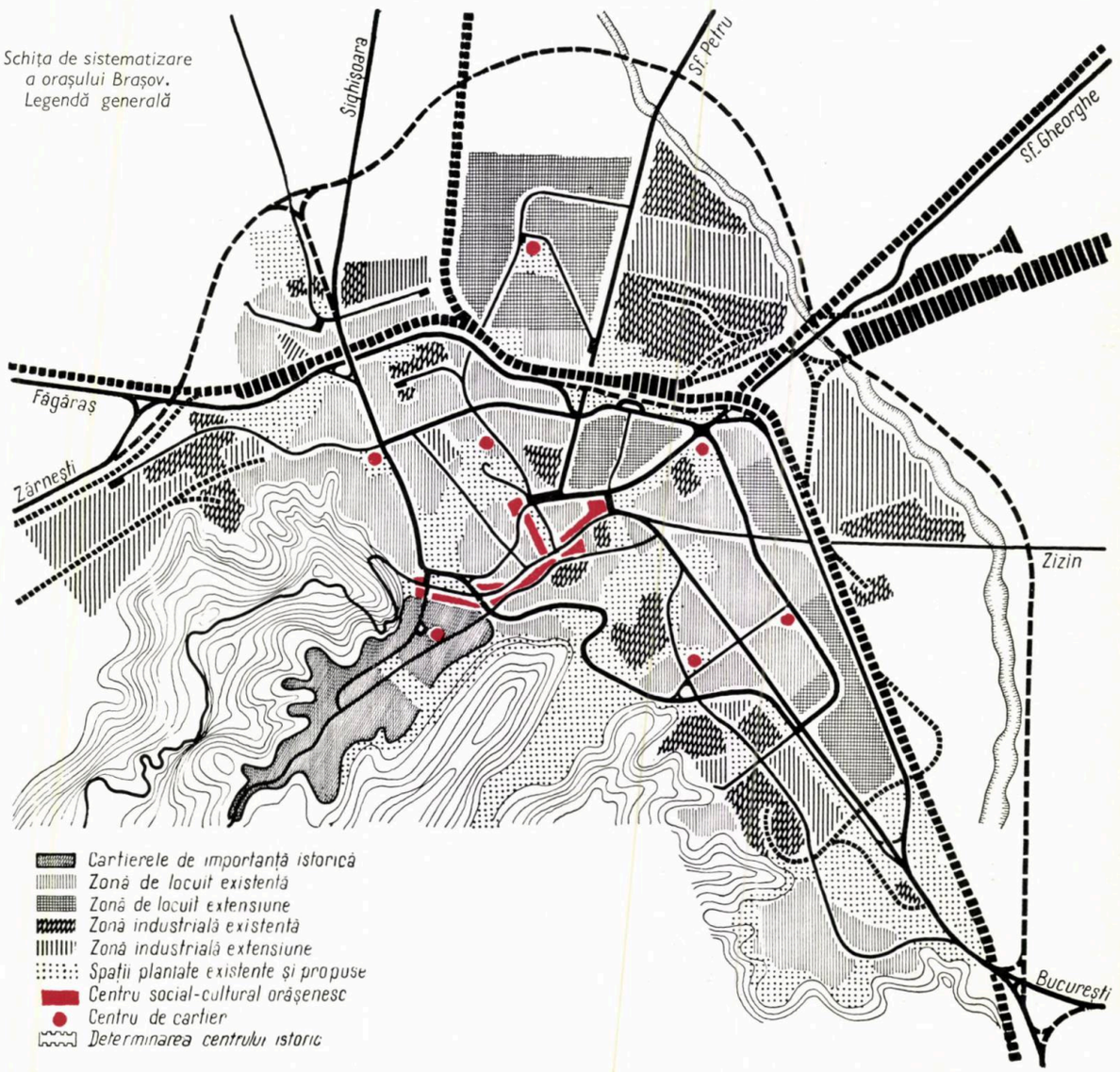

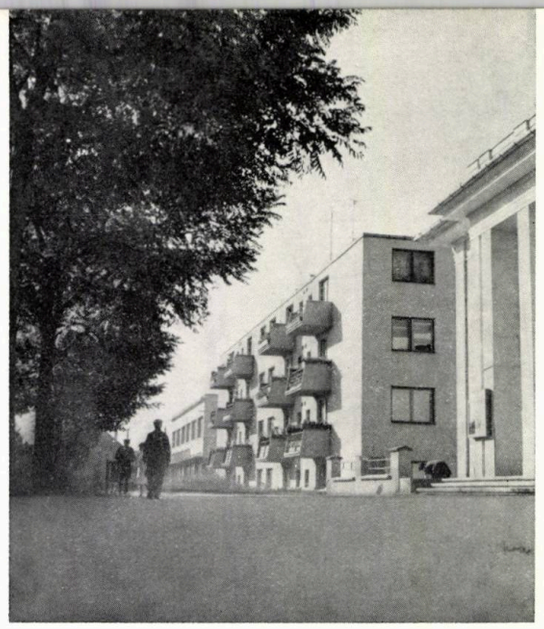

Orașul Brașov a prezentat, sub raportul dezvoltării zonei de locuit, probleme dificile de rezolvat, fiind încercuit de munți către sud-vest și sud și de calea ferată principală către nord și est ; de asemenea, zone industriale existente limitează sau pătrund cartierele de locuit. Cum terenurile libere sau restructurabile din interiorul acestor limite au o capacitate plafonată și insuficientă pentru a se atinge gradul de confort propus în perspectivă (11 m² locuibili/loc.), s-a ajuns la propunerea de a se construi la nord de traseul căii ferate — deci în afara limitelor actuale — un nou cartier. Capacitatea acestuia se apreciază la cca. 20 000 apartamente convenționale, în ipoteza construirii cu o densitate ridicată (3 000 m² locuibili/ha).

Zonele nou construite (cartierele Steagul Roșu, Gării, Tractorul) sînt situate în apropierea marilor zone industriale ale orașului, fapt care permite între ele legături rapide și fără o încărcare irațională a transportului în comun în orele de vîrf.

Pentru unele zone din aceste cartiere, D.S.A.P.C.-Brașov a întocmit sau este în curs de a întocmi detalii de sistematizare, în vederea asigurării etapei I de investiții (pînă în anul 1970 inclusiv), reprezentînd un volum de cca. 11 000 apartamente.

★

Împreună cu determinarea celui mai potrivit mod în care, din punct de vedere teritorial, se vor putea asigura necesitățile de cazare în perspectivă pentru fiecare oraș, s-a studiat și compartimentarea structurală a zonelor de locuit.

În raport cu mărimea orașelor, cît și cu anumite caractere particulare ale acestora (structura existentă, modul de distribuire a unor dotări social-culturale existente în teritoriu, traseele propuse pentru circulația majoră etc.), s-a studiat delimitarea și modul de organizare a unităților complexe, în vederea furnizării unor elemente de bază pentru detaliile de sistematizare.

b) Zonele industriale

Profilurile industriale ale celor cinci orașe au un caracter complex, deși — după cum s-a arătat la începutul acestei prezentări — fiecare este totuși caracterizat prin predominanța unei anumite ramuri.

Creșterea în perspectivă a capacității de producție industrială nu va fi realizată, în general, prin înființarea unor noi unități de producție, ci prin ameliorări de procese tehnologice și prin extinderea unităților existente. De aceea, una dintre principalele probleme urmărite în studiul structurii acestor orașe a fost aceea de reorganizare a unităților existente în vederea asigurării unor condiții mai bune din punct de vedere funcțional și economic. O a doua preocupare a fost stabilirea unor relații corespunzătoare între unitățile de producție și cele de locuit, sub raportul distanțelor și al legăturilor între acestea, cît și al lichidării — pe cît posibil — a unor situații de întrepătrunderi care dau naștere la stînjeniri reciproce.

Pentru o mai bună rezolvare a problemelor s-a procedat la o clasificare a elementelor cunoscute, din punct de vedere al amplasării în teritoriu (unități grupate în zone sau izolate), al volumelor de producție (materie primă și produse finite), al numărului de salariați, al acceselor, nocivităților, al problemelor de echipare tehnico-edilitară etc. Pe baza acestei clasificări s-au stabilit caracteristicile pe unități sau pe grupări, determinîndu-se și relațiile obligate între acestea (cum ar fi relațiile de cooperare pe linie de producție sau de echipare tehnico-edilitară).

În urma acestei analize s-au putut preciza mărimea și perimetrul unor zone industriale, constituite în mare parte din unități existente, incluzîndu-se și suprafețele necesare dezvoltării capacității de producție în perspectivă, conform indicațiilor primite de la întreprinderile și departamentele interesate. S-au precizat de asemenea spațiile de separație sanitară între aceste zone și unitățile de locuit, existente și viitoare.

Stabilirea razei și a gradului de nocivitate pentru zonele industriale — fie că acestea sînt tangente la zona de locuit existentă (orașul Sighișoara) sau că se întrepătrund (orașele Brașov, Sibiu, Mediaș), fie că sînt situate la distanțe mari în afara orașelor (Făgăraș) — a determinat în mare măsură amplasarea viitoarelor ansambluri de locuit.

Pentru determinarea relațiilor de cooperare în teritoriu, ca și pentru o soluționare optimă, au fost necesare studii ajutătoare. Astfel, pentru orașele Brașov și Sibiu, s-au făcut studii asupra rețelei de circulație în care o mare pondere au avut-o problemele de trafic industrial. De asemenea, s-au întocmit pentru cele cinci orașe (sau sînt în curs de întocmire) studii referitoare la posibilitățile de cooperare între zonele industriale și cele de locuit, în vederea unei soluționări cît mai eficiente a problemelor de alimentare cu căldură și cu apă, canalizare etc.

O altă categorie în studierea structurii acestor orașe au format-o unitățile de producție izolate, limitrofe sau răspîndite în teritoriul zonelor de locuit existente.

În măsura în care aceste unități nu produc nocivități prin procesul de producție și nici nu antrenează transporturi masive, s-a ajuns la concluzia că este oportun să fie menținute în interiorul zonelor amintite. Această menținere prezintă avantajul apropierii de locul de muncă, deci evită încărcări prea mari pentru rețelele de transport în comun.

Ca urmare, o serie de întreprinderi, cum ar fi fabrici de textile, confecții, unități ale industriei alimentare și ale industriei constructoare de mașini, se află în prezent în studiu — în D.S.A.P.C.-uri sau în institutele centrale

1 2 3 | 6

4 | 5 7

1, 2 — *Locuințe noi la Sibiu*

3 — *Bloc nou de locuințe în cartierul Terezianum — Sibiu*

4 — *Sibiu — Locuințe noi în cartierul C.F.R.*

5 — *Brașov — Noi blocuri de locuințe pe calea București*

6 — *Brașov — Locuințe noi*

7 — *Sibiu — Bloc nou de locuințe cu magazine la parter*

de specialitate — spre a se stabili felul în care poate fi realizată ocuparea rațională a terenurilor respective, modernizarea proceselor tehnologice și ameliorarea aspectului arhitectural al construcțiilor. Unitățile de producție vor putea fi astfel armonios înglobate în noile ansambluri ale orașelor, participînd ca elemente interesante din punct de vedere arhitectural (cum ar fi, de exemplu, preuzinalul întreprinderii «Hidromecanica» din centrul orașului Brașov).

În privința întreprinderilor cu caracter nociv din orașele respective, problemele au fost mai ușor de rezolvat, în măsura în care unele unități nu au investiții importante existente și deci pot fi propuse dezafectări sau mutări, sau oferă alte posibilități de eliminare a nocivităților, prin realizarea de spații de separație sanitară și prin ameliorarea procesului de producție.

Cînd nu există posibilități de eliminare totală a nocivităților și cînd producția întreprinderii respective prezintă o importanță deosebită în economia națională, problema rămîne încă deschisă. Un asemenea caz este acela al fabricii de ciment « Temelia » din Brașov la care, deși s-a introdus un sistem de desprăfuire electrică a gazelor evacuate, eliminîndu-se astfel evacuările nocive organizate, rămîne totuși valabilă problema evacuărilor neorganizate, care nu poate fi rezolvată.

În schița de sistematizare a orașului Brașov, se propune pentru perioada de largă perspectivă — momentul economic neputînd fi încă determinat — dezafectarea fabricii « Temelia » care, prin poziția sa aproximativ centrală, împietează asupra unei mari părți din zona de locuit a orașului. Ca o preocupare legată de larga perspectivă, s-au prevăzut în schițele de sistematizare ale celor cinci orașe rezerve teritoriale pentru eventuale noi amplasamente de unități.

c) Centrele orășenești

O mențiune va trebui făcută asupra modului în care au fost gîndite centrele orășenești, nu în legătură cu dimensionarea elementelor componente — pentru care s-au utilizat normativele și instrucțiunile în vigoare — ci sub aspectul compoziției.

După cum se știe, orașele prezentate beneficiază de elemente sau de ansambluri de dotări orășenești, de o deosebită valoare arhitecturală și istorică. Față de dezvoltarea economică de perspectivă — cu consecințe importante pe plan social și cultural — actualele centre orășenești nu vor putea face față decît parțial cerințelor. În componența viitoarelor centre orășenești vor trebui astfel să intre nu numai elemente care să suplimenteze dotările existente (din punct de vedere al capacității) ci și clădiri cu funcțiuni noi.

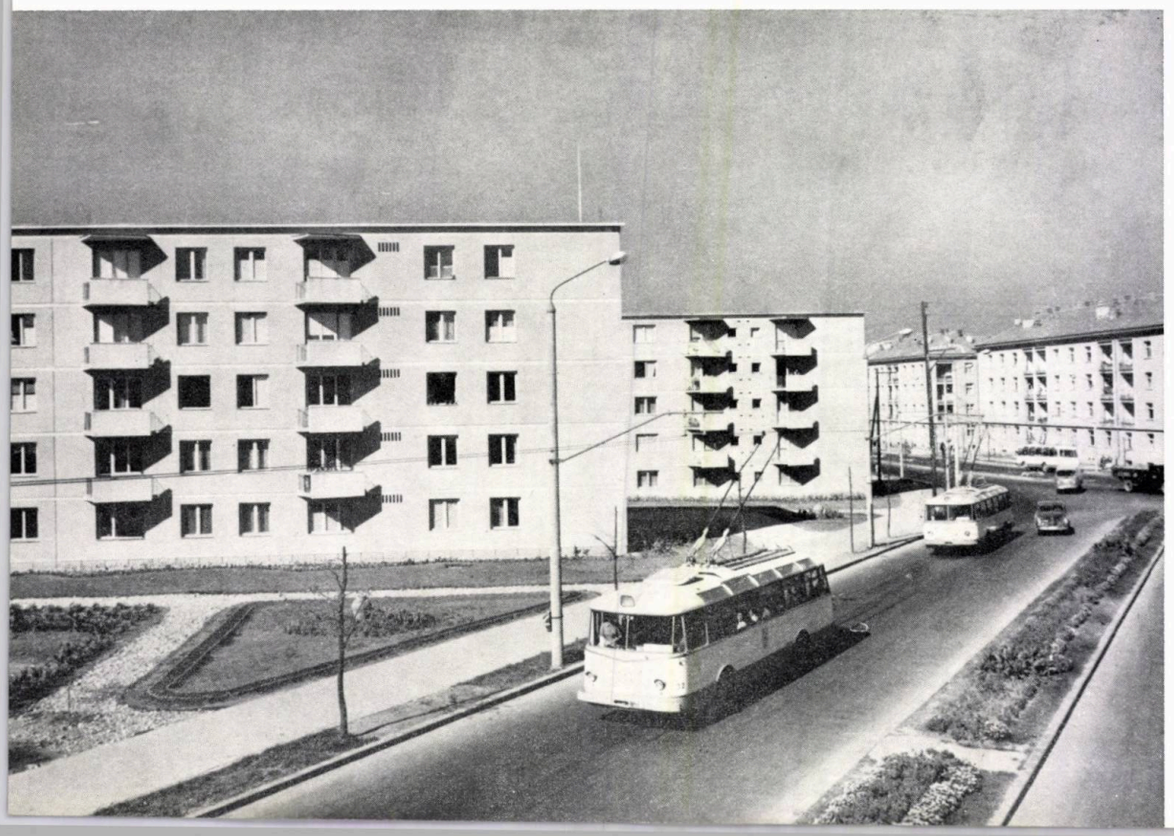

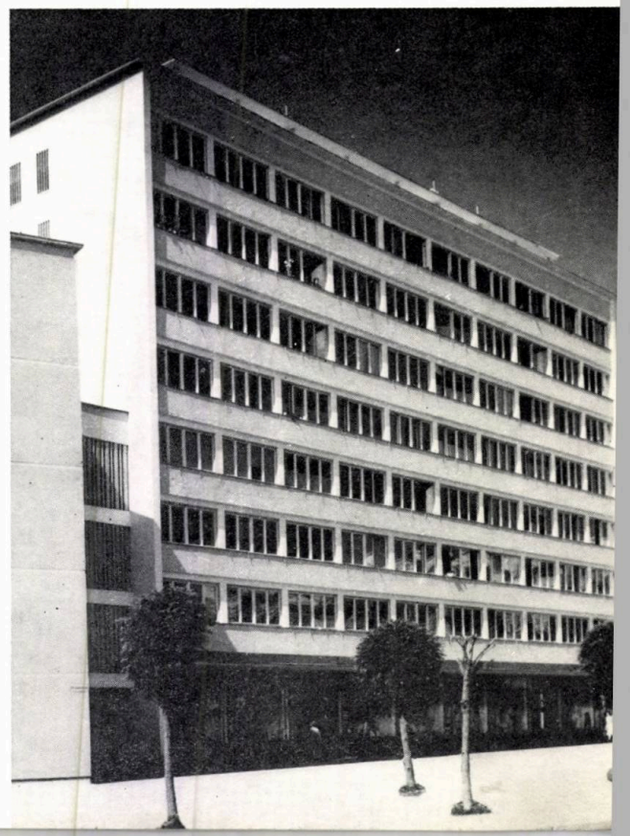

1 — *Sibiu — Locuințe noi*
2 — *Schița de sistematizare a orașului Sibiu (legenda la pag. 7)*
3 — *Sibiu — Vedere din orașul de jos, cu Turnul Sfatului*
4 — *Făgăraș — Cetatea*
5 — *Schița de sistematizare a orașului Făgăraș (legenda la pag. 7)*
6 — *Bloc nou de locuințe la Făgăraș*

1	4 5
2 3	6

În schițele acestor orașe s-a încercat ca, respectîndu-se scara și specificul arhitectural al dotărilor orășenești existente, acestea să poată participa — atît funcțional cît și compozițional — la ansamblul viitoarei zone centrale. Potrivit mărimii și necesarului de dotări ale orașului, centrul orășenesc în perspectivă nu va depăși cu mult limitele teritoriale actuale (Făgăraș, Sighișoara, Mediaș) sau va fi constituit din succesiuni de piețe și momente arhitecturale, legate prin promenade pietonale și spații plantate (Sibiu și Brașov).

Realizarea unei legături compoziționale și a unei participări active a elementelor sau ansamblurilor valoroase de dotări existente la viața viitorului centru, va putea constitui una dintre trăsăturile deosebite ale acestor orașe. Ea va contribui, împreună cu alte mijloace — care vor fi arătate în ultima parte a prezentării — la sublinierea caracterului specific al fiecărui oraș.

4. CIRCULAȚIA MAJORĂ

Printre problemele deosebite ce s-au ridicat la elaborarea schițelor de sistematizare ale celor cinci orașe prezentate este și cea a circulației, aceste orașe fiind traversate de una sau mai multe magistrale de tranzit rutier și feroviar, de importanță națională.

Circulația feroviară a fost studiată în cea mai mare parte în colaborare cu I.P.T.Tc., problemele majore

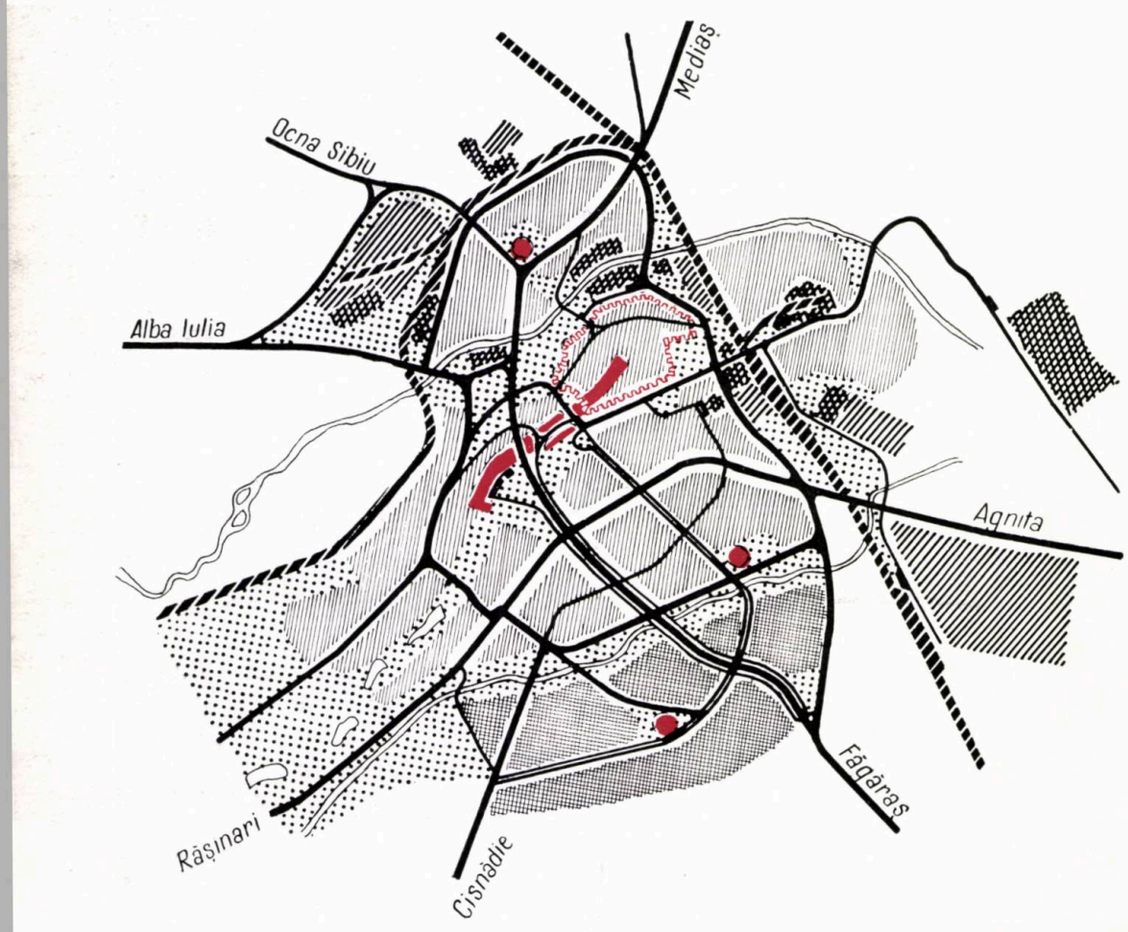

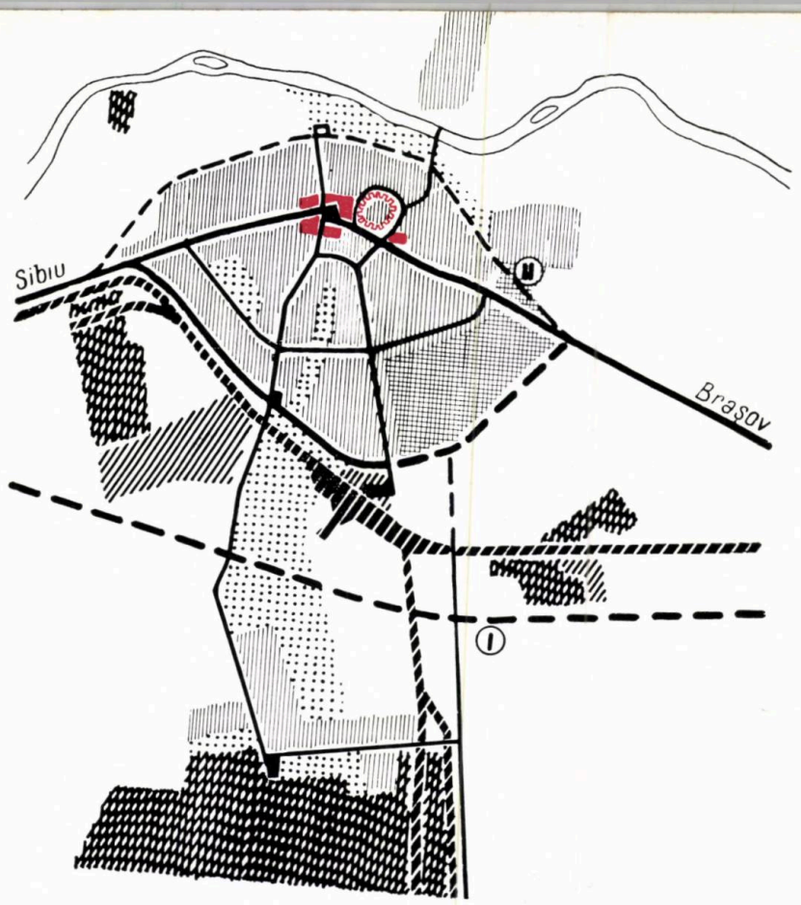

fiind, în unele cazuri, rezolvate la ora actuală. Astfel, recenta mutare a stației de călători și de mărfuri din orașul Brașov reprezintă nu numai o ameliorare a situației locale, ci și o descongestionare a sistemului feroviar pe plan regional.

Circulația rutieră a devenit în schimb o problemă importantă, cu atît mai acută cu cît traficul pe magistrale — mereu în creștere — se desfășoară pe o tramă stradală existentă care a moștenit în general caracteristica orașului medieval: străzi înguste, trasee întortochiate și, uneori, pante mari.

Lipsa de claritate a tramei stradale are drept consecință suprapunerea fluxurilor cu trafic de natură diferită, numeroase puncte de stricțiuni de circulație și deci o viteză comercială foarte redusă, nu numai față de modul în care se concepe desfășurarea circulației într-un oraș modern, ci chiar față de necesitățile respective actuale.

Urgența rezolvării încă din prima etapă a unor situații critice, create de creșterea traficului de tranzit și a celui local, a necesitat un studiu deosebit în cadrul schițelor celor cinci orașe. Pentru detalierea și verificarea soluțiilor propuse, atelierul de drumuri din ISCAS (șef de atelier ing. V. Guțu) a elaborat — sau este în curs de a elabora — studii bazate pe date referitoare la traficul existent, pe aprecieri pentru traficul de perspectivă și pe cercetări în teren.

În nici una dintre schițele prezentate nu s-a ivit necesitatea unei evitări a orașelor, pe trasee noi, complet în afara acestora, — traficul apreciat pentru următorii 15 ani nejustificînd asemenea soluții costisitoare. S-a urmărit însă o clarificare a schemei de circulație (pe trasee existente sau noi, clasificate pe funcțiuni), tinzîndu-se la o separare a fluxurilor, potrivit cerințelor specifice fiecărui oraș.

Analizîndu-se de exemplu situația schemei stradale actuale a orașului Brașov se constată că spre oraș converg șapte magistrale, din toate direcțiile importante ale țării. O legătură între aceste magistrale nu există decît în centrul orașului, iar pătrunderea în oraș de pe unele direcții importante (DN 1 dinspre Făgăraș, DN 14 dinspre Sighișoara) se face prin intersecții la nivel cu calea ferată.

Rețeaua interioară a orașului este astfel foarte solicitată din cauza suprapunerii fluxurilor de trafic de natură diferită (circulație grea, transport în comun interurban, transport în comun orășenesc, trafic de autoturisme etc.), fluxuri care se înscriu pe artere în general necorespunzătoare ca profil. Ca o problemă deosebită pentru acest oraș se menționează volumul masiv al traficului greu local, generat atît de specificul industriilor, cît și de necesitatea cooperării între acestea.

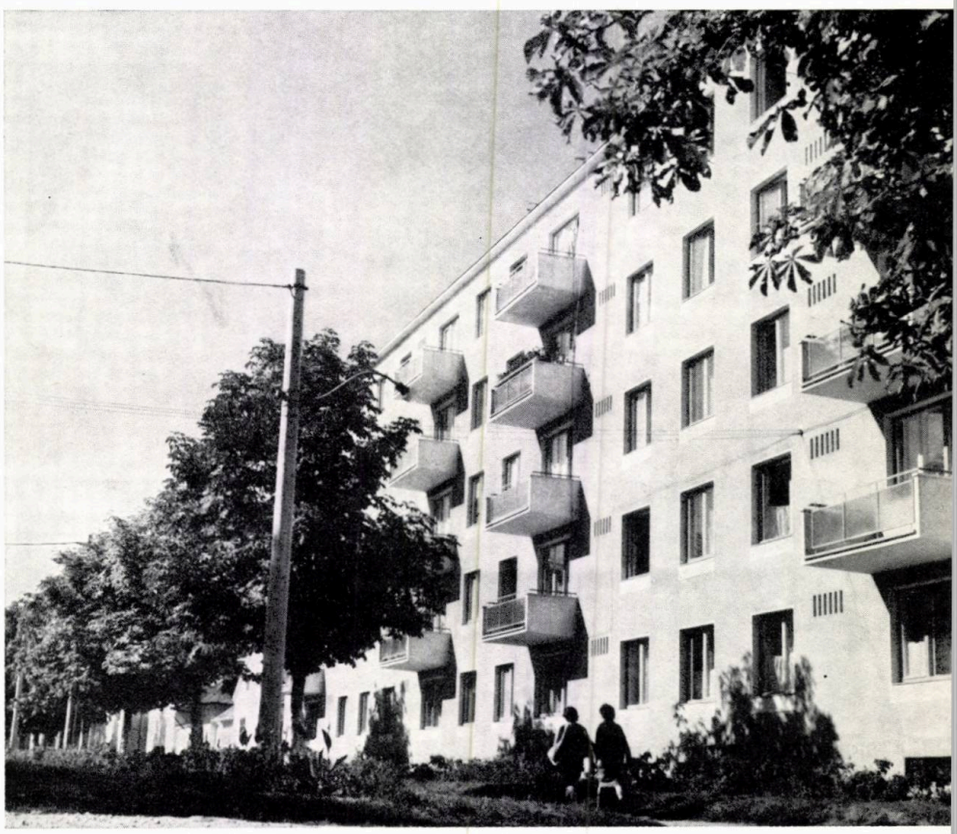

Casa de cultură din Făgăraș

Sibiu — Aspect nou din cartierul Terezianum

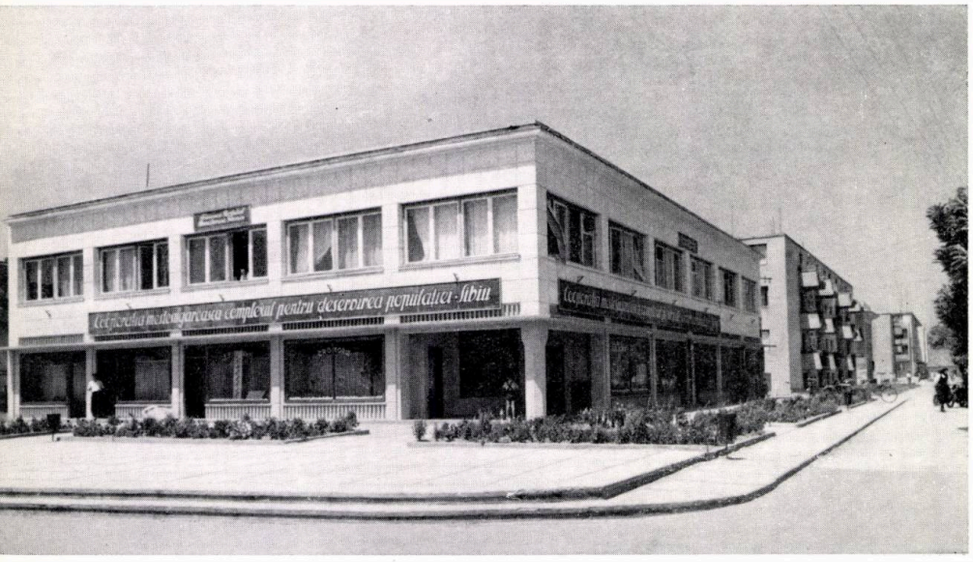

Astfel, autocamioanele fabricate la Uzinele « Steagul Roșu » sînt carosate la Codlea și fac rodajul pe șoseaua spre Sf. Gheorghe, toate aceste deplasări desfășurîndu-se pe străzi care traversează cartiere de locuit. Din aceste motive se impune — chiar față de traficul actual — să fie luate măsuri pentru clarificarea schemei de circulație.

Din analiza schemei de circulație, propusă în schița de sistematizare a orașului Brașov, se desprind unele prevederi principale, printre care trebuie menționată realizarea unei artere de trafic greu, local și de tranzit, cu un traseu paralel cu calea ferată existentă. Această arteră constituie, împreună cu penetrațiile, un sistem prin care necesitățile de transport ale tuturor zonelor industriale înconjurătoare ale orașului (ca și legătura acestora cu unitățile din zona preorășenească cu care cooperează) vor putea fi satisfăcute fără a se solicita rețeaua lui interioară. Legăturile penetrațiilor cu centrul orașului se prevăd a se realiza denivelat, peste calea ferată existentă, urmînd ca executarea pasajelor denivelate (dintre care s-au construit două pînă în prezent) să fie etapizată în funcție de intensificarea traficului. Traversarea arterei de trafic greu în piața noii gări de călători se va efectua într-o primă etapă la nivel, deși ar fi fost de dorit ca o dată cu execuția pieței gării să se execute și pasajul inferior pentru această arteră. Urmează ca în viitor, în momentul în care traficul va spori, să se realizeze și această traversare în pasaj inferior, cu o porțiune de tranșee acoperită în zona pieței. Dimensionarea acestei artere s-a făcut ținîndu-se seama de faptul că ea va prelua — pentru o lungă perioadă — și traficul rapid de tranzit.

De altfel, ca posibilitate pentru o perioadă de perspectivă îndepărtată, s-a studiat și eventualitatea ocolirii orașului, în afara zonelor industriale.

Pentru clarificarea circulației în oraș s-a propus realizarea unei artere de legătură a centrelor de cartier. Această arteră urmărește în mare parte trasee existente și, împreună cu penetrațiile, va constitui trama pe care se va desfășura transportul în comun.

S-a prevăzut, de asemenea, degajarea zonei centrului orășenesc prin unele artere — către nord-vest și sud-est — care vor putea prelua traficul intens aferent esplanadei centrale.

În studiul schemei de circulație a orașului Sibiu a apărut aceeași necesitate de a se devia traficul greu local pe un traseu în afara cartierelor de locuit.

După analizarea pe teren a mai multor variante, s-a propus un traseu aproximativ paralel cu calea ferată, către nord și nord-est, și la limita dintre industrii și zona de locuit către est. Artera ocolitoare propusă va avea trei funcțiuni și anume: de trafic greu local (deservind industriile limitrofe), de trafic greu de tranzit și de transport în comun. Spre deosebire de artera ocolitoare a orașului Brașov, această arteră nu este gîndită pentru un trafic de mare viteză.

Pentru traficul rapid de tranzit în orașul Sibiu (traversarea DN 1 pe direcția Făgăraș—Alba Iulia), care actualmente se desfășoară pe

Teatrul de stat din Brașov

Uzina « Hidromecanica » din Brașov

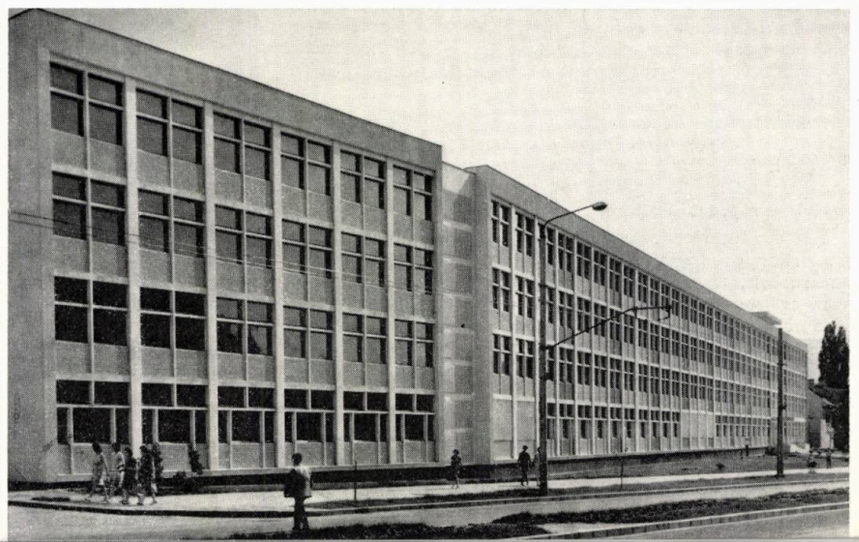

Noua gară de călători din Brașov

Predeal — Pasaj denivelat

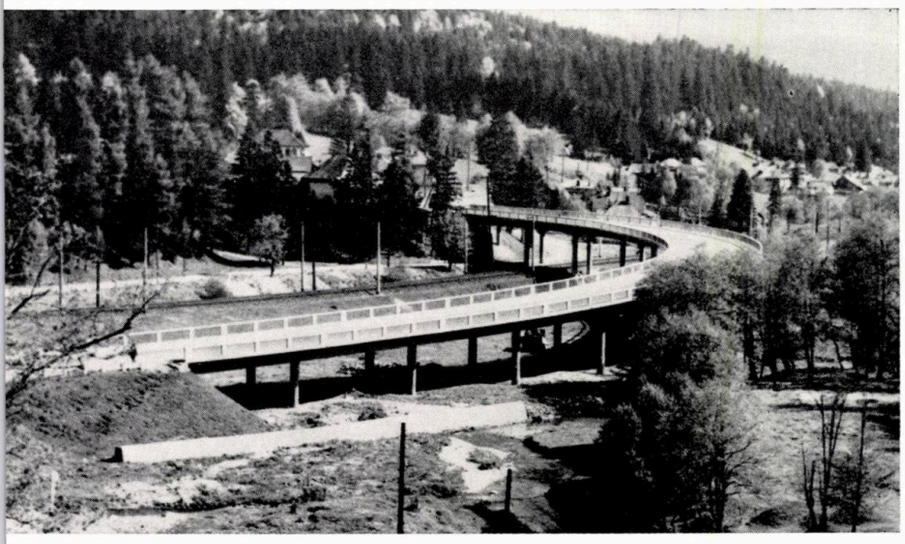

un traseu foarte șicanat, s-a propus o nouă arteră care să îndeplinească condițiile unui trafic de mare viteză; această magistrală ar urma să se înscrie în mare parte pe terenuri actualmente libere (zona de extindere a orașului). Traversarea orașului existent în direcția Alba Iulia prezintă cîteva puncte dificile din cauza reliefului și a necesității demolării unor construcții existente. De aceea, profilul în lung al acestei artere a fost verificat, în cadrul studiului amintit, pe baza unor cercetări de teren și a unor comparații tehnico-economice cu alte variante de traseu.

Ca propuneri mai importante în cadrul schemei de circulație se mai menționează: ameliorarea traseului penetrației dinspre Mediaș, o a doua arteră de circulație rapidă între zona de agrement a orașului și noua zonă industrială propusă și o arteră aproximativ inelară (destinată în principal transportului în comun) de legătură între cartier și întreprinderile industriale.

În studiul schemei de circulație a orașului Făgăraș, problema principală analizată a fost evitarea traversării acestuia de către DN 1 (pe direcția Brașov—Sibiu). În studiu s-au propus două variante (marcate pe schemă cu I și II), ISCAS optînd pentru prima variantă, care prezintă avantajul de a rezolva în același timp și legăturile cu zonele industriale, fără o traversare a zonei de locuit. Varianta a II-a a fost considerată dezavantajoasă sub acest aspect, adăugîndu-se și faptul că taie legătura orașului cu Oltul, legătură propusă a se realiza printr-o zonă-parc.

Întrucît Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor a avizat totuși varianta a II-a, pe criterii economice, în cadrul fazei de reactualizare a schiței orașului se propune o nouă variantă (III), care, pe un traseu mai scurt și în mare parte existent, să prezinte aproximativ aceleași avantaje funcționale ca varianta I-a.

În cadrul schițelor de sistematizare pentru Mediaș și Sighișoara s-a pus în principal problema ameliorării traversării orașelor de către DN 14. În ambele cazuri s-a ajuns la soluția unor traversări pe trasee noi, paralele cu cele ale căii ferate existente. Ținîndu-se seama de faptul că traseul căii ferate nu poate fi modificat în nici unul din aceste orașe, întrucît lucrările în relieful accidentat înconjurător ar ajunge la costuri prohibitive, rezervarea unei zone comune pentru ambele magistrale (rutieră și feroviară) apare drept soluția cea mai avantajoasă. În această situație, legăturile principale între diferitele zone ale orașului se vor realiza prin pasaje denivelate.

5. PREOCUPĂRI ÎN LEGĂTURĂ CU CARACTERUL SPECIFIC AL ORAȘELOR

În cele ce urmează vom arăta doar cîteva din preocupările colectivelor de proiectanți în legătură cu unele trăsături mai deosebite care constituie specificul orașelor prezentate.

Antrepozitele frigorifice din Sibiu

Sala mașinilor antrepozitelor frigorifice din Sibiu

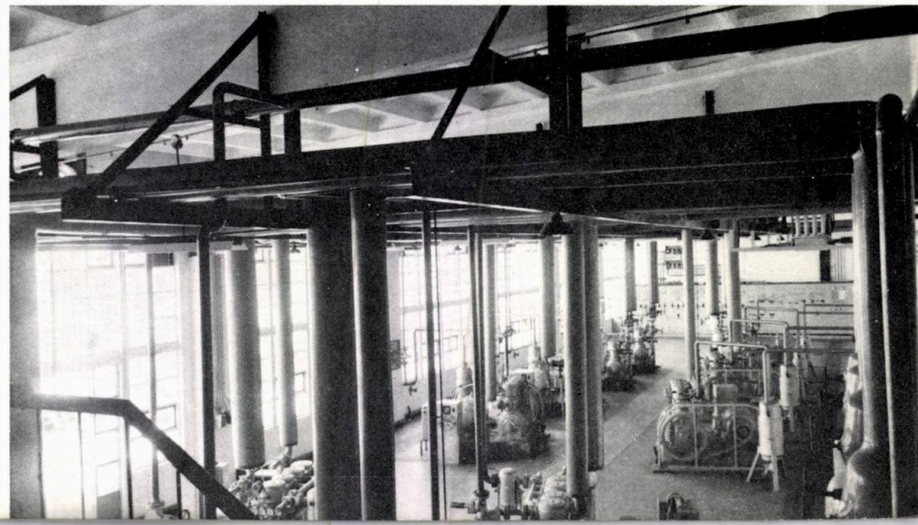

Trebuie subliniat în primul rînd faptul că aceste orașe au o înfățișare specifică, bine conturată de-a lungul veacurilor, deși anumite aspecte arhitecturale sau de cadru natural s-au pierdut prin suprapuneri necontrolate. Se pune deci problema ca, pe de o parte, să se ducă o acțiune de revalorificare a unor aspecte, iar, pe de altă parte, în compoziția noilor ansambluri să fie prinse și acele elemente care pot crea specificul sau atmosfera personală a orașului.

a) Valorificarea elementelor de cadru natural

Un aspect de zonificare, deosebit de important în studiul unora dintre aceste orașe, este cel al spațiilor plantate și, în general, modul cum s-a urmărit încadrarea unor elemente naturale în noile ansambluri.

Probleme interesante în acest domeniu s-au ridicat în studiul orașului Brașov, care beneficiază, atît de imediata apropiere a masivelor împădurite Warte și Tîmpa, cît și de unele accidente de teren așezate chiar în interiorul orașului (dealul Melcilor, dealul Morilor, dealul Cetățuia, dealul Sprenghi). În decursul anilor, silueta orașului, ca și realizarea unei legături între aceste elemente, în vederea asigurării unei continuități de spații plantate, au constituit una dintre preocupările de căpetenie ale proiectării sistematizării de ansamblu, cît și a detaliilor elaborate de D.S.A.P.C.-Brașov și de ISCAS. S-a studiat în mod deosebit (și va trebui ca și în proiectele viitoare de detaliu să se urmărească continuu) orientarea compoziției către perspectivele interesante oferite de aceste elemente naturale, atît de la intrările în oraș — pe arterele de penetrație și din piața noii gări de călători — cît și din succesiunea de piețe care constituie centrul ora-

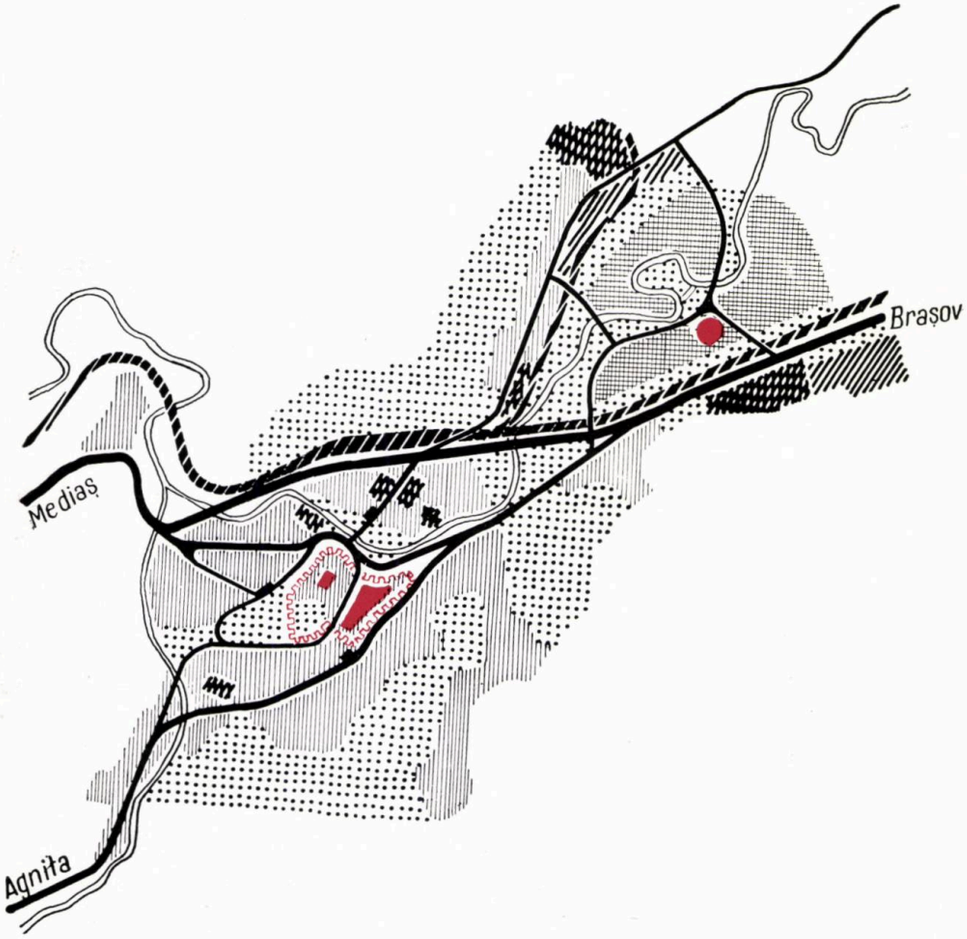

şenesc. S-a studiat, de asemenea, modul în care unele dintre aceste elemente naturale ar putea fi puse în valoare nu numai prin plantaţii ci şi prin anumite construcţii. Astfel, pentru piaţa Teatrului de Stat, proiectanţii, (detaliu de sistematizare şi faza SP întocmite de ISCAS, faza PT şi PE de D.S.A.P.C.-Braşov) au subliniat deschiderea unei vederi spre Tîmpa prin unele implantări de blocuri de locuinţe, încadrate de spaţiu verde şi subordonate elementului major de cadru natural dominant; dealul Morilor din acelaşi oraş urmează să fie pus în valoare printr-un grup de dotări orăşeneşti care vor constitui un coronament pentru această formă de relief mai puţin accentuată (de curînd D.S.A.P.C.-Braşov a studiat aici una din variantele de amplasament pentru partea de învăţămînt a Institutului Politehnic).

În schiţa de sistematizare pentru Sibiu s-a urmărit în mod deosebit asigurarea unei continuităţi de spaţii plantate, sub forma unor pene care pătrund în interiorul oraşului dinspre zona masiv plantată a pădurii Dumbrava.

Aceste pătrunderi au fost studiate în aşa fel încît să constituie un întreg sistem de legătură între parcuri şi pădure, centrul nou al oraşului, centrul istoric, zidurile cetăţii şi cartierele nou proiectate. Acest sistem de plantaţii urmăreşte sublinierea unor particularităţi de teren, axîndu-se pe văile care traversează oraşul (continuarea parcului Sub Arini, înverzirea văii Săpunului) permiţînd şi o continuitate a circulaţiei pietonale.

În schiţele de sistematizare pentru Mediaş şi Sighişoara, ambele amplasate lîngă rîul Tîrnava, a existat preocuparea de a se îngloba în compoziţie, ca element deosebit de important, cursul acestei ape. În viitoarele detalii de sistematizare va trebui să se urmărească orientarea

1 | 4
2 3 | 5 6

1 — *Sighişoara — Vedere panoramică*
2 — *Schiţa de sistematizare a oraşului Sighişoara (legenda la pag. 7)*
3 — *Sighişoara — Turnul ceasului*
4 — *Vedere generală a vechiului centru al oraşului Sighişoara*
5 — *Schiţa de sistematizare a oraşului Mediaş (legenda la pag. 7)*
6 — *Făgăraş — Centrul oraşului*

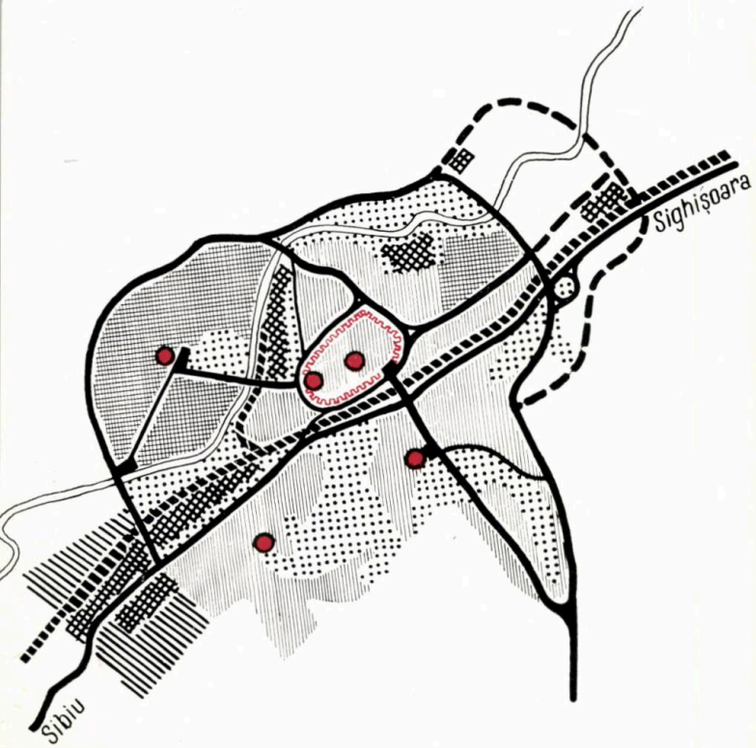

Brașov — Vechea « Casă a Sfatului », actualmente Muzeul regional de istorie și artă

compoziției noilor cartiere către malurile Tîrnavei, ca și o legătură directă a unităților structurale cu acest element natural care poate fi îmbogățit prin zone de plantații, prin dotări social-culturale și de agrement, prin promenade etc.

În schița de sistematizare pentru Făgăraș (șef de proiect: arh. Blanche Kerpel) a existat de asemenea preocuparea de a se apropia și lega orașul de malul stîng al rîului Olt, de care nu beneficiază actualmente sub nici o formă.

b) Valorificarea zonelor de interes istoric și arhitectural

Ca mărturie a trecutului îndepărtat al acestor orașe și a rolului istoric pe care l-au avut, zone întregi și-au păstrat caracterul medieval. În aceste zone, pînă în secolul al XVIII-lea s-au adăugat succesiv o serie de monumente de valoare. Astfel, Brașovul are cartierele Schei și Cetate precum și alte monumente răspîndite pe întreg teritoriul său. În Sibiu și Sighișoara s-au menținut aproape în întregime fortificațiile cetăților ca și trama stradală medievală în zonele centrelor actuale orășenești ; în Mediaș se mențin, de asemenea, zidurile cetății și o piață, arhitectural foarte interesantă. Făgărașul păstrează un castel medieval care se află în mijlocul orașului și care poate intra în compoziția actualului centru.

Toate aceste ansambluri dau o personalitate urbanistică și un pitoresc deosebit orașelor respective, cu atît mai mult cu cît amplasarea lor — stabilită de vechii constructori — a fost foarte bine gîndită în funcție de relieful și peisajul înconjurător, de care se leagă în mod organic. Valoarea acestor ansambluri atrage continuu vizitatori din țară și de peste hotare, în special în orașele Brașov,Sibiu și Sighișoara.

În elaborarea schițelor de sistematizare ale acestor orașe a existat permanent o preocupare de a se păstra raportul între monumentele istorice și cadrul lor, de a se menține trama stradală specifică acestor zone și, în general, de a se integra aceste ansambluri în acela al orașului, fără a li se altera caracterul.

Păstrarea caracterului și a funcțiunilor inițiale ale acestor zone (locuințe, ateliere meșteșugărești, dotări social-culturale, grupate în piețe arhitecturale) constituie un aspect foarte important în studiul valorificării zonelor de interes istoric și arhitectural. Integrarea lor în ansamblul orașului nu trebuie făcută sub formă de zone-muzeu ci păstrîndu-se specificul lor de viață, prin care să contribuie la activitățile orașului actual. În acest sens s-au preconizat unele acțiuni și anume : pe de o parte, îndepărtarea unor elemente străine de activitățile inițiale ale acestor zone (cum ar fi unele unități industriale sau de depozitare, clădiri de locuințe insalubre care acoperă porțiuni de ziduri ale cetăților etc.), iar, pe de altă parte, lucrări de restaurare a clădirilor valoroase în vederea redării funcțiunii lor inițiale, lucrări de armonizare a aspectelor unor magazine cu clădirile în care sînt amenajate și construirea de noi clădiri pe terenurile libere, într-o arhitectură contemporană, însă subordonată arhitecturii monumentelor și cadrului respectiv.

În schițele de sistematizare s-au preconizat lucrări de punere în valoare a zidurilor cetăților pe întreg perimetrul existent ca și reconstituiri de trasee, în spații plantate, a porțiunilor dispărute din aceste ziduri. S-a urmărit, de asemenea, îndepărtarea fluxurilor majore de circulație din interiorul acestor zone, cît și a acelor elemente care ar atrage după ele o circulație intensă.

Pentru ca forurile interesate să poată lua cît mai curînd măsuri de conservare și de valorificare a acestor zone, trebuie ca propunerile enunțate în cadrul schițelor să fie adîncite pe baza unor detalii de sistematizare.

În cadrul ISCAS s-au întocmit în cursul anului 1964 asemenea detalii pentru zona de centru și pentru cetatea orașului Sighișoara, detalii în care, pe lîngă analiza fiecărui element existent — în vederea aplicării principiilor arătate mai sus, — apar și o serie de alte propuneri

Sibiu — Turnul Sfatului

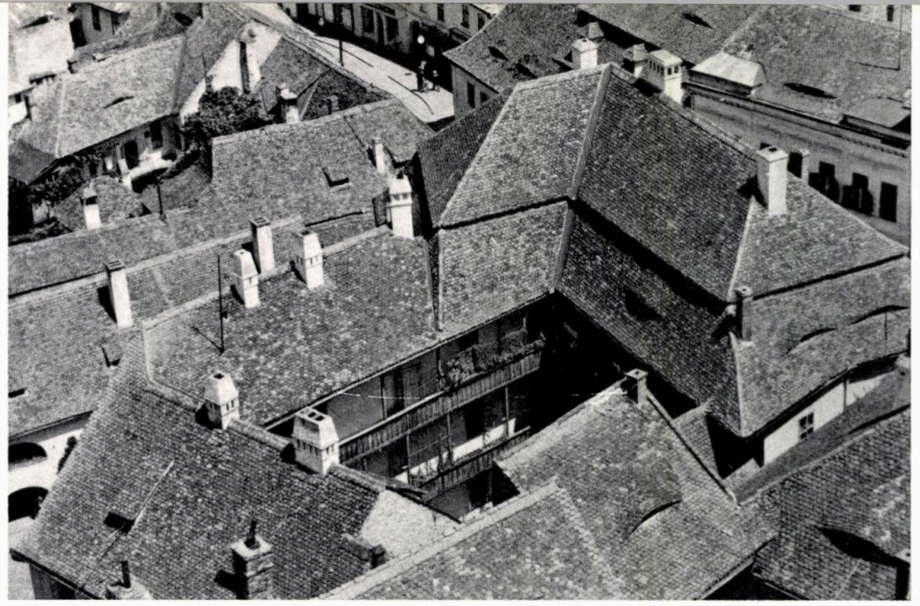

Case vechi din Sibiu

interesante, cum ar fi: indicații cu privire la posibilitatea de reutilare a unor ateliere meșteșugărești cu veche tradiție (în vederea fabricării unor produse specifice), găsirea unor clădiri care s-ar preta la amenajări în vederea transformării lor în hoteluri turistice, restaurante, hanuri etc.

Ca element de studiu al acestei faze de detaliu a apărut și necesitatea stabilirii unor trasee turistice, legate de propunerile de redobîndire a specificului zonelor.

Pe baza experienței căpătate în aceste două prime detalii, urmează să se elaboreze în continuare, la ISCAS, lucrări asemănătoare și pentru centrele istorice ale orașelor Brașov, Sibiu și Mediaș.

★

Prin cele cîteva probleme analizate sumar mai sus, am căutat să arătăm o parte din preocupările colectivelor de proiectanți în domeniul sistematizării privind aceste orașe. Punctele de vedere în legătură cu aplicarea principiilor urbanistice au evoluat și este posibil ca și fazele actuale de proiectare să reprezinte doar o etapă în gîndirea urbanistică asupra modului de dezvoltare a acestor orașe, etapă care oglindește momentul economic în care ne aflăm.

Străduința continuă a proiectanților de urbanism este de a ține seama de condițiile de viață și de cele prezumate pentru perioada de perspectivă, fără a greva posibilitățile de dezvoltare caracteristice unui viitor mai îndepărtat.

Brașov — Stradă din orașul vechi

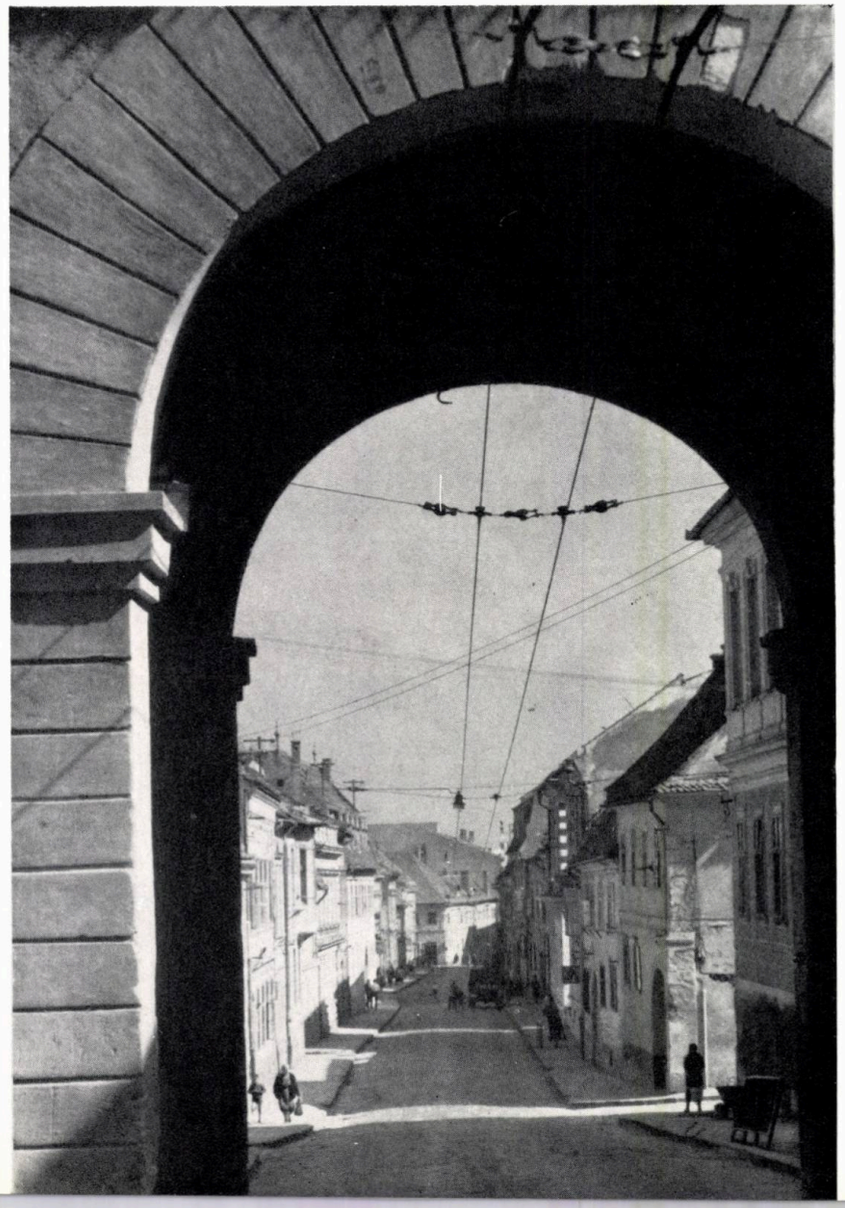

Pasajul scărilor — Sibiu

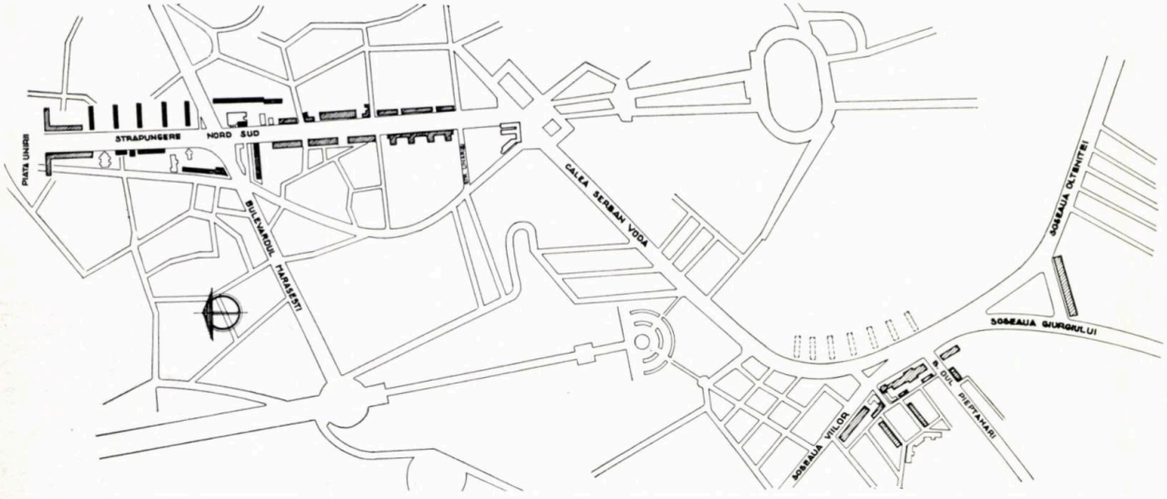

5000 de noi

I | 4
2
3 | 5

1 — *Vedere parțială a Pieței Mărășești*
2 — *Plan de situație*
3 — *Plan de ansamblu, etapele I-a și a II-a*
4 — *Vedere a blocurilor 9—10, 11 și a restaurantului « Mărășești »*
5 — *Blocurile 3b și 3c*

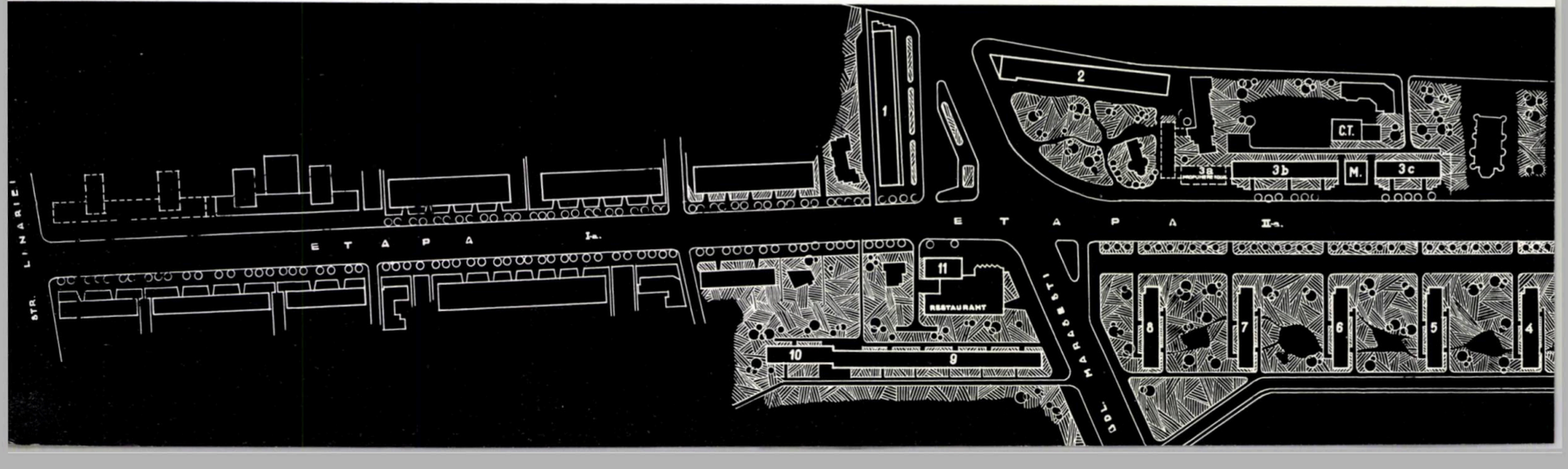

Autorii etapei a II-a:
Arhitect şef al ansamblului: *arh. Bogdan Cotaru*
Şef de proiect complex: *ing. Ştefan Busuioc*
Proiectanţii blocurilor de locuinţe şi ai magazinelor: *arhitecţii Codrea Marinescu, Sandu Miclescu, Cristina Oancea, Radu Patrulius, Rodica Găleşanu* **(transferaţi din I.P.C.M.C.)**
Colaboratori: *arhitecţii Ruxandra Stamatin, Anca Bîlcu, Consuela Niculescu, Constantin Joja, Emilia Faru*
Proiectanţii cinematografului: *arhitecţii George Mularidis (şef de proiect), Virgil Niţulescu, Radu Focşa*
Proiectantul restaurantului: *arh. Radu Patrulius*
Structura de rezistenţă: *inginerii Eleodor Săftoiu, Dragoş Badea, Mircea Neicu*
Faza P.E. elaborată în cadrul Institutului Proiect — Bucureşti

apartamente pe magistrala nord-sud - bucureşti

străpungerea piaţa mărăşeşti—piaţa unirii

În continuarea sarcinii avute şi realizate în anii 1960 şi 1961, Institutul de proiectări în construcţii şi materiale de construcţii — I.P.C.M.C. — a proiectat o serie de ansambluri de locuinţe folosind materiale şi metode noi de execuţie care, prin industrializare, contribuie la asigurarea creşterii ritmului de construcţii.

Pentru atingerea acestui scop, la întocmirea proiectelor s-a urmărit aplicarea a două metode de execuţie:

a) sistemul « fagure » (diafragme pe conturul apartamentelor) turnat în cofraje de placaj bachelitizat;

b) panouri mari prefabricate de beton armat.

De asemenea s-a mai urmărit:

— extinderea procedeelor uscate şi la executarea pardoselilor şi a altor finisaje;

— eliminarea subsolurilor şi — pe cît posibil — a magazinelor de la parterul blocurilor, pentru a asigura o structură omogenă pe toată înălţimea construcţiilor;

— adoptarea unei travei unice optime de 3,60 m, condiţie importantă pentru reducerea numărului de elemente tipizate;

— refolosirea proiectelor într-o măsură cît mai largă pentru economisirea capacităţii de proiectare şi pentru simplificarea execuţiei.

Urmărindu-se aceste metode, din întregul ansamblu au fost realizate:

— blocurile de pe « Străpungerea Piaţa Mărăşeşti—Piaţa Unirii », proiectate în sistem fagure monolit, totalizînd 1 281 apartamente;

— blocurile din şos. Viilor şi de la Livada Farodo, executate din panouri mari prefabricate de beton, totalizînd 3 648 apartamente.

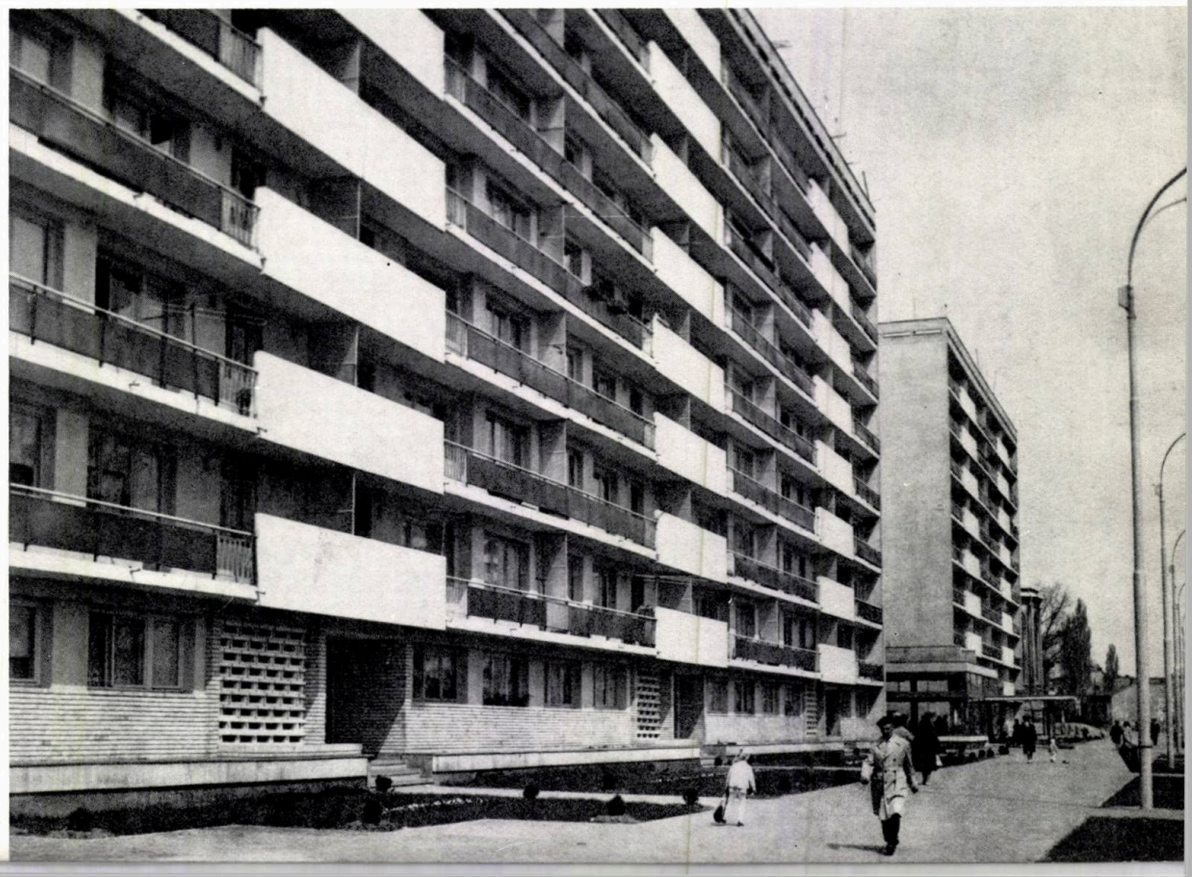

Ansamblul Şerban Vodă, care însuma 264 apartamente repartizate în 8 blocuri dispuse radial pe str. Şerban Vodă, la curbura de la Piaţa Pieptănari, a fost amînat pentru execuţie într-o etapă ulterioară.

STRĂPUNGEREA PIAŢA MĂRĂŞEŞTI—PIAŢA UNIRII

Proiectul de ansamblu pentru continuarea spre nord a străpungerii Magistralei Nord-Sud, pe porţiunea dintre Piaţa Mărăşeşti şi Piaţa Unirii, întocmit de I.P.C.M.C., pe baza detaliului de sistematizare stabilit de I.P.B. şi avizat anterior de C.S.C.A.S., prezenta inconvenientul de a fi fost axat pe o soluţie urbanistică mai veche. Acest lucru a reieşit în mod evident cu ocazia avizării la C.S.C.A.S. a proiectului de ansamblu, apreciindu-se ca necesară o reconsiderare a sistematizării ansamblului, în vederea realizării unei soluţii mai corespunzătoare principiilor urbanistice actuale.

Proiectul de ansamblu, axat pe prima sistematizare, prezenta două variante: prima cu folosirea secţiunilor avizate de C.S.C.A.S. cu simplă şi dublă orientare, tip bară îngustă; a doua variantă, folosind, pentru blocurile 2, 3, 9 şi 10, secţiunile cu băile şi scările luminate la curţi interioare, tip bară lată.

Noul studiu de sistematizare a fost întocmit de I.P.B. sub îndrumarea C.S.C.A.S. şi prevede fragmentarea în trei a blocului de pe latura din spre vest a magistralei, cu intercalarea între ele a două magazine independente desfăşurate pe parter. De asemenea, studiul mai prevede ca blocul 9—10 să nu aibă magazine la parter, ci

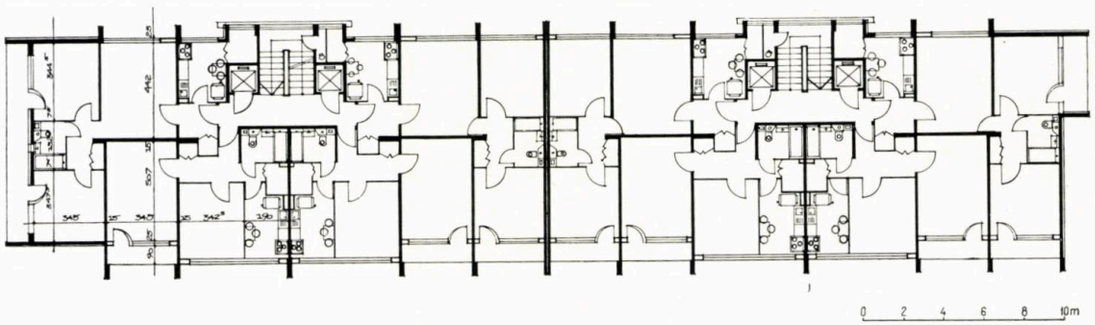

1 | 4 5
2 |
3 | 6

1 — *Desfăşurare, latura de vest*
2 — *Secţiune cu dublă orientare a blocurilor 4, 5, 6, 7, 8 şi a blocului 1; 4 tronsoane. Autori, arhitecţii Cristina Oancea, Rodica Găleşanu*
3 — *Vedere a blocurilor 5, 6, 7, 8*
4 — *Blocul 11 şi restaurantul «Mărăşeşti»*
5 — *Secţiune a blocului 11. Autor, arh. Consuela Niculescu*
6 — *Blocul 11, faţada de pe magistrală*

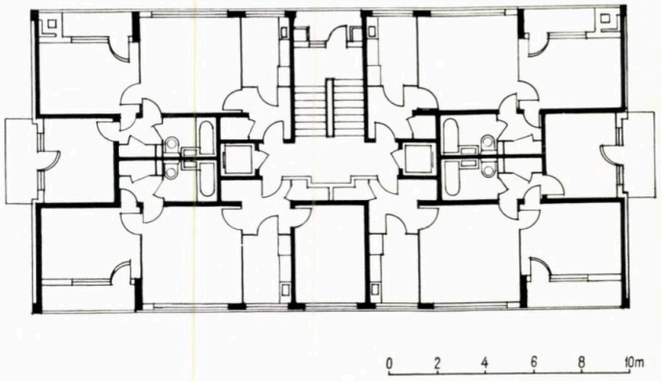

locuințe, iar dispensarul să se amplaseze în spatele blocului 1 refolosindu-se un proiect tip I.P.B. Pentru cinematograful prevăzut în acest ansamblu a fost întocmit un proiect refolosind planurile sălii cinematografului « Flamura » de pe șos. Giurgiului.

În urma recomandării arhitectului-șef al orașului și aprobării C.S.C.A.S., blocul 11 — care fusese proiectat ca o lamă dublă decalată, cu 15 și 17 etaje — a fost executat pe baza proiectului aplicat în piața 1 Mai, redus la o înălțime de parter și 10 etaje.

Proiectul de ansamblu, în forma sa definitivă proiectată de I.P.C.M.C., a folosit trei tipuri de blocuri: tipul cu simplă orientare (blocurile 2, 3a, 3b, 3c, 9—10), tipul cu dublă orientare (blocurile 1, 4, 5, 6, 7, 8) și blocul turn (11).

Blocul 1 are parterul ocupat cu magazine pentru produse alimentare și este construit cu mezanin și 8 etaje, totalizînd 136 apartamente cu 2 și 3 camere.

Blocul 2 (160 apartamente) are de asemenea parterul ocupat cu magazine și aceeași înălțime ca și blocul 1. Caracterul deosebit al acestui bloc îl constituie magazinele cu vitrine pe ambele laturi, lucru care dă parterului o anumită transparență.

Prin suprimarea rațională a unor puncte în vederea eliberării unui spațiu cît mai mare pentru magazine, stîlpii de beton armat de la parter sînt de secțiune variabilă, ceea ce a condus la forme interesante.

Blocul 3a (53 apartamente, cu magazine la parter), magazinul independent 3a—3b și cinematograful nu au fost executate pînă în prezent, deoarece, în urma unor săpături făcute de Comisia monumentelor istorice, s-a constatat că pe amplasamentul lor se află un osuar al ostașilor care au luptat în acest loc sub Leon Vodă în bătălia dată împotriva lui Matei Basarab. Din această pricină,

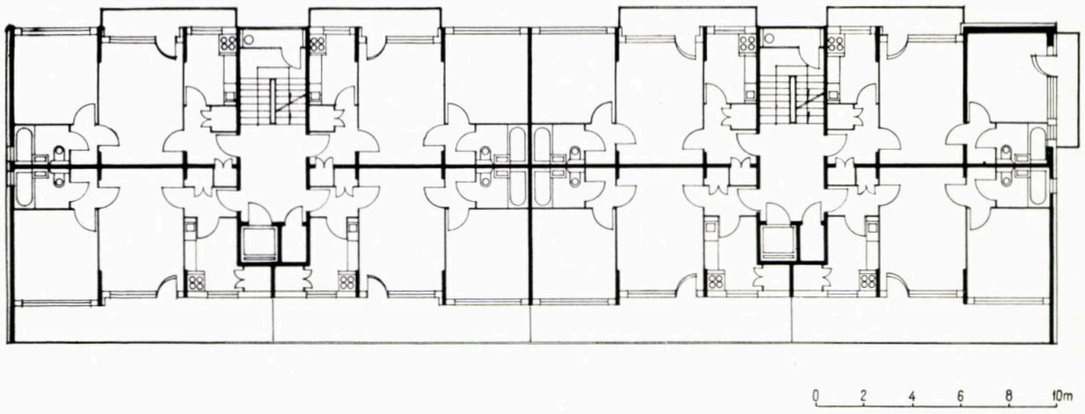

1 — *Secțiune cu simplă orientare a blocurilor 2, 3a, 3b, 3c, 9—10. Autori, arhitecții Sandu Miclescu, Codrea Marinescu, Radu Patrulius*
2 — *Blocul 2, fațadă sud*
3 — *Piața Mărășești — Vedere dinspre vest*
4 — *Vedere parțială a construcțiilor din etapa II-a*
5 — *Fațada posterioară și fațada laterală sud a blocului 2*

1 2 | 4
3 | 5

sistematizarea pieței în acest punct este în curs de restudiere, în vederea păstrării acestui loc istoric.

Blocurile 3b (105 apartamente) și 3c (70 apartamente) cu parter și opt etaje au numai locuințe. Între aceste două blocuri este proiectat un magazin independent (3b—3c) care urmează să facă pandant cu magazinul 3a—3b.

Blocurile 4—8 au fost de asemenea destinate numai pentru locuințe și se desfășoară pe 11 niveluri (440 apartamente).

Blocul 9—10 (278 apartamente) în vecinătatea blocului-turn (11) are numai opt etaje și este destinat tot pentru locuințe.

Blocul 11 se desfășoară pe parter și 10 etaje de locuințe (39 apartamente). La parter cuprinde un magazin pentru obiecte de artizanat și un magazin pentru difuzarea presei. Alipit de el se află un restaurant cu braserie pentru 250 persoane și un magazin « Gospodina ».

Ansamblul este deservit de 3 centrale termice provizorii, care urmează a fi transformate în puncte termice în momentul racordării ansamblului la rețeaua de termoficare a orașului.

Acest ansamblu, împreună cu ansamblul realizat în 1960—1961, constituie un tronson de 1 km ce întregește Magistrala Nord-Sud căreia nu-i mai lipsește decît amorsarea din Piața Unirii și cea de la Liceul «Gh. Șincai».

Față de primul tronson al magistralei, în care dispoziția blocurilor a condus la o formulă de stradă-coridor, acest al doilea tronson este rezolvat mai liber, într-un spirit mai nou, cu mari spații verzi care contribuie foarte mult la crearea unui ansamblu agreabil.

Totuși, limitarea blocului-turn la numai 10 etaje este nefavorabilă, el neapărînd de loc ca un element dominant așa cum era necesar să apară fiind un bloc-punct situat în centrul pieței.

Distanța lui prea mare față de blocul 9—10 este de asemenea nefavorabilă, privită dinspre nord.

Prin restudierea blocului 3a, prin mutarea amplasamentului cinematografului și restaurarea bisericii care urmează a se amenaja în muzeu istoric și prin pachetul de arbori din jurul bisericii, împrospătat și îmbogățit, soluția pieței va căpăta o expresie interesantă și agreabilă.

I.P.C.M.C., urmînd a proiecta numai lucrări cu caracter industrial, faza P.E. a proiectului s-a întocmit în cadrul Institutului « Proiect-București », unde a fost transferată — pentru o scurtă perioadă — o parte a colectivului de proiectare din I.P.C.M.C.

Arh. BOGDAN COTARU

magazine

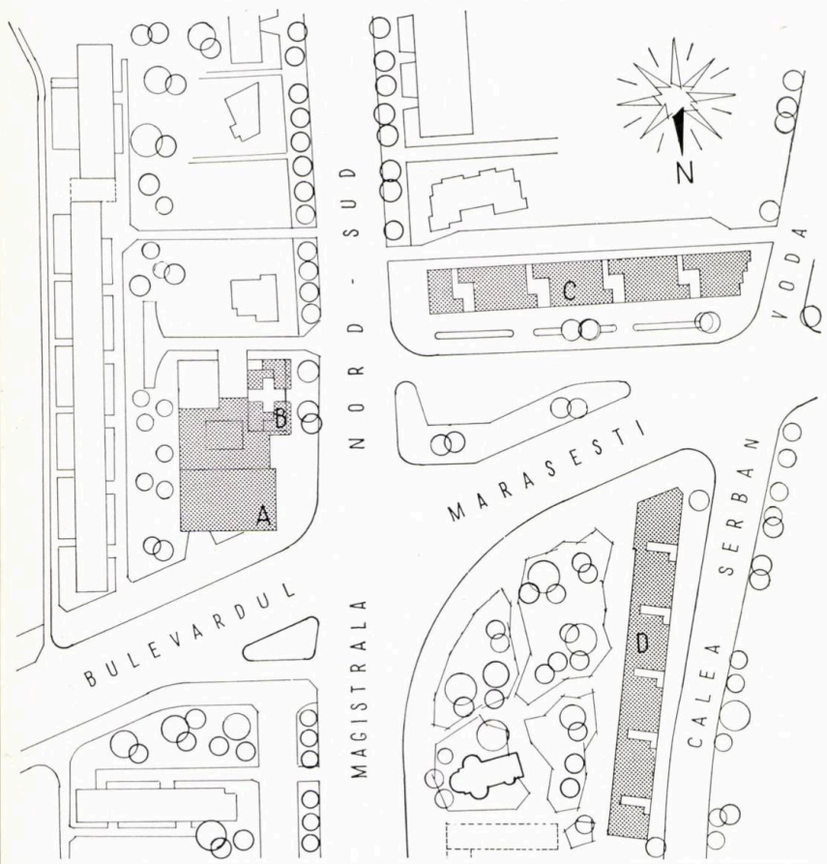

Autori: *arhitecții Rodica Găleșanu, Codrea Marinescu, Sandu Miclescu, Cristina Oancea, Radu Patrulius*
Colaboratori rezistență: *inginerii Eleodor Săftoiu* **(blocul 2 și magazinul independent),** *Dragoș Badea* **(restaurant),** *Mircea Neicu* **(blocul 1)**
Șef atelier și coordonator: *arh. Bogdan Cotaru*
Șefi de sector: *arh. Tiberiu Ricci și ing. Radu Simionescu*

Pe parcursul proiectării, colectivul de proiectare a fost ajutat de arhitecții *Ștefan Crețoiu, George Polizu și Mario Smigelschi* **la faza P.A. (I.P.C.M.C. — 1962) și** *Virgil Nițulescu, George Mularidis, Paul Focșa, Consuela Niculescu, Anca Bîlcu, Ruxandra Stamatin, Emilia Faru, Marioara Cremene, Constantin Joja, Elena Băcioiu,* **la faza P.E. (I.P.B. — 1963).**

I.P.B. — I.P.C.M.C.

În cadrul ansamblului Piața Mărășești—Piața Unirii, continuare a străpungerii Mărășești—Șincai, s-a dat recent în folosință un nou complex comercial.

Punctul de plecare al acestei prezentări este dincolo de criteriile teoretice și opiniile subiective, care au determinat stabilirea programelor și dimensionarea profilelor comerciale, propunîndu-se a se arăta *cum* s-au finalizat obiectivele respective, iar nu și *de ce* ele apar într-o anumită succesiune, ordine de mărime și relație cu spațiile auxiliare.

Primul aspect important îl reprezintă faptul că majoritatea spațiilor comerciale oferite sînt *o rezultantă directă* a planului nivelului curent al secțiunii de locuințe și deci sînt grevate de toate caracteristicile secțiunii utilizate.

Al doilea aspect hotărîtor este determinat de *poziția în cadrul sistematizării* a fiecărei construcții. Au rezultat astfel spații comerciale independente, spații cu posibilitatea amenajării vitrinelor pe două fețe opuse și în fine spații oferind vitrine orientate numai spre frontul principal.

Este de semnalat că realizarea complexului în gîndirea lui inițială a fost împiedicată datorită descoperirilor arheologice, pe locul legat de amintirea unor evenimente istorice de peste două veacuri în urmă. Acest lucru a făcut să nu poată fi realizat un front închegat pe latura est și sud, în punctul de intersecție a magistralei cu bd. Mărășești.

În gîndirea inițială, spațiile comerciale apăreau ca o serie de paralelipipede vitrate, amplasate liber pe o mare esplanadă verde, limitată între calea Șerban Vodă și magistrală.

În prima redactare a proiectului de ansamblu, în acord cu sistematizarea I.P.B., bara continuă de

pe magistrala nord-sud

1 — *Plan de situație — Piața Mărășești*
A — *Restaurant-braserie, B — Magazine bloc 11, C — Magazine bloc 1, D — Magazine bloc 2*
2 — *Restaurantul « Mărășești »*
3 — *Blocul 1 cu magazine la parter*
4 — *Secțiune magazine bloc 1*
5 — *Plan parter — magazine bloc 1*
6 — *Secțiune magazine bloc 2*
7 — *Secțiune anexe magazine bloc 2*
8 — *Mezanin cu anexe magazine bloc 2*
9 — *Plan parter — magazine bloc 2*

1	3	4
	5	
	6	7
2	8	9

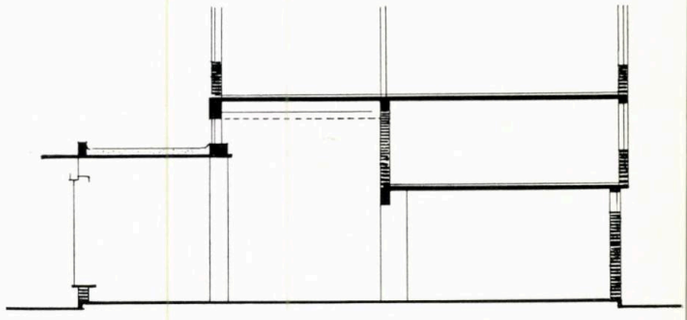

Sală de vînzare *Anexe magazin*

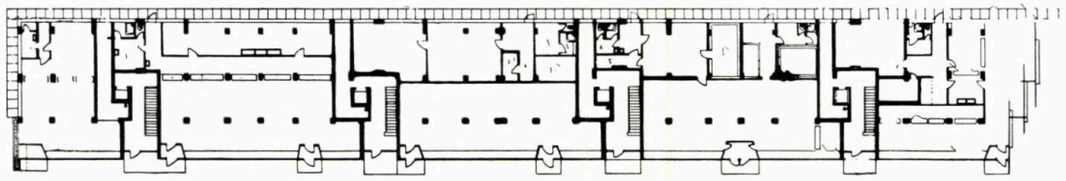

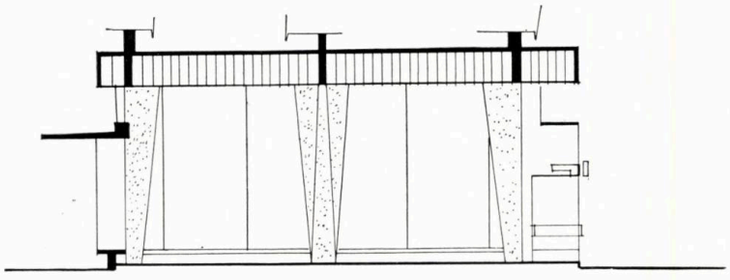

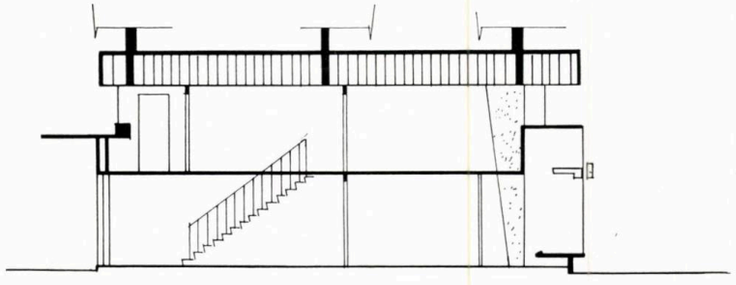

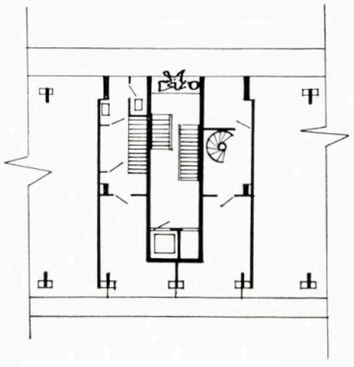

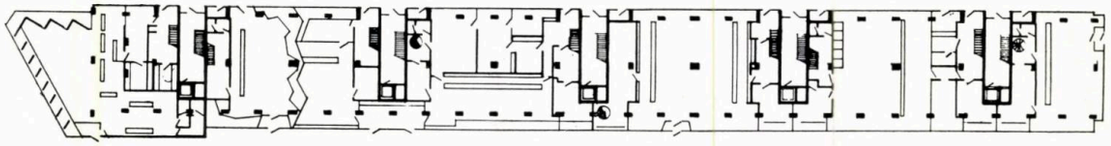

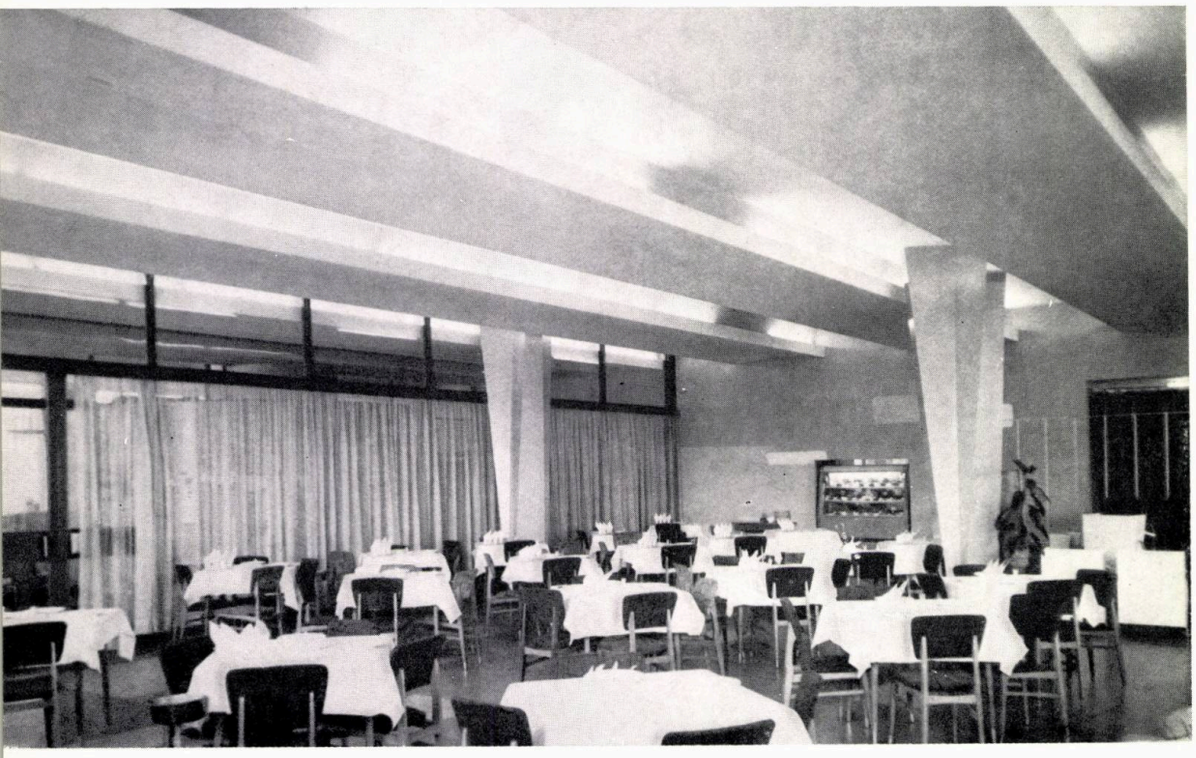

1 3 | 4
2 | 5

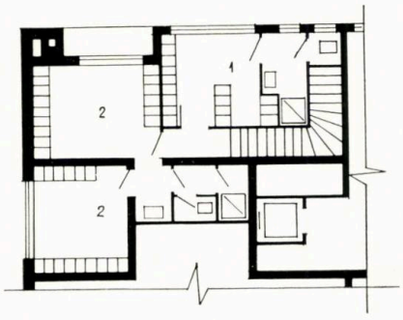

locuințe între accesele citate mai sus avea magazine pe tot frontul la parter, precum și pasaje de circulație.

Această intenție sublinia un contrast necesar cu prima parte a străpungerii (bd. Mărășești—str. Lînăriei) unde, cu tot prospectul generos al bulevardului, s-a realizat în bună parte o arteră « canal », cu locuințe la parter, deci lipsită de animația specifică unui traseu atît de important, fapt care va fi supărător cînd se va realiza legătura cu Piața Unirii, integrîndu-se în magistrala principală a orașului. Oricum, intenția sistematizării a fost de a accentua importanta încrucișare a circulațiilor cu construcții avînd partere înalte vitrate, deci la o scară majoră față de traveea locuinței, avantajele decorative ale etalării, jocul luminilor, mișcarea, creînd toate o ambianță atrăgătoare.

Realizarea actuală oferă perspective interesante din toate direcțiile — mai puțin din partea accesului sud (din motivele arătate mai sus) — perspective acuzate prin varietatea tratării de detaliu, care întregesc cadrul circulației pietoniere de-a lungul fronturilor magazinelor.

Unitățile comerciale grupează următoarele funcțiuni:

— un restaurant cu braserie (250 locuri) și secție « Gospodina », avînd o mică parte din anexe în blocul 11 (suprafață 1 239 m²);

— la parterul blocului 11, două mici unități: difuzarea presei și artizanat (suprafață 147 m²);

— la parterul blocului 1, un complex legume-fructe, alimentara cu autoservire, magazin carne-mezeluri, magazin produse lactate (suprafață 1 522 m²);

— la parterul blocului 2 apare o succesiune de magazine: cofetărie, florărie, optică-medicală, farmacie, librărie, oficiu P.T.T.R., tutun-loto (suprafață 1 579 m²);

— un magazin de încălțăminte, independent, între blocurile 3 b — 3 c (suprafață 225 m²).

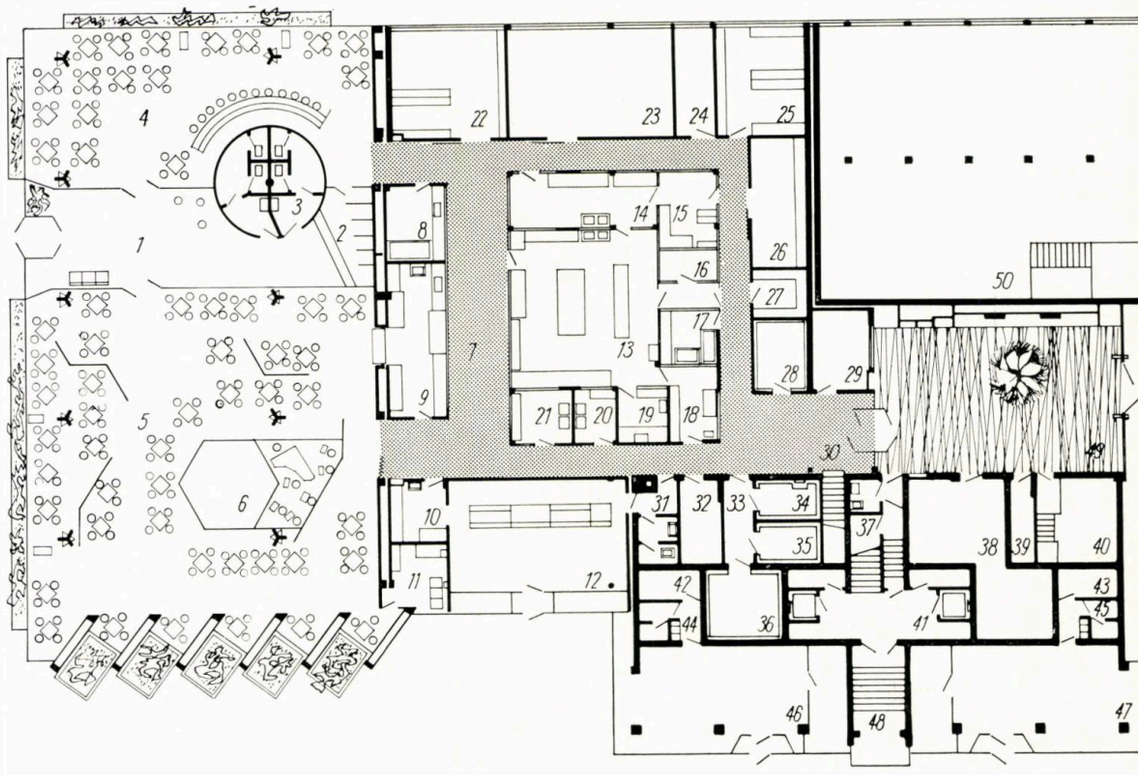

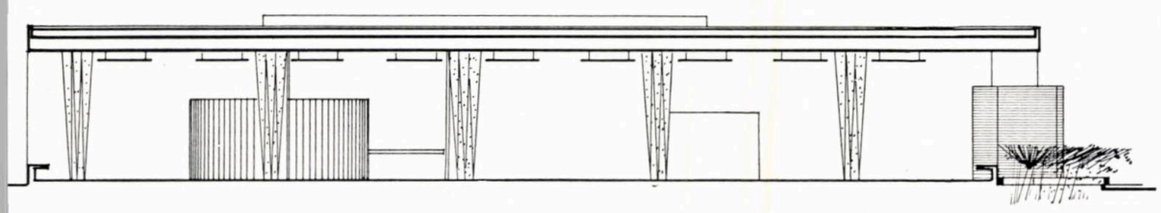

1, 5 — *Interioare restaurant*

2 — *Plan restaurant-braserie*

1. Hol — 2. Garderobă — 3. 31. Grupuri sanitare — 4. Braserie — 5. Sală restaurant — 6. Ring dans, orchestră — 7. Oficiu — 8. Bar — 9. Bufet, cafegerie, pîine — 10. Porţionare — 11. Soliști, radioficare — 12. Secţia « Gospodina » — 13. Bucătărie caldă — 14. Bucătărie rece — 15. Curăţare legume — 16. Bucătar-şef — 17. Curăţare peşte — 18. Carmangerie — 19. Grătar — 20. Spălător vase — 21. Spălător veselă — 22. Depozit băuturi — 23. Centrală ventilaţie — 24. Depozit — 25. Depozit preambalate — 26. Depozit legume — 27. Cămară — 28. Depozit bere — 29. Economat — 30. Primire alimente — 32. Agregate frigorifice — 33. Sas grup frigorific — 34, 35, 36. Camere frigorifice — 37. Anexe bloc locuinţe — 38. Depozit ambalate — 39. Depozit pubele — 40. Crematoriu bloc locuinţe — 41. Hol bloc locuinţe — 42, 43. Depozit magazin — 44, 45. Grup sanitar magazin — 46. Magazin « Difuzarea presei » — 47. Magazin artizanat — 48. Intrare locuinţe bloc — 49. Curte serviciu — 50. Centrală termică.

3 — *Plan mezanin restaurant*

1. Vestiar bărbaţi — 2. Vestiar femei.

4 — *Secţiune restaurant-braserie*

În total, spaţii de exploatare şi anexe însumînd o suprafaţă de 4 712 m².

Deservirile spaţiilor comerciale sînt prevăzute printr-o curte de serviciu la restaurant ; printr-o alee de serviciu la magazinele blocului 1 ; direct dinspre calea Şerban Vodă pentru magazinele blocului 2 (pe partea opusă accesului public) ; prin acces de serviciu la magazinul independent.

Restaurantul constituie cap de perspectivă dinspre accesul nord al pieţei, fiind amplasat la încrucişarea celor două artere noi : Magistrala Nord-Sud şi bd. Mărăşeşti.

O cutie de sticlă acoperită cu o dală groasă închide volumul interior al holului, braseriei şi restaurantului. Un tavan tratat unitar şi o pardoseală generală sînt planurile mari care definesc, între arii generos vitrate şi peretele transversal est—vest, spaţiile celor trei funcţiuni de mai sus, despărţite la rîndul lor prin panotaje de sticlă. Aceste spaţii interioare sînt îmbogăţite cu un cilindru scund, ce conţine grupul sanitar, prevăzut iniţial a fi placat cu benzi de oglinzi.

Serviciile, care împreună cu ariile de mai sus întregesc rezolvarea partiului în limitele unei suprafeţe de 1 239 m², cuprind o bucătărie centrală cu anexe şi spaţii pentru preparări, într-un volum ridicat peste gabaritul sălilor ca să beneficieze de luminare şi ventilare crucişe. O parte din anexe sînt adăpostite parţial în parterul şi mezaninul blocului-punct, accentul vertical al ansamblului.

De altfel, restaurantul se continuă pe faţada spre magistrală cu magazinele : « Gospodina », difuzarea presei şi artizanat, creîndu-se o unitate amplă a vitrinelor.

Peretele transversal est-vest, care separă partea publică de partea serviciilor, a fost iniţial gîndit ca un perete tratat decorativ cu o mare lucrare artistică, ce trebuia să se continue şi în spatele cilindrului placat cu oglinzi, astfel ca împreună cu tavanul, pardoseala şi stîlpii sculpturali să devină un al patrulea element de continuitate al interiorului.

Peretele vitrat al sălii restaurantului este prevăzut cu şase panouri verticale, placate cu ceramică, care pe lîngă faptul că acţionează ca brise-soleil, ajută şi la crearea a şase nişe terminate cu jardiniere bogat plantate, schimbînd în acest fel, pe latura respectivă, impresia de vastitate a sălii şi dîndu-i un caracter mai intim.

Proiectarea, prin tema dată atelierului-mobilier, a prevăzut de la început un panotaj uşor, scund, menit a realiza o divizare a spaţiului şi mai multe colţuri mai închise. Nerealizarea acestor prevederi, precum şi lipsa lucrărilor de artă, micşorează în final-reuşita unei armonii a intenţiilor plastice căutate iniţial în mod unitar şi coherent.

Claritatea plastică care rezultă şi din precizia structurii — de altfel foarte elegant rezolvată — a suferit din cauza unor necorespunzătoare transpuneri de detalii (finisaje, materiale, game cromatice) datorite constructorului, ceea ce a depărtat şi mai mult realizarea de ambianţa dorită.

O dată cu proiectarea fiecărei unităţi s-a dat o atenţie specială şi unor detalii menite să creeze o ambianţă cît mai interesantă.

Indiferent de aspectul plastic datorat posibilităţilor de etalare a diverselor exponate, s-a urmărit realizarea unor fronturi generos vitrate, astfel ca magazinele să devină o expoziţie văzută printr-o vitrină. Desigur că această concepţie a magazinului « de prezentare » poate fi mai bine valorificată atunci cînd construcţia dispune de două sau trei laturi libere, ajungîndu-se la cea mai expresivă situaţie în cazul unui volum complet independent.

Vitrinele înalte au căpătat o subîmpărţire potrivită unui triplu scop : la exterior o simeză de grafică publicitară, la interior masca luminatului etalării şi o subliniere a unui spaţiu pe care să se concentreze mai bine atenţia asupra exponatelor.

1 — *Interior braserie*
2 — *Holul cu garderoba*
3 — *Cofetăria «Sud»*
4, 5 — *Interioare cofetărie*
6 — *Plan magazin de încălțăminte*
7 — *Secțiune magazin încălțăminte*
8 — *Plan cofetăria «Sud»*
9 — *Vedere a blocurilor construite în etapa a II-a*

	3	4 5
1	6	7 8
2		9

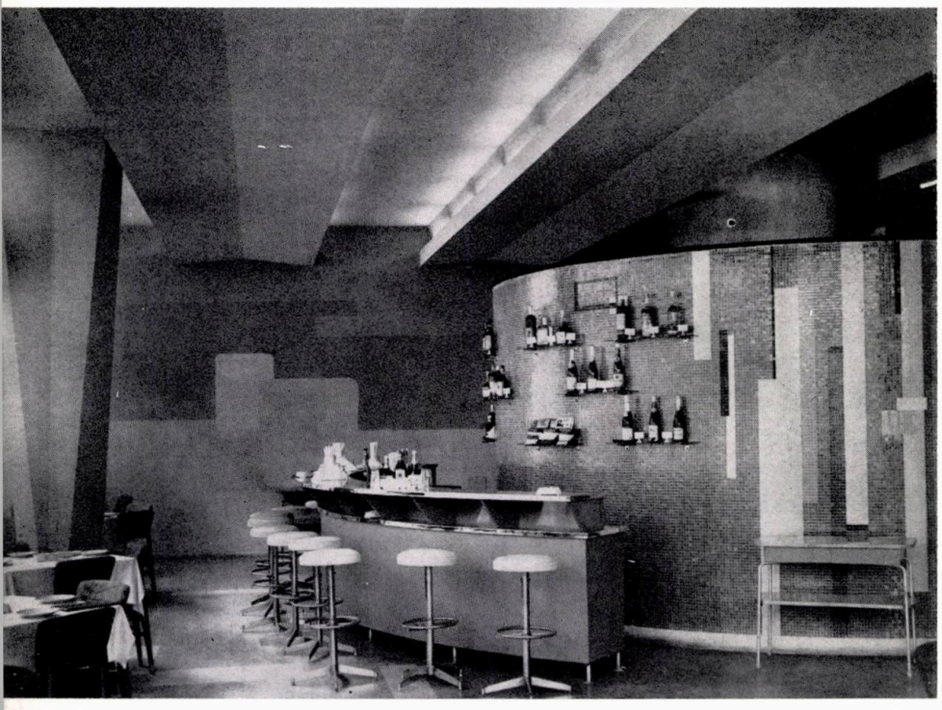

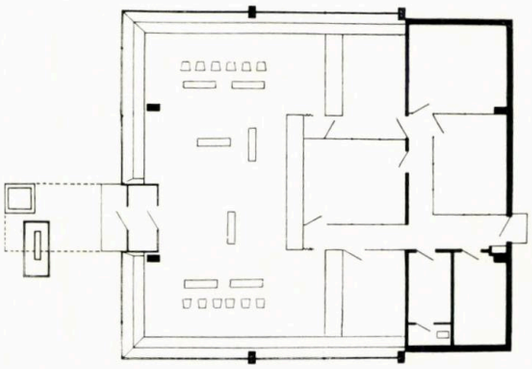

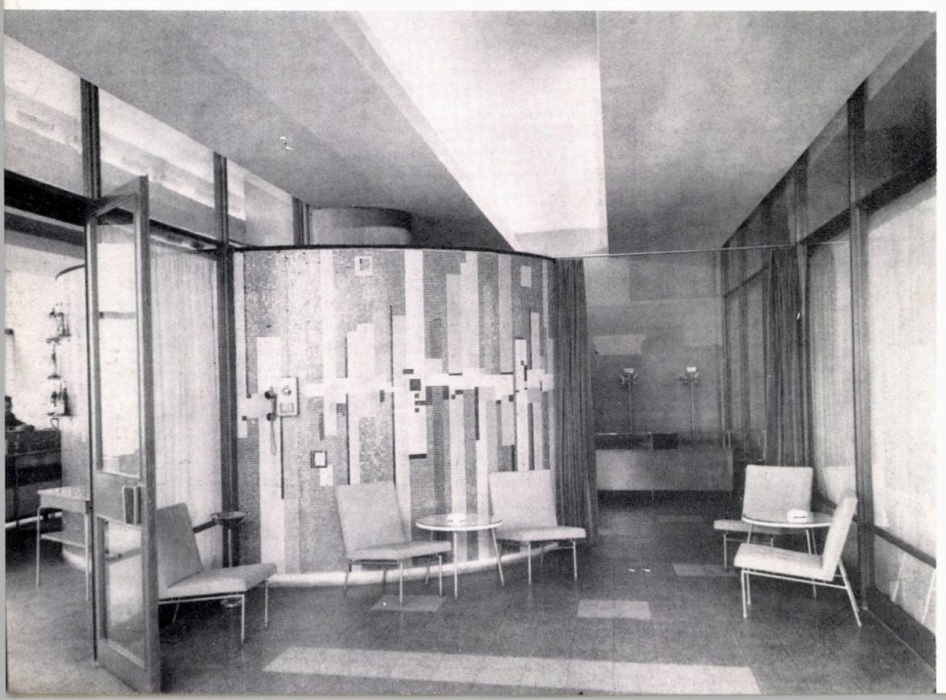

Vitrina are un blat scund de marmură care maschează convectoarele ; inițial, acest blat era menit să fie prelungit cu pardoseala prin natura tratării acesteia, dar impedimente de ordin economic au schimbat intenția.

De altfel, în ceea ce privește pardoselile și tavanele, ele au fost gîndite să ajute la « individualizarea » unităților printr-o variație de detaliu, fără să se piardă nici un moment o serie de trăsături decorative generale.

Încă un rapel comun, purtînd în același timp o expresivitate proprie, îl constituiau pereții care limitau magazinele în sens transversal și, în fine, încă un factor comun plastic consta în tratarea sculpturală a structurii elastice a parterelor.

O parte din aceste intenții nu a fost dusă pînă la capăt, dintr-o serie de cauze, a căror analiză critică, sintetizînd unele aspecte generale, încercăm a o înfățișa.

În primul rînd se remarcă lipsa unor elemente decorative realizate de artiști plastici : oglinzi de apă, fîntîni murale, sculpturi, chiar și studiul decorativ al unor spații verzi, care să fi realizat o concordanță armonioasă cu arhitectura, o întregire estetică a magazinelor. Această reclamă permanentă care reține pregnant atenția publicului, realizată cu elemente de artă plastică, pare a fi încă rezervată super-magazinelor.

În al doilea rînd, temele unor magazine semănau cu descrierea fidelă a unei unități pe care coordonatorul de specialitate al beneficiarului îl supervizase anterior. Cu alte cuvinte, fiecare beneficiar avea o idee prestabilită, care nu se potrivea întotdeauna cu posibilitățile spațiale oferite și cu relațiile de funcțiuni virtuale ; unele cereri veneau chiar în contradicție cu tendințele noi în comerț.

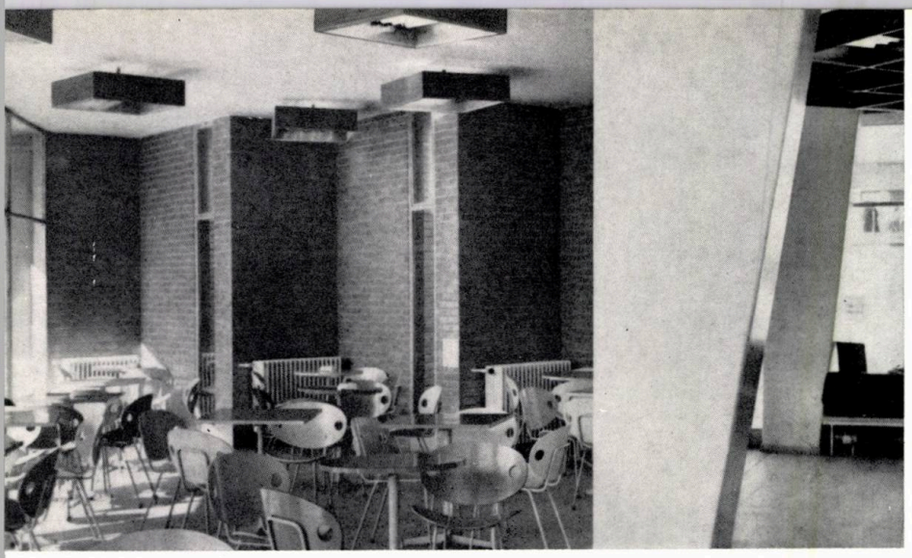

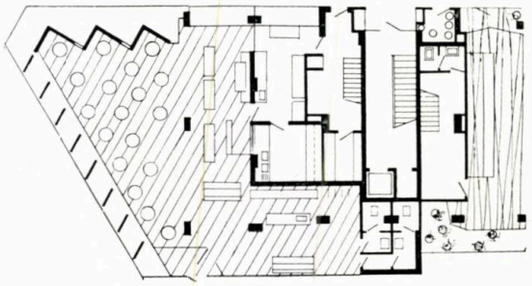

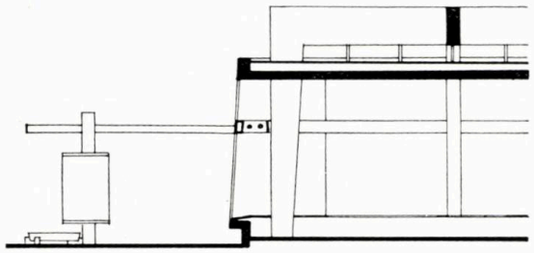

De aceea, considerăm că nu este indicată stabilirea apriorică și categorică a profilului și a relațiilor de vecinătate ale unor unități ce urmează a ocupa spații care, prin ceea ce pot oferi, sînt mai apte a caza cu prioritate unele programe față de altele cerute prin temă.

Diverse schimbări de execuție au transformat sensul și aspectul unor intenții și detalieri. Proiectarea a dezvoltat în amănunt elemente care conlucrau între ele. Modificări făcute în tratarea pardoselilor și a planurilor de lumini, în rezolvarea scafelor, fără consultarea celor direct răspunzători, au dus la apariția unor neconcordanțe între ansamblu și părțile lui. De asemenea, mobilierul și grafica publicitară, o proiectare de specialitate, nu au susținut întotdeauna imaginea inițială arhitecturală, devenind în unele cazuri un domeniu « tabu » chiar proiectanților respectivi ai magazinelor.

Desigur că prin combativitate, intransigență, o bună organizare personală și generală, prin clarificarea în timp util a unor puncte de vedere și antrenarea mai multor factori de răspundere, s-ar fi putut înlătura o parte din neîmplinirile observate.

De altfel, trecerea în revistă a acestor aspecte nu urmărește să diminueze prestigiul nici uneia din părțile angajate în realizarea obiectivelor descrise.

Măsura în care proiectanții au reușit să rezolve varietatea mare a parametrilor situației locale va fi arătată de modul în care ansamblul și obiectele realizate se vor încadra în viața cartierului și vor răspunde necesităților și aspirațiilor locuitorilor lui.

Arh. RADU PATRULIUS

complex comercial în piaţa iancului bucureşti

Autor: *arh. Miron Hoffman* (şef de proiect)
Colaboratori:
Arhitectură: *tehn. arh. Traian Banu*
Rezistenţă: *ing. Ştefan Mihăilescu*
I.P.B.

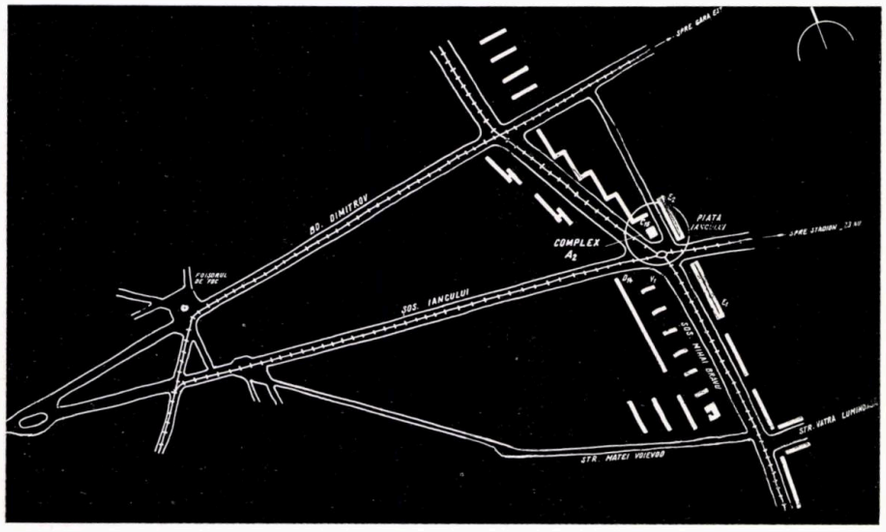

Plan de situaţie

Printre numeroase dotări comerciale ce s-au construit recent pe şos. Mihai Bravu, se numără şi complexul comercial nr. 2, amplasat în Piaţa Iancului (la intersecţia dintre şos. Mihai Bravu şi şos. Iancului).

Complexul este compus dintr-un restaurant pentru 250 locuri, cu terasă de vară, un magazin alimentar cu autoservire şi o secţie « Gospodina » cu bucătărie de bloc.

Amplasamentul ales punea o serie de probleme dificile în rezolvarea soluţiei: spaţiu relativ redus pentru o asemenea dotare, în imediata vecinătate a unor blocuri de locuinţe (C 16 şi E 2), ceea ce a influenţat în mare măsură alegerea partiului; construcţia trebuind să fie independentă şi pe un spaţiu circulat intens, delimitat de străzi, cu locuinţe în apropiere, nu se putea crea o curte de serviciu pentru aprovizionarea unităţilor complexului; tratarea volumului trebuia să aibă în vedere, atît perspectiva de pe şos. Mihai Bravu, cît şi tratarea arhitecturală a construcţiilor din Piaţa Iancului.

Soluţia aleasă a fost aceea a unei construcţii cu un volum simplu, care să devină un punct de interes în arhitectura pieţei.

Construcţia este amplasată într-un spaţiu liber de aproximativ 3 000 m², delimitat de trei străzi. Acest spaţiu este prevăzut numai pentru circulaţie pietonieră, fiind tratat cu dale din mozaic de 50 × 50 cm. O serie de spaţii verzi evită aspectul monoton şi rece ce l-ar putea avea dalajul.

Construcţia are două niveluri principale şi trei niveluri secundare, dictate de funcţiuni (spaţii pentru public şi spaţii de serviciu şi depozitare).

Diferenţa de nivel rezultată din introducerea mezaninului este recuperată de dimensionarea sălilor destinate publicului (5,30 m, respectiv 4,50 m înălţime liberă).

La parter este amplasat magazinul alimentar cu autoservire, « Gospodina » şi bucătăria de bloc. Sala de vînzare a magazinului alimentar cu autoservire ocupă un spaţiu de 220 m², compartimentarea celor două raioane făcîndu-se prin mobilier.

Finisajele alese sînt: pardoseli din marmură « opus incertum », pereţi cu vinacet şi parţial faianţă, plafon cu ulei mătuit.

Iluminatul este combinat, în plafon fiind prevăzute cupe pentru iluminat incandescent, iar la un nivel intermediar în scafe, dispuse pe conturul plafonului, tuburi fluorescente.

Magazinul « Gospodina » şi bucătăria de bloc au aceleaşi finisaje, ocupînd însă un spaţiu mai mic (aproximativ 50 m² spaţiu de vînzare şi un mic oficiu).

Restaurantul este dispus pe două niveluri, recepţia făcîndu-se la parter, pe latura din piaţă a construcţiei, sala fiind amplasată la etaj şi orientată către cel mai interesant punct al terenului: perspectiva dinspre Piaţa Iancului spre şos. Mihai Bravu.

Din holul cu garderobă, accesul se face pe o scară deschisă, care anunţă sala de la etaj.

Sala este dreptunghiulară, vitrată pe trei părţi, oferind o vizibilitate totală din interior.

Pe parcursul proiectării s-a studiat compartimentarea acestui spaţiu în două sau mai multe săli mai mici, dar aceste soluţii prezentau în afara unui avantaj relativ de intimitate, o serie de dificultăţi: soluţionarea nesatisfăcătoare a circulaţiilor, depăşirea preţului plafon, din cauza unor spaţii pierdute rezultate, tratarea neunitară a faţadelor.

Separarea sălii, de oficiu, se face printr-un zid, din caja scării, ce « ascunde » coridorul către oficiu şi care este tratat cu un motiv geometric în sgrafitto, într-un terasit verde.

Finisajele alese în sală sînt: pardoseala din marmură neagră, la stîlpi şi scara de acces marmură de Căprior, peretele cu tempera în ocru muştar deschis, scaunele tapisate cu culori diverse. Alegerea acestor finisaje fac ca sala să capete o tratare variată şi caldă.

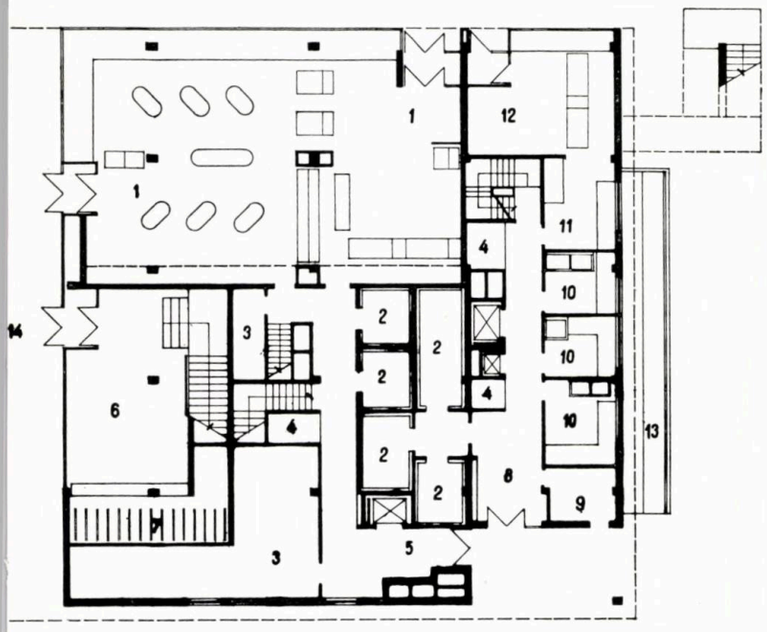

Plan etaj

1. Sală restaurant — 2. Oficii — 3. Bar — 4. Bufet-cafea — 5. Spălător veselă — 6. Spălător vase bucătărie — 7. Bucătar-şef — 8. Bucătărie caldă — 9. Bucătărie rece — 10. Terasă acoperită

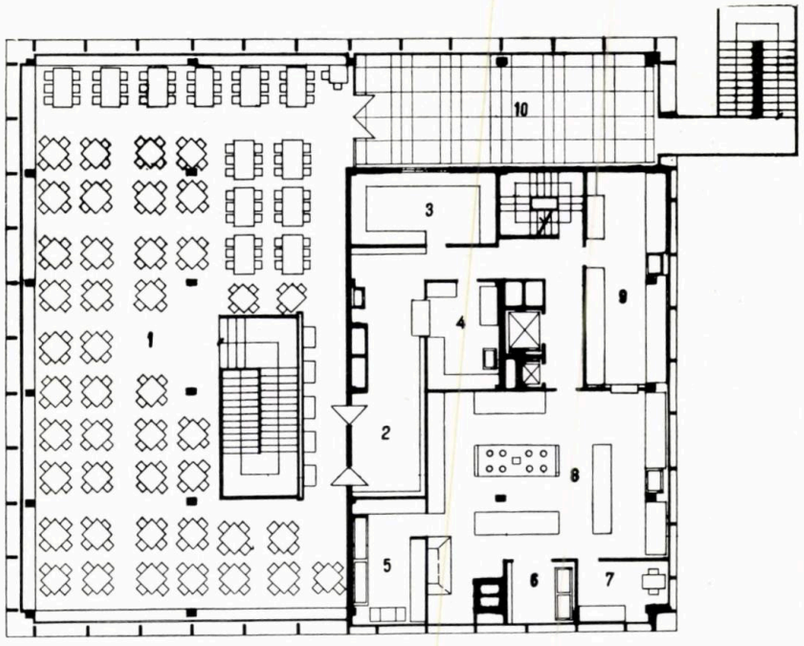

Plan parter

1. Magazin alimentar — 2. Camere frigorifice — 3. Depozit magazin — 4. Agregat frigorific — 5. Recepţie magazin — 6. Hol restaurant — 7. Garderobă — 8. Recepţie restaurant — 9. Cameră deşeuri — 10. Camere preparări — 11. Oficiu — 12. Secţia « Gospodina » — 13. Rampă acces depozite subsol — 14. Portic

Vedere de ansamblu

Detaliu de fațadă

Iluminatul sălii a făcut obiectul unui studiu special, deoarece trebuia rezolvat simultan, atît iluminatul obișnuit, cît și cel « festiv », menit a-i sublinia prezența noaptea, avîndu-se în vedere poziția favorabilă a amplasamentului.

Aceste două obiective sînt soluționate prin amplasarea unei frize continue de contur, din tuburi fluorescente, în scafe, care dirijează lumina pe tavan, obținîndu-se un efect de transparență spațială.

În sală, iluminatul este completat cu o serie de corpuri de iluminat incandescent, pe tavan. Aceste corpuri sînt confecționate din metal de formă cilindrică, degajate la 5 cm de planul tavanului. Astfel se realizează o iluminare dublă (directă și indirectă), obținîndu-se un efect pe tavan de « strălucire stelară », efect sesizabil și din exterior.

Pentru sezonul călduros s-a prevăzut și o terasă acoperită, amplasată pe latura clădirii dinspre șos. Mihai Bravu, legată cu exteriorul prin intermediul unei scări degajate de construcție.

Pe timp călduros, sala poate deveni un spațiu deschis parțial, prin desfacerea unor porțiuni din vitrina metalică.

Pe același nivel se află oficiul și anexele: bufetul, barul, spălătorul de veselă, bucătăria rece și cea caldă.

Recepția produselor se face la parter unde sînt amplasate camerele frig rifice și camerele de tranșare. Bucătăriile și preparările au orientare nord. Depozitele sînt amplasate la subsol, la care se accede fie cu un ascensor-marfă, fie direct din exterior, printr-o pantă comodă, soluție ce elimină curtea de serviciu.

Anexele personalului de serviciu se află amplasate la nivel mezanin. Transportul pe verticală al produselor din depozit spre bucătării și bar, iar înapoi către secția « Gospodina » și bucătăria de bloc, se face cu ajutorul a două ascensoare: de 100 kg și respectiv 500 kg.

Restaurantul dispune de o centrală proprie de ventilație, care ventilează mecanic aerul din hol, sală și oficiu cu anexele sale. Iarna, aerul filtrat este umidificat și încălzit.

În bucătărie s-a renunțat la obișnuita hotă de deasupra plitei — care se transformă în depozit de grăsime și fum — ventilația făcîndu-se direct la gurile de absorbție din tavan. Sistemul dă rezultate foarte bune, dovedind încăodată că unele rezolvări tradiționale, atunci cînd există alte soluții mai bune, pot fi înlocuite.

Sistemul de rezistență al construcției constă din cadre de beton armat, cu contravîntuiri antiseismice, din membrane de beton armat, la interior.

Prin natura volumului simplu, precum și prin specificul cadrului arhitectural, fațadele trebuiau să-și capete o tratare liniștită, unitară, subliniindu-se totuși cele două niveluri.

În același timp, ca unicat, lucrarea trebuia să capete o notă viguroasă, pentru a nu lăsa această construcție, importantă ca amplasament, în anonimat.

Altă problemă era găsirea unor mijloace de protecție contra razelor solare, sala restaurantului fiind orientată la est, sud și vest.

Ca tratare, cele două niveluri au fost exprimate distinct, separația dintre ele făcîndu-se cu un bandou, puternic exprimat. Parterul este tratat vitrat spre piață, intrările în restaurant și magazin fiind anunțate de un portic.

Etajul este acuzat pe toată înălțimea și pe tot perimetrul său, de un ritm egal de brisc-soleil-uri, realizate din lamele de beton armat, pe adîncime de 40 cm, degajate de planul tîmplăriei.

Prin tratarea viguroasă a elementelor majore, pe fațade, într-un ritm egal, s-a căutat să se imprime construcției o notă de vitalitate, realizîndu-se totodată un caracter unitar.

Din păcate, în ceea ce privește amenajările exterioare, intențiile proiectantului nu au fost executate decît parțial din cauza unei poziții rigide, regretabile, a constructorului. Execuția lucrării este îngrijită, în mare măsură de bună calitate.

Arh. MIRON HOFFMAN

Fațadă laterală

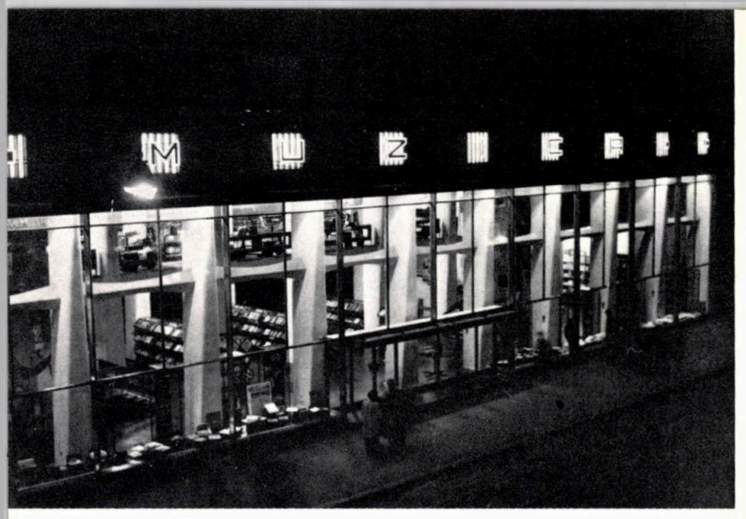

arhitectura şi decoraţia magazinului «muzica» bucureşti

I. arhitectura

Autori: *arhitecţii Vasile Cantuniari, Edgar Walter, ing. Eleodor Săftoiu*

I.P.C.M.C.

În cadrul lucrărilor etapei a doua a ansamblului din jurul Pieţei Sălii Palatului R.P.R., I.P.C.M.C. a elaborat printre altele şi proiectul blocului 18 A din calea Victoriei.

Prin tema dată s-a cerut ca la parterul construcţiei să se prevadă un magazin pentru instrumente, partituri, discuri şi aparate de audiţie muzicală, care să facă parte din complexul de editură şi difuzare « Muzica » al Uniunii compozitorilor din R.P.R.

În scopul unei raţionale utilizări a terenului — cu denivelare pronunţată spre str. Cîmpineanu — cît şi pentru crearea unui volum dominant exprimat ca atare în faţadă, studiile întocmite pentru magazinul « Muzica » au dus la un partiu distribuit pe 3 niveluri şi anume: subsol, ce devine parter spre curtea interioară, parter spre calea Victoriei şi supantă parţială.

La subsol au fost amplasate depozitele de instrumente, aparate muzicale şi discuri, birourile administraţiei, grupurile sanitare, precum şi o mică sală de audiţie şi prezentare a ultimelor noutăţi muzicale înregistrate pe discuri şi benzi de magnetofon.

La parter au fost prevăzute standurile de vînzare şi prezentare a discurilor, instrumentelor şi aparatelor de audiţie muzicală. La supantă — la care se accede prin două scări realizate cu trepte libere, fără contratrepte — a fost prevăzut spaţiul necesar prezentării şi vînzării partiturilor şi literaturii muzicale.

De la parter se poate accede direct printr-o scară la sala de audiţii amplasată la subsol.

Parterul, împreună cu supanta — retrasă de la faţadă pentru a nu subîmpărţi înălţimea dominantă a peretelui-vitrină — constituie magazinul propriu-zis.

Ideea principală urmărită de proiectanţi şi exprimată în partiul ales a fost aceea de a crea un magazin-vitrină pentru ca trecătorul să poată cuprinde cu vederea întregul volum al magazinului şi, în mare, conţinutul lui.

Faţada-vitrină

Această idee s-a bazat pe scopul complex al unității « Muzica », care nu are numai un caracter pur comercial, ci și unul de culturalizare și propagandă.

Pentru crearea unei plastici interioare adecvate, proiectanții părții de arhitectură au avut în vedere realizarea unor plinuri de zidărie, sesizabile și din afara magazinului, cu scopul de a fi decorate. Aceste plinuri îmbracă cele două case ale scării și liftului, care asigură circulația pe verticală la apartamentele blocului.

Pe aceeași idee de îmbinare a utilului cu frumosul, a fost realizată și structura de rezistență — stîlpi și grinzi din beton armat, a căror formă sculpturală, cu secțiune variabilă, rezultă și din variația diagramei momentelor.

Vitrina, concepută ca un perete de sticlă din plafon și pînă în pardoseală, fără podium, cu o subîmpărțire generoasă din profile constructive de secțiuni minime îmbrăcate în tablă inox, constituie un element pregnant de arhitectură.

Acest mod de rezolvare a vitrinei creează o legătură strînsă între exterior și interior, eliminînd în mare măsură impresia de separare dintre magazin și stradă.

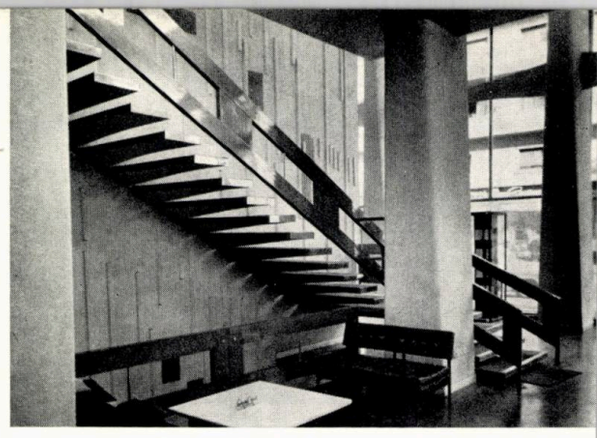

Detaliu de scară

Scara de acces spre nivelul superior

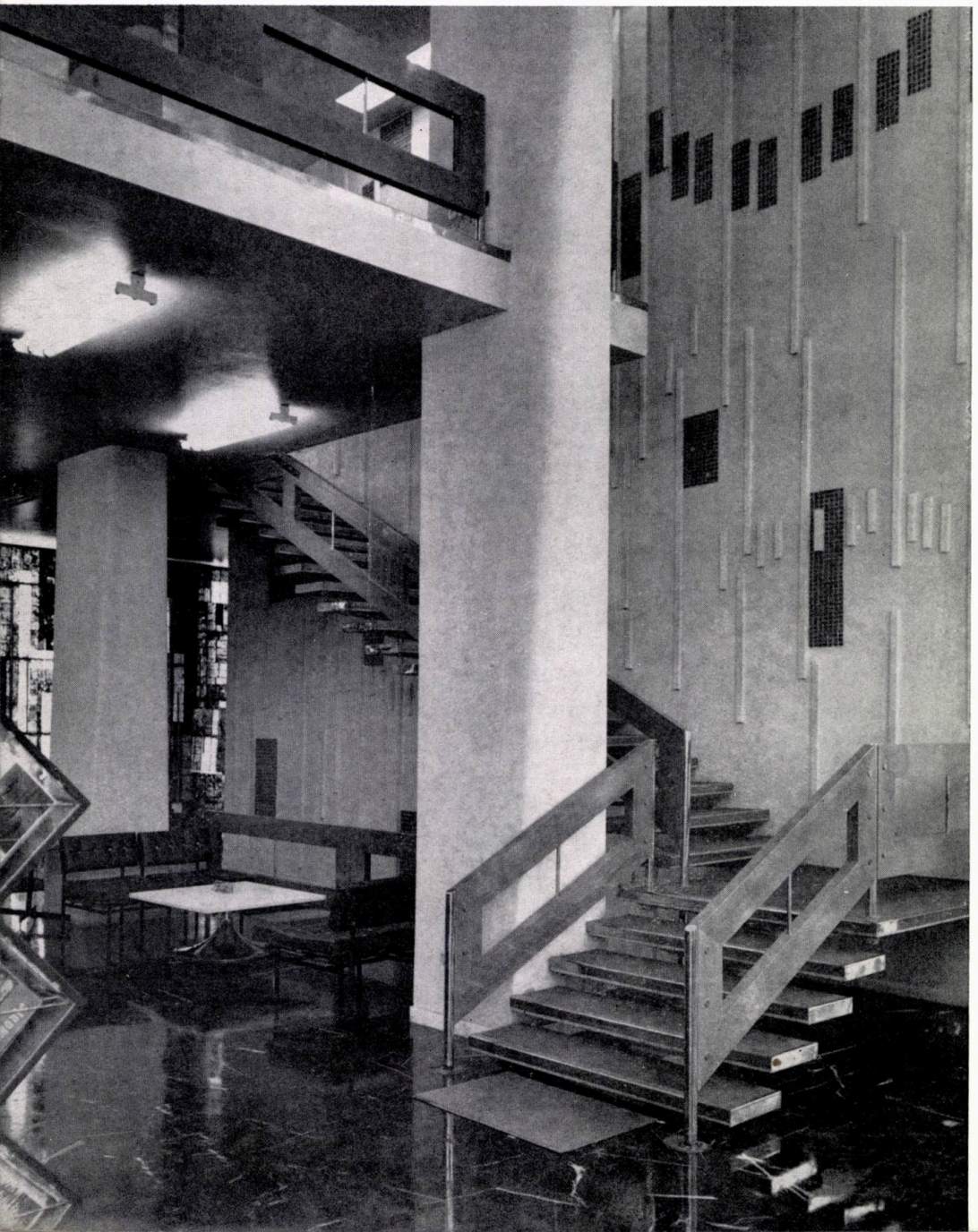

Proiectarea acestui element deosebit de important, atît pentru plastica exterioară a construcției, cît și pentru crearea unor condiții optime ambianței spațiului interior, se bazează pe o concepție de rezolvare contemporană, eliminînd ideea depășită a vitrinei închise și cu parapet.

Proiectul de arhitectură a cuprins și următoarele finisaje interioare: pardoseala realizată din marmură neagră, în contrast cu stîlpii îmbrăcați cu tencuială — praf de piatră — de culoare deschisă; plafoanele în glet de ipsos lucios, cu scafe în lungul vitrinei și plane în restul magazinului; distribuția corpurilor de iluminat, adecvată unui astfel de magazin în scopul satisfacerii atît din punct de vedere funcțional cît și estetic.

Prin rezolvarea partiului, impus de program cît și de anumite elemente constructive legate de complexitatea întregului volum realizat — magazin și apartamente de locuit — precum și prin tratarea vitrinei și a finisajelor descrise, proiectanții părții de arhitectură au oferit colectivului însărcinat cu decorația interioară și mobilier posibilitatea afirmării în mod amplu a artelor plastice în scopul creării unei reușite ambianțe generale, specifice acestui magazin.

★

La decorația interioară a magazinului, realizată de colectivul « Fondului plastic », se remarcă în mod cu totul deosebit tratarea reușită a supantei, prin dozarea rațională a elementelor de plastică interioară. De asemenea, printre elementele de decorație și mobilier, de bună inspirație, trebuie relevate tonetele, mobilierul supantei și, în special, vitraliul care constituie peretele de fund al magazinului.

Apreciem totuși că există și unele deficiențe de compoziție în ceea ce privește tratarea decorației, care se caracterizează printr-o supraabundență de elemente plastice. Multitudinea acestora — vitralii, mozaicuri, decorație murală, echisoane metalice etc. — deformează în oarecare măsură ideea partiului, a cărui tendință fusese să creeze un volum interior în care elementele de arhitectură să fie puse în valoare și nu concurate de cele de decorație.

Balustrada scărilor de acces la supantă apare greoaie și oarecum străină de modul în care au fost rezolvate treptele.

Mobilierul — în general interesant conceput — nu este nici el lipsit de unele deficiențe. Astfel, rastelele pentru discuri apar prea înalte, fapt care dă senzația de fragmentare a volumului parterului.

Prin cromatica dominantă — în special la mobilă — de culoare închisă, nu se obține o ambianță corespunzătoare unei unități al cărui caracter complex l-am relevat.

În ansamblu însă, magazinul « Muzica » constituie o reușită, un mod nou de a privi rezolvarea unui program de unitate comercială.

Arh. MIRCEA ENESCU

Standul-expoziție al secției de vînzare a discurilor

Vitrină pentru expunerea instrumentelor muzicale

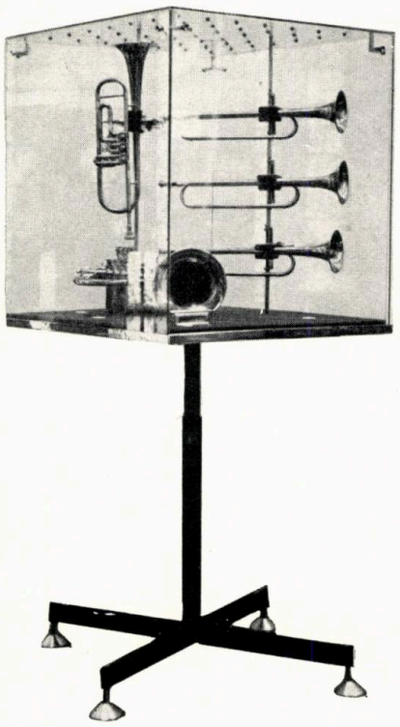

II. Decorația interioară

Proiect general de decorație: *Ion Oroveanu, arh. Mircea Coradino*
Vitralin: *Ion Oroveanu, Vlad Niculescu*
Mozaicuri: *Virgil Almășanu, Ion Bițan, Patriciu Mateescu, Ion Nicodim, Vlad Niculescu, Ion Oroveanu*
Mobilier: *arhitecții Mircea Coradino, Cornel Dimos, Radu Crăiniceanu*
Fondul Plastic

Spațiu pentru audiții de discuri

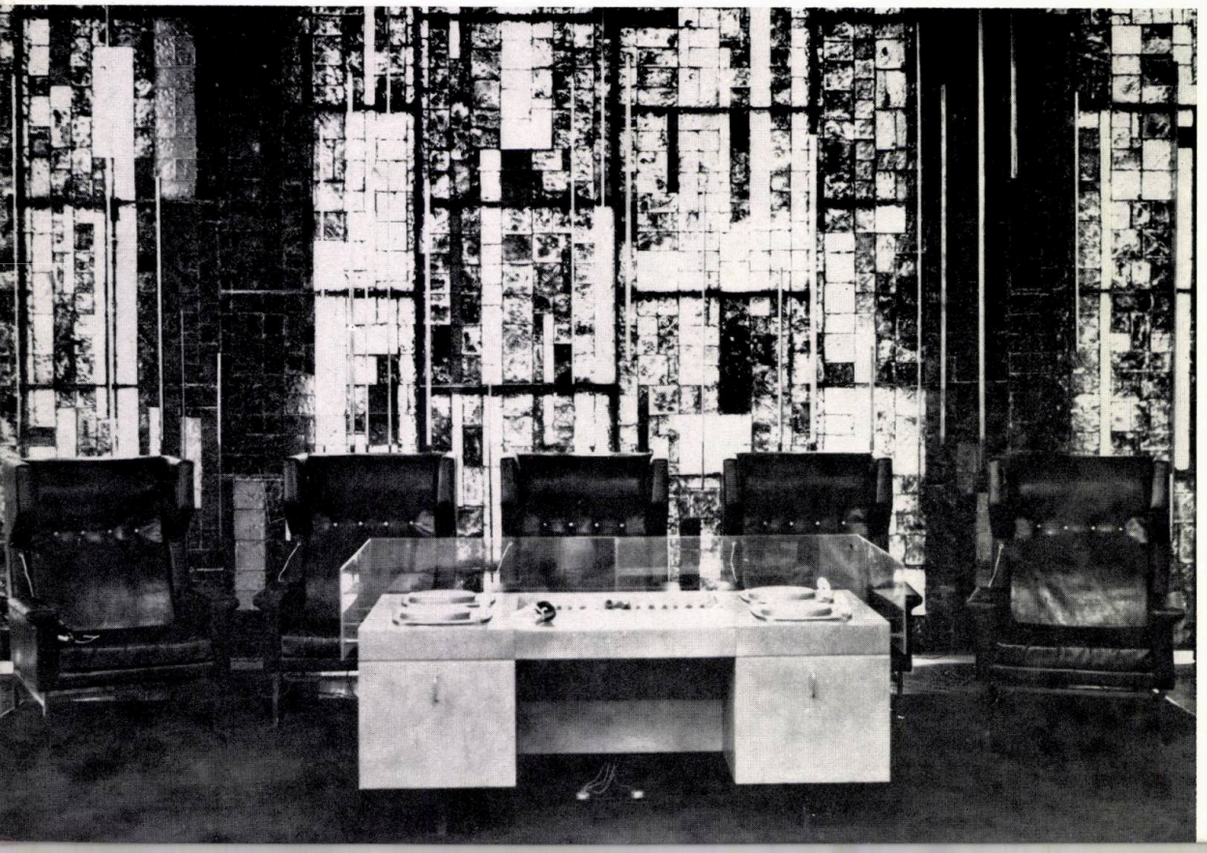

Poziția în cadrul orașului precum și suprafața rezervată acestui magazin — care depășește atît suprafața curentă a magazinelor din imobilele vechi, cît și a celor din noile blocuri de locuințe — creau de la bun început condiții favorabile proiectării unui magazin de muzică cu o nouă ținută.

Decorația interioară a magazinului « Muzica », dat fiind caracterul de unicat și de magazin de prezentare pe care îl impunea tema, trebuia să depășească obișnuitele metode întrebuințate la magazinele cu caracter pur comercial, la care deseori soluțiile adoptate se axează exclusiv pe considerente de practică comercială, iar decorația nu depășește stilul pe care l-am putea numi « vitrinier ». În acest caz, se cerea o soluție favorabilă « întîlnirii publicului cu muzica ». Desigur instrumentele, discurile, partiturile prin ele însele înseamnă nenumărate « întîlniri cu muzica », însă crearea unei atmosfere de ansamblu, care să susțină atmosfera generală a unui astfel de magazin, trebuia să găsească alte mijloace.

Exista de la bun început circumstanța favorabilă pentru proiectanții generali de decorație de a avea de a face cu un local în construcție în care puteau, cum este normal, să ceară realizarea finisajelor dorite.

În cadrul magazinului, fiecărei ramuri de vînzare i s-a creat un sistem specific de prezentare și vînzare. Astfel, pentru vînzarea discurilor a fost imaginată o formulă nouă care demonstrează, poate în felul cel mai elocvent, metodele folosite la realizarea acestui magazin. Discurile pot fi audiate la cască sau la un difuzor disimulat în spătarul fotoliului (vechiul sistem de audiție

la cabină, fără cască, fiind de domeniul trecutului, desfacerea discului cunoscînd astăzi o altă frecvență și intensitate). Acest sistem, care reprezintă o bună metodă comercială și un nivel ridicat de deservire nu putea da satisfacție în cadrul unui magazin conceput după principii vechi, desuete. Accesul către raionul de vînzare a discurilor (care ocupă spațiul central al nivelului inferior al magazinului) se face direct de la intrare. În prima parte se află rafturile-expoziție cu discuri. Aceste rafturi formează o grupare de cutii transparente, susținute de un schelet metalic, în care discurile sînt așezate pe muchie. Cutiile sînt închise cu clape, de asemenea transparente, care au pereții dubli și în care se pot introduce plicurile cu plăci destinate expoziției. Traversînd spațiul cu rafturi, cumpărătorul se poate astfel informa cu ușurință asupra discurilor din raion, chiar înainte de a cerceta cataloagele. În acest fel există posibilitatea expunerii la vedere a cca. 300 de mape cu discuri.

Pentru audiția discurilor sînt puse la dispoziția cumpărătorilor fotolii confortabile, grupate în evantai în jurul

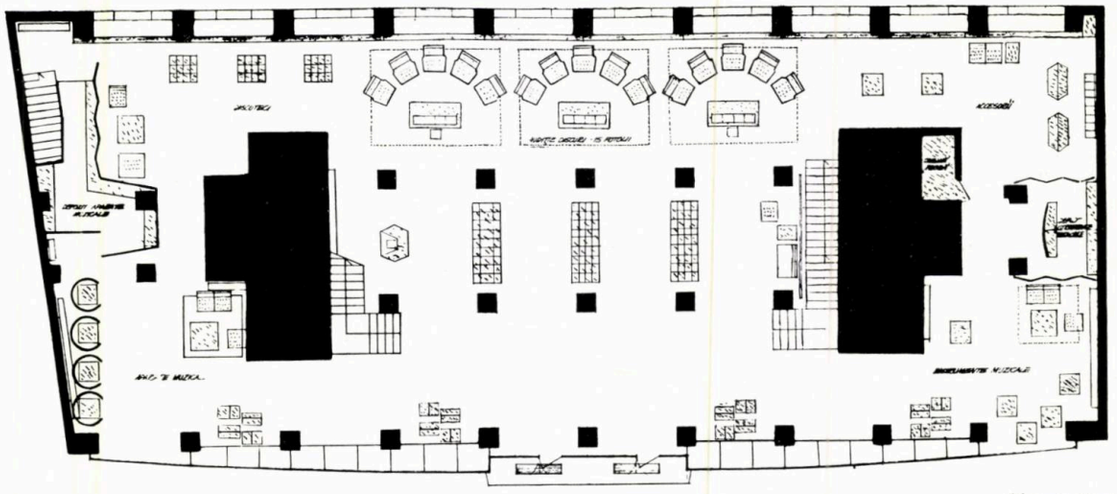

Plan parter

Spațiul de la parter pentru audiții la combină

combinelor de retransmisie. Desigur că în acest fel audiția presupune un timp mai mare decît în mod obișnuit, necesar însă pentru convingerea cumpărătorilor.

Raionul pentru vînzarea partiturilor și a lucrărilor de muzicologie a fost amenajat într-un mare spațiu la nivelul superior al magazinului (accesul făcîndu-se prin intermediul a două scări simetrice).

Principiul adoptat în concepția întregului magazin — în sensul ocupării lui prin mobilare în suprafață și nu perimetric — a dus la soluții originale de mobilier și la o ocupare mai judicioasă a spațiului. Prin adoptarea partiului mobilierului liber, folosit pentru depozitarea și expunerea discurilor de la parter, proiectarea librăriei părăsește binecunoscutele rafturi adosate la pereți și, instalîndu-se în mijlocul spațiului ce i-a fost destinat, folosește pentru depozit și expunere un tip de mobilier conceput special, amplasat sub formă de insule hexagonale, alcătuite din cîte două tonete conjugate.

Întreg spațiul etajului, care în afară de librărie mai cuprinde o expoziție de instrumente populare, un spațiu înzestrat cu panouri și vitrine pentru expoziții periodice de popularizare și un spațiu pentru descifrat partiturile muzicale — condiționat acustic — este conceput ca un mare salon, el urmînd a sluji în afara sarcinilor comerciale și la o serie de manifestări de ordin cultural, precum întîlniri ale compozitorilor cu marele public, prezentări de noi lucrări muzicale etc.

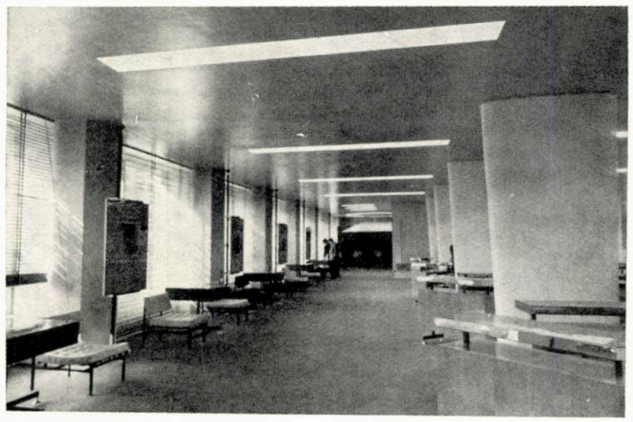

Sala de la nivelul superior

Mozaic din sala de la nivelul superior

Instrumentele muzicale alese de cumpărător pot fi încercate în spații-cabine, disimulate în spatele unor paravane care închid depozitul de mînă al acestor instrumente. Paravanele au fost necesare întrucît această depozitare nu se poate face la vedere, dat fiind marea diversitate de instrumente cu ambalaje voluminoase inestetice.

Sectoarele de vînzare propriu-zise sînt completate de numeroase vitrine de expunere a obiectelor ce pot fi cumpărate în magazin; grupuri de fotolii cu mese alcătuiesc locuri pentru consultarea cataloagelor, pentru așteptare, discuții etc.

Sala de audiții de la subsol cu o capacitate de 80 locuri a fost condiționată fonic și înzestrată cu instalație de transmitere de calitate atît a discurilor normale, cît și a celor stereofonice.

Ne aflăm astfel în fața unor noi organizări în materie de magazin de muzică, bazate pe o concepție originală de « vînzare deschisă» a discului, confortabilă, cu spații suficiente pentru încercarea instrumentelor, cu desfășurări ample ale perimetrelor de vînzare în cazul partiturilor. În cazul magazinelor mai vechi lipsesc tocmai aceste spații complimentare vînzării, locurile de audiții, tratarea spațiului de ascultare a discului ca un mare salon de audiție, grupurile de fotolii pentru discuții și consultarea cataloagelor. Toate compun un ansamblu plăcut și funcțional eficace, spre deosebire de rigidul loc de vînzare și tejgheaua tradițională a magazinelor.

Poate ca ideea inițială, de a trata spațiul destinat magazinului ca unitate, să sufere din cauza structurii constructive a imobilului; stîlpii de susținere sînt cu secțiuni foarte mari, traveea are o deschidere relativ mică. Autorii clădirii au căutat să remedieze dezavantajele acestei structuri încercînd o tratare atît constructivă cît și plastică a stîlpilor, fără însă a îmbunătăți prea mult efectul inițial de fragmentare a spațiului. Existența celor două volume care cuprind circulațiile verticale ale imobilului au îngreunat de asemenea rezolvarea distribuției spațiilor din cadrul magazinului.

Cu toate aceste dificultăți, spațiile — în ciuda unor îngustimi preexistente — se articulează cu spontaneitate și prin soluțiile adoptate creează impresia unui spațiu continuu, curgător, în care delimitările nu sînt rigide și apar numai ca niște paravane cu caracter tranzitoriu și mobil.

Un rol deosebit în accentuarea spațialității magazinului îl constituie vitrina amplă și cu o subîmpărțire generoasă, care creează o legătură strînsă între exterior și interior. Lipsa parapetului vitrinei, eliminarea concepției vitrinei cu podium, care este un anacronism, și adoptarea peretelui din sticlă, din plafon pînă în pardosea, contribuie la ameliorarea condițiilor ambianței spațiale a magazinului.

O altă trăsătură caracteristică a noului magazin o constituie lucrările de artă decorativă care completează intențiile de realizare spațială a organizării magazinului. În cazul proiectului magazinului

Sala de la nivelul superior

« Muzica » a existat o legătură strînsă între artiști și proiectanți. Această legătură se ilustrează și prin faptul că unul din proiectanții generali ai decorației este autor al vitraliului de la parterul magazinului.

Este evident faptul că, o dată cu accentuata diviziune a muncii în proiectarea modernă, caracterul elementelor strict decorative se înstrăinează de cel al ambianței generale create de realități mai apropiate tehnicii, urmînd fiecare un drum și metode diferite. O cale spre reintegrarea artelor plastice este tocmai aceea de a crea colective care prin metodele de lucru să reușească să stabilească o linie comună de conduită, o logică legată de aceleași realități și de aceleași obiective. Acest fapt explică reusita marelui vitraliu de la nivelul inferior al magazinului, executat din blocuri de sticlă colorată și care, prin tratarea lui, sustine tocmai ideea continuității spațiului magazinului, formînd parcă un fundal pentru întreaga compoziție, el fiind văzut de la bun început, de la intrare, si reîntîlnit de multe ori în parcurgerea nivelului inferior al magazinului.

Desigur, cele două volume care contin circulațiile verticale ale întregii clădiri puneau o problemă dificilă de estetică, iar soluția trebuia găsită în domeniul decorativ (luînd cuvîntul în sensul lui tradițional), adică de ameliorare prin efecte de ornamentare. Acest fapt a dus la soluția ca cele două volume să cuprindă majoritatea mozaicurilor și lucrărilor artistice, tratare ce îmbunătățește calitatea spațiului, atenuînd unul din marile lui defecte. În anumite cazuri însă, rezolvarea decorativă axată pe tratarea acestor volume a dăunat însăși lucrărilor. Ne referim în special la cele două mozaicuri plasate către frontul magazinului și care ilustrează figural teme legate de muzică (« muzica de mase » și « muzica populară »). Dacă din punct de vedere pur decorativ spațiul cîștigă prin prezența lor pe cele două planuri dinspre fațadă, nu este mai puțin adevărat că din interior aceste compoziții pierd ca individualitate fiind sacrificate, într-un sens, ansamblului, ele fiind greu perceptibile și apreciabile ca un tot. Lăsînd la o parte scara personajelor care accentuează acest defect, faptul că nu există suficient recul la interior, pentru a percepe în întregime compoziția, creează o senzație de nedumerire, dînd impresia unei nepotrivite așezări a lucrărilor. De fapt, ideea inițială considera aceste suprafețe perfect sesizabile din exterior, idee bazată pe convingerea că peretele de sticlă al vitrinei creează o comunicare perfectă și intimă între interior și exterior.

În realitate, în timpul zilei, reflexele sticlei fac practic imposibilă perceperea în totalitate a mozaicurilor, efectul fiind mai impresionant seara, cînd magazinul este puternic luminat.

O importantă contribuție au adus-o proiectanții prin indicarea finisajelor interioare, care se îndepărtează de banalul și monotonul finisajelor magazinelor obișnuite.

De asemenea, un aport deosebit l-a avut și mobilierul. O tendință destul de generalizată în crearea mobilierului noilor magazine, restaurante, bufete, este fragilitatea, uneori doar aparentă, a pieselor. Desigur, acest gen de mobilier se inspiră din caracteristica epocii în care posibilitățile tehnice moderne făceau ca multe construcții să pară fragile, în ceea ce privește anumite piese ale lor, în raport cu volumul. Ideile statice și de economie a construcției au fost extinse și mobilelor, care nu urmează mecanic concepțiilor din construcții. O reacțiune evidentă a urmat contra acestei concepții, mobilierul tinzînd să-și recapete independența de metodă și de realizare, cît și menirea de a se exprima cu căldura specifică a interiorului. Aceasta a făcut ca uneori creatorii de mobilier să se inspire din exemple de mobilier mai vechi. În acest sens putem cita din mobilierul magazinului « Muzica » fotoliul mare, destinat audiției discurilor, care reia într-o formă modernă un tip de mobilă devenit clasic. De asemenea, masa de marmură cu picior de alamă reamintește mobilierul de la sfîrșitul secolului trecut.

Arh. RADU CRĂINICEANU

arh. ignace
şerban

consideraţiuni asupra concursului pentru clădiri de locuit

Clădirile înalte care se construiesc astăzi în toate ţările sînt de regulă imobile administrative şi clădiri de locuit.

Clădirile de locuit cu multe niveluri, fie că se amplasează izolat, fie în cadrul unor ansambluri, constituie accente de perspectivă şi contrast. De la aceasta, fac excepţie clădirile înalte din marile oraşe din Apus, unde costul mare al terenurilor impune un regim ridicat de înălţime.

Acest gen de clădiri are prin frecvenţa sa limitată şi prin specificul de aşezare un caracter de clădire unicat.

De aceea, proiectanţii unor asemenea clădiri au căutat prin mijloacele materiale de care dispuneau şi prin limbajul arhitectural propriu fiecăruia să-şi exprime personalitatea.

Astfel, pornind de la tehnicismul cartezian, sobru şi rece, al lui Mies van der Rohe, exprimat în ansamblul de clădiri de locuit înalte din Chicago, şi pînă la iraţionala dezarticulare a volumelor construite de Hans Scharoun în ansamblul de locuit de la Stuttgart (fig. 4), arhitecţii au acordat o importanţă deosebită acestui program.

Volumele se exprimă simplu, paralelipipedic (fig. 1, 5, 6), sau capătă plastică sculpturală (fig. 2, 3, 4). Rezolvarea funcţională grupează un număr mai mare de apartamente în jurul nodului de circulaţie sau pe un coridor legat de acest nod. Astfel, rezultă o preocupare de a grupa şi restrînge circulaţiile la maximum.

În general, se poate reţine tendinţa de grupare intensă a apartamentelor în jurul nodului de circulaţie, precum şi o preocupare pentru realizarea de accente expresive din felul de aşezare a acestor apartamente.

Experienţa noastră în acest domeniu se limitează la blocul-turn din Piaţa Palatului R.P.R. (fig. 5) şi la blocul din Piaţa Splaiului (fig. 7), ambele în Bucureşti.

Concursul organizat la sfîrşitul anului 1964 de Sfatul Popular al Capitalei a avut drept scop găsirea unor soluţii care să servească la elaborarea unor proiecte de clădiri cu 16—18 niveluri, proiecte urmînd a se folosi în perioada 1966—1970 în diferite ansambluri de locuinţe ale Capitalei, precum şi în alte oraşe din ţară.

Tema-program a fost întocmită pe baza parametrilor tehnici şi economici actuali, cu unele mici prevederi derogative. Aceste prevederi se refereau la utilizarea apartamentului de 1 1/2 camere şi la introducerea dulapurilor înzidite, obligatorii la toate tipurile de apartamente.

S-a precizat că în jurul unui nod central de circulaţie verticală se vor grupa minimum 6 apartamente pe nivel, compuse din 1, 1 1/2 şi 2 camere, în proporţie informativă de 1/3 apartamente de 2 camere şi 2/3 celelalte.

Tema-program mai dădea precizări în ceea ce priveşte suprafaţa şi componenţa apartamentelor pe tipuri, modul de tratare a parterului, teraselor, precum şi în ceea ce priveşte unele posibilităţi de industrializare în cadrul apartamentului (bloc sanitar, baie-bucătărie, frontul de lucru al bucătăriei, dulapuri-pereţi despărţitori etc.).

În ceea ce priveşte structura, ea ar urma să fie concepută pentru gradul 7 de seismicitate şi în spiritul unei bune realizări funcţionale a planului, a finisajului şi instalaţiilor, în concordanţă cu nivelul de industrializare al etapei.

Pentru a se obţine un criteriu de comparaţie economică între proiectele concursului, tema-program a cerut concurenţilor determinarea unor costuri estimative pe baza unei liste de preţuri unitare tip, pusă la dispoziţie de Institutul Proiect-Bucureşti.

Au fost prezentate la concurs 25 de proiecte. Aceste proiecte nu au reuşit să lămurească decît parţial problemele principale puse de temă. Astfel, prin asamblarea apartamentelor şi compunerea nodurilor, nu au rezultat soluţii de plastică arhitecturală expresive. Cu excepţia

1

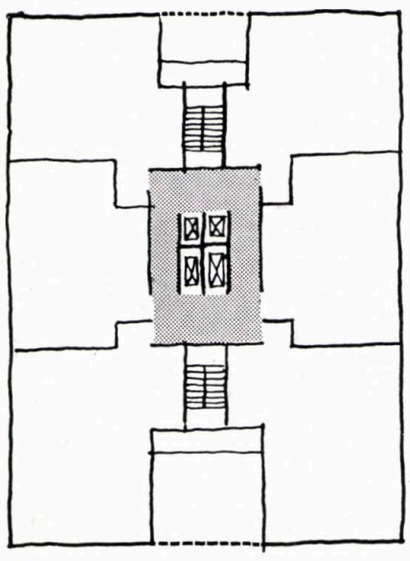

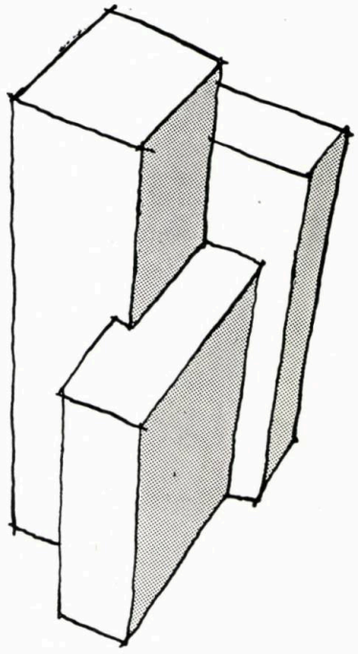

2

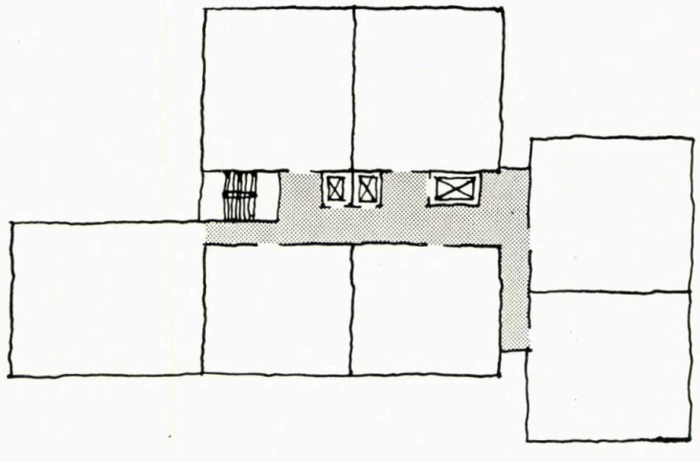

cu 16-18 niveluri

a trei încercări, care nu au fost realizate pe baza unor asamblări speciale, celelalte proiecte s-au mărginit la forme paralelipipedice nete sau decalate. De asemenea, nici în dispoziția interioară a apartamentelor nu s-au remarcat soluționări care să depășească cele practicate în producție.

Această situație poate fi considerată și ca o consecință a temei-program a concursului, care a fost, în general, axată pe datele actuale tehnico-economice, date ce stau la baza proiectării locuințelor din ultimii 5—6 ani.

Juriul concursului a urmărit în soluționarea proiectelor o serie de criterii, specifice acestui gen de clădiri și anume:

1. *Asamblarea în jurul nodului de circulație a unui număr suficient de apartamente pentru a-l face eficient din punct de vedere economic.*

Evitarea unor circulații lungi și inutile. Buna izolare fonică obținută prin rezolvarea acestui nod de circulație și a apartamentelor ce le deservește.

Din tabela 1 se poate vedea orientarea juriului către proiectele cu 8—12 apartamente grupate în jurul unui nod de circulație.

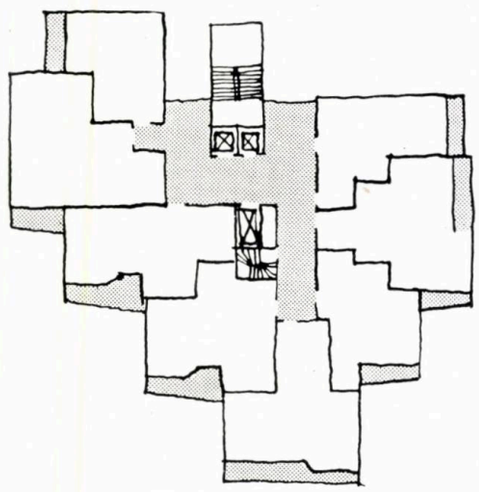

3

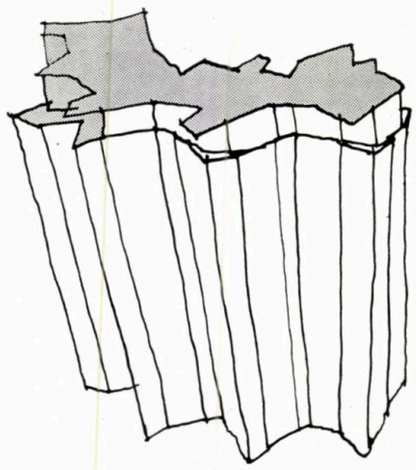

4

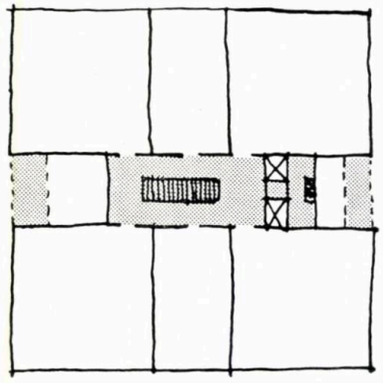

5

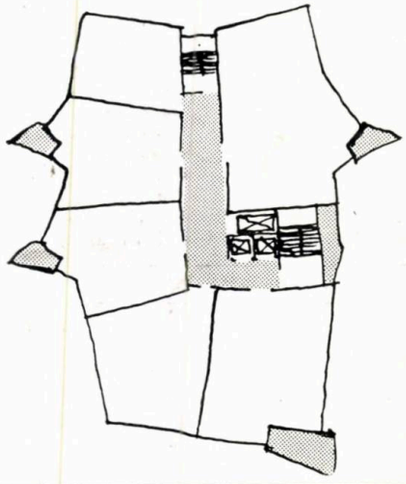

6

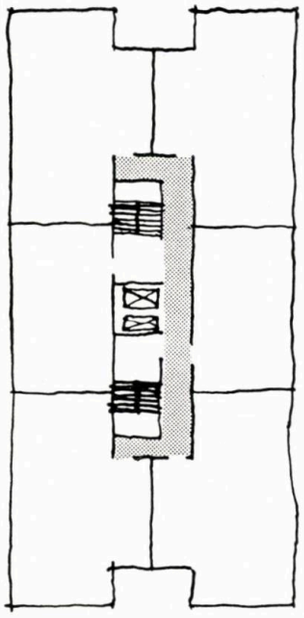

7

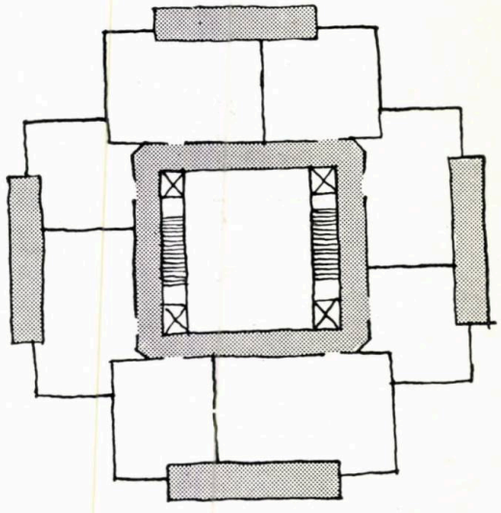

1 — *Bloc-turn cu 19 niveluri la Marsilia. Cuprinde 6 apartamente pe palier, cu 2 și 3 camere. Autori : arh. André Devin și Yvan Bentz*

2 — *Volumul și schema unui bloc-turn cu 13, 15 și 22 niveluri, propus în cadrul unui ansamblu de locuințe la Vigneux — Paris. Cuprinde 7 apartamente pe palier, cu 2, 3 și 4 camere. Se remarcă jocul de volume pe orizontală și pe verticală. Autor : arh. Raymond Lopez*

3 — *Schema unui imobil de locuit cu 21 niveluri din Edigheim — Ludwigshafen — R.F.Germană. Cuprinde 8 apartamente pe palier, cu 1 și 2 camere*

4 — *Volumul și schema unui bloc-turn cu 18 niveluri la Stuttgart — R.F.Germană. Cuprinde 6 apartamente pe palier, cu 2 și 3 camere. Autor : arh. Hans Scharoun*

5 — *Schema blocului-turn cu 17 niveluri din Piața Palatului R.P.R. — București. Cuprinde 6 apartamente pe palier, cu 1 și 3 camere. Autori : arhitecții L. Garcia, T. Niga și S. Harutunian*

6 — *Schema unui bloc-turn cu 20 niveluri, executat din panouri mari, în regiunea Parisului. Cuprinde 6 apartamente pe palier cu 2 și 4 camere. Autori : arh.A.G.Heaume și A. Persitz*

7 — *Schema blocului-turn cu 18 niveluri din Piața Splaiului — București. Cuprinde 8 apartamente pe palier, cu 2 și 3 camere. Autori : arh.C.Moșinschi și arh.C.Jugurică*

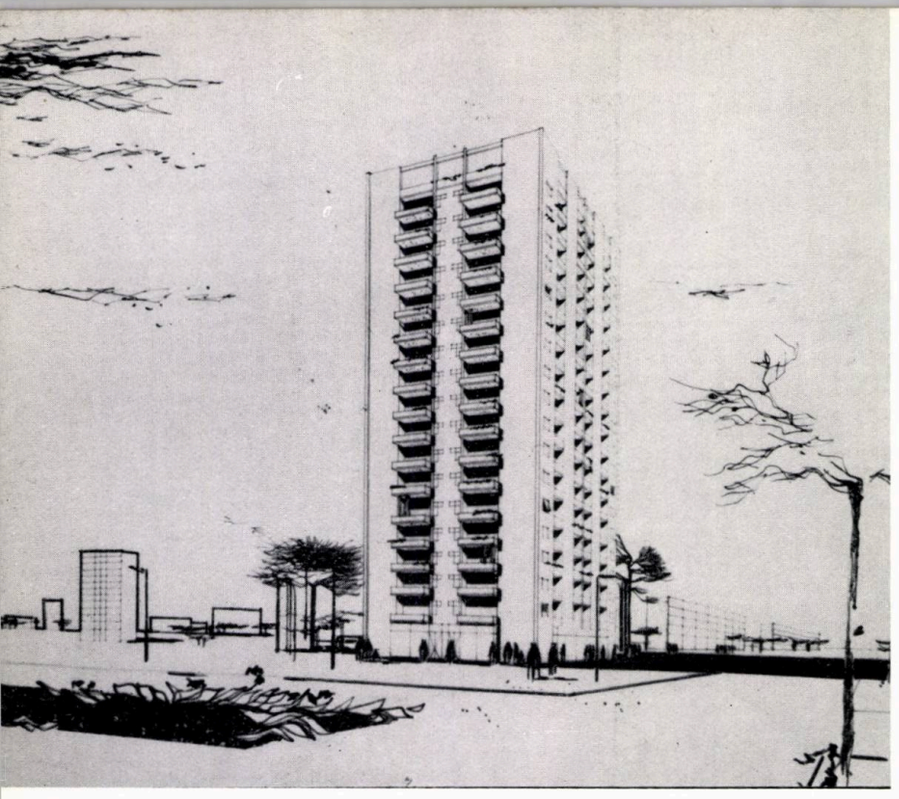

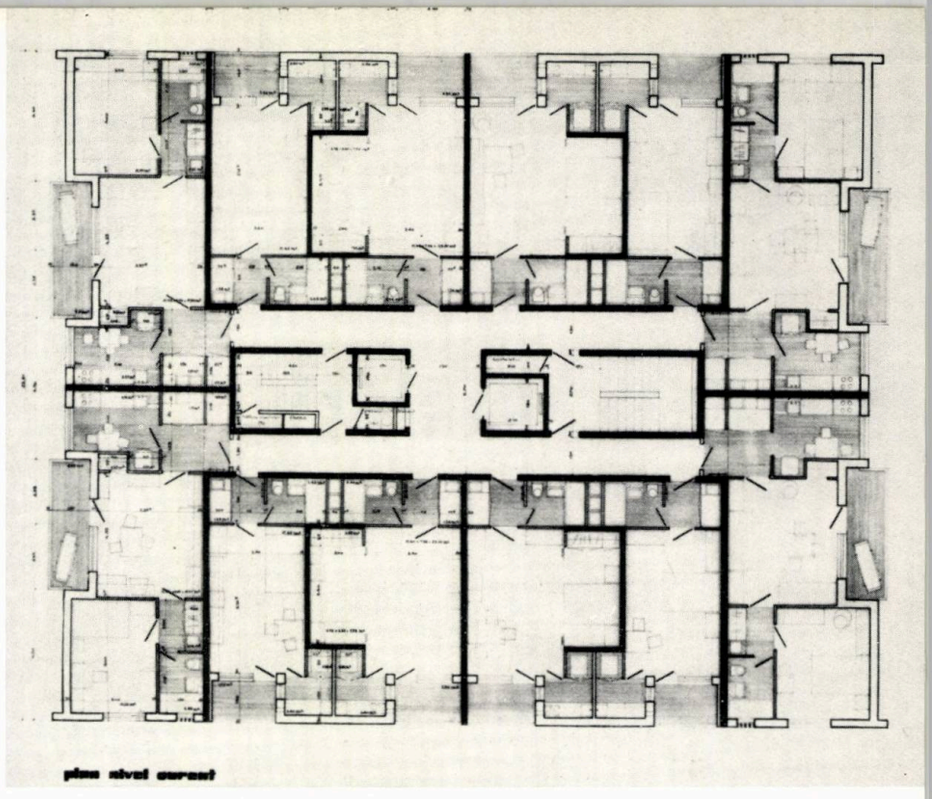

8 9

8, 9 — **Proiect nr. 6. Premiul II-III ex aequo.**
Autori: arhitecții Mihai Enescu, Horia Hudiță, Lidia Ghelman, Egon Wiener, Alexandru Costin, Constantin Chera ; inginerii Alfred Boverman, Mihai Atanasiu, Viorel Popescu

Tabela 1

Tipul și numărul de apartamente grupate în jurul unui nod de circulație

Tip de apartament	Proiecte premiate și menționate						
	Proiect nr. 6	Proiect nr. 8	Proiect nr. 25	Proiect nr. 17	Proiect nr. 11	Proiect nr. 13	Proiect nr. 1
Apartament cu 1 cameră	4	4	6	4	4	4	6
Apartament cu 1 1/2 camere ..	4	4	2	2	2	4	2
Apartament cu 2 camere	4	4	2	2	2	4	4
Total apartamente	12	12	10	8	8	12	12

Tabela 2

Repartizarea suprafeței locuibile la apartamentele cu $1^1/_2$ cameră

Proiect nr.	Cameră principală (m^2)	Dormitor sau nișă (m^2)	Dulap înzidit (m^2)	Suprafață locuibilă totală (m^2)
6	17,42	6,78	0,80	24,00
8	17,88	5,28	0,80	23,96
25	16,15	8,60	8,60	24,75
17	18,09	6,53	1,10	25,77
11	18,67	5,42	—	24,09
13	12,21	10,45	1,45	24,11
1	17,76	8,18	8,18	25,94

Tabela 3

Situația încadrării în preț plafon a proiectelor premiate și menționate

Proiect nr.	6	8	25	17	11	13	1
Nr. apart. la nod circulație	12	12	10	8	8	12	12
Încadrare în prețul plafon	+2,6%	±0%	+0,7%	+9,1%	17%	−0,4%	+21%

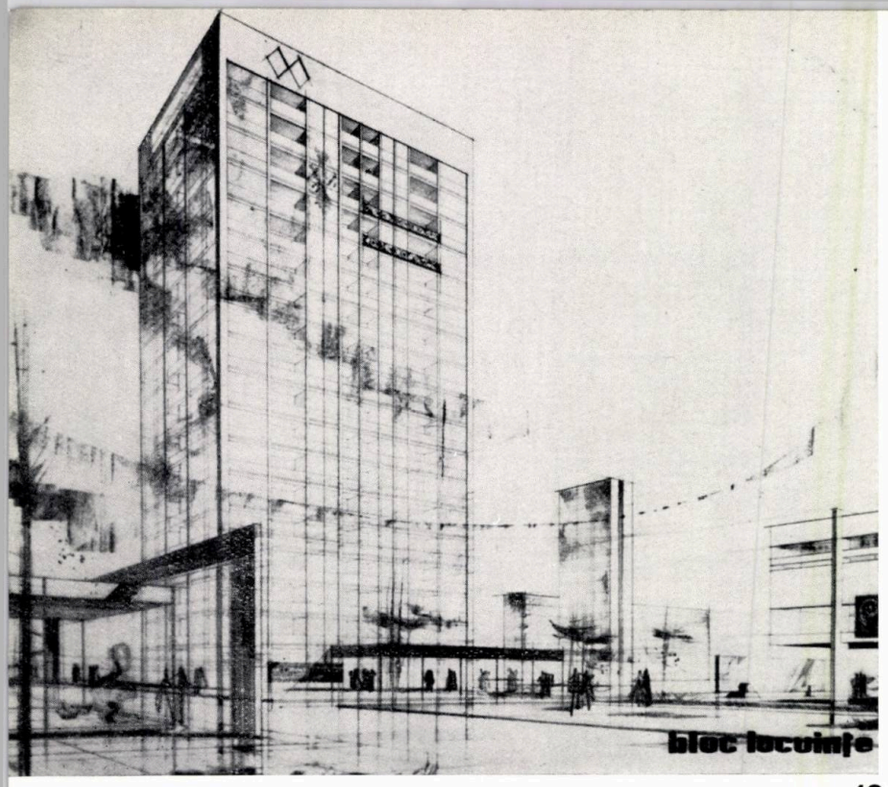

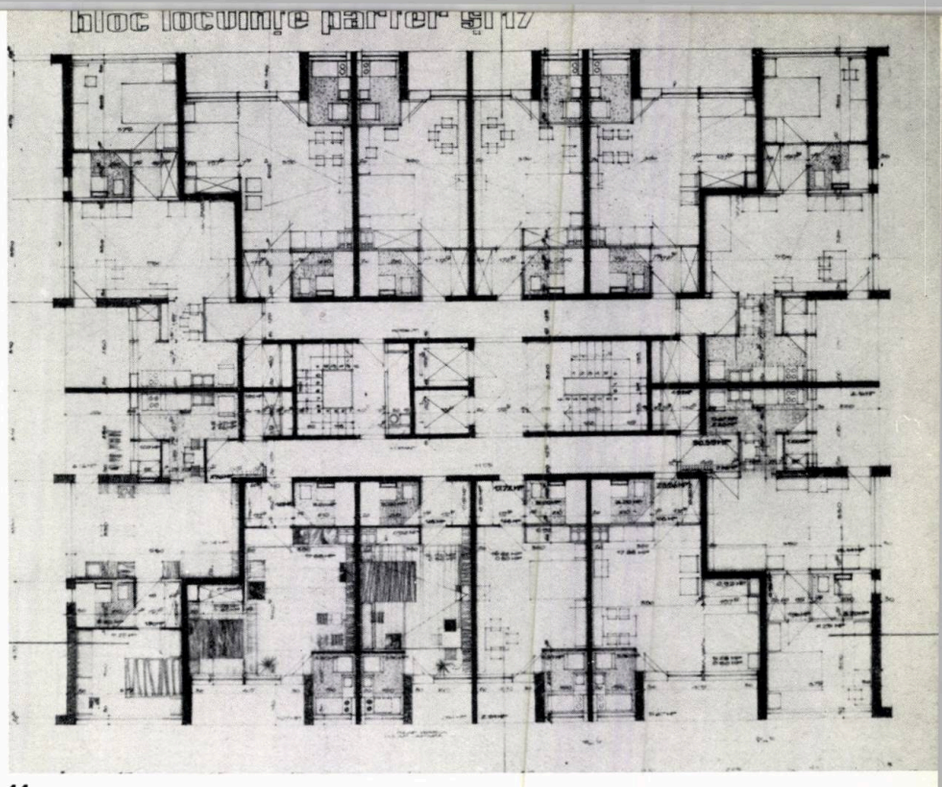

10 11

10, 11 — Proiect nr. 8. Premiul II-III ex aequo.
Autori: arhitecții Mihai Enescu, Horia Hudiță, Lidia Ghelman, Egon Wiener, Alexandru Costin, Constantin Chera; inginerii Alfred Boverman, Mihai Anasiu

Proiectele nr. 6, nr. 8 și nr. 13 rezolvă în mod judicios nodul de circulație. În plus, prin proiectele nr. 25 și nr. 17 se reușește să se lumineze și să se ventileze acest nod, pierzînd în schimb un număr de apartamente pe palier. Proiectul nr. 11 conține o rezolvare mai puțin bună avînd la un apartament accesul izolat, pe palierul scării de serviciu. Proiectul nr. 1 are un spațiu comun de circulație mult prea dezvoltat, iar curțile de ventilație rezultate nu micșorează lipsa de economicitate a soluției.

Nu au fost apreciate pozitiv proiectele care au rezolvat așezarea apartamentelor de-a lungul unui coridor central, deservit de un nod de circulație independent.

2. *Realizarea unor tipuri de apartamente corect funcționale, cu un confort mai ridicat decît cele utilizate actualmente în producție.*

Din acest punct de vedere, așa cum s-a arătat mai sus, concursul a fost deficitar. Putem totuși remarca la proiectul nr. 8 o încercare, nerealizată optim, de a se introduce la apartamentele de 2 camere o nișă de luat masa; de asemenea, rezolvările proiectului nr. 1 de a utiliza pereți despărțitori din dulapuri, ajutat fiind de soluția structurii de rezistență, cît și de o concentrare a nodurilor sanitare.

Cuplarea sau gruparea nodurilor sanitare a fost o preocupare a majorității concurenților, realizată mai consecvent în proiectele nr. 1, nr. 8, nr. 6, nr. 25.

Apartamentul cu 1 1/2 camere, care apare ca element nou de temă, a căpătat două soluționări de principiu (fig. 12, 15):

a) spațiul locuibil realizat în două încăperi distincte, despărțite cu uși, și uneori încăperea mică decomandată; anexele apartamentului sînt aproape aceleași ca la apartamentul de două camere, cu bucătăria mai redusă (proiectele nr. 13 și nr. 17, fig. 12);

b) spațiul locuibil unic, cu o nișă de dormit; anexele reduse sînt apropiate de cele ale apartamentului cu 1 cameră; nișa de dormit a fost așezată către lumină și ventilație directă, ca la proiectele nr. 8 și nr. 25, și indirect luminată și ventilată, ca la proiectele nr. 6, nr. 11, nr. 1 (fig. 15).

Pentru a se putea urmări felul cum concurenții au repartizat spațiul locuibil în cadrul apartamentului cu 1 1/2 camere, dăm tabela 2 cu aceste suprafețe.

După părerea autorului acestui articol, ambele soluționări pot fi utilizate, bazîndu-se însă pe ipoteza realizării unui apartament cu cazare actuală de trei persoane și în perspectivă de două persoane.

Pentru a răspunde acestei ipoteze, cît și necesității de a realiza un apartament economic, spațiul anexă trebuie redus la o suprafață apropiată de cea a apartamentelor de 1 cameră.

Spațiul locuibil de cca. 24—25 m², inclusiv dulapurile înzidite, poate fi împărțit astfel:

— în situația a două încăperi distincte — camera principală de cca. 16—17 m², iar dormitorul de 7—8 m², cu dulapuri înzidite de 1—1,5 m² (încăperea mică urmează să fie larg deschisă către cea mare și să fie prevăzută cu dulapuri înzidite);

— dacă se tratează dormitorul ca o nișă din camera principală, protejată cu o perdea, suprafața acestei nișe (luminate și ventilate direct spre exterior) poate porni de la 5 m².

Pentru a se reduce la limită suprafața circulațiilor, ar fi de evitat decomandarea dormitorului sau a nișei de dormit.

3. *Îmbinînd calitățile de asamblare, confort, structură, instalații s-a urmărit îndeaproape și aspectul economic.*

Se poate observa acest lucru la majoritatea proiectelor selecționate, deoarece criteriul alegerii unor ansambluri judicioase a atras după sine și economicitatea soluțiilor.

Deoarece în calculele tehnico-economice elaborate de concurenți au apărut unele interpretări subiective ale indicilor, greșeli de calcul, sporuri calorice nejustificate, a fost necesară refacerea acestor calcule de către comisia de preexaminare a proiectelor, în scopul realizării aceluiași nivel și sistem de calcul.

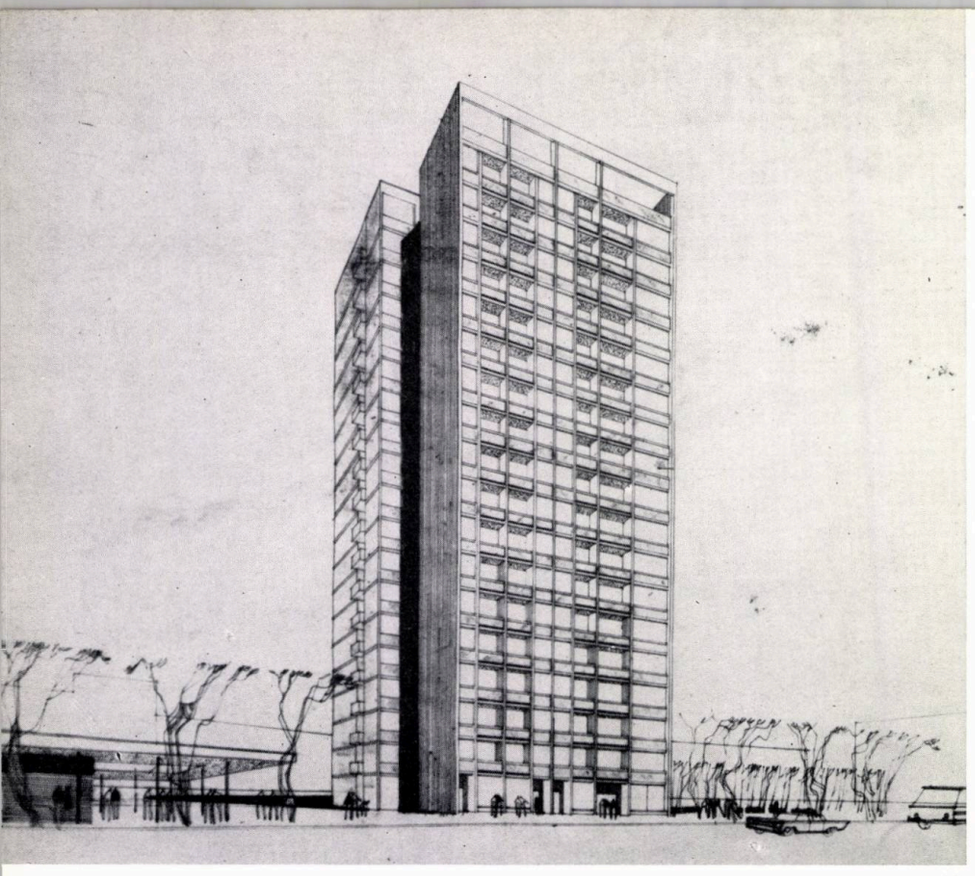

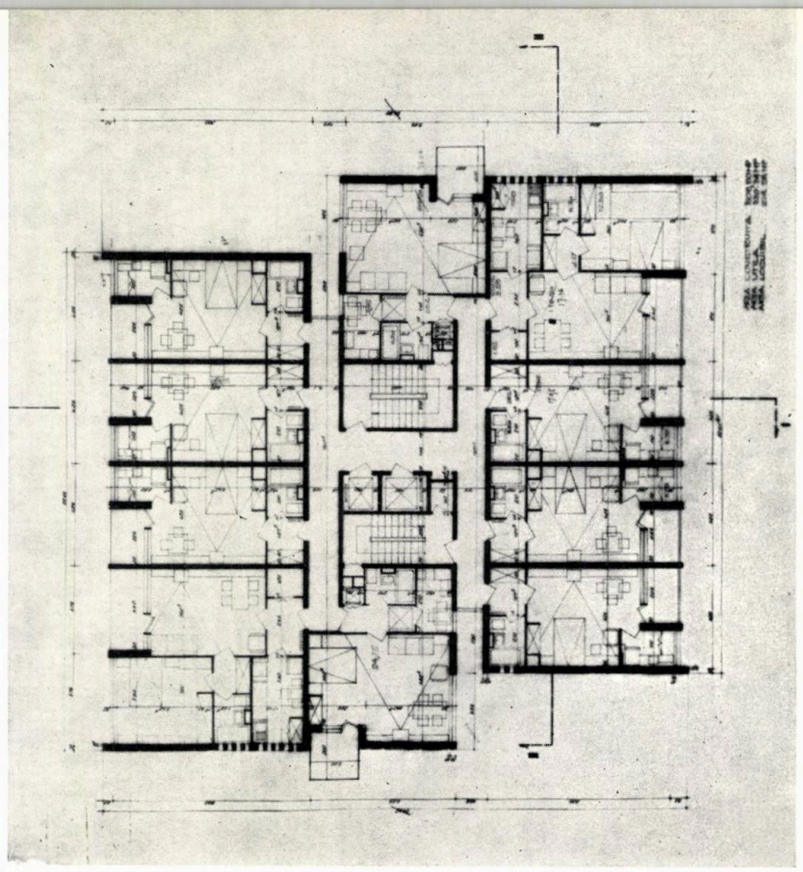

12 **13**

12, 13 — Proiect nr.25. Menţiune.
Autori : arhitecţii Mihai Enescu, Horia Hudiţă, Lidia Ghelman, Egon Wiener, Alexandru Costin, Constantin Chera ; inginerii Alfred Boverman, Mihai Atanasiu

14 — *Apartament cu 1 1/2 camere, în care camera redusă este de fapt o nişă a camerei principale*
1. Cameră principală — 2. Dormitor sau nişă de dormit — 3. Bucătărie — 4. Baie — 5. Dulap încidit — 6. Vestibul.

Proiect nr. 11.
Suprafaţă locuibilă 24,00m². Repartizarea spaţiului locuibil într-o singură încăpere. Anexele sînt dimensionate la minimum. Nu sînt prevăzute dulapuri încidite.

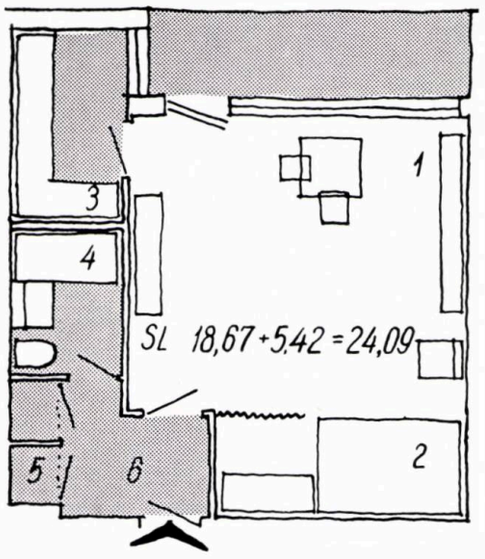

Proiect nr. 1.
Suprafaţă locuibilă 29,94m². Nişa de dormit generoasă, cu dulapuri încidite, dar, ca şi cea din proiectul nr.11, este greu de ventilat.

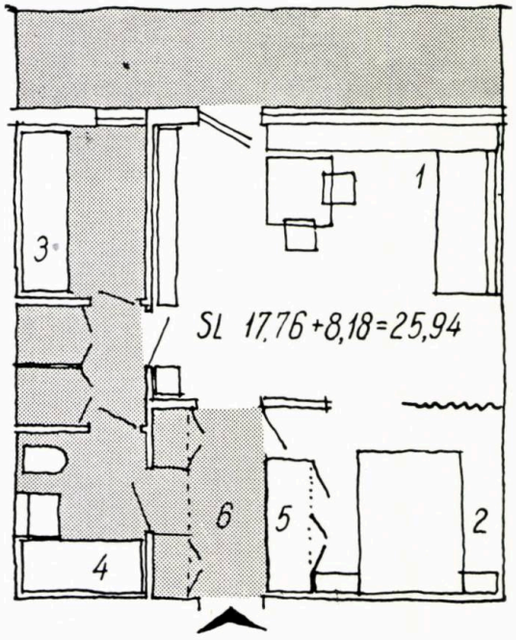

Proiect nr. 6
Suprafaţă locuibilă 24,22m². Nişa de dormit, cu un dulap încidit, are o aşezare favorabilă fiind luminată şi ventilată bine. De remarcat economicitatea soluţiei. Circulaţiile şi anexele reduse la minimum.

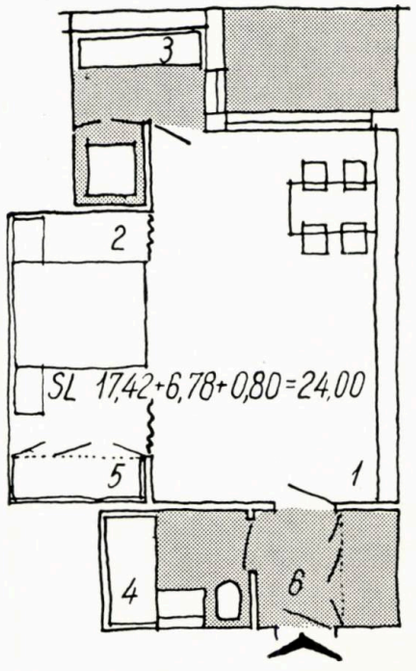

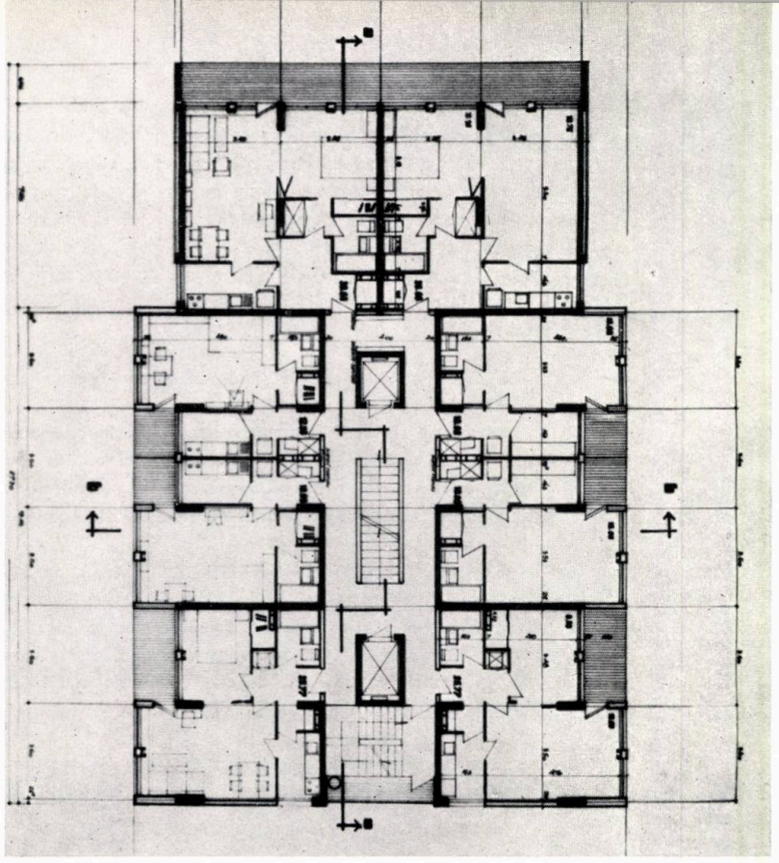

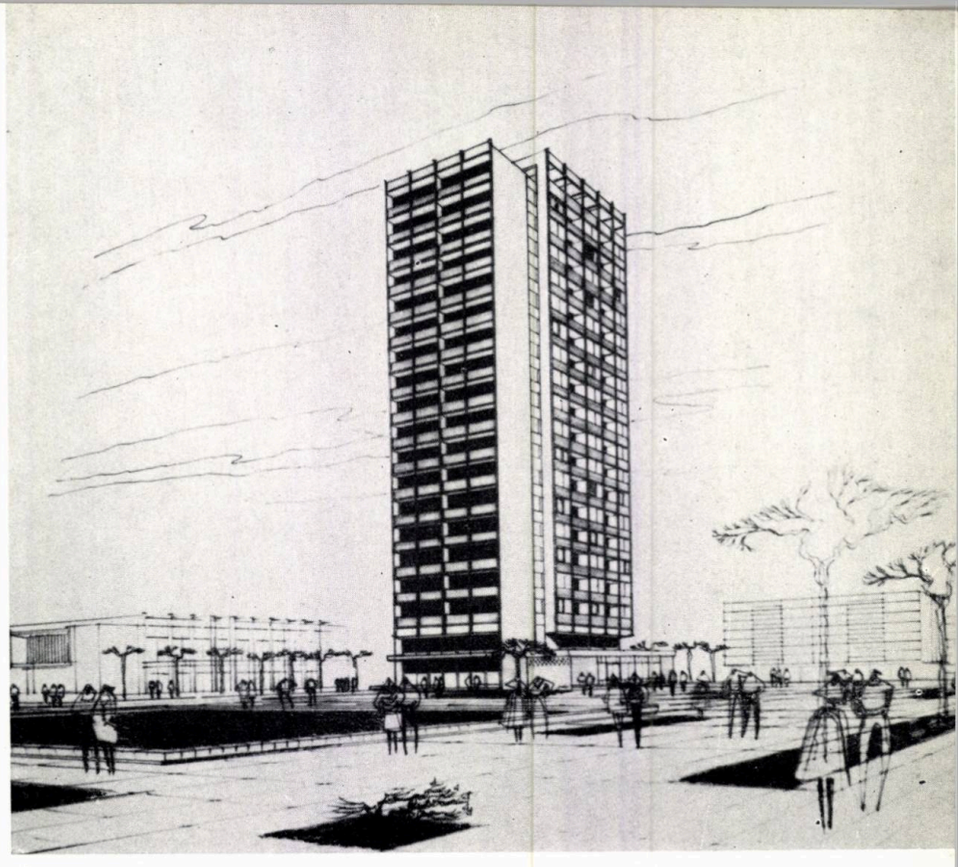

15 16

15, 16 — **Proiect nr. 17. Mențiune.**
Autori : arh. Marcel Laurian; inginerii Ion Berleanu, Adrian Lupaș; colaborator: ing. Radu Patraulea

Proiect nr. 8.
Suprafață locuibilă 23,96m². Nișa de dormit este așezată către lumină. Dimensiunile circulațiilor reduse. Soluție economică și confortabilă.

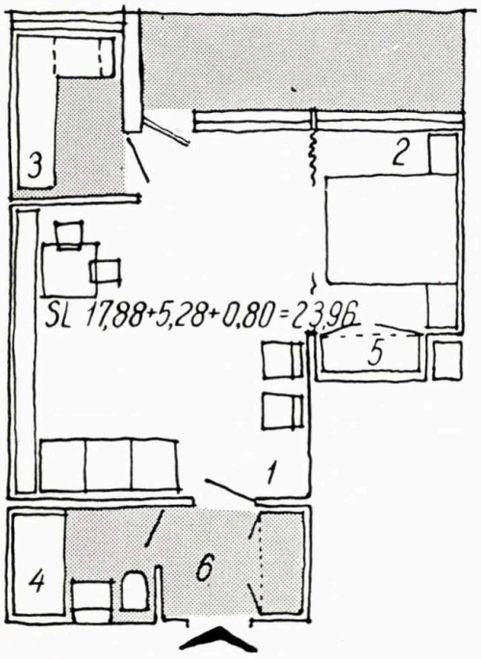

17 — *Apartament cu 1 1/2 camere repartizate în două încăperi decomandate*

a. Proiect nr. 17.
Suprafață locuibilă 24,67m². Repartizare funcțională valabilă numai pentru secțiuni de colț. Camera mică decomandată oferă posibiltatea cazării în acest tip de apartament a 4 persoane, însă mărește spațiul de circulație

b. Proiect nr. 13.
Suprafață locuibilă 24,11m². Cele două încăperi sînt aproape ca suprafață. Camera mică este decomandată. Legătura dintre cele două camere se face printr-un glasvand. Apartamentul, deși rațional ca suprafață, nu obține un spațiu larg locuibil

a

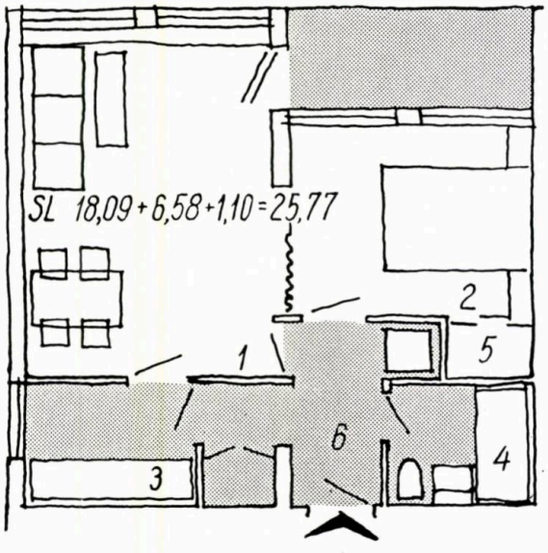

b

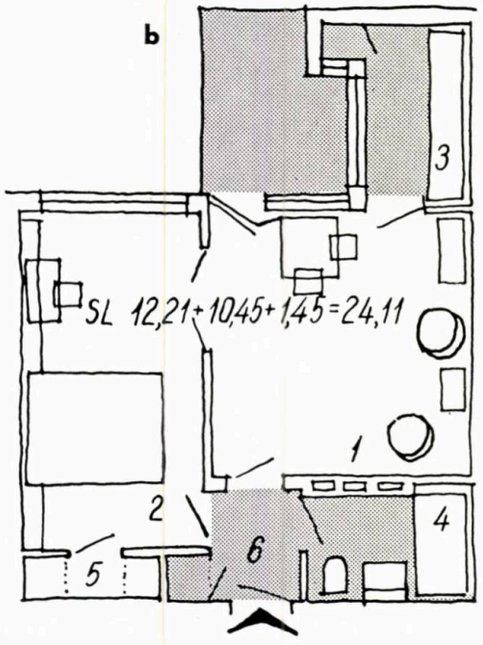

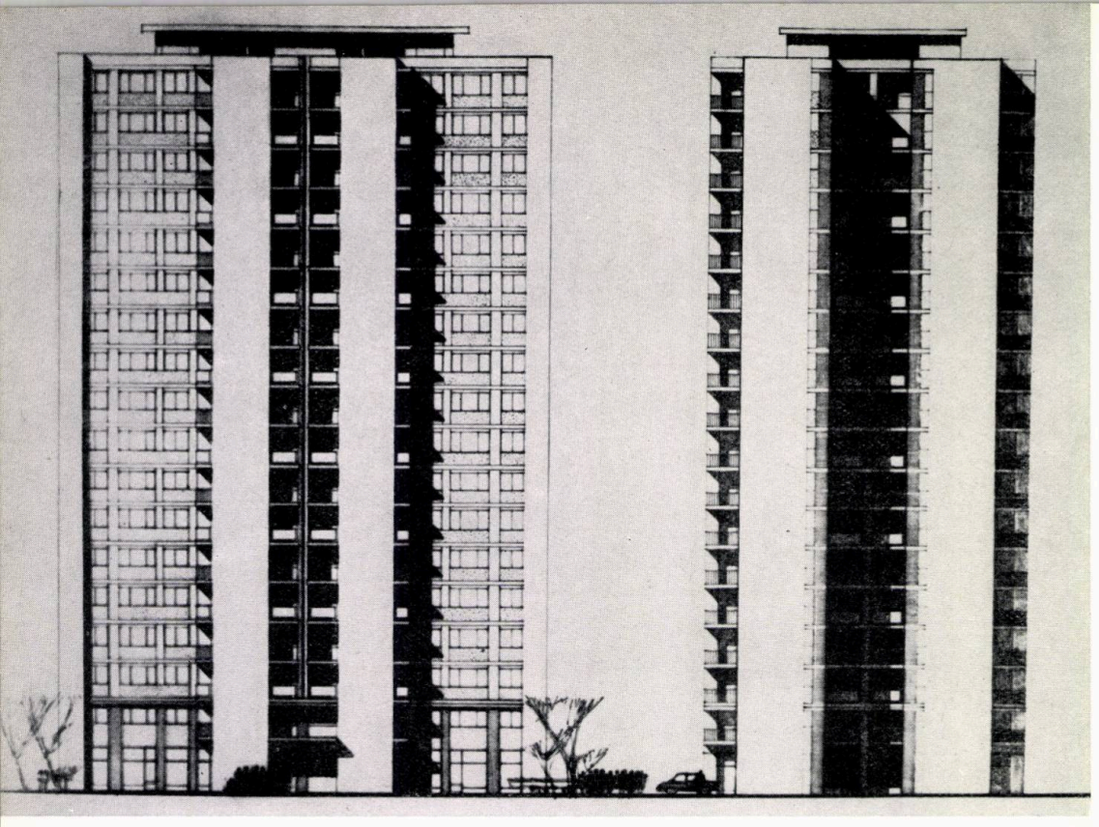

18, 19 — Proiect nr. 13. Menţiune.
Autori : arh. Willy Juster ; inginerii Mircea Radu, Haralambie Deliu, Sergiu Calmanovici, Isac Rapaport, Andrei Balaş, Iacob Schwartz

Din analiza comparativă a proiectelor s-a putut desprinde că depăşiri mari de preţ le-au prezentat proiectele cu spaţii largi de circulaţie comune, cu exces de logii în apartamente sau cu un număr mic de apartamente deservite de un nod de circulaţie. Din proiectele prezentate, şase au depăşiri între 21—30%, şase între 11—13%, şapte între 7—10%, iar şase proiecte se încadrează între —4% şi +0,7% faţă de preţul plafon (vezi tabela 3).

4. *Expresia arhitecturală corespunzătoare acestui tip de clădire.*

Acest criteriu, avînd un mare grad de subiectivitate, nu a fost precumpănitor. Studiile prezentate de concurenţi au putut fi judecate numai la nivelul unor scheme de faţadă, pe un volum ce rezultă din soluţiile de plan.

În general, proiectele selecţionate nr. 8, nr. 6, nr. 11, nr. 1 au avut de tratat jocuri de plinuri şi goluri pe nişte simple volume paralelipipedice. Proiectele nr. 25, nr. 17, nr. 13 aduc modificări de volum, care în cazul proiectului nr. 25 sînt favorabile, în timp ce la proiectul nr. 13 îl fărămiţează şi minimalizează.

5. *Structura, instalaţiile* au fost criterii importante, analizate de specialiştii din juriu, care au contribuit la

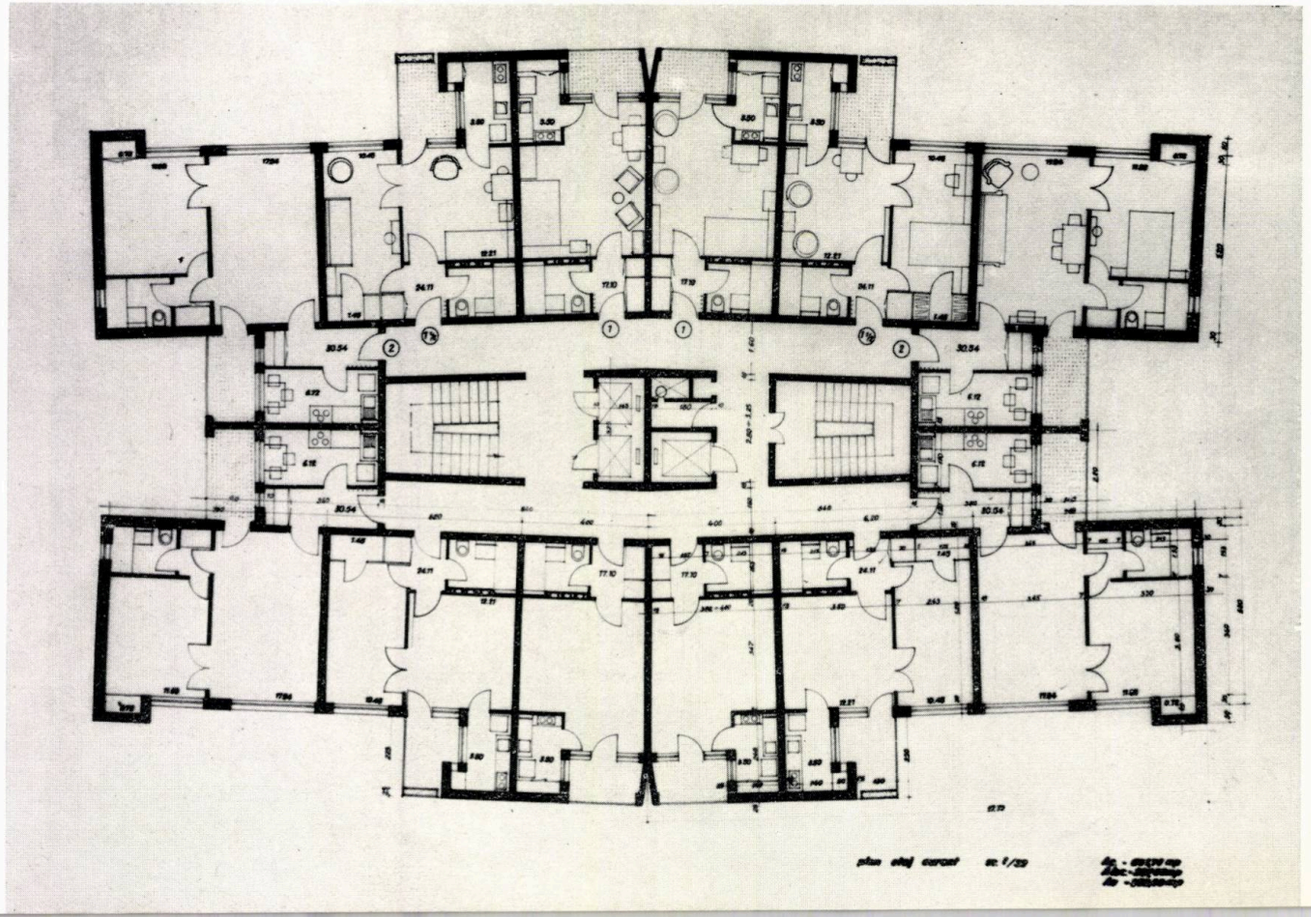

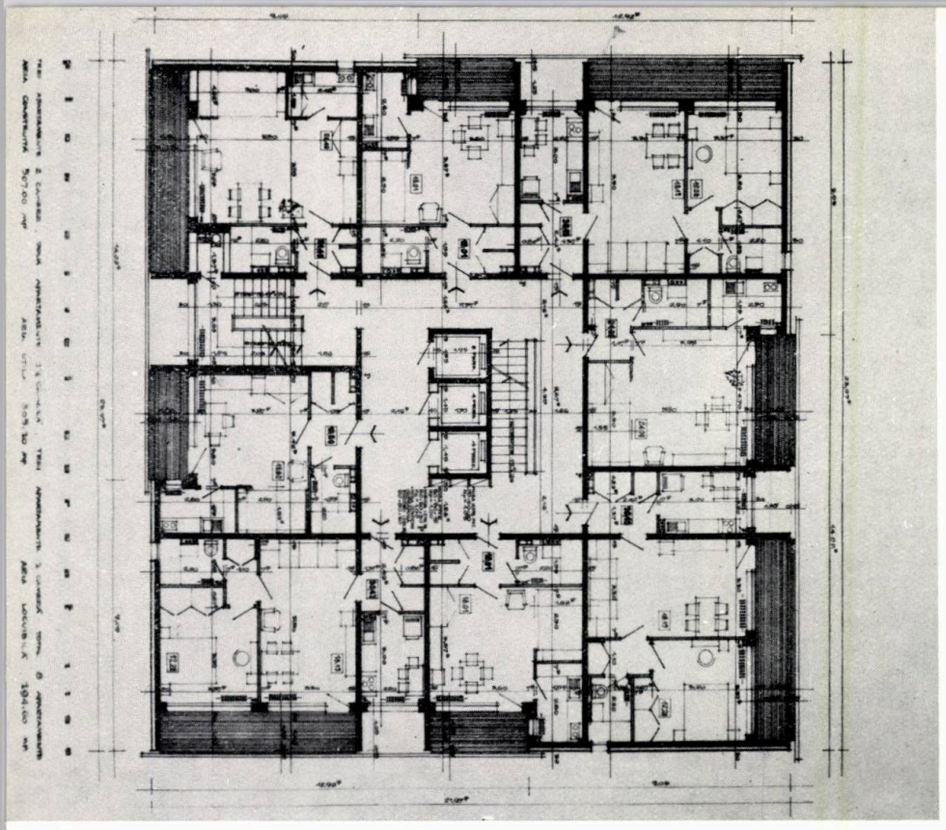

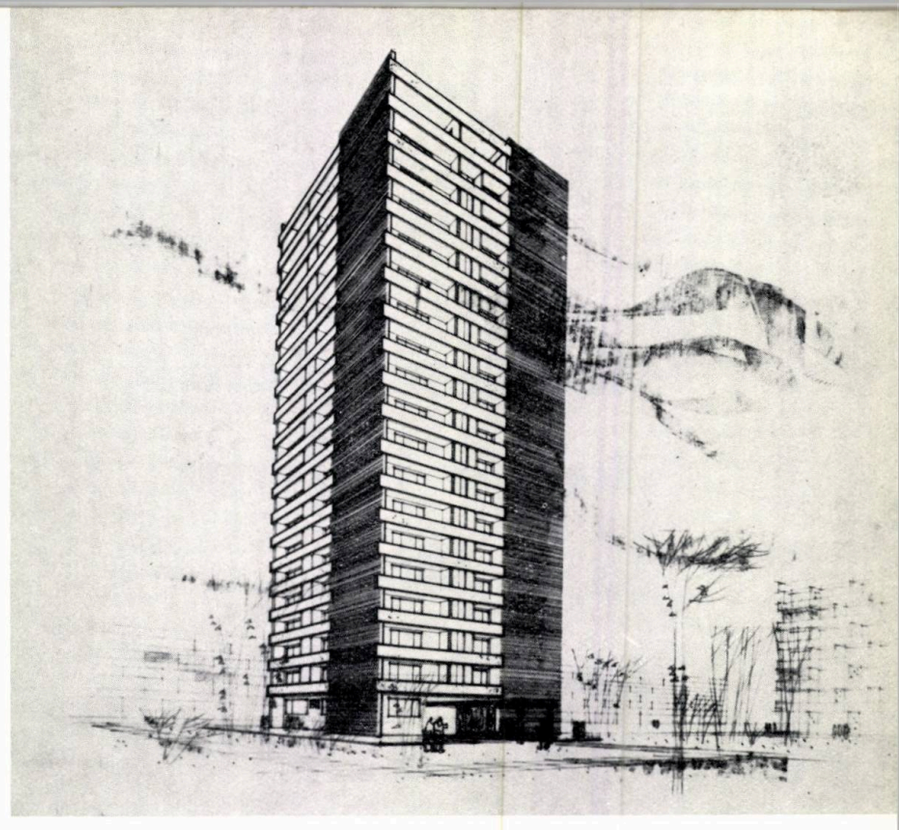

20, 21 — Proiect nr. 11. Mențiune.
Autori : arhitecții Titu Elian, Nicolae Opreanu, Dinu Elian, ing. Valentin Georgescu

22 — Proiect nr. 1. Mențiune.
Autori : arh. Ștefan Perianu, inginerii Ion Ardeleanu, Tatiana Ardeleanu

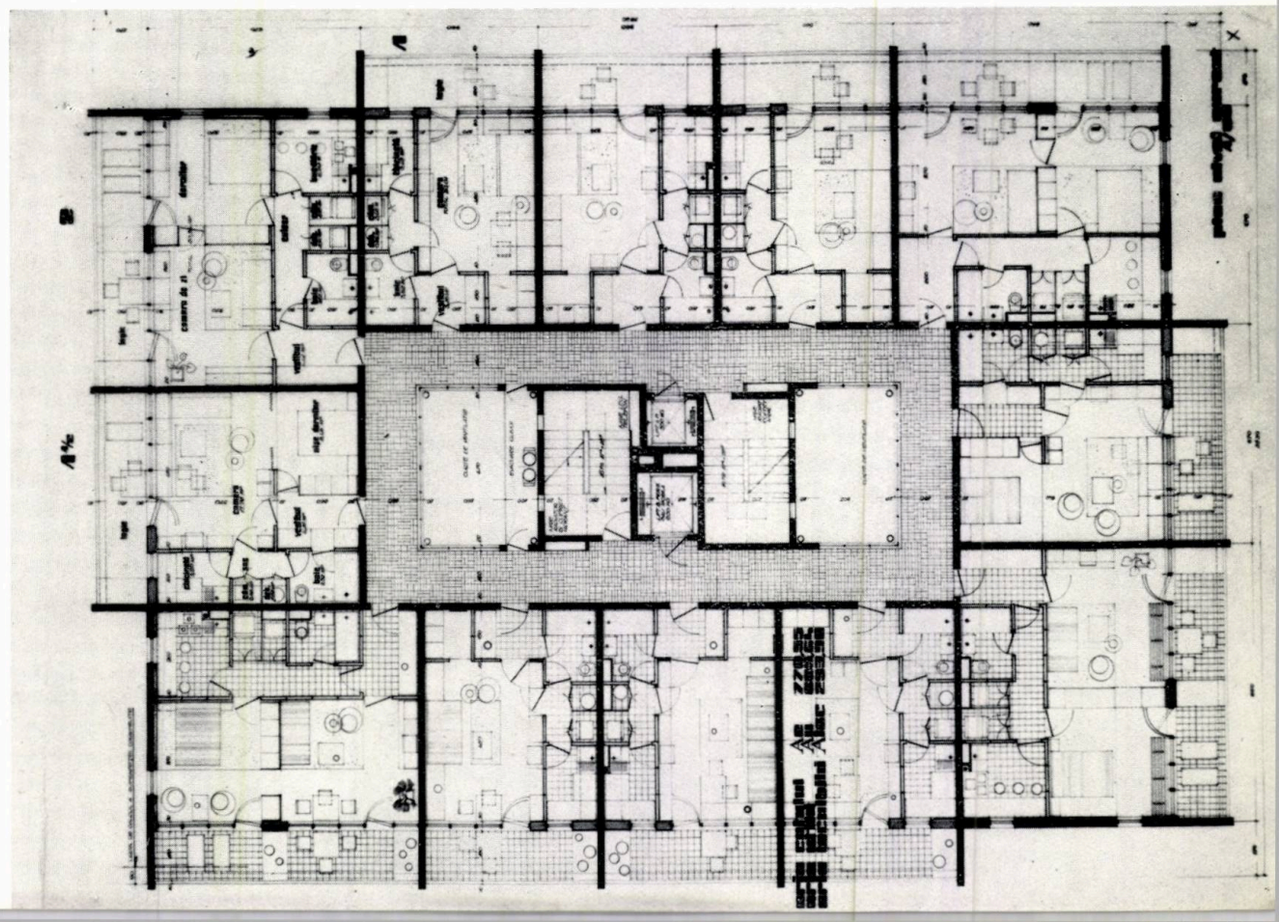

selecționarea proiectelor, însă după ce aspectele funcționale au fost apreciate ca valabile.

★

În concluzie, acest concurs a prilejuit o confruntare de păreri între arhitecți și ingineri, în problema clădirilor cu multe niveluri. S-a desprins ideea valabilității soluțiilor compacte, cu multe apartamente la scară și nod de circulație. De asemenea, posibilitatea asamblării în cadrul acestor clădiri a unor apartamente diferite ca tipuri, cu o funcționalitate bună, în cadrul unei structuri rezistente la gradul 7 de seismicitate. A fost verificată tema pentru apartamentul de 1 1/2 camere și clarificate o serie de aspecte legate de acest tip de apartament. Încadrarea acestor clădiri în actualele prețuri plafon a fost demonstrată de un număr de proiecte și verificate cu atenție de juriu. A mai rămas încă de verificat prin proiectare o serie de aspecte legate de posibilități mai variate de asamblare, de noi tipuri de apartamente, cît și de costul real, nu cel comparativ-convențional al unei clădiri cu 16—18 niveluri.

Acest concurs poate fi considerat ca o contribuție la rezolvarea problemei clădirilor înalte și un ajutor care va fi desigur fructificat de proiectanți.

academicianul duiliu marcu la a 80-a aniversare

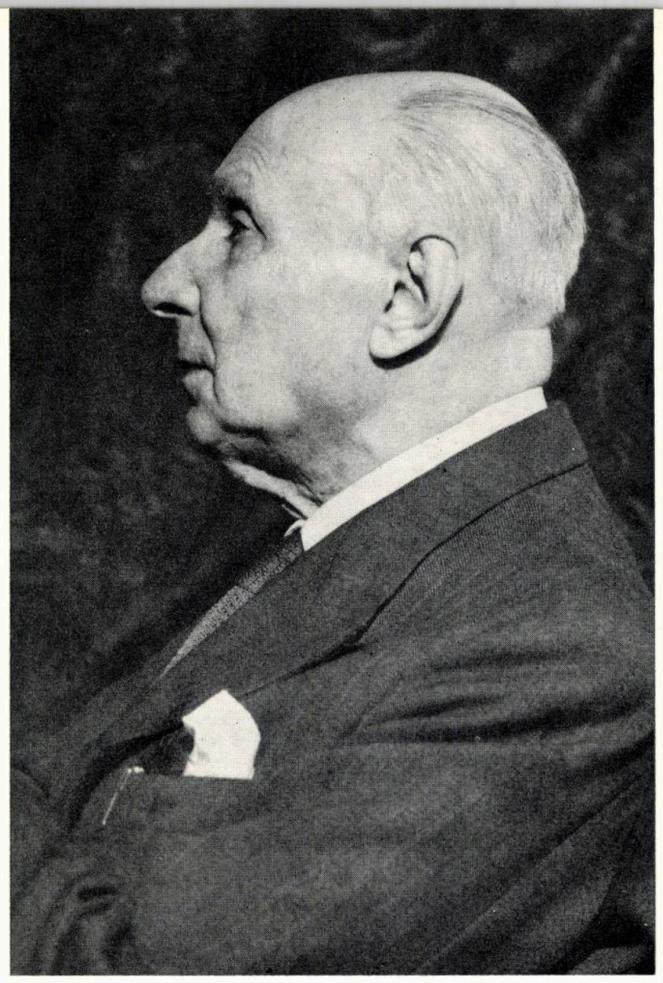

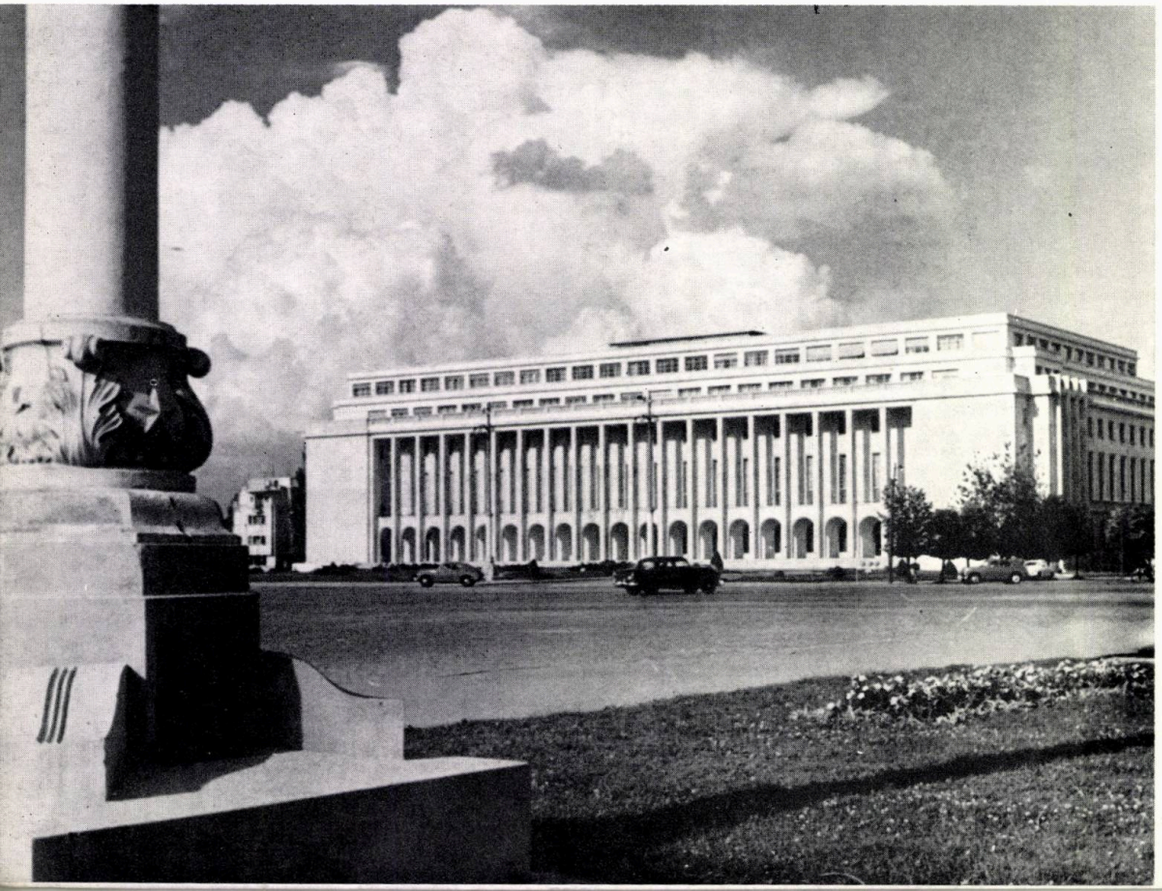

1 | 2 3

1 — *Palatul Consiliului de Miniştri*
2 — *Palatul Consiliului de Miniştri — Planul etajului I*
3 — *Sală de festivităţi din Palatul Consiliului de Miniştri*

Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de viață a academicianului profesor arhitect Duiliu Marcu, Uniunea arhitecților din R. P. Română a organizat o expoziție retrospectivă a lucrărilor acestuia. Vernisajul expoziției a avut loc marți 30 martie a. c. la Casa arhitectului din București.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. arh. Ascanio Damian, rectorul Institutului de arhitectură « Ion Mincu », care a subliniat aportul deosebit al acad. Duiliu marcu în arhitectura și activitatea urbanistică din țara noastră. Asistența a vizitat apoi expoziția care cuprindea peste 200 de lucrări de arhitectură și grafică. Printre proiectele expuse se numără cele ale clădirilor Consiliului de Miniștri, Academiei Militare Generale, Ministerului Industriei Alimentare, Comitetului de Stat al Planificării, pentru extinderea hotelului Athenée Palace și Teatrului de stat din Timișoara, precum și proiectele unor complexe de locuințe din București și alte centre ale țării.

Cu acest prilej, la Casa oamenilor de știință a avut loc o reuniune. Au participat academicieni, profesori universitari, arhitecți și alți oameni de știință, cultură și artă. Participanții care au luat cuvîntul au relevat munca și opera sărbătoritului. Felicitînd călduros pe sărbătorit, arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților, i-a înmînat o efigie. Răspunzînd, acad. Duiliu Marcu și-a exprimat recunoștința pentru înalta apreciere dată activității sale.

(Agerpres)

Sărbătorindu-i cei 80 de ani de viață, cinstim frumoasa vîrstă profesională de peste 55 de ani a academicianului profesor arhitect Duiliu Marcu.

Sînt anii în care, printr-o muncă creatoare neobosită, a realizat opera ce-l onorează și care a adăugat valori patrimoniului culturii noastre.

Pregătit în vestita și exigenta « École des Beaux Arts » din Paris, elev prețuit al maestrului Laloux, culege aprecieri cu totul deosebite în decursul studiilor ; frecvența « medaliilor », acordate de jurii lucrărilor valorosului student, arată posibilitățile remarcabile și chemarea pe care o avea pentru profesiunea căreia se pregătea să i se dedice.

La conturarea trăsăturilor sale profesionale contribuie totodată cadrul arhitectural pe care-l oferea capitala Franței, cadru pe care studentul Duiliu Marcu l-a analizat cu mult interes, precum și pulsația vieții culturale și artistice în a cărei ambianță a trăit acești ani.

Prezența la Paris — în aceeași perioadă — a unui grup de talentați studenți români care urmau arhitectura, pictura, sculptura, întreține pentru fiecare din ei permanenta prezență românească în gîndurile și aspirațiile lor profesionale.

Terminînd studiile cu o substanțială pregătire, după o etapă de activitate practică la Paris, arhitectul Duiliu Marcu revine în țară intrînd cu pasiune și entuziasm în viața profesională, care-l va consacra ca o personalitate de frunte a arhitecturii românești din epoca sa.

Începuturile sale profesionale în țară se înscriu pe linia tradițională, condiționate pe de o parte de stadiul întîrziat al mijloacelor de construcție, datorit în mare măsură înapoierii în care se afla industria noastră, iar

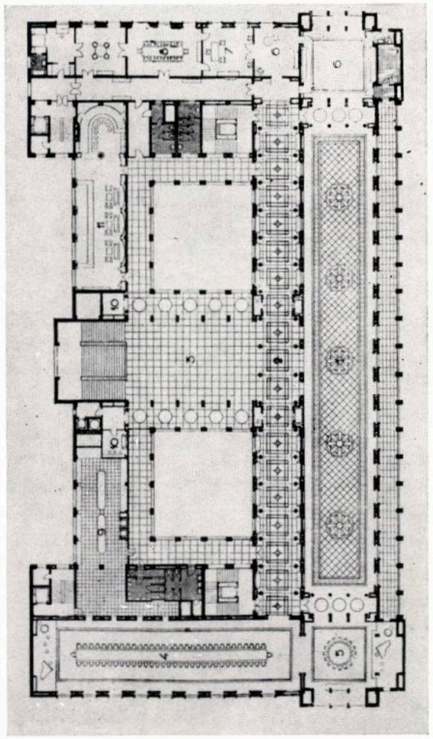

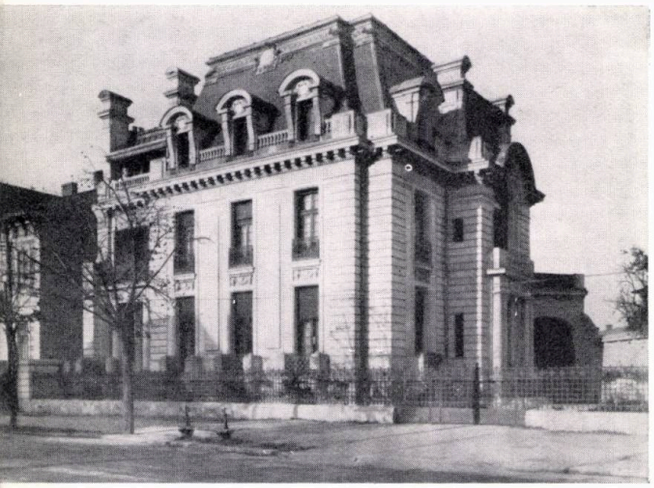

Locuință pe bd. Ana Ipătescu nr. 54 — București

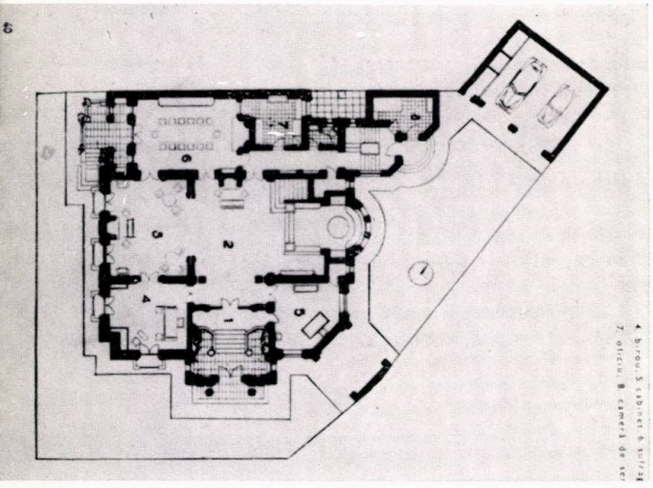

Planul parterului locuinței de pe bd. Ana Ipătescu nr. 54

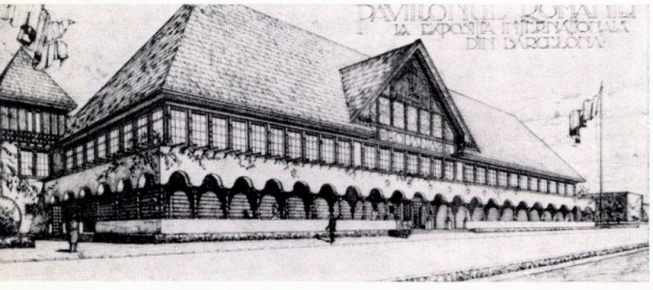

Pavilionul României la expoziția internațională de la Barcelona, 1929

Locuință pe Aleea Modrogan nr. 1 — București

Bloc cu locuințe pe str. Dicnisie Lupu nr. 2 — București

ca expresie, de spiritul școlii pe care o absolvise, sau de influența pe care au exercitat-o asupra sa figurile proeminente ale arhitecturii românești din acea vreme. Este perioada în care, în lucrările sale, se exprimă uneori interpretînd — cu amprenta disciplinei franceze — formele arhitecturii clasice, alteori formele ce-și trag inspirația din specificul arhitecturii monumentelor vechi românești, pe care le-a cercetat cu deosebit interes.

Dintre lucrările caracteristice pentru creația sa din această etapă, lucrări în care se citesc robustele calități ce vor continua să se dezvolte și în operele sale de mai tîrziu, amintim: fostul ansamblu al pavilionului artelor (salonul oficial) și restaurantului « La colonade » de pe șos. Kiseleff, construcțiile care adăpostesc stațiile de transformatori electrici din Sinaia, teatrul orașului Timișoara, Școala politehnică din Timișoara, clădiri de locuit și altele, toate realizate pînă către anul 1928.

Cu toate reușitele obținute în lucrările acestui început al carierei sale și cu tot interesul său pentru valorile arhitecturii tradiționale românești, arhitectul Duiliu Marcu, înmănunchind armonios rolul constructorului inițiat cu acela al creatorului talentat, și receptiv la întregul fenomen evolutiv al timpului, se îndreaptă hotărît spre însușirea noilor mijloace de soluționare materială a operei și găsirea posibilităților de exprimare plastic-arhitecturală, corespunzătoare programelor contemporane, materialelor și metodelor noi de construcție.

Arhitectura trăia la acea dată o hotărîtoare evoluție. Programele de arhitectură își lărgeau sensurile și-și îmbogățeau cuprinsul pentru a răspunde noilor cerințe ale societății. Mijloacele de realizare a construcțiilor se îmbogățeau prin definitiva afirmare a noilor materiale,

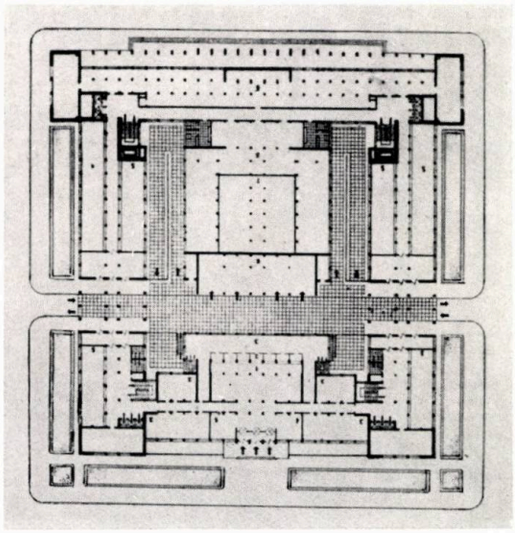

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor
Plan parter

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Imobil cu birouri și locuințe pe bd. General Magheru nr. 14 — București (fotografie executată înainte de construirea clădirilor alăturate)

betonul armat și sticla, și prin introducerea de noi tehnici corespunzătoare, antrenînd — o dată cu acestea — evoluția expresiei arhitecturii. Urbanismului, datorită dezvoltării rapide a aglomerațiilor urbane, i se puneau probleme cu totul noi ca specific și scară.

Este o epocă de adîncă prefacere a arhitecturii, cînd multe din mijloacele și concepțiile tradiționale încep a fi depășite. Este momentul în care încep spectaculoase demonstrații ale științei și tehnicii în ascensiune.

Marile posibilități oferite arhitecturii aveau să fie explorate și valorificate de arhitecții care, cu o pregătire temeinică și largi orizonturi culturale, trăind prefacerile momentului și intuind viitorul, se angajează în lupta pentru afirmarea noului.

Istoria arhitecturii înregistrează, în această perioadă, în diferite țări, prezența unor puternice personalități, care prin operele lor își aduc contribuția hotărîtoare la această evoluție.

Academicianul Duiliu Marcu este una din personalitățile care în țara noastră a promovat cu fermitate noile mijloace și concepții în arhitectură.

El s-a angajat hotărît pe acest nou drum, pe care îl va urma din convingere și cu pasiune în decursul întregii sale activități.

Precizarea acestei poziții, în elementele ei esențiale progresistă, rezultat al studiilor și experienței proprii, intervine într-un climat plastic-arhitectural eteroclit, întreținut de dezorientarea și gustul dubios al burgheziei noastre — comanditarul lucrărilor — climat în care se alăturau cele mai ciudate forme și stiluri, cărora mijloacele tradiționale de construcție sau metodele de pastișare în stucaturi le erau suficiente.

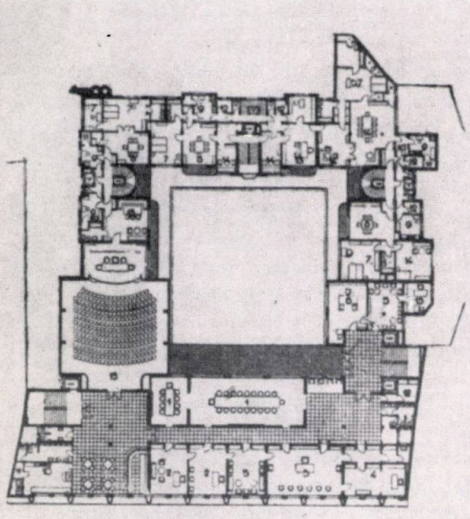

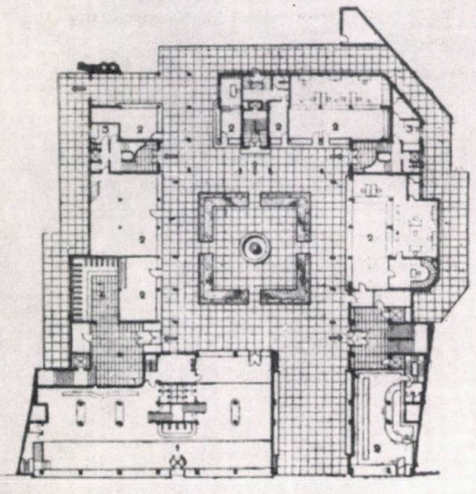

1 2 4 3 | 5 6 7

1 — *Sediul Ministerului Industriei Bunurilor de Consum, pe Calea Victoriei*
2, 3 — *Ministerul Industriei Bunurilor de Consum — Plan parter și plan etaj I*
4 — *Biblioteca Academiei R.P.R.*
5 — *Proiect de concurs pentru Academia Română (1927)*
6 — *Planurile etajelor II ale sălilor de lectură din Biblioteca Academiei R.P.R.*
7 — *Studiu pentru sistematizarea Pieței Victoriei*

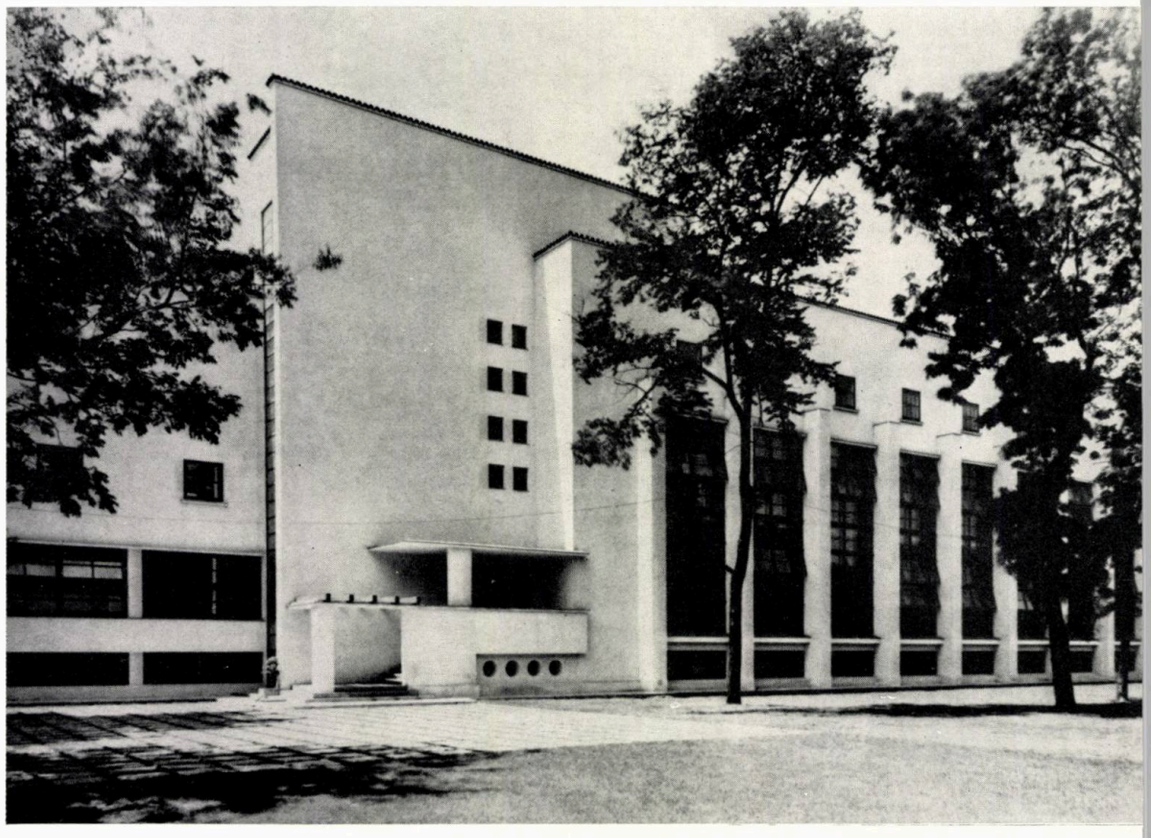

Arhitectul Duiliu Marcu, prin convingătoarea reușită a operelor sale, — opere urmate apoi și de realizările altor valoroși arhitecți care l-au însoțit pe același drum — a conferit un deosebit prestigiu noii noastre arhitecturi, contribuind la reorientarea gustului public de la noi și totodată la înălțarea propriului său credit profesional, ceea ce explică numeroasele solicitări de a proiecta multe din cele mai însemnate edificii publice, ca și o serie de clădiri cu destinație particulară. Biblioteca Academiei R.P.R., Palatul Ministerului Transporturilor — proiect executat în colaborare cu serviciul de proiectare C.F.R., Academia Militară, Palatul Comitetului de Stat al Planificării, Palatul Președinției Consiliului de Miniștri, Palatul fostei societăți « Mica », pavilionul României la expoziția universală de la Paris din 1937, sînt numai cîteva din importantele sale realizări arhitectonice care înmănunchează ansamblul marilor calități ce-i caracterizează opera. Lucrările sale de mai mică amploare — între care numeroase locuințe — tratate cu aceeași scrupulozitate profesională, poartă de asemenea amprenta personalității sale în soluționarea confortului și ambianței proprii interioare, ca și în distinsa ținută a înfățișării exterioare.

Dar calitățile operei de arhitectură nu s-au mărginit, în lucrările sale, numai la limitele obiectului în sine — izolat. Un simț al armonizării în ansamblu a maselor arhitecturale, al organizării cadrului arhitectonic și

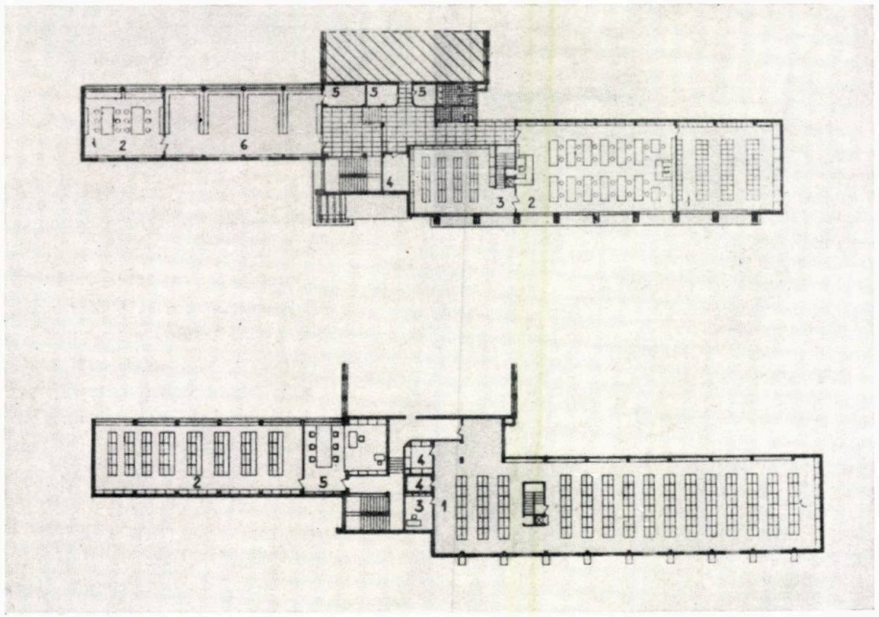

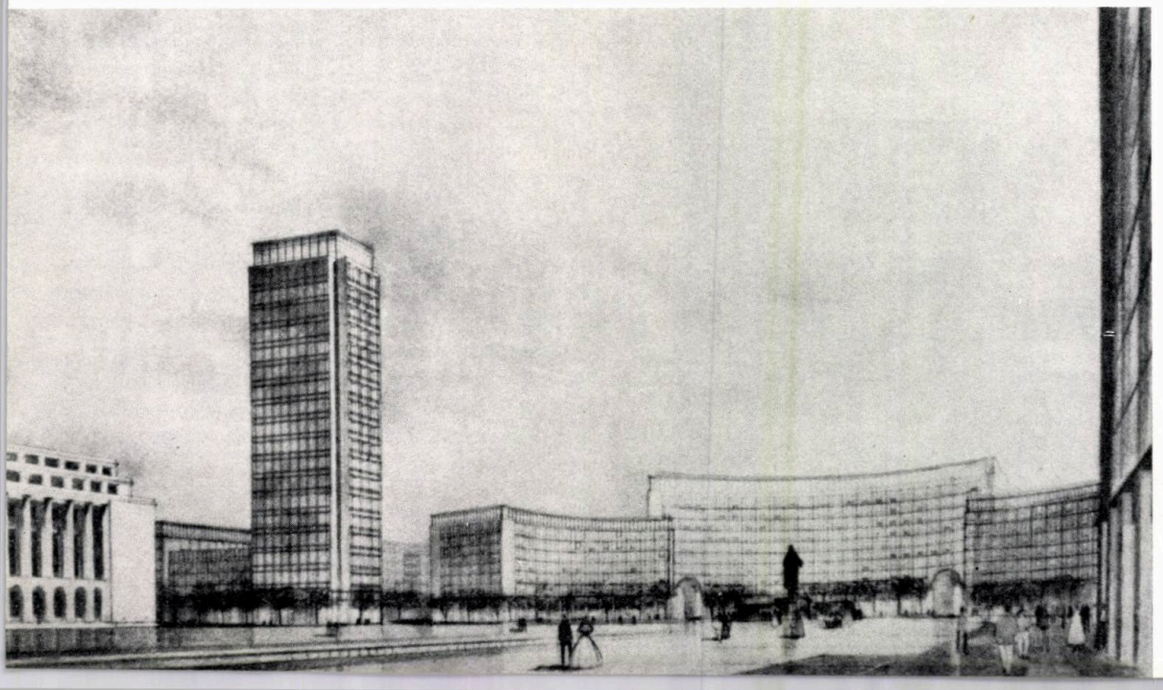

peisajistic ambiant în care urmează a se înscrie edificiul, l-a ajutat ca încă de la primele sale lucrări să obțină, pe lîngă subtile soluționări ale arhitecturii obiectului, și crearea unei atmosfere de ansamblu, proprie temei tratate.

Sesizînd ceea ce intervenea nou în fenomenul de arhitectură, cu experiența sa continuu îmbogățită, conștient că arhitectura timpurilor moderne nu poate răspunde rolului său social decît lărgindu-și domeniul de la unicat la ansamblu, preocupările sale în această direcție se dezvoltă continuu, ajungînd la o treaptă superioară, marcată de interesul major acordat problemelor urbanistice.

În timp ce practica profesională de specialitate rare ori depășea cadrul limitat și particularizat al comenzilor de arhitectură din acea vreme, acțiunile pe care le-a întreprins arhitectul Duiliu Marcu, pentru difuzarea noțiunilor de urbanism și prin activitatea sa aplicată în acest domeniu, au constituit pași hotărîtori pentru împămîntenirea la noi în țară a concepției ansamblurilor urbanistice.

Studiile privind, parțial sau în întregime, teritoriul anumitor centre aglomerate, lucrări în care a urmărit să asigure omului și colectivităților un cadru de viață confortabilă și demnă, ajung să polarizeze o bună parte din activitatea sa profesională ca urbanist. Elaborarea planului de sistematizare a orașului București (în 1935 împreună cu un colectiv), sistematizarea orașelor Buzău, Timișul de Sus și Brașov (ultimele în colaborare cu serviciul tehnic al orașului), sistematizări parțiale pentru orașele Bacău și Curtea de Argeș, studii pentru cartierul universitar și pentru diverse piețe principale din Capitală și alte proiecte, exprimă limpezimea concepțiilor sale și sensurile generoase și totodată realiste ale soluțiilor urbanistice propuse.

Dar trăsătura fundamentală, pe care o reflectă întreaga operă de arhitectură și urbanism a arhitectului Duiliu Marcu, este caracterul ei progresist.

Cu o viziune de largă respirație, trecută prin filtrul posibilităților de realizare, cu o accepție superioară a rezolvării confortului și cu preocuparea de realizare a unității dintre conținut, tehnică și expresie, operele sale și-au cîștigat o valoare realistă. Receptivitatea sa pentru nou, intuiția în orientarea către ceea ce are perspective de dezvoltare, aplicarea justă a legilor compoziției, promovarea mijloacelor celor mai potrivite temei și locului, conferă valabilitatea în timp a realizărilor sale. Preocuparea sa permanentă pentru crearea cadrului de viață propriu și demn, apelul la forme la care vibrează sensibilitatea oamenilor, legătura subtilă pe care o obține între om și masa clădirilor, toate contribuie la umanizarea creațiilor sale. Înfățișarea ponderată și armonioasă ce se remarcă în manifestările sale rezultă din folosirea raporturilor moderate și a justelor proporții, asociate cu o exprimare clară și simplă.

Exigența și scrupulozitatea sa — concretizate în grija de a gîndi fiecare amănunt și în atenția acordată condițiilor de realizare — îi îngăduie să controleze toate aspectele realizării fizice a edificiilor și să obțină o cît mai fidelă redare a concepției de bază.

Toate aceste calități cumulate învestesc creația maestrului cu titlul de operă progresistă.

1 — *Palatul Comitetului de Stat al Planificării*
2 — *Plan parter*
3 — *Academia Militară (proiect)*
4 — *Planul parterului*
5 — *Academia Militară — Vederea ansamblului*

2 | 3 4
I | 5

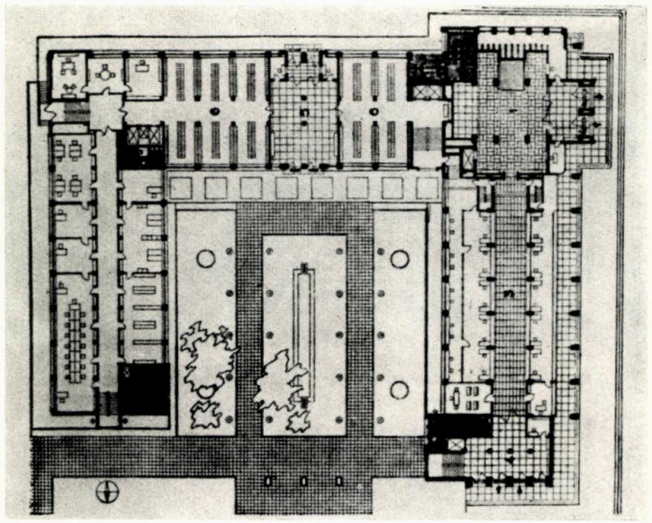

Vastul cîmp al activității profesionale aplicate — deși cel mai elocvent în exprimarea directă a calităților — reprezintă însă numai una din laturile cărora și-a dăruit competența arhitectul Duiliu Marcu.

Personalitatea sa profesională, bogata sa experiență, cunoștințele ample acumulate prin studii și călătorii, interesul manifestat continuu pentru ridicarea prestigiului arhitecturii noastre, precum și calitățile sale didactice, l-au făcut și un excelent profesor, pe sale școala românească de arhitectură l-a avut activ timp de 27 de ani (1928—1955), predînd la început cursul de « Istoria arhitecturii universale » și ulterior ca profesor de « Arhitectură generală aplicată », conducînd un atelier de proiectare.

Dincolo de cunoștințele de specialitate transmise de profesor prin cele mai grăitoare mijloace — evocări esențiale și reprezentări grafice de remarcabilă virtuozitate și expresivitate — numeroasele serii de studenți pe care i-a instruit au beneficiat totodată de îndrumările și de contactul cu metodele sale, cu modul său de muncă, prețioase călăuze pentru structurarea lor profesională.

O altă latură a activității sale a fost aportul prețios dat proiectării de arhitectură și urbanism, precum și acțiunilor pentru conservarea valoroaselor vestigii ale arhitecturii noastre tradiționale, prin exercitarea cu deplin simț de răspundere, cu conștiinciozitate și lărgime de vederi, a atribuțiunilor de îndrumare și coordonare ce i-au revenit ca vicepreședinte al Consiliului tehnic superior, președinte al Comisiei superioare de avizare a proiectelor, director general al Direcției monumentelor istorice și din alte funcții de specialitate ce i-au fost încredințate în cadrul aparatului de stat.

Aceste misiuni i-au prilejuit prezența în toate problemele mari ale arhitecturii și urbanismului țării noastre în plină prefacere pe drumul socialismului — probleme la a căror rezolvare și-a adus întreaga participare.

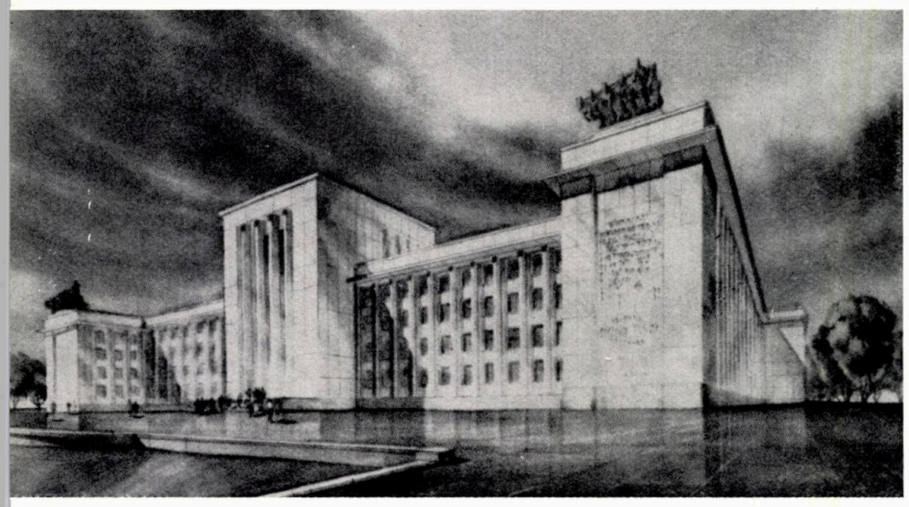

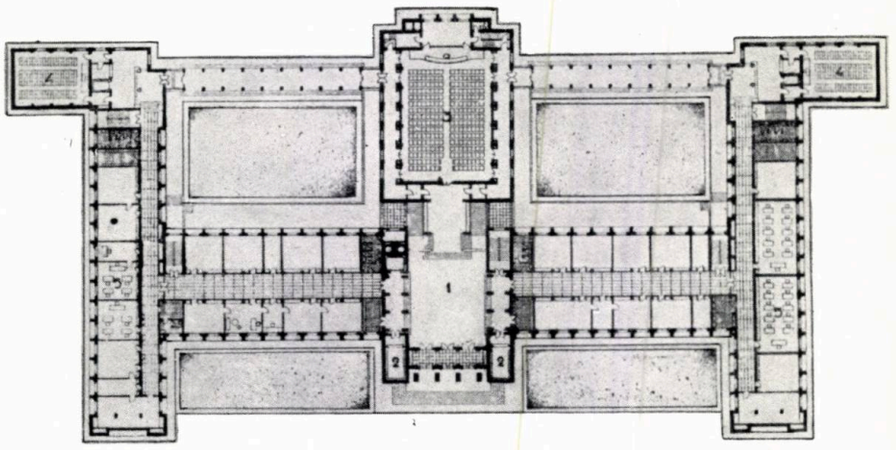

În această situație, oferindu-i-se o imagine de ansamblu și cu o viziune de coordonator, el a sesizat nevoia ajutorului activ al științei pentru disciplinele arhitecturii și urbanismului, devenind susținător al creării unui organism științific de specialitate în cadrul Academiei R.P.R., pentru realizarea căruia a intervenit cu hotărîre.

Dar pe lîngă nenumărate aspecte ale activității sale profesionale, tovarășul academician Duiliu Marcu a găsit totodată resurse proprii pentru a desfășura cu interes și atașament o susținută activitate obștească, cu deosebire în calitatea în care l-au situat meritele și prestigiul său, aceea de președinte, iar actualmente președinte de onoare, al Uniunii arhitecților din R.P.R.

Valoarea rezultatelor obținute prin munca sa, opera sa care-l situează ca personalitate de frunte a arhitecturii românești dintre cele două războaie și atașamentul patriotic cu care a contribuit, alături de întreaga masă de arhitecți, la rezolvarea sarcinilor ce au revenit arhitecturii în cadrul orînduirii noastre democrat-populare, și entuziasmul cu care s-a încadrat în efortul poporului nostru pentru construirea vieții noi socialiste, i-au adus încununarea cu Premiul de Stat, cu înalte ordine ale Republicii și acordarea titlului de academician.

Împlinind acum venerabila vîrstă de 80 de ani, avem perspectiva necesară unei priviri de ansamblu asupra personalității multilaterale a academicianului Duiliu Marcu, proiectată într-o operă progresistă, care străbate cu cinste timpul și evoluția concepțiilor, și într-o activitate neobosită, expresie a identificării noțiunii de muncă cu însăși viața.

Anii mulți de viață pe care îi dorim îi prilejuiesc bucuria de a vedea și mai departe noile generații angajate pe drumul progresului arhitecturii românești, drum pe care l-a marcat cu o operă exemplară.

Arh. STAN BORTNOWSKI

Timişoara — Teatrul de operă şi balet

în discuţie:

problemele sistematizării oraşului timişoara

plenara filialei banat a uniunii arhitecţilor din R.P.R.

Uniunea arhitecţilor din R.P.R., Filiala Banat, a organizat în zilele de 5, 6 şi 7 noiembrie 1964 o plenară cu tema « Schiţa de sistematizare şi problemele reconstrucţiei oraşului Timişoara ».

La lucrările plenarei, care s-au desfăşurat la Timişoara, au luat parte: ing. Petre Blajovici, prim-secretar al Comitetului Regional P.M.R.-Banat, prof. arh. Gustav Gusti, vicepreşedinte al Comitetului de stat pentru construcţii, arhitectură şi sistematizare, Coriolan Pop, prim-secretar al Comitetului Orăşenesc P.M.R.-Timişoara, ing. Trandafir Cocîrlă, secretar al Comitetului Regional P.M.R.-Banat, ing. Ilie Moldovan, secretar al Comitetului Orăşenesc P.M.R.-Timişoara, Vasile Daju, preşedintele Sfatului Popular Regional Banat, ing. Ion Popeţi, preşedintele Sfatului Popular Orăşenesc Timişoara, conf. arh. Anton Moisescu şi Ludovic David, secretari ai Uniunii arhitecţilor din R.P.R., ing. Pavel Runcan, din Secretariatul general al Consiliului de Miniştri, arhitecţi, ingineri şi artişti plastici din localitate, precum şi un număr de arhitecţi invitaţi din Bucureşti şi din alte oraşe ale ţării.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor plenarei, ing. Petre Blajovici, prim-secretar al Comitetului Regional P.M.R.-Banat, a adus un călduros salut din partea Biroului Comitetului Regional P.M.R.-Banat şi a Comitetului Executiv al Sfatului Popular Regional Banat, după care a făcut o scurtă prezentare a sarcinilor ce revin organelor de partid şi de stat, precum şi cadrelor de specialitate în sistematizarea oraşului Timişoara.

În continuare, arh. Constantin Vodă, director tehnic al D.S.A.P.C.-Banat, a dat citire unui referat asupra problemelor sistematizării oraşului Timişoara.

Noi blocuri de locuinţe la Timişoara

REFERAT

ASUPRA PROBLEMELOR DE SISTEMATIZARE A ORAŞULUI TIMIŞOARA

(extrase)

Plenara Filialei Banat a Uniunii arhitecţilor din R.P.R. se desfăşoară într-o perioadă de intensă construcţie socialistă a capitalei Banatului. Sub grija şi continua îndrumare a partidului, oraşul Timişoara devine pe zi ce trece un important centru industrial şi un puternic locaş al ştiinţei şi culturii bănăţene.

În anii regimului democrat-popular a luat fiinţă la Timişoara o universitate, iar activitatea Institutului Politehnic a crescut prin înfiinţarea de noi facultăţi.

În vederea funcţionării acestor instituţii de învăţămînt superior au fost alocate importante fonduri pentru construcţii de noi săli de cursuri, laboratoare, cămine, cantine etc.

Edificiul noii universităţi este o mărturie a grijii partidului faţă de progresul ştiinţei şi culturii poporului.

Industria timişoreană s-a dezvoltat şi amplificat prin modernizarea instalaţiilor existente şi construirea de noi unităţi. Astăzi lucrează în industria timişoreană peste 47 000 lucrători; pentru viitor, se preconizează noi dezvoltări şi înfiinţări de industrii, avîndu-se în vedere mîna de lucru calificată existentă, cît şi situaţia geografică favorabilă.Produsele de bunuri de larg consum ale industriei timişorene sînt tot mai mult căutate, atît pe piaţa internă, cît şi pe cea externă.

Construcţiile de locuinţe s-au realizat pe principiul completării spaţiilor goale din zonele centrale, iar în momentul de faţă s-a trecut la executarea unor mari ansambluri, cum ar fi cele de pe str. Tipografilor şi str. 13 Decembrie. Sînt în curs de proiectare, pe teritorii aproape libere, şi alte ansambluri ce însumează un număr de peste 7 000 apartamente.

În vederea construirii unui centru civic al oraşului, D.S.A.P.C.-Banat a fost sprijinit de către Uniunea arhitecţilor prin concursul de arhitectură ce a avut loc în anul 1962 şi la care a participat un mare număr de arhitecţi. (. . .)

Oraşul Timişoara îndeplineşte astăzi următoarele funcţiuni : centru administrativ, centru industrial, centru cultural şi de învăţămînt, centru comercial, nod de cale ferată.

Ca centru industrial, oraşul dispune de importante unităţi din ramurile metalurgică, electrotehnică, chimică, textilă, energie electrică, piele şi cauciuc, alimentară, poligrafică şi lemn.

Ca centru cultural şi de învăţămînt, Timişoara se situează printre primele oraşe ale ţării. În anii puterii populare au luat fiinţă noi unităţi culturale şi de învăţămînt. Astăzi învaţă în şcolile din oraş peste 20 000 elevi şi studenţi. (. . .)

Din punct de vedere comercial Timişoara este un important centru de schimb şi de valorificare a produselor agricole şi alimentare; de asemenea, este un centru de îndrumare şi de coordonare a întregii activităţi comerciale din regiune. (. . .)

Principalele zone industriale ale oraşului sînt prevăzute pe teritoriile pe care s-au dezvoltat industriile actuale. (. . .)

Întreprinderile industriale şi de depozitare ocupă o suprafaţă de 340 ha. Din totalul industriei existente în intravilanul oraşului, numai 40% din întreprinderi sînt concentrate în zone compacte, restul de 60% fiind dispersate pe toată suprafaţa oraşului. (. . .)

Zona industrială de nord se dezvoltă în limita spaţiului existent, excepţie făcînd o mică extindere pentru amplasarea bazei de construcţii a T.R.C.-Banat . . .

Uzinele Mecanice Timişoara, existente în zonă, dispun de posibilităţi de extindere în incinta actuală, fără a fi necesare noi terenuri.

Această zonă nu se propune pentru o dezvoltare masivă din cauza amplasamentului defectuos, fiind situată la sud de zona de agrement a oraşului — Pădurea Verde.

Zona de sud-est cuprinde numeroase întreprinderi importante : centrala termoelectrică, fabrica de bere, fabrica « Tehnometal », fabrica chimică de coloranţi « Timiş », fabrica chimică « Timişoara » etc. (. . .)

În zona de vest există fabrica de pălării, întreprinderea « Electromotor », fabrica de ţigări etc. (. . .)

Dintre zonele industriale descrise, singură zona de sud-est poate fi extinsă oferind posibilităţi pentru amplasarea unor întreprinderi importante, cu respectarea prescripţiilor sanitare. Se propune extinderea acestei zone spre est de calea Buziaşului, unde — pe o suprafaţă de cca. 100 ha — urmează a se amplasa o uzină de metalurgie prelucrătoare. O linie de cale ferată industrială va lega zona industrială de gara Fratelia. Este în lucru un detaliu de sistematizare a acestei zone industriale.

În zona de vest, cea mai importantă este fabrica « Solventul », pentru care au fost efectuate studii de dezvoltare. Un mare neajuns îl prezintă faptul că această zonă industrială este amestecată cu locuinţe. (. . .)

În zona de vest sînt solicitări permanente pentru amplasări de industrii, datorită apropierii de zona gării. (. . .)

Zonele industriale şi de depozitare ale oraşului, prin pătrunderea lor în pană, în oraş, oferă posibilitatea unei repartiţii uniforme a populaţiei, cît şi o bună rezolvare a transporturilor pe teritoriul oraşului.

Apare însă neraţional faptul ca 60% din salariaţii care activează în industrie să lucreze în întreprinderile izolate, împrăştiate în afara zonelor industriale. Pentru rezolvarea acestei situaţii, se cere ministerelor de resort efectuarea unor studii tehnico-economice, în vederea comasării unităţilor dispersate, care, pe lîngă faptul că produc neajunsuri în dezvoltarea oraşului, sînt şi neeconomice.

Schiţa de sistematizare prevede ca toate întreprinderile industriale, care dispun de un fond clădit corespunzător şi nu prezintă o sursă de zgomote şi nocivităţi, să fie menţinute pe actualele amplasamente, urmînd ca numai în cazul unor cerinţe de extindere, peste posibilităţile existente în spaţiul ce-l ocupă, să se treacă pe alte teritorii.

★

Zonele de locuit care reprezintă cea mai mare suprafaţă a teritoriului orăşenesc (1 850 ha, 42%) au făcut obiectul unor studii aprofundate după elaborarea schiţei de sistematizare din anul 1959. Aceasta ca urmare a creşterii ulterioare a fondului de locuit. (. . .)

În momentul de faţă, datorită noilor cerinţe impuse de dezvoltarea oraşului, se iveşte necesitatea găsirii unei soluţii pentru mărirea zonelor de locuit fără sacrificii mari, pe teritorii cu densitate foarte scăzută sau complet libere.

Zona de nord a oraşului oferă o astfel de posibilitate, deoarece dispune de importante rezerve de terenuri libere (foste cazărmi), cît şi de teritorii cu densităţi extrem de scăzute. Apropierea de oraş a acestor zone (mai ales de partea centrală), legătura uşoară cu oraşul şi zonele industriale, pledează pentru luarea în consideraţie a acestor teritorii în vederea construirii noilor ansambluri de locuit. (. . .)

Nordul oraşului oferă posibilitatea dezvoltării nelimitate, mult peste prevederile schiţei, deoarece această parte nu este încorsetată de bariere naturale, existînd un teritoriu plan, apt pentru construcţii.

Latura de sud a oraşului oferă o dezvoltare limitată, schiţa propunînd în această parte construirea pe teritorii libere sau sub formă de plombe, pe diferite artere. (. . .)

Dezvoltarea oraşului spre sud est limitată de linia ferată Buziaş şi de terenul mlăştinos, situat între canalul Bega şi rîul Timiş. Linia ferată din sudul oraşului va putea deveni, într-un viitor mai îndepărtat, principala linie de legătură, deoarece prin legarea acesteia cu linia principală din staţia Ghiroda se va putea scoate complet calea ferată în afara oraşului Timişoara. Această linie va alimenta uşor industria nou propusă în partea de sud-est.

În partea de vest, oraşul este limitat de calea ferată principală ce duce spre Arad şi Reşiţa, iar în partea de est este recomandabilă o dezvoltare dincolo de zona uzinei de apă, a industriilor şi a zonei Pădurea Verde. (. . .)

★

Majoritatea dotărilor social-culturale şi a unităţilor de deservire sînt amplasate în cartierele Cetate şi 1 Mai.

Oraşul dispune de un fond valoros de clădiri administrative şi social-culturale, multe dintre acestea avînd caracter specific. Există totuşi cazuri cînd instituţii importante, care necesită a funcţiona în localuri reprezentative, sînt instalate în clădiri ce iniţial au avut altă destinaţie. (. . .)

Institutul Politehnic îşi desfăşoară activitatea în mai multe puncte din oraş, ocupînd clădirile unor foste şcoli medii sau instituţii administrative. Construcţiile noii universităţi din Banat împiedică dezvoltarea acestui institut pe teritoriul actual, situat între bd. Vasile Pîrvan — bd. Mihai Viteazu şi str. Dr. Victor Babeş ; de altfel, acest institut are nevoie de edificii mai joase care reclamă teritorii întinse (laboratoare, ateliere etc.). (. . .)

. . . D.S.A.P.C.-Banat a efectuat studii în acest sens şi propune un amplasament pentru Institutul Politehnic la sud de complexul sportiv, unde sînt condiţii optime pentru noi construcţii. În acest caz, zona actuală, situată la sud de Bega, ar deveni liberă pentru dezvoltarea universităţii. (. . .)

În sudul oraşului se prevede şi amplasarea Bazei Academiei R.P.R., în legătură cu Institutul Politehnic ; de asemenea, şi o sală de sporturi, în prima etapă.

Schiţa de sistematizare prevede amplasamente pentru şcoli medii şi profesionale ţinînd seama de repartizarea lor uniformă pe teritorii. (. . .)

Un nou teatru de operă este prevăzut a fi construit într-o etapă mai îndepărtată. Se preconizează, de asemenea, construirea unui local pentru Filarmonica Banatului, o bibliotecă regională şi un hotel. Pentru amplasarea acestor dotări importante ale oraşului sînt în curs de elaborare prin D.S.A.P.C.-Banat detalii de sistematizare a viitorului centru civic al oraşului. (. . .)

Într-o etapă apropiată se preconizează construirea primelor porţiuni din Complexul clinic universitar, precum şi o mare policlinică. Pentru amplasarea acestui complex au fost date spre studiere trei variante.

Nordul oraşului va primi ca dotare importantă Institutul Agronomic, amplasat în această parte pentru a fi în directă legătură cu cîmpurile experimentale şi marile ferme agricole.

Reţeaua sportivă se cere a fi dezvoltată uniform în întregul cuprins al oraşului, iar actualul complex sportiv, completat cu toate disciplinele sportive.

Oraşul Timişoara dispune de o reţea comercială satisfăcătoare doar în cartierele 1 Mai, Cetate şi Fabrik. În schiţa de sistematizare se propun reţele comerciale de interes local în centrele de cartier. În cartierele noi se prevăd complexe şi puncte comerciale conform normelor.

★

Legătura oraşului cu exteriorul este asigurată optim prin mai multe artere de penetraţie . . . Toate aceste artere sînt larg dimensionate avînd intrări clare în oraş. De asemenea, traseele acestor artere prin oraş se fac, conform prevederilor schiţei de sistematizare, prin bulevarde largi, fiind necesare mici sacrificii din fondul de locuit existent. Prin soluţia adoptată, toate arterele de penetraţie pot dispune de legături între ele prin artere tangenţiale, evitînd interiorul oraşului. (. . .)

Zonele industriale vest şi sud-est sînt propuse a fi legate între ele prin trasee clare.

Legătura între zonele industriale de sud-est şi nord este asigurată printr-o tangenţială proiectată, care se poate realiza cu foarte mici sacrificii. De asemenea, o legătură a acestei tangenţiale cu calea Aradului uneşte cele două zone industriale cu Aradul, această soluţie impunîndu-se mai ales datorită faptului că viitoarea fabrică de roţi şi boghiuri de vagoane din Timişoara va fi furnizorul principal al uzinelor de vagoane din Arad.

Această tangenţială rezolvă şi devierea circulaţiei din centru pentru circulaţia de tranzit, făcînd posibilă legătura directă a arterei Bucureşti cu artera Arad. (. . .)

Nodul de cale ferată Timişoara este un important punct feroviar, deoarece de aici pornesc 12 linii în diferite direcţii.

Linia ferată taie oraşul în două şi produce nocivităţi şi zgomot. Legătura zonei de nord cu cea din sud se face prin cinci pasaje sub rambleul liniei ferate, fiind necesare lărgiri ale acestor pasaje, cît şi crearea altora noi.

Traficul intens de tranzit spre Arad şi Reşiţa produce mult zgomot şi nocivităţi. Cele două gări nu-şi pot dezvolta triajele şi nu pot face faţă cerinţelor. Rămîne a se analiza în viitor posibilitatea desfiinţării liniei ferate din oraş prin legarea căii ferate principale la intrarea în Timişoara cu linia Buziaş. În acest caz se realizează legături uşoare la liniile de garaj ale zonelor industriale şi se desfiinţează complet linia din centru. Gara poate fi menţinută ca staţie terminus, urmînd ca într-un viitor mai îndepărtat să se construiască o nouă zonă de trecere spre sud. (. . .)

Problema legăturii oraşului pe cale aeriană este rezolvată prin aeroportul existent, situat în zona preorăşenească, la Gearmăta. Se propune un heliport ce va lega aeroportul cu oraşul. Amplasament în zona de sud a oraşului.

Problema transportului pe apă trebuie să fie reluată, întrucît canalul Bega permite un trafic de cca. 750 000 ton e anual. Se propune un port în zona de depozitare Freidorf. (. . .)

Schiţa de sistematizare analizează problema reţelelor de tramvai din centrul oraşului, a extinderii acestui mijloc de transport în zonele periferice, cît şi a dezvoltării actualei reţele de troleibuze şi autobuze.

★

O altă problemă care este analizată în schiţă o formează zonele verzi. Spaţiile verzi ocupă o suprafaţă importantă din suprafaţa centrală a oraşului. Pentru cei ce nu cunosc Timişoara, s-ar părea că oraşul dispune de o reţea întreagă de parcuri.

Într-adevăr, acestea formează un întreg lanț în jurul porțiunii centrale a canalului Bega, dar în rest spațiile verzi sînt extrem de reduse.

În ultimii ani s-au obținut succese importante pentru înfrumusețarea orașului prin crearea unor noi zone verzi, printre care noul strand, amenajările de la Pădurea Verde, realizarea complexului sportiv pentru care în prima etapă s-a construit stadionul cu 30 000 locuri etc.

Pe străzile principale, predomină rețelele de scuaruri, specifice orașului. (. . .)

★

Schița de sistematizare prezentată este a unui oraș care, în contrast cu alte centre ale țării, are un trecut în ceea ce privește lucrările de sistematizare.

Este momentul să păstrăm ceea ce este bun din ideile vechilor urbaniști ai orașului și să eliminăm ceea ce este greșit și ceea ce produce neajunsuri în dezvoltarea sa armonioasă.

Se pune problema sistematizării unui oraș cu o tramă stradală în linii mari construită și cu anumite zone dinainte fixate. A abandona ceea ce este valoros, considerăm că nu este normal ; de aceea, ideea unei dezvoltări care să întregească în mod uniform suprafața orașului ar da cele mai bune rezultate.

A merge în mod rigid pe ideea adoptării unei anumite densități impuse de urbanism, ar cere sacrificii extrem de mari ale unui fond de locuit valoros. În contrast cu alte orașe, periferiile nu sînt niște mahalale insalubre, ci niște cartiere de mici vile.

În sistematizarea orașului Timișoara se pun probleme deosebit de dificile în sistematizarea zonelor industriale, în rezolvarea sistemului de rețele feroviare, cît și a transportului în general.

Se cere ca un oraș construit pe o tramă radial-inelară să poată dispune de legături fluente în toate direcțiile. În acest domeniu s-au făcut propuneri pe care dorim să le analizați.

Lucrările plenarei se desfășoară în momentul cînd sînt în construcție mari ansambluri de locuit și importante lucrări social-culturale. Orașul Timișoara a început a lua o mare dezvoltare în plină epocă socialistă, singură capabilă de mărețe realizări pentru asigurarea unui nivel de viață tot mai ridicat al oamenilor muncii. (. . .)

Sîntem convinși că lucrările plenarei Uniunii arhitecților vor da un prețios ajutor proiectanților din Timișoara în vederea realizării sistematizării unui oraș care să devină cu adevărat o frumoasă capitală socialistă a Banatului.

★

După citirea referatului, ing. Ion Radoslav, director al D.S.A.P.C.-Banat, și arh. Constantin Vodă, director tehnic al D.S.A.P.C.-Banat, au răspuns întrebărilor puse de participanți la plenară, după care s-a trecut la discuții pe marginea materialului prezentat.

DISCUȚII

ARH. TRAIAN CHIȚULESCU

(C.S.C.A.S.)

În cuvîntul său, arh. Traian Chițulescu a spus printre altele :

« Așa cum am arătat și la plenara de la Craiova, trebuie să arăt că D.S.A.P.C. — Banat a fost printre primele institute regionale de proiectare care și-au luat această grea și importantă sarcină de a-și elabora schița de sistematizare a reședinței de regiune, pînă acum cîțiva ani, schițele de sistematizare ale acestor două orașe importante fiind studiate de către institutul central ISCAS.

Consider că trebuie să felicităm pe proiectanții care au elaborat pînă în prezent materialele prezentate, materiale în continuă îmbunătățire și care vor duce, sînt convins, la o schiță de sistematizare bună, corespunzătoare necesităților de dezvoltare a orașului Timișoara și a regiunii. (. . .)

Cîteva observații asupra materialului prezentat :

Consider că studiul pentru zona preorășenească ar trebui să fie mult mai aprofundat. Zona preorășenească a Timișoarei nu poate fi străină de zona preorășenească a marelui oraș din imediata sa apropiere — Aradul. (. . .) Consider că studiul zonelor preorășenești trebuie să fie mult adîncit din toate punctele de vedere, în legătură mai ales cu influența reciprocă dintre aceste orașe.

De asemenea, în cadrul studiului zonei preorășenești trebuie analizată mai atent legătura sa cu zonele de recreație, de agrement, de lucru, toate avînd aceeași importanță în cadrul ei. Desființarea unor sate, mutarea locuitorilor satelor la orașe, transformarea populației rurale în populație urbană prin interesul pe care îl are în zonele industriale, — toate acestea ar trebui arătate într-o planșă foarte clară, pe etape ; să se arate direcția de mers mai departe în ceea ce privește modul de dezvoltare a fiecărei localități rurale din zona preorășenească și a acelora din imediata vecinătate a limitei ei. (. . .)

În ceea ce privește zonele industriale și industriile în general, consider, de asemenea, că este necesar ca în cadrul schiței să se facă o analiză profundă, atît a industriilor din zone, cît și a celor izolate, pentru că mi s-a arătat un lucru deosebit de interesant : în timp ce unele industrii sînt comasate astăzi în zone, în pachete, foarte multe industrii, cu capacitate destul de mare în lucrători, sînt împrăștiate pe teritoriul orașului ; aceste industrii, atîta timp cît nu sînt nocive din nici un punct de vedere, nici măcar al transportului, desigur că pot rămîne în zona orașului ; dar cum știu că la Timișoara sînt foarte multe industrii împrăștiate în oraș și unele foarte nocive, trebuie făcut un studiu mult mai aprofundat pe fiecare unitate în parte ; în afară de studiul acelor zone industriale, ar fi necesar și un studiu al industriilor pe întregul oraș, material care ar urma să fie prins în cadrul schiței de sistematizare ». (. . .)

În continuare, vorbitorul a făcut o serie de observații asupra zonelor de locuit și a dotărilor social-culturale, asupra prevederii de spații verzi și asupra circulației :

« În ceea ce privește zona de locuit, trebuie o analiză complexă a consecințelor pe care aceasta le are asupra dezvoltării zonelor industriale masive în diverse direcții . . . consecințe ce trebuie urmărite pînă la etapizarea lucrărilor edilitare, pînă la coordonarea complexă a lucrărilor de demolare și de transport în comun, pentru a nu se ajunge la situația, cum din păcate se constată în unele orașe ale țării, de a se realiza unele cartiere lipsite de o deservire complexă și coordonată. (. . .)

Consider că zonele de locuit din Timișoara beneficiază de un mare avantaj. În apropierea centrului orașului sînt mari zone industriale, al căror teritoriu — într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat — va fi liber pentru construcții . . .

Spațiul zonei centrale din Timișoara (pentru care s-a făcut acum doi ani un concurs public și care la ora actuală este liber, fosta cazarmă « Transilvania » fiind demolată) ridică probleme cu totul excepționale în comparație cu alte orașe din țară, pentru că dispune de suprafețe enorme libere, ce pot cuprinde dotări orășenești, legate organic de zona veche a orașului . . .

Nu trebuie să fim tentați să construim locuințe . . . pe aceste terenuri libere din centrul și inima orașului. Timișoara beneficiază de aceste terenuri, trebuie să le păstreze, să le utilizeze pe baza unor detalii și studii foarte aprofundate. De asemenea, Timișoara beneficiază de o situație specială : are foarte multe terenuri libere în interiorul perimetrului orașului . . . Proiectanții trebuie să caute aceste terenuri și să le utilizeze în cele mai bune condiții.

O ultimă problemă este aceea a locuințelor individuale, . . . problemă destul de importantă. Dacă în schița de sistematizare a orașului Timișoara nu se fac propuneri de amplasament și nu se vorbește despre metodele de lucru necesare pentru a se realiza aceste locuințe individuale, ele tot se vor construi într-un mod necontrolat și după aceea vom fi puși în fața unui fapt împlinit.

În cazul că se vor face propuneri concrete de completare a unor zone existente cu locuințe individuale parter sau parter și etaj, ar fi cu atît mai bine să se indice locul pe care se pot amplasa astfel de cartiere sau ansambluri de locuințe. De asemenea, ar fi necesar să se indice unde pot fi amplasate locuințele parter + 3 etaje sau parter + 4 etaje, ca și locuințele construite prin cooperare, care nu pot fi amestecate cu marile construcții făcute de către stat, al căror lanț de realizare nu permite întotdeauna amestecarea acestor cartiere.

Aceste probleme trebuie prinse în schița de sistematizare posibilă, pentru că ele sînt în discuție.

În general, pentru orice oraș și în special, în etapa în care ne aflăm, pentru orașul Timișoara dotările social-culturale trebuie neapărat împărțite în trei mari categorii. În primul rînd, unicatele pe oraș, ale căror terenuri urmează să fie rezervate — și în Timișoara există terenuri libere în diferite zone libere ale orașului, pornind chiar din centru — dar trebuie să știm ce să amplasăm pentru ca la etapa respectivă terenul să fie apt a primi dotări.

A doua categorie de dotări este aceea care formează zona centrală a orașului ; în cadrul Timișoarei avem o zonă centrală existentă, formată din orașul vechi și dintr-o zonă nouă. Trebuie analizat modul cum aceste zone sînt legate între ele, dar nu numai în zona centrală, geometrică, ci legăturile acestei zone centrale cu zonele de cartier.

. . . Studiile ar trebui să prevadă ca unele centre de cartier să se dezvolte mai mult și, împreună cu zona centrală a orașului, să formeze un sistem de dotări orășenești. Este exclus să se construiască în zona de nord a orașului 5 000 de apartamente într-o primă etapă și după aceea construcțiile să se întindă spre zonele laterale, fără să apară aici dotări importante de cartier, importante în cadrul orașului, care trebuie să fie legate de anumite dotări din centrul și din sudul orașului, așa încît această zonă centrală să se extindă prin ramificație în unele puncte de interes ale cartierelor noi pe care le construim. (. . .)

A treia categorie de dotări, monumentele de arhitectură și istorice, al căror număr consider că nu este mic în Timișoara : unicate, clădiri izolate, ca și unele ansambluri sau urmele vechii cetăți, cum este Bastionul, și ale unei zone mari, întinse, cum este cartierul central de la nord de Teatru, care într-adevăr reprezintă o zonă de un deosebit interes turistic și unde orice reparații capitale, orice amenajări trebuie să fie foarte bine studiate. Este vorba de zona ce cuprinde Piața Unirii, care are o deosebită valoare pentru orașul Timișoara și care trebuie păstrată nealterată. (...)

Propunerile de spații verzi sînt juste în general, însă este absolut necesară o zonificare a lor, o împărțire a lor pe funcțiuni . . . Trebuie să apară o clasificare a acestor spații plantate după funcțiuni, pentru că aceste spații separă unele cartiere de locuințe, unele industrii și, în același timp, au și funcțiunea de a uni aceste cartiere și zonele de locuințe cu zonele industriale. Această dublă funcțiune trebuie să apară foarte clar : acele zone verzi care sînt și parcuri și acelea amenajate special (cum ar fi, de exemplu, spațiile verzi din lungul canalului Bega, specifice orașului Timișoara). Nu mai găsim în alte părți (mă refer la orașele din țara noastră), nici canaluri navigabile în orașe, nici asemenea spații plantate, deosebit de frumoase, dar care ar trebui să fie mai bine puse în valoare. Pentru că spațiile verzi din cadrul zonei universitare, împărțite între diferite cluburi și organizații sportive, cu o serie de grădini întinzîndu-se pînă la canalul Bega și nepermițînd circulația, oferă un interes limitat și nu general, așa cum orașul ar trebui și ar avea dreptul s-o aibă.

Ridic problema aceasta, a spațiilor verzi de-a lungul canalului Bega, în mod cu totul special. (. . .)

În legătură cu circulația, este pentru prima oară cînd se ridică problema unui canal navigabil existent în mijlocul orașului . . . Timișoara beneficiază de un canal navigabil de capacitatea Dunării, aceleași șlepuri putînd naviga pînă la capătul orașului. Acest canal, care în trecut a constituit elementul generator al dezvoltării industriale a orașului Timișoara, astăzi nu mai este considerat pe același plan. Motive sînt destule, este adevărat. Totuși, eu consider că este necesar ca acest canal să fie luat în studiu, în condiții îmbunătățite față de proiect, pentru ca zona industrială care se găsește în partea de vest să fie deservită optim, iar capacitatea orașului Timișoara de a primi anumite industrii care pot beneficia de transportul pe apă, să fie mărită. (. . .)

. . . În altă ordine de idei, nu știu dacă nu ar trebui să fie analizată și studiată și o cale de transport rutieră, o autostradă fără intersecții, mergînd de la aeroport pînă în zona centrală a orașului, o legătură directă poate, preluînd și alte porțiuni etc. În orice caz, problema aeroportului ca amplasament și a legăturii lui cu orașul, consider că trebuie să fie mult mai atent discutată și analizată.

În ceea ce privește trama inelară a acestui oraș — care este poate printre puținele orașe mari de 250 000—300 000 locuitori și care are o porțiune centrală dezvoltată istoric pe bază de inele prin dezafectarea zidurilor cetății vechi — ar trebui să se îmbine sistemul acesta radial-inelar cu un sistem rectangular și de legături directe pe anumite porțiuni. De altfel, aceasta a apărut și în materialul prezentat și este clar că aceste legături laterale sînt în afara zonei centrale a inelului și că ele au o importanță funcțională deosebită, făcînd legătura cu liniile principale spre București și ieșirea spre Reșița.

Deci, din punct de vedere al rezolvării, al îmbinărilor sistemelor de circulație, trebuie să se țină seama, atît cît este necesar și posibil, de dezvoltarea istorică radial-inelară a orașului, dar să nu se uite legăturile directe diametrale între diferitele cartiere și puncte din teren. (. . .)

. . . Orașul Timișoara, important centru administrativ, are o serie întreagă de instituții, întreprinderi, care își au sediul central aici. Aceste instituții ar trebui să fie foarte bine indicate ca zone și ca puncte de interes pentru buna rezolvare a transportului în comun și a legăturii zonei de muncă cu cea de locuit. Zona de lucru, pentru mii de salariați care lucrează în întreprinderile și instituțiile din zonele centrale sau periferice ale orașului Timișoara, constituie o problemă ce trebuie studiată aparte și rezolvată ca atare . . . » — a spus în încheiere arh. Traian Chițulescu.

ARH. MARTIN VĂRĂDEANU

(Sfatul Popular Raional Timișoara)

Arh. Martin Vărădeanu s-a referit în cuvîntul său la structura solului orașului, în legătură cu posibilitățile de construcție; de asemenea, vorbitorul a analizat zonificarea preconizată, arătînd unele din lipsurile ei, mai ales în ceea ce privește zonele industriale și de locuințe. În continuare, arh. M. Vărădeanu a criticat unele amplasamente propuse, în special cel al Politehnicii.

Referindu-se la zonele de locuit, el a arătat:

« . . . Cîțiva tovarăși au observat dezacordul, nepotrivirea, dintre dezvoltarea masivă a construcției de locuințe de la nordul orașului față de dezvoltarea în viitor a sectorului industrial din sud. Vreau de la început să remarc că într-adevăr vatra actuală a orașului poate cuprinde o dată și jumătate populația orașului. Părerea mea este că linia cu adevărat bună pe care a pornit D.S.A.P.C.-ul nostru, adică construirea în vatra centrală a orașului, în limitele actualelor grădini, unde sînt străzi numai de 16 m și care în viitor vor fi lărgite pînă la 30 m, ne oferă suficiente posibilități de construcție în zona internă a orașului și plus zona de sud, chiar probabil cu acordarea acestui loc pentru Politehnică . . . » (. . .)

CONF. ARH. ANTON MOISESCU

(Uniunea arhitecților din R.P.R.)

Luînd cuvîntul, conf. arh. Anton Moisescu s-a ocupat de aspectul în timp al dinamicii unei schițe de sistematizare, de schimbarea parametrilor:

« Așa cum s-a arătat, Timișoara a cunoscut 8 schițe de sistematizare pînă acum. Acest lucru nu este întîmplător și reflectă nu atît lipsa calității schițelor anterioare, ci o situație de fapt, că parametrii, condițiile noastre se schimbă într-o dinamică, într-un ritm mai rapid decît ne-am așteptat . . .

. . . Eu socot că accentul studiului ar trebui pus pe o serie de etape succesive . . . pe asigurarea unei flexibilități în timp a orașelor, ceea ce constituie de fapt una din problemele de bază ale sistematizării contemporane. De ce s-au refăcut schițele? Pentru că fiecare conținea în sine o oarecare inflexibilitate și ducea prematur la întocmirea unui nou proiect care să răspundă noilor parametri ». (. . .)

În legătură cu ipotezele de creștere a orașului, creștere determinată de sistematizarea Timișoarei, vorbitorul a spus:

« O a doua problemă. . . este problema interacțiunii sau a interdependenței orașului cu un teritoriu legat nu numai de zona preorășenească, ci mult mai vast, poate chiar întregul teritoriu sau întreaga regiune geografică de care este legată Timișoara. (. .)

În apropiere de Timișoara se află importante centre industriale ca Arad, Reșița etc. care au relații de interdependență economică și umană; în acest sens, sînt numeroși oameni care locuiesc în zone mai îndepărtate și care circulă spre și de la Timișoara; ca o consecință, au apărut și vor apare din ce în ce mai multe fluxuri ale populației rurale și către orașele din regiunea Banat, nu numai către Timișoara; probabil un flux mare, în mod deosebit, va fi către Timișoara, altul către Arad, altul către Reșița ș.a.m.d. Dar, probabil că la Timișoara, cum spuneam, se va manifesta cea mai puternică polarizare; lucrul acesta poate că ar trebui cuprins într-o viziune de ansamblu, nu numai în sensul de a vedea în ce măsură acest flux generează unele probleme deosebite pentru orașul Timișoara, ci și în ce măsură acest lucru dă naștere problemei micșorării localităților rurale respective și, în același timp, în ce măsură acest proces de mișcare a populației pune problema rețelelor de circulație care creează relații de interdependență între localități. » (. .)

În continuare, arh. Anton Moisescu a subliniat importanța prinderii în schița de sistematizare a problemei organizării modului de viață a oamenilor muncii:

« . . . Am impresia că în multe planuri de sistematizare nu se ține seama suficient de zonele afectate rezolvării problemei timpului liber al oamenilor. . . Această problemă se amplifică cu atît mai mult pentru noi cu cît societatea socialistă creează un nou mod de viață, noi obiceiuri care încă nici nu s-au stabilizat, ci sînt în curs de cristalizare; noi arhitecții, într-o oarecare măsură și fără îndoială cu ajutorul societății noastre și al oamenilor cu care lucrăm împreună, dar și cu ajutorul intuiției, trebuie să prevedem aceste direcții pe care să se dezvolte viața socială, iar pentru ceea ce nu putem prevedea trebuie să se lase posibilități de adaptare în perioadele care urmează. . . pentru că în următorii ani această problemă va deveni din ce în ce mai importantă. (. .)

. . .Sînt convins că foarte mulți oameni ar fi bucuroși dacă s-ar amenaja niște spații verzi în care oamenii de diferite vîrste să se poată mișca.

Spun aceasta deoarece socot că recreația pentru un intelectual nu este numai tot o muncă intelectuală ! Unui intelectual, care face dimineața muncă intelectuală, nu i se poate oferi ca recreație tot operă, tot teatru, tot citit; el simte nevoia să se și miște; la fel, pentru oamenii care fac multă muncă fizică, ar trebui drept recreație să se găsească prin contrast alte amenajări.

Poate că unele din ele nu le putem construi încă astăzi. . . Dar, fără îndoială că ziua de mîine ne va pune problema construirii lor în centrul orașului sau în cartiere; ori, multe din aceste centre nu vor mai putea cuprinde de fapt, în etapele următoare, asemenea dotări care să facă viața din timpul liber al oamenilor mai agreabilă, mai variată, mai diferențiată, oferindu-le multiple posibilități de activitate.

Eu cred că noi arhitecții nu ne-am pus încă unele probleme. Discutăm foarte des despre plastica arhitecturală propriu-zisă care intră în practica arhitecturii, despre raportul dintre culori, discutăm despre forma unei străzi, prospect sau curbă. Dar — spre regretul meu — am constatat că foarte mulți arhitecți discută aceste probleme numai sub raportul proporțiilor și al raporturilor dintre unele volume care sînt, după părerea mea, lucruri foarte abstracte. Nu am auzit reieșind din aceste discuții cum trăiesc oamenii în aceste spații, de exemplu, în spațiul destinat unei piețe corespunzătoare oamenilor; pentru că un decor arhitectural fără om, oricît de frumos ar fi, nu-și îndeplinește funcția.

Noi ne-am obișnuit, în ultima vreme, să facem locuințe în spații verzi, străzi și centre comerciale de multe ori separate de stradă, fără să reușim să mai dăm noilor ansambluri acele elemente de atmosferă, de viață, de întîlnire etc. . . Trebuie să lărgim formele valoroase ale orașului vechi și să creăm anumite aspecte noi. . .

Din acest punct de vedere, schița ar trebui să insiste mai mult asupra relațiilor dintre zona istorică a orașului Timișoara, care este foarte interesantă și valoroasă, și centrul nou. . . Zona liberă, care va fi păstrată, va fi necesară pentru completări de dotări și nu de locuințe, pentru că altfel înseamnă a compromite un spațiu pe care nu-l vom mai găsi. Am impresia că legătura dintre centrul istoric și centrul nou al orașului nu este luată în discuție sau este privită într-un fel fugitiv în schema prezentată ». (. .)

În încheierea cuvîntului său, arh. Anton Moisescu s-a referit la problema densității și la problema amplasării Politehnicii:

« Mie mi se pare clar că densitatea în zona de sud a orașului este și va rămîne încă mulți ani — pînă în 1980 cel puțin — foarte redusă. Vreau să atrag atenția asupra faptului că acest aspect duce la imposibilitatea practică a orașului de a realiza dotări, de a ridica nivelul instalațiilor edilitare ale orașului în această parte, pentru că este neeconomic să faci investiții mari în lucrări edilitare. Se naște întrebarea, dacă în loc de a ridica construcții noi în orașul existent, nu este mai bine să ne extindem pe suprafețe noi? Poate că este bine așa, dar rămîne totuși întrebarea, cum este mai bine. să se ridice nivelul de construcții în suprafețele și perimetrul existent sau întinzîndu-se pe suprafețe noi, în piețele orașului unde sînt zone foarte mari de teren? Cred însă că această întrebare va primi răspuns doar dacă se vor face studii atente asupra eficacității economice a densității populației, pentru că zona cu densitate redusă va rămîne mai curînd cu valoare semiurbană. (. .)

S-a spus că Politehnica se va putea muta, clădirile existente putînd fi cedate Universității. Eu mă îndoiesc că lingviștii sau istoricii vor putea folosi clădirile Politehnicii. Cred că nu se poate muta Politehnica renunțîndu-se cu ușurință la dotațiile existente. Trebuie bine gîndit asupra acestei probleme. Poate mai curînd ar fi cazul ca să se procedeze la o extindere a Politehnicii pe amplasamentul actual, iar Universitatea să se ridice în altă parte. . . » (. . .)

CONF. ARH. CONSTANTIN ENACHE

(Institutul de arhitectură « Ion Mincu »)

Vorbitorul s-a ocupat printre altele de contradicția cantitativă care există, după părerea sa, între direcțiile de dezvoltare ale zonei de locuit în totalitatea ei și ale zonei de industrie în totalitatea ei, contradicție ce ar trebui eliminată prin «...coordonarea etapelor de realizare a celor două zone, pentru că, deși direcțiile de dezvoltare ar putea să fie bine rezolvate, etapizarea ar putea fi făcută în așa fel încît practic să nu servească direcțiile stabilite. . . » (. . .)

Trecînd la problemele industriei din orașul Timișoara, vorbitorul a spus:

« În rezolvările propuse pentru industrie, în această schiță, observăm o caracteristică a industriei existente — dispersarea ei; față de această caracteristică. . . îmi îngădui să cred că se operează în actualele propuneri printr-o concentrare excesivă a industriei. . .

Practic, prin schiță, se propune concentrarea industriei pe două direcții. . . Studiile ulterioare ar putea să confirme această soluție. Mie mi se pare că în această ipoteză, legătura cu zona de locuit este deosebit de defectuoasă datorită acestor coloși ai industriei. (. .)

În ceea ce privește această dezvoltare, i-aș zice și centrifugă, a industriei — propusă în cadrul schiței de sistematizare — ea contravine programului actual și celui de viitor al industriei timișorene. S-ar putea să greșesc, însă dintr-o citire atentă a listelor am constatat că totuși în Timișoara există o preponderență a industriei ușoare. . . (. . .)

Dezvoltarea aceasta centrifugă și lineară a industriei pare că este păgubitoare și din punct de vedere al aspectului pe care orașul îl capătă și pe care orașele noastre îl vor căpăta, dacă o să continuăm să mergem pe această linie. . . Pentru că dacă ne plîngem de monotonie, văzînd kilometri întregi de locuințe, o să ne plîngem de monotonie văzînd 4 km de industrie pe o arteră.

Dezvoltarea lineară propusă are — după părerea mea — și păcatul că realizează niște adîncimi ale zonelor destul de reduse, care, din experiența personală de rezolvare a unor detalii de sistematizare de zone industriale, duc la rezolvări defectuoase.

Zonele de industrie (eu le zic unități urbanistice de industrie) ar trebui rezolvate ca și unitățile urbanistice de locuit, cu grijă pentru toate laturile pe care le expun, fie zonei de locuit, fie teritoriului, fiindcă din traseele peisajiste ale acestei zone nu rezultă o asemenea preocupare. (. . .)

. . . Convingerea mea este că în dezvoltarea orașelor noastre se produce un salt calitativ, consecință, pe de o parte, a acumulărilor cantitative apărute sau prevăzute în dezvoltarea acestor organisme, iar pe de altă parte a însumării unor salturi calitative produse de o serie de componente importante ale orașelor. (. . .)

În acest sens, ce s-a întîmplat — după părerea mea — cu industria?

Această zonă importantă a orașului, această importantă funcțiune a orașului, noi am continuat să o gîndim întreprinderе cu întreprindere. Și, dacă ținem seama de acest salt realizat în gîndirea urbanistică pentru planul zonei de locuit, dacă ținem seama de echipările cu totul noi ale unui oraș modern, dacă ținem seama de tendința de reducere a transportului feroviar și de reducerea manifestă a nocivităților în industrie, mi se pare că în studiile noastre teoretice. . . și în studiile noastre concrete de sistematizare ar trebui să încercăm să înregistrăm și în rezolvarea zonei de industrii acest salt calitativ al gîndirii, în cadrul unei zone unice, împărțită și ea în zone, cărora am putea — după părerea mea — și ar trebui, să le spunem fără jenă unități urbanistice. . . » (. . .)

ING. I. VOICHIȚĂ

(D.G.A.M. — Banat)

Ing. I. Voichiță a semnalat unele deficiențe care apar — după părerea sa — în schița de sistematizare a orașului Timișoara și a făcut unele propuneri:

« Cred — a spus vorbitorul — că zona de sud-est a orașului, care este preconizată pentru industrie, nu este un loc potrivit. Din ce cauză?

Industriile, știm cu toții, produc mari cantități de apă industrială reziduală. Specificul raioanelor înconjurătoare ale orașului Timișoara este agricol și, după toate probabilitățile, dezvoltarea industrială va avea o pondere destul de însemnată în sectorul alimentar și chimic. Ori tocmai aceste industrii produc foarte mari cantități de ape reziduale, asupra cărora pînă în momentul de față tehnica actuală cu greu poate obține un procent oarecare de epurare . . .

Pe de altă parte, dezvoltarea acestei zone industriale are și alte inconveniente.

Legătura cu alte centre industriale, cum ar fi Aradul, Reșița, Bocșa, Jimbolia, va fi foarte greoaie, întrucît toate căile de comunicație, căile ferate sau majoritatea lor sînt în partea de vest și au intrarea în partea de vest a orașului. Ori, zona noastră industrială este în partea cealaltă; deci, va fi, pe de o parte, destul de dificil să se

asigure transportul de materie primă și produse finite, iar pe de altă parte mîna de lucru, care știm cu toții că provine din mediul rural, va fi destul de greu să ajungă la această zonă industrială. Mîna de lucru care vine deobicei cu trenul va trebui să străbată cu mijloacele de comunicație interne ale orașului, întregul oraș ca să ajungă la această zonă. Deci, și sub acest aspect amplasarea mi se pare nepotrivită.

Nu mai vorbesc de faptul că Timișoara va fi încorsetată din trei părți de zone industriale (vest, nord, sud-est) care, pe lîngă celelalte inconveniente, vor produce și gaze toxice, fum etc. și de oriunde ar bate vîntul, Timișoara va fi acoperită de aer viciat.

În sensul celor arătate mai înainte, propun o altă variantă de amplasare a zonei industriale, mai precis de dezvoltare a zonei industriale în vest: să nu se limiteze doar la o pană, pentru că există posibilități de dezvoltare mai departe înspre vest, în general, de-a lungul canalului Bega.

Ce avantaje prezintă în acest fel această amplasare sau dezvoltare mai mare a zonei industriale?

Pe de o parte, ea are legătură directă cu majoritatea căilor ferate care vor fi absolut necesare traficului de materie primă și de produse finite din zona industrială. Pe de altă parte, se va putea asigura direct și mîna de lucru, fără ca aceasta să mai traverseze întregul oraș . . .

Mai există un fapt destul de important: această zonă industrială va fi amplasată de-a lungul canalului Bega, care va oferi și posibilități de transport pe canal. Nu trebuie să ne limităm la transportul existent în prezent, . . . de mică importanță. Dacă se va dezvolta și această posibilitate, se va obține o importantă ieftinire a transportului pe apă pentru zona industrială, legînd canalul Bega, respectiv de Dunăre și de Tisa.

Pe de altă parte, acest amplasament nu va deranja cu nimic salubritatea orașului, fiind în aval de oraș.

Mai mult decît atît, această zonă industrială, destul de mare, va crea posibilitatea ca diverse ramuri industriale să fie deservite în comun, deci soluții destul de ieftine de epurare. (. . .)

Se pare că partea din sud și sud-est a orașului este destul de potrivită și pentru construcția de locuințe. Pe de o parte, asigură scurgerea gravitațională a apelor menajere, pe de altă parte, este în apropierea centrelor de agrement: Pădurea Verde, pădurea Badoș, Buziaș. (. . .)

În locul zonei industriale din partea de răsărit, poate fi prevăzută zona de locuințe, care oferă posibilități de dezvoltare pe un front foarte larg, între calea ferată Buziaș și calea ferată București . . . » (. . .)

ARH. MAURICIU SILIANU

(I.S.C.A.S — București)

Subliniind importanța orașului Timișoara ca reședință de regiune în care pulsează o activitate industrială deosebită și o viață culturală de înalt nivel, arh. Mauriciu Silianu a remarcat faptul că totuși elementele care au dus în mod legic la această situație nu au fost suficient analizate:

« Calitatea de centru polarizator — a spus vorbitorul — este o calitate deosebit de importantă, și faptul că Timișoara a devenit un centru universitar și un centru industrial în plină dezvoltare, nu este datorit întîmplării . . .

Un alt element important în legătură cu Timișoara — a spus în continuare vorbitorul — este situația lui de nod de comunicație, de valoare unică din țara noastră, cel mai important nod de comunicații . . .

În sfîrșit, un element de excepțională importanță, este tradiția mîinii de lucru timișorene, în ceea ce privește industria prelucrătoare. Mi se pare că această tradiție care continuă . . . poate fi folosită în chip util pentru determinarea mai cu claritate a temei-program a orașului. Nu trebuie să rezolvăm amplasarea unei industrii la Timișoara în funcție de terenul disponibil, pe o stradă cu canal sau fără canal, ci în funcție de factorul om. Această problemă . . . deși a fost luată în considerare de proiectanți, nu este suficient de evidentă în materialul prezentat. (. . .)

Problema raportului dintre locul de muncă și cel de cazare, sub aspectul transportului, problema dotărilor, sub aspectul legăturii cu locul de cazare, și chiar problema mediului în care urmează să situăm acest loc de cazare, sînt de o deosebită importanță. (. . .)

În această privință apar unele deficiențe ale lucrării, adică lipsește modul în care ar trebui soluționate relațiile dintre om și mediul fizic creat.

. . .Amplasarea unei importante etape de investiții în partea de nord a orașului, în condiții neclare sub unele aspecte și neplăcute sub alte aspecte, ne va conduce la situația de a avea un grup de locuințe care să constituie numai un dormitor pentru oamenii care vor fi cazați aici, iar mediul în care vor fi plasați în acest cartier-dormitor este destul de nesigur sub raportul echipării și dotării lui. În orice caz, relația acestui grup construit cu restul orașului este o relație care ridică mai mult decît un semn de întrebare. Timp îndelungat, această legătură ruptă va face ca aprecierile celor care vor locui în aceste cartiere, în aceste așezări incipiente, să nu fie pozitive. (. . .)

. . .Ca să fiu concret, socot, în ceea ce privește etapele imediate, că ele trebuie realizate în zona de la sud de Bega, în cadrul posibilităților multiple oferite de oraș, posibilități ce pot fi examinate și pentru care pot fi găsite soluții de la caz la caz, fie prin demolări, fie prin ocuparea unor terenuri libere. Evident, acest lucru se poate realiza fără să atacăm — așa cum foarte bine s-a arătat — acel sîmbure central care își are rostul lui pentru dezvoltarea orașului. În acest sens, sînt de felicitat cei ce pînă acum nu l-au « lichidat », ci dimpotrivă l-au păstrat cu grijă.

Nu a fost întîmplătoare întrebarea pusă de participanți, în legătură cu acele lucrări de artă inginerești care trebuie făcute: poduri, viaducte etc. Faptul că studiile cu privire la aceste elemente sînt încă în fază incipientă, faptul că pentru canalul din zona de nord nu au putut fi date răspunsuri categorice, faptul că transportul în comun. . . se arată a fi imperfect realizabil în condițiile prezentate. . . toate acestea ne fac să credem că și sub aspectul condițiilor accesorii de echipare edilitară, transportului în comun, ideea trecerii către construcții masive în zona de nord a orașului este în momentul de față insuficient dovedită și, pentru a lucra și cu puțină intuiție, aș spune nici măcar posibil a fi dovedită pentru o etapă imediat apropiată.

Investiții uriașe sînt legate de ideea construirii în anumite zone. A amplasa locuințe fără a avea absoluta siguranță că toate celelalte elemente sînt rezolvabile în condiții tehnice acceptabile, în condiții de etapizare a investițiilor posibile pentru etapa imediat următoare, rămîne o chestiune deschisă. De aceea, socot că, trecîndu-se în desfășurarea studiului, în continuare, la rezolvarea etapizării, este de datoria proiectanților să încerce și o altă etapizare decît aceea care ne-a fost prezentată pînă acum, dar care a rezultat din materialul expus sau din discuțiile purtate. În concluzie, este necesar a fi prezentată și o altă posibilitate de etapizare, deoarece în momentul în care ne situăm, elementul esențial nu este de a rezolva cutare sau cutare punct, ci de a determina linia pe care trebuie să mergem în continuare în sistematizarea Timișoarei. (. . .)

O ultimă problemă, ce ar părea accesorie celor expuse pînă acum, dar care cred că trebuie totuși atinsă, este problema satelor din imediata vecinătate a orașului. Voi trece direct la propunerea organizatorică și anume: este util ca pentru aceste sate să se elaboreze studii de sistematizare, aproximativ în paralel sau imediat după elaborarea schiței de sistematizare a Timișoarei, spre a se vedea în ce mod se leagă problemele acestor sate de problemele orașului de care ele depind în mod strîns, atît prin distanță cît mai ales prin relațiile sociale și economice ale populației respective ».

ARH. MIRCEA ENESCU

(I.P.C.M.C.)

În cuvîntul său, arh. Mircea Enescu s-a referit la calitățile urbanistice ale orașului, rezultat al modului în care el a fost sistematizat la sfîrșitul secolului XIX, recomandînd dezvoltarea ideilor generoase care au stat la baza acestei sistematizări.

Vorbitorul a analizat apoi metodica întocmirii proiectului de sistematizare:

« . . . Tovarășul Moisescu a denumit această metodă ,,metoda dinamicei dezvoltări''. Această metodă este de cîteva luni de zile legalizată și ea ar trebui urmărită, socotind că s-ar putea ajunge la rezultate mai bune dacă proiectanții ar urmări-o și ar realiza-o. Este vorba de regulamentul la HCM. 1248 care cere trei planșe, eu aș spune patru: planșa situației actuale, planșa etapei de 5 ani, apoi aceea a etapei de 10—15 ani și în sfîrșit o etapă mult mai îndepărtată, peste acești 15 ani.

Tovarășul arhitect Silianu ne-a sugerat o imagine pe care aș relua-o astfel: dacă aceste planșe ar fi fotografii, eu mi-aș închipui că prima dintre ele este o fotografie foarte clară, fotografia situației actuale care este valabilă 100%; cea de a doua, mai puțin clară, fără să fie totuși fluă; ca grafică, lucrul acesta ar trebui exprimat ca atare: valabilitatea unei propuneri pentru primii 5 ani sigur că poate fi de 90 sau 80%; valabilitatea propunerii care se face pentru o perioadă de 15 ani este mai mică, fotografia începe să devină mai fluă. Iar cu adevărat fluă este fotografia care reprezintă intențiile proiectantului peste perioada de 15 ani. Dar ea trebuie să existe, este obligatorie, chiar dacă ea la un moment dat n-ar avea cîtuși de puțină valabilitate.

Pentru urmași, pentru cei ce vor continua lucrările de sistematizare, reprezintă o indicație, arată intențiile celui care a adus pînă la un timp lucrările de proiectare și le-a urmărit în realizarea lor, și constituie — după părerea mea — acea legătură care trebuie să existe între generația noastră și actualul oraș sau viitorul oraș peste 10—15 ani și generațiile viitoare și viitorul oraș pentru nu știu cîte decenii sau veacuri.

. . . Planșele, de asemenea, ar trebui să fie prezentate din ce în ce mai schematic, ele trebuie să sugereze intenții, pe măsură ce se depărtează de timpul în care sînt întocmite. Aceste trei planșe trebuie să fie de fapt trei studii respective, fiecare cu problemele lui . . .

Pentru Timișoara, care este unul dintre orașele în care ori de cîte ori vin simt aceeași emoție ca și la început, ca în prima mea deplasare făcută acum nu știu cîți ani, un oraș gîndit cu totul la altă scară, ideile care au stat la baza planului de sistematizare gîndit la sfîrșitul secolului trecut sînt idei generoase, frumoase; așa a fost posibil ca să se realizeze o serie întreagă de artere principale, datorită modului cum a gîndit arhitectul atunci viitorul acestui oraș, artere largi, cu fire de circulație poate mici și înguste, dar cu posibilități de lărgire, fiindcă distanța dintre fronturi pe o parte și alta a străzilor e mare; cu o zonă verde frumoasă, așa cum au puține orașe -sau cum n-au alte orașe. Deci această gîndire într-un viitor mai îndepărtat, după părerea mea, s-ar înscrie și ar continua modul de gîndire al aceluia care a sistematizat orașul la sfîrșitul secolului trecut. » (. . .)

ARH. ADRIAN STĂNESCU

(I.P.C.M.C.)

Arh. Adrian Stănescu a făcut următoarele observații:

« . . .Așa cum cunosc Timișoara. . . și din felul în care este prezentată de timișoreni, am simțit că timișorenii împart acest oraș în două: o parte de nord și o parte de sud. . . Hotarul considerat de timișoreni în această direcție este canalul Bega, care are o valoare importantă din punct de vedere al spațiului de agrement în oraș.

Ceea ce se propune prin schița de sistematizare a orașului, adică dezvoltarea orașului cu precădere spre nord, face ca această delimitare pe care timișorenii o simțeau pînă acum să fie puțin schimbată.

Mie mi se pare că orașul va continua să fie tot împărțit în două, dar nu de un cadru natural pe care timișorenii îl cunosc, îl iubesc și se simt bine în preajma lui, ci de calea ferată existentă între cele două gări importante ale Timișoarei, iar această împărțire a orașului va deveni un lucru destul de artificial și nici măcar nu va beneficia de un cadru natural cprespunzător. . . (. . .)

În ceea ce privește rețeaua stradală, un lucru mi se pare evident și anume că existența unei rețele inelar-radiale, care a fost trasată cu mult timp înaintea zilelor noastre și care încă mai face față situației din punctul de vedere al circulației și al structurii orașului, își justifică necesitatea menținerii ei . . . » (. . .)

ARH. DAN RUSOVAN

(D.S.A.P.C. — Constanța)

Atrăgînd atenția asupra faptului că Timișoara beneficiază de un teritoriu urbanistic generos, de un cadru natural atrăgător și de o puternică bază industrială, arh. Dan Rusovan a făcut cîteva sugestii referitoare la amplasarea zonelor de locuit și a celor industriale:

« . . . În legătură cu zonificarea, cred că este indicat să nu se ia în considerare, în exclusivitate, zona de nord a orașului, mai ales că se pare că dezbaterile au început să pună în balanță și zona de sud. Subliniez acest lucru cu toate că sînt convins că în prima etapă se va construi tot în nord, orice s-ar spune la această plenară, fiindcă toată lumea se va îndrepta spre terenurile libere unde nu sînt necesare demolări etc. . . Deci, consider că este inutil să demolăm complet nordul de dragul sudului !

Într-o etapă viitoare. . . cred că se va putea lua în considerare şi sudul şi pentru aceasta cred că ar fi bine să se rezerve toate atributele terenului, să nu fie infectat cu eventualele nocivităţi ale unei zone industriale. . . » (. . .)

Problema zonelor de agrement şi a amenajării oglinzilor de apă în cadrul oraşului a constituit un alt subiect pe care vorbitorul l-a analizat.

« . . . Cred că Timişoara ar putea fi ajutată cu o oglindă de apă de suprafaţă mare. Avem apă în Timişoara, dar o avem dedesubt şi ne împiedică. Oare nu am putea să o avem deasupra şi să ne ajute?. . . (. . .)

Cred că eliminîndu-se zona industrială de sud-est, luîndu-se în considerare unele « gropi » şi prevăzîndu-se unele cheltuieli, s-ar putea crea în partea de sud a oraşului o zonă de lacuri, alimentate de Bega, cum foarte timid s-a făcut într-o etapă actuală cu ştrandul oraşului. Această zonă ar urma fie să înconjoare oraşul devenind un ochi mare de apă, care apoi se va restrînge spre sud-est, fie să se îndrepte spre sud, spre Timiş, adică spre zona pădurii Girocului.

Mi se pare că o asemenea realizare. . . ar oferi o zonă de agrement foarte utilă în apropierea stadionului şi a cetăţii universitare, ţinînd seama şi de faptul că. . . zonele de agrement sînt destul de îndepărtate. . . »

ARH. ŞTEFAN JOJICĂ

(Sfatul Popular Orăşenesc Timişoara)

Problema zonelor industriale a fost reluată şi de arh. Ştefan Jojică, privită însă din punctul de vedere al avizării construcţiilor.

« . . .În problema industriei există o tendinţă de concentrare pe cele două pene : cea din sud-vest şi cea din sud-est. Tendinţa sau încercările făcute de D.S.A.P.C. —Banat au fost de a grupa aceste industrii din cadrul oraşului, dezvoltate destul de anarhic, dintr-un anumit punct de vedere. . . Micile întreprinderi şi ateliere au luat cu timpul o mare anvergură, însă au rămas de fapt întreprinderi sau ateliere. Există întreprinderi industriale în cadrul oraşului care au cîte trei-patru unităţi şi subunităţi. În mod special, aş aminti industria « Bumbacul », care are patru secţii; fabrica de mătase, care are de asemenea mai multe secţii, şi încă o serie de alte întreprinderi destul de dispersate pe teritoriul oraşului. Încercarea de a unifica şi regrupa aceste întreprinderi nu a fost făcută cu scopul de a le comasa, ci pur şi simplu de a le aduce una lîngă alta pentru ca procesul de producţie să fie mai normal şi mai legat.

Din punctul de vedere al arhitectului-şef al oraşului, care are de rezolvat probleme de avizare, de autorizaţii, legate de dezvoltarea întreprinderilor, dintre care multe se găsesc de fapt în zone de locuinţe, aş spune : nu dau autorizaţie pentru executarea respectivă întrucît se găseşte în zona de locuinţe ! Întreprinderile au însă un plan de producţie; ele trebuie să-şi desfăşoare activitatea în cele mai bune condiţii. Nu le putem lua dreptul de a face o reparaţie capitală sau o reparaţie curentă; dar aceasta va face ca întreprinderea să devină bună şi utilă şi nu va mai putea fi scoasă din locul pe care se află. Este deci o contradicţie care nu ştiu cum va fi rezolvată. Părerea mea este că la ora actuală, deşi există întreprinderi în zona de locuinţe, ele pot fi păstrate, cu condiţia ca gradul de nocivitate să fie cît mai redus sau să se poată chiar elimina.

Mai mult, ele înlesnesc sau apropie locul de producţie de locul de muncă şi aş putea spune că mai deservesc puţin oraşul, adică spre deosebire de cartierele masive de locuinţe în care nu găseşti decît locuinţe, se pare că acest « accident » al industriilor, al diverselor dotări industriale, vine să ajute într-un fel aspectului oraşului. . .

A doua problemă de care vreau să amintesc este problema locuinţelor individuale. Întrucît, în această privinţă nu au existat directive şi s-a tatonat numai în ceea ce priveşte zonele în care vor putea fi amplasate construcţiile de locuinţe parter, locuinţe individuale, pe care cetăţenii timişoreni le solicită foarte mult, am putea spune că la ora actuală procentul de locuinţe individuale este destul de apropiat de cel al apartamentelor construite de către stat. Ţinînd seama însă de faptul că cunoaştem întrucîtva posibilitatea de dezvoltare sau mai bine zis mersul schiţei de sistematizare, ne-am văzut puşi în situaţia, bineînţeles sesizînd şi organele sfatului popular, de a opri la un moment dat construcţia sau dezvoltarea locuinţelor individuale, deoarece nu ştim în ce parte a oraşului să le construim. . .» (. . .)

ARH. STAN BORTNOWSKI

(Institutul Proiect-Bucureşti)

Referindu-se la dotările cu caracter de unicat « care trebuie prinse de schiţă în lumina conturului final pe care trebuie să-l aibă aceste dotări, în special cele două ansambluri universitare : Universitatea şi Politehnica », vorbitorul a spus :

« Remarca pe care o fac este că rezervaţiile teritoriale pentru aceste două instituţii de învăţămînt superior sînt total insuficiente. . . Am prilejul să fiu la zi cu informarea în această materie şi constat în consecinţă că s-au luat în vedere nişte cifre date de Ministerul Învăţămîntului, cifre care desigur sînt date în urma stabilirii necesităţilor de către minister şi de către C.S.P. Dar elaboratorii schiţei de sistematizare trebuiau să deţină totuşi justificarea acestor cifre, deoarece poate interveni o evoluţie chiar a lor.

Numărul de 20 000 de studenţi pe care îl dau organele de stat competente nu va scădea în viitor. Dacă această cifră este dată pentru anul 1980, mai tîrziu ea va creşte. Ce reprezintă de fapt aceste două instituţii de învăţămînt superior? Reprezintă două unităţi de mărimi maxime şi optime, aş spune. Este verificat prin studii făcute în multe părţi peste hotare că unităţile de învăţămînt superior în jurul a 8 000—10 000 de studenţi reprezintă o cifră optimă maximă de cuprindere administrativă a tuturor funcţiilor : învăţămînt, educaţie, administraţie. . . (. . .)

Un alt element îl constituie aspectul susţinerii şi organizării « vieţii universitare ». Din cei 20 000 de studenţi, 80 la sută vor trăi aici; deci 16 000 de studenţi. Aceasta este o cifră echivalentă cu a populaţiei unui oraş, care trebuie să capete toate dotările, care să favorizeze nu numai obţinerea unui cadru pentru însuşirea cunoştinţelor ştiinţifice, ci şi toate celelalte funcţiuni pe care viaţa le cere: destindere, recreaţie şi în plus educaţie; educaţia care este complementul instrucţiunii ştiinţifice, pentru că sînt o serie de deprinderi suplimentare ce trebuie însuşite de fiecare student în timpul studiilor. (. . .)

De aceea, trebuie avută în vedere, cu foarte multă atenţie, necesitatea rezervării spaţiilor corespunzătoare. Ţinîndu-se seama de aceste suprafeţe teritoriale, cu siguranţă că se va ajunge în mod implicit la o organizare unitară a zonei universitare, lucru ce nu ar fi decît în avantajul, atît al colaborării pe tărîm didactic şi ştiinţific, cît şi al cooperării în organizarea acestei vieţi universitare de care o astfel de aşezare nu se poate dispensa ».

ARH. HENRIETTE DELAVRANCEA

(Institutul Proiect-Bucureşti)

Subliniind caracterul urban de tip occidental al Timişoarei, vorbitoarea a susţinut necesitatea menţinerii unei unităţi de stil în urbanistica oraşului.

« Desigur, nu înseamnă să construim astăzi în stil habsburgic. Volumele şi planurile trebuie să păstreze însă acelaşi caracter sobru.

Plimbîndu-mă prin oraş, am constatat cu destulă mulţumire că ceea ce s-a clădit acum de curînd a păstrat o linie generală de sobrietate; arhitectura este modernă, nouă, dar extrem de sobră. . . Pentru acest lucru felicit pe colegii mei tineri şi aş dori să-şi dea seama categoric că aceasta este linia pe care trebuie să meargă şi să nu se abată de la ea. » (. . .)

Vorbitoarea a remarcat în continuare importanţa unei analize temeinice asupra posibilităţilor de construire pe terenuri libere, cît şi a unei anticipări cantitative în planul de sistematizare a numărului de apartamente, a unei anticipări judicioase a amplasamentelor pentru dotări. Legat de aceste probleme, vorbitoarea a stăruit asupra unei mai atente previziuni a spaţiilor verzi.

« Insist asupra spaţiilor verzi. Acest complex trebuie studiat împreună. Nu se poate spune că aici am un cartier de atîţia locatari dacă nu ai studiat dinainte toate spaţiile suplimentare care trebuie rezervate pentru dotări, învăţămînt şi pentru tot ceea ce este necesar. Am impresia că ori de cîte ori s-a discutat despre spaţiile verzi, problema a fost tratată destul de superficial. Ba, unul dintre tovarăşi a propus chiar ca dezvoltarea centrului de uzină din nord să se facă stricînd tocmai aceste spaţii verzi. Ocupate sau neocupate de case ţărăneşti, spaţiile verzi care există trebuie rezervate, stabilite dinainte. » (. . .)

ARH. NICOLAE NEDELESCU

(Institutul Proiect-Bucureşti)

« . . . S-au pus semne de întrebare foarte serioase asupra posibilităţii de construire în nord.

După părerea mea, îndoielile în această privinţă trebuie studiate cu seriozitate. Dacă oraşul nu s-a dus în nord în mod spontan, desigur au existat cauze reale. . . Cred că ar trebui studiată cu foarte mare atenţie posibilitatea de construire în nord, cu toată tentaţia imediată.

Mai este o problemă. S-a spus că toată această zonă de nord trebuie nu numai asanată, ci şi canalizată. . . Logic este că dacă avem de gînd să facem canalul, urmează să construim de-a lungul lui, pornind de la emisar, deoarece nimeni nu va face o investiţie pentru ca să se construiască de la capătul lui. . . » (. . .)

Amintind că condiţiile economice din trecut au împiedicat dezvoltarea canalului Bega, vorbitorul a adăugat :

« . . . Mai mult ca sigur că Bega va căpăta cu totul altă importanţă, va fi o axă de circulaţie ieftină a mărfurilor, a materialelor, a transportului, şi deci acest lucru trebuie să se exprime într-un fel în planurile de perspectivă ale oraşului.

. . .Mă întreb dacă Timişoara nu se va putea întinde linear, în lungul Begăi, dacă ea îşi capătă importanţa care trebuie să o aibă. » (. . .)

În încheiere, arh. Nicolae Nedelescu s-a referit la problema păstrării specificului oraşului Timişoara :

« Timişoara are un caracter bine definit, este un oraş bine închegat, purtînd amprenta sfîrşitului secolului al XIX-lea. . . Începem să construim cartiere noi, tipuri de aşezări schematice, tipuri pe care le întîlnim în toate oraşele noastre astăzi. Cred că tocmai acest lucru ar trebuie revăzut : să construim în caracterul Timişoarei. Chiar în literatura de specialitate din Occident se revine asupra aşezării acestor blocuri în chip de gospodărie colectivă, adică în ceea ce priveşte înşirarea, depărtarea ş.a.m.d. Pentru obţinerea unui caracter specific, cred că ar trebui luate în considerare şi alte criterii de viaţă,. . . că nu trebuie să folosim aceleaşi forme pe care le utilizăm curent peste tot ».

ARH. BUJOR GHEORGHIU

(Institutul Proiect-Bucureşti)

Vorbitorul s-a ocupat printre altele şi de centrul oraşului, de problemele legate de canalul Bega, de plantaţii :

« În legătură cu centrul oraşului, eu cred că acesta nu ar trebui limitat numai la ceea ce a dat concursul, ci ar trebui poate revăzut, în lumina noilor prevederi din schiţă, ca o zonă centrală. . . În această zonă centrală a oraşului, nu lipsit de importanţă este şi rolul canalului Bega, care. . . mi se pare că nu trebuie să fie lăsat de o parte, ci trebuie să intre în compoziţia oraşului.

Aceasta nu exclude însă propunerea făcută de a se mări suprafaţa oglinzilor de apă la Timişoara, dacă soluţia este posibilă printr-o staţie hidrogeotehnică a oraşului. . .

. . .Cred că a fost o preocupare a timişorenilor de-a lungul anilor să realizeze o bogată plantaţie de protecţie, tocmai datorită climei şi terenului plat în care se află, pe toate traseele de circulaţie ale oraşului. Această plantaţie . . . trebuie întreţinută, amplificată. . . Sub acest aspect, mie mi se pare totuşi că esenţele de conifere, care au apărut şi care nu au nimic comun cu cîmpia bănăţeană şi care cred că se luptă din răsputeri ca să poată trece de la o vară la alta, nu au ce căuta în Timişoara. Sînt esenţe, la Timişoara, împămîntenite de multă vreme, verificate ca atare, frumoase. . . ce trebuie îmbogăţite. » (. . .)

ING. GHEORGHE IRITZ

(D.S.A.P.C. — Banat)

«. . .Consider că o schiţă de sistematizare pentru o localitate urmează să răspundă la două obiective importante, legate de timp, şi anume :

— rezolvarea problemelor de principiu, văzute într-o largă perspectivă, prin aflarea unor soluţii de ansamblu, a căror valabilitate să rămînă aceeaşi şi după o perioadă de zeci de ani;

— găsirea şi rezolvarea problemelor de sistematizare corespunzătoare primei etape de realizări, cu observarea unei cît mai juste coordonări, astfel ca investiţiile să fie minime şi totodată perfect înscrise în prevederile de perspectivă.

Proiectanții noștri s-au străduit a depista nevoile acute ale Timișoarei, stabilind zone de locuit, teritorii ce urmează a fi rezervate dotărilor social-culturale de importanță regională (învățămînt superior, așezăminte spitalicești etc.), zone industriale în funcție de specific, nocivități și profil de fabricație, — soluții ce în urma sugestiilor primite prin consultările, schimbul de experiență și discuțiile de față vor apare mult îmbunătățite. Totuși va rămîne deschisă problema sistematizării, cea mai grea, aceea ce are de luptat cu cele mai multe necunoscute, cu imperative financiare și economice și care este conturarea primei etape de realizări. (. . .)

Trebuie să ne preocupe, în primul rînd, problemele ce ar putea să vină în considerare în primii, următorii cinci ani de realizări. (. . .)

Iată dar, punctul principal care socot că trebuie rezolvat cît mai neîntîrziat: o cît mai justă orientare în cele ce avem de realizat în primii 5 ani de aplicare a soluțiilor conturate în mare, în cadrul viitoarei schițe de sistematizare a orașului Timișoara ». (. . .)

ARH. VICTOR CRISTEA

(Institutul Proiect-București)

« . . . Din ceea ce s-a prezentat prin planșele expuse, mi se pare că problema mijloacelor de transport în comun în orașul Timișoara nu este rezolvată. De ce? În primul rînd, se arată o planșă de trafic existent, care, așa cum este, indică anumite fluxuri maxime, pe anumite artere. Aceste artere, cu toate că industriile se vor păstra în viitor și se vor dezvolta, nu apar de importanța respectivă în trama de circulație care este propusă în cadrul schiței. Un exemplu îl constituie chiar zona industrială din vest, care nu are o arteră importantă de legătură cu zona de locuințe din cadrul orașului.

Plecînd de la acest lucru ajungem la două planșe conținînd două variante propuse pentru mijloacele de transport în comun, două variante care, analizate cu atenție, nu prezintă deosebiri esențiale, iar fluxurile de la zona industrială la cea de locuințe și invers . . . nu sînt indicate. Ce s-a întîmplat? Actuala schemă de circulație a orașului, despre care se spune că nu satisface nefiind rentabilă, este în continuare prelungită cu anumite linii, preconizîndu-se a fi păstrată.Ba mai mult, circulația cu tramvaiul prin centrul orașului se prevede a fi păstrată și în viitor. Este știut că în ultima perioadă, mai toate orașele au adoptat soluția de a scoate din centrul orașului acest mijloc de transport în comun, de capacitate mare, dar cu incovenientele lui, dat fiind că necesitățile circulației moderne cer din ce în ce mai multe spații pentru circulația auto. (. . .)

Consider că proiectanții din D.S.A.P.C. ar trebui să țină seama de problema devierii centrului în întocmirea acestei schițe. . . »

Referindu-se la industrii, vorbitorul a arătat că « deși abatorul este plasat în zona destul de centrală a orașului. . . și că în principiu se discută de către arhitecții din D.S.A.P.C. despre mutarea lui, în planșă nu se indică vreo prevedere în acest sens. Am aflat cu uimire însă că se vor face investiții pentru reamenajarea și reutilarea lui, ceea ce vine să confirme cuvintele tovarășului arhitect Jojică care spunea că o dată cu dezvoltările industriilor, ele sînt din ce în ce mai greu de scos din cadrul orașului. Cred că și această problemă ar trebui să preocupe pe arhitecții din D. S. A.P.C. și organele locale, deoarece raza de nocivitate a acestui abator este mare ».

ARH. HORIA HUDIȚĂ

(I.S.C.A.S. — București)

« Aș vrea să spun cîteva cuvinte despre Complexul clinic universitar care se va construi în anul viitor și care reprezintă o investiție de mare anvergură, în perspectiva imediat apropiată.

În cadrul ISCAS s-a făcut un studiu cu un amplasament care este menținut în continuare și care, în ceea ce privește trama stradală și funcțiunile înconjurătoare, consider că este inadecvat. În amplasamentul prevăzut în schiță, Complexul clinic universitar, împreună cu Institutul oncologic și laboratoarele respective, se găsesc despărțite în trei pateuri străbătute de două artere principale de circulație. La nord este mărginit de calea ferată, în a cărei soluționare, în perioada imediat următoare, — deci sincronic cu rezolvarea complexului clinic — nu există o certitudine în privința dezafectării ei, ca și în privința rezolvării traficului prin locomotive Diesel peste tot. Deci, necesitatea unei zone de protecție sanitară ar restrînge și mai mult acest teren care este strangulat. Ca atare, aici este imposibil să se desfășoare în bune condiții rezolvarea și construirea acestui ansamblu. În plus, Institutul oncologic, care folosește produse radioactive, necesită și el niște zone de protecție sanitare inverse, trebuind îndepărtat de zonele de locuințe; amplasamentul prevăzut nu este deci corespunzător.

Mă gîndesc, dacă ținînd seama că nici Complexul universitar nu dispune de teren suficient, nu ar fi mai firesc ca acesta, împreună cu Complexul clinic universitar, să se extindă în zona verde de sud-est, spre stadion, în mod mai net și mai clar?» (. . .)

VICTOR GAGA

(Filiala Timișoara a Uniunii Artiștilor Plastici)

« . . . În numele filialei din Timișoara a Uniunii artiștilor plastici mulțumesc Uniunii arhitecților pentru invitația făcută și am sarcina de a aduce salutul artiștilor plastici, urînd plenarei deplin succes.

Colaborarea dintre arhitecți și artiști plastici nu este lipsită de tradiție și, atunci cînd se desfășoară în condiții normale, dă rezultate bune.

Din nefericire însă nu întotdeauna se întîmplă așa. Arhitecții sistematizează și proiectează orașele, iar cînd totul a devenit fapt împlinit, deci realitate, se pune și problema — dacă se pune — să vedem cam ce lucrări de artă monumentală putem « plasa » în diferite locuri posibile. Deci, locuri care nu au fost gîndite și amenajate special. Acest lucru, în special în cadrul sectoarelor sau cartierelor noi locuite ale orașului, mai puțin însă pentru orașele vechi unde totul este gata făcut și problema esteticii orașului trebuie subordonată existentului — cum este cazul și cu Timișoara.

Am ajuns astfel la problema principală pe care vreau să o ridic în fața dumneavoastră.

Pe lîngă funcțiunile social-economice și culturale pe care orice oraș le are, se impune și o funcțiune estetică, ca o componentă neapărat necesară unui oraș civilizat. Deoarece s-ar putea crede că estetica orașului este o problemă mai tardivă decît problemele discutate aici. . . îmi permit să ridic de la început această problemă. Acum cînd se discută sistematizarea orașului Timișoara, constat că se are în vedere numai industria, spațiul de locuit și căile de acces. Îmi permit să remarc că trebuie privită chestiunea și din punct de vedere estetic, de la început. Se pune problema amplasării industriilor, a căilor de acces, a căilor ferate, a spațiilor de locuit; dar amplasarea acestora reclamă, pe lîngă funcțiunile utilitare, și o funcțiune estetică. (. . .)

Nu este indiferent cum se amplasează diversele obiective, dacă arhitectura lor se repetă șablon, dacă au formă estetică sau nu, dacă au culori armonioase sau stridente. Cetățeanul obișnuit trebuie să aibă un sentiment estetic în fața unei opere de arhitectură. Uniformizarea, fie în sistematizarea orașelor, fie în proiectarea clădirilor, după șabloane, în serie, nerespectîndu-se condițiile specifice locului, nu contribuie la dezvoltarea personalității orașelor. În acest sens, mă raliez tovarășilor care au ridicat problema specificului orașului Timișoara, personalității lui, care bineînțeles ar trebui păstrată într-o oarecare măsură, însă în esență și nu copiat întocmai. Este probabil mai economică construirea după anumite proiecte în serie, probabil posibilitățile de construcție sînt mai avantajoase, dar acest lucru nu este întotdeauna estetic. În acest sens, părerea mea este că organizarea arhitecților în institute de proiectări prezintă și dezavantajul unei oarecari știrbiri a personalității creatoare a arhitectului proiectant. Acest lucru îl spun ca o părere personală și consider că este o carență care eventual ar trebui îndreptată. . . (. . .)

Eu aș dori, în lumina celor spuse, ca arhitecții să facă din nobila lor meserie o creație personală și nu o îndatorire de serviciu.

Pe altă linie, aș dori să ridic, tot din punct de vedere estetic, problema monumentelor istorice. (. . .)

Eu consider că Timișoara este interesantă și ar putea fi și mai interesantă în măsura în care acele monumente pe care le are, ar fi puse în valoare. . . ar fi conservate ! În acest sens, se poate vorbi de acele monumente baroce, chiar cu caracter religios, care sînt într-o stare jalnică, fiindcă nu sînt conservate. . .

Cred că ceea ce avem trebuie păstrat cu sfințenie deoarece face parte din patrimoniul cultural al orașului. Sînt monumente care trebuie conservate. . . (. . .)

. . . Dar, cu toate că avem monumente istorice, totuși orașul nostru duce lipsă de monumente noi, sculpturi, statui, artă monumentală. . . Comitetul de stat pentru cultură și artă, prin delegații care au fost aici, a constatat că ar fi bine să se ajute ridicarea estetică, înfrumusețarea și sistematizarea centrului existent. . . Și deși părerea unora a fost atunci ca să se înfrumusețeze mai întîi stadionul, totuși unii delegați de la București, ca de pildă sculptorul C. Lucaci, au afirmat că centrul orașului este problema numărul 1 în ceea ce privește înfrumusețarea, deoarece constituie punctul principal de circulație. Deși atunci s-a căzut de acord, nici pînă astăzi nu s-a început această sistematizare, cu toate că am fi putut primi fonduri pentru lucrările de artă monumentale necesare. . . » (. . .)

ING. DAN BUZILĂ

(Sfatul Popular Regional Banat)

« . . .Problema terenului de fundație, care a fost destul de des atacată în discuțiile desfășurate și analizată și în referat, este generată de faptul că Timișoara a fost ridicată pe o fostă mlaștină. Atît în nord cît și în sud și în orice parte a orașului, găsim aceeași situație.

În privința apei freatice, într-adevăr, se pare că în nord, în prezent, situația este mai puțin delicată, însă subliniez un lucru: în zona de nord a orașului încă nu este realizată canalizarea, nici măcar sub formă de șanțuri de suprafață. Sîntem în cîmpie, așa că este normal să nu se fi întîmplat fenomenul de drenare. (. . .) O dată cu apariția lucrărilor de investiții în nordul orașului, evident că vor apare și lucrările edilitare, care vor schimba situația precară din prezent.

În al doilea rînd, aș vrea să ridic problema echilibrului numărului de populație în raport cu centrul orașului. . . Ne aflăm în fața unui oraș care va ajunge la 200—300 000 de locuitori, ale cărui dotări cu caracter administrativ și social-cultural vor trebui implicit să se găsească în centrul orașului. Deci, nu trebuie să ne gîndim la crearea mai multor centre, părere asupra căreia de altfel am observat că toată lumea este de acord. . . (. . .)

În partea de sud a căii ferate care traversează orașul, deci în aproape jumătate din vatra actuală a orașului, se găsesc aproximativ 130 000 de locuitori. În cealaltă jumătate a vetrei orașului se găsesc 20 000 de locuitori. Centrul orașului, aflîndu-se prins la extremitatea de nord a jumătății de sud a orașului, este normal să ne gîndim și la o echilibrare armonioasă a amplasării locuințelor, respectiv la o dezvoltare urbană cu densități de populație armonioase față de acest centru. (. . .)

Zona de sud (mă refer în general la partea de la sudul căii ferate) este singura zonă din oraș dotată în întregime cu lucrări tehnico-edilitare, cu străzi ș.a.m.d. Oricine este deci tentat să se gîndească că dacă aici avem lucrări edilitare, apoi trebuie să mergem cu dezvoltarea orașului în această zonă. Este mai ieftin, mai economic, pentru că nu ne mai costă lucrările edilitare ! Vreau însă să subliniez categoric un lucru: lucrările edilitare existente în această zonă de sud sînt la nivelul dotării actuale a orașului. Sîntem la limita densității pe care o pot suporta aceste dotări. Apariția unei populații aici comportă deci o schimbare radicală a sistemului de dotări tehnico-edilitare. Nu mai vorbesc de sistemele de instalații; în situația noilor precepte de sistematizare, este evident că însăși trama stradală nu mai corespunde microraionărilor, apariției blocurilor în ansambluri mari. . .

O dezvoltare în această zonă comportă indiscutabil dislocări, care. . . ajung pînă la 30 la sută. Consider că în etapa actuală nu ne putem permite nici măcar să ne gîndim la o astfel de situație.

În ipoteza abordării unei acțiuni pentru plombarea unor teritorii cu extindere ceva mai mare, pînă la 10 ha. . . în afară de faptul că s-ar ajunge la ansambluri urbanistice neînchegate și cu o serie de deficiențe de funcționare, cum am mai amintit, nici rețelele edilitare nu ar suporta aceste majorări și evident aceasta va atrage după sine cheltuieli pentru modificarea rețelei stradale. Dacă ne gîndim la dezafectarea totală a unora din aceste teritorii pentru a putea organiza ansambluri moderne, va fi nevoie de dislocări în procent de 30 la sută. Orice căi am încerca, ajungem la aceeași situație de neeficiență, atît din punct de vedere urbanistic, cît și din punct de vedere economic.

În privința unei remanieri a rețelei edilitare în această zonă, ea este departe de a se justifica în etapa actuală, întrucît ne aflăm aici în posesia unui fond foarte

prețios de locuit, pe care nu îl putem părăsi în etapa aceasta. Venind acum cu o serie de suplimentări în rețeaua de instalații, acestă investiție devine în etapa de perspectivă neeconomică și nejustificată. (. . .)

În privința zonei de nord, care s-a propus prin schiță a fi utilizată pentru extinderea construcțiilor de locuințe, aș vrea să amintesc cîteva argumente ce susțin net această variantă.

În primul rînd, este cea mai apropiată de centrul orașului. . . Aici se pot face extinderi de locuințe în etapa actuală, fără nici un fel de dislocări și chiar în etape mai îndepărtate cu dislocări care ajung pînă la maxim 10 la sută. Această zonă nu dispune de lucrări tehnico-edilitare; nu există rețele tehnico-edilitare puse la punct, nici rețea stradală pusă la punct,decît în măsură foarte mică. Deci, apare implicit necesară o organizare nouă a acestui teritoriu prin neobligativitatea diferențierii unei situații existente ca fiind cea mai economică, cu posibilitatea de a se executa după cele mai economice soluții și, bineînțeles, eliminînd orice fel de lucrări care s-ar pierde.

În legătură cu obiecțiunea ridicată aici privind bararea acestei zone prin pana de industrie propusă prin schiță, desigur că aceasta nu pare a fi cea mai fericită soluționare, însă din nenorocire ne aflăm în fața unei situații existente. Este greu de presupus că în următorii 30 de ani vom avea posibilitatea dezafectării industriilor aflate în această zonă, industrii care nu au un caracter în general nociv și pot rămîne alături de zona de locuit.

În legătură cu « dormitorul de nord », care s-a conturat în acest fel ca noțiune în discuții, să nu uităm că s-a mai propus să apară în acestă zonă o serie întreagă de industrii nenocive. N-aș vedea nici un fel de impediment în această chestiune, mai ales că este vorba de o întreprindere poligrafică sau de întreprinderi cu caracter alimentar, deci nenocive și care, pe de o parte, atrag foarte multă mînă de lucru.

Deci, se reduce și circulația diametrală prin oraș, relevată ca o deficiență.

Sigur că nu este rău ca, față de propunerile schiței pentru zona de nord a orașului, să se reanalizeze unele amplasamente pentru zonele de agrement, preconizîndu-se o oarecare extindere a acesteia.

În sfîrșit, un argument de ordin pur tehnic, de data aceasta în legătură cu execuția lucrărilor zonei de nord. Această zonă oferă posibilitatea realizării unor șantiere de amploare mare, în care într-adevăr se poate face industrializarea construcțiilor. Deschiderea unor șantiere în sud, în etapa actuală, ar fi în detrimentul industrializării lucrărilor de construcții, ca să nu mai vorbim despre eficiența, atît în proiectare, cît și în execuția lucrărilor edilitare, despre productivitatea care se poate obține în execuție printr-o eșalonare pe teritorii libere și după toate prescripțiile unui șantier industrializat.

Evident că ideea dezvoltării în continuare și a zonei de sud nu trebuie părăsită; dimpotrivă, ea a fost abordată în schiță și a fost foarte corect abordată. Constituie — după cum rezultă din cele expuse mai sus — o problemă de perspectivă puțin mai îndepărtată. Ea devine acută în momentul în care parte din fondul actual prețios, existent în sud, poate fi dezafectat și se poate renunța la el.

De aceea, eu mă asociez soluției din schiță privind dezvoltarea locuințelor în nord. . . »

ARH. LIVIU VOȘTINARU

(D.S.A.P.C. — Banat)

« . . .Am urmărit cu mult interes discuțiile care au avut loc pe marginea materialului prezentat. Aș dori să subliniez că ele au stimulat și mai mult hotărîrea colectivului de proiectanți din cadrul institutului nostru, de a întocmi o schiță de sistematizare cît mai documentată, cît mai realistă și cît mai elastică, pentru a face față, în orice condiții, dezvoltării viitoare a orașului Timișoara.

Pentru ajutorul dat colectivului de elaborare a schiței, aduc pe această cale mulțumirile noastre tuturor tovarășilor care, prin cuvîntul lor, au contribuit la îmbunătățirea, la precizarea și perfecționarea multiplelor probleme pe care le ridică schița de sistematizare Timișoara în curs de elaborare la D.S.A.P.C. — Banat. În timpul cît ne-a mai rămas pînă la predarea lucrărilor vom analiza cu toată răspunderea direcțiile mari de dezvoltare a orașului Timișoara în lumina discuțiilor din această plenară, vom aprofunda studiul locuințelor, al dotărilor de toate categoriile, al zonelor verzi și de agrement, al circulației sub toate aspectele sale, al industriei, al dezvoltării orașului cu lucrări tehnico-edilitare. În sfîrșit, vom adînci problemele pe care le ridică zona preorășenească a orașului Timișoara, în interdependența sa cu unele localități mai importante din apropierea orașului.

Mulțumim încă o dată conducerii Uniunii arhitecților și conducerii C.S.C.A.S., precum și tuturor celor care participă la lucrările acestei plenare, pentru sprijinul acordat. »

ARH. TIBERIU NIGA

(I.P.C.T. — București)

« . . .Mie mi se pare că orașul Timișoara are o amprentă proprie, nu face impresia unui oraș vechi deși se spune că orașul are o vechime de 700 de ani. . . Arhitectura acestei capitale de regiune — vorbesc de fondul vechi — este o arhitectură pretențioasă, majoră, cu fond valoros nu numai în nucleul central al orașului, ci aproape pe toată întinderea, în toate aceste capsule care cuprind sate și care, spre deosebire de satele din jurul Bucureștiului, de exemplu, par orașe, deoarece satele din Banat sînt mici orășele. . . (. . .)

Scara acestor clădiri, această scară monumentală care implicit a fost preluată și de unele lucrări sau completări ulterioare, mi se pare că se impune în continuare, cel puțin pentru reconstrucția zonelor mai importante din oraș. . . (. . .)

Orașul are și o serie de defecte, o serie de părți negative. . . care cer o soluționare imperiosă. De pildă, această traversare a căii ferate. . . orașul dezvoltîndu-se și dincolo de calea ferată; rambleul taie complet perspectiva și legătura vizuală a orașului spre restul părților din nord, soluție ce poate fi acceptată doar ca provizorat, neputînd fi inclusă ca o soluție finală, deși figurează în schiță sub această formă. . .

În rezolvarea sistematizării acestui oraș se mai întîmpină o dificultate mare. Ca și Bucureștiul, Timișoara este un oraș de șes, un oraș plat, cu foarte puține dotări naturale. O plimbare pe malul canalului, cu zonele verzi aferente din zona centrală, este o delectare pentru vizitatori și mi se pare că acest șuvoi de apă, această apă măruntă, dă un caracter orașului, dă o respirație, un plămîn binefăcător. Zona canalului constituie o parte atrăgătoare care ar trebui dezvoltată în continuare. (. . .)

. . .După părerea mea. . . în majoritatea cazurilor ar trebui eliminată această pacoste care este transportul în comun. Trebuie să revenim la viața noastră tihnită, de a merge pe jos la locul de muncă și de acolo în continuare la locul de odihnă, acolo unde este posibil, — și acest lucru este posibil într-un oraș de 200 000 de locuitori care are forma și capacitatea ideală. . . »

Revenind la problemele de dezvoltare a orașului, arh. Tiberiu Niga a adăugat:

« Indiferent dacă orașul se va dezvolta și în nord, mi se pare că zona de sud prezintă unele facilități în această direcție. . .

Cred că dezvoltarea orașului spre nord, pe terenuri sănătoase, bune, ar putea să-și găsească o rezolvare favorabilă, dar numai într-o singură ipoteză, cu o soluționare curajoasă a devierii liniilor de cale ferată. Acest lucru mi se pare că ar fi posibil prin menținerea gărilor actuale și devierea liniilor spre sud, soluție pe care foarte multă lume a găsit-o ca fiind cea mai economică. . . Ca să ne pronunțăm în această privință, ar trebui să avem o serie de date economice și de studii. Dar mi se pare că, dat fiind forma sub care a fost prezentată în schiță această separare a centrului, cu toate posibilitățile de traversare inferioară a rambleului, nu poate să fie o soluție de integrare a unei zone noi într-o gîndire contemporană, într-un aspect cu totul nou de viață, în centrul actual și în special în centrul de învățămînt care apare în zonele de sud. În această lumină, amplasarea și extinderea industriei din nord, cred că este o greșală. . . Cred că schița ar trebui să prevadă nu numai o interdicție de extindere, ci chiar o desființare a zonei industriale din nord ».

În continuare, vorbitorul a atins problema industrializării metodei de execuție a locuințelor:

« Experiența noastră din ultimii ani în această materie este pozitivă, atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere al rapidității execuției lucrărilor și al economiei mîinii de lucru. Din punct de vedere plastic însă experiența noastră nu este atît de satisfăcătoare. Datorită în general unei mentalități care mai există la noi și în special la aplicarea proiectelor-tip, s-a ajuns la așezarea clădirilor în linie dreaptă;. . . această așezare a clădirilor din panouri mari, care prin repartiția lor sînt considerate rigide, este o mare greșală. Clădirile din panouri mari sînt tot atît de bune ca și cele din cărămidă. Industrializarea poate fi dezvoltată și gîndită în continuare de colegii noștri de aici, într-o gîndire poate mai proaspătă în care aceste elemente, excesiv de mari, să-și găsească o expresie fericită în modul de aplicare. (. . .)

Un alt aspect aici, specific local, îl constituie locuințele individuale. . . construite, din cărămidă, sănătoase, multe din ele în contradicție cu străzile complet nepavate. Cred că această problemă merită să fie analizată foarte serios. Inițiativa particulară există astăzi în automobile, al căror gabarit este universal. În același timp, ar trebui să găsim un gabarit universal și pentru aceste clădiri individuale, adică să existe o uniformizare a acestor clădiri, care vor afla un răsunet și mai mare decît automobilul în viața cetățenilor.

Mi se pare că ar fi o greșală să rezervăm anumite zone de construit exclusiv cu aceste clădiri. Ele își află locul în mijlocul unităților mari de locuit, trebuie să se îmbine cu clădirile de diverse înălțimi și ar fi o eroare să avem într-o parte zona parter, parter și un etaj, iar în altă parte zona cu clădiri de 7—8 etaje. » (. . .)

PROF. ARH. OCTAV DOICESCU

(Institutul Proiect — București)

« . . . Mărturisesc că nu cunosc Timișoara. În aceste trei zile, cînd am stat mai mult în ședință, nu am putut să simt foarte bine, nu aspectele meseriei mele — pentru că acelea sînt ușoare — ci felul de a fi al acestui oraș, pentru că dumneavoastră vă puneți problema și a unui caracter propriu.

O impresie foarte sumară: aveți o cetate construită de pe poziția centrală, adică administrativ centrală, poate nu la scară cu societatea din vremea cînd a fost construită, însă cu oarecare rigoare și cu oarecare pretenție și demnitate, care nu-i fac rău. Și lîngă această cetate aveți trei sau patru sate; nu am putut să le determin bine. (. . .)

În sistematizarea Timișoarei vă loviți de foarte multe impedimente. Impedimente în primul rînd, în felul cum vă gîndiți să refaceți acest oraș, ce caracter să-i dați, ce să fie el? Noi nu sîntem într-o epocă liniștită, în care avem niște norme economice, norme de viață liniștită, contemplativă, ca să putem face un oraș, ci sîntem în plină evoluție dinamică. Nu sîntem neatenți la ce se întîmplă în restul lumii și chiar diversele propuneri care se fac în acest domeniu în lume ne pun pe gînduri, ne tulbură puțin gîndurile.

Iată, de exemplu, dacă eu socot numai așa, în această mică cetate exista construcție puțină pînă acum 60 de ani — pe la 1900; exista această alee principală, făcută între anii 1900 și 1914, cu clădirile ei înalte, cam cu foarte puțin caracter, cu foarte multă facondă și aș mai adăuga un teatru și o catedrală. Aceasta păstrează un caracter destul de minor, adică un stil sau o poziție inventată peste noapte. E drept că se va armoniza destul de bine cu ceea ce este pe partea dreaptă și stîngă, adică sînt cam tot așa lipsite de caracter.

Ce mi se pare mie că dumneavoastră aveți cam complicat și care vă împiedică să gîndiți liniștit și liber, este Bega și calea ferată. Vă spun foarte sincer: Bega nu trebuie să fie pentru dumneavoastră un obiectiv principal; nici nu este frumoasă, nici nu o să creeze niciodată un element major în oraș. . . Bega, pentru un oraș de 220 000 de locuitori, este prea puțin. Colegi de-ai mei au mai spus și de alte ape care ar trebui să apară sub formă de lacuri sau alt fel. Mie mi se pare că pentru dumneavoastră este un lucru foarte ușor într-un loc unde Munții Apuseni se împreună cu Munții Carpați; aveți precipitații foarte bogate în comparație cu Muntenia de est sau cu Dobrogea.

Cred că nu puteți să nu luați în considerare, în viitor, un canal magistral de la Tg. Mureș pînă la Dunăre, care să dubleze potențialul acestei cîmpii a Tisei românești. În legătură cu acest canal magistral, dumneavoastră vă puteți aranja ca aceste smîrcuri care formau o apărare pe vremea cetății avarilor să devină pentru orașul Timișoara un peisaj plin de farmec.

Cît privește calea ferată este evident că dumneavoastră trebuie să vă gîndiți la găsirea unui alt traseu, indiferent cum veți mări orașul, la nord sau la sud. »(. . .)

Reluînd problema industriei și a zonificării ei, a punerii ei « ca forță activă în cadrul acestei comuniuni a orașului », vorbitorul a spus:

« Constatăm în foarte multe orașe, și de-ale noastre și de-ale altora, că această zonificare strictă și oarecum schematică scoate orașul de sub pulsația vie a vieții

și că foarte multe industrii din activitatea noastră contemporană nu mai sînt industriile care ne otrăveau altădată existența și că ele pot sta foarte bine în conglomeratul urban, cu locuințe și cu alte lucruri.

Iată, aici la Timișoara, dumneavoastră aveți o industrie frumoasă. Pot să vă spun — ca o impresie generală — că mi-au plăcut foarte mult Domul lui Erlach și fabrica de lapte, ceea ce înseamnă că fabrica de lapte, care altădată ar fi putut fi socotită ca un rău al orașului, este un lucru foarte frumos.

Așa că această reconsiderare a industriei trebuie să fie mai mult analizată, în special această zonificare care este un abstractism, un fel de a clasa și clasifica lucrurile pentru ele însăle, mai mult decît ca valoare în oraș.

Cum să fie orașul dumneavoastră? Aceasta este o problemă care ne preocupă pe toți. Nici noi, mai bătrîni — cum spunea tovarășul Voștinaru — nici alții, nu sînt așa de siguri cum trebuie să fie acest oraș, foarte important din punct de vedere al creșterii demografice; peste tot se pun probleme indisolubile în cadrul unui aglomerat mare. Doar știți că statistica internațională și congresele au stabilit că pentru acoperirea necesităților de cazare ale omenirii ar trebui să facem în fiecare zi un oraș de 20 000 de locuitori. Este o treabă foarte serioasă și realmente dacă vrem să trăim omenește, trebuie să rezolvăm o astfel de problemă.

Cum să fie însă acest oraș? Ne învîrtim printre diferite probleme, diferite aspecte, diferite poziții de gîndire a acestui oraș, care de fapt reclamă să nu-l tratăm numai așa ca o noțiune urbanistică simplă. El este imaginea finală a unei societăți. De fapt, nu noi arhitecții facem orașe sau urbanism, ci societatea noastră le face; noi putem să propunem multe, dar dacă societatea noastră nu are putința să le facă, noi nu facem urbanism.

La ce să ne referim: la tradiție, la practica actuală, la practica în perspectivă? Cunoașteți că de 40 de ani apar propuneri pentru rezolvarea orașului și pe piloți și, indiferent, deasupra solului, și sub formă de agro-oraș ș.a.m.d.; în orice caz, în toate aceste propuneri de 40 de ani încoace, fie că respectivii creatori trăiesc într-o țară socialistă, în care problema acestui umanism general constituie bază de gîndire, fie că trăiesc într-o societate capitalistă, în care individualismul este bază de gîndire — soluțiile care se dau, sînt în general bazate pe colectivitate. . . În Japonia, Anglia, Statele Unite, deci țări capitaliste, în afară de fantezia plasticienilor și arhitecților, apare în esență și în sîmbure ca singura posibilitate de rezolvare, această formă colectivă.

Cum dispunem noi această formă colectivă în cadrul orașului, în cadrul acestei aglomerații, a acestei finalități a unei societăți? La ce să ne referim? La peisaj? La clasicul academism?

În fond, și arhitecții și tehnicienii și toată lumea are o noțiune despre lume, mai completă sau mai puțin completă. . . Ce formă are lumea pentru noi? În orașul nostru, lumea noastră trebuie să se refere la om și la imaginile lui, a lumii înconjurătoare; și noi, tehnicienii, în primul rînd arhitecții, inginerii etc. avem o noțiune despre lume, geometrică. Insist asupra acestui lucru, pentru că unele oboseli spirituale, după acest al doilea război mondial, tind să desființeze, să înlăture, această imagine raționalistă a lumii și atunci, în unele proiecte, propuneri, fantezii de orașe, dispare acest raționalism această geometrie, care este baza noastră de gîndire, și apare această lume indeterminabilă și nedeterminată.

Nu mi se pare că acesta ar trebui să fie un drum măcar, chiar dacă am vrea să-l considerăm numai așa ca o particularitate sau ca o mică încălzire a unei mentalități, care de fapt nu este așa de rigidă dacă știi s-o mînuiești și dacă știi să-i dai ritmul necesar ca să nu te obosească.

Constructorii din ultimii 15 ani au oarecare experiență. Dacă am desființat strada, ce am realizat? Am realizat un labirint.

Deci, tinerii mei confrați și colegi din Timiș ra, v-aș reaminti încă o dată că această rigoare matematică, acest raționalism propr omului, această geometrie — care a făcut ca această cultură a noastră și cunoașterile noastre europene să fie astăzi sîmbure de dezvoltare pentru toate popoarele lumii — să nu lipsească din planurile voastre.

Materialul pe care l-ați strîns pe hîrtie este foarte frumos, foarte laborios în comparație cu numărul vast de probleme; dar să nu vă fie cu supărare, el reprezintă pentru mine un mozaic; mozaic, nu în sensul unei arte tehnice — să spunem — ci mozaic, pentru că nu putem determina vîna de gîndire a unei acțiuni, cînd gesturile sînt suprapuse. Poate să fie atrăgător în vioiciunea lui omenească, dar nu-i găsești firul conducător, nu înțelegi ce a vrut să spună și atunci îi dăm denumirea în general de « mozaic ». Este vorba de o îndeletnicire intelectuală. Sau, îi dăm denumirea de « bazar », cînd este vorba de a cumpăra ceva.

Ce pot să vă spun, la repezeală, în privința unei lucrări la care dumneavoastră ați muncit atît de mult și o să mai munciți încă foarte mult? !

Aș vrea să vă mai atrag atenția asupra unui lucru care ne supără și pe noi la București foarte mult.

Trăim într-un oraș de cîmpie agricolă și voi la fel, în care curentul, vînturile, cară pe nesimțite sute și sute de tone de praf agricol în fiecare zi. Iarăși, să nu se supere nimeni, dar nu găsesc orașul Timișoara prea curat. Nu din cauza lui, dar pentru că are de-a face cu acest praf și acest noroi pe care niște vehicole rurale îl cară mereu înăuntru. Și orice s-ar face, acest praf rămîne peste tot, fie că este amestecat sub formă de noroi și depus, fie că este depus pe vechi clădiri.

Iată și cetatea. Nu a avut de suferit de pulberi sau de dejecțiile industriale. Este foarte patinată, dar nu este patinată de industrie sau de cărbune industrial, ci este patinată de praful care, împreună cu pămîntul depus, îi dă o oarecare murdărie. De aceasta suferim și noi, ca toate orașele de zonă agricolă. Deci, ar fi bine ca dumneavoastră să vă gîndiți să-l protejați prin perdele de protecție, în special în fluxurile principale ale mișcărilor de aer pe care le aveți în jurul orașului. . . ca să ajutați în general la această salubritate a orașului. »

PROF. ARH. GUSTAV GUSTI

(Vicepreședinte al C.S.C.A.S.)

«Consider în linii generale deosebit de pozitiv bilanțul activității noastre în această plenară, datorită numeroaselor sugestii și propuneri prezentate de participanți, faptului că astfel de dezbateri tovărășești creează premise pentru ridicarea nivelului nostru profesional și pentru abordarea cu tot mai mult succes a unor probleme de complexitate crescîndă, care se referă la organizarea teritoriului, la construcția orașelor și, în sfîrșit, prin aceea că sinteza acestor discuții va aduce o contribuție indiscutabilă pentru îmbunătățirea materialului schiței de sistematizare, pentru grăbirea desăvîrșirii acestui document important în dezvoltarea în perspectivă a orașului.

Țin să subliniez cu acest prilej importanța crescîndă ce o prezintă pentru noi toți plenarele Uniunii arhitecților, ce se desfășoară mereu în alte regiuni, în alte orașe. Trebuie subliniat nu numai manifestările tot mai ample ale acestor plenare, dar și contribuția sporită a celor ce participă la plenare, arhitecți sau nearhitecți, prin care putem înregistra o creștere continuă a maturizării profesionale și civice, a celor ce se ocupă de urbanism, a creșterii spiritului lor de răspundere. Tot mai mult ne dăm seama că obiectivul nostru principal nu se restrînge la elaborarea de proiecte și documentații, ci a unui instrument, a unui sistem de măsuri capabil să asigure dezvoltarea planificată, armonioasă a organismului complex orășenesc, care să asigure desfășurarea în condiții tot mai bune a vieții societății noastre în dezvoltare. (. . .)

Cunosc colectivul de proiectare de la D.S.A.P.C. — Banat, deoarece am putut înregistra, din numeroase întîlniri și analize de proiecte, potențialul, tenacitatea, capacitatea și entuziasmul colegilor noștri din Timișoara și sînt convins că vor putea valorifica din plin acest material sintetic furnizat de plenara noastră și că vor avea capacitatea să folosească acest sprijin tovărășesc și calificat, desăvîrșind studiul pe care l-au început și furnizînd, organelor de avizare centrală și apoi conducerii superioare, documentul care urmează să fie aprobat privind direcțiile principale de dezvoltare a orașului Timișoara.

Totodată, însă, este necesar ca în același scop proiectantul să mai primească și un spijin temeinic din partea organelor care conduc orașul și regiunea. Rolul acestora nu se limitează doar la avizarea documentației tehnice, ci, în primul rînd, la îndrumarea, orientarea și conducerea proiectării, ca « adevărați șefi de proiecte » care răspund nu numai de dezvoltarea socialistă a orașului, dar și de felul în care se întocmește instrumentul necesar acestei dezvoltări. (. . .)

Asupra numeroaselor probleme ridicate în discuții, voi face anumite observații și voi sublinia unele probleme pe care le consider mai importante. . .

O primă problemă constă în aceea că nu a fost suficient de clar exprimată relația existentă și preliminată între orașul Timișoara, considerat în dezvoltare, și teritoriul înconjurător cu care se intercondiționează. (. . .)

Această intercondiționare nu se referă numai la teritoriul preorășenesc, ci și la întregul teritoriu din cadrul regiunii, pentru care orașul Timișoara va fi în măsură să acționeze ca un centru polarizator. (. . .)

Ca urmare, cu toată încărcarea mare a proiectanților. . . eu sugerez să se solicite aprobarea necesară pentru a se aborda concomitent și problema ce se referă la sistematizarea teritoriului regional sau interurban respectiv.

C.S.C.A.S., prin intermediul ISCAS, a trecut în acest sens, în mod experimental, la studiul regiunii Ploiești ca și la studiul unor altor microregiuni sau sisteme urbane-industriale. Prin aceasta vom fi în măsură să asigurăm o asistență competentă și totodată un schimb rodnic de experiență cu dvs., care de altfel v-ați și angajat în studiul microregiunii nodului hidroenergetic al Porților de Fier, ca și în acela al sistematizării rețelei de așezări urbane și rurale ale teritoriului regional. . . (. . .)

O a doua problemă este problema sistematizării orașului propriu-zis. (. . .)

Un capitol important îl constituie structura orașului, respectiv structura de magistrale și forma așezării. Acestea au corespuns și vor trebui să corespundă și în viitor funcțiilor urbane cărora trebuie să li se asigure o desfășurare cît mai armonioasă. Referindu-mă la structura propusă radial-concentrică, considerată de altfel ca un element de tradiție, eu cred că este bine de a se analiza dacă trebuie să forțăm dezvoltarea orașului în această direcție, fără o fundamentare temeinică. În ori ce caz, istoricește, Timișoara și-a dezvoltat arterele radiale de legătură cu teritoriul înconjurător, fără să-și închege adevărate artere inelare (de altfel nici nu au existat premise corespunzătoare). . .

O a treia problemă, pe care vreau s-o scot în evidență, este problema circulației și traficului urban. . . Este necesar să acordăm importanța cuvenită rezolvării acestei probleme centrale a urbanismului contemporan, evitînd — printre altele — dirijarea întregului trafic dinspre periferie spre centru, prin concentrarea în centrul geografic al orașului a tuturor dotărilor care determină prin funcțiunea lor polarizarea excesivă a populației și a vehiculelor. . .

Fără să militez de principiu pentru sau împotriva unui sistem radial-concentric, soluții care trebuie să reiasă din studiul atent al funcțiilor urbane și al organizării complexe a teritoriului, trebuie să subliniez existența obiectivă a două axe de coordonate care nu pot fi neglijate. O primă axă, nord-vest, sud-est, leagă Timișoara cu Aradul; aproape perpendicular pe această direcție se desfășoară axa Bega și calea ferată. După aprecierea mea, aceste două axe trebuie să influențeze în mod determinant structura orașului. . .

În legătură cu rețeaua de circulație se ridică și rolul, în cadrul orașului, a canalului Bega, care este tratat drept un canal navigabil în teritoriul înconjurător doar pînă la extremitatea vestică a orașului. Ținînd seama de traseul acestui canal navigabil prin teritoriul republicii vecine — Jugoslavia — asigurînd și legătura directă dintre Timișoara și Dunăre, consider că acest fir de circulație navigabilă trebuie să intervină mai activ în structura orașului. (. . .)

O a patra problemă o constituie problema mărimii orașului. Față de cifra indicativă de 250 000 locuitori, corelată cu preliminata repartiție a populației urbane a țării,. . . ne revine sarcina să indicăm delimitarea perimetrului orașului, precum și a întregului sistem de rezervații teritoriale aferente dezvoltării pe etape a acestuia...

Această rezolvare trebuie să o desăvîrșim în condițiile unui actual perimetru urban, cu o densitate de locuire extrem de redusă și cu un fond de clădiri care necesită, pe cît posibil, a fi păstrat. Totodată, trebuie să asigurăm cea mai rațională folosire a teritoriului și evitarea — pe cît posibil — a scoaterii suprafețelor de teren din circuitul agricol. (. . .)

De aici, reiese și recomndarea ca schița să fie astfel elaborată încît să se poată indica cu o precizie adecvată previziunile de construcție pentru etapa actuală, pentru perspectiva apropiată și, în sfîrșit, pentru perspectiva îndepărtată. (. . .)

În acest scop este recomandabil a se studia schița în variante de dezvoltare, stabilind pentru toate acestea o unică soluție în ceea ce privește soluția corespunzătoare primei etape. În acest fel se asigură posibilitate de materializare a previziunilor primei etape și totodată avem și certitudinea că nu se frînează posibilitățile variate de dezvoltare a orașului. (. . .)

O altă problemă importantă se referă la zonificare. . . Pe deoparte, trebuie accentuată importanța ce se acordă zonelor industriale, îndeosebi propunîndu-se soluții judicioase în ceea ce privește amplasamentul, forma și relația cu zonele de locuințe. (. . .)

Pe de altă parte, trebuie atent urmărită dezvoltarea zonei de locuințe, corelată atît cu propunerile de dezvoltare a perimetrului urban, cît și cu ritmul concomitent de dezvoltare a zonelor industriale și a echipării tehnico-edilitare a orașului. . . (. . .)

În legătură cu una din importantele laturi de profil ale orașului — învățămîntului superior — trebuie acordată toată atenția și zonei aferente acestuia, prin amplasarea și dimensionarea teritoriului necesar, previziunile de perspectivă și de etapizare.

De asemenea, aceleași probleme se ridică și pentru zona ansamblurilor spitalicești, în care trebuie studiate cu atenție îndeosebi problema amplasamentelor și a intercondiționării cu celelalte zone funcționale ale orașului. . .

În orice caz, în materie de zonificare aș vrea să atrag atenția asupra unei aparente și excesive concentrări de obiective importante, cu diferite funcții — industrii, spitale, universitate, transport eventual pe Bega, în partea sudică a axei marcate prin calea ferată, ceea ce poate genera anumite greutăți în perspectivă, în dezvoltarea urbană.

În sfîrșit, mai trebuie făcută o mențiune în legătură cu mult dezbătuta zonă centrală. În această privință a reieșit din discuții că mai persistă o relativă confuzie în ceea ce se înțelege prin zonă centrală. Astfel, mai sînt păreri care consideră zona centrală fie vechiul centru al orașului, fie centrul geometric al orașului, fie că acest oraș ar fi de 10 000 de locuitori sau de un sfert de milion de locuitori. Trebuie să arătăm că este necesar a clarifica această problemă, lămurind în prealabil conținutul acestui termen.

Zona centrală urbană, în concepția noastră de astăzi, este zona care cuprinde dotările de deservire social-culturale de importanță centrală și care prin natura și funcția lor implică o intensă polarizare a publicului și a vehiculelor. De aceea, de la vechile piețe mărunte sau ulițe comerciale, care formau centrele tîrgurilor noastre de odinioară, și pînă la zona centrală a unor orașe de un sfert de milion, pe care le sistematizăm, este o diferență nu numai de ordin cantitativ, ci și de ordin calitativ. . . (. . .)

Una din problemele ce trebuie să le rezolvăm constă într-o repartiție judicioasă a acestor instituții centrale în teritoriu, în concordanță cu procesul de creștere a orașului, în grupări relativ închegate, corespunzînd cu fiecare etapă de construcție. . . În orașe mari, această dispersare a ansamblurilor centrale închegate, relativ specializate și într-o crescîndă cooperare, coordonate cu zonificarea întregului teritoriu, precum și cu sistemul marilor magistrale, va contribui la constituirea sistemului policentric sau a zonei centrale urbane. (. . .)

În sistemul de rețele urbane trebuie inclusă și rețeaua de spații verzi. . . (. . .) Eficiența zonei spațiilor plantate constă nu numai în mărimea suprafeței pe cap de locuitor, ci și în repartiția pe teritoriu, astfel corelată încît să constituie un sistem unitar și închegat. Din cele prevăzute în schiță nu apare, în special în partea vestică a orașului, o grije deosebită pentru realizarea unui astfel de sistem de spații plantate . . . iar în zona nord-est, industria creează o barieră în legătura dintre zonele verzi exterioare și oraș, ceea ce va împiedica pătrunderea aerului curat în oraș.

În ceea ce privește asigurarea spațiilor plantate necesare, trebuie menționat că nu ne putem limita la indicațiile convenționale din proiectele noastre, ci că trebuie să ne străduim să asigurăm și baza materială adecvată, care constă dintr-un complex de pepiniere și sere, din stabilirea și pregătirea esențelor celor mai adaptate climatului local, din asigurarea utilajului de întreținere și a personalului calificat în proiectare și execuție, din asigurarea cantității de apă și a eventualelor rețele necesare. (. . .)

Un ultim punct, pe care aș dori să-l menționez, este cel al problemei personalității orașului, al caracterului propriu, al amprentei particulare. (. . .)

În cadrul acesteia trebuie să ne preocupe, cu precădere, asigurarea unei ambianțe favorabile de viață urbană, de tip socialist, tuturor locuitorilor orașului, în condițiile cerințelor și posibilităților acestei etape, avînd în vedere și dezvoltarea continuă a acestora în perspectivă. (. . .)

Totodată, trebuie să fim preocupați să scoatem în evidență particularitățile orașului, să învățăm a descifra ceea ce constituie trăsături proprii lui. . . Pentru închegarea personalității orașului, trebuie să știm să valorificăm natura structurii și zonificării lui, felul cum se compun și se desfășoară în spațiu marile ansambluri arhitecturale, accentele constructive care particularizează fiecare ansamblu în parte.

Într-un oraș industrial ca al dvs., perspectivele amplu deschise către zonele industriale ar face ca zona industrială să participe la expresivitatea orașului și ar îmbogăți imaginea acestuia. . Ar trebui, de asemenea, să ne gîndim să valorificăm cursul canalului Bega. . . prin reconsiderarea eventuală a pantei taluzurilor, a unei eventuale lărgiri a spațiilor verzi înconjurătoare, a atragerii în compoziție a acestor spații, prin implantarea unor dotări mari sociale pe maluri, amplificîndu-le pe cît posibil în jurul Cetății, cartierul vechi al orașului, și care, printr-o relativă modernizare, ar urma să participe la constituirea zonei centrale a orașului. (. . .)

Față de aprecierile exprimate în această consfătuire, consider că este necesar să subliniez unele obiective ce trebuie atinse, respectiv unele sarcini ce trebuie îndeplinite.

O categorie de sarcini revine organelor de conducere locale și implicit activului de proiectanți ai D.S.A.P.C.-ului privind prelucrarea materialului reieșit din aceste discuții, analizarea sugestiilor, scoaterea la iveală a problemelor principale și antrenarea tot mai largă a capacității de concepție și de creație de care se dispune, pentru a se propune cele mai adecvate rezolvări. . . (. . .)

O altă categorie de sarcini revine arhitecților. . . Uniunii noastre și Filialei Banat, care trebuie să asigure formele cele mai indicate pentru o ridicare a nivelului profesional, a cunoașterii, a îmbogățirii experienței acestora, pentru o dezvoltare a teoriei arhitecturale și o promovare a criticii constructive.

Arhitecții noștri, elaborînd pe plan teoretic și practic caracteristicile arhitecturii socialiste, trebuie să fie preocupați nu de faptul că « *Achitécture d'aujourd'hui* » nu publică nimic despre arhitectura romînească — așa cum au spus unii vorbitori — dar de faptul că revista « *Arhitectura R.P.R.* » nu dispune de un conținut tot mai bogat în învățăminte, că nu se participă suficient la concursuri, că unele proiecte nu sînt încă suficient fundamentate. (. . .)

O sarcină revine Uniunii arhitecților în sensul de a stabili forme adecvate pentru difuzarea eficientă a esenței unei astfel de discuții, pentru ca întregul colectiv de arhitecți și constructori de orașe să poată beneficia de această experiență a noastră, a tuturor. . .

În acest sens, trebuie să găsim modalitățile cele mai concentrate de exprimare a schiței de sistematizare, în ce privește conținutul și grafica, contribuind ca un astfel de document, o dată aprobat, să devină un instrument eficace pentru dirijarea dezvoltării raționale, în perspectivă, a întregului organism urban.»

★

În încheierea lucrărilor plenarei, ing. Al. Alexe, vicepreședinte al Sfatului Popular Regional Banat, a arătat că problemele sistematizării orașului Timișoara sînt în continuă frămîntare, organele locale fiind permanent preocupate de întocmirea unei schițe corespunzătoare, care să evite greșeli în opera de reconstrucție a orașului. Schița prezentată reprezintă un stadiu al acestor frămîntări, iar discuțiile purtate în cadrul plenarei vor contribui la îmbunătățirea schiței definitive.

Ing. Al. Alexe a mulțumit, în numele Comitetului executiv al Sfatului Popular Regional Banat participanților, precum și organizatorilor plenarei, C.S.C.A.S-ului și Uniunii arhitecților din R.P.R.

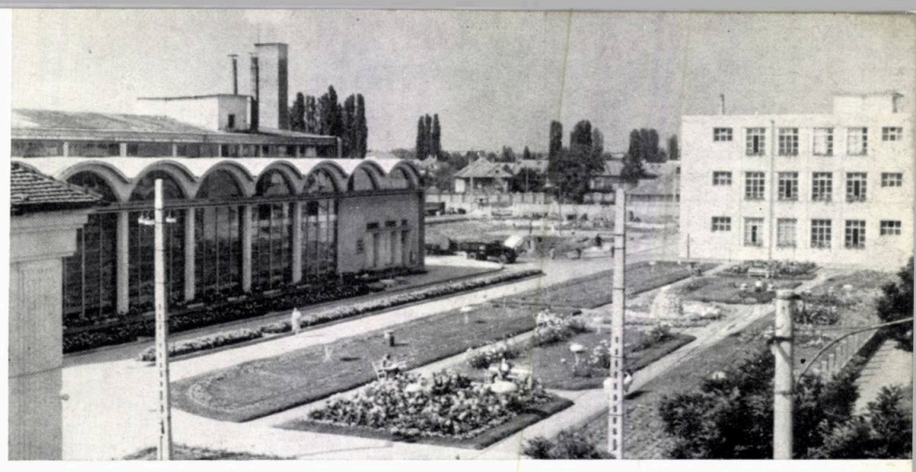

Fabrica « Victoria »- Timișoara

Locuințe noi pe bd. 23 August- Timișoara

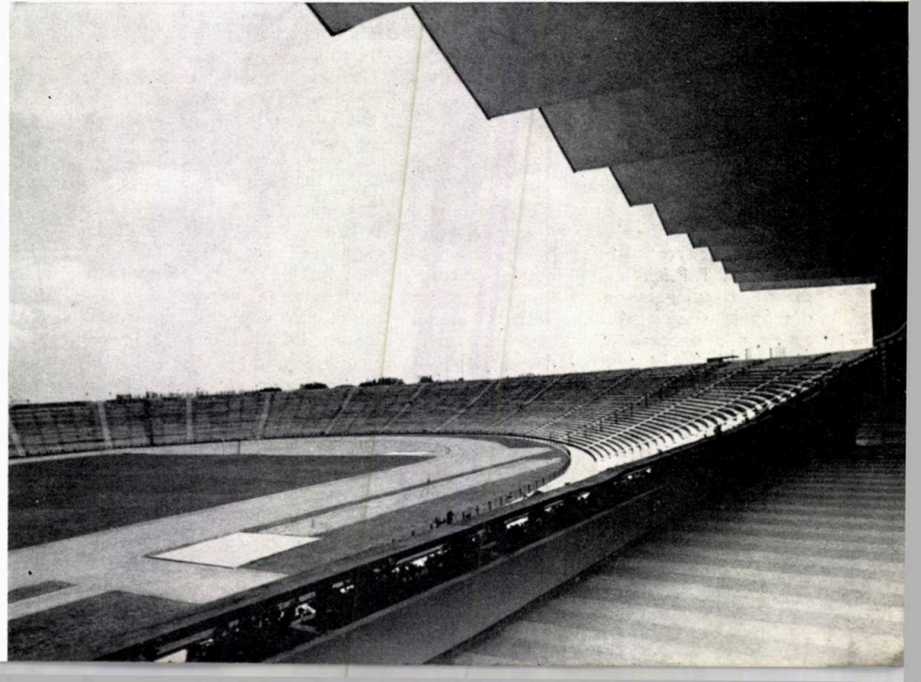

Stadionul « 23 August » din Timișoara

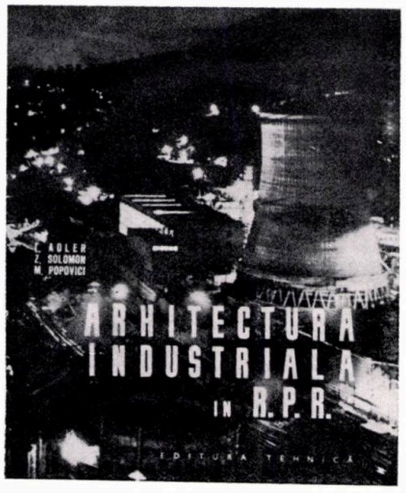

Prof. arh. L. Adler, arh. Z. Solomon, ing. M. Popovici

ARHITECTURA INDUSTRIALĂ ÎN R.P.R.
20 ani de realizări în domeniul construcțiilor industriale
1944—1964

București, Editura Tehnică, 1964
298 pag., 233 il., 1 hartă + bibliografie

Lucrarea « *Arhitectura industrială în R.P.R.* » de prof. arh. L. Adler, arh. Z. Solomon și ing. M. Popovici are meritul de a fi prima publicație care oglindește marele efort creator depus în anii regimului de democrație populară pentru ridicarea unui volum imens de construcții industriale.

Apariția ei marchează un eveniment în activitatea profesională a specialiștilor din acest domeniu.

O privire retrospectivă, asupra celor 15 ani de arhitectură industrială, ne dezvăluie sintetizat rezultatele obținute. În numai 15 ani de proiectare și de execuție s-a reușit ridicarea unei industrii moderne, cu mari capacități de producție în toate ramurile necesare unei omogene și armonioase dezvoltări economice.

Este interesant de urmărit în textul lucrării relatarea procesului istoric al evoluției arhitecturii industriale în general și mai ales al arhitecturii industriale din țara noastră, autorii dovedind o preocupare deosebită pentru pătrunderea și explicarea justă a acestei dezvoltări.

Este de remarcat faptul că, bazată fiind pe o ilustrare a celor mai importante și caracteristice realizări ale arhitecturii industriale din R.P.R., lucrarea nu se rezumă doar la o culegere de imagini, ci caută să descopere și să analizeze unele fenomene apărute în procesul de creație al acestei moderne ramuri a arhitecturii. În cuprinsul lucrării este enunțată și explicată cu multă putere de pătrundere o serie de astfel de fenomene esențiale care explică rolul arhitecturii industriale de astăzi, încadrată în ansamblul noțiunii de arhitectură.

Mă voi opri asupra unui aspect, dintre cele pe care le consider mai interesante. Astfel, într-unul dintre primele capitole ale lucrării se arată cum arhitectura industriilor era influențată la începutul ei de arhitectura civilă, preluînd de la aceasta elementele principale, procedeele de exprimare plastică și uneori chiar de structură. Așa se explică apariția de ferestre suprapuse la hale, de coșuri în formă de coloane clasice etc. În evoluția ei, arhitectura industrială și-a accentuat caracterul funcțional, participînd din ce în ce mai mult, alături de oameni și de utilaje, la procesul de producție, a creat forme noi de arhitectură, necesar rezultate, și a determinat apariția unor noi sisteme și forme constructive.

Simplitatea, claritatea și economicitatea acestor noi elemente de arhitectură și structură au dus foarte curînd la preluarea lor și adaptarea, în unele cazuri, la condițiile proprii arhitecturii civile.

În lucrare, este clar ilustrat și exprimat acest fenomen deosebit de interesant pentru caracterizarea arhitecturii industriale, cu atît mai interesant cu cît inversarea sensului de influență s-a petrecut, istoric vorbind, scurt timp după apariția acestei noi ramuri a arhitecturii, într-un interval care se înscrie în viața unei singure generații.

Lucrarea consemnează încheierea unei prime etape în evoluția arhitecturii industriale din R. P. Română. Autorii au dorit să exprime acest fapt și prin felul cum au structurat planul lucrării : o scurtă privire în trecut, cu relatări și imagini cu caracter istoric, este urmată de ilustrarea realizărilor mai reprezentative din toate ramurile industriale ; apoi un capitol privind sistemele constructive specifice în industrie, iar ca încheiere, un important capitol în care se tratează mai pe larg tendințele actuale în proiectarea industriilor și rolul economicității în soluționarea problemelor legate de crearea lor.

Din parcurgerea tuturor acestor părți, se desprinde efectul unei documentări ample și competente, a unui deosebit discernămînt în selecționarea materialului.

Se remarcă o cursivitate în succesiunea capitolelor, a textelor și imaginilor, care îndeamnă către o citire a cărții și nu numai la o răsfoire de album. Se observă, de asemenea, în alegerea figurilor și în machetarea paginilor, atît preocuparea de a da cititorului o imagine reală, aș putea spune documentară, asupra realității arhitecturii industriei create pînă astăzi, cît și intenția de a nu evita nici aspectele care pot genera discuții critice, instrument eficace în procesul de ridicare a calității arhitecturii noastre.

Poate fi subliniată succesiunea de imagini care reflectă forța de colos a industriei metalurgice de la Hunedoara și Reșița, sau vederile de ansamblu ale întinselor suprafețe acoperite cu rețeaua argintie a instalațiilor industriei chimice.

În capitolul intitulat « Sisteme constructive », după ce se enunță o seamă de principii fundamentale în rezolvarea structurilor la nivelul tehnic actual, necesar ritmului accelerat de ridicare a construcțiilor, sînt relatate cîteva interesante aspecte din istoricul și evoluția sistemelor constructive adoptate la obiectivele industriale din țara noastră. Capitolul se încheie cu expunerea importantei activități depuse în domeniul tipizării elementelor structurale pentru hale industriale.

Consider că ar fi fost potrivit ca acest capitol să cuprindă și o succesiune de imagini, organizată poate pe categorii de structuri însoțite de scurte note critice, reprezentînd soluții deosebite, adesea originale, rezultat al colaborării strînse dintre arhitect și inginer.

Materialul fotografic prezentat, foarte bogat în conținut, suferă într-o măsură oarecare prin calitatea scăzută a unora dintre fotografii, iar condițiile de prezentare grafică, cu toate că vădesc un progres față de alte publicații anterioare, nu reușesc să se ridice la nivelul necesar unor publicații de acest gen.

Consider că această lucrare își va fi îndeplinit cu adevărat întregul său rol în momentul în care îi vor urma și altele, în ritmul corespunzător creației de arhitectură românească, a cărei analiză aduce noi învățăminte necesare pentru realizările de viitor.

Arh. PAUL MIHALIK

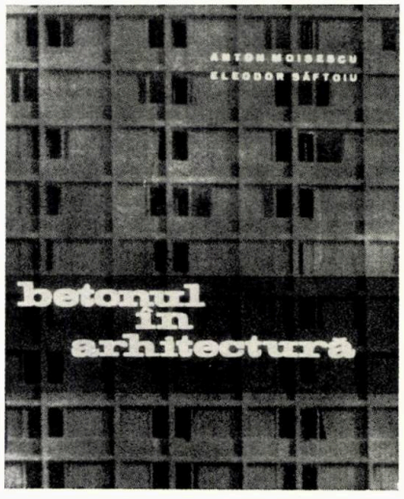

Conf. arh. Anton Moisescu
Ing. Eleodor Săftoiu

BETONUL ÎN ARHITECTURĂ

București, Editura Tehnică, 1964
276 pag., 304 foto + desene, bibliografie

Lucrarea inaugurează în literatura noastră de specialitate în domeniul construcțiilor, comentariul științific, alături de expunerea științifică. Calitățile ei tehnice sînt sporite de prezentarea grafică, ce îndeamnă spre lectură și pe cei din afara domeniului, sau apropie de subiect pe cei interesați.

Literatura noastră în domeniul construcțiilor nu a fost suficient stimulată și sînt puține lucrări prin care realizările reconstrucției noastre sînt larg difuzate.

Cu atît mai mult studiul « Betonul în arhitectură » este bine venit, el constituind un îndemn spre o mai largă comunicare a celor mai interesante aspecte ale creației de arhitectură.

În cuprinsul ei, lucrarea este echilibrată, abordînd cu simț didactic aspectele cuprinzătoare ale structurilor din beton armat.

Scopul studiului a fost atins în toate compartimentele, conducînd la realizarea unei imagini corespunzătoare, din punct de vedere istoric și tehnico-economic.

Analiza simultană a tuturor aspectelor a realizat această deosebită calitate și anume posibilitatea sintezelor.

Considerăm în mod deosebit, ca reușită, explicitarea procesului de colaborare între două specialități cu formații profesionale similare, dar cu unele particularități în realizarea valorilor autentice: arhitectul și inginerul.

În ordinea tratării capitolelor, se poate face observația că prezentarea evoluției istorice a disciplinei ar fi cîștigat prin relatarea unor cunoscute căutări de ordin tehnic, uneori nereușite în trecut, întregind astfel calitatea literară remarcabilă a studiului. Aceasta poate ar fi subliniat ordinea de mărime a străduințelor inginerești și a răspunderilor deosebite ce revin acestora.

Introducerea este considerată ca o parte foarte importantă în dezvoltarea volumului și pe bună dreptate i se acordă o deosebită atenție.

Pornind de la această introducere, pot fi cuprinse sensurile căutărilor, rostul lor și perspectivele în construcție ale betonului armat.

În analiza trecutului istoric, există poate o prea mare severitate în aprecieri, isvorîtă din exigența cunoașterii contemporane.

Istoria progresului tehnic este continuu frămîntată de aspectele necuprinderii totale în perioada acumulării cantitative.

Impresionează în mod deosebit severitatea față de arhitecții timpului, mai ales în secolul XIX. Această epocă este bine cunoscută prin toată activitatea ei frămîntată, cunoscîndu-se atît cauzele obiective cît și cele de altă natură.

Desigur și activitatea arhitecților trebuie analizată pe aceeași cale, făcînd o distincție între necuprindere și poziție principială sau neprincipială.

De altfel, continuarea acestei analize ar desvălui chiar și în contemporaneitate unele cazuri similare, poate și mai discordante astăzi față de unitatea tehnică a secolului nostru, cum studiul o și face parțial.

În ansamblu, se recunoaște atitudinea condescendentă a autorilor față de frămîntatele căutări ale predecesorilor.

Ei reușesc deosebit de bine să analizeze caracterul ambianței tehnico-estetice, pornind de la ideile fundamentale în amănunt, și să-l exprime clar și cu eleganță, chiar dacă uneori se fac simțite reproșuri sau o ironie fină la unele aspecte contemporane.

Poziția critică și autocritică a celor doi autori justifică astfel și exigența față de trecut, uneori această luare de poziție devenind un adevărat protest împotriva improvizației și oportunismului individualist profesional.

În încheierea acestui capitol, autorii își recîștigă încrederea în spiritul înalt al creației, elaborată în colectivul arhitect-inginer-constructor, încredere frumos exprimată, la nivelul unui manifest.

Optimismul care străbate aceste pagini este o reușită a colaborării, exprimată prin chiar apariția lucrării.

Capitolul dedicat tehnicii diferitelor tipuri de structuri (Cap. II) este bogat ilustrat cu exemple cuprinzătoare, explicînd complex problemele.

Schema utilizată: aspect tehnic, aspect economic și relația structură-cerință arhitecturală, este raportată succint și didactic și în scheme teoretice desenate si ilustrate cu cele mai cunoscute realizări.

Poate că în aceste pagini, studiul este mai complet decît în capitolul de introducere, lucru ce rezultă din competența autorilor și convingerile etalon prin care sînt trecute analizele.

Desigur, unele argumente ale relațiilor arhitect-inginer-constructor-economist ar fi fost mai aprofundate în condițiile cunoașterii nemijlocite a lucrărilor de seamă prezentate în fotografii. În acest sens, ar fi fost necesar ca unele argumente principiale și teoretice să fie susținute și cu aprecieri — criterii, legate de amplasare, înscriere în cadru, posibilități generale tehnico-economice locale etc.

Fără a face concesii principiale, nu este totuși ușor să abordăm fără înțelegere și unele căutări, ce pot fi utile, fie chiar demonstrînd mai puternic o cale închisă. Aceasta, pornind de la convingerea că stăpînirea teoretică a principiilor nu conduce fără erori la realizări perfect echilibrate în toate compartimentele unei lucrări.

În încheiere, calitatea acestui studiu interesant și, repet, foarte necesar, este evidentă cititorului.

Totuși, autorii, spre îndeplinirea în întregime a misiunii pe care și-au asumat-o, au încercat să puncteze sub forma concluziilor (Cap. IV) ceea ce de fapt este poziția lor față de propria lor profesie.

Poate că aceeași severitate, izvorîtă din intransigența autorilor față de unele gesturi umane, face ca, în concluzie, relațiile autorilor cu unele realizări din trecut și cu creatorii lor să constituie un impas. Aceasta ar putea conduce pe cititor la ideea că în cazul acestei dispute adusă în trecut, ne-ar fi lipsit de unele monumente pe care astăzi le considerăm ca un patrimoniu de cultură în ansamblul lor.

Aceasta cu atît mai mult, referindu-ne la contemporaneitate cînd, chiar în condițiile noastre, am abordat unele poziții necorespunzătoare în construcții.

Consider că justețea concluziilor va contribui la progresul continuu al gîndirii și realizărilor noastre.

Studiul este un document tehnic și ideologic valoros și trebuie să mulțumim autorilor pentru contribuția adusă activității noastre teoretice și practice.

Reușita volumului este un îndemn pentru noi studii ce pot contribui la o mai bună înțelegere a fenomenelor, la o perfecționare a culturii noastre tehnice și a pregătirii ideologice.

Arh. MIRCEA DIMA

PUBLICAȚIILE EDITURII «MERIDIANE» ÎN DOMENIUL ARHITECTURII

În ultimii ani, în editura « Meridiane » a apărut un număr însemnat de lucrări ce prezintă interes, atît pentru arhitecți, cît și pentru cei interesați a cunoaște monumentele istorice ale patriei și a urmări ultimele realizări arhitectural-urbanistice din țara noastră. Astfel, menționăm lucrările « *Ansamblul urbanistic al Sălii Palatului R.P.R.* », de prof. arh. Horia Maicu (80 pag., 46 fotografii și 14 planuri și schițe), « *Ansamblul arhitectural calea Griviței* », de arh. Mircea Bercovici (82 pag., 55 fotografii și 9 planuri), « *Ansamblul arhitectural al Circului de Stat din București* », de N. Porumbescu și C. Rulea (43 pag., 19 fotografii și 4 planuri), și « *Dezvoltarea construcțiilor în R.P.R.* », de arhitecții Mihai Caffé și Gheorghe Sebestyen (63 pag., 48 fotografii), apărute între 1962 și 1964.

Foarte atrăgătoare prin prezentarea grafică și prin informațiile ce le conțin sînt colecțiile de « *Mici îndreptare turistice* », « *Orașe și priveliști* » și mai ales cele două serii ce înfățișează « *Monumentele patriei noastre* ». Bogat ilustrate, acestea din urmă, ale căror texte sînt scrise de personalități cunoscute pentru bogata lor activitate pe tărîmul cercetărilor arheologice (acad. C. Daicoviciu, acad. E. Condurachi, V. Canarache, I. Berciu ș.a.), aduc o contribuție binevenită la cunoașterea de către nespecialiști a bogățiilor culturale acumulate de-a lungul a numeroase veacuri pe teritoriul țării noastre (de exemplu Sarmisegetuza, Tomis, Histria, Cetatea Neamțului, castelul de la Hunedoara etc.).

Considerăm meritorie activitatea depusă de Editura « Meridiane » pentru editarea acestor lucrări menite să facă cunoscute publicului larg monumentele de arhitectură din orașele noastre precum și cele mai valoroase din realizările arhitecturale și urbanistice de astăzi. Socotim totuși că se impune, atît o dezvoltare a acestei activități în seriile deja începute, cît și o lărgire a profilului tematic, cuprinderea în planul editorial a mai multor titluri de lucrări originale sau în traducere, tratînd probleme teoretice în diverse domenii ale arhitecturii și urbanismului.

Aceste lucrări, a căror lipsă este resimțită, atît de specialiști, cît și de publicul larg — astăzi foarte interesat de aceste probleme — ar reprezenta o valoroasă contribuție a Editurii « Meridiane » la opera de răspîndire a gîndirii și experienței arhitecturale din țara noastră și de peste hotare.

R. V.

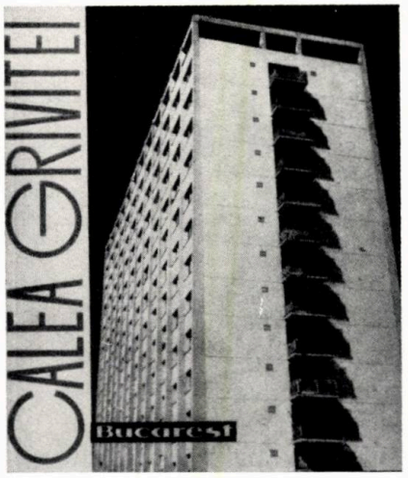

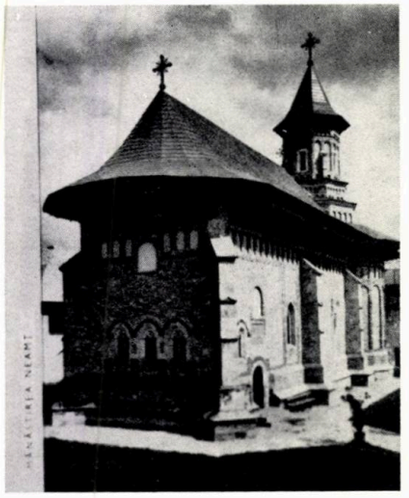

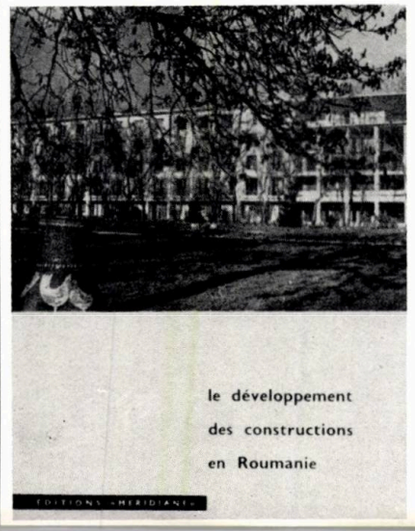

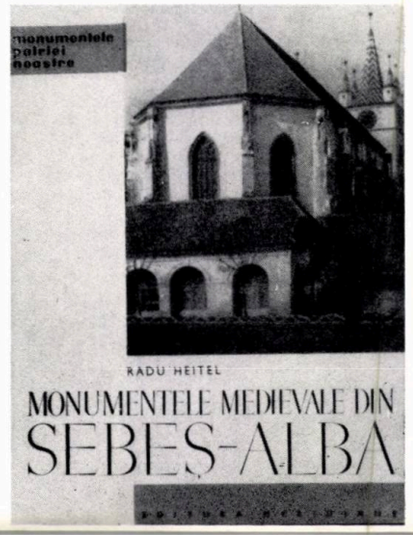

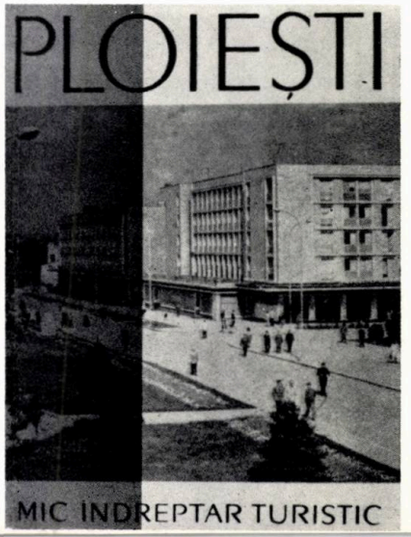

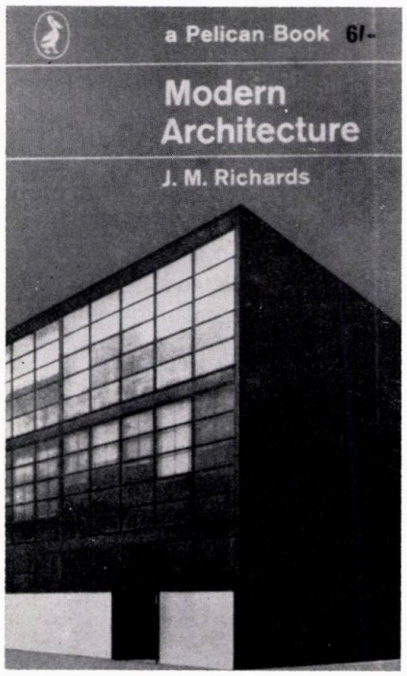

J. M. Richards

AN INTRODUCTION TO MODERN ARCHITECTURE

O introducere în arhitectura modernă

Harmondsworth, Penguin Books, 1963
185 pag., 48 ilustrații și bibliografie
(Pelican Books)

Lucrarea — reeditare revăzută și completată a unei cărți apărute în 1940 — își propune să cuprindă și mai ales să explice dezvoltarea arhitecturii în perioada dintre secolul XIX și deceniul al 6-lea din secolul XX.

După o scurtă introducere, care încearcă să delimiteze sensul cuvîntului « modern » în arhitectură față de alte curente și denumiri, primul capitol intitulat « De ce arhitectură *modernă ?* » se referă la originile acestei arhitecturi, la cauzele care au dus la apariția ei. Se arată cu justețe că o nouă arhitectură a apărut ca urmare a noilor necesități a acestei epoci în comparație cu epocile trecute.

În continuare, autorul se ocupă de relația dintre arhitectură și mașinism, de fapt dintre arhitectură și tehnică, ca și de influența noilor materiale și metode asupra arhitecturii moderne.

Făcînd o scurtă incursiune istorică în privința influenței pe care a avut-o tehnica fiecărei epoci asupra arhitecturii respective, autorul analizează mai mult influențele produse de marile progrese ale tehnicii și organizării producției din secolele XIX și XX. Se arată rolul pe care l-au jucat marile lucrări inginerești de la sfîrșitul secolului XIX, ca și exemplul dat de producția mașinilor, uneltelor, utilajelor, în ceea ce privește sobrietatea, înlăturarea decorațiilor inutile, suplețea și rationalul formelor.

Influența noilor materiale, cum sînt oțelul, betonul, sticla, este pe larg analizată în cap. IV, unde se explică pe scurt și modul în care răspunde la solicitări betonul armat și ca atare modul în care el este cel mai rațional folosit.

În continuare, sub un titlu mai confuz « Dezvoltarea ideii », autorul caută să desprindă momentele și elementele care au dat naștere arhitecturii moderne. Sînt trecute în revistă figuri de arhitecți și constructori, ca și exemple de lucrări care au avut o influență hotărîtoare asupra formării și evoluției noii arhitecturi: Philip Webb, Joseph Paxton, Henri van de Velde, William Le Baron Jenney, Louis Sullivan, Otto Wagner, Peter Behrens, J. J. P. Oud etc.; Crystal Palace, expozițiile de la Paris din anii 1878, 1889, « Gage Building »-Chicago, sau școli și curente ca « Art Nouveau », « Jugendstill », « Școala din Chicago », « Deutscher Werkbund » etc.

Dezvoltarea și afirmarea arhitecturii moderne este urmărită apoi de-a lungul altor două capitole intitulate: « După 1918 » și « Scena arhitecturii moderne », în care sînt analizate etapele și lucrările care au marcat hotărîtor închegarea arhitecturii de azi, toate acestea, bineînțeles, strîns legate de personalitatea unor arhitecți celebri ca Frank Lloyd Wright, Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe, Marcel Breuer, Saarinen, Oskar Niemeyer, Lucio Costa, Skidmore, Owings și Merrill, Louis Kahn etc., lipsind însă în mod inexplicabil opera și personalitatea lui P. Luigi Nervi ca și a unor arhitecți japonezi.

În ultimul capitol se prezintă cîteva clădiri moderne mai interesante ca program, structură tehnică și soluții funcționale, explicîndu-se pentru fiecare în parte caracterele lor mai importante. Lucrarea este ilustrată cu 69 fotografii alb-negru, multe de bună calitate, care prin diversitatea exemplelor alese ca și prin ordinea grupării dau o imagine generală a evoluției și caracterelor arhitecturii moderne.

Cartea lui J. M. Richards este o carte de popularizare a arhitecturii, mai ales a unei perioade mai puțin cunoscute și mai puțin înțelese de neprofesioniști. Modestă ca dimensiuni și fără a intra în profunzimi, cartea lui J. M. Richards reușește să dea o imagine sintetică a dezvoltării arhitecturii contemporane.

Arh. DANIEL FARB

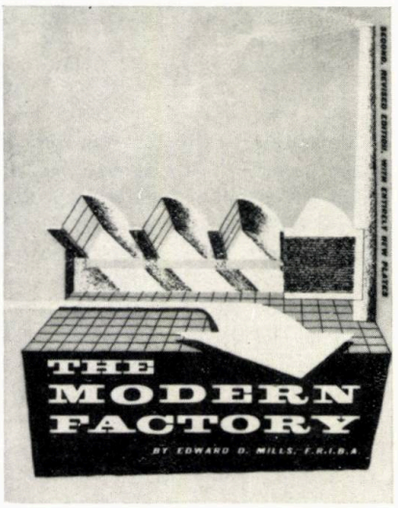

Edward D. Mills

THE MODERN FACTORY

Fabrica modernă

London, The Architectural Press, 1959
216 pag., 233 ilustrații

Lucrarea se adresează atît arhitecților cît și tuturor acelora interesați în realizarea unor unități noi industriale care să răspundă exigențelor tehnicii avansate.

E. D. Mills este un cunoscut arhitect englez, autor a numeroase proiecte de construcții civile și industriale precum și a cîtorva cărți de specialitate.

Redactată sub forma unui îndrumar de arhitectură industrială, cartea conține o serie de capitole care tratează despre instrucțiunile și îndrumările ce trebuie date în proiectare, despre amplasament și plan general, despre modul în care trebuie concepute și redactate proiectele construcțiilor industriale. Materialul cercetat și tratat de autor se referă și la diversele sisteme constructive, la instalațiile cu care trebuie echipate clădirile industriale, precum și la construcțiile anexe și social-administrative pendinte de fabrică.

Textul fiecărui capitol este completat și ilustrat cu fotografii și planuri ale unor lucrări reprezentative realizate, cu scheme de plan general și de partiuri ideale, cu tabele și grafice privitoare la iluminatul natural și electric, la eficacitatea termoizolantă a diverselor tipuri de pereți exteriori și acoperișuri, la echiparea cu mobilier etc.

În ediția a doua — apărută în anul 1959, revizuită și completată — autorul a selecționat materialul cuprins în prima ediție (1951), completîndu-l în special cu exemple din lucrările noi realizate, atît în Anglia, cît și în alte țări ca Suedia, S.U.A., Germania, Italia și Australia.

Revizuirile textului includ, de asemenea, și o seamă de referințe privind tehnica nouă și metodele avansate introduse în perioada 1951—1959 în proiectarea și executarea clădirilor industriale, precum și datele cu privire la noua legislație engleză în materie de investiții industriale.

În introducere, autorul arată că prosperitatea Angliei depinde în mare măsură de dezvoltarea producției industriale; ea nu poate fi realizată decît prin investiții noi care să satisfacă exigențele tehnologice cele mai avansate, să asigure maximum de confort pentru muncitori și să înlocuiască fabricile vechi desuete din punct de vedere tehnic și insalubre, atît pentru zonele învecinate, cît și pentru muncitorii obligați a lucra în ele.

Complexitatea problemelor ce se pun în legătură cu rezolvarea ansamblurilor industriale a dus la concluzia — însușită de autorități — ca arhitectul să fie desemnat coordonator al muncii de proiectare și de urmărire a lucrărilor.

Edward D. Mills, în lucrarea pe care o prezentăm, abordează ca probleme importante pe cele legate de amplasament, partiu de arhitectură și plastică aritecturală și, în subsidiar, pe cele referitoare la structura de rezistență și instalații.

În scopul asigurării posibilității de cercetare în amănunt a problemelor de structură și instalații, autorul include în carte o amplă bibliografie a lucrărilor de specialitate.

Deși lucrarea constituie un studiu amplu și o analizare cuprinzătoare a tuturor aspectelor ce trebuie luate în considerare la proiectarea industriilor, autorul o apreciază doar ca o încercare în a stabili și rezolva unele probleme mai importante ale proiectării în acest domeniu.

Arh. MIRCEA ENESCU

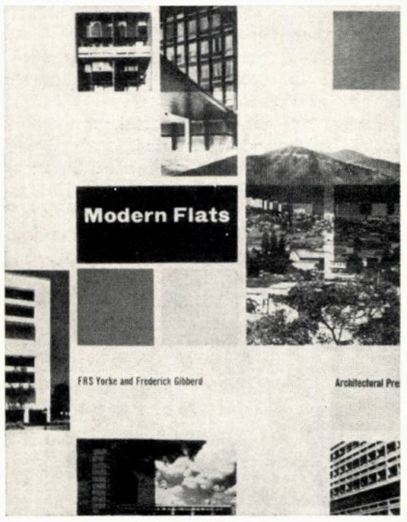

F.R.S. Yorke & Frederic Gibberd

MODERN FLATS

Apartamente moderne

London, The Architectural Press, 1961
208 pag., cca. 480 ilustrații

Primul album al autorilor, dedicat apartamentului modern, a apărut în 1937, cînd exemplele erau relativ puține și locuința cu multe apartamente încă nu era unanim acceptată.

Volumul prezentat aici cuprinde o selecție de 69 de construcții considerate de autori a fi cele mai reprezentative din cele realizate de la război încoace într-un număr de 16 țări (Anglia, Belgia, Brazilia, Canada,

Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Israel, Italia, Jugoslavia, Olanda, Rep. Sud Africană, S.U.A., Suedia, Venezuela).

Exemplele (fotografii și planuri) sînt însoțite de scurte date tehnice, autorii evitînd să ia poziție față de fiecare în parte altfel decît prin însăși includerea construcției în album.

Este regretabil că lucrarea nu cuprinde exemple din nici una din țările socialiste (cu excepția Jugoslaviei), lipsă care îi scade din valoarea de mărturie asupra construcțiilor de locuințe în lume în perioada 1947—1960.

Roberto Aloi
MERCATI E NEGOZI

Piețe și magazine

Milano, Ulrico Hoepli Editore, 1959
XXXVI+371 pag., 264 desene, 519 fotografii

Volumul al 19-lea și ultimul din seria de « Esempi di arredamenti, architetture e decorazioni d'oggi di tutto il mondo » (Exemple contemporane de mobilier, arhitectură și decorațiuni din întreaga lume), prezintă, în bune condiții grafice, exemple ale celor mai reușite realizări de piețe, complexe comerciale (shopping centres) magazine universale și magazine specializate construite în ultimii ani.

Exemplele sînt alese din mai multe țări, în majoritate europene, și sînt bogat ilustrate cu planuri detaliate și fotografii de bună calitate, care fac din acest volum o utilă lucrare de referință. Texte explicative concise, în italiană și engleză, însoțesc ilustrațiile, indicînd, pe lîngă datele tehnice necesare, și problemele mai deosebite ce au stat în fața arhitecților proiectanți.

Un eseu datorat lui Agnoldomenico Pica deschide volumul făcînd un istoric al dezvoltării piețelor de desfacere a mărfurilor și a magazinelor începînd din antichitate pînă în zilele noastre și subliniind importanța acestor construcții atît din punct de vedere arhitectural cît și, mai ales, urbanistic.

Hans-Ulrich Riethmüller
KRANKENHAÜSER

Spitale

Stuttgart, Karl Krämer Verlag, 1964
127 pag., numeroase planuri și fotografii (Nr. 40 al colecției « Architektur Wettbewerbe)

Numărul 40 al colecției « Architektur Wettbewerbe » (« Concursuri de arhitectură ») prezintă o serie de proiecte de spitale, proiecte premiate în cadrul unor concursuri pentru obiecte concrete care au avut loc în ultima perioadă (anii 1961—1964) în Republica Federală Germană și în Austria.

Sub titlul « Problemele actuale ale proiectării de spitale », dr. Hans-Ulrich Riethmüller face un studiu amplu asupra proiectelor prezentate în concursuri, studiu ce depășește cadrul strict al problemelor unor asemenea competiții arhitecturale.

În prima parte a studiului, autorul arată criteriul care l-a condus în alegerea exemplelor și anume dorința de a ilustra cît mai multe tipuri de spitale, variate din punct de vedere al mărimii (număr de paturi și număr de secții), al rezolvării funcționale, al încadrării în terenul dat, al preocupărilor pentru economicitate în exploatare și execuție, al preocupărilor pentru încadrarea noilor construcții spitalicești în ansamblul celor vechi, existente, sau pentru viitoare extinderi, și, în fine, din punctul de vedere al rezolvării constructive și plastice.

În alegerea exemplelor s-a mai ținut seama de varietatea tratării, pe puține sau multe niveluri, bloc sau pavilioane, de rezolvarea circulației și altele.

Autorul face mai departe analiza factorilor ce trebuie să stea la baza construcțiilor spitalicești, referindu-se atît la alcătuirea programelor, cît și la îndeplinirea lor.

De reținut este faptul că în afara economicității construcției, care nu trebuie neglijată, autorul se oprește în special asupra costului în exploatare. Acesta a crescut în ultimii cîțiva ani simțitor, datorită, pe de o parte, asistenței tot mai complete ce se dă bolnavului în spitale, folosindu-se tehnica înaintată, iar, pe de altă parte, datorită creșterii necesarului de personal specializat. Ca urmare, se observă o creștere rapidă a suprafeței utile și a volumului spitalului, raportat la numărul de paturi.

Tabele comparative, alcătuite de autor sau extrase din literatura de specialitate, arată:

1 — creșterea costului în exploatare, comparîndu-se anii 1956 și 1961 în Suedia, Elveția și într-un land din Republica Federală Germană (exprimat per pat și per zi);

2 — creșterea numerică a personalului de îngrijire, raportat la suta de paturi, în Suedia, comparîndu-se anii 1947 și 1959;

3 — comparația dintre suprafețele utile a trei spitale din Germania și Suedia;

4 — creșterea volumului spitalului (raportat la numărul de paturi) în anii 1961—1964 și față de anul 1931;

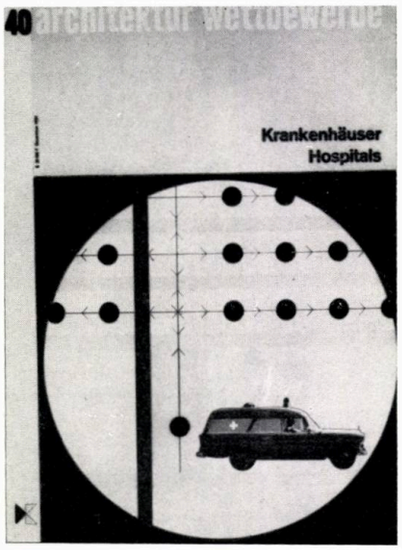

5 — comparația volumelor și indicilor proiectelor de spitale din concursurile prezentate.

În continuare, studiul face unele considerațiuni asupra problemelor noi ce se ridică astăzi în alcătuirea programelor de spitale. Se pune, mai ales, accentul pe programe largi, care să cuprindă toate sau aproape toate specialitățile (inclusiv secția de copii, secția de boli infecțioase, secția ginecologie-obstetrică) într-un singur complex spitalicesc, evident astfel rezolvat încît să existe o separare netă între secții, dar care să permită în același timp colaborarea necesară.

Studiul mai ridică problema necesității unei rezolvări adecvate, din punct de vedere funcțional și constructiv, a fiecărei secții în parte, ținîndu-se seama de specificul ei (bloc-operator, diverse laboratoare, serviciile radiologie, consultații și tratamente, secții de specializare etc.) și înglobarea fiecăreia într-un tot organic, cu aspect plastic corespunzător.

Două planșe, cu planuri, prezentate în prima parte a studiului, cuprind exemple din Germania, Suedia, Anglia și Statele Unite, pentru unitatea de spitalizare în două variante: cu un coridor central sau cu două coridoare centrale și grup de serviciu în centru — pentru un spital de medicină generală și pentru unul de neuropsihiatrie. De asemenea, planșele cuprind exemple de secții specializate ca blocul-operator, laboratoare, obstetrică și unele scheme de plan și scheme de circulație.

În medicina modernă se tinde la o diferențiere a gradului de îngrijire a bolnavului, după necesități, ceea ce duce la o diferențiere a celulelor de spitalizare, de la cele cu confortul cel mai înalt, cu o cameră de gardă alăturată, pentru cei ce nu se pot ridica din pat, pînă la cele în care bolnavul se poate îngriji singur. Pentru urmărirea bolnavului, pînă la completa lui vindecare, se prevăd în spitalele moderne și puncte de consultații ambulatorii.

În rezolvarea partiului de spital modern trebuie să se urmărească și o anumită elasticitate pentru a se da posibilitatea, într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat, de a se introduce transformări în plan sau de a se putea alipi un corp nou. Unele exemple alese din concursuri demonstrează această posibilitate.

Autorul face unele observații asupra felului cum trebuie rezolvate părțile de servicii generale ale spitalului, precum și cele de deservire imediată pe secții, considerații asupra grupării, gradului de dezvoltare, legăturilor pentru o cît mai bună funcționare.

Interesul pe care îl prezintă acest număr al colecției pentru arhitecții noștri constă, în afara părții sale teoretice, și în faptul că exemplele sînt judicios alese.

Programul spitalului raional din Heilbronn-Brackenheim (cu numai 175 paturi) cuprinde secțiile: medicină internă (inclusiv boli infecțioase), chirurgie-obstetrică și prevede o extindere pentru serviciul ginecologie-obstetrică. Spitalele raionale din Künzelsau (160 paturi) și Hechingen (210 paturi) cuprind și o parte din secțiile specializate.

Se analizează apoi spitalele raionale mai mari, cu 400—500 paturi, și spitale generale, cu 800—900 pînă la 2 500 paturi, cuprinzînd toate secțiile de diagnostic și tratament. De asemenea, se analizează cîteva clinici universitare, printre care cea din Köln, cu specific legat de învățămînt și tratament.

Pentru fiecare concurs prezentat se dau două-trei exemple (în total 80 planșe cu planuri, scheme funcționale, perspective) împreună cu justificările juriului concursului respectiv.

Arh. CLARISSE LAZĂR

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

Manifestări la Casa arhitectului

CONFERINȚE

Cu ocazia închiderii expoziției prezentate de Institutul de studii, experimentări și proiectare pentru industria celulozei, hîrtiei, fibrelor artificiale și valorificarea stufului — I.P.C.F.S., marți 2 martie a.c., arh. Nicolae Spătaru a vorbit despre realizările sectorului de hîrtie, celuloză și fibre artificiale în domeniul construcțiilor și arhitecturii.

★

În cadrul manifestărilor secției de urbanism a Uniunii arhitecților, în ziua de 9 martie a.c. a avut loc la Casa arhitectului o discuție de creație cu tema « Experiența urbanistică a noilor ansambluri de locuit ».

Au luat parte prof. arh. Gustav Gusti, vicepreședinte al C.S.C.A.S., conf. arh. Anton Moisescu și Ludovic David, secretari ai Uniunii arhitecților, conf. arh. Gheorghe Pavlu, director al ISCAS și șef al secției urbanism a Uniunii arhitecților, prof. arh. Tiberiu Benedek, decan al Institutului de arhitectură « Ion Mincu », arhitecți din București, Craiova și Iași.

Conf. arh. Geo ge Petrașcu a deschis ședința de creație prezentînd problemele supuse discuției, probleme cuprinzînd experiența ultimilor 3—4 ani în domeniul urbanismului din țara noastră.

★

Marți, 16 martie a.c., în cadrul ciclului de conferințe «Probleme de materialis istoric», prof. Nicolae Gogonea ă de la Institutul de filozofie, a vorbit despre «Tradiții progresiste în filozofia românească».

★

Ca urmare a călătoriei de studii efectuate în Anglia la sfîrșitul anului trecut, conf. arh. George Petrașcu a făcut în zilele de 2 și 6 aprilie a.c. două expuneri, ilustrate cu diapozitive, asupra arhitecturii engleze contemporane.

Prof. arh. Octav-Radu Laurian de la Institutul de arhitectură « Ion Mincu » din București a conferențiat, marți 30 martie a.c., în cadrul ciclului de conferințe « Metode și soluții noi în proiectarea arhitecturală și urbanistică », despre « Unele probleme actuale ale urbanismului ».

★

Tot în cadrul ciclului de conferințe « Probleme de materialism istoric », în ziua de 13 aprilie a.c., acad. prof. Constantin Ionescu-Gulian a ținut o conferință cu tema « Concepția marxistă despre istoria culturii ».

★

O seară de filme documentare a fost oferită de Casa arhitectului în ziua de 23 aprilie a.c. Au fost prezentate filmele: « Rembrandt », « Muzeul din Albi », « Infernul lui Rodin », și « În vizită la un pictor francez ».

★

Sub titlul « Cu expoziția de arhitectură românească în S.U.A. », arh. Alexandru Budișteanu a făcut — în ziua de 27 aprilie a.c. — o expunere, ilustrată cu diapozitive color, asupra felului cum a fost prezentată expoziția în diferite orașe ale Statelor Unite, subliniind succesul de care aceasta s-a bucurat în rîndul vizitatorilor.

★

Continuînd prezentarea ciclului de aspecte din Marea Britanie, conf. arh. Gheorghe Petrașcu a făcut în ziua de 11 mai a.c. o nouă expunere ilustrată cu diapozitive color despre muzeele de artă londoneze.

★

De asemenea, o expunere, ilustrată cu diapozitive color, a fost făcută de arh. Victor Smigelschi în ziua de 18 mai a.c., despre arhitectura contemporană italiană, înfățișînd realizări arhitecturale din Roma, Milano și Torino.

EXPOZIȚII

O expoziție însoțitoare, ilustrînd materialul supus discuției de creație a secției de urbanism a Uniunii arhitecților care a avut loc la 9 martie a.c., a fost deschisă — sub îngrijirea ISCAS — între 8—10 martie la Casa arhitectului. Expoziția a cuprins numeroase planșe și fotografii ale noilor ansambluri de locuințe construite în ultimii ani în țara noastră.

★

Cu prilejul sărbătoririi a 80 de ani de viață a academicianului profesor arhitect Duiliu Marcu, la Casa arhitectului a fost deschisă, între 30 martie și 28 aprilie a.c., o expoziție retrospectivă reprezentînd peste 200 de lucrări de arhitectură și grafică, rod al unei activități valoroase de peste cincizeci de ani în domeniul arhitecturii și urbanismului în țara noastră.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Pe linia schimburilor profesionale dintre uniunile de creație, un grup de 5 arhitecți polonezi, format din Witold Molicki, Grzegorz Chruscielewschi, Teodor Halicki, Zygmunt Mieszkowski și Jan Nowak, ne-a vizitat țara între 21 aprilie și 5 mai a.c.

Oaspeții străini s-au interesat în orașele București, Ploiești, Galați și Constanța de probleme de urbanism, probleme de locuințe și probleme de conservare a monumentelor istorice.

ȘTIRI DIN ACTIVITATEA FILIALELOR

Între 19—21 aprilie s-au desfășurat la Ploiești lucrările plenarei filialei locale a Uniunii arhitecților. Plenara a avut ca temă « Sistematizarea orașului Ploiești ».

PREMIILE U.I.A. PE 1965

La 19 și 20 mai a.c. s-a întrunit la Madrid Comitetul desemnat de Comitetul Executiv al U.I.A. pentru atribuirea premiilor Auguste Perret și Sir Patrick Abercrombie. Din comitet au făcut parte: Giulio Carlo Argan, profesor de istorie a artelor la Universitatea din Roma, André Bloc, director al revistei L'Architecture d'aujourd'hui, *Elemer Nagy, redactor șef al revistei* Magyar Epitömüveszet, *Diana Rowntree, critic de arhitectură al revistei* Architectural Design, *Pierre Vago, secretar general al U.I.A., prof. Jürgen Joedicke.*

Premiul Auguste Perret a fost atribuit arh. Hans Scharoun (R.F.G.) autor, printre altele, al controversatei clădiri a filarmonicii din Berlin, pe care Comitetul o apreciază ca fiind o operă « exemplară, plină de calități, de invenție și seducție, și în același timp perfect funcțională. »

O Mențiune a fost acordată arhitecților Heikki și Kaija Siren (Finlanda) pentru opera lor de înaltă calitate, eleganța soluțiilor și armonia simplă a volumelor.

Premiul Sir Patrick Abercrombie a fost atribuit arh. Colin Buchanan (Anglia) și colectivului său pentru seriozitatea cu care a abordat problemele de circulație urbană, în special aceea a « confruntării automobilului cu problemele vieții cotidiene, una din preocupările majore ale lumii contemporane », precum și arh. Tibor Farkas (R.P.U.) și colectivului său pentru amenajarea regiunii lacului Balaton.

« Planul regional și realizările arhitecturale din jurul lacului Balaton — se arată în raportul Comitetului — reprezintă o experiență dintre cele mai interesante în domeniul sistematizării regionale. . . Pregătit pe baza unei anchete aprofundate, studiul cuprinde utilizarea terenurilor, rețeaua de așezări, dotarea turistică, circulația, serviciile comune, precum și concepția arhitecturală. Elementele deja realizate constituie un excelent exemplu de acord între funcțiune și expresia arhitecturală în armonie cu peisajul ».

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

E 1689

ARHITECTURA R. P. R. Nr. 2—1965

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1963

SUMMARY

TOWN PLANNING

Arch. Gabriela Bertumé: SOME PROBLEMS OF TOWN PLANNING IN THE BRAŞOV REGION (p. 4). In the last three years, the planning projects for the towns of Braşov, Sibiu, Mediaş, Sighişoara and Făgăraş have been reviewed within the Central Institute for Building, Architectural and Town Planning Studies, Scientific Researches and Design (ISCAS) of Bucharest. This was done bearing in mind the interdependence of the above mentioned towns on a regional plane, as well as their relative importance within the country's urban network.

The author, a chief designer in the Town Planning Dept. of ISCAS, begins with a description of the five towns from the view point of their respective functions as industrial, administrative, cultural and tourist centres on a country-wide, regional or district level. Besides the planning sketch for the town of Braşov, a study of the Braşov micro-region, i.e. of the near-by industrial centres and the satellite towns, was also made. Similarly, the authors of the planning sketch for Sibiu, the second-ranking town of the region, took into consideration the surrounding micro-region.

Concerning the future structure of the urban territory, the planning projects for the five towns have aimed at establishing the territorial requirements as resulting from the social-economic growth and the expected rise in the level of comfort, and at improving the existing structure so as to achieve a better functioning of the urban body. These problems had mostly to be solved in connection with the residential, industrial and storage areas. Difficulties were encountered as a result of the compact urban structure and the lack of free land within the residential area. Concerning the latter, due attention was paid to the main traffic thoroughfares, to the existing important industrial enterprises, to the elements of the natural surroundings, a.s.o. At the same time a major preoccupation was that of obtaining the best structural partitioning of these areas.

Interesting problems concerning the determination of the area and perimetre of the industrial zones, the establishment of proper relationships between the later and the residential zones, and the determination of the radius and degree of noxiousness were raised by the prevalence of certain branches of industry in each of the five town concerned.

The author then deals with the thinking that went into the layout of the town centres (each of which contains old buildings of particular architectural and historical value), with the way the problems of road and rail traffic were solved, and with the proposals made for turning to account the natural spots and the zones of historical and architectural interest (whole areas of these towns retaining to this very day their mediaeval character).

HOUSING

Arch. Bogdan Cotaru: FIVE THOUSAND NEW FLATS ON THE NORTH-SOUTH THOROUGHFARE (p. 18). Over a distance of approximatively one kilometre along the North-South Thoroughfare, between the Mărăşeşti and Unirii squares stretches a new housing estate, one of several built in Bucharest in recent years, where new building systems and new materials were applied to hasten the building pace.

During the first stage (1960—1961), a number of blocks of flats were built which included no shops on the ground floor.

The article deals with the second stage (1962—1964), over whose building a new spirit has presided: wide green spaces divide the blocks, a number of which house numerous ground-floor shops. This group includes seven lamellar blocks and one tower-block totalling 1,281 flats of 2 and 3 rooms.

Three types of blocks were used: single-oriented, double-oriented and tower, all built in the monolith honeycomb system.

COMMERCIAL CONSTRUCTIONS

Arch. Radu Patrulius: SHOPS ON THE NORTH-SOUTH THOROUGHFARE (p. 24). The author describes the shops on the ground floors of the blocks of flats in Mărăşeşti Square, part of the housing estate dealt with in the preceeding article.

Most of the shop plans were conditioned by the current floor-plans of the dwelling section.

Due to the varied positioning of the diverse buildings, independent commercial spaces have resulted which allow for opposite show-window displays as well as wide show-windows along the main front line of the thoroughfare.

The following shops have been opened so far: two small units (a news-stand and a crafts centre), a greengrocer's, a self-service foodshop, a milkshop; then, in succession, a pastryshop, a flowershop, an optician's, chemist's, bookshop, post-office, tobacconist's and a free-standing footwear shop. A restaurant and bar, seating 300, which include a section for semi-prepared food, complete the area's commercial endowment. The free-standing structure was conceived as a huge glass box roofed with a thick slab of reinforced concrete. Inside, the various functions are separated by means of glass partitions.

Arch. Miron Hoffman: COMMERCIAL ENSEMBLE IN IANCULUI SQUARE — BUCHAREST (p. 30). The ensemble consists of a restaurant seating 250 and an open-air terrace, a self-service foodshop, and a section for semi-prepared and fully-cooked food. The architectural solution arrived at was influenced by the rather constricted area available for the ensemble and by the immediate vicinity of some blocks of flats. Also to be taken into consideration was the perspective view from the Mihai Bravu Avenue and the ensemble's blending with the surrounding buildings.

The ensemble was located upon a free area, marked out by three streets. This area, floored with mosaic slabs and enlivened with small green spaces, is exclusively reserved for pedestrian trafflc.

The structure comprise two main floors and three secondary ones required by its functions; the ground floor includes the self-service foodshop, the section for semi-prepared and fully-cooked food, as well as the reception room of the three-sides glass-walled restaurant, whose main hall is on the first floor, together with the office and the annexes. The mezzanine houses the staff annexes.

The resistence system is made of reinforced concrete frames, with reinforced concrete membrane antiseismic wind bracings on the inside.

For finishings, floor of "opus incertum" marble were used, faience for walls, dull finished oil painting for ceilings; the restaurant hall was floored with black marble, while Căprior marble was used for pillars and the staircase. The walls are painted a light ochre-mustard.

Arch. Mircea Enescu & arch. Radu Crăiniceanu: THE "MUZICA" SHOP-ARCHITECTURE AND INTERIOR DECORATION (p. 33). This specialized shop for musical instruments, musical scores, records, record players and tape recorders is located in a block of flats on Victoria Road, one of the main Bucharest thoroughfares. Due to the unevenness of the ground the solution adopted was that of a three-level distribution of the shop's functions.

The basement houses the stores of musical instruments, record players, tape recorders and records, the administration offices, the washrooms as well as a small audition hall where the latest recordings may be listened to.

The ground floor comprises the sales and show counters for records, musical instruments a.s.o. Two open risers staircases at the opposite ends of the shop lead to the half-floor above, where musical scores and books on music are displayed and sold.

The designers' intention was that of creating a shop completely visible from the exterior. Conceived as a glass wall, the show-window allows a free view onto the entire interior of the shop. Reinforced concrete pillars and beams form the resistance structure; their sculptural form of variable section resulted also from the variation of the moments diagram.

The following materials were used for the interior finishings: floor of black marble to contrast with the pillars covered with light-coloured stone powder plastering; polished plastering on the ceilings with suffits along the show-windows.

The designers planned the interior decoration with a view to making possible a "meeting with Music" for the public. Both the wall — show-window, the mosaics on themes drawn from musical lore, the great stained glass window on the rear of the ground floor, and the furniture arrangement, all go to create the sought for environment and atmosphere.

COMPETITIONS

Arch. Ignace Şerban: CONSIDERATIONS ON THE COMPETITION FOR 16—18-STOREY BLOCKS OF FLATS (p. 40). After a brief review of the achievements in this field both abroad and in Rumania, the author goes on to analyze the competition held in Bucharest at the end of 1964.

The competition was sponsored by the Bucharest People's Council with the aim of producing some satisfying design solutions for the 16/18-storey blocks of flats which are to be built in Rumanian between 1966—1970. The theme was established on the basis of the existing technical and economical parametres, with slight derogations concerning the use of the 1 and 1/2-room flat and of the built-in wardrobes, compulsory in all types of flats.

The twenty-five entries succeeded in solving only in part the main problems set by the theme, for the very reason that the latter was based on the technical-economic data that were in use in design work for the last five or six years.

Two entries were awarded *ex aequo* the Second and Third prizes (Projects No. 6 and 8), and five got honourable mentions (No. 1, 11, 13, 17 and 25).

The following criteria were applied by the assessors in selecting the entries:

1. Grouping of a number of flats around the service core sufficient to ensure economic efficiency. Entries No. 6, 8 and 13 offered judicious solutions in this respect.

2. Designing of functionally correct types of flats with a higher degree of comfort than hitherto offered. Entires No. 8 and 1 attemp to rise up to this goal, but not quite successfully; the coupling or grouping of the sanitary units present a consistent solution in entries No. 1, 8 and 25, while two theoretical solutions were offered concerning the 1 and 1/2-room flat — a new theme-element.

3. The economic efficiency of the solutions, achieved by means of a blending of quality assembling, comfort, structure and sanitary-engineering installations. Excessive costs were evidenced only in projects providing for wide common circulation spaces, a great number of loggias or for a small number of flats around a service core.

4. The architectural expression. Projets No. 8, 6, 11, and 1 make use of interplays of blanks and openings on parallelepipedic volumes, while projects No. 25, 17 and 13 present volume modifications, some successful (No. 25), some less so (No. 13).

5. The structure and installations — criteria of importance — were also given consideration when selecting the entries, once the functional criteria were found to have been met.

***

Arch. Stan Bortnovski: ANNIVERSARY OF ACADEMICIAN DUILIU MARCU (p. 48). Published on the occasion of the eightieth birthday anniversary of this distinguished Rumanian architect, the article stresses his personality and professional achievements along a career of over 55 years.

DISCUSSIONS

PLANNING PROBLEMS IN THE TOWN OF TIMIŞOARA (p. 56). This is an account of the plenary session of the Banat regional branch of the Union of Architects of the R.P.R., held at Timişoara in November, 1964.

The session was devoted to a discussion of the planning problems of Timişoara, capital town of the Banat region as well as its cultural and industrial centre.

The participants, architects and building engineers from all over the country, contributed valuable suggestions concerning the town's extension, its residential and industrial zones, the planning of its centre, a.s.o.

BOOK REVIEWS — BIBLIOGRAPHY

Two recently published books are being reviewed: "Industrial Architecture in the R.P.R." by professor L. Adler, Z. Solomon and M. Popovici, and "Concrete in Architecture" by Anton Moisescu and Eleodor Săftoiu, both brought out by The Technical Press of Bucharest.

Shorter reviews of the following books are also published: "An Introduction to Modern Architecture" by J. M. Richards, "The Modern Factory" by E. D. Mills, "Modern Flats" by F. R. S. Yorke and F. Gibberd, "Mercati e Negozi" by R. Aloi, and „Krankenhaüser" by Dr. Hans Ulrich Riethmüller (No. 40 in the *Architektur Wettbewerbe* Series).

THE CHRONICLE

Gives a brief account of the activity of the Union of Architects of the R.P.R. during the months of March and April, 1965.

SOMMAIRE

URBANISME

Gabriela Bertumé, architecte — QUELQUES PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DES VILLES DE LA RÉGION DE BRAŞOV (page 4). Lors des trois dernières années, l'Institut central d'études, de recherches scientifiques et d'élaboration des projets de constructions, d'architecture et d'aménagement — ISCAS —, de Bucarest, a entrepris de relancer les projets d'aménagement des villes de Braşov, Mediaş, Sighişoara et Făgăraş, considérées sous l'angle de leur interdépendance sur le plan régional ainsi que sous celui de leur importance dans le réseau ces villes du pays.

L'auteur de l'article, qui est projeteur-chef à l'atelier d'aménagement des villes de l'Institut précité, présente pour commencer, l'aspect fonctionnel des 5 villes en question, en tant que centres industriels d'intérêt national, centres administratifs et culturels sur le plan régional et districtuel et enfin centres touristiques d'importance nationale. Outre le plan d'aménagement de Braşov et indépendamment de celui-ci, l'on a encore élaboré une étude de la microrégion de Braşov, s'occupant notamment des centres industriels situés à proximité et dans les villes subordonnées. De même, pour Sibiu, deuxième ville de la région par son importance, les auteurs du plan d'aménagement ont tenu compte de la microrégion environnante.

En ce qui concerne les aspects de la structure future du territoire urbain, on a cherché, lors de la préparation des projets d'aménagement des cinq villes, à établir les besoins territoriaux par rapport à la croissance du profil socio-économique et du degré de confort escompté à l'avenir ainsi qu'à améliorer la structure existante afin d'obtenir un meilleur rendement des fonctions de ces villes. Ces problèmes ont été tout spécialement soulevés par l'étude des zones d'habitation, des zones industrielles ainsi que par l'étude des zones de dépôts.

C'est dans ce sens que les auteurs des esquisses d'aménagement des cinq villes ont eu à résoudre de difficiles problèmes portant sur la structure urbaine très dense, sur l'absence de terrains libres à l'intérieur de la zone d'habitation. Pour les zones d'habitation, on a tenu compte des grandes voies de circulation comme des importantes industries existantes, des éléments naturels de l'environnement, etc., tout en cherchant à conférer en même temps à ces zones une distribution en compartiments optima.

La prédominance de certaines branches industrielles dans chacune des cinq villes a posé d'intéressants problèmes touchant les dimensions et le périmètre des zones industrielles, l'établissement de relations correspondantes entre ces dernières et les zones d'habitation, la détermination du rayon et du degré de nocivités.

L'auteur de l'article s'occupe ensuite de la manière dont on a conçu les centres urbains au point de vue de la composition (les cinq villes possèdent des édifices anciens d'une remarqueble valeur architecturale et historique), du mode dont on a résolu, dans ces esquisses le grand trafic routier et ferroviaire ainsi que la solution proposée à la mise en valeur des éléments du décor naturel et des zones d'intérêt historique et architectural (des quartiers entiers de ces villes ont gardé jusqu'à ce jour leur caractère médiéval).

HABITATIONS

Bogdan Cotaru, architecte. 5000 NOUVEAUX APPARTEMENTS SUR LA GRANDE ARTÈRE NORD-SUD (page 18). Parmi les ensembles de logements construits à Bucarest ces dernières années, pour lesquels on a utilisé de nouveaux systèmes et matériaux de constructions contribuant à l'accélération du rythme de l'exécution — on compte notamment l'ensemble unissant la Place Mărăşeşti à la Place Unirea et couvrant près d'un kilomètre de la grande artère Nord-Sud.

Lors de la première étape, on y construisit de 1960 à 1961, un tronçon de blocs d'habitation, sans magasins au rez-de-chaussée.

On s'occupe, dans l'article, d'un second tronçon construit en 1962-1964, pendant la deuxième étape et conçu dans un esprit nouveau, avec de grands espaces verts et de nombreux magasins au rez-de-chaussée de plusieurs des blocs de logements. Formés de 7 immeubles en lame et d'un immeuble-tour, ce tronçon comporte 1281 appartements à 2 et 3 pièces.

Trois types d'immeubles y ont été réalisés, à savoir blocs à orientation simple, à double orientation et immeuble-tour, érigés selon le système d'une ruche monolithe.

CONSTRUCTIONS COMMERCIALES

Radu Patrulius, architecte. MAGASINS SITUÉS SUR L'ARTÈRE NORD-SUD (page 24). L'auteur de l'article présente les magasins construits au rez-de-chaussée des immeubles d'habitation de la Place Mărăşeşti et faisant partie de l'ensemble décrit dans l'article précédent.

La plupart de ces espaces commerciaux ont un plan déterminé par le plan du niveau courant de la section des logements. Grâce à la position occupée par chacune des bâtisses dans le cadre de la systématisation, il a résulté des espaces commerciaux indépendants, les uns permettant l'agencement des vitrines sur deux façades opposées, les autres ayant leurs vitrines situées sur le front principal de l'artère, afin d'obtenir des fronts largements vitrés de magasins-expositions.

L'on a réalisé notamment deux petits magasins — pour la vente des journaux et des objets d'art folkloriques ; un complexe composé d'une fruiterie, d'un magasin alimentaire à libre service, d'une boucherie-charcuterie, d'une crèmerie ; une succession de commerces-confiserie, boutiques de fleuriste, d'appareils médicaux d'optique, pharmacie, librairie, bureau postal, débit de tabac, ainsi qu'un magasin indépendant destiné à la vente des chaussures et placé entre deux blocs de logements. En outre, il s'y trouve encore au rez-de-chaussée un restaurant et une brasserie de 300 places qui possède aussi une section de plats mi-préparés. Indépendante, la bâtisse a été conçue comme une grande boite en verre couverte d'une dalle épaisse de béton armé.

Les espaces des trois fonctions sont séparés par une cloison, en verre également.

Miron Hoffman, architecte — COMPLEXE COMMERCIAL PLACE IANCULUI À BUCAREST (page 30). Ce complexe comprend un restaurant de 250 places avec une terrasse de plein air, un magasin de denrées alimentaires à self service et une section de plats mi-préparés (cuisine de bloc). Situé dans le voisinage immédiat d'immeubles d'habitations, l'espace relativement restreint, vu l'équipement prévu, a influencé pour beaucoup le choix du parti. Il fallait aussi tenir compte de la perspective ouverte sur la chaussée Mihai Bravu ainsi que de l'encadrement architectural des constructions environnantes.

Le complexe commercial a été implanté dans un espace libre délimité par trois rues. Pavé d'un dallage de mosaïque et planté de petites zones vertes, cet espace est réservé à la circulation des piétons.

La construction s'étale sur deux niveaux principaux et trois niveaux secondaires, dictés par les fonctions ; le rez englobe le magasin d'alimentation à libre service, la section des plats mi-préparés et la cuisine du bloc ; le restaurant — vitré sur trois côtés — a son hall d'accueil au rez-de-chaussée et la salle proprement dite, au premier étage ; au même niveau se trouvent l'office et les annexes du restaurant, tandis que les locaux annexes du personnel de service sont à l'entresol.

La charpente de résistance consiste en cadres de béton armé à contrevents antiseismiques en membranes de béton armé à l'intérieur.

Quant aux finissages, on a employé pour les planchers, du marbre «opus incertun,» pour les murs, du vynacèthe et partiellement de la faïence ; pour le plafond, de l'huile traitée au matage ; la salle a été dallée de marbre noir, les piliers et l'escalier d'accès revêtus de marbre de Căprior et les murs peints en couleur claire d'une teinte moutarde-ocre.

Mircea Enescu, architecte, Radu Crăiniceanu, architecte — L'ARCHITECTURE ET LA DÉCORATION DU MAGASIN « MUZICA » (page 33). Ayant un profil particulier, ce magasin, où sont en vente instruments musicaux, partitions, disques et appareils d'audition musicale, a été implanté dans un immeuble d'habitations de la calea Victoriei, une des principales voies de circulation de Bucarest. Se servant de la dénivelation du terrain, l'étude a abouti a un parti distribué sur trois niveaux.

Le sous-sol comprend les magasinages d'instruments, d'appareils musicaux et de disques, les bureaux de l'administration, les groupes sanitaires et une petite salle d'audition et de présentation des dernières nouveautés musicales enregistrées sur disques et bandes.

Le rez-de-chaussée comporte les stands de vente et de présentation des disques, d'instruments et d'appareils d'audition musicale. Du rez-de-chaussée on monte par deux escaliers diamétralement opposés à la soupente partielle, espace destiné à la présentation et à la vente des partitions et des ouvrages de littérature musicale.

La pensée des projeteurs, exprimée, par ailleurs, par le parti choisi, a été de créer un magasin-vitrine. Conçue comme un mur de verre, la vitrine — sans podium et sous-divisée en profils constructifs — permet la libre vision de tout le volume intérieur du magasin. Les projeteurs ont réalisé une structure de résistance en piliers et poutres de béton armé dont la forme sculpturale, à la section variable, résulte aussi de la variation du diagramme des moments.

Quant aux finissages intérieurs, on a employé, notamment pour les planchers, du marbre noir, afin de former contraste avec les piliers revêtus d'un crépi de poudre de pierre de couleur claire ; un enduit de plâtre luisant pour les plafonds pourvus de soffites dans la longueur de la vitrine et simples dans le reste du magasin.

Dans l'esprit des auteurs du projet, la décoration intérieure du magasin a été conçue afin de proposer au public une « rencontre avec la musique » : le mur-vitrine, les mosaïques (illustrant des thèmes se rapportant à la musique), le grand vitrail du rez-de-chaussée aussi bien que l'agencement du mobilier (vitrines pour instruments musicaux, fauteuils, petites tables, cassettes porte-disques, etc.), tout contribue à réaliser la pensée des auteurs du projet.

CONCOURS

Ignace Serban, architecte — CONSIDÉRATIONS AU SUJET DU CONCOURS POUR DES IMMEUBLES DE LOGEMENT À 16 ET 18 NIVEAUX (page 40). Après avoir brièvement passé en revue ce genre d'immeubles construits dans d'autres pays et en Roumanie l'auteur de l'article fait l'analyse du concours qui a eu lieu à Bucarest, fin 1964.

Organisé par le Conseil Populaire de la capitale, le concours a eu pour but de trouver des solutions satisfaisantes à l'élaboration des projets d'immeubles d'habitation de 16 et 18 étages qui devront être construits en Roumanie dans les années 1966—1970. Le thème-programme du concours a été établi sur la base des paramètres techniques et économiques actuels, avec quelques petites prévisions dérogatoires touchant l'utilisation d'appartements à 1 pièce 1/2 et l'introduction-obligatoire pour tous les types d'appartements — de placards encastrés dans les murs.

Les 25 projets présentés au concours n'ont réussi à résoudre que partiellement les problèmes soulevés par le thème-programme et cela justement parce que ce dernier était axé sur des données technico-économiques sur lesquels reposait une élaboration de projets datant d'il y a 5 à 6 ans.

Parmi les projets présentés, deux ont reçu « ex-aequo » les II-ème—III-ème Prix (no. 6 et no. 8), tandis que des mentions étaient accordées à cinq autres (no. 1, no. 11, no. 13, no. 17, no. 25).

Les critères qui ont dicté au jury la sélection des projets furent les suivants :

1. Réunion autour du nœud de circulation d'un nombre d'appartements suffisamment élevé pour le rendre économiquement efficient (les projets no. 6, 8, 13 ont judicieusement résolu ce désidérata) ;

2. Réalisation de types d'appartements correctement fonctionnels, avec un degré supérieur de confort par rapport à celui qui est actuellement atteint (les projets no. 8 et 1 présentent des essais à ce sujet mais sans apporter toutefois des solutions optima ; le couplage ou le groupement des nœuds sanitaires a été réalisé avec plus de conséquence par les projets no. 1, 8, 25 tandis que deux solutions de principe furent présentées pour l'appartement à 1 pièce 1/2 — nouvel élément d'un thème donné) ;

3. Économie des solutions par l'alliance des qualités d'assemblage, de confort, de structure, d'installations (ce ne sont que les projets prévoyant de vastes espaces de circulation commune, des excès de loggias dans les appartements ou bien un petit nombre d'appartements desservis par un nœud de circulation qui ont présenté de gros excédents du coût fixé) ;

4. Expression architecturale : les projets no. 8, 6, 11, 1 mettent en œuvre des jeux de pleins et de creux sur des volumes parallélépipèdiques tandis que les projets no. 25, 17, 13 apportent des modifications de volume, les unes favorables (projet nr. 25), les autres défavorables (projet no. 13) ;

5. Structure, installations — des critères importants — qui ont influencé le selectionnement des projets mais seulement après que les aspects fonctionnels en eussent été jugés valables.

***

Stan Bortnowski, architecte — CÉLÉBRATION DE L'ANNIVERSAIRE DE L'ARCHITECTE ACADÉMICIEN DUILIU MARCU (page 48). L'éminent architecte roumain ayant été fêté pour son 80-e anniversaire, la revue publie en hommage un article à son intention, soulignant sa personnalité tout comme la valeur de ses réalisations architecturales, fruit d'une activité de plus de 55 années dans les domaines de l'architecture et de l'urbanisme.

DÉBATS

*** PROBLÈMES D'AMÉNAGEMENT DE LA VILLE DE TIMIŞOARA (page 56). La revue présente sous ce titre, en un texte abrégé, les travaux de la séance plénière de la filiale Banat de l'Union des architectes de la R.P.R., qui s'est tenue à Timişoara les 5, 6 et 7 novembre 1964.

La séance plénière a pris pour thème de ses débats les problèmes de l'aménagements de Timişoara, chef-lieu de région et centre culturel et industriel du Banat.

Les participants, architectes et ingénieurs de la ville et d'autres régions du pays — ont fait maintes interventions et propositions touchant l'extension de la ville, les zones résidentielles, les zones industrielles, l'aménagement du centre de la ville, etc.

CRITIQUE — BIBLIOGRAPHIE

La rubrique comprend deux critiques des ouvrages « *L'Architecture industrielle en R.P.R.* » par le profesteur Adler, architecte, Z. Solomon, architecte et M. Popovici, ingénieur, et « *Le Béton en architecture* » par Anton Moisescu, maître de conférences, architecte, et Eleodor Săftoiu, ingénieur, ouvrages parus à Bucarest, aux Editions Techniques. La rubrique fait en outre, mention de l'activité éditoriale déployée ces dernières années par les Éditions « Meridiane ».

Sont présentés ensuite plusieurs compte-rendus et notes sur des ouvrages d'architecture parus à l'étranger, notamment « *An introduction to modern architecture* », par J. M. Richards ; « *The modern factory* », par E. D. Mills ; « *Modern flats* », par F. R. S. Yorke et E. Gibberd ; « *Mercati e negozi* », par R. Aloi ; « *Krankenhäuser* », par le Dr. Hans Ulrich Riethmüller.

CHRONIQUE

La revue consigne brièvement des nouvelles sur l'activité de l'Union des architectes de la R.P.R. en mars et avril derniers.

INHALT

STÄDTEBAU

Arch. Gabriela Bertumé — SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME VON STÄDTEN IN DER REGION BRAŞOV (S. 4).
In den letzten drei Jahren ist das Bukarester Zentralinstitut für Studien, wissenschaftliche Forschungen und Planung für Bauwesen, Architektur und Systematisierung — ISCAS an die Wiederaufnahme der Systematisierungsprojekte der Städte Braşov, Sibiu, Mediaş, Sighişoara und Făgăraş, vom Gesichtspunkt ihrer regionalen gegenseitigen Abhängigkeit, sowie auch vom Standpunkt ihrer Bedeutung im Städtenetz des Landes geschritten.

Die Verfasserin des Artikels, Leiterin der Entwurfsabteilung im Atelier der Städtesystematisierung in obgenanntem Institut, stellt für den Anfang die fünf Städte unter dem Aspekt ihrer Funktionen dar: Industriezentren von republikanischem Interesse, Verwaltungs- und Kulturzentren auf regionalem und rayonnalem Plan, Touristenzentren von republikanischer Bedeutung. Unbhängig von der Systematisierungsskizze der Stadt Braşov, wurde auch ein Studium der Mikroregion Braşov, beziehungsweise der in der Nähe und in den unterordneten Städten befindlichen Industriezentren ausgearbeitet. Ebenso haben die Autoren der Systematisierungsskizze für die Stadt Sibiu, die zweitwichtigste Stadt der Region, die umgebende Mikroregion in Betracht gezogen.

Was die Aspekte in der künftigen Struktur des Stadtterritoriums betrifft, wurde bei Ausarbeitung der Systematisierungsprojekte der fünf Städte die Feststellung der territorialen Notwendigkeiten im Verhältnis zur Steigerung des sozial-ökonomischen Profils und zum voraussichtlichen Grad des Komforts verfolgt, sowie auch die Verbesserung der vorhandenen Struktur, angesichts einer besseren Entfaltung der Funktionen dieser Städte. Diese Probleme haben sich insbesondere im Zusammenhang mit dem Studium der Wohnzonen, der Industriezonen sowie der Lagerungszonen aufgeworfen.

In diesem Sinne hatten die Autoren der Systematisierungsskizzen für die fünf Städte schwierige Probleme im Zusammenhang mit der kompakten Städtestruktur und dem Mangel an freien Bauflächen innerhalb der Wohnzone zu lösen. Für die Wohnzonen wurden die Hauptverkehrsadern für Transport, die vorhandenen bedeutenden Industrieeinheiten, die Elemente des natürlichen Rahmens usw. berücksichtigt und wurde gleichzeitig auch eine optimale strukturelle Einteilung dieser Zonen verfolgt.

Das Vorherrschen eines bestimmten Industriezweiges in jeder dieser fünf Städte, hat interessante Probleme im Zusammenhang mit der Präzisierung der Größe und des Umfanges der Industriezonen, mit der Festsetzung entsprechender Beziehungen zwischen ihnen und den Wohnzonen, mit der Bestimmung des Radius und des Schädlichkeitsgrades aufgeworfen.

Des weiteren beschäftigt sich die Verfasserin des Artikels mit der Art, wie die Stadtzentren vom Standpunkt der Komposition (die fünf Städte weisen alte Gebäude von besonderem architektonischen und historischen Wert auf) gedacht wurden, wie in diesen Skizzen der hauptsächliche Straßen- und Eisenbahnverkehr gelöst wurde, sowie auch mit der Art, wie die Nutzung der Elemente des natürlichen Rahmens und der Zonen von historischem und architektonischem Interesse (ganze Zonen in diesen Städten haben bis heute den mittelalterlichen Charakter bewahrt) zum Vorschlag gelangte.

WOHNUNGEN

Arch. Bogdan Cotaru — 5 000 NEUE WOHNUNGEN AN DER NORD-SÜD-MAGISTRALE (S. 18). Zu den in den letzten Jahren in Bukarest gebauten Wohnblockensembles, bei welchen neue, zur Erhöhung des Ausführungstempos beitragende Bauweisen und — materialien angewendet wurden, gehört auch das den Mărăşeşti-Platz mit dem Unirii-Platz verbindende Ensemble, das sich auf ungefähr 1 km längs der Nord-Süd-Magistrale erstreckt.

In der ersten Etappe, 1960—1961, wurde ein Abschnitt mit Wohnblocks ohne Parterreläden gebaut.

Der vorliegende Artikel befaßt sich mit dem zweiten, in der nächsten Etappe, 1962—1964, gebauten Abschnitt, der in einem neuen Geist gelöst wurde, mit großen Grünanlagen und zahlreichen Läden im Parterre in einigen der Wohnblocks. Dieser Abschnitt besteht aus 7 schmalen Blocks und einem Turmblock und umfaßt insgesamt 1 281 Zwei- und Dreizimmerwohnungen.

Es wurden drei Blocktypen angewendet: mit einseitiger Orientierung, mit doppelseitiger Orientierung und Turmblock, konstruiert im Monolith-Bienenwabensystem.

KOMMERZIELLE BAUTEN

Arch. Radu Patrulius — LÄDEN AN DER NORD-SÜD-MAGISTRALE (S. 24). Der Verfasser dieses Artikels veranschaulicht die im Parterre gebauten Läden der Wohnblocks des Mărăşeşti-Platzes, die in dem im vorigen Artikel beschriebenen Ensemble enthalten sind.

Die Mehrzahl dieser Handelsräume haben eine vom Plan des laufenden Geschosses des Wohnungsgrundrisses bestimmte Lösung.

Dank der Lage jeder Konstruktion im Rahmen der Systematisierung, ergaben sich unabhängige Handelsräume, Handelsräume mit Ausstattungsmöglichkeiten der Schaufenster auf zwei gegenüberliegenden Seiten und Handelsräume mit Schaufenstern zur Hauptfront der Magistrale und wurde die Erzielung breit verglaster Fronten von Ausstellungs-Geschäftsläden angestrebt.

Es wurden realisiert: zwei kleine Einheiten — für Zeitungsverschleiß und Kunstgewerbeartikel; ein Komplex für Obst-Gemüse, Lebensmittelladen mit Selbstbedienung, Laden für Fleisch und Wurstwaren, Laden für Milchprodukte; eine Reihenfolge von Geschäftsläden — Konditorei, Blumenhandlung, optische Artikel, Apotheke, Buchhandlung, Postamt, Tabakladen, und ein unabhängiger Verkaufsladen zwischen zwei Wohnblocks, als Schuhgeschäft vorgesehen. Außerdem befindet sich im Parterre auch ein Restaurant mit Erfrischungslokal für 300 Plätze, das auch eine Abteilung für Semi-Präparate hat. Der Bau, der unabhängig ist, wurde entworfen wie eine große Glasschachtel, gedeckt mit einer dicken Eisenbetonschale. Die Räume der drei Funktionen sind durch Platten, gleichfalls aus Glas, voneinander getrennt.

Arch. Miron Hoffman — HANDELSKOMPLEX AM IANCULUI-PLATZ—BUKAREST (S. 30). Der Komplex umfaßt ein Restaurant mit 250 Plätzen und Sommerterrasse, einen Lebensmittelladen mit Selbstbedienung und eine Abteilung für Semi-Präparate mit Blockküche. Der immerhin beschränkte Raum für eine derartige Einrichtung, in unmittelbarer Nachbarschaft einiger Wohnblocks, hat in großem Maße die Wahl der Lösung beeinflußt. Ebenso mußte man die Perspektive von der Mihai Bravu-Chaussee berücksichtigen sowie auch die architektonische Anpassung inmitten der anderen umliegenden Bauten.

Der Handelskomplex wurde auf einem freien Gelände mit drei angrenzenden Straßen angeordnet. Dieser Raum, mit Mosaikplatten gepflastert und mit kleinen Grünanlagen belebt, ist nur für den Fußgängerverkehr bestimmt.

Der Bau erstreckt sich auf zwei von den Funktionen diktierte Haupt- und drei Nebengeschosse; das Parterre umfaßt einen Lebensmittelladen mit Selbstbedienung, eine Abteilung für Semi-Präparate und die Blockküche; das Restaurant — auf drei Seiten verglast — hat im Parterre die Empfangshalle und den eigentlichen Saal am Stock; im selben Geschoß befinden sich die Anrichte und Nebenräume des Restaurants, während im Mezzanin die Nebenräume des Dienstpersonals angeordnet wurden.

Die Struktur besteht aus Eisenbetonrahmen mit antiseismischen Gegenstützen aus Eisenbetonmembranen im Innern
Für die Endfertigungsarbeiten wurden Marmorfußböden „opus incertun" für die Wände Vinacet-Farben und teils Kacheln, für die Decken getupfte Ölfarben verwendet; im Saal wurde der Fußboden aus schwarzem Marmor ausgeführt, und bei den Säulen und der Zugangstreppe gesprenkelter Marmor, während die Wand in heller Senffarbe gehalten ist.

Arch. Mircea Enescu und Arch. Radu Crăiniceanu — ARCHITEKTUR UND DEKORATION DES KAUFLADENS „MUZICA" (S. 33). Dieser Laden mit besonderem Profil — für Musikinstrumente, Partituren, Schallplatten und Tongeräte — wurde in einem in einer Bukarester Hauptstraße, Calea Victoriei, befindlichen Wohnblock angeordnet. Die vom Terrain bedingten Höhenunterschiede führten zu einer Lösung auf drei Geschossen.

Das Souterrain umfaßt die Lagerräume für Instrumente, Tongeräte und Schallplatten, die Verwaltungsbüros, die sanitären Gruppen und einen kleinen Vorführungssaal für die auf Platten und Tonband aufgenommenen Musikneuheiten.

Das Parterre wurde für die Auslage- und Verkaufsstände der Schallplatten, Instrumente und Tongeräte vorgesehen. Vom Parterre gelangt man über zwei diametral gegenüberliegende Treppen, mit freiliegenden Stufenplatten, zu einem Zwischengeschoß, das für Auslagen und Verkauf von Partituren und Werke der Musikliteratur vorgesehen ist.

Die Absicht des Projektanten, die übrigens in der gewählten Lösung ausgedrückt ist, war die Schaffung eines Ladens in Form einer Vitrine. Wie eine Glaswand entworfen, gewährt die Vitrine — ohne Podium und unterteilt aus den konstruktiven Profilen—freien Einblick in den ganzen Innenraum des Ladens. Die Projektanten haben eine Struktur aus Eisenbetonsäulen und -balken realisiert, deren plastische Form, mit veränderlichem Schnitt, auch aus der Varietät der Momentendiagramme resultiert.

Für die inneren Endfertigungsarbeiten wurden verwendet: schwarzer Marmor für den Fußboden, um einen Kontrast zu den mit hellem Steinverputz verkleideten Säulen zu schaffen; glänzende Gipsverputzdecken, mit eingebauten Lichtblenden entlang der Vitrine und im restlichen Teil des Ladens.

Die Innendekoration des Ladens wurde von den Projektanten in dem Sinne gedacht, dem Publikum eine „Begegnung mit der Musik" zu vermitteln: sowohl die Vitrinenwand, die Mosaikflächen (die musikalische Themen veranschaulichen), das große Parterrefenster als auch die Anordnung der Möbel (Verkaufspulte, Schaukästen für Musikinstrumente, Fauteuils, Tischchen, Schallplattenkassetten usw.) alle tragen zur Realisierung der von den Projektanten gedachten Idee bei.

WETTBEWERBE

Arch. Ignace Serban — BETRACHTUNGEN ÜBER DEN WETTBEWERB FÜR WOHNGEBÄUDE MIT 16—18 GESCHOSSEN (S. 40). Nach einem kurzem Überblick über die in anderen Ländern wie auch bei uns angewandte Art der Gebäude, analysiert der Verfasser des Artikels den Ende des Jahres 1964 stattgefundenen Wettbewerb in Bukarest.

Der Wettbewerb wurde vom Bukarester Volksrat organisiert und bezweckte die Schaffung von geeigneten Lösungen zur Ausarbeitung von Projekten für 16—18geschossige Wohngebäude, die in den Jahren 1966—70 in der Rumänischen Volksrepublik errichtet werden sollen. Die Aufgabe des Wettbewerbs wurde ausgearbeitet auf Grund der aktuellen technischen und ökonomischen Parameter, mit einigen kleinen Abweichungen in bezug auf die Benutzung der 1 1/2 Zimmerwohnung und die Einführung eingebauter Schränke, die für alle Wohnungstypen obligatorisch sind.

Die beim Wettbewerb präsentierten 25 Projekte konnten nur zum Teil die Hauptprobleme der Aufgabe erläutern, was gerade auf den Umstand zurückzuführen ist, daß letztere auf technisch-wirtschaftliche Daten basierte, die einer vor 5—6 Jahren aktuell gewesenen Planung zugrundelagen.

Von den vorgelegten Projekten wurden zwei prämiiert und zwar II. und III. Preis „ex aequo" (Nr. 6 und Nr. 8) und fünf erhielten Belobungen (Nr. 1, Nr. 11, Nr. 13, Nr. 17, Nr. 25).

Bei Auswahl der vorgelegten Projekte verfolgten die Preisrichter folgende Kriterien:

1. Die Zusammenfügung einer ausreichenden Anzahl von Wohnungen um den Verkehrsknotenpunkt, um vom ökonomischen Standpunkt ein wirksames Resultat zu erzielen (die Projekte Nr. 6, 8, 13 bringen eine rationelle Lösung);

2. Die Realisierung von korrekt funktionellen Wohnungstypen, mit einem erhöhteren Komfort als die gegenwärtig in Herstellung begriffenen (die Projekte Nr. 1 und 8 bringen Versuche in diesem Sinn, jedoch nicht optimal gelöste; die Zusammenfügung oder Gruppierung der sanitären Gruppen wurde konsequenter in den Projekten Nr. 1, 8, 25 realisiert während für die 1 1/2Zimmerwohnung — neues Element der Aufgabe — zwei prinzipielle Lösungen dargelegt wurden);

3. Ökonomizität der Lösungen durch Vereinigung folgender Qualitäten: Gruppierung, Komfort, Struktur, Installationen (große Preisüberschreitungen haben bloß die Projekte mit großen Räumen für gemeinsamen Verkehr, mit übertrieben vielen Loggien in Wohnungen oder mit einer kleinen Anzahl von Wohnungen um einen Verkehrsknotenpunkt aufgewiesen);

4. Architektonischer Ausdruck: die Projekte Nr. 1, 6, 8, 11 zeigen Voll- und Leer-Spiele auf parallelipipedischen Volumen, während die Projekte Nr. 13, 17, 25 teils günstige (Projekt Nr. 25) teils ungünstige Änderungen des Volumens bringen;

5. Die Struktur, die Installationen — wichtige Kriterien — haben zur Auswahl der Projekte beigetragen, aber erst nachdem die funktionellen Aspekte als gültig anerkannt wurden.

★

Arch. Stan Bortnowski — GEBURTSTAG DES AKADEMIKERS ARCHITEKT DUILIU MARCU (S. 48). Im Rahmen der festlichen Veranstaltung zu Ehren des 80. Geburtstages des hervorragenden rumänischen Architekten, veröffentlicht die Zeitschrift einen huldigenden Artikel, in dem hervorgehoben wurde die Persönlichkeit des Gefeierten und der Wert seiner architektonischen Realisierungen, Früchte einer mehr als 55 jährigen Tätigkeit auf dem Gebiete der Architektur und des Städtebaus.

ZUR ERÖRTERUNG:

*** SYSTEMATISIERUNGSPROBLEME DER STADT TIMIŞOARA (S. 56). Unter diesem Titel bringt die Zeitschrift kurzgefaßt die am 5., 6. und 7. November 1964 in Timişoara entfalteten Arbeiten der Vollversammlung der Banater Filiale des Architektenverbandes der RVR.

Aufgabe der Vollversammlung waren die Systematisierungsprobleme der Stadt Timişoara, Regionshauptstadt sowie Kultur- und Industriezentrum des Banates.

Die Teilnehmer, Architekten und Ingenieure der Ortschaft und aus anderen Regionen des Landes, machten zahlreiche Anmerkungen und Vorschläge in bezug auf Ausdehnung der Stadt, Wohnzonen, Industriezonen, Systematisierung des Stadtzentrums usw.

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Rubrik enthält zwei Rezensionen über die Arbeiten *„Arhitectura industrială în R.P.R."* („Industriearchitektur in der RVR") von Prof. Arch. L. Adler. Arch. Z. Solomon, Ing. M. Popovici und *„Betonul în Arhitectură"* ("Beton in der Architektur") von Conf. Arch. Anton Moisescu und Ing. Eleodor Săftoiu, beide erschienen im Technischen Verlag, Bukarest, Ferner bringt die Rubrik noch einen kurzen Bericht Über die Verlagstätigkeit der „Meridiane" in den letzten Jahren.

Des weiteren werden einige Rezensionen und Anmerkungen über einige im Ausland erschienene Architekturarbeiten dargelegt: *„An introduction to modern architecture"* von J. M. Richards; *„The modern factory"* von E. D. Mills; *„Modern flats"* von F. R. S. Yorke und F. Gibberd; *Mercati e negozi"* von R. Aloi; *„Krankenhäuser"* von Dr. Hans-Ulrich Riethmüller-

CHRONIK

Die Zeitschrift vermerkt kurzgefaßt Mitteilungen über die vom Architektenverband der RVR in den Monaten März und April ds. J. entfaltete Tätigkeit.

СОДЕРЖАНИЕ

ГРАДОСТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Габриэла Бертюмэ — НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПЛАНИРОВКИ ГОРОДОВ БРАШОВСКОЙ ОБЛАСТИ (стр. 4). В течение последних трех лет, Центральный научно-исследовательский и проектный институт по строительству, архитектуре и районной планировке — ИСКАС в г. Бухаресте перешел к реактуализации проектов планировки г.г. Брашов, Сибиу, Медиаш, Сигишоара и Фэгэраш, рассматривая их с точки зрения их взаимозависимости в областном разрезе, а также с точки зрения их значения в городской сети РНР.

Автор статьи, главный проектировщик в отделе планировки городов вышеуказанного института представляет в начале функциональные аспекты этих пяти городов: промышленные центры республиканского значения, административные и культурно-просветительные центры в областном и районном разрезах, туристические центры республиканского значения. Независимо от схемы (эскиза) планировки города Брашов, разработано и исследование Брашовского микрорайона, соотв. ближайших промышленных центров и подведомственных городов. Также и в отношении города Сибиу, второго по значению города данной области, авторы схемы планировки учли окружающий микрорайон.

Что касается аспектов будущей структуры городской территории, при разработке проектов планировки этих пяти городов имелось в виду определение территориальных потребностей в связи с ростом социально-экономического профиля и с намечаемой перспективной степенью комфорта, а также и улучшение существующей структуры в целях лучшего осуществления функций этих городов. Эти вопросы возникли главным образом в связи с изучением жилых, промышленных и складских районов.

В этом отношении, авторам схем планировки этих пяти городов пришлось решать трудные задачи, связанные с плотной городской структурой, с отсутствием свободных участков внутри жилых районов. Для жилых районов учтены транспортные магистрали, существующие значительные промышленные единицы, элементы природного кадра и т.п., учитывая одновременно и оптимальную структурную компоновку данных районов.

Преобладание некоторых промышленных отраслей в каждом из этих пяти городов выдвинуло интересные вопросы в связи с уточнением величины и периметра промышленных районов, установлением соответствующих соотношений между промышленными и жилыми районами, установлением распространения и степени вредности.

Далее, автор статьи рассматривает концепцию городских центров с точки зрения композиции (поскольку в этих пяти городах находятся старинные здания большой архитектурной и исторической ценности), решение вопросов транспортного и железнодорожного движения, а также предложения по освоению элементов природного кадра и зон исторического и архитектурного интереса (целые зоны этих городов сохранив и по сей день средневековый характер).

ЖИЛИЩНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Богдан Котару — 5 000 НОВЫХ КВАРТИР ПО СЕВЕРО-ЮЖНОЙ МАГИСТРАЛИ (стр. 18). Среди выстроенных в течение последних лет в Бухаресте жилищных ансамблей для которых использовались новые системы и новые строительные материалы, способствующие росту темпов возведения зданий, находится и ансамбль, соединяющий площадь «Пьяца Мэрэшешть» с площадью «Пьяца Унирий», распространяющийся примерно на 1 км по Северо-южной магистрали.

На первом этапе, 1960—1961 гг., была выполнена первая часть ансамбля, с многоэтажными жилыми зданиями без магазинов в нижнем этаже.

В статье рассматривается вторая часть ансамбля, выстроенная в новом духе (на втором этапе, 1962—1964 гг.), с большими озелененными пространствами и многочисленными магазинами, расположенными в нижнем этаже отдельных жилых зданий. Этот ансамбль состоит из 7-ми линейных и одного башенного многоэтажных жилых зданий, имеющих 1281 двух- и трехкомнатных квартир.

Были приложены три типа многоэтажных жилых зданий с одинарной ориентировкой, с двойной ориентировкой и башенный блок, выстроенные по монолитно-сотовой системе.

ТОРГОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Арх. Раду Патрулиус — МАГАЗИНЫ ПО СЕВЕРО-ЮЖНОЙ МАГИСТРАЛИ (стр. 24). Автор статьи описывает магазины, размещенные в нижнем этаже жилых зданий на площади «Пьяца Мэрэшешть», входящие в ансамбль описанный в предыдущей статье.

Планировка большинства этих торговых центров определена планом данного уровня ансамбля жилых зданий.

В результате расположения каждого здания в рамках городской планировки, получились независимые торговые центры, торговые центры с возможностью устройства витрин по двум противоположным фасадам и торговые центры с витринами по главному фронту магистрали, с целью получения простанных остекленных фронтов магазинов-выставок.

Были осуществлены: две мелкие единицы по распространению печати и прикладному искусству; комплекс по продаже фруктов и овощей, магазин продуктов питания с самообслуживанием, мясная и колбасная, магазин молочных продуктов; ряд магазинов — кондитерская, цветочная, медицинская оптика, аптека, книжный магазин, почтовый отдел, табачный магазин и отдельный обувный магазин, расположенный между двумя жилыми зданиями. Кроме этого, в одноэтажном здании находится ресторан с пивной на 300 мест, имеющий также и отдел полуфабрикатов. Это отдельное сооружение осуществлено в виде большой стеклянной коробки перекрытой мощной железобетонной плитой. Помещения для этих трех деятельностей отделены стеклянными панелями.

Арх. Мирон Гоффман — ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМЛЕКС НА ПЛОЩАДИ «ПЬЯЦА ЯНКУЛУЙ» — Бухарест (стр. 30). В этот комплекс входит ресторан на 250 мест, летняя терраса, магазин продуктов питания с самообслуживанием и отдел для полуфабрикатов с кухней обслуживающей многоэтажное жилое здание. Сравнительно небольшая площадь под подобную оснастку, в непосредственной близости от жилых зданий, оказала большое влияние на выбор планировки; следовало также учесть и перспективу по шоссе «Михай Браву» и архитектурный кадр окружающих сооружений.

Торговый комплекс расположен на свободной площади, ограниченной тремя улицами. Эта площадь, замощенная мозаичными плитами и освеженная небольшими зелеными насаждениями, предназначена для пешеходного движения.

Сооружение развивается по двум основным и трем второстепенным уровням, обусловленным их функциональным назначением; в нижнем этаже находится магазин продуктов питания с самообслуживанием, отдел полуфабрикатов и домашняя кухня; ресторан с тремя остекленными сторонами — имеет приемный холл в первом этаже и ресторанный зал на втором этаже; на том-же уровне находятся кладовая и службы ресторана, а в мезонине расположены служебные бытовые помещения.

Каркас выполнен из железобетонных рам с противосейсмическими связями из внутренних железобетонных мембран.

Для окончательной отделки применены мраморные настилы («opus incertum»), винилацетатная и частично фаянсовая отделка стен; потолок с матовой масляной окраской, для зала принят настил из черного мрамора и колонны и лестница из Кэприорского мрамора; стены отделаны в охрево-горчичной окраской, светлого тона.

Арх. Мирчя Энеску и арх. Раду Крэйничану — АРХИТЕКТУРА И ДЕКОРАЦИЯ МАГАЗИНА «МУЗЫКА» (стр. 33). Этот магазин со специальным профилем — музыкальные инструменты и аппараты, партитуры, пластинки — расположен в жилом здании по одной из главных улиц Бухареста — Каля Викторией. Используя разность в уровнях площадки, исследования привели к планировке на трех уровнях.

В подвальном этаже находятся склады инструментов, музыкальных аппаратов и пластинок, административные помещения, санузлы и небольшой концертный зал, служащий для прослушивания последних музыкальных новинок, зарегистрированных на пластинках и лентах. Первый этаж предназначен для стэндов продажи и экспонирования пластинок, музыкальных инструментов и аппаратов. С первого этажа, две диаметрально-противоположные лестницы, со свободными ступенями, без подступенков, ведут к этажерке предназначенной для экспонирования и продажи партитур и музыкальной литературы.

Замыслом проектировщиков, выраженном в выбранной планировке, было создание магазина-витрины. Эта витрина в виде стеклянной стены — без подиума, разделенная на конструктивные профили позволяет широкий обзор всего внутреннего объема магазина. Проектировщики осуществили каркас из железобетонных балок и колонн, скульптурная форма которых, с переменным сечением, вытекает также и из вариации диаграммы моментов.

Для внутренней отделки применены: черный мрамор для настила, в целях создания сильного контраста по отношению к колоннам, покрытым штукатуркой из каменного порошка светлой расцветки; глянцевая гипсовая отделка потолков, с выкружками вдоль витрины и плоская в остальной части магазина.

Внутренняя декорация магазина задумана проектировщиками таким образом, чтобы она составляла для публики «встречу с музыкой»; стена-витрина, мозаичная отделка, (иллюстрирующая музыкальные темы), большой витраль первого этажа, а также и расположение мебели (станды, витрины для музыкальных инструментов, кресла, столики, кассеты для пластинок и пр.), все способствует осуществлению замысла проектировщиков.

КОНКУРСЫ

Арх. Игнатий Шербан — ЗАМЕТКИ ОТНОСИТЕЛЬНО КОНКУРСА ПО СТРОИТЕЛЬСТВУ 16—18-ти ЭТАЖНЫХ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ (стр. 40). После краткого обзора такого рода построек, осуществленных за рубежом и в Румынии, автор статьи переходит к анализу конкурса, состоявшегося в Бухаресте в конце 1964 года.

Конкурс был организован Бухарестским Народным Советом и преследовал цель нахождения удовлетворительных решений для разработки проектов по строительству 16—18-ти этажных домов, подлежащих строительству в Румынии в 1966—1970 гг. Тема-программа конкурса была выработана на основе актуальных технических и экономических параметров, с некоторыми незначительными отклонениями, касающимися использования квартир с 1 1/2 комнатами и встроенных шкафов, обязательных для всех типов квартир.

25 проектов, представленных на этом конкурсе, сумели лишь частично выяснить главные задачи поставленные темой-программой, именно ввиду того обстоятельства, что эта тема-программа была основана на технико-экономических данных проектов, действующих 5—6 лет тому назад.

Из представленных проектов, двум была присуждена II—III премия «ex aequo» (№ 6 и № 8), а пять получили похвальный отзыв (№ 1, № 11, № 13, № 17, № 25).

Жюри руководились следующими критериями при селекции представленных проектов:

1. Группировка вокруг узла движения достаточного количества квартир, чтобы обеспечить экономическую эффективность данного узла (проекты № 6, 8, 13 правильно решают это требование).

2. Осуществление функционально целесообразных типов квартир с повышенным комфортом по сравнению с до сих пор применяемыми (проекты № 8 и 1 являются попытками в этом направлении, но не дали оптимальных результатов; совмещение и группировка санузлов найлучше осуществлены в проектах № 1, 8, 25, а для квартир с 1 1/2 комнатами — новый элемент в теме — были представлены два принципиальных решения).

3. Экономичность решений путем сочетания качеств сборки, комфорта, структуры, оснастки (лишь проекты с большими пространствами общего движения, с чрезмерным количеством лоджий в квартирах или с небольшим количеством квартир, обслуживаемых одним циркуляционным узлом, привели к сильно завышенной стоимости).

4. Архитектурное оформление: проекты № 8, 6, 11, 1 являют перемещающиеся проемы и заполнения с параллелипидическими объемами, в то время как проекты № 25, 17, 13 вносят изменения объема, из которых одни удовлетворительны (проект № 25), а другие нет (проект № 13).

5. Структура и оснастка — учтены как важные критерии и способствовали селекции проектов, но только после того как были найдены приемлемыми их функциональные аспекты.

x x x

Арх. Стан Бортновский — ЮБИЛЕЙ АРХИТЕКТОРА ДУЮЛИЮ МАРКУ (стр. 48). Отмечая 80-ти летнюю годовщину дня рождения известного румынского архитектора, журнал публикует статью в которой представлена личность юбиляра и оцениваются его архитектурные достижения, являющиеся результатом свыше чем 55-тилетней деятельности в области архитектуры и градостроительства.

В ПОРЯДКЕ ОБСУЖДЕНИЯ:

x x x ВОПРОСЫ ПЛАНИРОВКИ ГОРОДА ТИМИШОАРА (стр. 56). Под этим заглавием журнал публикует краткое изложение работ Пленума Банатского филиала Союза Архитекторов РНР, состоявшегося 5—7 ноября 1964 г. в Тимишоаре.

Пленум имел темой рассмотрение вопросов планировки города Тимишоара, областного и культурно-промышленного центра Баната.

Участники — местные архитекторы и инженеры, а также и из других областей страны — внесли многочисленные замечания и предложения в связи с расширением города, жилых и промышленных районов планировки городского центра и т.д.

РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА

Этот раздел содержит две рецензии на книги: «Промышленная архитектура РНР» проф. арх. Л. Адлера, арх. З. Соломона, инж. М. Поповича и «Бетон в архитектуре» доцента арх. Антона Мойсеску и инж. Элеодора Сэфтоиу, изданные в Бухаресте Техническим издательством. В этом разделе имеется также и краткий обзор издательской деятельности Издательства «Меридиане» за последние годы.

Затем даются рецензии и заметки в связи с напечатанными за рубежом трудами по архитектуре: J. M. Richards — "An introduction to modern architecture", E. D. Mills — "The modern factory", F.R.S. Yorke и F. Gibberd — "Modern flats", R. Aloi — "Mercati e negozi", д-ра Hans Riethmüller — "Krankenhäuser".

ХРОНИКА

Журнал кратко отмечает известия в связи с деятельностью Союза архитекторов РНР в марте и апреле с.г.

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE

II

TIPURI BC — 3 şi BC — 5

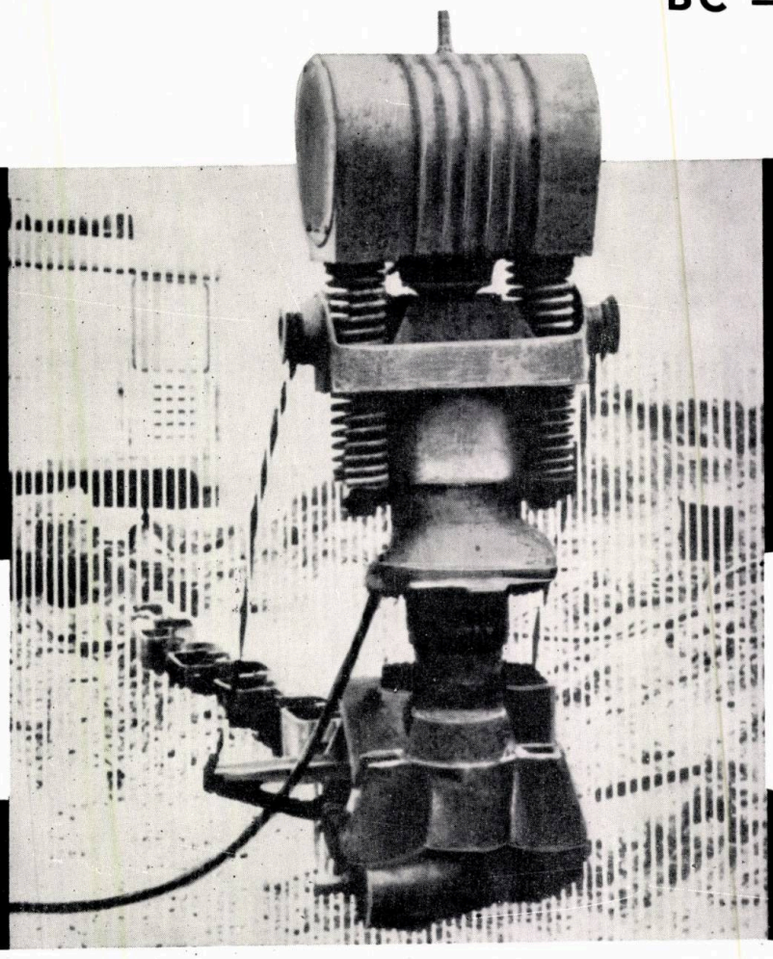

POLIMEX

DESTINATE :

— la introducerea şi extragerea piloţilor şi a altor elemente asemănătoare de fundaţii, larg folosite în lucrările de construcţii de clădiri şi de poduri ;
— la demontarea palplanşelor de protecţie a gropilor de fundaţie ;
— la extragerea şi introducerea ţevilor în terenuri umede şi nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt acţionate electric. Diferenţa dintre cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce măreşte parametrii tehnici şi determină adîncimea de înfigere.

1883

Exportator exclusiv

POLIMEX

Firmă poloneză pentru exportul şi importul de maşini — Varşovia, Czackiego 7/9 • Telefon 269491 • Telex 81371, 81274 • Telegrame : polimex, Warszawa

Pentru orice informaţii, a se adresa la Biroul Consilierului Comercial al Poloniei — Bucureşti, bd. Aviatorilor 24

CESAROM

FABRICA DE OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN

execută si livrează în diverse culori

PLACAJE CERAMICE PENTRU CONSTRUCTII

Pentru placarea pereţilor exteriori şi interiori ai clădirilor industriale, publice şi de locuit avînd rezistenţă mecanică şi chimică, precum şi aspect foarte plăcut

OBIECTE SANITARE DIN PORTELAN

Pentru camere de baie şi bucătării

Comenzile se primesc prin Ministerul Industriei Construcţiilor — Direcţia Generală de Aprovizionare şi Desfacere şi direct la întreprindere

Str. Preciziei nr. 1 — telefon 13.81.12.
Bucureşti-Militari

arhitectura RPR 1965 3

E 1689

Coperta I-a — *Bloc nou de locuințe în cartierul Balta-Albă din București*

Coperta a II-a — *Locuințe noi în apropierea centrului comercial din cartierul Nițu Vasile din București*

Coperta a IV-a — *Artera centrală din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.*

E 1689

MŰSZAKI KÖNYVTÁR

sumar

● EDITORIAL

2 PERSPECTIVE NOI ÎN ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

● CONFERINŢA PE ŢARĂ A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

8 SALUTUL C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT ŞI CONSILIULUI DE MINIŞTRI, PREZENTAT DE TOVARĂŞUL GHEORGHE APOSTOL

9 SCRISOAREA CONFERINŢEI PE ŢARĂ A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R. ADRESATĂ C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT AL R.P.R. ŞI CONSILIULUI DE MINIŞTRI AL R.P.R.

11 DAREA DE SEAMĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

22 DISCUŢII PE MARGINEA DĂRII DE SEAMĂ

43 REZOLUŢIA CONFERINŢEI PE ŢARĂ A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

● PRIN ATELIERELE DE PROIECTARE

44 Arh. Nicolae Petrescu, arh. Adrian Oprea
DOUĂ MARI CONSTRUCŢII HIDROENERGETICE

47 Arh. Iulian Deşcu, arh. Alexandru Popescu-Necşeşti
GIGANTUL SIDERURGIC DE LA GALAŢI

49 Arh. Paraschiva Iubu
O IMPORTANTĂ INVESTIŢIE DESTINATĂ ÎNVĂŢĂMÎNTULUI SUPERIOR TEHNIC

51 Arh. Nicolae Petraşincu, arh. Dan Bacalu
ŞCOLI TIP PENTRU ÎNVĂŢĂMÎNTUL MEDIU

53 Arh. George Trifu
SPITAL DE MARE CAPACITATE ÎN CARTIERUL ŢIGLINA-GALAŢI

55 Arh. Tiberiu Ricci
NOILE STUDIOURI ALE TELEVIZIUNII ROMÂNE

56 Arh. George Mularidis
ANSAMBLU DE LOCUINŢE ÎN CARTIERUL MILITARI—BUCUREŞTI

● ARHITECTURA ROMÂNEASCĂ PESTE HOTARE

58 Arh. Alexandru Budişteanu
PREZENTAREA PESTE HOTARE A REALIZĂRILOR ARHITECTURII ROMÂNEŞTI

★

60 PRESA STRĂINĂ DESPRE ARHITECTURA CONTEMPORANĂ A ROMÂNIEI

★

ACADEMICIANUL ARHITECT PETRE ANTONESCU

● CRONICA

3

ANUL XIII NR. 3 (94) 1965

COLEGIUL DE REDACŢIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. BERCOVICI
arh. M. CAFFÉ
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON
(redactor şef)
arh. C. MOŞINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAŞCU

arhitectura RPR

ORGAN AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.
ŞI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCŢII, ARHITECTURĂ ŞI SISTEMATIZARE

PERSPECTIVE NOI ÎN ARHITECTURĂ ŞI SIS

Anul 1965 va rămîne neşters în memoria poporului nostru. Călăuzit de comunişti, poporul român, în anii regimului democrat-popular, a prefăcut din temelie economia ţării şi structura societăţii. În România socialismul a triumfat, relaţiile de producţie socialiste generalizîndu-se în întreaga economie. Privind cu mîndrie justificată drumul parcurs pînă acum, comuniştii — întruniţi în cel mai înalt for al lor, în cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, — şi-au măsurat cumpănit dar plini de îndrăzneală şi hotărîre paşii următori spre culmile socialismului, bunăstării şi fericirii poporului nostru. În acest scop, Congresul a trasat liniile directoare ale unei noi etape a dezvoltării economiei şi culturii româneşti, a elaborat programul înfloririi multilaterale a României socialiste.

Dezvoltarea şi renovarea oraşelor, care se bazează mai ales pe organizarea şi construcţia de mari unităţi complexe urbanistice reclamă de asemenea ridicarea continuă a nivelului sistematizării *oraşelor* şi *ansamblurilor de locuit*.

În cea mai mare parte a oraşelor ţării, acţiunea de reconstrucţie urbană se bazează pe elaborarea prealabilă de schiţe sau studii de sistematizare. Cuprinderea procesului de dezvoltare a oraşului în întregul său şi pe o perioadă mai îndelungată de timp este însă legată de numeroşi parametri dintre care cei mai mulţi au la rîndul lor o mare mobilitate, deseori chiar imprevizibilă.

Caracterul de organism viu, în continuă dezvoltare, al oraşului reclamă procedee de sistematizare corespunzătoare. Schiţele de sistematizare trebuie să asigure un grad sporit de flexibilitate şi adaptabilitate la modificările datelor tematice, fără a necesita modificarea structurii urbane realizată în primele etape de construcţie.

De covîrşitoare importanţă este de asemenea ridicarea continuă a calităţii proiectării urbanistice şi arhitecturale a marilor ansambluri care vor cuprinde, de bună seamă, volumul predominant al investiţiilor de locuinţe urbane.

La baza progresului general al societăţii noastre, partidul pune cu consecvenţă dezvoltarea continuă a economiei, industrializarea ţării, dezvoltarea cu precădere a industriei grele, în special a industriei constructoare de maşini. Această dezvoltare se va face şi în noul cincinal într-un ritm înalt, prin mobilizarea maximă a resurselor de care dispune ţara noastră şi valorificarea lor superioară, prin promovarea intensă a progresului tehnic în toate ramurile economiei, extinderea mecanizării şi automatizării. Un obiectiv economic important în toate domeniile îl va constitui îmbunătăţirea calităţii produselor.

Dezvoltarea economiei şi culturii socialiste în ţara noastră este indisolubil legată de progresele ştiinţei în toate ramurile şi mai ales în domeniul tehnicii, de lărgirea şi amplificarea cercetărilor fundamentale şi aplicative, de dezvoltarea şi perfecţionarea continuă a învăţămîntului de toate gradele.

Sarcinile dezvoltării multilaterale a ţării noastre pun în faţa arhitecţilor probleme şi sarcini calitativ noi, corespunzătoare exigenţelor sporite ale societăţii noastre în continuă dezvoltare.

★

Ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii constituie scopul întregii politici a partidului. Pentru aceasta, o mare importanţă o are îmbunătăţirea în continuare a condiţiilor de locuit, una din problemele importante ale planului de dezvoltare economică. Se prevede în perioada 1966—1970 construirea din fondurile statului a cca. 300 000 de apartamente adică cu cca. 25% mai mult decît în perioada 1961—1965. « *Noile locuinţe se vor construi de regulă în mari complexe înzestrate cu dotările tehnico-edilitare, social-culturale şi de deservire necesare* » — menţiona tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul C.C. al P.C.R. prezentat la cel de al IX-lea Congres al P.C.R. Aceste programe de construcţii de clădiri, grupate în ansambluri din ce în ce mai vaste, în cartiere întregi şi chiar oraşe noi, leagă strîns activitatea arhitecturală de cea urbanistică şi chiar de cea de sistematizare teritorială. Dezvoltarea armonioasă a centrelor populate, închegarea unei organizări structurale optime ca şi

TEMATIZARE

eficiența investițiilor, reclamă abordarea tuturor problemelor de construcție pe treapta ansamblului urbanistic și considerarea orașului în intercondiționarea sa cu teritoriul înconjurător, tinzînd la repartizarea armonioasă a funcțiunilor între aceste două componente. Sistematizarea și amenajarea teritoriilor este strîns legată de sarcina îmbunătățirii continue a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării. În Rezoluția Congresului se precizează că: « *În alegerea localităților unde se vor construi noile obiective trebuie îmbinată preocuparea pentru ridicarea regiunilor și raioanelor mai slab dezvoltate cu criteriile de eficiență economică. . .* ». Îndeplinirea acestei sarcini în condiții cît mai bune este determinată de lărgirea și îmbunătățirea activității de *sistematizare teritorială*, care poate avea efecte importante în dezvoltarea armonioasă a *întregii rețele de localități* ale țării, tinzînd către accentuarea dezvoltării economice și urbanizării regiunilor mai puțin dezvoltate precum și a orașelor mici sau care n-au avut în trecut o bază economică proprie precum și spre reorganizarea corespunzătoare a rețelei localităților rurale.

Creșterea rapidă a populației urbane, în special pe seama a fluxului de populație rurală, pune accentul principal pe activitatea de reconstrucție urbană. In același timp însă, o importanță din ce în ce mai mare o capătă și ameliorarea sistematică a condițiilor edilitare și de confort

Din fondurile statului au fost construite și date în folosință 270 000 de apartamente, ceea ce a făcut posibil ca aproximativ un milion de oameni ai muncii să se mute în locuințe noi; la sate s-au construit din fondurile proprii ale țărănimii circa 490 000 de noi locuințe; s-au depășit prevederile în domeniul construcției de cămine și cantine studențești, s-au construit 24 500 săli de clasă față de 15 000 cît era prevăzut.

Îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii va constitui una din problemele importante ale planului de dezvoltare economică. *În următorii cinci ani se vor construi din fondurile statului circa 9 000 mii mp, adică circa 300 000 apartamente, cu circa 25 la sută mai multe decît în perioada 1961—1965. Noile locuințe se vor construi în ansambluri înzestrate cu dotările tehnico-edilitare și cu unitățile de comerț, alimentație publică, prestații de servicii, școli, dispensare, necesare deservirii populației din aceste mari ansambluri. Va trebui să se accentueze preocuparea pentru execuția coordonată a acestora, astfel încît la darea în folosință a noilor locuințe să intre în funcțiune și dotările aferente. Se va lărgi gama tipurilor de apartamente, concomitent cu diferențierea tipurilor de blocuri de locuințe. Se vor îmbunătăți suprafața utilă a apartamentelor și gradul de finisaj și de echipare, în care scop se prevede ca investiția pe mp de suprafață locuibilă să crească cu circa 10 la sută. Construcția noilor locuințe va contribui la ridicarea nivelului urbanistic al orașelor și centrelor muncitorești și totodată la îmbunătățirea condițiilor de locuit. Se va trece la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor.*

Din Directivele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1966-1970

din localitățile rurale. In acest sens Rezoluția Congresului precizează: « *Ținînd seama de volumul important al construcțiilor de locuințe și social-culturale în mediul rural este necesar să se treacă la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor pentru a se crea posibilitatea folosirii în condiții cît mai bune a unităților comerciale, școlii, dispensarului, căminului cultural, electrificării, alimentării cu apă, în vederea economisirii terenurilor și îmbunătățirii în general a condițiilor de viață în satele patriei noastre* ».

Pe lîngă aspectele funcționale, economice și constructive este necesar și studiul atent al organizării spațiale a unităților urbanistice complexe pentru a se crea un cadru construit cît mai potrivit nevoilor de viață ale populației. Aceasta pretinde din partea arhitectului cunoașterea multilaterală și amănunțită a cerințelor acestor procese, a cerințelor multiple, variate și crescînde ale populației căreia îi sînt destinate noile construcții. În condițiile contemporane ale vieții colective, noțiunea de confort nu mai poate fi concepută doar în cadrul restrîns al apartamentului individual, ci este tot mai strîns interconectată cu organizarea ansamblului urban, a spațiilor exterioare și a dotărilor social-culturale, a amenajărilor edilitare, a circulației, cît și pentru retragerea în liniște, repaus și odihnă. Ca atare, e deosebit de importantă asigurarea dotărilor urbane necesare și așezarea lor cît mai potrivită ca distanțe și accese lesnicioase. În Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. se arată: « *Noile locuințe se vor construi în ansambluri înzestrate cu dotările tehnico-edilitare și cu unitățile de comerț, alimentație publică, prestații de servicii, școli, dispensare, necesare deservirii populației din aceste mari ansambluri. Va trebui să se accentueze preocuparea pentru execuția coordonată a acestora, astfel încît la darea în folosință a noilor locuințe să intre în funcțiune și dotările aferente* ». Totodată este nevoie și de o preocupare mai insistentă pentru a da *ambianței* urbane a acestor dotări *caracterul* cel mai potrivit cu funcțiunile lor sociale, pentru a le imprima atmosferă și personalitate, pentru a crea spații civice plăcute și atrăgătoare.

Rezoluția Congresului al IX-lea al P.C.R. trasează de asemenea sarcini importante privitoare la construcția blocurilor de locuit: « *Volumul mare al* construcțiilor de locuințe *impune organelor de proiectare, constructorilor, arhitecților, o grijă sporită pentru creșterea gradului de confort al apartamentelor, îmbunătățirea finisajului, înlăturarea uniformității și lărgirea varietății soluțiilor arhitecturale la noile construcții de blocuri* ».

Hotărîrea cuprinsă în Directive, de a se mări investiția pe mp de suprafață locuibilă cu cca. 10%, reprezintă premize noi, mai favorabile, pentru organizarea și distribuția, mai flexibilă și mai variată, a spațiului interior al apartamentului, pentru diversificarea mai largă a tipurilor de apartamente, potrivit cerințelor funcționale ale diferitelor categorii de familii.

Aceste premize pretind din partea tuturor proiectanților un nou impuls creator în rezolvarea tipurilor de locuințe cu confort sporit. Este necesară mai ales și contribuția proiectanților de structuri pentru a elibera din ce în ce mai mult spațiul apartamentelor de servituți constructive și a asigura flexibilitatea necesară în alegerea împărțirii interioare. Totodată, experiența a dovedit de asemenea necesitatea căutării mai insistente a unor procedee care să permită o suplețe și o adaptabilitate sporită în utilizarea proiectelor-tip și a proiectelor-directive, oferind posibilități pentru o mai mare diversitate a ansamblurilor construite. Tipizarea și industrializarea construcțiilor — dacă nu sînt transformate în scop în sine — pot constitui mijloace eficiente pentru realizarea unor clădiri și ansambluri suficient de diferențiate, potrivit nevoilor diferite ale regiunilor și orașelor țării.

★

În decursul etapelor sale de dezvoltare de după eliberarea țării, arhitectura noastră a parcurs o serie de trepte semnificative. Orientată de la început către satisfacerea cerințelor oamenilor muncii — îndrumată cu grijă și atenție de partid — arhitectura s-a integrat tot mai intim în sarcinile construcției socialiste. Sarcinile privind realizarea unor tipuri de clădiri economice, stabilirea plafoanelor de cost în

construcția de locuințe, încadrarea în indicii de consum planificați, îmbunătățirea funcționalității și confortului, precum și cele privitoare la accentuarea proceselor de industrializare a execuției și de scurtare a termenelor de dare în folosință, au constituit, toate, trepte importante ale ridicării calității arhitecturii noastre care i-au permis să răspundă din ce în ce mai bine cerințelor societății noastre, să atragă atenția vizitatorilor din țară și de peste hotare. Volumul imens de construcții civile și industriale realizate în ultimii ani au transformat radical înfățișarea orașelor țării noastre, au creat un peisaj urban cu totul nou, contemporan. Totodată, construcția de masă, în mari ansambluri, a adus cu sine și o serie de probleme noi legate de trăsăturile și caracterul orașelor, ansamblurilor și clădirilor ce se construiesc. Remarcînd mai ales unele repetări stereotipe ale soluțiilor urbanistice și arhitecturale realizate în ultimii ani, conducerea partidului a atras atenția asupra necesității de a se obține înlăturarea uniformității și lărgirea varietății soluțiilor arhitecturale, de a se realiza o arhitectură specifică țării, regiunilor și orașelor noastre, ținînd totodată seama de cele mai noi cuceriri pe plan internațional în acest domeniu. Această cerință este o consecință firească a pozițiilor principiale ale partidului și guvernului nostru, de încurajare a dezvoltării multilaterale a culturii românești contemporane, pentru a contribui la ansamblul culturii mondiale cu un

. . . Se vor construi în această perioadă localuri noi pentru Teatrul Național din București și pentru teatrele din Craiova și Tg. Mureș, case de cultură în 16 orașe ale țării, studiouri de televiziune.

În scopul dezvoltării bazei materiale a învățămîntului de toate gradele, în următorii cinci ani se vor investi peste 3,5 miliarde lei. *Se vor construi din fondurile statului peste 4 000 săli de clasă pentru școlile de cultură generală, profesionale și tehnice, vor fi date în folosință internate cu o capacitate de circa 54 000 locuri.*

Învățămîntul superior își va lărgi spațiul de școlarizare cu circa 270 000 metri pătrați; în această perioadă se vor construi localul Institutului politehnic din București, cămine și cantine studențești cu o capacitate de peste 15 000 locuri.

Ținînd seama de volumul important al construcțiilor de locuințe și social-culturale în mediul rural, este necesar să se treacă la întocmirea studiilor de sistematizare a satelor pentru ca locuitorii acestora să aibă posibilitatea de a folosi în condiții cît mai bune unitățile comerciale, școala, dispensarul, căminul cultural, electrificarea și alimentarea cu apă.

Trebuie promovate în continuare inițiativa și spiritul inovator al arhitecților și constructorilor pentru înlăturarea uniformității soluțiilor arhitecturale, lărgirea varietății noilor blocuri de locuințe, precum și îmbunătățirea arhitecturii construcțiilor industriale. În acest scop este necesară folosirea a tot ceea ce este mai avansat în domeniul construcțiilor, acordîndu-se totodată o mai mare atenție specificului local.

Din Raportul C.C. al P.C.R. prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea al P.C.R.

aport propriu, specific, purtînd amprenta creației poporului nostru.

Este important să accentuăm, că trăsăturile specifice, amprenta proprie a arhitecturii noastre, constituie reflectarea întregului ansamblu de trăsături materiale și spirituale, care caracterizează toate laturile componente ale fenomenului urbanistic și arhitectural. Chiar dacă aceste trăsături se evidențiază pentru privitor mai cu seamă prin înfățișarea clădirilor arhitecturale, caracterul și amprenta proprie nu pot fi rupte de funcționalitate și raționalitate constructivă și economică, ci sînt în strînsă interdependență cu ele și sînt condiționate de satisfacerea lor. Totodată, aceste trăsături nu pot fi înțelese doar ca atribute ale *formei* arhitecturale, ci constituie evidențierea expresivă, în această formă, a *conținutului nou*, a noilor cerințe *materiale și spirituale* ale societății noastre, care exprimă înclinațiile poporului nostru, cu tradițiile și năzuințele sale de viitor.

În Raportul cu privire la proiectul de Constituție a Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că dezvoltarea continuă a națiunii socialiste este determinată de « *comunitatea intereselor fundamentale ale cetățenilor patriei, politica de ridicare economică a tuturor regiunilor, cultura socialistă comună, creșterea conștiinței socialiste a maselor populare* ». Tocmai această « *comunitate a intereselor fundamentale* », ca și cultura socialistă comună constituie baza formării trăsăturilor *esențiale* comune ale întregii arhitecturi românești contemporane, baza formării amprentei sale naționale, unitare, specifice. Ceea ce nu implică bineînțeles nicidecum uniformizarea soluțiilor și formelor, ci dimpotrivă presupune *unitatea în varietatea* acestora, potrivit cerințelor diferite și specifice ale regiunilor, localităților, ansamblurilor noi, civile și industriale, potrivit profilului economic, caracteristicilor geografice, tradițiilor și materialelor locale, modului de viață și cerințelor sociale ale locuitorilor etc. Cerința de varietate, care se afirmă din ce în ce mai puternic, este mai mult decît o simplă înclinație estetică subiectivă ; este reflectarea unei realități obiective : nevoile materiale și spirituale ale oamenilor muncii se dezvoltă și se diferențiază continuu și reclamă soluții variate și nuanțate, potrivite lor.

Mijloacele pentru a obține rezultate din ce în ce mai bune sînt multiple și cuprind creația arhitecturală și urbanistică în toate compartimentele ei. Este necesară dezvoltarea multilaterală a personalității creatoare a arhitecților, pentru ca ei să-și poată aduce întreg aportul lor în această operă de maturizare deplină a arhitecturii socialiste românești. În acest moment, deosebit de important, al dezvoltării țării noastre s-au desfășurat și lucrările celei de a doua Conferințe pe țară a Uniunii arhitecților. Sarcinile trasate de partid pentru asigurarea unei vieți pașnice, fericite, îmbelșugate, pentru ridicarea continuă a nivelului material și cultural al poporului nostru au implicații deosebit de importante pentru activitatea arhitecților.

Analiza acestor sarcini a stat în centrul atenției lucrărilor Conferinței pe țară a arhitecților. În darea de seamă și în discuțiile Conferinței, arhitecții au dezbătut liniile generale ale activității lor în noua etapă, sarcinile calitative noi care se ridică astăzi în fața arhitecturii românești. După o lungă perioadă de acumulare de experiență și succese, a căror semnificație a început să depășească granițele țării, arhitectura românească se afirmă din ce în ce mai mult în cadrul arhitecturii contemporane. Ritmul rapid de dezvoltare cantitativă și calitativă și caracterul profund realist al mișcării noastre arhitecturale au creat o apropiere tot mai strînsă între cerințele vieții și soluțiile urbanistice și arhitecturale, în cadrul larg al interdependenței și intercondiționării tuturor factorilor importanți, la scara localităților sau chiar a teritoriilor. Determinate de marile programe de investiții ale statului și dobîndite prin eforturile și talentul arhitecților români, succesele arhitecturii noastre au la bază directivele și indicațiile partidului, a cărui îndrumare atentă și exigentă i-au călăuzit mereu calea ascendentă. O contribuție importantă a adus și modul de organizare a activității arhitecturale. Sprijinul reciproc al muncii și îndrumării colective de către organele de stat, precum și cadrul obștesc de schimb de experiență,

dezbateri, acțiuni diferite de ridicare a nivelului ideologic, teoretic și profesional, de stimulare a activității științifice și critice în cadrul Uniunii arhitecților, au creat condiții fructuoase pentru lărgirea orizontului cetățenesc și profesional al arhitecților, pentru semnalarea critică a lipsurilor în activitatea lor. Se poate spune că mișcarea noastră arhitecturală a crescut și s-a dezvoltat pe măsura amplificării sarcinilor și creșterii complexității problemelor de rezolvat. Experiența acumulată și succesele dobîndite pînă acum constituie o bază importantă a dezvoltării arhitecturii noastre în noua etapă ce ne stă în față. Un rol activ, important, în acest proces creator îi revine Uniunii arhitecților ca organizație profesională de creație, prin generalizarea experienței înaintate, stimularea schimbului de idei, organizarea dezbaterilor asupra problemelor actuale ale creației arhitecturale. De asemenea, Uniunea are menirea să asigure membrilor săi o documentare bogată în problemele progresului urbanismului, arhitecturii și tehnicii constructive pe plan internațional.

Împlinirea sarcinilor mărețe ce ne stau în față necesită eforturi convergente din partea întregii mase a arhitecților, necesită aportul colectiv al nostru, al tuturor. Să luptăm neobosiți pentru avîntul arhitecturii românești și pentru ridicarea ei pe noi culmi, demne de epoca istorică a desăvîrșirii construcției socialiste și pregătirii condițiilor pentru trecerea treptată la comunism în patria noastră.

În realizarea lucrărilor de construcții și montaj din anii viitori, crește răspunderea organizațiilor de construcții ale tuturor ministerelor și sfaturilor populare. *Activitatea de construcții a luat o mare amploare îndeosebi în anii șesenalului. Vedem cu toții că în întreaga țară se ridică un număr impresionant de combinate, fabrici, ansambluri de locuințe, edificii social-culturale. Constructorii noștri aplică metode de muncă cu eficiență economică ridicată, care contribuie la scurtarea termenelor de execuție, la îmbunătățirea calității și finisajului construcțiilor. Sarcinile cincinalului viitor necesită noi progrese și mai însemnate în această ramură.*

Înfăptuirea vastului program de construcții pretinde o creștere substanțială a sortimentului și calității materialelor de construcții și instalații *de toate categoriile, însușirea și livrarea la termen a utilajelor și uneltelor pentru mecanizarea și îmbunătățirea calității lucrărilor, pe șantiere.*

Din Raportul asupra Directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, privind Planul de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1966-1970, prezentat de tovarășul Ion Gheorghe Maurer

Punerea în funcțiune în termenele stabilite a noilor capacități condiționează realizarea planului și impune luarea de măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a activității de construcții și montaj, îndeosebi pe marile șantiere ale energeticii. Este de mare însemnătate ca pe tot timpul lucrărilor să existe o strînsă colaborare între proiectanți, constructori și beneficiari, care să rezolve în comun problemele ce apar pe parcurs și să asigure decalajul necesar între proiectare și execuție, comandarea și livrarea la timp a utilajelor necesare din țară și din import.

Din Raportul asupra Directivelor Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român privind Planul de 10 ani pentru dezvoltarea energeticii, prezentat de tovarășul Chivu Stoica

a doua conferinţă pe ţară a uniunii arhitecţilor din R.P.R.

SALUTUL C.C. AL P.M.R., CONSILIULUI DE STAT ŞI PREZENTAT DE TOVARĂŞUL

Stimaţi tovarăşi,

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliul de Stat şi Consiliul de Miniştri transmit un salut călduros Conferinţei pe ţară a Uniunii arhitecţilor şi-i urează succes deplin.

În procesul dezvoltării impetuoase a economiei şi culturii socialiste, poporul nostru, sub conducerea partidului, înfăptuieşte un program de construcţii de o amploare fără precedent. Pe întreg întinsul patriei se înalţă în ritm rapid numeroase construcţii industriale, mari ansambluri şi cartiere de locuinţe, instituţii şi aşezăminte social-culturale, înlăturîndu-se treptat contrastele dintre centru şi periferie. Au apărut oraşe în întregime noi, satele îşi schimbă înfăţişarea, se extind şi se modernizează staţiunile de odihnă şi agrement. Dezvoltarea oraşelor are loc pe baza planurilor de sistematizare raţional concepute.

Valoroasele realizări ale arhitecturii noastre, progresele sale continue sînt privite cu sentimente de îndreptăţită mîndrie patriotică de întregul popor, devin tot mai larg cunoscute şi apreciate peste hotare.

Este îmbucurător faptul că la succesele arhitecturii româneşti îşi aduc o contribuţie de seamă, alături de arhitecţi cu experienţă mai îndelungată, numeroase cadre tinere, talentate şi competente, formate în anii socialismului.

Noile şi importantele obiective pe care cel de-al IV-lea Congres al P.M.R. le va fixa pentru dezvoltarea continuă a economiei şi culturii, pentru îmbunătăţirea neîncetată a condiţiilor de muncă, de locuit şi de viaţă ale populaţiei de la oraşe şi sate, vor pune şi în faţa arhitecţilor şi urbaniştilor sarcini complexe şi de mare răspundere. Îndeplinirea acestor sarcini impune arhitecţilor să folosească toată iniţiativa şi spiritul lor creator în vederea satisfacerii necesităţilor multilaterale ale populaţiei şi creării celor mai bune condiţii de confort pentru oamenii muncii. În acest scop este necesar să se dea atenţia cuvenită, atît întocmirii proiectelor ansamblurilor de locuinţe cu dotările sociale şi culturale, de deservire, de transport şi spaţii verzi, cît şi studiului interioarelor şi amenajării noilor locuinţe. Arhitecţii sînt chemaţi să-şi însuşească şi să pună în practică cele mai moderne şi avansate procedee tehnice, să prevadă folosirea celor mai noi şi mai adecvate materiale de construcţie, acordînd o grijă deosebită soluţiilor celor mai raţionale şi mai economice. Un rol important în această privinţă îl are dezvoltarea şi întărirea colaborării cu inginerii şi cu ceilalţi specialişti constructori.

Arhitectura înfăptuieşte, într-un proces unic, o sinteză armonioasă a tehnicii şi artei, îmbinînd rezolvarea problemelor practice-utilitare şi tehnico-economice cu creaţia de valori artistice. Valorificînd cu discernămînt experienţa şi realizările cele mai de seamă de pretutindeni, arhitectura noastră trebuie să aibă o amprentă proprie, continuînd şi dezvoltînd creator în condiţiile epocii de construire a socialismului tradiţiile de mare valoare artistică ale arhitecturii româneşti. Afirmînd tot mai mult o fizionomie distinctă în cadrul arhitecturii contemporane, ea

CONSILIULUI DE MINIŞTRI GHEORGHE APOSTOL

va aduce o contribuţie originală la îmbogăţirea culturii mondiale.

Diversitatea de soluţii în proiectarea anasmblurilor arhitecturale şi în realizarea clădirilor, justa lor adaptare la particularităţile locale, folosirea adecvată a elementelor de artă plastică, evitarea monotoniei şi uniformităţii dau posibilitatea de a exprima — prin mijloace specifice arhitecturii — optimismul şi bogăţia sufletească a omului nou, format de societatea socialistă.

Uniunii arhitecţilor, ca organizaţie profesională şi de creaţie, îi revine un rol important în procesul de dezvoltare a arhitecturii româneşti, prin generalizarea experienţei înaintate, stimularea schimbului de idei, organizarea de dezbateri asupra problemelor actuale ale creaţiei arhitecturale. Uniunea arhitecţilor va trebui să desfăşoare şi în viitor o largă activitate pentru a asigura membrilor săi o documentare bogată în problemele progresului urbanismului, arhitecturii şi tehnicii constructive pe plan internaţional. Sprijinirea atentă şi plină de grijă a tinerelor cadre de arhitecţi, preocuparea pentru ridicarea continuă a nivelului lor profesional constituie o sarcină de cea mai mare însemnătate a Uniunii.

Conducerea partidului şi a statului îşi exprimă convingerea că arhitecţii, alături de toţi oamenii de ştiinţă, artă şi cultură, nu-şi vor precupeţi eforturile pentru a răspunde prin creaţia lor exigenţelor mereu crescînde ale poporului, aducînd o contribuţie din ce în ce mai valoroasă la desăvîrşirea construcţiei socialismului, la înflorirea continuă a patriei noastre.

SCRISOAREA CONFERINŢEI PE ŢARĂ A UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român
Consiliului de Stat al R.P. Române
Consiliului de Miniştri al R.P. Române

Întruniți cu prilejul Conferinței lor pe țară în zilele de 24, 25 și 26 mai 1965, arhitecții din Republica Populară Română își îndreaptă gîndul plin de recunoștință către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, căruia îi adresează un cald și respectuos salut.

Strîns uniți în jurul partidului, noi, arhitecții, exprimăm cu acest prilej, dragostea și recunoștința fierbinte pentru grija părintească și sprijinul larg al conducerii partidului, pe care le simțim fără încetare în strădania noastră închinată înfloririi arhitecturii românești.

Conferința pe țară a arhitecților marchează bilanțul unei etape de bogate și îndrăznețe realizări arhitecturale pe drumul larg pe care partidul ni l-a deschis, constituind, în același timp, o încrezătoare privire în viitor, spre noi înfăptuiri în slujba poporului nostru.

Conștienți de rolul plin de răspundere pe care partidul ni l-a încredințat, încercăm azi mîndria de a contribui la numeroasele înfăptuiri ridicate pe întreg cuprinsul patriei, pentru asigurarea unor condiții din ce în ce mai bune pentru dezvoltarea economiei, pentru munca, viața și odihna oamenilor muncii.

Noi știm că toate acestea le datorăm politicii înțelepte și îndrumărilor atente ale partidului și Comitetului său Central. Salutul adresat Conferinței de către tovarașul Gheorghe Apostol, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R. și prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, în numele C.C. al P.M.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, este încă o dovadă a grijii și prețuirii de care arhitectura s-a bucurat întotdeauna în anii construcției socialiste și el va fi pentru noi un îndemn și o îndrumare în munca viitoare a arhitecților și a Uniunii noastre.

Mulțumind partidului pentru încrederea pe care ne-a acordat-o, ne angajăm să ne ducem, neobosiți, și mai departe, munca, străduindu-ne ca prin activitatea noastră creatoare să contribuim la transformarea localităților patriei noastre socialiste în așezări demne de oamenii liberi care le locuiesc, în leagăne ale bucuriei de a trăi, care să insufle mîndrie pentru minunatele înfăptuiri ale poporului nostru.

Ne angajăm ca, folosind cuceririle cele mai noi ale tehnicii, să proiectăm clădiri care să corespundă cît mai bine necesităților oamenilor muncii și care, continuînd și dezvoltînd în condițiile de astăzi bogatele tradiții artistice ale poporului român, să aducă o contribuție originală la patrimoniul culturii mondiale.

Asigurăm partidul și Comitetul său Central că vom ști să răspundem și de azi înainte măreților sarcini ce ne revin, spre a face din arhitectura patriei noastre o mărturie luminoasă a avîntului vieții pe care o trăim, demnă de minunatele înfăptuiri ale poporului nostru pe calea desăvîrșirii construcției socialismului.

LUCRĂRILE CONFERINȚEI

În zilele de 24, 25 și 26 mai a.c. au avut loc în sala mică a Palatului R.P.R. lucrările Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R.

La deschiderea Conferinței au participat tovarășii: Gheorghe Apostol, Manea Mănescu, șef de secție în C.C. al P.M.R., Dumitru Mosora, ministrul industriei construcțiilor, Nicolae Bădescu, președinte al Comitetului de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare, reprezentanți ai unor ministere economice, institute, organizații științifice, tehnice, reprezentanți ai unor uniuni de creație, academicieni, oameni de știință și cultură.

Au luat parte, de asemenea, delegați din toate filialele Uniunii arhitecților din țară, precum și arhitecți, ingineri, tehnicieni, lucrători din construcții.

Ședința de deschidere a fost prezidată de prof. arh. Ascanio Damian, rectorul Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din București.

După alegerea prezidiului și adoptarea ordinii de zi, prof. arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților din R.P.R., a prezentat darea de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii.

În continuare, prof. arh. Richard Bordenache a prezentat darea de seamă a Comisiei de cenzori.

La discuțiile asupra dărilor de seamă au luat cuvîntul arhitecții Stan Bortnowski, Dan Cristescu, conf. G. Petrașcu, Solomon Zalman, Radu Popescu, Mircea Stancu, Ion Enescu, Victor Smigelschi, prof. Grigore Ionescu, arh. Eugen Vernescu, Ion Berindei, Alexandru Iotzu, Nicolae Scully, Aurel Pop, prof. Horia Maicu, Nicolae Spătaru, Mihail Caffé, Dragoș Popovici, Horia Hudiță, Haralambie Cocheci, prof. Ladislau Adler, prof. Octav-Radu Laurian, Mircea Enescu, Gheorghe Sebestyen, Dan Bădic, Ioan Boceanu, Nicolae Porumbescu, Paul Bortnovschi, conf. ing. Alexandru Cișmigiu, arhitecții Dorel Defour, Mircea Dima, prof. Gustav Gusti, Alexandru Costinescu, prof. Ascanio Damian și prof. Nicolae Bădescu. Pictorul Brăduț Covaliu, secretar al U.A.P., a adus salutul artiștilor plastici, iar conf. ing. Oliviu Rusu, vicepreședinte al CNIT, a salutat Conferința în numele Consiliului național al inginerilor și tehnicienilor.

La lucrările ședinței din după amiaza zilei de 25 mai, au luat parte tovarășii Gheorghe Apostol, Constanța Crăciun, Manea Mănescu, șef de secție în C.C. al P.M.R., Dumitru Mosora, ministrul industriei construcțiilor, Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului.

Primit cu puternice aplauze, tovarășul Gheorghe Apostol, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a dat citire salutului adresat Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R. de către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri.

În aceeași zi, Conferința a aprobat în unanimitate activitatea Comitetului de conducere al Uniunii arhitecților și a Comisiei de cenzori, după care s-a trecut la discutarea noului proiect de statut al Uniunii arhitecților din R.P.R.

În dimineața zilei de 26 mai — după ce în prealabil au fost analizate propunerile și observațiile făcute de delegați asupra noului proiect de statut — Statutul, în redactarea sa finală, a fost adoptat de Conferință cu unanimitate de voturi.

În continuare, a fost ales, prin vot secret, Comitetul de conducere al Uniunii, format din 59 de membri, precum și Comisia de cenzori.

Delegații la Conferință au aprobat, de asemenea în unanimitate, rezoluția Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților.

Cu puternice aplauze, participanții la Conferință au adoptat scrisoarea adresată Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri.

În încheierea lucrărilor Conferinței, prof. arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților, a mulțumit în numele noului Comitet pentru cinstea de a fi ales în organul de conducere al Uniunii, angajîndu-se să ducă la îndeplinire hotărîrile Conferinței, pentru îmbunătățirea activității Uniunii, pentru promovarea rolului arhitectului și pentru traducerea în viață a prețioaselor indicații cuprinse în scrisoarea adresată Conferinței de către Comitetul Central al partidului, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri.

Comitetul de conducere al Uniunii arhitecților este format din arhitecții:

Prof. Alifanti Mircea
Prof. Adler Ladislau
Prof. Bădescu Nicolae
Belea Romeo
Bercovici Mircea
Biro Gavril
Bobocea Ștefan
Bucur Mariana
Ciobanu Rodica
Cocheci Haralambie
Cristescu Dan
Prof. Damian Ascanio
Delavrancea Henrieta
Prof. Doicescu Octav
Dumitrașcu Gheorghe
Conf. Enache Constantin
Fachelman Ion
Faliboga Vasile
Frumuzache Constantin
Prof. Ghica Budești Ion
Prof. Gusti Gustav
Hagiescu Lucia
Prof. Ionescu Grigore
Ionescu Ion
Iotzu Alexandru
Iotzu Elena
Iubu Paraschiva
Jugurică Constantin
Juster Willy
Latiș Eusebiu
Prof. Laurian Octav-Radu
Lăzărescu Cezar
Lichiardopol Gheorghe
Litvin Nicolae
Prof. Locar Marcel
Prof. Macovei Pompiliu
Prof. Maicu Horia
Manu Valeriu
Melicson Marcel
Mihalik Paul
Conf. Moisescu Anton
Neagu Cristina
Nedelescu Nicolae
Niculiu Liviu
Niga Tiberiu
Conf. Pavlu Gheorghe
Conf. Petrașcu Gheorghe
Regmann Ion
Ricci Tiberiu
Săvescu Constantin
Săvulescu Theonic
Suciu Victor
Szigeti Ernest
Șerban Ignace
Stănescu Adrian
Tabacu Ion
Țurcanu Octavian
Ungureanu Sofia
Voinescu Elena

Comisia de cenzori este formată din arhitecții:

Prof. Bordenache Richard
György Emeric
Ionescu Florin
Mureșean Aurel
Teodorescu Aurelia

Academicianul prof. arh. Duiliu Marcu a fost ales președinte de onoare al Uniunii arhitecților din R.P.R.

În prima sa ședință plenară din dimineața zilei de 26 mai, Comitetul de conducere al Uniunii arhitecților a ales Biroul Uniunii arhitecților din care fac parte:

Pompiliu Macovei — președinte
Ascanio Damian — vicepreședinte
Octav Doicescu — vicepreședinte
Marcel Locar — vicepreședinte
Romeo Belea
Mircea Bercovici
Constantin Frumuzache
Constantin Jugurică
Cezar Lăzărescu
Horia Maicu
Paul Mihalik
Cristina Neagu
Gheorghe Pavlu

Prezentarea dării de seamă a Comitetului de conducere al Uniunii arhitecților din R.P.R.

DAREA DE SEAMĂ A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECŢILOR DIN R.P.R.

PREZENTATĂ DE PROF. ARH. POMPILIU MACOVEI

Tovarăşi,

A doua conferinţă pe ţară a Uniunii arhitecţilor se desfăşoară într-un moment deosebit de important al dezvoltării ţării noastre pe calea construcţiei socialiste.

Urmînd cu entuziasm indicaţiile Partidului Muncitoresc Român, conducătorul înţelept al istoricelor transformări ce tind spre ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al poporului, ţara întreagă se află în plin efort pentru îndeplinirea sarcinilor prevăzute în ultimul an al şesenalului, în realizarea cărora au fost obţinute pînă acum victorii strălucite, evidente în toate domeniile de activitate.

Dezvoltarea planică, armonioasă, a întregii economii, ritmul ei vertiginos de creştere, poziţiile principiale ferme, pe baza teoriei marxist-leniniste, ale conducerii partidului şi statului nostru, au făcut ca România socialistă, a cărei economie complexă şi cultură înfloritoare sînt puse în întregime în slujba bunăstării celor ce muncesc, să devină o ţară în continuu şi rapid progres, al cărei prestigiu pe arena internaţională să se afirme din ce în ce mai puternic.

În plin avînt al muncii pentru realizarea sarcinilor ultimului an al planului şesenal, poporul nostru aşteaptă cu interes şi nerăbdare desfăşurarea lucrărilor Congresului al IV-lea al P.M.R., eveniment de însemnătate esenţială în viaţa partidului şi a ţării. Congresul va jalona, prin Directivele privitoare la planul de dezvoltare al economiei naţionale pe anii 1966—1970, pasul viitor al României pe calea ascendentă a înfloririi sale spre desăvîrşirea socialismului, spre comunism, va trasa cadrul viitoarelor noastre realizări, succese şi victorii.

Alături de ceilalţi oameni ai muncii, membrii Uniunii noastre, arhitecţii, se află astăzi antrenaţi din plin în marele efort de construire a orînduirii socialiste. Sarcinile indicate de partid pentru asigurarea unei vieţi paşnice, fericite, îmbelşugate, pentru ridicarea nivelului material şi spiritual de viaţă al poporului nostru, au necesitat refacerea şi înnoirea în proporţii grandioase a oraşelor patriei noastre.

Dezvoltarea forţelor de producţie, crearea noii industrii înaintate, transformarea socialistă a agriculturii, au necesitat investiţii din ce în ce mai mari în domeniul construcţiilor.

Lichidarea într-un termen istoriceşte scurt a înapoierii economice a României burghezo-moşiereşti, pe baza liniei politice marxist-leniniste a P.M.R., a necesitat punerea în mişcare a unor mari mase de constructori. Pe întreaga întindere a ţării, şantierele noilor industrii din oraşe sau din preajma lor, ale construcţiilor agrozootehnice din cîmpie, ale lucrărilor hidrocentralelor din munţi, pretutindeni freamătă de munca avîntată a constructorilor. Noile capacităţi de producţie au atras noi muncitori, populaţia oraşelor crescînd într-un ritm accelerat. Îmbunătăţirea condiţiilor de locuit şi de deservire a mobilizat munca altor constructori pentru ridicarea noilor zone rezidenţiale, a şcolilor, spitalelor, clădirilor social-culturale, magazinelor.

Întreagă această activitate a pus sarcini noi arhitecţilor şi urbaniştilor. Trebuiau studiate schiţele şi planurile de

sistematizare ale orașelor în rapidă creștere, pentru ca haosul de pînă atunci și contrastele, specifice orînduirii capitaliste, să fie înlocuite printr-o dezvoltare armonioasă, unitară, proprie orînduirii noastre. Schițele și detaliile de sistematizare au trebuit să rezolve amplasarea judicioasă a noilor industrii și a variatelor clădiri din orașe, să păstreze tot ce este bun și valoros, să elimine treptat și sistematic mizeria moștenită, să prevadă cu îndrăzneală viitorul, ținînd seama de posibilitățile prezentului.

În cadrul celor 28 de institute de stat, care constituie astăzi un sistem complex organizat al proiectării de construcții, arhitectură și sistematizare, în colaborare cu inginerii proiectanți și alți specialiști, arhitecții au trebuit să rezolve nenumărate probleme ridicate de societatea în vertiginoasă dezvoltare, elaborînd proiecte unicate sau tip, necesare realizării construcțiilor pentru munca, viața și odihna oamenilor.

Specificul societății socialiste, natura sarcinilor pe care ea le-a pus în fața arhitecturii și sistematizării au schimbat radical, atît cantitativ, cît și calitativ, rolul și răspunderea profesiunii noastre.

Dacă mai înainte activitatea arhitecturală servea claselor dominante, clientul principal constituindu-l proprietarii înstăriți ai blocurilor de speculă sau ai vilelor particulare, încă de la instaurarea regimului de democrație populară beneficiarul a devenit poporul muncitor, în folosul căruia partidul și statul au orientat întreaga activitate creatoare a arhitecților și urbaniștilor. Arhitecții, limitați altădată de interesele înguste ale proprietarilor particulari, au fost antrenați în rezolvarea cadrului construit necesar întregii societății, au fost chemați să contribuie la rezolvarea unor ample probleme sociale, au devenit activiști de stat. Grandoarea acestor sarcini a modificat astfel rolul arhitecților, dar, în același timp, și răspunderea ce le revine.

Pe planșetele lor de lucru se definește viitorul orașelor, se stabilește confortul și înfățișarea clădirilor și ansamblurilor ; calitatea studiilor lor determină buna funcționare a clădirilor, dezvoltarea armonioasă a vieții urbane ; de chibzuința proiectelor de arhitectură depinde în mare măsură folosirea rațională a uriașelor fonduri și mijloace materiale investite de către stat.

În timpul care a trecut de la prima conferință a Uniunii noastre, activitatea arhitecturală și de sistematizare s-a îmbunătățit și s-a dezvoltat. Paralel cu creșterea continuă a preocupărilor și investițiilor statului, munca arhitecților în colective organizate, împreună cu inginerii de diverse specialități și alți specialiști care concură la realizarea proiectelor de investiții, a cuprins domenii tot mai variate, iar temele de rezolvat s-au amplificat continuu. Astfel, arhitecții au desfășurat o intensă activitate de sistematizare, fiind atacate schițele de sistematizare ale tuturor orașelor și altor centre populate ; a crescut aportul arhitecților în proiectarea industrială și agrozootehnică din sistemul a numeroase ministere, conturîndu-se ca o specialitate arhitectura industrială ; se proiectează ansambluri de locuințe din ce în ce mai vaste, echipate cu toate dotările necesare ; s-au elaborat numeroase proiecte tip și unicate de clădiri de locuit, de învățămînt de toate gradele, cultură și sport, sănătate și odihnă, comerț, aprovizionare și transporturi ; s-au extins în oarecare măsură preocupările pentru anumite domenii specializate ale arhitecturii, cum ar fi mobilierul, arhitectura de interior, arhitectura peisajistă, restaurarea monumentelor istorice.

În general, putem afirma că arhitecții s-au antrenat cu entuziasm și cu competență mereu crescîndă în rezolvarea sarcinilor ce le-au revenit. Problemele au fost atacate pe baza unor concepții mai largi și mai îndrăznețe ; proiectele s-au studiat mai aprofundat și multilateral, privindu-se temele în interdependența lor dialectică, iar calitatea muncii, din toate punctele de vedere, s-a îmbunătățit continuu.

Se poate spune că arhitecții au avut o contribuție însemnată la realizarea neîntreruptului șir de clădiri și construcții care se întinde de la o margine la cealaltă a țării.

Conducerea de partid și de stat a avut de mai multe ori cuvinte de prețuire pentru unele realizări valoroase ale arhitecturii.

Masele largi din țara noastră, cărora le sînt destinate realizările arhitecturii românești, urmăresc și comentează cu interes dezvoltarea arhitecturii noastre, o apreciază și o privesc ca pe una din realizările de seamă ale statului nostru. În viața fiecărui oraș desăvîrșirea marilor ansambluri constituie evenimente la care participă cu interes toți cetățenii.

Semnificația realizărilor arhitecturii românești a depășit granițele țării. Tot mai frecvent apar în reviste și publicații străine relatări despre construcțiile din țara noastră, tot mai multe personalități, oameni de cultură și arhitecți de vază, vizitîndu-ne țara, se exprimă elogios asupra realizărilor noastre arhitecturale.

Arhitectura românească pășește pragul consacrării ca una din manifestările semnificative ale mișcării arhitecturale contemporane. Datorită dezvoltării politice, econo-

mice, sociale și culturale a statului nostru, programele arhitectural-urbanistice sînt fundamentate pe condițiile concrete economice, realizarea lor fiind asigurată prin mijloacele prevăzute în planurile de dezvoltare a economiei naționale. Avînd drept obiectiv satisfacerea în cît mai mare măsură a necesităților în continuă creștere ale poporului muncitor, arhitectura noastră și-a impus ca unul din obiectivele principale o eficiență cît mai deplină a folosirii resurselor materiale.

Arhitectura noastră se definește prin caracterul său realist, prin volumul realizărilor și ritmul rapid de dezvoltare. Volumul masiv a acționat puternic și rapid asupra schimbării imaginii arhitectural-urbanistice a orașelor. Aceasta exprimă în mod concret efortul pentru crearea unei vieți noi, creează o atmosferă înnoitoare și tonică, care impresionează în mod direct.

O dată cu creșterea volumului realizărilor s-a produs și un proces de dezvoltare calitativă, acumularea experienței și adîncirea studiului făcînd posibilă o continuă îmbunătățire a soluțiilor. Privind rezultatele ultimei perioade parcurse, putem constata o îmbunătățire substanțială a soluțiilor de ansamblu, funcționale și constructive.

O trăsătură caracteristică a arhitecturii noastre noi, determinată de condițiile în care se dezvoltă, de scara realizărilor, este abordarea pe treaptă urbanistică a tuturor problemelor de construcție orășenească. Se creează condiții pentru o dezvoltare armonioasă a centrelor populate, pentru crearea unui mediu optim de viață în sensul cel mai larg. Gîndirea urbanistică influențează din ce în ce mai mult poziția arhitecților în fața temelor și programelor, fenomenul arhitectural fiind conceput complex, în cadrul larg al condiționării reciproce și interdependenței tuturor factorilor la scara urbană, iar în unele cazuri, la scară teritorială.

Condițiile de dezvoltare a economiei noastre au dat cîmp liber promovării progresului tehnic ; o dată cu creșterea volumului de construcții s-a impus, ca o necesitate obiectivă, și dezvoltarea industrializării construcțiilor, pe diferite trepte și grade de prefabricare. Legată de procesul industrializării, al modulării, al standardizării este și acțiunea largă de tipizare. În aceste condiții, gîndirea arhitectului se schimbă și se amplifică treptat, el trebuie să stăpînească cunoștințe mai variate și ample, să coordoneze o gamă largă de elemente ale altor discipline.

În procesul amplificării, ritmului constant ascendent al activității arhitecturale, o dată cu ridicarea pe plan mai înalt a acestei activități, au crescut și cadrele, s-a lărgit și orizontul, forța de cuprindere a problemelor complexe de către masele de arhitecți. Corespunzător succeselor obținute, s-a lărgit și numărul celor laureați cu Premiul de Stat, decorați cu ordine și medalii. Astfel, pentru lucrările din ultimii 5 ani au fost distinși cu Premiul de Stat :

— Colectivul compus din arh. Cezar Lăzărescu, arh. Ludovic Staadecker, arh. Lucian Popovici, arh. Violeta Constantinescu, arh. Mina Laurian, arh. Toma Adam și Virginia Petrea, pentru « Ansamblurile de odihnă de la Eforie — etapa II-a și Mamaia » ;

— Colectivul constituit din arh. Victor Sebestyen și arh. Constantin Frumuzache, pentru « Ansamblul de construcții din centrul orașului Galați » ;

— Colectivul din care au făcut parte : arh. Horia Maicu, arh. Tiberiu Ricci și arh. Șerban Ignace, pentru « Sala Palatului Republicii Populare Române ;

— Colectivul compus din arh. Gheorghe Dumitrașcu, arh. Theonic Săvulescu, arh. Șerban Manolescu și arh. Ion Răducanu, pentru « Ansamblul format din construcția noii gări și a blocurilor de locuințe din orașul Constanța ».

Cadrele de arhitecți ieșite în ultimii 10 ani de pe băncile Institutului de arhitectură sînt precumpănitoare în institutele de proiectare. S-a produs în acest timp o deplasare sensibilă a arhitecților către centrele regionale, creîndu-se condiții pentru mai buna preluare a sarcinilor de către cele 17 unități de proiectare ale sfaturilor populare de pe întreg întinsul țării. Tinerii arhitecți s-au evidențiat din primii ani de profesiune, lucrînd alături de cei mai vîrstnici, însușindu-și și ducînd mai departe experiența acestora.

★

Trebuie să subliniem că aceste succese, determinate de marele program de investiții ale statului și dobîndite prin eforturile și talentul arhitecților români, au fost realizate pe baza directivelor și indicațiilor Partidului Muncitoresc Român. Conducerea partidului nostru s-a preocupat cu cea mai mare atenție și exigență de problemele ridicate în domeniul construcțiilor, arhitecturii și sistematizării. În plenarele Comitetului Central, în deplasările conducerii de partid și de stat pentru analizarea unor amplasamente, șantiere sau orașe, în plină reconstrucție, cu ocazia prezentării către conducerea de partid și de stat a unor proiecte și machete de lucrări importante, de tipuri noi de apartamente, a unor schițe de sistematizare orășenească, problemele au fost analizate atent, s-a pus accentul pe lipsurile ce trebuiau eliminate, pe sarcinile cele mai urgente din perioada respectivă.

Să amintim numai că în problema atît de importantă a locuinței, plenara C.C. din 1958 a pus cu deosebită ascuțime problema reducerii costului. Indicarea precisă a sarcinilor de eliminare a risipei, stabilirea unor plafoane de cost, au orientat munca arhitecților, care au obținut rezultate pozitive în rezolvarea acestei probleme.

În anul 1959, după ce încadrarea costului în plafoanele stabilite a fost în linii mari realizată, Comitetul Central al P.M.R. a analizat și a indicat sarcina îmbunătățirii funcționalității și confortului locuințelor ; arhitecții au răspuns acestei sarcini ridicînd nivelul calitativ al proiectelor pentru clădirile de locuit.

În anii următori, s-a indicat de către conducerea de partid accentuarea proceselor de industrializare a execuției. Aceasta a determinat un mare număr de arhitecți să studieze, împreună cu inginerii de specialitate, promovarea unor sisteme de industrializare, realizînd proiecte, care, pe lîngă rezolvarea problemelor funcționale, au permis utilizarea panourilor mari și a altor elemente prefabricate, precum și folosirea altor materiale și metode industrializate de execuție.

În sfîrșit, în ultimii ani, conducerea partidului a atras în mai multe rînduri atenția asupra necesității de a se obține mai multă varietate în tratarea clădirilor și a ansamblurilor de locuit, realizîndu-se o arhitectură specifică țării, regiunilor și orașelor noastre, cu o amprentă proprie.

Această grijă a partidului și a conducerii sale, pentru toate aspectele problemelor de construcții, arhitectură și sistematizare, sublinierea în fiecare perioadă a sarcinilor celor mai importante și urgente de rezolvat, au constituit un sprijin prețios și o îndrumare continuă pe calea ascendentă a arhitecturii noastre.

Pentru sprijinirea acestei vii activități de producție, desfășurată în cadrul institutelor de proiectare, o contribuție importantă a avut și Uniunea arhitecților, prin activitatea sa specifică de organizare obștească, de mobilizare a arhitecților, de stimulare a activității lor creatoare.

În prezent, Uniunea numără în rîndurile sale 1 238 membri și candidați. În regiuni, orașe și în instituții există constituite 10 filiale și 28 cercuri.

În acești ani, în cadrul Uniunii s-a desfășurat o bogată activitate, membrii ei fiind antrenați în acțiuni și manifestări în vederea ridicării nivelului lor profesional și ideologic.

La Casa arhitectului din București și la cele mai importante filiale se organizează adunări și consfătuiri la care se desfășoară schimburi de păreri între arhitecți și alți specialiști, din proiectare, cercetare, învățămînt, avizare,

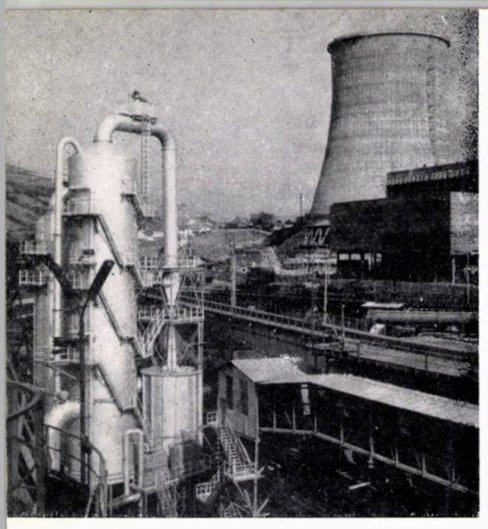

Reșița — Vedere spre centrala termoelectrică cu turbosuflante

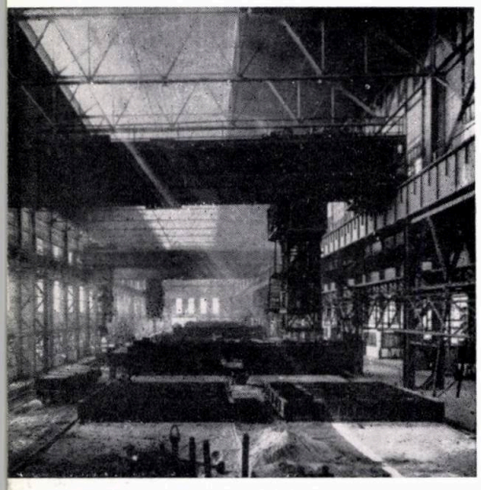

Blumingul de la Hunedoara — Interior

Uzinele de tractoare din Brașov

execuție. Au fost dezbătute probleme în legătură cu schița de sistematizare a Capitalei, probleme de sistematizare teritorială, de sistematizare a zonelor industriale ale orașelor, problemele construcției de masă a locuințelor, problemele tipizării și industrializării construcțiilor, problemele esteticii arhitecturale și altele. Unele din aceste dezbateri, îndeosebi cele care s-au desfășurat în cadrul unor plenare ale U.A. și ale filialelor, precum și în secția de arhitectură industrială a U.A., au fost deosebit de rodnice.

Semnalăm astfel, cele 9 plenare organizate în ultimii ani în orașele Constanța, Brașov, Cluj, Iași, Galați, Craiova, Timișoara, Ploiești, Reșița, la care au participat—pe lîngă membrii filialelor din localitățile respective — și un mare număr de arhitecți veniți anume din Capitală și din alte orașe. Pe baza schițelor și a planurilor de sistematizare de detaliu, în aceste plenare au fost dezbătute aprofundat, timp de cîteva zile, problemele de sistematizare, de reconstrucție, problemele centrelor orașelor și problemele unor cartiere și ansambluri noi.

Ca urmare a acestor discuții, proiectanții, îndrumați de organele care le conduc activitatea, au putut să-și îmbunătățească proiectele. Multe din ideile și opiniile exprimate la aceste dezbateri, studiate în continuare pot contribui la formularea unor concluzii principiale, cu caracter de generalizare, care îmbogățesc cunoștințele arhitectural-urbanistice și care pot fi folosite în vederea ridicării nivelului calitativ al activității noastre practice.

Schimburile de păreri și de experiență desfășurate în adunările Uniunii, materialele și unele discuții publicate în revista « *Arhitectura R.P.R.* », conferințele și cercurile de studii de la Casa arhitectului, ca și alte forme de activitate, au contribuit la ridicarea nivelului profesional și ideologic, la îmbogățirea cunoștințelor teoretice ale arhitecților. Conferințele de la Casa arhitectului, organizate aproape săptămînal, atrag un auditoriu larg. Ele tratează probleme variate din domeniul filozofiei marxiste și al teoriei și practicii profesionale ; de o bună apreciere se bucură și expunerile, ilustrate cu imagini, din arhitectura diferitelor țări. Uniunea organizează deplasări de studii pentru vizitarea și cunoașterea realizărilor arhitecturale actuale, a activității de pe șantierele de restaurare a monumentelor istorice, la care participă anual sute de arhitecți. La deplasările documentare, organizate de Uniune în străinătate, participă anual 100—150 arhitecți. Aceste deplasări, efectuate în țară și peste hotare, finanțate total sau parțial de către Fondul de arhitectură, au contribuit în mare măsură la faptul că în zilele noastre majoritatea arhitecților cunosc principalele realizări arhitecturale, își lărgesc viziunea învățînd din experiența celorlalți arhitecți din țara noastră și din străinătate.

Uniunea a contribuit la stimularea creației și prin organizarea unor concursuri finanțate de Fondul de arhitectură sau în colaborare cu alți beneficiari.

Între cele mai importante din ultimul timp, amintim concursurile organizate pentru sistematizarea Pieței Unirii din București, a Pieței Unirii din Iași, a centrului cultural-administrativ al orașului Timișoara, a ansamblului urbanistic Podul Roșu din Iași, pentru proiecte tip de cămine culturale și case de cultură raionale; concursurile de idei pentru clădiri de locuit, pentru școli medii cu 12 săli de clasă în mediul urban și pentru sistematizarea unui cartier de locuit. Lucrul cel mai îmbucurător îl constituie faptul că aceste concursuri au constituit un prilej de afirmare a unor arhitecți, care au făcut astfel dovada unor calități profesionale deosebit de promițătoare. Citățm astfel, dintre cei premiați la aceste concursuri, pe arhitecții Constantin Săvescu, Dinu Gheorghiu, Gabriel Cristea, Romeo Belea, Radu Tănăsoiu, Vladimir Popov, Horia Hudiță, Cornel Dumitrescu, Toma Olteanu, Ștefan Perianu, Mihai Mircea ; la aceste nume am putea, desigur, adăuga și altele, ale unor cadre tinere, la fel de valoroase.

Același rol de stimulare îl au și premiile anuale ale U.A. care se acordă celor mai valoroase lucrări de arhitectură, sistematizare și studii și lucrări științifice. Cele mai valoroase lucrări, selecționate în cursul unui an, sînt prezentate în Expoziția anuală de arhitectură, organizată regulat de Uniune.

Astfel, numai în ultimii ani, Uniunea arhitecților a acordat 85 de premii și mențiuni pentru cele mai bune proiecte realizate în domeniul urbanismului și sistematizării, pentru construcții industriale, ansambluri și blocuri de locuințe, clădiri social-culturale și de sănătate etc. Dintre acestea semnalăm în primul rînd : schițele de sistematizare pentru orașele Ploiești (arhitecții S. Marcovici, C. Săvescu), Constanța (arhitecții Gh. Dumitrașcu și Șt. Ionescu) și orașul Gh. Gheorghiu-Dej (arhitecții B. Grümberg, N. Florescu și D. Gheorghe) ; ansamblurile de locuințe din Piața Palatului R.P.R. (arhitecții L. Garcia, T. Niga și Gh. Filipeanu), din Piața Gării de Nord (arhitecții M. Bercovici și C. Gherghiceanu), din Suceava (arhitecții A. Iotzu, N. Scully și V. Aslan), Balta Albă din București (arhitecții M. Bărbulescu, M. Dîmboianu, M. Hoffman, I. Moscu); apoi : Sala de concerte a Radiodifuziunii (arh. T. Ricci), Circul de stat din București (arhitecții N. Porumbescu, C. Rulea, S. Bercovici și N. Pruncu), Pavilionul Expoziției Economiei Naționale a R.P.R. (arh. Damian Ascanio și alții), Teatrul Studio din Tg. Mureș (arhitecții M. Damian și G. Biro), Institutul de Inframicrobiologie din Capitală (arhitecții M. Dîmboianu și Al. Șerbescu), cinematograful panoramic de la Brașov (arh. A. Ereția n), gara de călători din Brașov (arhitecții Th. Săvulescu și Fl. Ionescu), ansamblul de cămine studențești de la Grozăvești, București (arhitecții I. Șerban, R. Belea, N. Opreanu și A. Köntza).

Din anul 1961, Uniunea arhitecților a înființat un premiu special pentru cele mai bune proiecte-tip și pentru cele ce utilizează procedee tehnice avansate, care a fost acordat, între altele, proiectelor pentru bloc cu 192 apartamente în zona Atelierelor « Grivița Roșie » (arhitecții T. Ricci și W. Juster), bloc-punct cu parter și 10 etaje construit cu cofraje glisante (arh. V. Agent), clădiri de locuit pentru Gostat (arhitecții V. Petrovici și A. Florian), blocuri de locuințe la Timișoara (arhitecții A. Fakelman și I. Fakelman) și alții.

De asemenea, Uniunea arhitecților a acordat premii speciale pentru lucrări executate de arhitecții tineri din D.S.A.P.C.-uri, cum ar fi proiectele pentru stadionul nou din Galați (arhitecții Oct. Chivu și A. Paraschiv), locuințe pe bd. Republicii din Ploiești (arh. Nițu Sever), blocuri de locuințe la Tulcea (arh. Gh. Tofan) și altele.

Pentru stimularea și sprijinirea creației arhitecturale au fost organizate numeroase expoziții la Casa arhitectului, s-a mărit biblioteca Uniunii care are acum peste 10 000 volume, s-au îmbogățit colecțiile de diapozitive și fotografii cu mii de imagini, se acordă ajutoare de creație pentru elaborarea unor lucrări științifice prin Fondul de arhitectură.

În ultimii ani, relațiile Uniunii cu organizațiile de arhitecți din alte țări cunosc o mare dezvoltare. Ca secție națională a Uniunii Internaționale a Arhitecților, participăm la adunările și congresele acesteia, la activitatea comisiilor de lucru — fiind reprezentați în prezent în două din ele — la seminariile și colocviile pe teme de specialitate, la expozițiile U.I.A. Ca urmare a creșterii prestigiului arhitecturii românești în străinătate, din inițiativa altor secții naționale, va fi prezentată la viitoarea adunare de la Paris din iulie 1965, candidatura secției noastre în Comitetul Executiv. Relațiile bilaterale cu uniunile din alte țări se dezvoltă și ele în mod eficient. Pe baza prevederilor acordurilor culturale între state și a unor înțelegeri directe, efectuăm un schimb de delegați și materiale documentare cu uniunile din țările socialiste. Reprezentanții Uniunii au participat la consfătuirile anuale ale uniunilor din unele țări socialiste, la care se dezbat problemele legate de colaborarea între ele. Uniunea păstrează și dezvoltă legăturile și cu alte organizații, printre care RIBA (Institutul regal al arhitecților britanici), Uniunea arhitecților din R.F.G., Camera tehnică din Grecia, Institutul de arhitecți din Brazilia, secțiile naționale din Franța, Turcia, cu arhi-

tecți din Suedia, Olanda, Finlanda, Danemarca, S.U.A. etc. și colaborează cu organizațiile respective pentru organizarea unor călătorii documentare, pentru schimburi de materiale documentare, pentru coordonarea părerilor în unele probleme de interes comun.

Din această sumară prezentare, rezultă imaginea unei activități bogate și interesante prin numărul manifestărilor, varietatea subiectelor, calitatea conținutului lor de idei.

★

În activitatea Uniunii se manifestă însă și serioase lipsuri de care sînt răspunzători Comitetul de conducere și în primul rînd Biroul și Secretariatul. Dintre acestea, trebuie menționat, în primul rînd, faptul că Biroul Uniunii nu a cunoscut în suficientă măsură și nu s-a preocupat de problemele concrete, importante, în diferite momente ale activității arhitecților din proiectare, pentru a organiza acele activități — cu mijloacele și metodele sale specifice — care să sprijine pe proiectanți în îndeplinirea sarcinilor lor din producție. Uniunea nu a sesizat din timp aceste probleme, nu a manifestat inițiativă și a reacționat cu întîrziere față de ele.

Astfel, multă vreme, în cadrul Uniunii s-a manifestat în mică măsură preocuparea față de problemele de confort și tehnică și mai ales de reducere a costului construcțiilor, în special a celor de locuit, și numai după indicațiile conducerii de partid și de stat, în aceste probleme, Uniunea a pus în centrul preocupărilor ei aceste obiective. De asemenea, preocupările Uniunii față de problemele caracterului specific al arhitecturii noastre, a necesității evitării monotoniei, nu au fost pînă în prezent suficient de active și de continue. Mai trebuie arătat faptul că Uniunea arhitecților nu și-a îndeplinit în întregime rolul său, anume de a stimula și a contribui la generalizarea teoretică a experienței născute din practica profesională a arhitecților, de a încuraja și stimula activitatea de studii teoretice și de critică în domeniul arhitecturii. În cadrul Uniunii, nu s-a manifestat cu destulă consecvență o preocupare activă și susținută în lămurirea problemelor principiale și în orientarea mai clară, de perspectivă, a activității de concepție și proiectare. La aceasta se adaugă calitatea insuficient de ridicată a unor preocupări, insuficient de larga antrenare a maselor la manifestările organizate și mai ales insuficienta grijă pentru eficiența acțiunilor și pentru realizarea practică a urmărilor ce decurgeau de aici.

Dacă răspunderea principală în ce privește lipsurile din activitatea Uniunii revine în primul rînd Biroului și Secretariatului, trebuie arătat că mai sînt încă numeroși membri, unii chiar cu funcții de răspundere, cu rezultate meritorii în proiectare, care nu participă suficient la activitatea U.A., nu contribuie la îndeplinirea rolului pe care îl are U.A. Acest lucru este valabil și la filiale, a căror activitate este deocamdată sub posibilitățile lor.

Pentru ca activitatea Uniunii să fie în mai mare măsură eficientă, este necesar ca ea să se străduiască să-și îndeplinească pe deplin rolul ei specific. În această privință sînt necesare și unele precizări care și-au găsit locul în proiectul modificat al statutului care se prezintă spre aprobare. Astfel, în acest proiect, obiectivul și sarcinile Uniunii își găsesc o formulare mai clară: Uniunea arhitecților, ca organizație obștească, nu are atribuții de organizare, conducere sau îndrumare a producției arhitecturale; ea trebuie să folosească mai bine mijloacele și formele proprii, specifice, pentru desfășurarea unei activități mai susținute de dezbateri asupra problemelor teoretice, cu caracter general, precum pentru mobilizarea și antrenarea arhitecților la îndeplinirea, în cadrul institutelor de proiectare sau al altor instituții, a sarcinilor hotărîte de conducerea de partid și de stat. De asemenea, modificările propuse în statut rezolvă pe baza experienței de pînă acum și unele probleme legate de structura și forma organizatorică a Uniunii.

Pe planul literaturii de specialitate, în ultimul timp au apărut unele lucrări din domeniul arhitecturii, de un interes și o utilitate deosebită, cum ar fi: « *Amplasarea și proiectarea industriilor* », elaborată de un colectiv condus de prof. arh. L. Adler, « *Proiectarea funcțională a elementelor de construcții industriale* » de arh. Z. Solomon și ing. St. Georgescu, « *Caractere specifice ale arhitecturii industriale* » de arh. Z. Solomon și C. Enache, apoi « *Probleme de estetica orașelor* » și « *Urbanismul* » de prof. arh. R.O. Laurian, « *Orașul și circulația urbană* » de ing. N. Mărgărit și arh. V. Fulicea, « *Arhitectura Renașterii în Transilvania* » de arh. Gh. și V. Sebestyen, « *Istoria arhitecturii în România* » de prof. arh. Gr. Ionescu, « *Betonul în arhitectură* » de arh. A. Moisescu și ing. E. Săftoiu, « *Studiul despre arhitectul Ion Mincu* » de arh. M. Caffé, « *Locuința urbană* » de arh. I. Șerban și altele.

Aceste lucrări, cu toată incontestabila lor valoare, în special pe plan didactic, sînt departe de a umple marele gol care există în domeniul literaturii și criticii de arhitectură. Se resimte îndeosebi lipsa unor studii și lucrări cu caracter științific privind problemele teoriei, istoriei și esteticii arhitecturale.

Revista « *Arhitectura R.P.R.* », deși de un bun nivel în prezentare, se păstrează cu un caracter informativ și tehnic, de producție, și nu abordează larg și cu destul curaj problemele teoretice, de creație, de orientare și concepție ale profesiunii.

★

Tovarăși,

Dezvoltarea impetuoasă a arhitecturii și urbanismului în anii regimului democrat-popular, activitatea deosebit de bogată din domeniul construcțiilor, au ridicat în ultimul timp în fața arhitecților unele probleme noi, a căror rezolvare — la nivelul exigențelor societății noastre în continuă dezvoltare — constituie sarcini de o deosebită importanță. Aceste probleme rezultă din însuși caracterul și conținutul nou al arhitecturii, din rolul său specific în construirea societății socialiste și ele definesc și răspunderea deosebită a arhitectului în societatea noastră.

Înscriindu-se în politica partidului și guvernului, de satisfacere pe scară din ce în ce mai largă și la un nivel din ce în ce mai înalt a nevoilor materiale și culturale ale populației, avînd de rezolvat probleme importante de investiții legate de puternica dezvoltare economică a țării, arhitectura realizează programe din ce în ce mai ample, clădiri grupate în ansambluri din ce în ce mai vaste, cartiere întregi și chiar orașe noi; ea este din ce în ce mai strîns legată de urbanism și de sistematizarea teritorială.

O dată cu industrializarea țării se desfășoară o deplasare a populației dinspre sate spre orașe, care înregistrează o continuă creștere numerică. Față de anul 1930, în care populația urbană reprezenta 21,4% din totalul populației, în 1962 aceasta reprezenta 32,7%. Dacă în 1948 exista o populație urbană de circa 3 700 000 locuitori, în anul 1962 aceasta depășea 6 000 000 locuitori. Acest proces este în continuă creștere prevăzîndu-se ca în următoarele două decenii să se ajungă la o dublare a populației urbane de azi.

Față de aceste modificări structurale, ținînd seama de caracterul planificat al economiei naționale și de necesitatea unei dezvoltări armonioase a centrelor populate și a consecințelor favorabile asupra organizării structurale a acestora, precum și asupra eficienței investițiilor, în țara noastră se acordă o importanță crescîndă abordării pe treaptă urbanistică a tuturor problemelor de construcție.

Din intensa activitate practică din domeniul urbanismului se precizează treptat o fundamentare teoretică și o metodologie care orientează studiul și proiectarea, ridicîndu-se noi aspecte, principii și puncte de vedere în abordarea tuturor problemelor urbanistice. Astfel,

Aspect din timpul Conferinței pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R.

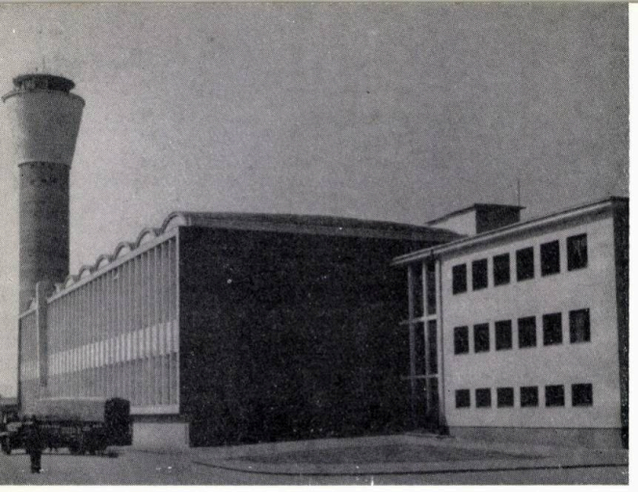

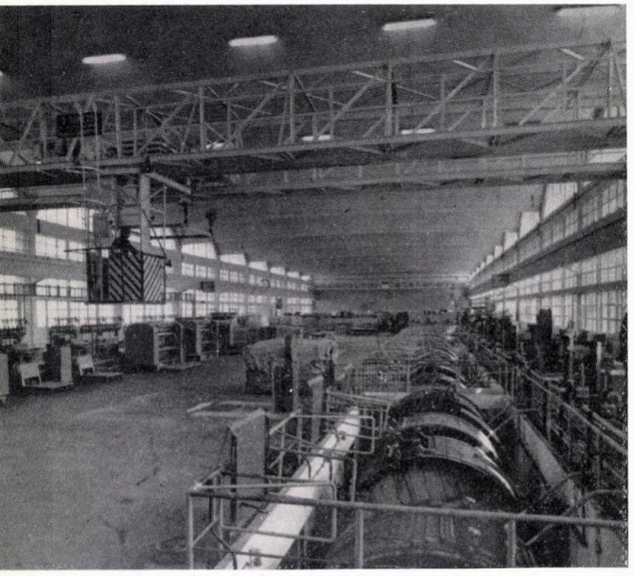

orașul începe să fie considerat în intercondiționarea lui cu teritoriul înconjurător, tinzîndu-se la repartizarea armonioasă a funcțiunilor între aceste două componente. Aceasta dă posibilități mai mari de coordonare a măsurilor de ameliorare a repartizării echitabile a forțelor de producție și a populației pe teritoriul țării sau al unei anumite regiuni, în vederea dezvoltării armonioase a întregii rețele de localități, accentuînd creșterea regiunilor mai puțin dezvoltate, a orașelor mici sau care n-au avut în trecut o bază economică proprie, ca și dezvoltarea sau chiar formarea de orașe noi în zone care aveau pînă nu de mult o populație urbană redusă.

Dat fiind că orașul este un organism viu, în continuă dezvoltare, ce nu poate fi încheiat niciodată ca etapă finală, apare necesitatea prevederii unor rezervații teritoriale și a unor posibilități structurale de extindere. De aici, necesitatea imprimării unui caracter suplu și adaptabil schițelor de sistematizare, care trebuie să fie capabile să preia, în etape viitoare, date tematice amplificate, fără modificarea structurii realizate în primele faze.

Modul concret în care se desfășoară construcția orășenească ne impune să prevedem în cadrul fiecărei schițe de sistematizare o primă etapă de realizare a investițiilor, care să permită organizarea unei unități viabile din punct de vedere al confortului urban și în același timp să ofere posibilitatea integrării armonioase în etapele viitoare.

În practica actuală s-a statornicit metoda prin care schița sau planul de sistematizare constituie, în linii mari, structura majoră a unei localități, așa cum se propune să ajungă în 15—25 ani. Renovarea urbană este un proces dinamic în continuă mișcare și transformare de-a lungul unor etape de realizare, ale căror trăsături sînt cu atît mai puțin clare cu cît etapele sînt mai îndepărtate în timp. Efectul practic al acestei situații a făcut ca după trecerea primelor etape de cîțiva ani să se simtă nevoia, de foarte multe ori, să se reia — să se reactualizeze — schițele de sistematizare pe măsura precizării unor elemente noi, cu caracter economic, privind perspectiva de dezvoltare. Această situație reclamă o atenție mai mare pentru a asigura și în etape succesive flexibilitatea soluției adoptate, adaptabilitatea schemei generale la schimbările ce survin în trecerea timpului, fără a necesita continue refaceri ale schițelor și planurilor. Dirijarea atentă a acestui proces pe tot parcursul său, punînd accentul și pe etapele sale principale, poate deschide posibilități mai mari de rezolvare a dezvoltării armonioase și unitare a organismului urban în fiecare etapă a transformării sale, evitînd astfel surse importante de inconfort și chiar de daune economice produse de creșterea discontinuă sau nearmonioasă a unui organism urban.

Creșterea rapidă a ponderii populației urbane atrage după sine construirea în ritm rapid a noi și noi ansambluri și cartiere de locuit ocupînd teritorii vaste. Acest fenomen de masă ridică cu acuitate problema folosirii cu discernămînt a suprafețelor de teren, a căror valoare economică a fost uneori mai puțin luată în seamă. Ocuparea unor suprafețe apreciabile de teren pentru noi industrii sau cartiere de locuit, ca și volumul mare de dezafectări de locuințe vechi, arată necesitatea cuprinderii corespunzătoare, în calculele de eficiență economică, a indicelui de valoare a terenului diferențiat în raport cu potențialul economic real al fiecărui amplasament concret. Fără a contraveni cerințelor de confort și igienă (însorire, distanțe obligate, cerințe de spații exterioare etc.) și evitînd aglomerarea excesivă, stabilirea densității optime, sînt de reexaminat densitățile realizate pînă acum și de urmărit înlăturarea risipei de teren. Densitățile reduse nu numai că micșorează sensibil eficiența economică a investițiilor, dar îngreunează realizarea « caracterului » urban, dă senzația absenței orașului și micșorează de fapt confortul urban prin reducerea posibilităților de realizare și întreținere a rețelelor colective de amenajări edilitare, spații plantate, dotări etc.

În ultimii ani, necesitatea folosirii cît mai raționale a teritoriului și a rețelelor urbane aferente, a restrîngerii perimetrului orașelor și a evitării scoaterii din circuitul agricol a unor teritorii, au condus la o sporire a densităților, în cadrul unor limite admisibile pentru crearea unor bune condiții de viață. Regimul de înălțime trebuie să fie o rezultantă a mai multor parametri, din care cei mai importanți sînt cei legați de confort, condiții constructive, cheltuieli de investiții și de exploatare.

1 2 3 4 | 5 6

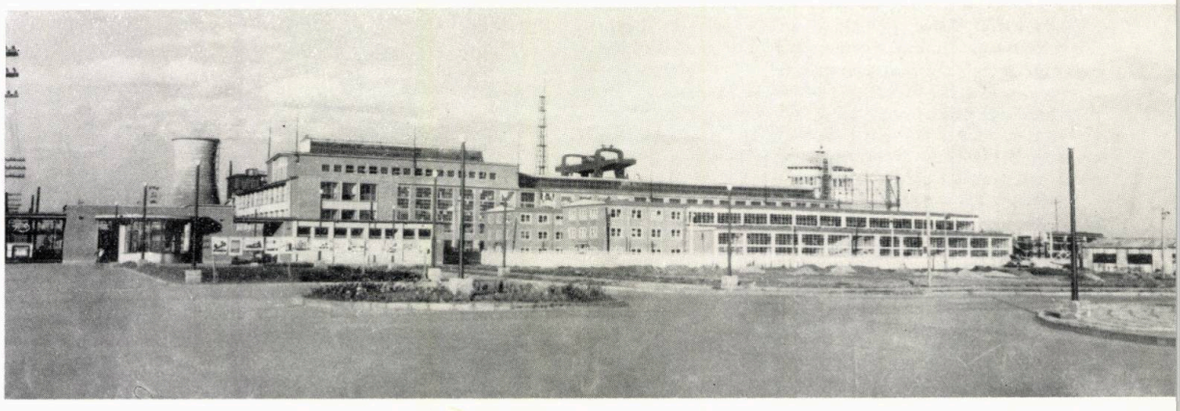

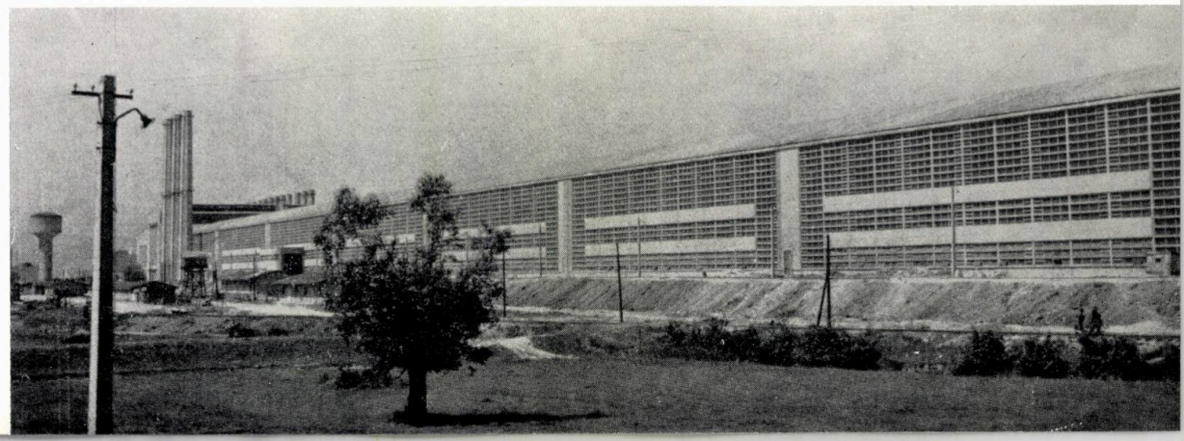

1 — *Filatura « Dacia » din București*

2 — *Tăbăcăria minerală « Jilava » — Vedere interioară*

3 — *Termocentrala de la Roznov*

4 — *Blumingul de la Hunedoara*

5 — *Vedere de ansamblu a Complexului industrial Militari — București*

6 — *Fabrica de mașini-unelte și agregate — București*

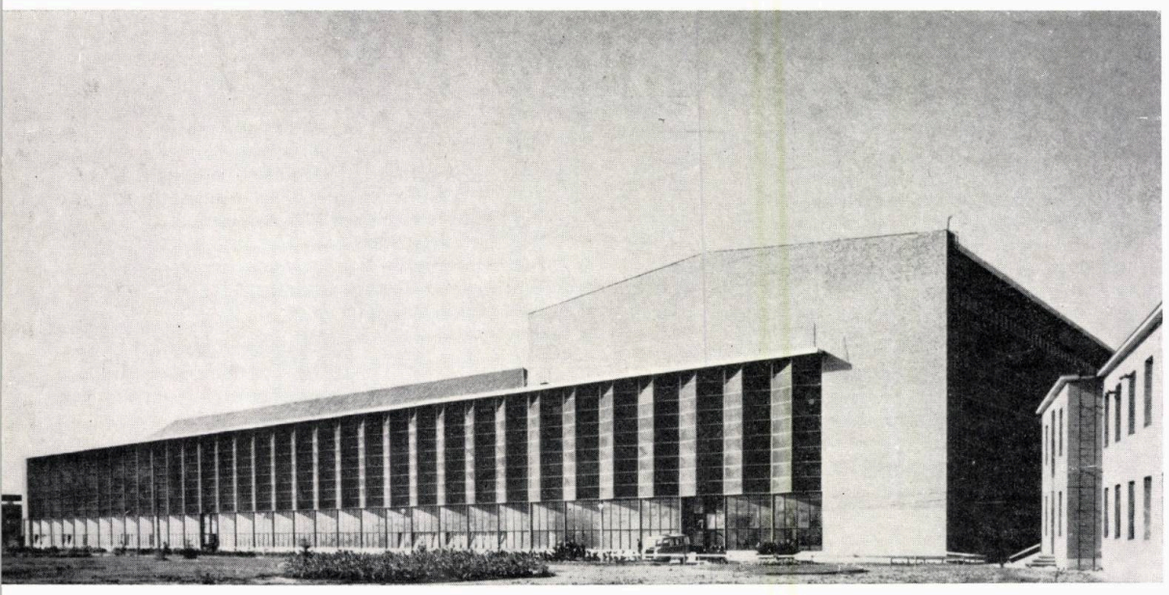

În acest cadru, trebuie ținut seama de necesitățile de viață, de asigurare a tuturor categoriilor de apartamente, corespunzătoare diferitelor mărimi și structuri de familii.

★

Soluționînd probleme complexe, în proiectele noastre trebuie să dăm rezolvări corespunzătoare, atît problemelor utilitare, de confort și funcționale, celor tehnice, economice, cît și celor estetice ale ansamblurilor urbane, ale clădirilor diverse.

Pe plan utilitar, arhitectura trebuie să satisfacă tot mai deplin o serie de cerințe sociale din ce în ce mai complexe și să asigure rezolvarea unor funcțiuni din ce în ce mai numeroase, mai diverse și mai nuanțate.

Între acestea, un element important este crearea și organizarea spațiilor, atît arhitecturale, cît și urbanistice. Pentru a le da forme cît mai potrivite nevoilor cărora le sînt destinate, este necesară o cunoaștere cît mai temeinică a proceselor complexe de viață și muncă ce se desfășoară în mediul pe care trebuie să-l creeze. Spațiul arhitectural trebuie să formeze un mediu, o ambianță optimă pentru organizarea cea mai favorabilă a proceselor biologice și sociale. Formarea și organizarea spațiului, rezolvarea sa pînă în cele mai mici detalii și folosirea celor mai potrivite mijloace tehnice și estetice, în cadrul posibilităților reale, pot fi dobîndite de arhitect numai pe baza cunoașterii temeinice a cerințelor desfășurării în condiții optime a proceselor vieții umane. Nu este vorba aici numai de o cunoaștere generală, teoretică, ci de o aprofundare temeinică și documentată asupra tuturor aspectelor concrete ce sînt strîns legate de soluțiile și chiar de detaliile soluțiilor urbanistice și arhitecturale menite să asigure condiții bune de muncă, ambianță confortabilă și plăcută.

— Creșterea continuă a nivelului de viață materială și culturală, a exigențelor poporului nostru care aspiră la o viață mai bună, a nevoilor multiple și atît de variate pe care le pune problema locuitului, fac necesară o înțelegere mai largă și mai complexă a noțiunilor de funcționalitate și confort. Aceste noțiuni au dobîndit azi o sferă de aplicare care depășește cu mult perimetrul restrîns al locuinței propriu-zise, continuîndu-se și interpenetrîndu-se organic cu ceea ce este deseori numit confort urban. Ele sînt tot mai strîns legate de organizarea în ansamblu a locuințelor și a dotărilor exterioare aferente, care constituie un fel de continuare, de prelungire a spațiului acesteia.

Alegerea tipurilor de apartament și asigurarea unei game suficient de diverse de tipuri de apartamente — atît ca număr de încăperi și capacități de cazare, cît și ca distribuție și dispoziție interioară, — folosirea echilibrată a tuturor tipurilor sînt aspecte legate de întreaga rezolvare a unui ansamblu de locuințe, de premizele demografice și nevoile concrete ale populației.

Programul nou al locuinței de masă cuprinde, de asemenea, într-o viziune de ansamblu armonioasă, întreaga complexitate a nevoilor vieții, de la cele de cazare și odihnă, la cele de cultură, învățămînt, destindere, sănătate, comerț, deservire etc. Organizarea unui ansamblu de locuințe trebuie să permită, atît accesul lesnicios la diferite puncte de polarizare a interesului, puncte unde se realizează viața publică, contactul social, întîlnirea între comenzi, cît și retragerea în zone liniștite, oferind condiții optime pentru repaos, asigurîndu-se astfel posibilitatea alternanței între coeziunea socială și retragerea pentru studiu, contemplare, odihnă sau izolare intimă.

Spațiile care formau în trecut zone de atracție a interesului colectiv erau situate de cele mai multe ori pe arterele comerciale sau în piețele publice. Dezvoltarea circulației motorizate poate aduce însă, mai ales în cartierele de locuit, o prezență zgomotoasă și nocivă, care devine deosebit de stînjenitoare în orele de repaos și odihnă. Pe de altă parte, modificînd esențial unele condiții care făceau în trecut din stradă elementul principal al cartierului, construcția în mari ansambluri desfășurate în adîncimea terenului necesită azi rezolvări noi, adecvate. Analiza atentă a tendințelor și preferințelor colective este importantă, atît pentru a crea premize optime funcționării acestor centre de interes public, cît și pentru a izbuti să se descongestioneze într-adevăr nucleele centrale supraaglomerate, să atragă și să polarizeze astfel viața civică a cartierului încît să creeze o ambianță suficient de plăcută care să lege pe oameni și sufletește de cartierul lor.

Menținînd separația spațiilor pentru pietoni de cea pentru circulația vehiculelor ca un principiu cîștigat de practica actuală, este totuși necesară o preocupare mai insistentă pentru a găsi procedee de organizare a spațiului noilor centre de cartier, procedee prin care să se realizeze și calitățile și atracția străzilor comerciale ale vechilor cartiere, mai bine-zis acea ambianță vie, atrăgătoare și la scară umană pe care acestea o ofereau.

De mare importanță este totodată și organizarea spațiilor din jurul blocurilor de locuit. Pentru a crea condiții optime satisfacerii diferitelor funcțiuni cărora le sînt destinate, apare necesară definirea clară a funcțiilor lor, care mai constituie încă prilej de analiză și discuții. Aceste funcții sînt numeroase și unele chiar contradictorii și nu pot fi satisfăcute numai prin spații verzi neorganizate, spații de circulație și accese, parcaje și garaje, spații de joc pentru copii și sport pentru adulți sau spații plantate de odihnă pentru vîrstnici și spații gospodărești etc.; toate acestea constituie funcții deosebit de complexe, care necesită studii atente și echilibrate pentru a evita suprapunerile sau învecinările supărătoare și a asigura confort optim locuitorilor din ansamblu. Proiectarea reușită ca și realizarea practică, de calitate, a tuturor acestor amenajări exterioare și a plantațiilor, constituie elemente esențiale ale confortului ansamblului de locuit.

De mare importanță este, de asemenea, problema rezolvării, corespunzătoare cerințelor actuale și de perspectivă, a rețelelor de circulație ale orașului. Dezvoltarea rapidă a motorizării și creșterea din ce în ce mai mare a numărului de autovehicule, ca perspective de accentuare a ritmului în anii următori, impun o mare atenție în proiectarea profilelor străzilor, în alegerea locurilor de parcare și garare a autovehiculelor, pentru a se evita surse grave de inconfort ce ar putea fi provocat prin îngreunarea circulației sau prin așezarea necorespunzătoare a parcajelor, garajelor etc. Rețelele de circulație în oraș trebuie să asigure posibilități de deplasare rapidă evitînd pierderi de timp prețios în deplasările zilnice către și de la locul de muncă sau spre locurile de recreație din oraș sau din afara sa.

— Asigurarea confortului interior al apartamentelor ridică astăzi noi și noi cerințe generate de examinarea critică a tipurilor de apartamente realizate pînă acum.

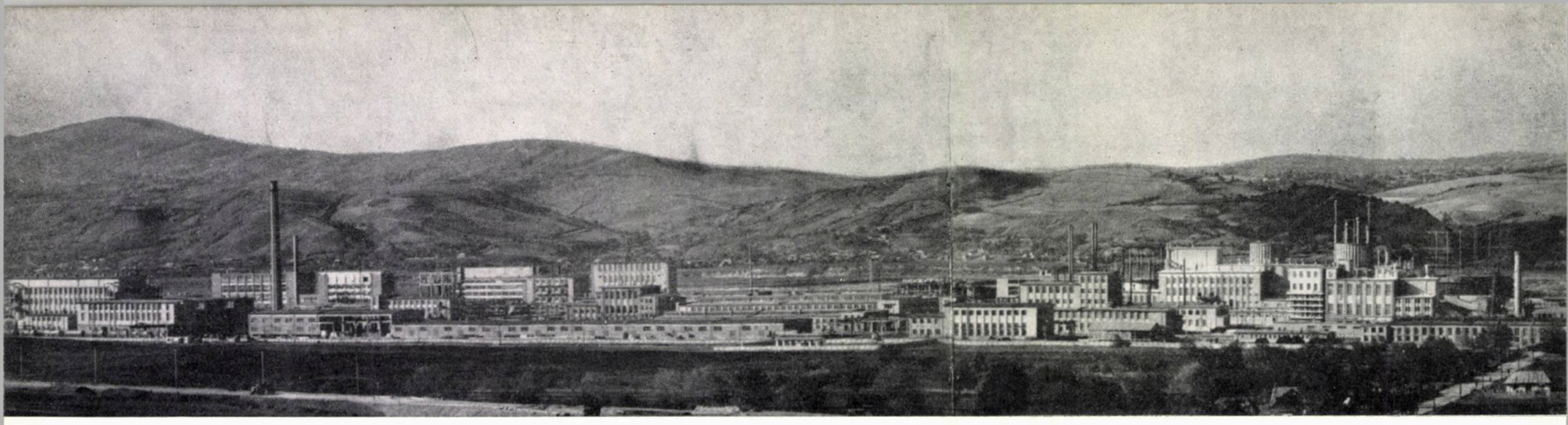

S-a dovedit necesară folosirea mai largă a apartamentelor cu 3 și 4 camere și a acelora de o cameră (a garsonierelor) pentru a corespunde mai apropiat diferitelor tipuri de familii. Totodată, satisfacerea diferențiată a modului de folosire a spațiilor locuibile necesită diversificarea dispoziției și distribuției spațiilor interioare, analiza atentă și diferențierea funcțiilor încăperilor locuibile, dimensionarea corespunzătoare a camerelor principale în raport cu mărimea apartamentului etc.

O importanță deosebită pentru confortul interior al apartamentelor o are studierea atentă a dispoziției spațiale a echipamentului și mobilierului, urmărind utilizarea optimă a spațiului interior. În toate problemele privind mobilierul și echipamentul interior al locuinței de masă, arhitecții pot să contribuie activ la corelarea corespunzătoare a dispoziției spațiilor interioare cu dimensionarea și formele acestor obiecte pentru a fi cît mai potrivite cu nevoile locuinței actuale — simple, comode și ușor de întreținut, permițînd totodată o cît mai mare flexibilitate funcțională, prin variante multiple de asamblare etc.

În realizarea confortului locuinței, deseori pot avea importanță unele aspecte de detaliu, dar a căror neglijare poate deveni o sursă importantă de neplăceri. Studiul atent al ambianței termice sau fonice, cu măsurile de izolare necesare, rezolvarea optimă a circulațiilor comune, a soluțiilor și echipamentelor de instalații sau de evacuare a deșeurilor menajere, analiza atentă a nevoilor de spații comune ale blocurilor (pentru copii mici sau pentru depozitarea cărucioarelor, bicicletelor, autovehiculelor etc.) constituie aspecte care nu pot fi desconsiderate fără a aduce prejudicii serioase locatarilor.

★

Creșterea continuă a volumului de construcții este condiționată de mijloacele tehnice de realizare. Pentru a face față nevoilor de mare amploare și ritmului dezvoltării economice a țării, arhitectura trebuie să utilizeze și să dezvolte o tehnică din ce în ce mai înaltă, pe calea unei industrializări cît mai largi. Dezvoltarea rapidă a industrializării procesului de producție și, ca o premiză, tipizarea în proiectare se impun astăzi ca niște condiții obiective hotărîtoare.

Experiența noastră ne-a arătat însă că aceste mijloace nu trebuie transformate în scop în sine, ci trebuie subordonate destinației lor, cerințelor sociale și nevoilor omului. Sistemele constructive și structurale actuale au adus importante progrese în sporirea randamentelor și scurtarea termenelor de execuție. Unele din ele au adus însă, pe lîngă aceste mari avantaje, și unele servituți pentru soluțiile funcționale și estetice. Se simte nevoia perfecționării lor, ca și a lărgirii domeniului sistemelor constructive de mare randament, cu noi tipuri de structuri prefabricate, sau realizate cu metode rapide de execuție, care să asigure — pe lîngă sporirea randamentului și eficienței economice — și eliberarea cît mai mare a spațiului interior de servituți constructive, permițînd astfel soluții funcționale și estetice cît mai variate.

Proiectarea tipizată poate ajunge la diferite grade de tratare a proiectelor, de la tipizarea elementelor de construcție pînă la clădire în întregime. Experiența a dovedit necesitatea căutării căilor mai potrivite care să permită, de asemenea, o suplețe sporită în utilizarea proiectelor și directivelor și să ofere posibilități mai mari pentru diferențierea și diversificarea realizărilor concrete, îngăduind pe cît posibil chiar un aport creator în aplicarea lor practică de către proiectantul de investiții. Industrializarea și tipizarea pot înlesni foarte mult crearea unor ansambluri originale, cu personalitate proprie, dacă soluțiile pe care le oferă asigură limite suficient de largi pentru a permite realizarea de soluții diverse și diferențiate, potrivite nevoilor variate ale regiunilor, orașelor, ansamblurilor.

De o mare importanță pentru eficiența economică a industrializării și tipizării este coordonarea eforturilor în vederea asigurării unor termene cît mai scurte de dare în folosință a investițiilor. În această direcție constructorii și proiectanții au obținut și pînă acum realizări însemnate și efectele deosebit de favorabile pe care le-au produs, în special în domeniul construcțiilor industriale, ne sînt un îndemn pentru a continua cu și mai multă străduință pe această cale.

Soluționînd cît mai bine problemele legate de asigurarea funcțiunilor și a confortului, pe care programele sociale de azi le cer, precum și pe cele tehnico-economice, pentru a crea un cadru al proceselor de muncă, odihnă și cultură, arhitectura, prin prezența sa permanentă în cadrul orășenesc sau în ambianța imediată, îndeplinește și funcțiuni estetice specifice, trebuind să satisfacă și să educe gustul artistic al maselor.

Vorbind despre rolul important al laturilor funcțional-utilitare, tehnico-economice sau estetice ale arhitecturii, nu trebuie să pierdem nici un moment din vedere caracterul complex și multilateral al proiectării arhitectural-urbanistice, ca manifestare de sinteză, proces unic de creație, prin rezolvarea simultană a tututor acestor probleme, în condiționarea lor reciprocă.

Așa cum au fost semnalate la timpul potrivit de către conducerea partidului și a statului, deficiențele cu privire la neglijarea problemelor economice sau tehnice, a celor funcționale și de confort sau a celor referitoare la o mai bună calitate a execuției și finisajului, în ultimul timp ni s-au semnalat unele lipsuri din domeniul expresiei arhitecturale.

Cu diferite prilejuri și în mod deosebit la Conferința organizației de partid a orașului București din 1964, conducerea de partid și de stat ne-a atras atenția că *« arhitectura noastră trebuie să poarte o amprentă proprie și în această privință frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o sursă bogată de inspirație »*. În același timp, reamintind că trebuie *« luat în considerare specificul fiecărei localități »*, se semnala *« necesitatea unei mai mari varietăți arhitectonice a construcțiilor de locuințe și așezăminte social-culturale »*, învingîndu-se *« o anumită tendință de șablon și monotonie »*.

Se adăuga însă că *« în nici un caz nu trebuie admis ca năzuința justă de a se imprima o mai mare varietate ansamblurilor noastre arhitectonice să ducă la cheltuieli inutile, la exagerări de ornamentare, la soluții improprii cerințelor funcționale sau nepotrivite pentru materialele de construcții moderne ce se utilizează pe o scară tot mai largă »*.

Cu același prilej s-a mai arătat că *« trebuie sprijinite organizațiile de proiectare pentru a lărgi gama de tipuri de apartamente, corespunzător necesităților variate ale populației, în prezent și în perspectivă »*, că trebuie luate măsuri *« ca noile locuințe să fie date în folosința populației ritmic, . . . să se realizeze un grad superior de confort, o calitate mai bună a execuției și finisajului »*, . . . *« să fie larg promovate metodele industriale de execuție »*, și că *« experiența înaintată în domeniul construcțiilor și arhitecturii »* din alte țări *« trebuie pe deplin valorificată »*.

Cerința ca arhitectura noastră de azi să aibă un caracter specific, să poarte o amprentă proprie, decurge în mod consecvent din pozițiile principiale ale partidului și guvernului nostru de a încuraja dezvoltarea multilaterală a culturii poporului nostru, pentru a contribui la ansamblul culturii mondiale, îmbogățindu-l printr-un aport propriu, specific, purtînd amprenta creației poporului nostru.

Preocupată de această problemă, Uniunea arhitecților a organizat din martie 1963 mai multe dezbateri, începînd cu discuțiile despre *« căile obținerii variației în condițiile tipizării și industrializării construcțiilor de masă »*, la care a participat un număr mare de arhitecți, discuții care au fost continuate și în cadrul Biroului.

Desigur că dezbaterile care au avut și care vor trebui să aibă loc asupra acestor aspecte atît de importante, chiar discuțiile din cadrul conferinței noastre, nu au putut și nu vor putea rezolva problema în sensul de a da proiectanților soluții concrete pentru proiectele pe care le au de elaborat. Discutarea cît mai largă a acestor aspecte este însă de o deosebită importanță și utilitate, în felul acesta putîndu-se clarifica pozițiile principiale, teoretice, de pe care proiectanții trebuie să abordeze rezolvarea problemei. Soluțiile nu pot rezulta decît la planșetă, din imaginația și eforturile creatoare, bine orientate, ale arhitecților înșiși; ele trebuie să fie numeroase, variate și originale, exprimînd personalitatea proiectantului.

Discuțiile care au avut loc pînă acum au arătat că există încă unele înțelegeri parțiale sau eronate a ceea ce constituie valoarea unei opere arhitectural-urbanistice, a căilor de obținere a unui caracter specific, propriu, a unei variații mai mari, a căilor de evitare a monotoniei.

1 — *Complexul petrochimic de la Borzești*
2 — *Termocentrala de la Brazi*
3 — *Fațada noii secții de sculărie a Uzinelor «Steagul Roșu» — Brașov*
4 — *Uzina «Danubiana» — Vedere parțială*
5 — *Clădirea turnătoriei de la Reșița*

1 | 2
3
4
5

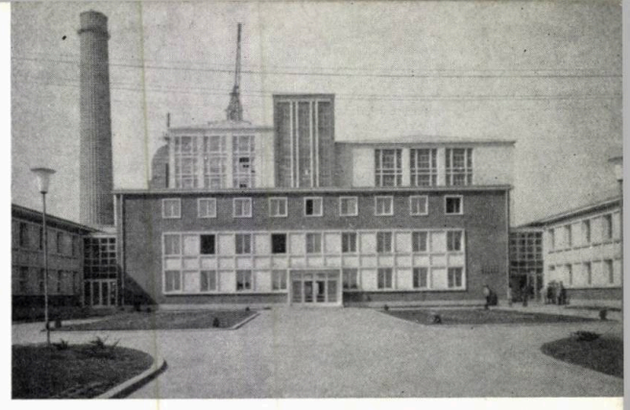

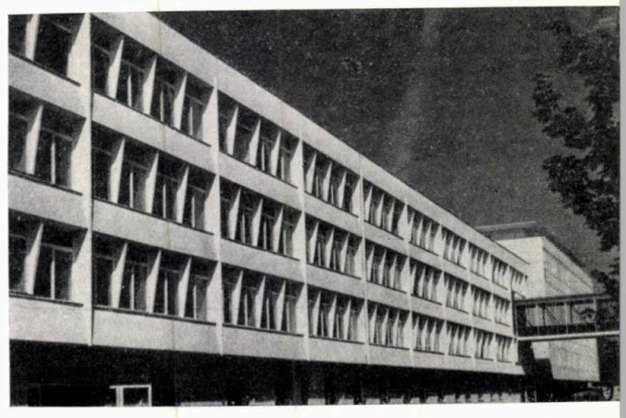

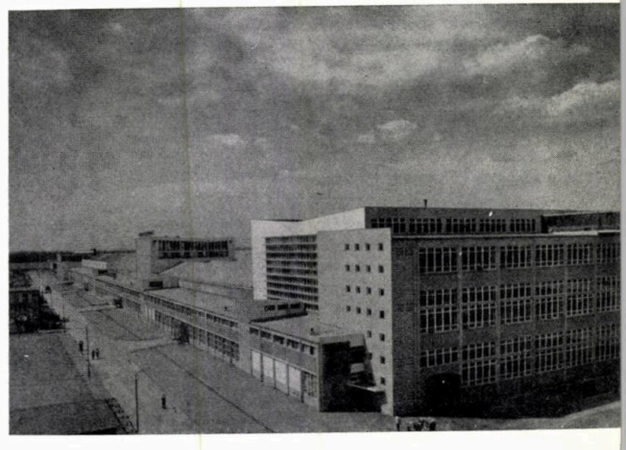

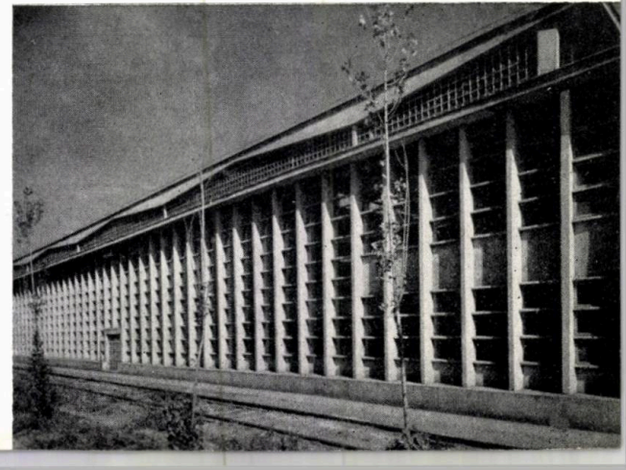

Desigur, nu se afirmă nimic nou cînd se spune că valoarea unei opere arhitectural-urbanistice rezultă din rezolvarea complexă și armonioasă a unor necesități sociale funcțional-utilitare, prin organizarea spațiilor interioare sau exterioare clădirilor, prin utilizarea judicioasă a unor materiale cît mai adecvate, produse de tehnica cea mai înaintată, în forme care să aibă și valori estetice cît mai înalte.

Valoarea estetică a unei opere arhitectural-urbanistice nu rezultă însă în mod mecanic, automat, numai din rezolvarea, oricît de judicioasă, a funcțiunilor utilitare sau din folosirea unor mijloace tehnico-constructive, oricît de înaintate.

Pentru ca o operă de arhitectură să aibă și o valoare estetică, trebuie ca arhitectul, în procesul proiectării, rezolvînd cît mai bine elementele funcțional-utilitare sau tehnico-constructive, să acționeze asupra lor dînd în mod conștient și deliberat spațiilor, volumelor, suprafețelor și elementelor ce le determină anumite dispoziții, forme, raporturi și proporții sau tratîndu-le într-un mod corespunzător.

Rezolvarea sarcinii principale care stă acum în fața noastră, de a obține o nouă calitate estetică, specifică și variată, proprie țării și zilelor noastre, nu se poate realiza deci decît printr-un proces creator complex, în cadrul căruia prin forța creatoare a proiectantului se realizează o sinteză subiectivă, dar armonioasă, a tuturor cerințelor pe care o operă de arhitectură este chemată să le satisfacă.

★

În acest cadru, caracterul specific, amprenta proprie a arhitecturii noastre nu constă numai din studierea aspectelor estetice, izolate de ansamblul celorlalte trăsături ale sale, ci constituie reflectarea în toate laturile componente ale arhitecturii și urbanismului, în conținutul cît și în forma lor, a întregului ansamblu caracteristic de trăsături materiale și spirituale ce le diferențiază de arhitectura și urbanismul altor țări și care exprimă poporul nostru cu tradițiile sale, cu caracteristicile sale istorice formate și cu năzuințele sale de viitor.

Caracterul specific este deci rezultatul trăsăturilor caracteristice tuturor laturilor fenomenului arhitectural, în măsura în care el reflectă și corespunde pe deplin cerințelor sociale, atît de natură practic utilitară, cum ar fi condițiile geografice, cele economice și tehnice, cît și de natură spirituală, adică particularitățile de cultură, tradiții și preferințe etc.

Caracterul, amprenta proprie, nu pot fi însă independente de celelalte laturi, ci în strînsă interdependență cu ele și condiționate de satisfacerea lor, printr-un efort creator susținut și printr-o muncă asiduă, îndreptată conștient în acest scop.

Un asemenea efort nu are șanse de reușită dacă renunță la baza sa firească de plecare. El trebuie să constituie continuarea culturii milenare a poporului nostru, prin dezvoltarea, în spiritul cerințelor actuale ale contemporaneității socialiste, a trăsăturilor caracteristice proprii, specifice arhitecturii noastre.

Pentru aceasta, așa cum ne-a arătat conducerea de partid și de stat, «*frumoasele tradiții ale arhitecturii românești pot constitui o bogată sursă de inspirație*». Bineînțeles că această sursă de inspirație nu trebuie înțeleasă ca restrînsă la aspectele decorative sau estetice exterioare, ci în cadrul unui spirit specific al întregii complexități, a tradițiilor noastre materiale și culturale și, în special, a acelor tradiții progresiste și viabile, care pot contribui azi la dezvoltarea trăsăturilor noi, determinate de caracterul orînduirii noastre de azi, de nevoile și aspirațiile actuale și de perspectivă ale poporului nostru.

Nu se poate deci vorbi de o preluare directă și mecanică a unor forme tradiționale, convenționale. Nu prin copierea valorilor trecutului se va putea ajunge la arhitectura specifică a zilelor noastre, dar nici prin ignorarea lor. Singura cale justă este cea a unui proces conștient de elaborare novatoare, desfășurat în adîncime, care să ridice pe o treaptă nouă, mai înaltă, tradițiile progresiste ale arhitecturii românești.

★

Pe lîngă aceasta, pe linia căutării unei amprente proprii, a unui specific al arhitecturii românești, trebuie să analizăm largile posibilități pe care le oferă promovarea specificului local, adică acele trăsături și caracteristici geografice și istorice, economico-materiale și sociale, funcționale și estetice, care pot diferenția, caracterizînd, o localitate în raport cu altele.

Pe linia eforturilor pe care statul nostru le face de a asigura înflorirea tuturor regiunilor țării prin dezvoltarea posibilităților și resurselor locale, trebuie să se desfășoare și căutările proiectanților noștri de a folosi cu înțelegere și sensibilitate toate elementele valoroase, cu caracter istoric, politic, peisajistic sau de altă natură, care pot fi păstrate pentru a da culoare locală specifică unei localități sau alteia, uneori plină de farmec unic, propriu.

Expresie a ansamblului tuturor trăsăturilor materiale și spirituale, asimilate și încadrate organic în soluțiile urbanistice și arhitecturale, specificul localităților poate genera valori de o deosebită importanță și trebuie să constituie o preocupare permanentă și prilej de reflexiune în studiu pentru orice proiectant.

În cadrul acestor preocupări, una din problemele cele mai importante care stau azi în fața proiectanților noștri este de a lupta împotriva tendinței spre șablon și monotonie, prin căutarea unei cît mai mari varietăți a ansam-

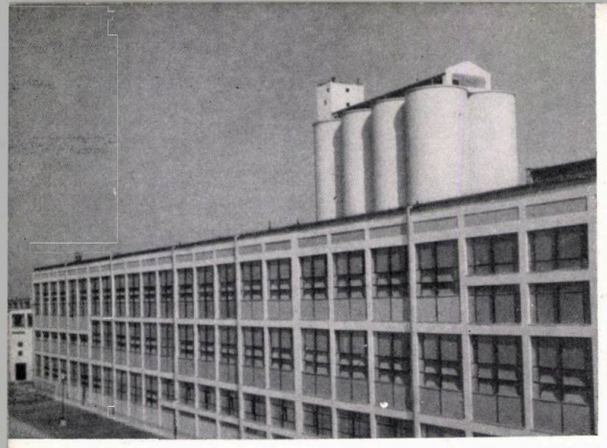

Fabrica de ulei « Unirea » din Iași

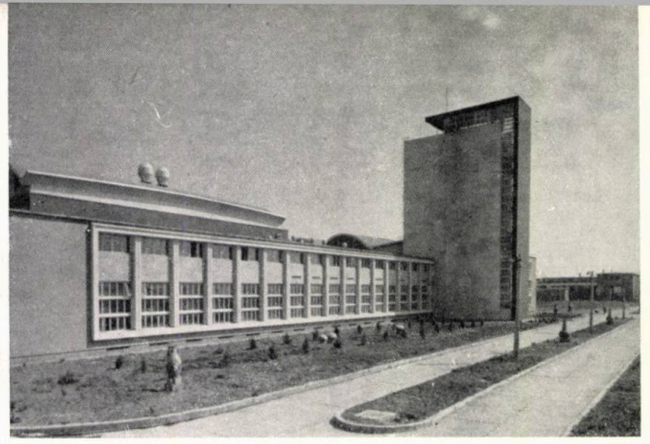

Tăbăcăria minerală « Jilava »

Fabrica de fibre sintetice de la Săvinești

blurilor urbanistice, a construcțiilor de locuit și a dotărilor social-culturale.

Cerința de varietate nu este doar o înclinație subiectivă a spiritului nostru, care nu se poate acomoda cu stereotipul, cu monotonia cenușie și care cere mereu imaginației creatoare să producă idei, forme noi. Ea este mai curînd reflexul subiectiv al unei realități obiective — însăși nevoile materiale și spirituale ale omului, mai ales în societatea noastră socialistă, sînt de o foarte mare diversitate — mereu mai complexă și soluțiile stereotipe nu pot să nu vină în contradicție cu necesitatea de a răspunde cît mai bine, mai aplicat și mai nuanțat acestor nevoi.

Nu este deci vorba de căutarea unei originalități cu orice preț și în afara satisfacerii condițiilor obiective, materiale și spirituale, ci și de acea necesitate de a exprima o gîndire, o personalitate proprie, care aduce un aport calitativ, pozitiv, printr-o interpretare originală a soluționării cerințelor obiective.

Conturarea specificului unei localități constituie desigur o premiză importantă prin care se pun primele jaloane ale varietății aspectului, la scara locală, pentru ca fiecare ansamblu nou să aibă acea personalitate, acea individualitate, ce nu se poate repeta în altă parte și în alte condiții.

Dar este necesară și o mare atenție pentru obținerea variației arhitecturale și la nivelul ansamblurilor urbane și chiar la cel al clădirilor considerate izolat.

Sînt necesare eforturi sporite pentru a evita transplantarea și răspîndirea mecanică a cîtorva clișee urbanistice « passe-par-tout »; să ne străduim să cunoaștem în profunzime concluziile și cerințele concrete ale locului pentru ca prin cele mai potrivite și expresive soluții să realizăm în fiecare ansamblu nou acea personalitate originală, acea individualitate nerepetabilă în alt loc și în alte condiții.

În același timp trebuie evitată dualitatea dintre varietatea locală și unitatea arhitecturii noastre în ansamblu, prin regăsirea în toate lucrările a acelor trăsături generale, care trebuie să fie comune și specifice întregii noastre culturi de astăzi.

În cadrul discuțiilor și dezbaterilor organizate de Uniune asupra acestei probleme, au fost numeroase părerile și propunerile de soluții și căi de rezolvare a acestei probleme, începînd cu semnalarea necesității de a asigura programe mai variate, care să țină seama mai simplu și mai nuanțat de specificul divers de trai în diferite orașe, al diferitelor categorii de beneficiari.

S-a mai arătat că lărgirea sortimentelor de secțiuni-directive și refolosibile și aplicarea lor în mai largă măsură decît a proiectelor tip de clădiri — care conduceau la o oarecare rigiditate în realizarea ansamblurilor, — combinarea judicioasă a variantelor de fațade atunci cînd se repetă aceleași tipuri de clădiri, elaborarea de tipuri noi, cu volume și forme mai variate, pot pune la îndemîna proiectanților o gamă mai largă de posibilități cu care să se alcătuiască ansamblurile de locuit.

Pe de altă parte se simte nevoia să fie căutate cu mai multă îndrăzneală noi mijloace urbanistice. Amplasarea variată a clădirilor în raport cu străzile și unele în raport cu celelalte, utilizarea judicioasă a variației volumelor clădirilor și împletirea regimurilor de înălțime, modelarea adecvată a traseelor și profilelor arterelor de circulație, utilizarea posibilităților peisajistice, ale reliefului, plantațiilor, perspectivelor apropiate și îndepărtate către elemente naturale interesante, ca și proiectarea atentă și variată a lucrărilor exterioare, de spații verzi, oglinzi de apă, a iluminatului nocturn, a mobilierului și echipamentului exterior, toate acestea creează numeroase posibilități de realizare a varietății, care însă se cer bine stăpînite, corelate și coordonate, pentru a putea obține rezultatele dorite.

Totodată, posibilitățile — în continuă creștere — de utilizare a artelor plastice, ne pun la îndemînă alte mijloace, deosebit de prețioase, de a personaliza ansamblurile noi. Operele de artă sînt unice, nerepetabile și prezența unor asemenea valori în ansamblul arhitectonic poate constitui întotdeauna un aport prețios individualității lui.

Întregirea spațiului citadin sau a clădirilor cu sculpturi, decorații murale, mozaicuri și vitralii, fîntîni decorative etc. printr-o strînsă colaborare între arhitecți și artiștii plastici — de dorit încă de la atacarea proiectului — poate contribui în mod esențial la calitatea arhitecturală a noilor ansambluri sau a clădirilor unicate. Ar trebui de asemenea reanalizate unele concepții puriste potrivit cărora trebuia respinsă global și aprioric folosirea oricăror elemente decorative și ornamentale. Dozate cu pricepere, în armonie cu cerințele funcționale și tehnico-economice, elementele decorative pot constitui sublinieri, delicate sau viguroase, ale formei și spațiului arhitectural, aducînd un pigment de fantezie și originalitate deosebită și contribuind la obținerea unui caracter specific. Bineînțeles că este nevoie să discernem elementele decorative, ce reprezintă o nevoie estetică reală, în măsura în care ele sînt în adevăr necesare, de adaosurile inutile, spre a nu introduce, o dată cu ele, spiritul prostului gust parvenit sau mic burghez, care confundă frumosul autentic cu bogăția și mai ales cu încărcătura inutilă și înzorzonarea.

Trebuie să accentuăm, pe de altă parte, că soluțiile urbanistice și arhitecturale nu sînt un rezultat automat al punerii în ecuație a parametrilor obiectivi. Aceștia formează doar un făgaș rațional, în afara căruia ar trebui încălcate unele sau altele din cerințele funcționale, tehnico-economice, dar nu conduc univoc la determinarea « formei », ci lasă suficient cîmp liber activității și imaginației creatoare.

Sigur că arhitectura și urbanismul nu mai sînt azi rezultatul unei activități individuale, mai ales în realizarea lucrărilor de mare amploare caracteristice zilelor noastre, ci constituie cel mai adesea rezultatul unui efort colectiv. De asemenea, aportul prețios al fiecăruia nu poate să nu fie adăugat mai departe la patrimoniul colectiv al meseriei, devenind un bun comun prin reluarea, repetarea și chiar refolosirea principiilor și soluțiilor celor mai viabile. Dar este necesară utilizarea lor creatoare, este necesar aportul personal, atît în studiul de ansamblu, cît și în selecționarea, folosirea, integrarea sau adaptarea cea mai potrivită condițiilor create de aplicare.

Dezvoltarea personalității creatoare a arhitecților noștri, pentru a asigura diversitatea cerinței și îmbogățirea formelor de exprimare artistică, necesită totodată și o mai mare suplețe în înțelegerea și aplicarea unor sisteme de control și îndrumare. Organele de avizare pot da un ajutor deosebit de eficace, mai ales stimulînd simțul propriu de răspundere, încurajînd pe proiectanți și lăsînd fiecăruia posibilitatea să-și manifeste și să-și dezvolte personalitatea și aportul creator, în cadrul directivelor de stat cu privire la indicii economici, de confort etc.

Creația arhitecturală ar putea fi stimulată, de asemenea, și prin lărgirea prevederilor din unele normative și prescripții care limitează într-o anumită măsură soluționarea variată și originală a temelor ce se cer rezolvate. Asemenea probleme, ca și aceea a timpului necesar elaborării unor proiecte studiate multilateral și în profunzime, ar putea constitui obiectul unor propuneri pe care Uniunea arhitecților să le înainteze spre examinare organelor de stat care conduc și îndrumează proiectarea de arhitectură.

Tovarăși,

În fața noastră, a arhitecților din Republica Populară Română, stau sarcini și răspunderi de o deosebită importanță.

Ele decurg din obiectivele mărețe ale socialismului, din necesitatea încadrării în efortul continuu, neobosit și entuziast, pe care poporul nostru îl depune sub înțeleapta conducere a partidului, pentru construirea unei societăți noi și a unei vieți mai bune, pentru creșterea continuă a prestigiului pe plan internațional al țării noastre.

Programele pe care societatea noastră le pune în fața arhitecților pentru a fi rezolvate sînt, față de cele ale epocilor trecute, din punct de vedere calitativ și cantitativ, funcțional și tehnic, incomparabil mai complexe. De aceea, trebuie să avem o preocupare permanentă pentru ridicarea continuă a nivelului nostru profesional, cunoscînd tehnica și însușindu-ne critic și creator, în funcție de condițiile și specificul țării noastre, tot ceea ce pe plan mondial apare nou și avansat în domeniul vast al urbanismului și al arhitecturii, al tehnicii noi și al noilor materiale, al structurilor moderne și eficiente, al industrializării construcțiilor, al problemelor și soluțiilor economice cele mai eficiente.

Noul Comitet de conducere al Uniunii va trebui, de asemenea, să organizeze, în sprijinul proiectării, pe

care arhitecții o desfășoară în cadrul institutelor și instituțiilor de stat, o activitate susținută, pe toate planurile formației profesionale.

Folosindu-se formele cele mai variate, ca ședințe plenare, adunări ale filialelor, discuții și dezbateri, conferințe, cursuri și expoziții, călătorii și deplasări de studii, un număr din ce în ce mai mare de arhitecți trebuie antrenat și mobilizat la rezolvarea principalelor sarcini care stau în fața Uniunii noastre.

De o deosebită importanță pentru îmbunătățirea activității noastre este ridicarea nivelului ideologic și politic al arhitecților.

Studiind de pe poziții marxiste problemele teoretice ale arhitecturii și urbanismului, vom putea face să progreseze generalizarea experienței înaintate proprii, aducînd o contribuție originală la dezvoltarea teoriei arhitecturii în condițiile create de socialism și la dezvoltarea în continuare pe această bază a arhitecturii noastre. Pentru aceasta, o deosebită atenție trebuie acordată criticii de arhitectură, studiilor cu caracter teoretic, analizei științifice a realizărilor.

În cadrul dezbaterilor noastre trebuie stimulată exprimarea liberă, cu curaj și de pe poziții constructive, a părerilor proprii, trebuie încurajate schimbul de idei și lupta de opinii de pe poziții principiale.

De la marile probleme pe care le pune în urbanism proiectarea noilor orașe, a marilor ansambluri și cartiere de locuit — pentru care trebuie asigurat, pe lîngă cele mai bune condiții de confort individual, și cadrul trăirii și desfășurării unei vieți colective — la problemele economice și tehnice, legate de dezvoltarea căilor de industrializare a construcției, prin care să se asigure satisfacerea multilaterală a necesităților, evitîndu-se monotonia și asigurîndu-se posibilități de varietate, și pînă la eforturile pentru realizarea unei expresii arhitecturale care să reflecte trăsăturile specifice ale culturii poporului nostru și în același timp esența orînduirii noi, a urbanismului socialist, numeroase și complexe sînt problemele care se cer studiate, dezbătute și clarificate pentru a constitui acea bază principală unitară pe care să se poată dezvolta forme de exprimare cît mai diverse și mai variate.

★

Tovarăși,

Apropierea Congresului al IV-lea al Partidului Muncitoresc Român însuflețește poporul nostru pentru realizarea de noi succese în viitor.

Desăvîrșirea construcției socialiste deschide perspective minunate pentru ridicarea societății noastre pe o nouă treaptă, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului nostru, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor de muncă, de locuit, de viață, în toate orașele și satele noastre.

Pe uriașul șantier al patriei noastre, arhitecții sînt chemați să-și aducă un aport însemnat prin talentul, forța de creație și entuziasmul patriotic care îi animă.

Niciodată nu s-au mai pus în fața profesiunii noastre sarcini de o asemenea amploare, ca acelea create de construcția victorioasă a socialismului în țara noastră. Sîntem pe deplin convinși că arhitecții vor justifica încrederea de care se bucură din partea partidului și poporului, că vor reuși să ridice arhitectura noastră pe o treaptă superioară, corespunzătoare acestor noi și deosebite posibilități.

Ne îndreptățesc în această convingere capacitatea de muncă și organizare dovedite pînă acum, bogata experiență acumulată, conducerea atentă și părintească a partidului, faptul că eforturile noastre sînt urmărite și apreciate de întregul popor.

Ne angajăm să luptăm cu toate forțele pentru a fi demni de măreția sarcinilor noastre, pentru a realiza, prin proiectele ce vor ieși din mîinile noastre și minților noastre, acele opere care să satisfacă din ce în ce mai bine nevoile societății noastre, care să reflecte bucuria poporului român de a construi socialismul și comunismul în patria sa.

Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej — Vedere aeriană

Suceava — Vedere aeriană

a doua conferinţă pe ţară a uniunii arhitecţilor din R.P.R.

discuţii (extrase)

Aspect din timpul lucrărilor Conferinţei pe ţară a Uniunii arhitecţilor din R.P.R.

Arh. STAN BORTNOWSKI

« ...Îndatorirea operei de arhitectură, de a corespunde şi cerinţelor viitorului, îşi găseşte corespondent în formaţia nouă a arhitectului, caracterizată prin dorinţa manifestă de a lucra cu viziune de perspectivă. Dificultatea rămîne în a stabili *ce* anume şi *cît* trebuie să prevedem pentru a face faţă cu realizările noastre acestui comandament major, care, nesatisfăcut, aduce uzura morală grabnică şi constrîngeri în desfăşurarea normală a vieţii de mîine.

Referatul a remarcat just necesitatea stabilirii unui cadru teoretic şi a unei metodologii de acţionare. Apreciem însă că aici se cere o completare. Înainte de a se stabili o metodologie, socotim necesară semnalarea utilităţii unei acţiuni de cercetare ştiinţifică cu caracter anticipativ, privită de pe poziţiile profesiunii noastre, antrenînd colaborarea celor mai calificaţi specialişti din diferite domenii : sociologi, fiziologi, psihologi, economişti, specialişti în domeniile tehnice şi alţii care să identifice condiţiile cu care vor fi confruntate mîine operele de arhitectură şi urbanism ce le realizăm.

Apreciem că aceasta este o sarcină ce nu poate reveni nici proiectanţilor, prinşi în problemele rezolvării concrete a proiectelor, nici forului de îndrumare care se ocupă de directive pentru dirijarea programului de realizări în curs.

Considerăm, după părerea noastră, că este nevoie de un organism special, pe care astăzi nu-l avem.

Dacă punctul de vedere expus ar fi acceptat, consider că înfăptuirea acestui organism ştiinţific ar urma în mod firesc, în beneficiul profesiunii noastre, să fie înscris ca o preocupare pentru viitorul comitet al Uniunii».

Arh. DAN CRISTESCU

« Este clar pentru noi toţi că industrializarea, datorită avantajelor ei fundamentale, este singura în măsură să facă faţă marilor necesităţi şi să soluţioneze multilateral — la o nouă scară a valorilor — problemele de bază ale ansamblului urban.

Industrializarea a dus la : fabricarea rapidă a unui mare număr de produse datorită maşinii ; simplificarea proceselor tehnologice de execuţie şi finisare ; organizarea şantierelor de montaj ; înlocuirea energiei manuale cu o energie mecanică, trecîndu-se astfel de la artizanat la materia şi forma pură, premize pentru dezvoltarea unei noi calităţi estetice în arhitectură.

Industrializarea a dus la lucrul în serie, care a asigurat intersanjabilitatea elementelor, condiţie de bază a tipizării.

Este deci firească atenţia pe care o acordăm problemei industrializării construcţiilor de masă. Totuşi, există temerea pentru mulţi dintre arhitecţi că, datorită rutinii, industrializarea s-ar putea confunda la un moment dat cu şablonizarea şi deci pericolul monotoniei n-ar putea fi înlăturat. Ori, este ştiut că monotonia nu corespunde nici pe departe mentalităţii noastre dinamice de astăzi.

La această temere au contribuit bineînțeles și unele aspecte negative ale industrializării. Din experiența noastră de la Brașov îmi permit să arăt cîte ceva.

La Brașov, se construiesc astăzi blocuri de locuințe după un singur proiect tip — I.P.C.T. 1013, în ultimul timp cu unele îmbunătățiri, dar nu structurale.

La rîndul său, fabrica de prefabricate este organizată pe o singură linie tehnologică, care produce elemente de panouri mari pentru o singură soluție constructivă. Arhitectul este deci nevoit să conceapă ansamblul urban prin repetarea mecanică a elementelor identice asamblate în construcții identice.

Un alt aspect îl prezintă modul de tratare și de finisare a paramentului exterior al elementului de fațadă care în momentul de față este mic, vulnerabil în condițiile climatice ale orașului Brașov. Se aplică un șpriț de emulsie apoasă de vinacet. Culoarea astfel generalizată nu poate asigura o varietate arhitecturală, ci ea subordonează forma arhitecturală.

De asemenea, generalizarea gabaritelor la p + 4, cu mici excepții, pare să nu fi contribuit la asigurarea unei varietăți arhitecturale.

În ceea ce privește sistemul structural, se pare că abundența elementelor portante a devenit la un moment dat jenantă; posibilități de flexibilitate în plan nu există și atunci se pune întrebarea legitimă dacă se poate totuși obține o varietate arhitecturală în condițiile industrializării.

Îmi permit să susțin cu toată convingerea că este posibil acest lucru, dar numai atît timp cît vom gîndi industrializarea în mod creator. Mașina este aceea care trebuie să fie subordonată gîndirii arhitecturale și nu invers. Mașina impune fabricarea elementelor, dar nu a construcției. Selecția și asamblarea elementelor repetate într-o construcție este o operație de concepție. Se pot deci atinge, fără grijă, mari serii în fabricarea elementelor, fără ca variația să fie perturbată. Sarcina de a concepe elementele de serie și de a compune asamblarea lor în construcții variate revine arhitectului.

Privită de pe această poziție, industrializarea, departe de a limita posibilitățile arhitecturii, lărgește posibilitățile sale.

Cred că în țara noastră nu poate fi încă vorba de efectele negative ale industrializării, căci există o preocupare permanentă a arhitecților pentru a învinge tendința spre șablonizare și a evita soluții formale, simpliste, ce duc la monotonie.

Această preocupare și-ar găsi expresia în unele măsuri imediate, eficace, ce s-ar putea lua. De exemplu, să se încadreze ansamblurile deja existente, executate pe cale industrială, în cadrul specific natural fiecărei structuri urbane, prin plantații masive.

La Brașov, datorită caracterului deosebit al cadrului natural, se pot lua măsuri speciale în această privință. Aici, cadrul natural se poate identifica chiar cu specific local, aparte.

Se va putea trece, de asemenea, la valorificarea treptată a cadrului natural, la punerea în valoare a aspectelor specifice dominante, la folosirea cadrului natural ca accent și contrast în compoziția ansamblului construit.

De asemenea, pe linia asigurării unei plastici adecvate, s-ar putea relua cu mai mult curaj și în mod creator, în condițiile actuale ale industrializării construcțiilor de masă, unele metode și materiale tradiționale, cum ar fi modul de finisare a paramentului exterior al elementelor de fațadă, care pe lîngă aspectul plastic să asigure și o textură rezistentă la intemperii și la variațiile de temperatură atît de caracteristice climatului țării noastre.

De exemplu, unele soluții privind utilizarea placajelor ceramice sau a plăcuțelor din pastă de sticlă cu aspect plăcut și durabilitate corespunzătoare. Acest sistem unește avantajele pe care le oferă elementele prefabricate din beton, cu avantajele de necontestat ale placajelor din ceramică. De asemenea, sistemul reunește calitățile izolante ale pereților constituiți din două « membrane ».

Ar trebui analizate și soluții ca: finisarea paramentului exterior al elementelor de fațadă prin beton aparent, sau finisarea elementelor de fațadă prin mortare și betoane colorate cu pigmenți.

Dar, măsurile imediate ce s-ar putea lua, nu vor soluționa problema variabilității în condițiile industrializării.

Pentru viitor, sînt necesare soluționări multilaterale și în adîncime. În primul rînd ar trebui să trecem la lărgirea sortimentelor de secțiuni și tronsoane tipizate.

Să se asigure pentru aceeași serie de elemente identice un mai mare număr de variante de asamblare.

Va trebui să lărgim posibilitățile de ansamblare a construcțiilor, astăzi limitate la bare liniare și puncte. Experiența altor țări arată că sînt posibile, cu ajutorul unor utilaje adecvate, ansamblări pe direcții perpendiculare, oblice sau chiar în curbă.

De asemenea, de la numărul limitat de elemente plastice de fațadă, să trecem la un sortiment mult mai variat.

În ceea ce privește soluțiile constructive se simte nevoia unei mai mari mobilități în concepția de plan, prin evitarea schemelor rigide, înghețate.

Desigur că arhitectura va impune cît de curînd noi soluții evolutive de așa manieră încît să ducă spre o nouă gamă de valori arhitecturale și urbanistice. Mă refer în primul rînd la problema flexibilității în plan a construcțiilor, lucru ce corespunde evoluției rapide a necesităților, ideilor, programelor.

În ultimul timp, în unele țări se manifestă tendința de înlocuire a elementelor de fațadă cu elemente neportante, ceea ce permite adoptarea unor soluții de rosturi mai satisfăcătoare și evitarea punctelor termice slabe.

Ar fi de acționat în această direcție și la noi în țară; ar trebui începute studii și cercetări temeinice, deoarece e de presupus că în viitorul apropiat, o dată cu introducerea materialelor de sinteză și utilizarea pe scară largă a materialelor ușoare, prefabricarea ușoară va cunoaște o largă răspîndire și va deveni o realitate atunci cînd elementele ușoare se vor putea fabrica la un preț de concurență cu elementele grele.

În arhitectură, viitorul, oricît de îndepărtat apare, este totuși actual. Noi trebuie să privim mult înainte. Este necesar ca studiile și cercetările pentru elaborarea unor noi sisteme și scheme arhitecturale, a unor noi mecanisme și elemente structurale, să înceapă de pe acum. Trebuie să ne gîndim că dacă o mașină presupune o existență de 8—10 ani, o construcție presupune o existență de 80—100 ani. Fabricile de prefabricate trebuie organizate astfel încît să asigure o suficientă elasticitate executării unor soluții structurale variate. O singură linie tehnologică pentru o fabrică este de neconceput în viitor.

Trebuie admis totuși că posibilitățile de varietate în condițiile industrializării sînt și ele limitate. Dar problema varietății structurale în condițiile industrializării trebuie privită pe această bază. Astfel, ansamblul urban oferă o varietate infinită de soluții prin tratarea lui compozițională diferită. Această activitate este prin excelență creatoare și prezintă deci mari atuuri în vederea asigurării varietății arhitecturale. Unele s-ar referi, în primul rînd, la o mai mare varietate de gabarite pe întreg ansamblul urban și la o foarte variată tratare frontală a arterelor magistrale (tratarea unică tip morse: punct-linie-punct, obosește ochiul și tinde sigur spre monotonie).

În cadrul ansamblului urban, în condițiile industrializării, se pot soluționa multilateral problemele de organizare a muncii și vieții, de microclimă și igienă, problemele tehnologice funcționale, estetice și compoziționale.

Integrînd culoarea, armonia spațială, ritmul și contrastul, cadrul natural, este de presupus că în viitor ansamblul urban se va caracteriza printr-o arhitectură esențialmente structurală și marcată printr-o precizie extraordinară, rezultat al tehnicii ridicate. În acest context consider că marea libertate și fantezie trebuie acordată « accentelor ».

Făcînd o mică digresiune, trebuie să arăt că sistemele industrializate ale betoanelor turnate în cofraje, răspîndite în țara noastră, cu toate avantajele lor, au inconvenientul de a impune condiții părții constructive, ceea ce ar părea să îndrepte în viitor atenția spre structurile pe schelet din elemente din beton armat prefabricat. La aceste sisteme, elasticitatea în plan a apartamentelor este asigurată, iar fațadele, cu ajutorul pereților cortină, devin strălucitoare și cu mari efecte de culoare. Și nu este exclus ca tocmai aceste fațade, absolut plate, să genereze noi imagini arhitecturale.

Desigur că industrializarea nu poate fi limitată atîta timp cît se pune problema necesităților. Din contră, calea spre industrializarea integrală este deschisă. Ansamblul urban va trebui să aibă la dispoziție noi serii tip, de o factură care să ducă în final la unificarea totală a gabaritelor. Aceasta presupune însă dezvoltarea în continuare a cercetărilor inovatoare în domeniul tipizării, cercetări care sînt indisolubil legate de progresele arhitecturii ca știință.

Personalitatea arhitectului ca om de știință trebuie să se facă remarcată, căci raporturile arhitect-industrializare, arhitect-estetică, nu pot fi reglementate decît de pe poziții științifice, chiar dacă arhitectul rămîne în adîncul sufletului său un artist ».

Conf. arh. GEORGE PETRAȘCU

« Voi începe spunînd cîteva cuvinte despre raportul ascultat azi dimineață. Mă bucură faptul că nu am participat la redactarea lui; în felul acesta pot să-l laud fără reținere. Raportul mi s-a părut bun și frumos și socotesc că el reprezintă un material prețios la îndemîna noastră, a arhitecților, de care va trebui să știm să ne folosim în viitor.

Subliniez faptul că el a trecut în revistă ansamblul principalelor noastre preocupări care au fost, sînt și vor trebui să fie de natură funcțională, tehnico-economică, plastică — mai bine zis artistică — sarcini care după cum se știe se leagă strîns unele de altele.

Conținutul acesta cuprinzător era necesar întrucît printr-o firească eșalonare a problemelor noi am fost îndemnați de conducerea de stat să acordăm atenție în primul rînd factorului economic și tehnic, apoi confortului și în sfîrșit plasticii. Problemele aspectului arhitectonic, ale originalității și specificului fiind cele mai recent aduse în discuție, s-ar putea întîmpla ca unora să li se pară că numai asupra lor trebuie acum să ne concentrăm atenția și efortul. Ar fi, consider eu, foarte greșit.

Problemele mai de mult puse și cărora li s-a răspuns relativ repede după ce au fost puse și, să zicem, mulțumitor, nu au dispărut de pe agenda noastră. Ele trebuie să ne fie în continuare prezente. O mai mare varietate în aspectul arhitectonic, adaptare la specific, trăsături proprii, deci trecerea arhitecturii noastre pe o treaptă calitativ superioară celei atinse astăzi, nu se va putea obține în mod corect și durabil, cred eu, decît perfecționînd sub toate raporturile producția noastră arhitecturală.

Deși cuprinzător, raportul nu a vorbit totuși despre unele lucruri, care putînd fi socotite secundare nu sînt lipsite de interes și influențează rezolvarea problemelor noastre în ansamblu. Amintind unele din aceste lucruri (mă voi referi la conservarea monumentelor istorice, atitudinea ce trebuie să avem față de problemele proiectării, condițiile în care se face proiectarea și se învață arhitectura, la critica de arhitectură), voi căuta ca prin felul cum le prezint să ofer sugestii putînd conduce la o mai bună soluționare a funcționalității, construcției, plasticii.

Întîi, despre conservarea monumentelor istorice. Raportul vorbește despre datoria noastră de a realiza, de a obține o mai mare varietate a aspectului arhitectonic, de a face o arhitectură cu specific; vorbește despre valoarea arhitecturii noastre mai vechi de care ar trebui să ne legăm într-un fel, fără însă a copia direct formele ei. De această arhitectură veche, pe care o prețuim în ansamblu și o admirăm în exemplarele ei cele mai reușite, trebuie avut grije să nu dispară, nu numai cînd este monument istoric ci și atunci cînd este doar clădire frumoasă. Mă gîndesc la atîtea și atîtea case țărănești din satele noastre, din unele sate ale noastre, pe care le apărăm încă prea puțin. Dar și pentru monumentele istorice nu e cazul să fim total liniștiți. După cum se știe, păstrarea lor este principala sarcină a Direcției Monumentelor Istorice. În ultimii ani acest serviciu a lucrat bine, a restaurat unele monumente foarte frumos. Totuși socotesc că este nevoie de mai mult decît de restaurări. Din cele ce știu, din cunoașterea unor fapte, socotesc că este nevoie de mai multă educație, de o propagandă mai susținută pentru înțelegerea și prețuirea acestor vestigii ale trecutului, de explicarea valorii și rolului cultural al patriotismului moștenit în domeniul arhitecturii.

Desigur, nu tot ce-i vechi este valoros; dar tot așa, nu tot ce-i vechi este fără valoare. Există la noi oameni de bună credință, care nu au înțeles încă acest lucru. Cunosc cîteva cazuri cînd monumente istorice avînd și calități artistice au fost sacrificate sau erau pe punctul de a fi sacrificate ca o consecință a atitudinei disprețuitoare față de vechi, considerată atitudine progresistă. Mă refer la cazuri rare. Cazurile devin însă mai dese cînd nu mai este vorba de clădiri declarate monumente istorice, ci de simple case care se integrau totuși bine în tradiția noastră culturală, făceau parte din ea, constituiau elemente de cadru de care noua arhitectură ar fi fost avantajată să încerce a se lega.

Voi povesti o întîmplare, care pentru mine ilustrează măsura la care am ajuns noi să împingem exigența în rezolvarea problemelor din domeniul activităților noastre. Eu fac parte din Comisia de avizare a Direcției Monumentelor Istorice. Într-o zi primesc invitație la o ședință și invitația este însoțită de următoarea explicație verbală:

« Se rediscută proiectul construcției pentru protejarea mozaicului antic de la Constanța. Deși soluția avea toate aprobările, directorul muzeului local respinge acum lucrarea pentru că a constatat că realizarea ei necesită dărîmarea cîtorva ziduri ale vechiului monument. De fapt este vorba de cîteva pietre pe care le vom înlocui; adică « fetișizăm » niște pietre ».

Revederea proiectului a condus comisia la concluzia că dărîmările nu erau fără importanță, că există soluții care să cruțe mai mult părțile autentice ale monumentului, că deci fusese bine că cineva « fetișizase » pietrele vechi; în consecință a recomandat restudierea.

Am spus întîmplarea pentru că ea îmi permite să afirm o convingere: anume, aceea că în arhitectură trebuie să « fetișizăm » uneori, adică să avem un cult pentru unele lucruri. De pildă: să fetișizăm perfecta și expresiva rezolvare funcțională; să fetișizăm construcția, nu în sensul de a urmări neapărat să facem construcții extravagante cu care să uimim, dar să căutăm sisteme și elemente constructive, care satisfăcînd bine funcția, conduc la forme interesante, elegante sau viguroase — asta depinde de caracterul pe care dorim să-l obținem — la forme sugestive; să fetișizăm încadrarea armonioasă în peisaj, legătura cu mediul fizic și spiritual, continuitatea dinamică, progresistă, cu propria noastră cultură. Originalitatea, expresivitatea, specificul, presupun respect, exigență și pasiune în procesul de creație, presupun unele « fetișizări ».

În această privință, deși arhitectura noastră a realizat progrese însemnate în ultimii ani, mai are drum de parcurs. Cînd considerăm stadiul la care se găsește arhitectura azi la noi, făcînd comparația cu trecutul, avem impresia că am urcat considerabil; dar sentimentul că ai urcat mult sau puțin depinde și de înălțimea muntelui pe care faci ascensiune. Vîrful la care ar trebui să ajungem este mai sus, și poate încă mult mai sus decît locul la care am ajuns. Facem azi o arhitectură despre care s-ar putea spune, judecînd-o în ansamblu, că este corectă, dar căreia îi lipsește încă, am eu impresia, un plus de strălucire și nu este vorba de strălucire numai de domeniul artisticului. Este vorba de un plus de perfecțiune la care s-ar putea ajunge printr-o mai mare exigență în rezolvarea tuturor problemelor legate de proiectarea arhitecturală. Pînă în prezent ne-am mulțumit încă cu prea puțin, cu mediocrul, cu formulele acceptate pentru că permit un somn liniștit.

O temă care mi se pare total absentă din raport este cea a învățămîntului de arhitectură. Acesta reprezintă prima treaptă, dar o treaptă incontestabil importantă, în formarea arhitectului.

Uniunea arhitecților, desigur, nu se ocupă de organizarea profesiei sau a învățămîntului și nici nu trebuie să o facă; dar Uniunea trebuie să prindă în activitatea ei probleme a căror corectă soluționare garantează buna dezvoltare a arhitecturii noastre.

Deocamdată avem, după cum se știe, numai un singur institut de arhitectură pentru toată țara și această situație, în raport cu mărimea țării și nivelul dezvoltării atinse, nu mai este normală. Decurg de aci mai multe neajunsuri, printre care faptul că sîntem nevoiți să primim în anul întîi 200 de studenți — adică prea mulți pentru o școală de arhitectură — poate că nici nu este cel mai grav. Pentru că toți arhitecții au învățat în Capitală, adică au trăit cel puțin 6 ani în București, tinerii absolvenți pleacă sau se întorc greu în celelalte orașe ale țării, lipsind direcțiile de proiectare regională de cadrele necesare.

În curînd vom ajunge ca în localul Institutului de arhitectură « Ion Mincu », conceput inițial cam pentru 200 de studenți în total, să școlarizăm peste o mie. Este adevărat că nu de mult vechiului local i s-a mai adăugat o aripă. Dar nu este suficientă, iar construcția recentă are multe lipsuri. Felul cum s-a construit acea aripă, valoarea ei ca local de învățămînt și edificiu al orașului ar merita să fie analizată mai sistematic, pentru că criticile întîmplătoare și parțiale nu lipsesc. Aspectul mai ales nemulțumește pe mulți și în repetate rînduri mi s-a spus: « Voi sînteți autorii? (adică noi, profesorii de la Institut); Nu vă felicit; ar putea chiar să vă fie rușine de ce s-a făcut ». De o asemenea critică nici nu prea am cum mă apăra pentru că personal mă și simt oarecum răspunzător de ceea ce a ieșit. Nu este vorba numai de aspect; lucrînd în acea clădire știu că nici măcar nu funcționează bine.

De ce zic că mă simt oarecum răspunzător de ceea ce a ieșit? Noua aripă s-a construit, rector al Institutului fiind Ascanio Damian, despre care se spune că ar fi unul dintre bunii noștri arhitecți și eu cred că este unul dintre cei mai buni; pentru întocmirea proiectului s-a recurs la un tînăr arhitect considerat talentat — este și cadru didactic — și eu știu că Heinz Novac are talent; pentru urmărirea și îndrumarea proiectării s-a alcătuit și o comisie compusă din trei persoane: Mircea Alifanti, profesor și arhitect renumit, eminent, renume, zic eu meritat; profesorul Grigore Ionescu, despre care de asemenea aprecierile favorabile sînt unanime, și în sfîrșit subsemnatul. Fiind vorba de subsemnatul sînt obligat din modestie să mă abțin de la caracterizări și adjective.

Cu toată această concentrare de forțe, noua aripă a Institutului de arhitectură nu ne place nici nouă care o folosim, nici cetățenilor care o privesc de pe stradă. Ar fi util, cred să se analizeze cine sînt vinovații de această nereușită. S-ar putea ajunge la concluzia că toată lumea, inclusiv noi cei din comisia de îndrumare pentru că sau am dormit, sau am acceptat să fim lăsați să dormim, sau nu ne-am priceput.

Vorbind despre noua aripă a Institutului de arhitectură, criticînd-o, ating și problema spinoasă a criticii în domeniul arhitecturii. Pentru a oferi în această privință și alte elemente de discuție, voi mai relata o întîmplare, relativ recentă, care, veți vedea, are tangență cu problema și chiar unele semnificații, depășind-o.

În toamna anului trecut am făcut o călătorie în străinătate și, în avionul care mă ducea de la Paris la Londra, m-am găsit alături de un consilier al O.N.T. trimis în Anglia să aranjeze niște contracte turistice pentru vara viitoare. Am vorbit, printre altele, de Litoral, eu citîndu-l ca exemplu de realizare arhitectonică interesantă. În special lăudam Mamaia.

— Mamaia este ratată — mi s-a răspuns.

— Ratată? De ce?

— Pentru că o anumită categorie de oaspeți nu-i putem aduce; nu găsesc destul confort și mai ales atracții de vacanță. Cînd vin, nu le place cum trăiesc, se plictisesc, și o parte dintre ei nu mai revin.

O astfel de critică nu anulează dintr-odată toate calitățile realizărilor noastre arhitectonice de pe Litoral; totuși constituie o critică de care ar fi folositor să se țină seama. Ce se face în arhitectură trebuie în primul rînd să răspundă scopului pentru care se face. Se pare că felul cum am rezolvat noi dezvoltarea litoralului nostru, unde arhitectura are, calitate pe care ținem s-o relevăm, mai multă strălucire decît în alte părți, nu este totuși fără cusur. Gradul de confort realizat, concepția de ansamblu, dotările, ambianța obținută pot fi criticate pentru că multe lucruri au fost probabil judecate pripit și unilateral.

Critica nu trebuie să sperie. Ea devine subversivă numai cînd se face șoptit. Cînd se face deschis și mai ales cînd se scrie poate fi realmente utilă. În aceste cazuri, dacă este greșită sau nedreaptă poate fi discutată, combătută și infirmată.

În raport se vorbește despre lipsa criticii în domeniul arhitecturii. Noi nu am avut-o pînă acum și pentru că nu este prea ușor de făcut și pentru că toți sîntem foarte ocupați. A face bine critică înseamnă a dispune de timp pentru analiză, pentru gîndire, pentru formulare. Mai există, probabil, și faptul că am socotit că este greu de criticat arhitectura care are o mulțime de implicații... Totuși ar trebui să încercăm...

În momentul de față se petrec în viața noastră culturală lucruri încurajatoare, care ar trebui să ne dea un imbold, fără ca prin aceasta să ne îndemne să copiem ce se face în alte domenii. Să facem critică în stilul nostru propriu, stil care să corespundă formației noastre îmbinînd cu seriozitate și măsură știința și arta. »

Arh. SOLOMON ZALMAN

« Raportul de azi dimineață a subliniat în repetate rînduri — și pe bună dreptate — importanța laturii estetice în arhitectura noastră socialistă. Pentru acest motiv, rog să mi se îngăduie să spun cîteva cuvinte privind latura estetică a arhitecturii industriale . . . (. . .)

Dezvoltarea impetuoasă a tehnicii în secolul nostru nu a putut să nu determine o dezvoltare corespunzătoare în arhitectura industrială care astăzi constituie una din ramurile de avangardă ale arhitecturii în general, atît prin soluțiile sale urbanistice, cele plastic-arhitectonice, cît și cele structural-constructive.

În R.P.R., fabricile, uzinele, marile ansambluri industriale construite în ultimii 20 ani, adică de la eliberare și pînă în prezent, au avut și din punct de vedere estetic repercusiuni adînci în viața poporului nostru. Aceste construcții au schimbat peisajul în toate colțurile țării, integrîndu-se armonios în mediul înconjurător, au influ-

enţat în chip hotărîtor caracterul dominant al multor oraşe, ba chiar au determinat crearea unor oraşe noi; au constituit elemente importante în cadrul dezvoltării arhitecturii româneşti, au modelat şi ridicat la un nivel mai înalt gustul pentru frumos al oamenilor muncii care îşi desfăşoară aici, în cadrul construcţiilor industriale, o bună parte din activitatea lor creatoare.

Produsele realizate în aceste fabrici, utilajele realizate în ţară, cu care aceste fabrici sînt înzestrate, completează prin aspectul lor elementele artistice care influenţează în mod deosebit de favorabil dezvoltarea simţului estetic şi nevoia de frumos a întregului popor.

Cele mai multe din hidrocentralele construite în acest interval constituie în acelaşi timp importante centre industriale şi deosebit de atractive centre de interes turistic, fiind legate direct de peisaj, pentru că folosesc înseşi elementele naturale, respectiv cursurile de apă — producţia lor industrială. Astfel sînt hidrocentrala de pe Valea Sadului, cea de la Roznov sau Piatra Neamţ, barajul în arc de la Gîtul Berbecului; hidrocentrala de la Bicaz stă mărturie a modului deosebit de favorabil în care construcţiile, instalaţiile şi amenajările industriale pot fi încadrate în peisajul de o rară frumuseţe. Amenajările hidroelectrice de la Cheile Argeşului, cu barajul în arc înalt de 165 m, echivalează în interes estetic palatul subteran care constituie clădirea propriu-zisă a hidrocentralei, vădind această unică sinteză între măreţia naturii şi ingeniozitatea umană . . . (. . .)

Problemele de ordin estetic, privind încadrarea ansamblurilor industriale în teritoriu, devin şi mai pregnante atunci cînd acestea sînt realizate în cadrul urban. Şi dacă se arată adesea că în stadiul nostru actual de dezvoltare, clădirile de locuit nu mai constituie o problemă de construcţie, ci mai ales una de urbanism, cu atît mai mult marile întreprinderi industriale, amplasate în cadrul oräşenesc, reprezintă prin amploarea lor, prin volumul clădirilor importante pe care le cuprind, prin interesul constructiv şi plastic pe care îl suscită, elemente de prim ordin ale cadrului urbanistic, dînd adesea caracterul specific sau determinînd silueta caracteristică oraşului.

Toate acestea au făcut să se confere uneori arhitecturii industriale însuşiri caracteristice nu numai în spaţiu, ci şi în timp, corelîndu-se arhitectura industrială cu urbanismul nostru actual, urbanism « de tip industrial ».

De aceea, dacă sîntem — şi trebuie să fim — foarte atenţi la aspectele economice, sociale, constructive, de cooperare, de tehnică înaintată, pe care le prezintă construcţiile industriale, trebuie să fim la fel de atenţi cu rezolvările de ordin plastic. Marile volume, ritmul pregnant, marile desfăşurări ale ansamblurilor industriale oferă un material deosebit de bogat pe care nu-l au în general şi în aceeaşi măsură celelalte ramuri ale arhitecturii. Desfăşurările pe magistralele zonelor industriale pot oferi aspecte caracteristice interesante, în soluţii largi, generoase, corespunzătoare întinderilor pe multe sute de metri ale unităţilor din zonă. În legătură cu această ultimă caracteristică s-a remarcat că, dacă templele antichităţii au fost create pentru a fi contemplate de oameni plimbîndu-se agale prin faţa lor, dacă palatele Veneţiei se cer admirate în legănatul gondolei, marile ansambluri industriale sînt create pentru a fi văzute din mersul automobilului. Într-adevăr, spre exemplu, perceperea « de ansamblu » a unei singure hale a laminorului de la Galaţi, ce se întinde pe o lungime de peste 1 km, ar trebui să dureze un sfert de oră mergînd pe jos . . .

Revenind la valoarea plastică a arhitecturii industriale, trebuie să mai constatăm că importanţa ei a crescut enorm în ultimii ani . . . În literatura tehnică din străinătate nu o dată s-a conferit arhitecturii industriale un caracter reprezentativ al epocii noastre, arătîndu-se că aşa cum templele ilustrează epoca antichităţii, catedralele pe cea a evului mediu şi palatele pe aceea a Renaşterii, la fel marile ansambluri industriale ilustrează epoca modernă, secolul tehnicii în care trăim. Noile noastre temple, noile noastre palate princiare sînt tocmai marile noastre construcţii industriale. Dar şi fără a insista asupra celor susţinute mai sus, apare încă foarte clar faptul că în domeniul construcţiilor industriale se pot întîlni, în cele mai bune condiţii, adevărul tehnicii cu strălucirea frumosului şi prin aceasta ansamblurile industriale, realizate la noi în ultimul timp, pot contribui cu succes la ilustrarea civilizaţiei noastre actuale, la ilustrarea civilizaţiei ţării noastre ».

Arh. RADU POPESCU

« Realizările arhitecturii noastre în ultimii 20 de ani, sub îndrumarea şi sprijinul conducerii de partid şi de stat, s-au afirmat pe plan mondial, stînd cu succes alături de arhitectura altor ţări.

Aceste realizări reflectă succesele orînduirii noastre socialiste obţinute de poporul muncitor, reflectă însuşirile spirituale şi sensibilitatea artistică specifică colectivităţii care a generat-o.

Marile ansambluri de locuinţe din Capitală şi din celelalte oraşe ale ţării, multe realizate pe bază de prefabricate, importantele realizări ale arhitecturii industriale care au atins valori funcţionale şi plastice remarcabile, suita de ansambluri de odihnă de pe litoralul Mării Negre, realizare impresionantă prin concepţia urbanistică şi arhitecturală şi prin metodele tehnice de organizare a execuţiei, sînt numai cîteva exemple ce fac cinste României socialiste.

Înaltul simţ de răspundere, care a dus la atît de multe realizări deosebite, nu este însă întotdeauna prezent. Alături de nenumăratele exemple, de felul cum trebuie înţeleasă răspunderea ce ne revine în uriaşul efort creator al oamenilor muncii din ţara noastră, sînt şi unele exemple care nu ne fac cinste.

Pentru aceste lucrări . . ., ca şi pentru cele remarcabile de altfel, avem nevoie de un punct de vedere critic.

Se simte nevoia unei critici de arhitectură, principială şi constructivă, este nevoie de o largă dezbatere a problemelor teoretice şi practice, legată de această muncă de concepţie. Este nevoie să auzim părerea profesorilor noştri, a arhitecţilor, ale căror realizări ne sînt un exemplu, a tuturor celor care privesc cu interes acest fenomen de cultură, care este arhitectura noastră.

Dorim ca în paginile revistei noastre ca şi în presa centrală să găsim elemente care să ne îndrume munca, să o stimuleze, să ridice spiritul de răspundere profesional spre o înaltă treaptă.

O critică la timp ca şi un cuvînt de laudă la momentul potrivit nu pot duce decît la creşterea calităţii muncii noastre.

Generaţia mea, generaţia care s-a instruit şi a muncit în glorioasa istorie a ultimilor 20 de ani, este dornică de a se afirma în pas cu efortul oamenilor muncii pentru construirea României socialiste, este dornică de a pune umărul la îndeplinirea directivelor date de partid.

Vrem să ne ridicăm pregătirea profesională, vrem să învăţăm din realizările cele mai bune, din întreaga lume, în domeniul prefabricării şi industrializării construcţiei, în domeniul urbanismului şi să luăm contact cu realizările deosebite ale arhitecturii europene.

La această aspiraţie Uniunea arhitecţilor ne poate fi de un mare ajutor. Cred că nenumăratele relaţii, pe care Uniunea arhitecţilor le întreţine cu diferitele organizaţii profesionale ale arhitecţilor din alte ţări, i-ar putea permite să trimită, pe un termen de 6 luni — 1 an, arhitecţi care să lucreze în mod efectiv, însuşindu-şi tehnica şi materialele noi, în diferitele organizaţii de proiectare din străinătate. Această formă de specializare nu ar necesita fonduri din bugetul statului sau burse internaţionale, întrucît munca efectiv depusă ar permite arhitectului să-şi asigure condiţiile materiale necesare.

Cu ocazia vizitelor de documentare efectuate de profesorii noştri în străinătate, diferite organizaţii şi-au mani-

festat interesul pentru o colaborare în acest sens. Prestigiul de care se bucură realizările arhitecturii noastre fac să existe un larg interes reciproc.

Organizarea acestei forme de specializare ar putea intra în cadrul sarcinilor Uniunii arhitecților pentru ridicarea nivelului profesional al arhitecților și s-ar putea face eventual prin concurs.

. . . Sperăm că Uniunea arhitecților va trece în obiectivele sale profesionale această propunere».

BRĂDUȚ COVALIU

« Înainte de toate țin să aduc salutul artiștilor plastici Conferinței pe țară a arhitecților.

Uniți în dorința de a înfrumusețea, de a ne pune munca în slujba patriei, de a ne aduce contribuția la crearea unor ansambluri demne de eforturile oamenilor muncii din țara noastră, noi colaborăm și dorim să colaborăm și mai strîns pentru transformarea calitativă, artistică și arhitectonică a orașelor patriei.

Dumneavoastră, arhitecții, ați intrat în rîndurile poeților noștri prin bucuria de linii, volume și culoare, prin transformarea urbanistică a cadrului în care toți ne ducem munca.

Sîntem convinși că schimbul de opinii va duce la o concentrare și mai eficientă a eforturilor noastre, a angrenării noastre într-un efort reînnoit, în avîntul nostru pentru înfrumusețare.

Arhitecții noștri au avut strălucite realizări în Capitală, pe Litoral și în toate orașele și regiunile țării, în primul rînd realizări calitative utile.

Nu s-a ajuns însă, după părerea mea, la o colaborare suficient de eficientă, suficient de împletită, de organizată în fuziunea artei monumentale cu clădirea, cu ansamblul arhitectonic. Nu s-a ajuns la aceasta așa cum s-ar fi cuvenit din faza incipientă a proiectării. E necesară o colaborare mult mai vie, mai activă, chiar o influențare reciprocă, căci nu întotdeauna s-a ajuns la o sinteză de ansamblu între opera arhitecturală și opera de artă, care trăiesc armonic doar într-o interdependență vădită. Pentru aceasta au făcut prea puține eforturi atît Uniunea arhitecților cît și Uniunea artiștilor plastici. Acolo unde artistul a colaborat cu arhitectul, rezultatele sînt evidente. Cred că este nevoie de noi discuții și de stabilirea unor modalități de colaborare care să se respecte din ambele părți și în general de mai multă inițiativă.

Artiștii plastici au cîteva lucrări de artă monumentală reușite, dar fără îndoială nu întotdeauna lucrările acestea au atins nivelul cerut. E necesar ca artiștii plastici, împreună cu arhitecții și cu sprijinul lor, să înțeleagă mult mai bine arhitectonica formelor plastice, funcția lor într-un ansamblu și să evite pe viitor adăugirea ulterioară a unor lucrări ce evident nu se contopesc perfect cu ansamblul.

De asemenea, deși arhitectura noastră beneficiază de forme suple, moderne, ea nu este suficient de variată și adesea nici foarte originală. Găsim aceeași rezolvare monotonă în toate orașele țării. Arhitectura noastră nouă nu are încă o amprentă, un caracter specific. Nu găsim în dezvoltarea ei elemente care să stabilească legătura cu tradiția. Rămîi în primul rînd uimit de soluția hibridă la care s-a ajuns în construirea ansamblului Institutului de arhitectură, atît în ceea ce privește linia, utilizarea materialului, cît și stilul. Cum se pot asambla aceste două viziuni diametral opuse? Aceasta dovedește o lipsă de preocupare pentru ansamblu, pentru valorificarea și punerea în valoare a soluțiilor arhitecturale tradiționale bune pe care le avem.

S-a realizat un ansamblu măreț la Mamaia ; într-adevăr un imn adus soarelui și luminii și în primul rînd oamenilor. S-a realizat acolo o adaptare la teren și o funcționalitate perfect închegate.

Dar pentru ce trebuie să transpunem aceste soluții nediferențiat la Baia Mare, Cluj, Brașov sau Iași?

Acolo avem alt cadru, alte elemente de tradiție, alt peisaj. Toți dorim să se realizeze o arhitectură modernă, dar să-i găsim într-adevăr coordonatele proprii. Să găsim elementele care să facă din arhitectura românească o arhitectură a noastră. (. . .)

Noi sperăm ca învățămîntul artistic să ajungă încă din școală la formarea artiștilor plastici ce se pregătesc pentru arta monumentală, la un sistem de legătură, la o comuniune mai strînsă de cunoștințe, principii și formație profesională între arhitect și artistul plastic.

Dornici să realizăm noi creații spre mîndria acestei țări, noi sîntem convinși că există dorința reciprocă pentru îmbunătățirea muncii noastre, pentru o colaborare mai eficientă, pentru făurirea de lucrări care să ne facă cinste, care să răspundă obligațiilor morale pe care le avem în cultura României socialiste ».

Arh. MIRCEA STANCU

«S-au împlinit de curînd 12 ani de la constituirea Uniunii arhitecților din țara noastră, o vîrstă destul de înaintată pentru ca să putem vorbi azi de un organism matur, cu un caracter format, care să poată suscita o analiză.

Între timp Uniunea noastră și-a extins activitatea și prin înființarea filialelor regionale a devenit un organism cu adevărat național.

Ca membru al uneia din aceste filiale am constatat că în regiuni, unde meseria noastră se manifestă larg numai de puțin timp, activitatea ce o desfășurăm presupune particularități care mă vor face să insist asupra unora din observațiile referatului.

Fără a face apel la retorică, pot spune că în provincie am simțit și am cultivat spiritul de familie ce se confundă cu Uniunea noastră.

Absolvent, lucrînd pentru început într-unul din cele mai îndepărtate colțuri ale țării, m-am simțit încurajat atunci cînd Uniunea ne-a invitat de mai multe ori să ne ascultе în problemele muncii noastre și să ne arate lucruri noi pe șantierele Capitalei.

Am fost trimis apoi într-un schimb de experiență în Cehoslovacia ; am vizitat prin excursiile de studii organizate și alte țări din jurul nostru și am încercat noi satisfacții atunci cînd am înțeles că arhitectura noastră este apreciată. (...)

Prin premiile anuale, expozițiile personale, dezbaterile asupra problemei muncii noastre, prin toate acestea, Uniunea a reușit în mare măsură să ne ajute să înțelegem țelurile meseriei noastre. Asupra acestor țeluri aș vrea însă să insist. (...)

Cînd absolvent de liceu fiind, m-am decis pentru meseria de arhitect, am fost interpelat de profesorii mei și sfătuit să nu mă opresc la jumătatea drumului, ci să mă fac inginer plin.

Mie însumi mi-au trebuit destul de mulți ani ca să simt că a fi arhitect nu este sinonim numai cu a face case frumoase.

Hîrtia albă, pe care cu tocul și echerul dăm viață ideilor, constituie în primul rînd o intervenție directă în existența de zi cu zi a semenilor noștri. Noi sîntem chemați să cunoaștem nevoile acestora și să contribuim uneori la schimbarea modului lor de trai.

Așa cum a demonstrat cu toată convingerea referatul, în afară de linii, volume și culoare, arhitectura mai înseamnă sociologie și pedagogie, geografie și istorie, economie și statistică.

Învățăm să ne ocupăm de toate acestea, dar trebuie să-i facem și pe cei din jur să ne-o pretindă, considerînd că vor întîlni la noi o competență care să merite încredere.

Acesta este unul din țelurile pe care cred că Uniunea arhitecților nu l-a atins încă pe deplin.

Îndrăgostiți de meserie și animați de dorința înnoirii orașelor și satelor țării, ne-am străduit să dăm viață hotărîrilor partidului și guvernului în domeniul construcțiilor și am fost apreciați de conducătorii noștri.

Ne întrebăm însă cîți locatari ai apartamentelor de pe Grivița, cîți din spectatorii noului circ care a înlocuit cortul de pînze, cîți din cei cărora nu li se mai împiedică privirea în ceafa vecinului din față în noile săli de cinema, cîți din cei care beneficiază de noul nostru litoral știu că o parte din satisfacțiile lor se datoresc arhitecților, care s-au gîndit la toate acestea?

Poate numai cîte o dată cînd unui locatar nu i-a intrat dulapul pe ușa noului apartament, acesta să-și fi amintit că există un arhitect pe care poate să-l blagoslovească.

Cu toții am lucrat și o să mai avem mult de lucru în această epocă de reînnoire. Am făcut și lucruri bune, am și greșit de multe ori. Așa cum sculptorul sau scriitorul își așteaptă verdictul după ce opera a fost oferită judecății opiniei publice, la fel și arhitectul are nevoie de acest verdict. Poate că nu ar fi rău ca atunci cînd cititorul unui ziar sau al unei reviste apreciază măiestria nu știu cărui fotograf, care publică ultima realizare de la Mamaia, să poată citi alături de numele autorului fotografiei și pe acelea ale arhitecților care au conceput însăși obiectul artisticei fotografii.

Opera de arhitectură trebuie supusă și ea comentariilor opiniei publice, împreună cu autorii ei. Numai așa vom reuși să ne identificăm întrutotul cu aspirațiile celor pentru care construim.

Aș mai sugera comitetului ce va fi ales încă o preocupare, cred la fel de majoră: din ce în ce mai multă grijă pentru dezvoltarea profesională și lărgirea orizonturilor arhitecților de la planșetă.

Ne îndrumează și ne conduc maeștrii și profesorii noștri, oameni luminați, care au colindat întreaga lume și sînt la curent cu tot ce este nou și evoluat. Din păcate însă, cunoștințele lor rămîn nefructificate atunci cînd trebuie să avizeze proiectele noastre, ale celor care am rămas cu un bagaj limitat, mai ales dacă lucrăm în provincie.

Este adevărat, sîntem sfătuiți și ni se dau sugestii, dar este cunoscut că urechea nu a putut nici o dată servi cauza meseriei noastre tot așa de bine ca și ochiul. Nu putem proiecta la nivelul tehnicii mondiale folosind doar sfaturi și reviste.

Consecințele unor călătorii de studii de masă s-ar resimți direct în proiectele noastre și ar compensa nu numai moral, dar și material, eforturile financiare ce s-ar face pentru ele.

Poate ar trebui să adaug că, după ani de apreciere a arhitecturii clasice grecești și romane sau a renașterii franceze, fiecare dintre noi nădăjduiește să poată vedea « pe viu » acest abecedar al meseriei.

Și, în sfîrșit, aș mai ura noului comitet, conferințe generale o dată la 4 ani, conform statutului.

Activitatea de pînă acum îmi dă speranțe că noi, marea familie a arhitecților, vom alege un comitet care să ne reprezinte și de aici înainte, promovînd din ce în ce mai bine toate țelurile și idealurile noastre. (...)

Dacă există meserii care să se identifice cu speranțele de bună stare ale omenirii, de progres social și de pace, atunci una dintre ele este, în orice caz, arhitectura și noi, oamenii care o mînuim, nu putem fi decît exponenți ai păcii și progresului social ».

Arh. IOAN ENESCU

« . . . Este un lucru comun constatarea că în timp ce industria ne oferă admirabile produse în electronică, îmbrăcăminte, transport și așa mai departe, în domeniul construcțiilor sîntem în urmă cu o jumătate de secol. Șantierele noastre au un caracter semi-meșteșugăresc, metodele sînt încă greoaie, elaborarea industrială abia schițată.

Sînt voci care nici nu cred în industrializarea construcțiilor, dar viața se impune irezistibil, noile tehnici cucerind și acest domeniu.

Timpul de execuție și aspectul economic vor impune metode care să le satisfacă.

Produsul industrial poartă în sine ideea economică, așa cum poartă în sine și ideea frumosului.

Un obiect care își dovedește utilitatea evoluează, se perfecționează și la un moment dat devine frumos. Mărturie ne stau obiectele din jurul nostru care perfecționîndu-se și-au dobîndit un stil.

Industrializarea construcțiilor se poate face pe două căi, fie prin tipizarea obiectului, o locuință, un spital, o poștă și în acest caz reluarea stereotipă este în detrimentul valorilor de arhitectură. În această metodă, eu personal nu cred; dar este cea de a doua cale de a tipiza și uzina piesa de construcție și de a crea metode de montaj prin care clădirea să fie asamblată, aceasta cu atît mai mult în arhitectura industrială în care se construiesc mari suprafețe, cu o repetire constructivă accentuată și o strictă modulare.

Acestea sînt mijloacele cu care vom putea rezolva programele industriale, abordate economic și într-un timp scurt.

Se naște însă întrebarea: avînd o unitate de detaliu izbutim să realizăm o arhitectură valoroasă, o arhitectură care să emoționeze?

Fiindcă abia cînd construcția este închegată, funcțiunile corelate, totul intrat în ordine, opera de arhitectură prinde viață și-și găsește un limbaj. Și vorbind de acest limbaj, îl citez pe Paul Valery, care în « *Eupalinos ou l'Architecte* » spunea despre construcții că unele sînt mute, altele grăiesc și cîteva cîntă.

Totul depinde de noi, de felul în care înțelegem problema, de credința și talentul nostru.

În fond, în construcție au fost folosite întotdeauna module și piese tip, metrul, piciorul, treptele, ușile, cărămizile, scîndurile, dar artistul le-a folosit într-un chip personal, după temperamentul său, după sensibilitatea sa. Puterea de combinare a elementelor uzinate stă în mîna arhitectului. Posibilitățile sînt nelimitate.

Mai mult ca în alte epoci, modularea poate căpăta astăzi o valoare creatoare. Ea devine un fond geometric,

Vedere aeriană a părții centrale a orașului Galați

o asiză matematică și geometria este o garanție a unui echilibru, a unei armonii. Și dacă stăm să ne gîndim, aproape toate lucrările moderne remarcabile sînt tributare piesei uzinate, a acurateței desenului și a detaliului . . . (...)

Am întrebuințat intenționat noțiunea de arhitectură modernă, noțiune discreditată din ignoranță sau cu bunăștiință. Ea a fost înlocuită cu noțiunea de arhitectură contemporană, ceea ce nu-i același lucru.

Noțiunea de modern are o substanță, un conținut de idei și mai cu seamă o unitate de idei. O unitate care cuprinde tot ce se întîmplă în jurul nostru, felul cum trăim, cum vorbim, cum ne recreem, ce muzică ascultăm, ce piesă de teatru vedem etc.

Este un produs al unor stări de fapt, este o concepție în tot ceea ce ne privește. Iar noțiunea de contemporan se leagă mai mult de moment. În orice caz, nu explicitează la fel ceea ce noțiunea de modern dă. Dovada, multe din construcțiile zilelor noastre, care sînt anacronice, prăfuite și învechite, înainte de a fi terminate.

Revenind la industrializarea construcțiilor, credem că ea este singura cale de a aborda construcția modernă.

O construcție cu mijloace semi-industriale va rămîne întotdeauna la jumătatea drumului, fiindcă artizanul pe șantier a dispărut, iar astăzi nu dispunem decît de monteur sau de lucrătorul necalificat. Timpul prea scurt acordat șantierului nu mai îngăduie artizanatul în construcție. Piesa uzinată l-a înlocuit. Chiar materialele tradiționale de construcție pot fi altfel mînuite azi: piatra se taie în placaje, lemnul se decupează, se presează cu rășini sintetice și a devenit un alt material, mai rezistent, mai prețios.

Dar au apărut noi materiale care au această mare calitate, sînt livrate în forme industriale și în consecință punerea lor în operă se face prin montaj. Calculul static a eliberat fațadele de masa lor, pereții — desprinzîndu-se de planurile structurii — au căpătat libertăți totale, ei se fac din panouri uzinate. Structurile și-au cîștigat o individualitate, au devenit un factor esențial în expresia părții din construcție, eminamente industrializabile.

Iată dar atîtea aspecte care apar din însăși viața, atîtea aspecte care așteaptă să fie dezbătute, controversate. Și un loc mai potrivit pentru dezbateri nu poate fi altul decît Uniunea arhitecților.

Ne așteaptă o activitate grandioasă. Să ne căutăm mijloacele de a o înfăptui ».

Arh. VICTOR SMIGELSCHI

Vorbitorul a înfățișat cîteva impresii culese cu prilejul unei călătorii în Italia, făcînd unele comparații cu realizările arhitecturale din țara noastră.

El a analizat apoi unele deficiențe existente în practica noastră arhitecturală:

« . . . O arhitectură contemporană, o plastică a arhitecturii contemporane — cu liniile ei simple, care nu ascund nici un defect — nu poate fi realizată cu falsuri sau cu surogate, cu sticlă ordinară în loc de geam șlefuit, cu vopsea, chiar și sintetică, acolo unde nu ține. Citez cîteva exemple la întîmplare: la clădirea « Automatica » din Floreasca sau la aripa nouă a Institutului de arhitectură (despre care s-a mai vorbit aici), s-au practicat unele falsuri, ca să învețe pe viitorii arhitecți cum nu trebuie să se construiască, în loc să-i învețe cum să folosească în mod just materialele de construcție, care este prima lege a arhitecturii. Tot așa, la mare, s-au folosit materiale de construcție care nu rezistă acolo.

Toate acestea sînt lipsuri momentane peste care vom trece, fiindcă ne aflăm într-o fază de îmbunătățire, de perfecționare a industriei materialelor noastre de construcție și a accesoriilor pentru construcție. Sînt întreprinderi noi care au intrat de curînd în producție și care vor da produse la nivelul tehnic mondial. Ele ne dau speranța că vom asista la îmbunătățirea sortimentelor de materiale pe care le vom avea la dispoziție, precum și a calității și a detaliilor de finisaj, care, împreună cu linia sobră, rafinată, studiată, ca și cu numeroasele obiecte produse de industria modernă: mobilier, vehicule, utilaje mai mari sau mici, de tot felul, constituie unele din atributele fundamentale ale arhitecturii contemporane, nu numai la unicate ci și la clădirile curente.

Închei exprimîndu-mi convingerea că un progres impetuos, ai cărui nu cei mai mici protagoniști sîntem noi arhitecții, ne va permite ca într-un viitor nu prea îndepărtat să ridicăm, la nivelul mondial la care au ridicat și alte țări producția lor, și producția noastră arhitecturală, însă cu două condiții.

Prima condiție este următoarea: ca să aplici procedee noi și materiale noi, ca să-ți dai seama de personalitățile lor constructive, funcționale și mai ales plastice, nu este suficient ca ele să fie învățate din cărți și din reviste . . .

A doua condiție este mai multă exigență față de constructori ».

Ansamblul Pieței Palatului R.P.R.

Prof. arh. GRIGORE IONESCU

«. . . Păstrarea caracterului specific al așezărilor noastre urbane este, fără îndoială, de cea mai mare importanță, iar necesitatea unor acțiuni eficiente care trebuie întreprinse grabnic în această direcție — necesitate cunoscută mai de mult dar subliniată acum în urmă — a fost trasată ca o sarcină de onoare, națională, arhitecților și constructorilor noștri. (. . .)

S-a observat îndeobște că tendința adesea prea marcată a arhitecților noștri de a abuza de formule depășite, dispunînd clădirile în cvartaluri și microraioane după un geometrism rigid, ne poate conduce — și în fapt în multe locuri ne-a și condus — la impasul de a nu mai putea deosebi un oraș de altul.

Problemele actuale ale aspectului arhitectural și soluțiile ce trebuie găsite pentru obținerea variației în condițiile — pe care nu putem decît să le acceptăm — ale tipizării și industrializării construcțiilor, pot fi înmulțite, dar ele nu sînt ușor de găsit. (. . .)

. . . Dacă unele căi, pe care urmează să pășească cu multă dificultate arhitecții ca să realizeze o arhitectură nouă, un specific local, sînt grele, există o cale care se află la îndemîna arhitecților pentru a ține seama de anumite particularități specifice orașelor: este aceea a păstrării, restaurării și integrării în zonele noi construite a monumentelor și ansamblurilor arhitecturale istorice constituite, ansambluri pe care multe din orașele noastre le mai păstrează încă.

Apărute și dezvoltate în condiții relativ asemănătoare, în cadrul aceleiași orînduiri sociale, orașele noastre sînt totuși — vorbesc de orașele vechi — foarte diverse unele de altele; posibilitatea unei confuzii între ele este exclusă.

Exemplele acestea trebuie să constituie pentru arhitecți o călăuză. Oricît de multe și oricît de diferite ar fi mijloacele de realizare pe care le avem astăzi la îndemînă, oricît de grăbiți am fi de nevoile trecerii la soluții noi de construcție și de reconstrucție a orașelor noastre, toate aceste nu trebuie să ne facă să uităm lecțiile de arhitectură și de urbanism pe care ni le furnizează istoria și nici să le nesocotim pe acelea inspirate de frumusețea peisajelor în care urmează să încadrăm clădirile noastre noi. (. . .)

În lumina acestor date ale istoriei, dorința, bazată pe necesitatea psiho-fiziologică a păstrării caracterului specific al orașelor, se înfruntă cu cerințele stringente ale vieții moderne, care sînt legate de nevoi imperioase de circulație, de igienă urbană și chiar justificate de afirmarea

Centrul civic al orașului Ploiești

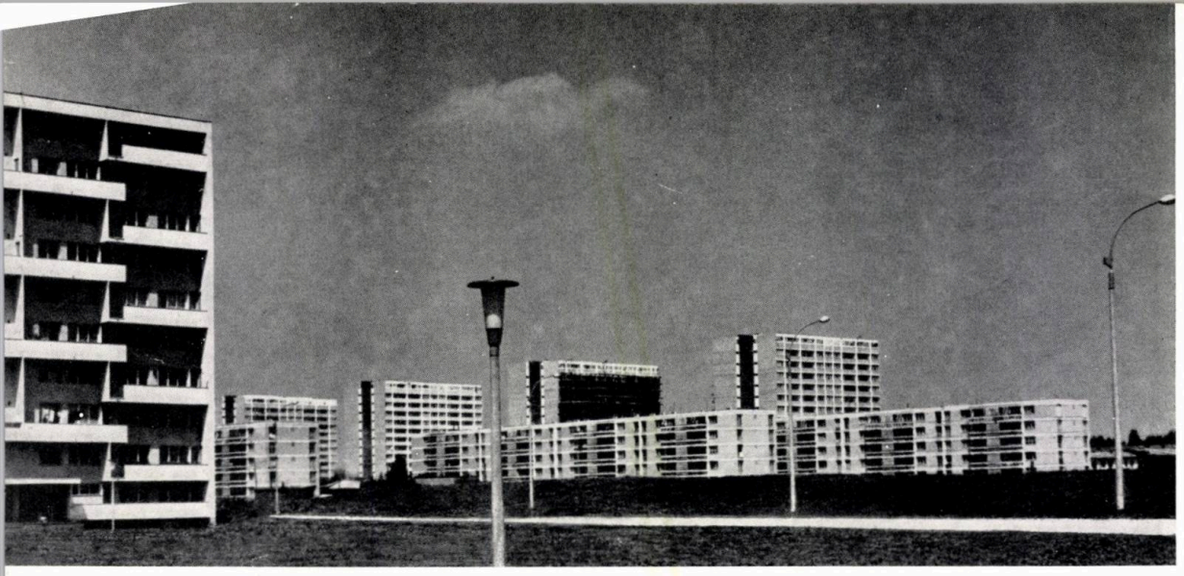

Blocuri de locuințe din cadrul ansamblului Balta Albă—București

forțelor și țelurilor societății noi. A nu ține seama de aceste nevoi ale vieții, înseamnă să riscăm să distrugem tocmai ceea ce voim să păstrăm.

Nu trebuie să pierdem însă din vedere că orașele noastre nu sînt creații artificiale. Avem stiluri diferite, din epoci diferite, care stau unele lîngă altele, și nu fără dreptate s-a afirmat că dezvoltarea orașelor noastre este comparabilă cu aceea a peisajelor, în sensul că și în natură se găsesc la un loc o mulțime de forme diferite. Frumusețea unei structuri urbane istoricește constituită constă tocmai în mulțimea și în varietatea elementelor care o compun, în amestecul acesta de forme și de stiluri care reprezintă viața însăși, reflectată în armonia pe care generații întregi de arhitecți au reușit să o stabilească între monumentele mari și cele mici, între piețe și străzi, între construcții și natură, între vechi și nou.

De aceea, găsindu-ne în fața unei probleme grave, aceea a necesității păstrării caracterului specific al orașelor noastre, nu ne putem îngădui libertatea de a dărîma cu ușurință în întregime un oraș pentru a construi un altul în întregime nou. Un astfel de procedeu, aplicat fără discernămînt și ori unde, ar echivala cu un act de vandalism, îndreptat nu numai împotriva unor aspecte citadine care sînt încă viabile și trebuie să fie păstrate, dar și împotriva culturii.

Prin urmare, socotesc că dacă trebuie să păstrăm orașelor un caracter specific, trebuie să cruțăm în primul rînd monumentele și ansamblurile arhitecturale caracteristice create în trecut.

Ceea ce nu trebuie deci să se piardă din vedere atunci cînd se atacă problema, atît de strigentă și dificilă prin complexitatea ei, a construcției și reconstrucției orașelor, sînt datele permanente, datele fixe ale programului și socotesc că aceste date sînt monumentele istorice și ansamblurile arhitecturale caracteristice pe care sîntem obligați să le păstrăm, restaurîndu-le și punîndu-le în valoare.

În lumina acestor date, oriunde există ansambluri arhitecturale închegate vechi, acestea trebuie să condiționeze, în acele puncte unde se află, sistematizarea și nu viceversa. (. . .)

De bună seamă că în numele necesității de a păstra monumentele istorice, nu trebuie să cerem cruțarea tuturor clădirilor vechi a căror stare de conservare este precară, datorită nu numai trecerii timpului, ci și modului defectuos și mediocru în care au fost realizate.

Punctul just de vedere este acela de a păstra și restaura tot ceea ce merită să fie păstrat și de a dărîma tot ceea ce poate dezonora un ansamblu vechi valoros. Dar, pentru a putea stabili cu precizie științifică ceea ce trebuie păstrat și ceea ce se poate dărîma, este nevoie de un studiu atent al întregului ansamblu, făcut cu atenție și dragoste de la o clădire la alta . . .

Păstrarea și restaurarea în conformitate cu principiile de restaurare a fațadelor, restructurarea planului cu păstrarea elementelor valoroase din interior și introducerea confortului modern, vor putea prilejui noilor locatari senzații plăcute, oferindu-le un interior original și atrăgător. (. . .)

Exemplele (acolo unde ele sînt negative) de la Iași, Mangalia, Suceava, ca să nu citez decît trei din orașele asupra cărora atenția arhitecților noștri a zăbovit mai mult, fără să le fi înțeles și cruțat istoria cum s-ar fi cuvenit — trebuie să ne dea de gîndit.

Trăim într-o epocă de mare cotitură, aș zice decisivă, pentru soarta orașelor noastre aflate într-o aprigă refacere. Marginile cadrului în care altădată ne puteam cu oarecare ușurință opri, cu răgazul necesar de a cugeta la operele trecutului și de a vedea cum le putem folosi în continuare, s-au restrîns. Cerințele vieții noastre au alături de ele mijloace noi de realizare, fizionomia orașelor noi se modulează după o dialectică revoluționară, cu elemente, tehnici și concepții pînă ieri necunoscute. Forța de afirmare a noului este irezistibilă ; trebuie însă să subliniem că, așa cum cei care avem sarcina și responsabilitatea păstrării unui patrimoniu arhitectural ce ne stă la inimă, nu putem face abstracție de cerințele și forța cu care se afirmă noul, tot așa cei ce iubesc, cei care vor și sînt capabili să construiască noul, nu pot face abstracție de existența monumentelor vechi de a căror distrugere, dacă s-ar produce, generațiile viitoare nu ne-ar putea ierta. » (. . .)

Arh. EUGEN VERNESCU

« . . . În darea de seamă prezentată azi dimineață s-au arătat o serie întreagă de sarcini care revin Uniunii noastre. Sînt de acord că Uniunii nu-i poate reveni sarcina de a fi organizator al proiectării și nici organ de avizare ; rolul organizației noastre este acela de a înregistra și sesiza o serie de probleme și fapte cu caracter social, de a le analiza în discuții, de a-și forma punctul de vedere și de a lupta, cu toată autoritatea, competența și pasiunea patriotică, pentru promovarea pe toate liniile a concluziilor care se trag cu prilejul unor plenare, cu prilejul unor ședințe de analiză a unor probleme.

Mi se pare, însă, că în privința aceasta, în activitatea noastră au existat unele lipsuri ; nu este suficient să organizăm plenare în care să dezbatem unele probleme foarte interesante și importante pentru promovarea arhitecturii noastre, dacă acestea sînt lipsite de urmări practice, adică de dezbaterea lor în presă si de transmiterea concluziilor, trase de Uniune, organismelor de stat care sînt interesate în promovarea unor idei juste. Dacă lucrul acesta nu se va face, mi se pare că activitatea noastră nu poate fi valorificată decît parțial (. . .)

O a doua problemă, pe care doresc să o subliniez pe marginea celor expuse în raport, este cea legată de execuția construcțiilor . . . Arhitectura nu poate exista numai ca planșe desenate, pentru că în felul acesta nu se face decît primul pas, adică proiectul. Din momentul în care proiectul părăsește planșeta, se ajunge la

Ansamblul din Piața Gării de Nord—București

necesitatea urmăririi modului în care acesta se realizează fizic, adică se materializează.

Problema execuției construcțiilor, cu toate implicațiile ei, sintetizate în cuvîntul „execuție", are o importanță deosebită. Eu cred că Uniunii noastre ar trebui să-i revină sarcina de a se preocupa de problema execuției ca și de toate implicațiile pe care aceasta le are în realizarea fizică a construcțiilor, privind materialele folosite, mecanizarea și industrializarea, ajungînd chiar și la sistemul de planificare, pentru că din această planificare se pot obține avantaje în realizarea rapidă a unui număr mai mare de apartamente. De asemenea ar trebui să se preocupe chiar de sistemele de stimulare materială, pentru realizarea unei calități mai bune a execuției.

Pe linia aceasta cred că ar trebui să trecem la analizarea condițiilor materiale pe care le are astăzi arhitectura în ceea ce privește posibilitățile de creație. Mă refer la următorul lucru: astăzi s-au creat posibilități foarte mari de studiu pe machetă, la scară redusă. În toate institutele de proiectări există ateliere de machete în care se studiază proiectele la scară redusă. S-au făcut în trecut — de un an, doi nu se mai fac — studii pe machete la scară naturală, s-au făcut, spre exemplu apartamente din materiale ușoare pe care se pot analiza anumite lucruri. Cred că este momentul să se creeze acele condiții materiale ca să se poată trece la studii pe construcții prototip, așa zise construcții experimentale. Sîntem criticați, de exemplu, că nu introducem materiale noi, din cele care se fabrică în mod curent și la noi în țară. Desigur, unele din acestea au deficiențe deocamdată, nu sînt puse perfect la punct; de pildă, materialele sintetice, materialele plastice, pardoseli, izolații din polistiren, materiale din lemn industrializat, materiale ceramice.

Într-adevăr, există o reținere în ceea ce privește introducerea acestor materiale. De ce? Pentru că pe de o parte exsită încă o insuficientă coordonare a aspectelor economice legate de introducerea lor. (După părerea mea, numai în mod aparent acestea sînt mai scumpe decît materialele întrebuințate pînă acum). Iar, pe de altă parte, reținerea există și din necunoașterea acestor materiale . . . Materialul respectiv trebuie asimilat în construcțiile pe care le realizăm sub forma de prototipuri, trebuie supus la probe în exploatarea normală. Nu să facem încercări pe unul sau doi metri pătrați, încercări în care nu se ține seama de toți factorii colaterali. Mie mi se pare că, cu ajutorul Uniunii noastre, vom putea să atragem atenția asupra necesității de a se acorda proiectanților — care manevrează astăzi sume enorme prin realizarea proiectelor lor — încredere și sumele necesare pentru realizarea unor lucrări-prototip, în care aceștia să poată conduce lucrările de la început pînă la sfîrșit, de la proiect și pînă la darea în exploatare, avînd astfel continuitate într-o anumită idee. În întreaga lume este cunoscut că se acordă sume foarte mari pentru realizarea de prototipuri în diferite domenii, nu numai în construcții. La noi în țară se acordă de asemenea o atenție foarte mare studierii unor probleme care în momentul de față nu sînt încă asimilate. De aceea cred că în activitatea Uniunii noastre poate figura și un asemenea obiectiv, anume crearea de condiții pentru ca proiectantul să ajungă la verificarea unor părți de proiect în construcții prototip. »

Arh. ION BERINDEI

« Tovarăși, noi nu ne-am preocupat suficient de aspectul orașului, în sensul aspectului în faza intermediară, din momentul actual pînă cînd va fi clădit integral sau cel puțin trei sferturi după cum este prevăzut în planurile de sistematizare.

Orașul nostru are astăzi un aspect civilizat, ordonat, pe anumite artere principale. Ceea ce pentru unii vizitatori care au venit la noi a oferit un exemplu de ordine, disciplină și chiar de artă.

Totuși sînt anumite colțuri din oraș care, dacă ar fi studiate de unul sau de un grup de arhitecți, ar putea fi îmbunătățite. Sînt unele clădiri care îmbătrînind se înfrumusețează prin patină. Sînt altele care îmbătrînind se urîțesc grație neglijențelor din timpul construcției lor . . . (. . .)

Deci o preocupare pe care trebuie să o avem de acum înainte este ca clădirile noi să servească și de suport pentru ridicarea etajelor și egalizarea unor niveluri, cel puțin pe arterele principale.

A doua problemă de armonizare este gîndirea bună de a acoperi calcane care încă desfigurează anumite artere pe care le considerăm aproape terminate . . .

Toate acestea dacă ar fi aranjate, completate, ar da o înfățișare mai terminată unor artere care de la început trebuie să aibă un aspect civilizat.

Continuarea arterei principale nord-sud constituie iarăși o problemă importantă, pentru că toate arterele bucureștene se opresc în anumite puncte. Artera nord-sud face direct legătura de la Ploiești, trecînd prin București, pînă la Giurgiu. Trebuie ca bucățica de la Piața Națiunii încolo să fie terminată în prima etapă, pentru a se degaja orașul, pentru a se limpezi strada Șerban Vodă și a continua această arteră cu toată puterea ei de circulație. (. . .)

O a doua problemă: chemarea arhitecților autori la modificările ce se fac clădirilor existente. (. . .)

Cred că ar fi bine ca arhitecții, autori ai unor clădiri importante sau, să zicem, valoroase, să fie chemați să contribuie sau să sfătuiască — în cazul că sînt mai bătrîni — completarea acestor clădiri, pentru a nu se ajunge la clădiri pocite.

Ce ar zice un sculptor, dacă un alt sculptor ar veni și i-ar modifica statuia? Ce ar spune un pictor, dacă un alt pictor ar veni și ar schimba culorile de pe tabloul primului?

Arhitecții au concepția lor și dacă opera respectivă se modifică, atunci ea trebuie să se modifice ținînd seama de gîndirea inițială a arhitectului, în caz că mai trăiește, bineînțeles.

O a treia problemă este păstrarea clădirilor noi așa cum au fost concepute, cu aspectul gîndit de arhitecți. Ca un exemplu, ne referim la o serie de clădiri cu logii, care au un oarecare ritm; acum însă unele logii sînt astupate, altele sînt închise cu geamlîcuri.

Ar trebui ca nu știu cine, poate o comisie, să vegheze la aceste schimbări, pentru că este inadmisibil ca pe un bulevard principal să existe o clădire gîndită cu logii, din care unele să fie astăzi deschise, altele 4 închise și alte 3 cu zăbrele. Consider aceasta ca o sarcină de viitor.

O a patra sarcină este aceea a zugrăvelilor. Zugravii au devenit un fel de arhitecți. Nu sînt rare cazurile cînd o clădire concepută monocrom — adică într-o singură culoare — este modificată. Zugravul o zugrăvește în bej, îi pune un chenar gri, vopsitoria o face în verde ș.a.m.d. În felul acesta, clădirea gîndită monocrom de arhitecți, în ansamblu, ajunge un fel de sorcovă. (. . .)

Gîndesc că foarte multe cartiere ar putea fi terminate din punct de vedere edilitar, pentru ca în momentul cînd clădirile sînt gata, să existe cel puțin o circulație valabilă împrejur. Se spune că aceste lucrări edilitare se strică în timpul construcției. Este adevărat. Totuși, îmi amintesc că pe vremuri cînd se făcea o parcelare, proprietarul nu avea voie să vîndă nici o parcelă, pînă cînd întregul teren care se parcela nu era pavat, lucrările edilitare nu erau terminate. Abia pe urmă se vindeau parcelele. Cred că ar fi bine ca măsura aceasta să fie aplicată și acum. (. . .)

Cred că nu ar fi rău să se organizeze o conferință a Uniunii arhitecților cu pictorii privind refacerea monumentelor istorice. (. . .)

Sala Palatului R.P.R. — Vedere

O expoziție a realizărilor tineretului, cu fotografii pe categorii de clădiri, cu numele autorilor, cred, de asemenea, că este necesară. (. . .)

Fiecare sculptor, fiecare pictor își semnează operele create. Fiecare mic tablou este semnat, fiecare sculptură este semnată. Ei bine ! O operă de arhitectură, care cere gîndire, care cere chibzuială, nu este semnată de arhitectul respectiv.

Nu este vorba să-i aducă clientelă. Nici nu poate fi vorba de clientelă sau de cîștiguri. Este vorba de satisfacția personală a tînărului care și-a pus amprenta pe acea clădire și care ar vrea să aibă mulțumirea ca marele public, poporul, să știe cine este autorul acelei clădiri, să spună: « asta este făcută de cutare, asta e făcută de de cutare, aceasta a fost gîndită bine, aceasta a fost gîndită prost ».

Nu știu dacă este un lucru irealizabil, dar cred că este interesant de încercat. (. . .)

Am observat recent un lucru care mi-a încălzit sufletul: tovarășul Nicolae Ceaușescu, prim-secretar al C.C. al P.M.R., luînd cuvîntul la întîlnirea cu oamenii de cultură și artă la 20 mai a.c., a menționat și pe arhitecți cînd a arătat contribuția adusă de oamenii de cultură pentru realizarea tuturor victoriilor obținute. A văzut just și pentru aceasta cred că trebuie să-i fim recunoscători. (...)

Socotesc că ideile exprimate și remarca făcută asupra noastră de către tovarășul prim-secretar reprezintă un imbold pentru tineret, pentru progresul neîncetat al activității arhitecturale, și ne dovedește că munca noastră aduce roade; noi ne angajăm a nu precupeți eforturile pentru a făuri și în viitor opere valoroase. Vom contribui cu tot sufletul la făurirea României socialiste sub conducerea Partidului Muncitoresc Român ».

Arh. ALEXANDRU IOTZU

« Doresc să prezint cîteva aspecte în legătură cu una din acuzațiile majore ce se aduc lucrărilor noastre din ultima decadă — monotonia — care ar rezulta din aplicarea stereotipă a acelorași rețete în ansamblurile noastre urbanistice, a repetării acelorași tipuri de clădiri de locuit și social-culturale (mă refer în special la școli și case

de cultură), a aceloraşi rezolvări de detaliu, în fine, la o extremă sărăcie de forme şi expresii plastice, lipsite de specificul culturii şi înclinărilor artistice ale poporului nostru.

Fără să fiu apologetul arhitecturii de vinacet, mi-aş permite totuşi să atrag atenţia din nou că realizările noastre arhitecturale au reuşit totuşi, datorită efortului depus de toţi colegii noştri, să capete o amprentă proprie, cu toate condiţiile uneori dificile în care ele au fost realizate.

Printre aceste condiţii aş putea cita : repetarea la infinit a aceluiaşi program (apartamentul cu 2 camere), avizele multiple, care uneori aduc la acelaşi numitor orice încercări noi şi deosebite ; timpul de proiectare extrem de scurt (s-a ajuns la 4 ore de apartament) ; mijloacele încă nestăpînite de mecanizare şi industrializare a construcţiilor ; calitatea slabă a execuţiei, datorită lipsei de materiale şi de mînă de lucru calificată ; intervenţiile uneori nefericite ale beneficiarului sau ale organelor locale în rezolvări de detaliu, cu prilejul execuţiei pe şantier.

Doresc totodată să atrag atenţia că fără a avea aceste condiţii dificile, în aceeaşi perioadă, multe din realizările artiştilor noştri plastici sînt mai stereotipe decît clădirile noastre de locuit.

Dacă lucrările arhitecţilor noştri, cu toată aparenţa de monotonie, au totuşi un caracter propriu, specific, atît felului nostru de trai de azi, cît şi culturii şi spiritului nostru naţional, aceasta se datoreşte în mare parte şi faptului că totalitatea arhitecţilor români sînt produsul unei şcoli autohtone şi este cazul aici să mulţumim dascălilor noştri care au depus în ultimii 50 de ani un continuu efort spre a ne insufla dragoste pentru profesiunea noastră şi a ne îndruma paşii spre crearea unei arhitecturi proprii poporului nostru.

Trebuie să mărturisesc că aprecierile laudative pe care am avut ocazia să le aud, mai ales din afară, cu prilejul consfătuirilor internaţionale de arhitectură, iniţial m-au surprins pentru că noi, arhitecţii romîni, nu considerăm că am reuşit să realizăm ansamblurile noastre urbane, unicatele social-culturale sau complexele industriale, la nivelul pe care l-am dori şi l-am putea atinge.

Aşa cum s-a menţionat în raportul prezentat la Conferinţă, este adevărat că nu s-au rezolvat totdeauna la un nivel corespunzător marile ansambluri urbane, cum ar fi de pildă reţeaua de circulaţie, neluîndu-se în considerare dezvoltarea rapidă a circulaţiei vehiculelor, spaţiile verzi şi anexele gospodăreşti, densitatea deseori foarte redusă a locuinţelor.

De asemenea, expresia plastică sau detaliile multora dintre unicatele noastre nu sînt suficient de adîncite, iar la unele ansambluri industriale, arhitecţii încă nu au reuşit să aducă aportul necesar pentru a le da acea justă rezolvare funcţională, rezolvare care să le permită să capete şi o expresie plastică satisfăcătoare.

Mi-aş permite numai să citez cîteva din posibilităţile de remediere, bine cunoscute de fapt de noi toţi, şi care cel puţin în parte puse în practică vor da sigur roade în viitor.

În primul rînd, consider că este necesară o dezbatere făcută cu mai mult curaj şi cu o mai mare frecvenţă a problemelor teoretice şi ideologice. Să încercăm să precizăm atitudinea noastră; căutările să nu mai fie întîmplătoare, ci fundamentate pe principii bine stabilite şi cunoscute de toată masa arhitecţilor.

O activare a schimbului de experienţă dintre diversele colective care lucrează în ţară va fi de asemenea bine venită şi va face ca Uniunea să-şi aducă aportul ei hotărîtor.

Va trebui să intervenim spre a elimina sau a anihila în parte şi celelalte cauze obiective care au dus la monotonie; mă refer în special la program. O mai mare varietate este absolut necesară. La ansamblurile urbane, sporirea numărului apartamentelor cu cîte trei şi patru camere va aduce un aport hotărîtor. Materialele de construcţii vor trebui să fie şi ele variate şi la preţuri accesibile. Este zadarnic să avem materiale noi, care însă nu pot fi folosite fiind prea scumpe. Tipizarea să fie efectuată numai în domeniul elementelor şi nu al unicatelor, spre a evita repetarea la nesfîrşit a aceloraşi clădiri.

În sfîrşit, să se sporească numărul orelor necesare pentru proiectare. De asemenea, eu consider că trebuie să fie revăzute şi normele, care în întrecere cu indicii de productivitate sînt anual reduse. Aceasta ar putea face ca butada unui coleg « să ne apucăm de altă meserie şi să proiectăm în timpul liber », să devină o realitate.

Sînt convins că prin efortul creator colectiv, pe care-l vom depune, atît la realizarea ansamblurilor urbane, cît şi a unicatelor, arhitectura noastră va reuşi să corespundă necesităţilor de trai şi aspiraţiilor noastre de viitor, astfel încît să ne putem mîndri cu operele noastre de azi, aşa cum ne fălim cu acelea ale străbunilor noştri».

Arh. NICOLAE SCULLY

« . . . Personal vreau să abordez problema arhitecturii specifice nouă românilor. Eu cred că noi am importat o dată, nu de mult, o arhitectură care nu ni se potrivea şi mi-e teamă că există primejdia să cădem din nou în greşeala aceasta şi să importăm nişte produse cosmopolite. Cred că în etapa actuală este mai important pentru noi să găsim o personalitate colectivă, naţională, românească, pentru arhitectura noastră, decît să căutăm o personalitate individuală, care va veni probabil mai tîrziu, dar în cadrul acestei arhitecturi a noastre, a tuturor.

În acest sens, cred că trebuie să căutăm în opera predecesorilor noştri nu esenţa, ci chintesenţa, adică tot ce este comun şi permanent, acel nu ştiu ce, acel ceva care dă un aer de familie. (. . .)

Tradiţia noastră arhitectonică nu este prea lungă şi nu are atîtea elemente din care să putem extrage acea chintesenţă de care vorbeam.

În al doilea rînd, cînd avem această tradiţie, ne trebuie o doză foarte mare de discernămînt, ca să scoatem din ea ceea ce trebuie şi să nu scoatem ceea ce nu trebuie.

În arhitectură sînt elemente care condiţionează ; unele sînt permanente : elemente geografice, climatice; iar altele sînt trecătoare : felul de viaţă, concepţia ş.a.m.d. Singurul lucru, pe care îl ştiu sigur, este că trebuie să căutăm acele elemente care sînt permanente şi nu pe acelea care sînt trecătoare. (. . .) ».

Arh. AUREL POP

« . . . Aportul nostru în construirea socialismului, aportul nostru în asigurarea unui nivel corespunzător de trai omului nou, constructor al unei vieţi noi, este unanim apreciat atît în ţară cît şi peste hotare.

Un volum tot mai ridicat din bugetul statului este alocat sectorului de construcţii. Acesta prinde viaţă, se materializează trecînd prin filtrul muncii noastre de creaţie. Calitatea materializării acestor investiţii este în mod firesc în funcţie de calitatea creaţiei, de modul cum ştiam să ne facem meseria, să ne urmărim, să ne punem în realitate proiectele.

Aici ar fi ceva de spus :

Uneori, şi din păcate adeseori, se minimalizează munca de creaţie, fiind înlocuită cu necesităţi locale presante de a vedea investiţia realizată, de a nu se pierde fondurile, dîndu-se astfel termene exagerat de scurte, termene în care nu numai că proiectanţilor nu le rămîne timp de documentare, dar nu-l au nici pe cel necesar transpunerii pe calc a primei idei. Încadrarea într-un astfel de termen scurt şi într-o valoare strict limitată, de cele mai multe ori cu totul insuficientă realizării temei propuse, duce la o calitate scăzută a muncii noastre de creaţie, la imposibilitatea de a ne achita în mod corespunzător de sarcina de răspundere, de încrederea pe care conducerea de partid şi de stat ne-o acordă.

Să depăşim faza de proiectare, să trecem pe şantier.

Sala Palatului R.P.R. — Vedere interioară

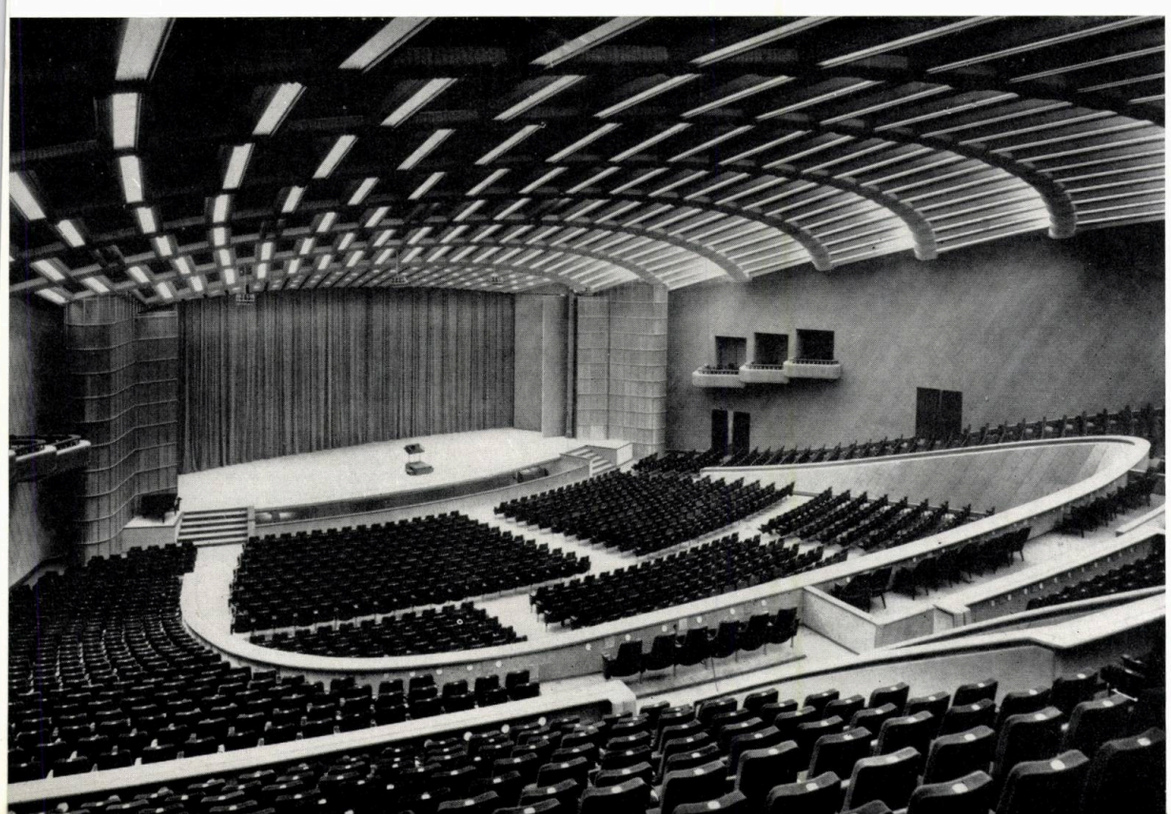

Constructorul este instrumentul, colaboratoru
transpune la scară reală, dă utilitate gîndirii n
Proiectul nostru primește calitate sau defect în
de cum înțelege să-și facă datoria constructorul
nu mai depindem întru totul de noi, ba dimp
uneori refacem total proiectul în funcție de acesta.
știinciozitatea constructorului, strădaniile depuse
și poate modul cum știm să colaborăm cu el asig
bună parte cheia succesului. Ori, tocmai în ex
avem foarte mult de pătimit. C.T.C.-urile, cum e
firesc, fiind organe plătite de întreprinderile con
toare, nu-și fac datoria, diriginții de șantier nu sînt
exigenți, mînă de muncă corespunzătoare califica
au totdeauna, un serviciu bun de aprovizionare lips
iată tragedia întregă.

Finisajele trecute în proiect nu le are, nu le-a
tîmplăria n-o poate face dublă, o vrea cuplată, parc
nu este cel pe care l-ai prevăzut, pentru că i s-a ter
repartiția și alte cîteva din acestea. Și iată, materiali
este alta decît a fost gîndirea. De ce ne-am stri
de ce am depus eforturi? Nu sînt pesimist, dar am in
puțin în această nuanță întunecată, influențat fiind
de studiul recent ce am avut de făcut în realizarea i
tiților din orașul Galați, cînd, mergînd pe șantie
documentare, am umplut un caiet întreg cu exe

Scriitorii își exprimă ideile, folosind un limbaj
o imagine plastic prezentată, o metaforă bine g
Noi ne compunem gîndirea din volume, volu
din materiale. Și aici este ceva de făcut.
puține materiale de finisaj la îndemîna arhitec
Se depun strădanii, se organizează expoziții,
trimit proiectanților prospecte. Dar industria nu proc
constructorul nu găsește materialele noi puse în c
mentație. Materialele noi trebuie bine analizate în
de a fi omologate. De exemplu, vinacetul și praful hidr

Ne sînt necesare mai multe materiale de finisa
aspect plăcut, cu durabilitate mare. Ați văzut cart
Țiglina I, dat în folosință de cca. 2 ani? Toate construc
sînt îmbătrînite prematur.

De o mare însemnătate în educarea gustului pe
frumos al maselor largi sînt lucrările decorative
completează și întregesc construcțiile. Multe aspect
acestei activități, precum și sublinierea importa
ei, le-a arătat tovarășul Brăduț Covaliu ieri. Aș vre
adaug că este deosebit de prețios pentru noi ca și m
artistului plastic cu care colaborăm să fie de bună cali
și aceasta poate fi ajutată printr-o exigență spori
comisiilor de avizare la care trebuie să dăm tot concu
și uneori să creăm chiar discuții publice.

Exemplul polemicii generate de proiectul pe
statuia lui Eminescu, executat de sculptorul Baras
este un exemplu bun și ar trebui urmat; urmat ș
privința decorațiilor care vor completa lucrările noa
și poate și în privința lucrărilor proiectate de noi.

Motivez acest lucru întrucît, personal, nu am p
aprecia în întregime ce s-a lucrat pînă acum la Ga

Socotesc ca deosebită lucrarea maestrului
Constantinescu la fîntîna din grădina publică, moza
maestrului Jules Perahim de la cinematograful din Țig
— care putea totuși fi puțin mai contrastant, va fi frur
obeliscul « Progresul » realizat de maestrul Petre Ba
dar nu mă conving mozaicurile inspirate de tehr
zgrafitto, realizate pe fațadele blocurilor A din ace
cartier și mai ales mă îndoiesc de eficiența plastic
unor decorații pe blocuri de locuit înșirate unul d
altul, una după alta, de-a lungul unui bulevard.

Revenind la munca noastră de creație, mărturis
că, pentru cei din Galați cel puțin, o mare greutate
întîmpinăm din lipsă de cadre. Știu că Uniunea arhitecți
nu ne poate da un ajutor efectiv, dar încadrînd acea
problemă în seria condițiilor absolut necesare unei des
șurări normale a profesiei, ne va sprijini poate, insistă
alături de noi la organele ce ne-ar putea ajuta.

Avem la Galați foarte puțini arhitecți, nici unul cu
de rutină. Sîntem cu toții tineri și nu găsim întotdeau
mijloacele de îndrumare pe linie profesională.

din dragostea pentru popor, din pasiunea pentru meșteșugul și arta noastră profesională, chemată să creeze bunuri materiale și valori estetice necesare întregii societăți — constituie pîrghia principală în îndeplinirea cu succes a sarcinilor ce ne revin.

Creșterea conștiinței și a răspunderii personale și colective, a disciplinei și perseverenței în urmărirea și îndeplinirea sarcinilor trasate, sînt factori importanți în formarea arhitectului de tip nou, om de știință, de cultură și artă, cetățean conștient și demn.

Pentru a putea răspunde în mod corespunzător încrederii pe care partidul și poporul ne-au acordat-o, prin uriașele fonduri ale investițiilor în construcții ce se fac pe întreg teritoriul țării, bazîndu-ne pe capacitatea noastră tehnică și științifică, pe inventivitatea noastră creatoare în rezolvarea optimă a funcțiilor multiple și complexe, pe măiestria noastră artistică, pe grija noastră pentru soluții economice, noi, arhitecții, trebuie să ne punem, atît personal cît și colectiv, prin organizația noastră de masă, Uniunea arhitecților, o serie de obiective a căror atingere ne va ajuta să corespundem măreților sarcini pe care le avem.

Cunoașterea temeinică a proceselor de viață și de muncă ce se desfășoară în cadrul arhitectural-urbanistic, pe care trebuie să-l construim, este o condiție de bază a reușitei unei proiectări. Această cunoaștere multiplă și complexă, arhitectul trebuie să și-o însușească printr-o serioasă documentare științifică la nivel mondial, prin contact direct și analize făcute împreună cu specialiștii și tehnologii din diferitele ramuri de activitate, prin contact direct și consultări cu cei care vor munci, vor locui, își vor îngriji sănătatea, vor studia sau se vor odihni în construcțiile pe care sîntem chemați să le proiectăm.

Fiecare temă de sistematizare sau de arhitectură ridică, pe lîngă probleme comune unor categorii întregi de proiecte, și o serie importantă de probleme specifice tehnico-edilitare, structurale, de instalații, de amplasament, de circulație, de ambianță, de expresie etc.

Arhitectul trebuie să studieze multilateral toate problemele, să pătrundă cu competență științifică și tehnică în esența lor, pentru a putea rezolva în proiectul ce-l elaborează cerințele, de multe ori contradictorii, ale diferitelor specialități și pentru a crea un tot armonios funcțional, structural, tehnic, economic și estetic.

Fiecare temă poate avea diferite soluții valabile din punct de vedere funcțional, structural, estetic și chiar economic. Arhitectul trebuie însă să studieze și să propună pe cele care folosesc metodele și mijloacele cele mai potrivite cu perioada economică în care se realizează, cu cerințele obiective ale amplasamentului, analizate în interdependență cu ansamblul și orașul, cu rolul și importanța specifică a construcției respective, cu influența factorului « timp ».

Programele pe care societatea noastră le pune în fața arhitecților pentru a fi rezolvate sînt, față de cele ale epocilor trecute, din punctul de vedere cantitativ și calitativ și al complexității funcționale și tehnice, de necomparat. De aceea, arhitecții noștri nu se mai pot baza numai pe cunoștințele acumulate în școală și în decursul unei experiențe proprii, mai mult sau mai puțin vaste. Se impune să avem o preocupare permanentă pentru ridicarea continuă a nivelului nostru profesional, cunoscînd temeinic și însușindu-ne critic și creator tot ceea ce pe plan mondial apare nou și avansat în domeniul vast al urbanismului și arhitecturii, al tehnicii noi și al noilor materiale, al structurilor moderne și eficiente, al industrializării construcțiilor, al problemelor și soluțiilor economice specifice.

Studiind de pe poziții marxiste problemele teoretice ce se dezbat pe plan mondial, vom putea face să progreseze generalizarea propriei experiențe din țara noastră și din celelalte țări socialiste, aducînd o contribuție originală și necesară dezvoltării teoriei arhitecturii în condițiile create de socialism.

Pentru aceasta, ridicarea nivelului ideologic și politic al arhitecților este cheia de boltă. Arhitectul, înarmat cu cunoașterea profundă a legilor de dezvoltare a societății, aplicînd creator marxism-leninismul în activitatea sa profesională, teoretică și practică, va putea înțelege esența fenomenului social, arhitectura și urbanismul și va fi în măsură să-și dezvolte măiestria sa profesională de pe poziții științifice și artistice conștiente.

Măiestria în arhitectură nu poate fi atinsă decît prin cunoașterea și inventivitatea armonioasă, dezvoltate și unitar aplicate în toate aspectele — tehnico-științifice, economice, sociale și estetice — ale fenomenului.

Una din sarcinile importante pe care le avem, care ne-a fost pusă în mod clar de conducerea partidului și care este urmărită cu interes de masa largă a poporului, este realizarea unei arhitecturi specifice țării și poporului nostru, specifice regiunilor și localităților, cu caractere diferite, variate, vioaie și legate de om și de natură. Trebuie să recunoaștem că poporul nostru are o bogată tradiție în arhitectură, populară și cultă, cu o puternică amprentă originală, cu forme și proporții geometrice desăvîrșite, cu logică și simplitate constructivă, cu un deosebit bun simț și înțelegere funcțională. Exemplele acestei arhitecturi românești stau mărturie a forței creatoare, a talentului, a simțului de măsură și de formă al poporului nostru.

Acest tezaur al tradiției arhitecturale ne încîntă și astăzi pe noi și pe străinii care au ocazia să le descopere. Este o datorie a colectivității noastre profesionale, o datorie patriotică și o problemă de demnitate să reușim să dăm arhitecturii contemporane a epocii socialismului în țara noastră, caracterul ei propriu, actual, care să reflecte trăsăturile noastre specifice ca țară și ca popor, care să reflecte esența orînduirii noi a umanismului socialist.

Referatul arată că nu prin copierea valorilor trecutului, dar nici prin ignorarea lor, se va putea ajunge la arhitectura specifică a zilelor noastre. Și sînt de acord. Dar vreau să mai adaug că nici prin copierea arhitecturii braziliene, japoneze sau americane nu se va putea crea arhitectura contemporană, specifică țării și poporului nostru.

Eu cred că cunoașterea profundă a valorilor tradiției, deslușirea esenței specificului ei, a modului de gîndire creatoare a meșterilor care au făurit-o, sînt căi care vor conduce pe arhitectul creator al zilelor noastre — împreună cu înțelegerea contemporană a fenomenului de transformare socialistă a țării, a elementelor esențiale ale noului ce se dezvoltă în țara noastră — la sursa adevărată a creației, la sinteza înțelegerii gîndirii valoroase tradiționale, pe o nouă treaptă, superioară, a gîndirii creatoare contemporane, specifice țării și poporului nostru.

La întîlnirea conducerii de partid cu oamenii de cultură și artă, la care împreună cu o serie de colegi am avut cinstea să particip, printre multe altele, am reținut și următorul lucru pe care l-a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în această problemă: « *Trebuie să mergem la izvor și nu la ulcior* ».

Și lucrul acesta se traduce limpede: trebuie să mergem la izvoarele creației și nu la pastișarea unor pastișe, fie că sînt ele ale tradiției noastre, fie că sînt ale arhitecturii contemporane japoneze sau braziliene. La izvorul creației trebuie mers. Tot ce a creat poporul nostru în trecut și în special în epoca socialismului, ne îndreptățește să fim mîndri și să avem încredere în forțele noastre creatoare, în gîndirea proprie, bineînțeles studiind critic și însușindu-ne tot ce a dat valoros cultura și arta mondială, tot ce dă valoros contemporaneitatea pe plan mondial din punct de vedere științific, tehnic și artistic.

Eu am convingerea fermă că geniul creator al poporului nostru va da, prin munca entuziastă a arhitecților noștri, arhitectura valoroasă și specifică a epocii socialiste în țara noastră ».

Arh. NICOLAE SPĂTARU

Vorbitorul a subliniat noile realizări obținute de țara noastră în domeniul industriei de celuloză și hîrtie, analizînd apoi rezultatele muncii depuse de proiectanții din Institutul de studii, experimentări și proiectare pentru industria celulozei, hîrtiei, fibrelor artificiale și valorificarea stufului (I.P.C.F.S.).

El a atacat problemele ridicate de amplasarea industriilor, relațiile industrie-locuințe, sistematizarea zonelor etc.

« Institutului nostru și în același timp și colectivului de arhitecți le-au revenit sarcini importante pe linia proiectării și a urmăririi execuției unor obiective complexe, care reclamau un volum mare de clădiri, construcții și instalații așezate într-un anumit sistem.

Pentru acesta s-a impus ca, de la începutul fiecărui studiu, să existe o preocupare deosebită pentru amplasament, încadrarea în zona industrială, organizarea teritoriului, apropierea de materia primă, apropierea de sursele de captare de apă — ca un specific al industriei noastre, mare consumatoare de apă — pentru relațiile cu orașul etc. (. . .)

Amplasarea marilor noastre unități industriale a ridicat problema studierii și rezolvării influențelor pe care le pot avea nocivitățile produse de industria chimică asupra orașelor și asupra zonelor de locuințe, din împrejurimi. S-a ajuns astfel — prin alegerea amplasamentului — la folosirea unor factori naturali ai reliefului zonei : combinatul de la Suceava așezat în depresiune față de oraș ; la Călărași și la Brăila s-au folosit unele masive naturale de verdeață de pe malul opus al Dunării.

Pentru complexul industrial de la Brăila, s-a întocmit un studiu de specialitate în vederea determinării zonelor de influență nefastă ale nocivităților emise de industrie, studiu care a arătat necesitatea introducerii unor instalații speciale de neutralizare și micșorare a nocivităților precum și necesitatea analizării mai atente a zonelor și spațiilor verzi. (. . .)

Se poate spune că lărgirea acțiunii de sistematizare a zonelor de către arhitecți, împreună cu alți specialiști și economiști, experiența ce am cîștigat-o în acest domeniu pînă în prezent, ca urmare a ritmului din ce în ce mai rapid de industrializare a țării, duc la realizarea unor importante economii în investițiile industriale și orășenești, în cheltuielile de exploatare, contribuind astfel la creșterea eficienței economice a investițiilor, pe ansamblu și în relațiile cu zona de locuit și orașul. (. . .)».

Arh. MIHAIL CAFFÉ

« . . . M-am gîndit să subliniez unele aspecte care ar trebui poate clarificate în discuțiile noastre, aici în cadrul Conferinței, cît și în discuțiile de creație pe care le purtăm și pe care ar trebui să le purtăm cît mai des. Problemele care ne frămîntă astăzi și care au format greutățile cele mai mari, subliniate atît în raport, cît și în discuțiile de creație care au avut loc pînă acum, trebuie să le elucidăm sau să încercăm să le elucidăm, ele constituind unele din sarcinile noastre și unele din aspectele noastre de profil profesional.

Mi se pare că ar trebui să se spună și să se lămurească, în primul rînd, faptul că arhitectura este o latură a producției materiale și direct dependentă de organizarea economiei naționale, de legile dezvoltării planice proporționale și de alte legi ale economiei socialiste, și că acest fapt determină și creează baza obiectivă materială pentru înțelegerea fenomenului de arhitectură pe baze realiste și nu pe baze subiective.

Arhitectura este legată de organizarea economică și de baza materială; producția influențează și determină în mod direct, atît elaborarea temelor funcțional-constructive, cît și realizarea obiectelor construite.

Dar între aceste două etape — de elaborare a temei și de realizare materială a obiectului — se află un segment al întregii opere, care este concepția de arhitectură.

Procesul creației arhitecturale apare, prin urmare, într-un flux continuu, care își are originea în producția materială și finalizarea tot în producția materială.

De aici apar metodele și caracterele specifice ale creației arhitecturale, iar la rîndul lor, în aceste metode apar și contradicții, care, după mine, ar trebui să fie considerate ca motorul dezvoltării creației arhitecturale și anume, contradicțiile dintre latura obiectiv-științifică ce decurge din cerințele, din ancorarea în realitățile materiale, și latura subiectiv-artistică ce decurge din faptul că arhitectul este un individ cu personalitatea, cu gîndirea lui proprie.

De modul în care fiecare arhitect rezolvă aceste contradicții, mi se pare că depinde, de fapt, stilul unui autor, al unei școli și este foarte greu să stabilim, este foarte greu să putem spune că este just să tratăm cu sensibilitate artistică o rezolvare științifică, tehnico-funcțională sau o rezolvare a unei viziuni artistice, în cadrul unor date științifice tehnico-economice inițiale.

Este o diferență de punct de vedere, a cărei importanță mi se pare că este uneori exagerată și care cred că nu există de fapt în realitate.

Istoria mai veche sau mai nouă arată că din ambele poziții, creatorii, dacă sînt serviți de talent, ajung la o arhitectură închegată, înmănunchind toate dezideratele pe care le cunoaștem.

Mi se pare că această latură a aportului personal, subliniată aici într-un fel de tovarășul profesor H. Maicu, mai ridică și alt aspect : acela că, în acești 12 ani, de cînd ființăm ca un corp profesional închegat, s-a petrecut un proces important de maturizare, de cîștigare de experiență, de luminare a scopurilor și a metodelor noastre, specifice cunoașterii noastre de astăzi, și că atunci cînd discutăm rolul și rosturile organelor de îndrumare ar trebui să ținem seama și de acest lucru : că etapa inițială sau de început, de rodare cu nevoile, cu metodele de lucru, într-o organizare de stat socialistă, este astăzi depășită, este îndeplinită și că poate în acest sens ar fi de luat în considerare o funcție mai directă a proiectantului, o trecere mai integrală asupra lui a răspunderii față de opera pe care o are de conceput.

Un alt aspect, pe care aș fi vrut să-l ridic și care cred că ar trebui să ne ofere subiect de meditație, este antagonismul aparent sau neaparent dintre tipizare și varietate.

Deocamdată, se pare că în practica noastră curentă, singura rezolvare, care stă la îndemînă, apare posibilă și se caută în permanență, este aceea a soluției urbanistice. Adică, realizăm varietatea și individualitatea ansamblurilor, printr-o îmbunătățire a formelor de compoziție urbanistică, și a unor soluții arhitecturale de detalii, care scapă încă industrializării, care nu au încăput încă în « ghiarele de oțel » ale industrializării.

Cred că trebuie să analizăm în mod serios acest lucru și concluzia care decurge din toată această discuție mi se pare că nu constă în faptul că industrializarea ar fi antinomică cu varietatea, ci că nivelul redus de industrializare, de care noi dispunem astăzi, ne împiedică a realiza această varietate. Numai o producție industrială de o mare productivitate, cu capacități de realizare a unor sortimente foarte variate, și cu agregate extrem de perfecționate ar putea asigura adevărata varietate și creștere corespunzătoare a volumului de construcții.

Deci, nu industrializarea frînează varietatea, ci — așa cum s-a dovedit și în alte părți — foarte puțina industrializare de care dispunem și modul încă mecanic în care înțelegem industrializarea.

De exemplu : noi considerăm că dacă trecem la o construcție mai dezvoltată de clădiri de locuințe din panouri mari, aceasta înseamnă că toată țara românească va fi acoperită cu proiectul tip nr. 1013, deși se poate imagina că la șantierele cu durată de execuție de 4—5 ani, adică

cu 2000—3000 apartamente, concepția unor poligoane de panouri mari ar permite individualizarea ansamblurilor respective, fără obligația de a repeta același lucru la cîțiva kilometri sau chiar în alte orașe.

Pentru a înlătura monotonia de tipizare este nevoie să existe în primul rînd premizele obiectiv-materiale ale unei varietăți. Ne izbim mereu de această monotonie, inevitabilă.

Faptul că locuințele se construiesc fără o destinație precisă determinată anterior concepției tematice, face ca să apară puțin probabil că oricît de mare ar fi sortimentul de apartamente, ele să coincidă la repartiție cu infinita varietate a tipurilor de familii cu caracteristicile lor sociale și psihologice.

Deci, în momentul de față, în situația concretă în care ne aflăm, am putea vorbi despre o varietate sub raport cantitativ statistic, adică de o gamă de apartamente, pornind de la media acceptabilă. (. . .)

Nu cred însă că avem premizele reale ale unei varietăți calitative, înțelegînd prin aceasta modul de distribuție interioară a locuinței și de organizare a spațiului locuibil.

Cerința varietății, așa cum se pune astăzi, este prin urmare o cerință în special de ordin vizual, de suprafață.

Spunem: « să nu arate la fel Galații cu Hunedoara » și nu spunem « să nu fie la fel Galații cu Hunedoara ».

Cele cîteva succese de individualizare, de « amprentă» personală, obținute la Balta Albă sau Suceava, sînt în fond variații compoziționale, de sistematizare, de finisaj, de detaliu pe o temă identică.

Este bine să analizăm acest lucru cu luciditate pentru a nu ne amăgi. Limitele acestei varietăți sînt identice cu posibilitățile creatoare ale fiecărui proiectant, susținute evident de o pricepere echivalentă de a depăși dificultăți tehnico-economice.

Cerința unei varietăți de fond poate însă să ne ducă mai departe. Ea se traduce prin realizarea de clădiri și ansambluri experimentale — pe care astăzi nu le facem — pe teme mai variate, care, deși sub raportul cerințelor actuale pot apărea nereale, vor reprezenta linii de dezvoltare în viitor. De exemplu, anumite structuri pe schelet sau folosirea oțelurilor speciale par să permită ca, în limitele acelorași plafoane, să se obțină sporuri de suprafețe utile și o oarecare reorganizare a spațiului interior.

Cîteva procente din totalul investiției în construcția de locuințe ar permite o activitate experimentală mai amplă, atît sub raport constructiv, cît și sub raport funcțional și estetic.

Trebuie să cădem însă de acord cu experimentul arhitectonic. Spre deosebire de alte experimente — în domeniul fizicii sau chimiei — experimentul arhitectonic are drept obiectiv final omul și de aceea trebuie să punem acestui experiment condiția să asigure procesul de locuire normal.

Dar eu aș zice doar atît: să nu încercăm să facem ca studiile și proiectele noastre experimentale să intre în patul lui Procust al obișnuințelor noastre de astăzi.

Totuși, în ceea ce privește concepția asupra locuinței este necesar să precizăm că ea se află încă și se va afla multă vreme sub primatul necesităților cantitative. Eu cred că ar fi bine să cunoaștem și să recunoaștem acest lucru: concepția asupra locuinței se află sub primatul necesităților cantitative, în ceea ce privește spațiul, și al celor calitative, în ceea ce privește finisajul și echipamentele. Orice experiment, menit să aducă o mai subtilă diferențiere a proceselor de locuire, va conduce — așa cum arată deocamdată ultimele noastre studii — la plusuri de suprafețe utile și deci la o reducere a numărului de apartamente în cadrul unei constante a volumului construit.

Așa cum am arătat și altă dată, convingerea mea este că în această direcție mai avem nevoie de multe și îndelungate mici acumulări cantitative pentru a ajunge la o nouă calitate a tipului de locuințe. Apariția apartamentului de o cameră, îmbunătățirea combinațiilor și tipurilor de clădiri reprezintă asemenea dovezi ale progresului.

Totuși, această convingere nu trebuie să ne împiedice să căutăm să descifrăm sarcinile viitorului apropiat. Între experiență și mecanismul din ce în ce mai bine rodat al locuinței actuale și unele anticipări mai hazardate, pot rezulta fragmente de rezolvări noi și realizabile.

De aceea, cred că trebuie să urmărim, pe de o parte, îmbunătățirea continuă a locuințelor în detalii, finisaje, echipare etc. și, pe de altă parte, să realizăm cît mai grabnic și cît mai concludent construcții de locuințe experimentale.

Am impresia că în acest domeniu, spre deosebire de alte discipline, arhitectura și construcția noastră de locuințe este într-o măsură de nepermis rămasă în urmă. Cred că Uniunea arhitecților poate iniția o serie de acțiuni menite să contribuie la rezolvarea acestor probleme.

În sfîrșit, aș vrea să subliniez un alt aspect care cred că trebuie lămurit, un aspect privind teoria — justă în linii mari — a cadrului lărgit pe care urbanismul modern și în special cel socialist îl dă noțiunii de locuire.

Se spune poate prea des și se mizează poate prea mult pe rezolvarea în cadrul vieții sociale a unor funcțiuni domestice, ceea ce duce la modificări foarte serioase în funcțiunea locuinței. Desigur că o parte a alimentației, curățeniei și unele activități recreative pot fi rezolvate treptat mai bine și mai economic în cadrul deservirii colective. Totuși, cred că locuința își va păstra esența de spațiu intim, de cămin, atîta vreme cît va fi legată de noțiunea de familie.

Spun aceasta pentru a preveni (dacă e nevoie) împotriva unor exagerări primitiv-comuniste și a tendinței de a limita spațiul locuibil la o funcționalitate îngustă. (. . .)».

Arh. DRAGOȘ POPOVICI

« . . . Trebuie să mărturisesc că activitatea filialei Cluj a Uniunii arhitecților a fost mult sub posibilități. Nu cred că este cazul să analizez critic și autocritic toate aspectele. Aș vrea să amintesc cîteva din cele mai esențiale, care ar putea constitui eventual un îndrumar în activitatea viitoare a filialelor și în modul de coordonare a activității filialelor de către comitetul Uniunii arhitecților.

Consider că îndrumarea primită din partea comitetului Uniunii a fost insuficientă, atît pe plan organizatoric, cît și pe plan teoretic și ideologic. Aceasta reprezintă o parte a cauzelor care au determinat lipsa în activitatea arhitecților din provincie, pe linia pe care noi vrem să o dezvoltăm în cadrul organizațiilor noastre obștești. (. . .)

Pentru ca activitatea desfășurată de Uniune să devină o activitate valabilă pe plan național, afirmată la fel de realizările de la București și de la Suceava, ca și de cele de la Cluj sau Hunedoara, este necesar să se imprime cu mai multă convingere și hotărîre o viață proprie acelor activități restrînse și resfirate în toată țara, pe care le constituie filialele și cercurile. Această acțiune implică o serie de probleme, a căror rezolvare cade fie în sarcina Uniunii, sau direct în sarcina comitetului ei, fie în sarcina altor organe cărora Uniunea le-ar putea face propuneri.

Sînt cîteva aspecte mai întîi de ordin organizatoric al producției. Majoritatea arhitecților din filiale sînt arhitecți care lucrează efectiv în proiectare. Este semnificativ faptul că, din volumul de proiectări pentru construcții de locuințe și clădiri social-culturale, un procent însemnat (peste jumătate, poate mai mult de jumătate) se efectuează în afara Capitalei, însă de către un procent de arhitecți reprezentînd mult sub un sfert din numărul arhitecților care lucrează efectiv în această problemă.

De aici rezultă o serie de necesități: arhitecții să vină să lucreze în cadrul acestor unități dispersate pe întreaga țară, să fie mai aproape de problemele care se cer rezolvate. Sîntem convinși că cei care vor veni cei dintîi vor fi arhitecții tineri. . .

Este cazul ca acești arhitecți tineri să fie mult mai convinși de rolul pe care îl au ei în dezvoltarea arhitecturii, să fie mai pătrunși de importanța misiunii lor. Aceasta ridică probleme de învățămînt și constituie totodată o sarcină pentru noi, cei mai vîrstnici, care trebuie să-i învățăm, să-i ajutăm să se dezvolte, să-și formeze o experiență și o educație profesională.

Pentru dezvoltarea activității filialelor, ridicarea lor pe o treaptă superioară, consider că este necesar să se stimuleze sub toate formele spiritul creator al arhitecților care lucrează în afara Capitalei. Și unul din primele mijloace care ne stau la îndemînă în acest sens cred că este întărirea responsabilității arhitectului în munca de creație. Această responsabilitate este acum puțin cam scăzută, ca urmare a unor cauze diverse care s-au mai arătat aici: avizări, normative, plafoane, unele într-adevăr cu un caracter obiectiv, altele cu un caracter subiectiv, unele prost înțelese și luate ca justificare pentru acoperirea responsabilității proprii.

Cred că este necesară, pentru dezvoltarea activității de creație, o completare a profilului profesional al arhitecților.

Se discută foarte mult și de pe poziții foarte diferite despre indici, norme, plafoane, preț de cost, avize și altele, fără să existe însă suficient bagaj teoretic pentru a aborda aceste probleme.

Arhitectul care în momentul de față nu este un bun economist în construcție, nu poate aborda aceste probleme de pe poziții juste și aceasta cred că este în primul rînd o sarcină a învățămîntului, de a crea dragostea arhitectului, atît pentru frumos și pentru rezolvarea funcțiunii, cît și pentru rezolvarea economică și mai ales pentru studierea tuturor căilor de dezvoltare a economiei construcțiilor. (. . .)

În altă ordine de idei, consider că Uniunea și-ar putea asuma rolul de dezvoltare a bazelor teoretice ale unor probleme profesionale curente ale meseriei noastre. . .

M-aș referi la problemele sistematizării urbane și ale sistematizării teritoriale, probleme de viitor ale concepției de arhitectură; cel puțin pentru noi, bazele teoretice pe care clădim proiectele noastre sînt încă insuficient cunoscute.

Cred că Conferința poate cere comitetului care va fi ales ca activitatea profesională a Uniunii noastre să capete o dezvoltare cît mai largă, împinsă spre toate colțurile țării, pentru a ridica într-adevăr în mod uniform, la nivelul pe care îl dorim, creația de arhitectură, munca de arhitectură și realizările de arhitectură din întreaga țară. »

Arh. HORIA HUDIȚĂ

« . . . Dacă este sau nu necesar să facem arhitectură « tradițională », este o întrebare al cărei răspuns trebuie căutat nu în domeniul limitat al arhitecturii, ci analizînd fenomenul in extenso, în contact cu celelalte manifestări ale vieții materiale și spirituale a oamenilor.

Omul ca produs social total, ca rezultantă a unui bagaj material provenit din filogenia lui în toate manifestările sale, exprimă evoluția și combinația elementelor de bază din care a provenit. Nu poate apărea noul din nimic. Realitatea nouă conținută în fiecare fenomen este rezultatul ciocnirii componentelor din care provine.

Omul are înmagazinat un imens bagaj de elemente materiale din grefarea în natură a embrionului primar; în domeniul psihologiei are înregistrat pe bandă o infinitate de imagini și idei, al căror sumum îl determină pe el ca unitate, ca existență spirituală în natură. Purtînd în spatele său imagini din copilărie, obiceiuri, mod de viață, idei, însăși limba pe care o vorbește, el este în mod firesc, vrînd nevrînd, tradițional. El păstrează și selecționează din aceste imprimări primare ceea ce rezistă în lupta cu elemente noi, noul adevărat de fapt fiind o sinteză între noul accidental, anarhic, și formele anterioare ale vieții, căpătînd în urma exprimării sale, ca rezultat al acestei contradicții, caracter de lege, pe o anumită etapă.

În acest sens, dacă am vrea să negăm tradiția, necesitatea ei în arhitectură, ar însemna să încercăm să infirmăm o lege evidentă a naturii.

Cred că nu putem să afirmăm că tradiția nu e necesară, acest lucru fiind evident imposibil, ci numai care e modul de a selecționa, a pune în luptă cu elementele noi, ceea ce era încetățenit ca adevăr pentru o etapă anterioară.

Analizînd fenomenul în domeniul general al psihologiei oamenilor și al vieții materiale, se observă un anumit raport cantitativ între om și tradițional. Modul de viață și de a gîndi contemporan este rezultanta unor elemente care ne-au determinat anterior, elemente pe care s-a grefat noul, necesar viabil și adevărat.

Corespunzător acestei realități materiale, sub același aspect cred că se situează problema și în arhitectură.

Noi avem înmagazinate imagini din copilărie, cu anumite obiceiuri, cu un anumit cadru spațial provenit din natura în care ne-am născut, cu povești, basme, colinde, port național etc., la care vibrăm, dar vibrăm într-un anumit grad, altul decît la necesitățile noastre curente, din ziua de azi, teatru, cinematograf, magnetofon, himera auto, costumul simplu și elegant, estetica lapidară, manifestată peste tot în evoluția formelor. Aceasta înseamnă că în arhitectură e necesară reflectarea aceluiași raport dintre nou și tradițional, ca în însăși viața noastră.

Stabilirea acestui raport, exprimat concret în opera de arhitectură, este o problemă complexă, delicată, problemă pe care o rezolvă însăși capacitatea creatoare și sensibilitatea arhitectului creator. Pentru a o face însă, e necesar, înainte de toate, să-și pună problema în acest sens, și trebuie să și-o pună în mod obligatoriu.

Cum s-ar rezolva problema practic? Cum trebuie preluată tradiția poporului nostru în arhitectură? Cred că posibilitățile sînt nelimitate. Totul constă în a stabili modul de reflectare a adevărului naturii în arhitectură. Dacă în mod spontan, la originile ei, arhitectura era expresia unor rezolvări strict constructive, funcționale, ca de altfel și alte forme ale obiectelor materiale, unelte, obiecte de uz casnic etc., ulterior aceste elemente rezolvate la limita adevărului, necesarului, au început să capete rezolvări armonioase, să capete proporții, să apară relații ritmice geometrice, ordonatoare ale aspectului; a apărut complexitatea contrastelor, a relațiilor multiple cantitative și calitative. S-a definit frumosul. Frumosul n-a apărut ca un rezultat automat al rezolvării utilitare, constructive, ci de cele mai multe ori ca introspecție într-o serie de observații generalizate asupra naturii, observații transpuse și grefate pe obiectul nou creat. Geometrismul decorațiilor primitive demonstrează aceasta suficient. Observînd evoluția culturii pînă în zilele noastre, fenomenul continuă în același mod. În arhitectura tuturor timpurilor s-au exprimat elemente proprii unui anumit sistem constructiv, în alt sistem constructiv. Arhitectura antichității reproduce evident formele proprii arhitecturii în lemn. Arhitectura japoneză face astăzi același lucru cu dezinvoltură. Toate acestea demonstrează independența relativă a formelor.

Fenomenul e posibil și de fapt generalizat în exprimarea frumosului, aceste forme fiind o reflectare a anumitor adevăruri materiale anterioare, exprimate astăzi transformat, sublimat.

Mulți spun că nu putem aborda problema tradiției decorativist, că nu putem lua niște elemente vechi și să le lipim pe o construcție nouă. Alții spun că trebuie preluată « atmosfera ». Alții spun că trebuie învățat modul cum și-au pus problema maeștrii anteriori și nu a prelua « atmosferă » sau « decorații ».

Cred că adevărul nu stă într-o anumită direcție din cele enumerate.

Cred că toate aceste modalități de a te adresa arhitecturii tradiționale sînt posibile și pot duce în ansamblul lor la rezolvarea problemei. Esențialul este însă a stabili doza, proporția în care apar decorațiile, « atmosfera » preluată sau modul de gîndire al vechilor maeștri.

Modul cum se suprapun aceste preluări pe fondul general al arhitecturii contemporane, felul cum se face sinteza, sînt probleme dificile.

Sînt programe în care e posibilă rezolvarea acestei sinteze. Construcțiile joase pot aminti prin factura lor arhitectura populară. Varul alb, fereastra « împușcată », cornișa simplă, acoperișul sau amintirea lui, relațiile dintre materialele din arhitectura tradițională se pot grefa pe teoriile moderne generale ale continuității spațiului, ale integrării organice în cadrul natural, ale independenței formelor, ale realizării senzației de mișcare, ale contrastelor lapidare etc. Programele și rezolvarea lor în rapel tradițional mai pot corespunde unor realități materiale și spirituale contemporane, care conțin ele însele elementele tradiționale de care am vorbit mai înainte. Dar sînt programe, în general comasate în mari conteinere, ca locuințe, birouri etc., care prin însuși modul de rezolvare a funcțiunii lor nu au nimic tradițional și, ca atare, arhitectura care le exprimă nu poate fi tradițională.

Nu este tradițională comasarea umană în aceste conteinere, dar este o imperioasă realitate și necesitate contemporană. Nu putem să facem aceste construcții ca bisericile, nici să le acoperim cu ocnițe, arce sau farfurii; superioare comandamente materiale, economice, ne opresc să facem aceasta și dacă am face-o, ar fi artificial.

Avînd în vedere cele observate, consider că problema tradiției nu trebuie să ne-o punem autodeliberat, pentru că ne-o pune însăși viața. Dar modul de rezolvare a problemei se poate face numai avînd o poziție realistă, elastică, analizînd programele de la caz la caz și rezolvînd aceasta unde e posibil și nu cu orice preț.

Cred că dotările marilor ansambluri, clădirile reprezentative, se pretează la acest mod de a pune problema; dar a o extinde la întreaga arhitectură este o eroare demonstrată de chiar unele realități materiale ca: necesitatea industrializării, tipizării și economicității construcțiilor de mare serie.

De altfel, repet, concentrarea aceasta a populației în construcții cu multe niveluri nu are nimic tradițional sau specific național, este un fenomen material nou, pe plan mondial, cu modul de rezolvare tehnic-material similar în întreaga lume. Ca atare, consider că nu poate duce la rezolvări tradiționale, specific diferite.

Desigur nu înseamnă că în aceste programe se poate manifesta lipsă de originalitate, ci din contră, în limita realităților impuse de tehnica și economia contemporană, ajutați de modul general al teoriilor estetice contemporane, să creăm noul fără adresă neapărat tradițională.

Ne rămîne totuși un cîmp enorm de creație specifică, originală și tradițională în construcțiile legate de pămînt, prin natura programului, a funcțiunilor și a însești formelor pe care le generează rezolvarea lor ».

Arh. HARALAMBIE COCHECI

« . . . Odată, la planșeta de lucru în cadrul D.S.A.P.C.-Timișoara făceam eforturi deosebite să dăm o oarecare varietate într-un ansamblu, folosind două tipuri de blocuri. Unul din colaboratori a spus: « N-o să reușim. Cu două note și un trombon nu se poate face o simfonie ».

Se pare că ceva este adevărat. Dar nu numai numărul insuficient de tipuri poate să ducă la monotonie. Această eliminare a monotoniei ar trebui să pornească de la sistematizare. Eu aș vrea să-mi exprim îngrijorarea că în ultimul timp arhitecții noștri merg pe o linie de minimă rezistență.

Am ajuns la niște formule de grupe de locuit și de microraioane care încep să se repete, să se asemene. Ceea ce văd în revista «*Arhitectura R.P.R.*» la Constanța, găsesc și la mine la Timișoara.

De ce merg oamenii pe această linie de minimă rezistență poate că este ușor de înțeles. Le e frică de avizări. Ei spun așa: « Asta s-a mai făcut, s-a acceptat, avem garanția că se va aviza ».

Și facem lucrul acesta uneori în mod conștient, sub aspectul stringent al cerințelor de realizare a investițiilor. Noi, cei din D.S.A.P.C.-uri, sîntem foarte legați de termenele investițiilor. Aproape că nu mai avem timpul să reflectăm la problemele teoretice. Știm un singur lucru: proiectul trebuie predat, lucrarea este o sarcină de plan și orice întîrziere periclitează, aduce o serie de consecințe în economia națională.

Evident că în această direcție, un rol important îl are Uniunea arhitecților, îl au forurile de avizare care ar trebui să fie mai elastice — așa cum s-a spus aici — în înțelegerea ideilor din anumite proiecte, să le stimuleze pe cele care sînt noi și bineînțeles să le frîneze pe cele care ar reprezenta un pericol evident în rezolvarea construcțiilor. (. . .)

Referatul a arătat pe bună dreptate că dorim să imprimăm arhitecturii noastre un caracter specific, o amprentă proprie. N-am putea spune că arhitectura noastră este lipsită de acest caracter. Eu consider că îl are. Însă nivelul la care am ajuns nu-i dă acea strălucire necesară. Sigur că găsirea acestui specific național implică în primul rînd acea îmbinare organică pe care trebuie să o găsim între particularitățile conținutului și mijloacele de exprimare. Pentru noi, conținutul în arhitectură este viața, viața cu toate aspirațiile ei, cu toate năzuințele ei, demnitatea omului, dorința lui de ridicare sufletească. Pentru toate acestea trebuie să găsim forme de exprimare în arhitectura noastră.

Nu e ușor. Mi-aș permite să spun că nu este numai un proces complex, dar este și de durată. Pentru realizarea lui, în afară de dragostea pe care o manifestă toți arhitecții de a ajunge la aceste rezultate, avem nevoie și de timp de studiu. (. . .) ».

Prof. arh. LADISLAU ADLER

« Aș dori desigur să vorbesc despre arhitectura industrială, evitînd pe cît posibil să fac propagandă pentru specialitatea noastră, specialitate a 400 de arhitecți, aproape o treime din membrii Uniunii arhitecților care activează în acest domeniu. Consider — și părerea nu este numai a mea — că aceștia au făcut un salt calitativ uriaș lăsînd de o parte aspectul cantitativ, ținînd seama că acum 12 ani eram numai 40—50 de arhitecți « industriali ».

Arhitectura industrială, cea mai tînără ramură a arhitecturii, are și a avut un rol important, contribuind cu succes, aș putea spune, la creșterea economiei naționale, la ridicarea nivelului de viață orășenească. Rolul și răspunderea arhitecților s-a dovedit deosebit de mare; ei au avut un aport serios în dezvoltarea mijloacelor de producție, a construcțiilor menite să adăpostească acele unități de producție ce realizează bunurile materiale de care avem nevoie, asigurînd un nivel de viață mult mai ridicat decît în trecut. (. . .)

Ce importanță au aceste obiective o pot afirma cei care nu lucrează nemijlocit în cadrul proiectării industriale, dar simt influența industriei prin amplasarea ei în cadrul orașelor, simt schimbările radicale pe care le aduce după sine apariția acestor obiective, ca potențial economic, tehnic și de deservire, ca elemente noi variate de arhitectură, elemente ale peisajului, ale mediului urban.

Socotesc că există un aport original al arhitecților în acest domeniu, că realizările noastre sînt deosebite și specifice, ele reprezentînd o mîndrie pentru noi toți.

În ceea ce privește distribuția armonioasă a forțelor de producție, consider că aportul arhitecților este deosebit în ridicarea unor regiuni înapoiate, a unor orașe ca Vaslui, Tr. Măgurele, Suceava, Slatina ș.a., care primesc altă viață, alt aspect, altă arhitectură, alt nivel cultural și economic.

Apreciez că și în ce privește problema amplasamentelor, a alegerii celui mai favorabil loc pentru întreprinderile industriale — element esențial al planului de sistematizare — noi putem să ne mîndrim cu aportul nostru. De asemenea și cu crearea și sistematizarea unui număr însemnat de peste 30 de zone industriale, studiate, organizate și care prind viață zi de zi . . .

Aceste realizări și multe altele, comparate cu ceea ce am putea vedea că s-a făcut în străinătate în țările puternic industrializate, ne dau toată latitudinea să ne mîndrim cu aportul creator al arhitecților.

Nu pot să nu subliniez alte cîteva aspecte ca: realizarea unor serii de complexe agricole cu totul inedite, adevărate industrii cu caracter agricol, sau unități agricole cu caracter industrial, unde an de an se produc în cantități din ce în ce mai mari produse alimentare indispensabile oamenilor. Vorbesc de marile complexe care produc anual sute de mii de porci îngrășați; vorbesc de acele unități care produc 1,5 milioane sau mai multe milioane de pui pe an, pentru populația orașelor noastre.

Toate aceste probleme noi ale arhitecturii industriale se leagă organic de aportul nostru în ceea ce privește comasarea unităților industriale și prefabricarea uzinată a elementelor de construcții la o scară deosebită care reprezintă, de asemenea, o mîndrie a arhitecturii industriale românești. (. . .)

Există însă și unele aspecte, unde nu am reușit să atingem nivelul mondial necesar.

Mi se pare că trebuie încă să mai gîndim, să mai analizăm și să mai discutăm, într-o serie de probleme care se leagă de problema aspectului, a arhitecturii de interior, de încadrarea în peisaj a unităților industriale. (. . .)

Față de nivelul tehnicii avansate, pe care am reușit să îl introducem la noi, față de produsele din ce în ce mai valoroase care se realizează în serie mare, formele de exprimare, estetica arhitecturii industriale nu este la nivelul mondial.

N-am folosit în mod corespunzător nici aportul artelor plastice. Încercările de la uzinele « Danubiana » dovedesc acest lucru. N-am folosit nici toate materialele pe care le avem și poate de multe ori am subordonat problemele de estetică, problemelor strict înguste, tehnice sau economice. Desigur că astfel de probleme nu pot fi realizate pe linia unor directive, a unor indicații pe linie de stat, prin normative și altele asemenea.

Aici cred că Uniunea arhitecților ar putea avea un rol deosebit, ar putea să facă în acest sens anumiți pași pentru lămurirea problemelor. Va trebui să organizăm o plenară a Uniunii arhitecților . . . în care să dezbatem problemele esteticii arhitecturii industriale, problemele specificului și frumosului în arhitectura industrială, precum și problema principală a confortului, a frumosului la locul de muncă.

Mă refer la acest confort cu deosebită insistență, considerînd că totuși omul își petrece cea mai mare parte din viață la lucru; cele 8 ore de lucru reprezintă, totuși, activitatea cea mai creatoare a omului. Deci, trebuie să asigurăm în acest loc de muncă un cadru cît mai favorabil, un cadru care să favorizeze în condițiile cele mai bune o producție bună și să asigure în același timp satisfacții estetice.

Pentru această plenară cer sprijinul colegilor arhitecți care se ocupă cu alte probleme, care nu sînt specializați în probleme de arhitectură industrială, să participe la discuțiile noastre și să ne dea ajutor pentru găsirea soluțiilor celor mai valoroase ».

Prof. arh. RADU OCTAV LAURIAN

« . . . În raport se afirmă, pe drept cuvînt, că în vederea lărgirii metodelor care ne permit să obținem în realizările noastre un aspect variat și specific, un rol important l-ar avea revederea unor norme care reglementează uneori prea rigid proiectarea.

Este adevărat că în activitatea noastră am dat de multe ori dovadă de exclusivism, de rigiditate, am adoptat poziții absolutiste în aplicarea procedeelor și metodelor de sistematizare, și pentru acestea, sîntem, cred, cu toții responsabili, individual și colectiv: proiectarea, avizarea, învățămîntul, Uniunea.

La exemplul semnalat în raport cu privire la modul de rezolvare a grupărilor comerciale se mai pot adăuga și altele ca modul de organizare a zonei de locuit, modul de rezolvare a schemelor de circulație sau a profilelor transversale, care, în general, au fost soluționate după metode și procedee unice de sistematizare. În această ordine de idei consider că două aspecte merită să fie relevate.

În primul rînd — și acest lucru s-a mai arătat — specificul orașelor noastre este determinat de profilul lor economic, de mărimea și importanța lor, de condițiile geo-climatice, de caracterul ansamblurilor și al construc-

Circul de stat din București

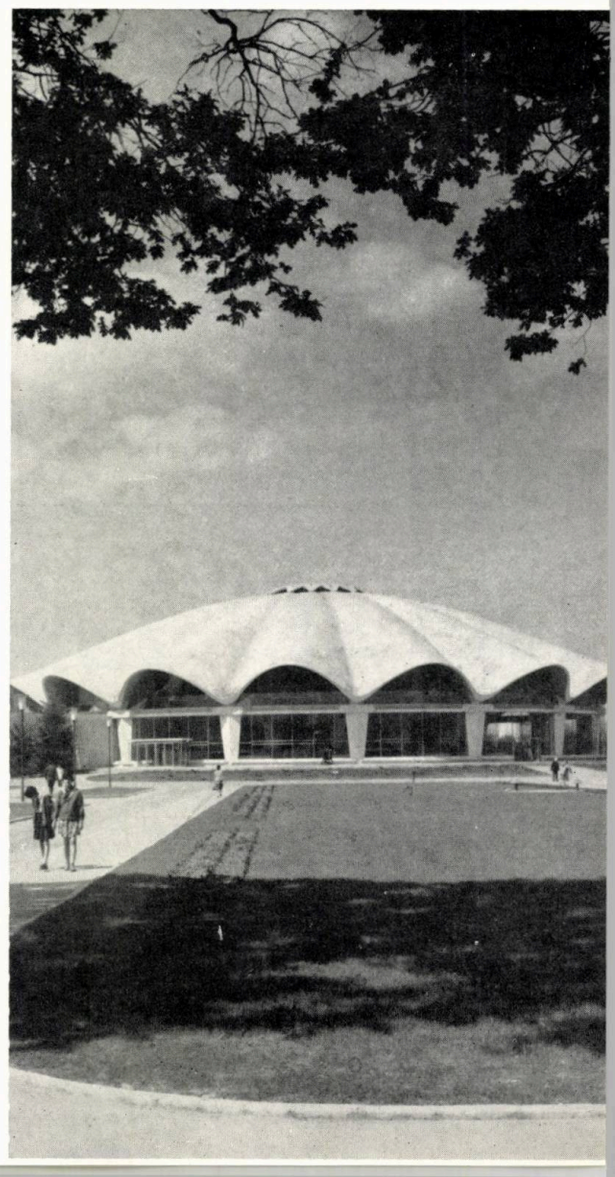

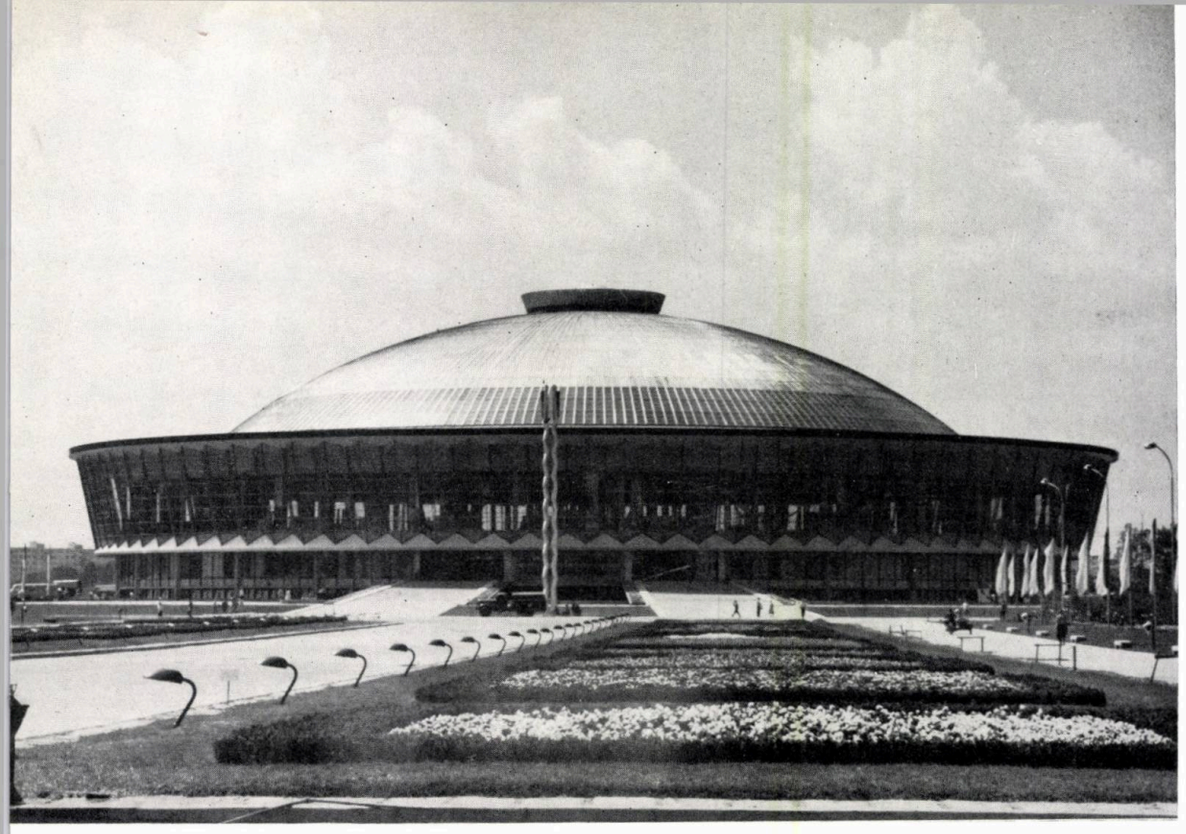

Pavilionul Expoziției economiei naționale a R.P.R.

ților, varietatea lor rezultă din aspectul arhitectural al clădirilor și din diversitatea în anumite limite a metodelor de sistematizare.

Dispoziția construcțiilor, ritmarea lor, alternarea cu spații plantate, amenajarea acestora, folosirea artelor plastice și decorative, integrarea în natura înconjurătoare, legătura — cînd este cazul — cu specificul tradițional, contribuie de asemenea la conturarea personalității orașelor, la determinarea caracterului lor variat și specific.

Dar de o mare importanță în obținerea unor ansambluri variate și specifice este interpretarea abilă, diversă, și în concordanță cu tema și cu condițiile de lucru, a funcțiunilor. Ori, în general, noi rezolvăm diversele funcțiuni urbanistice după aceleași metode, după aceleași criterii, în mod artificial, indiferent de condițiile obiective de temă și de mediu, metode pe care la un moment dat le părăsim pentru altele, care sînt aplicate fără discernămînt și care îmbracă formula standardizării și tipizării lor.

În construcții este posibilă și necesară tipizarea, dar în urbanism singurul criteriu valabil este corespondența metodelor și procedeelor de sistematizare cu cerințele vieții, cu varietatea situațiilor în anumite condiții de economicitate.

Aceasta implică un urbanism suplu și de mare adaptabilitate.

Este necesar să dăm dovadă de o mai mare mobilitate în interpretarea și rezolvarea fenomenului urban, condiții indispensabile pentru a realiza ansambluri specifice și variate.

Al doilea aspect pe care vreau să-l amintesc este lipsa de importanță pe care o acordăm finisajului urbanistic.

Alegerea elementelor decorative, poziția lor în mediul construit, raporturile de scară între elementele minore și cele majore, plantarea spațiilor libere, alegerea esențelor, a jocurilor de apă, alegerea pavajelor, valorificarea calităților lor decorative și multe altele trebuie să stea în centrul atenției noastre.

În arhitectură finisajul depinde de valoarea materialului și de calitatea manoperei. Acestea duc de cele mai multe ori la creșterea prețului de cost. În urbanism prevalează raporturile de scară și modul de organizare a spațiului.

La Galați, de exemplu, o așezare și o grupare mai judicioasă a vazelor din fața noului hotel, mularea acestor vaze în forme mai puțin banale n-ar fi costat mai scump, dar în schimb valoarea spațiului ar fi avut de cîștigat.

Trebuie să recunoaștem că și în domeniul de cercetare și în discuțiile de creație sîntem într-un stadiu incipient. Nu am depășit formularea programatică și, cu indulgență spus, am abordat prea puțin cercetarea științifică generală.

Nu am parvenit încă să facem analiza aprofundată și să tragem concluzii concrete aplicative.

În cadrul secției de urbanism a Uniunii arhitecților s-au analizat proiectarea și realizarea ansamblurilor de locuit. Cu această ocazie a fost abordată și problema specificului și varietății. Materialul ilustrativ era bogat și bine selecționat, însă prezentarea, discuțiile au fost improvizate. Analiza a fost de suprafață și limitată. Totuși, schimbul de idei părea promițător și continuarea și adîncirea acestor dezbateri ar fi putut duce cu siguranță la unele rezultate.

Este de analizat, în privința varietății și specificului pe cazuri concrete, ce rezultate au fost obținute pînă în prezent, bune sau rele, complete sau incomplete, în ce direcție trebuie să progresăm, ce metode pot fi continuate sau trebuie abandonate. Avem datoria să abordăm această problemă la locurile noastre de muncă în proiectare, în învățămînt, în avizare, iar în cadrul Uniunii să facem schimb de experiență, să ducem discuții de creație mai bine pregătite, mai aprofundate și cu rezultate mai concrete ».

Arh. MIRCEA ENESCU

« . . . Industrializarea țării se poate spune că a început o dată cu regimul nostru democrat-popular. Ca atare, pentru cei mai mulți dintre noi, contactul cu problemele de arhitectură industrială s-a produs destul de recent.

Totuși, în această scurtă perioadă, perioadă de muncă și experiență . . . în domeniul arhitecturii industriale, s-a dovedit că această arhitectură a constituit o preocupare majoră care a îmbrățișat o multitudine de aspecte, atît de organizare spațială — arhitectul fiind primul tehnolog al unei industrii — cît și de ordin tehnico-economic, de ordin plastic și de sistematizare.

Aș vrea să mă opresc asupra ultimului aspect și anume asupra acelui ce se referă la sistematizare. S-a arătat în raport necesitatea găsirii unui specific național în arhitectura noastră și eu sînt cu totul de acord că acest țel trebuie să-l atingem, că acesta trebuie să fie deziderațul nostru în toate realizările de aici înainte.

În industrie, însă, este ceva mai greu de realizat, de găsit acest specific național, dacă ne gîndim numai la înfățișarea construcțiilor... Cred însă că nu greșesc cînd afirm că prin specific național s-ar mai putea înțelege și altceva și anume unele rezolvări bine găsite înaintea altora . . . căci și acest lucru poate să constituie un specific al arhitecturii noastre.

Ideea zonelor industriale nu este o idee nouă și nici nu putem spune că ne aparține. (. . .)

Necesitatea creării zonelor industriale, rezolvarea justă a legăturii dintre acestea și zonele de locuit, se impun din ce în ce mai mult, peste tot, și mai ales în țările în care dezvoltarea industrială se face tot mai simțită.

În țările capitaliste, condițiile politice și sociale nu au putut și nu pot să asigure acel climat favorabil arhitecților, acel climat în care să poată gîndi, să poată proiecta și mai ales să poată realiza zone industriale și complexe industriale, în adevăratul sens de gîndire complexă și de rezolvare complexă a unor astfel de mari unități. (. . .)

Am cercetat cu multă atenție tot ceea ce a apărut și ne-a parvenit din publicațiile din străinătate și am constatat că în sistematizarea zonelor industriale țara noastră se găsește pe poziții de avangardă.

Arhitectura românească se găsește pe o poziție de avangardă datorită modului complex în care arhitecții, care au avut sarcina de a realiza lucrări industriale de amploare, le-au gîndit, le-au pus pe hîrtie, prin modul în care ei au rezolvat sistematizarea, echiparea tehnico-edilitară a unor astfel de complexe, rețelele de transport, cooperarea și mai ales compoziția de arhitectură. Această poziție atribuie o trăsătură nouă și caracteristică arhitecturii noastre în acest domeniu.

Evident că desfășurarea capacității profesionale a arhitecților, care au avut ocazia să sistematizeze zonele industriale, se datorează în primul rînd condițiilor create în țara noastră prin dezvoltarea ei industrială și prin îndrumările date de către conducerea de partid cu ocazia celui de-al III-lea Congres al P.M.R.

Aș vrea să mă opresc la una din realizările recente și anume la Complexul industrial Militari din extremitatea de vest a zonei industriale Militari din București, realizare a Institutului de proiectări de construcții și materiale de construcții din București.

În acest complex au fost construite cîteva din fabricile care produc materiale și echipament de calitate superioară pentru asigurarea unui confort sporit, cît și pentru a crea posibilitatea ca la construcțiile noastre, fațadele, interioarele, să fie mai expresive din punct de vedere plastic și mai confortabile.

Prima fabrică produce obiecte sanitare din porțelan: lavoare și diverse obiecte necesare încăperilor de baie. A doua fabrică livrează robinetărie și tot ceea ce este necesar ca armături metalice pentru tîmplărie și mobilier. A treia fabrică produce băi și radiatoare din fontă.

În curînd va intra în funcțiune fabrica de placaje ceramice : este vorba de placajele pentru acoperirea pereților, atît în exterior cît și în interior. În continuare, în perspectivă urmează să se realizeze o fabrică de plăci de faianță și de gresie pentru pardoseli. (. . .)

S-a vorbit aici despre necesitatea fabricării geamului de calitate. În cel mult un an de zile le vom avea și noi. . .

Desigur, sortimentul materialelor noi nu se oprește aici. Încercăm să realizăm panouri termo-izolante din azbociment și materiale pe bază de spumă dură. Rolul arhitecților din I.P.C.M.C. nu a fost mărginit numai la rezolvarea problemelor de urbanism și de sistematizare, de construcții industriale și civile; arhitecții noștri au contribuit activ la realizarea unor întreprinderi care produc materialele noi necesare construcțiilor noastre civile și industriale. Desigur că nu sîntem singura unitate care face acest lucru. Industria lemnului și Institutul de studii și proiectări forestiere al industriei lemnului ca și institutele Ministerului Industriei Chimice se ocupă, de asemenea, de produsele noi pe care arhitecții le așteaptă. În curînd vom avea aluminiu la Slatina și desigur că și fațadele construcțiilor vor putea să capete o nouă strălucire. (. . .) »

Arh. GHEORGHE SEBESTYEN

« . . . După părerea mea, unul din factorii esențiali, care trebuie să contribuie la progresul continuu al arhitecturii noastre, este marea dezvoltare a cercetării științifice în domeniul arhitecturii, atît de necesară în viitorul apropiat.

Această cercetare științifică s-a născut în sînul institutelor de proiectare pe baza unei necesități. Ea a apărut întîi în mod nediferențiat, fără unități specializate. Această nediferențiere a însemnat și cadre nespecializate, a însemnat aceeași filieră de avizare ca și a proiectelor de investiție, a însemnat aceeași planificare ca și a proiectelor de investiție; deci toată munca de cercetare științifică a fost considerată și organizată într-un mediu neadecvat problemei respective.

Bineînțeles, că aceste deficiențe au apărut pe parcurs, dar o dată cu creșterea unei asemenea activități au început să se organizeze și primele unități, specializate pe problemele de cercetări științifice, în primul rînd în institutele de proiectare.

Datorită subordonării care există încă față de proiectarea investițiilor, realizarea cercetărilor în domeniul arhitecturii este subordonată în mare măsură necesităților imediate și deci are, în primul rînd, un caracter de cercetări curente, deseori făcute la repezeală, și numai în mică măsură, în mod accidental, un caracter de cercetări fundamentale.

Este adevărat că și în acest domeniu s-au făcut unele lucruri chiar și în cadrul institutelor noastre de proiectare. Astfel, cunosc două lucrări care au fost prezentate de C.S.C.A.S. organelor superioare, fiind apreciate de acestea la vremea respectivă.

Există un institut specializat în domeniul cercetărilor pentru construcții și materiale de construcții : INCERC-ul. Mai este nevoie de un alt institut? După părerea mea, în mod categoric, da. Problemele ce urmează a fi cercetate nu sînt numai cele legate de tehnica și de problemele economice ale execuției, de care se ocupă institutul amintit. Noi trebuie să ne ocupăm și de problemele funcționale și estetice, de economicitatea proiectelor, aspecte care sînt deosebite de preocupările acestui institut. Ba mai mult, ele influențează și unii factori de care se ocupă INCERC-ul. În plus, există și unele deosebiri de atitudini, de puncte de vedere diferite, între unele institute de proiectare și INCERC-ul.

Ce anume trebuie să cercetăm în domeniul arhitecturii?. . . Raportul a scos în evidență cîteva teme de cercetare importante, a arătat că una din premizele rezolvării corecte a ansamblurilor este cunoașterea temeinică a cerințelor populației și aș adăuga și a evoluției acestor cerințe în viitor. Acest lucru nu se face din păcate acum. . . în sistemul actual nu se poate cerceta această problemă, deoarece institutul în care lucrez are în sarcină întocmirea proiectelor-tip pentru clădiri de locuit și construcții social-culturale și în ultimii cinci ani nu a putut face decît o singură anchetă, foarte restrînsă, pentru a afla și părerile locatarilor, cerințele lor în continuă schimbare și evoluție.

Tot în raport apărea ca necesară și premiza demografică a construcției ansamblurilor mai mari. Aceasta, de asemenea, nu este o problemă de proiectare de investiție sau de sistematizare, ci o problemă de cercetare a unor date și condiții locale.

Aș vrea să adaug încă cîteva aspecte, fără a epuiza totuși problema. Este știut că normele noastre urbanistice sînt în general preluate din experiența altor țări și prea sumar verificate prin experiența noastră. Dar majoritatea studiilor întreprinse pînă acum, pentru verificarea unora din datele respective, au schimbat fundamental punctul de vedere față de aceste date preluate din experiență străină dar necorelate cu realitățile noastre.

S-au discutat aici diferite aspecte în legătură cu problema monotoniei. Putem oare discuta problema monotoniei independent de problema stilului național în arhitectură sau trebuie discutată această problemă în strînsă corelație și dialectică cu ea? În ce măsură și pînă la ce limită se poate dezvolta, de pildă, specificul orașului Sibiu sau al orașului Craiova, fără a se submina specificul unei unități naționale închegate *după* formarea incipientă a acestor două orașe?

Iată și aici o problemă de cercetare teoretică. În ce măsură oare un nespecialist găsește că Parthenonul diferă de Theseion? După cunoștința mea, acesta va considera că ele diferă prin amplasament: unul este

Ansamblu de odihnă la Eforie-Nord

Casă de odihnă la Eforie-Sud

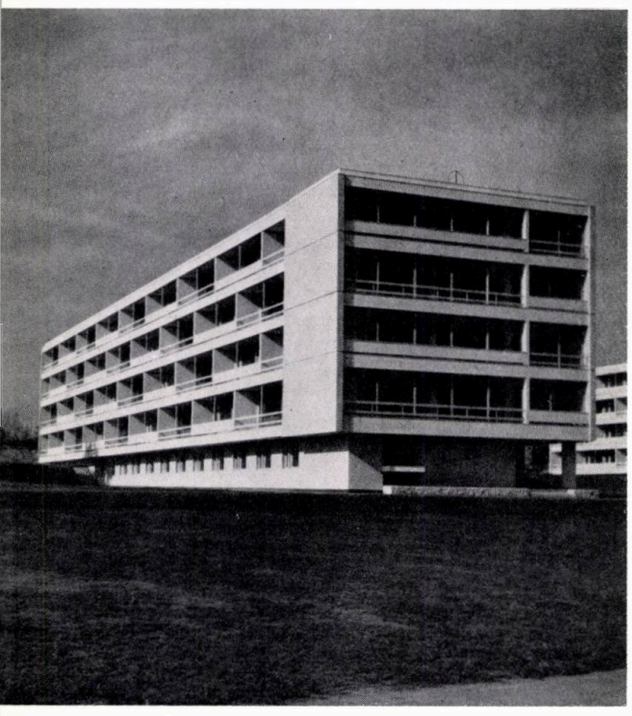

sus pe deal, iar celălalt este jos; unul este mai bine păstrat, altul mai puțin păstrat. Altceva, un nespecialist nu va sesiza. Ce diferență este între Domul din Colonia și Domul din Viena sau ce diferență este între casele medievale din Sighișoara și cele din Bistrița? Nespecialistul va sesiza doar așezarea în linii mari, aspecte urbanistice: la Sighișoara aceste clădiri sînt pe deal, iar la Bistrița pe teren orizontal . . .

Am îndoieli dacă ceea ce susțin este just în întregime sau nu. Am ridicat această problemă pentru a arăta necesitatea cercetărilor și în acest domeniu. Ceea ce vreau însă să subliniez, este experiența primatului stilului național sau de epocă asupra celui al unui oraș.

Cînd discutăm despre monotonie și specific local al unui oraș, nu putem dezlipi această problemă de cea a specificului național și de dezideratul, cu caracter imperativ, de a forma și de a consolida un stil național al epocii noastre socialiste.

Altă problemă în legătură cu specificul orașului. Cunoaștem noi specificul de astăzi al orașelor? Cunoaștem noi cum își utilizează oamenii din diverse orașe timpul liber? Care sînt preocupările lor specifice, care sînt tradițiile orașului respectiv? În ce măsură acestea influențează proiectarea noastră urbanistică, dimensionarea dotărilor sau a altor lucrări de arhitectură?

Toate aceste probleme sînt de cercetat și de analizat, deoarece ele întregesc complexul problemelor legate de reconstrucția socialistă a localităților din mediul urban.

Avem nevoie pentru aceasta de sinteze ale activității noastre, ale experienței dobîndite — și nu numai a experienței noi, ci si a experienței vechi, a istoriei arhitecturii — pentru că nivelul la care am ajuns în acest domeniu nu este încă științific, nu am ajuns pînă la constatarea unei legități. Singura legitate pe care aș putea-o desprinde din lucrările de istoria arhitecturii, citite pînă acum, ar fi următoarea: tot ce s-a construit mai de mult și are o vechime de cel puțin 150 de ani — este valoros. Altă concluzie cu carcater legic, nu am desprins.

Este aceasta vreo înclinare în fața tradiției, față de tot ce este vechi? Sau oare tot ceea ce construim noi va fi peste 200 de ani considerat valoros? — Mă îndoiesc !

În ceea ce privește specificul arhitecturii vechi, nu am văzut analiza factorilor care acționează să fie scoasă în evidență într-un mod similar, așa cum putem astăzi desprinde dintr-o construcție, dintr-un ansamblu, ce anume se datorează unor imperative economice, ce anume se datorează unor cerințe de temă, ce anume se datorează aportului proiectantului respectiv. Nu am putut desprinde acest lucru cu privire la trecut. Ori, aceasta ar fi fost necesar pentru a putea vedea care anume elemente ale realizărilor trecute se pot păstra și ce — în condițiile noastre diferite — nu mai este de preluat, nici ca raționament, nici ca concluzie.

Toate aceste probleme de cercetat sînt deosebit de dificile; ele cer o muncă colectivă din partea arhitecților, inginerilor, sociologilor, economiștilor și a altora; reclamă un efort, dar efortul este necesar dacă vrem să progresăm în același ritm ca pînă în prezent.

Consider că sîntem în stare de asemenea efort, dînd lucrări științifice de aceeași calitate — comparate pe plan internațional — ca și realizările noastre din proiectare. . . ».

Arh. DAN BĂDIC

« Lucrez de cîțiva ani ca arhitect în Ministerul Comerțului Interior, timp în care am luat parte la o intensă activitate de proiectare, de realizare și de exploatare a spațiilor noastre comerciale.

În contextul economiei socialiste, M.C.I. administrează o cantitate foarte mare de valori materiale, cu scopul final de a crea o legătură științifică între producție și consum, de a satisface integral toate cerințele vieții noastre moderne. (. . .)

Zeci și sute de proiecte sosesc din toată țara în M.C.I., sînt analizate în lumina celor mai noi și eficiente principii, fapt care ne permite să constatăm că multe din creațiile colegilor noștri reflectă de fapt nu o necunoaștere a problemelor specifice, ci o insuficientă aprofundare a caracterului funcțional, într-o relație intimă cu atributele estetice și social-educative.

. . . Magazinul este în prezent un punct obligat în viața noastră cotidiană, aproape tot atît de important ca locuința sau locașul de cultură.

Nu voi ține seama de un principiu al vechilor comercianți, după care cel ce nu știe să surîdă, să nu deschidă o prăvălie, dar voi susține cu toată tăria că sîntem obligați, noi care deținem secretele frumosului, să facem să surîdă prin optimismul creației noastre omul preocupat și obosit de ritmul vieții cotidiene.

În urbanismul modern, construcția comercială punctează fericit plastica multor ansambluri arhitecturale, iar noaptea, pe marile artere, magazinul și reclama oferă o spectaculozitate mult prea puțin exploatată de arhitecți.

Față de evoluția rapidă a formelor de desfacere, este necesar să gîndim spațiile comerciale după principiul modern al elasticității, al universalității, opus vechiului principiu funcționalist, care prin definiție constă în organizarea strictă a spațiilor componente. (. . .)

Spațiile comerciale trebuie să poată răspunde oricăror probleme în viitor.

Din punct de vedere plastic, dacă industrializarea construcțiilor prezintă pericolul monotoniei în ansamblurile urbanistice, în cadrul construcțiilor comerciale acest aspect are un caracter dăunător, deosebit de acut, aspect pe care arhitecții trebuie să-l evite din toate puterile.

În acest sens trebuie să apelăm la tot potențialul nostru creator, să prelucrăm cu curaj toate resursele plastice moderne, contemporane, pentru a da fiecărui spațiu personalitatea sa proprie, a-i imprima propria noastră sensibilitate și a aduce la același numitor sensibilitatea colectivă în fața fumosului. (. . .)

Făcînd parte dintr-o generație relativ tînără, am fost martor al multor incertitudini exprimate în construcții pe care azi le privim cu bunăvoință, dar pe care nu le mai repetăm.

Cîte din ele reprezentau opinii dezbătute, confruntate cu necesitățile epocii pe care o parcurgem, ne-ar putea-o spune numai o analiză pe care nu mai avem timpul să o facem.

În întîlnirea cu oamenii de artă și de știință, pe care conducătorii noștri de partid și de stat au avut-o, există un mesaj ce ni se adresează direct și nouă. Acest mesaj ne cere îndrăzneală și spirit inovator, înlăturarea oricăror rigidități, îngustimi de vederi și lipsă de obiectivitate științifică, confruntarea deschisă a punctelor de vedere, a opiniei noastre de profesioniști. (. . .)

Uniunea arhitecților va trebui să creeze, pentru progresul profesiunii noastre, ambianța teoretică și practică necesară acestui schimb creator de opinii, în spiritul unui democratism profesional pe care nu de mult eram pe punctul de a-l neglija».

Arh. ION BOCEANU

« . . . Problemele mari economice și de viață au impus un ritm vertiginos pentru realizarea construcțiilor industriale și sociale în țara noastră.

În problema locuințelor, din cauza indicilor tehnico-economici pentru consumul de materiale și pentru eficiența economică în general, directivele în proiectare ne obligă să construim parter + 4 etaje sau parter + 4 etaje combinate cu parter + 9 etaje, așa că, și la București, și pe Litoral, și la Breaza, și în orașele de munte, și la țară, aplicăm strict formula.

Mamaia — Vedere parțială spre sud

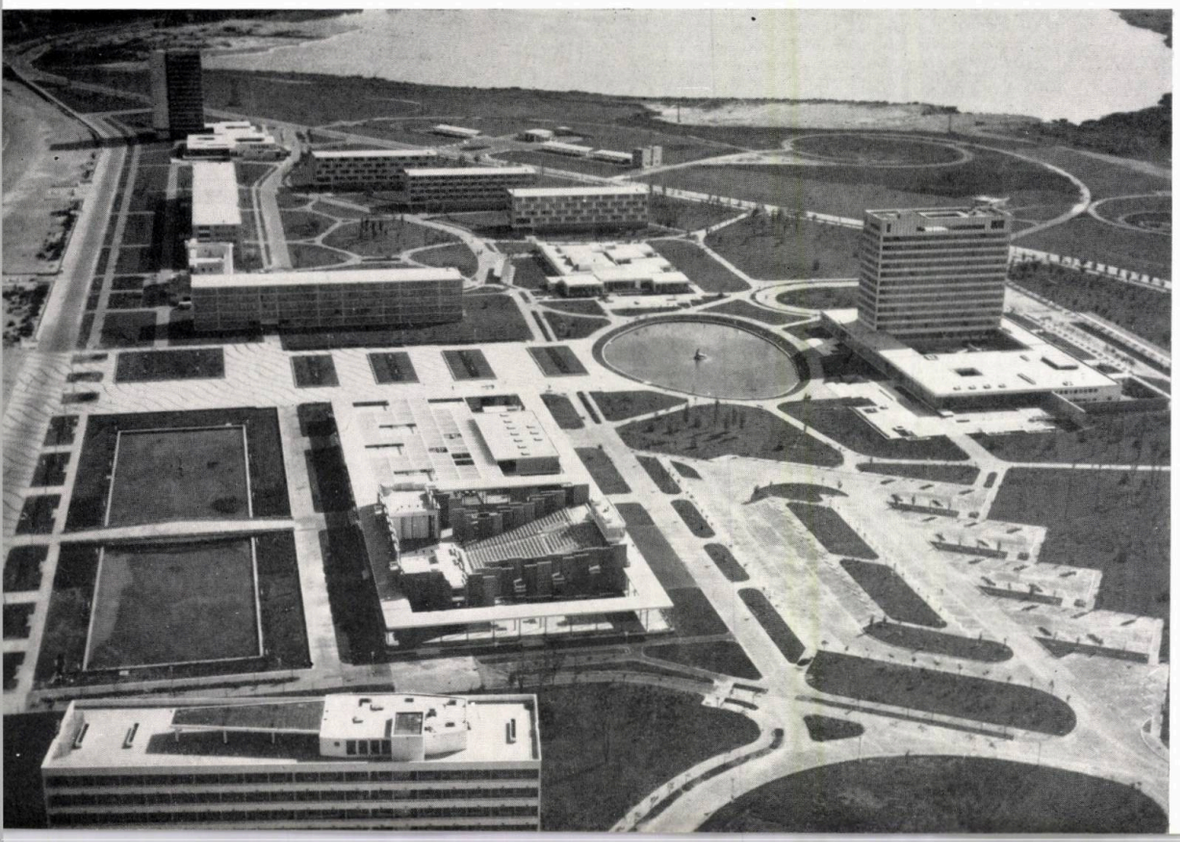

La aceasta se reduce aspectul modern contemporan, la care se adaugă învelitoarea obsedantă, terase, fie bune și rele, atît în Capitală cît și la țară, ca și la munte, unde condițiile de climă sînt dificile și diferite. (. . .)

În general, acesta este un element care ne conduce în rezolvarea marilor probleme și proiectanții sînt obligați să găsească pentru viitor și alte formule care să rupă cu acest sistem simplist.

Greutățile pe care le întîmpinăm în căutarea amplasamentului, în teritoriul localităților existente, obligă pe proiectanții noștri să propună soluții care nu rezolvă satisfăcător încadrarea volumelor și plasticii în cadrul general urbanistic.

În regiunea noastră avem cîteva exemple caracteristice.

În orașul Cîmpina, prima etapă de construcție pentru apartamente a fost destul de satisfăcătoare. S-au construit blocuri de apartamente cu parter și 4 etaje, s-au prevăzut la toate acoperișuri cu învelitoare din țiglă, s-au utilizat materiale locale (socluri și parte din fațade placate cu piatră din regiune, fațade cu mozaicuri de calcar și alte elemente locale), care cît de cît dau un aspect destul de corespunzător localității. În etapa actuală, însă, pentru a respecta proporția de 6—7% la demolări, noi am găsit o singură soluție: parter + 9 etaje.

Ori, socotim că pentru un oraș cu o suprafață și o încadrare într-un climat și într-un peisaj delurcs, această soluție nu este corespunzătoare. În consecință, cred că trebuie să găsim variante care să ne ducă pe un drum mai potrivit cu încadrarea în oraș a blocurilor de apartamente.

Nu sînt dușmanul blocurilor înalte. Dimpotrivă, sînt adeptul soluțiilor cu accentul pe înălțime, însă acolo unde socotim că este necesar pentru a da o importanță caracteristică cartierului pe care-l studiem.

La Zamora, care reprezintă pentru regiunea noastră cea mai bună poziție, orientată către lanțul munților în toată splendoarea lor, noi am prevăzut în schița de sistematizare niște bare nesfîrșite de parter + 4 etaje. Proiectul se află astăzi la C.S.C.A.S., la avizare, dar părerea mea personală este că soluția nu corespunde.

Am făcut și un lucru bun: schița de sistematizare de la Podul Vadului, . . . în care ne-am propus să proiectăm o lucrare care să se încadreze în climat și în aspectul sătesc al localității. (. . .)

La țară se construiesc școli tip București, în care predomină geamurile mari, care depășesc ca suprafață pe cea pe care o știam noi potrivită pentru luminarea interioarelor pentru fiecare edificiu în parte.

Ar trebui ca în loc de localuri moderne de consumație la sate, să se proiecteze hanuri cu aspecte corespunzătoare.

Un exemplu foarte neplăcut îl dau în regiunea noastră construcțiile care se fac pentru cramele din regiunea deluroasă. De pildă, crama de la Valea Călugărească este un exemplu de arhitectură care este departe de a spune ceea ce reprezintă, semănînd mai mult cu un laborator. . .

În concluzie, pentru a porni de la o idee corectă în proiectare, socot că este necesar să realizăm lucrări la scara ideală, adică să respectăm relația armonioasă dintre elementul om, cadrul natural, dimensiunile amplasamentului și volumul construcțiilor. (. . .)».

Arh. NICOLAE PORUMBESCU

«. . . În incinta mănăstirii Moldovița am avut posibilitatea să formulez cîteva păreri oarecum sintetice privitoare la dezvoltarea gîndirii noastre în domeniul restaurării monumentelor istorice, dar aceasta pe un plan negativ.

Într-adevăr, am văzut cu oarecare nedumerire o restaurare în cadrul acestei mănăstiri: la un acoperiș de șiță, pe toată lungimea și pe niște forme curbe, se aplicase o pazie de tablă. Vă spun, mirare și aproape consternare față de mine: cum de nu am băgat de seamă că nu există țăran care să fi pus la șiță pazie. Am umblat două ore prin sat ca să văd dacă constatarea era adevărată și bineînțeles nu am găsit.

O altă constatare, tot la fața locului, era că o talpă de grindă a unui cerdac era acoperită și protejată de o scîndurică care să facă scurgerea apelor. Iarăși o neînțelegere. Am căutat și am văzut că țăranii nu fac așa. Și atunci mi-am dat seama că acoperișul de șiță era frumos pentru că nu avea pazie. Este tocmai extraordinara ușurință a acestui înveliș ca de ou, această protejare cu o coajă subtilă care acoperă forța puternică a trunchiului; și m-am întrebat dacă noi, în fondul gîndirii noastre, înțelegem sursa de unde provine adevăratul frumos.

Nu este vorba aici să fac o infirmare a capacităților profesionale ale arhitectului care a făcut acel lucru, dar îndoiala mea este dacă în adevăr cunoaștem sursa adevărată a arhitecturii noastre, sursă care să ne ofere frumosul și o dată cu aceasta înțelegerea profundă a semnificației ei adevărate, să preluăm și să facem ceea ce trebuie în zilele noastre. Și de aici, o întrebare: pare adevărată afirmația că poziția noastră în limitele profesiunii este la această dată mai aproape de cadrul formularilor constatatoare și că lărgirea gîndirii noastre profesionale se menține conformist pe marginea practicii și experienței noastre colective deja cîștigate? (. . .)

Climatul afirmațiilor profesionale este ancorat definitiv în superioara îndrumare dată nouă, sintetic exprimată: arhitectura noastră, cu amprentă proprie, specifică țării noastre socialiste, își poate găsi bogata inspirație din frumoasele tradiții ale poporului nostru.

Tot atît de sintetic este exprimată modalitatea posibilităților proprii de realizare prin nu întîmplătoarea îndrumare dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, citînd din Leonardo da Vinci: să ne adăpăm nesecata dorință de înnoire din izvor mai degrabă, decît din ulcior. Puterea izvorului nostru creator vine din adîncuri, de acolo unde poporul nostru se topește în umanitate, el fiind sarea pămîntului. De acolo, de unde marii noștri creatori ne-au dezvăluit mîndria de a fi fii ai poporului nostru și, mai departe, mîndria de a fi ancorați în realitatea vieții noastre sociale, ca arhitecți slujitori ai poporului nostru, mîndria de a fi arhitecți, de a da viață arhitecturii românești.

Am constatat cu mare bucurie că nu ne mai ferim de această expresie pentru că am întîlnit-o de foarte multe ori în raportul acestor conferințe. Pînă acum vorbeam ocolit și dacă vorbeam cu certitudine de arhitectura japoneză, de arhitectura italiană, de arhitectura engleză, sau de toate arhitecturile, aveam timiditate de a-i spune pe adevăratul nume arhitecturii noastre — arhitectura românească. (. . .)

Îmi amintesc de cuvintele lui George Călinescu privitoare la raportul dintre vechi și nou, arhaic și inovator:

«*Nu arhaic, ci în concordanță cu sufletul unui întreg popor* — vorbea despre Creangă — *urmărindu-l de-a lungul întregii lui existențe și mergînd înapoi acolo unde un neam se topește în umanitate. Astfel ca, la un anume timp și într-un anume moment istoric, fenomenul noului să poată apărea ca trăsnetul care lovind un stejar bătrîn scoate la iveală un cazan de galbeni.*»

Este dialectica lege a negării negației, condiția dezvoltării însăși a vieții.

Noul se naște în condițiile care anulează și neagă modalitatea de manifestare a vechiului, dar tradiția îi condiționează nemijlocit capacitatea existenței lui, motorul lui intim generator de noi dezvoltări. Fără această capacitate, modalitate de manifestare, noul nu reprezintă decît pastișa lui — curat mimetism artistic.

Tot disparat și aparent negat să ne raportăm la relația inovație-realitate. Cunoașterea realității este condiția esențială a modalității de manifestare a arhitectului.

Din toate documentele citite în ultima vreme rezultă acest învățămînt principal pe care trebuie să-l avem noi arhitecții, de legare necondiționată de realitate și de cunoaștere a forțelor noastre creatoare pe această bază.

Sigur că noi nu vom putea construi o arhitectură a societății socialiste, fără să avem în evidență mereu dezvoltarea arhitecturii noastre pe planul ei avansat, pe planul unei industrializări, al unor modalități de utilizare a materialelor din ce în ce mai bune și a perfecționării care să satisfacă nevoile oamenilor. Dar aceasta nu trebuie să se manifeste ca o tînjire după pomul sau mărul din grădina vecinului.

. . . Pentru că vin de curînd din regiunea lui Petru Rareș, să ne amintim că în acea vreme de zbucium extraordinar prin care a trecut poporul nostru, au existat — în paralel cu progresele pe plan mondial ale culturii și ale arhitecturii, cum a fost în Apus iluminismul francez, în Italia culmile Renașterii din veacul al XV-lea — în acea zbuciumată epocă de 10—15 ani din timpul lui Petru Rareș, meșterii care, datorită condițiilor materiale: piatra din muntele de aproape, lemnul din brazii care le înconjurau lăcașurile, varul din apropiere, culoarea din esența rădăcinilor din pajiștile lor, au reușit să facă un lucru cu care noi astăzi ne mîndrim. O confirmă și cei care vin și încep să ia cunoștință de această realitate a fenomenului arhitectural de la noi, din epoca lui Petru Rareș, și o studiază cel puțin pe plan egal cu acele corespondențe strălucite care au constituit marea dezvoltare a clasicismului francez.

Pe acești meșteri, dispunînd de mijloace puține materiale, cărora li se spune «naivi» astăzi, îi considerăm mari genii creatoare ale arhitecturii universale. Cu tesla lor, despre care astăzi sau ieri s-a spus să o aruncăm, ei au făcut ceea ce au făcut, fără să tînjească neapărat la mijloacele materiale ale arhitecților din Apus din secolul XV și începutul secolului XVI.

Aceasta nu înseamnă că analogia este identică în realitățile noastre, pentru că realitatea noastră arată o dezvoltare considerabilă a fondului nostru tehnico-material, bagajul nostru de posibilități se apropie din ce în ce mai vertiginos de bagajele celor mai înaintate țări din lume și în curînd vom avea posibilitatea unor expresii arhitecturale la nivelul material cel mai avansat. Aceasta nu exclude faptul ca, în condițiile concrete în care sîntem puși noi să muncim, să nu facem față tuturor exigențelor, pe toate planurile, și industrializării maxime pe care o avem de făcut; dar în același timp, la Leșul Ursului sau în alt loc, unde trebuie ridicate o căsuță și un magazin nu este firesc să aducem un aport de melacarturi și nu mai știu ce, ci să facem o arhitectură, chiar cu tesla, dar — dacă este posibil — să o facem cu geniu și cel puțin cu modestie și cu cunoașterea meseriei.

Am vorbit de mîndria arhitectului din ziua de astăzi și acest lucru este de necontestat: noi sîntem mîndri că sîntem arhitecți și că trăim în această contemporaneitate.

Dar să analizăm un pic felul cum se reflectă această mîndrie de a fi arhitect în practica noastră profesională și mai ales nu atît în profesia în sine, ci în poziția față de meserie și — să spunem cuvîntul care trebuie — față de locul unde trebuie să ne facem meseria.

. . . Jumătate din marile investiții pe care le avem de realizat sînt grupate în puternicul centru al Bucureștiului, iar cealaltă jumătate este repartizată în celelalte regiuni ale țării. Raportat la necesitatea de a acoperi aceste mari investiții, cred că nu este exagerat dacă afirm că în foarte multe din cazuri arhitecții răspund cu conservatorism, cu comoditate, cu o complacere în anonimat, cu o revoltă împotriva acestui anonimat pe care de bună voie l-au acceptat, cu o revoltă împotriva unei subordonări față de o ierarhie prea amplă dintr-un institut central de proiectări, care le subminează și le nivelează posibilitățile de manifestare și, în sfîrșit, cu prea puțină grijă față de existența noastră profesională.

Invitația noastră ar fi ca exact așa cum un agronom este legat de pămîntul unde trebuie să-și ducă activitatea, la fel și un arhitect să fie legat de locul unde se construi-

iește, unde este nevoie să se construiască și unde prezența lui își justifică existența în acest fel.

De aceea, cred că acel bilanț din care rezultă că investițiile din regiuni sînt mai mari decît jumătate din total, iar procentul de oameni care muncesc la realizarea lor este sub 25% din potențialul nostru de creație, trebuie să ne dea de gîndit. Trebuie să analizăm dacă nu este aci, în acest mic bilanț, o lipsă foarte pronunțată în educația noastră, în sensul de a răspunde exact ca slujitori ai poporului din care facem parte.

Să îmi permiteți acum să vorbesc și despre cîteva lucruri concrete, privitoare la problemele regiunii Suceava. Această regiune a avut norocul să aibă cîțiva oameni în cadrul ei, oameni de nădejde pentru dezvoltarea arhitecturii din această regiune; și nu întîmplător este faptul că un copil din creerii munților, care în timpul războiului, împreună cu alți copii, a salvat vitele satului adăpostindu-le în munți, a ajuns arhitect și a rămas acolo pentru a-și dărui eforturile, cu scopul ca regiunea Suceava să fie ridicată la nivelul celorlalte regiuni în problemele de arhitectură. Acest lucru nu este întîmplător și mai sînt exemple în care oamenii din această regiune au dat dovadă de abnegație față de problemele lor.

Problema noastră, a arhitecților, nu trebuie să se limiteze numai la această constatare a omului legat de loc. Noi facem parte dintr-o generație sau mai bine zis din două-trei generații, care muncim pentru realizarea pe toată suprafața țării a programului nostru de construcții socialiste. În aceste condiții trebuie să ne înscriem și să participăm la îndeplinirea acestui program prin prezența noastră acolo unde este necesară.

Nu știu dacă este sau nu admisibil ca un tînăr, după 2 ani de facultate, să facă o piață centrală a orașului Suceava, și să n-o facă rău, s-o facă bine, evident ajutat, cu sprijinul forurilor de avizare, cu sprijinul oamenilor care au de îndrumat dezvoltarea noastră arhitecturală, — și în același timp, în București (să spunem adevărului pe nume), oamenii să se lupte pentru lucrări, să se lupte pentru titlurile de autori. . .

Regiunea Suceava are nevoie de oameni și prezența mea la tribună este de fapt o invitație pentru tovarășii noștri de lucru să participe în mod efectiv, nu numai în regiunea Suceava, ci oriunde trebuie. Să ne ducem să muncim și să ne facem datoria oriunde sîntem chemați.

Investițiile din această regiune ating 250 milioane, chiar 300 milioane dacă mai angrenăm și alte lucrări; prin urmare, un volum foarte mare de lucrări care trebuie acoperit. . .

Regiunea Suceava, Bucovina noastră, reprezintă în fond în istoria noastră cam ceea ce a reprezentat în Italia Quatrocentto-ului orașului Florența. În această regiune s-au născut marii noștri creatori, care au dezvoltat și care au cimentat cultura noastră, de care beneficiem acum. Limba pe care o vorbim și o folosim în creațiile noastre literare și artistice o datorăm lui Eminescu; dezvoltarea muzicii noastre o datorăm în mare parte lui Enescu și sînt încă alte multe nume ilustre, celebre, care au pornit din această regiune. Regiunea Suceava a fost deci într-o anumită perioadă Florența culturii noastre.

În cadrul vieții noi de astăzi, ea nu este o colonie, cum pare de foarte multe ori că rezultă din întrebările care se pun: te duci la Suceava? — ca și cum ai pleca într-o colonie. Nu, regiunea Suceava nu este o colonie, ci o regiune din cele 16 regiuni ale patriei noastre, unde se muncește și se construiește pe plan egal, cu același interes și cu foarte multe posibilități de dezvoltare.

De aceea îmi permit încă o dată să vă invit să veniți și în excursii, fiind siguri că vă vom primi cu mult drag pe toți aceia care veți veni să vedeți monumentele istorice ale Bucovinei.

Și dacă printre dvs. se vor găsi și oameni care să vrea să rămînă și să muncească în această regiune, ei vor fi primiți cu brațele deschise și cu multă dragoste de către inimoșii locuitori ai Bucovinei. »

Arh. PAUL BORTNOVSCHI

« . . . Îmi permit să reiau cîteva motive din referat, relative la problemele interiorului, care n-au fost atacate în discuțiile de pînă acum și care găsesc că trăiesc același fenomen de mutații, de transformări, dacă nu tot atît de uluitoare ca arhitectura, dar foarte substanțiale și angrenînd importante energii. (. . .)

. . . Inreriorul, mai bine zis cu termenul de univers plastic de completare a arhitecturii, își trăiește această transformare, atît sub imperiul evoluției arhitecturii, evoluție a cauzelor care au determinat arhitectura, cît și în urma evoluției unor parametri ai sensibilității, a evoluției plasticii în general și a celorlalte compartimente ale acesteia.

S-a discutat destul de mult asupra raportului dintre arhitectura și arta monumentală, dar s-a discutat puțin despre raportul dintre arhitectura și artele anexe, artele aplicate, artele decorative, care sînt menite a avea o circulație mult mai mare decît arta monumentală legată de arhitectură. De aceea, consider că Uniunea trebuie să acționeze ca un motor pentru rezolvarea cît mai substanțială a acestei probleme rămase în urmă.

Știm că s-au întreprins acțiuni pe linie de C.S.C.A.S. de a se controla producția industrială, producția de mobilier și de accesorii necesare locuințelor în viața cotidiană. Dar consider că Uniunea trebuie să acționeze în mod ferm în acest domeniu, domeniu lăsat descoperit și căruia, oricît de entuziaști am fi ca arhitecți în a-l acoperi, nu-i vom putea satisface necesitățile. În primul rînd, pentru că el este un compartiment suficient de specializat și, în al doilea rînd, pentru că necesitatea de invenții din acest domeniu implică o concentrare de energie care ar fi sustrasă arhitecturii.

Părerea mea este că învățămîntul artelor decorative din cadrul Institutului de arte plastice ar trebui, parțial, la propunerea Uniunii arhitecților, să-și deplaseze centrul de greutate, angajînd mai mult ramurile culturale ale artelor monumentale și axîndu-le, așa cum pare evident necesar, pe arta industrială — cum ar trebui să fie privită arta decorativă — ceea ce ar oferi arhitecților specialiști posibilități care să poată prelungi intențiile lor în obiectivele necesare în viață.

În felul acesta s-ar putea ajunge ca obiectul așa-zis decorativ, obiectul funcțional-decorativ, să devină din obiect de civilizație un obiect de cultură.

Cred că contribuția pe care acest compartiment de creație ar putea-o aduce la acea personalizare urmărită în arhitectura noastră — personalizare națională și personalizare pe plan orășenesc sau individual — ar descurca întrucîtva sarcinile de această natură ale arhitectului.

Această preocupare a arhitectului (de localizare, de intimizare, de creare a unui caracter intim zonelor de arhitectură interioară, de găsire a unor particularizări ale tipologiei de locuințe, de oferire a unei varietăți cît mai mari și cît mai elastice pentru a fi particularizate), fiind împlinită, el va putea fi în măsură de a da un cadru pe care noi îl așteptăm a fi obținut prin arhitectura interioară. »

Conf. ing. ALEXANDRU CIȘMIGIU

«Încep prin a mulțumi pentru prilejul oferit de a participa la Conferința pe țară a Uniunii arhitecților din R.P.R. Profit de ocazia aceasta pentru a exprima și un gînd mai vechi de mulțumire pentru cinstea de a fi unul din inginerii din țara noastră primiți în Uniunea arhitecților.

Mă voi referi foarte pe scurt la o temă care consider că ar putea forma într-un viitor apropiat obiectul unei discuții mai aprofundate. Este vorba de lărgirea posibilităților de creație arhitectural-inginerească, ca urmare a

progreselor realizate de teoria structurilor de rezistență. Aceste progrese sînt intim legate de progresul general din fizică și tehnică.

Mă voi opri în primul rînd la progresul realizat în cunoașterea și caracterizarea mai bună a mediului mecanic, adică a ansamblului de forțe și acțiuni exterioare care pot interveni în viața construcției.

Ideea de bază ar fi următoarea: orice acțiune considerată în afara construcției are un caracter natural-implacabil. Dacă însă se ia la un loc mediul și construcția, atunci valoarea acțiunii asupra construcției va depinde neapărat și de proprietățile statice și dinamice ale acesteia.

O analiză mai aprofundată arată că oricît de complexă ar fi acțiunea exterioară, ea poate fi caracterizată calitativ și cantitativ prin două clase de parametri care în final pot fi separați și anume:

— clasa parametrilor asupra cărora nu se poate acționa în nici un fel (viteza vîntului, forța vie a valurilor, energia seismelor) — parametri naturali implacabili;

— clasa parametrilor de concepție, asupra cărora se poate acționa direct pentru a micșora valoarea acțiunii exterioare. De exemplu, forma volumului construit, în cazul acțiunii vîntului sau a valurilor, rigiditatea sau flexibilitatea de ansamblu a structurii de rezistență, în cazul acțiunii vîntului, a seismelor, contracției și temperaturii, ductibilitatea materialelor și a structurii pe ansamblu, în cazul unor acțiuni dinamice din categoria șocului sau a unor suprasolicitări dinamice neprevăzut de puternice.

Este aici un domeniu foarte vast care, mînuit abil, în comun, poate conduce la rezolvări deosebit de raționale.

Un alt aspect asupra căruia vreau să mă opresc este legat de progresul realizat în cunoașterea proprietăților fizico-mecanice ale materiei reale din care se realizează orice operă de construcții cu dimensiuni, forme și proporții.

A obține rezistența unei structuri este desigur o treabă inginerească. A obține însă durabilitatea indefinită a unei construcții pe ansamblu este o problemă care intră în preocuparea mai multor specialități în comun.

Volumul de material introdus în operă pentru partea nestructurală, estetică, funcțională poate depăși de cîteva ori volumul structurii de rezistență propriu-zise. De aceea, asigurarea permanenței în timp, în coexistența elementelor din diferite materiale cu proprietăți diferite, necesită o profundă cunoaștere a acestor proprietăți. Mă refer la completarea cunoașterii clasice macro-fizice cu o cunoaștere micro-fizică care ține seama de structura discret, atomică, a materiei.

Aici este un alt domeniu comun care practic trebuie să înceapă de la conformarea fundațiilor, adică în zona de legare a construcției de mediul înconjurător, și să se termine la ultimul detaliu de finisaj.

În sfîrșit, mă voi referi la progresul realizat în metodele de analiză a structurilor cu ajutorul mașinilor electronice-numerice și analoage.

Este vorba de căutarea soluțiilor celor mai bune, de verificare a concepției pe viu pentru fiecare tip de solicitare în parte. Rezultatele obținute pînă în prezent pentru solicitări dinamice deosebit de complexe au scos în evidență aspecte care nu puteau fi intuite direct și au condus la definirea unor noi tipuri de structuri. Această operație de optimizare a soluțiilor structurale este un alt domeniu de căutări comune, cu mari perspective în viitor.

Am subliniat trei tendințe care mi s-au părut mai importante.

În prezent este greu de stabilit o anume graniță unde se oprește o gîndire și începe alta: există un domeniu comun în care tendințele de întrepătrundere ar trebui duse cît mai departe, cel puțin în acest stadiu inițial cînd abia se conturează perspectivele viitoare.

Prezentarea uneori simplistă care reduce domeniul căutărilor comune la un acord cît mai fericit între distribuția materialului în secțiune și pe ansamblu cu diagramele de eforturi deduse după legile și criteriile mecanicii structurilor clasice nu poate fi considerată în prezent suficientă; în mod obiectiv posibilitățile actuale sînt mult mai mari, într-un domeniu în care cultura estetică se completează cu cea tehnică pe baze științifice ».

Arh. DOREL DEFOUR

« Prin activitatea mea profesională vin deseori în contact cu lucrători din agricultură sau din industria de construcții locală. Vă mărturisesc că mi se pun numeroase întrebări și foarte interesante și la unele răspund foarte greu; consider că trebuie să ne pregătim să răspundem la aceste întrebări, pentru ca în momentul cînd se va termina de construit milionul de locuințe sătești ce urmează să se realizeze în anii viitori, în mediul rural, să nu fim în situația să ni se ceară părerea sau să nu putem răspunde cerințelor locatarilor acestor locuințe.

Propun să ne preocupăm puțin și de gruparea acestor locuințe, nu merg pînă la a spune sistematizarea lor. De folosirea în mai bună măsură a resurselor locale, de introducerea unor materiale noi în cadrul acestor construcții, cu un cuvînt de îmbunătățirea soluțiilor de arhitectură și în special de păstrarea tezaurului, comorilor de artă națională, depinde buna realizare a acestor locuințe.

Lucrînd de 20 de ani în producția construcțiilor agricole, sînt în contact cu eforturile extraordinare care se fac de către lucrătorii din sectorul agricol, sub conducerea de partid și de stat, pentru darea în folosință a noi terenuri pentru producția agricolă, pentru valorificarea în mai mare măsură a terenurilor nefertile; pînă în prezent s-au dat în producție, pe pante mari și erodate, cca. 50 de mii de hectare . . .

În lunca inundabilă a Dunării se vor da în viitor în producție peste 400 000 ha . . . (. . .)

Eu consider că mai avem rezerve, că putem să facem astfel încît aceste eforturi imense pentru redarea în circuit, să nu se irosească, contribuind prin proiectele și studiile noastre la economisirea suprafețelor folosite pentru construcții și instalații.

Inginerii agronomi au speranța că noi arhitecții putem studia problemele de așa natură, încît să nu facem risipă de teren agricol . . . (. . .)

În această etapă minunată pe care o trăim, cînd întreaga țară este un vast șantier, apare problema coordonării eforturilor pe sectoare de proiectare specifică, problema sistematizării teritoriale, a organizării și amenajării teritoriilor pe spații mari și, îndrăznesc să spun, chiar sistematizarea zonelor industriale și preorășenești, în sensul de a avea niște zone mai bine organizate, mai roditoare și, dacă se poate, nu pe cele mai fertile terenuri agricole. (. . .) ».

Arh. MIRCEA DIMA

« . . . Aș dori să-mi îngăduiți să afirm, înainte de a mă atașa de problemele ridicate în raport, despre activitatea Uniunii arhitecților, legată intim cu activitatea mea profesională, să mărturisesc deci că nici n-aș fi putut să înțeleg altfel evoluția mea profesională și activitatea mea profesională fără sprijinul organizat al Uniunii, fără exemplul colegilor mei care, prin activitatea lor de zi cu zi, prin rezultatele muncii lor, m-au învățat, mă învață și mă vor învăța încă în continuare. (. . .)

Eu înțeleg că specificul timpurilor noastre se poate exprima foarte bine printr-o înaltă tehnicitate în toate domeniile. Acest lucru este valabil și pentru profesiunea noastră care a fost, este și trebuie să fie o știință bazată pe o tehnică desăvîrșită, la fel cu celelalte performanțe

ale epocii noastre, așa cum diferite epoci au avut performanțele lor, la nivelul epocii respective.

Din cele prezentate în raport se vădește importanta sarcină ce ne revine, sarcina continuă de a ridica nivelul nostru tehnic și profesional, capabil să asigure ridicarea nivelului ideologic. Sînt convins că nu se poate obține realizarea Directivelor Congresului al IV-lea al P.M.R., fără o stăpînire a științei și a tehnicii profesiunii noastre.

În acest moment ni se indică trecerea la o nouă etapă calitativă. Aș vrea să atrag atenția însă că, așa cum foarte bine arăta tovarășul prof. H. Maicu, există în dezvoltarea aceasta tehnică o capacitate deosebită de a înțelege formele profesiunii noastre, mai mult poate prin documentația scrisă decît prin cea desenată, care uneori poate să fie un limbaj eliptic, rezumat la cadrele specialiștilor din acest domeniu.

Fără îndoială că nu este posibil, fără această documentație scrisă, capabilă să furnizeze un limbaj comun de înțelegere pentru toți cei cărora le revin astăzi produsele muncii noastre; cu toate că au fost relevate aici unele insuficiente condiții de lucru, nimeni nu va putea nega viteza de dezvoltare, impetuoasa dezvoltare a nevoilor societății noastre și deci nu va refuza posibilitatea de a acționa cu maximum de eficiență în contextul acestui modul. Din punct de vedere al unor simple statistici, aceste aspecte ar putea să fie prezentate negativ, aș putea spune numai că, dacă într-un institut de proiectare la cinci zile se predă un proiect, iar activitatea de proiectare pură, să spunem, se rezumă la 10—15% din totalul de timp disponibil, acest lucru de fapt nu reprezintă decît impetuozitatea epocii noastre, impetuozitate pe care trebuie să o susținem printr-o tehnicitate sporită, printr-o cuprindere a tuturor proceselor care au loc în realizarea procesului final de arhitectură.

Așa cum Uniunea arhitecților a reușit în decursul acestei perioade de 13 ani, în etapele respective, — desigur, cu unele deficiențe inerente creșterii, inerente vieții, și este ușor după trecerea timpului să constați deficiențele, — să ne adune pe toți sub acoperișul unor principii care au ca rezultat aprecierile de astăzi (de altfel cum a fost arătat aici), sînt convins că și în viitor ea va fi în măsură, prin activitatea noastră, să ducă mai departe acest efort de organizare, de atragere spre realizarea scopurilor centrale afirmate aici, spre realizarea unei arhitecturi demne de epoca noastră, care să reprezinte o continuitate cu alte epoci demne din istoria noastră.

Consider că în asemenea împrejurări, amănuntele poate că reținprea mult atenția. Mi-așiîngădui să închei cele cîteva cuvinte cu mărturisirea atașamentului meu față de Uniunea noastră, al stimei mele pentru colegii mei, cu promisiunea de a încerca să fac tot ceea ce pot acolo unde muncesc eu, spre a contribui la propășirea arhitecturii românești. »

Conf. ing. OLIVIU RUSU

«În numele Consiliului național al inginerilor și tehnicienilor, adresez un călduros salut colegial Conferinței pe țară a arhitecților din R.P.R., chemată să dezbată sarcinile de mare răspundere ce revin arhitecților în realizarea importantelor construcții ale socialismului în patria anoastră.

Darea de seamă prezentată de prof. arh. Pompiliu Macovei, președintele Uniunii arhitecților, a redat amplul tablou al realizărilor obținute în domeniul construcțiilor în țara noastră; pe drept cuvînt s-a arătat că ele au schimbat fața țării, au făcut să apară orașe noi pe hartă, au constribuit esențial la dezvoltarea și înfrumusețarea orașelor, prin monumentele timpului nostru, marile combinate industriale, vastele ansambluri de locuințe și importantele construcții social-culturale.

Urmînd consecvent Directivele, indicațiile și îndrumările conducerii partidului, mobilizîndu-și toate resursele creatoare, arhitecții și constructorii au contribuit la dezvoltarea armonioasă a localităților, la realizarea de construcții cu o bună funcționalitate, la asigurarea confortului pentru cei ce le folosesc, realizînd clădiri și ansambluri cu înalte calități estetice.

Ne bucurăm cu toții de realizările în domeniul construcțiilor, de mîndria cu care sînt privite de întregul nostru popor, de admirația exprimată de numeroși specialiști din străinătate. În construcțiile realizate este reflectată preocuparea permanentă a arhitecților și constructorilor de a folosi cît mai judicios mijloacele materiale puse la dispoziția lor de societatea noastră în vederea realizării investițiilor, preocuparea lor pentru utilizarea și dezvoltarea unei tehnici constructive cît mai moderne.

Este adevărat că tehnica modernă a impus unele servituți creației de arhitectură; ele sînt însă din plin compensate de noile posibilități de exprimare pe care tot ea le-a creat. Dovadă sînt ansamblurile realizate în țara noastră prin metodele tehnice moderne, care au permis ca prin volume, forme și raporturile dintre ele să se obțină importante valori estetice.

Multe din problemele dezbătute la Conferința arhitecților preocupă și pe inginerii și tehnicienii din construcții, pe toate cadrele tehnice care, însuflețite de mărețele sarcini trasate de partid de a introduce tehnica nouă în toate ramurile de activitate și de a realiza produse comparabile cu cele mai bune de pe piața mondială, desfășoară o amplă activitate pentru promovarea tehnicii celei mai noi în producție, pentru folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor tehnice moderne cu care sînt dotate întreprinderile noastre.

Consiliul național al inginerilor și tehnicienilor își desfășoară activitatea în vederea mobilizării cadrelor tehnice la cunoașterea și aplicarea celor mai noi realizări ale științei și tehnicii obținute în cercetare și în practică, la stimularea activității lor în vederea rezolvării pe baza tehnicii moderne a problemelor ridicate de producție, la atragerea tuturor forțelor competente pentru a dezbate amplu soluțiile tehnice obținute în institute și întreprinderi, în vederea aplicării lor în practică.

Așa cum s-a arătat în conferința dvs., munca arhitecților trebuie să dea posibilități ample de desfășurare a noilor mijloace tehnice de execuție și montaj.

Aceasta presupune o strînsă colaborare între arhitecți și ingineri și ceilalți specialiști din domeniul construcțiilor.

Construcțiile măreț înfăptuite în anii puterii populare sînt o dovadă că în munca ce se depune, s-a realizat o amplă și profundă colaborare între arhitecții și inginerii de toate specialitățile, o înțelegere colegială a cerințelor specifice fiecărei profesiuni. Aceasta se datorează faptului că inginerii și arhitecții sînt animați de aceeași dorință, lucrează cu același entuziasm pentru a-și aduce contribuția, alături de toți oamenii muncii, la dezvoltarea patriei noastre pe calea victorioasă a socialismului; în strînsă colaborare, arhitecții și inginerii se străduiesc să realizeze din fondurile alocate de stat un număr cît mai mare de obiective industriale și social-culturale, să obțină intrarea cît mai devreme în funcțiune a investițiilor, să realizeze construcții la un înalt nivel calitativ.

Ca o expresie a acestor preocupări comune, nu omit să arăt și faptul că în multe instituții, în care nu sînt organizate cercuri ale Uniunii arhitecților, numeroși arhitecți participă cu interes la activitatea organizată în cadrul sindicatelor de comisiile inginerilor și tehnicienilor.

În încheiere, permiteți-mi dragi tovarăși și colegi, să adresez, în numele Consiliului național al inginerilor și tehnicienilor, urări de cel mai deplin succes în lucrările Conferinței pe țară a arhitecților ».

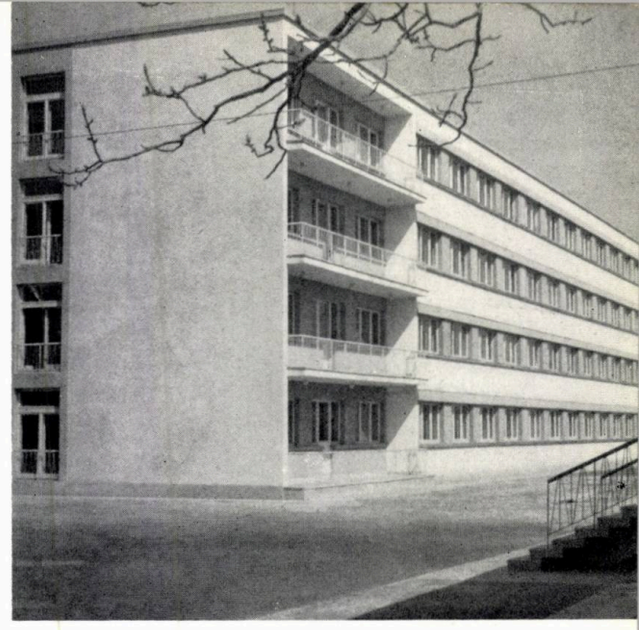

Cămin din complexul Institutului pedagogic din Craiova

Ansamblul căminelor studențești de la Grozăvești

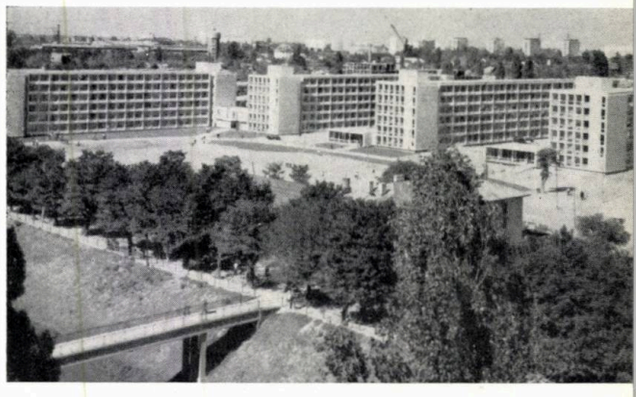

Școală medie cu 24 clase în București

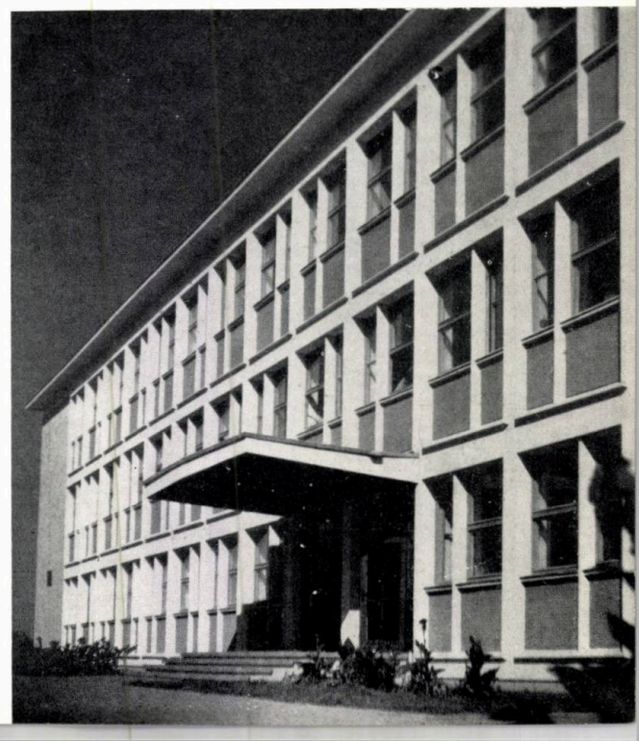

Prof. arh. GUSTAV GUSTI

« Particip la această Conferință, cu emoție, interes și mîndrie de cetățean și arhitect.

Apreciez și îmi însușesc pe deplin raportul comitetului Uniunii noastre, prezentat de tovarășul președinte, arh. Macovei.

Acest raport constituie un bilanț bogat al realizărilor, al gîndirii și practicii arhitecturale, o dovadă a maturității și spiritului de răspundere al arhitecților, o sinteză a tezelor arhitecturii românești contemporane, capabile să aducă o bogată contribuție la dezvoltarea arhitecturii mondiale.

Pe lîngă acest caracter de bilanț, consider că darea de seamă mai constituie și un larg program pentru etapa ce urmează, atît pentru Uniunea arhitecților, cît și — bineînțeles — pentru activitatea noului comitet ce va fi ales.

Cu toate realizările arhitecturii românești, care oglindesc incontestabil succesele și victoriile orînduirii noastre, ale poporului nostru, obținute sub conducerea partidului, cred totuși că raportul a trecut prea repede peste această perioadă de 13 ani de la prima noastră Conferință pe țară, răstimp în care s-au petrecut evenimente importante pe plan arhitectural, pe care unii — îndeosebi cei tineri — poate că nici nu le-au trăit.

Trebuie să ne amintim, evocînd nivelul dezvoltării noastre profesionale de acum 13 ani, de primele două formații restrînse de proiectare de arhitectură industrială și civilă, de care dispuneam, în comparație cu situația de astăzi materializată prin activitatea numeroaselor institute specializate în ambele domenii de arhitectură și răspîndite în toate regiunile țării.

Dacă la prima noastră Conferință, noi nu prea dispuneam de o platformă sigură de orientare profesională, astăzi trebuie să subliniem numeroasele poziții teoretice, bazate pe generalizarea unei bogate practici, a numeroase norme, indici, directive și principii de proiectare ce au fost elaborate în comun și care constituie un îndreptar științific pentru arhitectura noastră contemporană.

Dacă la începutul activității Uniunii noastre, domenii precum sistematizarea teritorială și urbanismul constituiau preocuparea doar a unui redus colectiv de arhitecți din vechiul institut I.P.C., astăzi — după numeroase ciocniri de opinii și cîștigări de poziții teoretice, subliniate și în raport — am realizat generalizarea concepției urbanistice și am trecut la abordarea oricărei probleme de arhitectură pe treaptă urbanistică.

Și, în sfîrșit, trebuie să subliniez că, dacă pe acea vreme problemele de expresie arhitecturală se refereau aproape exclusiv la aspecte de fațadă, pastișînd fără convingere unele forme ale trecutului, astăzi — cu toată greutatea și urmărind indicațiile ferme ale conducerii de partid și de stat — ne străduim să stabilim o fundamentare aptă de a crea o expresivitate proprie a arhitecturii noastre, specifice societății noastre, țării noastre și locului, o expresie arhitecturală care să se împletească organic și indivizibil cu toate celelalte laturi componente ale fenomenului arhitectural. (. . .)

Îmi veți permite să subliniez unele aspecte din raport pe care le apreciez în mod deosebit și pe care le consider că ar trebui să constituie o preocupare centrală a Uniunii noastre în etapa ce urmează.

În primul rînd a reieșit, ca o concluzie teoretică, că elementele componente ale arhitecturii constituie un tot indivizibil. În acest sens, indicațiile date succesiv de conducerea de partid, privind confortul, economia, tehnica nouă, expresivitatea adecvată, nu au constituit tematica unor acțiuni izolate sau a unor campanii, ci capitole ale unei sarcini unitare și continue, considerată în integritatea ei dialectică, ceea ce implică o tot mai susținută abordare complexă și multilaterală a problemelor de arhitectură. (. . .)

A doua problemă pe care vreau s-o subliniez este legată de domeniul de care mă ocup și anume considerarea urbanismului ca una dintre treptele cele mai complexe ale arhitecturii. Aici, nu numai că doresc să subliniez — de altfel cum s-a făcut și în raport — necesitatea de a adînci și promova sub toate aspectele această concepție și acest mod de gîndire specific arhitecturii socialiste, dar totodată să subliniez și importanța de a descifra și a scoate la iveală legitățile proprii ale acestui fenomen, ale acestui proces, ceea ce implică și generează tematici, metodologii, rezolvări, și criterii proprii, specifice acestui domeniu de activitate arhitecturală.

Fără să subapreciez cîtuși de puțin posibilitățile arhitecturii cu caracter de obiect unicat, saltul calitativ care ne este cerut să-l realizăm astăzi poate fi realizat numai abordînd toate problemele referitoare la confort, la economie, la tehnica construcției și expresivitate, la nivelul marelui cadru construit al colectivității, la nivelul ansamblului arhitectural și al sistematizării teritoriale.

A treia problemă pe care aș sublinia-o, ar consta în aceea că pentru a putea desfășura cît mai larg activitatea noastră arhitecturală, este important să trecem în mod susținut la abordarea problemelor teoretice, la fundamentarea științifică a activității noastre practice ; în acest scop trebuie să căutăm forme adecvate pentru închegarea unor organizații de studiu și de cercetare, profilate și înzestrate de așa manieră încît să stabilească baza teoretică în domeniul nostru de activitate. (. . .)

Totodată, Uniunea ar trebui să încurajeze tot mai mult discuțiile de creație, de critică arhitecturală, literatura de specialitate, ciclurile de informație teoretică și practică de specializare și de calificare, precum și o participare cît mai activă a arhitecților cu articole vii și deschizătoare de orizonturi noi la publicațiile periodice, atît cele interne, cît și cele străine.

A patra recomandare pe care aș face-o viitorului comitet, se referă la faptul că arhitectura — prin natura ei obiectivă — nu privește cîtuși de puțin doar pe arhitecți. Prin natura muncii noastre în colective mari și multispecializate și prin interesul crescînd pe care îl manifestă opinia publică, beneficiarul lucrărilor noastre, trebuie găsite formele adecvate pentru a lămuri, a pregăti, a antrena pe toți colaboratorii și auxiliarii noștri, toate organizațiile de creație și organele de stat ce răspund de edificarea cadrului construit și, în sfîrșit, opinia publică, prin acțiuni largi, fie pe plan central, fie pe plan local, în filiale sau cercuri, prin plenare și cicluri de conferințe, prin presă sau radio, căutînd căile optime pentru a lărgi contribuțiile, critica constructivă, discuțiile, pentru a primi un sprijin tot mai substanțial din partea tuturor acelora ce răspund sau se interesează de problemele de arhitectură. (. . .)

Progresul arhitecturii românești, progresul implicit al Uniunii arhitecților, reclamă activizarea întregii mase a membrilor Uniunii și nu numai a colectivului de conducere ce va fi ales. Aplicarea în practică a tezelor enunțate în raport, condițiile deosebite create de regimul nostru de democrație populară, îndrumarea continuă acordată de partid, constituie premize puternice și certe pentru promovarea arhitecturii pe culmi tot mai înalte, pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor de răspundere ce ne-au fost încredințate și prin a căror îndeplinire vom putea aduce o contribuție importantă în atingerea obiectivelor cuprinse în Directivele celui de-al IV-lea Congres al partidului ».

Arh. ALEXANDRU COSTINESCU

« . . . Paralel cu preocuparea de a realiza construcții care să satisfacă cerințele proceselor moderne de fabricație, economice și în același timp frumoase, arhitecții și inginerii din Institutul de proiectări al industriei alimentare, au dat o atenție deosebită și permanentă introducerii metodelor moderne noi de realizare a construcțiilor. Astfel, metoda cofrajelor glisante cu prese interconsult a fost aplicată, pentru prima oară la noi în țară, la silozurile de zahăr de la fabricile Luduș și Bucecea, fiind apoi extinsă la construcțiile de pe Litoral. La noua fabrică de pîine « București », învelitoarea este realizată dintr-o pînză cutată din beton precomprimat de 24,00 m deschidere; acoperișul secției de germinare și îmbuteliere de la noua fabrică de bere din Bacău este realizat cu elemente curbe prefabricate, precomprimate, de tipul paraboloid hiperbolic avînd dimensiunea de 15/3 m, iar cisternele de beton armat la noile centre de vinificare sînt realizate de asemenea prin metoda cofrajelor glisante. (. . .)

Legat de activitatea Uniunii noastre aș vrea să ridic cîteva probleme pe care le consider importante în munca noastră.

În primul rînd, problema timpului de proiectare. Normele de timp existente în proiectare sînt în contradicție cu aspectul de concepție al proiectării. În vreme ce timpul de proiectare pentru tehnologie se raportează la numărul de pagini de memoriu, cel pentru rezistență la numărul elementelor calculate și desenate, timpul de proiectare pentru arhitectură se stabilește în funcție de volumul construit al construcției de proiectat : m^3, pentru ori ce fel de construcție, și minute de gîndire. Măcar din respect pentru gîndirea arhitectului, cred că trebuie schimbată cel puțin unitatea de măsură.

Pe lîngă aceasta, de la începutul anului în curs, normele au fost reduse cu 10%. Trebuie să ne gîndim mai repede decît pînă acum și totodată mai bine. Și dacă ținem seama că această reducere a urmat alteia anterioare, ajungem la concluzia că în scurtă vreme s-ar putea să facem proiecte fără să ne gîndim la ele.

1 | 2 | 3

1 — *Cămine studențești la Iași*

2 — *Cantină din cadrul complexului social-studențesc de la Cluj*

3 — *Complexul social-studențesc din Cluj*

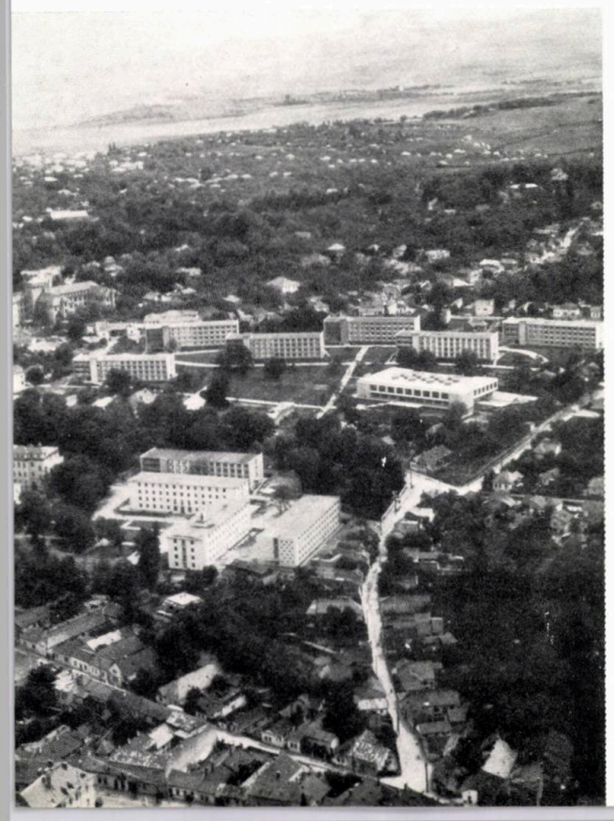

Poate că și diferența de unități de măsură a muncii noastre — la arhitecți pe m^3, iar la artiștii plastici pe cm^2 — este un motiv pentru care pînă în prezent colaborarea dintre arhitecți și artiștii plastici nu este perfectă.

Chiar dacă scurtarea timpului de proiectare este posibilă în cazul proiectanților mai experimentați, în institutele de proiectări industriale unde arhitecților tineri, fără experiență, li se încredințează lucrări importante, lucrul acesta ar putea avea urmări nefavorabile.

Dacă ne mai gîndim că în timpul de proiectare mai intră lansarea proiectului, normarea și postnormarea lui, editarea și întocmirea fișelor de indici, vă dați seama că timpul efectiv de proiectare este și mai redus.

De aceea, socotesc că trebuie analizată cu deosebită atenție această problemă, care constituie o frînă în îmbunătățirea muncii noastre.

În al doilea rînd, controlul realizării proiectelor. Aș vrea să atrag atenția asupra faptului că nu este necesară semnătura arhitectului pentru ca constructorul să poată încasa contravaloarea lucrărilor chiar dacă ele au fost prost executate și neconforme cu proiectul.

Exemple nu mai dau, căci este inutil. Fiecare dintre dvs. puteți arăta unele mai concludente, căci, dacă uneori datorită execuției defectuoase, însăși stabilitatea construcțiilor este periclitată, mai întotdeauna realizarea detaliilor de arhitectură reprezintă rafinamente pe care rare ori avem fericirea să le vedem îndeplinite.

În al treilea rînd, lipsa unor materiale de construcții. Industria alimentară se caracterizează prin marea varietate a proceselor tehnologice de fabricație, unele dintre ele foarte asemănătoare proceselor chimice, altele legate de procesele de fermentare biologice. Pentru realizarea desfășurării în bune condiții a acestor procese tehnologice sînt necesare unele condiții constructive specifice și mai ales asigurarea unei igiene perfecte a locurilor de muncă.

Am fost fericiți, și o dată cu noi și C.S.C.A.S., cînd Ministerul Industriei Construcțiilor ne-a anunțat punerea în fabricație în producția curentă, la noua fabrică de prefabricate de la Craiova, a fîșiilor cu goluri de 6 m deschidere, care ne-ar fi permis realizarea la halele pentru industria alimentară a unor tavane lise de suprafețe mari, cu o bună izolare termică, lucru ce ar fi eliminat crearea pe aceste tavane a mucegaiurilor. Am prevăzut aceste elemente prefabricate în mai toate proiectele noastre, însă acum am fost nevoiți să ne reîntoarcem la tradiționalele chesoane, datorită faptului că linia de fabricație pentru fîșiile cu goluri de la fabrica Craiova nu este pusă la punct și nu se pot realiza cu ea elemente de 6 m deschidere.

Pentru păstrarea igienei, riguros indispensabile în halele în care se fabrică alimente destinate consumului populației, faianța este absolut necesară. Și acest material îl obținem astăzi cu greutate sau de loc; plăcuțele ceramice ce ni se propun ca înlocuitor se fabrică acum numai de dimensiuni foarte mici, deoarece la noua fabrică de placaje ceramice din Militari, nu mai există matrițe pentru plăci de dimensiuni mari; ori, dimensiunile mici implică un foarte mare număr de rosturi, nerecomandabile din punct de vedere igienic.

Dificultăți întîmpinăm și în realizarea pardoselilor care să reziste la acțiunea acidă a unor materiale și produse din industria alimentară și spălărilor la temperaturi înalte a acestor pardoseli.

Se întîmpină, de asemenea, uneori greutăți în amplasarea noilor întreprinderi.

Directivele Congresului al III-lea al partidului prevăd ca, pentru o mai judicioasă amplasare a industriei în cadrul orașelor, să se stabilească în cadrul schițelor sau planurilor de sistematizare zona industrială a fiecărui oraș. (. . .)

Cu toate eforturile depuse și deosebitele succese obținute în sistematizarea zonelor industriale, mai întîmpinăm importante dificultăți în amplasarea noilor unități ale industriei alimentare, fie datorită faptului că în schița de sistematizare a multor orașe zona industrială este conturată numai ca o pată, fie că schițele de sistematizare a zonelor industriale nu răspund nevoilor industriei.(. . .)

★

Pentru proiectarea fabricilor și uzinelor, în care muncitorii își petrec o mare parte din viață, trebuie depusă aceeași grijă ca și pentru proiectarea locuințelor și construcțiilor social-culturale. Trebuie să asigurăm muncitorilor din fabrici condiții de muncă și de confort cît mai ridicate și trebuie să punem în realizarea acestui deziderat tot entuziasmul și priceperea noastră.

Eu cred că, pentru realizarea unor uzine și fabrici la nivelul cerințelor de astăzi, este necesar ca arhitectul, proiectînd construcții industriale, să se specializeze, să cunoască în perfecte condiții procesele tehnologice, de fabricație ale întreprinderilor pe care le proiectează. (. . .) ».

Prof. arh. ASCANIO DAMIAN

« În primul rînd socotesc că este necesar a arăta — așa cum au arătat și alți tovarăși, dar țin să întăresc părerea lor și cu declarația mea — că referatul care a fost prezentat de prof. arh. Pompiliu Macovei a avut darul să cuprindă numeroase probleme, să le ierarhizeze și să le enunțe poate într-un fel atît de reușit încît aceasta să fi constituit chiar un defect, întrucît unele luări la cuvînt pe marginea lui au fost — datorită acestei cuprinderi — împiedicate.

Aș vrea să arăt că prof. arh. Macovei, în afară de meritul important pe care l-a avut de a duce munca cea mai grea în legătură cu redactarea raportului, a mai avut și meritul de a fi reținut dintr-o consultare cu comitetul, acele părți care au întregit referatul, după părerea mea, în mod substanțial.

Eu în aceasta aș vedea o calitate suplimentară a redactorului și aș releva acest mod de lucru, în care comitetul s-a dovedit a fi activ și a colaborat pentru redactarea unui material care a fost de către mulți apreciat ca foarte bun.

Aș avea de făcut un oarecare reproș și anume, că acest material nu subliniază în suficientă măsură activitatea arhitecților, efortul pe care ei l-au depus, făcînd abstracție de unele deficiențe ale calității muncii pe care au realizat-o. Mie mi se pare că acest efort colectiv ar fi trebuit subliniat mai mult.

Aș dori să-mi exprim unele regrete și anume că această Conferință se desfășoară în absența interesului pe care mulți ar trebui să-l dovedească. Îndrăznesc să spun, fără să am intenția să jignesc pe oaspeții noștri, că tovarășii Jalea și Boris Caragea, poate satisfăcuți de cuprinderea într-un anumit pasaj al referatului, de preocuparea noastră pentru arta monumentală, ascultînd și fiind satisfăcuți, au părăsit apoi sala.

Tovarășul Brăduț Covaliu, în cuvîntul adus din partea Uniunii artiștilor plastici, a reproșat că referatul ar fi scăpat cumva problemele artiștilor plastici.

Eu regret în mod sincer că dînșii nu sînt aici pentru ca să le spunem că primul obiect și cel mai important obiect al artei monumentale, la care trebuie să gîndească, este totuși obiectul arhitecturii ; cred că am putea să lămurim aceste probleme și poate să mai îmbunătățim colaborarea cu artiștii plastici, dacă aceștia ar face efortul să se apropie de concepția noastră, care mi se pare că este mai justă, și de mentalitatea noastră, care mi se pare că este mai sănătoasă.

Îmi exprim de asemenea regretul că sînt organe care nu au fost reprezentate și nu au asistat la luările de cuvînt, în care s-au ridicat probleme importante, care ar fi trebuit poate să fie auzite direct. (. . .)

Schimbul de experiență între arhitecți este util, dar mai util pentru noi ar fi ca problemele noastre să fie

ascultate, reținute de factorii care ar putea interveni cu eficiență sporită în rezolvarea lor. (. . .)

Eu socot că referitor la felul în care s-a dus activitatea Uniunii arhitecților, acele semne de întrebare, asupra însăși utilității ei, sînt într-adevăr într-un fel justificate. Cred că existența Uniunii este justificată, dar ea trebuie să fie întărită, justificată moralmente printr-un aport mai substanțial.

În condițiile noastre, mai mult decît în altă parte, faptul că organizarea, proiectarea și îndrumarea acesteia sînt cuprinse într-un for de stat, face necesar să existe încă un for în care lucrurile acestea să fie dezbătute, cu intenția de a crea un cadru mai propice discuțiilor, mai propice decît cel pe care îl oferă instituțiile de proiectare sau organele oficiale ale C.S.C.A.S.

O activitate mai încurajată, aș zice oficială a noastră, ar fi de natură să contribuie mai efectiv la rezolvarea a o sumă întreagă de probleme practice ale profesiunii noastre. Cred că lucrul acesta ar fi justificat, folositor și rentabil. Sînt nenumărate acele probleme.

Mă voi referi acum la unele probleme profesionale. S-a vorbit aici — și mă alătur celor care critică organizarea proiectării, organizarea îndrumării printr-o avizare ce nu se păstrează la nivel de principialitate și intră în indicații de detaliu.

Sigur că această îndrumare oferă poate siguranța unor realizări mai corecte, dar este sigur că ea nu poate să treacă de o anumită calitate și promovează mediocritatea.

Dacă vrem să fim în fața unor realizări de calitate atunci trebuie să ne asumăm și anumite riscuri. Riscul înseamnă mai multă răspundere pentru fiecare dintre arhitecți.

Tovarășul Gheorghe Apostol, într-o discuție plină de conținut și de experiență, ne spunea că trebuia să fi mers pe această linie și că sîntem la gradul de maturitate în care în multe domenii răspunderea trebuia să fie mai prezentă în mințile și în activitatea celor cu sarcini de răspundere.

Aș face încă o remarcă și o propunere. Eu aș socoti că îndrumarea prin discuții — care incontestabil ne este necesară — ar fi foarte eficientă dacă s-ar face și pe calea unui exemplu. Sînt numeroși arhitecții de valoare prezenți în organele de avizare. De ani de zile aceștia sînt de fapt desprinși de proiectare și poate că acesta este și un motiv pentru care ei intervin dincolo de ceea ce ar constitui o îndrumare principială, pentru că simt nevoia într-adevăr să participe la rezolvare.

Eu aș găsi foarte interesant, instructiv, ca o seamă întreagă de tovarăși — ei sînt numeroși și nu vreau să-i citez nominal, îl citez numai pe profesorul nostru de teoria arhitecturii, al catedrei de teorie de la Institut — să fie prezenți la rezolvarea unor probleme concrete.

În alte profesii aceasta este foarte frecvent ; nu există medic care să-ți vorbească foarte frumos de practica profesională respectivă, care să nu intervină în mod concret și continuu la rezolvarea problemelor profesionale în clinica pe care o conduce sau în care lucrează și în care își duce munca de cercetare și își realizează performanțele sale științifice. Același lucru și la artiști.

Propun ca această practică să fie introdusă și la noi și exemplul să meargă pînă sus la tov. președinte Bădescu care să ne dea cel mai strălucit exemplu practic de rezolvare.

Doresc să vorbesc despre proiectarea-tip ; să spun două cuvinte pentru că mi se pare că nu se realizează prin aceasta obiectul cel mai potrivit la care se aplică.

Am văzut numeroase orori care se numesc : poștă, centrală telefonică, magazin sătesc și alte cîteva realizări tip care înrăutățesc în mod sistematic peisajul atît de drag, subliniat în cuvîntările noastre.

Eu cred că este necesar ca proiectarea-tip să se refere îndeobște la ceea ce poate fi tipizat, fără a însemna un pericol, la ceea ce asigură multe avantaje — este vorba de locuințe.

Eu aș lega proiectarea-tip de existența prototipului, cum se face în orice producție care se bazează pe acest sistem. Ori, nu se face în măsură suficientă așa. Ar trebui să fie tipuri și prototipuri experimentate pe baza unor numeroase, mult mai numeroase teme și cu mult mai numeroase realizări experimentale. (. . .)

Dacă se face chiar o inepție în materie de locuințe, să știți că tot se va găsi un locatar care s-o accepte în acest fel. Dar acesta constituie un sistem de a verifica practic o realizare?

Cîteva cuvinte despre problema înfățișării. Eu mă declar complet de acord cu tratarea acestei probleme și redactarea ei așa cum s-a făcut. Eu cred că nu poate fi acceptat un lucru urît cu scuza că este economic și eficient. Nu poate exista o asemenea scuză. Scuza că este prost, dar ieftin, nu se poate admite, nu trebuie să fie admisă. În această privință aș vrea să dau un exemplu. Și alții au citat exemple din călătoriile lor. Am s-o fac și eu. Iată, R.D. Germană este o țară care a fost urîțită cu concursul larg al arhitecților și tehnicienilor și al metodelor eficiente de construcție . . .

Trebuie să reținem ceva din această experiență. Eu cred că panourile mari sînt o invenție născută moartă, fără perspective. De altfel, acest sistem mi se pare că constituie un regres și în materie de organizare a construcțiilor. Nu se poate, cînd exemplele istoriei dovedesc că arhitectura și construcția au tins către eliberarea planului, ca noi să revenim la obligația ca elementele izolate și cele de finisare să fie aceleași cu elementele portante. Aceasta este — ori cîte statistici s-ar face — o metodă, un sistem deficitar. Știu că există susținători. Dar cred că trebuie mers pe altă linie. Anume pe industrializarea elementelor ușoare, a elementelor de finisare care, fabricate în mare serie, ar putea fi adoptate în nenumărate soluții fără să fie legate de elementele portante, de structura portantă a imobilului, fie că este numai cu parter, fie cu 3, 4 etaje, fie cu 9—20 etaje.

Reținși eu, ca și alții, că unul dintre elementele de preocupare ar trebui să fie sistematizarea în general și sistematizarea rurală. S-a spus aici că s-a construit în mediul rural un milion de apartamente, în ultima perioadă. Realitatea este aceasta. Dar realitatea este că noi n-am făcut mare lucru. În adevăr n-am fost solicitați, dar satele noastre se desfășoară actualmente în cea mai deplină dezordine, deși se construiește mult, se construiește mai sănătos, mai igienic, mai în avantajul locatarilor. Dar perspectivele unei îmbunătățiri radicale se văd și mai greu în viitor, datorită construcțiilor care apar în dezordine, fără posibilitatea sporirii confortului pe ansamblul aglomerărilor. Ca să nu mai vorbesc de aspectul peisajului nostru, care suferă.

Voi încheia, vorbind despre școală. Uniunea arhitecților trebuie să se ocupe și de acest lucru, chiar fără să-l treacă în program și fără ca să fie statutat, chit că formarea cadrelor și repartizarea lor țin de Ministerul Învățămîntului și de C.S.P. Dar de la ultima Conferință și pînă acum, Institutul nostru, unica noastră școală de arhitectură, a dat cca. 1 000 arhitecți. Nu se poate ca această problemă să nu preocupe Uniunea. Eu aș insista ca ea să fie un obiect de discuție, pentru ca activitatea de acolo să se desfășoare în condiții mai bune. Pregătirea acestor cadre este o problemă foarte importantă. Acum, noi dăm producției pe an 200 de arhitecți, ba chiar mai mulți. Sigur că este o problemă și nu numai la noi; ea preocupă în general lumea arhitecților. Congresul U.I.A. care se va ține la Paris în luna iulie are ca temă pregătirea arhitecților. Această problemă trebuie să preocupe în mod permanent Uniunea noastră și o preocupă, prin colectivul format în școală. Tovarășul profesor G. Petrașcu spunea că numărul studenților este atît de mare încît procesul de învățămînt nu se mai poate desfășura normal ; un număr de 1 200 de studenți este greu de cuprins. Trebuie să ne gîndim la posibilitatea de rezolvare a problemei. Eu sînt de părere că trebuie făcută o altă școală, cu toate dificultățile cu care ea se va naște și își va duce activitatea.

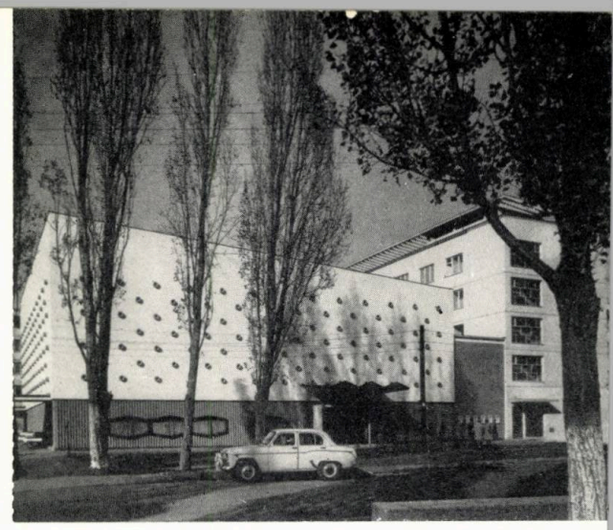

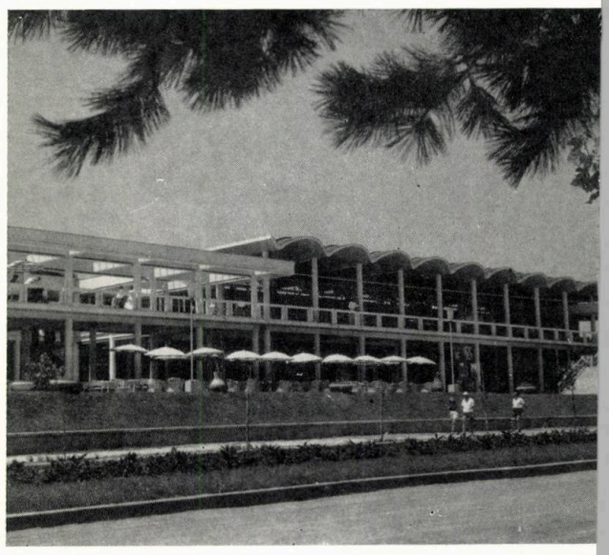

1 | 2 | 3

1. — *Cinematograful « Partizanul Roșu » — Brașov*
2. — *Restaurant la Eforie Nord*
3. — *Centrul comercial din Galați*

Dar este o soluție. O ducem foarte greu cu spațiul. Am dori ca și aici această problemă să fie reținută și în orice caz mă simt obligat să răspund că aș accepta — cu răspunderea pe care o am la școală — 5 000 m² de ateliere, în orice fel de arhitectură.

Și acum, vă asigur că aceste cadre sînt de calitate din ce în ce mai bună, producția de arhitecți este din ce în ce mai bună — lăsînd la o parte părerea pozitivă pe care de obicei fiecare o are despre școala pe care a făcut-o. Cred că școala noastră este mai bună și orientarea ei este sănătoasă. Și pentru a ilustra aceasta, mă refer la una din ultimele definiții ale arhitectului pe care le-am auzit; mi se pare succintă și plină de conținut: arhitectul este zidarul care știe latinește. Mi se pare că este mult cuprins în această succintă definiție. A fi un bun tehnician, dublat de un om de cultură — acesta este scopul pe care îl urmărim în formația pe care o dăm absolventului nostru, formație în care este prezentă și pregătirea tehnică și pregătirea umanistă. Am dori ca și colaboratorii noștri din alte școli să se bucure de o tot atît de echilibrată formație, ceea ce ar facilita o colaborare fructuoasă între noi.

Aș solicita pentru colectivul didactic al școlii, posibilitatea să contribuie la furnizarea acelei documentații care să permită de pildă realizarea și experimentarea unor numeroase tipuri de apartamente, care să fie executate, realizate. În institutele de proiectare este greu să se facă proiecte pentru fiecare din variantele care par interesante. S-ar putea găsi o formă ca în activitatea științifică a cadrelor didactice să fie cuprins și acest lucru.

S-a vorbit despre problema activității teoretice, a activității de cercetare științifică. Vă invit pe toți să faceți eforturi, dacă vă simțiți chemați să depuneți această activitate — și prin școala noastră să obțineți să vi se recunoască titluri științifice. Eu sînt într-o comisie a Ministerului Învățămîntului unde sute de colegi de alte profesiuni dobîndesc titluri științifice. Vă invit și pe dvs. să depuneți această activitate și să realizați acest lucru. Este bine ca afirmarea arhitecților să se producă și pe această cale. Și poate vom contribui într-un fel să ieșim dintr-un anonimat, dintr-o activitate care nu-și găsește totala prețuire, nici în rîndurile tehnicienilor, nici în rîndurile creatorilor și artiștilor ».

Prof. arh. NICOLAE BĂDESCU

« Particip cu un dublu interes la această a doua Conferință a Uniunii arhitecților, atît ca arhitect care a avut cinstea să fie delegat la lucrările ei, cît și în legătură cu sarcinile pe care le am în cadrul Comitetului de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare, din partea căruia adresez Conferinței noastre salutul și urările sale de succes.

Comitetul nostru este vital interesat de calitatea muncii arhitecților, de felul în care Uniunea arhitecților îi sprijină în ridicarea nivelului activității de arhitectură și sistematizare. Spun aceasta fiindcă există unele aspecte ale creației de arhitectură și sistematizare care nu pot fi reglementate prin ordine, instrucțiuni sau normative ale unui organ de stat, dar care pot fi definite și stimulate prin schimburi de păreri și de experiență, prin contactele ce pot și trebuie asigurate în cadrul Uniunii arhitecților.

Așa cum a reieșit și din cuprinzătoarea dare de seamă a Uniunii, arhitectura și arhitecții se bucură de prețuirea partidului, a guvernului, a poporului nostru.

Există o uniune distinctă a arhitecților, un învățămînt propriu arhitecturii și urbanismului, numele profesiunii noastre apare în titulatura unui organ central de stat.

Colaborarea strînsă, unitatea de vederi pentru aceste forme de organizare, constituie o condiție a îndeplinirii la nivelul dorit a sarcinilor încredințate acestui domeniu de conducerea de partid și de stat.

De aceea sîntem interesați în pregătirea arhitecților în cadrul învățămîntului superior, elementele tinere predominînd din ce în ce procentual în producția arhitecturală. De aceea, sîntem interesați în eficiența activității Uniunii arhitecților pentru crearea în mijlocul arhitecților a acelui climat, a acelei mentalități care să ridice nivelul profesional potrivit aspirațiilor și exigențelor poporului nostru.

Cred în posibilitățile deosebite ale arhitecților noștri, consider că aprecierile pozitive ce li se acordă se referă abia la începuturile dezvoltării arhitecturii noastre. Cred că putem mult mai mult și că vom realiza mult mai bine, făcînd eforturile necesare.

Soluționarea funcționalității, de exemplu la locuințe, s-a îmbunătățit rapid, suportînd cu succes comparația cu dezvoltarea similară din alte țări.

Cred, de asemenea, că există o tradiție a școlii românești de arhitectură în privința creării planurilor, în posibilitatea unor rezolvări îndemînatice a temelor propuse spre rezolvare.

În ultimul timp, și astăzi chiar — în prețioasele indicații cuprinse în salutul conducerii superioare — partidul și guvernul au propus spre rezolvare, au atras atenția arhitecților și asupra problemei expresiei. Îndeosebi, în această privință, rolul învățămîntului superior și al organizației de masă îl consider preponderent.

Aici s-au criticat anumite aspecte ale realizării. S-a afirmat că acestea pot constitui piedici în desfășurarea creației. Sigur că multe din afirmațiile făcute astăzi aici ar fi necesitat o analiză mai amănunțită a proceselor care se întîmplă real în practică și a situațiilor așa cum sînt ele. Aici, prin urmare, s-au criticat aceste aspecte ale avizării. Negarea rolului avizării echivalează cu negarea rolului criticii, avizare care totuși a fost criticată aici ca o lipsă a sectorului de arhitectură. Eu cred că este just să vorbim numai despre aspectul calității avizării sau criticii și a naturii domeniului la care se referă.

Nu cred că a fost în nici un timp și nu cred că există undeva o dispensare a beneficiarului — stat sau instituție — de a exercita un anumit control și a da anumite indicații în domeniul proiectării.

Am spus că, desigur, metodele pot fi îmbunătățite, calitatea domeniilor de aplicare la aceste activități trebuie de asemenea bine delimitate și puse la punct. Totuși, în acest sector, de care am vorbit, în fața acestei sarcini de ordinul rezolvării în legătură cu problema expresiei în arhitectură, sînt de acord că îndeosebi în aceste aspecte estetice și artistice ale fenomenului de arhitectură, învățămîntul și Uniunea arhitecților trebuie să aducă un aport mult mai substanțial, pe care de mai mulți ani l-am solicitat, fără a fi obținut pînă acum rezultatele scontate.

Aici este nevoie de convingere, este nevoie de adevărat elan creator.

Am spus că aceste lucruri nu pot fi realizate pe cale administrativă, dar pot și trebuie să fie realizate în cadrul învățămîntului, care formează mentalitatea tinerelor cadre; de asemenea, în cadrul Uniunii, care dezvoltă și creează mentalitatea, climatul și confruntarea necesară pentru îndeplinirea cu hotărîre a acestor sarcini care ne-au fost trasate.

Poate că aș fi schimbat cursul celor cîteva lucruri pe care voiam să vi le transmit, dacă aș fi avut timp în urma salutului care ne-a fost citit aici de către tovarășul Gheorghe Apostol. Îmi propuneam tocmai să argumentez în fața Uniunii, în fața Conferinței noastre, necesitatea pentru viitorul comitet care va fi ales, să insiste și la rezolvarea acestor sarcini, pe lîngă multele sarcini care revin arhitecturii și sistematizării.

Nu-mi pot permite să fac o prezentare cît de cît profundă sau completă, dar aș vrea să reamintesc cîteva aspecte recente de dezvoltare a arhitecturii pe plan mondial.

De mai bine de jumate de secol, avîntul dezvoltării industriale și apariția noilor materiale și metode de construcții, precum și marile frămîntări sociale, au determinat apariția unor curente noi în arhitectura mondială: constructivismul, funcționalismul, școala de la Bauhaus și altele.

Pe lîngă numeroase elemente pozitive, ele au glorificat și absolutizat, fie importanța construcției, fie a funcțiunii, pe baza unui raționalism de multe ori destul de abstract. Această arhitectură, care se vroia internațională, s-a răspîndit, uniformă, în toate țările mai înaintate din punct de vedere industrial.

Dar această arhitectură nouă, modernă, la timpul său, a obosit prin repetarea ei schematică și impersonală, iar modernul, ca orice lucru legat de noțiunea de modă, s-a învechit. Dacă Mies van der Rohe a dus-o pînă la ultima ei consecință, cu rafinamentul proporțiilor și calitatea materialelor, Le Corbusier a trecut de la blocul carte-

zian la iraționalismul plastic de la Ronchamps ; Ph. Johnson, Edward Stone și alți arhitecți americani se întorc la prelucrări ale unor compoziții clasicizante, Saarinen caută ieșirea în forme ciudate cum sînt aerogara sau sala de sport etc. ; arhitectura apuseană este în plină criză și căutare, încercînd ieșirea din raționalismul anterior pe calea căutărilor individuale ale unor personalități de seamă.

Numeroase alte fenomene ar merita de asemenea să fie studiate în procesul care se desfășoară acum în Apus.

Ieșirea din această criză, căutarea unor poziții diferite, care să preia soluționarea problemei la începutul secolului, fac să apară încercări de tipul celor de la Brasilia ale lui Niemeyer — care pretindea că a reluat formele barocului spaniol dezvoltat în țara lui — încercările unor curente din arhitectura japoneză și așa mai departe.

Deci, fie în irațional, fie în căutarea unei legături, fie în absurd, arhitectura mondială încearcă să iasă din repetire, din anonimatul celor peste 50 de ani în care au dominat, cu valori progresiste la momentele respective, curentele despre care am vorbit.

Cum se pune problema, sau mai bine zis care sînt posibilitățile noastre în comparație cu aceste încercări, uneori exagerate, alteori disperate, ale arhitecților din Apus, de a sparge formele raționale și de a găsi altceva?

Mi se pare că chiar cele citite astăzi în salutul conducerii superioare constituie un program de arhitectură, și, mai mult decît atît, am convingerea absolută că reprezintă singura cale pe care o arhitectură, în condițiile noastre, se poate dezvolta, își poate găsi o personalitate, poate ieși din stagnare și poate să dea curs unei extrem de largi posibilități, unui număr foarte mare de variate posibilități de afirmare a talentului arhitectural.

Mi-am notat cele cîteva cuvinte care se referă la acest aspect al arhitecturii. S-a spus : « *Valorificînd cu discernămînt experiența și realizările cele mai de semă de pretudindeni* », și lucrul acesta a apărut mai de mult la noi ca o deschidere de ferestre, ca o studiere a tuturor fenomenelor care se întîmplă în străinătate, dar cu discernămînt. De asemenea, în discursul tovarășului prim-secretar al C.C. al P.M.R., Nicolae Ceaușescu, se arată că trebuie văzut, trebuie analizat ce se întîmplă pretutindeni, dar cu spirit critic.

Se mai spune în salut : « *Arhitectura noastră trebuie să aibă o amprentă proprie, conținînd și dezvoltînd creator în condițiile epocii de construire a socialismului, tradițiile de mare valoare artistică ale arhitecturii românești. Afirmînd tot mai mult o fizionomie distinctă în cadrul arhitecturii contemporane, ea va aduce o contribuție originală la îmbogățirea culturii mondiale* ».

Consider că este o formulare completă, dialectic justă a fenomenului de arhitectură, așa cum este firesc să se dezvolte. Această cale de afirmare mondială, pe baza unei valori naționale, această teză marxist-leninistă este dezvoltată aici, mi se pare, într-un mod care deschide numeroase perspective viitorului arhitecturii noastre.

În fond, așa cum s-a mai spus de la această tribună, este calea prin care s-a dobîndit consacrarea mondială de la Eminescu la Arghezi, Brâncuși, Enescu, pentru un număr nesfîrșit de valori în diferitele domenii ale culturii și artei noastre.

Acest lucru l-au încercat cu timiditate și cu mai puțin succes, din cauza condițiilor specifice tipurilor în arhitectură, la începutul secolului, Mincu, Antonescu, Cerchez și ceilalți.

Nu consider că realizările în arhitectura acelui timp sînt similare ca valori, ca reușite, cu cele de care am vorbit mai înainte din celelalte domenii și acest lucru cred că poate să fie științific explicat : era și problema de comandă socială, era și problema de materiale și de metode de construcții și probabil și de alte determinante care ar trebui să fie mai precis analizate.

Gara nouă a orașului Constanța

Gara nouă din Brașov

Însă acum se pune problema pentru arhitectura noastră, dacă noi mergem mai departe pe o linie care s-a cam înfundat, care a ajuns un drum închis, acela al arhitecturii internaționale mondiale, sau încercăm să facem o arhitectură cu adevărat nouă, pe baza indicațiilor complete și juste, schițate în cele cîteva propoziții care au fost citite astăzi aici în salutul conducerii superioare de partid.

Mie mi se pare că înțelegînd și aprofundînd această alternativă nu însemnează — și aceasta aș vrea să subliniez — împiedicarea găsirii unor nenumărate și variate soluții proprii, nu numai fiecărui oraș sau ansamblu, dar proprii fiecărui arhitect. Mai degrabă socotesc că aceasta va fi o deschidere de posibilități mai ample, mai bogate decît acelea în care schematismul anonim al unei arhitecturi depășite a ținut în loc dezvoltarea arhitecturii și din țara noastră.

Sigur că consider la fel de depășită și arhitectura făcută pe timpul lui Mincu, Antonescu și Cerchez, dar nu despre aceasta este vorba. O consider depășită în aceeași măsură în care este depășită arhitectura despre care am vorbit și pe care trebuie să o înlocuim cu altă arhitectură care să fie într-adevăr nouă.

Nimeni nu are în buzunar rețeta ei. Ceea ce mi se pare esențial este însă să ne conturăm cu convingere acest obiectiv, să răspundem cu convingere acestei chemări și să imaginăm pe nenumărate căi proprii fiecărei imaginații, fiecărei gîndiri, a fiecăruia din arhitecții noștri, posibilitatea de a atinge aceste obiective.

Am socotit mai de mult și socotesc și acum necesar să fac și de la această tribună un apel către Institutul de arhitectură, către învățămîntul superior : este mai ușor ca această experiență să se facă în cadrul învățămîntului

ERATĂ

Ca urmare a unei defectuoase redactări a stenogramei, în unele luări de cuvînt s-au strecurat o serie de greşeli şi omisiuni. Cititorii sînt rugaţi a face rectificările indicate mai jos precum şi cele care, eventual, au putut scăpa redacţiei:

La pag. 40, coloana 1, rîndul 51, se va citi:
teoria arhitecturii, titularul catedrei de teorie....

La pag. 40, coloana 2, rîndul 5, se va citi:
numeroase, mult mai numeroase teme şi mult mai...

La pag. 40, coloana 2, rîndul 10, se va citi:
o ipoteză de proiectare.

La pag. 40, coloana 2, rîndul 26, se va citi :
Nu se poate, atunci cînd exemplele istoriei.....

La pag. 41, coloana 2, rîndul 23, se va citi:
Colaborarea strînsă, unitatea de vederi dintre aceste...

La pag. 41, coloana 3, rîndul 14, se va citi:
Aici s-au criticat anumite aspecte ale avizării.

La pag. 41, coloana 3, rîndul 21, se va citi:
criticii, despre care s-a spus totuşi aici că reprezintă o lipsă a....

La pag. 41, coloana 3, rîndul 29 şi următoarele, se va citi:
Am spus că, desigur, metodele pot fi îmbunătăţite, că domeniile de aplicare ale acestei activităţi trebuie bine delimitate şi puse la punct. Totuşi, în faţa acestei sarcini legate de rezolvarea problemei expresiei în arhitectură, sînt de părere că îndeosebi în aspectele estetice şi artistice ale fenomenului de arhitectură,...

La pag. 41, coloana 3, rîndul 45, se va citi:
creează mentalitatea, climatul şi posibilităţile de confruntare necesare...

La pag. 42, coloana 1, rîndul 13, se va citi:
care să preia soluţionarea problemei ridicate...

La pag. 42, coloana 1, rîndul 28, se va citi:
Consider că indicaţiile cuprinse în salutul conducerii...

La pag. 42, coloana 2, rîndul 30 şi următoarele, se va citi:
Acest lucru l-au încercat în arhitectură, cu timiditate şi cu mai puţin succes, din cauza condiţiilor specifice timpului,...

La pag. 42, coloana 3. rîndul 23, se va citi:
Desigur, consider la fel de depăşită...

La pag. 43, coloana 1, rîndul 21, se va citi:
Trebuie să aibă loc acele dezbateri într-adevăr libere, pasionate, care să ducă la lămurirea problemei. Acest lucru...

La pag. 43, coloana 3, rîndul 24, se va citi:
trecere către alte soluţii mai avansate. Dar şi aici ar merita o dată să facem o discuţie mai completă şi sub toate aspectele, deoarece şi această tehnică se poate stăpîni şi mînui de arhitecţi,...

La pag. 43, coloana 3, rîndul 5, se va citi:
aceasta, sîntem încă stîngaci, sîntem exteriori desfăşurării...

La pag. 43, coloana 3, rîndul 8, se va citi:
Repet : socotesc că trebuie să ne antrenăm toate...

S-a pus şi în discuţiile pe care le mai am din cînd în cînd cu unii dintre colegii mei şi s-a pus şi aici, sub anumit aspect, problema dificultăţii de realizare a acestei varietăţi, a acestor lucruri nuanţate, în condiţiile industrializării şi mecanizării proceselor de construcţie.

Eu nu cred în subordonarea totală sau parţială a arhitecturii în faţa tehnicii. Astăzi, cînd pe orbite dinainte stabilite se mişcă în Cosmos obiecte trimise după voie, exact în Lună sau în Marte, este greu de presupus că arhitectura va fi robită de tehnică, că nu va utiliza ca pe un mijloc, ci ca pe un scop în sine, tehnica în vederea atingerii sarcinilor ce-şi propune.

Exemple despre aceasta am mai dat, le repet şi aici : era un timp cînd se credea că macaralele nu se pot mişca decît într-un anumit fel, care nu putea să genereze decît o filă neîntreruptă de lucrări.

Cu vremea, macaralele s-au schimbat, problema a dispărut, arhitectura macaralelor este de domeniul trecutului.

De asemenea, se poate ca în cadrul folosirii panourilor mari — şi aici nu sunt integral de acord cu tovarăşul Ascanio Damian că aceasta constituie o soluţie învechită, retrogradă — aceasta poate să reprezinte o soluţie de trecere către alte soluţii mai avansate, însă şi aici ar merita o dată să facem o discuţie mai completă şi sub toate aspectele şi aceasta se poate stăpîni şi mînui de arhitecţi, dacă intervin în acest domeniu şi se pot găsi soluţii destul de suple pe o tehnică care este prin esenţa ei deosebit de rigidă.

Adevărul este că nu stăpînim cu siguranţă tehnica aceasta, sîntem încă stîngaci, sîntem exterior desfăşurării ei, dar putem să o stăpînim şi sîntem convinşi că vom stăpîni-o în viitor.

Repet : socotesc că trebuie dar să ne antrenăm toate calităţile şi nu ne trebuie decît convingerea patriotică pentru ca să atacăm problema în spiritul în care a fost ridicată ca sarcină în faţa noastră.

Tovarăşi, ar fi extrem de mult de spus, dar problemele nu pot fi atinse nici parţial într-o astfel de şedinţă, ci trebuie ca în viitor să ne mai întîlnim. Mi-am însemnat însă observaţiile privind munca organelor de stat şi a Comitetului nostru.

Trebuie să vă anunţ că s-au făcut deja unele propuneri către Consiliul de Miniştri, în legătură cu anumite descentralizări, cu anumite simplificări în procesul de proiectare şi vreau să declar că vom studia şi alte posibilităţi, care să dezvolte aripile celor ce ştiu şi vor să zboare spre înălţimile arhitecturii noastre. De asemenea, dorim să se examineze şi să se analizeze cu profunzime sarcinile ce ne revin tuturor pentru ca să îndreptăm activitatea arhitecţilor spre un nou pas înainte al arhitecturii româneşti ».

REZOLUŢIA

...i pe ţară a Uniunii arhitecţilor din R.P.R.

...din R.P.R., care s-a ţinut în ...i de desăvîrşire a construcţiei ... economiei şi culturii româ... Muncitoresc Român poporul ...zile sale şi munceşte cu elan ...ant eveniment în viaţa patriei

...varăşul Gheorghe Apostol, ...icepreşedinte al Consiliului ...lui Muncitoresc Român, al ...ie un nou îndemn şi călăuză

...mnată la dezvoltarea şi înfru... ... viaţă ale oamenilor muncii

...vînt în toate domeniile crea...i, socialiste, pentru formarea ...tăţii noastre, constituie feno...

...A., asupra activităţii U.A. şi ... modificarea statutului U.A., Conferinţa trasează ca sarcină noii conduceri a Uniunii arhitecţilor de a găsi cele mai eficiente metode pentru îmbunătăţirea activităţii şi metodelor de muncă, calităţii şi eficienţei acţiunilor Uniunii potrivit cu sarcinile ce-i revin în noul statut aprobat de Conferinţă.

Pentru aceasta U.A. va aşeza în centrul activităţii sale cele mai importante probleme ale arhitecturii şi urbanismului, antrenînd masa arhitecţilor la îndeplinirea tuturor sarcinilor trasate de partidul şi guvernul nostru. Ea va întări şi îmbunătăţi formele de sprijinire a arhitecţilor pentru îndeplinirea sarcinilor de producţie, pentru ridicarea continuă a calităţii arhitecturii, pentru dezvoltarea industrializării construcţiilor.

Uniunea arhitecţilor va sprijini activ schimbul de păreri între arhitecţi asupra problemelor principale ale creaţiei arhitecturale şi urbanistice, cunoaşterea şi popularizarea experienţei avansate şi a celor mai bune rezultate obţinute în ţară şi peste hotare. Noua conducere va trebui să se străduiască pentru ca Uniunea arhitecţilor să contribuie într-o măsură tot mai mare la ridicarea nivelului creaţiei arhitecturale şi urbanistice, la dezvoltarea unei arhitecturi potrivite nevoilor proprii ale poporului nostru. De asemenea, va lua măsuri pentru întărirea organizatorică a Uniunii arhitecţilor, pentru o mai largă activitate a organelor sale obşteşti, a secţiilor şi comisiilor ca şi a filialelor din întreaga ţară.

Ne vom strădui să antrenăm larg masa arhitecţilor la îndeplinirea entuziastă a sarcinilor, în vederea ridicării continue a calităţii şi prestigiului arhitecturii româneşti în ţară şi peste hotare, în vederea dezvoltării unei arhitecturi româneşti pe deplin potrivite nevoilor contemporane ale poporului nostru. Pentru aceasta vom face eforturi sporite ca să asigurăm noilor localităţi o dezvoltare armonioasă, corespunzătoare cu nevoile materiale şi spirituale ale societăţii noastre. Proiectele de azi pun bazele structurii noi, socialiste, a aşezărilor de mîine, de aceea noi arhitecţii trebuie să fim promotorii progresului în arhitectură, pentru realizarea unor aşezări înnoite bazate pe soluţii urbanistice şi arhitecturale contemporane potrivite cu dezvoltarea cerinţelor viitoare şi cu nevoile specifice ale regiunilor şi localităţilor. Ne vom strădui pentru ridicarea continuă a calităţilor de funcţionalitate şi confort, tehnico-economice şi estetice ale urbanismului şi arhitecturii, urmărind realizarea unei arhitecturi proprii ţării noastre, obţinerea unor trăsături specifice localităţilor şi a unei mai mari varietăţi urbanistice şi arhitecturale.

Ne vom strădui să cunoaştem cît mai temeinic metodele industriale de construcţie şi să contribuim activ şi cu iniţiativă la dezvoltarea lor pe căile cele mai raţionale şi mai potrivite cerinţelor de confort şi estetică.

Profilul arhitectului contemporan capătă pe zi ce trece alte trăsături. Va trebui să facem eforturi sporite pentru îmbogăţirea cunoştinţelor noastre, corespunzător cerinţelor actuale ale construcţiei socialiste care face necesară o largă pregătire social-politică, tehnică şi artistică.

Desăvîrşirea construcţiei socialiste deschide perspective minunate pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului nostru, pentru îmbunătăţirea continuă a condiţiilor de viaţă ale localităţilor patriei noastre. Niciodată nu au fost puse în faţa arhitecturii româneşti sarcini de o asemenea amploare ca acelea create de construcţia victorioasă a socialismului în ţara noastră. Entuziasmul stîrnit de chemările partidului au avut şi vor avea întotdeauna un ecou profund în inimile noastre şi vom şti să ne îndeplinim şi în viitor cu acelaşi devotament nemărginit sarcinile patriotice ce ne revin, vom şti să ne aducem contribuţia noastră de muncă, talent şi forţă creatoare în uriaşul şantier al ţării noastre.

Noi privim cu încredere deplină către noile orizonturi luminoase ale viitorului şi sîntem pe deplin convinşi că vom şti să justificăm încrederea pe care ne-o acordă partidul şi guvernul. Ne îndreptăţesc în această convingere capacitatea de muncă şi organizare dovedite pînă acum, bogata experienţă acumulată, conducerea atentă şi părintească a partidului, faptul că eforturile noastre sînt susţinute şi apreciate de întregul popor.

Vom lupta neobosiţi pentru avîntul arhitecturii româneşti, pentru ridicarea ei pe noi culmi, demne de epoca istorică a construirii socialismului şi comunismului în patria noastră.

prin atelierele de proiectare

Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului, cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1966—1970 și cu privire la valorificarea surselor energetice și electrificarea țării în perioada 1966—1975, trasează noi și mari sarcini lucrătorilor din institutele centrale de proiectare. În afara sarcinilor de proiectare a marilor obiective ce vor fi ridicate în acești ani, arhitecților le mai revine și sarcina de a-și îmbunătăți activitatea de proiectare, de a da dovadă de mai mult spirit inovator în alegerea soluțiilor arhitecturale, spre a realiza o arhitectură contemporană, legată de tradițiile poporului nostru, specifică orînduirii noastre socialiste.

În atelierele de proiectare se elaborează astăzi mii de proiecte, care, materializate în beton, oțel și sticlă, vor da mîine viață celor ce astăzi reprezintă încă numai prevederi ale Directivelor.

Pe urmele acestor prevederi, un redactor al revistei noastre a făcut o vizită în cîteva ateliere și a stat de vorbă cu cîțiva din cei care trasează la planșete chipul viitor al uzinelor, școlilor, locuințelor, orașelor noastre.

DOUĂ MARI CONSTRUCŢII

Hidrocentrala de la Porțile de Fier — Perspectivă

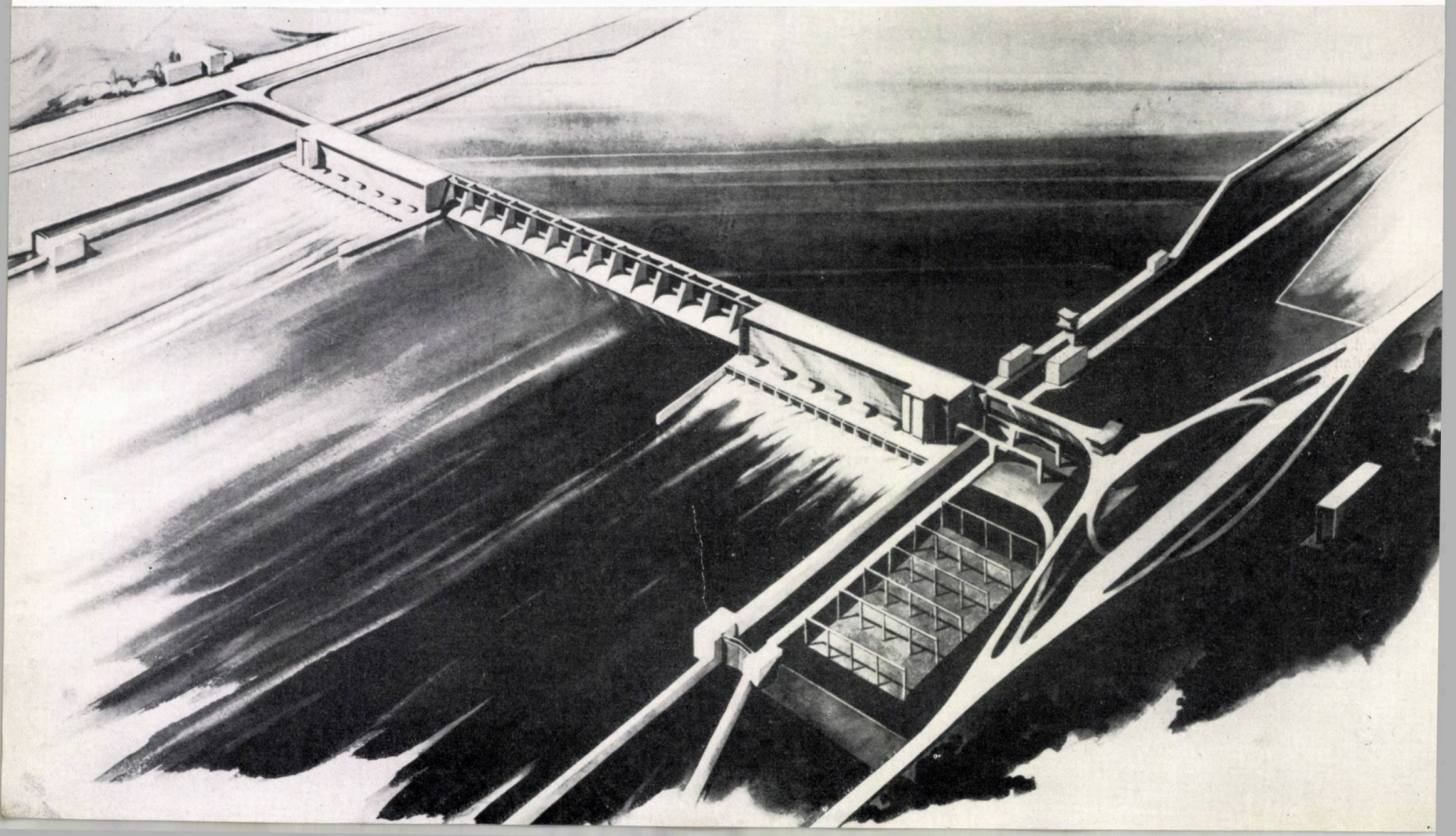

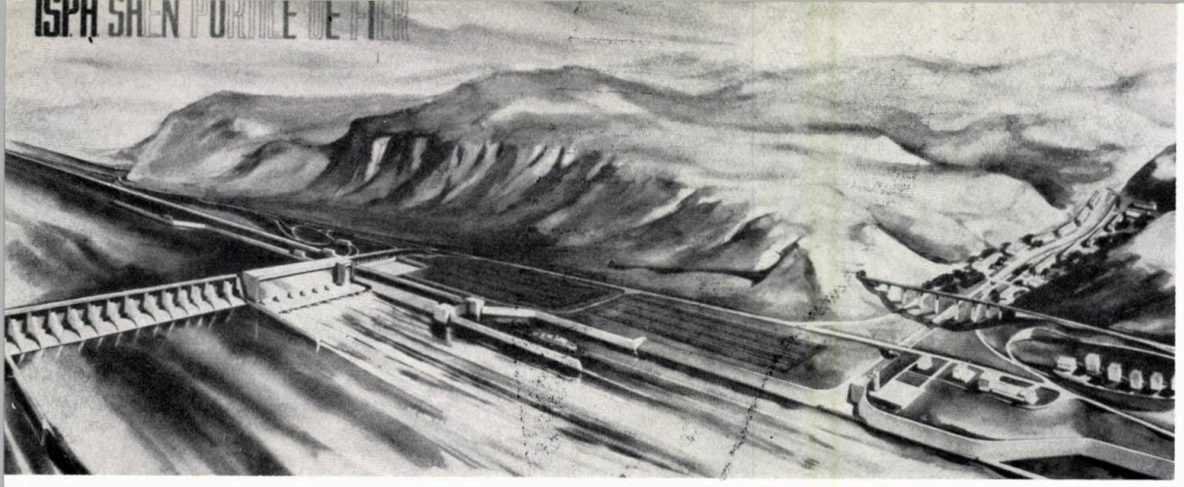

Hidrocentrala de la Porțile de Fier — Perspectivă

HIDROENERGETICE

Arhitecții Nicolae Petrescu, arhitect specialist, și Adrian Oprea, șef de atelier, din Institutul de studii și proiectări hidroenergetice — I.S.P.H. — institut în care se elaborează proiectele a două mari obiective: sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier și hidrocentrala « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de pe Argeș, ne-au vorbit despre problemele de arhitectură ridicate de aceste obiective importante din cadrul planului de electrificare a țării:

Arh. Nicolae Petrescu: Prin Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului cu privire la valorificarea surselor energetice și la electrificarea țării în perioada 1966—1975, se prevede ca producția de energie electrică să crească pînă în anul 1975 între 55—60 miliarde kWh. Un program grandios, care ridică noi și însemnate sarcini pentru colectivele de muncitori și tehnicieni, ingineri și arhitecți din domeniul energeticii și electrificării. Continuarea neabătută a industrializării socialiste a țării, perfecționarea proceselor tehnologice, extinderea mecanizării și automatizării sînt imperative ale viitorului cincinal.

Premizele create prin planul de șase ani pentru creșterea bazei energetice a economiei naționale au dat posibilitatea începerii unor lucrări în acest domeniu. Din acest program face parte și hidrocentrala « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de pe Argeș, obiectiv care se află actualmente în preajma intrării în exploatare.

R.: Datorită temei ample, desigur ați avut și probleme deosebite de rezolvat?

Arh. N. P.: Într-adevăr !. . . Hidrocentrala « Gheorghe Gheorghiu-Dej », întrunind un mare număr de obiecte diferite ca funcțiune și specific, a însemnat tot atîtea probleme de arhitectură ce s-au cerut rezolvate. Plastica elementelor componente ale barajului Vidraru, arhitectura centralei subterane, cea a galeriei de acces, a echipamentului greu, a camerei și blocului de comandă, a turnului de decuvare, a atelierului de întreținere, a castelului de echilibru, ca și a diverselor accese la galerii, sau proiectarea preuzinalului și amenajarea versanților, sînt numai o parte din obiectivele ce au intrat în preocuparea arhitecților. De asemenea, grija pentru înscrierea agregatelor și a podurilor rulante într-o arhitectură proprie, folosirea materialelor durabile, de producție românească, studiul iluminatului și al izolației fonice ale centralei, au condus la realizarea unui ansamblu unitar și armonios.

R.: Care au fost determinantele soluției planului de ansamblu și a soluției arhitecturale?

Arh. N. P.: Ținînd seama de importanța economică ca și de cea turistică a acestei mari lucrări, colectivul de proiectare s-a străduit să găsească soluțiile cele mai eficiente și armonioase totodată. Astfel, rezolvarea planului de ansamblu a fost dictată de accesul în subteran, de configurația terenului, de regularizarea rîului Argeș și bineînțeles de programul tehnologic. De asemenea, s-a căutat ca dispunerea obiectelor de la suprafață să se facă în raport cu circulația de pe șoseaua de acces, obținîndu-se în acest fel fronturi construite în capetele de perspectivă ale celor două direcții de circulație.

Avînd în vedere că această hidrocentrală va deveni în viitorul apropiat un centru de atracție pentru vizitatorii din țară și de peste hotare, s-a întocmit un studiu de sistematizare a teritoriului prin care se prevede ca zona să fie dotată cu diverse platforme, belvederi, debarcadere, cabane etc.

Arhitectura obiectelor subterane, începînd de la hol și terminînd cu sala mașinilor, este realizată într-o suită gradată, în raport cu importanța obiectelor și cu condițiile specifice ale acestora. Compoziția de volume a obiectelor — turn de decuvare, bloc de comandă pe trei niveluri, atelierul mecanic și stația electrică exterioară — este axată pe turnul de decuvare care constituie elementul dominant.

Arh. Adrian Oprea: Trebuie subliniat că frontul principal, format din turnul de decuvare și blocul de comandă, este pus în valoare și prin proiectarea unei oglinzi de apă în care acestea se reflectă, urmărindu-se de altfel valorificarea întregului peisaj înconjurător și participarea acestuia la compoziția ansamblului hidrocentralei.

Revenind la concepția arhitecturală care a căutat să creeze un tot unitar și armonios, proiectanții s-au preocupat de legătura plastică dintre volume prin filiații de forme și materiale de finisaj (ceramică glazurată, cărămidă de placaj, suprafețe vitrate etc.).

Pentru rezolvarea circulației în incintă și asigurarea acceselor s-a prevăzut o platformă denivelată de teren.

R.: Funcția principală în subteran fiind a centralei subterane, vreți să ne spuneți cîteva cuvinte despre ea?

Arh. A.O.: Uzina a fost amplasată astfel încît să se realizeze o cădere cît mai mare a apei. Ea cuprinde puțul vertical de acces, o galerie orizontală pentru circulația și accesul echipamentului greu, caverna transformatorilor și sala mașinilor.

Obiectul cel mai important în subteran este sala mașinilor, a cărei arhitectură urmărește printr-o ritmare transversală să îmbunătățească proporțiile spațiului, rezultate tehnologic. Plafonul, realizat din casete metalice, asigură în același timp și scurgerea apelor din infiltrație. Acest fapt a dus și la realizarea unor pereți laterali detașați de carcasa de beton a excavației, tratați arhitectural spre a exprima funcția lor de protecție.

R.: Tovarășul arh. Nicolae Petrescu a amintit la început că folosirea materialelor durabile, de producție românească, a fost o preocupare a colectivului de proiectanți. Ce puteți să ne spuneți în legătură cu aceasta, despre materialele de finisaj întrebuințate?

Arh. A.O.: Materialele întrebuințate trebuiau să facă față condițiilor de umiditate, în primul rînd; în al doilea rînd, să faciliteze întreținerea întregului obiect înlăturînd pericolele posibile, cît și să faciliteze o optimă condiționare a mediului. În acest sens, au fost preferate materialele în culori deschise, pentru a înlătura impresia neplăcută de cavernă, obținîndu-se în același timp un nivel ridicat al iluminatului indirect, cu efecte care să pună în valoare plastica arhitecturii din sala mașinilor și din galeria de acces: travertin, aluminiu eloxat, mozaic de ceramică, beton aparent, gresie, metal cromat etc.

R.: Referindu-ne la Planul de dezvoltare a bazei energetice a economiei naționale în următorii 10 ani, vedem că una din principalele sarcini constă în extinderea valorificării resurselor hidroenergetice ale Dunării, în colaborare cu țările riverane vecine. Pentru început, în baza unui acord de colaborare cu țara vecină și prietenă Republica Socialistă Federativă Jugoslavia, s-a trecut la construcția importantului nod hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier. Vă rugăm să ne vorbiți puțin despre acest mare obiectiv.

Arh. N.P.: Prevăzută să fie dată în folosință în anii 1970—1971, această gigantică lucrare, avînd o putere instalată pentru partea românească de peste 1 milion kWh și o producție mai mare de 5 miliarde kWh, a impus o atenție deosebită în rezolvarea problemelor de sistematizare, arhitectură și de plastică. . .

Ca primă preocupare a fost realizată sistematizarea teritoriului. Puținele posibilități de desfășurare pe care le-a oferit teritoriul, ne-au forțat să recurgem la obținerea terenurilor chiar prin hidromecanizare. În această etapă au fost elaborate proiectele pentru rețelele de transport și proiectele pentru construcția ansamblului de cazare cu toate dotările social-culturale aferente, care în momentul de față sînt în curs de execuție. Grija continuă a colectivului de proiectanți a fost ca toate construcțiile cerute de organizarea de șantier să poată fi utilizate și după închiderea acestuia, ca toate

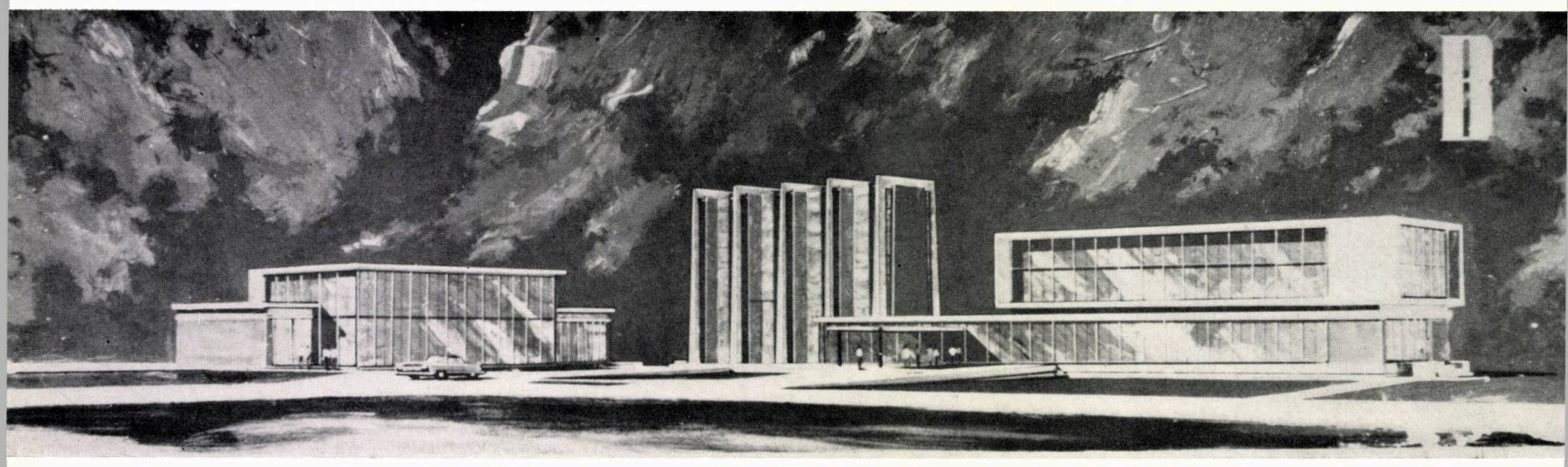

Perspectiva ansamblului clădit pe platforma hidrocentralei «Gheorghe Gheorghiu-Dej» de pe Argeș

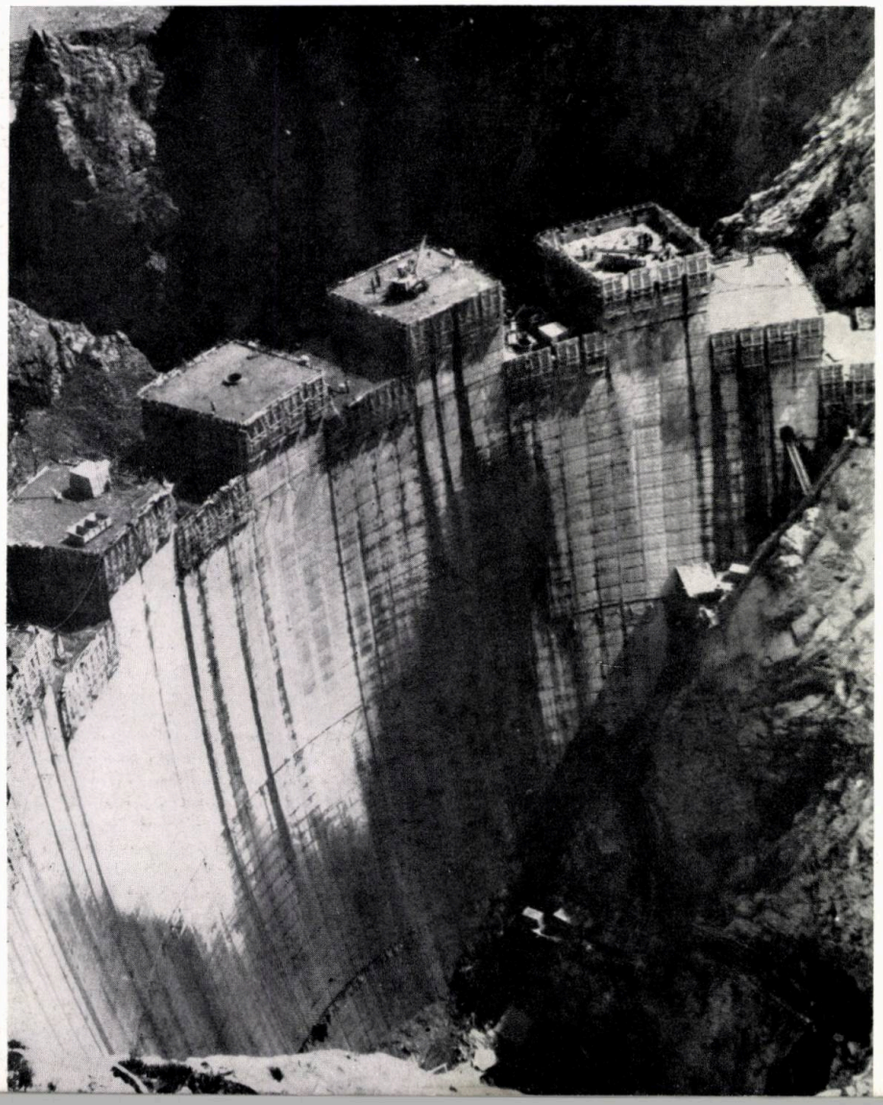

Barajul hidrocentralei «Gheorghe Gheorghiu-Dej» — Vedere de șantier

obiectele necesare dezvoltării unui complex turistic de mare amploare să beneficieze de lacul de acumulare ce se va crea și de vecinătatea unui peisaj renumit prin frumusețea sa.

R.: Obiectul principal al sistemului constituindu-l barajul cu cele două centrale electrice, ca și complexul de porturi și ecluze pentru asigurarea navigației, vă rugăm să ne spuneți cum a văzut proiectarea rezolvarea acestora?

Arh. A.O.: Cele două centrale, simetric amplasate față de baraj, ecluzele și platformele de montaj, cu un front de peste 1 km, vor reprezenta un ansamblu monumental prin grandoarea dimensiunilor, dînd senzația de stăpînire a forțelor naturii. Compoziția arhitecturală este dominată de baraj și de aceste două centrale, fiecare așezată pe cîte un mal, dispunînd de circulații larg desfășurate, la diverse niveluri, pe platforme ce urmăresc relieful înconjurător și pe care au fost amplasate obiectele anexe și cele de deservire a navigației, vămilor și turismului.

Complexul de funcțiuni tehnologice, problemele de circulație și de acces la diferite niveluri, problemele ridicate de realizarea unor construcții gigantice cu caracter ingineresc la o scară nemaiîntîlnită la noi, au impus găsirea unei plastici arhitectonice care să răspundă unor exigențe de viitor, atît ca concepție, cît și ca materiale, toate, bineînțeles, bazîndu-se pe o colaborare strînsă și o comunitate de gîndire între toți specialiștii.

R.: Cum considerați că se pot îndeplini aceste deziderate?

Arh. N.P.: Înscrierea în forme adecvate a tuturor volumelor strict funcționale, folosirea de materiale durabile, tratarea arhitecturală deosebită a obiectelor, studiile de culoare și de iluminat, dozarea suprafețelor de umbră și lumină, toate acestea trebuie să ducă la realizarea unor construcții controlate și coordonate din punct de vedere tehnic și estetic, imprimîndu-le un caracter de contemporaneitate și de înaltă industrializare.

GIGANTUL SIDERURGIC DE LA GALAŢI

Printre principalele obiective industriale, ale căror sectoare de bază vor intra în funcţiune în anii 1966—1968, este şi Combinatul siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de la Galaţi. Dat fiind importanţa acestui combinat în cadrul Planului de dezvoltare a economiei naţionale, ne-am deplasat la Institutul de proiectări de uzine şi instalaţii metalurgice — IPROMET. Arh. Iulian Deşcu, care face parte din colectivul de proiectare a combinatului, a avut bunăvoinţa de a ne furniza cîteva detalii în legătură cu concepţia arhitecturală care a stat la baza elaborării proiectelor.

R.: Industria siderurgică — conform prevederilor din Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului nostru — va ajunge să producă pînă în anul 1970 aproape 4,1 milioane tone fontă, 6,3 milioane tone oţel, 4,4 milioane tone laminate, 800 mii tone ţevi. Contribuţia principală în îndeplinirea acestui program o va aduce Combinatul siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de la Galaţi, pentru a cărui realizare se va aloca cca. 70 la sută din volumul total de investiţii destinat siderurgiei. În consecinţă, în faţa colectivului de proiectanţi, din care faceţi parte, stau sarcini de o deosebită importanţă. În legătură cu acest mare ansamblu industrial, v-am ruga să ne vorbiţi despre concepţia arhitecturală care a stat la baza proiectării lui.

Arh. Iulian Deşcu: Fiind vorba despre unul din cele mai de seamă obiective care se vor construi în perioada cincinalului, colectivul nostru de proiectanţi este mîndru — pot spune — de sarcinile încredinţate, prin contribuţia pe care o va aduce la crearea bazei tehnico-materiale a Planului de dezvoltare a economiei naţionale în viitorul cincinal.

Arhitectura industrială este o disciplină tînără. Începuturile noastre ca arhitecţi proiectanţi ai industriei siderurgice sînt indisolubil legate de dezvoltarea şi modernizarea marilor combinate de la Hunedoara şi Reşiţa. Experienţa dobîndită acolo, alături de tehnicienii celorlalte specialităţi — construcţii, instalaţii, tehnologie etc. — ne-a dat posibilitatea să atacăm cu curaj proiectul de o amploare deosebită al Combinatului siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de la Galaţi.

În gîndurile şi în intenţiile noastre am stabilit cîţiva parametri de la care am dori să nu ne abatem. Ţinînd seama de faptul că realizarea unui astfel de combinat, de proporţii nemaicunoscute la noi în ţară, se desfăşoară în timp de ani de zile, etapizată pe sectoare de producţie, arhitectura ar putea fi influenţată de diverse tendinţe. Aceste tendinţe s-ar datora pe de o parte materialelor noi care apar pe parcurs şi care duc implicit la forme noi, iar pe de altă parte evoluţiei tehnologiei care progresează an de an, avînd ca bază perfecţionarea şi automatizarea maximă a proceselor de fabricaţie.

În această situaţie trebuie stabilită o viziune de ansamblu care să fie imprimată întregului grup de arhitecţi. Iniţiativele izolate, chiar dacă sînt valoroase în sine, dacă nu se încadrează în unitatea pe care o dorim combinatului, vor forma elemente disonante. Nu trebuie să se deducă de aici că rezultatul va fi echivalent cu monotonia, deoarece arhitectura unui ansamblu industrial, bine rezolvată, poate fi unitară fără a fi monotonă. În industria siderurgică, volumele sînt nespus de variate: laminoarele se desfăşoară pe o lungime de 1 km, corpul principal al

Sectorul întreţinere — Forja

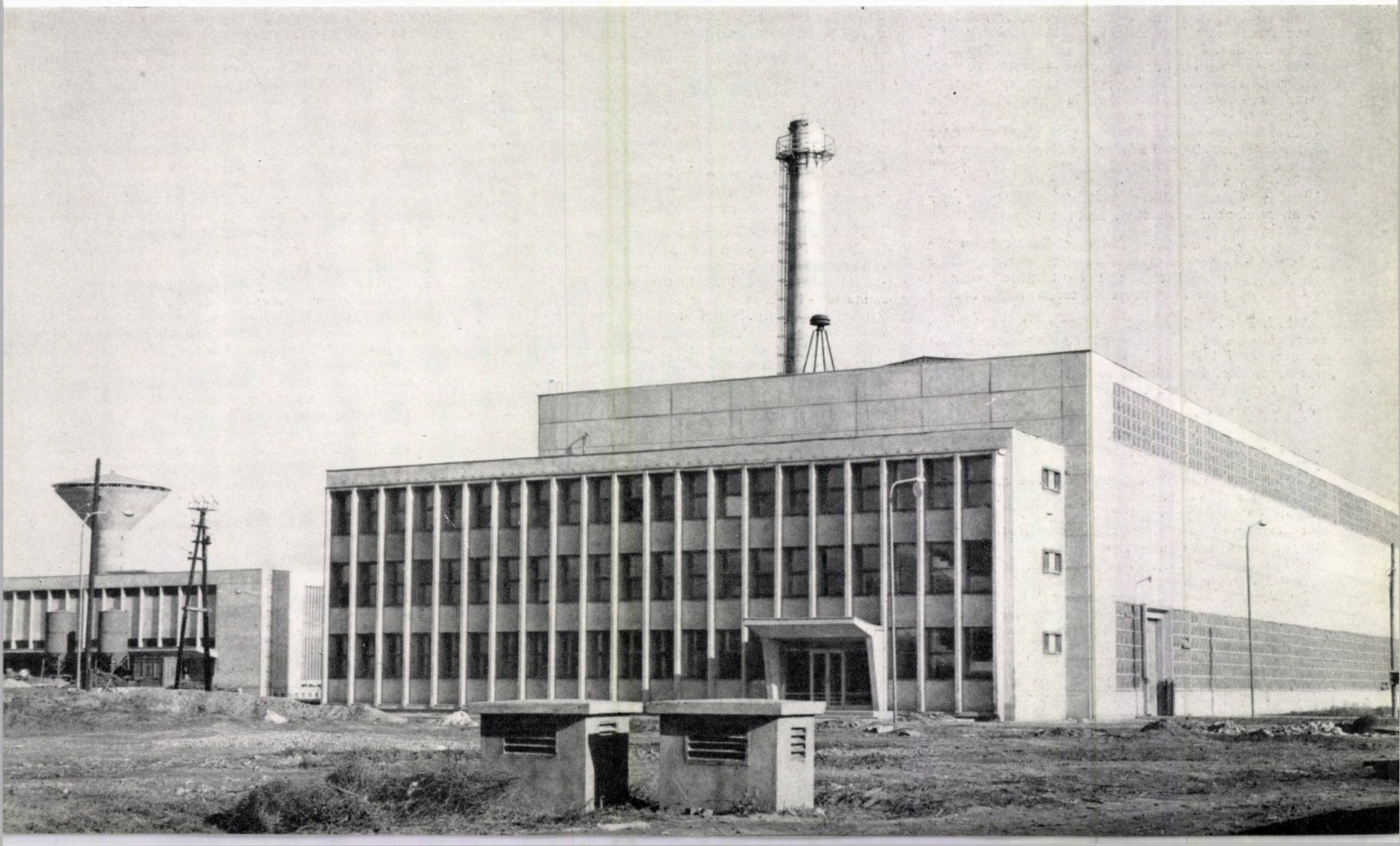

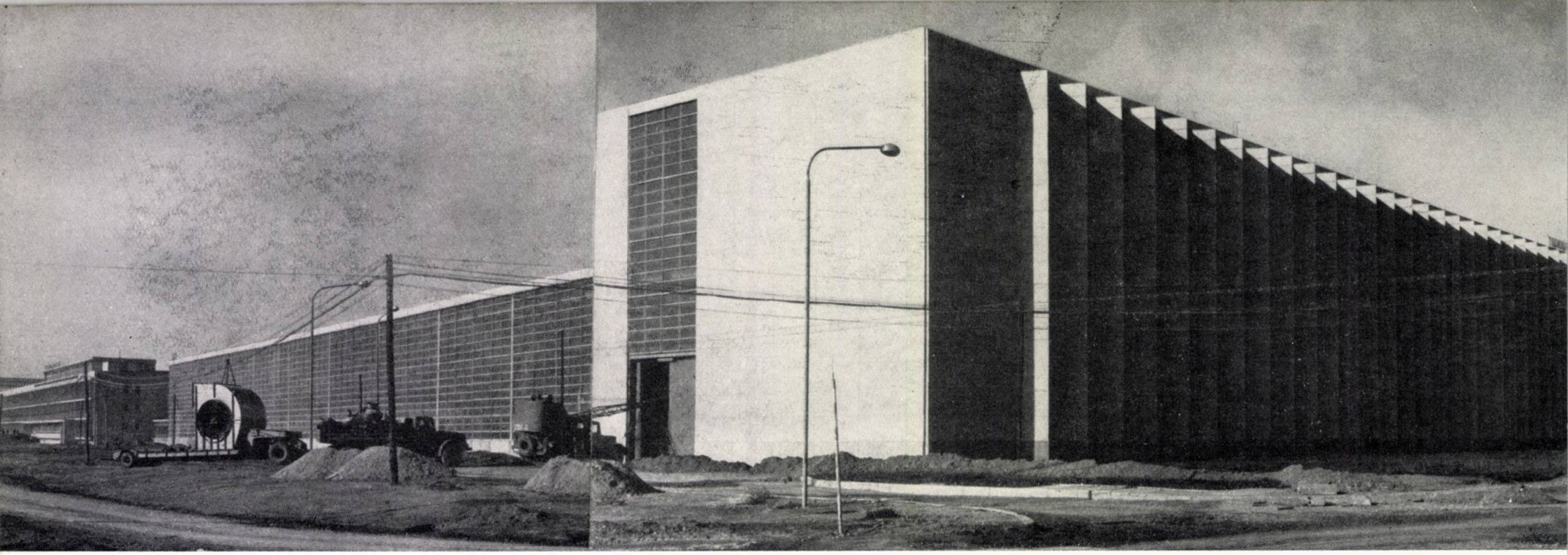

Atelierul mecanic și electric din cadrul Combinatului siderurgic Galați

oțelăriei atinge 50 m înălțime, coșurile de fum și galeriile de benzi constituie elemente caracteristice ale peisajului industrial care, prin proporții, elimină monotonia, inspirînd vigoare și dinamism.

S-a renunțat de mult la a considera arhitectura industrială ca un simplu înveliș al procesului de producție, intervenția arhitectului fiind astăzi prezentă pretutindeni. Preocuparea noastră nu se limitează deci numai la arhitectura halelor. Ea s-a manifestat cu mult succes și în lucrările cu caracter pur ingineresc — castele de apă, turnuri de răcire, estacade, poduri rulante, macarale-portal etc. — elemente dominante în silueta de ansamblu a unui asemenea complex industrial.

Dacă monotonia este eliminată prin însăși varietatea obiectelor și dacă tindem a îndepărta din viziunea noastră toate detaliile de prisos, arhitectura siderurgică poate căpăta — am putea spune — un rafinament rezultat din puritatea volumelor și din proporția suprafețelor, iar nu un rafinament de detaliu, inutil și neesențial.

R.: Înțelegînd ca principii călăuzitoare cele ce ne-ați expus mai înainte, v-am ruga să ne spuneți care sînt construcțiile realizate pînă în prezent în cadrul combinatului?

Arh. I. D.: În prima etapă s-a atacat sectorul întreținere, din care fac parte: atelierul mecanic, forja, modelăria, anexa 1 industrială, depozite etc. Toate acestea sînt construite. Lamoniarele se află în faza de finisaj, iar la turnătoria mixtă se montează scheletul metalic de rezistență.

R.: Ce materiale de construcții și de finisaj ați folosit?

Arh. I. D.: În privința materialelor de construcție, tendința este de a se înlocui plăcile prefabricate cu tablă cutată. Datorită greutății plăcilor prefabricate, ele sînt socotite ca neindicate pentru construcțiile de la Galați unde se construiește pe loess și unde există o zonă seismică puternică. În acest caz, ele îngreunează scheletul de rezistență.

Totuși, la atelierul mecanic au fost folosite panouri prefabricate, dispuse în dinți de fierăstrău, constituind în același timp și un brise-soleil pentru a evita însorirea prea puternică, contraindicată în procesul de producție. La turnătoria mixtă — care se află încă în execuție — fațadele se vor realiza din panouri de tablă cutată, alternînd cu panouri vitrate. La corpurile sociale ale combinatului — cantină, policlinică, vestiare — ca și la corpurile administrative, se va folosi un finisaj mult mai îngrijit cu terasit, placaje ceramice etc.

O importanță deosebită o au în proiectarea ansamblurilor industriale și studiile de vopsitorii. Mînuirea cu iscusință a culorilor și a nuanțelor pot influența în mod optimist starea psihologică a oamenilor muncii, cu repercusiuni pozitive în activitatea lor.

R.: După cum am înțeles, această imensă suprafață ocupată de construcțiile combinatului este divizată în 4 zone mari, fiecare reprezentînd specificul de producție: furnale, oțelării, laminoare, întreținere, toate desfășurate pe un flux tehnologic pe direcția S-N. Întrucît despre sectorul întreținere ne-ați vorbit, v-am ruga să ne spuneți ceva și despre sectorul laminoarelor, a cărei construcție a fost atacată.

Arh. I. D.: Despre aceasta, colegul meu — arhitectul Alexandru Popescu-Necșești, ar putea furniza date mai apropiate de adevăr, deoarece laminoarele au fost proiectate de către tovarășii din Institutul de proiectări de laminoare — I.P.L.

Arh. Alexandru Popescu-Necșești: În sectorizarea generală a teritoriului, o importantă parte revine grupului de laminoare, din care în prezent se află în fază de finisaj, laminorul de tablă groasă . . . Credem că este prima și cea mai mare construcție de acest fel din țară, realizînd un front construit de peste 1 000 m, la o înălțime de cornișă de 20 m. Desfășurîndu-se de-a lungul magistralei interioare a combinatului — care la rîndul ei se întinde pe o lungime de cca. 5 km — și adăpostind o tehnologie complet automatizată, acest laminor se încadrează în arhitectura de ansamblu exprimînd deosebită forță.

Fațadele vitrate, cu modulare constantă, utilizează sticla, metalul și ceramica. Structura metalică susține un acoperiș din tablă ondulată.

Pentru prima dată, în industria grea s-a încercat în colaborare cu artiștii Fondului Plastic realizarea unui imens panou decorativ desfășurat pe 120 m lungime și 12 m înălțime pe fațada dinspre magistrala interioară.

În ceea ce privește finisajele interioare, s-a făcut un studiu special, bazat pe experiența căpătată prin construirea uzinelor de la Hunedoara și Iași, avînd în vedere importanța pe care o prezintă cromatica într-un asemenea loc de muncă. Astfel, au fost întocmite proiecte de culori, atît pentru interioarele și exterioarele halelor cît și pentru utilaje.

Arh. I. D.: Trebuie să amintesc că în curs de execuție se mai află și blocul-turn care reprezintă anexa industrială nr. 1 a laminorului, desfășurat pe parter și 8 niveluri. La parter au fost amplasate vestiarele pentru muncitori și o sală de ședințe, iar cele opt niveluri cuprind birouri pentru funcționari și centrala telefonică. Un pasaj subteran difuzează în toate laminoarele muncitorii la locul de muncă. Ca tratare specială la acest pasaj subteran trebuie să amintim pereții în ceramică, ornamentarea grafică și plastică deosebită, iluminatul intens.

Mergîndu-se pe principiul ca vestiarele să fie amplasate în construcții independente, legate de locurile de producție prin pasarele sau pasaje, s-a executat și anexa industrială nr. 2 care se desfășoară pe parter și un nivel, dispusă pe teren spre piața preuzinală nord . . .

Și pentru că a venit vorba de piața preuzinală, trebuie neapărat să vă spun că această piață constituie prima încercare de a trata mai amplu intrarea într-o uzină. Peroane largi de primire, parcaje moto-velo,cantină, puncte alimentare etc. mobilează această piață preuzinală. Ca o prelungire de intenții, toate elementele — peroane, pergole, puncte comerciale — se leagă organic cu elementele cartierului Țiglina. În general, cele trei piețe preuzinale — fiindcă acestea sînt prevăzute a fi executate în punctele de acces sud, nord și est ale combinatului — vor fi marcate cu semnale decorative și utilitare în același timp, a căror prezență va fi vizibilă de la mare distanță. Ca o continuare a tratării celor trei piețe preuzinale, amenajările interioare din cuprinsul combinatului — spații verzi, magistrala interioară care va permite circulația pe două fire cu peluze la mijloc — au făcut obiectul unui studiu special. De asemenea, portul necesar combinatului, silozurile, viaductul dinspre est etc. etc.

R.: Avînd în vedere legătura cu orașul și distanțele mari din interiorul combinatului, cum ați rezolvat circulația oamenilor muncii?

Arh. I. D: Distanța de 2 km de oraș — de altfel distanță socotită minimă pentru evitarea nocivităților — va fi acoperită prin mijloace de transport în comun pînă la cele trei piețe preuzinale. De aici, în interiorul combinatului distanțele fiind de asemenea mari (între 2—3 km) s-a prevăzut posibilitatea unui transport în comun propriu al uzinei, pînă la diversele puncte de interes.

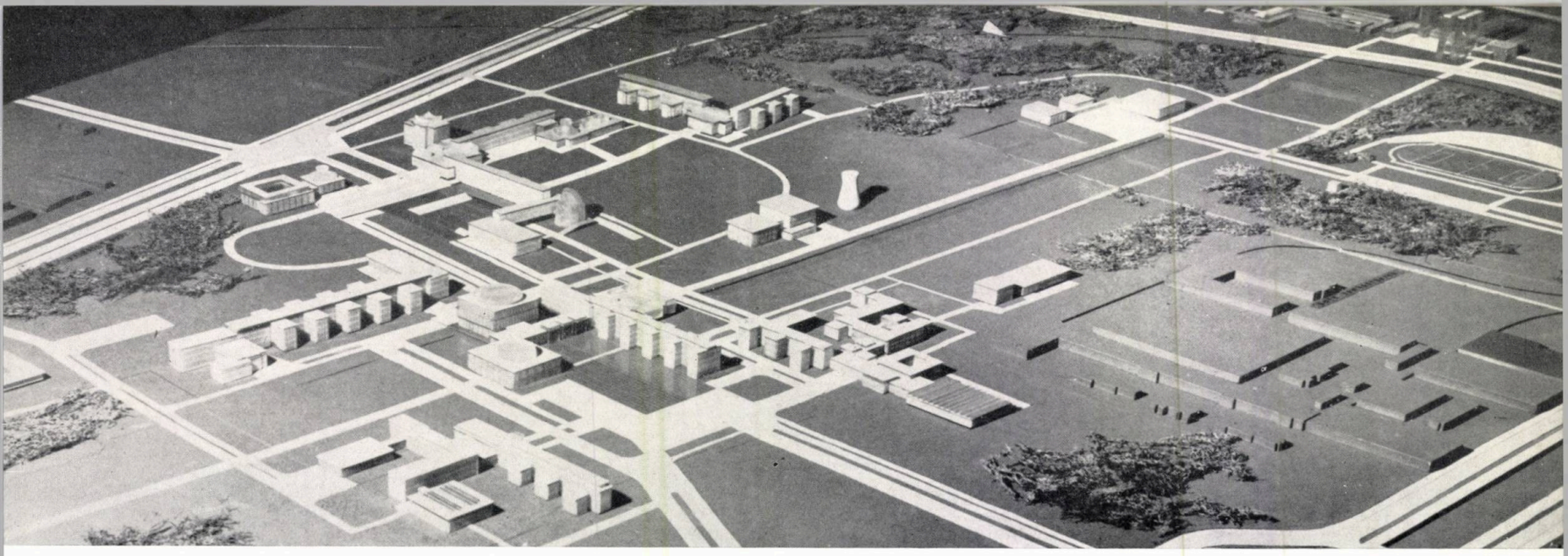

Machetă

O IMPORTANTĂ INVESTIŢIE DESTINATĂ ÎNVĂŢĂMÎNTULUI SUPERIOR TEHNIC

Din partea colectivului de proiectare a Institutului Politehnic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » din București — al cărui proiect este condus de prof. arh. Octav Doicescu în cadrul Institutului «Proiect-București» — ne-a răspuns tovarășa arh. Paraschiva Iubu:

R.: — Noul Institut Politehnic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » din București reprezintă obiectivul cel mai important asupra căruia se vor concentra o mare parte din eforturile de investiție destinate dezvoltării învățămîntului superior, conform prevederilor Directivelor celui de al IV-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român. Ce puteți să ne spuneți în legătură cu această lucrare?

Institutul Politehnic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » din București — Perspectivă de ansamblu

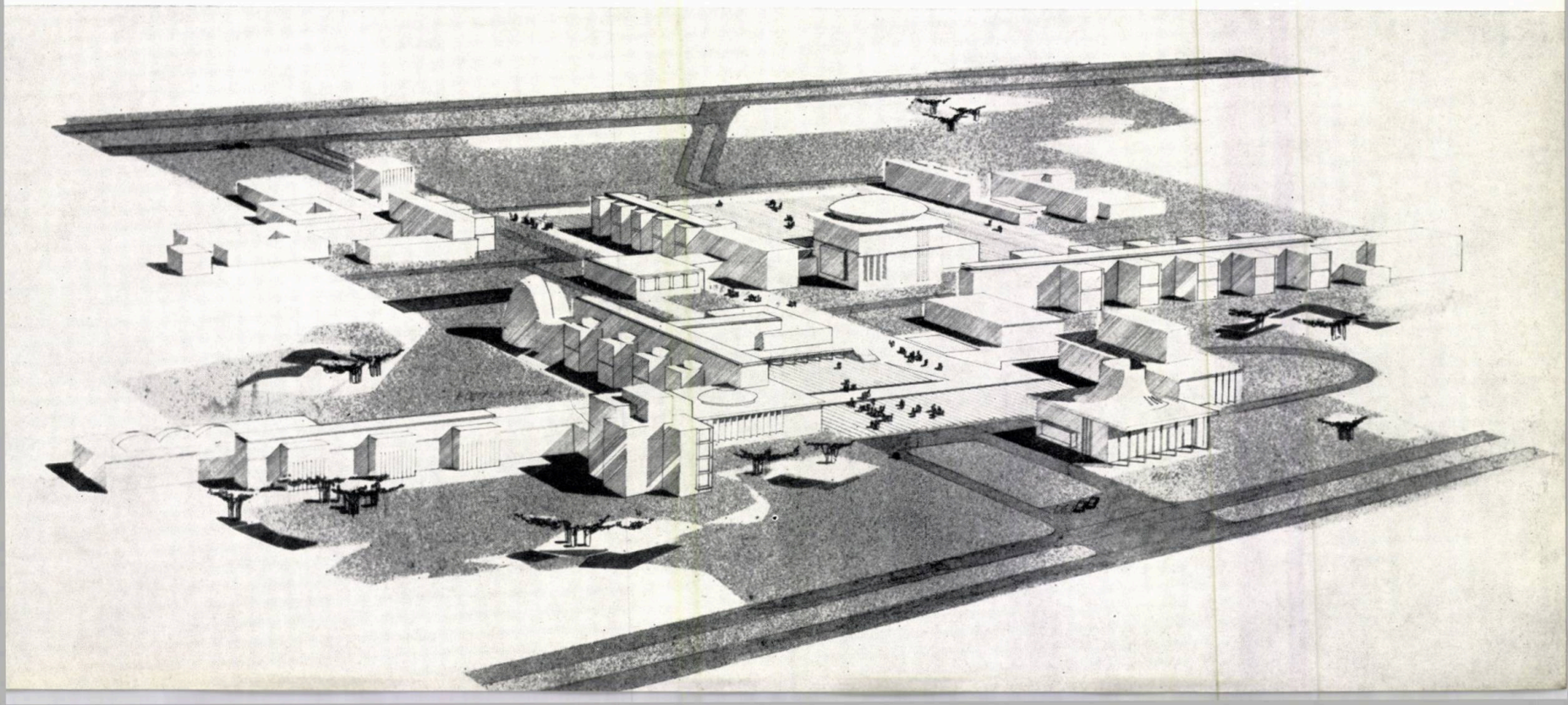

Arh. Paraschiva Iubu: Viitorul complex de învățămînt politehnic, atît prin numărul mare de studenți pe care îl va cuprinde (10 000) și diversitatea specialităților tehnice ce le va dezvolta (50), cît și prin amploarea spațiilor și a utilării lor la nivelul cerințelor științei și tehnicii mondiale, va fi unul din cele mai importante așezăminte de învățămînt din țară.

Organizarea celor 12 facultăți pe care le va avea este concepută într-o grupare a lor în 5 unități didactice, pe profile de specialități: mecanică, metalurgie-tranporturi, electrotehnică, electronică și chimie. În plus, apare gruparea învățămîntului general pentru primii ani de studii, care primesc aceeași instruire didactică.

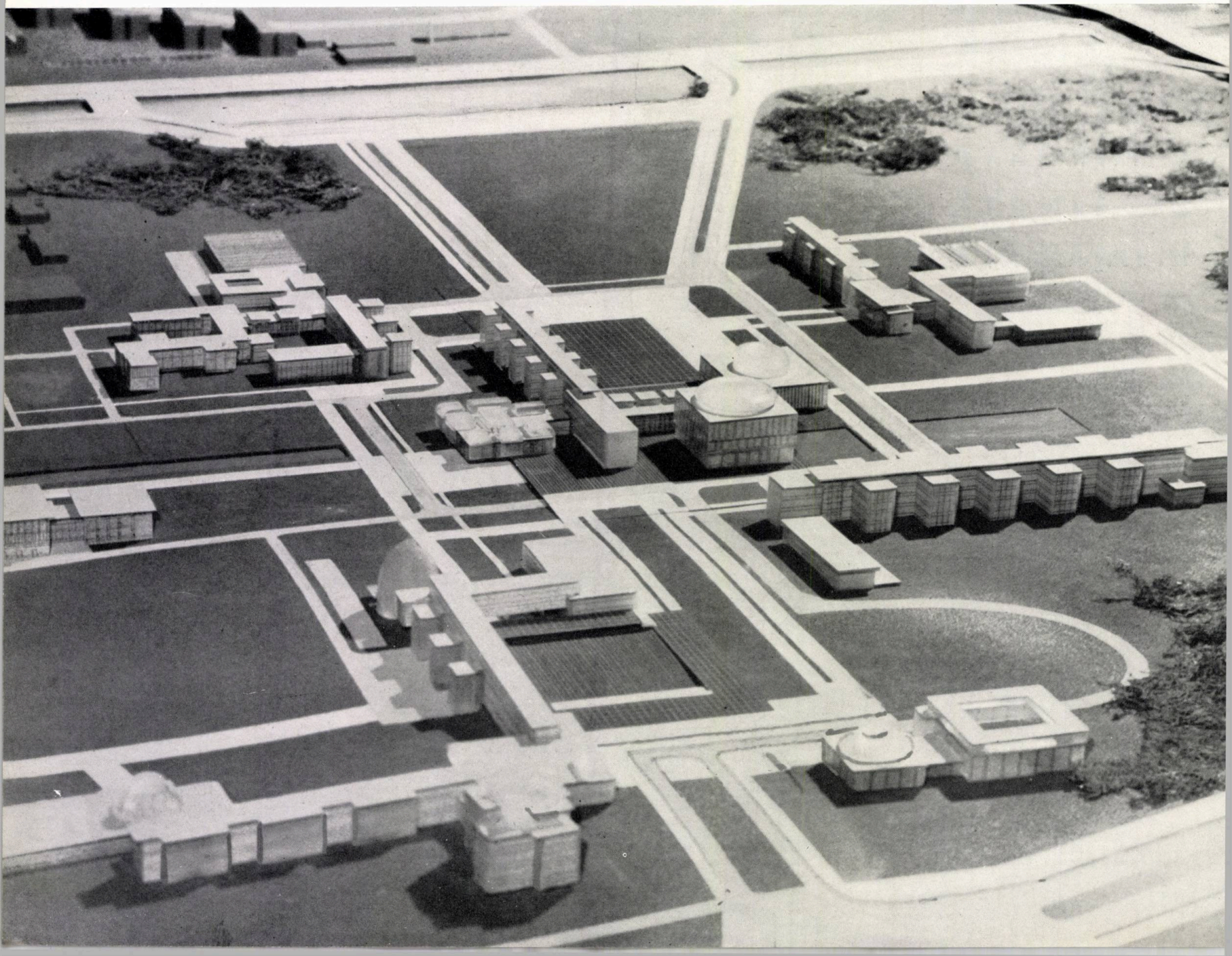

R.: Cum se prezintă întregul ansamblu din punct de vedere al așezării lui în cadrul orașului ?

Arh. P.I.: Întregul ansamblu, ce va însuma în final 170 ha, se desfășoară pe terenul din lunca Dîmboviței, cuprins între șos. Grozăvești, bd. Armata Poporului și noul cartier de locuințe Militari. El va întregi zona verde din vestul Capitalei, a actualelor parcuri Cotroceni și Grădina Botanică, prelungindu-se în viitor cu zona lacurilor Ciurel și formînd astfel o *dotare urbanistică deosebită a orașului*, care se va îmbogăți și prin alte construcții adiacente: cluburi studențești, cămine, locuințe pentru corpul didactic etc.

În felul de dispunere a celor 6 unități didactice s-a ținut seama de datele terenului: ocuparea lui în primă etapă cu zone de construcții industriale și locuințe, dificultăți morfologice, ape freatice etc. În această dispunere, al cărei centru de formare îl reprezintă corpul învățămîntului general, cu aula și rectoratul — ca simboluri ale funcțiunilor centrale colective — s-a căutat realizarea unui ansamblu unitar, care preia denivelarea de teren (12—14 m) într-o pantă ușoară, creînd astfel legătura între gruparea de pe cornișă și cea din luncă, deschis către cele trei artere importante înconjurătoare.

R.: Despre organizarea funcțiunilor și despre soluțiile adoptate, ce ne puteți relata ?

Arh. P.I.: Organizarea funcțiunilor, extrem de diverse în utilizarea și înfățișarea lor pe profile, a condus la comasarea spațiilor de învățămînt teoretic ale facultăților (270 săli) și la tratarea lor asemănătoare.

Fiecare clădire are un miez de formare — holul central — în jurul căruia sînt atașate amfiteatrele, decanatele și celelalte funcțiuni centrale.

Laboratoarele, a căror pondere este de aproape 50% din totalul suprafeței, se desfășoară în funcție de frecvența lor de utilizare, pe catedre, cu rezolvări foarte variate, conform diversității atît de complexe a funcționării lor (de la laboratoarele tip clasă, la laboratoarele hală industrială).

Soluțiile alese au fost dictate și de obligativitățile temei de așezare la teren a unui număr mare de utilaje grele, ceea ce a condus la obținerea unui număr scăzut de niveluri. De altfel, adoptarea unei soluții bazate pe circulații verticale mecanizate ar fi fost improprie unei circulații de mare frecvență, cu atît de numeroase schimbări ale locului de lucru (din oră în oră).

R.: După cum se vede, proiectul a urmărit să extragă varietatea necesară tuturor spațiilor interioare, să le păstreze « spațial » specificul lor tehnic.

Arh. P.I.: Pe lîngă aceasta, proiectul a căutat să imprime și un caracter viu și primitor acestor spații, cu toată rigurozitatea lor funcțională. Mergînd pe aceeași linie, s-a căutat să se obțină un caracter reprezentativ pentru spațiile de mare frecvență, în concordanță cu importanța edificiului, care își primesc amploarea necesară în limitele însă de utilizare economică a întregii suprafețe (55% spații utile).

R.: Desigur că aceeași preocupare a colectivului, pentru a găsi soluții în varietatea arhitecturală a spațiilor interioare, a fost prezentă și în găsirea unor soluții variate pentru exterior.

Arh. P.I.: Aici betonul armat va exprima cu vigoare structura generală, iar restul suprafețelor vor primi îmbrăcăminți din placaje ceramice și parțial de marmură, lucru ce va pune în valoare jocul volumelor, cu efectele lor de umbră și lumină, înscriindu-se astfel în dorința noastră de a reda vioiciunea arhitecturii noastre tradiționale.

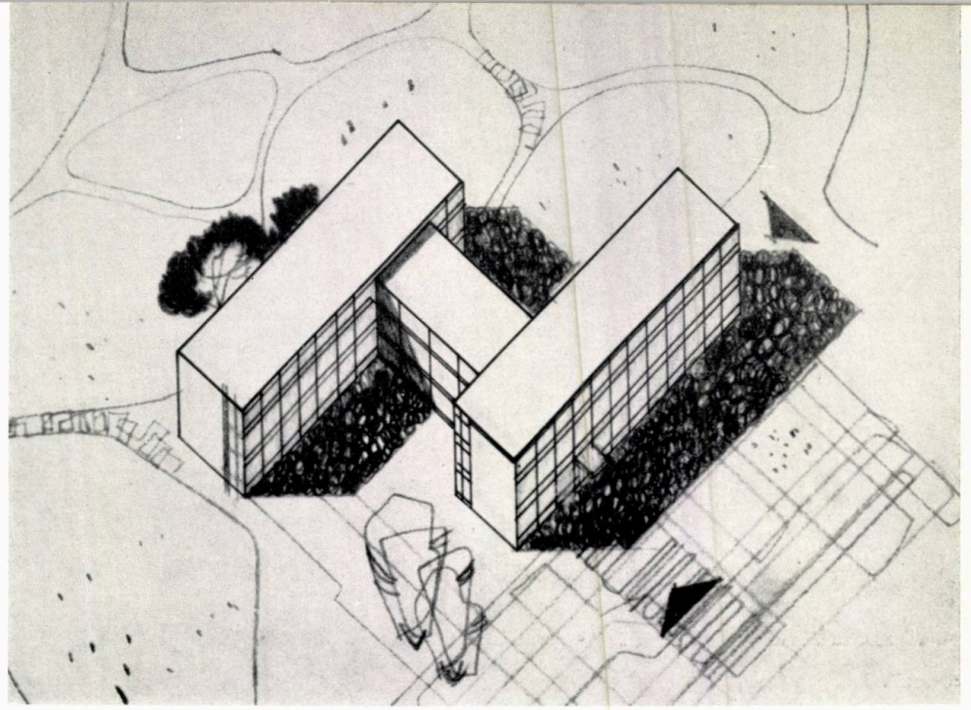

Proiect pentru școală medie cu 12 săli de clasă — Perspectivă

ȘCOLI TIP PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL MEDIU

La Institutul de proiectări tip — I.P.C.T. — în atelierul de construcții social-culturale ne întîmpină arhitectul Nicolae Petrașincu — șeful atelierului — și arhitectul Dan Bacalu — șef de proiect.

R.: Un loc important în ansamblul de măsuri ce se vor lua pentru dezvoltarea învățămîntului în perioada 1966—1970, îi revine școlii medii. În lumina celor prevăzute prin Directivele Congresului al IV-lea al partidului, ce fel de studii se întreprind în prezent în cadrul institutului dvs. de proiectare ?

Arh. Nicolae Petrașincu: Prin realizarea celor 24 500 săli de clasă, în cadrul planului de șase ani 1959—1965, au fost acoperite în mare măsură necesitățile de generalizare a învățămîntului de 8 ani.

Din Directivele Congresului al IV-lea al partidului apare preocuparea pentru o dezvoltare de mare amploare a învățămîntului mediu, atît la orașe, cît și la sate, unde de altfel — pentru prima dată în țara noastră — urmează să se organizeze și internate pe lîngă școlile respective.

R.: Temele-program ale noilor tipuri de școli, preconizate de Ministerul Învățămîntului și a căror proiectare v-a fost încredințată, aduc lucruri noi ?

Arh. N.P.: A fost mărită suprafața utilă prin creșterea numărului de laboratoare și ateliere, în raport cu școlile existente. Vestiarele sînt propuse a se organiza în spații închise, în afara clasei.

Pe baza noilor teme s-a elaborat în I.P.C.T. un amplu studiu tehnico-economic care actualmente este avizat.

În legătură cu problema proiectării internatelor școlare, considerăm că ea ar trebui abordată imediat pentru a face față necesităților de acoperire a celor 54 000 de locuri prevăzute prin Directive.

R.: În proiectarea noilor tipuri de școli, în ce măsură v-au fost de folos lucrările prezentate la concursul organizat de Uniunea arhitecților în anul 1964 pentru școală medie cu 12 săli de clasă ?

Arh. Dan Bacalu: Desigur, soluțiile au prezentat un interes deosebit. Din păcate, datele tematice stabilite de inițiatorii concursului, împreună cu Ministerul Învățămîntului, au depășit cu mult posibilitățile noastre din prezent în domeniul investițiilor de școli, astfel încît rezultatele concursului nu pot fi fructificate decît în mică măsură.

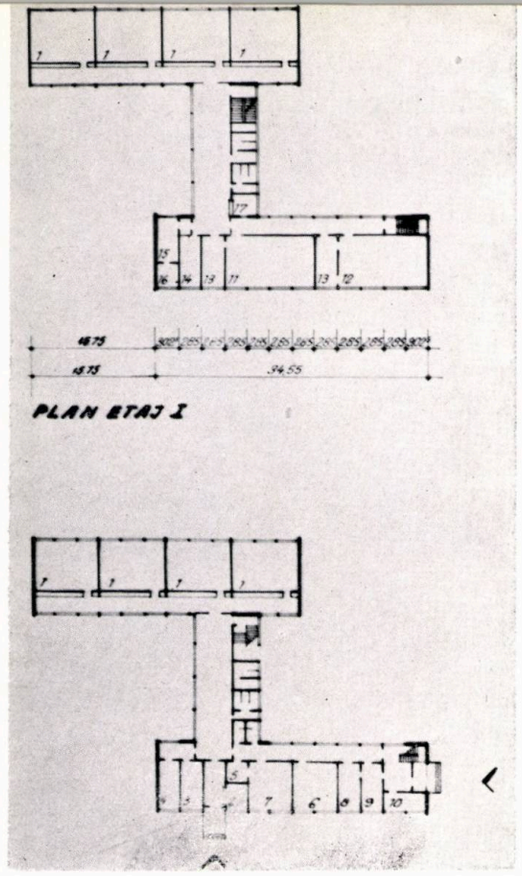

Proiect pentru școală medie cu 12 săli de clasă — Plan parter și plan etaj

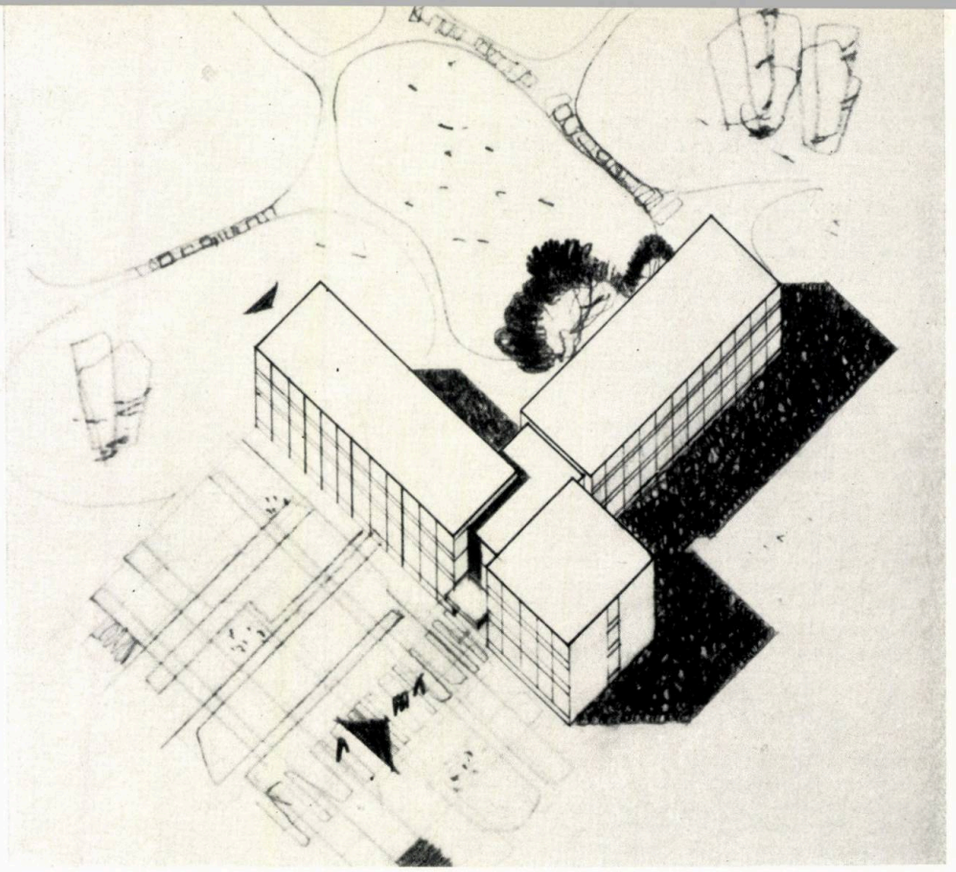

Proiect pentru școală medie cu 20 săli de clasă — Perspectivă

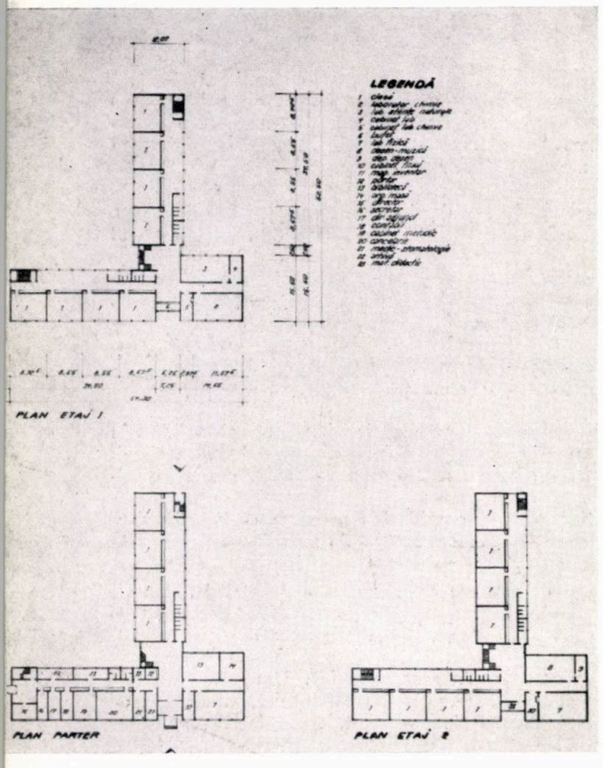

Proiect pentru școală medie cu 20 săli de clasă — Plan parter și planuri etaje

R.: În altă ordine de idei, ați putea să ne spuneți ce posibilități întrevedeți pentru realizarea și a altor tipuri de școli, decît cele ce se aplică în prezent?

Arh. D. B.: În studiul elaborat de I.P.C.T. se propune o varietate de școli ce se deosebesc prin tipurile de clase — alături de tipurile tradiționale studiindu-se și clase de formă pătrată, iluminate diferit, — prin număr de niveluri, prin rezolvarea diversă a spațiilor anexe, a vestiarelor, recreațiilor etc.

La solicitarea Ministerului Învățămîntului, gama de școli ce va intra în execuție în anul 1966 se va proiecta tot cu tipul de clase tradiționale, urmînd ca numai laboratoarele să se realizeze în formă pătrată și să fie luminate bilateral. În planul de proiectare pe anii 1966—1967 s-au făcut propuneri de elaborare a unor proiecte experimentale cu cîteva tipuri de școli, care să aducă și alte elemente noi și care să fie executate pe cîte un amplasament, urmînd ca apoi, în măsura în care elementele noi experimentale se vor dovedi viabile, să fie generalizate.

R.: Cum înțelegeți să evitați repetarea acelorași tipuri de școli, indiferent de ansamblu, regiune etc.?

Arh. N. P.: În acest sens, ne propunem realizarea în paralel a mai multor tipuri pentru fiecare școală în parte, fiecare tip deosebindu-se pe cît posibil prin concepția generală de plan, prin modul de organizare a funcțiunilor, prin exprimarea volumelor și plasticii. Considerăm că variantele de fațadă, la același tip de școală — metodă utilizată în prezent — nu sînt eficiente.

R.: Știm că s-au adus critici unor finisaje de calitate slabă la școlile ce s-au executat în ultimul timp. Ce măsuri se preconizează pentru îmbunătățirea finisajelor?

Arh. D. B.: Spre deosebire de locuințe, la care în mod frecvent se acordă sporuri de preț la finisaje, în afara prețului plafon, la construcțiile de școli nu se acordă asemenea sporuri. Acest lucru a dus la situația bizară ca localul de interes obștesc care este școala să rămînă ca aspect sub nivelul întregului ansamblu în care este amplasat. Situația aceasta va continua deoarece în indicele plafon de preț, fixat pentru noile școli, a fost prevăzut același nivel de finisaj ca la școlile ce se execută în prezent, finisaj a cărui limită maximă este vopsitorie cu « vinacet » la exterior.

În studiile I.P.C.T. au fost prevăzute și variante cu finisaje interioare și exterioare îmbunătățite, corespunzătoare importanței construcției și gradului de uzură, urmînd ca forurile competente să studieze posibilitatea de alocare a fondurilor necesare.

SPITAL DE MARE CAPACITATE ÎN CARTIERUL ŢIGLINA-GALAŢI

Domeniul ocrotirii sănătății, pentru care se prevăd în Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului importante investiții, ne prilejuiește o vizită în atelierul de proiectări de spitale din cadrul Institutului central de studii, cercetări științifice și proiectare în construcții, arhitectură și sistematizare — ISCAS. La întrebările noastre, răspunde tovarășul arhitect George Trifu, arhitect specialist.

R.: La ce obiectiv mai important lucrați în momentul de față?

Arh. George Trifu: Una din cele mai importante unități spitalicești din țară, care se va încadra în prevederile Directivelor celui de al IV-lea Congres al partidului pentru îmbunătățirea asistenței medicale spitalicești, o constituie construcția spitalului cu 1 050 paturi din cartierul Țiglina al orașului Galați.

R.: În ce fază se află proiectul?

Arh. G. T.: În faza de avizare ca studiu tehnico-economic, construcția lui urmînd a se începe în anul 1967.

R.: În cursul anului trecut, în atelierul dvs. s-au făcut o serie întreagă de studii pentru unități funcționale care să constituie o bază pentru elaborarea viitoarelor proiecte de spitale. Proiectul de față se înscrie pe linia rezultatelor acestor studii?

Arh. G. T.: Pe linia îmbunătățirii activității de proiectare, activitate care să țină seama atît de cerințele tehnicii avansate, cît și de asigurarea unei maxime eficiențe în asistența sanitară, colectivul de proiectanți care au lucrat la proiectul noului spital din Galați s-a străduit ca prin gruparea unităților funcționale și dispunerea lor numai în trei volume în teren (staționar, policlinică ambulatorie cu serviciile tehnico-medicale și grupul gospodăresc), prin confortul corpului de cazare și nivelul ridicat al rezolvării corpului chirurgical, prin rezolvarea circulațiilor etc., să realizeze condiții optime de cazare și de tratament pentru oamenii muncii din orașul și regiunea Galați.

Macheta spitalului cu 1050 paturi de la Galați

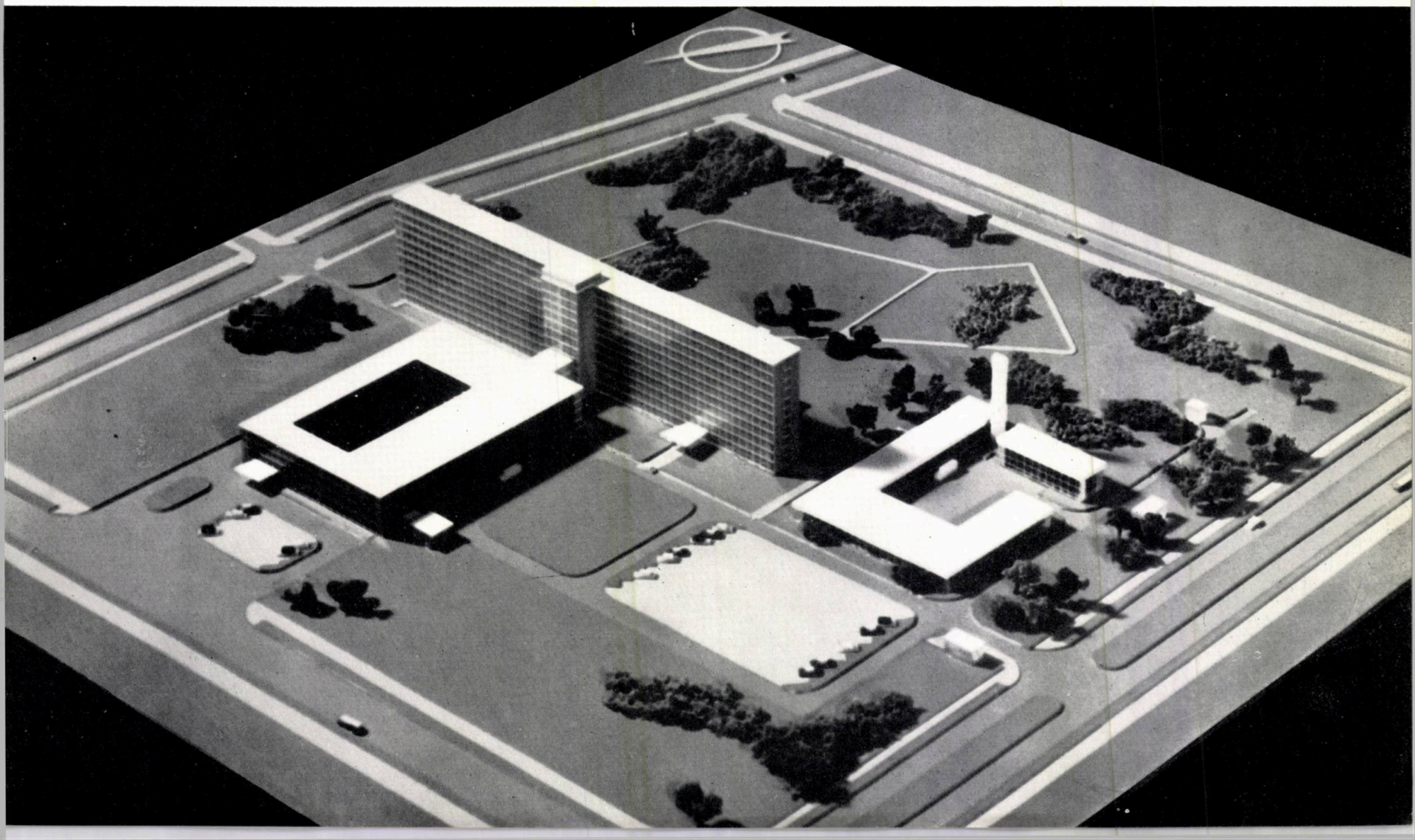

Folosind rezultatele studiilor amintite mai sus ca și rezultatele experienței în acest domeniu din străinătate, colectivul de proiectare a conceput partiul de arhitectură al acestui ansamblu spitalicesc concentrînd în cele trei volume distincte toate funcțiunile necesare.

R.: Aveți amabilitatea să ne faceți o descriere mai amănunțită a celor trei volume?

Arh. G. T.: Pentru corpul de spitalizare s-a ales soluția unei bare desfășurată pe 12 niveluri, cu dublă orientare și dublu tract, tractele fiind egale, ceea ce trebuie subliniat, acest lucru constituind o soluție specifică spitalului. Camerele de bolnavi, cu 1, 2 și 4 paturi, oferă un confort maxim: grupuri sanitare, grupate la camerele cu 1 și 2 paturi, și proprii la camerele cu 4 paturi. Camerele sînt dotate cu radio, semnalizare optică și fonică în legătură cu sora de veghe (la 25 de paturi, pe fiecare secție, cîte o soră de veghe). De asemenea, la fiecare 25 paturi există un grup de deservire compus din camere pentru soră, medic specialist, tratamente, iar la 50 paturi un grup compus din camere pentru medic-primar, soră-șefă, soră-gospodină, o sală de mese, cameră de zi. Camerele de zi sînt dotate cu televizoare și aparate de radio.

Legat de corpul de spitalizare se află cel de al doilea volum care cuprinde: policlinica cu toate serviciile de diagnostic-tratament, pentru spital și pentru cca. 6 000 de locuitori; blocul operator cu 16 săli de operații și alte servicii tehnico-medicale aferente spitalului.

Pentru acest volum s-a ales soluția unui paralelipiped desfășurat pe 5 niveluri. În soluționarea blocurilor operatorii și a terapiei intensive trebuie subliniat faptul că proiectanții s-au ghidat după cele mai moderne și mai recente principii și soluții pe plan mondial: sălile de operații și anexele lor cu aer condiționat, circulația — bolnavi, personal — este diferențiată față de circulația materialelor folosite în sălile de operații; fiecare bloc operator își are propria centrală de sterilizare pentru instrumentar (curățire prin spălare, ultrasunete și sterilizare prin autoclavizare).

Cel de al treilea volum, amplasat imediat lîngă intrarea principală din parcul spitalului, cuprinde grupul gospodăresc, compus din bloc alimentar, spălătorie, ateliere pentru spital, atelier auto, vivarium și centrală pentru abur tehnologic și apă caldă.

La staționar au fost prevăzute săli de bibliotecă atît pentru medici, personal, cît și pentru bolnavi, sală de conferințe, parcaje pentru spital și parcaje pentru policlinică etc.

R.: Știm că problema circulațiilor într-un spital are o importanță deosebită, modul de rezolvare a multiplelor circuite fiind esențial. Cum ați rezolvat acest lucru?

Arh. G. T.: În cazul spitalului din Galați s-a mers pe soluția unei circulații reduse la minimum. Circulația verticală a fost propusă a se face în staționar cu 6 ascensoare, iar în blocul tehnico-medical cu 4 ascensoare. În ceea ce privește circulația orizontală, s-a preconizat principiul eliminării interferențelor. Astfel, corpul de spitalizare este legat cu blocul tehnico-medical din corpul policlinicii la fiecare nivel, direct din nodul de circulație. Legăturile sînt astfel soluționate încît deservesc fără interferare serviciile tehnico-medicale din blocul operator de chirurgie generală. De asemenea, circuitul în blocul nașteri, inclusiv chirurgia acestui bloc, se face separat, pe circuite septice și aseptice. Terapia intensivă a fost astfel plasată încît și ea deservește fără interferări toate unitățile din staționar, urgență cît și pe cele din blocul tehnico-medical al policlinicii.

R.: În legătură cu soluția de arhitectură ce ne mai puteți relata?

Arh. G. T.: Avînd în vedere specificul unui asemenea obiect, colectivul de arhitecți a conceput o arhitectură simplă, variată, prin însăși diferența de înălțime și de formă a celor trei volume, precum și prin amplasarea lor în teren. Au fost valorificate condițiile de teren, spitalul fiind amplasat în punctul cel mai înalt al orașului, oferind astfel o perspectivă largă spre Dunăre. Dominanta o constituie volumul staționarului, care a fost amplasat cu capetele în direcția vînturilor importante, lucru ce, de altfel, a determinat și alegerea partiului. S-a mai ținut seama și de legăturile optime cu orașul și cu regiunea, terenul aflîndu-se situat pe șoseaua ce duce spre Brăila.

R.: În ceea ce privește îmbunătățirea gradului de finisaj și de echipare, Directivele trasează sarcina în domeniul producției industriei materialelor de construcții de a se accentua «dezvoltarea producției materialelor de izolații, de finisaj și instalații». Cum s-a gîndit colectivul de proiectare al spitalului de la Galați să se folosească de noile materiale puse la dispoziție de acest sector?

Arh. G. T.: Ținînd seama de specificul industrial al Galațiului și de posibilitățile oferite de industria noastră a materialelor de construcții, vom folosi ca finisaje exterioare pentru fațade placaje ceramice combinate cu plăci ceramice colorate smălțuite. La interior se vor folosi finisaje curente la staționar; faianță colorată și gresie la blocurile operatorii; placaje de marmură la părțile de recepție; tîmplărie metalică la tocurile de uși etc.

R.: În încheiere, ce deziderate aveți?

Arh. G. T.: În primul rînd, am dori din partea organelor locale un sprijin permanent și eficient și în al doilea rînd, o colaborare bună între proiectare și execuție. Consider că, dacă aceste deziderate vor fi împlinite, obiectivul va putea fi realizat în termenul planificat și la un nivel calitativ ridicat.

Plan parter

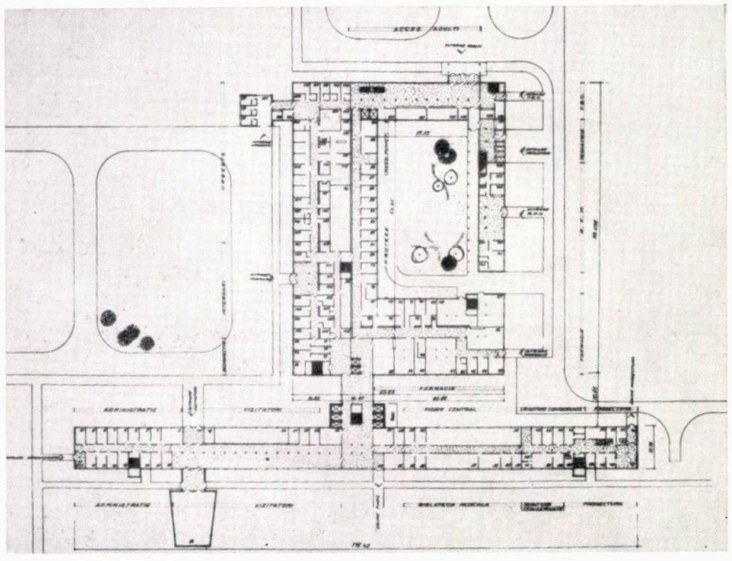

Plan nivel 4

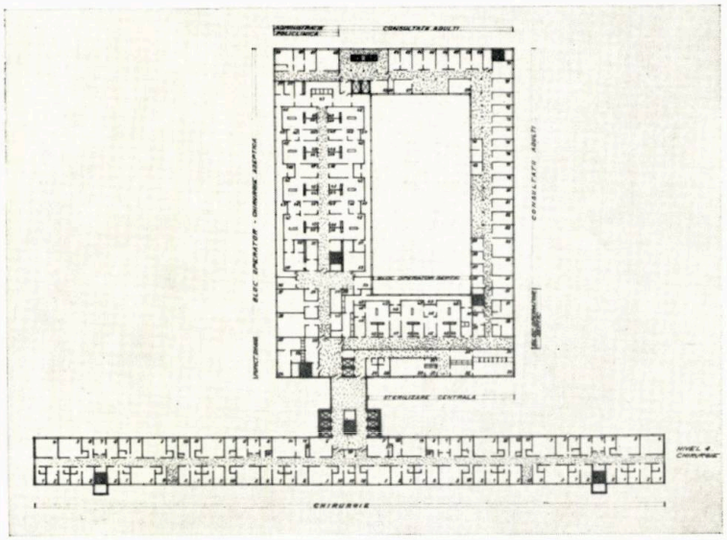

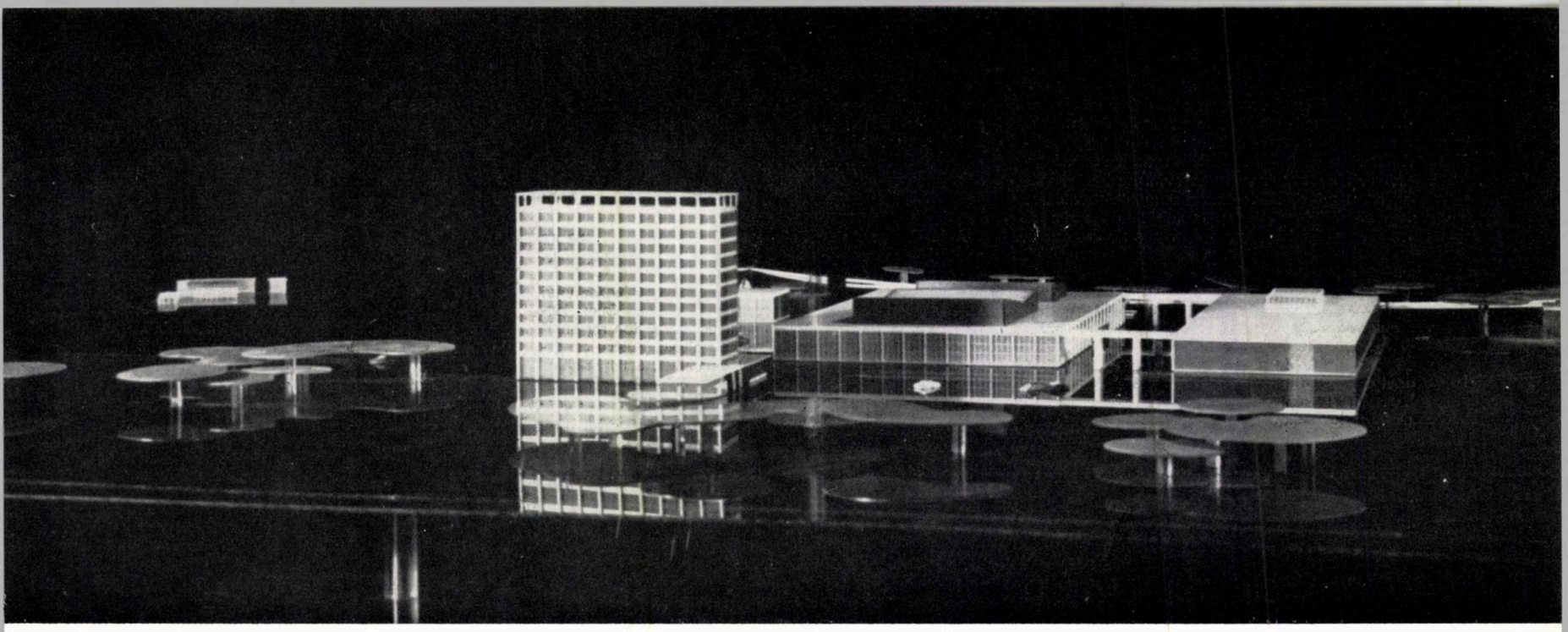

Macheta noului ansamblu al studiourilor de televiziune din București

NOILE STUDIOURI ALE TELEVIZIUNII ROMÂNE

În atelierele Institutului de proiectare « Proiect-București », am rugat pe tovarășul arhitect Tiberiu Ricci, arhitectul șef al sectorului I din cadrul institutului, să ne vorbească despre noile studiouri de televiziune din București.

Arh. Tiberiu Ricci: În țara noastră, după cum se știe, televiziunea și-a început activitatea prin transformarea unor vechi studiouri de cinematografie și adaptarea acestora la cerințele tehnice și funcționale ale emisiunilor televizate. Desigur, concomitent cu perfecționarea echipamentului și a aparatajului tehnic de captare și transmisie, televiziunea a cunoscut în ultimul deceniu în țara noastră o dezvoltare considerabilă, atît în alcătuirea programelor, cît și în creșterea numărului de ore de emisiune. Caracteristicile emisiunilor televizate de a putea transmite concomitent sunetul dublat de imaginea vie sau înregistrată la distanță, în fiecare locuință, la ora dorită, au făcut ca televiziunea să devină astăzi cel mai puternic mijloc de informare, educare și recreare pentru masele largi ale oamenilor muncii.

R.: Prin Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului se prevede ca investițiile pentru așezăminte culturale să crească cu aproape 70 la sută în cursul cincinalului, iar cheltuielile bugetare cu 23 la sută. În acest sens, Directivele menționează dezvoltarea televiziunii și a radioteleviziunii prin sporirea volumului orelor de program și prin acoperirea în bune condiții a teritoriului țării.

Arh. T. R.: Alocarea unor fonduri atît de mari pentru cultură în viitorii cinci ani oferă posibilitatea construirii unor noi obiective cu caracter cultural. Printre acestea se află și noile studiouri de televiziune. Bineînțeles că unei creșteri considerabile a orelor de emisie, în vederea satisfacerii unor programe complexe, îi va corespunde și o creștere calitativă, atît a imaginii și sunetului, cît și a conținutului și formei de program. Pentru satisfacerea acestor deziderate apare ca necesară o îmbunătățire a condițiilor de lucru, cărora vechile studiouri nu le mai puteau face față.

R.: Ce puteți să ne spuneți în legătură cu concepția care a stat la baza proiectării noilor studiouri?

Arh. T. R.: Tema-program prevede construirea eșalonată, cu darea în folosință treptată, a unui număr de trei studiouri mari, precum și a unui studiou de actualități, a unui studiou pentru înregistrări muzicale și a unui număr de studiouri mici pentru crainici. Sînt prevăzute, de asemenea, anexele tehnice necesare controlului audio-video și de regie, încăperile tehnice pentru înregistrări de tipul magnetoscop și telecinema, fonotecă și filmotecă. În vederea obținerii unor condiții optime de lucru pentru actori și regizori, au fost prevăzute — în afara spațiilor pentru cabine, vestiare, machiaj, perucherie, ateliere și depozite de costume — mai multe săli de repetiție, spații pentru așteptare, un bar și bufet. Un corp redacțional, judicios dimensionat, va asigura întreaga desfășurare a procesului de concepție și creație a programelor, decorurilor și a punerii în scenă a producției noilor studiouri.

Pentru realizarea cadrului pe platourile de lucru din studiouri au fost preconizate ateliere de toate specialitățile, depozite și spații ample de premontaj, astfel încît să se poată asigura condițiile corespunzătoare specificului de lucru al emisiunilor televizate.

Ansamblul va fi dotat cu laboratoare speciale pentru developare, copiere, montaj-sincronizare și control rapid al înregistrărilor pe film îngust.

După cum vedeți, sînt prevăzute a fi proiectate și realizate toate funcțiunile necesare pentru darea în folosință a unui ansamblu de studiouri, dotat și echipat cu utilaj de înaltă productivitate și calitate, la nivelul cerințelor viitoarelor programe de televiziune.

R.: Concepția arhitectural-constructivă a acestui ansamblu a ridicat, desigur, probleme deosebite, avînd în vedere tehnologia specifică.

Arh. T. R.: Concepția partiului de arhitectură a plecat, este adevărat, de la considerentele de ordin tehnologic specific, urmărindu-se, în același timp, a se realiza o imagine plastică deosebită a ansamblului urban și a celui de detaliu constructiv. S-a urmărit, de asemenea, asigurarea tuturor cerințelor de relații și de circulații dintre diferitele funcțiuni, precum și a unui grad de confort și de finisaj, corespunzătoare acestei importante investiții.

Ansamblul, în concepția lui, a ridicat probleme tehnice foarte variate, de la procesul industrial, pînă la cadrul necesar creației artistice, trecînd prin toate aspectele tehnice ale procesului de elaborare și redare a unui program radiotelevizat din studiouri, reportaje, transmisiuni de pe întreg cuprinsul țării sau prin interviziune.

Necesitatea de a se da în folosință eșalonat unele obiective din acest ansamblu a contribuit, de asemenea, în mare măsură — alături de realizarea desfășurării funcționale — la determinarea partiului arhitectural al acestui ansamblu. Bazați pe aceste considerente, am studiat un volum unic pentru toate studiourile, inclusiv anexele tehnice; circulațiile majore spre corpul de ateliere și

corpul redacțional au fost concepute sub forma unor pasaje de nivel sau denivelate, în punctele de interes. Prin această soluționare s-a obținut totodată și o simplificare a măsurilor de izolare acustică între volumul corpului studiourilor și cel al atelierelor de producție, care se comportă cu totul diferit din acest punct de vedere.

Considerațiunile de mai sus, condițiile de teren ca și necesitatea scurtării legăturilor orizontale au dus la soluția amplasării pe înălțime a corpului redacțional, asigurîndu-se pe fiecare nivel cîte o unitate de lucru. În acest fel se obține o economisire a suprafeței construite la sol, se elimină construirea unui pilon-antenă și se obține, din punct de vedere plastic, un accent vertical în cadrul ansamblului.

Colectivul complex de proiectare, organizat în cadrul Institutului «Proiect-București», în calitate de proiectant general, cuprinde un mare număr de specialiști și tehnologi din Comitetul de Radiodifuziune și Televiziune, a cărui experiență a contribuit în mod hotărîtor la elaborarea proiectelor instalațiilor specifice, la nivelul tehnicii celei mai avansate.

R.: În cadrul proiectării, ce aspecte funcționale au ridicat probleme mai greu de rezolvat?

Arh. T. R.: Aș sublinia doar cîteva aspecte, care ne preocupă în mod deosebit, în rezolvarea tehnologică și de concepție a compoziției de ansamblu:

— crearea unor condiții optime pentru obținerea unui randament și a unei eficiențe economice maxime în exploatarea viitoarelor studiouri, prin utilizarea lor rațională și continuă, în funcție de concepția aleasă pentru pregătirea programelor, realizarea decorurilor, a repetițiilor și a captării imaginii directe sau a celei înregistrate;

— realizarea celor mai raționale legături tehnice-funcționale între platourile de lucru și încăperile de regie și de transmisie a imaginilor televizate, astfel încît să se poată obține performanțe de randament și de calitate optimă;

— materializarea prin proiectare a unor scheme tehnologice care să asigure condiții de lucru capabile a satisface indicii superiori de randament și calitate pentru laboratoarele de film și atelierele de producție a decorurilor.

Bineînțeles însă, că cea mai dificilă problemă de proiectare, care va apărea în paralel cu soluționarea acestor condițiuni și relații tehnico-economice și de tehnologie, va fi, fără îndoială, obținerea unor forme constructive și a unei expresii arhitecturale care, atît în ansamblu, cît și în detaliu, să răspundă exigențelor noastre.

Cred că nu greșesc dacă afirm că la baza studiilor de proiectare, a celor mai reușite realizări din acest domeniu, au stat aceste probleme care ne preocupă pe noi acum, în mod deosebit, în vederea obținerii unor rezultate și mai bune privite prin prizma perspectivei de viitor.

ANSAMBLU DE LOCUINȚE ÎN CARTIERUL MILITARI—BUCUREȘTI

Tot în Institutul de proiectare «Proiect-București» am rugat pe arh. George Mularidis — șef de atelier — să ne dea cîteva amănunte despre marele ansamblu de locuințe de pe bd. Păcii-bd. Armata Poporului, care a intrat de curînd în execuție.

Microraionul 1 — Desfășurare

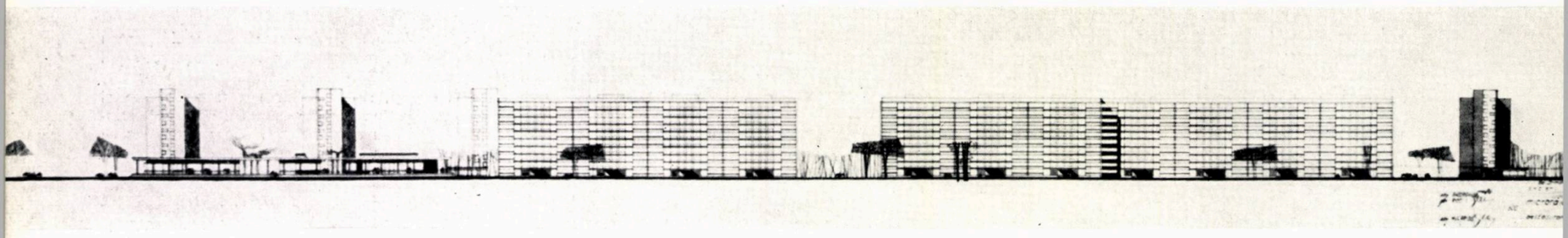

Microraionul 2 — Desfășurare

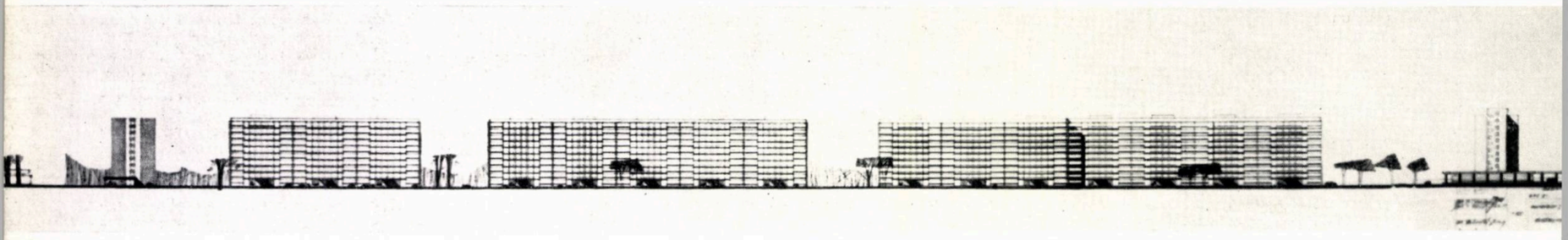

Microraionul 3 — Desfășurare

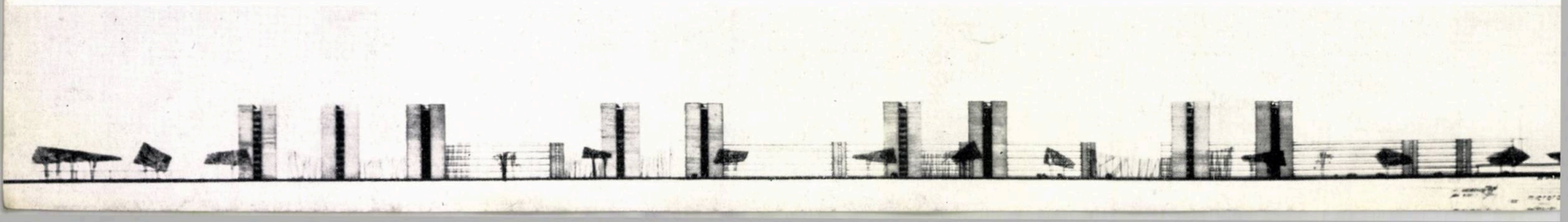

R.: Îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii din țara noastră va constitui una din problemele importante ale Planului de dezvoltare economică pe următorii cinci ani. Din cele aproximativ 300 000 apartamente prevăzute prin Directive a se construi în acești ani, aproape o treime se vor realiza în București. Printre ansamblurile preconizate a se construi se află și ansamblul de locuințe de pe bd. Păcii-bd. Armata Poporului.

Arh. George Mularidis: Acest ansamblu reprezintă o primă etapă în realizarea construcției cartierului Militari. Se prevăd a se construi în această etapă 6 940 apartamente care vor asigura cazarea a cca. 30 000 locuitori, două complexe comerciale, o școală cu 24 clase și un dispensar cu serviciu de stomatologie.

R.: Cum a rezolvat colectivul de proiectare a acestui ansamblu problema transportului zilnic la locul de muncă, avînd în vedere că în acest cartier se află și o zonă industrială de mare importanță?

Arh. G. M.: Cifra de 15 000 de oameni ai muncii, care se deplasează zilnic în și din această zonă industrială, reprezintă desigur o cifră considerabilă. Prin construirea ansamblului se va rezolva, în mare măsură, transportul zilnic al acestor 15 000 de oameni ai muncii care locuiesc în alte zone ale Capitalei și au locul de muncă în zona industrială Militari.

R.: Ce va cuprinde noul ansamblu de locuințe în etapa finală?

Arh. G. M.: În afara blocurilor de locuințe, ansamblul va mai cuprinde 3 complexe comerciale, un centru comercial de cartier, două dispensare, o școală cu 24 săli de clasă, creșe, grădinițe, spații de joc pentru copii, garaje supra și subterane, spații pentru parcaje, mari spații verzi. În general, așa cum prevăd Directivele, s-a căutat să se doteze ansamblul cu tot ceea ce este necesar pentru a se asigura un confort urban corespunzător cerințelor actuale și de viitor ale oamenilor muncii. Putem adăuga, în acest sens, că s-a încercat o amplasare cît mai judicioasă a blocurilor pe teren pentru a permite o cît mai bună repartizare a dotărilor, a spațiilor libere plantate, a spațiilor de joc pentru copii etc.

R.: Din punct de vedere al organizării urbanistice, ce puteți să ne spuneți?

Arh. G. M.: În dorința de a realiza o organizare urbanistică optimă, trebuie menționat faptul că nu s-a neglijat situația existentă a schemei stradale care va fi păstrată o perioadă mai îndelungată, pînă ce se va reconstrui întregul cartier Militari. La amplasarea blocurilor și a dotărilor s-a ținut seama de străzile existente ca și de construcțiile bune și s-a căutat să se obțină, chiar din prima etapă, un ansamblu închegat, cît mai organizat și cît mai armonios, legat de rețeaua stradală existentă, care nu va stînjeni cu nimic compoziția prevăzută pentru etapa finală.

R.: Indicațiile conducerii de partid și de stat, ca și Directivele celui de al IV-lea Congres al partidului, trasează sarcina de a se lărgi gama tipurilor de apartamente concomitent cu diferențierea tipurilor de blocuri, tocmai pentru a se evita acel aspect monoton pe care îl întîlnim vizitînd noile ansambluri de locuințe din orice oraș al țării . . .

Arh. G. M.: Este adevărat că această problemă a varietății, originalității în arhitectură, preocupă din ce în ce mai mult pe proiectanți . . . Pentru crearea unei arhitecturi unitare, care să poarte o amprentă proprie, să evite monotonia și simplitatea exagerată, colectivul nostru a depus eforturi deosebite. În acest sens au fost folosite 6 tipuri de secțiuni principale. De asemenea, tot pentru a se obține o mai mare varietate, au fost folosite mai multe tipuri de structuri de rezistență: panouri mari, zidărie portantă, cofraje glisante și monolit-celulară. La aceasta se adaugă marea varietate de înălțime a blocurilor de locuit. Amplasarea dotărilor a fost studiată cu atenție pentru a crea centre de atracție.

R.: Despre finisaje, puteți adăuga ceva nou?

Arh. G. M.: Desigur. Pentru a obține un rezultat cît mai apropiat de scopul propus, proiectanții colectivului nostru au preconizat o gamă variată de finisaje, printre care ceramica și terasitul; trebuie remarcat faptul că fațada școlii din acest ansamblu va fi în întregime finisată cu plăci ceramice.

Planul de sistematizare a ansamblului de locuințe de pe bd. Păcii — bd. Armata Poporului

Prezentarea peste hotare a realizărilor arhitecturii

Aspect din cadrul expoziției « Arhitectura în Republica Populară Română », deschisă la Washington

Discuții în fața unui panou al expoziției prezentată la Detroit

Aspect de la expoziția « Arhitectura în Republica Populară Română », prezentată în rotonda Universității Columbia din New-York

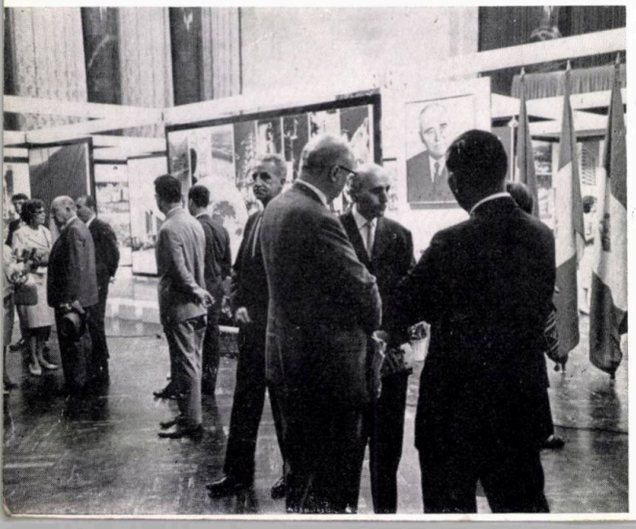

Bilanțul rodnic al realizărilor poporului nostru în perioada de după eliberare se oglindește în toate domeniile de activitate. Efortul arhitecților și constructorilor s-a adăugat celui al milioanelor de oameni ai muncii pentru a crea imaginea nouă a României socialiste, întruchipată prin nenumăratele construcții ridicate în toate regiunile țării, transformînd fața orașelor și satelor noastre.

În acțiunea de popularizare peste hotare a succeselor obținute în domeniul arhitecturii și construcțiilor, s-a înscris și organizarea, din inițiativa C.S.C.A.S. și a Ministerului Afacerilor Externe, a unor expoziții de arhitectură și construcții.

Menționăm în acest sens prezentarea în anul 1963 în R. P. Polonă a unei expoziții de acest fel, care s-a bucurat de un meritat succes.

În decursul anului 1964, s-a trecut la proiectarea și executarea unei expoziții de proporții mai mari, intitulată « *Arhitectura în Republica Populară Română* ».

Această expoziție, cuprinzînd panouri în suprafață de cca. 600 m², cu explicații în limba engleză, a fost proiectată și executată de I. S. Decorativa, pe baza unei tematici întocmită de C.D.C.A.S.

Avînd o structură modulară, expoziția a fost gîndită în vederea adaptării la condiții de expunere variabile. După o prezentare succintă a cîtorva exemple caracteristice ale arhitecturii noastre populare, precum și a unor monumente istorice, expoziția înfățișează principalele obiective industriale, ansambluri de locuințe și dotări social-culturale realizate în anii puterii populare.

Planurile de sistematizare ale principalelor orașe din țară, precum și machetele unor cartiere de locuit completează imaginea nouă, pe care au căpătat-o orașele și satele noastre. Un loc deosebit îl ocupă în cadrul expoziției realizările constructive înfăptuite în Capitală.

★ ★ ★

În baza aranjamentelor culturale stabilite între guvernul țării noastre și guvernul american, expoziția « *Arhitectura în Republica Populară Română* » a fost trimisă în vara anului 1964 în S.U.A., fiind însoțită de o delegație de lucrători ai C.S.C.A.S., formată din arhitecții Alexandru Budișteanu, Ștefan Mănciulescu și ing. Pascale Rutta.

Expoziția a fost deschisă mai întîi la Washington, în sala D. C. Armory, apoi la Detroit, în sala Cobo, și, însfîrșit, la New-York, în rotonda Universității Columbia.

Încă de la deschidere, expoziția « *Arhitectura în Republica Populară Română* » s-a bucurat de o primire călduroasă din partea publicului american, care a arătat mult interes față de realizările arhitectonice din țara noastră. Mărturie a acestui fapt stau atît numărul mare de vizitatori, cît și aprecierile elogioase notate în cartea de impresii a expoziției. Deosebit de mare a fost numărul vizitatorilor, în special la Detroit, unde au venit să viziteze expoziția numeroși cetățeni americani de origine română, care în marea lor majoritate și-au arătat dragostea față de țara lor de baștină și de realizările arhitecturii românești.

O înaltă prețuire pentru realizările arhitecturii noastre au arătat-o și specialiștii americani în domeniul construcțiilor. De o deosebită apreciere s-au bucurat metodele constructive folosite în țara noastră, precum și concepția urbanistică a ansamblurilor construite. În perioada respectivă radioul, presa și publicațiile de specialitate americane au popularizat realizările țării noastre, prezentînd numeroase aprecieri elogioase.

Imaginea prezentată publicului american asupra construcțiilor din România a fost completată prin interviuri, conferințe de presă, discuții cu specialiștii americani și proiectări de filme documentare. Astfel, arhitectul Alexandru Budișteanu a ținut la Detroit conferința intitulată: « *Dezvoltarea arhitecturii și construcțiilor în Republica Populară Română* ».

O dată cu organizarea expoziției s-au stabilit legături profesionale cu organizația centrală și secțiile locale ale Institutului american al arhitecților (care a sprijinit activ organizarea expoziției de arhitectură românească).

Conferința de presă ținută la Detroit de grupul de specialiști români care au însoțit expoziția

românești

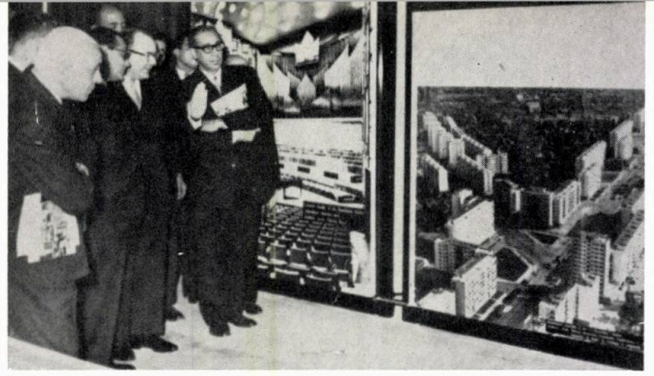

Discuții în fața unor panouri din cadrul expoziției de arhitectură deschisă la Cairo în decembrie 1964

Aspect de la expoziția « Construcții și arhitectură în R.P.R. » care a fost prezentată la Budapesta

cu facultăți și școli superioare de arhitectură, precum și cu organele de arhitectură municipale din orașele vizitate.

Pentru a exemplifica aprecierea de care s-a bucurat în S.U.A. expoziția românească de arhitectură, este suficient să citâm opinia a două din cele mai influente ziare americane.

Astfel, ziarul «*The Washington Post*» publica sub semnătura lui Wolf van Eckardt, scriitor și critic de arhitectură, articolul: « *O expoziție care confirmă avîntul construcțiilor în România* ».

Apreciind această manifestare culturală românească, autorul o denumește: « *o expoziție atractivă a unor ansambluri moderne și bine proiectate* », adăugînd în continuare: « *vizitatorul simte puternicul impuls al modernizării rapide a unei vechi țări rurale* », . . . « *industrializarea României nu copleșește în mod nesăbuit vechile sale orașe, cu fabrici, căi ferate și depozite, așa cum s-a întîmplat în țările occidentale acum 100 de ani* » și « *România este hotărîtă să evite tristele cocioabe ale Londrei sau Pittsburgului, utilizînd planuri complexe de sistematizare urbană și teritorială. Vaste noi ansambluri, majoritatea dintre ele construite în ultimii ani, se înalță atît în orașele, cît și în satele altădată adormite* ». În încheiere se formulează următoarea apreciere asupra arhitecturii înfăptuite în țara noastră: « *În cazul de față este vorba de clădiri bine proiectate, care sînt pline de viață* ».

Aspect din cadrul expoziției deschisă la Washington

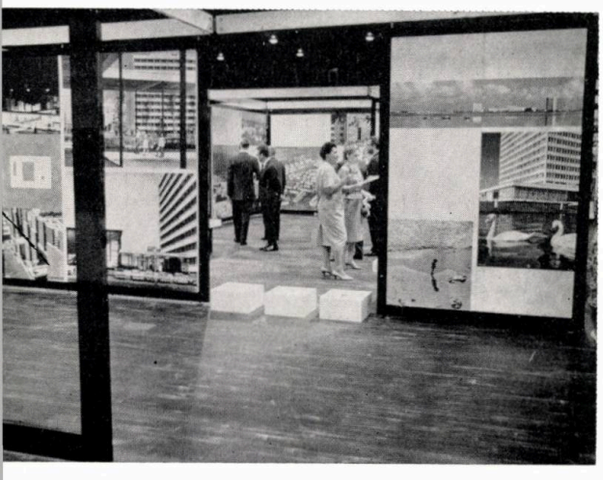

În ziarul «*The New-York Times*», sub titlul « *Ambițiosul plan de construcție a României* », cunoscutul critic de arhitectură Ada Louise Huxtable scria: « *Nici un argument nu mi se pare suficient de categoric pentru a vă arăta cît de necesar este să faceți un drum pînă la Universitatea Columbia unde este prezentată expoziția de arhitectură românească* ».

Spicuim în continuare următoarele aprecieri: « *Această expoziție este un document instructiv, edificator și întrutotul fascinant, stîrnind mult mai mult decît un interes trecător* », . . . « *Nu încape nici o îndoială asupra numărului de locuitori, care au condiții de cazare mai bune decît în trecut și al căror standard de viață a crescut. Nimeni nu poate să combată logica planificării, care stabilește în mod complex necesitățile fiecărei regiuni, prevede fonduri și trece la asigurarea necesităților pe baza unor programe de construcții etapizate* », . . . « *Programul român de construcții este o realizare remarcabilă. Comparativ putem numai să regretăm rezultatele lipsei de planificare în Statele Unite: confuzia creată de libera inițiativă și de anarhie, acapararea lipsită de scrupule a terenurilor și pierderea ireparabilă a posibilităților de amenajare optimă a cadrului înconjurător* », . . . « *Partea cea mai progresivă* [1]) *o reprezintă tehnologia, în special sistemul rapid și ieftin de beton armat utilizat în cofraje glisante, precum și structurile industrializate din panouri prefabricate, care o situează cu mult înaintea metodelor de construcții a locuințelor din America* », . . . « *Noi construim efectiv foarte uniform datorită regulamentelor pentru construcții de locuințe ale Administrației Federale și datorită formulelor standardizate de obținere a profitului de către constructorii particulari. Adevărul gol este că rezultatele românești nu sînt de loc mai proaste decît cele ale liberei inițiative* », . . . « *Cît privește sistematizarea sîntem în mod rușinos în urmă* ».

* * *

Continuîndu-se acțiunea de popularizare peste granițe a realizărilor noastre arhitectonice, expoziția « *Arhitectura în Republica Populară Română* » a fost prezentată în decembrie 1964 în R.A.U.

Materialul documentar a fost expus în cadrul palatului El-Nasr din Cairo, care adăpostește muzeul civilizației egiptene. Expoziția a fost însoțită de arh. Ștefan Mănciulescu și ing. Justin Teodorescu.

Festivitatea deschiderii, la care au participat oficialități importante și personalități ale vieții culturale din R.A.U., a fost filmată de televiziunea arabă, fiind apoi prezentată în emisiunile de actualități ale posturilor de televiziune. În afară de aceasta, postul de radio Cairo și ziarul principal de limbă arabă a difuzat note informative asupra expoziției.

Un mare număr de persoane, printre care numeroși specialiști, au vizitat exponatele, mulți din ei cerînd lămuriri și exprimîndu-și verbal sau în scris aprecierile elogioase asupra arhitecturii și realizărilor românești în domeniul construcțiilor.

Succesul repurtat de expoziție a fost oglindit și în publicațiile locale. Astfel, ziarul « *Le Progrès Egyptien* » a publicat, sub semnătura arhitectului D. Diacomidis, un articol, în timp ce în revista « *Images* » a apărut un reportaj elogios.

În afară de aceasta, specialiștii români care au însoțit expoziția au stabilit contacte profesionale cu instituțiile administrative, de cercetare și proiectare, precum și de învățămînt superior de specialitate, din Cairo.

* * *

În aceeași perioadă s-a organizat încă o expoziție cu tema: « *Construcții și arhitectură în R.P.R.* », care a fost prezentată în R.P.Ungară, la Budapesta.

Expoziția a urmărit popularizarea principalelor realizări din domeniul construcțiilor și a metodelor tehnologice de execuție utilizate pe șantierele noastre, metodele de construcție privind clădirile industriale, de locuit și social-culturale, un spațiu important fiind acordat dezvoltării industriei materialelor de construcție și prefabricatelor.

Expoziția a fost vizitată de un numeros public și s-a bucurat de aprecierea deosebită a specialiștilor. Un viu interes a suscitat prezentarea metodei de construcție cu elemente prefabricate mari, precum și cea a cofrajelor glisante, utilizate pentru locuințe și pentru structuri cu secțiune variabilă.

* * *

Arhitecții și constructorii din țara noastră continuă să obțină realizări multiple și valoroase. Ținînd seama de succesele înregistrate de expozițiile organizate pînă acum peste granițe, precum și de experiența dobîndită în acest domeniu, prezentarea în străinătate a unor expoziții de arhitectură reprezintă un element important în acțiunea de popularizare peste hotare a realizărilor țării noastre în domeniul construcțiilor.

Arh. ALEXANDRU BUDIȘTEANU

[1]) Not. red.: În arhitectura românească.

presa străină despre arhitectura contemporană a României

PROGRESSIVE ARCHITECTURE

. . . Ritmul construcției de după război a pus în fața talentului arhitecților români probleme dificile. În timpul acestor ani de dezvoltare economică, nevoile construcției din țară au fost analizate și planificate de către Comitetul de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare. Și chiar dacă expoziția — organizată de Comitetul de stat și avînd ca motto « Poporul român își consacră toate forțele construcției pașnice » — a fost mai curînd o expunere subiectivă decît o prezentare exactă și scrupuloasă, relevă totuși un volum remarcabil de construcții din ultima decadă.

În mod deosebit atrag atenția realizările din domeniul sistematizării. . . Dezvoltarea urbanistică s-a făcut pe două căi: prin dezvoltarea orașelor existente — îndeosebi București — și prin crearea unor orașe complet noi ca Onești care are o populație de peste 20 000 locuitori. Ritmul curent al construcției de locuințe — de 7,3 apartamente la 1 000 locuitori anual — este aproximativ ca cel din S.U.A.; două treimi din aceste locuințe sînt construite de proprietari particulari. . . De obicei, construcțiile noi formează complexe de proporții mari; fiecare ansamblu cuprinde dotări comerciale, culturale, spații de recreare.

Folosirea elementelor și construcțiilor prefabricate a dus la o anumită dezvoltare a proiectării tip. . .

Volumul masiv al construcției nu a fost realizat fără să aibă și unele aspecte negative. Construcțiile se repetă: complexe industriale sau de locuit, școli, instituții culturale, hoteluri, sînt executate pe bază de proiecte-tip. Deși există posibilitatea de a construi pe bază de proiecte individuale, totuși, pentru o producție economică, aceasta nu este rațional. Astfel, în timp ce impresia generală pe care o lasă arhitectura românească este de noutate și progres, totuși, deseori, aceasta devine rectangulară, sterilă și anonimă. (. . .)

O abatere de la proiectarea tip are loc uneori, mai ales la noile complexe de pe malul Mării Negre, la clădirile culturale și la dotările pentru învățămîntul superior. Și chiar cînd noile structuri sînt monotone, ele sînt compensate prin frumusețea peisajului românesc.

« Progressive architecture », S.U.A., septembrie 1964

În ultimii cîțiva ani, arhitectura românească a realizat progrese remarcabile. Ea a atras asupra ei atenția străinătății și a cunoscut o apreciere considerabilă.

Astăzi sînt cunoscute pretutindeni centrele balneare de pe Litoral: Mangalia, Eforie I și II (sau Eforie nord și Eforie sud), Techirghiol, Mamaia. În special Mamaia a devenit în ultima vreme una dintre cele mai căutate stațiuni balneare din întreaga lume. La această popularitate a contribuit și noul ansamblu de reacție pentru 10 000 de oameni. . .

. . . Pretutindeni, de la prima vedere, ești atras de grija vizibilă a arhitecților români de a da atenția maximă nu numai aspectului exterior al clădirilor ca atare, dar și întregului mediu ambiant. Clădirile sînt colorate frumos în culori pastel, fapt

domov

care atenuează imaginea stereotipă a repetării acelorași forme de hoteluri, iar culorile sînt de bună calitate și durabile. Amenajarea horticolă, comunicațiile locale, ornamentele artistice, bazinele și celelalte mici forme arhitecturale contribuie la crearea unui ansamblu foarte plăcut și în locurile unde poate încă cu puțin timp înainte nu exista nimic sau nu creștea nimic (arborii au fost aduși aici pe terenul inițial, gol și nisipos, în stare de arbori dezvoltați).

Efectul estetic, utilitatea și caracterul modern, construcția rapidă, planificarea teritorială și raională inteligentă, spiritul de răspundere și munca susținută a comisiilor pentru aprobare — toate acestea sînt succese importante ale arhitecturii românești. Succesele sînt cu atît mai remarcabile, cu cît ele au fost realizate de o țară care încă nu de mult făcea parte din țările agricole puțin dezvoltate, cu o industrie nedezvoltată și cu un nivel de trai foarte scăzut. Astăzi, arhitectura românească poate reprezenta un exemplu pentru creația cehoslovacă.

Capka Bohuslav

« Domov », R. S. Cehoslovacă, nr. 3/1964

project

Arhitectura românească contemporană poate fi, pe drept cuvînt, și fără nici o îndoială că este mîndria poporului român. Ea reprezintă rezultatul unei activități pe deplin conștiente și inovatoare a arhitecților români, precum și a activității demne de atenția constructorilor.

A vorbi despre arhitectura românească contemporană înseamnă, pe de o parte, bucuria muncii și a rezultatelor în construcții a poporului prieten, iar pe de altă parte înseamnă a avea regretul în suflet pentru faptul că rezultatele activității noastre, ale construcțiilor noastre, rămîn în urmă.

Acest lucru este o dovadă a faptului că trebuie să ne gîndim mereu la ceea ce constituie un impediment ca și la noi, în republica noastră, să avem aceleași rezultate în construcții, aceleași efecte în arhitectură, pe care am avut ocazia să le vedem în Republica Populară Română.

Este interesant faptul că în orașele pe care le-am vizitat am văzut relativ puține construcții și ansambluri care să poarte semnele marcante ale epocii în care predominau în arhitectură tendințele greșite ale eclectismului și decorativismului (. . .).

Mulțumită intervenției și ajutorului eficient al conducătorilor de stat și de partid care s-au convins la fața locului asupra situației și au trasat în mod unitar căile spre arhitectura progresistă nouă, purtătoare a trăsăturilor umanității socialiste și care rezultă în primul rînd din necesitățile reale ale omului, s-au creat premize pentru apariția unei arhitecturi eliberate de fals formalism și pusă în întregime în slujba omului, pentru satisfacerea cerințelor sale fizice și spirituale.

Este aproape de necrezut că un volum atît de uriaș de lucrări, după cum am avut posibilitatea să vedem, a fost realizat în cea mai mare măsură în perioada anilor 1957—1962.

Totodată, este de subliniat faptul că nu au fost realizate, după cum se crede la noi în mod eronat, numai zeci de hoteluri, așezate exclusiv pe malul mării, ci ponderea construcțiilor din Republica Populară Română, în perioada anilor de mai sus, constă în primul rînd în volumul uriaș al construcțiilor de locuințe, precum și al construcțiilor culturale, comerciale și al altor tipuri de construcții.

Trăsătura fundamentală a construcțiilor din Republica Populară Română constă în efortul de concentrare a construcțiilor în mari unități și mari complexe de locuit, care oferă totodată posibilitatea concentrării fondului de investiții.

Complexele mari care au fost realizate, de exemplu la București, Ploiești, la Brașov sau la Galați, au o astfel de amploare și sînt astfel construite încît alcătuiesc o parte componentă a imaginii orașului, se află în centrul vieții locuitorilor — este ușor să se simtă prezența și efectul lor care umple de mîndrie și mobilizează activitatea populației. (. . .)

Rezultatele obținute sînt desigur și rezultatul disciplinei de sistematizare teritorială și al coordonării construcției de către arhitecții șefi ai orașelor. (. . .)

O altă observație, caracteristică, o constituie faptul că complexele de locuit nu sînt monotone, ci dimpotrivă au — într-o

anumită măsură — un efect variat. Acest efect variat rezultă în mod natural, pe de o parte, din diferitele faze de etapizare în timp a realizării, în care se poate observa în mod evident dezvoltarea și cristalizarea concepțiilor despre arhitectură, iar pe de altă parte acest lucru poate fi observat și la complexele și obiectele care au fost construite simultan.

În cazul de față, diversitatea, caracterul variat, se obțin printr-un colorit variat, prin dispunerea urbanistică a spațiilor, prin gradația pe verticală a numeroaselor tipuri de clădiri de locuit, nu numai în ceea ce privește principiul de sistematizare, ci și în ceea ce privește materialele folosite și tehnologia construcțiilor. (. . .)

În ceea ce privește arhitectura clădirilor de locuit, și aici se poate observa permanenta dezvoltare expresivă și căutarea aspectelor noi care, în concordanță cu folosirea principiului constructiv și tehnologia aplicată, imprimă obiectelor trăsătura corespunzătoare caracterului și dimensiunilor omului. (. . .)

În acest sens, în arhitectura contemporană a clădirilor de locuit din Republica Populară Română, trăsătura caracteristică este cea democratică, aplicarea proporțiilor umane în tot ceea ce trebuie să deservească interesele omului. Mă gîndesc, de exemplu, la lărgirea spațiului de locuit prin folosirea consecventă a logiilor sau balcoanelor care dau plasticitate arhitecturii, sînt atractive și oferă senzația de confort.

Această plasticitate bogată a arhitecturii este în deplină concordanță și cu clima caldă din România și, împreună cu diversitatea de culori, dă un efect de optimism și satisfacție.

În ceea ce privește coloritul, sînt de părere că tovarășii din R. P. Română au adoptat o cale justă. Ei nu folosesc un număr exagerat de culori, diferențiază culorile mai mult între obiecte decît la fiecare obiect în parte . . . Coloritul îndeplinește întotdeauna tendința autorului de a exprima orizontalele sau verticalele obiectului. . . (. . .)

La un nivel ridicat se află și construcțiile sociale unicate importante, care — după părerea mea — au fost construite de asemenea în număr mai mare și mai bine decît la noi. La aceste construcții este impunătoare în special neconvenționalitatea organizării funcționale și a formei aplicate. . .

În concluzie, se poate afirma că arhitectura românească contemporană se află la nivel înalt și din multe puncte de vedere este instructivă pentru noi. Rezultatele obținute, ca rezultat și reflex al epocii socialiste, constituie o dovadă că arhitecții români se află pe drumul cel bun.

Cea mai mare și mai prețioasă realizare a lor constă în faptul că prin rezultatele muncii lor, care sînt în jurul oamenilor în activitatea lor de fiecare zi, au căpătat încrederea totală a întregului popor și a reprezentanților săi de frunte, de partid și de stat.

M. Chorvát
« *Projekt* »,
R. S. Cehoslovacă, nr. 11—12/1963

arts et architecture

Ieri o țară agricolă, România se caracterizează azi prin tendințele și realizările unei revoluții industriale. Bogățiile pămîntului sînt vaste, dar frumusețile peisajului sînt și mai evidente pentru un arhitect care vizitează țara. Din centrul Bucureștiului pînă la hotarele țării, de la Marea Neagră, cu dezvoltarea miraculoasă a Mamaiei — care nu poate fi egalată cu nimic în Statele Unite, — pînă la reconstrucția mănăstirilor și a vechilor monumente arhitectonice din Munții Carpați, cu un stil exotic cum nu mai întîlnești nicăieri în Europa, nu am putut găsi destul timp pentru a face schițele a tot ceea ce m-a încîntat așa de mult.

Ceea ce un arhitect care lucrează în S.U.A. admiră cel mai mult la colegii dintr-o țară ca România este, cred, faptul că aceștia nu depind de « considerente ale pieței ». În ce ne privește pe noi, care sîntem înconjurați de o piață a materialelor de construcție și a metodelor de execuție caracteristice unei țări cu un bogat trecut în domeniul industrializării, ne aflăm în situația de a fi continuu îndrumați de ingineri și experți de tot felul, care zi de zi își oferă serviciile și materialele. Avem la dispoziție o mare diversitate de mostre, putem obține documentații privind nenumărate utilaje folosite anterior și nu sîntem obligați să ne bizuim pe propria noastră pregătire universitară — eventual nici chiar pe propria noastră experiență. Ține uneori de domeniul miracolului cît de bine se orientează arhitecții care lucrează în condițiile create de o economie socialistă, cum își croiesc drum prin multitudinea de noutăți și tehnologii încă neexperimentate și cum reușesc să-și ducă proiectele la bun sfîrșit.

Richard J. Neutra
« *Arts & Architecture* », *S.U.A., ianuarie 1965*

Deutsche Architektur

În ultimii ani ai dezvoltării sale politico-economice și culturale, Republica Populară Română a făcut un pas înainte, enorm și vizibil pentru fiecare, în construirea socialismului. Acest lucru reiese, și nu în ultimul rînd, din lucrările de construcție, urbanism și de arhitectură efectuate. Nu numai cantitatea de proiecte de construcție este impresionantă. Înainte de toate este uimitor cu cîtă siguranță și cu ce capacitate arhitecții români au creat în cîțiva ani — din 1959 pînă astăzi — un mediu arhitectonic modern, relativ unitar și complet, care nu numai din punct de vedere material dar și în sens ideal a devenit o parte integrantă din viața socialistă a poporului român. Fără exagerare se poate spune că populația românească resimte un adevărat entuziasm pentru noua arhitectură din țara ei.

În România — spre deosebire de cum a fost la noi în R.D.G. — reconstrucția orașelor, construcția noilor centre orășenești și a zonelor de locuit ale orașelor a început în stil mare, după ce prin crearea unei puternice industrii socialiste și a unei agriculturi socialiste au fost create condițiile materiale și economice pentru proiecte mari de construcții în sfera de consum. (. . .)

Importanța din punct de vedere social și național, a acestei uriașe activități constructive din ultimii ani, nici nu poate fi încă suficient prețuită. Pentru prima oară în istoria țării, sute de mii de oameni ai muncii au primit locuințe omenești. Așa a devenit arhitectura pentru poporul român actualitate vie socialistă și adevărata renaștere națională a țării sale. Acordul entuziast al populației cu opera arhitecților se explică în primul rînd prin aceasta. Pe lîngă aceasta se referă la calitatea nouă a arhitecturii în total, îndeosebi a popularității ei în sensul unei noi culturi socialiste și naționale. (. . .)

Capacitatea arhitecților români constă în aceea că au pășit cu curaj și conștienți de valoarea lor la problema creării pentru prima oară în istorie, în țara lor, a unei arhitecturi proprii, cu încrederea în prezent și în perspectiva socialismului, și pe lîngă aceasta au ajuns în cîțiva ani la concepții și soluții arhitectonice, care în momentul de față se pot întîlni numai în România. (. . .)

Bruno Flierl
« *Deutsche Architektur* », *nr. 6/1963*

biuletyn informacyjny budownictwa

. . .Grupul de fabrici de produse și elemente de construcții Militari de lîngă București, sau întreprinderea de prefabricate situată în partea de sud a Capi-

talei pot fi considerate ca unele din fabricile cele mai moderne și înaintate de acest fel pe scară mondială.

Noile întreprinderi industriale sînt un element care influențează transformarea peisajului țării direct și indirect — prin faptul că provoacă o serie de fenomene derivate, ca dezvoltarea orașelor și a ansamblurilor, construcția unor cartiere mari de noi locuințe, dezvoltarea sistemului de comunicații etc.

Ca exemplu se poate da grupul de mari întreprinderi industriale din raionul orașului Onești, acest grup compunîndu-se, între altele, dintr-un combinat de cauciuc sintetic, dintr-o rafinărie de petrol și dintr-un combinat de sodă (Combinatul Chimic Borzești).

Primul combinat terminat în 1962, cu un grad înalt de automatizare, atrage atenția prin agregatele puternice, sclipitoare, de metal de cca. 70 m înălțime, fără construcții acoperitoare. Buna arhitectură a halelor și a pavilioanelor secțiilor, de un sistem de construcții și de o împărțire arhitectonică uniformă, operează cu elemente de beton albe-cenușii și fațade din cărămidă roșie aparentă, precum și cu suprafețe mari de sticlă. De asemenea trebuie subliniat planul clar și consecvent al întregului combinat. (. . .)

Arhitectura perfect armonizată se observă de asemenea la marele combinat de sodă, cu un sistem de construcție unificat și cu o nuanță alb-roșie a fațadelor.

Grupul de combinate se întinde pe un spațiu de mulți kilometri și produce o impresie impunătoare, aceasta fiind subliniată și de rețeaua bună de drumuri interioare și de acces, de zonele verzi și de flori, de iluminatul perfect cu lămpi cu vapori de mercur etc. (. . .)

Atît la Brașov, cît și în multe alte orașe, se observă soluții din panouri mari cu o arhitectură mult mai bogată decît soluțiile analoge din R. P. Polonă. În schimb, soluționarea locuințelor vizitate la Brașov a suscitat anumite îndoieli din cauza prevederii în locuințele cu două camere a unei camere de trecere.

Ansamblurile din Brașov, amplasate la nord-est de gara de cale ferată, cu blocuri cu cinci niveluri, produc o impresie foarte plăcută. Aici fiecare locuință are logia sau balconul său, similar ca și la alte soluții.

Trebuie să menționăm aici neapărat și noua gară de cale ferată din Brașov, într-o soluție luxoasă și modernă. Întreaga împrejurime a gării, cu căile de acces, piețele de parcare și grădinile de flori a fost transformată. (. . .)

Călătorul venind din vest spre Constanța observă încă de la o distanță de cîțiva km un obiect interesant, anume silueta Mamaiei. În prezent, marea stație balneară Mamaia a luat naștere în jurul unei localități mici balneare, antebelice, cuprinzînd un număr de vile ale moșierilor și burgheziei române. Despre această localitate balneară, bine cunoscută astăzi, s-a scris foarte mult. Privită prin ochiul arhitectului, localitatea nu pierde nimic din valorile sale. Chiar și arhitectura, oarecum schematică, a marilor case moderne de odihnă, dă în condițiile existente efecte bogate și un tot remarcabil, datorită contrastului amplasării în intervale ritmice a blocurilor cu 11 niveluri alternînd cu case cu un singur nivel, restaurantele din sticlă și unitățile de prestație, operîndu-se totodată în mod armonios cu culorile (culori de acetat de calitate superioară).

Și din punct de vedere al investițiilor, Mamaia trebuie considerată ca un eveniment pe scară industrială la fel ca și din punct de vedere arhitectonic. (. . . .)

La Mamaia, la Constanța, și în alte orașe transformate și dezvoltate din R.P.R. atrage atenția iluminatul perfect al străzilor și al promenadelor cu lămpi cu vapori de mercur. (. . .)

Un anumit defect, de altfel trecător, observat la Mamaia este numărul încă prea redus de zone verzi.(. . .)

Aceste exemple de transformări care se efectuează în orașele românești dau bineînțeles numai o imagine incompletă și foarte fragmentară. De fapt ar trebui menționate toate orașele pe care delegația poloneză a avut posibilitatea să le viziteze, deci Brăila, Bacău, Suceava, P. Neamț, Tulcea și alte orașe, combinatele din aceste orașe sau din apropierea lor, noile ansambluri, centrele urbane în transformare, noile investiții de utilitate publică și de gospodărire comunală. (. . .)

. . . Ceea ce a fost efectuat de puterea populară în București în domeniul transformării, modernizării și dezvoltării orașului este o realizare extraordinar de mare. Menționăm aici Piața Republicii, terminată acum cîțiva ani, constituind un eveniment urbanistic și arhitectonic pe scară europeană, noile cartiere de locuințe, Grivița, Floreasca, Giurgiului și altele, o serie de clădiri noi de utilitate publică ca: sala Palatului R.P.R., clădirea Circului de stat, marea rotondă pentru expoziție, precum și Casa Scînteii, avînd forme oarecum tradiționale, însă perfecte din punct de vedere al utilizării, noua aerogară și o serie de alte obiecte.

În construcțiile de locuințe din București, la fel ca și dintr-o serie de orașe provinciale, se observă procesul înlăturării metodelor tradiționale prin metode industrializate și în primul rînd prin sistemul construcțiilor din panouri mari (în ultimul timp în majoritate la clădiri cu 8 niveluri) precum și sistemul cofrajelor glisante (ridicate hidraulic) pentru construcția blocurilor-turn. (. . .)

Cu toate că metodele industrializate de construcții impun necesitatea unei anumite scheme și a unei simplificări a corpului clădirii, totuși numărul mare de logii și de balcoane și soluția în culori a elevației fac ca arhitectura să apară ușoară și plăcută. Mai curînd arhitectul se poate teme de un număr excesiv de soluții similare de corpuri și de elevații grupate într-un singur raion, cartier sau în întregul oraș, fiindcă în acest caz, cu toate valorile arhitectonice ale diferitelor elemente, nu se evită impresia monotoniei pe scară urbanistică.

Și satul românesc trece astăzi prin mari transformări. Procesul colectivizării fiind terminat, s-a creat o situație favorabilă, atît pentru acțiuni de investiții, cît și pentru soluții spațiale.

Tradițiile bogate ale construcțiilor populare românești cuprind o mare sumă de experiențe, atît în soluții constructive, de materiale și funcționale, cît și în crearea formelor arhitectonice. (. . .)

. . . În satele din Moldova, în Bărăgan, în Dobrogea, în Transilvania se vede atît în construcții vechi, cît și în construcții noi o grijă deosebită pentru formarea arhitectonică a casei de locuit, în legătură strînsă cu funcția clădirii, cu condițiile climatice și cu materialul care stă la dispoziție. (. . .)

Transformarea actuală extraordinară a orașelor și satelor românești nu poate să umbrească un moment important pentru cultura națională, anume protecția și conservarea monumentelor prețioase de arhitectură. (. . .)

. . . Merită a fi subliniat efortul mare depus de puterea populară pentru ca la construcția noilor combinate industriale, a noilor orașe și așezări, la dezvoltarea orașelor și așezărilor existente, în timpul unei dezvoltări intense a gospodăriei moderne, să nu se piardă nimic din moștenirea prețioasă istorică, astfel ca tezaurele culturii naționale să fie păstrate pentru generațiile viitoare.

M. Benko

« Biuletyn informacyjny budownictwa », R. P. Polonă, nr. 9/1963

étudiants du monde

. . .Vizitatotul însă nu este impresionat numai de amploarea și rapiditatea construcției, ci și de stăpînirea meseriei și abilitatea arhitecților români, care au creat un tip de arhitectură modernă, omogenă și armonioasă. Lucrările de construcție a orașelor și a cartierelor de locuit au început pe scară mare în 1959. În cursul călătoriei noastre, ne-a apărut în fiecare zi cu tot mai multă evidență pînă la ce punct poate schimba înfățișarea unei țări și viața poporului său, aplicarea revoluționară a urbanismului și arhitecturii. Astăzi, românii utilizează metodele de construcție și tehnologiile cele mai moderne, iar rezultatele obținute nu sînt numai interesante, dar și foarte frumoase. (. . .)

« Etudiants du monde », R. S. Cehoslovacă, vol. 17, nr. 12/1963

magyar építőművészet

. . . Unul din elementele componente ale vieții României și a Bucureștiului îl constituie cultura, realizarea continuă a rețelei largi de instituții culturale. Teatrul de operă și balet, sala mare modernă cu 3000 de locuri, cu o acustică excelentă a Palatului Republicii, mica sală de muzică de cameră, minunata sală de concerte a Radioteleviziunii, pavilionul de expoziție, clă-

direa Circului de stat, strălucesc toate într-o lumină nouă. (. . .)

. . . Clădirile obștești vechi, renovate, și cele cu totul noi, dovedesc nivelul estetic înalt al arhitecturii române și dezvoltarea sa tehnică precum și satisfacerea desăvîrșită a exigențelor crescînde ale societății care construiește socialismul (. . .)

Ca un ultim popas al vizitei noastre am cercetat admirabilele și modernele stațiuni balneare de pe țărmul Mării Negre. (. . .)

Toate cele trei localități balneare (Mamaia, Eforie, Mangalia) reprezintă cîte o arhitectură separată, de sine stătătoare. Pe lîngă forma, funcțiunile și soluțiile structurale moderne, este asigurată și armonia arhitecturală a realizărilor cu diferite destinații. Alegerea fericită a culorilor, a modului și a intensității de iluminare, se armonizează bine și întregește efectele arhitecturale.

Arhitecții români, prin proiectarea sistemului de așezări recreative de-a lungul Litoralului, au realizat concepții mari și frumoase. Faptul că de exemplu în Mamaia au construit în curs de 2 ani hoteluri cu o capacitate totală de 14000 locuri, dovedește buna organizare a executărilor și buna lor pregătire tehnică. Înaltele cerințe arhitecturale și tehnice ale proiectelor, calitatea bună a materialelor alese și a executării lucrărilor, exigențele etapelor rapide de construire, au contribuit la obținerea rezultatelor care preamăresc munca de creație a prietenilor noștri români. (. . .)

Arhitecții români plini de dorințe de creație servesc satisfacerea exigențelor multilaterale ale noii societăți. Acest obiectiv îl ajung nu numai prin ridicarea continuă a nivelului arhitectural, ci și prin validarea complexului maximal de străduințe îndreptate spre satisfacerea cerințelor construirii în masă, ținînd seama de economicitatea și de soluțiile tehnice moderne.

Ervin Szenes

«Magyar Epitőművészet», R. P. Ungară, nr. 1/1963

ЖИЛИЩНОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Construcțiile de locuințe în Republica Populară Română sînt caracterizate prin execuția în serie, un grad superior de industrializare a lucrărilor și printr-un aspect arhitectural variat și modern. (. . .)

Afară de combinații de clădiri cu un număr diferit de etaje, în multe ansambluri atrage atenția folosirea sistematizării libere. Exemple ale unei asemenea soluții sînt complexele din raionul gării Constanța, care se compun din blocuri de 5, 9, 11 și 13 niveluri.

Pentru blocurile-turn sînt specifice economicitatea și variația soluțiilor de sistematizare și partiul confortabil al apartamentelor cu încăperi de diferite suprafețe. (. . .)

O reușită incontestabilă a proiectanților este folosirea elementelor prefabricate de același tip la clădiri absolut diferite ca soluție spațială și ca volum. (. . .)

Trebuie să ne oprim în mod special la calitățile arhitecturale ale construcțiilor de locuit din România. Am vorbit despre laturile pozitive ale soluțiilor spațiale, folosirea în ansamblurile de locuit a clădirilor de diferite tipuri și număr de niveluri, printre care blocuri-turn, legate spațial de construcțiile joase și care creează accente arhitecturale speciale pe magistrale și piețe.

Ansamblurile noi de locuit nu provoacă nici un fel de dubii în ce privește logica și fundamentarea soluțiilor spațiale și de volum, inclusiv blocurile cu un număr ridicat de etaje. Ele se realizează prin mijloace arhitecturale modeste, fiind caracterizate prin partiuri economice și prin simplitatea compozițiilor spațiale.

Aspectul arhitectural al noilor blocuri în raioanele de locuit construite în România în ultimii doi-trei ani lasă o impresie bună. La aceasta contribuie în suficientă măsură calitatea lucrărilor de execuție, armonizarea culorilor în fațadele clădirilor, prin folosirea tonurilor pastelate la majoritatea suprafețelor și prin scoaterea în evidență cu ajutorul culorii a elementelor arhitecturale. Ca elemente de compoziție arhitecturală se folosesc cu succes logiile și balcoanele. Intrările în clădire sînt tratate variat. Proprietățile naturale și decorative ale materialelor, printre care și cele ale materialelor actuale ca betonul armat, betonul, azbocimentul, sticla, masele plastice etc. se valorifică cu succes.

S. Naumov și I. Trofimov

«Jilișnoe stroitelstvo», S.S.S.R., nr. 12/1963

. . . Multe din marile orașe dispun, de obicei, de un edificiu permanent pentru circ. Barcelona a avut și ea o asemenea clădire — Olimpia — care însă a fost demolată pentru a ceda terenul său unor clădiri pentru locuințe. (. . .)

Iată pentru ce simțim parcă o invidie la vederea minunatului edificiu de circ pe care orașul București l-a construit. Ceva asemănător ar dori să aibă și barcelonezii și, poate, multe alte orașe spaniole.

Circul din București apare la prima privire avînd forma clasică, circulară, a tuturor circurilor, și totodată de un modernism surprinzător. Acesta rezidă în mod special în cupola care îl acoperă, care este o pînză autoportantă alcătuită din 16 unde parabolice. . . Un perete de cristal prins între stîlpii de susținere lasă să pătrundă peisajul parcului în interiorul clădirii, făcînd să se detașeze silueta flotantă a cupolei cu caracterul său original.

Soluția adoptată este genială și noul edificiu este fără îndoială o frumoasă podoabă a Bucureștiului. Voiască Domnul ca și Barcelona să aibă ceva asemănător.

Federico Ulsamer

«Cupula», Barcelona, nr. 164/1964

URANIA

WISSEN UND LEBEN

București, capitala Republicii Populare Romîne, se aseamănă cu un imens șantier. Pretutindeni răsar din pămînt blocuri noi de locuințe, întreprinderi industriale moderne. În cîțiva ani doar, în București s-a construit «orășelul» Floreasca, iar vechea stradă Grivița a fost complet transformată. Cartierul Giulești și centrul Capitalei, Piața Republicii, sînt de nerecunoscut. Așezămintele de cultură s-au îmbogățit cu marea sală a Palatului Republicii și noul Circ de stat. O construcție remarcabilă o constituie Pavilionul central de expoziții. (. . .)

J. Arthre

«Urania», R. D. Germană, nr. 4/1963

URBANISME

. . . Ansamblul amenajărilor balneare de pe litoralul Mării Negre reprezintă urbanizarea unui țărm de 70 km și, astfel, creația cea mai vastă și mai coerentă din Europa. Ea corespunde unui program social prin esență.

«Urbanisme», Paris, nr. 86/1965

l'architecture d'aujourd'hui

Cu prilejul celei de a 20-a aniversări a eliberării României a avut loc la București o expoziție a realizărilor economiei naționale. (. . .) Această foarte însemnată manifestare marchează o evoluție indiscutabilă a arhitecturii românești. Într-adevăr, cea mai mare parte a construcțiilor realizate cu această ocazie au o ținută arhitecturală ce merită a fi subliniată. O asemenea evoluție ne pare extrem de importantă pentru viitorul arhitecturii în țările din Răsărit.

«Architecture d'aujourd'hui», Paris, nr. 119, martie 1965

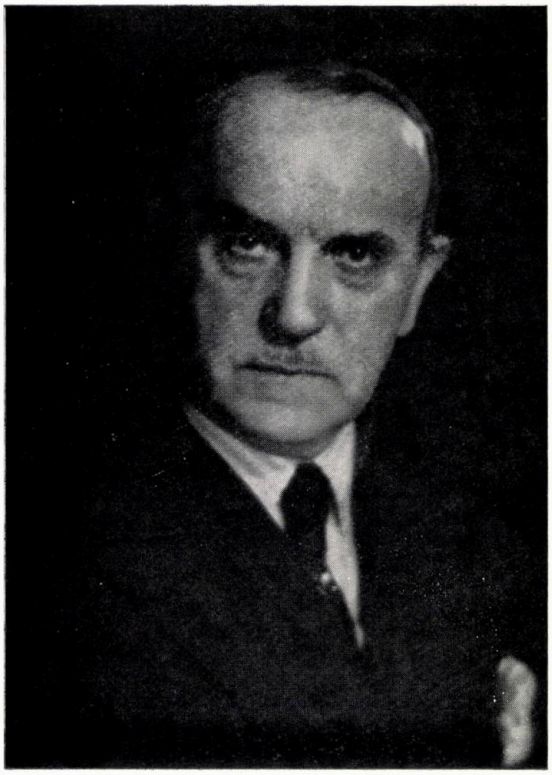

La 22 aprilie a. c. a încetat din viață, în vîrstă de 92 de ani, academicianul profesor arhitect Petre Antonescu.

Reproducem necrologul publicat cu acest prilej de Prezidiul Academiei R.P.Române, Ministerul Învățămîntului și Uniunea arhitecților din R.P.Română, precum și cuvintele de omagiere a ilustrului dispărut, rostite la mitingul de doliu ce a avut loc în ziua de 23 aprilie a. c.

ACAD. PROF. ARHITECT PETRE ANTONESCU

Petre Antonescu s-a născut în orașul Rîmnicul Sărat la 29 iunie 1873, a urmat cursul primar în orașul natal, studiile de liceu le-a făcut la București și tot aici, ca student, prețuind valorile artei noastre naționale, s-a apropiat de grupul progresist al reprezentanților de frunte ai artelor plastice românești.

Descoperindu-și vocația pentru arhitectură, a părăsit studiile de drept și a urmat cursurile de arhitectură ale Școlii de arte frumoase din Paris. La terminarea studiilor revine în țară și se dedică unei activități multilaterale legate de afirmarea arhitecturii românești. Ca profesor, începînd din anul 1900 și pînă în 1938, a predat istoria arhitecturii, conducînd concomitent și atelierul de proiecte de arhitectură românească. Între anii 1932—1938 a fost rector al Academiei de arhitectură.

Prețuind patrimoniul artistic al patriei noastre, Petre Antonescu a activat în calitate de membru al Comisiei monumentelor istorice și al biroului tehnic al acestei comisii, contribuind la dezvoltarea tradiției științifice de restaurare a monumentelor istorice de arhitectură.

Petre Antonescu a fost mai presus de toate un pasionat arhitect și un fecund constructor. Numeroasele sale lucrări, printre care: Arcul de Triumf din București, Palatul Sfatului popular al Capitalei, Institutul de istorie din București, Palatul administrativ din Craiova, clădirea Băncii de investiții, Palatul Institutului de științe juridice din București și multe altele ilustrează personalitatea puternică a arhitectului Petre Antonescu, precum și imaginația și sensibilitatea care l-au caracterizat.

Pentru meritele sale deosebite a fost ales membru titular al Academiei R. P. Române, a fost distins cu titlul de Laureat al Premiului de Stat și decorat cu numeroase ordine ale R. P. Române.

Dispariția dintre noi a marelui maestru, a cărui personalitate proeminentă a dominat activitatea arhitecturală din țara noastră mai bine de o jumătate de veac, este profund regretată de toți oamenii de cultură din patria noastră și constituie o serioasă pierdere pentru arhitectura românească.

Activitatea acad. prof. arh. Petre Antonescu constituie un imbold și o călăuză de viitor pentru arhitecții zilelor noastre.

PREZIDIUL ACADEMIEI R. P. ROMÂNE
MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
UNIUNEA ARHITECȚILOR DIN R. P. ROMÂNĂ

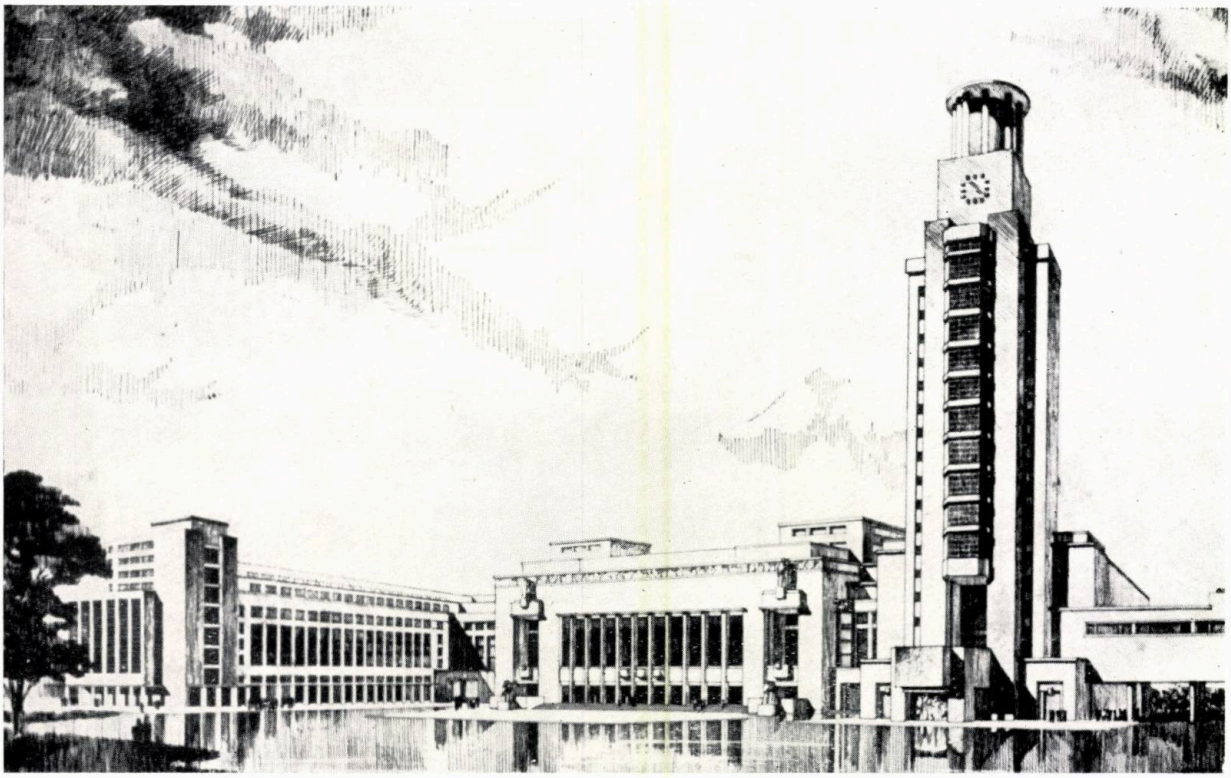

Proiect pentru Palatul Municipal al Capitalei (proiect II)

La mitingul de doliu care a vut loc la Institutul de arhitectură « Ion Mincu » — unde a fost depus sicriul cu corpul neînsufleţit al defunctului — au luat parte academicieni, arhitecţi, artişti plastici, oameni de ştiinţă şi cultură, colaboratori ai celui dispărut, studenţi.

Viaţa şi activitatea celui dispărut au fost evocate de acad. Ion Jalea, din partea Academiei R. P. Române, prof. arh. Pompiliu Macovei, din partea Uniunii arhitecţilor din R. P. Română, prof. arh. Nicolae Bădescu, din partea Comitetului de stat pentru construcţii, arhitectură şi sistematizare, prof. arh. Ascanio Damian, din partea Institutului de arhitectură « Ion Mincu », şi Ştefan Scafa din partea studenţilor Institutului de arhitectură.

Prof. arh. Nicolae Bădescu, preşedintele Comitetului de stat pentru construcţii, arhitectură şi sistematizare, a rostit la catafalcul celui dispărut următoarele cuvinte:

«Ne despărţim, cu adîncă durere, de acela care a fost marele arhitect român Petre Antonescu, profesor strălucit, reprezentant de seamă al culturii noastre.

Petre Antonescu s-a format sub influenţa şi în rîndurile intelectualităţii progresiste din jumătatea a doua a secolului al 19-lea, alături de oamenii de ştiinţă, cultură şi artă prin care poporul nostru se descoperă pe sine însuşi.

Ideile care au animat creaţia unor personalităţi de seamă din domeniul literaturii, artelor plastice, muzicii, au însufleţit cu patriotică energie calea pe care şi-a ales-o, aceea de ctitor al arhitecturii româneşti, potrivit condiţiilor materiale şi spirituale ale timpului.

Petre Antonescu a crezut şi el, cu neabătută tărie, în inepuizabila sursă de valori şi de inspiraţie pe care o cuprinde, ca pe o apă vie, creaţia trecută a poporului nostru. S-a socotit dator să-şi îndrepte toate puterile spre încercarea de a plămădi o arhitectură nouă care să continuie, la nivelul creaţiei culte, trăsăturile specifice ale artei meşterilor populari, ale acelor meşteri care au făcut din clădiri modeste opere de neasemuită frumuseţe, logică şi sensibilitate.

Personalitate multilaterală, el a fost în acelaşi timp intelectual de largă cultură şi om de studiu, desenator stăpîn pe mijloacele sale de expresie, militant şi om de acţiune care şi-a dus la îndeplinire convingerile cu demnitate şi consecvenţă.

Astfel, Petre Antonescu n-a fost numai un contemplativ preţuitor al valorilor arhitecturii trecute; el a studiat-o amănunţit şi ştiinţific; a participat în cadrul Comisiei monumentelor istorice la acţiunea de salvare şi restaurare a acestora, a predat cursul de arhitectură românească pe care l-am urmat şi eu împreună cu alţi colegi; a îndrumat încercările noastre de a folosi în proiecte tradiţia arhitecturii vechi, a încercat el însuşi să o facă în lucrările sale realizate.

Elevii săi nu vor uita niciodată felul ales în care îşi exprima ideile, logica strînsă şi exigenţa cu care analiza compoziţiile de arhitectură în atelierul de proiectare.

Prin întreaga sa operă şi activitate, Petre Antonescu, arhitect şi constructor, a constituit el însuşi unul dintre bolţarii culturii noastre de la începutul acestui secol.

Cu toate că în epoca instaurării regimului democrat-popular în ţara noastră, trecuse de 70 ani, Petre Antonescu a urmărit cu atenţie, luciditate şi înţelegere marile prefaceri sociale, a întrevăzut căi de dezvoltare a arhitecturii în condiţiile noi ale societăţii noastre.

Nu numai arhitecţii l-au respectat şi preţuit; titlul de membru al Academiei, distincţia de Laureat al Premiului de Stat, decorarea cu înalte ordine, au marcat înalta apreciere a conducerii statului nostru.

Ne despărţim cu durere de acela care a fost Petre Antonescu. Dar opera lui rămîne, încrustată cu rădăcinile ei de beton şi de piatră în acest pămînt al ţării, din care a încercat să reînflorească florile arhitecturii străvechi.

Rămîne de asemenea vie semnificaţia vieţii, gîndirii şi operei sale, sursă de reflexiune pentru noi care, în alt moment istoric, în faţa altor sarcini sociale, cu alte mijloace tehnice, trebuie să dăm chip noii arhitecturi româneşti. »

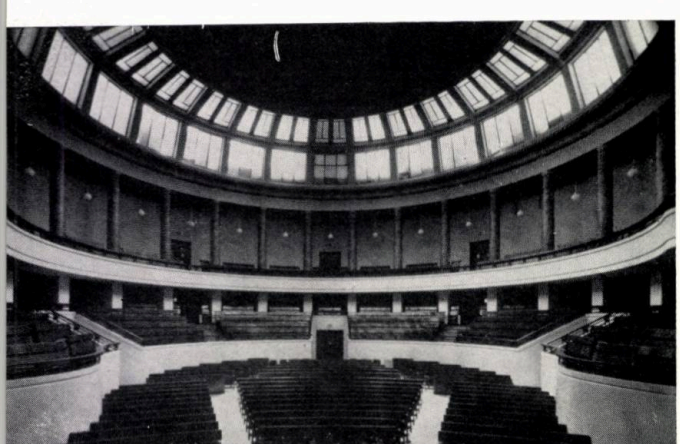

La rîndul său, prof. arh. Ascanio Damian, rectorul Institutului de arhitectură « Ion Mincu », a evocat personalitatea celui dispărut:

« Încetarea din viață a academicianului Petre Antonescu, personalitate de seamă a culturii românești și reprezentant de frunte al arhitecturii noastre, provoacă un profund și unanim regret și toți cei ce l-au cunoscut, în majoritate foști elevi de ai săi, au aflat cu profundă tristețe vestea decesului său.

Activitatea marelui dispărut statornicește în memoria generațiilor prezente imaginea de o rară noblețe intelectuală a celui care a însumat, într-o exemplară ținută, distinsele calități ale dascălului, cercetătorului și creatorului.

Precursor de deosebit prestigiu, opera sa s-a împlinit într-o activitate desfășurată timp de aproape șase decenii, stăruitoarea sa energie manifestîndu-se într-o vastă operă de edificare, împlinită deopotrivă pe tărîmul proiectării de arhitectură, cît și pe acel al formării unor serii de talentați continuatori și înnoitori ai artei de a construi, care își datoresc în bună parte realizările de calitate înfăptuite în zilele noastre meșteșugului preluat de la ilustrul lor profesor.

Reculegîndu-ne cu deosebit respect la moartea sa și măsurînd cu adînc regret proporțiile pierderii suferite, deslușim și realizăm cu și mai multă claritate imaginea pilduitoare a vieții sale și semnificația prețioasei moșteniri pe care ne-o lasă.

Înțelegem prin aceasta nu numai deosebita contribuție pe care a adus-o la îmbogățirea culturii materiale a patriei noastre, ci mai ales reacția de ordin spiritual și moral pe care consecventa și pilduitoarea sa comportare le-a trezit.

Realizăm că părăsindu-ne, ne încredințează acea flacără pe care el a preluat-o abia pîlpîind — făcînd-o să lumineze strălucitor, atît calea activității sale profesionale, cît și mințile elevilor săi — sădind în conștiința noastră simțămîntul datoriei de a o trece mai departe, astfel ca aceasta să dăinuie în viitor, orientînd în muncă pe toți cei ce ne urmează în sarcinile pline de răspundere ale profesiunii noastre.

Maestrul Petre Antonescu ne-a lăsat un testament spiritual deosebit: pilda integrității profesorale. Slujind învățămîntul de arhitectură timp de 38 de ani — ca profesor de Istoria arhitecturii românești, ca șef de atelier și rector — ilustrul nostru dascăl a contribuit în cea mai mare măsură la închegarea, dezvoltarea și maturizarea școlii românești de arhitectură, înfăptuind astfel o operă de neprețuit.

Datorită calităților sale de om cu larg orizont cultural, posesor al unei temeinice pregătiri teoretice, stăpînind întinse și solide cunoștințe profesionale, dotat cu o remarcabilă inteligență și sensibilitate creatoare, cu o putere de muncă inepuizabilă, cu o gîndire riguroasă și pătrunzătoare, maestrul Petre Antonescu întruchipa, cu neegalată prestanță și real talent, exigența universitară. Virtuțile sale didactice și pedagogice stăruie în amintirea tuturor celor care l-au avut profesor și care au beneficiat, deci, de această înaltă îndrumare în formarea lor.

Auster, obiectiv în judecată, minuțios în îndeplinirea obligațiilor didactice, impunînd totdeauna cel mai desăvîrșit și natural respect, dar în același timp plin de solicitudine, exigent și neînduplecat cu sine și nu mai puțin pretențios față de sarcinile școlare ale studenților, fără a fi rigid, răbdător față de nedumeririle fiecăruia dintre aceștia, profesorul Petre Antonescu era neobosit în a stimula căutările pe care le întreprindeau elevii săi.

Probitatea sa științifică, calitatea predării și rodnica activitate didactică, rafinamentul artistic și deosebita rectitudine morală, i-au asigurat de mult și printre toți o prețuire neștirbită.

Amintirea arhitectului academician Petre Antonescu care a întrunit atîtea alese calități va rămîne nepieritoare ».

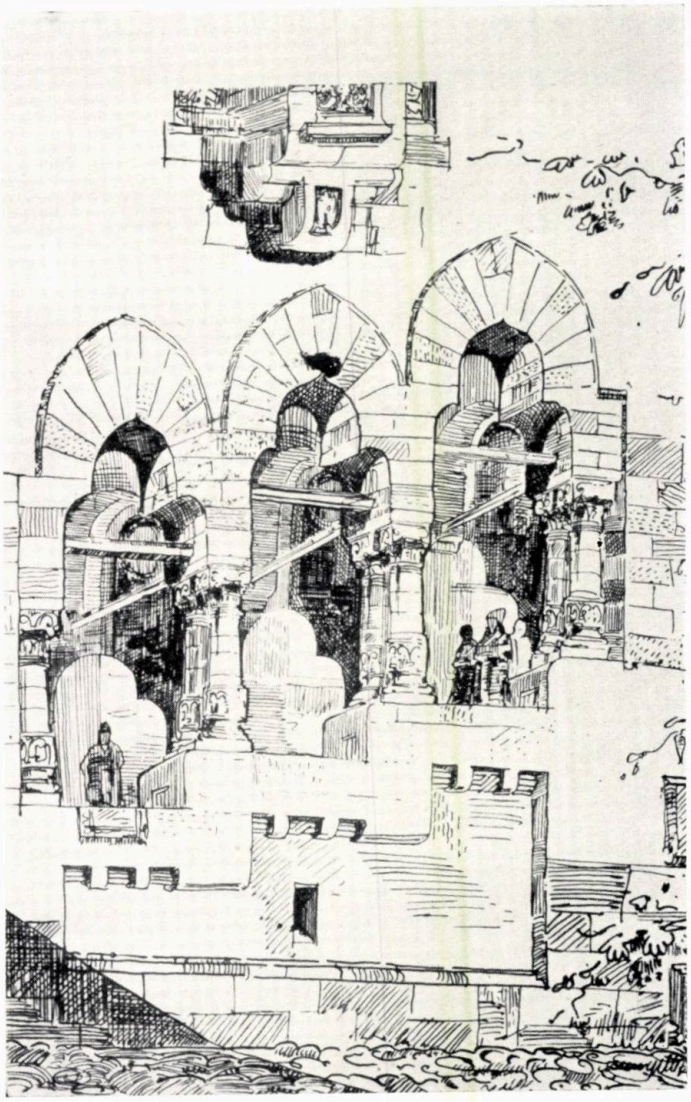

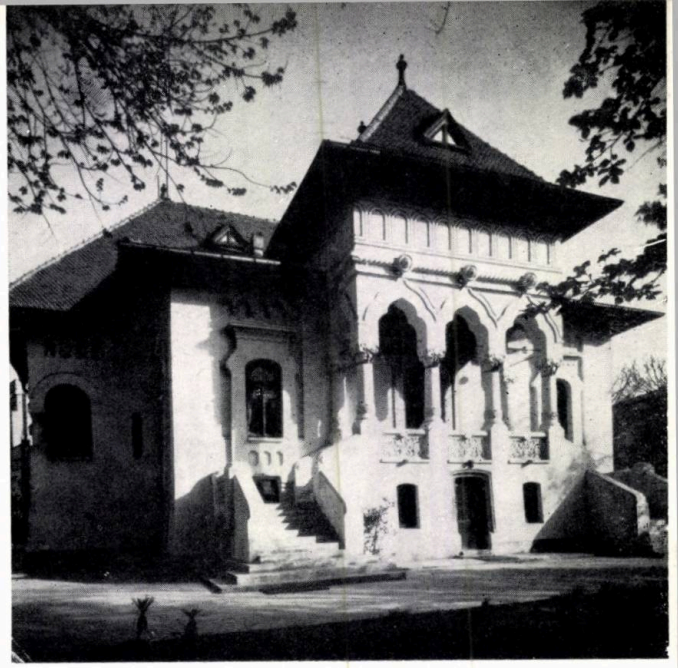

1 | 5 6
2
3 | 7
4 | 8

1 — *Sfatul popular regional din Craiova*
2 — *Sfatul popular al Capitalei*
3 — *Facultatea de științe juridice din București*
4 — *Aula Facultății de științe juridice din București*
5 — *Detaliu de scară exterioară pentru Palatul Municipal al Capitalei — (proiect I)*
6 — *Locuință în București*
7 — *Imobil în București*
8 — *Bloc de locuințe în Piața Splaiului — București*

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

Manifestări la Casa arhitectului

DISCUTAREA PROIECTULUI DE DIRECTIVE ALE CELUI DE AL IV-LEA CONGRES AL P.M.R.

În ziua de 23 iunie a avut loc la Uniunea arhitecților o ședință lărgită a Comitetului de conducere în cadrul căreia a fost dezbătut Proiectul de Directive ale celui de al IV-lea Congres al P.C.R.

A fost de față prof. arh. Nicolae Bădescu, președinte al Comitetului de stat pentru construcții, arhitectură și sistematizare.

Au luat cuvîntul numeroși arhitecți care au subliniat importanța istorică a Proiectului de Directive care va fi supus dezbaterii și aprobării Congresului, precum și succesele repurtate pînă acum de poporul nostru sub conducerea partidului.

În continuare, vorbitorii au arătat necesitatea ca arhitecții să dezvolte și în viitor inițiativa și spiritul inovator în activitatea de proiectare, avînd în vedere saccinile mari ce revin din Directive domeniului construcțiilor. De asemenea, vorbitorii s-au ocupat de problema caracterului specific al arhitecturii noastre, de cercetarea științifică, de sprijinirea tinerelor cadre de arhitecți pentru ridicarea nivelului lor profesional, de întărirea colaborării cu inginerii constructori etc.

Participanții au adresat Comitetului Central al Partidului o telegramă în care se arată, printre altele, că arhitecții își manifestă hotărîrea de a munci cu toată însuflețirea pentru traducerea în viață a Directivelor, pentru ridicarea pe o treaptă cît mai înaltă a arhitecturii și urbanismului românesc.

DISCUTAREA PROIECTULUI DE CONSTITUȚIE

La 6 iulie a.c., la Casa arhitectului a avut loc, în cadrul unei ședințe lărgite a Comitetului de conducere al Uniunii arhitecților din R.S.R., discutarea de către arhitecți, membrii ai Uniunii, a Proiectului de Constituție a Republicii Socialiste România.

Scoțînd în relief caracterul profund democratic și umanist al proiectului de Constituție, participanții la dezbateri au subliniat posibilitățile mari pe care le oferă viitoarea lege fundamentală a țării pentru desfășurarea activității creatoare, pentru afirmarea personalității cetățenilor români, în noua etapă socialistă, de dezvoltare a patriei. Arătînd că numai un popor stăpîn pe soarta sa are putința de a-și propune redactarea unei astfel de Constituții, vorbitorii și-au exprimat adeziunea lor totală la noul proiect de Constituție.

CONFERINȚE

În continuarea prezentării unor aspecte din Anglia, marți 11 mai, conf. arh. George Petrașcu a făcut o expunere, însoțită de diapozitive color, asupra muzeelor de artă londoneze.

★

Tot o expunere, însoțită de diapozitive color, a făcut și arh. Victor Smigelschi în ziua de 18 mai, avînd ca temă arhitectura contemporană din orașele Roma, Milano, Torino.

FILME DOCUMENTARE

La Casa arhitectului a fost prezentat în ziua de 25 iunie un ciclu de filme documentare italiene și franceze: « Monumentele din Pisa », « San sovino la Venezia » și « Il pittore di Borgo »; « Le Corbusier », « Paris-la belle », « Botticelli », « Tapiserie și goblinuri ».

EXPOZIȚII

Între 24—26 mai, în holul Sălii mici de concerte a Palatului R.S.R., a fost deschisă, cu ocazia lucrărilor Conferinței pe țară a Uniunii Arhitecților din R.S.R. o expoziție cuprinzînd imagini ale realizărilor arhitecturale din țară și din Capitală.

DEPLASĂRI DE STUDII

În cadrul acordurilor culturale, un grup de cinci arhitecți români (Constantin Săvescu, Dan Slavici, Ion Stancu, Dan Rusovan, Nicolae Litvin) a vizitat între 4 și 18 iunie Republica Populară Polonă, iar alt grup, format din arhitecții Lucia Hagiescu și Hristu Velisaratu, a vizitat între 11 și 25 iunie Republica Socialistă Cehoslovacă.

VIZITE DE PESTE HOTARE

Între 28 iunie și 12 iulie arhitectele Blagovesta Alexandrova Kandova și Dora Mihailova Ivanovna din Republica Populară Bulgaria au vizitat obiectivele de arhitectură civilă și industrială din București, Galați și stațiunile de odihnă de pe Litoral.

PROIECTE PREMIATE LA CONCURSUL DE IDEI CU TEMA CLĂDIRI TEHNICO-ADMINISTRATIVE PENTRU ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE

Juriul, format din arhitecții Tiberiu Niga, Alexandru Iotzu, Constantin Frumuzache, Solomon Zalman și ing. Garabet Savulian, a decis acordarea premiilor și mențiunilor la concursul de idei organizat de Uniunea arhitecților cu tema « Clădiri tehnico-administrative pentru întreprinderile industriale ».

Din cele 15 proiecte prezentate, trei au primit premii și patru mențiuni:

Premiul I — Proiect nr. 17 — prezentat de colectivul format din arhitecții Ion Gălășeanu, Lidia Anania, Mircea Anania, Rodica Gălășeanu, Cristina Oancea și inginerii Radu Agent, Ștefan Angelescu;

Premiul II — Proiect nr. 15 — prezentat de colectivul format din arhitecții Horia Hudiță, Lidia Ghelman ing. Florin Catană;

Premiul III — Proiect nr. 18 — prezentat de colectivul format din arhitecții Ion Gălășeanu, Cristina Oancea, Rodica Gălășeanu, Lidia Anania, Mircea Anania și inginerii Radu Agent, Ștefan Angelescu;

Mențiune — Proiect nr. 1 — prezentat de colectivul format din arh. Willy Juster și inginerii Mircea Radu, Haralambie Deliu, Sergiu Calmanovici;

Mențiune — Proiect nr. 20 — prezentat de colectivul format din arhitecții Constantin Dobre, Victor Ivaneș, Toma Olteanu și ing. Florin Atanasiu;

Mențiune — Proiect nr. 21 — prezentat de colectivul format din arhitecții Adrian Ionescu, Paul Mihalik, Alexandru Munteanu, Nicolae Thierry și ing. Ion Otescu;

Mențiune — Proiect nr. 12 — prezentat de colectivul format din arhitecții Virgil Nițulescu, Ion Mircea Enescu și ing. Marin Marinescu.

MÚZEUMI KÖNYVTÁR

CIOCANE VIBRATOARE POLONEZE

TIPURI BC — 3 şi BC — 5

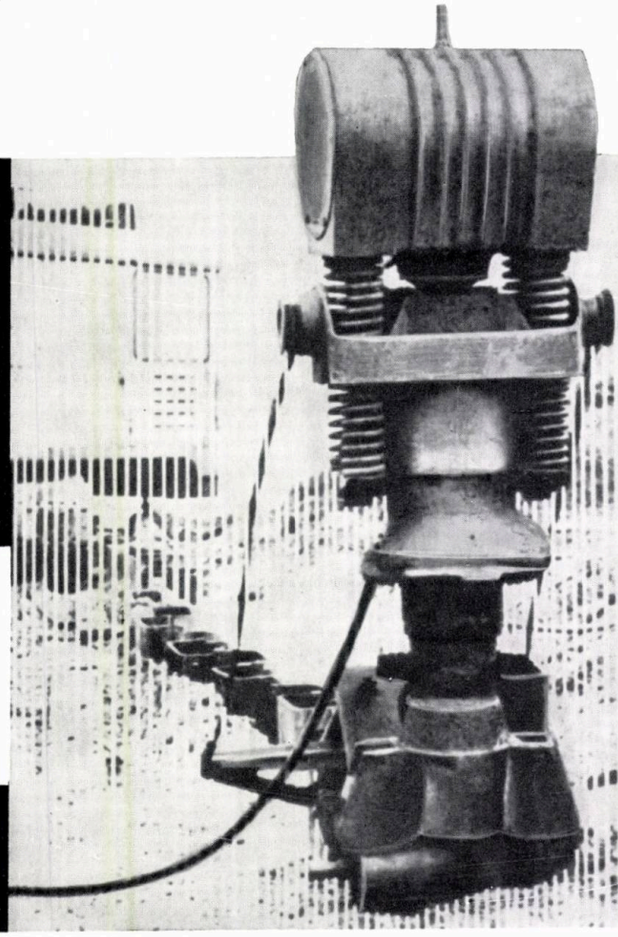

POLIMEX

DESTINATE:

— la introducerea şi extragerea piloţilor şi a altor elemente asemănătoare de fundaţii, larg folosite în lucrările de construcţii de clădiri şi de poduri;
— la demontarea palplanşelor de protecţie a gropilor de fundaţie;
— la extragerea şi introducerea ţevilor în terenuri umede şi nisipoase.

Ciocanele vibratoare sînt acţionate electric. Diferenţa dintre cele două tipuri stă în puterea motorului. BC-50 este înzestrat cu un motor mai puternic, ceea ce măreşte parametrii tehnici şi determină adîncimea de înfigere.

Exportator exclusiv

POLIMEX

Firmă poloneză pentru exportul şi importul de maşini — Varşovia, Czackiego 7/9 • Telefon 269491 • Telex 81371, 81274 • Telegrame: polimex, Warszawa

Pentru orice informaţii, a se adresa la Biroul Consilierului Comercial al Poloniei — Bucureşti, bd. Aviatorilor 24

40538

Taxele poștale plătite în numerar conf. aprob. D.G.P.Tc. nr. 560/2157/1965

LEI 20

1965 DEC 15

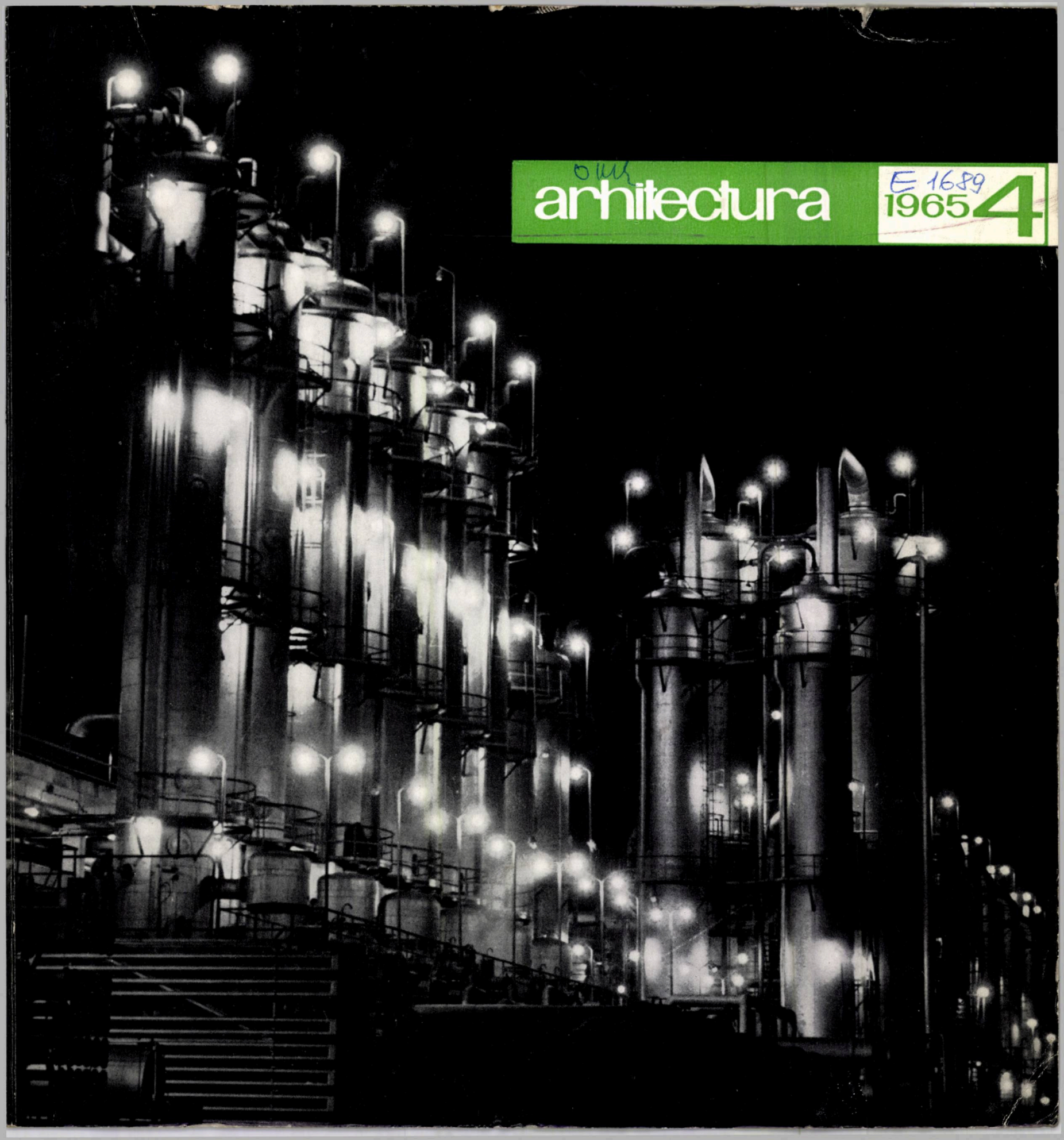

arhitectura

E 1689

1965 4

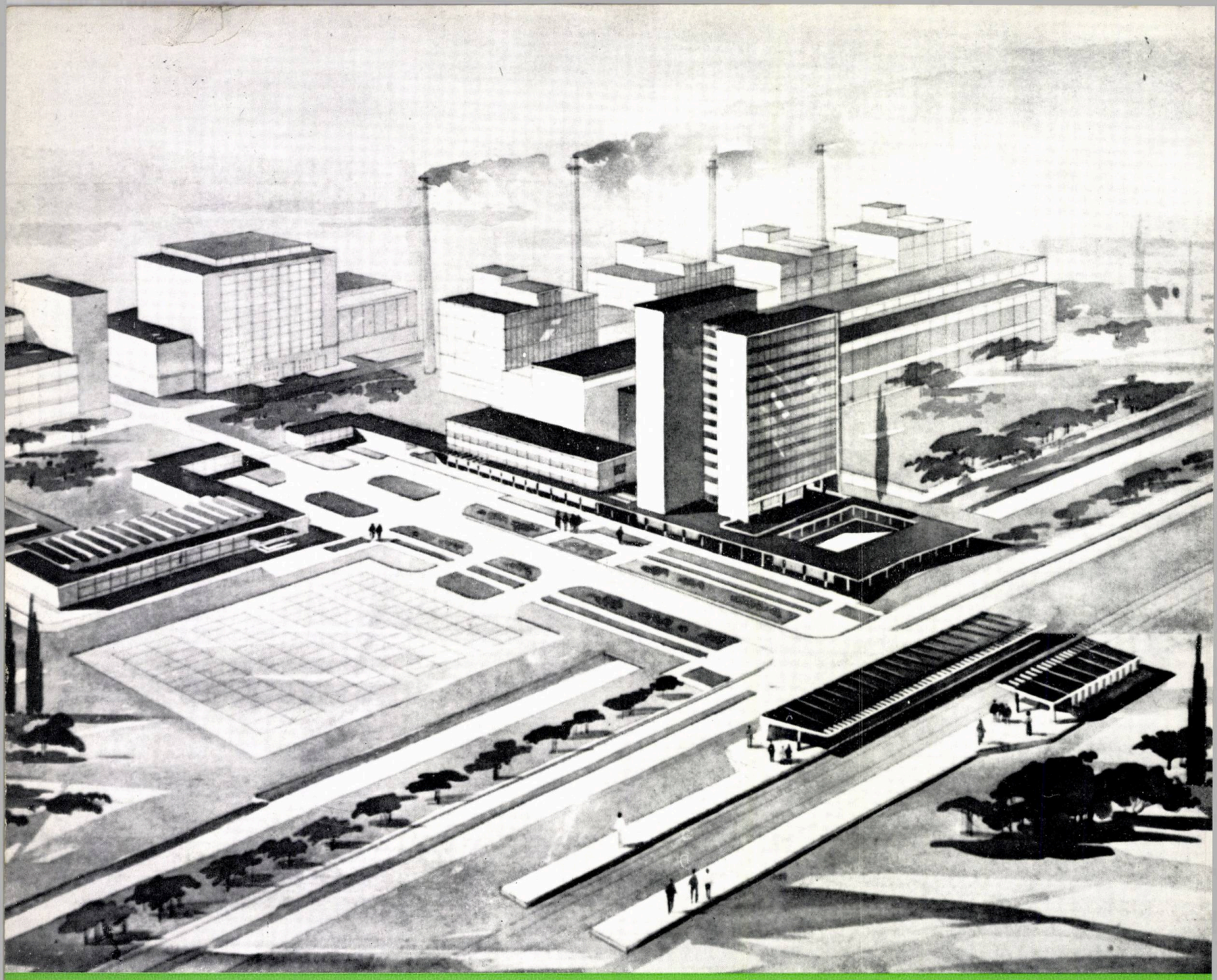

Coperta I — *Combinatul chimic de la Craiova — Instalații în aer liber*

Coperta a II-a — *Ansamblul preuzinal al Combinatului de celuloză și hîrtie de la Brăila — Studiu*

Coperta a IV-a — *Uzinele sodice de la Govora — Vedere de ansamblu*

E 1689

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1843

sumar

● CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

2 Prof. arh. Ladislau Adler
SARCINI ACTUALE ALE ARHITECTURII INDUSTRIALE

9 Arh. Vasile Craja
CONSFĂTUIREA ASUPRA SISTEMATIZĂRII ZONELOR INDUSTRIALE

13 Arh. Gheorghe Dumitrașcu
ZONA INDUSTRIALĂ PALAS-CONSTANȚA

17 Ing. Radu Cijevschi, ing. Aristița Rotaru
SISTEMATIZAREA ZONEI INDUSTRIALE IAȘI

20 Arh. Alexandru Costinescu
UNELE PUNCTE DE VEDERE PE MARGINEA SCHIȚEI DE SISTEMATIZARE A ZONEI INDUSTRIALE IAȘI

24 Ing. Ioan Ciobotaru
CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA UNELE ASPECTE ALE PROIECTĂRII ZONELOR INDUSTRIALE

26 Arh. Tiberiu Nits
ASPECTE ALE PROIECTĂRII ZONELOR INDUSTRIALE ÎN REGIUNEA CLUJ

29 Arh. Zoe Constantinescu-Popovici
ZONELE INDUSTRIALE ALE ORAȘELOR RIVERANE

30 Arh. Ion Găleșeanu
COMPLEXUL INDUSTRIAL MILITARI-BUCUREȘTI

33 Arh. Zalman Solomon
ZONELE INDUSTRIALE ALE METALURGIEI

36 Arh. Traian Stănescu
DIN PRACTICA PROIECTĂRII SISTEMATIZĂRII ZONELOR INDUSTRIALE ÎN ORAȘUL BUCUREȘTI

38 Arh. Alexandru Ene
PIEȚELE PREUZINALE, ELEMENTE ARHITECTURAL-URBANISTICE ALE ZONELOR INDUSTRIALE

40 Arh. Nicolae Spătaru
STUDII ȘI REALIZĂRI ALE I.P.C.F.S.

44 Arh. Virgiliu Marion
COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE DE LA SUCEAVA

46 Arh. Ignatie Nacev
COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE DE LA CĂLĂRAȘI

49 Arh. Lorin Ignătescu, arh. Virgiliu Marion
COMPLEXUL INDUSTRIAL CHIȘCANI-BRĂILA

52 Arh. Nicolae Alexandrescu
COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE DE LA DEJ

54 Arh. Dumitru Bădulescu
FABRICA DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE DE LA PALAS-CONSTANȚA

56 ● RECENZII — BIBLIOGRAFIE

60 ● CRONICĂ

4

ANUL XIII NR. 4 (95) 1965

COLEGIUL DE REDACȚIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. BERCOVICI
arh. M. CAFFÉ
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON (redactor șef)
arh. C. MOȘINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAȘCU

arhitectura

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

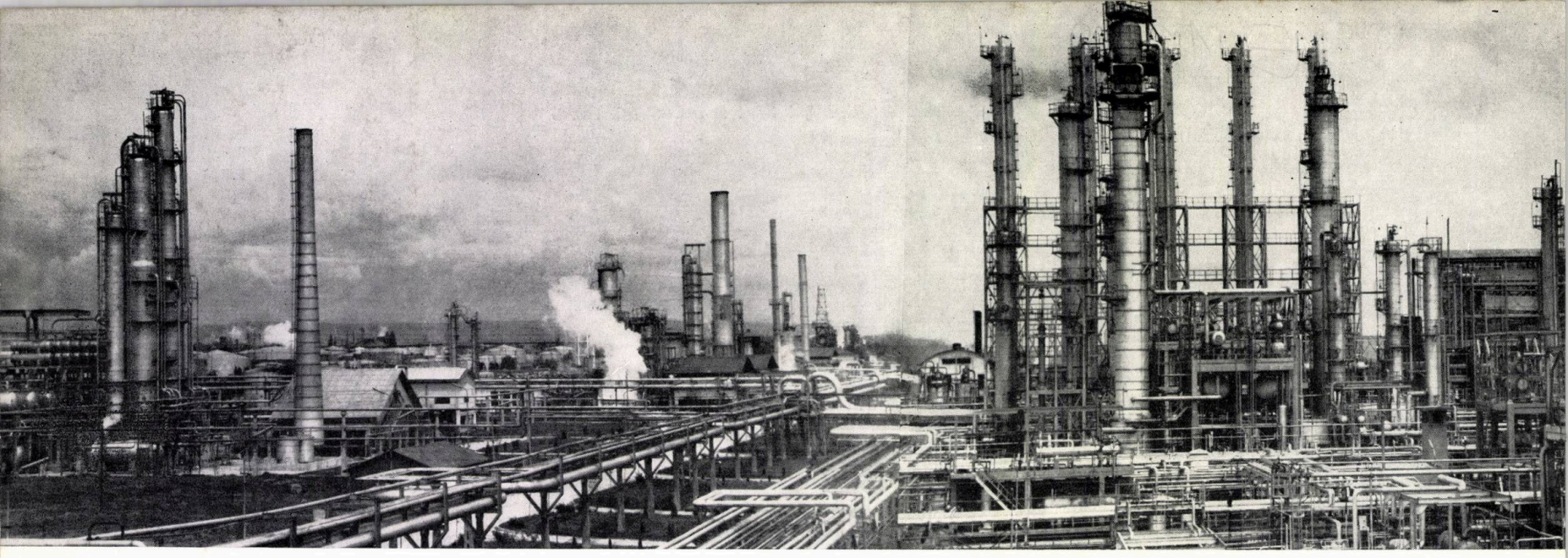

prof. arh. ladislau adler
vicepreşedinte al C. S. C. A. S.

sarcini actuale ale arhitecturii industriale

În anul celui de al IX-lea Congres al partidului — an care încheie o perioadă şi în domeniul construcţiilor dar în care se stabilesc şi sarcinile perioadei ce urmează — imperativele de viitor ale arhitecturii industriale au apărut cu toată claritatea încă din Proiectul de Directive supus dezbaterii maselor largi.

În Directive se arată că « *industria cunoaşte un continuu proces de perfecţionare şi adaptare la cerinţele progresului tehnic contemporan* », iar pentru cincinalul următor prima sarcină ce se prevede este « *continuarea neabătută a industrializării socialiste a ţării* ».

În tabloul plin de viaţă înfăţişat în documentele celui de-al IX-lea Congres al partidului — din care se desprinde linia generală, viguros ascendentă în toate domeniile — arhitectura industrială trebuie să se încadreze pînă la identificare.

Nu vom insista asupra succeselor noastre din trecut în domeniul construcţiilor şi clădirilor industriale, care constituie un prilej de mîndrie şi de reală satisfacţie pentru noi toţi. Considerăm momentul prea important pentru a întîrzia asupra aspectelor oferite de realizările din trecut şi dorim să ne concentrăm mai ales asupra sarcinilor noastre actuale şi de viitor.

Aceste sarcini vor spori în cincinal corespunzător sporului de 65% al producţiei pe ansamblul industriei şi celor 144 miliarde lei ce se vor învesti în industrie. Sîntem convinşi că aşa va fi, pentru că « *la întocmirea proiectelor de Directive s-a pornit nu de la dorinţe, ci de la realităţi* », a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al P.C.R., la Conferinţa Organizaţiei de partid a oraşului Bucureşti.

Este neîndoielnic faptul că proiectanţii vor şti să răspundă, ca şi în trecut, pentru realizarea concretă a sarcinilor, că vor face faţă cu acelaşi entuziasm acestor sarcini mărite ce le revin, conştienţi fiind că fiecare efort este

E 1689

A R H I T E C T U R A Nr. 4 — 1 9 6 5

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

SUMMARY

INDUSTRIAL CONSTRUCTIONS

Professor arch. Ladislau Adler: PRESENT TASKS OF INDUSTRIAL ARCHITECTURE (p. 2). The author details the present and future tasks, as derived from the Directives of the 9th Congress of the Romanian Communist Party, which aim at raising industrial architecture on a qualitatively superior level. In the course of the 1966—1970 five-year plan these tasks will grow in scope corresponding to the growth of 65 per cent of overall industrial production and to the 144 thousand million lei to be invested in industry. Henceforth, the designs and achievements in the field of industrial architecture will mark a new stage in the development of the latter, similar to the qualitative leap recorded within the general field of Romanian architecture.

The "Gheorghe Gheorghiu-Dej" iron-and-steel works at Galatz will bring a major contribution to iron smelting. In the field of the machine building industry, the manufacture of electric locomotives, of Diesel locomotives, of high tension current apparatus, of automation elements, especially of electronic ones, of new types of telephone equipment, together with the doubling of lorry production a.s.o. will result in the design and building of numerous new factories and works.

In connection with this, the important problem of planning of the industrial zones will arise, with obvious technical-economic and architectural-planning advantages.

With a view to ensuring a high level of urban comfort, the harmonizing of the industrial zones with the housing areas, and the rational distribution of the productive forces (which leads directly to the development of the economically less developed regions and to a balance between regions) are being aimed at.

It is essential that agricultural land continues to be spared, and more use is made of troubled and weathered land. As a natural consequence of the uninterrupted development of the productive forces, the industrial zones should be planned flexible in time and space so as to allow for any future evolution and development.

Arch. Vasile Craja: CONFERENCE ON THE PLANNING OF INDUSTRIAL ZONES (p. 9). Between January 19—23, 1965, a conference aimed at permitting a wide exchange of views and experience and at the improvement of the planning activity concerning the industrial zones was held at Bucharest under the sponsorship of the State Committee for Construction, Architecture and Systematization and the Union of Architects.

Twelve papers were read at the conference, some of which are printed here.

Arch. Gheorghe Dumitrașcu: THE PALAS-CONSTANZA INDUSTRIAL ZONE (p. 13). One of the guiding principles of the planning sketch for the town of Constantza is that of ensuring the future development of the two distinct zones—the residential area northwards, the industrial zone southwards. Thus, the 'planning detail for the Palas-Constantza industrial zone was conceived as comprising most of the industry bearing common features to be built in the town area in the immediate future.

The lack of a source of thermic power of some importance which would allow for future extensions, made it necessary for a zone heating plant, with an eventual capacity of 150 MW, to be built.

The interplay and alternation of structures of various heights have created felicitous ensembles even in an industrial zone, habitually dry and monotonous. The system of planning on models made possible the placing of structures such as cooling towers, silos, a.o. in convenient positions from the viewpoint of perspective.

Eng. Radu Cijevschi, eng. Aristița Rotaru: SYSTEMATIZATION OF THE JASSY INDUSTRIAL ZONE (p. 17). The Jassy industrial zone, 4,300 m long and 1,650 m at its maximum width, is located on low lying ground (altitude 38—42 m) in the river meadow of the Bahlui.

The solution offered by the systematization sketch adds to the area of the industrial zone by correcting the course of the Bahlui river along a stretch of 2.9 km. The design proposes that some of the existing industrial units be maintained, that the extension of others be halted, and finally that others be dismantled. Several principles stood at the basis of the design, among which: non-intersecting of road and rail traffic, grouping of factories according to speciality and branch of industry, and depending on their technological characteristics; building of the utilities network so that any site within the zone may be easily connected.

In the course of this year, a polyclinic with an annual capacity of 180,000 consultations, and a restaurant-canteen will be built as part of the zone's welfare centre No. 1. The paper then proceeds to analyze some of the design's shortcomings

Arch. Alexandru Costinescu: SOME COMMENTS ON THE PLANNING SKETCH OF THE JASSY INDUSTRIAL ZONE (p. 20). The paper emphasizes the shortcomings and difficulties encountered in the working out of the planning sketch of the Jassy industrial zone as a result of mechanical application of certain theoretical principles, and their non-adjustmentto the concrete circumstances. The principal shortcoming consists in the zone's main railway line dividing it lengthwise in two equal parts, a fact which requires the placing of factories of similar type and of equal depth in the zone. This is not eaasily achieved in practice owing to the great variety of dimensions of the general plans of the industrial units. At the same time, it generates losses of ground due to the railway junctions it makes necessary.

The author considers it essential that several location solutions be studied and that flexible solutions be suggested, making the sketch easily adaptable to a variety of situations.

Eng. loan Ciobotaru: CONSIDERATIONS ON CERTAIN ASPECTS OF INDUSTRIAL ZONE DESIGNING (p. 24). There should exist, between the size of towns and that of industrial zones, which form an integral and organic part of the former, irrespective of their location, a certain proportionality, determined by the town's organization, technical equipment and rational functioning.

Once a given extent of the town is exceeded, the existence of a single industrial zone becomes a hindrance, a negative feature in the rational organization of the town, resulting in a proliferation of the work zones which attract the working force from the residential areas in various directions.

The design of large industrial zones, uncorrelated with the size of the town, makes it compulsory for the town's traffic network to be dimensioned for a normal servicing of the working force in the zone. The investments made and the subsequent operation of the network prove this dimensioning to be uneconomical. The solving of traffic problems should not be understood as the mere design of streets and highways. It imples an entire network of thoroughfares — main thoroieghfares, streets, highways a.s.o. — forming a complex organical structure, capable of providing a structural connection betwen the town's various functions. In connection with the above, the author comments on the positive and negative solutions given to traffic problems in some of the larger towns.

Another problem whose solution requires careful consideration is that of the zoning of industrial zones: is zoning an objective, rational, economical necessity? Correct answers to this question are of the essence.

Arch. Tiberiu Nits: CONCERNING THE DESIGNING OF INDUSTRIAL ZONES IN THE CLUJ REGION (p. 26). Within the Cluj region, industrial zones for the towns of Dej, Cluj and Turda were being studied. The importance of each zone was determined depending on the settlement or settlements in the vicinity of the respective area. This gave planners the opportunity to provide also for the development of certain less developed zones such as Aiud, Cîmpeni, Năsăud. The building of a number of units of the processing industry would result in the raising of the economic level of the respective areas, while the new road networks would permit the opening up to the tourist activity of certain areas such as the Apuseni and Rodna Mountains.

The final decisions concerning the implementation of the above will be arrived at on the basis of economic calculations, bearing in mind that maximum efficiency of investments must be obtained.

Arch. Zoe Constantinescu-Popovici: INDUSTRIAL ZONES OF RIVERSIDE TOWNS (p. 29). The paper deals with the difficult problems raised by the planning of riverside zones: the low-laying platforms on the river banks offer—besides the great advantages of easy communications and availability of great quantities of water — the drawback of being restricted, on the one side by the town's cliff and railway tracks, and by the river bank itself, on the other side. As a rule, railway tracks are more numerous in harbour zones, wharf servicing requiring them in ever increasing number. On the other hand, the river offers its own specific problems.

The defence against floods, the possibility of working on piers under conditions of notable variations in the water ievel, are only some of these difficult specific problems to be taken into consideration when planning studies of riparian Industrial zones are being drawn out.

Moreover, international river traffic requires particular care on the part of architects in solving the plastic aspect of the waterside frontage of factories, whose structures are the first to be seen from the ships through the towering pier cranes.

Planning of the riverside towns, more than any other planning activities, raise the problem of providing for a regional co-operation of these towns and even for co-ordination of their aspect along a river or the sea coast.

Arch. Ion Găleşeanu: THE GROUP OF FACTORIES IN THE MILITARI INDUSTRIAL ZONE OF BUCHAREST (p. 30). The factories that form this industrial group located in the West of Bucharest, turn out building materials and materials for finishes (metallic fittings, bath tubs and hot-water radiators, sanitary fittings, ceramic plates, autoclaved cell concrete). Flanked by the central administrative building, the canteen-restaurant and the hall where the products of the group are being exhibited, at the crossing of two new thoroughfares, stretches the group's square. Along one side of the North-South esplanade are to be found service units (shops, post office, polyclinic), while on the opposite side are the buildings of the vocational school centre for the future cadres of workers and technicians for the industrial units of the zone.

In locating the factories, particular care was taken to group the industrial units according to their type, so as to make possible an efficient cooperation with respect to raw material supply and the forwarding of the finished products.

The road network was designed so as to allow for transport of raw materials and finished products on roads laid in the rear of the productive units, heavy traffic along the main thoroughfares being thus avoided. The structures are block halls, comprising all production sections and the annexes, as well as the storage rooms both for raw materials and finished products.

Arch. Z. Solomon: ZONES OF THE METALLURGIC INDUSTRY (p. 33). The paper analyzes the planning of the Hunedoara and Reşiţa siderurgical zones, where the aim was both to help achieve the ever increasing production and to improve the existing conditions, first and foremost to eliminate as far as possible the interpenetration of the residential areas and the production zones. Years earlier, the solution of the 'satellite' areas was adopted. Since then, however, both industry and the residential areas had to seek new extension space.

In contrast with Hunedoara and Reşiţa, the newest iron and steel works of the country, those of Galatz, had the benefit of being built on virgin ground and according to a planning project conceived as such from the very beginning. The Galatz iron works form a combine group of factories and mills, closely linked together, but working in separate sectors, each with its specific work process. As concerns transport outside the existing railway network, the possibility of creating a waterway connection between the works and the Danube should be studied.

Arch. Traian Stănescu: FROM THE PRACTICE OF PLANNING OF THE INDUSTRIAL ZONES IN THE CITY OF BUCHAREST (p. 36). The project for the planning sketch of the City of Bucharest provides for the organization of the territory allocated to industry, storage bases and other economic units into seven great industrial zones, 14 industrial groupings comprising units with valuable existing structures, and a few isolated units within the residential areas.

The industrial zones which are created or develop adjacent to or on the outside of the residential areas are located at between 5 and 10 km from the city centre. The industrial zones are not contiguous to each other, so that they do not surround the city and that ample green spaces may be created in between.

There exists a strong tendency toward concentration of industry in zones well co-ordinated with the other city functions. In organizing the industrial zones a mixt economic make-up was aimed at, i.e. the grouping together of industrial units of a prevailing type with units of a different production specific. This type of organization results in a technological co-operation between units, an equilibrium in the use of feminine and male labour force, easier and more economical transport, a.s.o.

The author concludes by setting forth a number of problems whose discussion would help planners in reaching more judicious solutions.

Arch. Alexandru Ene: THE FACTORY ESTATE SQUARE, ARCHITECTURAL-PLANNING ELEMENT OF THE INDUSTRIAL ZONES (p. 38). The author analyzes the solutions so far arrived at concerning the factory estate squares within the industrial zones, and points out that for better future solutions the size of the zone, its location in connection with the residential areas, the existence of certain public utilities on the border line between the industrial zone and the residential areas, the special character of a given industrial zone, the size of the factories, the functional zoning of the territory, should be taken into consideration.

Arch. Nicolae Spătaru: RESEARCHES AND ACHIEVEMENTS OF THE INSTITUTE OF RESEARCH, EXPERIMENTING AND DESIGN FOR THE CELLULOSE, PAPER AND SYNTHETIC FIBRES INDUSTRY AND FOR THE TURNING TO ACCOUNT OF REED (p. 40). The article gives a description of a number of paper and cellulose industrial units designed in the Institute:

Arch. Virgiliu Marion — The Suceava cellulose and paper mill (p. 44)
Arch. Ignatie Nacev — The Călăraşi cellulose and paper mill (p. 46)
Arch. Lorin Ignătescu and Virgiliu Marion — The Brăila-Chişcani cellulose and paper mill (p. 49)
Arch. Nicolae Alexandrescu — The Dej cellulose and paper mill (p. 52).
Arch. Dumitru Bădulescu — The Palas-Constantza cellulose and paper mill (p. 54).

BOOK REVIEWS

The following books are being reviewed: "*Urbanismul*" (Town-Planning) by the late professor arch. O. R. Laurian, and "*Locuinţa urbană*, 1961—1964" (Urban dwelling in Romania, 1961—1964) by architects I. Şerban and V. Arvunescu, both published in Bucharest by the Technical Press; "*Neues Bauen in Afrika*" (New Constructions in Africa) by Udo Kultermann (Tübingen, Verlag Ernst Wassmuth), "*New Buildings in the Commonwealth*" (London, The Architectural Press) by J. M. Richards, "*Neue Städte in England*" (New Towns in England) by R. Rosner (München, Callwey), and "*Neuer Wohnbau in Finnland*" (New Housing in Finland) by H. J. Becker and W. Schlote (Stuttgart, Krämer Verlag).

THE CRONICLE

records some of the activities of the Union of Architects of the Romanian Socialist Republic during the months of July and August, 1965, and lists the 1965 Union of Architects Awards for the year 1964 in the fields of architecture, town-planning and scientific research.

SOMMAIRE

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Professeur Ladislau Adler, architecte — LES TÂCHES ACTUELLES DE L'ARCHITECTURE INDUSTRIELLE (page 2). Prenant pour point de départ les Directives tracées par le IXe Congrès du parti, le professeur architecte L. Adler expose les tâches actuelles et d'avenir incombant à l'architecture industrielle et visant à élever celle-ci à un niveau qualitativement plus élevé. Ces tâches vont s'accroître au cours du plan quinquennal à la mesure de l'augmentation de 65% prévu pour la production de toute l'industrie et des 144 milliards de lei qui seront alloués à l'industrie. Les projets et les réalisations futures dans le domaine de l'architecture industrielle marqueront une nouvelle étape dans l'essor de celle-ci, effectuant le même bond qualitatif que l'on peut observer en Roumanie sur tout le plan de l'architecture.

En sidérurgie, le principal apport sera celui du Combinat sidérurgique « Gheorghe Gheorghiu-Dej », à Galatzi. Dans l'industrie des constructions de machines, la fabrication des locomotives électriques, des locomotives Diesel, des outillages de haute tension, la production d'éléments d'automation, et particulièrement d'éléments électroniques, les nouveaux types d'équipements téléphoniques, le doublage de la production de camions — tout cela et bien d'autres encore représentent tout autant de fabriques nouvelles dont il faudra élaborer et exécuter les projets dans des conditions optima.

Concerné par cet ensemble de projets, se pose l'important problème de l'aménagement des zones industrielles d'où résultent des avantages évidents d'ordre tehnico-économique et architectural-urbanistique.

Afin d'assurer un confort urbain élevé, on cherche à créer une harmonie entre les zones de l'industrie et celle de l'habitat, à répartir rationnellement les forces de production — ce qui aboutit indubitablement ă relever les régions économiquement moins développées et à rétablir l'équilibre entre les régions.

On devra continuer à épargner le terrain arable et à employer les terrains accidentés ou même détériorés. En tant que conséquence naturelle du permanent essor des forces de production, il faut concevoir ces zones industrielles dans le temps et dans l'espace, afin de permettre toute évolution et tout développement ultérieurs.

Vasile Craja, architecte — CONSULTATION AU SUJET DE L'AMÉNAGEMENT DES ZONES INDUSTRIELLES (page 9). Les 19—23 janvier 1965, le Comité d'Etat pour les constructions, l'architecture et l'aménagement et l'Union des Architectes de la R.P.R. ont organisé à Bucarest une consultation dans le but de procéder à un ample échange d'expérience et d'améliorer le travail d'aménagement des zones industrielles ainsi que d'établir les détails respectifs.

12 rapports furent présentés au cours de la consultation dont quelques uns sont exposés dans notre revue. Les rapports ont été suivis par des débats.

Gheorghe Dumitrașcu, architecte — LA ZONE INDUSTRIELLE PALAS — CONSTANTZA (page 13). Dans l'esquisse d'aménagement de la ville de Constantza, l'un des principes directeurs est d'assurer le développement futur des deux zones ayant des caractères différents — la zone d'habitation, orientée vers le Nord, celle de l'industrie, vers le Sud. On a élaboré ainsi « le détail d'aménagement de la zone industrielle de Palas-Constantza », qui a pour mission de systématiser l'une des zones industrielles de la ville, zone où seront implantées à l'avenir la plupart des nouvelles industries de cette ville. On a cherché à grouper dans le détail les industries possédant un caractère commun.

L'absence de sources importantes d'énergie thermique qui puissent permettre l'extension de celle-ci a rendu nécessaire la construction d'une centrale de production simultanée d'énergie électrique, d'une capacité finale de 150 Mw.

Le jeu des constructions élevées, leur alternance, ont pu créer des ensembles réussis même au sein d'une zone industrielle qui, d'ordinaire, est d'un aspect aride et monotone. L'emploi du procédé d'élaboration des projets sur des maquettes a rendu possible l'utilisation de certains objectifs tels des tours de réfrigération, des silos, etc. dont les positions sont favorables du point de vue de la perspective.

Radu Cijevschi, ingénieur, Aristița Rotaru, ingénieur — AMÉNAGEMENT DE LA ZONE INDUSTRIELLE DE JASSY (page 17). La zone industrielle de Jassy est située au Sud-Est de la ville, en bordure de la rivière Bahlui, sa longueur mesurant 4.300 m, et sa largeur maximum, 1650 m; elle est implantée sur un terrain de faible altitude (38 à 42 m).

La solution proposée par l'esquisse d'aménagement prévoit l'agrandissement de la superficie de la zone industrielle par une rectification liniaire de la rivière Bahlui sur une longueur de 2,9 km. Il est proposé dans le projet, de maintenir certaines entreprises existantes, d'interrompre le cours du développement d'autres entreprises, enfin de désaffecter les unes d'entre elles. L'élaboration de l'esquisse a reposé sur plusieurs principes, dont nous citons notamment l'absence d'une intersection entre les réseaux routiers et ferroviaires de circulation, le groupement des entreprises spécialisées et des branches d'industrie, en fonction de leurs caractéristiques technologiques, les réseaux des utilités devant assurer par de brefs raccords toute implantation dans la zone.

En fait d'équipements communs, une polyclinique, d'une capacité annuelle de 180.000 consultations et une cantine restaurant seront construites cette année dans le centre social no. 1 de la zone. Le rapport fait ensuite l'analyse de certains défauts relevés dans l'aménagement de la zone.

Alexandru Costinescu, architecte — OPINIONS EN MARGE DE L'ESQUISSE D'AMÉNAGEMENT DE LA ZONE INDUSTRIELLE DE JASSY (page 20). Le rapporteur fait ressortir les défauts qui ont surgi dans les détails de l'esquisse d'aménagement de la zone industrielle de Jassy ainsi que les difficultés auxquelles on s'est heurté, difficultés engendrées par l'application mécanique de certains principes théoriques aussi bien que par leur inadaptation à la situation sur le terrain.

Le principal défaut consiste dans le fait que la plus importante des voies ferrées desservant la zone, divise celle-ci en deux parties égales sur toute sa longueur, ce qui impose l'implantation, dans la zone, d'entreprises du même type, ayant la même profondeur; cela est difficilement réalisable en pratique, vu la grande diversité des dimensions prévues dans les plans généraux des entreprises industrielles. Cela engendre aussi des pertes de terrains puisque des raccords ferroviaires sont nécessaires.

L'auteur du rapport estime qu'il faut prévoir l'éventualité de plusieurs hypothèses d'implantation et de soumettre des solutions souples, permettant d'adapter l'esquisse aux situations les plus diverses.

Ioan Ciobotaru, ingénieur — CONSIDÉRATIONS CONCERNANT PLUSIEURS ASPECTS DE L'ÉLABORATION DES PROJETS DES ZONES INDUSTRIELLES (page 24). Le rapport concrétise plusieurs conclusions et opinions utiles aux projets futurs ou en cours d'exécution pour l'aménagement des villes et des villages de notre pays.

Il faut qu'il y ait entre l'ampleur des villes et celle des zones industrielles — qui font partie intégralement et organiquement de la ville, indépendamment de leur emplacement — une certaine proportionnalité déterminée par le mode d'organisation, l'équipement technique et le fonctionnement rationnel de la ville.

L'existence d'une seule zone industrielle, à partir d'une certaine grandeur de la ville, devient un élément qui freine, allant même jusqu'à être nocif pour l'organisation rationnelle de la ville, en déterminant une multiplication des zones de travail qui attirent en diverses directions la main d'œuvre des zones d'habitation.

L'élaboration des projets de grandes zones industrielles qui ne sont pas en corrélation avec les dimensions de la ville oblige à concevoir le tracé du trafic de la ville de façon à desservir normalement les forces de travail de la zone. Il s'avère cependant que, vu l'effort des investissements et par la suite celui d'une exploitation normale, ce tracé de la voirie est peu payant. La solution des problèmes de la voirie ne doit pas être seulement comprise sous l'aspect d'élaboration des projets de rues ou de routes. Elle suppose un réseau d'arteres — grandes voies, rues, routes, etc. — formant un organisme complexe, capable d'assurer un lien organique entre les différentes fonctions de la ville. C'est en regard de ces considérations que l'auteur commente comment furent résolus certains problèmes de circulation dans plusieurs de nos grandes villes, en donnant ă l'appui, à ce sujet, des exemples positifs et négatifs.

Un autre problème qui exige qu'on lui accorde une attention soutenue est celui de la division en secteurs des zones industrielles. Là, l'essentiel est de savoir si la division en secteurs est une nécessité objective, possible, rationnelle, économique.

La réalisation des zones industrielles en fonction des étapes de construction constitue de même un facteur qui peut et qui doit influencer les solutions d'aménagement de terrain affecté aux entreprises industrielles.

Tiberiu Nits, architecte — ASPECTS DE L'ÉLABORATION DES PROJETS DES ZONES INDUSTRIELLES DE LA RÉGION DE CLUJ (page 26). Dans la région de Cluj, on a pris à l'étude les zones industrielles des villes de Dej, Cluj et Turda. L'importance de la zone a été établie par rapport au centre ou aux centres peuplés proche, du territoire en question.

On a cherché, à cette occasion, à développer aussi des zones accusant un certain retard, telles celles d'Aiud, de Cîmpeni et de Năsăud. La création de certaines industries d'usinage hausserait le niveau économique des zones mentionnées tandis qu'en y construisant des réseaux routiers afférents, on pourrait tout à la fois réaliser la mise en valeur d'objectifs d'intérêt touristique (les Monts Apuseni et le Monts Rodna, par exemple).

La réalisation de ces projets sera décidée sur la base de calculs d'ordre économique, un maximum d'éfficience devant être assurée aux investissements.

Zoe Constantinescu-Popovici, architecte — LES ZONES INDUSTRIELLES DES VILLES RIVERAINES — (page 29). Le rapport pose de difficiles problèmes, soulevés par l'aménagement des zones situées à proximité des eaux: les basses plates-formes des rives de l'eau présentent—outre d'importants avantages de facilités de communication et la possibilité d'une grande consommation d'eau — le désavantage d'être limitées d'un côté par la falaise de la ville et par les voies ferrées, de l'autre par le bord de l'eau. Les voies ferrées sont toujours plus nombreuses dans les zones portuaires car elles doivent y alimenter les quais; elles s'y accroissent sans cesse. D'un autre côté, l'eau elle-même a ses propres problèmes.

Les systèmes de défense contre les inondations, la possibilité de travailler sur des quais où le niveau des eaux présente de grosses différences, ce sont là quelques uns des difficiles problèmes à résoudre dont on doit tenir compte pour l'élaboration des études d'aménagement des zones industrielles emplacées sur les bords du Danube.

La navigation internationale impose aux architectes d'accorder leur attention au traitement plastique des façades frontales des usines qui sont orientées vers le fleuve, aux masses des constructions élancées emplacées parmi les grues de sur les hauteurs des quais, puisque ce sont les premieres bâtisses que l'on aperçoit des navires.

Le problème de l'aménagement des villes riveraines exige, plus que tout autre, de prévoir une coordination sur le plan régional de l'activité de ces villes et, même actuellement, d'orienter cette activité au long du fleuve ou au long des côtes maritimes.

Ion Găleşeanu . architecte—LE COMPLEXE INDUSTRIEL DE LA ZONE INDUSTRIELLE MILITARI—BUCUREŞTI (page 30). Le ministère de l'Industrie des Constructions a construit un grand ensemble industriel qui comprend plusieurs unités produisant des matériaux de construction et de finition (armatures métalliques, baignoires et radiateurs, appareils sanitaires, plaques de céramique, béton cellulaire autoclavisé); la zone industrielle Militari est située à l'Ouest de la capitale. A l'intersection de deux grandes voies nouvelles de circulations se trouve la place préusinale de l'ensemble, flanquée du pavillon de l'administration centrale, de la cantine-restaurant et de l'exposition des produits des usines. Sur le côté Nord-Sud de l'esplanade se trouve les équipements destinés aux ouvriers (magasins, bureau de poste, polyclinique) tandis que l'autre côté de l'esplanade abrite les pavillons du centre scolaire qui preparera les futurs cadres d'ouvriers et de techniciens nécessaires aux industries du quartier.

On a tenu compte, lors de l'implantation des industries, de grouper les entreprises dont le profil est sensiblement le même, afin de réaliser une coopération efficace pour l'approvisionnement en matières premières et pour l'expédition des produits finis.

Le réseau routier a été projeté de manière à permettre que le transport des matières premières et des produits finis se fasse sur des routes situées derrière les usines, évitant ainsi les encombrements du trafic sur les grandes voies de circulation. Les constructions sont des halles monobloc qui comprennent toutes les sections de fabrication et les annexes industrielles, ainsi que les dépôts de matières premières et les produits finis.

Z. Solomon, architecte — LES ZONES INDUSTRIELLES DE LA MÉTALLURGIE (page 33). Dans le domaine de la sidérurgie, l'entreprise respective se confond le plus souvent avec la zone même, grâce surtout aux vastes superficies exigées par cette industrie, superficies s'étalant sur des terrains dont les dimensions dépassent celles des grandes zones industrielles.

Le rapport fait l'analyse du mode d'aménagement des zones industrielles sidérurgiques de Hunedoara et de Reşiţa où l'on a cherché, tout en apportant une solution á la réalisation de la production en continuel accroissement, à améliorer la situation existante, notamment à dégager, pour commencer, autant que possible, l'interpénétration des zones d'habitation de celles de la production. Il y a quelques années, l'on a eu recours à la solution des « satellites ». L'industrie aussi bien que l'habitat se sont vus obligés de chercher à se caser dans de nouveaux espaces, à une certaine distance de là.

Contrairement aux centres sidérurgiques de Hunedoara et de Reşiţa, le plus nouveau d'entre eux — à savoir celui de Galatzi — a disposé d'un terrain vierge et d'une projet d'aménagement conçu dès le début dans ce sens. Bien qu'il ne s'agisse que d'un seul combinat, ce dernier est cependant constitué par la réunion de plusieurs fabriques et usines qui travaillent en une très étroite coopération. Vu cette situation, l'on a effectué une division en secteurs, chacun d'entre eux comprenant des processus différents de fabrication. Pour ce qui regarde le transport des matériaux, outre le réseau de voies ferrées existantes, le problème se pose de créer une liaison entre le combinat et les eaux du Danube en réalisant à proximité du premier un bassin qui lui soit propre.

Traian Stănescu, architecte — SUR L'ÉLABORATION DES PROJETS D'AMÉNAGEMENT DES ZONES INDUSTRIELLES DE LA VILLE DE BUCAREST (page 36). Le territoire destiné aux industries, aux bases de dépôts et à d'autres unités économiques a été déterminé comme suit dans le projet de l'esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest: 7 grandes zones industrielles, 14 groupements industriels, représentant les ensembles industriels existants et possédant un fonds précieux de constructions ainsi que quelques unités isolées à l'intérieur de la zone d'habitation.

Les zones industrielles que l'on fonde ou qui se développent à proximité ou exterieurement aux zones d habitation seront emplacées à environ 5 à 10 km. du centre de la ville. On prévoit que les zones industrielles doivent être espacées entre elles; l'on évite ainsi l'encerclement de la ville tout en permettant la création de vastes espaces verts, plantés d'abondance, et aussi d'éventuelles extensions d'industries.

Il y a une forte tendance à concentrer les industries dans des zones bien coordonnées aux fonctions de la ville. On a cherché pour l'organisation des zones industrielles, à réaliser un profil d'économie mixte, c'est-à-dire à grouper plusieurs industries dont le caractère de la production prédominerait avec d'autres entreprises, dont le caractère de la production différerait, afin d'obtenir — outre une coopération d'ordre technologique et un équilibre dans l'emploi de la main d'œuvre féminine et masculine — des consommations d'utilité, des équipements techniques ainsi que des transports de matériaux qui soient légers et partant, bien plus avantageux.

L'auteur du rapport énonce par la suite toute une série de problèmes qui doivent être soumis à des débats, afin d'aboutir à l'avenir à de judicieuses solutions.

Alexandru Ene, architecte — LES PLACES PRÉ-USINALES, ÉLÉMENTS D'ARCHITECTURE ET D'URBANISME DES ZONES INDUSTRIELLES (page 38). En faisant l'analyse de la solution apportée jusqu'ici au problème des places pré-usinales, situées dans les zones industrielles, l'auteur précise que pour trouver une meilleure solution à l'emplacement des dites places, il faut tenir compte des dimensions des zones industrielles, de leur contingence, de leur situation par rapport aux zones d'habitation, de l'existence de certains équipements situés sur les points de contact entre les zones industrielles et d'habitation, de leurs traits spécifiques, du profil de la zone industrielle ainsi que de l'ampleur des entreprises, de la division fonctionnelle en secteurs du territoire de la zone et de l'existence de certaines nécessités communes à des points donnés.

Nicolae Spătaru, architecte — ÉTUDES ET RÉALISATIONS DE L'INSTITUT D'ÉTUDES, D'EXPÉRIMENTATIONS ET D'ÉLABORATION DE PROJETS POUR L'INDUSTRIE DE LA CELLULOSE, DU PAPIER, DES FIBRES ARTIFICIELLES ET DE LA VALORISATION DU JONC (page 40). Sont présentées dans l'article plusieurs industries de papier et de cellulose de notre pays dont les projets ont été préparés par cet institut:

— Virgiliu Marian, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Suceava (page 44).
— Ignate Nacev, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Călăraşi (page 46).
— Lorin Ignătescu et Virgiliu Marian, architectes — Le complexe industriel à Brăila — Chişcani (page 49).
— Dumitru Bădulescu, architecte — La Fabrique de cellulose et de papier, à Palas-Constanţa (page 54).
— Nicolae Alexandrescu, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Dej (page 52).

BIBLIOGRAPHIE

La revue présente deux ouvrages roumains d'architecture: « *L'Urbanisme* » par le professeur O. R. Laurian, architecte, et « *La Maison Urbaine en Roumanie* (1961—1964), par I. Şerban et V. Arvunescu, architectes. Sont présentés ensuite des ouvrages d'architecture parus à l'étranger: « *Neues Bauen in Afrika* » par Udo Kultermann (Tübingen, Ernst Wassmuth Verlag), « *New Buildings in the Commonwealth*, par J. M. Richards (London, The Architectural Press), « *Neue Städte in England* », par R. Rosner (München, Callwey Verlag), « *Neuer Wohnbau in Finnland* », par H. J. Becker et Wolfram Schlote (Stuttgart, Krämer Verlag.

CHRONIQUE

La rubrique donne des nouvelles de l'activité de l'Union des Architectes de la République Socialiste Roumaine en juillet et août derniers, ainsi que les listes des prix accordés par l'Union en 1964 pour les ouvrages d'architecture, urbanisme, ainsi que pour l'activité scientifique et de recherche des architectes.

INHALT

INDUSTRIEBAUTEN

Prof. Arch. Ladislau Adler — AKTUELLE AUFGABEN DER INDUSTRIEARCHITEKTUR (Seite 2). Von den Richtlinien des IX. Parteikongresses ausgehend, legt Prof. Arch. L.Adler die mit einer Hebung der Industriearchitektur auf eine qualitativ höhere Stufe verbundenen gegenwärtigen und künftigen Aufgaben dar. Diese Aufgaben werden im Laufe des Fünfjahrplanes entsprechend der für die gesamte Industrie vorgesehenen Produktionssteigerung von 65% und den 144 Milliarden Lei, die in der Industrie angelegt werden sollen, wachsen. In Hinkunft werden die Planungen und Verwirklichungen der Industriearchitektur — entsprechend dem qualitativen Sprung, der sich in Rumänien auf dem gesamten Gebiete der Architektur geltend macht — eine neue Etappe in deren Entwicklung kennzeichnen.

Auf dem Gebiete der Metallindustrie wird das Metallindustrie-Kombinat „Gheorghe Gheorghiu-Dej" in Galaţi den bedeutendsten Beitrag leisten. Im Maschinenbau erfordern die Erzeugung von elektrischen Lokomotiven, von Diesel-Lokomotiven, die Erzeugung von Hochspannungs-Apparaturen, die Produktion von Elementen der Automatisierung, vor allem der elektronischen Elemente, von neuen Typen der telephonischen Ausrüstung und die Verdoppelung der Erzeugung von Lastkraftwagen sowie sehr vieles Andere ebensoviele neue Fabriken und Werke, die bestmöglich geplant und errichtet werden müssen.

Damit in Verbindung stellt sich das wichtige Problem der industriellen Raumplanung, aus der sich offenkundige Vorteile sowohl technischer und wirtschaftlicher als auch architektonischer und städtebaulicher Natur ergeben.

Zwecks Erzielung eines gesteigerten städtischen Komforts gehen die Bestrebungen dahin, die Industriezonen mit den Wohngebieten in Übereinstimmung zu bringen und die Produktivkräfte zweckmässig zu verteilen, was unmittelbar zur Hebung der in wirtschaftlicher Hinsicht weniger entwickelten Gebiete und zur Herstellung eines Gleichgewichts zwischen den versichiedenen Gebieten führt.

Eine Fortsetzung der Aktion zur Einsparung von Ackerboden und zur Verwertung unebenen und auch degradierten Terrains erweist sich als notwendig. Als natürliche Folge der ständigen Weiterentwicklung der Produktivkräfte ist es erforderlich, diese Industriezonen zeitlich und räumlich elastisch zu planen, um jede künftige Evolution und Ausweitung zu ermöglichen.

Arch. Vasile Craja — ZUSAMMENKUNFT ZWECKS MEINUNGSAUSTAUSCH ÜBER INDUSTRIELLE RAUMPLANUNG (Seite 9). In der Zeit von 19, bis zum 23. Januar l.J. veranstaltete der Staatsausschuss für Bauwesen, Architektur und Städtebau gemeinsam mit dem Architektenverband der Sozialistischen Republik Rumänien in Bukarest eine Zusammenkunft zwecks umfassenden Erfahrungsaustausches und Verbesserung des Schaffens auf dem Gebiete der industriellen Raumplanung und der Ausarbeitung der betreffenden Detailpläne.

Im Rahmen der Zusammenkunft wurden 12 Fachreferate präsentiert, von denen einige in der Zeitschrift wiedergegeben sind. Auf die Darbietung der Referate folgten Diskussionen.

Arch. Gheorghe Dumitraşcu — DIE INDUSTRIEZONE PALAS-CONSTANŢA (Seite 13). Ein Leitprinzip im General bebauungsplan der Stadt Constanţa bildet die Sicherstellung der künftigen Entwicklung der zwei in bezug auf ihren Charakter verschiedenen Zonen — des Wohngebiets im Norden und der Industriezone im Süden. So wurde der „Detailplan der Industriezone Palas-Constanţa" ausgearbeitet, der die Planung eines der Industrieviertel der Stadt festlegt und späterhin die Mehrzahl ihrer Industrieanlagen umfassen wird. Im Detailplan wurde angestrebt, alle Industrieanlagen gemeinsamen Charakters miteniander in einer Gruppe zu vereinigen.

Der Mangel an bedeutenderen Wärmekraftquellen, die eine Erweiterung gestatten würden, machte die Errichtung einer elektrischen Fernheizzentrale mit einer Vollkapazität von 150 Mw erforderlich.

Das Formenspiel und der Wechsel der hohen Bauten ergaben gelungene Ensembles sogar in einer Industriezone, die gewöhnlich einen trockenen und monotonen Anblick bietet. Die Anwendung der Modellprojektierung ermöglichte es, Kühltürmen, Silos usw. eine im Hinblick auf das Gesamtbild günstige Lage zu geben.

Ing. Radu Cijevschi, Ing. Aristiţa Rotaru — DIE PLANUNG DER INDUSTRIEZONE IAŞI (Seite 17). Die Industriezone Iaşi ist südöstlich der Stadt, im Uferwald des Bahlui gelegen. Ihre Länge beträgt 4300 m, die grösste Breite 1650 m, die Höhe ihres Geländes über dem Meeresspiegel bloss 38. . .42 m.

Die durch den Generalbebauungsplan vorgeschlagene Lösung sieht eine Vergrösserung der Fläche der Industriezone durch eine Rektifikation des Bahlui-Flusses auf eine Länge von 2,9 km vor. Der Entwurf enthält den Vorschlag, dass einige der vorhandenen Unternehmungen beibehalten, andere nicht weiterentwickelt und weitere stillgelegt würden. Der Ausarbeitung des Plans lagen mehrere Prinzipe zugrunde, darunter: die Vermeidung von Kreuzungspunkten zwischen dem Strassenverkehrsnetz und dem der Eisenbahn; die gruppenweise Zusammenfassung von Unternehmungen nach industriellen Fachgebieten und Zweigen, nach Massgabe der technologischen Merkmale; die Sicherstellung aller im Plan vorgesehenen Anlagen durch kurze Anschlüsse an die gemeinnützigen Versorgungsnetze. Der Bericht untersucht desweiteren einige Planungsmängel der Zone

Arch. Alexandru Costinescu — EINIGE BETRACHTUNGEN MIT BEZUG AUF DEN GENERALPLAN DER INDUSTRIE ZONE IAŞI (Seite 20). Der Referent hebt die Mängel und Schwierigkeiten hervor, die sich bei der Detailbearbeitung des Generalplanes der Industriezone Iaşi ergaben und die sowohl auf die mechanische Anwendung theoretischer Grundsätze zurückzuführen sind als auch darauf, dass diese nicht den örtlichen Bedingungen angepasst wurden.

Der Hauptmangel besteht darin, dass die die Zone bedienende Haupteisenbahnlinie dieselbe ihrer ganzen Länge nach in zwei gleiche Teile teilt. Daraus ergibt sich die Notwendigkeit, in der Zone Industrieanlagen gleichen Typs und gleicher Tiefe anzuordnen, was angesichts der grossen Verschiedenheit der Dimensionen, die die Generalpläne der Industrieanlagen aufweisen, in der Praxis schwer durchführbar ist. Gleichzeitig entstehen Bodenverluste durch die notwendigen Eisenbahnanschlüsse.

Der Verfasser des Referats hält es für notwendig, dass die Möglichkeit mehrerer Standortsannahmen vorgesehen wird und elastische Lösungen zum Vorschlag kommen, die es gestatten sollen, den Generalplan den verschiedensten Bedingungen anzupassen.

Ing. Ioan Ciobotaru — BETRACHTUNGEN BEZÜGLICH EINIGER ASPEKTE DER PLANUNG VON INDUSTRIE ZONEN (Seite 24). Der Referent bringt einige Schlüsse und Ansichten zum Ausdruck, die für die künftige und in Ausführung begriffene Planung der Städte und Dörfer unseres Landes von Nutzen sein können.

Zwischen der Grösse der Städte und jener der Industriezonen, die einen integrierenden und organischen Bestandteil derselben bilden, muss — unabhängig von der Lage — ein gewisses Verhältnis bestehen, das der organischen Anlage der Stadt sowie ihrer technischen Ausrüstung und zweckmässigen Funktionsweise entspringt.

Das Vorhandensein einer einzigen Industriezone wird — von einer bestimmten Grösse der Stadt an — zu einem hemmenden, ja sogar negativen Element für die zweckmässige Organisation der Stadt und zieht eine Vermehrung der Arbeitszonen nach sich, um die Arbeitskräfte aus den Wohngebieten in verschiedene Richtungen zu lenken.

Die Planung grosser, nicht mit der Grösse der Stadt in Übereinstimmung gebrachter Industriezonen führt zur Notwendigkeit, die Verkehrsmöglichkeiten der Stadt so zu bemessen, dass sie den normalen Bedürfnissen der von der Industrie zone benötigten Arbeitskräfte entsprechen. Als Investitionsaufwand und nachher im normalen Betrieb erweist sich aber diese Bemessung als unwirtschaftlich. Die Lösung der Verkehrsprobleme darf nicht bloss im Sinne der Planung einer Anzahl von Strassen oder Chausseen verstanden werden.

Ein anderes Problem, das eine aufmerksamere Untersuchung erfordert, betrifft die Unterteilung der Industriezonen. In dieser Hinsicht ist es vorallem wichtig, zu wissen, ob die Unterteilung eine objektive, mögliche, zweckmässige und wirtschaftliche Notwendigkeit darstellt.

Die Sehaffung der Industriezonen unter Berücksichtigung der Bauetappen sttell gleichfalls einen Faktor dar, der die Lösungen bei der räumlichen Organisation der für die Industrieanlagen bestimmten Terrains beeinflussen kann und muss.

Arch. Tiberiu Nits — ASPEKTE DER INDUSTRIEZONENPLANUNG IN DER REGION CLUJ (Seite 26). In der Region Cluj wurde die Planung der Industriezonen der Städte Dej, Cluj und Turda in Angriff genommen. Die Bedeutung der Zone wurde im Verhältnis zum Bevölkerungszentrum oder zu den Bevölkerungszentren in der Nachbarschaft des betreffenden Territoriums festgestellt.

Bei dieser Gelegenheit wurde die Hebung zurückgebliebener Zonen wie Aiud, Cîmpeni und Năsăud angestrebt. Die Errichtung von verarbeitenden Industriebetrieben würde das wirtschaftliche Niveau der betreffenden Zonen heben, und durch den Bau der zugehörigen Strassenverkehrsnetze könnte gleichzeitig auch die Nutzbarmachnung von touristisch Interessanten Punkten (Transsilvanisches Erzgebirge, Rodna-Berge) bewerkstelligt werden.

Diese Vorhaben sollen auf Grund von Rentabilitätsberechnungen beschlossen werden, um den Investitionen den grösstmöglichen Wirkungsgrad zu sichern.

Arch. Zoe Constantinescu-Popovici — DIE INDUSTRIEZONEN DER AN GEWÄSSERN LIEGENDEN STÄDTE (Seite 29). Das Referat hebt die schweren Probleme hervor, die die Planung der an Gewässern gelegenen Zonen stellt: die tief, am Rande des Wassers liegenden Bodenflächen bieten — neben den grossen Vorteilen der leichten Verbindungen und der Möglichkeit grossen Wasserverbrauchs — den Nachteil, einerseits vom Steilrande der Stadt und andrerseits vom Ufer selbst begrenzt zu sein. Die Eisenbahnlinien sind immer zahlreicher in den Hafenzonen, wo sie die Kais versorgen müssen; ihre Anzahl ist ständig im Wachsen. Andrerseits ergeben sich im Zusammenhang mit dem Wasser besondere Probleme.

Die Schutzsysteme gegen Überschwemmungen und die Schaffung der Möglichkeit, auf den Kais bei grossen Differenzen des Wasserstands arbeiten zu können, stellen einige der schwer zu lösenden spezifischen Probleme dar, denen man bei den Planungsarbeiten für die Industriezonen am Donauufer Rechnung tragen muss.

Der internationale Schiffahrtsverkehr stellt für die Architekten einen zwingenden Grund dar, der Gestaltung der gegen das Wasser zu gerichteten Fabriksfassaden und Baumassen besondere Beachtung zu schenken, da diese zwischen den Kränen auf den höherliegenden Kais in Erscheinung treten und als erste von den Schiffen aus zu sehen sind.

Das Problem der Regulierung von am Wasser liegenden Städten erfordert mehr als jedes andere eine im Rahmen der Gebietsplanung vorzusehende Koordination der Tätigkeit dieser Städte und gegenwärtig sogar eine Lenkung dieser Aspekte längs eines Flusslaufes oder längs der Meeresküsten.

Arch. Ion Găleşeanu — DER INDUSTRIEKOMPLEX DER MILITARI-ZONE — BUKAREST (Seite 30). Das Ministerium für Bauindustrie hat einen grossen Industriekomplex errichtet, der einige Einheiten für die Erzeugung von Baustoffen und Ausbaumaterialien (Metallarmaturen, Wannen und Heizkörper, sanitärtechnische Objekte, Keramikplatten, autoklavbehandelten Porenbeton) umfasst: die im Westen der Hauptstadt gelegene Industriezone Militari. Am Kreuzungspunkte zweier neuer Verkehrslinien liegt der Vorplatz des Komplexes, umgeben vom Hauptverwaltungsgebäude, dem Restaurant mit Kantine und dem Ausstellungsbau für die Erzeugnisse der Einheiten. Die Nord-Süd-Esplanade wird auf einer Seite von Einrichtungen für die Versorgung der Arbeiter (Geschäftsläden, Postamt, Poliklinik) flankiert und auf der andern von den Gebäuden des Schulzentrums, das den künftigen Arbeiter-und Technikernachwuchs ausbilden wird, den die Industrieeinheiten des Viertels benötigen.

Bei der Standortwahl der Industrieanlagen wurde darauf gesehen, Unternehmungen ähnlicher Art miteinander zu gruppieren, um eine wirkungsvolle Zusammenarbeit bei der Versorgung mit Rohstoffen und beim Versand der fertigen Erzeugnisse zu erzielen.

Das Strassenverkehrsnetz wurde so geplant, dass es die Möglichkeit bieten soll, den Transport der Rohstoffe und der fertigen Erzeugnisse auf Wegen zu bewerkstelligen, die hinter den Produktionseinheiten liegen, um den Verkehr schwerer Transporte auf den Hauptverkehrslinien zu vermeiden. Die Gebäude sind Kompaktbauten, die alle industriellen Erzeugungsabteilungen und Nebenanlagen sowie die Lagerräume für Rohstoffe und Fertigwaren umfassen.

Arch. Z. Solomon — INDUSTRIEZONEN DER METALLINDUSTRIE (Seite 33). In der Stahlindustrie ist die Industrieanlage in den meisten Fällen mit der Zone identisch, was sich vorallem aus dem grossen Flächenbedarf dieser Industrie erklärt. Es werden Flächen benötigt, die jene der grossen Industriezonen an Ausmass übertreffen.

Das Referat untersucht die Art, in der die Stahlindustriezonen Hunedoara und Reşiţa geplant wurden, wo das Bestreben dahin ging, parallel mit der Sicherstellung der in ständigem Ansteigen begriffenen Produktion, eine Verbesserung der bestehenden Situation zu erzielen und zwar vorallem soweit wie möglich eine Trennung der einander durchdringenden Wohn- und Industriezonen. In füheren Jahren nahm man Zuflucht zur „Satelliten"-Lösung. Sowohl die Industrie als auch das Wohngebiet war genötigt, neuen Entwicklungsraum in einer gewissen Entfernung zu suchen.

Arch. Traian Stănescu — AUS DER PLANUNGPRAXIS DER BUKARESTER INDUSTRIEZONEN (Seite 36). Das für die Industrien, Lagerhäuser und andere Wirtschaftseinheiten bestimmte Territorium wurde im Entwurf für den Generalbebauungsplan der Stadt Bukarest so aufgeteilt, dass es Folgendes umfasst: 7 grosse Industriezonen, 14 Industrieensembles, die existierende Komplexe mit wertvollem Bestand an Bauten darstellen, sowie einige alleinstehende Einheiten innerhalb des Wohngebiets.

Die Industriezonen, die neu geschaffen werden oder sich mehr oder weniger an Wohngebiete angenähert entwickeln, bleiben in einer Entfernung von 5. . .10 km vom Stadtzentrum. Zwischen den Industriezonen sind Abstände vorgesehen. Auf diese Weise wird eine Einkreisung der Stadt vermieden und ergeben sich grosse Möglichkeiten für die Schaffung ausgedehnter Grünflächen sowie für eventuelle Erweiterungen.

Es besteht eine starke Tendenz zur Konzentrierung der Industrien in Zonen, die mit den übrigen Funktionen der Stadt gut in Übereinstimmung gebracht sind. Bei der Planung der Industriezonen wurde die Schaffung eines wirtschaftlichen Mischcharakters angestrebt, das heisst die parallele Anordnung von Unternehmungen, bei denen eine bestimmte Erzeugung vorherrscht, und solchen mit verschiedenartiger Produktion, um ausser technologischer Zusammenarbeit auch ein Gleichgewicht sowohl in der Verwendung von weiblicher im Vergleich zu jener von männlicher Arbeitskraft zu erzielen als auch leichteren und viel vorteilhafteren Gebrauch der gemeinnützigen Einrichtungen und technischen Ausrüstungen sowie der Transportmittel für Rohstoffe.

Arch. Alexandru Ene — DIE VORPLÄTZE DER FABRIKSANLAGEN — ARCHITEKTONISCHE UND STÄDTEBAULICHE ELEMENTE DER INDUSTRIEZONEN (Seite 38). Der Autor untersucht die bisher geübte Art, das Problem der Fabriksvorplätze im Rahmen der Industriezonen zu lösen, und bemerkt, dass es für eine bessere Anordnung der Fabriksvorplätze notwendig sei, sowohl die Grösse der Industriezonen, ihre äusseren Verbindungen, ihre Lage gegenüber den Wohngebieten, den Bestand von Folgeeinrichtungen auf der Berührungslinie der Wohngebiete und Industriezonen sowie den spezifischen Charakter und das Wirtschaftsprofil in Betracht zu ziehen als auch die Grösse der Unternehmungen, die funktionelle Unterteilung des Zonenterritoriums und die in einigen Punkten bestehenden gemeinsamen Bedürfnisse.

Arch. Nicolae Spătaru — STUDIENARBEITEN UND BAUTEN DES INSTITUTS FÜR STUDIEN, VERSUCHE UND ENTWURF FÜR DIE ZELLULOSE-, PAPIER-, KUNSTFASERN- UND SCHILFVERWERTUNGSINDUSTRIE (Seite 40). Der Artikel beschreibt einige im Rahmen des Instituts für Studien, Versuche und Entwurf für die Zellulose-, Papier-, Kunstfasern- und Schilfverwertungsindustrie (I.P.C.F.S.) entworfene Einheiten der Papier- und Zelluloseindustrie unseres Landes:

— Arch. Virgiliu Marion — Zellulose- und Papierkombinat in Suceava (Seite 44);
— Arch. Ignatie Nacev — Zellulose- und Papierkombinat in Călăraşi (Seite 46);
— Arch. Lorin Ignătescu und Virgiliu Marion — Kombinat für die Erzeugung von Zellulose und Papier aus Schilf Brăila — Chişcani (Seite 49);
— Arch. Nicolae Alexandrescu — Zellulose- und Papierkombinat in Dej (Seite 52),
— Arch. Dumitru Bădulescu — Papierfabrik in Palas — Constanţa (Seite 54).

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Zeitschrift veröffentlicht Rezensionen über zwei rumänische Fachbücher: „*Urbanismul*" („Der Städtebau") von Prof. Arch. O. R. Laurian und „*Locuinţa urbană*" („Städtischer Wohnbau, 1961—1964") von Arch. I. Şerban und Arch. V. Arvunescu, beide vom Technischen Verlag Bukarest herausgegeben, sowie über vier im Ausland erschienene Bücher: „*Neues Bauen in Afrika* » von Arch. Udo Kultermann, in Tübingen vom Ernst Wassmuth Verlag herausgegeben; „*New buildings in the Commonwealth*" („Neue Bauten im Commonwealth") von Arch. J. M. Richards, herausgegeben von The Architectural Press, London; „*Neue Städte in England*" von Arch. R. Rosner, im Verlag Georg D. W. Callwey, München, erschienen; „*Neuer Wohnbau in Finnland*" von Hans-J. Becker und Wolfram Schlote, herausgegeben vom Karl Krämer Verlag, Stuttgart.

CHRONIK

Diese Rubrik enthält Mitteilungen aus der Tätigkeit des rumänischen Architektenverbandes in den Monaten Juli und August d.J. sowie die Listen mit den Namen der Autoren und Werke der Architektur, denen die Jahrespreise (1964) des Verbandes, die Preise für städtebauliche Entwürfe, die Preise für wissenschaftliche Tätigkeit auf dem Gebiete der Architektur und des Städtebaus usw. zuerkannt wurden.

СОДЕРЖАНИЕ

ПРОМЫШЛЕННОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО

Проф. Арх. Ладислау Адлер — НАСТОЯЩИЕ ЗАДАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОЙ АРХИТЕКТУРЫ (стр. 2). Исходя из Директивов IX-го Съезда Партии, проф. арх. Л. Адлер представляет настоящие и будущие задания, связанные с поднятием промышленной архитектуры на качественно высшую ступень. Эти задания возрастут в течение пятилетнего плана соответственно намеченному росту на 65% выпуска продукции по промышленности в целом и капиталовложениям в 144 миллиарда лей, вкладываемым в промышленность. В будущем, проекты и достижения в области промышленной архитектуры отметят новый этап в ее развитии, аналогично качественному скачку проявленному в Румынии во всей области архитектуры.

В области черной металлургии Металлургический комбинат «Георге Георгиу-Деж» в г. Галаце будет основным вкладом. В машиностроительной промышленности ,производство электровозов, тепловозов, высоковольтной электроаппаратуры, автоматики (в частности — электронной), новых типов телефонного оборудования, а также удвоение выпуска грузовых автомашин и т.п. обуславливают создание стольких-же новых фабрик и заводов, которые надо будет проектировать и осуществить в оптимальных условиях.

В связи с этим выдвигается весьма важный вопрос планировки промышленных районов, обеспечивающей очевидные технико-экономические и архитектурно-градостроительные преимущества.

Ввиду обеспечения повышенного городского комфорта, преследуется гармоничная связь между промышленными районами и жилыми ансамблями, а также рациональное распределение произвдительных сил, что непосредственно приведет к развитию слабо развитых с экономической точки зрения районов и к установлению равновесия между районами.

Необходимо проводить и в дальнейшем строгую экономию земледельческих площадей и использовать пересеченные или даже деградированные участки. В естественной связи с неуклонным развитием производительных сил, промышленные участки должны быть эластично задуманы во времени и пространстве, с тем, чтобы позволить любое расширение или развитие в будущем.

Арх. Василе Краха — СОВЕЩАНИЕ ПО ПЛАНИРОВКЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ РАЙОНОВ (стр. 9). В период от 19—23 января с.г. Государственный комитет по делам строительства, архитектуры и районной планировки, совместно с Союзом Архитекторов СРР организовал в Бухаресте совещание в целях обширного обмена опытом и улучшения деятельности по планировке промышленных районов и разработке соответствующих деталей.

На совещании были представлены 12 докладов, из которых несколько представлены в нашем журнале. После докладов последовали прения.

Арх. Георге Думитрашку — ПРОМЫШЛЕННЫЙ РАЙОН ПАЛАС-КОНСТАНЦА (стр. 13). Руководящим принципом схемы планировки города Констанца является обеспечение дальнейшего развития двух зон различного характера: жилого района — к северу и промышленного района — к югу. Таким образом был разработан «Детальный проект планировки промышленного района Палас-Констанца», целью которого является планировка одной из промышленных зон города, в которой в будущем будет размещено большинство строящихся в городе промышленных предприятий. В этом детальном проекте преследовалось группирование производств, имеющих общий характер.

Вследствие отсутствия значительных источников тепловой энергии, которые можно было бы развить, оказалось необходимым строительство теплоцентрали с конечной мощностью 150 Мвт.

Сочетание и чередование высоких сооружений позволили создать удачные ансамбли даже в такой промышленной зоне, которая обычно тускла и монотонна. Применение системы проектирования на макетах позволило использовать отдельные объекты как-то градирни, силосы и т.д. в благоприятных с точки зрения перспективы положениях.

Инж. Раду Чижевски, инж. Аристица Ротару — ПЛАНИРОВКА ПРОМЫШЛЕННОЙ ЗОНЫ ГОРОДА ЯССЫ (стр. 17). Ясская промышленная зона расположена к юго-востоку от города, в пойме реки Бахлуй; в длину она имеет 4300 м, а наибольшая ширина равна 1650 м. Район расположен на площадке с малой высотой н.у.м. 38—42 м.

Решение предложенное схемой планировки, увеличивает площадь промышленной зоны путем линейного направления реки Бахлуй на протяжении 2,9 км. В проекте предложено сохранить некоторые существующие предприятия, прекратить развитие других и упразднить остальные. Схема основана на нескольких принципах, среди которых отмечаем: непересечение сетей дорожного и железнодорожного движения; группирование предприятий по специальностям и промышленным отраслям и в зависимости от их технологической характеристики; энергетические сети обеспечивающие кратчайшее подключение любой промышленной площадки данной зоны.

В качестве общих объектов обслуживания будут построены в этом году в бытовом центре № 1 зоны поликлиника на 180 000 консультаций в год и столовая-ресторан. Затем доклад анализирует некоторые недочеты в планировке зоны.

Арх. Александр Костинеску — НЕКОТОРЫЕ ЗАМЕЧАНИЯ К СХЕМЕ ПЛАНИРОВКИ ПРОМЫШЛЕННОЙ ЗОНЫ ГОРОДА ЯССЫ (стр. 20). Докладчик выявляет недочеты и трудности, встреченные при детальной разработке схемы планировки промыщленной зоны города Яссы, являющиеся результатом как механического применения некоторых теоретических принципов, так и отсутствия привязки их к существующим условиям местности.

Главным недочетом является то, что железнодорожная магистраль, обслуживающая район, разделяет его на две равные части по всей длине, что обуславливает необходимость размещения в данной зоне предприятий одного и того же типа, одинаковой глубины, что с трудом может быть осуществлено на практике, ввиду большого разнообразия размеров генпланов промышленных предприятий. При этом возникают потери площади, занимаемой железнодорожными подъездными ветками.

Автор считает необходимым предусмотреть возможность нескольких вариантов месторасположения, с предложением эластичных решений, позволяющих привязки данной схемы к самым разнообразным положениям.

Инж. Иоан Чиботару — СООБРАЖЕНИЯ В СВЯЗИ С НЕКОТОРЫМИ АСПЕКТАМИ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ЗОН (стр. 24). Доклад конкретизирует некоторые выводы и мнения, полезные для будущих или находящихся в процессе разработки проектов планировки городов и сел нашей страны.

Между размерами городов и промышленных зон, составляющих неотъемлемую и органическую часть города — независимо от их месторасположения — должна существовать известная пропорциональность, обусловленная их организацией, техническим оснащением и рациональной функциональностью города.

Существование единой промышленной зоны становится, начиная с определенной величины города, тормозящим и даже отрицательным элементом в правильной организации города, поскольку обуславливает размножение рабочих центров, поляризирующих рабочую силу жилых зон в различные направления.

Проектирование крупных промышленных зон несогласованных с величиной города приводит к необходимости рассчитать городское движение на нормальное обслуживание рабочей силы зоны. Однако, с точки зрения капиталовложений, и далее в нормальной эксплуатации, этот расчет оказывается неэкономичным. Не следует рассматривать решение вопросов движения лишь как проектирование отдельных улиц или шоссе. Такое решение подразумевает целую сеть — магистрали, улицы, шоссе и пр. — образующую комплексный организм, который должен обеспечить органическую связь между различными функциями города. В связи с этим, автор комментирует решения отдельных вопросов движения в нескольких крупных городах и приводит положительные и отрицательные примеры.

Другим вопросом, требующим внимательного рассмотрения является зонирование промышленных районов. Главным образом нужно иметь в виду являетсяли это зонирование объективным, возможным, рациональным, экономичным.

Осуществление промышленных зон в зависимости от этапов строительства также является фактором, который может и должен оказать влияние на решения планировки площади, отведенной под промышленные предприятия.

Арх. Тибериу Ниц — АСПЕКТЫ ПРОЕКТИРОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ РАЙОНОВ КЛУЖСКОЙ ОБЛАСТИ (стр. 26). В Клужской области приступлено к изучению промышленных зон городов Деж, Клуж и Турда Значение зоны установлено в зависимости от населенного центра или населенных центров, находящихся вблизи данной территории.

При этом преследуется и развитие отдельных отставших районов как — Аюд, Кымпень, Нэсэуд. Создание перерабатывающих предприятий повысило бы экономический уровень данных районов, а новые дорожные сети позволили-бы осуществить освоение пунктов туристического значения (Западные Карпаты, горный массив Родна).

Решение по этим перспективам следует принять на основании экономических расчетов, поскольку следует обеспечить максимальную эффективность капиталовложений.

Арх. Зое Константинеску-Попович — ПРОМЫШЛЕННЫЕ ЗОНЫ ПРИБРЕЖНЫХ ГОРОДОВ (стр. 29). В докладе рассматриваются сложные вопросы, возникшие при планировке прибрежных зон: нижние площадки у берега воды имеют — кроме большого преимущества удобного сообщения и возможности большого потребления воды — тот недостаток, что они ограничены с одной стороны обрывом и железно-дорожными путями, а с другой стороны — берегом воды. Обычно, в портовых зонах железнодорожные пути более развиты, поскольку они должны обслуживать пристани, и они постоянно развиваются. С другой стороны, вода выдвигает свои специфические проблемы.

Системы защиты против наводнений, возможность работы по набережным при больших колебаниях уровня вод — вот несколько трудно решимых специфичных вопросов, которые необходимо учесть при разработке проектов планировки промышленных зон дунайского побережья.

Кроме того, международное судоходство требует от архитекторов особенного внимания к эстетической разработке фронтов заводов, обращенных к воде, поскольку массивы зданий среди кранов набережной, первыми заметны с судов.

Вопрос планировки прибрежных городов выдвигает острее чем при планировке каких либо других городов, необходимость согласования в региональном разрезе функции данных городов, причем в данный момент необходимо даже согласование вдоль определенной реки или вдоль морского побережья.

Арх. Ион Гэлешяну — ПРОМЫШЛЕННЫЙ КОМПЛЕКС В ЗОНЕ МИЛИТАРЬ — БУХАРЕСТ (стр. 30). Министерство Строительной промышленности построило крупный промышленный комплекс, включающий несколько единиц, выпускающих строительные и отделочные материалы (металлургические арматуры, ванны и радиаторы, санобъекты, керамические плитки, автоклавный ячеистый бетон); это и есть промышленная зона Милитарь, расположенная в западной части столицы. При пересечении двух новых магистралей расположена предзаводская площадь комплекса, ограниченная корпусом центральной администрации, столовой-рестораном и выставкой производств комплекса. Эспланада С—Ю ограничена по одной из сторон объектами обслуживания работников комплекса (магазины, почта, поликлиника), а с другой стороны — учебным центром, подготовляющим будущие кадры рабочих и техников, необходимые для промышленных единиц этого комплекса.

При размещении производства имелась в виду группировка предприятий близкого профиля, для осуществления эффективного кооперирования в снабжении сырьем и отгрузке готовых изделий.

Дорожная сеть запроектирована таким образом, чтобы дать возможность транспортировать сырье и готовые изделия по дорогам, находящимся позади производственных единиц, избегая таким образом затруднительное движение по загроможденным магистралям. Постройки решены в виде сблокированных корпусов, включающих все производственные и подсобные цеха, а также склады сырья и готовых изделий.

Арх. З. Соломон — ПРОМЫШЛЕННЫЕ ЗОНЫ МЕТАЛЛУРГИИ. ИХ СПЕЦИФИЧЕСКИЕ И ПЛАСТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ (стр. 33). В области черной металлургии, предприятие совмещается в большинстве случаев с собственно промышленной зоной вследствие обширного развертывания площадей, требуемых этой промышленностью, часто превышающих по размерам площади необходимые для крупных промышленных зон.

Доклад рассматривает планировку промышленных металлургических зон в Хунедоаре и Решице, где параллельно с решением осуществления возрастающей продукции преследовалось и улучшение существующего положения и, в первую очередь, устранение по мере возможности взаимопроникновения жилых и промышленных зон. Годами тому назад было принято решение «спутников». Промышленность, также как и жилища, вынуждены были искать новые площади расширения на некотором расстоянии.

В отличие от Хунедоары и Решицы, новейший центр черной металлургии Румынии — Галацкий — получил в распоряжение свободную площадь и проект планировки разработанный именно для таких условий. Хотя речь идет об одном комбинате, он состоит все же из нескольких фабрик и заводов, работающих на основе тесного кооперирования. При таком положении вещей было приведено разделение по секторам, причем каждый из них охватывает отличные производственные процессы. Что касается транспорта материалов вне существующей железнодорожной сети, ставится вопрос создания водного сообщения комбината с Дунаем путем создания собственного бассейна вблизи комбината

Арх. Траян Стэнеску — ИЗ ПРАКТИКИ ПЛАНИРОВОЧНОГО ПРОЕКТИРОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ЗОН ГОРОДА БУХАРЕСТА (стр. 36). Территория, предназначенная для предприятий, складских баз и других хозяйственных единиц, организована следующим образом в проекте схемы планировки города Бухареста: 7 крупных промышленных зон, 14 промышленных группировок представляющих собой существующие промышленные комплексы с ценным фондом застройки и несколько изолированных единиц внутри жилой зоны.

Промышленные зоны, создающиеся или развивающиеся смежно с жилыми районами или вне таковых находятся на расстоянии в 5—10 км от центра города. Между промышленными зонами предусмотрены разрывы, избегая таким образом окружение ими города; таким образом обеспечиваются большие возможности для создания обширных зеленых насаждений, а также для возможных расширений.

Отмечается сильная тенденция к сосредотачиванию предприятий в зонах, хорошо согласованных с остальными функциями города. При организации промышленных зон преследовалось осуществление смешанного экономического профиля, т.е. группирование предприятий с преобладающей производственной спецификой параллельно с предприятиями с различной производственной спецификой, для получения, кроме технологического кооперирования, также и известного равновесия в использовании женской и мужской рабочей силы, более выгодных расходов энергетических средств, более удобной транспортировки материалов и.т.п.

Далее, автор излагает ряд вопросов, подлежащих обсуждению, для получения решений в будущем.

Арх. Александр Эне — ПРЕДЗАВОДСКИЕ ПЛОЩАДИ — АРХИТЕКТУРНОГРАДОСТРОИТЕЛЬНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРОМЫШЛЕННЫХ ЗОН (стр. 38). Рассматривая вопрос решения предзаводских площадей в составе промышленных зон, автор уточняет, что для лучшего решения расположения предзаводских площадей, следует иметь ввиду величину промышленных зон, их состав, их расположение по отношению к жилым зонам, наличие объектов обслуживания на линии разграничения жилых и промышленных зон, специфические условия, профиль промышленной зоны, крупность предприятий, функциональную компоновку территории данной зоны и наличие общих потребностей в определенных пунктах.

Арх. Николай Спэтару — ИССЛЕДОВАНИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ ИНСТИТУТА ПО ИССЛЕДОВАНИЮ, ЭКСПЕРИМЕНТИРОВАНИЮ И ПРОЕКТИРОВАНИЮ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ ЦЕЛЛЮЛОЗЫ, БУМАГИ, ИСКУССТВЕННОГО ВОЛОКНА И ОСВОЕНИЯ КАМЫША (стр. 40). В статье представлено несколько промышленных единиц по производству бумаги и целлюлозы в СРР, запроектированных в Институте I.P.C.F.S.

— Арх. Вирджилиу Марион — Целлюлозно-бумажный комбинат в г. Сучава (стр. 44).
— Арх. Игнатие Начев — Целлюлозно-бумажный комбинат в г. Калараш (стр. 46).
— Арх. Лорин Игнэтеску и Виргилиу Марион — Целлюно-промажны й комбинат в г. Браила-Кишкань (стр. 49).
— Арх. Николае Александреску — Целлюлозно-бумажный комбинат в г. Деж (стр. 52).
— Арх. Думитру Бэдулеску — Бумажный завод Палас — Констанца (стр. 54).

РЕЦЕНЗИИ — ЛИТЕРАТУРА

Журнал публикует рецензии на две румынские работы данной специальности: «*Градостроение*» проф. арх. О. Р. Лауриана и «*Городское жилище в 1961—1964 гг.*» арх. И Щербана и В. Арвунеску; обе книги выпущены Техническим Издательством — Бухарест. Публикуются также рецензии по 4-м зарубежным работам: «*Новое строительство в Африке*» арх. Удо Куттерманн (Тюбинген, Издательство Эрнст Васмут); «*Новое строительство в Британском содружестве*» арх. Дж. М. Ридардс (Лондон — The Arhitectural Press); «*Новые города в Англии*» арх. Р. Роснер (Мюнхен — Изд. Георг Д. В. Каллвей); «*Новое жилищное строительство в Финляндии*» арх. Ганс Бекер и Вольфрам Шлотте (Штуттгарт — Изд. Карл Кремер).

ХРОНИКА

Этот отдел содержит вести о деятельности Союза Архитекторов Румынии за июль и август 1965 г., а также списки авторов и работ по архитектуре, которым были п исуждены годовые премии Союза (за 1964 г.), премии за научную деятельность по архитектурно-градостроительным темам и т.п.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY

E 1689

OROSZLÁNOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRES DOKUMENTÁCIÓS SZOLGÁLAT

SOMMAIRE

CONSTRUCTIONS INDUSTRIELLES

Professeur Ladislau Adler, architecte — LES TÂCHES ACTUELLES DE L'ARCHITECTURE INDUSTRIELLE (page 2). Prenant pour point de départ les Directives tracées par le IXe Congrès du parti, le professeur architecte L. Adler expose les tâches actuelles et d'avenir incombant à l'architecture industrielle et visant à élever celle-ci à un niveau qualitativement plus élevé. Ces tâches vont s'accroître au cours du plan quinquennal à la mesure de l'augmentation de 65% prévu pour la production de toute l'industrie et des 144 milliards de lei qui seront alloués à l'industrie. Les projets et les réalisations futures dans le domaine de l'architecture industrielle marqueront une nouvelle étape dans l'essor de celle-ci, effectuant le même bond qualitatif que l'on peut observer en Roumanie sur tout le plan de l'architecture.

En sidérurgie, le principal apport sera celui du Combinat sidérurgique « Gheorghe Gheorghiu-Dej », à Galatzi. Dans l'industrie des constructions de machines, la fabrication des locomotives électriques, des locomotives Diesel, des outillages de haute tension, la production d'éléments d'automation, et particulièrement d'éléments électroniques, les nouveaux types d'équipements téléphoniques, le doublage de la production de camions — tout cela et bien d'autres encore représentent tout autant de fabriques nouvelles dont il faudra élaborer et exécuter les projets dans des conditions optima.

Concerné par cet ensemble de projets, se pose l'important problème de l'aménagement des zones industrielles d'où résultent des avantages évidents d'ordre tehnico-économique et architectural-urbanistique.

Afin d'assurer un confort urbain élevé, on cherche à créer une harmonie entre les zones de l'industrie et celle de l'habitat, à répartir rationnellement les forces de production — ce qui aboutit indubitablement à relever les régions économiquement moins développées et à rétablir l'équilibre entre les régions.

On devra continuer à épargner le terrain arable et à employer les terrains accidentés ou même détériorés. En tant que conséquence naturelle du permanent essor des forces de production, il faut concevoir ces zones industrielles dans le temps et dans l'espace, afin de permettre toute évolution et tout développement ultérieurs.

Vasile Craja, architecte — CONSULTATION AU SUJET DE L'AMÉNAGEMENT DES ZONES INDUSTRIELLES (page 9). Les 19—23 janvier 1965, le Comité d'Etat pour les constructions, l'architecture et l'aménagement et l'Union des Architectes de la R.P.R. ont organisé à Bucarest une consultation dans le but de procéder à un ample échange d'expérience et d'améliorer le travail d'aménagement des zones industrielles ainsi que d'établir les détails respectifs.

12 rapports furent présentés au cours de la consultation dont quelques uns sont exposés dans notre revue. Les rapports ont été suivis par des débats.

Gheorghe Dumitrașcu, architecte — LA ZONE INDUSTRIELLE PALAS — CONSTANTZA (page 13). Dans l'esquisse d'aménagement de la ville de Constantza, l'un des principes directeurs est d'assurer le développement futur des deux zones ayant des caractères différents — la zone d'habitation, orientée vers le Nord, celle de l'industrie, vers le Sud. On a élaboré ainsi « le détail d'aménagement de la zone industrielle de Palas-Constantza », qui a pour mission de systématiser l'une des zones industrielles de la ville, zone où seront implantées à l'avenir la plupart des nouvelles industries de cette ville. On a cherché à grouper dans le détail les industries possédant un caractère commun.

L'absence de sources importantes d'énergie thermique qui puissent permettre l'extension de celle-ci a rendu nécessaire la construction d'une centrale de production simultanée d'énergie électrique, d'une capacité finale de 150 Mw.

Le jeu des constructions élevées, leur alternance, ont pu créer des ensembles réussis même au sein d'une zone industrielle qui, d'ordinaire, est d'un aspect aride et monotone. L'emploi du procédé d'élaboration des projets sur des maquettes a rendu possible l'utilisation de certains objectifs tels des tours de réfrigération, des silos, etc. dont les positions sont favorables du point de vue de la perspective.

Radu Cijevschi, ingénieur, Aristița Rotaru, ingénieur — AMÉNAGEMENT DE LA ZONE INDUSTRIELLE DE JASSY (page 17). La zone industrielle de Jassy est située au Sud-Est de la ville, en bordure de la rivière Bahlui, sa longueur mesurant 4.300 m, et sa largeur maximum, 1650 m; elle est implantée sur un terrain de faible altitude (38 à 42 m).

La solution proposée par l'esquisse d'aménagement prévoit l'agrandissement de la superficie de la zone industrielle par une rectification liniaire de la rivière Bahlui sur une longueur de 2,9 km. Il est proposé dans le projet, de maintenir certaines entreprises existantes, d'interrompre le cours du développement d'autres entreprises, enfin de désaffecter les unes d'entre elles. L'élaboration de l'esquisse a reposé sur plusieurs principes, dont nous citons notamment l'absence d'une intersection entre les réseaux routiers et ferroviaires de circulation, le groupement des entreprises spécialisées et des branches d'industrie, en fonction de leurs caractéristiques technologiques, les réseaux des utilités devant assurer par de brefs raccords toute implantation dans la zone.

En fait d'équipements communs, une polyclinique, d'une capacité annuelle de 180.000 consultations et une cantine restaurant seront construites cette année dans le centre social no. 1 de la zone. Le rapport fait ensuite l'analyse de certains défauts relevés dans l'aménagement de la zone.

Alexandru Costinescu, architecte — OPINIONS EN MARGE DE L'ESQUISSE D'AMÉNAGEMENT DE LA ZONE INDUSTRIELLE DE JASSY (page 20). Le rapporteur fait ressortir les défauts qui ont surgi dans les détails de l'esquisse d'aménagement de la zone industrielle de Jassy ainsi que les difficultés auxquelles on s'est heurté, difficultés engendrées par l'application mécanique de certains principes théoriques aussi bien que par leur inadaptation à la situation sur le terrain.

Le principal défaut consiste dans le fait que la plus importante des voies ferrées desservant la zone, divise celle-ci en deux parties égales sur toute sa longueur, ce qui impose l'implantation, dans la zone, d'entreprises du même type, ayant la même profondeur; cela est difficilement réalisable en pratique, vu la grande diversité des dimensions prévues dans les plans généraux des entreprises industrielles. Cela engendre aussi des pertes de terrains puisque des raccords ferroviaires sont nécessaires.

L'auteur du rapport estime qu'il faut prévoir l'éventualité de plusieurs hypothèses d'implantation et de soumettre des solutions souples, permettant d'adapter l'esquisse aux situations les plus diverses.

Ioan Ciobotaru, ingénieur — CONSIDÉRATIONS CONCERNANT PLUSIEURS ASPECTS DE L'ÉLABORATION DES PROJETS DES ZONES INDUSTRIELLES (page 24). Le rapport concrétise plusieurs conclusions et opinions utiles aux projets futurs ou en cours d'exécution pour l'aménagement des villes et des villages de notre pays.

Il faut qu'il y ait entre l'ampleur des villes et celle des zones industrielles — qui font partie intégralement et organiquement de la ville, indépendamment de leur emplacement — une certaine proportionnalité déterminée par le mode d'organisation, l'équipement technique et le fonctionnement rationnel de la ville.

L'existence d'une seule zone industrielle, à partir d'une certaine grandeur de la ville, devient un élément qui freine, allant même jusqu'à être nocif pour l'organisation rationnelle de la ville, en déterminant une multiplication des zones de travail qui attirent en diverses directions la main d'œuvre des zones d'habitation.

L'élaboration des projets de grandes zones industrielles qui ne sont pas en corrélation avec les dimensions de la ville oblige à concevoir le tracé du trafic de la ville de façon à desservir normalement les forces de travail de la zone. Il s'avère cependant que, vu l'effort des investissements et par la suite celui d'une exploitation normale, ce tracé de la voirie est peu payant. La solution des problèmes de la voirie ne doit pas être seulement comprise sous l'aspect d'élaboration des projets de rues ou de routes. Elle suppose un réseau d'arteres — grandes voies, rues, routes, etc. — formant un organisme complexe, capable d'assurer un lien organique entre les différentes fonctions de la ville. C'est en regard de ces considérations que l'auteur commente comment furent résolus certains problèmes de circulation dans plusieurs de nos grandes villes, en donnant à l'appui, à ce sujet, des exemples positifs et négatifs.

Un autre problème qui exige qu'on lui accorde une attention soutenue est celui de la division en secteurs des zones industrielles. Là, l'essentiel est de savoir si la division en secteurs est une nécessité objective, possible, rationnelle, économique.

La réalisation des zones industrielles en fonction des étapes de construction constitue de même un facteur qui peut et qui doit influencer les solutions d'aménagement de terrain affecté aux entreprises industrielles.

Tiberiu Nits, architecte — ASPECTS DE L'ÉLABORATION DES PROJETS DES ZONES INDUSTRIELLES DE LA RÉGION DE CLUJ (page 26). Dans la région de Cluj, on a pris à l'étude les zones industrielles des villes de Dej, Cluj et Turda. L'importance de la zone a été établie par rapport au centre ou aux centres peuplés proche, du territoire en question.

On a cherché, à cette occasion, à développer aussi des zones accusant un certain retard, telles celles d'Aiud, de Cîmpeni et de Năsăud. La création de certaines industries d'usinage hausserait le niveau économique des zones mentionnées tandis qu'en y construisant des réseaux routiers afférents, on pourrait tout à la fois réaliser la mise en valeur d'objectifs d'intérêt touristique (les Monts Apuseni et le Monts Rodna, par exemple).

La réalisation de ces projets sera décidée sur la base de calculs d'ordre économique, un maximum d'éfficience devant être assurée aux investissements.

Zoe Constantinescu-Popovici, architecte — LES ZONES INDUSTRIELLES DES VILLES RIVERAINES — (page 29). Le rapport pose de difficiles problèmes, soulevés par l'aménagement des zones situées à proximité des eaux: les basses plates-formes des rives de l'eau présentent—outre d'importants avantages de facilités de communication et la possibilité d'une grande consommation d'eau — le désavantage d'être limitées d'un côté par la falaise de la ville et par les voies ferrées, de l'autre par le bord de l'eau. Les voies ferrées sont toujours plus nombreuses dans les zones portuaires car elles doivent y alimenter les quais; elles s'y accroissent sans cesse. D'un autre côté, l'eau elle-même a ses propres problèmes.

Les systèmes de défense contre les inondations, la possibilité de travailler sur des quais où le niveau des eaux présente de grosses différences, ce sont là quelques uns des difficiles problèmes à résoudre dont on doit tenir compte pour l'élaboration des études d'aménagement des zones industrielles emplacées sur les bords du Danube.

La navigation internationale impose aux architectes d'accorder leur attention au traitement plastique des façades frontales des usines qui sont orientées vers le fleuve, aux masses des constructions élancées emplacées parmi les grues de sur les hauteurs des quais, puisque ce sont les premieres bâtisses que l'on aperçoit des navires.

Le problème de l'aménagement des villes riveraines exige, plus que tout autre, de prévoir une coordination sur le plan régional de l'activité de ces villes et, même actuellement, d'orienter cette activité au long du fleuve ou au long des côtes maritimes.

Ion Găleşeanu . architecte—LE COMPLEXE INDUSTRIEL DE LA ZONE INDUSTRIELLE MILITARI—BUCUREŞTI (page 30). Le ministère de l'Industrie des Constructions a construit un grand ensemble industriel qui comprend plusieurs unités produisant des matériaux de construction et de finition (armatures métalliques, baignoires et radiateurs, appareils sanitaires, plaques de céramique, béton cellulaire autoclavisé); la zone industrielle Militari est située à l'Ouest de la capitale. A l'intersection de deux grandes voies nouvelles de circulations se trouve la place préusinale de l'ensemble, flanquée du pavillon de l'administration centrale, de la cantine-restaurant et de l'exposition des produits des usines. Sur le côté Nord-Sud de l'esplanade se trouve les équipements destinés aux ouvriers (magasins, bureau de poste, polyclinique) tandis que l'autre côté de l'esplanade abrite les pavillons du centre scolaire qui preparera les futurs cadres d'ouvriers et de techniciens nécessaires aux industries du quartier.

On a tenu compte, lors de l'implantation des industries, de grouper les entreprises dont le profil est sensiblement le même, afin de réaliser une coopération efficace pour l'approvisionnement en matières premières et pour l'expédition des produits finis.

Le réseau routier a été projeté de manière à permettre que le transport des matières premières et des produits finis se fasse sur des routes situées derrière les usines, évitant ainsi les encombrements du trafic sur les grandes voies de circulation. Les constructions sont des halles monobloc qui comprennent toutes les sections de fabrication et les annexes industrielles, ainsi que les dépôts de matières premières et les produits finis.

Z. Solomon, architecte — LES ZONES INDUSTRIELLES DE LA MÉTALLURGIE (page 33). Dans le domaine de la sidérurgie, l'entreprise respective se confond le plus souvent avec la zone même, grâce surtout aux vastes superficies exigées par cette industrie, superficies s'étalant sur des terrains dont les dimensions dépassent celles des grandes zones industrielles.

Le rapport fait l'analyse du mode d'aménagement des zones industrielles sidérurgiques de Hunedoara et de Reşiţa où l'on a cherché, tout en apportant une solution á la réalisation de la production en continuel accroissement, à améliorer la situation existante, notamment à dégager, pour commencer, autant que possible, l'interpénétration des zones d'habitation de celles de la production. Il y a quelques années, l'on a eu recours à la solution des « satellites ». L'industrie aussi bien que l'habitat se sont vus obligés de chercher à se caser dans de nouveaux espaces, à une certaine distance de là.

Contrairement aux centres sidérurgiques de Hunedoara et de Reşiţa, le plus nouveau d'entre eux — à savoir celui de Galatzi — a disposé d'un terrain vierge et d'une projet d'aménagement conçu dès le début dans ce sens. Bien qu'il ne s'agisse que d'un seul combinat, ce dernier est cependant constitué par la réunion de plusieurs fabriques et usines qui travaillent en une très étroite coopération. Vu cette situation, l'on a effectué une division en secteurs, chacun d'entre eux comprenant des processus différents de fabrication. Pour ce qui regarde le transport des matériaux, outre le réseau de voies ferrées existantes, le problème se pose de créer une liaison entre le combinat et les eaux du Danube en réalisant à proximité du premier un bassin qui lui soit propre.

Traian Stănescu, architecte — SUR L'ÉLABORATION DES PROJETS D'AMÉNAGEMENT DES ZONES INDUSTRIELLES DE LA VILLE DE BUCAREST (page 36). Le territoire destiné aux industries, aux bases de dépôts et à d'autres unités économiques a été déterminé comme suit dans le projet de l'esquisse d'aménagement de la ville de Bucarest: 7 grandes zones industrielles, 14 groupements industriels, représentant les ensembles industriels existants et possédant un fonds précieux de constructions ainsi que quelques unités isolées à l'intérieur de la zone d'habitation.

Les zones industrielles que l'on fonde ou qui se développent à proximité ou exterieurement aux zones d habitation seront emplacées à environ 5 à 10 km. du centre de la ville. On prévoit que les zones industrielles doivent être espacées entre elles; l'on évite ainsi l'encerclement de la ville tout en permettant la création de vastes espaces verts, plantés d'abondance, et aussi d'éventuelles extensions d'industries.

Il y a une forte tendance à concentrer les industries dans des zones bien coordonnées aux fonctions de la ville. On a cherché pour l'organisation des zones industrielles, à réaliser un profil d'économie mixte, c'est-à-dire à grouper plusieurs industries dont le caractère de la production prédominerait avec d'autres entreprises, dont le caractère de la production différerait, afin d'obtenir — outre une coopération d'ordre technologique et un équilibre dans l'emploi de la main d'œuvre féminine et masculine — des consommations d'utilité, des équipements techniques ainsi que des transports de matériaux qui soient légers et partant, bien plus avantageux.

L'auteur du rapport énonce par la suite toute une série de problèmes qui doivent être soumis à des débats, afin d'aboutir à l'avenir à de judicieuses solutions.

Alexandru Ene, architecte — LES PLACES PRÉ-USINALES, ÉLÉMENTS D'ARCHITECTURE ET D'URBANISME DES ZONES INDUSTRIELLES (page 38). En faisant l'analyse de la solution apportée jusqu'ici au problème des places pré-usinales, situées dans les zones industrielles, l'auteur précise que pour trouver une meilleure solution à l'emplacement des dites places, il faut tenir compte des dimensions des zones industrielles, de leur contingence, de leur situation par rapport aux zones d'habitation, de l'existence de certains équipements situés sur les points de contact entre les zones industrielles et d'habitation, de leurs traits spécifiques, du profil de la zone industrielle ainsi que de l'ampleur des entreprises, de la division fonctionnelle en secteurs du territoire de la zone et de l'existence de certaines nécessités communes à des points donnés.

Nicolae Spătaru, architecte — ÉTUDES ET RÉALISATIONS DE L'INSTITUT D'ÉTUDES, D'EXPÉRIMENTATIONS ET D'ÉLABORATION DE PROJETS POUR L'INDUSTRIE DE LA CELLULOSE, DU PAPIER, DES FIBRES ARTIFICIELLES ET DE LA VALORISATION DU JONC (page 40). Sont présentées dans l'article plusieurs industries de papier et de cellulose de notre pays dont les projets ont été préparés par cet institut:

— Virgiliu Marian, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Suceava (page 44).
— Ignate Nacev, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Călăraşi (page 46).
— Lorin Ignătescu et Virgiliu Marian, architectes — Le complexe industriel à Brăila — Chişcani (page 49).
— Dumitru Bădulescu, architecte — La Fabrique de cellulose et de papier, à Palas-Constanţa (page 54).
— Nicolae Alexandrescu, architecte — Le Combinat de cellulose et de papier, à Dej (page 52).

BIBLIOGRAPHIE

La revue présente deux ouvrages roumains d'architecture: « *L'Urbanisme* » par le professeur O. R. Laurian, architecte, et « *La Maison Urbaine en Roumanie* (1961—1964), par I. Şerban et V. Arvunescu, architectes. Sont présentés ensuite des ouvrages d'architecture parus à l'étranger: « *Neues Bauen in Afrika* » par Udo Kultermann (Tübingen, Ernst Wassmuth Verlag), « *New Buildings in the Commonwealth*, par J. M. Richards (London, The Architectural Press), « *Neue Städte in England* », par R. Rosner (München, Callwey Verlag), « *Neuer Wohnbau in Finnland* », par H. J. Becker et Wolfram Schlote (Stuttgart, Krämer Verlag.

CHRONIQUE

La rubrique donne des nouvelles de l'activité de l'Union des Architectes de la République Socialiste Roumaine en juillet et août derniers, ainsi que les listes des prix accordés par l'Union en 1964 pour les ouvrages d'architecture, urbanisme, ainsi que pour l'activité scientifique et de recherche des architectes.

INHALT

INDUSTRIEBAUTEN

Prof. Arch. Ladislau Adler — AKTUELLE AUFGABEN DER INDUSTRIEARCHITEKTUR (Seite 2). Von den Richtlinien des IX. Parteikongresses ausgehend, legt Prof. Arch. L.Adler die mit einer Hebung der Industriearchitektur auf eine qualitativ höhere Stufe verbundenen gegenwärtigen und künftigen Aufgaben dar. Diese Aufgaben werden im Laufe des Fünfjahrplanes entsprechend der für die gesamte Industrie vorgesehenen Produktionssteigerung von 65% und den 144 Milliarden Lei, die in der Industrie angelegt werden sollen, wachsen. In Hinkunft werden die Planungen und Verwirklichungen der Industriearchitektur — entsprechend dem qualitativen Sprung, der sich in Rumänien auf dem gesamten Gebiete der Architektur geltend macht — eine neue Etappe in deren Entwicklung kennzeichnen.

Auf dem Gebiete der Metallindustrie wird das Metallindustrie-Kombinat „Gheorghe Gheorghiu-Dej" in Galaţi den bedeutendsten Beitrag leisten. Im Maschinenbau erfordern die Erzeugung von elektrischen Lokomotiven, von Diesel-Lokomotiven, die Erzeugung von Hochspannungs-Apparaturen, die Produktion von Elementen der Automatisierung, vor allem der elektronischen Elemente, von neuen Typen der telephonischen Ausrüstung und die Verdoppelung der Erzeugung von Lastkraftwagen sowie sehr vieles Andere ebensoviele neue Fabriken und Werke, die bestmöglich geplant und errichtet werden müssen.

Damit in Verbindung stellt sich das wichtige Problem der industriellen Raumplanung, aus der sich offenkundige Vorteile sowohl technischer und wirtschaftlicher als auch architektonischer und städtebaulicher Natur ergeben.

Zwecks Erzielung eines gesteigerten städtischen Komforts gehen die Bestrebungen dahin, die Industriezonen mit den Wohngebieten in Übereinstimmung zu bringen und die Produktivkräfte zweckmässig zu verteilen, was unmittelbar zur Hebung der in wirtschaftlicher Hinsicht weniger entwickelten Gebiete und zur Herstellung eines Gleichgewichts zwischen den versichiedenen Gebieten führt.

Eine Fortsetzung der Aktion zur Einsparung von Ackerboden und zur Verwertung unebenen und auch degradierten Terrains erweist sich als notwendig. Als natürliche Folge der ständigen Weiterentwicklung der Produktivkräfte ist es erforderlich, diese Industriezonen zeitlich und räumlich elastisch zu planen, um jede künftige Evolution und Ausweitung zu ermöglichen.

Arch. Vasile Craja — ZUSAMMENKUNFT ZWECKS MEINUNGSAUSTAUSCH ÜBER INDUSTRIELLE RAUMPLANUNG (Seite 9). In der Zeit von 19, bis zum 23. Januar l.J. veranstaltete der Staatsausschuss für Bauwesen, Architektur und Städtebau gemeinsam mit dem Architektenverband der Sozialistischen Republik Rumänien in Bukarest eine Zusammenkunft zwecks umfassenden Erfahrungsaustausches und Verbesserung des Schaffens auf dem Gebiete der industriellen Raumplanung und der Ausarbeitung der betreffenden Detailpläne.

Im Rahmen der Zusammenkunft wurden 12 Fachreferate präsentiert, von denen einige in der Zeitschrift wiedergegeben sind. Auf die Darbietung der Referate folgten Diskussionen.

Arch. Gheorghe Dumitraşcu — DIE INDUSTRIEZONE PALAS-CONSTANŢA (Seite 13). Ein Leitprinzip im General bebauungsplan der Stadt Constanţa bildet die Sicherstellung der künftigen Entwicklung der zwei in bezug auf ihren Charakter verschiedenen Zonen — des Wohngebiets im Norden und der Industriezone im Süden. So wurde der „Detailplan der Industriezone Palas-Constanţa" ausgearbeitet, der die Planung eines der Industrieviertel der Stadt festlegt und späterhin die Mehrzahl ihrer Industrieanlagen umfassen wird. Im Detailplan wurde angestrebt, alle Industrieanlagen gemeinsamen Charakters miteniander in einer Gruppe zu vereinigen.

Der Mangel an bedeutenderen Wärmekraftquellen, die eine Erweiterung gestatten würden, machte die Errichtung einer elektrischen Fernheizzentrale mit einer Vollkapazität von 150 Mw erforderlich.

Das Formenspiel und der Wechsel der hohen Bauten ergaben gelungene Ensembles sogar in einer Industriezone, die gewöhnlich einen trockenen und monotonen Anblick bietet. Die Anwendung der Modellprojektierung ermöglichte es, Kühltürmen, Silos usw. eine im Hinblick auf das Gesamtbild günstige Lage zu geben.

Ing. Radu Cijevschi, Ing. Aristiţa Rotaru — DIE PLANUNG DER INDUSTRIEZONE IAŞI (Seite 17). Die Industriezone Iaşi ist südöstlich der Stadt, im Uferwald des Bahlui gelegen. Ihre Länge beträgt 4300 m, die grösste Breite 1650 m, die Höhe ihres Geländes über dem Meeresspiegel bloss 38. . .42 m.

Die durch den Generalbebauungsplan vorgeschlagene Lösung sieht eine Vergrösserung der Fläche der Industriezone durch eine Rektifikation des Bahlui-Flusses auf eine Länge von 2,9 km vor. Der Entwurf enthält den Vorschlag, dass einige der vorhandenen Unternehmungen beibehalten, andere nicht weiterentwickelt und weitere stillgelegt würden. Der Ausarbeitung des Plans lagen mehrere Prinzipe zugrunde, darunter: die Vermeidung von Kreuzungspunkten zwischen dem Strassenverkehrsnetz und dem der Eisenbahn; die gruppenweise Zusammenfassung von Unternehmungen nach industriellen Fachgebieten und Zweigen, nach Massgabe der technologischen Merkmale; die Sicherstellung aller im Plan vorgesehenen Anlagen durch kurze Anschlüsse an die gemeinnützigen Versorgungsnetze. Der Bericht untersucht desweiteren einige Planungsmängel der Zone

Arch. Alexandru Costinescu — EINIGE BETRACHTUNGEN MIT BEZUG AUF DEN GENERALPLAN DER INDUSTRIE ZONE IAŞI (Seite 20). Der Referent hebt die Mängel und Schwierigkeiten hervor, die sich bei der Detailbearbeitung des Generalplanes der Industriezone Iaşi ergaben und die sowohl auf die mechanische Anwendung theoretischer Grundsätze zurückzuführen sind als auch darauf, dass diese nicht den örtlichen Bedingungen angepasst wurden.

Der Hauptmangel besteht darin, dass die die Zone bedienende Haupteisenbahnlinie dieselbe ihrer ganzen Länge nach in zwei gleiche Teile teilt. Daraus ergibt sich die Notwendigkeit, in der Zone Industrieanlagen gleichen Typs und gleicher Tiefe anzuordnen, was angesichts der grossen Verschiedenheit der Dimensionen, die die Generalpläne der Industrieanlagen aufweisen, in der Praxis schwer durchführbar ist. Gleichzeitig entstehen Bodenverluste durch die notwendigen Eisenbahnanschlüsse.

Der Verfasser des Referats hält es für notwendig, dass die Möglichkeit mehrerer Standortsannahmen vorgesehen wird und elastische Lösungen zum Vorschlag kommen, die es gestatten sollen, den Generalplan den verschiedensten Bedingungen anzupassen.

Ing. Ioan Ciobotaru — BETRACHTUNGEN BEZÜGLICH EINIGER ASPEKTE DER PLANUNG VON INDUSTRIE ZONEN (Seite 24). Der Referent bringt einige Schlüsse und Ansichten zum Ausdruck, die für die künftige und in Ausführung begriffene Planung der Städte und Dörfer unseres Landes von Nutzen sein können.

Zwischen der Grösse der Städte und jener der Industriezonen, die einen integrierenden und organischen Bestandteil derselben bilden, muss — unabhängig von der Lage — ein gewisses Verhältnis bestehen, das der organischen Anlage der Stadt sowie ihrer technischen Ausrüstung und zweckmässigen Funktionsweise entspringt.

Das Vorhandensein einer einzigen Industriezone wird — von einer bestimmten Grösse der Stadt an — zu einem hemmenden, ja sogar negativen Element für die zweckmässige Organisation der Stadt und zieht eine Vermehrung der Arbeitszonen nach sich, um die Arbeitskräfte aus den Wohngebieten in verschiedene Richtungen zu lenken.

Die Planung grosser, nicht mit der Grösse der Stadt in Übereinstimmung gebrachter Industriezonen führt zur Notwendigkeit, die Verkehrsmöglichkeiten der Stadt so zu bemessen, dass sie den normalen Bedürfnissen der von der Industrie zone benötigten Arbeitskräfte entsprechen. Als Investitionsaufwand und nachher im normalen Betrieb erweist sich aber diese Bemessung als unwirtschaftlich. Die Lösung der Verkehrsprobleme darf nicht bloss im Sinne der Planung einer Anzahl von Strassen oder Chausseen verstanden werden.

Ein anderes Problem, das eine aufmerksamere Untersuchung erfordert, betrifft die Unterteilung der Industriezonen. In dieser Hinsicht ist es vorallem wichtig, zu wissen, ob die Unterteilung eine objektive, mögliche, zweckmässige und wirtschaftliche Notwendigkeit darstellt.

Die Sehaffung der Industriezonen unter Berücksichtigung der Bauetappen stellt gleichfalls einen Faktor dar, der die Lösungen bei der räumlichen Organisation der für die Industrieanlagen bestimmten Terrains beeinflussen kann und muss.

Arch. Tiberiu Nits — ASPEKTE DER INDUSTRIEZONENPLANUNG IN DER REGION CLUJ (Seite 26). In der Region Cluj wurde die Planung der Industriezonen der Städte Dej, Cluj und Turda in Angriff genommen. Die Bedeutung der Zone wurde im Verhältnis zum Bevölkerungszentrum oder zu den Bevölkerungszentren in der Nachbarschaft des betreffenden Territoriums festgestellt.

Bei dieser Gelegenheit wurde die Hebung zurückgebliebener Zonen wie Aiud, Cîmpeni und Năsăud angestrebt. Die Errichtung von verarbeitenden Industriebetrieben würde das wirtschaftliche Niveau der betreffenden Zonen heben, und durch den Bau der zugehörigen Strassenverkehrsnetze könnte gleichzeitig auch die Nutzbarmachnung von touristisch Interessanten Punkten (Transsilvanisches Erzgebirge, Rodna-Berge) bewerkstelligt werden.

Diese Vorhaben sollen auf Grund von Rentabilitätsberechnungen beschlossen werden, um den Investitionen den grösstmöglichen Wirkungsgrad zu sichern.

Arch. Zoe Constantinescu-Popovici — DIE INDUSTRIEZONEN DER AN GEWÄSSERN LIEGENDEN STÄDTE (Seite 29). Das Referat hebt die schweren Probleme hervor, die die Planung der an Gewässern gelegenen Zonen stellt: die tief, am Rande des Wassers liegenden Bodenflächen bieten — neben den grossen Vorteilen der leichten Verbindungen und der Möglichkeit grossen Wasserverbrauchs — den Nachteil, einerseits vom Steilrande der Stadt und andrerseits vom Ufer selbst begrenzt zu sein. Die Eisenbahnlinien sind immer zahlreicher in den Hafenzonen, wo sie die Kais versorgen müssen; ihre Anzahl ist ständig im Wachsen. Andrerseits ergeben sich im Zusammenhang mit dem Wasser besondere Probleme.

Die Schutzsysteme gegen Überschwemmungen und die Schaffung der Möglichkeit, auf den Kais bei grossen Differenzen des Wasserstands arbeiten zu können, stellen einige der schwer zu lösenden spezifischen Probleme dar, denen man bei den Planungsarbeiten für die Industriezonen am Donauufer Rechnung tragen muss.

Der internationale Schiffahrtsverkehr stellt für die Architekten einen zwingenden Grund dar, der Gestaltung der gegen das Wasser zu gerichteten Fabriksfassaden und Baumassen besondere Beachtung zu schenken, da diese zwischen den Kränen auf den höherliegenden Kais in Erscheinung treten und als erste von den Schiffen aus zu sehen sind.

Das Problem der Regulierung von am Wasser liegenden Städten erfordert mehr als jedes andere eine im Rahmen der Gebietsplanung vorzusehende Koordination der Tätigkeit dieser Städte und gegenwärtig sogar eine Lenkung dieser Aspekte längs eines Flusslaufes oder längs der Meeresküsten.

Arch. Ion Găleşeanu — DER INDUSTRIEKOMPLEX DER MILITARI-ZONE — BUKAREST (Seite 30). Das Ministerium für Bauindustrie hat einen grossen Industriekomplex errichtet, der einige Einheiten für die Erzeugung von Baustoffen und Ausbaumaterialien (Metallarmaturen, Wannen und Heizkörper, sanitärtechnische Objekte, Keramikplatten, autoklavbehandelten Porenbeton) umfasst: die im Westen der Hauptstadt gelegene Industriezone Militari. Am Kreuzungspunkte zweier neuer Verkehrslinien liegt der Vorplatz des Komplexes, umgeben vom Hauptverwaltungsgebäude, dem Restaurant mit Kantine und dem Ausstellungsbau für die Erzeugnisse der Einheiten. Die Nord-Süd-Esplanade wird auf einer Seite von Einrichtungen für die Versorgung der Arbeiter (Geschäftsläden, Postamt, Poliklinik) flankiert und auf der andern von den Gebäuden des Schulzentrums, das den künftigen Arbeiter-und Technikernachwuchs ausbilden wird, den die Industrieeinheiten des Viertels benötigen.

Bei der Standortwahl der Industrieanlagen wurde darauf gesehen, Unternehmungen ähnlicher Art miteinander zu gruppieren, um eine wirkungsvolle Zusammenarbeit bei der Versorgung mit Rohstoffen und beim Versand der fertigen Erzeugnisse zu erzielen.

Das Strassenverkehrsnetz wurde so geplant, dass es die Möglichkeit bieten soll, den Transport der Rohstoffe und der fertigen Erzeugnisse auf Wegen zu bewerkstelligen, die hinter den Produktionseinheiten liegen, um den Verkehr schwerer Transporte auf den Hauptverkehrslinien zu vermeiden. Die Gebäude sind Kompaktbauten, die alle industriellen Erzeugungsabteilungen und Nebenanlagen sowie die Lagerräume für Rohstoffe und Fertigwaren umfassen.

Arch. Z. Solomon — INDUSTRIEZONEN DER METALLINDUSTRIE (Seite 33). In der Stahlindustrie ist die Industrieanlage in den meisten Fällen mit der Zone identisch, was sich vorallem aus dem grossen Flächenbedarf dieser Industrie erklärt. Es werden Flächen benötigt, die jene der grossen Industriezonen an Ausmass übertreffen.

Das Referat untersucht die Art, in der die Stahlindustriezonen Hunedoara und Reşiţa geplant wurden, wo das Bestreben dahin ging, parallel mit der Sicherstellung der in ständigem Ansteigen begriffenen Produktion, eine Verbesserung der bestehenden Situation zu erzielen und zwar vorallem soweit wie möglich eine Trennung der einander durchdringenden Wohn- und Industriezonen. In füheren Jahren nahm man Zuflucht zur „Satelliten"-Lösung. Sowohl die Industrie als auch das Wohngebiet war genötigt, neuen Entwicklungsraum in einer gewissen Entfernung zu suchen.

Arch. Traian Stănescu — AUS DER PLANUNGPRAXIS DER BUKARESTER INDUSTRIEZONEN (Seite 36). Das für die Industrien, Lagerhäuser und andere Wirtschaftseinheiten bestimmte Territorium wurde im Entwurf für den Generalbebauungsplan der Stadt Bukarest so aufgeteilt, dass es Folgendes umfasst: 7 grosse Industriezonen, 14 Industrieensembles, die existierende Komplexe mit wertvollem Bestand an Bauten darstellen, sowie einige alleinstehende Einheiten innerhalb des Wohngebiets.

Die Industriezonen, die neu geschaffen werden oder sich mehr oder weniger an Wohngebiete angenähert entwickeln, bleiben in einer Entfernung von 5. . .10 km vom Stadtzentrum. Zwischen den Industriezonen sind Abstände vorgesehen. Auf diese Weise wird eine Einkreisung der Stadt vermieden und ergeben sich grosse Möglichkeiten für die Schaffung ausgedehnter Grünflächen sowie für eventuelle Erweiterungen.

Es besteht eine starke Tendenz zur Konzentrierung der Industrien in Zonen, die mit den übrigen Funktionen der Stadt gut in Übereinstimmung gebracht sind. Bei der Planung der Industriezonen wurde die Schaffung eines wirtschaftlichen Mischcharakters angestrebt, das heisst die parallele Anordnung von Unternehmungen, bei denen eine bestimmte Erzeugung vorherrscht, und solchen mit verschiedenartiger Produktion, um ausser technologischer Zusammenarbeit auch ein Gleichgewicht sowohl in der Verwendung von weiblicher im Vergleich zu jener von männlicher Arbeitskraft zu erzielen als auch leichteren und viel vorteilhafteren Gebrauch der gemeinnützigen Einrichtungen und technischen Ausrüstungen sowie der Transportmittel für Rohstoffe.

Arch. Alexandru Ene — DIE VORPLÄTZE DER FABRIKSANLAGEN — ARCHITEKTONISCHE UND STÄDTEBAULICHE ELEMENTE DER INDUSTRIEZONEN (Seite 38). Der Autor untersucht die bisher geübte Art, das Problem der Fabriksvorplätze im Rahmen der Industriezonen zu lösen, und bemerkt, dass es für eine bessere Anordnung der Fabriksvorplätze notwendig sei, sowohl die Grösse der Industriezonen, ihre äusseren Verbindungen, ihre Lage gegenüber den Wohngebieten, den Bestand von Folgeeinrichtungen auf der Berührungslinie der Wohngebiete und Industriezonen sowie den spezifischen Charakter und das Wirtschaftsprofil in Betracht zu ziehen als auch die Grösse der Unternehmungen, die funktionelle Unterteilung des Zonenterritoriums und die in einigen Punkten bestehenden gemeinsamen Bedürfnisse.

Arch. Nicolae Spătaru — STUDIENARBEITEN UND BAUTEN DES INSTITUTS FÜR STUDIEN, VERSUCHE UND ENTWURF FÜR DIE ZELLULOSE-, PAPIER-, KUNSTFASERN- UND SCHILFVERWERTUNGSINDUSTRIE (Seite 40). Der Artikel beschreibt einige im Rahmen des Instituts für Studien, Versuche und Entwurf für die Zellulose-, Papier-, Kunstfasern- und Schilfverwertungsindustrie (I.P.C.F.S.) entworfene Einheiten der Papier- und Zelluloseindustrie unseres Landes:

— Arch. Virgiliu Marion — Zellulose- und Papierkombinat in Suceava (Seite 44);
— Arch. Ignatie Nacev — Zellulose- und Papierkombinat in Călăraşi (Seite 46);
— Arch. Lorin Ignătescu und Virgiliu Marion — Kombinat für die Erzeugung von Zellulose und Papier aus Schilf Brăila — Chişcani (Seite 49);
— Arch. Nicolae Alexandrescu — Zellulose- und Papierkombinat in Dej (Seite 52),
— Arch. Dumitru Bădulescu — Papierfabrik in Palas — Constanţa (Seite 54).

REZENSIONEN — BIBLIOGRAPHIE

Die Zeitschrift veröffentlicht Rezensionen über zwei rumänische Fachbücher: „*Urbanismul*" („Der Städtebau") von Prof. Arch. O. R. Laurian und „*Locuinţa urbană*" („Städtischer Wohnbau, 1961—1964") von Arch. I. Şerban und Arch. V. Arvunescu, beide vom Technischen Verlag Bukarest herausgegeben, sowie über vier im Ausland erschienene Bücher: „*Neues Bauen in Afrika* » von Arch. Udo Kultermann, in Tübingen vom Ernst Wassmuth Verlag herausgegeben; „*New buildings in the Commonwealth*" („Neue Bauten im Commonwealth") von Arch. J. M. Richards, herausgegeben von The Architectural Press, London; „*Neue Städte in England*" von Arch. R. Rosner, im Verlag Georg D. W. Callwey, München, erschienen; „*Neuer Wohnbau in Finnland*" von Hans-J. Becker und Wolfram Schlote, herausgegeben vom Karl Krämer Verlag, Stuttgart.

CHRONIK

Diese Rubrik enthält Mitteilungen aus der Tätigkeit des rumänischen Architektenverbandes in den Monaten Juli und August d.J. sowie die Listen mit den Namen der Autoren und Werke der Architektur, denen die Jahrespreise (1964) des Verbandes, die Preise für städtebauliche Entwürfe, die Preise für wissenschaftliche Tätigkeit auf dem Gebiete der Architektur und des Städtebaus usw. zuerkannt wurden.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS CENTRUM

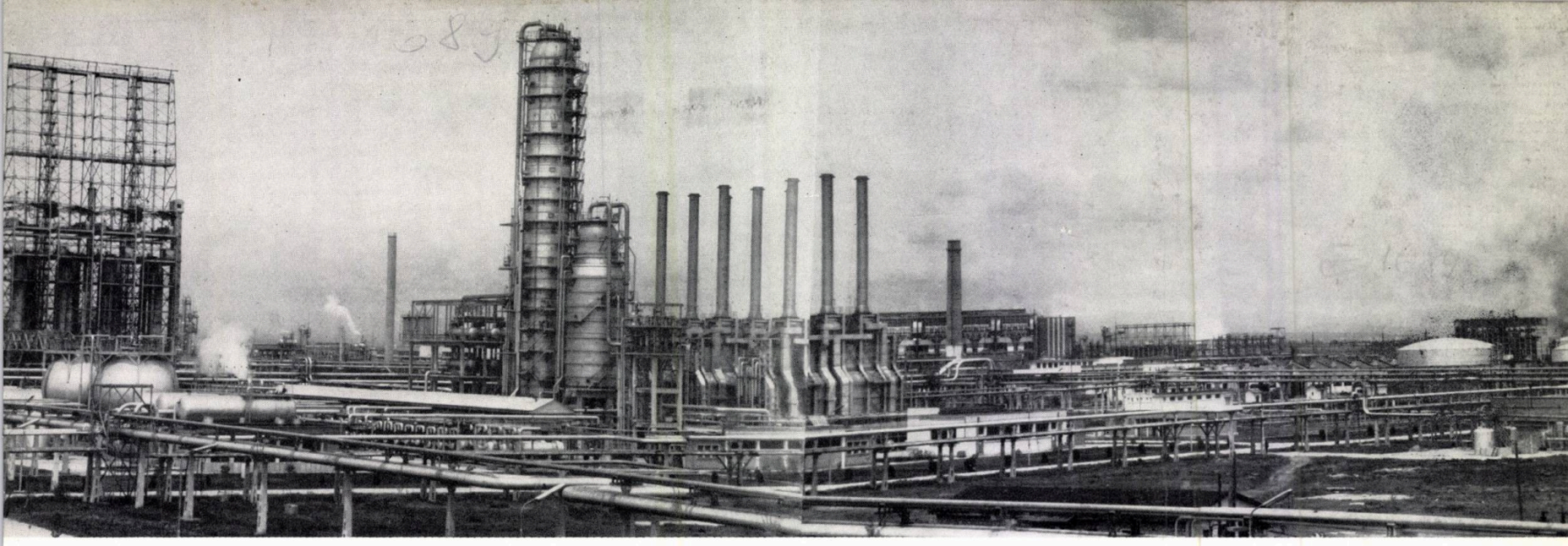

Complexul petrochimic de la Brazi

în același timp un prilej unic de afirmare, o ocazie deosebită de manifestare a spiritului creator, a însușirilor, a științei și talentului concretizat în lucrări ce vor grăi peste zeci de ani. Cum vor grăi însă, aceasta depinde exclusiv de noi și tocmai aceasta constituie — după părerea mea — *saltul calitativ* pe care arhitectura industrială și în special estetica ei, frumosul la locul de muncă, trebuie să-l manifeste în cincinalul viitor.

Ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a arhitecturii industriale interesează toate elementele ei, începînd cu amplasarea (fie în cadrul zonelor industriale, fie independentă) și planul general și terminînd cu rezolvările plastice, exterioare și interioare, ale clădirii ca și cu modul de soluționare a confortului la locul de muncă. Dacă am avut în trecut foarte multe proiecte deosebit de bune și multe realizări merituoase, totuși au fost cazuri cînd valoarea arhitecturală a lucrărilor realizate nu era la înălțimea cerută, cazuri cînd clădirile industriale nu egalau în concepție, aspect și finisaj utilajele industriale moderne pe care le adăposteau. Urmează ca în viitor proiectele și realizările din domeniul arhitecturii industriale — prin saltul calitativ de care vorbeam mai înainte — să marcheze o nouă etapă în dezvoltarea arhitecturii industriale, răspunzînd cu realizări sarcinii trasate nouă de însuși secretarul general al Partidului Comunist Român în ce privește «îmbunătățirea arhitecturii construcțiilor industriale». Numai astfel arhitectura noastră industrială se va putea afirma pe plan mondial, egalînd prin aceasta importanța investițiilor și elanul creator al proiectanților antrenați în realizarea marilor ansambluri industriale ce le vom avea de construit în viitor. Căci într-adevăr, așa cum rezultă din documentele de partid, din dezbaterile conferințelor organelor de partid regionale și orășenești, din discuțiile la cel de al IX-lea Congres, în absolut toate ramurile industriale se prevăd noi și mari realizări.

În domeniul siderurgiei, contribuția principală o va aduce Combinatul siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » din Galați, investițiile alocate pentru acesta reprezentînd cca. 70% din volumul total destinat siderurgiei. Acest combinat va produce mai mult ca întreaga noastră producție actuală. În industria constructoare de mașini, fabricarea locomotivelor electrice, a locomotivelor Diesel, fabricarea aparatajelor de înaltă tensiune, producția de elemente de automatizare, în special a celor electronice, de noi tipuri de echipamente telefonice, dublarea producției de autocamioane și foarte multe altele reprezintă tot atît de multe noi fabrici și uzine sau dezvoltări de ansambluri industriale existente, ce vor trebui proiectate și realizate în condiții optime. În domeniul chimiei, valorificarea complexă a resurselor naturale, chimizarea gazului metan și a produselor petrolifere, noile materiale plastice și rășini sintetice, lărgirea sortimentelor în producția farmaceutică vor duce la sporirea globală a producției chimice de 2,3 ori față de 1965, spor ce se va traduce printr-un volum echivalent de construcții ale industriei chimice.

În același fel, producția industriei ușoare va crește cu 50—55%, o dată cu lărgirea sortimentelor; industria alimentară va înregistra sporuri importante la mai toate produsele sale de carne, lactate, conserve, zahăr, ulei etc.; industria materialelor de construcții, urmînd să crească în anul 1970 cu cca. 70% față de 1965, va îmbogăți sortimentele de construcții cu noi materiale, paralel cu dezvoltarea celor existente.

Punerea la îndemîna arhitecților a unei palete, în același timp mai bogate și cu un sortiment mai larg, cu noi programe, deosebite ca ramură și caracter, cu fabrici noi de aparataj electronic, de produse chimice, mase plastice, instalații de automatizare, confecții textile; cvadruplarea producției de îngrășăminte și contribuția industriei chimice la crearea producției agroalimentare, mecanizate, centralizate în mari unități de producție, toate acestea vor înlesni — sperăm — eliminarea unuia din dezavantajele ce se resimt în proiectarea actuală industrială, acela al unei oarecare sărăcii în expresie, al unei oarecare monotonii și rutine în soluționările plastice. Halele industriale, proiectate invariabil cu fațade complet vitrate, își vor putea înviora aspectul prin folosirea unui raport judicios de goluri și plinuri realizate cu materiale și elemente noi. De asemenea și opusul lor, halele blindate — prin realizarea unor panouri, în același timp eficiente și ameliorate ca aspect și finisaj — vor putea prezenta marile lor suprafețe în formule plastice grăitoare și nu ca simpli pereți executați într-o aritmie și sărăcie dezolantă de calcane.

Desigur că nu putem înșira aici toate ramurile industriale, dar ne oprim totuși asupra industriei energetice care va crește într-un ritm mai ridicat decît ansamblul industriei. În 1966 se va da în exploatare hidrocentrala « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de pe Argeș, se vor termina lucrările pentru realizarea cascadei celor 12 hidrocentrale de pe rîul Bistrița, se va executa cea mai mare parte a lucrărilor pentru construcția importantului sistem hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier, în colaborare cu Republica Socialistă Federativă Jugoslavia.

În cursul cincinalului va începe construirea primei centrale termonucleare din țara noastră.

În special, aceasta din urmă va oferi arhitecților noștri un prilej deosebit pentru studierea unor probleme noi, pentru îmbogățirea tematicii arhitecturii industriale și implicit pentru îmbogățirea soluționărilor arhitecturale, adăugînd caracterelor sale specifice și caracterele proprii acestor noi programe.

Dar sarcinile noastre viitoare nu se opresc numai la rezolvările de ordin tehnic sau plastic; ele se extind cu încă și mai multă stăruință asupra aspectelor economice, dintre care este necesar să reținem, în primul rînd, pe

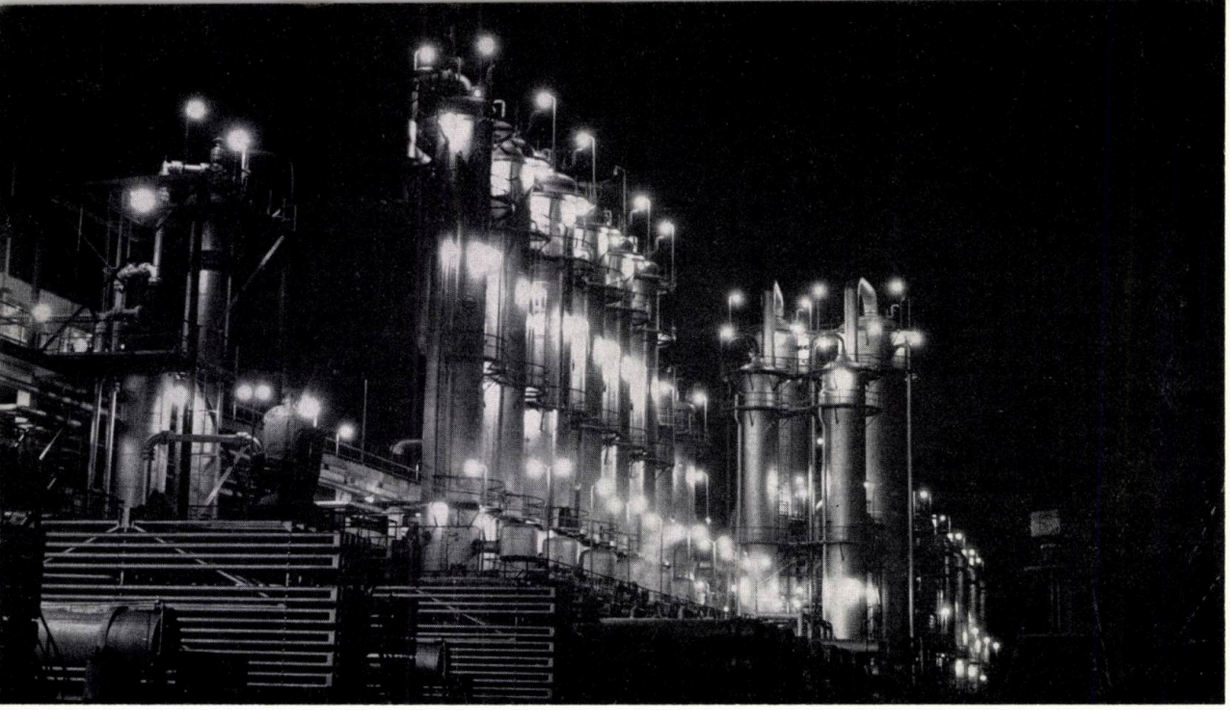

Combinatul chimic de la Craiova
Instalații în aer liber

Combinatul chimic de la Craiova
Vedere de ansamblu

cel al economiei de teren. Sînt cunoscute, chiar și din relatările zilnice ale ziarelor, eforturile care se fac pentru recuperările de teren agricol. Ori, economisirea terenului agricol, prin proiectarea judicioasă a industriilor, constituie un element de cea mai mare importanță care — din cauza aprecierii oarecum deformate — scapă de cele mai multe ori. Faptul că terenul nu intră în calculul investițiilor, deci nici în calculul rentabilității întreprinderilor industriale, face ca uneori să se exagereze — cu o oarecare ușurință — necesitățile de teren pentru industrie, preluate din circuitul agricol. Este absolut necesar să fim pătrunși de faptul că fiecare hectar de teren agricol are o valoare depinzînd de producția agricolă rezultată de pe acest hectar, de cheltuielile necesitate de crearea unor noi capacități productive prin indiguiri, ameliorări etc. și că suprafețele ocupate de ansamblurile industriale, departe de a constitui cantități neglijabile, reprezintă mii și zeci de mii de hectare. Economiile importante de teren agricol se pot obține nu numai la rezolvarea planului general al întreprinderilor proiectate, dar mai ales cu ocazia studierii sistematizării detaliilor de zone industriale care concentrează o pluralitate de importante unități industriale. În această problemă Directivele, în același prim punct al sarcinilor de bază ale planului economic pe anii 1966—1970, menționează « *îmbunătățirea continuă a repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării* », care pentru noi înseamnă desigur și îmbunătățirea în continuare a amplasării construcțiilor, a stabilirii, dezvoltării și sistematizării zonelor industriale.

Pentru aceste motive ne vom ocupa în cele ce urmează de problema sistematizării zonelor industriale care, după cum se știe, a constituit la începutul acestui an și obiectul unui ciclu de conferințe de specialitate, organizate de C.S.C.A.S., urmat de ample discuții de creație, organizate de C.S.C.A.S. în colaborare cu Uniunea arhitecților, cu participarea tehnicienilor — ingineri și arhitecți — din întreaga țară, angrenați în problemele respective, discuții care în parte sînt redate în cuprinsul prezentului număr al revistei.

Realizările importante în domeniul sistematizării zonelor industriale în toate colțurile țării, în parte prezentate în cadrul expoziției organizate cu acest prilej, precum și expunerile făcute și discuțiile purtate, dovedesc importanța și actualitatea acestor probleme. Este o confirmare « pe viu » a unor idei apărute în practică și schițate în cadrul unor lucrări publicate acum 9—10 ani, în care am susținut importanța deosebită, din punct de vedere economic și arhitectural-urbanistic, a rațională amplasări a industriilor și a grupării lor în zone anume concepute și sistematizate. În perioada aceea, existau în această privință puțini susținători, însă multă îndoială și multe rezerve.

Astăzi, pe baza indicațiilor primite din partea conducerii de partid și de stat, în țara noastră s-au elaborat și sînt în curs de realizare peste 30 de zone industriale, în cadrul cărora au fost amplasate mai mult de o sută de uzine și fabrici noi.

Avantajele evidente tehnico-economice și, în ultimă instanță, arhitectural-urbanistice, ce rezultă din gruparea industriilor în zone, pe baza principiilor de cooperare în investiție și exploatare, desigur nu mai necesită argumentări suplimentare.

Pe baza acestei valoroase experiențe profesionale a arhitecților și inginerilor români, pășim pe o treaptă nouă a generalizării teoretice-științifice și a stabilirii unor indicații mai clare și mai precise, indicații care să țină seama de rezultatele realizărilor concrete și ale schimbului de experiență făcut.

Prima concluzie și poate cea mai importantă este că orașul nostru socialist reprezintă o unitate indestructibilă, între zonele de locuit și cele industriale materializîndu-se legătura organică și necesară între locurile de muncă și cele de cazare.

Această concepție care nu are nimic comun cu izolarea zonelor între ele, după cum nu are nimic comun cu amestecarea lor fără discernămînt, este o concepție înaintată a regimului nostru, ale cărui înfăptuiri în acest domeniu au putut fi reprezentate cu cinste la diferite consfătuiri internaționale.

Ar fi normal ca schița de sistematizare a orașului să rezolve în principiu această problemă, cu atît mai mult cu cît armonizarea zonelor industriale și a zonelor de locuit se intercondiționează, tocmai în scopul unei rezolvări reciproc avantajoase și a asigurării unui confort ridicat orășenesc. Ori, pe de o parte, acest nivel ridicat de viață colectivă este determinat de baza economică (industriile din regiune, din oraș) și implicațiile sale sociale și culturale, iar, pe de altă parte, confortul orășenesc este asigurat prin aportul de utilități al industriei (energie electrică sau termică, apă, canalizare, rețele și mijloace de circulație și transport etc.).

Experiența a arătat în mod evident că apariția unei industrii și cu atît mai mult a unei zone industriale asigură încălzirea în condiții superioare a zonelor de locuit prin termoficare, alimentarea cu apă la nivelul necesar, epurarea apelor uzate și canalizarea etc.

De curînd am vizitat unele țări puternic industrializate din Vest, unde am constatat că gruparea industriilor în zone este urmărită într-o oarecare măsură în Italia, dar realizată cu multă consecvență în Franța. Nu am întîlnit oraș sau localitate, chiar și cele mici ca Soissons, Evreux, Bourg, Chateau Thierry etc., care să nu aibă zona sa industrială delimitată sau în curs de realizare. Aceasta — și trebuie subliniat faptul — deși proprietatea particulară nu permite nici pe departe asigurarea tuturor avantajelor pentru economia națională a cooperărilor de toate felurile, care la noi nu numai că sînt posibile dar reprezintă o necesitate obiectivă.

Ideea de *a rezolva detaliile de sistematizare în mod complex, soluționînd în același timp problemele zonei industriale și ale zonelor de locuit*, este desigur un element nou, de un nivel superior. De altfel, concepția largă a gîndirii în arhitectură — îndeosebi în urbanism — cuprinde organizarea spațiului în totalitatea lui și în sensul cel mai complex al noțiunii, referindu-se nu numai la

cel de cazare și de odihnă, dar în special la spațiul de muncă, spațiu în care omul își petrece cea mai activă parte a vieții sale.

Numai în acest fel putem răspunde tuturor postulatelor arhitecturii, prin crearea acelei ambianțe, a acelui nivel de trai necesar vieții cotidiene și care trebuie să se desfășoare într-un cadru arhitectural care să asigure plenitudinea satisfacțiilor materiale, sociale și spirituale ale omului de astăzi.

Ca urmare, consider necesar ca schițele de sistematizare să fie mai dezvoltate, cuprinzînd mai multe propuneri sau indicații, nu numai asupra zonelor de locuit, dar și asupra celor industriale. Acest lucru va contribui la amplasarea rațională a industriilor sau la dezvoltarea celor existente și va crea condiții favorabile muncii proiectanților care vor urma să elaboreze detaliile de sistematizare a zonelor industriale, eliminînd de la bun început unele neconcordanțe sau deficiențe. În felul acesta se pot rezolva toate funcțiile organismului orășenesc, în condiții optime arhitecturale și urbanistice.

O altă problemă este legată de *implicațiile în teritoriul regiunii sau al întregii țări a zonelor industriale*, existente sau în organizare.

Încă nu ne dăm seama de toată diversitatea legăturilor și influențelor ce pot apărea. Dar dacă urmărim numai aspectele ce rezultă din atragerea permanentă a forțelor de muncă spre industrie, fenomenul specific al industrializării care eliberează prin mecanizarea agriculturii brațele rămase disponibile și le îndreaptă spre locul de muncă de la oraș, constatăm tendințe puternice și atotcuprinzătoare de interdependență între localități, zona industrială și teritoriul larg înconjurător.

De altfel, linia stabilită în documentele de partid, privind repartizarea rațională a forțelor de producție, duce în mod nemijlocit la ridicarea regiunilor mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic, la stabilirea unui echilibru economic între regiuni. În consecință, la analiza tehnico-economică a variantelor de amplasare a industriilor, se adaugă de regulă și o analiză mai largă care tinde să stabilească în ce măsură se respectă o repartizare armonioasă și uniformă a forțelor de producție, această noțiune cuprinzînd atît mijloacele de producție cît și forțele de muncă necesare sau disponibile.

O astfel de preocupare există nu numai în țările puternic industrializate dar și în țările recent eliberate de colonialism, în cele care au pornit pe calea industrializării. În Italia am putut constata această intenție referitoare la ridicarea regiunilor sudice, în speță Sicilia și Calabria. Desigur că, în condițiile capitalismului, un efort consecvent din partea statului este greu de realizat, complet și de lungă durată. Noi însă avem toate condițiile asigurate să realizăm această cerință, care de altfel se și realizează cu toată hotărîrea.

O a treia problemă care necesită fixarea ideilor este aceea a *amplasării zonelor industriale în raport cu zonele de locuit*. Ne-am obișnuit să vorbim de zone industriale: în cadrul zonelor de locuit, la marginea și la exteriorul acestora.

Practica arată că de fapt între ultimele două tipuri de amplasare nu există diferențe esențiale. Între o zonă industrială situată la 200—300 m de zonele de locuit și cele situate la 1 km sau mai mult nu există deosebiri esențiale, deoarece relațiile reciproce rămîn aceleași și aceasta este problema care ne interesează: relațiile de circulație sau transport în comun, de la și la locul de muncă, cooperările de diferite categorii nu se schimbă sensibil. Diferența este cantitativă și aproape în nici un caz calitativă. Orașele moderne ilustrează faptul că drumul lung și dificil de parcurs este cel în cadrul zonelor de locuit și mai puțin cel care duce în continuare la locul de lucru. De altfel nici aceste distanțe nu rămîn rigide în timp.

În altă ordine de idei, experiența arată că spațiul dintre zona industrială depărtată și zona de locuit se completează treptat cu alte industrii nenocive sau mai puțin nocive, zonele ajungînd cu timpul alipite zonelor de locuit. Acest fenomen nu este prea îndepărtat. Dezvoltarea zonei industriale Chișcani în spre Brăila, completarea cu industrii a spațiului dintre zona industrială Craiova, o dovedesc cu prisosință. Consider deci că între cele două categorii de amplasări, la marginea și în exteriorul zonelor de locuit, nu există decît diferențe de moment, esența fenomenului fiind aceeași.

În orice caz, subliniem, pentru că este o problemă de mare importanță: nu există industrii aruncate undeva în teritoriu, ci toate *zonele industriale, fără excepție, sînt organic legate de centrele populate*, de localități, de zona de locuit din apropiere, fie ea mai mare sau mai mică.

Indiscutabil, însă, că există o categorie aparte de zone industriale, din punct de vedere structural (și chiar din punct de vedere al conținutului) și anume cea cuprinsă în cadrul zonelor de locuit cu care prezintă legături strînse și nemijlocite în toate sensurile și sub toate aspectele (dotările, piețele, arterele comune etc.).

O altă problemă, cu caracter oarecum teoretic, este *clasificarea întreprinderilor, tot din punct de vedere al amplasărilor și al relațiilor cu centrele populate*.

De obicei vorbim de industrii republicane, industrii locale, cooperație, depozite etc. În ultimul timp, sesizîndu-ne că nu putem avea niciodată zone ale industriei republicane sau locale în exclusivitate, am început să vorbim de zone cu preponderență republicană sau locală.

M-am convins în ultimul timp că, din punct de vedere al amplasării, al arhitecturii, al sistematizării, această împărțire nu ne servește la nimic. În plus, aceleași industrii, după capacitate (mai mare sau mai mică), după absorbția sau cerința desfacerii, după apartenență, pot fi republicane, locale, ale cooperației etc., ceea ce din punctul nostru de vedere, sub care analizăm fenomenul, nu prezintă importanță.

Consider că din punct de vedere al amplasării, pe noi ne-ar interesa o altă clasificare și anume:

Combinatul de celuloză și hîrtie de la Călărași — Vedere generală

a) Industrii legate organic și necesar de materia primă sau de anumite consumuri de energie, de apă, în cantități sau calități deosebite, sau legate de cooperări tehnologice esențiale. Este vorba de industria metalurgică, a cimentului, centralele termoelectrice pe bază de cărbune, electroliza aluminiului etc. etc. Așezarea unor importante industrii în porturile Angliei, Olandei, confirmă aceeași idee — materiile prime fiind importate pe cale navigabilă din colonii.

În orice caz aceste industrii se așază în mod obligatoriu în anumite regiuni sau zone și determină dezvoltarea sau chiar crearea unor centre populate.

b) Industrii legate de satisfacerea nevoilor orășenești. Este vorba în acest caz de acele unități de producție care trebuie să existe în fiecare oraș sau centru populat modern și care asigură cele necesare existenței orașului, la nivelul cel mai ridicat de confort. Mă refer la centrale termice de cartier sau de zonă, la fabrici de pîine, lapte, dulciuri, la spălătorii mecanice, centre de întreținere și reparații (tramvai, autobuz, camioane, turisme), sau alte prestații de servicii.

La concepția amplasării și a profilului acestor industrii, organul puterii locale are cuvîntul hotărîtor.

c) În fine, o a treia categorie de industrie — cea mai numeroasă — nu este nemijlocit și în mod obligatoriu legată de anumite regiuni sau zone bogate în materii prime. Ea poate fi amplasată oriunde există forță de muncă excedentară, mijloace și căi de transport convenabile și desigur necesități economice. O fabrică de aparate de radio, de mobilă, de aparataj electric sau mecanic, de prelucrare a maselor plastice, poate fi amplasată în orice localitate, mai mică sau mai mare, dezvoltîndu-i baza economică. Depinde în mare măsură de organele politice și economice, ca unele din aceste industrii să se amplaseze în regiunea, orașul sau zona respectivă, contribuind la echilibrata dezvoltare a lor. Așa s-a format zona industrială de la Iași, așa se formează cea de la Buzău.

Cifrele apărute în documentele de partid indică o masivă creștere a populației orășenești. Desigur că fenomenul de urbanizare este în curs, ca în orice țară în plină dezvoltare. Oamenii vin în orașe în primul rînd pentru a găsi de lucru, pentru a-și desfășura toate capacitățile lor creatoare în producție. Apar noi și noi uzine și fabrici, amplasate cît mai aproape de zona de locuit, noi obiective și noi zone industriale. Fenomenul este normal — datorită procesului intens de industrializare a țării — și privește toate regiunile, aș putea să spun toate orașele și localitățile cu caracter urban.

În acest fel, orașul modern, orașul socialist devine un loc de muncă fizică și intelectuală, nu numai de cazare, odihnă și distracție.

O ultimă problemă de bază, în ceea ce privește relațiile dintre industrie și locuințe, este aceea a circulației, a transportului, de la și la locul de muncă, considerată în mod just ca o problemă cheie a relațiilor orășenești, ca un element de primă importanță. De multe ori, circulația urbană rezolvă numai problemele relativ limitate între diferite cartiere, între cazare și recreație, între gară și centru etc.

De deosebită importanță este însă rezolvarea corespunzătoare, comodă, a *deplasării forțelor de muncă* la industrie. Experiența marilor zone industriale și chiar a marilor centre industriale (Galați) ne arată că această circulație, pe lîngă intensitatea foarte mare, se caracterizează și prin lipsa de uniformitate. Astfel, la fiecare 7—8 ore (pe schimburi), un puternic șuvoi de oameni, zeci de mii în unele cazuri, se îndreaptă spre locul de muncă (cu foarte reduse decalări în timp). Suprapunerea acestei circulații, de o deosebită intensitate și de o riguroasă periodicitate, peste sistemul circulației orășenești sau chiar regionale, reclamă soluționări foarte atente, gîndite și rezolvate de regulă cu două-trei sau chiar mai multe artere separate. Problema nu poate fi rezolvată prin numărul mare de fire de circulație, ci prin traseul judicios al mai multor magistrale colectoare, cu mai multe linii de transport în comun, de diferite feluri.

Cred că nu trebuie să mai admitem 45 minute pentru drumul uzină-locuință, ci doar maximum 30 minute, timp care și așa sustrage zilnic omului o oră de odihnă.

În orice caz, este vorba de o problemă deosebit de dificilă și complexă, pe care în general nu o avem încă bine rezolvată. În țările puternic industrializate, nenumăratele mijloace de transport particulare fac să ai nevoie de o oră sau o oră și jumătate pentru a străbate Roma sau Parisul, ceea ce determină pe oameni să prefere de fapt metroul pentru a ajunge la locul de muncă. Practica ne va arăta ce mijloace de transport sînt cele mai eficace, care vor fi proporțiile cele mai adecvate (autoturismul, troleibuzele, tramvaiele etc.) ce ne vor apropia de rezolvarea problemei.

Analizarea problemelor de circulație în concordanță cu amplasarea și diversificarea zonelor industriale, aducerea zonelor industriale nenocive cît mai aproape de zonele de locuit — chiar dacă prin aceasta nu se rezolvă decît un mic procentaj al deplasărilor de muncă — va contribui la evitarea vechii tendințe de îndepărtare a locului de muncă de locuință. Desigur, aceasta se referă la industriile care nu produc noxe sau alte dificultăți vieții orașului, zonei sale de locuințe.

Printr-o concepere rațională a rețelei stradale orășenești este indicat ca, încă în faza schiței de sistematizare, să se rezolve, concomitent, toate tipurile de circulație specifice vieții orașului, inclusiv cea de la locul de muncă la locul de cazare.

În ceea ce privește problema propriu-zisă a sistematizării zonelor industriale, de cea mai mare importanță este problema cooperării, element hotărîtor al grupării industriilor în zonă.

Cooperările avantajoase dintre zonele industriale și cele de locuit au mai fost analizate și dezvoltate. În ceea ce privește cooperările din cadrul zonei industriale și anume între întreprinderi, s-au analizat în amănunt posibilitățile și efectele economice ce rezultă din construirea și exploatarea în comun a rețelelor de utilități

(energie electrică, termică, de abur și apă fierbinte, apă pentru tehnologie, stingerea incendiilor și apă potabilă, canalizările de ape uzate — pluviale și de incendiu, stațiile, liniile și mijloacele de transport, atît de cale ferată cît și auto etc.), a clădirilor auxiliare sau a surselor utilităților de mai sus (centralele termice, de termoficare, stațiile de transformare, depourile și remizele, atelierele de întreținere, posturile de pază contra incendiilor etc.) și, în fine, a dotărilor comune sociale și gospodărești, sanitare sau de învățămînt (cantine și restaurante, fabrici de mîncare, administrații, spălătorii, policlinici, săli de expoziție, magazine, institute de cercetări, școli profesionale etc.).

În multe cazuri, centrele de dotare (sociale) ale zonelor industriale se pot suprapune sau, și mai avantajos, pot fi comune cu cele ale microraionului respectiv.

În sfîrșit, importante avantaje constructive și economice se realizează prin baza unică de construcții, fabrici de prefabricate, organizări centralizate de execuție a construcțiilor din zonă și nu rareori și pentru zonele de locuit.

Toate acestea, bineînțeles, în afara unor eventuale cooperări de natură tehnologică, lucru ce intră mai puțin în sfera de preocupare a celor care sistematizează zona industrială.

În legătură cu problema organizării execuției se ridică chestiunea baracamentelor. De ce apar în preajma fiecărei zone industriale aceste construcții așa-zis provizorii care însă dăinuie? De ce nu realizăm cu aceiași bani, așa cum ne cer directivele de stat, clădiri definitive, locuințe frumoase pentru constructori, pentru locuitorii orașelor noastre? Este vorba și aici de acea lipsă de coordonare existentă încă între zona industrială și zona de locuit, de acea lipsă de concepție unică a orașului, de asigurarea, în paralel cu proiectarea investițiilor industriale în zone, și a proiectării locuințelor pentru muncitorii din întreprinderi, care în prima etapă sînt constructorii uzinei sau ai zonei industriale respective.

Consider că din punct de vedere al arhitectului, organizarea rațională a teritoriului zonei industriale în conformitate cu ponderea și importanța fiecărei întreprinderi în parte, asigurarea cooperărilor de toate felurile, printr-o justă amplasare a nodurilor energetice și de deservire și dotare, utilizarea economică a terenului prin evitarea dispersării unităților componente, cu legături firești și ușoare spre zonele de locuit, permit închegarea unor compoziții urbanistice unitare și armonioase, de aceeași valoare arhitecturală ca și zonele de locuit.

Despre *mărimea și forma zonelor industriale* au fost dezvoltate idei noi și interesante. Mă refer în primul rînd la dimensiunea lor maximă. Desigur că această dimensiune este strîns legată și determinată în primul rînd de mărimea și importanța orașului, de suprafața ocupată de locuințe (actual și în perspectivă), de gradul său de industrializare.

În orice caz, ideea de a nu crea concentrări prea mari, unice, ci de a prevedea, de preferință, cîteva zone izolate nu prea mari, — cele maxime nedepășind 50 000 de lucrători (în orașe mari), — o consider justă din rațiuni urbanistice de circulație și transport în comun.

În aceeași ordine de idei se situează și directiva dată de conducere privind *economia de teren agricol*. Dacă în țările capitaliste, economia de teren este urmărită constant — datorită costului ridicat și speculei terenului — la noi, așa cum s-a arătat mai sus, scoaterea din circuitul agricol a fiecărui hectar de teren influențează cantitativ producția de bunuri agro-alimentare ce ar putea fi cîștigată de pe aceste terenuri.

Ca o consecință, economia de teren agricol, folosirea terenurilor puțin fertile, accidentate, chiar degradate, pentru construcții (în general) este o sarcină pentru noi toți.

Problema formei zonelor industriale, și în special a celor din interiorul zonelor de locuit, este foarte importantă.

Indiscutabil că *forma de pană*, în direcție radială, este mai rațională decît cea care barează concentric orașul, după cum acele forme ale zonelor exterioare zonelor de locuit, care asigură contacte nemijlocite și largi, asigură din aceleași motive legături mai bune cu organismul orășenesc, drumuri scurte de parcurs, fără intersectări în circulație etc.

O altă problemă-cheie a concepției unei zone industriale raționale și eficiente este *asigurarea elasticității* sale. În practică, există nenumărate cazuri în care proiectanții au fost obligați să-și modifice documentația inițială, obiectivele propuse inițial au fost mutate, iar în zonă au apărut unități noi, cu alte cerințe și alte caracteristici tehnice. S-au prevăzut anumite adîncimi și lățimi de loturi care au trebuit ulterior în bună parte modificate; s-au modificat de asemenea consumurile de apă și energie termică și electrică. Centralele termoelectrice de zonă sînt în permanentă dezvoltare, nevoile de apă și abur cresc, noi și noi industrii apar cu cerințe din ce în ce mai mari. Consider că este normal să fie așa.

Dezvoltarea uriașă a forțelor de producție din țara noastră ne pune mereu alte probleme, la niveluri din ce în ce mai ridicate.

Trebuie să creăm, să concepem, să gîndim zonele industriale în evoluția lor, *elastice în timp, în spațiu și ca profil*. Să ne ferim să gîndim o zonă pentru o anumită perioadă de timp limitată, pe o suprafață de teren rigid precizată, cu anumite industrii sau sectoare pe ramuri de producție.

Trebuie să dăm astfel de soluții care să permită variații în limite largi, cu mari posibilități de dezvoltare, cu posibilitatea amplasării unor industrii de diferite grade de nocivitate, cu adîncimi variate ale loturilor prevăzute, cu utilități susceptibile a fi dublate sau chiar triplate ulterior. Să ne ferim de soluții rigide, de felul eforturilor făcute pentru gruparea în zonă numai a industriilor republicane, sau numai a industriilor locale, numai a fabricilor cu manoperă feminină sau numai cu salariați de sex masculin, sau chiar de rigiditatea în așa-zisele sectoare funcționale și tehnologice.

S-au expus multe idei interesante legate de lipsa de rațiune a unei sectorizări tehnologice sau de avantajele acesteia. Desigur că și în această problemă practica este cel mai bun profesor. Este clar că s-a exagerat în unele cazuri cu aplicarea rigidă a unor principii, cum este

Slatina — Combinatul de aluminiu

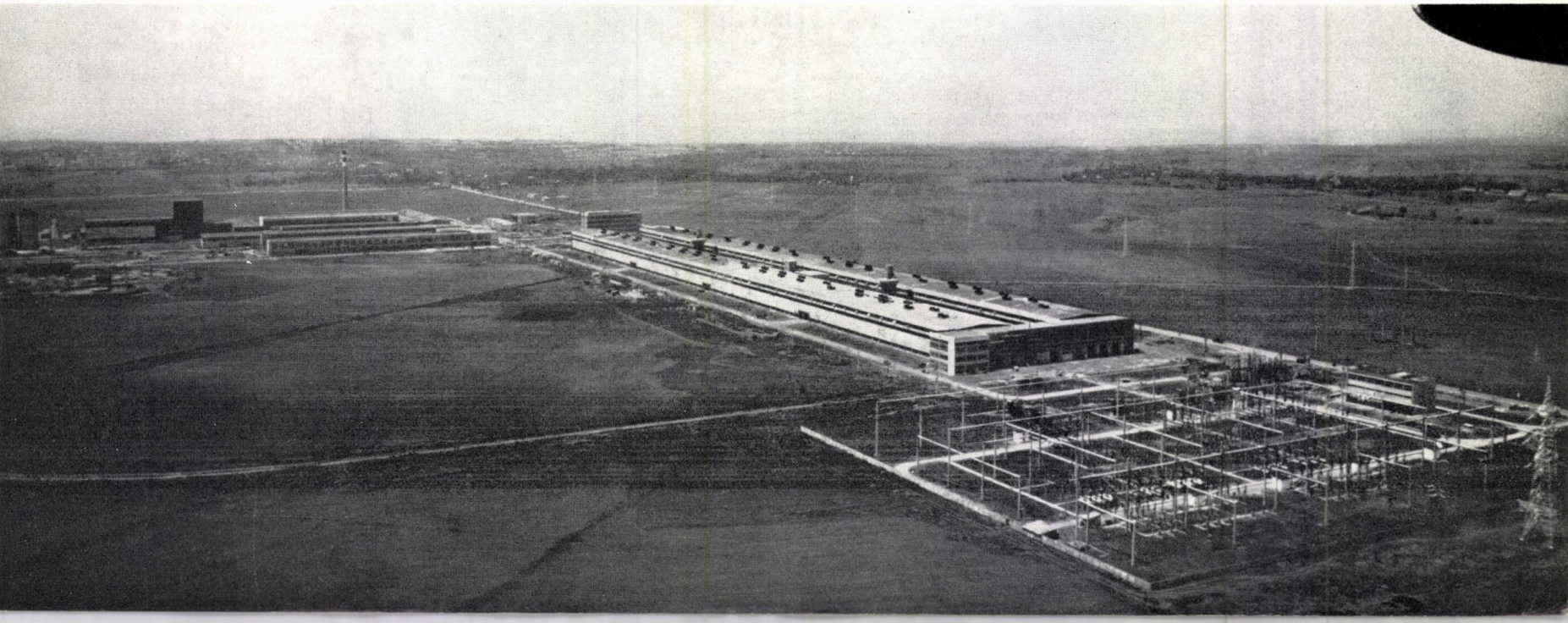

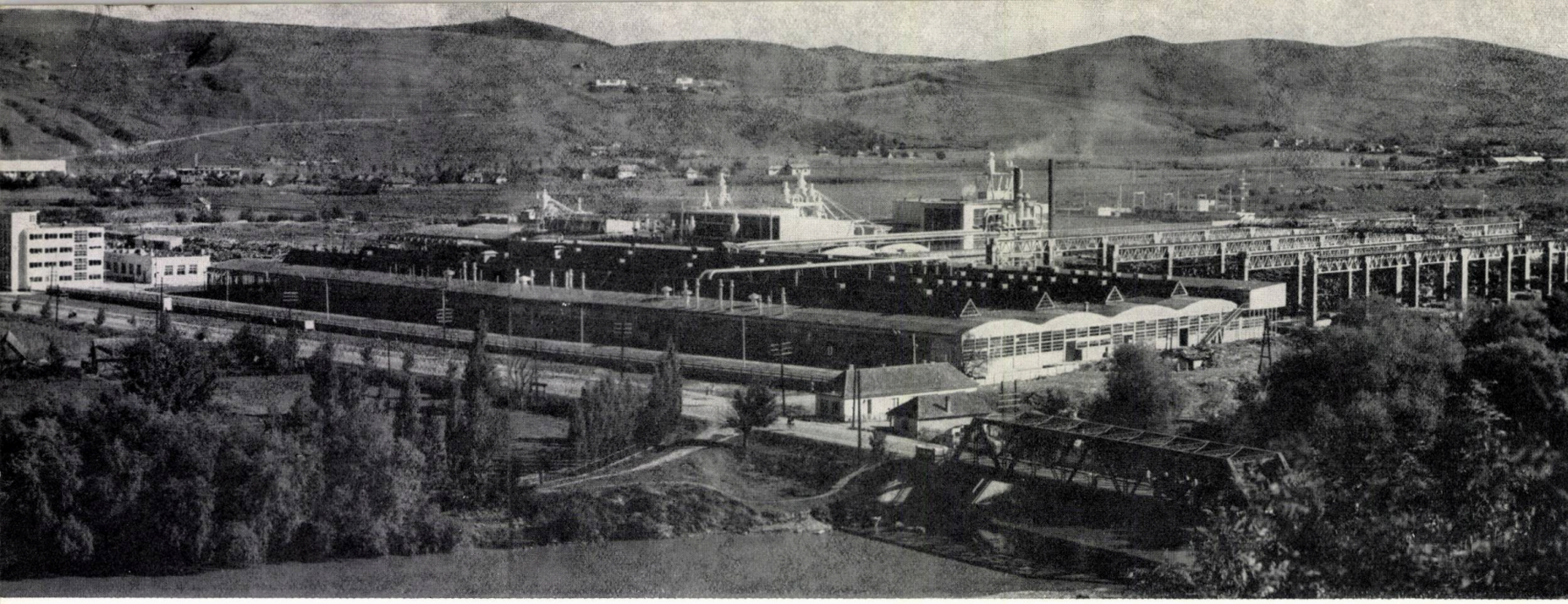

Gherla — Combinatul pentru industrializarea lemnului

sectorizarea, adîncimile egale ale loturilor, zone ale industriei republicane etc.

În concluzie, consider că trebuie concepute detalii de sistematizare cu maximă elasticitate, care să prevadă cele mai variate și largi posibilități de utilizare, și numai dacă se poate și e rațional, pe sectoare profilate unitar.

În aceeași ordine de idei, apreciez că întreaga organizare a spațiului trebuie să urmărească și o *echilibrare* din toate punctele de vedere. Aceasta înseamnă că, în ceea ce privește folosirea brațelor de muncă, trebuie să se evite, pe cît posibil, ca soții să fie obligați să lucreze în cartiere diferite, depărtate între ele. Este necesară o echilibrare între unități cu densități mari de forțe de muncă și cele cu muncitori puțini; cu muncitori femei și bărbați; a industriilor care nu se incomodează reciproc sau au caracteristici similare din punct de vedere al P.C.I; acele care necesită grupări în jurul nodurilor energetice; apropierea unor unități industriale cu același specific, chiar dacă nu sînt din aceeași ramură de producție etc.

Aceste două idei noi de elasticitate, pe de o parte, și echilibrare în compoziție, pe de altă parte, sînt rezultate valoroase ale experienței noastre. Concepțiile noastre sînt supuse influenței timpului și evoluției furtunoase a tehnicii. Tehnologii în care, în trecut, nu se concepea folosirea mîinii de lucru feminine, devin, datorită modernizărilor tehnice, perfect accesibile femeilor, iar unele industrii pe care le gîndim azi realizabile numai cu o densitate mare a forței de muncă, mîine — probabil, datorită automatizării — vor necesita un număr mic de tehnicieni calificați care vor conduce de la distanță liniile transfer automate.

În sfîrșit, *în problema nocivităților* produse de industrii, s-a arătat toată gravitatea unor noxe, degajate în special de industria chimică. Necesită a fi subliniat faptul că nu toate industriile moderne sînt nocive. În sens larg este bine să cuprindem în noțiunea de nocivități nu numai degajamente de gaze, fum, praf și alte emanații toxice, ci și acele incomodări de diferite feluri care pot stînjeni o zonă de locuit. Mă refer la zgomot, trepidații și chiar la faptul că o industrie cu transporturi auto intense incomodează viața microraionului și desfășurarea activității multilaterale orășenești.

Apar din nou cele două tendințe contradictorii: pe de o parte, creșterea masivă a nocivităților, urmare a creșterii și complexității producției industriale pe unitatea de suprafață, mașină sau linie tehnologică, și, pe de altă parte, modernizarea tehnologiei care, în multe cazuri, realizează același produs cu sisteme noi de fabricație, capsulate, cu filtre electrice.

Această tendință de modernizare a tehnologiei se echilibrează de fapt cu creșterea absolută a nocivităților, în timp ce apar noi nocivități necunoscute (de exemplu radiații toxice sau incomode), paralel cu apariția unor fabricații care cer un microclimat superior purității mediului orășenesc (tranzistori, electronică).

În afara unei majorități de industrii nocive sau incomode, există, deci, și se mențin o serie de fabrici cu fabricații lipsite de nocivitate. Este vorba de acele unități productive, grupate în zone mici, care pot fi amplasate în cadrul sau în nemijlocita apropiere a zonelor de locuit, — avînd avantajul că muncitorul sau muncitoarea pot să ajungă în cîteva minute la locul de muncă, fără oboseala inerentă oricărui transport. De multe ori se greșește propunîndu-se amplasarea acestor industrii în zone industriale distanțate, fără a ține seama de considerentele de mai sus și de aportul arhitectural-urbanistic în compoziția orașului a acestor interesante și specifice ansambluri arhitecturale.

* * *

Zonele industriale realizate la noi în țară, la un înalt nivel tehnic-economic-arhitectural, sînt în bună măsură rezultatul muncii depuse de organele locale de partid și de stat care au înțeles importanța problemei și au ajutat și îndrumat colectivele de proiectanți în crearea unor puternice baze economice ale regiunilor și orașelor.

Sînt convins că sfaturile populare regionale și orășenești, prin comitetele executive precum și comisiile economice, în permanent contact cu nevoile și posibilitățile regiunii, cu deplină obiectivitate în problemele divergente dintre ministerele beneficiare și investitoare, pot favoriza, coordona și asigura cu ajutorul proiectanților, arhitecți și ingineri din D.S.A.P.C.-uri, detalii de sistematizare la nivelul cerut de conducerea noastră.

Strînsa colaborare a proiectanților din D.S.A.P.C.-uri cu proiectanții de investiții concrete, ajutați de ministere și alte organe centrale de stat, poate da roade în ridicarea eficienței economice a investițiilor, folosind toate posibilitățile create de regimul nostru.

Desigur, există greutăți și ele nu sînt nici de neglijat, nici de ascuns, totuși prin generalizarea experienței valoroase dobîndite în practică, zonele industriale pot fi rezolvate în bune condiții. Proiectanții trebuie să ceară date, teme, elemente de la ministerele tutelare de întreprinderi, de la alte organe centrale, de la institutele de proiectări centrale și de specialitate. În afară de aceste elemente, este tot atît de importantă analiza care trebuie făcută de organele locale și regionale, în ce privește posibilitățile economice de materie primă, energie, apă etc. existente în regiune, capacitățile disponibile de forță de muncă, nevoile de unități producătoare pentru ridicarea nivelului de viață orășenească, pentru ridicarea economică a regiunii, pentru echilibrarea capacităților de producție. Detaliul de sistematizare ar trebui să constituie o sinteză a tuturor elementelor și necesităților existente și în special a posibilităților (mă refer la potențialul zonei) ce pot fi create în zona industrială. Ipotezele puse de proiectant, în lipsa tuturor datelor necesare, trebuie să aibă în vedere maxima elasticitate în folosință.

Un mare sprijin în munca celor mai puțin experimentați în proiectarea zonelor industriale ar fi schimbul de experiență cu colectivele care au realizări valoroase în acest domeniu: D.S.A.P.C.-urile Iași, Constanța, Ploiești, institutele centrale I.P.B., IPROCHIM, I.P.C.M.C., I.P.I.A., ISCAS.

Generalizarea acestei experiențe va duce la o perfecționare a arhitecților și inginerilor noștri, la lărgirea orizontului lor, dîndu-le posibilitatea să răspundă cu competență și cu elan la sarcinile pe care Directivele Congresului le desfășoară în fața noastră, înfățișînd în mod concret mărețul tablou al Republicii Socialiste România în anii cincinalului următor.

consfătuirea asupra sistematizării zonelor industriale

În vederea îmbunătățirii și ridicării la o treaptă superioară a nivelului de proiectare privind detaliile de sistematizare a zonelor industriale, Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, împreună cu Uniunea arhitecților, a organizat în București între 19 și 23 ianuarie a.c. o confătuire urmată de o discuție de creație cu proiectanții din diferite regiuni ale țării care elaborează în prezent sau vor avea de elaborat în viitorul apropiat astfel de lucrări.

În cadrul consfătuirii au fost prezentate 12 referate de specialitate:

1. *Relații între zonele industriale și zonele de locuit (arh. Traian Chițulescu)*
2. *Aspecte și probleme legate de sistematizarea complexă a teritoriului (Arh. Vasile Craja)*
3. *Amplasarea întreprinderilor în cadrul zonelor industriale (arh. Mircea Enescu)*
4. *Tipuri și forme de zone industriale (ing. Ion Ciobotaru)*

Borzești — Complexul petrochimic

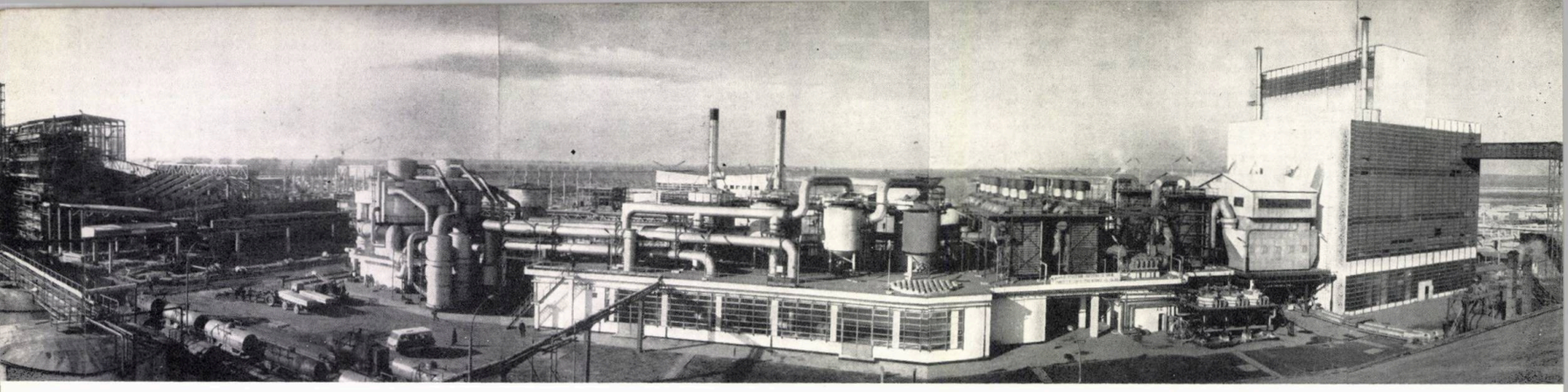

Combinatul de îngrășăminte chimice de la Turnu Măgurele

5. *Modul de prezentare și avizare a detaliilor de zone industriale (arh. Lucia Gheorghiță)*

6. *Problema nocivităților în sistematizarea zonelor industriale (dr. M. Barnea)*

7. *Aplicarea normelor de pază împotriva incendiilor la proiectarea detaliilor de zone industriale (arh. Ion Voiculescu)*

8. *Alimentarea cu apă și canalizarea zonelor industriale (ing. Dan Vasiliu)*

9. *Termoficarea zonelor industriale (ing. Ahile Petrescu)*

10. *Rezolvarea rețelelor de drumuri și căi ferate în cadrul zonelor industriale (ing. Grigore Mitran)*

11. *Probleme în legătură cu amplasarea unităților de transporturi și a unităților de depozitare (arh. Traian Vlăduț)*

12. *Probleme legate de realizarea planurilor topografice necesare proiectării zonelor industriale (ing. Mihail Dan).*

Unele concluzii privind sistematizarea zonelor industriale au fost expuse de prof. arh. Ladislau Adler, vicepreședinte al C.S.C.A.S.

Referatele au fost urmate de seminarizări și discuții.

Pentru o mai bună orientare a participanților a fost organizată în sălile Uniunii arhitecților o expoziție de arhitectură industrială cu tema: « Detalii de zone industriale », cuprinzînd prezentarea grafică a unor rezolvări date diferitelor zone industriale sistematizate în ultimii ani.

De asemenea, pentru o mai bună cuprindere și cunoaștere de către participanți a unor probleme specifice zonelor industriale, în programul lucrărilor a fost inclusă vizitarea, chiar în prima zi, a ansamblurilor industriale din București: zonele Militari, Ghencea, 23 August, Progresul-Jilava.

În cuvîntul de deschidere a lucrărilor rostit de prof. arh. Ladislau Adler, vicepreședinte al C.S.C.A.S. și șef al secției de arhitectură industrială a Uniunii arhitecților, și în referatele de specialitate susținute a fost subliniată importanța pe care o prezintă amplasarea judicioasă a industriei în cadrul unor zone industriale, sistematizarea acestor zone care permit rațională organizare a lucrărilor edilitare, desfășurarea judicioasă a lucrărilor de construcții, rezolvarea unitară a problemelor comune mai multor întreprinderi și orașului, economii de teren agricol, contribuind astfel la ridicarea eficienței economice a investițiilor.

Rezolvarea eficientă a amplasării unităților industriale a condus la gruparea lor în zone industriale pe bază de cooperare (energie, apă, canalizare, transporturi și alte dotări comune), atît în cadrul zonei industriale, cît și între zona industrială și zonele de locuit.

S-a subliniat de asemenea rolul important ce-i revine coordonatorului și proiectantului lucrărilor din zona industrială.

★

Discuția de creație care a urmat consfătuirii și la care au participat arhitecți și ingineri delegați ai diferitelor D.S.A.P.C.-uri din țară și ai institutelor centrale de proiectare din București, a avut ca temă principală: « Din practica sistematizării zonelor industriale ».

În cuvîntul de deschidere a ședinței de creație, prof. arh. Ladislau Adler a scos în evidență aspectul divers și caracterul acestor discuții, arătînd că în timp ce în prima parte a lucrărilor s-au expus anumite teze, anumite principii, criterii, indicații ș.a.m.d. sub forma unor referate întocmite de specialiști, în ședința de creație se supun unei discuții largi, fără poziții prestabilite, o serie de realizări din domeniul sistematizării zonelor industriale. . .

Arh. Anton Moisescu, secretar al Uniunii arhitecților, a subliniat că un schimb de păreri, bazat pe discuții largi, pe expunerea punctelor de vedere diferite, va fi fructuos pentru activitatea proiectanților care lucrează în acest domeniu al arhitecturii industriale.

În cadrul discuției de creație au fost expuse și analizate unele probleme rezultate din modul de aplicare pe teren a sistematizării unor zone industriale și anume:

1 — « Din practica elaborării detaliilor de zone industriale din orașul București » (arh. Traian Stănescu, ing. Ion Ciobotaru, ing. Gheorghe Ghiuță)

2 — « Prezentarea zonei industriale M.I.C. Militari » (arh. Ion Găleșeanu)

3 — « Prezentarea zonei industriale Iași » (ing. Radu Cijevschi)

4 — « Unele observații privind zona industrială Iași » (arh. Alexandru Costinescu)

5 — « Prezentarea zonei industriale Palas-Constanța » (arh. Vasile Simion)

6 — « Zone cu specific de industrie metalurgică » (arh. Zalman Solomon)

7 — « Zone cu specific de industrie chimică » (ing. Ștefan Georgescu)

Referatele prezentate în cadrul consfătuirii au fost cuprinse într-o broșură și difuzate tuturor D.S.A.P.C.-urilor și altor foruri interesate, iar problemele analizate în discuția de creație ce a urmat sînt cuprinse în unele articole din prezentul număr al revistei. De asemenea, în cele ce urmează se redau pe scurt și alte aspecte și probleme ridicate în cadrul luărilor de cuvînt de către participanții la discuția de creație precum și concluziile care au rezultat.

★

Ing. Radu Cijevschi, din D.S.A.P.C.-Iași, referindu-se la zona industrială Iași a făcut o trecere în revistă a premizelor de proiectare, a principalelor probleme ridicate de sistematizarea orașului și a zonei industriale, a modului de soluționare prevăzut pentru zona industrială (principii care au stat la baza proiectării), a stadiului lucrărilor în etapa actuală, precum și a greutăților întîmpinate, trăgînd și unele concluzii asupra detaliului de zonă.

Arh. Alexandru Costinescu în coreferatul « Zona industrială Iași » a arătat critic unele deficiențe legate de modul cum a fost concepută și soluționată proiectarea zonei industriale Iași.

Arh. Anton Moisescu, luînd cuvîntul, a arătat că trebuie « să se concentreze atenția discuțiilor asupra problemelor importante, asupra problemelor teoretice și esențiale ale orientării sistematizării, dacă a fost just modul cum s-au orientat proiectanții care execută aceste zone și dacă realizările corespund cu schița de sistematizare a orașului ». Exemplificînd, vorbitorul a ridicat problema « dacă pentru o zonă atît de importantă cum este zona industrială Tutora din Iași este suficientă o singură legătură cu orașul ». Problema este într-adevăr importantă, iar răspunsul rezultat din experiența altor țări este negativ.

În aceeași ordine de idei, prof. arh. Ladislau Adler a solicitat participanților ca discuțiile referitoare la zona industrială Iași să se poarte asupra problemelor de principiu rezultate din referatul și coreferatul prezentat, cum ar fi soluționarea rețelelor și liniilor de cale ferată; elasticitatea în utilizarea zonelor industriale (cu referire la diferitele adîncimi ale loturilor); problema sectorizării rigide pe ramuri de producție (dacă această sectorizare este justă sau nu și în ce măsură) precum și asupra problemelor de estetică a fronturilor construite sau asupra altor probleme legate de proiectele din expoziție.

În continuarea discuțiilor, arh. Tiberiu Nits, făcînd o comparație între zonele industriale amplasate paralel cu zonele de locuit și cele amplasate într-unul din capetele acestora, demonstrează situația mai favorabilă a primei soluții. D-sa exemplifică dificultățile rezultate dintr-o legătură unică între zona industrială și oraș prin analizarea zonei de depozite Est legată de orașul Cluj printr-o singură șosea care este de pe acum insuficientă.

Referindu-se la elasticitatea proiectului de sistematizare a zonei, vorbitorul a subliniat necesitatea posibilităților de adaptare a detaliului de sistematizare întocmit — mai cu seamă pentru situațiile cînd nu se cunosc suficiente elemente certe de temă.

Ing. Ion Ciobotaru, referindu-se la zona Iași, a pus în principiu problema proiectării unei singure zone industriale a orașului, arătînd dezavantajele care rezultă în comparație cu existența a două sau chiar trei zone industriale: în acest din urmă caz se evită concentrări masive de oameni într-o singură direcție, transporturi supraaglomerate și neuniforme, traversarea orașului pe toată lungimea lui etc.

Una din problemele care au fost reluate în repetate rînduri de vorbitori a fost aceea referitoare la uniformitatea sectoarelor industriale.

Arh. Eugen Crocos a subliniat necesitatea evitării unei sectorizări rigide în cadrul zonelor industriale, fapt ce creează dificultăți de amplasare în ipoteza — care de multe ori devine realitate — că nu se va amplasa unitatea gîndită inițial, ci că vor apărea alți beneficiari și alte necesități, de altă natură. Vorbitorul a arătat că pot apărea situații ca aceea de la Iași, unde — pentru a se respecta

în mod rigid această sectorizare — s-au amplasat industriile dispersat de-a lungul arterei principale și s-au creat astfel pentru moment unele cîmpuri virane.

Totuși, avînd în vedere utilitățile create în zona industrială Iași, vorbitorul a apreciat ca o realizare pozitivă această sistematizare de care beneficiază cei ce urmează a amplasa industrii în zonă.

El a semnalat, de asemenea, problemele rezultate din extinderea unității metalurgice din zona industrială Iași care nu a fost inițial prevăzută pentru extindere și care în această situație prezintă dificultăți în rezolvarea circulației, a acceselor rutiere și a transportului feroviar, legate de specificul de producție.

În continuare, arh. Eugen Crocos s-a referit la problemele ce le ridică zona industrială Galați-est, prin amplasamentul propus. Condițiile grele de construire sînt legate de natura terenului de fundare în această zonă, de creșterea nivelului apelor Dunării, de rezolvarea problemelor de transport pe calea ferată etc.

Prezentînd referatul «Zone cu specific de industrie chimică», ing. Ștefan Georgescu s-a ocupat de unele probleme în legătură cu alegerea amplasamentului; caracteristicile industriei chimice; zonele de protecție sanitară; distanțele între zona de locuit și zona industrială; transportul la locul de muncă; durata execuției și organizarea șantierului.

Referentul a insistat asupra necesității de a se evita «colonia de baracamente» pentru muncitorii constructori, arătînd că suprafețele construite ale acestor baracamente ating cifre foarte mari, cum este de exemplu cazul șantierului de la Chișcani, unde se ajunge la 12 000 m².

Pe motiv că sînt provizorii, baracamentele se amplasează, exclusiv pe considerentele economice, în locuri cît mai apropiate de arterele principale de circulație și sînt foarte vizibile, cu toate că prin însăși natura lor nu pot oferi un aspect corespunzător. Pe de altă parte, construcțiile industriale impunătoare care se realizează în imediata lor apropiere contrastează puternic din punct de vedere al aspectului cu aceste clădiri așa zise provizorii, dar care de multe ori sînt realizate din zidărie de cărămidă.

Practica proiectării în zonele industriale a arătat că pe un șantier de anumită amploare, lucrările continuă ani de zile, cum a fost cazul zonei industriale Borzești, zonei Chișcani, Brăila etc. și că baracamentele sînt folosite permanent. Pe de altă parte, în multe cazuri, după terminarea lucrărilor de investiții, baracamentele provizorii continuă să fie locuite. Un exemplu în acest sens îl constituie baracamentele provizorii rămase definitiv în zona fabricilor de sticlărie și faianță de la Sighișoara.

Verificări ulterioare au arătat că din punct de vedere economic, metrul pătrat de suprafață de baracă termoficată — așa cum s-a făcut pe marile șantiere — costă aproape cît metrul pătrat de locuință definitivă, pe bază de proiecte tip.

În continuarea expunerii sale, ing. Ștefan Georgescu a prezentat zonele industriale Slatina, Chișcani, Craiova, Borzești și Tr. Măgurele și a subliniat unele concluzii din experiența de proiectare a industriei chimice.

Arh. Tudor Georgescu, în cuvîntul său, a apreciat în mod pozitiv faptul că discuția de creație analizează realizări concrete sau în curs de realizare. A subliniat faptul că un proiectant nu poate cere și aștepta o temă care să cuprindă toate elementele certe.

Referindu-se la zona industrială Iași, vorbitorul a menționat faptul că alegerea amplasamentului a constituit obiectul unor analize temeinice, ajungîndu-se în final, printr-un acord unanim, la amplasarea actuală.

Vorbitorul s-a referit apoi la amplasarea unor industrii grupate pe ramuri, arătînd că o serie de întreprinderi nenocive din industria ușoară își pot găsi amplasamentul în cadrul ansamblurilor de locuit.

Ing. Constantin Zană a făcut unele precizări în legătură cu zona industrială Iași subliniind urgența cu care s-a întocmit proiectarea acestei zone și apreciind — după părerea sa — că soluțiile date fără a fi perfecte, sînt totuși dintre cele mai bune care se puteau da în condițiile existente la acea dată. Referindu-se la baza metalurgică, cît și la alte întreprinderi din zona industrială, ing. Constantin Zană a arătat că propunerile din detaliul de sistematizare s-au fundamentat pe o serie de studii tehnico-economice în care s-au analizat diferite ipoteze posibile.

Subliniind rolul pozitiv al sistematizării zonei, ca urmare a corelării tuturor problemelor, și exemplificînd corelarea sistematizării pe verticală cu proiectele IPACH — de regularizare a cursului Bahluiului și de canalizare — vorbitorul a amintit că prin aceasta s-a putut evita efectuarea unor umpluturi mari pentru ridicarea nivelului terenului (cu peste 1m) în scopul protejării construcțiilor contra inundațiilor, ceea ce a dus la evitarea unor cheltuieli mari, și a încheiat spunînd că sistematizarea zonei Iași a rezolvat multe probleme și s-a reușit să se coordoneze, să se conjuge o serie de soluții bune și să se rezolve mai toate problemele în ansamblul lor.

Arh. Vasile Simion, arhitect șef al D.S.A.P.C.-Constanța, făcînd prezentarea zonei industriale Palas-Constanța, a arătat principiile de bază ale organizării zonelor industriale ale orașului Constanța care prezintă condiții specifice locale, determinate, pe de o parte, de funcțiunea orașului Constanța ca centru turistic-balnear, coordonator al complexului de stațiuni de pe litoral, cu flux important de flotanți, iar, pe de altă parte, de funcțiunea sa de port maritim avînd zone mari de depozite, silozuri necesare stocării unor cantități importante de mărfuri pentru export, cereale, cherestea, petrol, mobilă etc., apoi industriile legate de activitatea portuară, șantiere navale etc. și industriile republicane sau de interes regional. Rezultă în mod evident complexitatea problemelor privind sistematizarea zonelor industriale în cazul special al orașului Constanța. Zona industrială Palas-Constanța amplasată în sud-vestul orașului a ținut seama de toate elementele specifice arătate mai sus. În cadrul zonei se disting 3 mari grupe de industrii în care s-au amplasat sau se aflau amplasate variate feluri de industrii și depozite: grupa abatorului cu o serie de alte industrii alimentare, grupa fabricii de semicelulloză și a complexului de panificație precum și grupa bazei III petrol. În încheiere vorbitorul arată că a considerat munca de sistematizare ca fiind foarte complexă, dar că din referate și discuții ea apare încă și mai complexă decît se credea. Pentru realizarea sarcinilor d-sa propune:

— semnalarea și susținerea problemelor pentru obținerea sprijinului necesar;

— organizarea judicioasă a muncii în cadrul D.S.A.P.C. și crearea de cadre specializate;

— o acțiune inițiată de C.S.C.A.S. pentru analiza și studiul problemelor de sistematizări industriale.

Numeroși alți participanți la discuții au insistat în cuvîntul lor asupra importanței rezolvării legăturilor rutiere și feroviare, în cadrul zonei industriale ca și a acesteia cu orașul.

Revenind la problemele ridicate cu privire la rețeaua stradală din zona industrială Iași, ing. Aristița Rotaru a făcut unele precizări arătînd că aceasta a fost strîns legată de deservirea rutieră în zonă și legată de rețeaua magistrală a orașului. După ce a analizat aceste legături, vorbitoarea a adăugat în continuare că în majoritate, industriile prevăzute a se amplasa în zonă primesc materie primă și expediază produse finite pe linia ferată, circulația rutieră limitîndu-se la transportul în comun și de deservire pietonală în zonă, urmînd ca circulația grea rutieră să fie preluată de strada Socola și altele.

Arh. Zoe Constantinescu-Popovici a ridicat problema deosebit de interesantă a zonelor industriale ale orașelor riverane. Referindu-se nu numai la orașul Constanța ci și la alte orașe portuare cum sînt Galați, Brăila, Giurgiu, Oltenița, Tr. Severin etc. d-sa arată că în toate aceste orașe se dezvoltă de fapt două zone industriale în condiții total diferite: zona «de sus» de pe platou și zona «de jos» legată nemijlocit de cursul de apă respectiv.

Dacă zona de pe platou prezintă probleme interesante dar nu diferite în mod esențial de oricare altă zonă industrială, zona «de jos» prezintă probleme cu totul diferite, datorită necesității folosirii în cele mai bune condiții a legăturii industriei cu această foarte economică arteră de transport pe apă, precum și datorită necesității de folosire a terenului pe baze extrem de strînse, de parcimonioase.

În zonele industriale «de jos» se duce o luptă acerbă pentru fiecare metru de teren care este în general limitat între chei și cale ferată sau faleză. Atît zona industrială din portul Constanței, cît și cea din portul Galați sau Brăila, se cer atent studiate, ele fiind mult mai greu de rezolvat decît zonele obișnuite. Trebuie create acolo platforme

Uzinele sodice de la Govora

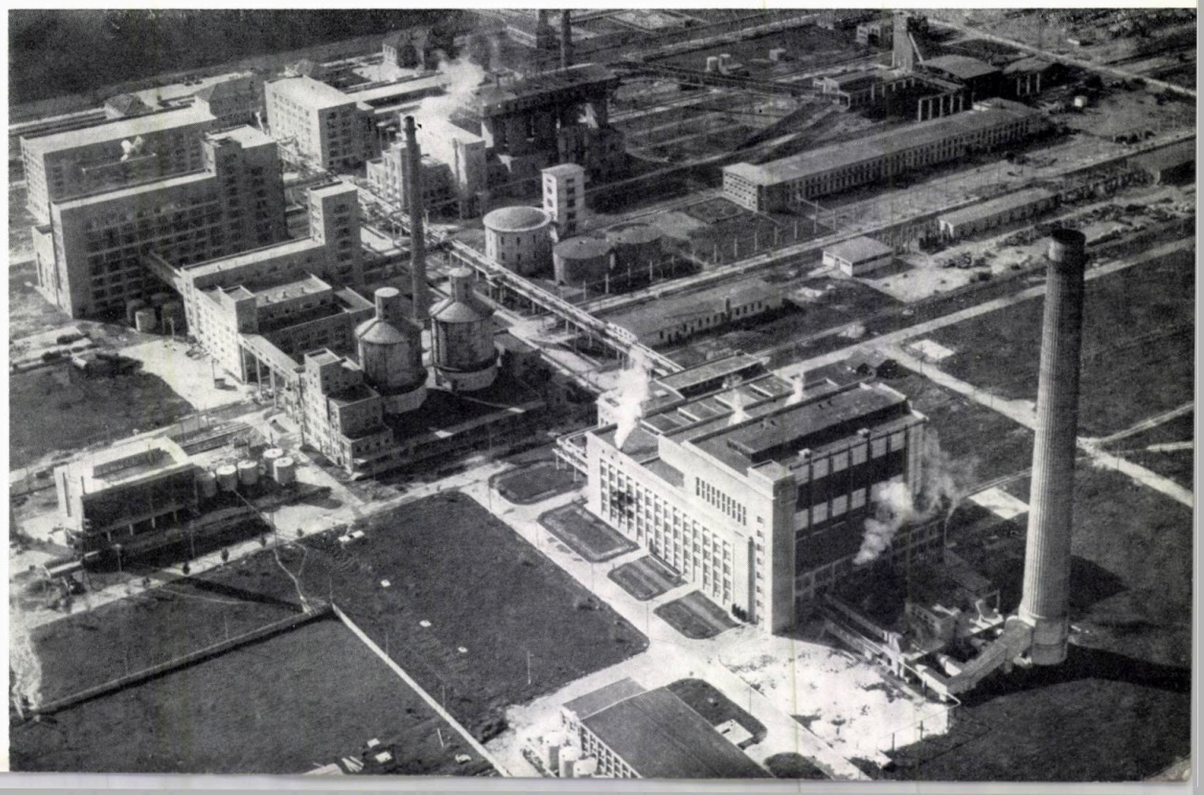

supraterane sau subterane, luate în considerare nivelele viitoare ale Dunării etc.

Arh. Nicolae Macarie s-a ocupat de problema amplasării centralelor electrice în cadrul zonelor industriale. Arătînd neajunsurile ce se pot ivi prin neglijarea sau limitarea posibilităților de extindere a centralelor electrice din cadrul zonelor industriale prin blocarea sensului de extindere, fie prin unele trasee c.f., fie prin apariția unor noi obiective neprevăzute inițial cum a fost cazul cu centralele de la Craiova, Oradea, Iași, Borzești, d-sa a susținut ideea că în amplasarea centralelor de termoficare (furnizoare de energie termică pentru industriile din zonă, de apă caldă, de aburi, și de energie electrică — în zonă sau în sistemul național), pe cît posibil să nu se limiteze terenul afectat acestor centrale, în special în direcția lor de extindere.

Arh. Zalman Solomon a susținut un referat cu tema: «Zone cu specific de industrie metalurgică». Vorbitorul a dezvoltat problema caracterului universal sau restrîns la o singură ramură industrială a zonelor industriale. În afara trăsăturilor specifice ale zonelor industriale metalurgice care evidențiază cu putere însăși caracterele specifice industriei, d-sa a arătat necesitatea preocupării pentru elementele plastice-estetice ale zonelor industriale, care oferă largi posibilități de creație arhitecturală.

Ing. Spiridon Boncea s-a referit la diferitele forme de cooperare în zona industrială, de folosirea în comun a surselor de apă, energetice, a liniilor de racord c.f. etc.. Acestea se traduc printr-o economie substantială în bani, materiale, mînă de lucru etc., toate reflectîndu-se în prețul de cost al produsului. În modul de organizare a producției industriale socialiste, cooperarea tehnologică este o necesitate. Acum nu se mai poate vorbi de întreprinderi autarhice care, pentru un produs, să execute toate reperele, de la știft pînă la ansamblul cel mai complicat. Producția industrială se bazează, trebuie să se bazeze, pe o largă cooperare tehnologică. Azi producția importantă de autocamioane, tractoare, locomotive Diesel electrice etc. este rezultatul cooperării unui mare număr de întreprinderi care fabrică și trimit elemente, subansambluri sau chiar ansambluri principale la uzinele «Steagul Roșu», «Tractorul», «Electro-Putere» etc. unde se face montajul general, rodajul, probele finale și apoi livrarea.

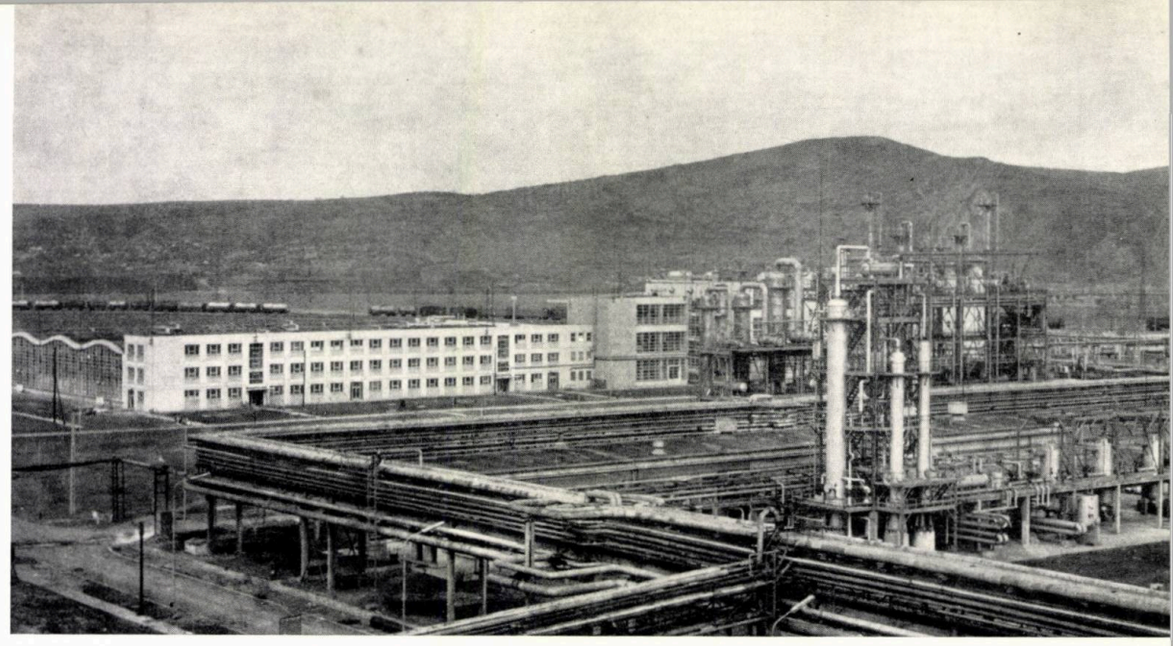

Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej — Noile secții de polistiren ale Combinatului de cauciuc sintetic

Uzinele de mașini și tractoare «Steagul Roșu» din Brașov

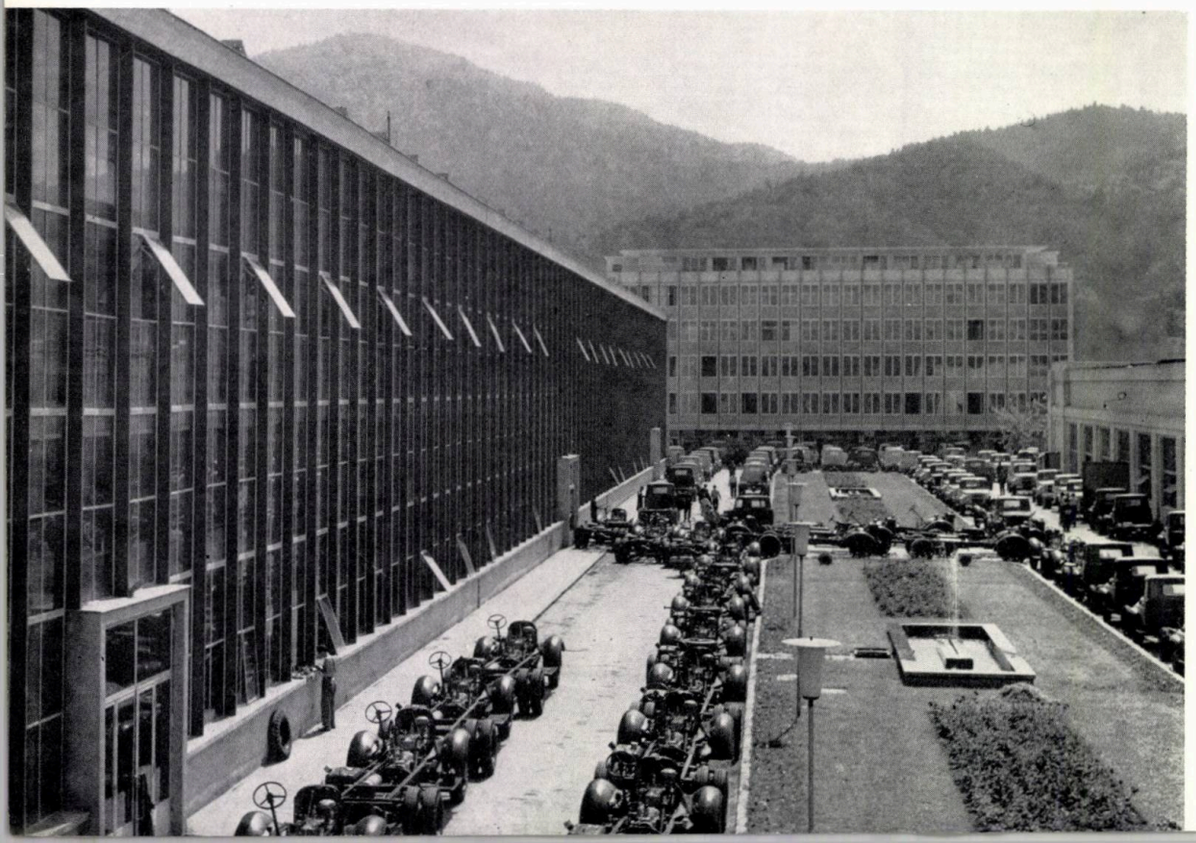

În încheierea expunerii, vorbitorul a arătat că este necesar ca o dată cu apariția noțiunii de zonă industrială să se facă și educația spiritului de cooperare industrială, să înțeleagă toți deopotrivă, proiectanți și șefi de exploatare a fabricilor, că un produs, de orice fel, este încununarea unei cooperări a muncii în domenii diferite și că în zonele industriale se pot găsi atîtea condiții de cooperare încît o negare numai parțială a acestei cooperări poate avea urmări grave care se vor reflecta pe tot parcursul așezării investițiilor în zonă, al exploatării propriu-zise și apoi în calitatea și prețul de cost ale produsului însuși.

Arh. Traian Stănescu a prezentat apoi referatul cu tema «Din practica elaborării detaliilor de zone industriale din orașul București», iar arh. Ion Găleșeanu a prezentat «Zona industrială M.I.C.-Militari».

În cadrul discuțiilor au mai luat cuvîntul ing. Gheorghe Burcea, arh. Petre Carp, arh. Dumitru Costea, arh. Leon Haber, arh. Aurelian Trișcu, arh. Constantin Chiera, arh. Alexandru Ene.

Arh. Anton Moisescu a făcut unele aprecieri cu privire la desfășurarea consfătuirii.

În concluziile la discuții, prof. arh. Ladislau Adler, vicepreședinte al C.S.C.A.S., a apreciat ca foarte valoroase discuțiile purtate, ideile apărute fiind deosebit de importante pentru îmbunătățirea activității de proiectare și sistematizare a zonelor industriale.

Arh. VASILE CRAJA

arh. gheorghe dumitrașcu

zona industrială palas - constanța

I. *Dezvoltarea orașului Constanța*

Planul de sistematizare a orașului Constanța precizează liniile de dezvoltare și funcțiunile principale ale orașului care este centru coordonator politico-administrativ al regiunii Dobrogea și oraș de importanță republicană, centru coordonator al litoralului românesc, port maritim și centru industrial.

Dezvoltarea în trecut a orașului s-a făcut diferit și în etape lungi, necoordonat, haotic și inegal. În perioada capitalistă, orașul s-a dezvoltat tentacular, pe cele trei artere de penetrație rutieră, din direcțiile Hîrșova (București), Medgidia și Mangalia, și a fost fărîmițat apoi de rețele feroviare, de zone de deservire, industrii, zone de depozitare — în special petroliere — dispersate și neorganizate.

Prin schița de sistematizare a orașului Constanța s-a căutat corectarea situației moștenite, urmărindu-se o dezvoltare cît mai judicioasă, în conformitate cu noile principii urbanistice, îmbinînd funcțiunile de muncă, de odihnă, de dotări, agrement și cultură cît mai armonios, punînd în valoare în același timp și elementele naturale și bogățiile arheologice.

În aceste condiții, intravilanul existent al orașului de cca. 3 800 ha este corectat și va ajunge în perspectivă la 4 400 ha, prin cuprinderea în primul rînd a zonelor industriale și de depozite.

O trăsătură generală realizată prin schița de sistematizare este definirea zonei de locuit a orașului, în partea de nord, separată de zonele industrială și portuară, dispuse pe latura de sud, de rețeaua feroviară ce deservește orașul, precum și de artera rutieră de penetrație, ce se desfășoară paralel cu calea ferată dinspre vest (Medgidia).

Împărțită în 7 cartiere și 35 de microraioane, zona de locuit a orașului va fi separată în viitor de zona industrială și de aceea de depozite, prin zone verzi, corespunzătoare gradului de nocivitate, și prin elemente naturale (faleze etc.). În schimb, o rețea de circulație diferențiată va asigura circulația și legăturile firești ale celor două zone, despărțindu-se, pe cît posibil, circulația cu caracter industrial și de deservire, de aceea turistică și de agrement.

Un principiu călăuzitor în schița de sistematizare a orașului Constanța a fost asigurarea dezvoltării în viitor a celor două zone cu caracter distinct — zona de locuit spre nord și zona industrială spre sud (fig. 1).

II. *Sistematizarea zonei industriale*

Instalarea și dezvoltarea unităților industriale și de depozitare existente s-a desfășurat în timp, pe măsura necesităților — de la caz la caz, amplasarea lor făcîndu-se pe considerente de interes direct și imediat, fără a se ține suficient seama de dezvoltarea organică a orașului și fără a avea la bază o sistematizare a unei zone bine definite.

Aceasta explică faptul că orașul este presărat de mici unități industriale și depozite independente, mari și mici, răspîndite în construcții improprii, fără posibilități de comasare, ocupînd terenuri propice pentru alte funcțiuni și obstruînd, prin poziția și accesul lor, circulația organizată a orașului.

În perioada cînd s-a elaborat schița de sistematizare a orașului Constanța (1960), elementele de definire a sistematizării zonei industriale erau departe de a fi precizate, fapt ce a făcut ca schița de sistematizare să cuprindă elemente sumare pentru această zonă importantă.

Avîntul luat de procesul de industrializare a țării, în cadrul ultimului plan cincinal, a pus problema sistematizării zonei industriale în anul 1963, chiar și cu elemente parțiale.

Așa s-a născut ideea și s-a elaborat apoi « *detaliul de sistematizare a zonei industriale Palas-Constanța* », limitat la unitățile industriale cunoscute și la acelea care aveau la data de 31 decembrie 1962 amplasamentele aprobate.

Prin elaborarea acestui detaliu se sistematizează una din zonele industriale ale orașului, menită a primi în

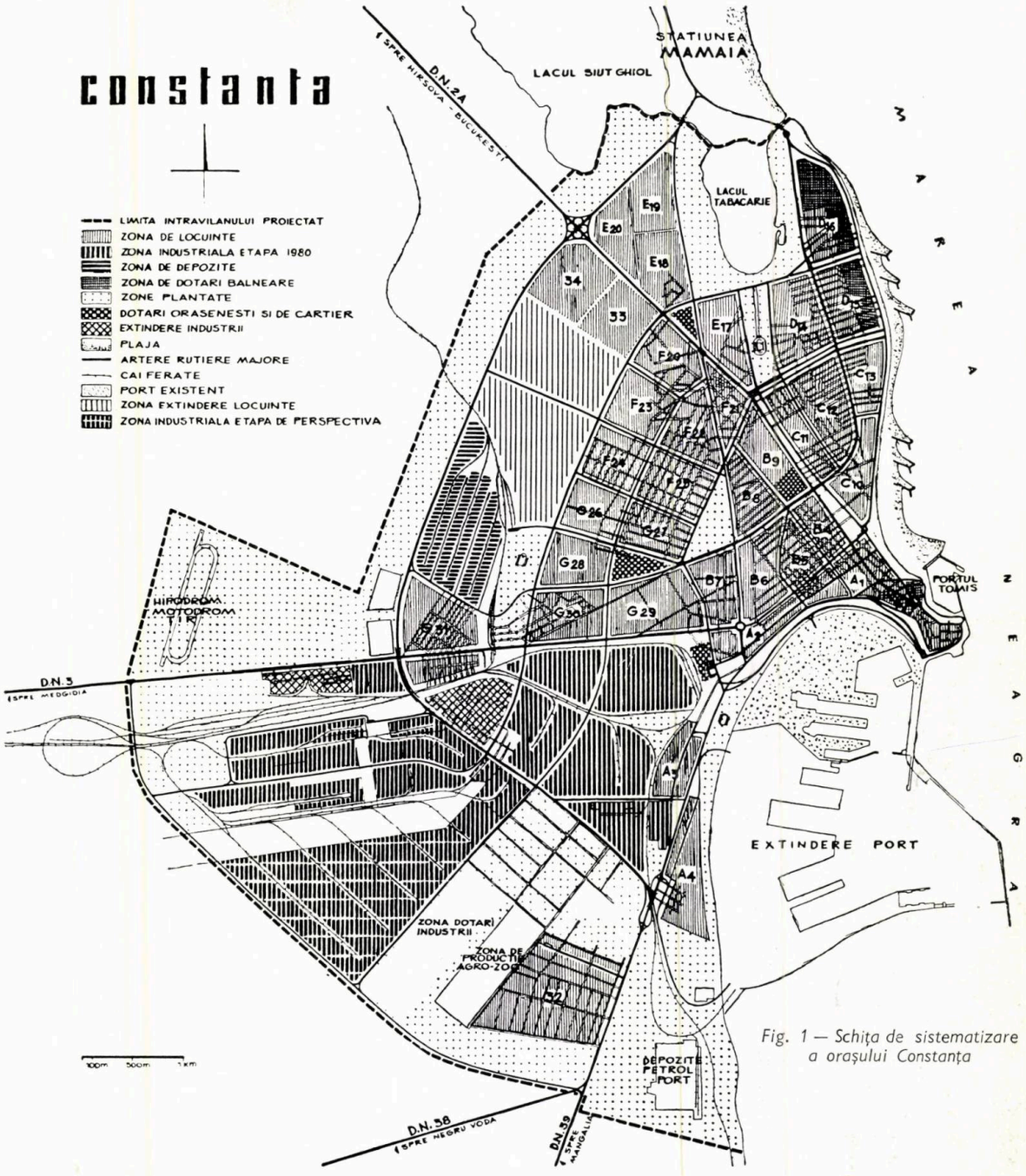

Fig. 1 — Schița de sistematizare a orașului Constanța

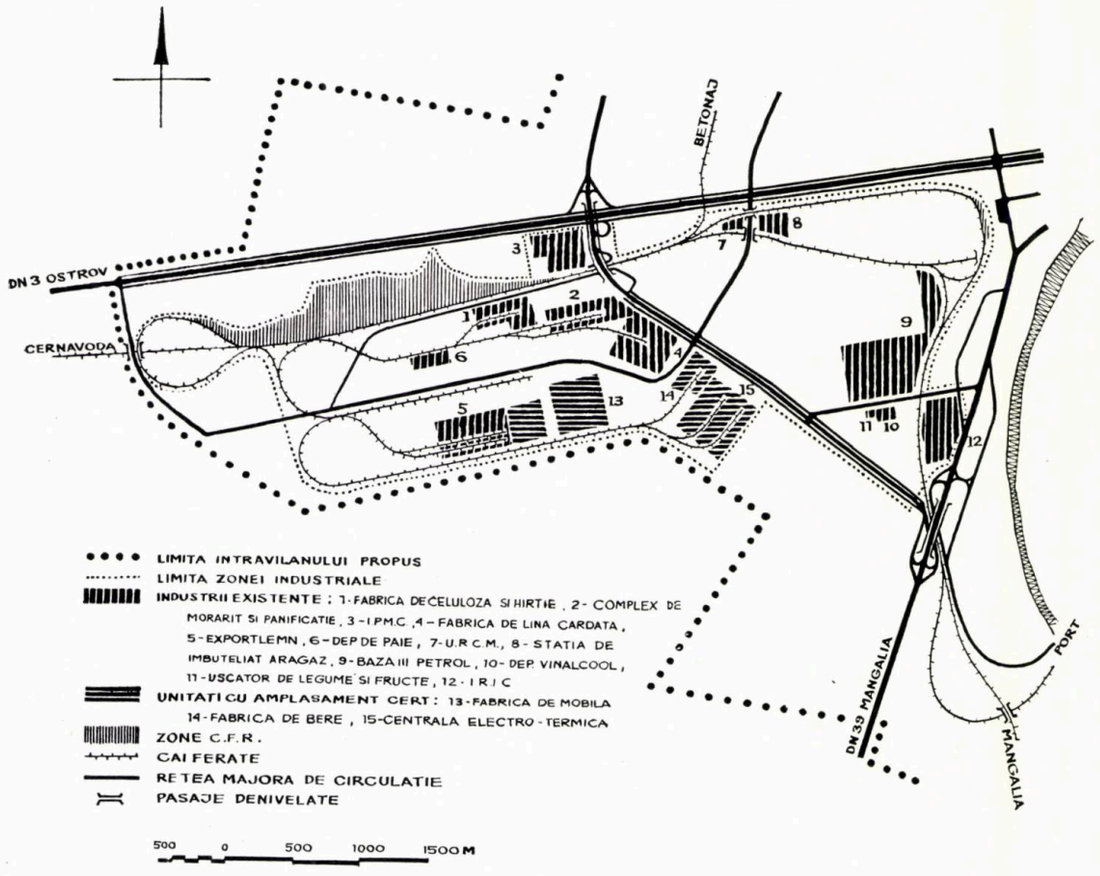

Fig. 2 — Sistematizarea zonei industriale Palas-Constanța

viitor majoritatea industriilor ce se vor amplasa în oraș. Este necesară această precizare deoarece în zona Constanța se mai găsesc următoarele grupări cu caracter industrial (fig. 2):

— zona Ovidiu-Năvodari cu Uzina de acid sulfuric și superfosfați, uzina de reparații mașini agricole « Năvodari », centrala termoelectrică « Ovidiu II », fabrica de conserve și legume « Ovidiu »;

— zona depozitelor, care va grupa în jurul viitoarei gări de mărfuri C.F.R. toate unitățile de depozitare sau similare;

— zona portului Constanța, cu extinderea spre sud și depozitele anexe, precum și cu Șantierele navale maritime (S.N.M.C.);

— zona industriilor de capacitate limitată din bd. Filimon Sîrbu, cu caracter de deservire locală (fabrica de ghiață, fabrica de pîine, fabrica de produse lactate, poligrafia).

III. *Principiile de bază ale organizării zonei industriale Palas — Constanța*

1. *Amplasamentul*, așa cum s-a arătat mai sus, a rezultat din existența unor întreprinderi industriale. O primă grupă de unități existente este dispusă în partea de est a zonei industriale ocupînd un front în lungul căii ferate și șos. Filimon Sîrbu, totalizînd o suprafață de 125 ha.

O a doua grupă de industrii, existente la data elaborării detaliului de sistematizare, îl formează: abatorul cu antrepozite, frigorifer și laboratorul veterinar; centrul de condiționare și depozitare a vinului; fabrica de băuturi răcoritoare.

Dispusă în partea de sud-est a zonei, această grupă ocupă o suprafață de 13 ha.

În partea centrală și de vest a zonei se găsesc: Fabrica de celuloză și hîrtie cu depozitul de paie și zona de protecție; complexul de morărit și panificație « Dobrogea », ocupînd împreună o suprafață totală de 33 ha.

Zona de la sud de șos. Filimon Sîrbu este ocupată de: complexul feroviar « Palas »; Întreprinderea de prefabricate și materiale de construcții (I.P.M.C.), ambele ocupînd o suprafață de 179 ha.

Cadrul pe care-l închid aceste grupe de unități industriale, între șos. Filimon Sîrbu și șos. Mangaliei, limitat

Combinatul de morărit și panificație de la Palas-Constanța

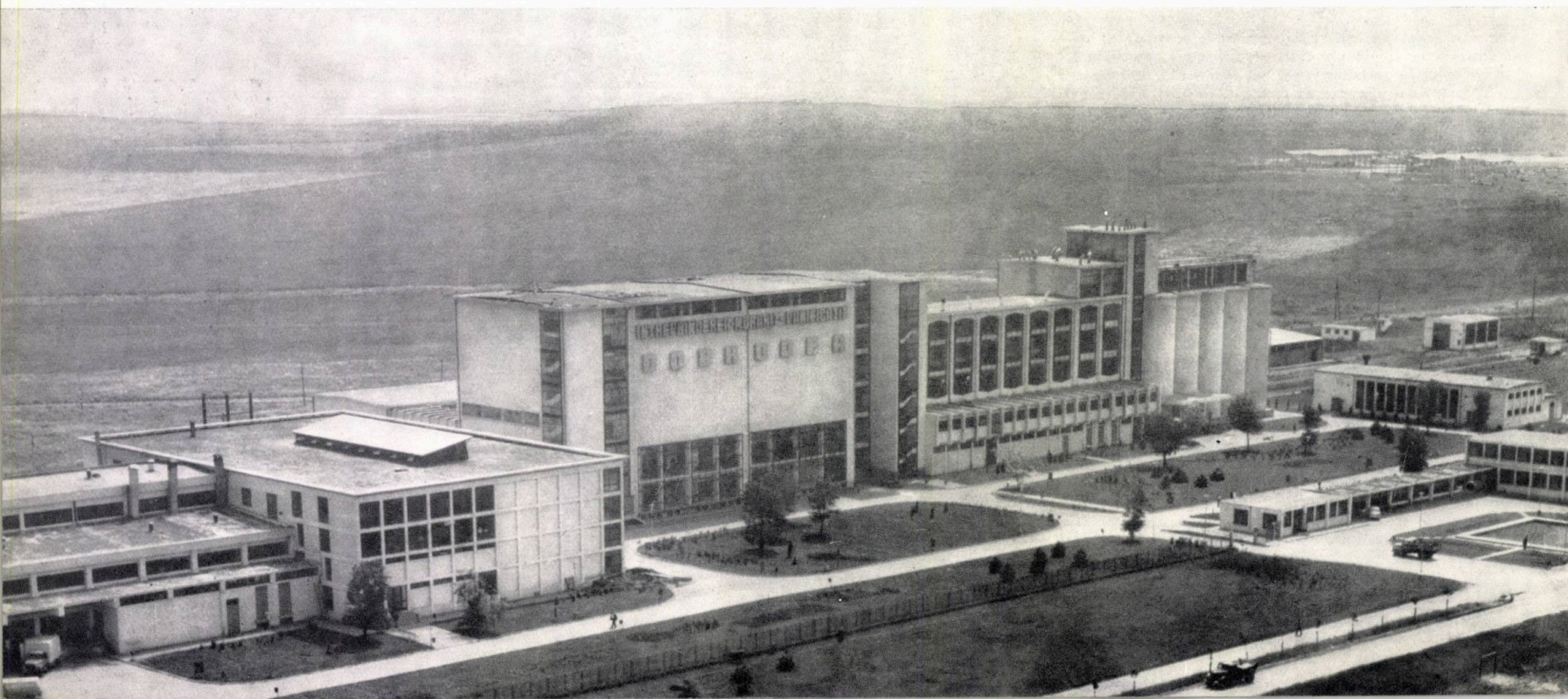

la sud de cartierul Viile Noi, formează amplasamentul zonei industriale, care rămîne deschis spre vest pentru o dezvoltare cu limite destul de mari (fig. 3).

2. *Legături — circulații.* Amplasamentul se bucură de avantajul de a avea pe latura de nord și pe cea de sud-sud-est două artere principale de circulație rutieră: șos. Filimon Sîrbu (DN3) și șos. Mangaliei (DN 38-39) și de a fi traversat de bd. Aurel Vlaicu care poate face legătura dintre primele două artere, menționate mai sus, și care, prin construirea unui pasaj superior peste complexul feroviar Palas și peste șos. Filimon Sîrbu și a unei artere noi de rocadă, va fi legat cu șoseaua DN 2 Hîrșova — Cernavodă.

Pentru penetrațiile secundare înspre centrul orașului, urmează să se modernizeze și să se rectifice două din străzile actuale, dînd astfel posibilitatea divizării fluxului de circulație rutieră pentru materii prime — produse și transport în comun.

Deservirea feroviară a zonei a fost organizată prin complexul feroviar Palas și stația tehnică a zonei industriale, care sînt legate printr-o linie specială de acces, traversînd denivelat linia dublă curentă Constanța—București.

Faptul că întregul program de deservire feroviară a avut drept condiții obligate unitățile industriale existente, a dus la o soluție de trasee și accese destul de dificilă și în parte incomodă.

IV. *Repartizarea unităților industriale în zonă*

Primul detaliu de sistematizare a zonei industriale Palas s-a elaborat pe bază de elemente limitate, pentru a da posibilitatea amplasării urgente a unor unități industriale, fără a putea stabili un program de perspectivă și deci o zonificare pe sectoare de activitate.

Cu excepția sectorului de sud-est, unde abatorul, fabrica de sucuri și răcoritoare, centrul de condiționare și depozitare a vinului pot fi socotite ca formînd un sector alimentar, precum și sectorul de est al bazei petrolifere, care poate fi tratat în viitor ca o zonă în specialitatea respectivă, restul zonei industriale a primului detaliu nu poate fi socotit ca avînd un caracter sectorizat.

În afara faptului de a fi lipsit un plan de perspectivă mai îndelungată, principiile de economie în investiții, ce au stat la baza primelor amplasamente de unități industriale, au determinat părăsirea ideii de sectorizare a zonei.

În raport cu ordinea în care au fost cerute și, într-o oarecare măsură, pe considerente arhitecturale, au fost amplasate și cuprinse în detaliu următoarele unități industriale: depozitul « Exportlemn » al Ministerului Comerțului Exterior, avînd în continuare rezervat un amplasament pentru fabrica de mobile și furnir exotic.

Pe frontul bd. Aurel Vlaicu au fost amplasate: unitatea de lînă integrată, fabrica de bere, centrala electrică de termoficare — C.E.T.

V. *Disponibilități de amplasamente*

Deși în studiul detaliului de sistematizare a zonei industriale Palas au fost luate în considerație 820 ha, posibilitățile de amplasare de noi industrii sînt foarte reduse deoarece:

a) scoaterea de sub restricții P.C.I. a unei zone importante din jurul depozitului de paie al fabricii de celuloză implică adoptarea unui nou sistem de depozitare sau însilozare, sistem care însă nu a fost preconizat;

b) dezafectarea depozitelor secundare B.C.D., cît și reamenajarea și modernizarea depozitului principal (A) al bazei III petrol, sînt amînate și eșalonate în raport cu realizarea definitivă a extinderii portului maritim Constanța și a amenajărilor interioare, lucrare ce se eșalonează pe o perioadă mai lungă;

c) o zonă importantă este rezervată traseelor liniilor electrice aeriene (L.E.A.) la sud de depozitele « Exportlemn », pe toată lățimea zonei industriale, pînă cînd aceste linii vor fi introduse în cabluri subterane;

d) pînă la o nouă restructurare a rețelei feroviare care leagă stația Palas de Mangalia și gara nouă Constanța, o parte din loturile zonei nu pot fi folosite ca amplasamente pentru industriile care au nevoie de linie de garaj și deci trebuie atribuite numai unităților industriale cu deservire rutieră.

Cele de mai sus impun o reconsiderare a zonei industriale pe o bază mai largă de perspectivă.

VI. *Deserviri comune*

În măsura în care urgența amplasării unităților industriale a lăsat timp să se determine necesitățile de deserviri și capacități, s-a căutat să se grupeze aceste deserviri cu caracter comun. Astfel:

a) *atelierele de reparații curente*, cu excepția celor de specialitate, au fost grupate și concentrate în așa fel încît să poată satisface toate unitățile din zonă;

b) *pentru dotările social-culturale* s-a rezervat un spațiu important, în lungul bd. Aurel Vlaicu, pentru a i se asigura o poziție cît mai centrală și cu accese ușoare în toate direcțiile orașului;

c) *asistența medicală* a zonei va fi asigurată de o policlinică, al cărei amplasament a fost fixat — cu posibilități de extindere — precum și de un dispensar în zona abatorului;

d) *problemele legate de P.C.I.* nu au primit încă o rezolvare definitivă și unitară, stabilindu-se, deocamdată, ca fiecare unitate industrială să-și ia măsurile prescrise de normative; nu s-a găsit încă justificat să se amenajeze o unitate P.C.I. unică pentru zona industrială, avînd în vedere programul eșalonat al instalării unităților industriale și caracterul acestora;

e) *baza sportivă a zonei industriale* va primi o rezolvare în care interesele portului și ale Șantierelor navale maritime vor avea un cuvînt hotărîtor; prin concentrarea importantă de muncitori în zona portului și prin poziția arterei de acces (șos. Mangalia), zona falezei sud este cea indicată să adăpostească deservirile sportive.

VII. *Deserviri edilitare*

Fără îndoială că problema deservirilor edilitare are importanță majoră într-o zonă industrială. În cazul zonei industriale Palas—Constanța se poate afirma fără nici o exagerare că nici una din deservirile edilitare nu existau în zonă.

Apa industrială și apa potabilă erau asigurate pentru fabrica de celuloză și hîrtie, dar printr-o instalație de capacitate limitată și deci fără disponibilități.

Detaliul de sistematizare a zonei a stabilit necesarul alimentării cu apă pe o perioadă mai îndelungată și s-a întocmit un proiect de alimentare care să asigure unitățile industriale ale primei etape.

Este important de semnalat că alimentarea cu apă se face din surse subterane locale care, conform studiilor inițiate de D.S.A.P.C.—Constanța, s-au dovedit a fi cu debite suficiente și deci nu a fost nevoie să se aștepte în această problemă realizarea unei lucrări costisitoare, ca aducțiunea din Dunăre.

Canalizarea zonei s-a lăsat deocamdată a fi rezolvată în cadrul fiecărei unități industriale noi, în ceea ce privește racordurile și scurgerile locale, pînă la colectoarele principale ale orașului care sînt prinse într-un proiect de ansamblu, cu etape de realizare.

Energia electrică a fost rezolvată cu rezerve de perspectivă, prin restructurarea ce s-a făcut în liniile electrice locale și cele ale sistemului energetic național.

În foarte scurt timp, rețeaua de alimentare cu energie electrică va asigura fără limite nevoile zonei, printr-o schemă sigură ce va permite dubla alimentare la 6 kV.

Energia termică a prezentat probleme ceva mai complicate, datorită faptului că în zonă, ca și în întreg orașul Constanța, nu există surse de energie termică importante care să permită extinderi.

Pentru considerente economice naționale, s-a pus problema termoficării urbane și industriale, fapt ce a dus la necesitatea construirii unei centrale electrice de

Fig. 3 — Încadrarea în regiune a zonelor industriale ale orașului Constanța

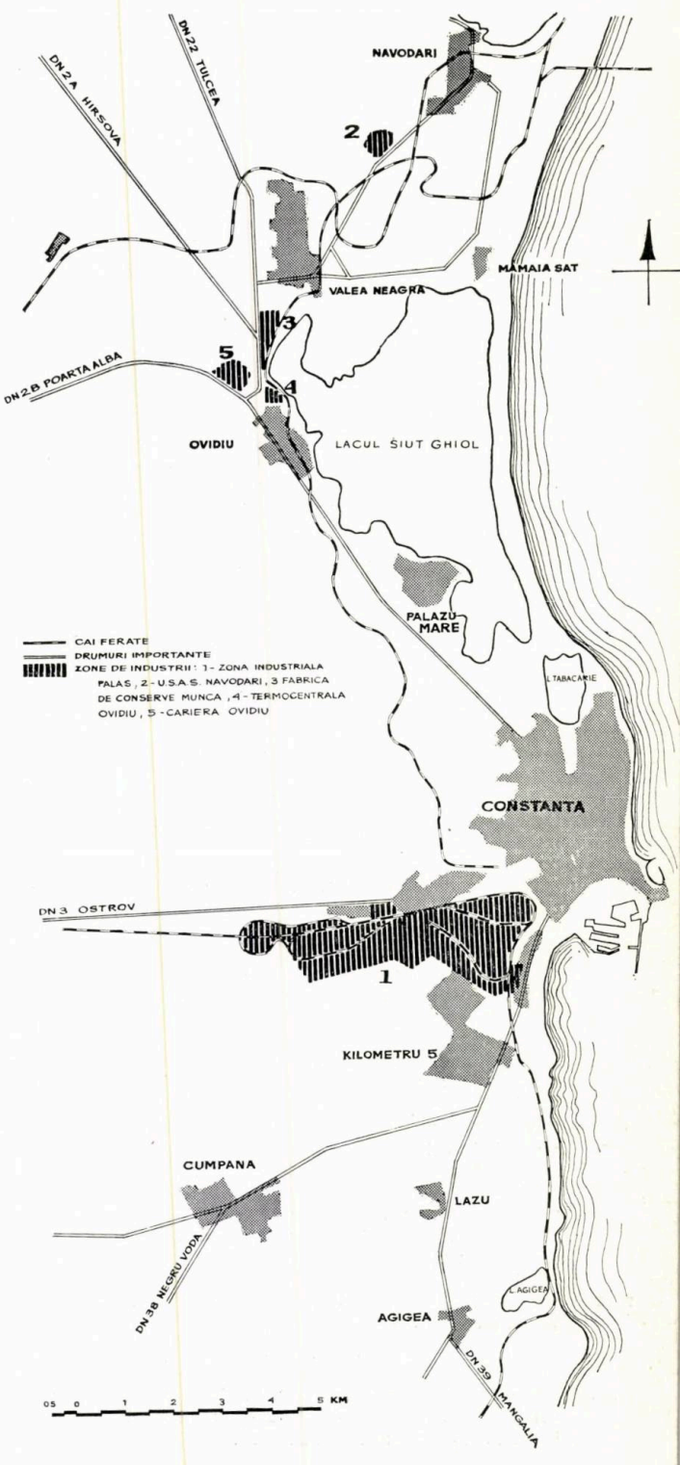

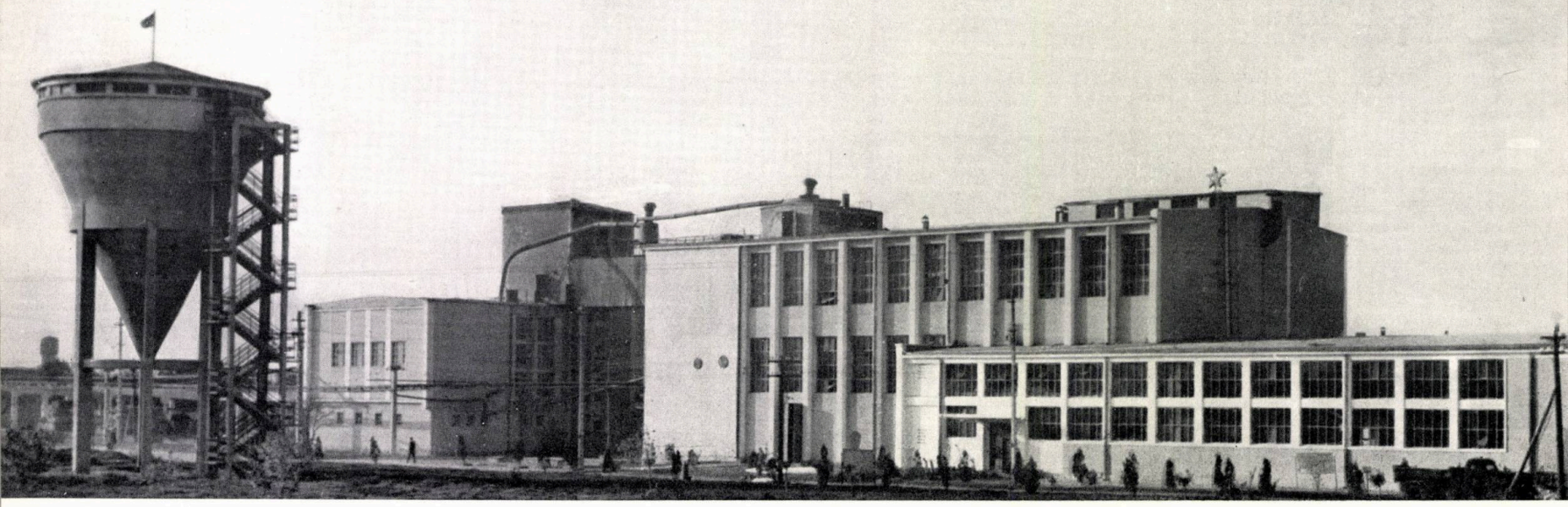

Combinatul de morărit și panificație de la Palas-Constanța

termoficare cu o capacitatea finală de 150 MW, din care în prima etapă se vor realiza 2 × 50 MW.

Dat fiind importanța acestei lucrări, ce necesită o eșalonare mai lungă, sistematizarea zonei industriale Palas prevede satisfacerea nevoilor termice pînă în 1967 prin extinderea instalațiilor termice actuale ale fabricii de celuloză și hîrtie.

Rețeaua rutieră din zona industrială, cît și asigurarea legăturilor cu arterele principale și zonele orașului, intră în grupa sarcinilor Comitetului executiv al Sfatului popular al orașului Constanța.

Prevederile schemei stradale din detaliul de sistematizare a zonei industriale sînt în curs de reconsiderare, avîndu-se în vedere schimbările de amplasamente intervenite în ultimul timp și mai cu seamă, lucru ce apare și mai evident, extinderea zonei industriale și crearea de artere noi de acces, în afara bd. Aurel Vlaicu, care în foarte scurt timp nu va putea satisface dubla funcțiune de acces în zona industrială și artera de rocadă a orașului spre stațiunile Litoralului.

Problema spațiilor verzi este fără îndoială de importanță deosebită pentru o zonă industrială și de importanță specială pentru Constanța, socotind apropierea imediată a mării și deci un regim foarte schimbător al vînturilor, atît ca direcție, cît și ca intensitate.

Ținînd seama de principiile noi urbanistice și arhitecturale, spațiile verzi prevăzute au și rolul de a pune în evidență ansamblurile industriale. Această preocupare a fost și mai accentuată ca de obicei în zona industrială Palas, amplasată pe rocada de circulație a orașului, spre stațiunile Litoralului, zonă foarte vizitată în special în perioada sezonului balnear.

VIII. *Concluzii*

Prezentarea succintă a detaliului de sistematizare a zonei industriale Palas—Constanța nu ne-a îngăduit să insistăm asupra unor amănunte.

Din studiile întreprinse pînă acum și din constatările făcute se desprind unele concluzii, pe care, chiar cu caracter particular și încă incomplete, le considerăm totuși utile a fi prezentate.

1. *Concluzii cu caracter tehnic*

— Imposibilitatea stabilirii unui plan de perspectivă în tema-program a studiului de sistematizare a zonei industriale a atras după ea imposibilitatea adoptării unei zonificări clare a amplasamentelor după caracter și nocivități.

— Dificultățile ivite în stabilirea etapizării execuției investițiilor, etapizare care ar fi putut să dea posibilitatea unui program justificat pentru realizarea lucrărilor de folosință comună (căi ferate, drumuri, alimentare cu apă etc.), au condus la unele amplasări pe considerente de costuri reduse a acestor lucrări, deși, din punct de vedere al sistematizării, amplasamentul apare mai puțin justificat. Exemplul poate fi luat din amplasarea depozitului « Exportlemn », așezat în partea de vest a zonei pe considerentul unor racorduri c.f. cît mai scurte.

— Includerea în zonă a depozitelor bazei III petrol, cu perspective de dezafectare și reamenajare îndelungată, creează o situație de disponibil falsă (820 ha), care a condus la situația de a trebui să se reconsidere detaliul de sistematizare la un interval de timp mai mic de doi ani.

— Situația existentă a zonei în momentul întocmirii primului detaliu de sistematizare creează condițiile cele mai grele ale studiului, în unele împrejurări impunînd chiar soluția care de la început apare ca defectuoasă dar și inevitabilă.

2. *Considerentele plastice*, ca preocupare într-un studiu de sistematizare a unei zone industriale, nu sînt de importanță secundară.

Cazul zonei industriale Palas—Constanța, așa cum am arătat mai sus, poate fi considerat ca un exemplu tipic. Și din acest punct de vedere ne-am bucurat în studiile noastre de un prețios concurs și de o deosebită îndrumare din partea sectorului industrial și a conducerii C.S.C.A.S.

Cum în majoritatea cazurilor industriile noi au fost proiectate de institutele centrale ale ministerelor tutelare, tendința beneficiarilor de lucrări, de rezolvare imediată a problemelor respective și unele rigidități ale părților tehnologice au făcut și aici necesară intervenția și poziția fermă a organelor locale de partid și de stat, care — susținute de conducerea C.S.C.A.S. — au reușit să realizeze, în multe situații, problemele complexe tehnice și plastice.

Bucla traseului feroviar din zonă, dacă a dezavantajat într-o mare măsură soluția de deservire, a oferit în schimb posibilitatea unor orientări — de un deosebit efect arhitectural — obiectivelor principale din unitățile industriale.

Jocul și alternarea construcțiilor înalte au putut crea ansambluri reușite, chiar și într-o zonă industrială care de obicei este aridă sau monotonă.

S-a folosit în acest scop foarte mult sistemul de proiectare pe machete, fapt ce a făcut posibilă utilizarea obiectivelor care de obicei sînt lipsite de eleganță (turnuri de răcire, silozuri etc.) într-o poziție favorabilă din punct de vedere al perspectivei.

Nu a lipsit din preocuparea noastră nici ideea perspectivei îndepărtate (de pe mare de exemplu) a unui ansamblu și mai mare. Este vorba de ansamblul Gara nouă — Gara veche, zona abator cu cartierul extinderii portului M.T.Tc. care se suprapun sau completează ansamblurile industriale ale zonei Palas. Și din acest punct de vedere proiectanții consideră că au obținut unele rezultate pozitive.

ing. radu cijevschi şi ing. aristiţa rotaru

sistematizarea zonei industriale iaşi

În reviste de specialitate şi în presă au apărut pînă în prezent diverse articole care prezentau zona industrială Iaşi sub aspectul soluţiilor care au stat la baza întocmirii schiţei de sistematizare a zonei, precum şi elemente asupra industriilor care vor funcţiona în acest perimetru.

În acest timp, în zona industrială Iaşi au fost executate o serie de obiective industriale, a fost efectuată majoritatea echipărilor tehnico-edilitare, iar pentru sfatul popular al regiunii, care este coordonatorul lucrărilor, s-au pus şi se pun o serie de probleme spre rezolvare.

În materialul de faţă ne propunem să ne ocupăm de:

— prezentarea generală a zonei industriale Iaşi la data întocmirii schiţei sale de sistematizare şi soluţiile adoptate prin proiectare;

— realizarea obiectivelor industriale şi a lucrărilor de instalaţii şi dotări comune ale zonei;

— unele greutăţi pe care le întîmpină Sfatul Popular Regional Iaşi în rezolvarea problemelor care i se pun în calitatea sa de coordonator al lucrărilor de utilităţi şi dotări comune din zona industrială.

Schiţa de sistematizare a zonei industriale a oraşului Iaşi a fost întocmită de ISCAS, în anul 1962.

La elaborarea acestui proiect au fost folosite printre altele: schiţa de sistematizare a oraşului Iaşi, elaborată de ISCAS, în anul 1960; studiul tehnico-economic pentru reconstrucţia oraşului Iaşi, etapa 1962—1965, elaborat de D.S.A.P.C.—Iaşi în anul 1961; sarcina de proiectare pentru canalizarea oraşului Iaşi, elaborată de I.P.A.C.H. în anul 1960; sarcina de proiectare pentru regularizarea bazinului Bahlui—Iaşi, elaborată de I.P.A.C.H. în anul 1961; unele proiecte în curs de elaborare la acea dată

Iaşi — Fabrica de ulei « Unirea »

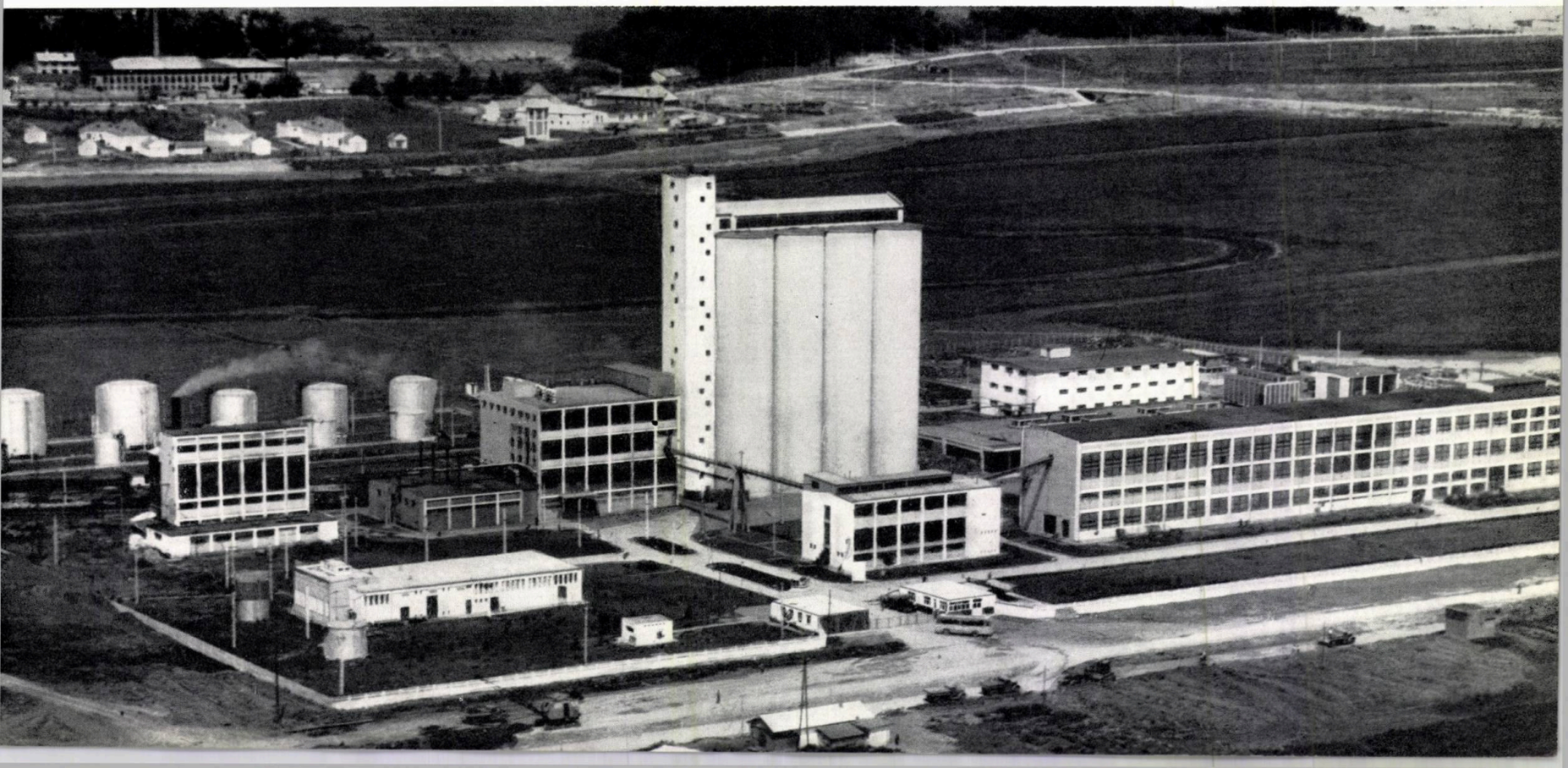

la D.S.A.P.C.—Iași pentru unele lucrări de echipare tehnică în zonă, în special lucrări de drumuri și poduri.

Zona industrială Iași se află la sud-est de oraș, în lunca Bahluiului, fiind delimitată de ISCAS prin soluția propusă: la nord rîul Bahlui, cu traseul corectat pe o lungime de cca. 2,9 km; la nord-vest, de strada Primăverii; la sud-vest, de strada Socola; la sud, de stația c.f. Socola; la est, de linia ferată colectoare a zonei industriale. Limitele de nord, vest și sud sînt prin natura lor definitive, limita estică putînd fi extinsă.

Lungimea zonei industriale este de 4 300 m, cu o lățime maximă de 1 650 m, și este amplasată pe un teren de altitudine joasă (38—42 m).

La data întocmirii schiței de sistematizare a zonei industriale Iași (1962) erau în funcțiune și execuție următoarele unități industriale și întreprinderi:

— fabrica « Țesătura », în funcțiune, ocupînd cca. 8 ha;
— fabrica de mobilă corp, în funcțiune, ocupînd cca. 6,5 ha;
— fabrica de mobilă curbată, în execuție, ocupînd cca. 4,2 ha;
— fabrica de ulei « Unirea », în probe tehnologice, ocupînd cca. 10,2 ha;
— întreprinderea « Fructexport », ocupînd cca. 5,3 ha;
— întreprinderea IRVA, ocupînd cca. 2 ha;
— întreprinderea ICRA, ocupînd cca. 2 ha;
— stația de transformatoare Iași II, ocupînd cca. 0,6 ha;

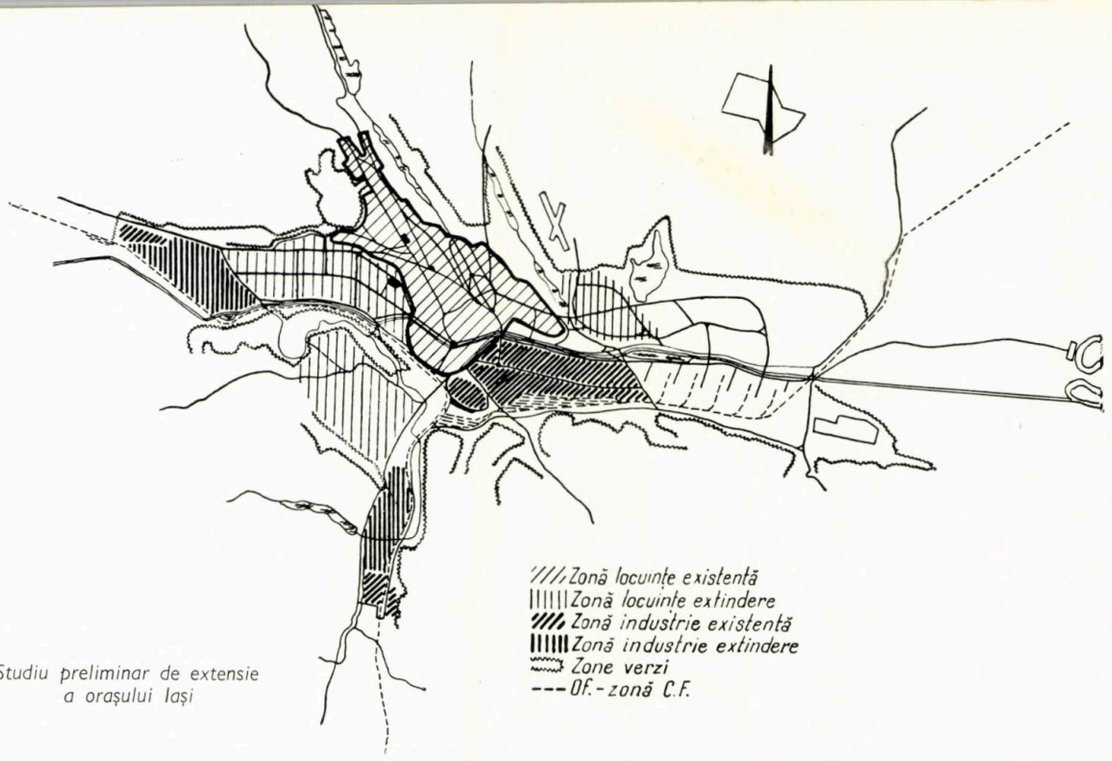

Studiu preliminar de extensie a orașului Iași

Uzina metalurgică din Iași

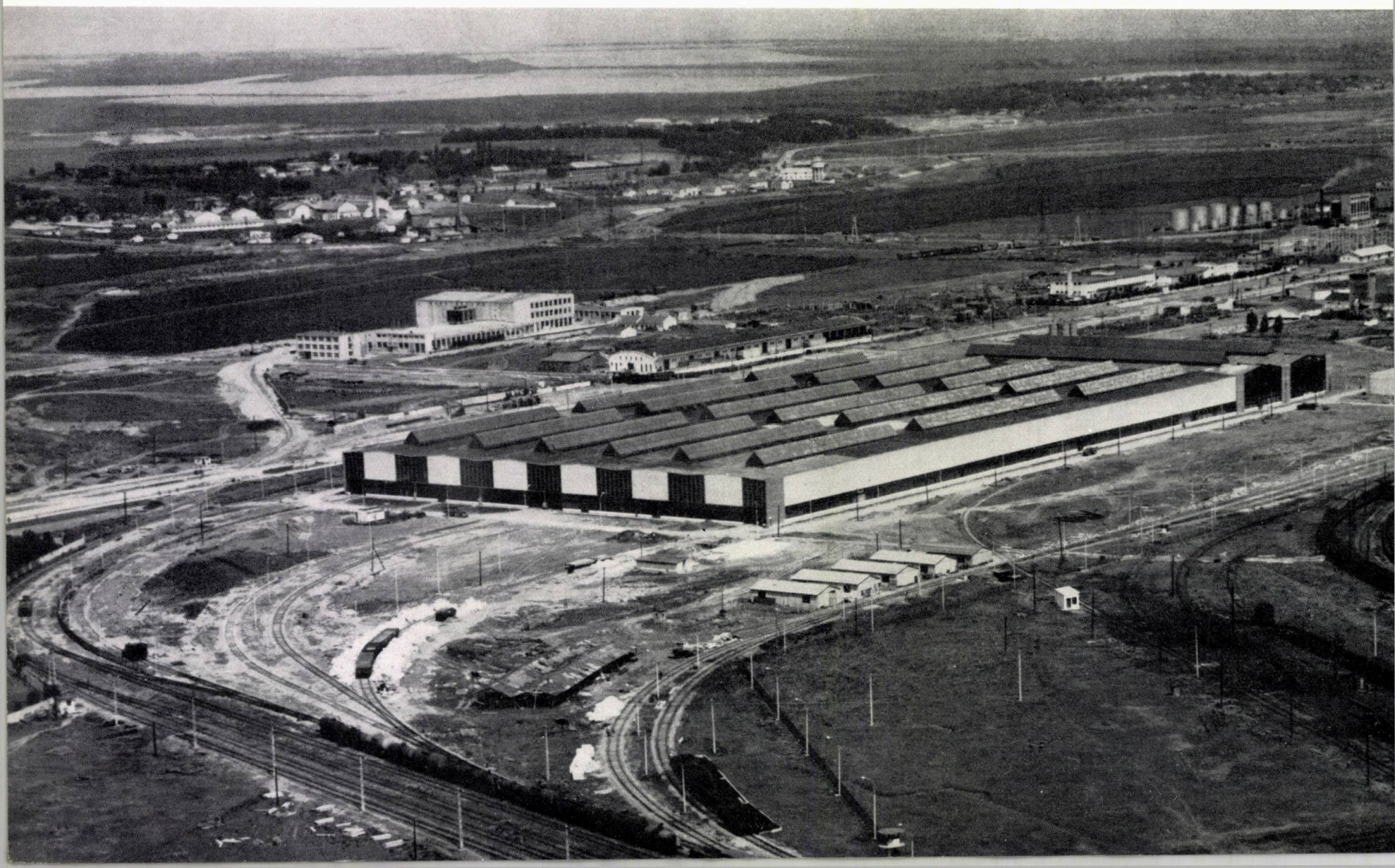

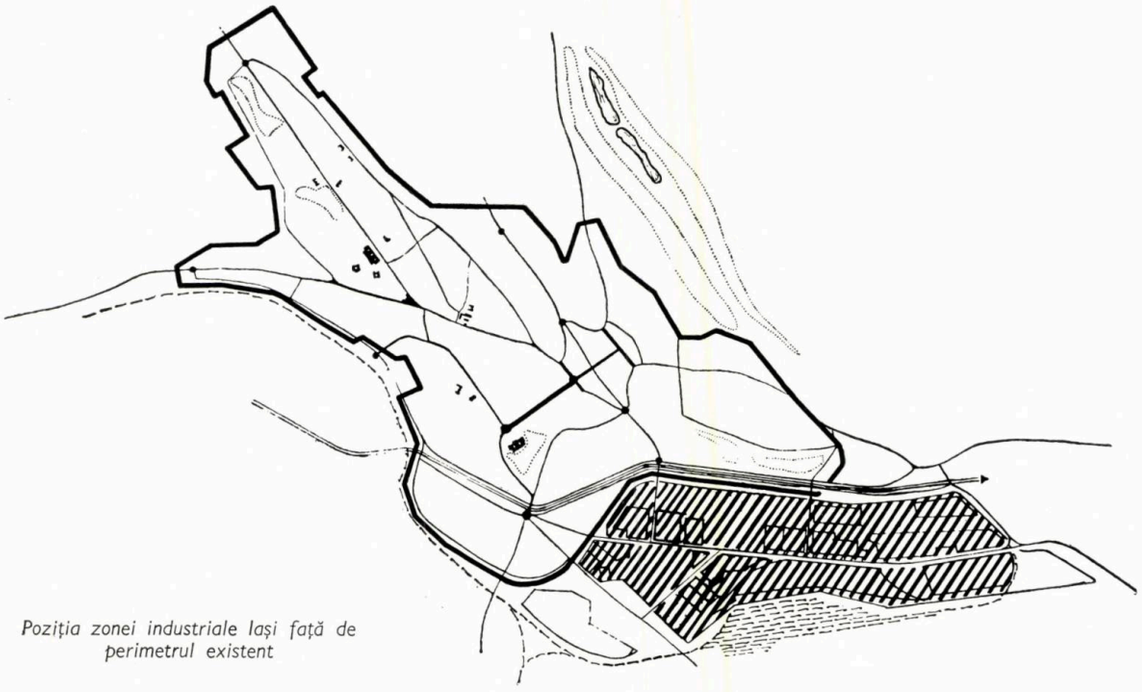

Poziția zonei industriale Iași față de perimetrul existent

— stația de cale ferată Socola, ocupînd cca. 43 ha;
— baza III D.A.D. a M.I.M., ocupînd cca. 8,6 ha;
— C.R.R. Iași, ocupînd cca. 9,4 ha.

Amplasarea unităților menționate s-a făcut în timp, pe măsura nevoilor, fiind determinată de următorii factori principali:

1) existența șoselei Țuțora de-a lungul căreia au fost amplasate majoritatea unităților arătate și prin care se realiza legătura cu orașul și restul de rețele rutiere;

2) existența stației c.f. Socola, care asigură deservirea feroviară prin racorduri scurte și deci puțin costisitoare;

3) prezența locuințelor în jumătatea de vest a zonei a determinat depărtarea de oraș a industriilor prin amplasarea lor spre est;

4) pericolul de inundații pe care-l prezenta rîul Bahlui în partea de nord a zonei, ceea ce a condus la amplasarea întreprinderilor în imediata apropiere a șoselei Țuțora.

Amplasarea industriilor în aceste condiții a dat naștere unor aspecte negative ca: dispersarea lor pe teren (deci o lungime a rețelelor rutiere, feroviare și de instalații), depărtarea de oraș, fărîmițarea teritoriului, puncte obligate pentru sistematizarea zonei.

Soluția propusă prin schița de sistematizare mărește suprafața zonei industriale de la 327 ha la 380 ha, prin rectificarea liniară a rîului Bahlui pe o lungime de 2,9 km.

Bilanțul teritorial în soluția propusă prin schiță are următorul analitic:

— unități industriale	321	ha
— dotări	8	ha
— drumuri	35,5	ha
— spații verzi și zonă ocupată de c.f.	15,5	ha
Total . . .	380,00	ha.

Față de situația ocupării teritoriului la data întocmirii schiței de sistematizare, în proiect se propune ca unele întreprinderi existente să fie menținute, altora să li se sisteze dezvoltarea, iar altele să fie dezafectate.

Unitățile menținute în zona industrială, ca și unitățile cărora li s-a oprit dezvoltarea, au constituit puncte obligatorii la întocmirea schiței de sistematizare. De asemenea, la elaborarea schiței au stat la bază următoarele principii:

1. *Rețeaua rutieră* să asigure organizarea optimă a teritoriului zonei în ceea ce privește lotizarea pentru industrii, transporturile rutiere la și de la industrii, distribuția și concentrarea în fascicule a rețelelor de instalații, distribuția dotărilor, legătura optimă cu orașul, în funcție de etapizarea reconstrucției orașului și de etapizarea dezvoltării rețelei orășenești de transport în comun.

2. *Rețeaua feroviară* să permită deservirea feroviară a tuturor unităților industriale care necesită și justifică trafic feroviar.

3. *Magistralele longitudinale rutiere și feroviare* să nu se intersecteze.

4. *Să se grupeze întreprinderile* pe specialități și ramuri de industrie, în funcție de caracteristicile tehnologice:
— sectorul industriei chimice (între șos. Țuțora, str. Primăverii și bd. T. Vladimirescu);
— sectorul industriei ușoare (între șos. Țuțora, str. Socola și str. Bucium);
— sectorul industriei lemnului (între str. Socola și str. Bucium);
— sectorul industriei alimentare (între șos. Țuțora, drumul regional Iași—Tomești, rîul Bahlui și str. Metalurgiei).

5. *Centrele sociale* să deservească în mod facil și pe măsura executării investițiilor industriale pe oamenii muncii care lucrează în zona industrială.

6. *Dotările comune* propuse să satisfacă integral zona industrială și să poată fi executate la capacitățile necesare investițiilor productive.

7. *Rețelele de utilități* să asigure prin racorduri scurte orice amplasament din zonă.

De la data întocmirii schiței de sistematizare a zonei industriale Iași s-au mai construit sau sînt în prezent în construcție în zonă uzina metalurgică, fabrica de tricotaje « Moldova », întreprinderea pentru prelucrarea maselor plastice, centrala termică și de termoficare, centrul de depozitare și condiționare a vinului, extinderea fabricii « Țesătura », moara din complexul de morărit și panificație.

Din capitolul dotări comune se vor construi în acest an în centrul social nr. 1 al zonei o policlinică cu o capacitate anuală de 180 000 consultații și o cantină-restaurant de tipul 2 000/3.

Transport în comun. Linia dublă de tramvai prevăzută în schița de sistematizare și care face legătura între oraș și zonă a fost realizată integral, urmînd ca în acest an să se execute completări și finisări de lucrări.

Au fost realizate integral lucrările de alimentare cu gaz metan, canalizarea, alimentarea cu apă potabilă și apă industrială, termoficarea.

A fost realizată rețeaua prevăzută pînă la str. Metalurgiei și racordul pe str. Bucium, urmînd ca în funcție de consumatorii de viitor, situați la est de str. Metalurgiei, să se continue execuția ei.

Au început lucrările de căi ferate, urmînd ca în 1965 să se execute integral linia ferată colectoare și 5 linii din cele 9 prevăzute în antestația zonei industriale.

Din cifrele prezentate cu privire la bilanțul utilităților, precum și din descrierea stadiului acestor lucrări rezultă că zona industrială Iași este capabilă să ofere amplasamente optime pentru industrii.

Sfatul popular regional Iași este coordonatorul lucrărilor de utilități și dotări comune din zona industrială, precum și investitor la majoritatea acestor lucrări, astfel încît el poate menține o linie competentă și obiectivă în rezolvarea tuturor problemelor privind asigurarea obiectivelor industriale din zonă cu utilități, sau de oricare altă natură și care sînt de competența coordonatorului.

Instrumentul de bază al sfatului în rezolvarea acestor probleme este schița de sistematizare avizată.

În activitatea sa de coordonator, sfatul popular întîmpină însă greutăți cu proiectanții obiectivelor industriale privind folosirea eficientă a terenurilor. Datorită faptului că zona este echipată cu toate utilitățile necesare desfășurării unui proces de producție industrial, valoarea în sine a terenului este mare și el trebuie folosit ca atare. Dar nu toți proiectanții dau importanța cuvenită acestui lucru, prevăzînd îndeosebi racordurile feroviare la linia de centură de așa manieră, încît fac de nefolosit suprafețe mari de teren.

Ca exemplu, am putea arăta modul în care I.S.P.E.—București s-a gîndit să-și rezolve racordul feroviar la sala mașinilor din centrala electrică și de termoficare din zonă, sau I.P.I.U.—București racordul la secția negru de fum a viitoarei fabrici de încălțăminte și talpă de cauciuc.

Sub acest aspect, schița de sistematizare nu ne este de folos și nu putem apela la ea în rezolvarea problemelor ivite. S-ar putea spune că cerem prea mult de la o schiță de sistematizare, totuși considerăm că ea trebuie să precizeze mai accentuat proiectantului de specialitate (I.P.T.Tc.) eliminarea terenurilor pierdute prin racorduri feroviare, mai ales că, atît fabrica de încălțăminte și talpă de cauciuc, cît și centrala electrică și de termoficare au fost nominalizate întotdeauna ca unități în zona industrială Iași.

O altă problemă, asupra căreia nu putem trage concluzii în ceea ce privește linia de urmat, este aceea a existenței în zonă a Bazei III de aprovizionare și desfacere a Ministerului Industriei Metalurgice, problemă asupra căreia există încă numeroase puncte divergente.

Credem că o analiză mai accentuată la întocmirea schiței de sistematizare ar fi putut fixa linia de urmat cu privire la această bază, mai ales că prezența sa în zonă aduce inconveniente pentru întregul perimetru sud-vest.

Situația existentă la data întocmirii schiței de sistematizare, cu fabrica de ulei executată, întreprinderea pentru prelucrarea maselor plastice cu lucrările începute și alte puncte obligate, au dus și la situații care nu și-au putut găsi rezolvarea cea mai indicată prin schiță.

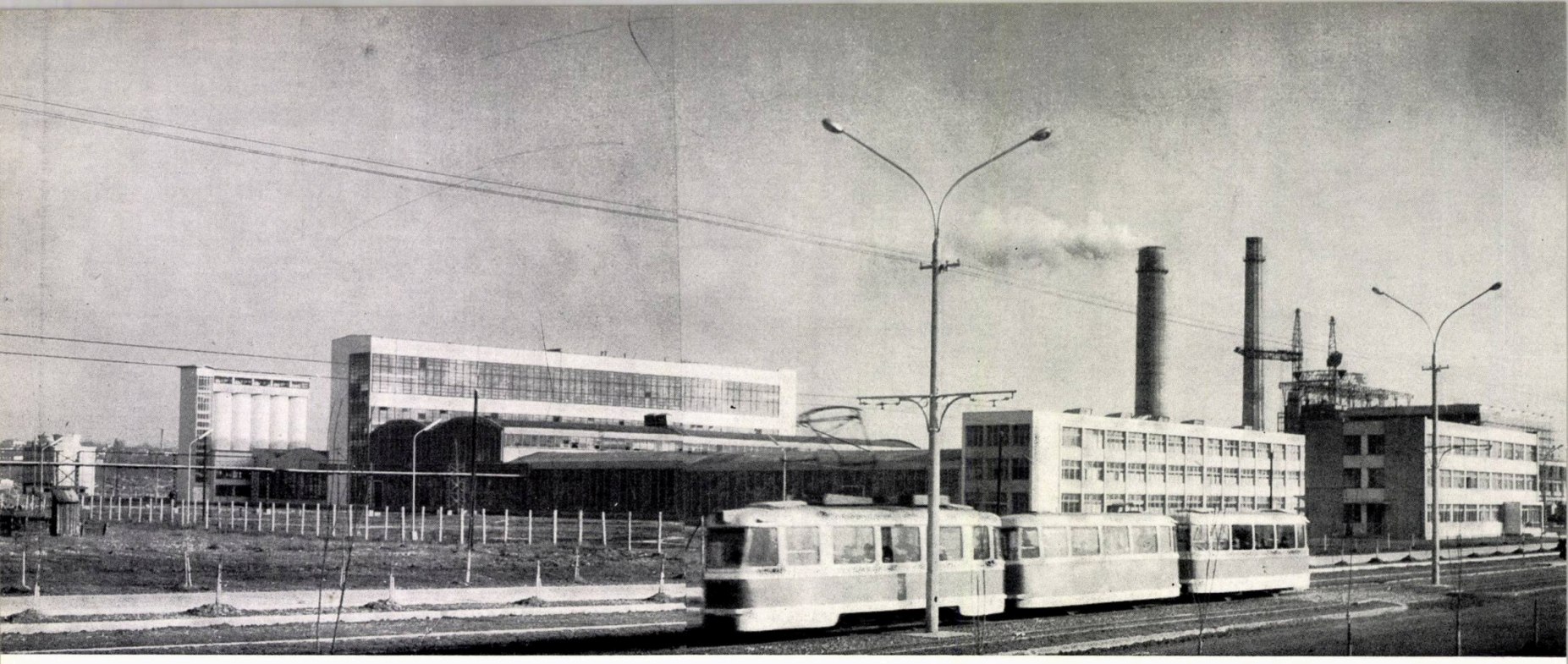

Fabrica de mase plastice din Iași și centrala electrică de termoficare

arh. alexandru costinescu

unele puncte de vedere pe marginea schiței de sistematizare a zonei industriale iași

În acțiunea de industrializare socialistă și paralel cu aceasta de ridicare economică a tuturor regiunilor țării, industrializarea orașului Iași a constituit o problemă în permanența atenție a conducerii de partid și de stat.

Cea mai tînără zonă a orașului, zona industrială dă astăzi — prin profilul modern al construcțiilor sale, contrastînd armonios cu vechile monumente — un aspect nou, înnoitor, bătrînului Iași.

Încă din anul 1960, fostul I.P.I.B.C. a primit sarcina ca, o dată cu întocmirea proiectului fabricii de ulei « Unirea », să țină seama de eventualitatea creării în orașul Iași, în perioada 1960—1965, a unui grup industrial, alcătuit dintr-un complex alimentar, complex textil, o fabrică de prelucrat mase plastice, a fabrică de încălțăminte și talpă de cauciuc precum și o centrală de termof.care.

Proiectantul general pentru studiul tehnico-economic de ansamblu, fostul I.P.I.B.C., a colaborat pentru realizarea lui cu: I.P.T.Tc. pentru problemele de căi ferate și telecomunicații, cu I.P.A.C.H. pentru rezolvarea problemelor de alimentare cu apă, canalizare și regularizare a rîului Bahlui, cu I.S.P.E. pentru problemele energetice și pentru realizarea centralei electrice de termoficare și cu IPROCHIM care întocmea sarcina de proiectare pentru fabrica de mase plastice.

Potrivit schiței de sistematizare a orașului Iași, întocmită de I.C.S.O.R. și aprobată de Departamentul de Arhitectură și Urbanism în anul 1956, grupul de întreprinderi industriale formînd obiectul studiului a fost amplasat în zona industrială prevăzută în această schiță de sistematizare.

Ținîndu-se seama de condițiile obiective locale și analizîndu-se cu grijă problema cooperării între întreprinderile cu un profil atît de diferit, studiul de amplasare a preconizat gruparea lor pe specific (fig. 1) și anume:

În partea de vest a zonei, în imediata apropiere a cartierelor de locuințe muncitorești, astăzi realizate, se preconiza amplasarea complexului textil, a fabricii de mase plastice și a fabricii de talpă și încălțăminte de cauciuc, ținînd seama că aceste întreprinderi necesită importante forțe de muncă.

În partea de est a zonei, la estul terenului ocupat de depozitele « Fructexport » și I.C.R.A. — complexul alimentar și centrala de termoficare, amplasament condiționat de:

— necesitatea realizării imediate, legată de darea în funcțiune în termen scurt a fabricii de ulei, avînd un volum important de transporturi feroviare (cca. 100 vag. zilnic), a racordului feroviar al acesteia, care în condițiile de la acea dată se putea realiza numai în această zonă;

— necesitatea amplasării fabricii de zahăr făcînd parte din complex și avînd de asemenea un important trafic feroviar la periferia zonei în imediata apropiere a zonei agricole;

— necesitatea amplasării centralei de termoficare în apropierea fabricii de zahăr, cel mai mare consumator de aburi la parametri coborîți.

Singura unitate amplasată separat a fost centrul de depozitare și condiționare a vinului, la vestul terenurilor ocupate de depozitele « Fructexport » și I.C.R.A.

Condițiile economice la acea dată și mai ales prezența pe partea de sud a șos. Țuțora a depozitelor C.R.R. ale orașului și regiunii, a căror dezafectare era din punct de vedere economic de neconceput atunci, nu au permis sistematizarea complexului feroviar Socola și realizarea buclei c.f. care să evite traversarea șos. Țuțora.

Studiul I.P.T.Tc., ținînd seama de necesitatea construirii imediate a racordului feroviar pentru fabrica de ulei, a indicat ca singură soluție realizabilă, în condițiile date, construirea unui racord provizoriu pentru fabrica de ulei, utilizînd parte din traseul liniilor de garaj ale depozitelor « Fructexport » și I.C.R.A., soluție care nu înrăutățea situația existentă: intersectarea șos. Țuțora cu o linie de garaj industrială.

S-a preconizat ca această deficiență să fie rezolvată în timp, în măsura în care intensificarea circulației pe șos. Țuțora ar fi cerut-o, fie prin crearea unui pasaj denivelat, fie, așa cum s-a rezolvat prin schița de sistematizare a zonei industriale de către ISCAS, prin crearea unui alt racord pentru liniile ferate ale zonei industriale.

Fig. 1 — Studiul de amplasament întocmit de I.P.I.B.C. pentru alegerea terenului fabricii de ulei „Unirea"

1. Complexul textil — 2. Fabrica de mase plastice — 3. Fabrica de talpă și încălțăminte — 4. Complexul industriei alimentare (fabricile de ulei și de zahăr) — 5. Centrala de termoficare 6. Centrul de depozitare și condiționare a vinului — 7. Intreprinderea «Fructexport» — 8. I.R.V.A. — 9. I.C.R.A. — 10. Baza C.R.R. — 11. Fabrica de mobilă — 12. Baza III de aprovizionare și desfacere a Ministerului Metalurgiei

Fig. 2 — Concentrarea întreprinderilor industriale la extremitățile est și vest ale zonei

Fig. 3 — Variantă de amplasare preferată de I.P.I.A.

1. Centru de depozitare și condiționare a vinului — 2. Fabrica de pîine — 3. Moara de 220t — 4. Siloz — 5. Centru dotări — 6. Centrala de termoficare — 7. Fabrica de mase plastice — 8. Complexul textil 9. Fabrica de mobilă — 10. Baza III metalurgie — 11. Uzina metalurgică — 12. Fabrica de ulei «Unirea» — 13. Stația electrică Iași II — 14. I.C.R.A. — 15. I.R.V.A. — 16. Intreprinderea «Fructexport»

Comisia formată din toate organele competente, printre care C.S.C.A.S. și C.S.P. și care în mod complex a avizat studiul fostului I.P.I.B.C., constatînd în același timp necesitatea întocmirii de către ISCAS a schiței de sistematizare de detaliu pentru zona industrială Iași, a considerat corespunzătoare și a aprobat amplasarea fabricii de ulei, a centrului de depozitare și condiționare a vinului pe amplasamentele propuse, fapt care a permis deschiderea șantierului și darea în funcțiune la termenul prevăzut a fabricii de ulei « Unirea ».

Deși fostul I.P.I.B.C. nu a întocmit un studiu de sistematizare, așa cum se afirmă într-un articol publicat în revista «Arhitectura R.P.R.» nr. 3/1962 (articol prin care i se atribuie fostului institut și unele scheme de plan inexacte), ci la întocmirea proiectului fabricii de ulei a ținut seama numai de eventualitatea creării la Iași a unui grup industrial, totuși majoritatea amplasamentelor propuse în studiu au fost realizate : fabrica de ulei, fabrica de mase plastice și dezvoltarea complexului textil, ultimele două după elaborarea schiței de sistematizare.

* * *

Sarcina creării zonei industriale Iași a fost precizată de către conducerea de partid și de stat care a dat indicații precise în privința amplasamentelor unor întreprinderi în zonă și a liniei de urmat. Totodată a fost creată o comisie guvernamentală avînd sarcina coordonării lucrărilor din zona industrială Iași, care a abordat și clarificat o serie de probleme și a stabilit :

— amplasarea noii uzine metalurgice pe terenul ocupat de baza C.R.R. și demolarea magaziilor de cereale ale acestuia, fapt care a creat și premizele sistematizării complexului feroviar Socola ;

— realizarea unui traseu liniar al regularizării Bahluiului, apreciindu-se că cheltuielile pentru aceasta, mai mari decît cele din studiul I.P.A.C.H. din 1960, vor fi compensate prin cîștigarea pentru zona industrială a unei suprafețe de 50 ha ;

— sistematizarea complexului feroviar Socola și realizarea unei bucle c.f., prin intermediul căreia calea ferată magistrală deservind zona va pătrunde în ea dinspre est, eliminîndu-se intersecția dintre calea ferată și șos. Țuțora, la mijlocul acesteia.

Hotărîrile și indicațiile comisiei guvernamentale au creat condiții deosebit de favorabile pentru abordarea de către ISCAS a schiței de sistematizare a zonei industriale.

Indicațiile precise ale conducerii de partid și de stat au fixat coordonate pe baza cărora, printr-o analiză

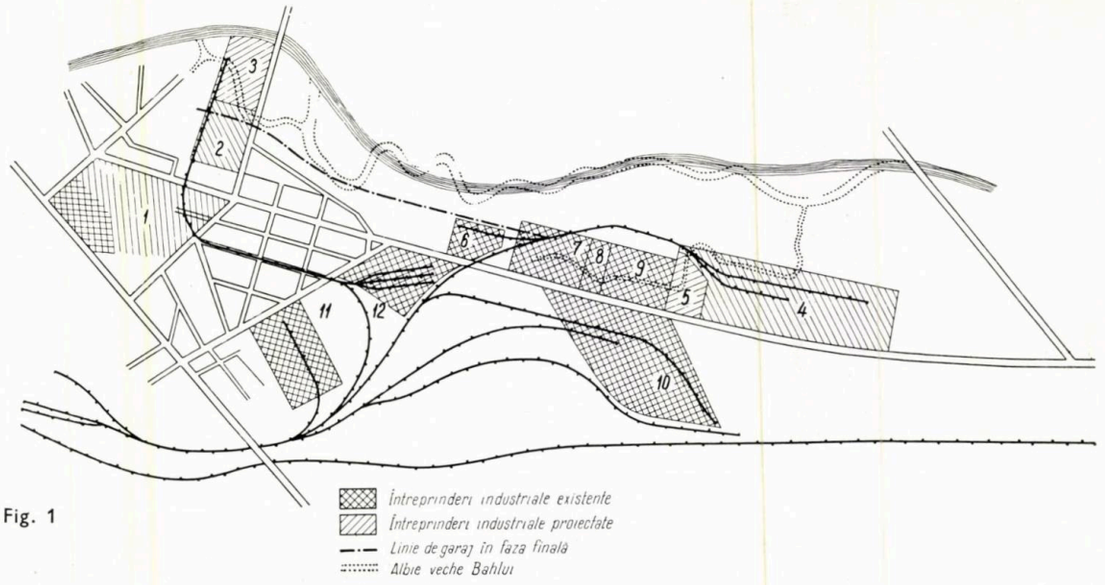

Fig. 1

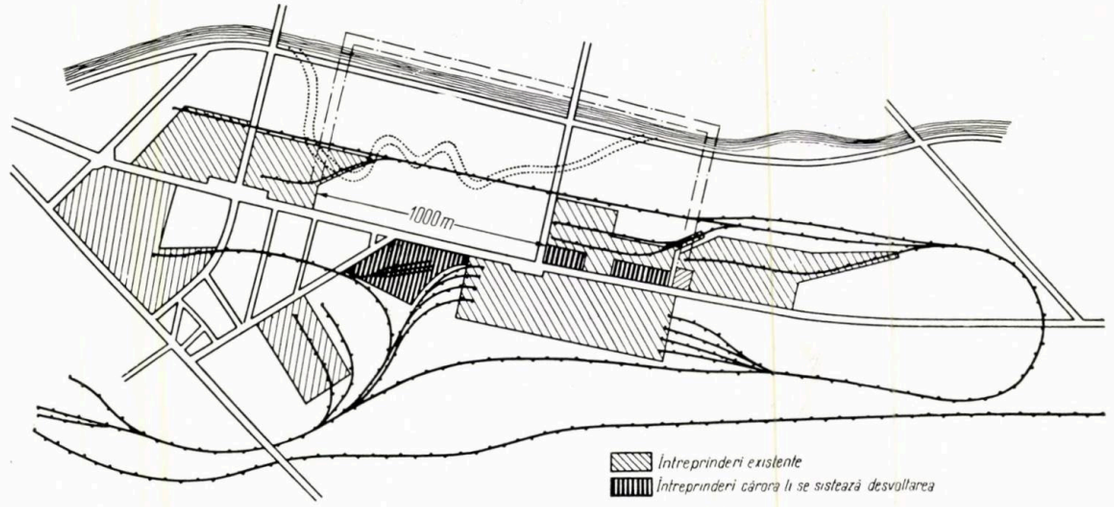

Fig. 2

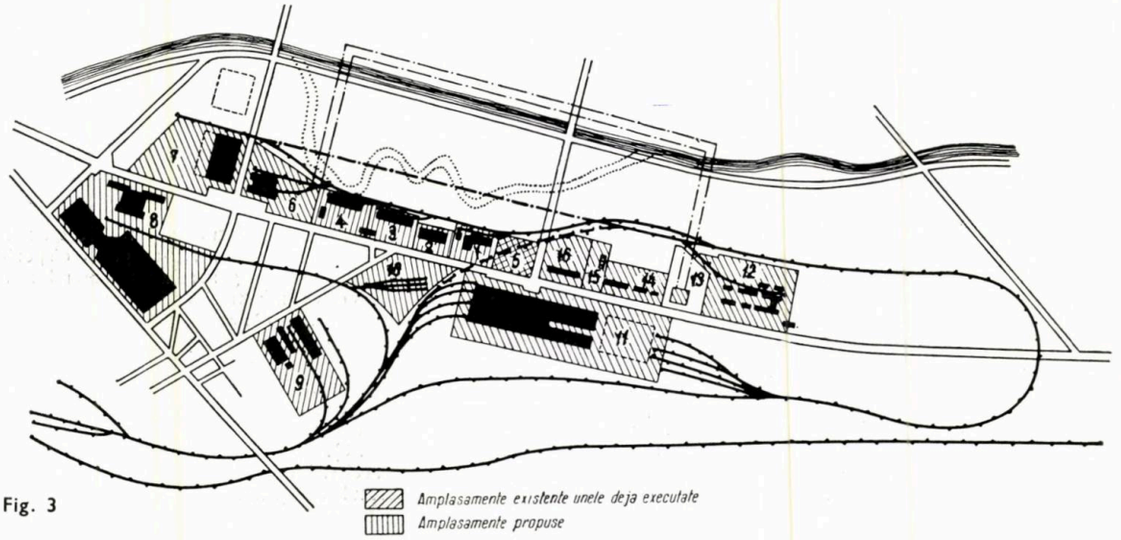

Fig. 3

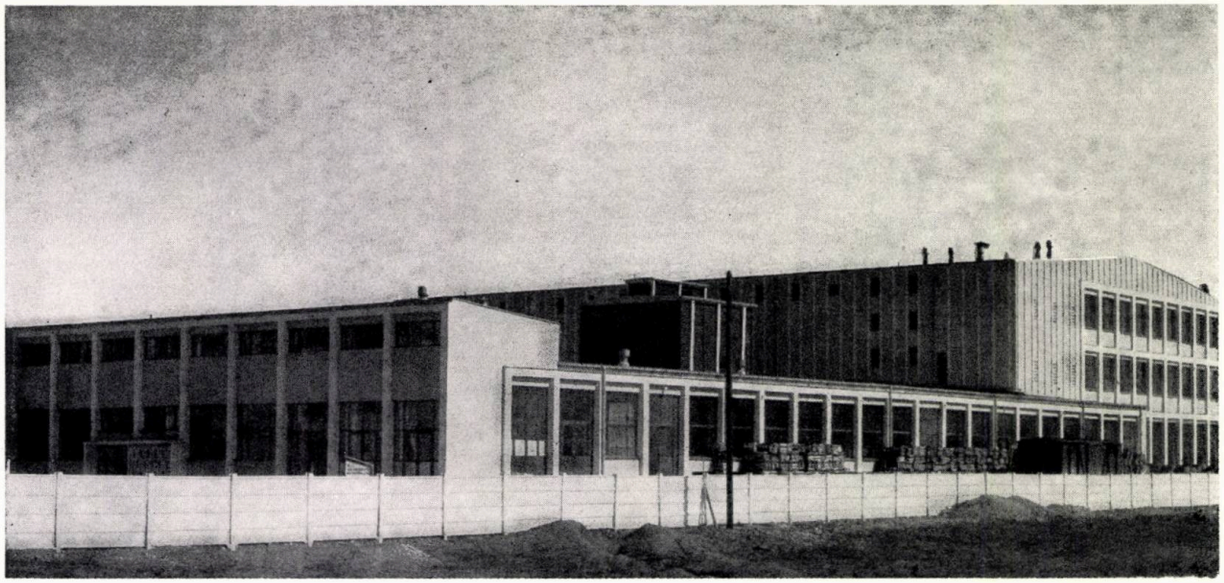

Centrul de depozitare și condiționare a vinului din Iași

de detaliu mai profundă a datelor problemei, s-ar fi putut evita unele greutăți și rezultate contrare premizelor scontate care au apărut pe măsura detaliării schiței.

În referatul prezentat de ing. Radu Cijevschi, delegatul D.S.A.P.C.-Iași, menționîndu-se greutățile pe care Sfatul popular regional Iași le întîmpină în activitatea sa de coordonator al lucrărilor din zona industrială, cu proiectanții obiectivelor industriale, în ceea ce privește folosirea eficientă a terenului, se arată că unii dintre aceștia nu țin seama de valoarea acestuia, foarte ridicată datorită faptului că zona este echipată cu toate utilitățile necesare unui proces de producție industrial.

Subliniindu-se că aceasta se datorește îndeosebi proiectării racordurilor feroviare la linia de centură de așa manieră încît se fac de nefolosit mari suprafețe de teren și citîndu-se două asemenea exemple, printre care acel al racordului feroviar de la sala mașinilor la C.E.T., se conchide: « Schița de sistematizare sub acest aspect nu ne este de folos și nu putem apela la ea în rezolvarea problemelor ivite ».

Este desigur regretabil că acest lucru se constată de-abia după 3 ani de la avizarea schiței de sistematizare a zonei industriale. Cauza acestei deficiențe apare evidentă din enumerarea specialiștilor care au elaborat schița de sistematizare a zonei industriale Iași; dintre aceștia lipsește inginerul specialist de căi ferate, prim colaborator al arhitectului în institutele de proiectare industrială în rezolvarea celui mai simplu plan general, și indispensabil atunci cînd este vorba de sistematizarea unei zone industriale.

Era deci necesar ca, paralel cu studiul celorlalte probleme de rezolvat, să se fi abordat cu competență de către I.P.T.Tc. toate problemele în legătură cu rezolvarea căilor ferate, care de cele mai multe ori le condiționează pe celelalte.

Este inutil acum să se ceară ca schița de sistematizare « să precizeze proiectantului de specialitate (I.P.T.Tc.) eliminarea terenurilor pierdute prin racorduri feroviare », cînd acesta nu a făcut la timp ceea ce trebuia, iar traseul liniei ferate magistrale și poziția stației tehnice i-au fost indicate ca date de temă.

Greutățile pe care D.S.A.P.C.—Iași le întîmpină în prezent în detalierea schiței de sistematizare sînt generate, atît de aplicarea mecanică a unor principii teoretice, cît și de neadaptarea lor la situația de pe teren.

Principala lipsă a schiței de sistematizare a zonei industriale Iași constă în faptul că linia ferată magistrală, deservind zona, o împarte în două părți egale pe toată lungimea ei. Se creează astfel posibilitatea amplasării în zonă a unor întreprinderi de același tip, avînd aceeași adîncime, ceea ce este de neconceput cunoscînd marea varietate de dimensiuni pe care o pot avea planurile generale ale întreprinderilor industriale, sau se generează pierderi de teren prin racordurile feroviare. Datele statistice arată că adîncimile curente ale loturilor pentru întreprinderile industriale variază între 150 și 350 m și lățimea zonei industriale Iași, de cca. 600 m, dintre șos. Țuțora și albia Bahluiului regularizat, ar fi permis crearea a două tipuri de asemenea loturi. Deosebit de aceasta, împărțirea inegală era indicată și de natura terenului, porțiunea de la nord de fosta albie a Bahluiului fiind utilizată mulți ani pentru depozitarea gunoaielor orașului. Ar fi existat astfel două tipuri de loturi: unele mai înguste spre șos. Țuțora, pe care s-ar fi putut amplasa clădiri mai grele, etajate, necesitînd teren cu o portanță mai mare, și altele mai late, spre Bahlui, destinate amplasării întreprinderilor necesitînd hale uscare, pe parter.

Acest lucru este subliniat și în « *Directivele pentru sistematizarea zonelor industriale* », în care, atît în privința folosirii terenului, cît și a căilor de comunicații, se indică împărțirea zonei industriale în sectoare cu adîncimi diferite pentru a se oferi posibilitatea amplasării de întreprinderi de toate categoriile.

Este just că schița de sistematizare a fost întocmită și avizată în 1962, iar Directivele au apărut cu un an mai tîrziu, dar dacă D.S.A.P.C.—Iași (coordonator al zonei industriale după predarea de către ISCAS a proiectului) ar fi ținut seama de ele la avizarea sarcinii de proiectare pentru calea ferată, multe din greutățile acum de nerezolvat ar fi fost eliminate.

Tratarea cu ușurință a problemelor de cale ferată se reflectă și în felul cum au fost indicate, în schița de sistematizare, loturile pentru unele întreprinderi industriale nominalizate ca unități în zona industrială Iași.

Pe parcursul întocmirii schiței de sistematizare a zonei industriale Iași, o dată cu alte date, s-au pus la dispoziția ISCAS-ului toate planurile generale de ansamblu ale unităților Ministerului Industriei Alimentare, nominalizate a fi amplasate în zonă, avînd trasate liniile ferate de garaj. Neținîndu-se seama de acest lucru, toate loturile ce ne-au fost repartizate s-au dovedit necorespunzătoare, forma și dimensiunea lor rezultînd din împărțirea suprafeței necesare la aceeași adîncime constantă a zonei industriale (vezi revista « Arhitectura R.P.R. » nr. 3/1962, figura de la pag. 8).

Probabil că același lucru s-a întîmplat, cum se semnalează în referatul delegatului D.S.A.P.C.—Iași, și cu fabrica de încălțăminte de cauciuc, nominalizată a fi realizată în zonă încă din anul 1960.

Aceeași tratare abstract teoretică, care a dus de asemenea la generarea de greșeli, s-a constatat și în problema formării sectoarelor tehnologice.

În figura nr. 13 din pag. 9, ilustrînd același articol, se arată felul în care au fost grupate într-un singur sector întreprinderile de industrie alimentară. Deși fac parte din același sector al industriei alimentare, o fabrică de zahăr are foarte puține puncte comune cu o fabrică de pîine sau cu un centru de depozitare și condiționare a vinului.

Fabrica de zahăr reclamă importante rețele de cale ferată pentru primirea și expedierea materiei prime și finite, mari suprafețe pentru realizarea cîmpurilor de nămol rezultat de la spălarea sfeclei, deci o amplasare la periferia zonei industriale, în apropierea extravilanului, chiar la limita ei.

O fabrică de pîine sau un centru de depozitare și condiționare a vinului sînt întreprinderi cu caracter de deservire orășenească, deci util a fi amplasate cît mai în apropierea zonelor de locuințe pe care le deservesc.

Totuși, deși aceste aspecte au fost semnalate, toate unitățile industriale aparținînd industriei alimentare au fost grupate într-o zonă, astfel încît centrul de depozitare a vinului, intrat în funcțiune, și fabrica de pîine, cu amplasament aprobat, se află la distanțe mari de oraș.

Se consideră de asemenea că a fost neglijată problema realizării în prima etapă a unor fronturi construite închegate, deși acest obiectiv este propus prin planul de etapizare a investițiilor din zonă.

Cum se poate observa din figura 2, noile întreprinderi industriale sînt concentrate la extremitățile de vest și de est ale zonei, astfel încît șos. Țuțora, impresionantă prin generozitatea tratării și a dimensiunilor sale, prezintă pe cea mai mare parte a traseului său frontul dinspre nord, sub forma unor maidane părăginite.

În amplasarea întreprinderilor de industrie alimentară, prevăzute a se construi în zona industrială Iași, după întocmirea schiței de sistematizare, aplicarea mecanică și lipsa de cunoaștere a realităților de pe teren din prevederile schiței au dus la unele rezolvări neraționale care ar fi putut fi evitate.

Datorită amînării construirii sale, deși avea sarcina de proiectare și amplasamentul aprobat din anul 1960, centrul de depozitare și condiționare a vinului nu a mai constituit un punct obligat în elaborarea schiței de sistematizare a zonei, astfel încît, în anul 1962, pentru amplasarea sa a fost necesar un nou studiu.

Ținînd seama că la această dată se cunoștea că în zona industrială Iași se va mai construi și un complex de morărit și panificație, cuprinzînd o moară, o fabrică de pîine și o fabrică de biscuiți, și se prezuma și utilitatea construirii unui siloz de cereale, Institutul de proiectare al industriei alimentare—I.P.I.A., reînființat în anul 1961, prin scindarea I.P.I.B.C. a întocmit un studiu pentru amplasarea acestor obiective.

Din cele cinci variante ale acestui studiu (în care s-a ținut seama de schița de sistematizare a zonei industriale Iași întocmită de către ISCAS, a cărei structură principală a fost păstrată), se vor analiza varianta preferată a I.P.I.A. și varianta aprobată, realizată și în curs de realizare, centrul de depozitare și condiționare a vinului fiind în funcțiune, iar moara în construcție.

Varianta preferată a I.P.I.A. (fig. 3) preconiza amplasarea industriilor amintite de-a lungul șos. Țuțora, pe o fîșie de teren paralelă cu ea, între centrala de termoficare și amplasamentul prevăzut în schița ISCAS pentru una din dotările zonei industriale, situată la intersecția șoselei Țuțora cu str. Metalurgiei.

Varianta prezenta următoarele avantaje:

— posibilitatea construirii imediate a centrului de vinificare;

— racorduri ușoare c.f., atît în prima etapă, cît și în cea finală;

— realizarea unui front construit unitar și reprezentativ pe partea de nord a șos. Țuțora;

— menținerea actualelor construcții « Fructexport », I.C.R.A. și I.R.V.A., unități care în schița de sistematizare a zonei industriale sînt prevăzute a li se sista dezvoltarea.

Se menționează că amplasamentul centrului de vinificare era același cu cel propus în anul 1960 și că pentru acest amplasament existau toate condițiile de începere imediată a șantierului: studii geo, ridicări topografice, proiect de execuție, proiect de organizare a șantierului.

În afara acestor avantaje se mai realiza:

— deplasarea magistralei de cale ferată între str. Metalurgiei și fabrica de mase plastice spre șos. Țuțora, ceea ce ar fi oferit avantajul subliniat mai înainte al creării a două tipuri de loturi pentru amplasarea noilor unități industriale și totodată posibilitatea realizării definitive a magistralei de cale ferată dintre str. Metalurgiei și fabrica de mase plastice, care se suprapunea cu linia de garaj a acesteia din urmă;

— menținerea actualului racord de cale ferată al fabricii de ulei.

Toate aceste avantaje nu au putut însă contrabalansa necesitatea respectării principiului « utilizării în adîncime a terenului » (cu toate că forma planurilor generale și circulația în incinte făceau contraindicat acest lucru) și a principiului « comasării într-o singură zonă » a întreprinderilor de industrie alimentară, astfel că: centrul de vinificare a fost amplasat în spatele actualei întreprinderi « Fructexport », cu deservirea rutieră din str. Metalurgiei, iar complexul de morărit și panificație a fost amplasat pe terenurile ocupate în prezent de întreprinderea I.C.R.A. și I.R.V.A., cu deservirea rutieră a fabricii de pîine și biscuiți din str. Metalurgiei (fig. 4), deși soluția prezintă următoarele dezavantaje imediate:

— face practic necesară încetarea activității I.R.V.A. și I.C.R.A. la deschiderea șantierului pentru construirea complexului de morărit și panificație, reclamînd în final (în vederea realizării unui front construit reprezentativ spre șos. Țuțora) demolarea tuturor construcțiilor I.C.R.A., dintre care una terminată în 1961;

— traversarea, în prima etapă, pentru accesul rutier la centrul de vinificare a liniilor de garaj ale întreprinderii « Fructexport »;

— face necesară desființarea actualului racord de cale ferată a fabricii de ulei « Unirea » și demolarea podului-basculă de cale ferată al acestei fabrici;

— necesită crearea unui nou racord de cale ferată pentru fabrica de ulei, reconstruirea podului-basculă de cale ferată, care, pe lîngă faptul că reclamă demolarea actualei remize de locomotive a acestei fabrici, știrbește din terenul afectat viitoarei fabrici de zahăr o suprafață de cca. 2,00 ha, dînd acestui teren și o formă neregulată care va crea deosebite dificultăți la întocmirea planului general al fabricii de zahăr;

— construcțiile noilor fabrici nu participă la realizarea unor fronturi reprezentative.

În cifre, construirea centrului de vinificare și a complexului de morărit și panificație pe amplasamentul actual a dus la cca. 3 400 000 lei cheltuieli suplimentare numai pentru modificarea racordurilor de cale ferată (cca. 2 700 000 lei pentru desființarea și refacerea racordului feroviar la fabrica de ulei « Unirea » și cca. 700 000 lei pentru modificarea racordului feroviar la centrul de vinificare).

În afara acestor cheltuieli, pentru realizarea unor racorduri de cale ferată capabile să asigure o funcționare normală a întreprinderilor de industrie alimentară, amplasamentele pe terenul dat au condus și la sporuri provenite din majorarea cheltuielilor pentru fundații, întrucît ele se află pe traseul unei foste albii a Bahluiului. Condițiile geotehnice au impus astfel măsuri suplimentare, atît pentru centrul de depozitare și condiționare a vinului, cît și pentru complexul de morărit și panificație, care, avînd construcții cu sarcini mari de teren, au reclamat cheltuieli sporite pentru fundații, însumînd numai la centrul de depozitare și condiționare a vinului cca. 1 200 000 lei.

O analiză atentă a tuturor condițiilor teritoriului la întocmirea schiței de sistematizare trebuia să indice amplasarea pe aceste terenuri a unor întreprinderi necesitînd construcții ușoare, platforme, sau a unor dotări pentru zonă, a căror fundare se putea realiza fără cheltuieli suplimentare.

Dacă la cei cca. 4 600 000 lei investiții în plus se adaugă cheltuielile de proiectare pe noul amplasament pentru centrul de depozitare și condiționare a vinului, cheltuielile pentru realizarea racordului provizoriu c.f. la fabrica de mase plastice care, în ipoteza aplicării variantei I.P.I.A., s-ar fi putut realiza definitiv, precum și faptul că — datorită studiilor, necesității unor noi aprobări etc. — centrul de depozitare și condiționare a vinului a fost dat în folosință cu cel puțin 6 luni mai tîrziu, apare și mai evident unde poate duce închistarea pe poziții teoretice rigide, neconfirmate de practică.

De asemenea, în timp ce aplicarea variantei propuse de I.P.I.A. ar fi condus în acest caz la ocuparea unei suprafețe de teren de cca. 8,50 ha, în varianta aprobată — datorită condițiilor existente și racordului de cale ferată — suprafața este sporită la cca. 9,40 ha (pentru centrul de depozitare și condiționare a vinului au fost repartizate cca. 3,20 ha, iar pentru complexul de morărit și panificație cca. 6,20 ha).

Pe lîngă faptul că prin « ocuparea în adîncime a terenului » se utilizează cu cca. 12% mai mult teren, mai rămîne disponibilă pentru amplasarea unei întreprinderi (la care accesul rutier se va realiza cu o deosebită dificultate) o suprafață de cca. 3,50 ha, din care cca. 0,80 ha inutilizabile datorită buclei de cale ferată.

Din cele de mai sus se desprind următoarele concluzii importante în practica proiectării detaliilor de sistematizare a zonelor industriale:

— datorită imposibilității cunoașterii de la început a tuturor investițiilor, este necesar să se prevadă, mai ales în cazul zonelor importante, eventualitatea mai multor ipoteze de ocupare și mai ales să se propună o soluție elastică care să permită adaptarea ei la situații cît mai diferite; o schemă rigidă poate conduce, așa cum se întîmplă la Iași, la rezolvări necorespunzătoare și la compromiterea unor idei și soluții valoroase;

— este necesară o documentare complexă care să cuprindă toate aspectele problemei și totodată o cunoaștere perfectă a tuturor aspectelor legate de realizarea zonei;

— este necesară o colaborare perfectă între toți specialiștii colaboratori ai proiectului, a cărei realizare trebuie astfel dirijată încît avantajele cunoscute ale grupării întreprinderilor industriale în zone să poate fi obținute.

Abordarea tuturor problemelor trebuie făcută în paralel, ele condiționîndu-se reciproc.

O deosebită atenție trebuie acordată rezolvării problemei căilor ferate din zonă, problemă care poate interveni hotărîtor în alegerea soluției optime.

Este necesar ca sistematizatorul zonei să fie un tehnician cu o pregătire complexă, care să poată interveni în cazul cînd rezolvarea problemelor de plan general ale întreprinderilor din zonă trebuie să fie subordonate unei rezolvări de ansamblu.

Trebuie evitată aplicarea unor formule și șabloane teoretice neconfirmate sau nerezultînd din experiența practică, ce pot duce la greșeli grave, fiecare zonă industrială avînd particularitățile sale proprii, de care este necesar să se țină seama.

Fig. 4 — Amplasamente aprobate pentru întreprinderile de industrie alimentară

1. Centrul de depozitare și condiționare a vinului — 2. Complexul de morărit și panificație — 3. Fabrica de produse zaharoase — 4. Fabrica de ulei « Unirea » — 5. Stația electrică — 6. Întreprinderea « Fructexport » — 7. I.C.R.A. — 8. Uzina metalurgică — 9. Teren rezervat pentru fabrica de zahăr — 10. Stația tehnică

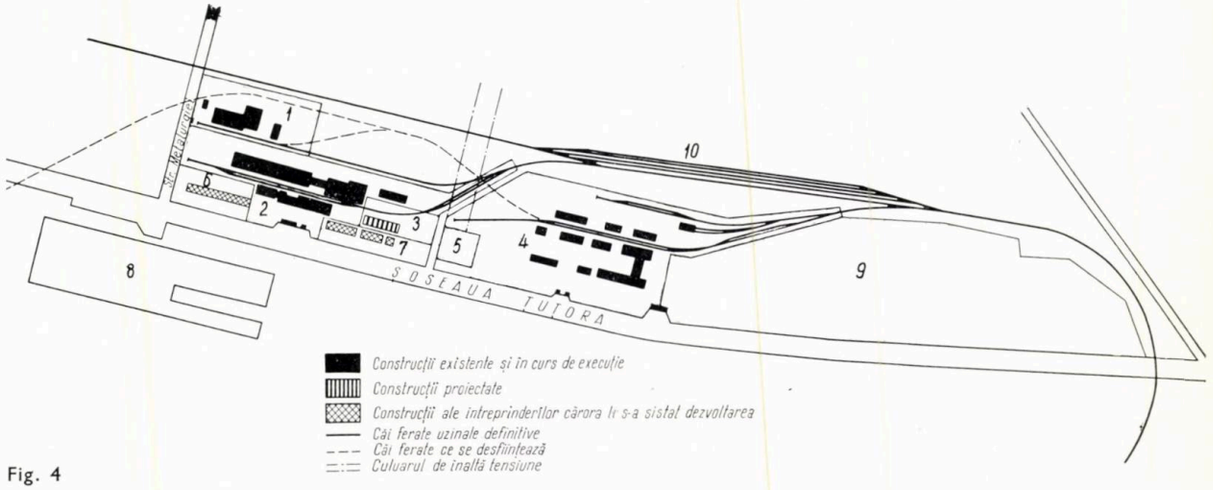

Fig. 4

ing. ioan ciobotaru

considerații cu privire la unele aspecte ale proiectării zonelor industriale

Prezentarea pentru dezbatere a multiplelor probleme generate de realizarea zonei industriale Iași constituie un prilej de a se analiza rezolvările obținute, de a concretiza unele concluzii și păreri care pot fi deosebit de utile pentru cadrele de proiectare ce se ocupă cu sistematizarea localităților — orașe și sate — din țara noastră.

În directă legătură cu soluțiile prezentate, existente în cea mai mare parte pe teren, socotesc util să ridic cîteva aspecte care, apreciez, necesită o dezbatere mai largă.

O primă problemă se poate pune sub forma unei întrebări: este rațional, tehnic și economic, de a concentra toate sau aproape toate locurile de muncă ale unui oraș de cca. 200 mii locuitori (cifră în jurul căreia a fost proiectat orașul Iași la data elaborării studiilor și proiectelor de sistematizare a zonei industriale) într-o singură zonă industrială, care ar atinge în final cca. 40—45 mii salariați și care ar polariza toate căile de comunicație, toate mijloacele de transport, toate direcțiile și axele majore de viață într-o unică parte a orașului?

După părerea mea, răspunsul care se poate da la această problemă de principiu și care poate avea specifice diverse trebuie să pornească de la următoarele idei:

1. Între mărimea orașelor și a zonelor industriale, care fac parte integrantă și organică din oraș, — independent de amplasare — trebuie să existe o anumită proporționalitate, determinată de modul de organizare, dotare tehnică, complex privită, și funcționare rațională a orașului.

2. Existența unei singure zone de lucru — în principal zonă industrială — devine, de la o anumită mărime a orașului, un element de frînă, chiar negativ, în organizarea rațională a orașului, determinînd o înmulțire a zonelor de lucru care să polarizeze forța de muncă din zonele de locuit în direcții diferite.

3. Proiectarea de mari zone industriale, necorelate cu mărimea orașului, duce la obligativitatea de a dimensiona exagerat unele elemente tehnice de dotări ale orașului — dimensionare determinată de necesitatea de a asigura deservirea normală a forței de muncă a zonei. Ca efort de investiție și ulterior în exploatarea normală, această dimensionare se dovedește însă a fi neeconomică.

Din considerentele arătate, la mărimea proiectată a orașului Iași, prevederea unei singure zone industriale puternice, în jurul căreia se intenționează și amplasarea noului institut politehnic, este discutabilă și, mai mult, o apreciez ca nerecomandabilă. Pentru această afirmație pledează și faptul că orașul Iași este dezvoltat în lungime, zona industrială fiind amplasată la una din extremitățile zonei de locuit, ceea ce obligă ca axele majore de legătură să traverseze întreaga zonă de locuit și de dotări orășenești.

Mult mai favorabil se pot rezolva multiplele probleme ale vieții urbane în cazul orașelor Timișoara sau Oradea, pentru care în sistematizările elaborate se preconizează proiectarea mai multor zone industriale. În aceste cazuri se simplifică în mare măsură legătura organică ce trebuie să existe între zonele industriale și zonele de locuit, sporind însă în același timp influențele reciproce în rezolvarea de detaliu a fiecărei zone funcționale în parte.

Studiile ulterioare efectuate și pentru orașul Iași au ținut seama, în mare parte, de soluția inițială, luîndu-se în considerare, pe baza unei tematici noi de a dezvolta și mai mult orașul, posibilitatea mai multor zone industriale, ceea ce va corecta unele greutăți actuale. Rămîne însă de analizat dacă mărimea proiectată a actualei zone industriale va trebui păstrată sau va fi oportun să se reducă — în special ca număr de salariați prezumați în zonă — prin schimbarea profilelor preconizate pentru parcelele neocupate încă. În această direcție, consider oportună revizuirea capacității finale a zonei industriale în sensul corelării optime a numărului de salariați din zonă cu posibilitățile de dotare tehnico-edilitară a orașului.

Modul de rezolvare a problemelor de circulație între zona industrială și zona de locuit formează de asemenea o problemă care necesită studii și dezbateri aprofundate. Rezolvarea problemelor de circulație nu trebuie înțeleasă numai sub aspectul proiectării unor străzi sau șosele. Rezolvarea circulației presupune o rețea de artere-magistrale, străzi, șosele etc. — care să formeze un organism complex, capabil să asigure, fără strangulări, interferări, suprapuneri, o legătură organică între diferitele funcțiuni ale orașului. De asemenea, rezolvarea circulației presupune organizarea mijloacelor tehnice de transport urban capabile să transporte în condiții de confort normal, la orele de vîrf, totalitatea salariaților, spre și de la locurile de muncă.

Dacă facem calculul necesităților reale de transport urban, ținînd seama de numărul de salariați propuși pentru zona industrială Iași, vom constata că în schimbul maxim vor trebui transportați, spre și de la locul de muncă, la ora de începere și de terminare a lucrului, cca. 30 000 de salariați. Avînd în vedere capacitățile de transport ale diferitelor mijloace de transport urban (tabela nr. 1) constatăm necesitatea a cel puțin două linii de tramvai de mare capacitate și a două linii de autobuz sau troleibuz. Acest

TABELA 1

	Capacitate de transport salariați/oră (în mii)	Total salariați (în mii)	
		În schimb maxim	În zonă
Zone deservite de 1 linie de autobuz normal	2,3—4,8	2,3—4,8	3,1—6,4
Zone deservite de 2 linii de autobuz normal	4,0—7,0	4,0—7,0	5,3—9,3
Zone deservite de 1 linie de troleibuz normal	5,2—5,5	5,2—5,5	7,0—7,4
Zone deservite de 1 linie de troleibuz dublu	7,7	7,7	10,0
Zone deservite de 1 linie de 2 vag. tramvai mică capacitate	6,3	6,3	8,4
Zone deservite de 1 linie de 2 vag. tramvai mare capacitate	10,8	10,8	14,5
Zone deservite de 1 linie de 4 vag. metrou	28,0	28,0	37,5
Zone deservite de 1 linie de 6 vag. metrou	38,0	38,0	50,0
Zone deservite de 1 linie de 8 vag. metrou	47,0	47,0	63,0

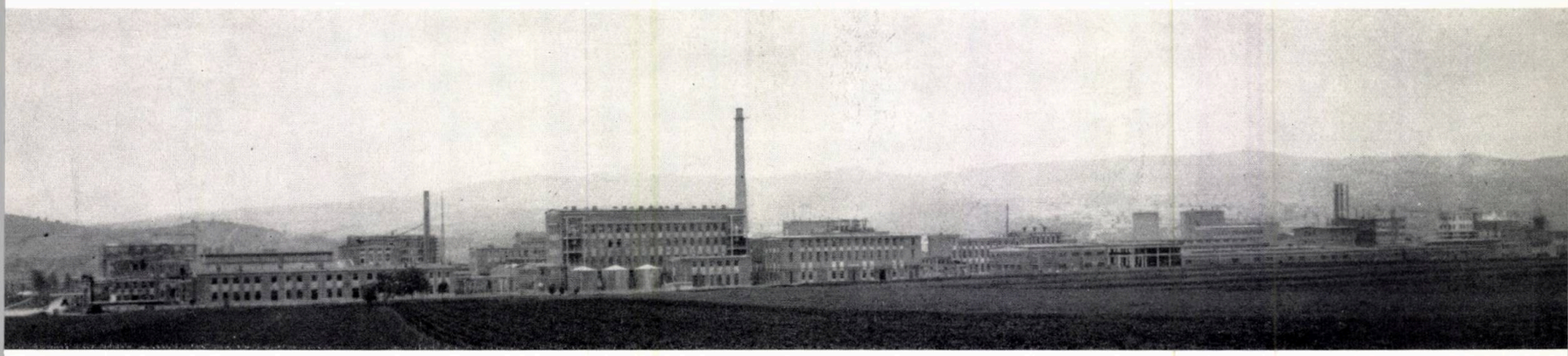

Complexul petrochimic de la Borzești — Vedere generală

calcul este valabil dacă accesul salariaților va avea loc în timp de o oră, ceea ce presupune organizarea decalajului între orele de începere a lucrului, la diferitele întreprinderi din zonă.

Se mai constată că, în raport cu acest vîrf de transport, modul de rezolvare a rețelei de artere conduce la strangulări importante. Trei artere de circulație, proiectate în principal pentru deservirea zonei industriale: șos. Țuțora, șos. Bahlui și șos. Socola, converg către un punct de intersecție, punct ce formează un nod important de circulație, dar care nu dispune de posibilități de amenajare și lărgire suficiente. În final, datorită rezolvării proiectate, acesta reprezintă, din punct de vedere al capacității de circulație, echivalentul unei singure artere. În al doilea rînd, puternicele mijloace de transport necesare — tramvaie de mare capacitate — nu-și vor găsi utilizarea decît un minimum de ore, cel mult 2 ore pe zi; în restul timpului, capacitatea lor reală nu este utilizată. Și din acest punct de vedere se poate considera că modul de rezolvare a circulației prezintă laturi discutabile, deoarece nu s-a ținut seama de ansamblul problemelor care determină o normală funcționare a orașului, organism viu din care fac parte și zonele industriale, ca o parte componentă, indivizibilă.

Dacă analizăm modul cum sînt rezolvate și cum se pot rezolva în continuare problemele de circulație dintre zonele industriale și zonele de locuit, constatăm că la Constanța timpul de rezolvare caracterizat prin artere de circulație multiple, ce sosesc în zona industrială pe trasee independente, reprezintă soluționări mult mai favorabile și care în final vor fi și mai economice.

Soluții bune se întrevăd și la rezolvarea legăturilor de circulație dintre zona de locuințe și zona industrială și de depozite de la Cluj, care are multiple posibilități de legătură independentă.

Exemple discutabile ca soluție se pot arăta și în felul în care a fost asigurată legătura dintre zona industrială navală de la Galați și zona de locuințe, legătură concentrată pe o singură arteră de circulație, mediană zonei industriale.

Legături dificile de transport se constată și în modul de rezolvare a circulației dintre zona industrială Popești-Leordeni sau dintre zona industrială Dudești din București și zonele de locuințe. Prevederea legăturilor numai printr-o singură arteră pe care vor circula la ora de vîrf între 14 000—15 000 de salariați sînt soluții care nu oferă maximum de confort și posibilități bune de rezolvare.

La București, legături mai bune între zonele de locuințe și zonele industriale prevăzute în sistematizarea orașului sînt realizate în zonele industriale Militari, Progresul, Berceni-Sud și 23 August-Cățelu care, în general, au cel puțin două artere principale de circulație pentru asigurarea legăturii spre și de la zonele de locuit.

O altă problemă care necesită o dezbatere mai atentă se referă la sectorizarea zonelor industriale. Principal în această direcție este faptul de a cunoaște dacă sectorizarea este o necesitate obiectivă, posibilă, rațională și economică.

Punîndu-ne întrebarea dacă este posibilă o sectorizare a zonelor industriale pe profile de producție, putem răspunde cu certitudine că este realizabilă o asemenea premiză. În acest sens pledează rezultatele obținute la București în zona industrială Militari — complexul întreprinderilor Ministerului Industriei Construcțiilor — , în zona industrială Ghencea — unitățile Ministerului Industriei Ușoare — sau în zona industrială Dudești — complexul întreprinderilor chimico-farmaceutice.

Întrebîndu-ne însă dacă sectorizarea este rațională și economică în toate cazurile, răspunsurile pot ridica obiecțiuni temeinic justificate.

Tendința de a se obține cu orice preț sectorizarea duce la blocarea pentru perioade îndelungate a unor terenuri echipate tehnic, care așteaptă oportunitatea executării unei investiții proiectate. Acest fapt este ilustrat concludent în zona industrială Iași, unde există numeroase parcele rezervate pentru unități cu profil stabilit după principiul sectorizării, dar pe care încă nu le cunoaștem ca nevoi posibile de realizat pe ansamblul economiei naționale. Un asemenea mod de a privi problemele s-a conturat și la elaborarea detaliului de sistematizare a zonei industriale 23 August-Republica, cînd organele de avizare ale S.P.C., deși ministerul tutelar și răspunzător de problemă nu ceruse terenuri, au recomandat să se păstreze cca. 35 ha teren pentru eventuale întreprinderi care să coopereze cu uzinele « 23 August » și uzinele « Republica », sau să fie rezervate extinderilor acestora peste prevederi, blocînd terenurile cele mai apropiate de zona de locuințe.

Sectorizarea urmărită cu orice preț, fără nici un discernămînt, poate duce și la o amplasare nerațională a unor unități industriale. Spre exemplu, faptul că fabrica de pîine din Iași a fost amplasată în sectorul alimentar al zonei industriale a fost determinat de realizarea ideii de sectorizare. Dar, dacă analizăm consecințele tehnice și economice ale acestei amplasări, vom constata că în exploatare întreprinderea de panificație se va dovedi neeconomică, deoarece, prin caracterul de deservire a populației, aceste unități trebuie amplasate cît mai aproape de zonele de desfacere a produselor respective. Dacă la aceasta adăugăm și faptul că unitățile de panificație nu sînt nocive și pot conviețui, în teritoriul destinat locuințelor, cu funcțiile acestora, cu avantajele pe care le oferă în organizarea vieții populației, putem aprecia că sectorizarea urmărită rigid poate duce la aspecte negative. Este mai bine ca în această privință să manifestăm maximum de prudență și să avem o deosebită elasticitate la aplicarea în practică a sectorizării.

Realizarea zonelor industriale în funcție de etapele de construcție reprezintă de asemenea un factor care poate și trebuie să influențeze soluțiile în sistematizarea terenului afectat întreprinderilor industriale. Stabilirea amplasamentului pentru toate parcelele, fără a avea o legătură directă cu posibilitățile reale de execuție, poate duce la blocarea terenurilor pentru mulți ani, blocare ce înseamnă în fond folosirea nerațională a investițiilor și realizări fragmentare, neînchegate, ale zonei industriale. În cadrul orașului București s-au întîlnit numeroase cazuri de terenuri blocate prin amplasamente incerte, amplasamente la care după mai mulți ani s-a renunțat. Reținerea terenurilor pentru perioade îndelungate reprezintă o primă frînă evidentă în obținerea unor zone industriale compacte, în folosirea integrală tocmai a acelor avantaje pentru care sînt create zonele industriale. Și din acest punct de vedere zona industrială de la Iași prezintă caracteristicile influenței negative, determinate de neluarea în considerare a factorului timp — cea de a patra dimensiune în urbanism — cum sînt: neînchegarea zonei ca unitate complexă, amplasarea dispersată a unităților industriale, aspectul de îmbinare în zonă a trei funcțiuni contraindicate, locuințe, industrii și agricultură.

Socotesc că modul de a privi organizarea orașului ca organism unitar, referindune la raporturile dintre locurile de muncă, de refacere a capacității de muncă, de recreație și de odihnă activă, de dezvoltare a forței de muncă, ar reprezenta o amplă problemă asupra căreia ar trebui începută o expunere de păreri, bazate pe analize complexe, tehnice, sociale și economice pentru a se obține o clarificare în promovarea celei mai raționale și economice metode de proiectare și rezolvare.

arh. tiberiu nits

aspecte ale proiectării zonelor industriale în regiunea cluj

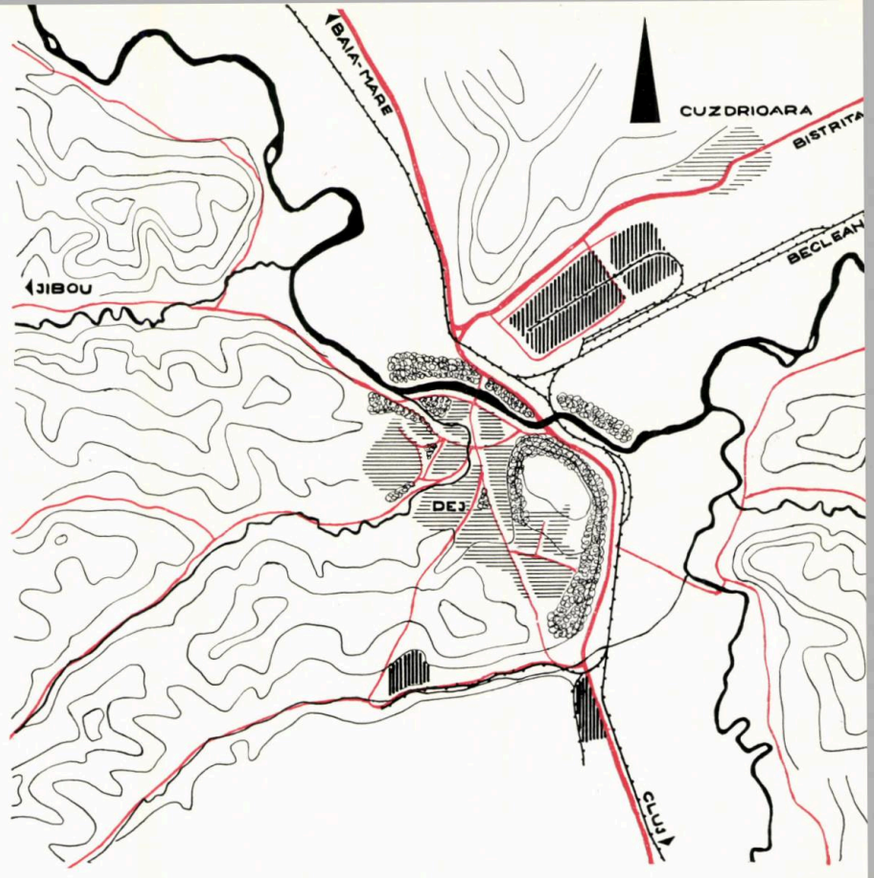

Zona industrială Dej

Producția industrială a regiunii Cluj a crescut aproape de cinci ori față de anul 1950. Această creștere a producției s-a realizat în primul rînd prin dezvoltarea întreprinderilor existente din orașul și regiunea Cluj: în orașul Cluj, uzina «Unirea», fabrica de pielărie și încălțăminte «Clujeana», uzina «Metalul Roșu», «Armătura», Fabrica de porțelan; în Turda, Fabrica de ciment; în Cîmpia Turzii, «Industria Sîrmei»; în Ocna Mureș, Uzinele sodice. În al doilea rînd, prin înființarea de noi întreprinderi industriale cum sînt la Cluj uzinele constructoare de mașini «Tehnofrig», uzina «Carbochim» de produse abrazive și electrozi grafitați, fabrica de mobilă «Libertatea», fabrica de medicamente «Terapia» și un complex al industriei alimentare; la Turda, uzina «Electroceramica», uzina «Silica» de produse refractare; combinatele de industrializare a lemnului din Gherla și Dej, Combinatul de celuloză și hîrtie din Dej etc.

Ritmul anual de creștere a producției globale a regiunii Cluj a fost de 12,4%, lucrările de construcții-montaj reprezentînd o medie de 4,3% în perioada 1950—1963.

Ritmul mereu crescînd al investițiilor industriale a impus organizarea zonelor industriale în cadrul acțiunii generale de sistematizare a localităților. S-au atacat cu precădere acele zone industriale unde termenul de realizare a investițiilor a impus o soluționare urgentă, și anume zonele industriale ale orașelor Dej, Cluj și Turda.

În cursul desfășurării lucrărilor de proiectare s-au cristalizat unele elemente de metodologie privind abordarea detaliilor de sistematizare pentru zona industrială, începînd cu studiile preliminare pentru recunoașterea problemei și pînă la soluționarea detaliului de sistematizare, inclusiv echiparea tehnică complexă a teritoriului zonei.

Stabilirea importanței zonei, față de teritoriul respectiv și față de centrul sau centrele populate din vecinătate, constituie fixarea scării problemei care conturează extinderea studiului în teritoriu. În timp ce la Dej, zona industrială s-a stabilit într-o zonă unică, strict delimitată, în afara perimetrului, zona industrială Turda se studiază în cadrul complexului industrial Turda-Cîmpia Turzii, cuprins în perimetrul grupului de cinci localități ce formează zona Turda.

Cunoașterea cadrului natural al zonei, cu elementele de morfologie, hidrografie, topoclimă, geotehnie, precum și cu potențialul de echipare tehnică, de ocupare a teritoriului, oferă posibilitatea de a întrevedea viitorul amplasament al zonei industriale. Orașul Cluj, amplasat pe terasele văilor Someșului Mic și Nadășului, limitat spre nord și sud de dealuri, cu linia ferată principală București-Cluj-Oradea trecînd în lungul văii Someșului și continuînd pe valea Nadășului, a determinat dezvoltarea zonei industriale în paralel cu orașul, pe o fîșie variind între 1 000 și 200 m lățime și pe o lungime de circa 12 km. Orașul Dej, dezvoltat pe malul stîng al Someșului, imediat după confluența Someșului Mare cu Someșul Mic, cuprins între trei dealuri ce-i limitează extinderea, cu linii ferate pe cele trei văi ale Someșurilor, asigură condițiile cele mai bune de amplasare a industriilor în lunca Someșului Mare, în zona complexului de triaj c.f.

Funcțiunile economice ale zonei și valorificarea resurselor naturale reprezintă elementul de bază în stabilirea caracterului zonei industriale.

a. *Industria*. Analizarea situației existente și cartarea tuturor industriilor republicane, locale și ale sectorului cooperatist din cadrul orașului pentru determinarea valorii mijloacelor de bază existente, a posibilităților de extindere, a incomodărilor reciproce sau față de zona de locuit, a nocivităților, a încărcării rețelelor de circulație și echipării edilitare existente, este esențială pentru o reprezentare cît mai completă a elementelor de care se va ține seamă în proiectare.

Pentru stabilirea industriilor care vor fi amplasate în zona industrială, se iau în considerare următoarele:

— temele de proiectare pentru întreprinderile cu plan de investiții imediate;

— industrii ce vor trebui mutate din zona de locuit, sau industrii cu unități dispersate ce trebuie comasate;

— ipoteze de dezvoltare a industriilor existente sau a industriilor de perspectivă;

— analiza potențialului industrial al localității sub aspectul existenței forțelor de muncă și al dotării tehnice a teritoriului.

Pentru orașul Cluj s-a întocmit o cartare riguroasă a tuturor întreprinderilor industriale existente, în baza căreia s-au analizat perspectivele lor de dezvoltare. De la ministere s-au obținut datele de bază pentru unitățile republicane ce urmează să fie amplasate în orașul Cluj și datele de dezvoltare a întreprinderilor existente pentru etapa următorilor 5—15 ani.

Datele care vor sta la baza întocmirii detaliului se pot grupa în:

— date certe — studii tehnico-economice întocmite de institutele de proiectări;

— date de perspectivă pentru etapa de viitor, obținute de la ministerele tutelare;

— ipoteze de studiu rezultate din considerarea necesarului localității sau a potențialului economic al zonei.

Pentru obținerea acestor date s-au emis chestionare cu grade de detaliere diferite, în funcție de probleme:

— de la ministere s-au solicitat elemente primare de perspectivă pentru unitățile noi și pentru dezvoltările unităților republicane existente;

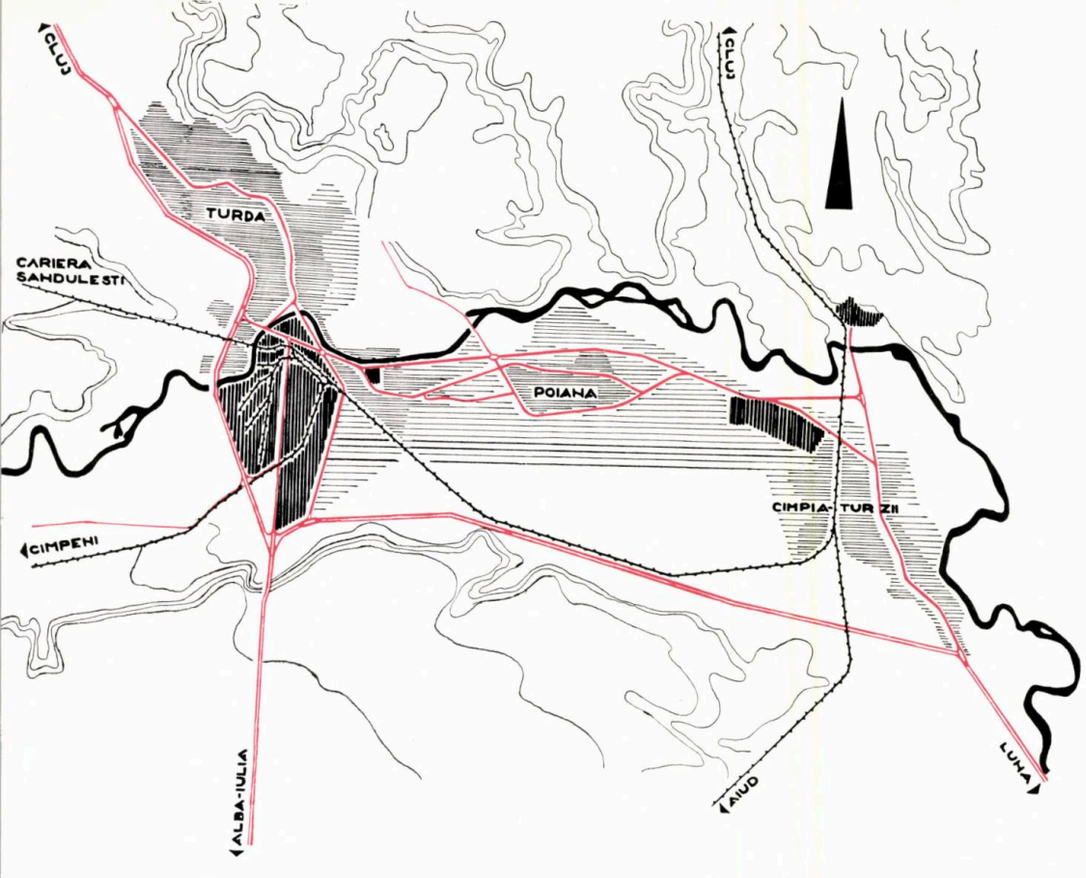

Zona industrială Turda—Cîmpia Turzii

citatea fabricii de conserve de fructe și legume (în ultimii ani numai în raion s-au plantat mii de ha de livezi). Același studiu agrozootehnic ajunge la concluzia că fabrica de zahăr preliminată la Dej pentru etapa după 1975, în baza directivelor de dezvoltare a regiunii, nu s-ar putea realiza la capacitatea propusă decît prin modificarea zonării agricole, și propune realizarea unei fabrici de capacitate mai redusă.

c. *Silvicultura*, ca pondere economică în situația existentă și de perspectivă, poate ridica probleme de industrializare a lemnului.

d. *Echiparea tehnică a teritoriului*, atît în situația existentă, cît și a potențialului de perspectivă, fixează posibilitățile reale de amplasare a industriilor în zonă. Dintre acestea, unele pot fi determinante pentru caracterul zonei industriale, impunînd subordonarea specificului zonei, posibilităților de rezolvare a acestora.

Căile de comunicație rutieră și feroviară. Soluția adoptată pentru rețeaua feroviară determină în mare măsură dimensiunile loturilor industriale.

În orașul Cluj, zona industrială desfășurîndu-se pe o lungime foarte mare, deservirea feroviară s-a soluționat din cele trei triaje de pe traseu: zona de vest în valea Nadășului — ca zonă a industriilor alimentare, deservită de triajul Baciu; zona centrală, în continuare pe valea Nadășului pînă la confluența cu Someșul — cu industrii metalurgice și constructoare de mașini, deservită de gara Cluj; întrucît dezvoltarea gării Cluj este limitată, zona de est, împreună cu zona de depozitare, s-a proiectat să fie deservită de gara Someșeni. În zona de est, tăiată în lung de cursul Someșului, liniile colectoare c.f. urmăresc ambele maluri ale Someșului Mic, realizînd o deservire feroviară centrală a zonei.

Pentru Dej, detaliul zonei industriale s-a întocmit inițial în două variante. Varianta I servea zona industrială paralel cu triajul c.f. pe latura sudică, iar varianta a II-a

— de la organele locale și regionale, elementele de viitor referitoare la industria locală, baza de construcții etc.;

— de la întreprinderi, analiza critică a situației existente;

— de la organele centrale și institutele de specialitate, prevederile existente privind echiparea tehnică.

Datele obținute s-au prelucrat în tabele sinoptice.

Populația de bază din industrii, calculată în baza datelor obținute, asigură dezvoltarea orașului Cluj la o populație de 300 000 locuitori în perspectivă.

La Dej, din analiza situației existente a fabricii de conserve «11 Iunie», amplasată în zona de locuit, a reieșit că această unitate, deși nenocivă, va trebui să fie mutată întrucît este lipsită cu desăvîrșire de orice posibilități de dezvoltare, fiind delimitată de o arteră importantă de circulație a orașului, de Someș și de zona de locuit centrală — fără posibilitate de racord feroviar.

b. *Agricultura*. Analiza profilului actual și de perspectivă al agriculturii în cadrul zonei examinate, zonă determinată în funcție de influența economică a localității studiate, constituie premizele stabilirii necesarului de industrii cu caracter de prelucrare a produselor agro-alimentare, a plantelor tehnice, sau cu caracter de conservare și depozitare. Este necesară rezervarea terenurilor pentru bazele de aprovizionare cu produse agro-alimentare ale orașului și a terenurilor pentru prelucrarea principalelor produse agricole din zonă (fabrică de produse lactate, fabrică de spirt, centru de depozitare și condiționare a vinurilor, centru de prelucrare și depozitare a sucurilor de fructe etc.).

O dată cu tema de proiectare pentru zona industrială Dej s-a întocmit și un studiu agrozootehnic, care analizînd producția marfă ce se va realiza conform zonării agricole, pe teritoriul din zona de influență a orașului, a stabilit că STE întocmit de I.P.I.A. subevaluează capa-

Zona industrială Cluj

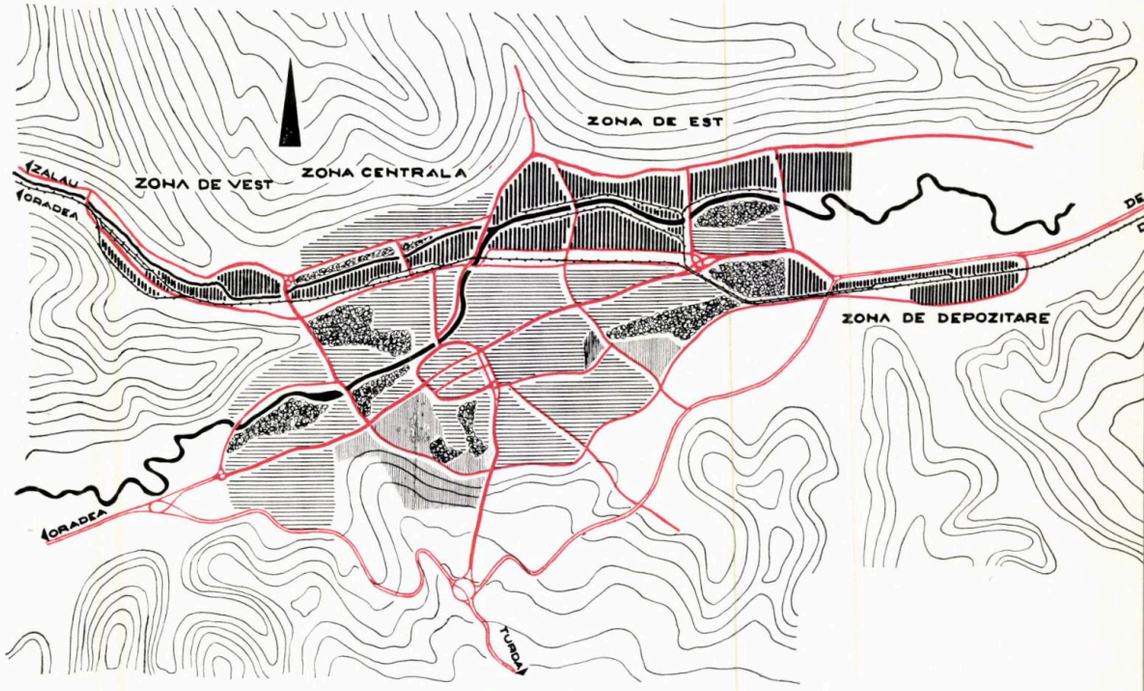

rezolva detaliul cu o linie colectoare centrală în lungul terenului. Întrucît în varianta I loturile foarte adînci necesitau racorduri ferate perpendiculare pe linia colectoare, racorduri în curbă, aceasta ducea la o irosire de suprafață de teren. S-a avizat varianta a II-a, care prezenta o soluționare mai judicioasă din punct de vedere al economiei de teren.

La Turda, situația existentă, cu șoseaua națională străbătînd zona industrială și traversînd la nivel de mai multe ori liniile ferate, cu gări și triaje pentru linii normale și linia îngustă spre Cîmpeni, a pus probleme deosebit de dificile în soluționarea rețelei feroviare. În rezolvarea acestor probleme s-a impus o conlucrare strînsă cu Direcția regională C.F.R.

Materialul întocmit în colaborare cu Direcția regională C.F.R. și acceptat de aceasta se trimite ca temă-program pentru STE al rețelei feroviare la I.P.T.Tc.

Temele de proiectare pentru proiectele de specialitate ale lucrărilor de echipare tehnică a zonelor industriale implică rezolvarea în prealabil a schemei de organizare structurală a zonei.

Concomitent se rezolvă și gruparea întreprinderilor, în funcție de suprafețele necesare mai mari sau mai mici, implicînd adîncimi de loturi diferite.

Rețeaua rutieră urmează să rezolve, atît legătura cu orașul, cît și cu arterele principale din teritoriu, problema legăturii zonei industriale cu orașul trebuind tratată cu o atenție deosebită.

Pentru orașul Cluj, Institutul de proiectări de gospodărie comunală (I.P.G.C.), în colaborare cu D.S.A.P.C., a efectuat, în vederea întocmirii studiului de circulație, o serie de sondaje care servesc ca bază de pornire în determinarea încărcării anumitor artere din localitate încă în faza actuală. Zona industrială a orașului Cluj, fiind dezvoltată în paralel cu orașul, oferă posibilitatea unor legături directe între zonă și oraș.

Zona industrială este legată de oraș prin șase artere principale, prinse de două artere colectoare de-a lungul zonei industriale și care delimitează zona spre nord și sud. Artera colectoare din partea de nord are și rolul unei rocade, legînd direcția Dej de direcția Zalău.

Orașul Dej prezintă o situație mai grea din punct de vedere al rețelei rutiere. Orașul fiind delimitat între dealuri și Someș, zona industrială a fost obligată să se amplaseze pe malul opus orașului, legătura făcîndu-se pe singurul pod existent al drumului național — DN1c Cluj-Dej-Baia Mare. Această legătură, pe o singură arteră, servind totodată și traficul de tranzit, constituie partea slabă a amplasamentului. Pentru remedierea acestei deficiențe, cît și pentru evitarea traversării orașului de către DN1c s-a propus un nou pod peste Someș pentru traficul de tranzit și mărirea numărului de fire de circulație pe traseul comun circulația oraș-industrie și de tranzit.

Bazele energetice. Studiile pentru deservirea zonelor industriale cu energie electrică s-au întocmit de către I.R.E.-Cluj. Pentru orașul Cluj, ținînd seama de amploarea lucrării, problemele termice au fost rezolvate de către I.S.P.E.

Alimentarea cu apă potabilă și industrială. Pentru orașul Dej, o dată cu rezolvarea alimentării cu apă potabilă și industrială a zonei industriale, s-au reconsiderat și captările de apă existente, deficitare ale orașului și s-a rezolvat o captare unică, de mare capacitate, cu trepte de tratare diferite — apă industrială și apă potabilă.

Deficitul de apă potabilă și industrială din orașul Cluj, în etapa actuală, datorat debitului redus al Someșului în unele perioade ale anului, a impus studii privind în primul rînd regularizarea debitului Someșului Mic. Un studiu al I.P.A.C.H. propune pentru etapa de perspectivă regularizarea debitului Someșului Mic printr-un baraj la Beliș și o uzină hidroelectrică la Vădani. Aceste propuneri vor avea repercusiuni asupra unei zone mari din bazinul Someșului, atît prin construirea uzinei hidroelectrice propriu-zise și a barajului, cît și prin posibilitățile de alimentare cu apă potabilă a unor localități rurale, de irigare a terenurilor agricole etc. pe care le realizează.

Tot I.P.A.C.H. întocmește un studiu pentru alimentarea cu apă potabilă și industrială a orașului, în strînsă legătură cu studiul de amenajare complexă a bazinului Someșului Mic.

Canalizarea, rezolvată în cooperare cu orașul, duce la soluții economice atît pentru oraș cît și pentru zona industrială. Atît pentru Dej, Cluj, cît și pentru Turda-Cîmpia Turzii s-au prevăzut stații de epurație comune.

★

Lucrările de sistematizări teritoriale complexe ca și studiul de dezvoltare a rețelei urbane au ca sarcină și determinarea potențialului industrial de perspectivă al localităților din regiune. Localitățile care au terenuri potrivite, care oferă racorduri feroviare și rutiere lesnicioase, apropierea de cursuri de apă care să asigure debitele necesare de apă industrială și potabilă, posibilități favorabile de a asigura energie electrică și termică, care au disponibil de brațe de muncă, vor fi propuse cu precădere pentru amplasarea de industrii.

Pe lîngă zonele industriale Cluj, Dej, Turda, care constituie încă obiectul preocupărilor noastre în vederea definitivării lor, se impune rezolvarea zonelor industriale ale unor localități din regiune cu condiții favorabile de amplasare pentru industrii: orașul Aiud, pe malul Mureșului poate asigura condiții de amplasament pentru industrii republicane; Gherla, în centrul unei bogate zone agricole, oferă posibilități pentru amplasarea de industrii alimentare, mai ales de prelucrare a cărnii, ca și Bistrița, axată pe producția de fructe.

De asemenea, este necesar ca în cadrul regiunii să se pună accentul și pe ridicarea unor zone rămase mai în urmă: Abrud, Cîmpeni, Năsăud. Înființarea unor industrii prelucrătoare ar ridica nivelul economic al zonelor respective, iar prin construirea rețelei rutiere aferente, s-ar putea realiza totodată și valorificarea punctelor de interes turistic din zonele menționate — munții Apuseni și munții Rodnei.

Pentru etapizarea industrializării regiunii se pot face propuneri bazate pe îndreptarea efortului principal spre sectoarele în care se dispune de condiții deosebit de favorabile. De exemplu, localitățile Dej și Ocna Mureș, care dispun de sare și gaz metan, sau Aiud, care dispune de gaz metan, calcar și alte resurse naturale, avînd Someșul și Mureșul ca bazine naturale de apă, oferă posibilități de dezvoltare a industriei chimice. Dezvoltarea industriei de prelucrare a lemnului în munții Apuseni, valea Arieșului, Cîmpeni, unde sînt resurse bogate și condiții favorabile de amplasare, prezintă un deosebit interes.

Aceste perspective urmează să fie hotărîte în baza calculelor economice, trebuind asigurată o eficiență maximă a investițiilor.

Așa cum se acordă, cu ocazia industrializării, o atenție deosebită repartizării forțelor de producție pe întreaga țară, astfel încît să egaleze progresiv dezvoltarea fiecăreia din regiuni, tot așa trebuie urmărite aceste fenomene pe teritoriul regiunii pentru a echilibra pe cît posibil dezvoltarea inegală a unor teritorii. Acest lucru se poate remedia și cu dezvoltarea unor industrii locale, care nu prezintă pretenții prea mari de echipare tehnică.

Termocentrala dela Luduș — Vedere de șantier

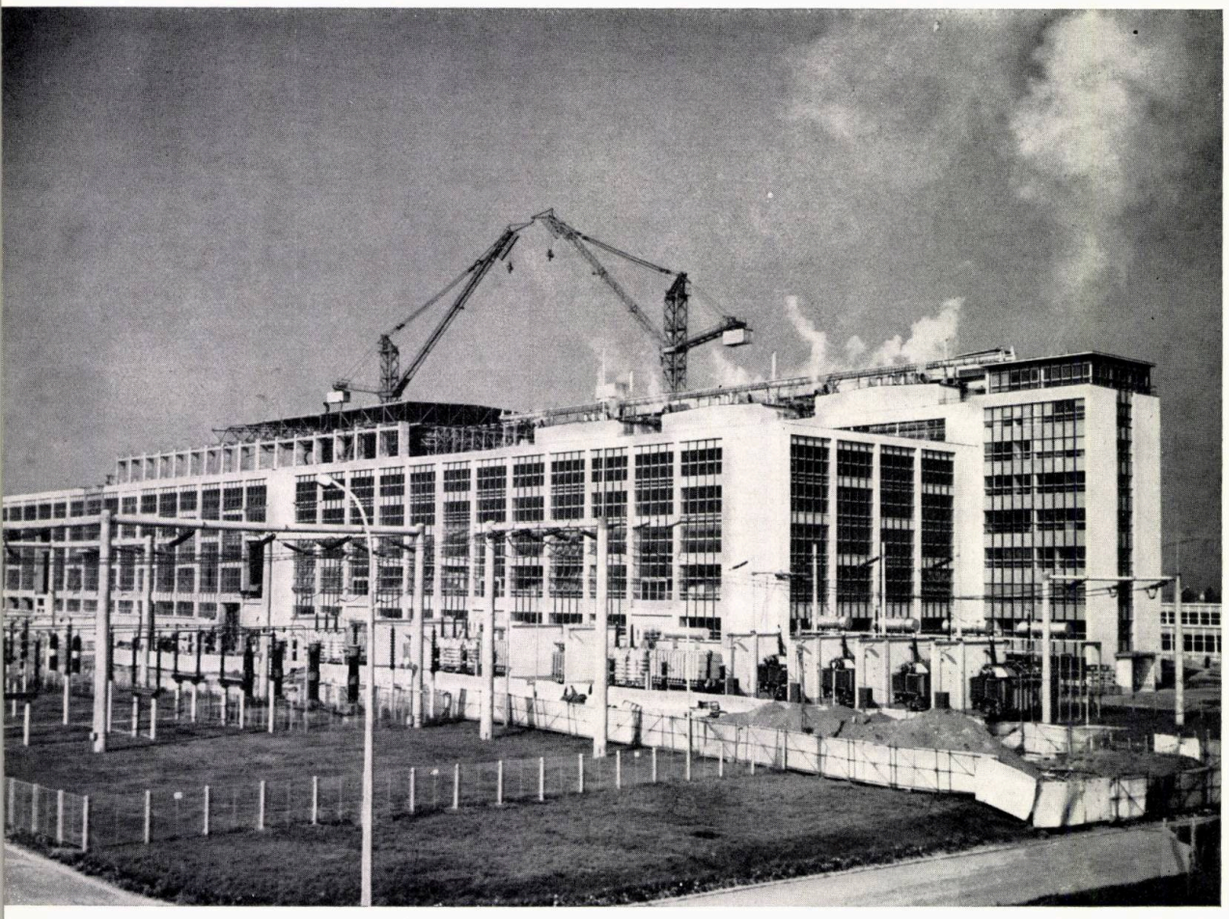

arh. zoe constantinescu-popovici

zonele industriale ale oraşelor riverane

Printre problemele care se pun în ultimul timp în domeniul sistematizării zonelor industriale este şi problema oraşului riveran. Zonele de lîngă apă sînt mult mai greu de sistematizat decît celelalte ; exemple sînt oraşele dunărene : Galaţi, Brăila, Giurgiu, Oltenita, Cernavoda şi, mai puţin dificil din punct de vedere industrial dar mai exigent din punct de vedere estetic, Turnu Severin.

În viitor, cînd mai multe rîuri de la noi vor deveni navigabile, vom întîlni astfel de probleme şi în alte oraşe. De pe acum se profilează zona industrială Arad-Sud pe Mureş ; zonele industriale de pe Bistriţa folosesc numai în parte cursul apei, parte din industrii fiind întîmplător plasate aici din lipsa de teren liber în altă zonă a oraşului (de exemplu Bacău).

Consider că este cazul să se dea mai multă atenţie sistematizării oraşelor riverane şi să se ţină seama că platformele de jos, de la malul apei, prezintă, pe lîngă marile avantaje ale comunicaţiilor uşoare şi consumului mare de apă, şi dezavantajul de a fi limitate pe de o parte de faleza oraşului şi de liniile ferate (care în general o subliniază la bază) iar, pe de altă parte, de însuşi malul apei. Liniile ferate sînt întotdeauna mai bogate în zonele portuare, trebuind să alimenteze cheiurile ; ele sînt mereu în creştere. Pe de altă parte, apa prezintă problemele ei specifice.

Constanţa beneficiază de o mare cu nivel constant, fără maree ; în schimb, coasta nu este peste tot rezistentă la acţiunea apei. Diferenţele de nivel ale apei la Dunăre prezintă variaţii de peste 7 m (Brăila 7,53 m, între maximumul şi minimumul înregistrat). Îngheţul şi zăpoarele au uneori efecte catastrofale asupra navigaţiei şi a instalaţiilor de la malul apei.

Pentru regularizarea cursului Dunării (scoaterea de sub inundaţii a 300 000 ha şi valorificarea potenţialului energiei apei pentru electrificarea ţării) s-au elaborat studii şi proiecte de către I.P.A.C.H., I.S.P.E., C.S.A. etc. Rezultatele acestor studii, în ceea ce priveşte zonele industriale ale oraşelor riverane, se traduc deocamdată într-o serie de cifre referitoare la nivelele maxime şi minime în diferite ipoteze. Cifre mereu modificate şi de care încă nu putem fi siguri. Cu excepţia Severinului şi parţial a Cernavodei, oraşele noastre de la Dunăre au zonele industriale de la apă *sub nivelele indicate*, pentru asigurarea de 1% în regim modificat (conform proiectelor) şi uneori chiar sub nivelele maxime înregistrate pînă acum.

Sistemele de apărare împotriva inundaţiilor, posibilitatea de a lucra la cheiuri cu diferenţe mari de nivel al apelor (chiar în regim modificat), folosirea în comun a lucrărilor hidrotehnice, iată o serie de probleme specifice greu de rezolvat, dar de care trebuie să ţină seamă cei ce elaborează studiile de sistematizare a zonelor industriale de pe malul Dunării. Dacă adăugăm la aceasta ingratitudinea terenului, de obicei macroporic, şi pe de altă parte existenţa unor industrii şi dotaţii mai vechi amplasate haotic la malul apei, şi care, crescînd, au început să-şi dispute terenul, limitat după cum am arătat mai sus, şi mai ales frontul la apă, avem alt aspect asupra dificultăţii acestor sistematizări. În afară de aceasta, nu trebuie să uităm că Dunărea şi marea sînt supuse legilor internaţionale de navigaţie, cu o serie de restricţii pentru construcţiile hidrotehnice.

Navigaţia internaţională impune arhitecţilor noştri o deosebită atenţie în desfăşurarea fronturilor de la apă a uzinelor. De data aceasta nu numai preuzinalul văzut de la intrarea dinspre oraş trebuie tratat cu maximum de atenţie, ci şi masele clădirilor, vizibile printre macarale pe înălţimile cheiurilor, acestea fiind primele clădiri ce se văd de pe vas, în timp ce restul oraşului apare estompat.

D.S.A.P.C.-Constanţa prezintă amplu zona urbană industrială, dar nu şi studiul său interesant privind numai *accesele în port* — o altă problemă comună acestor zone, unde întretăierile de mari fluxuri umane cu reţeaua feroviară se rezolvă diferit, de la caz la caz. Sistematizarea punctelor de contact între zona de jos şi circulaţia de sus prezintă multe aspecte, uneori dificil de rezolvat ; aici s-au propus pasajele denivelate supra sau subterane, scări rulante pentru pietoni etc.

Aceeaşi situaţie, cu mult mai grea însă, este de semnalat la Galaţi. Pentru acest oraş, mîndria constructorilor noştri de azi, a fost mult studiată zona nouă industrială de la nord, zona combinatului şi a altor cîtorva industrii mai mici, dar zona de jos, de la est, unde locuinţele insalubre se înghesuie între industrii, a rămas încă nestudiată. În 1964 s-a elaborat de către I.P.T.Tc. un studiu amplu de sistematizare a zonei industriale de est — « Dunăre-Brateş », factorul dominant aici, de altfel ca în majoritatea acestor zone, fiind porturile cu diferitele zone de depozite, iar problemele cele mai grele fiind cele ale comunicaţiilor şi ale apărării contra inundaţiilor.

Pentru zona portuară Constanţa, tot I.P.T.Tc. întocmeşte un studiu privind însă mai ales problemele proprii Ministerului Transportului şi Telecomunicaţiilor.

Pentru Brăila, se expune zona industrială nouă Chişcani, foarte bine sistematizată, cu un singur beneficiar — chimia. Dar de aci şi pînă în inima Brăilei, pe coastă, o serie de industrii, foarte diferite ca profil şi nocivităţi, îşi dispută terenul şi mai ales frontul la apă, acolo unde Dunărea mai este prielnică acostării vaselor maritime. Şantierul naval are nevoie de un bazin, ar dori să împartă litoralul şi lucrările hidrotehnice cu Fabrica de ciment, vecina de la nord, care beneficiază de o poziţie optimă la Dunăre. Dar aceasta din urmă, după ce a oferit fabricii de plăci aglomerate din lemn o parte din cheiuri, nu mai dispune de suficient spaţiu şi nu mai poate coopera cu şantierul, producînd în schimb nocivităţi (prafuri de ciment) dăunătoare calităţii lucrărilor. Ca să vopsească vasele, şantierul trebuie să le trimită pe celălalt mal, iar cînd va fi vorba de mecanică fină pentru comenzile de livrări pentru export, va avea probabil mai mult de suferit. Pentru a-şi realiza lungimea de cheiuri necesară în această situaţie riscă să intre în firul de navigaţie internaţională şi să execute şi lucrări foarte dificile.

Se amplasează mai în amonte un mare combinat de prefabricate, profilat pentru export, dar accesul vaselor maritime pînă aci este în tot timpul anului problematic. În acelaşi timp se lasă neocupate terenurile de la nord, unde Dunărea este prielnică, din cauza nedeterminării poziţiei podului spre Măcin şi a unor lucrări hidrotehnice necesare.

Consider că la aceste zone riverane, tocmai pentru că terenul este atît de preţios, ar fi necesar să se aibă în vedere şi folosirea a *însuşi taluzului falezei superioare*.

La Constanţa acest taluz este destul de înalt ; în antichitate a fost folosit, după cum se vede din săpăturile de deasupra portului, iar pe partea opusă clădirii, datînd de la începutul secolului, coasta a fost consolidată şi înfrumuseţată. Pe lîngă avantajul utilizării acestor taluzuri pentru dotările necesare zonei industriale (dotări care nu mai au loc în parcelele prea strîmte de jos), aici se oferă şi posibilitatea de a se împodobi coasta cu clădiri pitoreşti, făcînd să pară mult mai înaltă partea construită pe terasa superioară. În porturile altor ţări se găsesc numeroase exemple similare, iar miiloacele noastre tehnice de astăzi sînt superioare exemplelor citate.

La Galaţi, taluzul falezei a început să se îmbrace cu brazde verzi şi scări ornamentale în locul vechilor rîpe. În extinderea de viitor sperăm să nu se neglijeze nici aceste spaţii atît de necesare industriilor.

Aspecte interesante ar putea prezenta şi taluzurile din nordul Brăilei, dacă edilii noştri se vor hotărî să permită amplasarea în acest loc a unor industrii sau a viitorului bazin al docurilor (cel existent fiind prea mic acum şi cu atît mai mult în viitor, cînd va trebui să preia şi sarcinile celui de la Giurgiu care va dispărea în urma lucrărilor de amenajări ale malurilor Dunării). Din săpăturile bazinului s-ar scoate materialul necesar pentru ridicarea platformelor la cotele necesare pentru apărarea de inundaţii.

Cernavoda, cu falezele sale de lut vizibile şi de pe Dunăre şi de pe pod, ar trebui să facă obiectul unei deosebite atenţii din punct de vedere arhitectural.

Pe lîngă sistematizarea zonelor existente trebuie acordată o deosebită atenţie şi sistematizării cursului Dunării româneşti (a litoralului) şi din punct de vedere al zonificării industriale, al determinării locurilor bune pentru amplasarea diferitelor întreprinderi, în funcţie de noul profil al Dunării amenajate, de barajele şi de celelalte lucrări hidrotehnice. În loc de a se evita amplasarea în aceste regiuni a unor industrii, poate s-ar studia mai bine cooperarea cu acestea.

Problema sistematizării oraşelor riverane ridică mai mult ca oricare altele necesitatea prevederii unei coordonări pe plan regional a activităţii acestor oraşe şi, în momentul de faţă, chiar dirijarea acestor aspecte de-a lungul unui fluviu sau de-a lungul coastelor maritime.

Un alt aspect, datorită poate şi unei înclinări firesti a arhitecţilor, este acela de a se fi dat mai multă atenţie zonelor formate pe terenuri libere, care se pot sistematiza complet de la început (de exemplu zonele chimiei sau zona industrială Iaşi, creată după desfiinţarea totală a cartierului din valea Bahluiului), decît zonelor care au deja industrii puternice, parametri bine definiţi şi nemutabili. Dacă privim realist, cred că acestor zone ar trebui să li se dea mai multă atenţie, problemele ce le ridică fiind mult mai greu de rezolvat.

arh. ion găleşeanu

complexul industrial militari - bucureşti

Plan de situaţie

1. Fabrica de obiecte sanitare din porţelan — 2. Fabrica de plăci ceramice — 3. Fabrica de plăci din faianţă şi gresie — 4. Fabrica de armături neferoase şi echipament metalic — 5. Fabrica de radiatoare şi băi — 6. Fabrica de beton celular autoclavizat — 7. Fabrica de prefabricate — 8. Fabrica de tuburi de gresie — 9. Fabrica de plăci mineralo-ceramice — 10. Fabrica de cahle de teracotă — 11. Fabrica de utilaj şi piese de schimb — 12. Fabrica de prelucrat piatra şi marmura — 13. Baza de construcţii — 14. Centrul de cercetări şi experimentări — 15. Centrala electrică — 16. Gospodăria de păcură — 17. Anexe industriale — 18. Castel de apă — 19. Porţi — 20. Cabina reglare gaze — 21. Administraţia centrală — 22. Pavilion expoziţie — 23. Cantina — 24. Centrul şcolar — 25. Oficiul P.T.T.R. şi policlinica — 26. Magazine — 27. Terenuri sport.

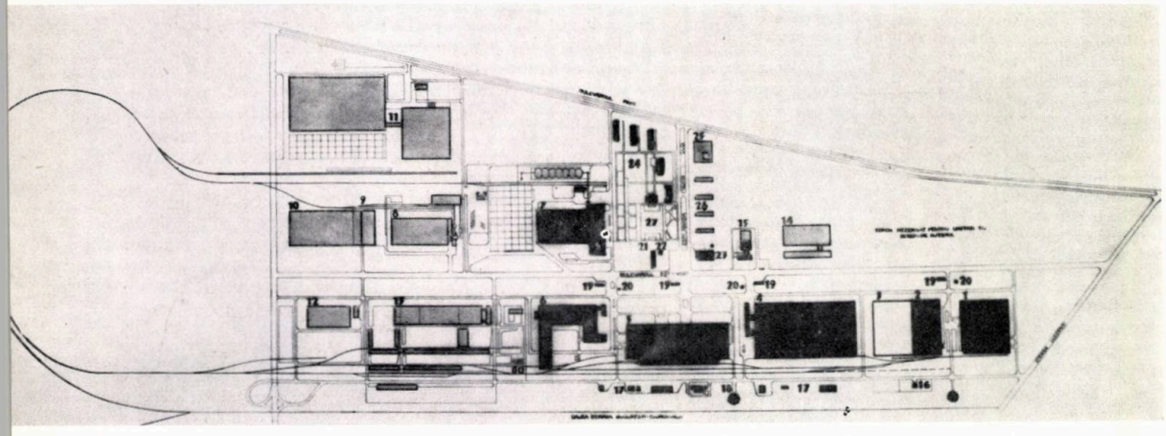

Pentru a face faţă necesităţilor tot mai mari de materiale de construcţii şi finisaj, de bună calitate, reclamate de volumul mereu crescînd al construcţiei de locuinţe, de clădiri social-culturale şi industriale şi pentru a se asigura industrializarea execuţiei acestora, Ministerul Industriei Construcţiilor a construit un mare complex care cuprinde o serie de unităţi ce pot produce aceste materiale.

Amplasarea acestui complex a fost o problemă destul de dificilă, comportînd multe studii, deoarece:

— era nevoie de o suprafaţă mare de teren, care să necesite cît mai puţine demolări (cel puţin pentru construcţiile din prima etapă);

— în momentul în care se studia această amplasare, schiţa de sistematizare a oraşului Bucureşti nu era încă definitivată;

— necunoscîndu-se beneficiarii şi profilele celorlalte unităţi învecinate, problema cooperărilor la dotări şi reţele a fost foarte greu de precizat.

În studiile întocmite de Institutul de proiectări pentru construcţii şi materiale de construcţii — I.P.C.M.C. — s-au avut în vedere trei amplasamente: fostul aeroport Chitila, zona Popeşti-Leordeni, zona industrială Militari.

Analizîndu-se fiecare teren, s-a ajuns la concluzia că amplasamentul cel mai indicat este cel din zona industrială Militari, situată în vestul Capitalei. Această zonă, în formă de pană, urmează a fi flancată pe ambele laturi, pînă la inelul III, de zone de locuinţe care au şi început să fie construite (cartierul Drumul Sării şi cartierul Drumul Taberei), cu un volum final de 30 000 apartamente. Prin amplasarea sa în centrul de greutate al acestor ansambluri complexul poate livra şantierului toate elementele necesare realizării prin metode industriale, la un înalt nivel calitativ, a acestor clădiri: elemente prefabricate şi spa-

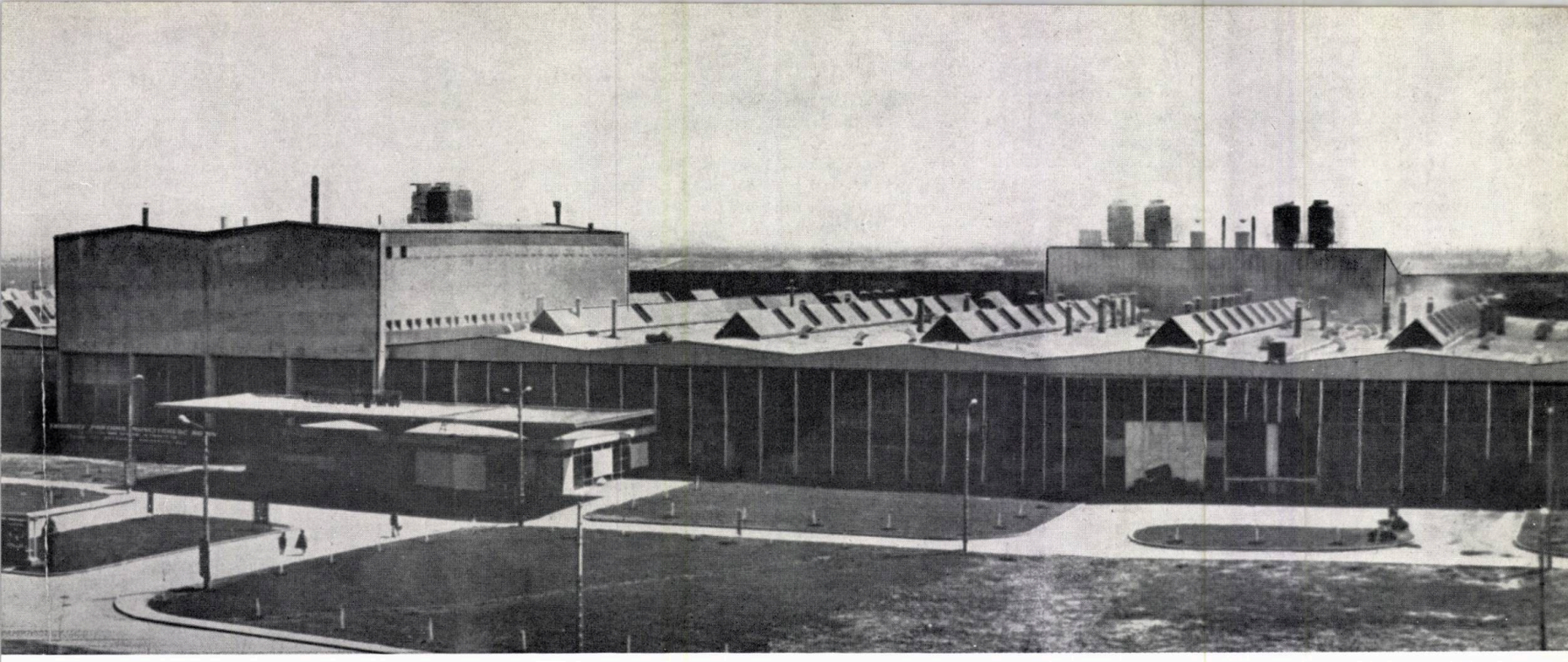

Complexul industrial Militari-București — Vedere parțială

țiale de beton armat, elemente de finisaj pentru pereți și pardoseli, tot felul de echipamente interioare (obiecte sanitare, radiatoare, feronerie etc.), tîmplărie metalică din tablă îndoită etc.

Dat fiind urgența lucrării și faptul că nu exista detaliul de zonă, I.P.C.M.C., în colaborare cu sectorul sistematizării din I.P.B. și sub îndrumarea C.S.C.A.S., a rezolvat sistematizarea teritoriului complexului, respectînd principiile ce urmau să stea la baza detalierii acestei zone, în conformitate cu schița de sistematizare.

În studiul inițial se prevăzuse amplasarea unităților certe (date prin temă), pe terenul ce se desfășoară de-a lungul șoselei Bolintin, cu o ocupare firească a laturii acestei artere prin fronturile construcțiilor interesante din punct de vedere plastic. Întrucît pe acest teren exista un număr mare de locuințe ce trebuiau demolate în prima etapă, studiul a trebuit să fie refăcut, mutîndu-se amplasamentul mai spre sud, pentru ca demolarea să se poată face în timp, pentru etapa I fiind necesar un număr minim de demolări.

Terenul astfel stabilit, în suprafață de 160 ha, este delimitat la nord de bd. Păcii, la sud de calea ferată București-Ciorogîrla, la est de str. Lucernei, iar la vest de artera propusă în schița de sistematizare să delimiteze zona industrială. Avînd o suprafață mult mai mare decît aceea ce era necesară primelor unități ce trebuiau realizate, pentru a obține un indice bun de ocupare a terenului, proiectanții au făcut propuneri pentru amplasarea altor unități industriale previzibile în timp, dar necerute de temă. Aceste propuneri erau justificate de:

— necesitatea completării fabricii de prefabricate cu încă o unitate, amplasată în alt centru de greutate din Capitală;

— necesitatea transferării uzinei « 9 Mai » în altă parte, deoarece pe terenul pe care funcționează în prezent, se va construi Institutul Politehnic;

— necesitatea transferării fabricii I.C.M.A. la un loc cu celelalte unități ale Ministerului Industriei Construcțiilor, în scopul comasării industriilor cu același profil;

— necesitatea creării unor stații-pilot și a unui centru de cercetări în domeniul materialelor de construcții.

Totodată, proiectanții și-au exprimat chiar de la început opoziția față de amplasarea unității « Bazei de construcții », deoarece această unitate urma să fie alcătuită din construcții cu volume mici, foarte plate, care distonau total cu unitatea plastică a ansamblului.

Majoritatea propunerilor proiectanților a fost însușită de conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor. Ca urmare, a fost întocmit detaliul de sistematizare a incintei, lucrările de realizare a acesteia fiind eșalonate în două etape: etapa I (realizată între anii 1961—1964) și etapa a II-a (ce se va realiza între anii 1965—1967).

Prin acest detaliu de sistematizare s-a avut în vedere realizarea unui ansamblu bine închegat, dotat la nivelul tehnicii contemporane și care să asigure celor 10 000 de muncitori ce vor lucra aici condiții optime de muncă.

Compoziția de plan general s-a axat pe două artere noi de circulație: bulevardul est-vest care delimitează și deservește cele două sectoare principale din nordul și sudul complexului și esplanada nord-sud, perpendiculară pe bd. Păcii, prin care se realizează legătura directă cu bd. Păcii.

La intersecția acestor artere s-a creat centrul ansamblului industrial, prin amplasarea pieței preuzinale a complexului, flancată de: pavilionul administrației centrale, de cantina-restaurant și de expoziția de produse ale unităților.

Esplanada nord-sud este mobilată pe una din laturi cu dotări pentru deservirea muncitorilor (magazine, oficiu poștal, policlinică), iar pe cealaltă cu pavilioanele centrului școlar care va pregăti viitoarele cadre de muncitori și tehnicieni necesari unităților industriale ale complexului.

Bulevardul est-vest a fost flacant pe ambele laturi cu fronturile principale ale fabricilor.

În partea de sud a incintei se află înșirate toate anexele industriale comune: castelele de apă, centrala de aer comprimat, depozite, ateliere de întreținere, platforme de depozitare.

În cadrul sistematizării s-a prevăzut totodată și realizarea unei zone verzi generale, puternic plantate, care pătrunde între unitățile industriale și clădirile social-administrative, creînd un cadru plăcut, odihnitor. O perdea verde va delimita complexul spre est, vest și sud, constituind o protecție eficientă împotriva eventualelor nocivități.

La amplasarea industriilor s-a avut în vedere gruparea întreprinderilor cu profile apropiate, spre a se realiza o cooperare eficientă la aprovizionarea cu materii prime, la expedierea produselor finite etc.

Astfel, spre partea de est, sînt amplasate: Fabrica de obiecte sanitare din porțelan, Fabrica de placaj ceramic pentru construcții, Fabrica de plăci de faianță și gresie.

Toate acestea formează un combinat cu conducere unică.

La vest de acest combinat, se află un altul format din: Fabrica de armături neferoase și echipament metalic și Fabrica de băi și radiatoare.

Mai departe, spre vest și nord-vest, sînt amplasate: Fabrica de beton celular autoclavizat, Fabrica de panouri mari și produse prefabricate din beton armat și Fabrica de tuburi de gresie, care formează împreună cel de al treilea combinat.

La extremitatea de nord-vest a incintei se vor amplasa uzina « 9 Mai » și I.C.M.A., care vor produce tîmplărie metalică și diverse aparate și utilaje necesare întreprinderilor Ministerului Industriei Construcțiilor.

În partea de nord-est a incintei, unde se află loturi ce au două servituți, din cauză că nu se pot racorda la calea ferată și există un număr mare de locuințe ce trebuie demolate, s-a prevăzut amplasarea unor unități ce pot funcționa cu ajutorul transportului pe pneuri, unități care nu au fost încă definitivate.

Le vest de centrul școlar s-a prevăzut un teren pe care să se construiască grupul de stații-pilot și centrul de cercetări pentru materiale de construcții.

În spatele cantinei, la nord de magistrala est-vest s-a amplasat centrala termoelectrică a complexului.

Pentru asigurarea unei bune deserviri rutiere, s-a dat o deosebită atenție rezolvării arterelor de circulație și parcajelor-auto. Prin modul în care a fost realizată rețeaua rutieră (atît cea publică cît și cea uzinală), se oferă posibilitatea efectuării transporturilor de materii prime și produse finite pe drumurile situate în spatele unităților de producție, evitîndu-se circulația grea pe arterele magistrale, care, prin tramvaie și autobuze, asigură legătura cu orașul. Sistemul adoptat evită încrucișarea circulației grele cu cea a vehiculelor pentru transportul călătorilor. În etapa viitoare este prevăzut și un pasaj de nivel pentru trecerea căii ferate Cotroceni-Ciorogîrla.

În privința racordurilor la calea ferată, toate unitățile complexului, cu excepția celor amintite înainte, beneficiază de linii de garaj.

Din punct de vedere plastic, s-a acordat o deosebită atenție asigurării unor fronturi variate dar unitare, unor capete de perspectivă plasate în capetele sau pe laturile principalelor artere de circulație, precum și posibilității realizării unor lucrări de plastică monumentală care să agreementeze principalele obiective realizate.

Astfel, pavilionul administrativ este plasat într-un unghi favorabil, atît de pe bulevard, cît și de pe esplanadă. De asemenea, poziția castelului de apă îi asigură o bună vizibilitate din toate părțile complexului, constituind o dominantă pe verticală într-un ansamblu de construcții relativ plate.

Prin modul de tratare a fațadelor (pereții vitrați, plinurile, proporțiile, echilibrul volumelor), prin studiul policromiei, prin rezolvarea detaliilor sau prin diferitele efecte rezultate, atît din structuri, cît și din funcționalitate, s-a căutat să se realizeze o unitate plastică a fronturilor desfășurate, care să asigure totuși o variație pentru ca lungimea de aproape 2 km a bulevardului est-vest să nu devină plictisitoare.

În acest scop, au fost studiate și diverse lucrări de artă ce urmează a fi executate. Astfel, pe timpanul Fabricii de băi și radiatoare urmează a se executa o mare frescă avînd ca subiect probleme legate de specificul producției acestei unități. Posibilități de amplasare a unor lucrări decorative au fost prevăzute la cantină și la fabricile complexului, precum și în zonele verzi dintre construcții. Elemente funcționale executate din beton armat aparent, scara exterioară de la F.A.N.E-M, stîlpii ciupercă de la intrarea în F.R.B., scările interioare ale cantinei, copertina administrației centrale etc. dovedesc preocuparea arhitecților și inginerilor proiectanți de a pune în valoare unele elemente constructive și materialul din care sînt realizate.

Trebuie să menționăm că în schița inițială de sistematizare erau prevăzute o serie de dotări ca: terenuri de sport, casă de cultură, colonie de intervenție, dotări la care s-a renunțat pe măsură ce zonele de locuit din Drumul Sării și Drumul Taberei au devenit realități.

Pe măsura realizării noilor unități ale complexului trebuia rezolvată și problema transporturilor comune, necesare bunei circulații între complex și centrul orașului, aflat la o distanță de circa 12 km. S-a prelungit în acest scop linia tramvaiului 25 cu încă 3 km, urmînd ca la terminarea etapei a II-a să fie prelungită în continuare, pînă la marginea zonei industriale. În acest mod, se va asigura o limită de timp normală pentru transportul celor 10 000 de salariați ce vor lucra în final în acest complex.

★

În 1960, întreaga zonă era lipsită de lucrări edilitare; spre sfîrșitul acestui an, o dată cu elaborarea proiectului primei unități industriale, s-au elaborat și proiectele necesare realizării lucrărilor edilitare (energetice, termice, gaze, apă, canal etc.).

Rețelele au fost dimensionate, atît pentru necesitățile complexului, cît și pentru cele ale zonei de locuințe. În acest scop, conducta de alimentare cu gaze are o capacitate de 100 000 m^3/oră, conducta de alimentare cu apă supraîncălzită (din termoficarea Grozăvești) are o capacitate de 40 Giga-calorii, stația de transformare are o putere de 40 Mega-wați (cu posibilități de dublare), castelul de apă cu capacitatea de 2 000 m^3, CET-ul pentru 40 tone abur tehnologic, alimentarea cu apă din 7 puțuri de mare adîncime.

Pînă în momentul de față au fost realizate majoritatea obiectivelor complexului: Fabrica de băi și radiatoare, Fabrica de obiecte sanitare din porțelan, Fabrica de armături neferoase și echipament metalic, Fabrica de placaj ceramic pentru construcții, Fabrica de beton celular autoclavizat (în execuție).

Toate aceste construcții sînt hale monobloc care cuprind toate secțiile de fabricație și anexele industriale, cît și depozitele de materii prime și produse finite. Halele au fost realizate fie din structuri integral metalice (Fabrica de băi și radiatoare), fie din structuri mixte: stîlpi prefabricați din beton armat și ferme metalice (Fabrica de obiecte sanitare din porțelan, Fabrica de beton celular autoclavizat), fie din structuri integrale din beton armat prefabricat (Fabrica de placaj ceramic pentru construcții).

Partiurile adoptate au căutat să asigure un înalt grad de funcționalitate, consecință a comasării într-o singură hală a tuturor secțiilor și a anexelor fabricilor respective în care s-au realizat magistrale de circulație interioară, dimensionate în raport cu necesitățile de transport.

Au fost realizate de asemenea o serie de anexe industriale: castelul de apă, atelierele de întreținere, gospodăria de păcură, stația de compresoare, depozite și platforme, stațiile de reglare gaze, postul trafo al complexului, C.E.T.-ul (în curs de execuție).

Ca dotări au fost executate:

Administrația centrală, construcție cu 5 niveluri, cu posibilități de supraetajare. În acest pavilion urmau să fie concentrate, atît conducerea comună a complexului, cît și conducerile fiecărei fabrici și birourile administrative ale acestora. Astăzi, acest pavilion a devenit necorespunzător din mai multe motive:

— este situat la depărtări prea mari față de fabricile de la marginea complexului, fapt pentru care circulația este anevoioasă;

— fabricile cu specific metalurgic trecînd de la Ministerul Industriei Construcțiilor la Ministerul Metalurgiei, fiind amplasate lîngă acest pavilion, și-au instalat conducerile în toată construcția, fabricile rămase în Ministerul Industriei Construcțiilor neavînd pentru moment decît birourile insuficiente din hale, necorespunzătoare pentru acest scop; din acest motiv, la S.T.E.-ul noii fabrici de plăci de faianță și gresie s-a propus realizarea unui nou pavilion administrativ pentru fabricile M.I.C., situate la extrema de est a complexului, lîngă str. Lucernei, creînd în acest mod un al doilea preuzinal la punctul de acces în complex dinspre str. Lucernei. Această nouă dotare va putea constitui, datorită înălțimii sale (p + 9), un al treilea element dominant pe verticală.

Pavilionul expoziției, construcție parter, în care se etalează produsele fabricilor.

Cantina-restaurant, la care iau masa muncitorii, tehnicienii și inginerii complexului; în etapa finală se prevede construcția unei noi cantine-restaurant la cealaltă extremitate a complexului, grupîndu-se cu noul pavilion administrativ propus pentru fabricile M.I.C.

Porțile de acces cu parcaje de biciclete, motociclete și mașini, amplasate la intrările în incintele fiecărei fabrici.

Grupurile social-administrative ale fabricilor amplasate fie în interiorul halelor (F.R.B., F.O.S.P., F.P.C.C.), fie detașate (F.A.N.E.M., F.B.C.).

După realizarea primei etape de investiții, s-au putut constata unele deficiențe în gîndirea de proiectare, pe care le semnalăm pentru a putea fi evitate în viitor:

— subdimensionarea pavilionului administrativ și ideea greșită de a concentra într-o singură clădire administrațiile fabricilor amplasate la 1 km depărtare;

— amplasarea defectuoasă a caselor de poartă și de reglare a gazelor, care reduce vizibilitatea asupra perspectivelor succesive ale volumelor fabricilor;

— amplasarea la distanță prea mare, față de axul bulevardului est-vest, a construcțiilor fabricilor (toate cu volume joase); din acest motiv s-a propus ca alinierea fronturilor viitoarelor construcții, de pe cealaltă latură a bulevardului, să fie revizuită în sensul reducerii acestei distanțe;

— nivelul platformei generale amenajate pentru complex a fost greșit stabilit; la intrarea în complex, dinspre str. Lucernei, platforma se află cu peste 1 m sub nivelul drumului, fapt pentru care primele fabrici par a fi construite într-o groapă.

★

Toate proiectele acestui complex au fost elaborate de colective ale Institutului de proiectări pentru construcții și materiale de construcții — I.P.C.M.C. Execuția a fost asigurată de întreprinderile Trustului I construcții al M.I.C. Majoritatea proiectelor s-au întocmit în paralel cu execuția lor, dat fiind urgența realizării și punerii în funcțiune a obiectivelor. Pe tot parcursul proiectării și execuției a existat o colaborare și înțelegere reciprocă între proiectanți și constructori. Pentru proiectele primelor trei fabrici realizate (F.R.B., F.O.S.P., F.A.N.E.M.) s-au acordat în anii 1962—1963 premii de către Uniunea arhitecților și Comitetul de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare.

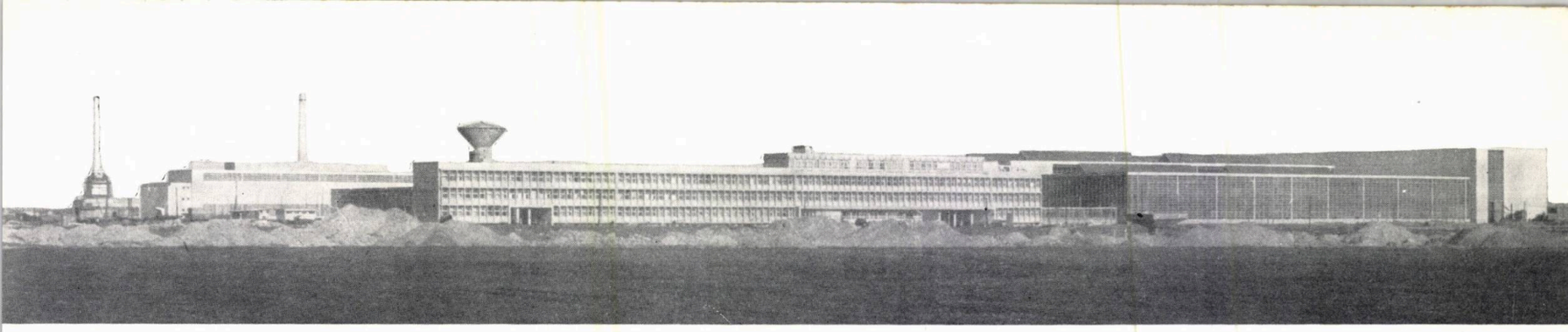

Combinatul siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de la Galați — Vedere parțială

arh. z. solomon

zonele industriale ale metalurgiei

Cercetarea problemelor pe care le pune sistematizarea zonelor industriale din domeniul metalurgiei ridică implicit și problema profilării zonelor industriale în general. Din acest punct de vedere, este necesar să precizăm că discutarea sistematizării zonelor industriale pe ramuri de producție nu înseamnă că aceste sistematizări se fac sau trebuie să se facă neapărat prin gruparea industriilor după felul produselor — pe ramuri de producție — și că acest mod de prezentare a problemelor servește numai pentru o mai lesnicioasă fixare a ideilor. Într-adevăr, unul din caracterele fundamentale ale sistematizării zonelor industriale îl constituie elasticitatea — atît în spațiu, cît și în timp ; ea trebuie să stea la baza studiului de sistematizare și poate conferi acestor zone însușirea de a cuprinde diverse întreprinderi din diverse ramuri de producție, așa cum ele pot apărea în raport cu necesitățile economiei noastre. Este adevărat că noi avem astăzi unele zone industriale — în special în domeniul chimiei — care cuprind industrii ale unei singure ramuri de producție. Așa este zona industrială Borzești—Onești, cea de la Chișcani, de lîngă Brăila, sau cea de la Craiova. Dar unele dintre aceste zone sînt create recent și este foarte posibil ca într-un viitor, mai mult sau mai puțin apropiat, această exclusivitate să fie anihilată prin amplasarea unor întreprinderi cu alt specific, fără ca prin aceasta sistematizarea să sufere.

Pe de altă parte, se pot cita numeroase exemple de zone industriale cu o varietate inițială de ramuri de producție destul de mare, cum sînt Găvana—Pitești, Palas—Constanța, Iași și multe altele.

Se poate pune desigur întrebarea : cum este mai bine să fie, care dintre tendințe trebuie urmărită și susținută? Desigur că la gruparea industriilor în cadrul zonelor industriale prezidă mai multe rațiuni și anume :

— Gruparea omogenă cuprinzînd o singură ramură de producție poate avea uneori în vedere unele cooperări tehnologice ; din practică însă această grupare apare mai curînd ca o tendință de ordin administrativ privind ușurința mai mare de conducere, de dirijare și supraveghere a activității unor întreprinderi depinzînd de un singur for tutelar. Acesta, o dată instalat în zonă cu prima întreprindere și fiind de obicei în același timp și coordonatorul zonei, găsește o serie de facilități în amplasarea și a altor unități proprii în cadrul aceleiași zone.

— În afară de acest criteriu, aplicat oarecum în mod spontan, literatura tehnică de specialitate (așa redusă cum e — în această privință) indică drept unul dintre criteriile de bază pentru amplasarea industriilor în cadrul zonei industriale — raportul față de zonele locuite din vecinătate prin gradul de incomodare, de nocivitate pe care îl prezintă. Din acest punct de vedere se indică chiar și succesiunea diferitelor obiective pornind de la zonele de locuit (fig. 1) : în partea cea mai apropiată de zonele de locuit se prevăd spațiile verzi ale zonei de protecție sanitară, apoi centrul social al zonei industriale prin intermediul căruia s-ar face trecerea gradată și legătura dintre zonele locuite și cele industriale, după care ar urma întreprinderile cu nocivități mai mici cum sînt depozitele pentru distribuirea bunurilor de consum, unitățile industriei ușoare cu număr mare de muncitori care, fiind mai apropiați de zona de locuit, ar parcurge astfel un drum mai scurt de la locuință la locul de muncă. Numai după acestea ar urma întreprinderile cu nocivități mai mari și cu transporturi frecvente și grele, grupări de depozite industriale, halde, deșeuri.

Se înțelege că în cadrul zonei poate interveni în stabilirea amplasamentelor și gradul de incomodare reciprocă prin nocivități care exclud apropierea unor industrii de altele, cum ar fi tăbăcăriile cu degajări de mirosuri și industriile alimentare care absorb mirosuri etc. Spre exemplu, într-una din zonele industriale ale Vaslui s-au amplasat o fabrică de penicilină și la oarecare distanță, însă în aceeași zonă, o fabrică de ciment. Rezultatul a fost degradarea în cîteva rînduri a producției de penicilină, urmată de procese între cele două unități etc. Astfel, greșeli care par evidente pot fi totuși comise.

Un alt criteriu considerat ca deosebit de important în componența zonelor industriale este balanța utilităților. Sursele de utilități într-o zonă nefiind inepuizabile, este necesar să se grupeze marii consumatori de apă industrială cu cei care nu au decît nevoi reduse de apă, marii consumatori de energie electrică, termică sau abur cu cei care nu au astfel de cerințe, pentru ca pe ansamblul zonei să se obțină o balanță echilibrată a utilităților care stau la dispoziție.

Așadar, în componența zonelor industriale pot apărea mai multe întreprinderi ale unei aceleiași ramuri de producție, care să dea o anumită preponderență, după cum pot apărea și întreprinderi ale unor ramuri diferite; în amplasarea lor, analiza concretă a condițiilor locale ca și a caracteristicilor diferitelor industrii este de primă importanță.

Care este situația în industria metalurgică? Aici sînt de fapt două feluri diferite de industrii : cele ale siderurgiei și cele ale metalurgiei prelucrătoare, respectiv ale construcției de mașini. Dacă acestea din urmă s-ar putea asimila — pînă la un punct — cu celelalte ramuri de producție, din punctul de vedere al structurii și componenței zonelor industriale, întreprinderile siderurgiei au o situație specială. În domeniul siderurgiei, întreprinderea respectivă se confundă de cele mai multe ori cu zona însăși, datorită mai ales marilor desfășurări de suprafețe cerute de această industrie, suprafețe ce se întind pe terenuri depășind ca mărime pe cele cerute de marile zone industriale.

Astfel de centre siderurgice mai importante la noi în țară sînt, după cum se știe, cele de la Hunedoara și Reșița, prin a căror sistematizare se duce o luptă grea de îndreptare, măcar parțială, a dezvoltării haotice din trecut, și centrul siderurgic din Galați, care constituie o unitate nouă ce este în curs de realizare pe baza unui proiect de sistematizare conceput ca atare de la început.

Se poate spune că industria siderurgică ilustrează prin excelență caracterele specifice ale industriei însăși în accepțiunea ei modernă, în sensul că ea subliniază cu putere toate caracteristicile care o definesc și anume : amploare deosebit de mare, producție de masă, concentrare mare de oameni, diviziune înaintată a muncii ; apoi desfășurarea unor întinse suprafețe cu mari clădiri și construcții, transporturi intense feroviare, rutiere și suspendate, mari consumuri de energie și de tot felul de alte utilități, degajări nocive importante și multiple de fum, miros, trepidații, zgomot, transporturi masive etc. Zonele industriale ale siderurgiei, confundîndu-se cu însești aceste unități, preiau toate aceste caractere definitorii.

Ilustrarea sistematizării unor zone industriale siderurgice nu se poate face, în ceea ce privește Hunedoara sau Reșița, decît, din păcate și cu toate eforturile meritorii depuse, prin elementele lor negative și reprezintă — ca experiență în materie de sistematizare — mai ales ceea ce trebuie să se evite. Obiectivele pe care recenta sistematizare a acestor două mari unități le-a urmărit, în afară de rezolvarea realizării producției în continuă creștere, au fost acelea de ameliorare a situației existente și anume, în primul rînd, degajarea pe cît posibil a interpenetrării zonelor de locuit și a celor de producție. Totuși, pînă la urmă, Reșița se prezintă nu chiar ca o interpenetrare, dar ca o alternanță și o succesiune a sectoarelor industriale și sectoarelor de locuit. Prin sistematizare se elimină deci amestecul haotic din trecut, însă, desigur, că soluții complet clare nu se pot realiza.

Tot în vederea acestei degajări s-au prevăzut și urmează să se realizeze în viitor și o serie de mari spații verzi între zonele de locuințe și cele industriale, astfel încît aceste trei elemente se succed alternativ (industrie, spațiu verde, locuințe) de-a lungul întregii văi a Berzavei.

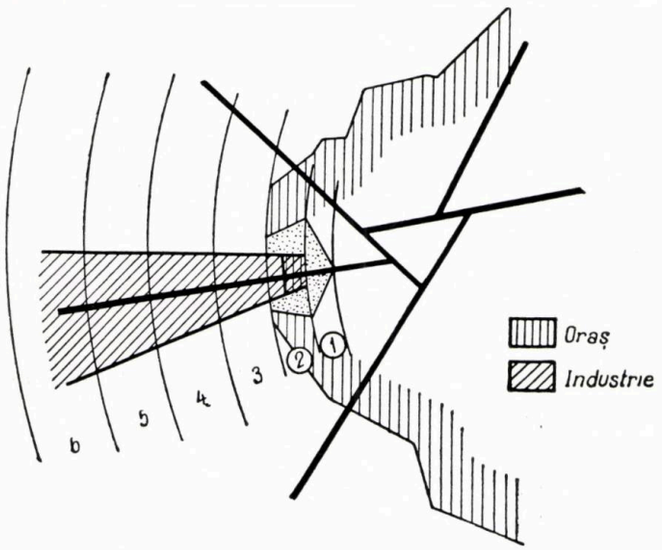

Fig. 1 — Raportul dintre zonele industriale și cele de locuit din punct de vedere al incomodării și nocivității

1. Zona verde — 2. Centrul social — 3. Industria de deservire — 4. Industria ușoară — 5. Industria grea — 6. Halde, deșeuri.

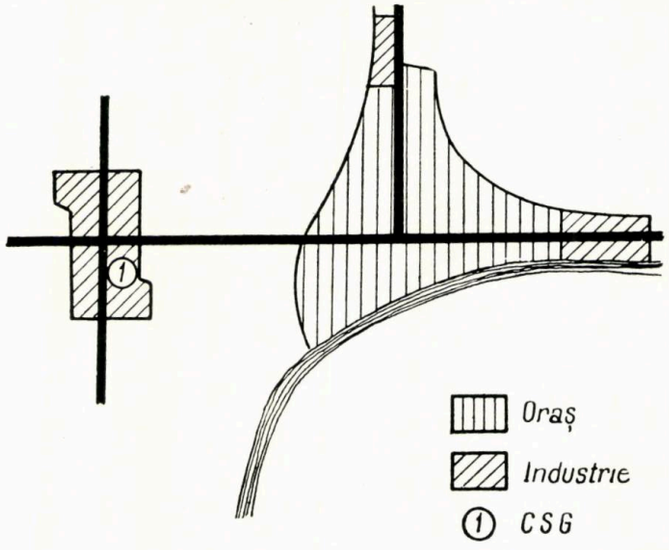

Fig. 2 — Sistematizarea zonei industriale a C.S.Galați prin crearea a două axe principale de compoziție

Marea densitate a construcțiilor industriale este al doilea element care a constituit un obiectiv important al sistematizării. Din păcate, aceasta nu a putut fi redusă prin sistematizare, ci dimpotrivă. La Reșița, de la malul apei și pînă la poalele muntelui, ba chiar și ceva mai sus pe versantul adiacent, tot terenul este dens ocupat cu clădiri, construcții sau rețele de circulație, acestea din urmă suprapunîndu-se uneori chiar peste spațiile de depozitare. Lipsa de spațiu și configurația cu denivelări, nefavorabilă pentru marile desfășurări de teren necesare siderurgiei, constituie astfel al doilea element negativ pe care sistematizarea a trebuit să-l înfrunte și care a fost cu atît mai greu de rezolvat cu cît producția, în continuă creștere, reclamă noi spații. Încă cu ani în urmă, s-a recurs la soluția « sateliților ». Atît industria, cît și locuințele au fost nevoite să-și caute noi spații de dezvoltare la oarecare distanță și astfel Reșița și-a extins construcțiile sale industriale la Mociur, așa după cum Hunedoara s-a extins la Pestiș ; și totuși lipsa de spații în incintele inițiale rămîne deosebit de acută. Zonele de locuit au adoptat și ele aceeași soluție, creîndu-se noi centre de locuit independente în afara celor existente.

În sfîrșit, rețeaua arterelor de circulație care — ca și arterele corpului omenesc — asigură viabilitatea întregului sistem, constituie al treilea element important al sistematizării acestor zone. Realizarea unei circulații clare, continue, lesnicioase și separate pentru industrie și locuințe, în aceste zone cu o structură specifică, este de cea mai mare importanță. În măsura posibilității, astfel de tendințe se pot urmări în sistematizarea zonelor industriale ale Reșiței și Hunedoarei ; traducerea lor completă în fapt va constitui o mare binefacere.

— Legate de rețelele rutiere sînt și piețele preuzinale în diferitele sectoare. Importanța lor constă nu numai în faptul că vor putea asigura oarecare degajare a circulației, dar și în faptul că sectoarele industriale fiind în imediata vecinătate a celor de locuit, aceste piețe se găsesc chiar pe terenul ansamblurilor de locuințe, determinînd astfel și soluția urbanistică a acestora din urmă și contribuind în acest fel la însăși completarea siluetei orașului, la asigurarea aspectelor succesive în diferitele ansambluri, conferindu-le caractere specifice bine precizate.

— Dar nu numai rezolvarea piețelor preuzinale, ci întregul ansamblu al diferitelor sectoare industriale pune probleme de ordin plastic-arhitectural de primă importanță, rezultate tocmai din succesiunea imediată, din vecinătatea și alternanța sectoarelor industriale și a celor de locuit. Se arată adesea în literatura de specialitate că, în stadiul actual de dezvoltare, clădirile de locuit nu mai constituie o problemă de construcție, ci una de urbanism, datorită în special marilor grupări de blocuri care concretizează această dezvoltare. Cu atît mai mult, marile întreprinderi industriale, amplasate în cadrul orășenesc, reprezintă prin amploarea lor, prin volumul clădirilor importante pe care le cuprind, prin interesul soluțiilor constructive și plastice pe care le suscită, elemente de prim ordin ale cadrului urbanistic, putînd să redea cu multă vigoare caracterul specific sau silueta caracteristică a unor orașe de tipul Reșiței sau Hunedoarei. Pentru aceste două importante orașe, unde industria și locuința sînt atît de legate, ar trebui deci . . . să schimbăm oarecum porecla în renume. Într-adevăr, de vreme ce această vecinătate imediată există și rămîne prin sistematizarea, atît a zonelor industriale, cît și a celor de locuit, ar trebui să se urmărească și obiectivul obținerii unor succesiuni de ansambluri arhitectural-urbanistice, care să sublinieze caracterul specific și rezolvările caracteristice determinate tocmai de această intimă legătură a industriei și zonelor de locuințe. Astfel, îmi amintesc a fi văzut — în trecere într-o seară printr-un oraș din Cehoslovacia cu o importantă industrie siderurgică, amplasată chiar în centrul orașului (cam așa cum e la noi întreprinderea metalurgică la Tîrgoviște, însă mult mai amplă) — arzînd un foc deschis, chiar în mijlocul pieței orașului, provenind de la industria învecinată. De altfel, întreaga piață era luminată exclusiv de la focurile « tehnologice ». Efectul de noapte era foarte pregnant și este desigur ceea ce s-a și urmărit : să se afirme cu vigoare și claritate și cu efecte plastice tocmai această caracteristică.

Spre deosebire de Hunedoara și Reșița, cel mai nou centru siderurgic al țării, cel de la Galați, s-a bucurat de un teren virgin și de un proiect de sistematizare conceput din capul locului ca atare. Rezultatele sînt în mare măsură corespunzătoare acestor condiții. Și aici este vorba de o industrie care coincide ca desfășurare cu o întreagă zonă industrială.

Într-adevăr, dacă se consideră că zonele industriale mari ating cca. 400 ha, Combinatul siderurgic de la Galați ocupă o suprafață de peste 600 ha. Deși este o singură industrie, este în același timp o mare zonă industrială. Desigur că nu mai e vorba de vre-o imixtiune cu zonele de locuit. Dimpotrivă, între limita combinatului și cea a orașului se păstrează o distanță de 2 km, adică de două ori cît prevăd normele sanitare, care, în paranteză fie spus, s-au dovedit în unele împrejurări nereale și uneori insuficiente. Ceva mai mult, pentru a mări eficiența acestei zone de protecție, profitîndu-se de valea existentă între oraș și zonă, se oferă posibilitatea creării unei mari pînze de apă, care, prin vaporii degajați în atmosferă, să poată juca rol de filtru, reținînd eventualele degajări venite dinspre combinat. Deși este vorba de un singur combinat, acesta este format totuși dintr-o reunire de mai multe fabrici și uzine, lucrînd pe baza unei cooperări foarte strînse precum : fabrica de aglomerare (prepararea materiei prime), furnalele, oțelăriile, laminoarele, un grup de turnătorie, fabrică de oxigen, fabrică de var, de dolomită, de granulare a zgurii și, în exteriorul incintei, o bază de construcții de anvergura unei fabrici. În această situație se impunea separarea pe sectoare a incintei. Modul de rezolvare a acestei sectorizări, simplu și eficient, apare cu claritate din schema rețelei de drumuri și ea se bazează pe crearea a două axe principale de compoziție, perpendiculare una pe alta și traversînd terenul zonei de la nord la sud și de la est la vest (fig. 2). Fiecare sector rezultat din această schemă cuprinde procese de fabricație diferite : la sud-est sectorul depozitelor și preparării materiei prime, la nord-est sectorul turnătoriei și întreținerea, la vest sectoarele propriu-zise de producție — furnale, oțelării și laminoare. Și aici amploarea lucrărilor constituie o caracteristică pregnantă. De exemplu, numai prima etapă a laminorului este constituită dintr-o hală avînd aproape 1 km lungime și o suprafață de peste 5 ha ; o întreagă moșie sub un singur acoperiș. Magistrala nord-sud a combinatului are o lungime în linie dreaptă de cca. 4 km. Capetele acestei magistrale formează două puncte de acces în uzină, diametral opuse, cu două piețe preuzinale, iar capătul magistralei din spre est, fiind cel mai apropiat de oraș, va constitui piața preuzinală și accesul principal în combinat (fig. 3).

Claritatea schemei de drumuri a permis și o bună legătură a zonei cu orașul. Într-adevăr, prelungirea magistralei est-vest va lega în linie dreaptă, pe cel mai scurt drum, printr-un viaduct, centrul orașului de centrul combinatului. Și cum din experiența altor zone industriale metalurgice din alte țări (cum este de exemplu cea de la Nowa Huta de lîngă Cracovia) a rezultat că o singură legătură rutieră între zonă și oraș, chiar dacă este mai larg dimensionată, nu satisface în bune condiții necesitățile de circulație și de transport, combinatul este legat prin cele două piețe

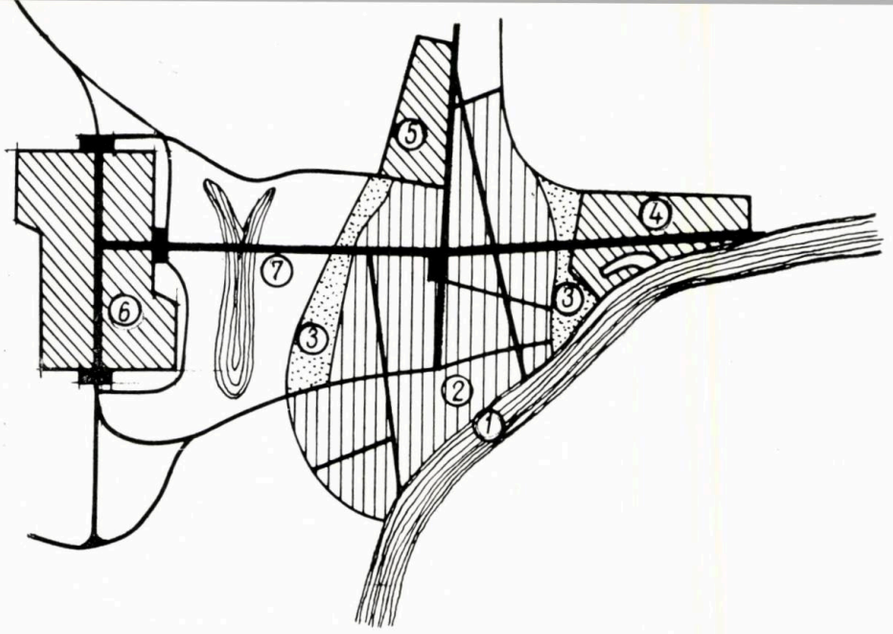

Fig. 3 — Zonele industriale din orașul Galați

1. Dunărea — 2. Orașul — 3. Zone verzi — 4. Zona industrială Bădălan — 5. Zona industrială de nord — 6. Zona industrială a combinatului siderurgic — 7. Zona de protecție sanitară

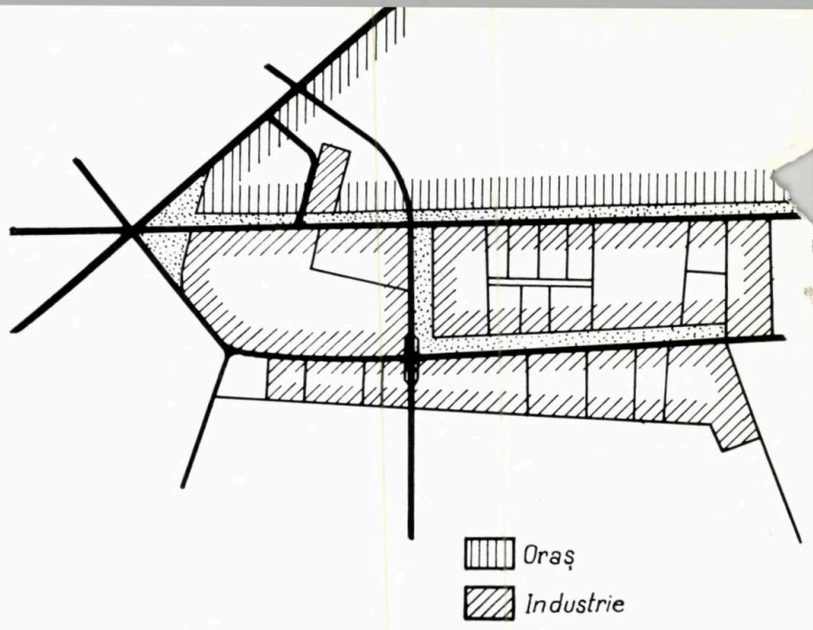

Fig. 4 — Zona industrială 23 August—Cățelu

preuzinale, nord și sud, cu încă alte două șosele convergînd în interiorul orașului. În sfîrșit, o șosea exterioară legînd cele trei piețe între ele completează rețeaua de drumuri și asigură legături lesnicioase ale exteriorului cu combinatul.

În raport cu problema rețelei de drumuri, judicios proiectată, dintre zonă și oraș este poate de reținut un aspect interesant privind transportul muncitorilor constructori ai șantierelor din zonă. Legătura cea mai scurtă cu orașul nefiind încă realizată (ea cere executarea unui viaduct cu investiții importante), accesul muncitorilor cazați în apartamentele nefinisate din oraș se face prin piața din sud, pe un drum ocolit lung de cca. 10 km, care fără să fie excesiv, grevează totuși cheltuielile cu costul transportului muncitorilor, care și acesta, fără să fie prea mare (cca. 2—3 lei), însumează pentru totalul muncitorilor transportați și pentru realizarea întregului complex nu mai puțin decît rotunda cifră de 200 milioane lei, bani cheltuiți fără vreun folos, la care se mai adaugă timpul pierdut și materialul rulant (autobuze) care se consumă. Pe de altă parte, s-a văzut din experiența unor șantiere ale chimiei (Chișcani, Suceava) sau ale industriei ușoare (Sighișoara) cît de grav se compromite sistematizarea ansamblurilor respective prin crearea provizorie, în apropierea șantierelor, a așa-ziselor colonii de baracamente. Provizoratul se transformă însă în cea mai definitivă așezare, cu atît mai mult cu cît completarea construcțiilor unei întregi zone industriale poate dura 10—15 ani sau chiar mai mult. De altfel, această alternativă a apropierii sau distanțării locului de lucru și a celui de locuit nu numai pentru muncitorii constructori, dar cu atît mai mult pentru cei permanenți — industriali, constituie obiect de discuții și propuneri de soluționare variate. Unele, destul de pripite, s-au făcut și la noi; dar obiectul acestei alternative va trebui să fie analizat cu mult discernămînt în cadrul condițiilor reale de viață de la noi. Pentru cazul amintit, al muncitorilor constructori de la combinat, a rezultat o soluție oarecum neașteptată. De vreme ce este necesar să se renunțe la transporturi lungi și costisitoare și de vreme ce nu se poate admite dezvoltarea baracamentelor provizorii, care compromit în mod definitiv ansambluri gîndite pentru a reprezenta o rezolvare arhitectural-urbanistică valoroasă, soluția care s-a impus a fost aceea a realizării cu precădere a clădirilor care nu constituie obiective industriale și care, deci, nu urmează să intre cu precădere în producție. Apare astfel indicat a se construi chiar de la început o serie de clădiri anexe, administrative etc., adică tocmai acelea care, conform HCM 1010, s-ar construi la sfîrșit. Cu sumele economisite din plata transportului muncitorilor, aceste clădiri revin gratuit.

În celălalt domeniu, al metalurgiei prelucrătoare, nu avem de fapt zone industriale noi cu o grupare exclusivă pe această ramură de producție, ceea ce, după cum s-a văzut la începutul expunerii, este cu totul normal. Prin dezvoltări și adăugiri de unități noi s-au format totuși unele zone industriale cu o preponderență a metalurgiei. Astfel, este în primul rînd zona industrială 23 August din București (care cuprinde însă și o unitate a siderurgiei), zona industrială Steagul Roșu sau zona Tractorul, ambele la Brașov.

În sistematizarea zonei industriale 23 August — care cuprinde în principal două unități mai vechi însă amplu dezvoltate după război, respectiv uzinele «23 August» și uzinele «Republica», și una mai nouă — Fabrica de mașini unelte și agregate (fig. 4) — problemele mai importante ce s-au cerut soluționate au fost: delimitarea zonei, rezolvarea arterelor interioare și a celor de legătură cu orașul, inclusiv încadrarea în ansamblul urban prin artera principală de legătură pe bd. Muncii și cu inelul exterior de circulație, ca și prin piețele create în această regiune, precum și racordurile cele mai lesnicioase ale diferitelor unități la calea ferată.

Zona industrială 23 August se continuă dincolo de inelul 3 cu zona industrială Cățelu, cu o oarecare preponderență a metalurgiei prelucrătoare prin seria de întreprinderi ale industriei electrotehnice existente și a unităților care urmează a se mai amplasa în partea de est și sud a zonei.

Soluțiile stabilite rezolvă în condiții bune aceste probleme și mai puțin cele privind zonele de protecție sanitară față de locuințele din vecinătate.

În ceea ce privește zonele industriale Tractorul și Steagul Roșu de la Brașov, sistematizările acestora nu au fost încheiate încă, deși sînt stăruitor cerute, pentru a se evita unele soluții provizorii în diferite probleme ivite în aceste zone și cu toate că au fost comandate de beneficiarii respectivi și trecute în planul D.S.A.P.C.-Brașov. Încărcarea mare a proiectanților este unul din motive dar și — să zicem — lipsa de antrenament și oarecare nesiguranță în materie este un altul. Într-adevăr, într-o vizită făcută în vara trecută la D.S.A.P.C.-Brașov, a rezultat că nici beneficiarul care a dat comanda pentru întocmirea sistematizării zonei Tractorul și nici proiectantul care a primit-o nu știau de fapt despre ce este vorba, confundînd sistematizarea « zonei Tractorul » cu sistematizarea « uzinei Tractorul », de unde o serie de neînțelegeri, proteste și inadvertențe care, abia atunci și cu totul întîmplător, au putut fi lămurite.

În orice caz, ambele zone întrunesc, prin condițiile de așezare de-a lungul unei șosele importante de legătură cu orașul, elementele necesare unei favorabile soluționări de sistematizare, atît din punct de vedere tehnic și economic, cît și arhitectural-urbanistic.

Din acest din urmă punct de vedere este de remarcat faptul că marile desfășurări ca și marile volume ale ansamblurilor industriale oferă, în rezolvările arhitecturale, posibilități de ordin plastic, pe care nu le au în aceeași măsură celelalte ramuri ale arhitecturii. Iar succesiunile acestor ansambluri de-a lungul magistralelor zonelor industriale, ce se întind adesea pe mai mulți kilometri, oferă aspecte inedite și caracteristice cu clădiri noi, moderne (zonele fiind în general creații recente), luminoase, pline de optimism, aerate, cu spații libere generoase și largi peluze verzi, cum sînt spre exemplu, în zona Militari, ansamblul fabricilor de băi și radiatoare și cele de aparataj din neferoase, sau în zona Iași ansamblul format de uzina metalurgică. Aceste desfășurări pe mari întinderi, care nici nu pot fi percepute decît ca imagini succesive — și mai bine din mersul automobilului — ar putea constitui o ilustrare a susținerilor unor teoreticieni care consideră arhitectura nu numai ca o artă « în spațiu » cum e pictura și sculptura, ci și ca o artă « în timp » cum e poezia și muzica, pentru că perceperea imaginii arhitectonice nu se face instantaneu ca înregistrarea fotografică, ci prin percepere succesive, prin reveniri și comparări.

Și tot din punct de vedere estetic, mai trebuie semnalată importanța din ce în ce mai mare ce se conferă arhitecturii industriale în literatura tehnică din multe țări, acordîndu-i-se un caracter reprezentativ al epocii noastre, la fel cum templele reprezentau antichitatea, catedralele evul mediu sau palatele Renașterea.

Fără a insista asupra unor atari aserțiuni, trebuie să constatăm totuși că prin arhitectura industrială s-a manifestat, în primul rînd, o bună parte din ceea ce constituie caracterele arhitecturii moderne, contribuind astfel la ilustrarea epocii noastre, la ilustrarea avîntului țării noastre.

Combinatul Jilava — Vedere de ansamblu

arh. traian stănescu

din practica proiectării sistematizării zonelor industriale în oraşul bucureşti

Fig. 1 — Repartiţia industriilor în oraş

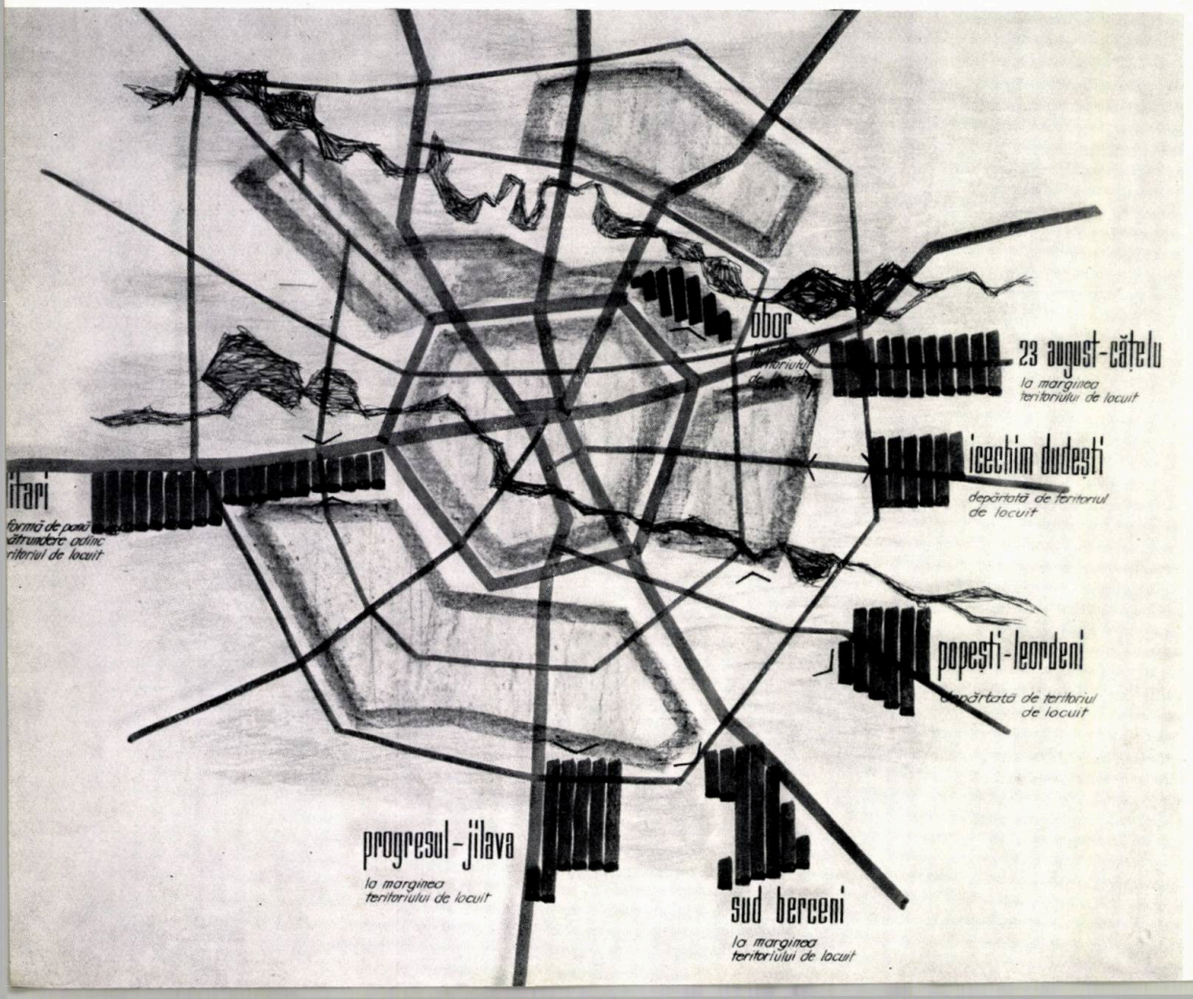

În materialul de faţă se încearcă o analiză a modului în care au fost abordate în ultimii ani studiile de sistematizare a zonelor industriale în oraşul Bucureşti, cu ocazia elaborării proiectului pentru planul de sistematizare a oraşului şi, ulterior, cu ocazia elaborării unor studii de sistematizare de detaliu. De asemenea, felul cum au fost soluţionate problemele puse, precum şi ceea ce va trebui în continuare să-şi găsească soluţionarea, ca rezultat al experienţei noastre în proiectarea zonelor industriale.

A. *Proiectul pentru schiţa de sistematizare a oraşului Bucureşti*

Propunerile schiţei, în ceea ce priveşte unităţile industriale, au avut la bază profilul economic al oraşului elaborat de C.S.P., precum şi propunerile ministerelor şi ale unor întreprinderi industriale.

Salariaţii ocupaţi în industrie şi indicaţi de C.S.P. în profilul economic al oraşului au fost defalcaţi astfel:

— 62% în întreprinderile existente care se menţin

— 16% în întreprinderile noi, nominalizate de C.S.P. sau indicate de ministere

— 22% în întreprinderile încă necunoscute, pentru care s-au rezervat terenuri.

Ca suprafaţă de teritoriu pentru industrii, baze şi depozite, precum şi alte activităţi economice, schiţa a prevăzut circa 3 000 ha faţă de 1 940 ha existente.

Pentru determinarea teritoriului industrial, necesar unităţilor necunoscute încă, s-a considerat o densitate de 150—200 salariaţi/ha pentru industrii şi 50—70 salariaţi/ha, pentru baze şi depozite, raportată la suprafeţele parcelelor respective.

Teritoriul destinat industriilor, bazelor de depozitare şi altor unităţi economice a fost organizat astfel în proiectul pentru schiţa de sistematizare a oraşului Bucureşti:

— 7 *mari zone industriale* (Militari, Obor, 23 August—Cătelu, Dudeşti, Popeşti—Leordeni, Progresul—Jilava, Sud-Berceni), din care 6 zone în afara sau la marginea teritoriului de locuinţe şi o singură zonă existentă în interiorul teritoriului de locuit — zona Obor. Teritoriul total al celor 6 zone industriale, exterioare teritoriului de locuit, reprezintă circa 2 150 ha, din cele 3 000 ha, adică un procent de 71% din total (fig. 1).

— *14 grupări industriale*, reprezentînd complexe industriale existente cu un fond construit valoros, din care mai deosebite sînt: Grivita Roşie, Panduri, Sebastian, Filaret.

Aceste grupări industriale reprezintă o suprafaţă de circa 500 ha faţă de totalul de 3 000 ha, adică 16% din total.

— *Unităţi izolate în interiorul zonei de locuit* păstrate în actuala formă, datorită investiţiilor valoroase ce le prezintă, reprezentînd circa 300 ha, sau procentual 13% din total.

Este de menţionat că la această categorie de unităţi industriale, adică « izolate şi interioare teritoriului de locuit », din totalul suprafeţei actuale de cca. 730 ha se prevede scăderea pînă la 300 ha, prin dezafectarea unităţilor nocive, care se regrupează, se comasează, sau se mută în provincie, precum şi prin reorganizarea tramei stradale sau realizarea unor altor funcţiuni orăşeneşti.

Zonele industriale care se creează sau se dezvoltă limitrof sau exterior zonelor de locuit sînt cuprinse la distanţe de 5—10 km de centrul oraşului, iar de zonele de locuit apropiate, la circa 3—5 km. Zonele industriale ale oraşului sînt în general intersectate sau limitrofe rocadei exterioare de circulaţie, al cărui principal rol este tocmai acela de satisfacere în cele mai bune condiţii a transportului şi a relaţiilor dintre diferitele zone industriale principale (fig. 1).

Între zonele industriale sînt prevăzute distanţe, evitîndu-se în acest fel încercuirea oraşului, şi prin aceasta posibilităţi largi de creare a unor spaţii plantate ample ca şi eventuale extinderi.

În zona de nord, în zona lacurilor Colentina, zonă destinată odihnei şi agrementului, ca şi în partea de sud-vest a oraşului, pe direcţia vînturilor dominante nu se prevăd industrii noi.

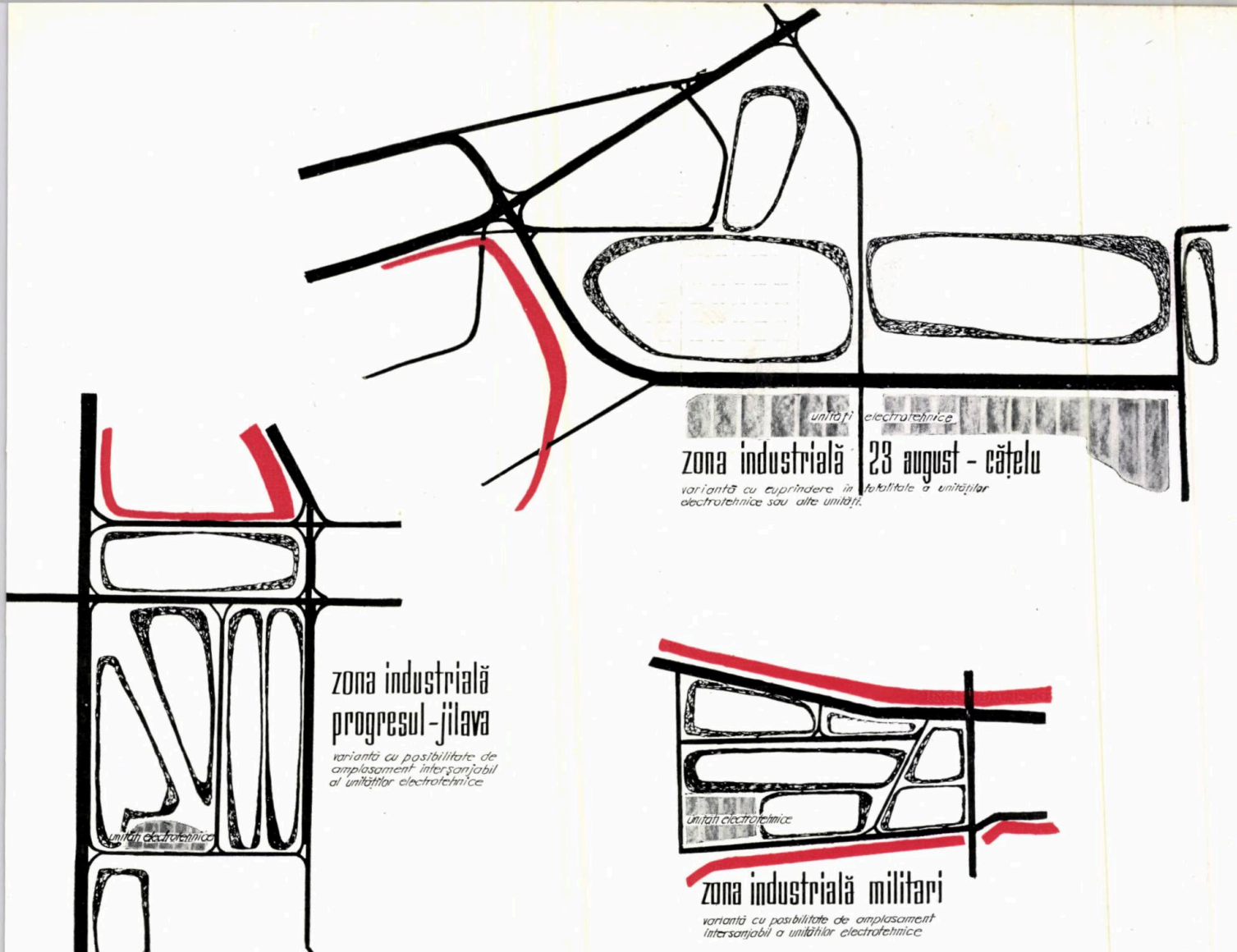

Fig. 2 — Exemple de soluționare elastică a zonelor industriale

În sectorul sud-estic al orașului, favorabil ca poziție, atît în raport cu vînturile dominante, cu dezvoltarea zonelor de locuit, cît și cu Dîmbovița, se prevede gruparea mai puternică a zonelor industriale.

Au fost, de asemenea, prevăzute spații de protecție sanitară între industrii și zonele de locuințe. Pentru industriile necunoscute încă, dar care vor folosi plusul de salariați prezumat în perspectivă prin profilul economic de viitor al orașului, sînt rezervate teritorii în cadrul noilor zone industriale sub forma de parcele nenominalizate.

Pentru industria chimică nocivă a orașului, se prevăd două zone industriale cu profil dominant chimic (Dudești și Popești—Leordeni).

Unele industrii care se regrupează și se comasează vor fi mutate în noile zone industriale ale orașului, în afara orașului sau în provincie. Unitățile existente, cu un grad de nocivitate ridicat, cum ar fi: abatorul, topitoriile de grăsimi, tăbăcării, ecarisajul, Fabrica de glucoză etc. vor fi dezafectate. De asemenea, cărămidăriile și balastierele, de pe teritoriul orașului, se propun a fi dezafectate treptat.

Ca urmare a acestor propuneri se remarcă tendința puternică de concentrare a industriilor în zone bine constituite și bine coordonate cu restul funcțiunilor orașului, ca și lichidarea treptată a fragmentării și dispersării industriilor, realizîndu-se astfel o funcționare a acestora în condiții economice optime.

Mai sînt de reținut următoarele caracteristici privind noile zone industriale propuse în orașul București.

Mărimea zonelor industriale ca teritoriu variază între 80 ha (Obor) și 430 ha (zonele Militari și 23 August). Numărul total de salariați pentru o zonă este cuprins între cca. 18 000 (Popești—Leordeni) și cca. 50 000 (23 August—Cățelu).

În organizarea zonelor industriale s-a urmărit a se realiza un profil economic mixt, adică gruparea unor întreprinderi cu specific de producție dominant, în paralel cu întreprinderi cu specific diferit de producție, pentru a se obține, pe lîngă o cooperare tehnologică și un echilibru în utilizarea forței de muncă feminine în raport cu cea masculină, consumuri de utilități și echipări tehnice ca și transporturi de materiale ușoare și mult mai avantajoase.

Zonele de locuințe, prevăzute în apropierea zonelor industriale, creează deplasări ușoare pentru salariații cazați în apropierea locurilor de muncă respective (procent de cel puțin 60% la distanțe medii de aproximativ 3 km).

Tabela 1

PROPUNERE DE BILANŢ TERITORIAL ŞI INDICATORI TEHNICO-ECONOMICI

PENTRU STUDIILE DE SISTEMATIZARE A ZONELOR INDUSTRIALE

1. suprafeţe de teritoriu

	ha	%
— suprafaţă totală a teritoriului zonei industriale din care:		100
— suprafaţa parcelelor industriale		
— suprafaţa parcelelor de depozitare		
— suprafaţa parcelelor pt. dotările comune zonei		
— suprafaţa teritoriului afectat reţelei c.f.		
— suprafaţa teritoriului afectat străzilor şi acceselor		
— suprafaţa teritoriului afectat spaţiilor plantate		

2. suprafaţa construită la sol — m²

— gradul de utilizare a teritoriului — %

3. salariaţi

	număr	%
— salariaţi, total pe zonă, din care:		100
— salariaţi industriali		
— salariaţi schimb maxim		
— salariaţi femei		
— densitate (salariaţi total/ha)		sal/ha

4. profilul zonei industriale

pe ramuri ale economiei naţionale şi pe ramuri ale industriei

	teren		salariaţi	
	supr.	%	număr	%
a. total ramuri ale economiei naţionale din care:		100		100
— în industrie				
— circulaţia mărfurilor (baze + depozite)				
— transporturi				
b. total în industrie din care:		100		100
— construcţii de maşini				
— chimie				
— industrie alimentară				

5. investiţii

	mii lei	%
a. investiţie totală pe zonă din care:		100
— investiţie lucrări edilitare, comune zonei, din care:		
— apă potabilă şi industrială		
— canalizare		
— energie termică		
— energie electrică		
— telecomunicaţii		
— alte		
b. investiţie specifică — pe hectar		
— pe salariat		

6. dezafectări, exproprieri, demolări, evacuări

— dezafectări: — unităţi industriale — m²
— dotări social culturale — m²
— exproprieri: — teren construit — m²
— suprafaţă clădită — m²
— demolări: — suprafaţă construită desfăşurată — m²
din care: — proprietate de stat — m²
— proprietate particulară — m²
— evacuări: — familii
— persoane

Industria de deservire a oraşului, gospodăria comunală, atelierele de reparaţii de tot felul vor funcţiona în interiorul zonei de locuit, asigurîndu-se o deservire bună, reducerea distanţelor de transport etc.

Prin prevederea unor profile mixte ale zonelor industriale şi a parcelelor rezervate s-au creat condiţii propice unei elasticităţi în sistematizarea zonelor respective, condiţie indispensabilă dezvoltării echilibrate a industriilor, pe o perioadă mai mare de timp. Un exemplu de eficacitate a elasticităţii în soluţiile adoptate o constitue organizarea zonelor industriale, studiate în mai multe variante, pentru Militari, 23 August şi Progresul, variante care dau posibilitatea unor amplasamente interşanjabile şi adoptarea în acest fel a soluţiilor optime de rezolvare pentru diferite profile industriale. Această metodă de studiere a mai multor variante pentru amplasarea de unităţi industriale în diferite zone ale oraşului s-a aplicat în mod curent la toate studiile elaborate de noi pînă în prezent (fig. 2).

B. *Unele aspecte ivite din studiile de sistematizare a unor zone industriale*

În cele ce urmează vom încerca să înfăţişăm caracteristicile mai importante şi specifice fiecărei zone industriale, precum şi problemele mai deosebite care s-au ridicat pentru fiecare zonă industrială, în cadrul elaborării studiilor de sistematizare respective.

Zona industrială Militari este o exemplificare a unei zone industriale sub formă de pană, cu cale ferată mediană şi două artere rutiere limitrofe, cu unităţi industriale în general nenocive, cu grupări de unităţi ce cooperează (complexul Ministerului Industriei Construcţiilor, unităţi ale Ministerului Economiei Forestiere, unităţi cu profil electrotehnic), dar şi cu unităţi de profile diferite (ale industriei uşoare, alimentare, depozite şi parcele rezervate), pentru a se putea realiza un echilibru al zonei industriale în ceea ce priveşte cooperările tehnologice, transporturile şi mîna de lucru. Ansamblurile de locuinţe adiacente zonei industriale (bd. Păcii şi Drumul Taberei) oferă soluţii optime de cazare a salariaţilor ocupaţi în industrie.

Caracteristicile tehnico-economice ale zonei sînt următoarele:

— suprafaţă teritoriu industrial = 430 ha
— cca. 130 salariaţi/ha zonă industrială
— profilul zonei: industrie uşoară, construcţii baze şi depozite, parcele rezervate.

Problemele deosebite rezultate din studii au fost:

a) instabilitate în determinarea amplasării unor profile industriale, depinzînd de o serie de condiţii care au dus la reluări şi schimbări de temă pentru porţiuni sau întreaga zonă;

b) dependenţă faţă de posibilităţile de realizare a lucrărilor de alimentare cu apă şi canalizare, pentru dezvoltarea în continuare a zonei industriale;

c) volum mare de salariaţi (61 000), după ultimele precizări ale profilelor industriale şi în consecinţă necesitatea unor studii şi a unei noi teme pentru plafonarea numărului de salariaţi la cca. 45 000.

Zona industrială 23 August—Cătelu are următoarele caracteristici:

— suprafaţă zonă industrială = 430 ha
— cca. 145 salariaţi/ha zonă industrială
— profilul zonei: metalurgie şi construcţii maşini, electrotehnică, baze şi depozite, parcele rezervate.

Problemele deosebite pe care această zonă industrială le ridică sînt problemele de circulaţie (transportul pe c.f., transportul auto şi transportul în comun).

Prin variantele studiate (o variantă cu c.f. mediană şi cu două artere rutiere perimetrale şi o altă variantă cu c.f. pe traseul actual, însă cu arteră rutieră mediană) s-a analizat şi s-a căutat să se soluţioneze următoarele probleme complexe:

— satisfacerea transportului masiv pe c.f., necesitat de existenţa celor trei mari unităţi industriale din vestul zonei (23 August, Republica şi Fabrica de maşini-unelte şi agregate-Bucureşti), precum şi de existenţa unităţilor

industriale amplasate mai la vest (silozul de la Titan, moară și fabrică de pîine);

— rezolvarea intersecțiilor fluxurilor de circulație orășenească cu linia c.f. din nordul zonei industriale (bd. Muncii și str. Industriilor) și necesitatea construirii unor pasaje denivelate;

— o circulație rutieră intensă în zona industrială 23 August—Cățelu, determinată de traficul rezultat din legătura cu zonele verzi din estul Capitalei (Cernica) și de deplasarea salariaților ocupați în industrie, în orele de vîrf;

— repartizarea rațională a fluxurilor de călători cu mijloace de transport în comun, dinspre oraș, și legătura cu partea de nord și de sud a zonei industriale ca și cu centrul de greutate al acesteia;

— asigurarea unei legături fluente cu cartierul de locuințe Balta Albă;

— amplasarea în apropierea zonei de locuințe a unor industrii noi nenocive și cu pondere mare în mînă de lucru feminină.

Zona industrială Dudești are următoarele caracteristici tehnico-economice:

— suprafața zonei industriale = 207 ha

— cca. 90 salariați/ha zonă industrială

— profilul zonei: chimie, industrie ușoară, baze și depozite pentru chimie.

Ca probleme mai deosebite se remarcă:

— este o zonă industrială exterioară teritoriului de locuit, cu profil dominant chimic și care se dezvoltă prin restructurarea a două unități chimice existente și prin crearea unui nou combinat de medicamente;

— fabrica de sticlărie de ambalaj, unitate cu profil deosebit, amplasată în această zonă, constituie un exemplu de cooperare privind desfacerea produsului finit la combinatul de medicamente din zonă;

— s-a prevăzut o zonă de protecție sanitară amplă de 1 000 m față de zona de locuințe învecinată;

— grupul social-administrativ este situat în mijlocul zonei industriale.

Zona industrială Progresul—Jilava are următoarele caracteristici tehnico-economice:

— suprafață teritoriu industrial = 363 ha

— cca. 125 salariați/ha teritoriu industrial

— profilul zonei: industrie ușoară, construcții-montaj, depozite, parcele rezervate.

Zona industrială se află în partea de sud a Capitalei și este intersectată de inelul exterior de circulație, în imediata apropiere a zonei de locuințe în curs de dezvoltare.

Unitățile industriale prevăzute a se amplasa au fost grupate pe profile de producție în vederea unor cooperări și deserviri comune, astfel:

— industrie ușoară

— industria construcțiilor și materialelor de construcții (baza D.G.C.M. și Întreprinderea de prefabricate)

— industria electrotehnică

— grupa de depozite (depozite pentru circulația mărfurilor).

Au rămas în sudul zonei industriale, ca unități izolate, unitățile existente: combinatul de cauciuc și bumbăcăria de la Jilava.

Față de teritoriul de locuit de la nord s-a prevăzut o zonă de protecție sanitară.

Zona industrială Progresul—Jilava oferă unul dintre exemplele, în care au fost întîmpinate deosebite greutăți în studiu, prin incertitudinea amplasamentelor ce compun zona.

Zona industrială Popești-Leordeni are următoarele caracteristici tehnico-economice:

— suprafața teritoriului industrial = 223 ha

— cca. 80 salariați/ha

— profilul zonei: chimie și diverse, depozite etc.

Zona va avea un profil chimic și se va dezvolta pe pivotul actual al uzinei de cauciuc « Danubiana » și al întreprinderii « Viscofil » (fibre de mătase), prevăzîndu-se atît extinderea unităților existente ca și crearea unor unități noi.

Zona se află la o distanță de 10 km față de centrul orașului și la 5 km de zona de locuințe cea mai apropiată, cu un teritoriu de o parte și de alta a șos. Olteniței.

Toate unitățile sînt nocive. Zona de protecție sanitară față de oraș este asigurată.

Printre problemele mai deosebite ce s-au ridicat în sistematizarea acestei zone este aceea a echipării tehnice — care poate fi costisitoare dacă nu se realizează în mod coordonat cu efortul de investiție al celorlalte zone industriale din această parte a orașului (Progresul—Jilava și U.M.B.).

Asigurarea transportului în comun al salariaților ocupați în industrie, avînd în vedere distanța față de oraș, a constituit una din dificultățile studiului.

La fel problema soluționării cît mai eficiente a legăturii și deservirii cu linie c.f.

Zona industrială Obor are următoarele elemente caracteristice:

— suprafață zonă industrială = 86 ha

— cca. 380 salariați/ha zonă industrială (densitate mare — « Electronica »)

— profilul zonei: industrie ușoară și alimentară, construcții mașini, electrotehnică.

Este o zonă industrială în interiorul zonei de locuințe, păstrată prin prevederile schiței de sistematizare a orașului, cu unele retușuri ale conturului și cu dezafectări ale unor unități chimice nocive (« Sintofarm », « Solex », « Getica »). S-au menținut unitățile cu un fond construit valoros (Fabrica de mase plastice, Uzina de mașini și pompe, uzina « Electronica », Fabrica de mobilă, Fabrica de ulei, Centrul vin-alcool).

De asemenea, s-a ținut seamă de existența unei echipări tehnice a teritoriului ca și de existența unei rețele întărite de cale ferată.

În același timp, mai trebuie menționate unele elemente favorabile și care au avut o pondere importantă în studiu:

— legătura ușoară a cartierelor de locuințe cu zona industrială Obor;

— soluționarea eficientă a transportului c.f. (traseu, accese, platforme și rampe de descărcare);

— transportul în comun și accesul ușor al salariaților ocupați în industria din zonă, coordonat cu transportul în comun al populației din zonă, al călătorilor stației c.f. Obor și al legăturii cu zona lacurilor din nordul orașului.

În cadrul activității noastre am avut de rezolvat o serie de probleme, pe care, apreciem că enunțîndu-le conținutul și modul de abordare, le supunem discuției, spre a obține în viitor soluționări mai judicioase și pentru a se forma asupra lor puncte de vedere comune. Printre acestea ar fi:

a. *Determinarea profilului tehnic și economic al zonelor industriale*

1. Din practica de pînă în prezent, profilul economic al zonelor industriale nu a fost cunoscut în întregime și pentru întreaga perioadă la care se referă studiile de sistematizare.

2. Se elaborează studii pentru unele unități, la care se renunță apoi; ca urmare, studiile respective devin inutile și antrenează modificări de zonă și bineînțeles reluări.

3. Pentru unitățile industriale cunoscute, unele date de bază furnizate de ministere au deseori un caracter informativ, sînt reduse, neaprofundate și incerte.

4. Nu sînt cunoscute toate unitățile care urmează să fie amplasate, numărul salariaților, posibilitățile de cooperare, gradul de nocivitate, consumurile certe de utilități tehnice etc.

Față de această situație, în elaborarea proiectelor noastre am utilizat elementele parțial cunoscute, stabilind soluții pentru etapa imediată de realizare și determinînd totodată, pentru întreaga zonă, direcțiile principale de dezvoltare, trasînd osatura de principiu cu posibilități elastice de aplicare în detaliu. Astfel s-a putut stabili principial profilul tehnic și economic dominant al unor zone industriale, ca și direcțiile principale de dezvoltare, fără a se înlătura posibilitatea amplasării și a altor unități cu profil diferit, necunoscute la data elaborării studiilor.

b. *Problema salariaților și a specificului mîinii de lucru din zonă* este o problemă dificilă, generată de necunoașterea încă de la început a profilului tuturor unităților componente ale zonei, ceea ce are implicații în stabilirea schimbului maxim, a ponderii mîinii de lucru feminine și a necesităților de transport în comun a salariaților.

Un îndrumător directiv pe această linie nu există. Pe parcursul elaborării studiilor s-au evidențiat ca necesari următorii indicatori: totalul salariaților pe unitate și pe zonă, totalul salariaților în schimbul maxim, totalul femeilor salariate pe zonă, numărul de salariați/ha, pe unitate ramură industrială (economică) și pe zonă industrială.

Din analizarea situației actuale în orașul București, în ceea ce privește densitățile de salariați ocupați în industrie (făcîndu-se medii pe ramuri de industrie, apoi acestea fiind ponderate în funcție de greutatea specifică a fiecărei ramuri, în cadrul întregii activități economice și luîndu-se în considerare pentru viitor tendința de scădere a numărului de salariați prin introducerea proceselor de mecanizare și automatizare) s-a ajuns la o densitate medie de calcul de 150—200 salariați/ha pentru unități industriale și la 50—60 salariați/ha pentru baze și depozite. Acești coeficienți se întîlnesc și în literatura străină de specialitate.

Pentru schimbul maxim s-a apreciat ca indicat procentul mediu de 68—70% din totalul salariaților, rezultat și dintr-o anchetă făcută de I.P.B., la întreprinderi de profile diferite.

c. *Probleme elementare de bilanț teritorial al zonelor industriale*. Se consideră ca strict necesară întocmirea bilanțului teritorial al zonelor industriale și stabilirea unei game de indicatori tehnico-economici, pentru comparabilitate și pentru posibilitatea analizei, a organizării judicioase a folosirii teritoriului, a gradului de economicitate a rețelelor edilitare, a instalațiilor comune, a construcțiilor social-culturale etc., raportate fie la hectar de teritoriu industrial, fie la un alt indicator cum ar fi numărul de salariați etc. (tabela 1).

d. *Problema dotărilor de deservire și problema teritoriului rezervat pentru industria de deservire* sînt probleme deosebit de importante, care pînă în prezent se apreciază ca deficitare, în ceea ce privește datele normative și documentare. În acest sens, este necesar a se elabora normative.

S-a folosit metoda de a se rezerva parcele de teren, în general în interiorul zonelor de locuințe, aplicîndu-se un indicator mediu de aproximativ 0,5—1,0 ha/1 000 locuitori.

e. *Problema circulației rutiere și a transportului orășenesc* pentru deservirea zonelor industriale este o problemă destul de importantă.

Din practică a rezultat nevoia de a se elabora studii de specialitate pentru determinarea fluxului de circulație, elaborarea unor scheme de trafic, precizarea acceselor în zonă și pe unități, spațiile necesare pentru parcaje, stabilirea profilelor arterelor rutiere, intersecții, pasaje etc.

f. *Problema colaborării cu organele de planificare și cu ministerele* trebuie adîncită în sensul unei legături permanente, în vederea soluționării unor date mai certe pentru etapa imediată și directive pentru etapa de perspectivă. Obligativitatea acestei legături ar trebui să fie reciprocă și stabilită prin acte normative, atît pentru organele de planificare și investiții, cît și pentru proiectanții zonelor industriale.

★

În încheiere, apreciem că este necesar ca față de problemele ridicate de noi să fie abordate și alte probleme, propuneri și considerente care, completînd materialul, vor putea în același timp contribui la clarificarea acestei importante probleme de proiectare a zonelor industriale.

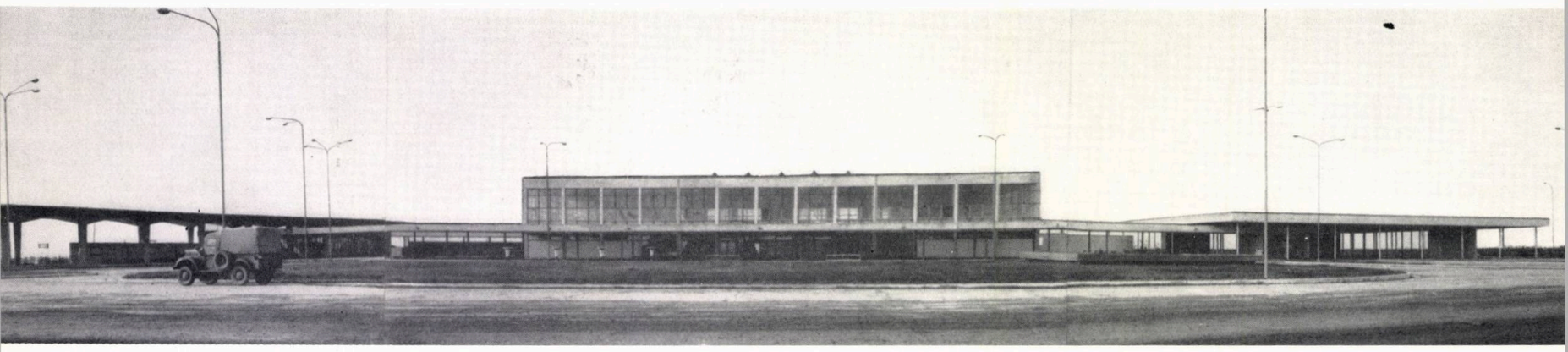

Piața preuzinală cu cantina, situată la intrarea nord a Combinatului siderurgic de la Galați

arh. alexandru ene

pieţele preuzinale, elemente arhitctural-urbanistice ale zonelor industriale

În sistematizarea zonelor industriale, problema amplasării, grupării şi rezolvării dotărilor social-culturale şi tehnico-administrative, precum şi problema transportului şi a legăturilor firești dintre zonele de locuit şi întreprinderile industriale au o importanță deosebită.

Importanța pieţelor preuzinale nu se reduce însă numai la interdependența dintre acestea şi zonele industriale, ea fiind mult mai vastă datorită influenței urbanistice a pieţelor preuzinale asupra oraşului. Pentru a înţelege mai bine diferitele moduri de concepere a pieţelor preuzinale este bine să analizăm etapele lor de dezvoltare în cadrul zonei industriale.

La început, pieţele preuzinale au fost concepute prin analogie cu pieţele întreprinderilor izolate, amplasate pe arterele de circulaţie ale oraşului, ca elemente ale fiecărei fabrici sau uzine în parte care cuprindeau toate funcţiunile necesare unităţii respective, nefolosind unul din principalele avantaje economice ale zonelor industriale şi anume cooperarea şi folosirea în comun a dotărilor întreprinderilor din zonă.

Împrumutarea unor forme specifice întreprinderilor industriale izolate, fără a fi adaptate la noua situaţie, a dus la faptul că pieţele preuzinale astfel rezolvate nu puteau să satisfacă nici din punct de vedere arhitectural-urbanistic şi compoziţional şi nici din punct de vedere economic.

Fărîmiţarea şi răspîndirea dotărilor şi întreprinderilor din zonă nu permiteau crearea unor ansambluri urbanistice la scara marilor zone industriale şi nici nu favorizau crearea unor nuclee centrale ale zonelor, elemente structurale absolut necesare pentru zonele industriale de mare amploare.

Trecîndu-se apoi la cooperarea dotărilor pieţelor preuzinale, s-a încercat să se rezolve pieţe preuzinale comune mai multor întreprinderi sau chiar centre de zonă în care au fost comasate, atît clădirile social-culturale (cantina, policlinici, săli de expoziţii), cît şi clădirile tehnico-administrative, fără a se avea în vedere specificul dotărilor, profilul întreprinderilor, sectorizarea zonelor şi necesităţile zonelor de locuit şi ale celor industriale.

S-a ajuns în acest fel la rezolvarea mecanică a administraţiilor diferitelor întreprinderi în pavilioane comune, fără a se analiza necesităţile reale ale beneficiarilor din zone, posibilitatea grupării întreprinderilor pe specific şi sectorizarea funcţională a acestora, fapt care a creat falsa impresie că problema cooperării pe linia dotărilor pieţelor preuzinale este inoportună.

Acest lucru poate să compromită — prin influenţele negative pe care le poate avea — chiar cooperarea dotărilor social-culturale şi de deservire. În această situaţie este bine să insistăm asupra avantajelor cooperării dotărilor pieţelor preuzinale dacă aceasta se face analizînd problemele fundamentale şi se găsesc căile cele mai adecvate situaţiilor reale şi foarte diferite din practica arhitecturală.

Stabilirea tipurilor şi formelor de pieţe preuzinale nu se poate face prin decretarea unor reţete universal valabile care să indice rezolvarea unor pieţe preuzinale de tip întreprindere izolată, sau a unor pieţe preuzinale comune mai multor întreprinderi.

Mărimea zonelor industriale, configuraţia şi aşezarea lor, faţă de cele de locuit, existenţa unor dotări pe linia de contact a zonelor de locuit şi a celor industriale, specificul, profilul zonei industriale ca şi mărimea întreprinderilor, sectorizarea funcţională a teritoriului zonei şi existenţa în unele puncte a unor necesităţi comune, permit soluţionarea problemelor de amplasare a pieţelor preuzinale.

Astfel ni se pare raţională rezolvarea sistematică a pieţelor preuzinale prin diferenţierea funcţională a acestora în centre social-culturale pentru întreaga zonă, în centre tehnice, legate de unitatea industrială cu cele mai mari necesităţi pentru dotările de cercetare şi studiu, şi a unei reţele de pieţe preuzinale individuale amplasate la întreprinderile respective, dar care să cuprindă funcţiunile strict necesare lor (pavilion, poartă intrare muncitori, cu sau fără pontaj, parcaje auto şi rastele biciclete, administraţii proprii, care pot fi rezolvate şi în halele de producţie sau în clădiri alipite acestora).

Sistematizarea zonelor industriale impune, încă din faza incipientă a rezolvării schiţelor, stabilirea numărului de pieţe preuzinale, a sistemului şi categoriilor lor în funcţie de rolul, poziţia şi importanţa care li se acordă, cît şi studiul amplasării pieţelor preuzinale în spaţiile dintre zonele de locuit şi cele industriale sau pe arterele de circulaţie ale zonelor industriale în puncte hotărîtoare pentru unităţile din zonă.

În ipoteza rezolvării unor centre social-culturale pentru beneficiarii din zonele industriale, acestea se cer a fi amplasate cît mai aproape de zonele de locuit, în aşa fel încît să fie accesibile muncitorilor în drum spre locul de muncă.

Centrele social-culturale devin în acest fel importante dotări comune celor două zone limitrofe şi pot fi utilizate la capacitatea maximă.

Centrele tehnice ale zonei, care apar ca rezultat al amplificării funcțiunilor de cercetare și al tehnicizării intense a industriilor (modernizarea proceselor de producție, automatizarea liniilor de fabricație sau a unor întreprinderi întregi), pot grupa laboratoarele centrale, institutele de studii și cercetări, institutele de proiectare, utilaje și mașini sau procese tehnologice și produse noi.

Trebuie spus că experiența acumulată de noi pînă în prezent și stadiul de dezvoltare a acestor dotări în țara noastră, nu face din aceasta o problemă de imediată aplicabilitate. Exemplele din străinătate însă ne conturează tendințele și problemele specifice, legate de rezolvarea și amplasarea dotărilor cu caracter tehnic și ne dau certitudinea că într-un timp nu prea îndepărtat, problema centrelor tehnice va fi foarte actuală și pentru zonele noastre industriale.

Aceste centre sînt dotări specifice zonelor industriale, fiind legate de diferitele întreprinderi din zonă, dar trebuie amplasate cît mai aproape de arterele de acces în zonă, pentru a se asigura o bună legătură cu centrele de învățămînt și centrele cultural-administrative ale orașului.

Din punct de vedere al formelor de rezolvare a preuzinalelor, forme în continuă modificare datorită amplificării funcțiunilor lor, se poate afirma că ne găsim într-o perioadă de noi căutări de soluții care să se încadreze unitar în planurile generale ale întreprinderilor și zonelor industriale.

Astfel, după cum în trecutul nu prea îndepărtat funcțiunile legate de primirea muncitorilor și degajarea circulației în punctul de acces au evoluat din simple intrări la ample piețe preuzinale — elemente arhitectural-urbanistice ale zonei, tot așa în perioada actuală se observă tendința depășirii cadrului strict al piețelor prin lărgirea unor funcțiuni (dotări tehnice, culturale și parcaje), și ocuparea unei importante părți din zona social-administrativă.

Integrarea piețelor preuzinale în spațiul general al zonei social-administrative și apariția spațiilor preuzinale dezvoltate a însemnat evoluția de la piața preuzinală, element arhitectural-urbanistic, la spațiul preuzinal—ansamblu urbanistic de importanță majoră pentru zona industrială.

Trăsătura caracteristică a spațiilor preuzinale se conturează din concepția unitară, organică a ansamblurilor, din stabilirea unor relații adecvate între spațiul verde și cel destinat circulației, din rezolvarea complexă a funcțiunilor legate de accesul vehiculelor și al pietonilor, cît și din punerea în valoare a calităților estetice ale dotărilor ansamblului.

Dacă în realizările clasice cu piețe preuzinale, contactul cu exteriorul se realizează numai prin spațiul pieței, în noile realizări, caracterizate de apariția unui larg spațiu preuzinal, legătura cu exteriorul se face prin zone desfășurate și bine amenajate, care se pot întinde pe toată linia de contact a arterelor de circulație cu fronturile unităților din zonă și, în acest fel, contribuie mai direct la realizarea unității organice a zonelor social-administrative și la înfrumusețarea zonei și orașului în totalitatea lui.

O problemă mult discutată în ultimul timp este valabilitatea principiului de sectorizare a întreprinderilor din zonele industriale. Vom indica cîteva aspecte în legătură cu această problemă, avînd în vedere că rezolvarea piețelor preuzinale sau a spațiilor preuzinale moderne este influențată de sectorizarea zonelor industriale.

Astfel, devine tot mai pregnantă ideea că sectorizarea trebuie înțeleasă într-un sens destul de larg, fără a se face o grupare forțată a întreprinderilor cu același specific, care, datorită diferiților termeni de realizare, duce la ocuparea nejustificată a terenurilor pe timp îndelungat.

Dacă această idee în principiu este foarte justă, concluzia la care se ajunge ulterior, și anume renunțarea totală la principiul sectorizării întreprinderilor, mi se pare neîntemeiată.

Sînt de părere că nu se poate abandona un principiu teoretic chiar dacă aplicarea lui practică ridică unele greutăți.

Amplasarea în zonă nu este condiționată numai de urgența investiției și de legătura întreprinderilor cu zonele de locuit. Gîndind în acest fel s-ar da naștere unor situații foarte nefavorabile pentru aspectul arhitectural-urbanistic și pentru concepția de ansamblu a zonei.

Nimeni nu ne-ar opri să amplasăm întreprinderile industriale dintr-un sector în alternanță cu unități din alte sectoare industriale sau de depozitare, ajungîndu-se în acest fel la vecinătăți și situații dintre cele mai dezagreabile.

Anumite interese comune ca: legături tehnologice, legături de cooperare pe linia rețelelor de instalații și construcții auxiliare, a cadrelor și școlarizării profesionale, duc la cooperarea complexă a întreprinderilor din zonă care include și cooperarea dotărilor social-culturale și tehnico-administrative.

Sînt însă întreprinderi care, prin problemele deosebite pe care le pun, necesită adeseori amplasamente scoase din subzona respectivă, dar aceasta nu trebuie să infirme principiul sectorizării funcționale a zonelor industriale.

Mi se pare că tocmai analiza reală a situației din zonă, legăturile necesare între diferitele întreprinderi cu același profil și între acestea și zonele de locuit, complexitatea zonei și existența în aceasta a unor întreprinderi care impun soluționări deosebite, ne pot furniza datele pentru sectorizarea strictă a terenului zonei, sau amplasarea în afara sectorului respectiv a unor întreprinderi industriale, date de care depinde și rezolvarea dotărilor legate de preuzinalele unităților din zonă.

Combinatul chimico-metalurgic «Gheorghe Gheorghiu-Dej» din Baia-Mare

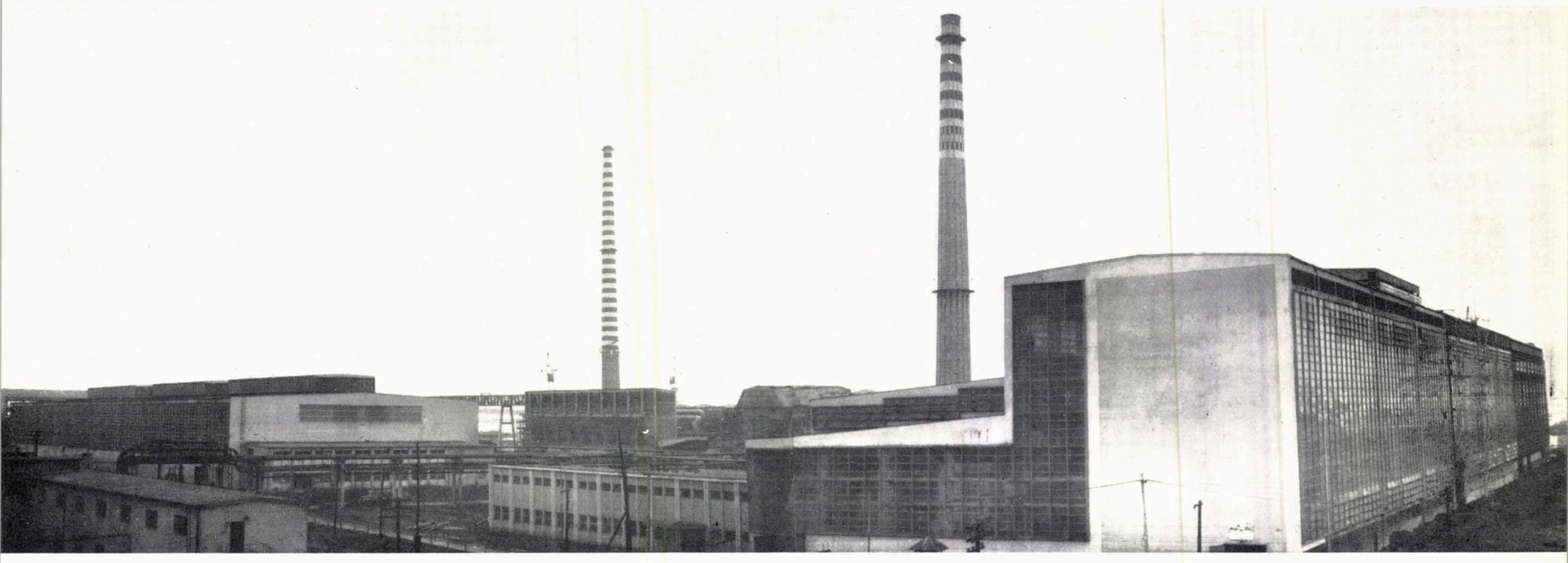

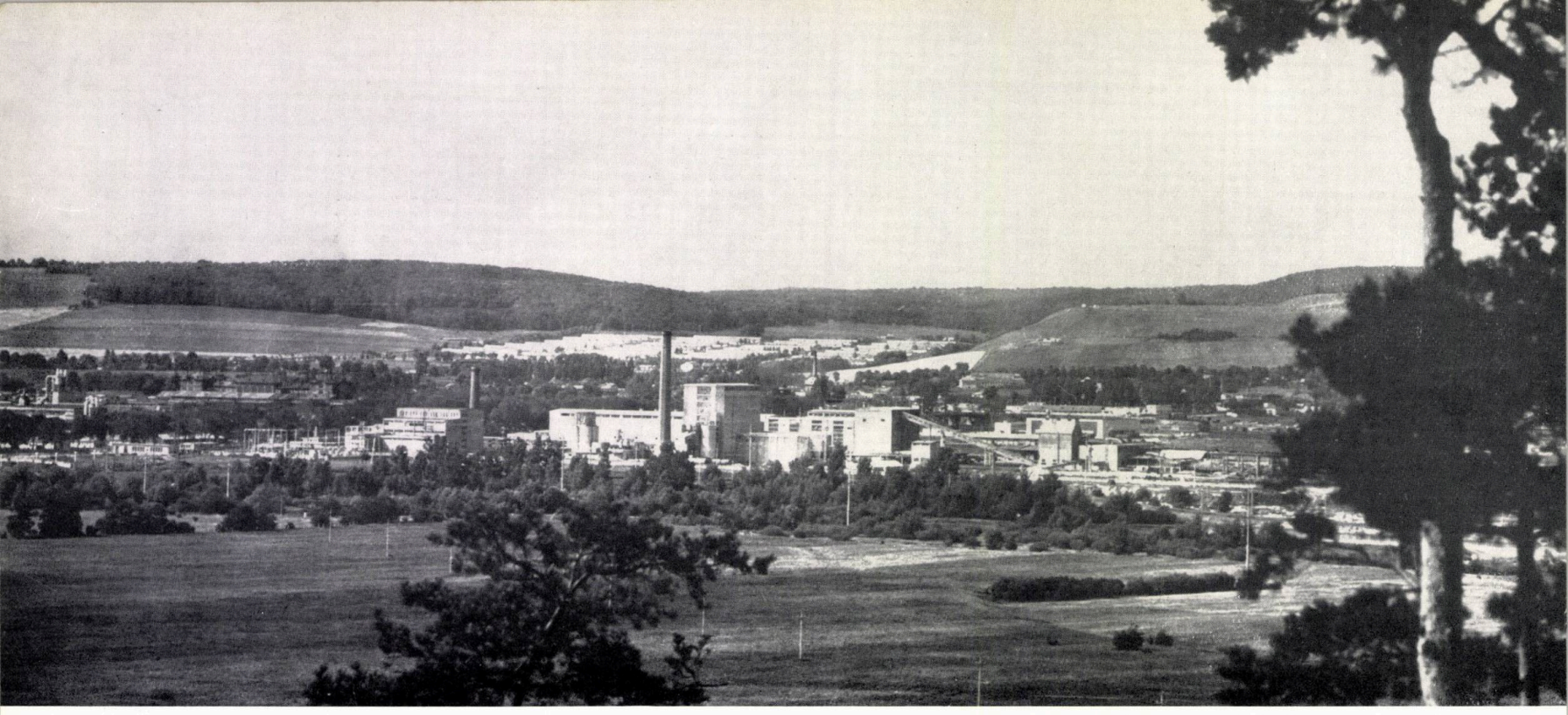

Fabrica de celuloză din Suceava — Vedere de ansamblu

arh. nicolae spătaru

studii şi realizări ale I.P.C.F.S.

Dezvoltarea într-un ritm foarte rapid a industriei de celuloză, hîrtie şi fibre artificiale este o consecinţă a liniei generale a politicii partidului nostru de industrializare a ţării, care are menirea de a ridica nivelul producţiei de celuloză şi hîrtie şi a consumului de produse papetare, pe cap de locuitor.

Astfel s-a ajuns ca producţia de hîrtie şi cartoane de 77 800 t în anul 1948 (4,9 kg/locuitor/an), să atingă 302 000 t în anul 1965 (15,8 kg/locuitor/an), iar pentru planul de perspectivă cifrele prevăd pentru anul 1970 o producţie de 380 000 t/an.

În această perioadă, Institutului de studii, experimentări şi proiectare pentru industria celulozei, hîrtiei, fibrelor artificiale şi valorificarea stufului — I.P.C.F.S., i-au revenit sarcini importante pe linia proiectării unor obiective, care reclamau un volum mare de clădiri şi construcţii.

În studierea acestor obiective, o preocupare de bază privea amplasamentul, încadrarea în zona industrială, organizarea teritoriului, apropierea de materia primă, sursele de captare de apă, relaţiile cu oraşul etc.

Pe lîngă condiţiile generale cunoscute, amplasarea unei industrii de celuloză, hîrtie şi fibre artificiale cere şi unele condiţii specifice, cum ar fi:

— apropierea de o puternică sursă de apă, datorită consumului foarte mare de apă, specific industriei de celuloză şi fibre;

— apropierea de un emisar capabil să preia cantitatea mare de apă reziduală (rezultată din procesul tehnologic), atît din punct de vedere cantitativ, cît şi al gradului de poluare a apelor emisarului;

— suprafaţa suficient de mare, atît pentru prima etapă, cît şi pentru dezvoltare, necesară îndeosebi pentru depozite de materie primă (lemn, stuf, paie), zona pentru

prepararea apei, epurarea apelor reziduale, halde etc., care ocupă suprafețe mari de teren;

— condiții bune de fundare avînd în vedere sarcinile mari concentrate și procesul umed de fabricație;

— depărtare suficientă de centrele populate, datorită nocivităților (zonă sanitară minimum 1 000 m) etc.

Zonele industriale studiate și realizate de I.P.C.F.S. s-au aflat fie în afara orașelor, cum este cazul complexului industrial Brăila — care grupează combinate de importanță republicană, cu nocivități însemnate, transporturi intense și o arhitectură de volume mari — fie la marginea orașelor cum sînt spre exemplu Suceava, Călărași, Dej, Palas, cuprinzînd fabrici cu caracter republican, cu transporturi și nocivități mai reduse, cu o plastică variată și fronturi care susțin și conturează căile de acces în oraș.

Zona industrială Brăila cuprinde un complex omogen de mari unități industriale, ce fac parte toate din profilul unui același beneficiar, Ministerul Industriei Petrolului și Chimiei. Ea este formată în momentul de față din două mari combinate — cel de celuloză și hîrtie (CCH) și cel de fibre artificiale (CFA) producînd celuloză, cartoane duplex-triplex, celofibre și celofan, sulfură de carbon și rețele super-super cord. Este prevăzută extinderea complexului cu încă o fabrică de celuloză și hîrtie și dezvoltarea fabricilor de celofibre.

Realizarea complexului industrial Brăila a dus la crearea unui ansamblu industrial unitar, cu volume puternic reliefate, caracteristice fiecărei industrii din această ramură, exprimate sincer, cu o plastică viguroasă, proprie tehnologiei pe care o îmbracă și care participă la determinarea profilului orașului Brăila, pe artera sa de penetrație din sud.

Celelalte zone industriale în care s-au amplasat unități ale industriei hîrtiei și celulozei au caractere oarecum diferite: Suceava și Dej reunesc industrii cu diverse profile precum combinatul de celuloză și hîrtie, combinatul de valorificare a lemnului, atelier regional metalurgic etc.; Palas și Călărași reunesc de asemenea fabrici de celuloză și hîrtie, depozite de cherestea și depozite petroliere pentru export, fabrici integrate de lînă, întreprinderi de morărit și panificație, întreprindere vin-alcool, fabrică de prefabricate etc.

La toate aceste zone industriale o deosebită eficiență economică a avut aplicarea principiului cooperării, în conceperea execuției eșalonate, în etapizarea și folosirea surselor și a rețelelor de utilități și energetice, a arterelor și sistemelor de circulație și transport, a deservirilor tehnice și administrative, a bazei de construcție, a zonelor sanitare etc.

În același timp, realizarea marilor obiective industriale arătate mai sus au avut influențe pozitive asupra zonelor de locuit învecinate și anume:

— creșterea potențialului și nivelului de cazare (Brăila peste 4 000 apartamente, Călărași 250 apartamente, Suceava 400 apartamente, Dej 400 apartamente);

— ridicarea nivelului de echipare tehnică și edilitară a orașelor (CCH-Suceava, Palas și Călărași furnizează o parte din necesarul de termoficare a orașului afiliat; orașul Brăila primește apă potabilă din priza combinatului; orașul Călărași are asigurată canalizarea și epurarea apelor prin existența combinatului);

— creșterea nivelului economic și cultural al orașelor respective prin dezvoltarea rețelei comerciale, construirea de edificii culturale etc.;

— ridicara nivelului social și economic al satelor și zonelor limitrofe prin cuprinderea în procesul de producție a unei părți din populație eliberată din agricultură;

— crearea și dezvoltarea mijloacelor de transport în comun prin realizarea de noi linii de tramvai (Brăila) și autobuze (Suceava, Palas, Călărași, Dej) și descongestionarea traficului auto prin oraș (șoseaua de rocadă de la Călărași, care evită traversarea orașului cu transportul de tranzit, în special cel al combinatului).

Pe de altă parte amplasarea marilor unități industriale a ridicat problema studierii și rezolvării influențelor nocive ale acestora asupra orașelor și zonelor locuite din împrejurimi. S-a ajuns astfel — prin alegerea amplasamentului — la folosirea unor factori naturali ai reliefului zonei, de exemplu: combinatul CCH Suceava — așezat în depresiune față de oraș, CCH-Călărași și C. I. Brăila — folosirea unor masive de verdeață naturale de pe malul opus al Dunării. Pentru complexul industrial Brăila s-a întocmit un studiu de specialitate pentru determinarea zonelor de influențe ale nocivităților emise de industrie, studiu care a arătat necesitatea introducerii unor instalații speciale de neutralizare și micșorare a nocivităților.

În general, se poate arăta că realizarea coordonată de ansambluri industriale și de locuințe, cu dotările aferente, au asigurat o importantă eficiență economică, cu soluții optime din punct de vedere funcțional și estetic.

Lărgirea acțiunii de sistematizare a zonelor industriale precum și experiența cîștigată în acest domeniu pînă în prezent au contribuit și la dezvoltarea relațiilor reciproce dintre cele două zone (zona industrială și zona de locuințe-oraș), la economii în exploatarea obiectivelor industriale, conducînd astfel la creșterea eficienței economice a investițiilor pe ansamblu.

În ceea ce privește clădirile și construcțiile industriei celulozei și hîrtiei, acestea prezintă, mai mult decît în alte ramuri industriale, o mare diversitate de forme, dimensiuni și funcții, lucru ce ridică probleme dintre cele mai diferite.

În general, intervin aci două mari categorii de construcții: deschise și închise.

Ministerul Industriei Petrolului și Chimiei, în colaborare cu C.S.C.A.S., a întocmit o listă de utilaje care, ținînd seama de condițiile climatice ale țării noastre, pot și trebuie să fie amplasate în aer liber. Acest lucru nu este totdeauna ușor de realizat. Lipsa unei experiențe precum și inerția vechilor metode constituie încă greutăți. Scoaterea utilajelor în aer liber aduce avantaje importante ca: reducerea costurilor de construcții (cu cca. 10—15%) prin eliminarea clădirilor și a instalațiilor de ventilație care sînt foarte costisitoare și scurtarea timpului de execuție a lucrărilor de construcții și montaj.

În ultimul timp, datorită automatizării și noilor procese tehnologice, acest tip de construcție apare mai des. Așa s-au proiectat și executat secția de caustificare a leșiilor la CCH-Brăila, CCH-Călărași și CCH-Dej, electrofiltre la CCH-Suceava, CCH-Călărași și CCH-Dej etc.

La majoritatea acestor construcții s-a folosit betonul armat, pentru realizarea platformelor tehnologice.

Acest sistem, deși mai economic decît metalul, a constituit însă uneori o piedică în realizarea extinderilor și a noilor instalații datorită lipsei sale de elasticitate.

O analiză pe ansamblu arată că economia inițială nu a fost reală. Rămîne de văzut dacă pentru construcțiile deschise nu este mai economică adoptarea unei soluții integrale din metal (stîlpi, grinzi, planșee, acoperiș) sau alegerea unei soluții mixte beton-metal (stîlpi și grinzi principale din beton armat cu grinzi secundare, planșee, acoperiș din metal). Prima soluție, deși duce la un consum mai mare de metal, este totuși de preferat din punct de vedere tehnic, îndeosebi atunci cînd intervin în timp unele modificări de utilaje.

Din practică a mai rezultat că amplasînd utilaje în aer liber, care nu au respectat strict condițiile de temperatură și umiditate proiectate, a fost necesară închiderea lor ulterioară, pentru a asigura condiții de exploatare normală. Aceasta a condus la soluții constructive neadecvate din punct de vedere estetic și economic (exemplu: acționare cuptor var la CCH-Suceava, secția de cojire a lemnului FCH-Zărnești, pompe și motoare la CCH-Călărași și Dej ș.a.).

De aici reiese că hotărîrea de alegere a utilajelor pentru a fi amplasate în exterior trebuie să se facă cu mult discernămînt, după o cunoaștere foarte exactă a condițiilor de exploatare și a caracteristicilor amplasamentului.

Construcțiile închise au fost de asemenea foarte variate cuprinzînd fie clădiri cu un singur nivel (secțiile de finisaj a mașinii de hîrtie, secția de confecții, secția filare, cablare, balotare), fie cu un etaj de fabricație (tocătorie-lemn, spălarea, sortarea, albirea celulozei, mașina de hîrtie), sau cu mai multe niveluri (fierbere celuloză, regenerarea leșiilor, prepararea materialelor auxiliare, baia de filaj).

Din soluțiile de proiectare adoptate și realizate pînă în prezent la combinatele de celuloză și hîrtie a reieșit că proporția acestor tipuri de hale este următoarea:

— hale cu un singur nivel — 15—25% din suprafața construită;

— hale cu un etaj de fabricație — 40—55% din suprafața construită;

— hale cu mai multe niveluri de fabricație — 25—40% din suprafața construită.

Dintre clădirile cu un singur nivel, halele universale și blindate au un domeniu de utilizare larg în industria hîrtiei și celulozei, cele mai variate procese tehnologice găsindu-și o rezolvare optimă mai ales cînd ele reclamă o iluminare puternică și constantă, climatizare, lipsă totală de impurități (exemplu industria viscozei, celulozei, fibrelor artificiale ș.a.).

Desigur că noutatea pe care o prezintă halele universale și blindate pentru industria hîrtiei și celulozei mai cere rezolvarea a numeroase probleme legate de: materialele pentru izolațiile de tot felul, realizarea de panouri pentru pereții exteriori, elemente pentru tavane duble, precum și de comportarea lor în timp etc.

Halele universale blindate constituie soluții noi în proiectarea construcțiilor industriale din domeniul hîrtiei și celulozei. Ele duc la o industrializare maximă a construcțiilor prefabricate, cu reducerea aproape totală a folosirii lemnului, au o elasticitate deosebită datorită dimensiunilor mari adoptate, atît pentru deschideri, cît și pentru travee, ceea ce permite schimbarea proceselor tehnologice, a posibilității de desfășurare a fluxului pe ambele direcții perpendiculare și asigură posibilități de extindere.

Noile produse — caracterizate printr-o diversitate mare de articole, fabricate din diferite materii prime noi, mai ales sintetice (fire și fibre artificiale-viscoză etc.) cer a fi executate în condiții speciale. Cele mai multe dintre aceste condiții sînt strîns legate și de construcția în care se desfășoară operațiile procesului de fabricație, ca de pildă: climatul (temperatură, umiditate) artificia interior constant, iluminatul la locul de producție, asigurarea unor condiții de lucru optime etc.

Din punct de vedere economic, pe baza indicilor C.S.C.A.S., a studiilor ISCAS și a unor proiecte întocmite de IPROCHIM, unele parțial realizate și verificate și de I.P.C.F.S, rezultă că halele universale parter au un preț de cost mai redus decît halele etajate.

În ceea ce privește înălțimea halelor, aceasta se poate încadra în două tipuri:

— cu înălțimi de 6,00—12,00 m pentru procesele tehnologice pe orizontală și cu utilaje mai puțin înalte, exemplu secțiile: finisaj, confecții, filare, cablare, balotare, convertere ș.a.;

— cu înălțimi peste 12,00 m pentru procese tehnologice în cascadă sau cu utilaje înalte; aceasta înseamnă de fapt construirea unei carcase în care se înscrie instalația, deservirea utilajelor făcîndu-se de pe platforme intermediare metalice (exemplu: cazan pentru regenerarea leșiilor, fierbătoare de celuloză, caustificarea leșiilor etc.).

De asemenea, pentru o parte din fabricațiile care se rezolvă acum pe mai multe niveluri, urmează a fi studiate procesele tehnologice pentru a se realiza pe un singur nivel.

Dintre elementele de construcții aplicate adesea în industria hîrtiei și celulozei se menționează pereții prefabricați pentru hale industriale.

Într-adevăr, extinderea prefabricării clădirilor industriale impune prefabricarea nu numai a elementelor structurii de rezistență, ci și a pereților.

În alcătuirea acestor pereți prefabricați trebuie rezolvate două aspecte:

— concepția funcțională (rezistența termică, rezistența statică, finisaje) a panoului luat ca element aparte;

— etanșarea rosturilor dintre panourile asamblate, pentru a împiedica pătrunderea umidității din exterior spre interior și invers.

Primul aspect a putut fi rezolvat satisfăcător de I.P.C.F.S. prin proiectarea de panouri prefabricate de 6,00 × 1,20 × 0,24 m compuse din 3 straturi: un strat de rezistență de beton armat de 4 cm grosime spre interiorul clădirii, un strat termoizolant de beton de granulit de 17 cm grosime la mijloc și un strat de mortar de ciment armat cu sîrmă spre exterior. Finisajele pot fi aplicate fie direct din fabrică, fie pe șantier.

Absența punților termice conferă acestui panou o rezistență termică ridicată.

Fixarea independentă a fiecărui panou pe stîlpi permite demontarea și remontarea lui fără dificultăți ori de cîte ori cerințele tehnologice necesită îndepărtarea temporară sau definitivă a unei suprafețe de perete, înlocuirea lui cu ferestre etc.

Al doilea aspect, acela al etanșării corespunzătoare a rosturilor orizontale și verticale, este mult mai greu de rezolvat și pînă în prezent nu s-a găsit o soluție satisfăcătoare.

Inițial, la recomandarea C.S.C.A.S. s-a aplicat soluția dată de ISCAS pentru clădirile de locuit din panouri (proiecte 1962). Ulterior, în iunie 1963, INCERC a dat o nouă soluție (vată minerală, frînghie, elastochit, mortar de ciment cu adaos de aracet E 50) care a fost aplicată la Brăila și Călărași, cu rezultate discutabile.

Lipsa unei soluții de etanșare eficientă, complicată cu neregularitățile de montaj și cu nivelul scăzut de execuție cu care se fabrică panourile ca și aspectul lor adesea nesatisfăcător, pune sub semnul întrebării însăși ideea aplicării în continuare a panourilor prefabricate pentru pereți.

Ca detalii de construcție specifice în industria hîrtiei și celulozei se menționează pereții și planșeele halelor unde din procesul tehnologic sînt posibile degajări (scăpări) de gaze agresive sau vapori de apă și unde s-au folosit pentru acoperiri de protecție vopsitorii cu diferite emailuri anticorosive, cum sînt: email clorcauciuc, în trei straturi, sau email copolimer vinilic, în trei sau mai multe straturi.

Se menționează de asemenea că aceste produse anticorosive s-au aplicat numai după ce suportul de beton sau zidărie a fost prelucrat corespunzător în sensul obținerii de suprafețe fără asperități, fără goluri, unsori și alte impurități.

Atît clorcauciucul cît și copolimerul vinilic permit folosirea lor la temperaturi care pot ajunge pînă la 60°C.

Exterioarele cuvelor din beton, fundațiile diferitelor utilaje și altele s-au protejat cu materiale corespunzătoare, astfel încît eventualele scurgeri sau scăpări să nu degradeze suportul de rezistență al utilajului.

În acest scop s-au folosit placaje ceramice din faianță, șamotă, gresie etc. fixate în chituri fabricate în țară, cum sînt chiturile cu silicat de sodiu, chitul ORAMIN sau chitul SILADEZ, I.F.A. etc.

Rezultatele obținute pînă în prezent nu sînt totdeauna satisfăcătoare, ceea ce impune extinderea studiilor și cercetărilor asupra soluțiilor adoptate pînă în prezent, pentru îmbunătățirea lor și ameliorarea comportării în timp.

Considerăm că toate aceste probleme, care preocupă institutele de proiectări industriale, ar trebui să fie studiate în comun, astfel obținîndu-se rezultate mai bune, mai eficace și mai ales într-un timp mai scurt, prin schimbul de experiență căpătat de fiecare institut și prin însăși unificarea forțelor.

Pentru finisarea lucrărilor, culoarea în industrie constituie un mijloc pe care arhitecții îl pot folosi nu numai pentru a contribui la asigurarea securității muncii, dar și pentru a crea o ambianță cît mai plăcută în cadrul în care se desfășoară munca.

Industria de celuloză și fibre prezintă, ca specific pentru producție, condiții de muncă cu degajări de vapori de apă și temperaturi ridicate.

În aceste condiții de lucru, tratarea celorlalți factori care contribuie la ridicarea productivității necesită pentru rezolvare o atenție și mai mare.

Combinatul de celuloză și hîrtie de la Călărași — Vedere de ansamblu

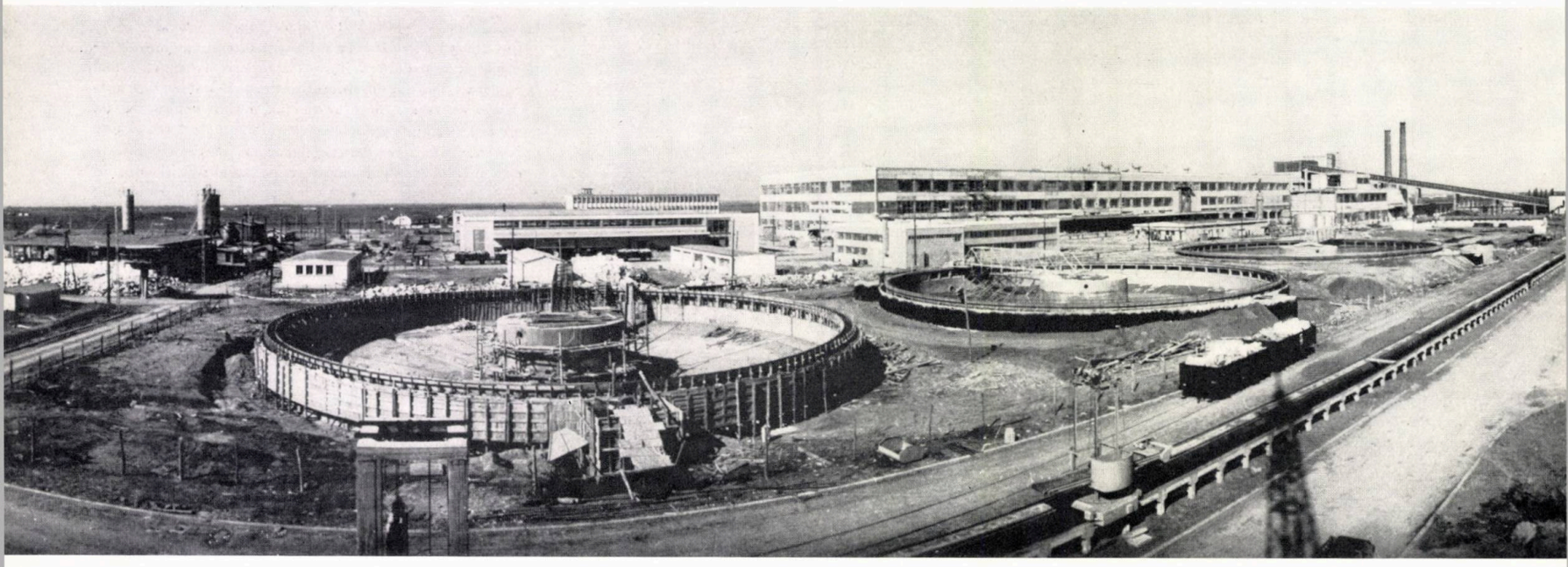

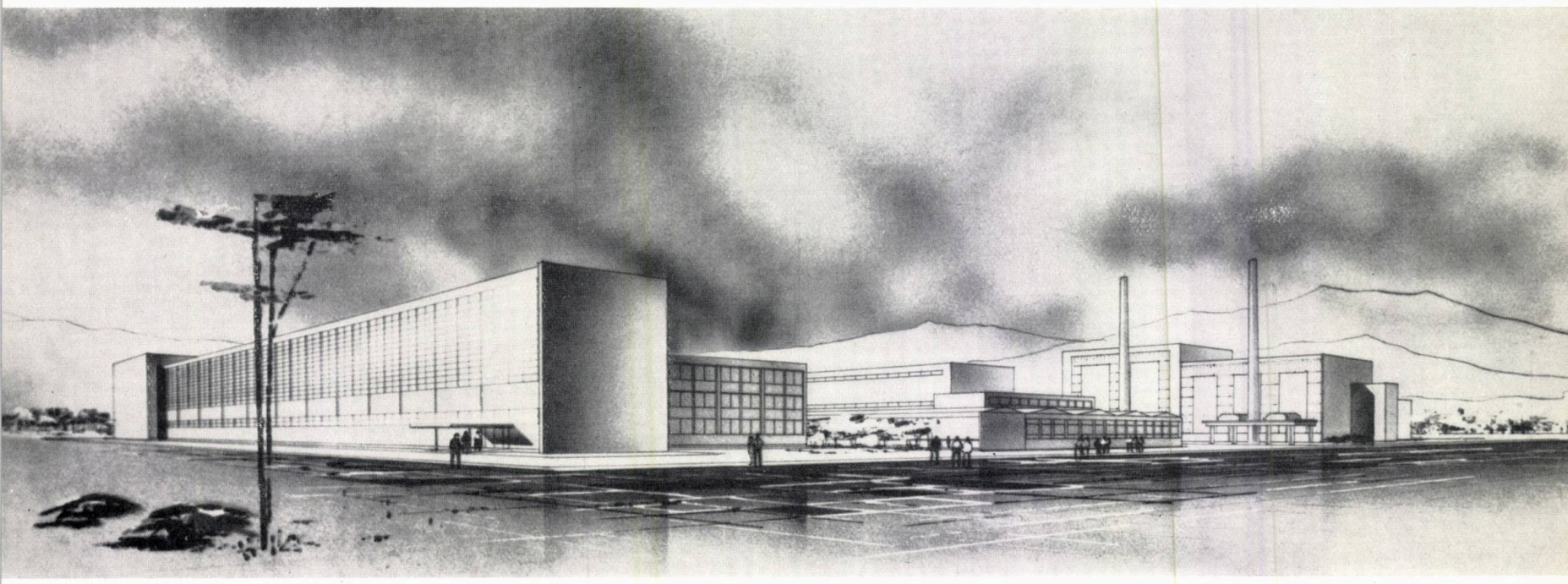

Fabrica de celuloză din Suceava — Perspectivă

De aceea, la folosirea culorilor în sectorul de celuloză și hîrtie s-a acordat o deosebită atenție. Astfel, în halele de producție s-au folosit culori pastelate odihnitoare (bleu, ivoriu etc.), realizate în majoritatea cazurilor cu culori pe bază de vinacet sau copolimeri vinilici, în funcție de condițiile procesului de producție.

La combinatul Călărași, la hala mașinii de hîrtie, s-au folosit culori ivoriu și bleu. De asemenea și la combinatul de la Suceava s-au folosit culori similare. Uneori culoarea a fost folosită și pentru a acuza structura de rezistență. Astfel la hala mașinii de hîrtie de la Suceava, fermele sînt vopsite în culoarea crem, iar chesoanele sînt colorate în bleu.

La unele hale de fabricație cu suprafețe mari de geamuri și unde razele solare deranjează desfășurarea muncii, s-au folosit geamuri colorate. Astfel s-au obținut aspecte interesante la CET-Brăila. Folosirea culorilor în cadrul industrial trebuie să țină seama de durabilitatea lor în timp și de influența mediilor agresive asupra lor. În general, în sectorul chimiei au fost părăsiți coloranții tradiționali (ulei, culori pe bază de apă) datorită comportării lor slabe în timp. Astfel s-a trecut la folosirea pe scară mare a culorilor pe bază de copolimeri vinilici, care au avantajul că își păstrează un timp mai îndelungat culoarea, permit curățirea lor cu apă și sînt mai rezistente la mediile umede și agresive.

Coloranții pe bază de copolimeri vinilici pot fi folosiți mai bine pentru redarea unei game de culori care să îndepărteze monotonia și oboseala, fără însă a se crea un cadru-ansamblu mult variat. Contrastul de culori și nuanțe de culori complimentare se poate realiza mult mai ușor cu noile produse.

La folosirea culorilor în interiorul halelor de producție s-a ținut sema de tipul lor (blindate sau vitrate, iluminat fluorescent sau incandescent, orientare, condiții tehnologice) și de culoarea pe care o au utilajele și conductele tehnologice, căutîndu-se în permanență obținerea unei game corespunzătoare din punct de vedere tehnologic-funcțional și estetic.

La exterior, fațadele au fost tratate diferit, atît în ceea ce privește concepția de arhitectură, cît și mai ales în funcție de materialele de finisaj, începînd cu tencuieli simple drișcuite pe zidărie, panouri prefabricate, tencuieli de terasit, similipiatră și placaje ceramice de tip Joo. Culorile mai frecvent folosite în sectorul celuloză și hîrtie au fost cele pe bază de albastru-verzui și galben. În această gamă de culori au fost tratate combinatele de la Chișcani-Brăila, Călărași precum și cel de la Palas.

Un caracter deosebit îl dau construcțiile speciale în aer liber (rezervoare, utilaje în aer liber, conducte etc.), care au fost totdeauna cuprinse în cadrul studiului de culori.

Construcțiile speciale metalice în aer liber au fost de obicei colorate în bronz argintiu, creînd un contrast plăcut cu fațadele clădirilor.

O atenție deosebită s-a acordat și spațiilor verzi ce încheagă și întregesc ansamblurile și cadrul urbanistic-arhitectural industrial, la care se mai adaugă și iluminatul exterior pentru orele de noapte, iluminat ce trebuie să pună în valoare volumele și fațadele, în special către căile de acces.

Principiul pe care s-a mers în rezolvarea spațiilor verzi din cadrul industriilor a fost de a se realiza, pe de o parte, perdele de protecție între zona industrială și zona de locuințe și, pe de altă parte, pentru a pune în valoare anumite clădiri. Acest lucru poate fi urmărit la combinatele noi de la Călărași, Dej, Brăila etc.

Spațiile verzi s-au realizat prin folosirea de peluze întinse de gazon, presărate pe alocuri cu zone de flori sau boschete, plasate în zonele mai importante de circulație. Grupurile de copaci mari au fost amplasate astfel încît, fie să rupă monotonia anumitor hale, fie să umple anumite spații rămase libere între clădirile de fabricație. De asemenea, grupurile de copaci au fost folosite pentru a marca o serie de intrări și accese. În privința esențelor alese s-a dat prioritate acelora care prezintă o mai mare rezistență la nocivitățile din zona industrială și cer o îngrijire minimă.

O atenție deosebită în cadrul institutului s-a acordat fronturilor vitrate ; pentru obținerea unei linii moderne s-au proiectat și s-au executat ferestre din tablă ambutisată. Acestea nu au dat însă rezultate satisfăcătoare, atît sub aspect funcțional, cît și estetic ; s-au întîmpinat dificultăți, atît la proiectare, cît și la execuție, transport și montaj, mai ales datorită lipsei unor linii de fabricație moderne. Proiectarea a trebuit să țină seama de mijloacele de execuție, iar execuția s-a făcut la nivel meșteșugăresc, ceea ce a influențat foarte mult asupra rezultatelor scontate. Din această cauză calitatea tîmplăriei a diferit în funcție de întreprinderile furnizoare.

În ultima vreme, atenția arhitecților din institut s-a orientat și spre realizarea unor panouri decorative pe unele fronturi de fațadă care se pretează acestui lucru.

Ca exemplu, putem cita panoul decorativ de la fabrica Palas-Constanța, vizibil dinspre calea ferată București—Constanța, care într-una din variante se propune a se realiza din placaj ceramic de tip Joo, iar elementul decorativ propriu-zis (care reprezintă emblema fabricii Palas) realizîndu-se din tablă de aramă bătută sau alte materiale adecvate.

Față de cele arătate mai sus, considerăm că posibilitățile și perspectivele ce se deschid în acest domeniu sînt din ce în ce mai largi și că proiectanții vor trebui să aprofundeze și să urmărească în permanență progresele rapide pe care le înregistrează industria materialelor de construcție, în scopul aplicării în proiectare a celor mai noi și eficiente soluții.

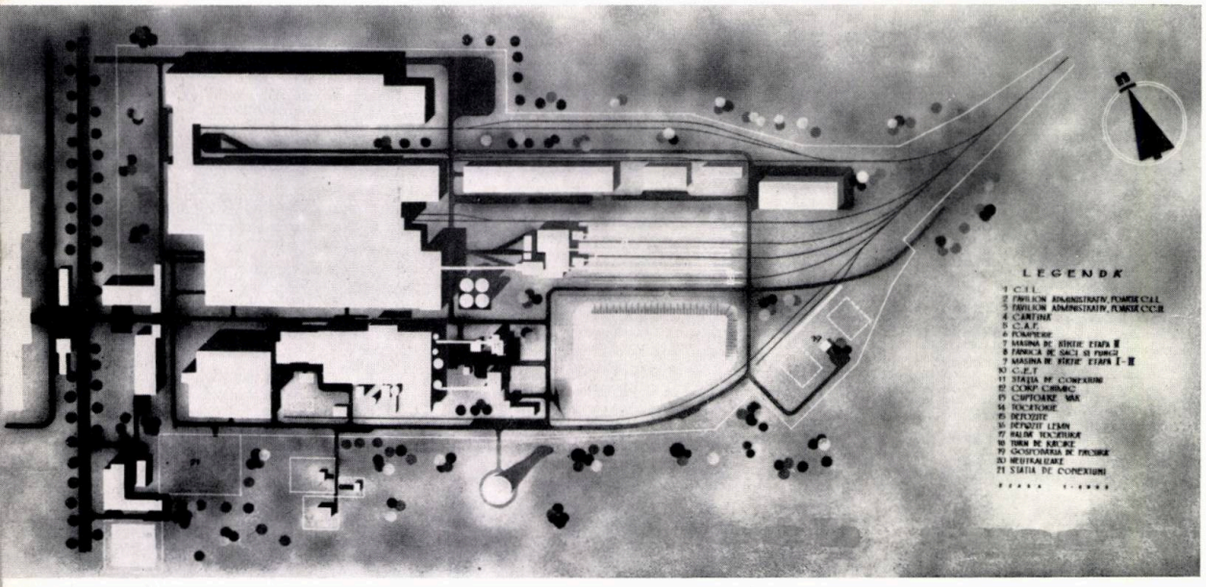

Plan de ansamblu

Combinatul de hîrtie și celuloză din Suceava a fost una dintre primele lucrări elaborate în cadrul I.P.C.F.S.

Împreună cu combinatul pentru industrializarea lemnului (C.I.L.), el a constituit nucleul zonei industriale ce s-a dezvoltat ulterior pe platforma văii Sucevei, între orașele Suceava—Burdujeni—Iţcani.

Proiectarea a început în anul 1959, iar darea în funcțiune a primei etape a avut loc în 1962—1963. Etapa a II-a este în curs de proiectare și — parțial — de execuție.

Produsele principale ale combinatului sînt celuloza și hîrtia. Aceasta din urmă este prelucrată în cadrul aceluiași combinat, în fabricile de confecții de saci, pungi și sfoară de hîrtie.

Amplasarea în centrul zonei industriale a Combinatului de celuloză și hîrtie a permis realizarea de utilități comune, ca: C.E.T. și gospodăria de păcură aferentă, ce deservesc patru unități industriale (în afară de C.C.H.), cantina și centrala de ars deșeuri, ce deservesc C.C.H. și C.I.L., pom-

combinatul de celuloză și hîrtie de la suceava

Colectiv de elaborare
Etapa I și II
Autori: arhitecții Corneliu Burețea, Virgiliu Marion, Coman Achim
Coautori: arhitecții Ștefania Stupcanu, Ion Antohi, Dumitru Bădulescu, Vintilă Mateescu, Paul Popescu

Vedere parțială

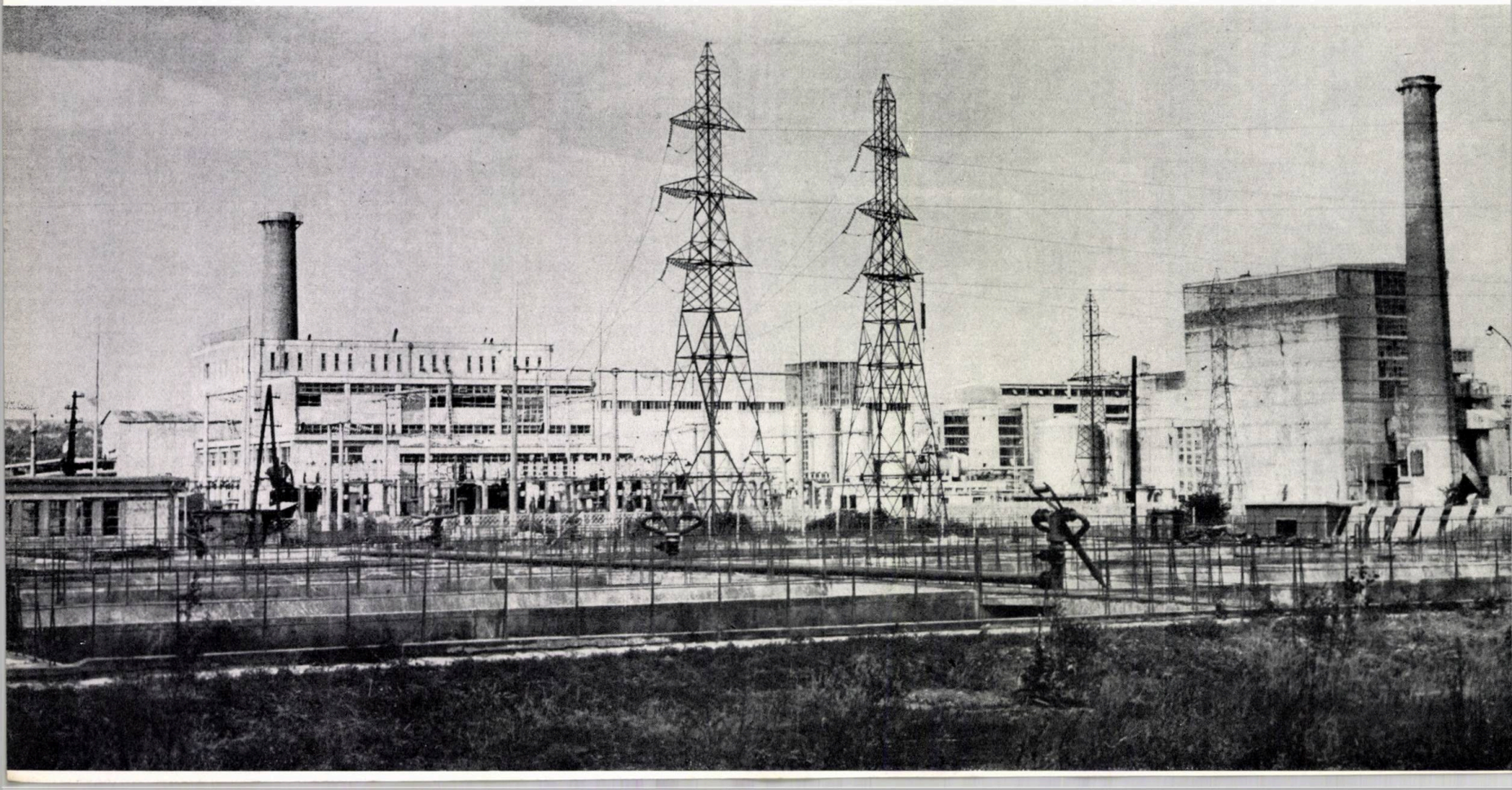

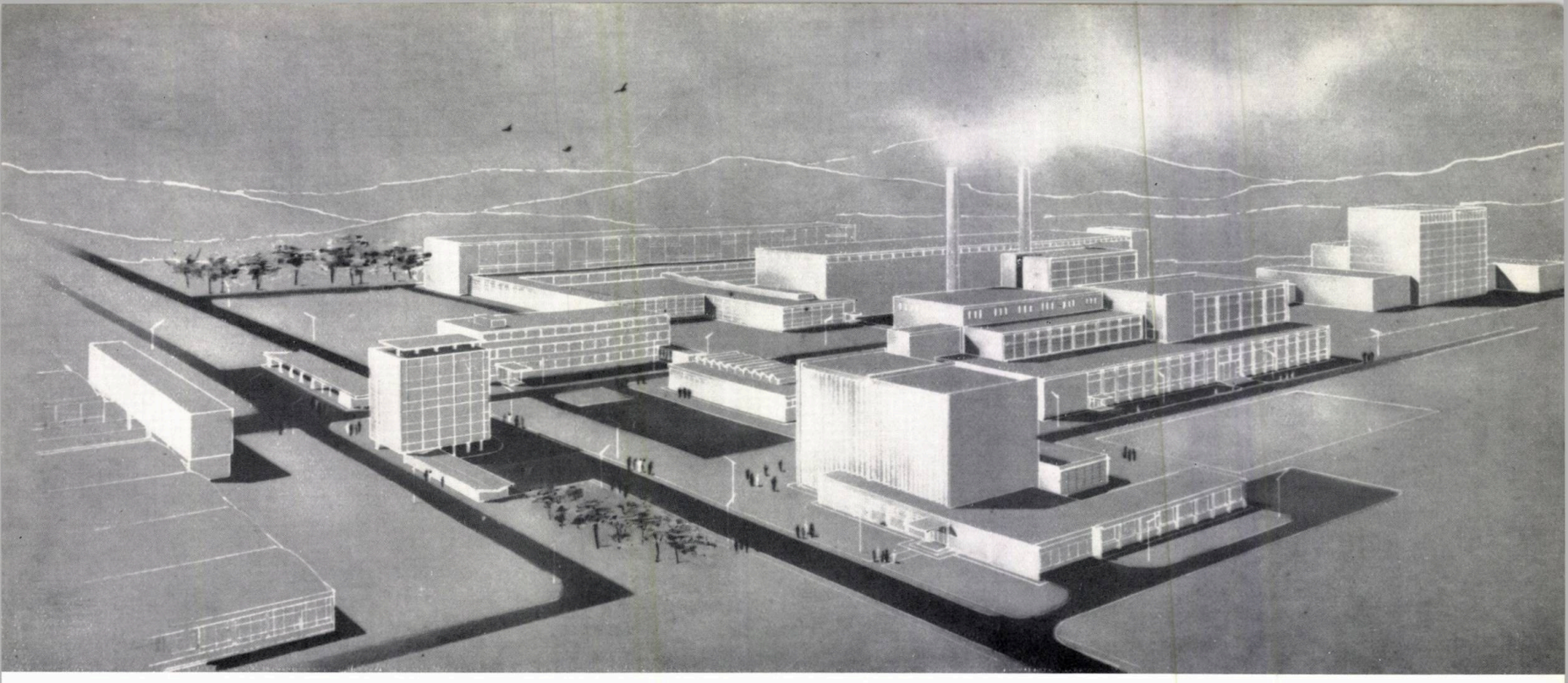

Combinatul de celuloză și hîrtie — Perspectivă

Fațada halei de fabricație — Etapa a II-a

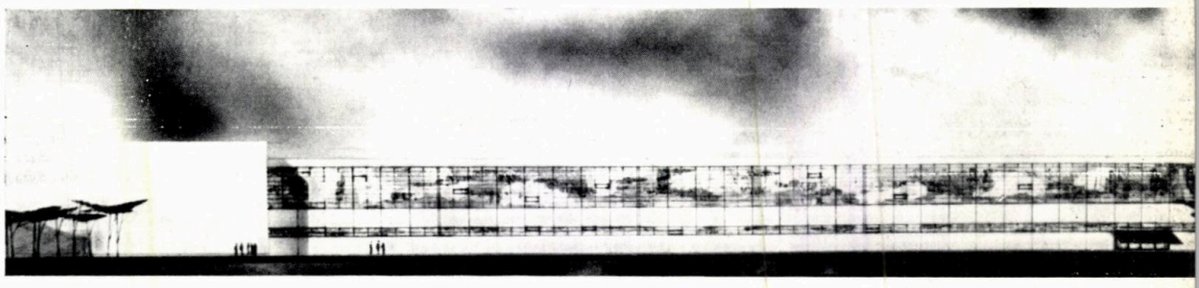

Planul halei de fabricație — Etapa a II-a

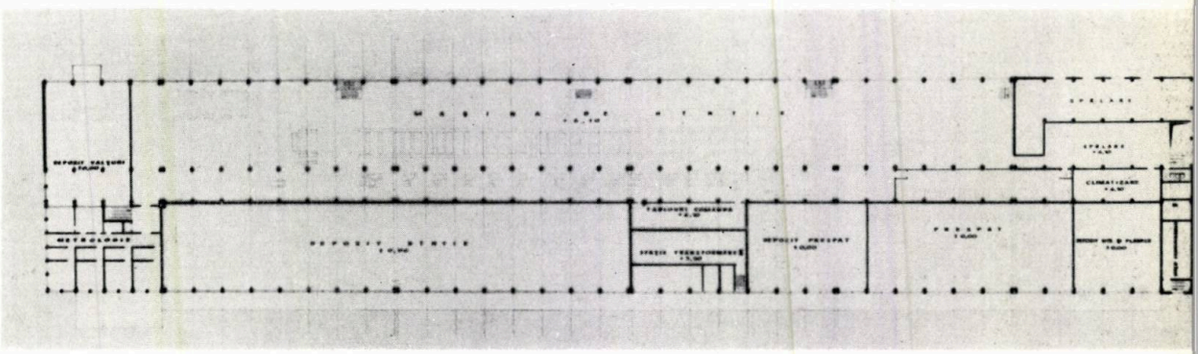

pieria — pentru întreaga zonă. Centrala de apă fierbinte, în curs de finisare, va realiza termoficarea întregului oraș Suceava.

Tehnologia cea mai modernă — la data începerii proiectării — a pus probleme noi de construcții și arhitectură, a căror rezolvare a constituit principala preocupare a proiectanților.

Partiurile construcțiilor mai importante au fost stabilite pe baza a două sisteme constructive, deosebite: clădirile pe parter, cum ar fi fabricile de confecții și depozitele, au fost rezolvate integral din prefabricate de beton armat, pe travei de 6 m și deschideri de 12, 15 și 18 m (cca. 30 000 m²); clădirile al căror proces tehnologic se dezvoltă pe mai multe niveluri au fost rezolvate din beton armat monolit.

Dintre soluțiile noi, adoptate de proiectanți, în funcție de natura și specificul procesului tehnologic, semnalăm:

— hale semiblindate, cu pereți exteriori din cărămidă eficientă de 37,5 cm grosime și acoperișuri termoizolate;

— ferestre metalice cu geam « termopan », la halele climatizate;

— vopsitorii cu copolimeri vinilici, în halele cu umiditate ridicată.

În unele cazuri, în care climatizarea impunea parametri foarte severi, pereții exteriori — blindați — s-au realizat din zidărie de cărămidă eficientă, de 42,5 cm grosime, compusă din două ziduri de 25 și respectiv 12,5 cm, cu un spațiu interior termoizolant de aer de 5 cm grosime.

Exteriorul a fost tratat ca și la C.I.L. din zidărie de cărămidă aparentă, executată cu cărămidă tip Piatra-Neamț.

Arh. VIRGILIU MARION

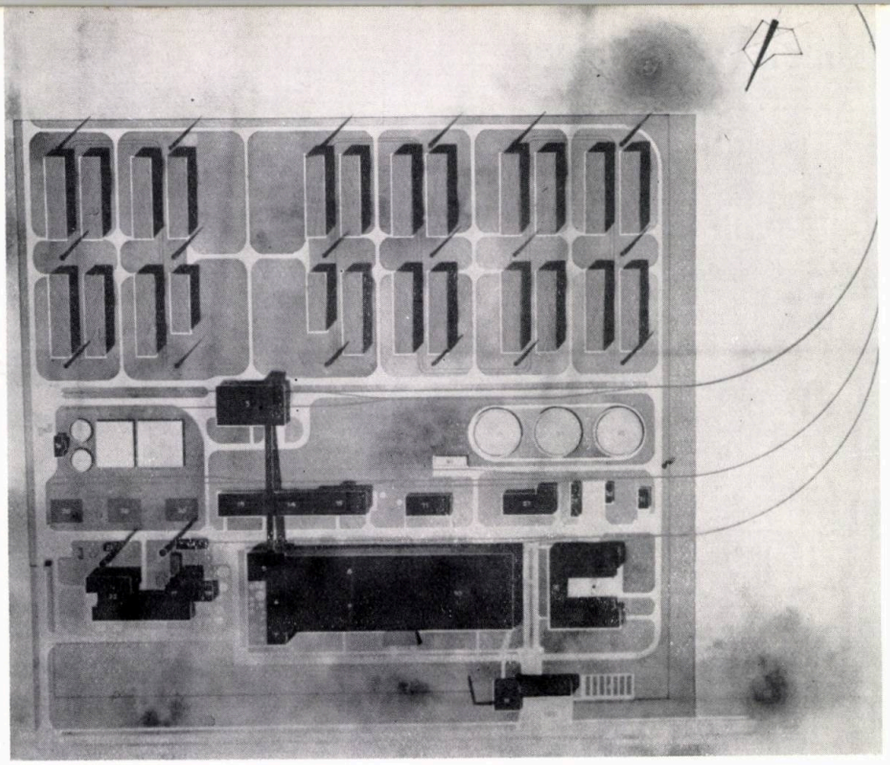

Plan de ansamblu

combinatul de celuloză şi hîrtie de la călăraşi

Colectiv de proiectare:
Autori: *arhitecții Bujor Gheorghiu, Ignatie Nacev, Dumitru Bădulescu, Miranda Niculescu*
Coautori: *arhitecții Ion Antohi, Isabela Petrașincu, Constantin Basula*

Perspectivă

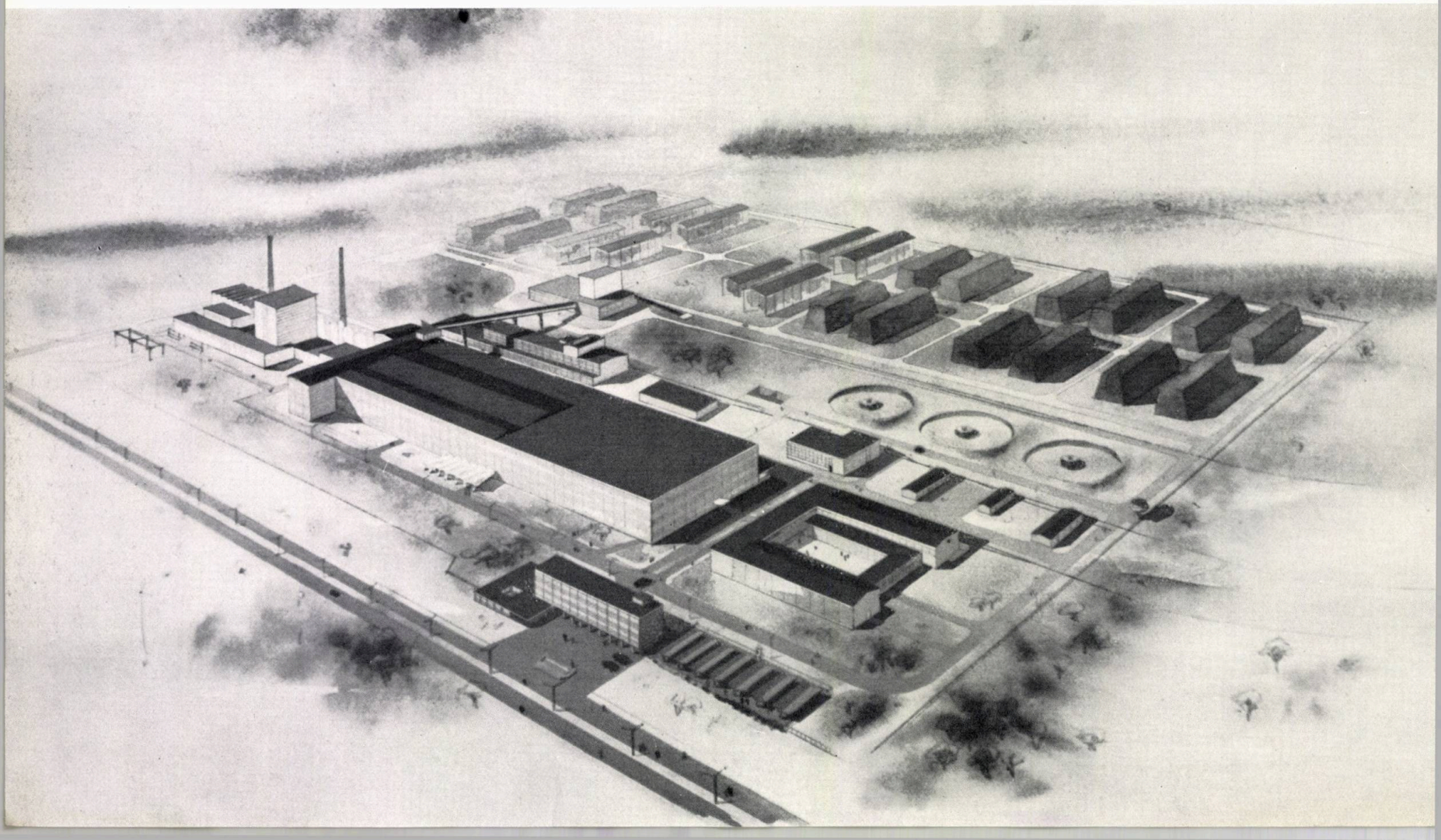

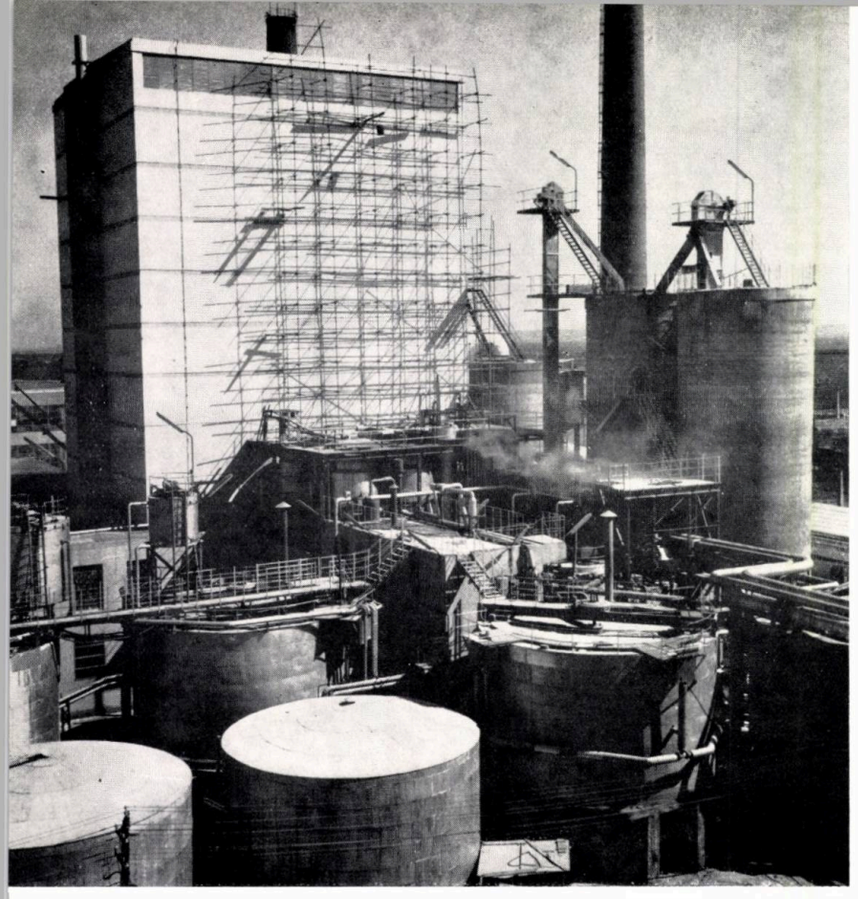

Vedere parțială

Combinatul de celuloză și hîrtie de la Călărași este una din unitățile cele mai mari pe plan mondial în ceea ce privește capacitatea de producție avînd ca materie primă paiele.

Amplasarea acestui combinat la est de Călărași a determinat studierea unei zone industriale, a cărei industrie de bază este celuloza și hîrtia.

Producînd emanații de gaze nocive, această sursă s-a amplasat la echidistanță între marginea orașului Călărași și comuna Modelu.

Incinta uzinală are o suprafață de 32,5 ha, iar împreună cu toate lucrările exterioare ei (rețele și stația tehnică c.f., halda de nămol, priza de apă, drumurile din afara incintei și cel de ocolire a orașului etc.), totalizează o suprafață de 59,3 ha.

Indicele de ocupare a terenului în cadrul incintei, excluzînd rețelele subterane, este de 64,5%, cu toate că prevederile normelor P.C.I. au stabilit o distanță de cca. 130 m între depozitul de paie și halele industriale.

Organizarea funcțiunilor pe teritoriu (desfășurarea fluxurilor tehnologice, relațiile dintre secții, legăturile rutiere și c.f., rețelele edilitare) este clară și simplă, remarcîndu-se cinci zone distincte:

1) preuzinalul care cuprinde piațeta de acces auto și pietonal, pavilionul administrativ-laboratoare-poartă-pontaj, grup medical, bufet, realizate într-o clădire parter și trei etaje; de asemenea, lateral piațetei (spre Călărași), s-a prevăzut parcajul velo-moto;

2) fîșia I de hale industriale compusă din trei clădiri principale:

a) corpul principal de producție de 252 × 82 m și h = 21,00 m

b) centrala electrotermică, regenerare, evaporare, caustizare și gospodăria de var și sulfat

c) atelierul de întreținere și magazia tehnică; corpul principal de producție fiind dominanta compoziției între cele două piese laterale;

3) fîșia a II-a de clădiri, de importanță secundară, cuprinde diverse depozite, prepararea și tratarea apei, prepararea agenților de albire, mașina de presse-pâte, recuperarea fibrelor și stația de compresoare, precum și rezervoarele subterane de păcură;

4) fîșia a III-a, care este și zona de protecție P.C.I. între depozitul de paie și clădirile industriale, cuprinde cele trei decantoare radiale, bazinul de coagulanți, decantoarele pentru recuperarea fibrelor și epurarea apelor reziduale, clădirea tocătoriei și transportorul de paie tocate;

5) depozitul de paie compus din 24 stive din care opt stive în șoproane acoperite.

Pentru deservirea incintei industriale s-au preconizat trei fire de cale ferată racordate din stația tehnică.

Structurile cu rezistență ale clădirilor au fost concepute din beton armat (cadru și planșee turnate monolit). Acoperișurile au fost realizate aproape în totalitate din elemente prefabricate (pane, plăci termoizolante, chesoane). Acolo unde condițiile tehnologice au permis, halele s-au proiectat integral sau aproape integral din elemente prefabricate (atelierul de întreținere, depozitul de rame, cele 8 șoproane pentru stivele de paie). Pentru pereții exteriori s-au utilizat panouri prefabricate de fațadă P_{37} de 1,20 × 6,00 × 0,24 m.

Din cauza procesului tehnologic umed, a terenului macroporic și a sarcinilor mari, fundarea s-a realizat în mare măsură pe piloți de beton armat cu fișa de 12—14 m, bătuți cu soneta mecanică în stratul de nisip.

Construcțiile industriale pentru acest sector, adăpostind o diversitate de procese tehnologice pentru fiecare secție, sînt în majoritate închise, o mică parte fiind deschise (șoproane, depozite, rampe de descărcare).

Pavilionul administrativ — Perspectivă

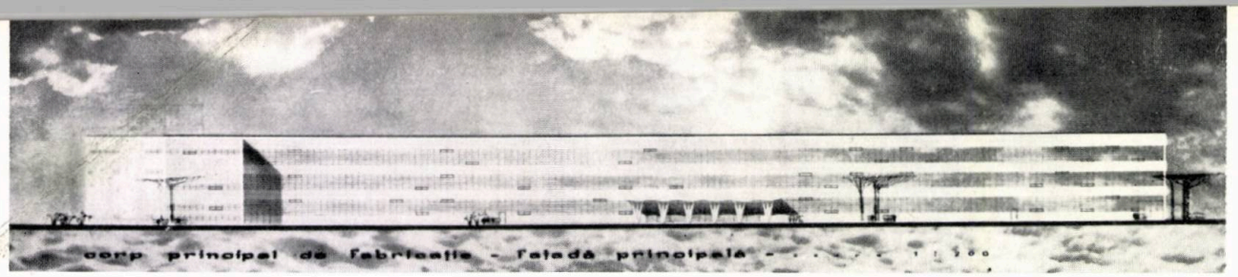

Fațada halei principale de fabricație

Planul halei principale de fabricație

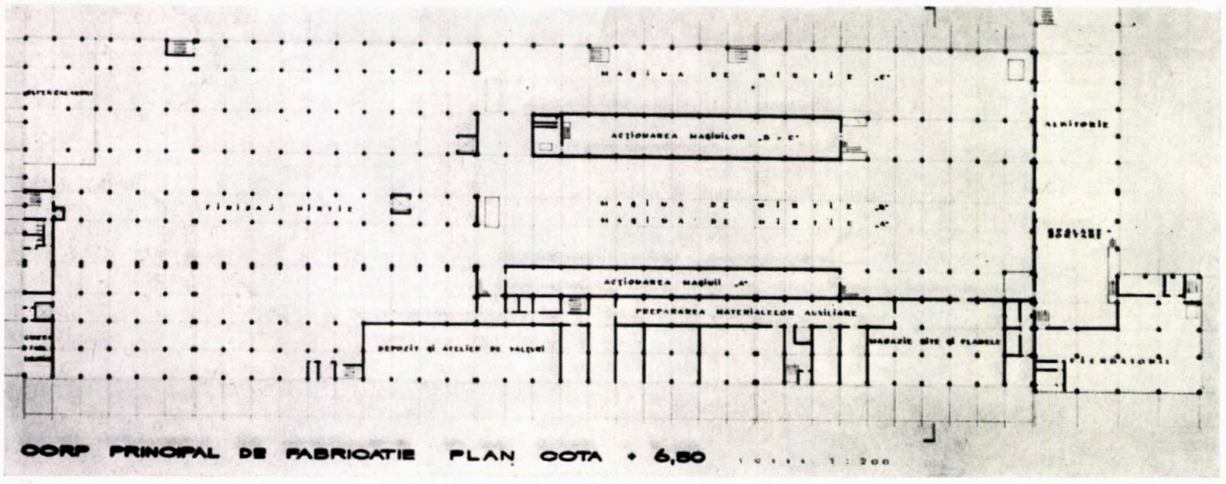

În afara construcțiilor propriu-zise, s-au prevăzut o serie de utilaje, rezervoare și agregate în aer liber.

Un alt aspect al proiectării la Combinatul de celuloză și hîrtie de la Călărași a fost comasarea secțiilor de fabricații: 13 secții în corpul principal de fabricație, realizîndu-se un volum impresionant de 403 000 m³, cu o arie construită de 20 000 m² și o arie desfășurată de 51 000 m²; în grupul C.E.T.-regenerare, au fost de asemenea comasate cca. 9 secții, iar clădirea din fîșia a II-a (ClO_2) cuprinde 5 secții; pavilionul administrativ din preuzinal grupează administrația, laboratoarele centrale, grupul medical, bufetul, poartă-pontaj-șoferi.

Prin aceste comasări de secții s-a putut ajunge la cuprinderea principalelor secții de fabricație în cîteva clădiri (cca. 4).

O altă preocupare a proiectanților a constituit-o problema halelor industriale cu o umiditate mare și care au necesitat instalații de climatizare.

S-au preconizat instalații speciale în vederea asigurării condițiilor de fabricație pentru hîrtie și a condițiilor de muncă.

În general, compoziția arhitecturală a clădirilor s-a orientat spre expresii simple care să oglindească fidel, atît succesiunea tehnologică, cît și structura de rezistență.

Arh. IGNATIE NACEV

Pavilionul administrativ — Fațada principală

Preuzinalul fabricii de celuloză și hîrtie

complexul industrial chișcani - brăila

Ansamblul preuzinal al fabricii de celuloză și hîrtie — Studiu

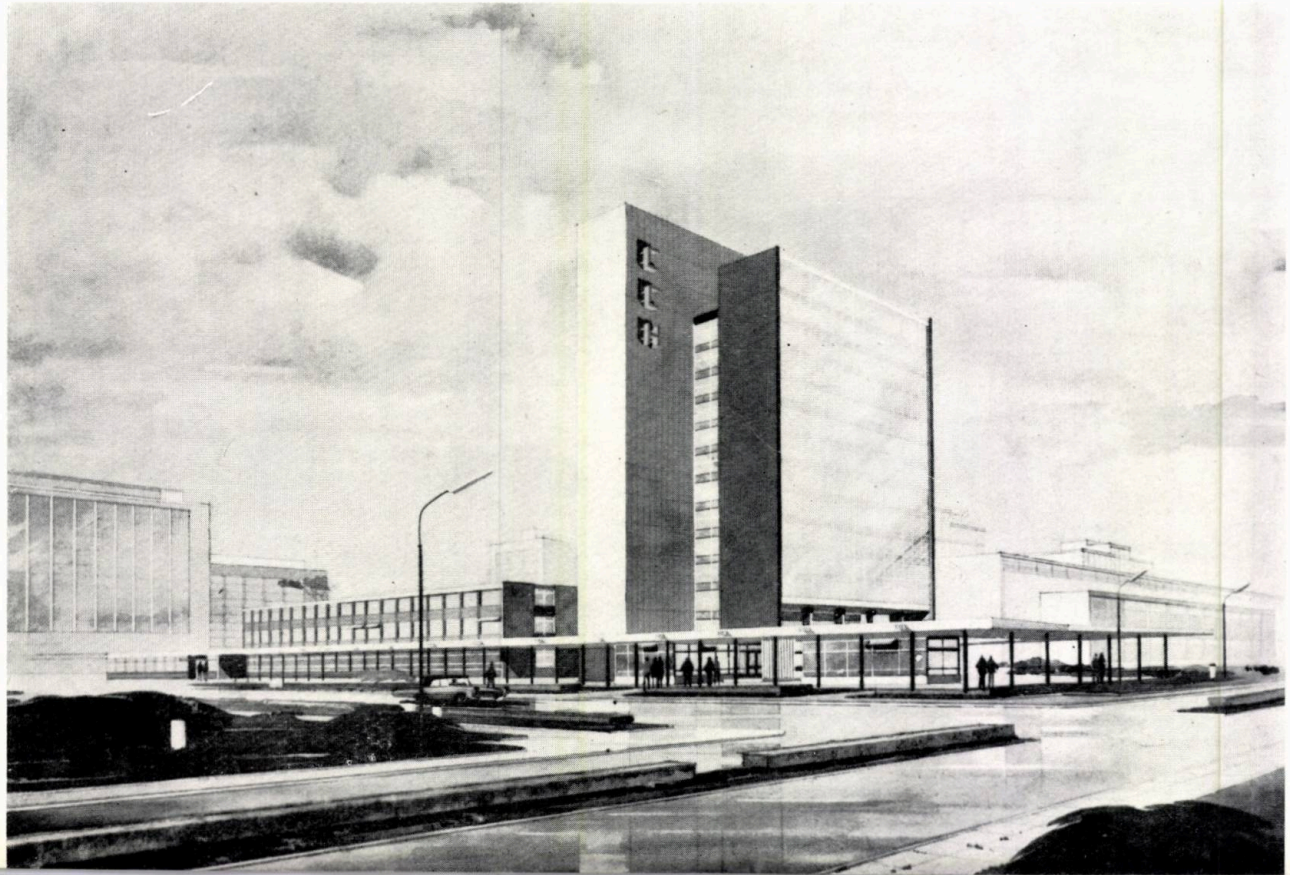

1 — Combinatul de celuloză şi hîrtie

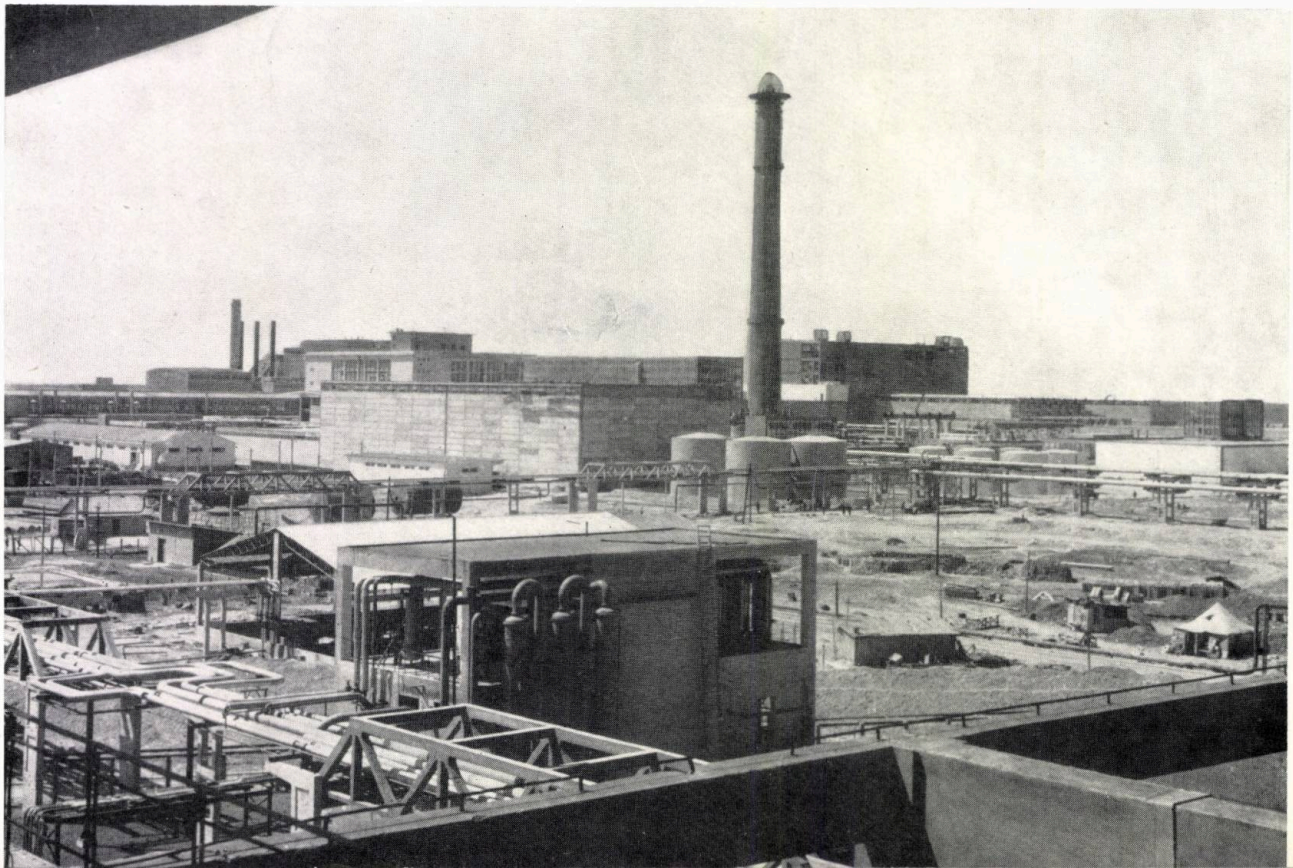

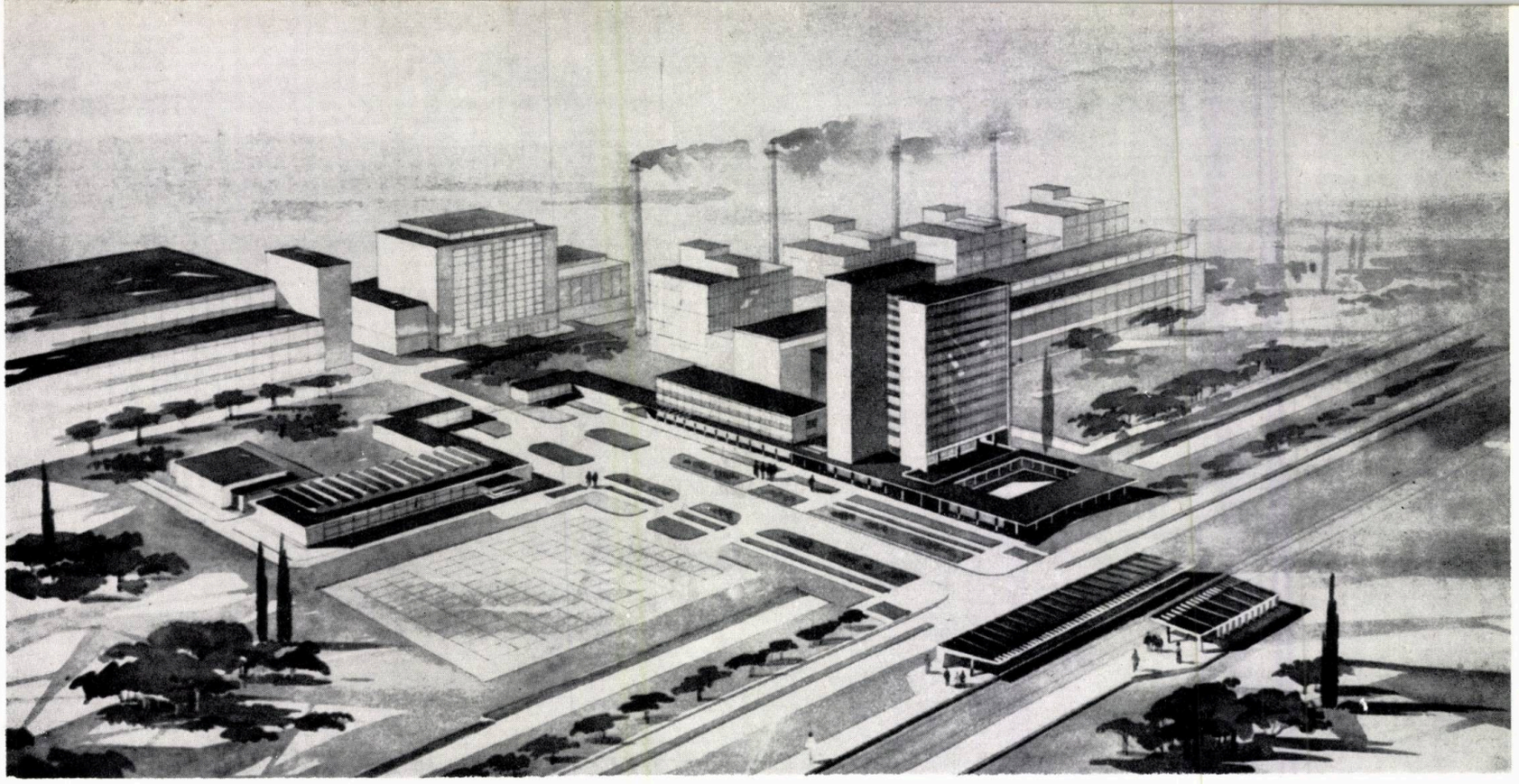

Colectiv de proiectare: *arhitecții Lorin Ignătescu, Corneliu Burețea, Ștefania Stupcanu, Ion Antohi, Dumitru Bădulescu, Demetru Stănciulescu, Coman Achim*

1 | 3
2 | 4

1—2 — *Vederi parțiale*
3 — *Ansamblul preuzinal — Studiu*
4 — *Fabrica de celuloză și hîrtie — Hala mașinii de hîrtie*

Situat la 8 km sud de orașul Brăila, pe un teren cuprins între șoseaua Brăila-Viziru și malul Dunării, complexul industrial Brăila ocupă, în momentul de față, peste 300 ha și are în componența sa două mari combinate chimice: Combinatul de fibre artificiale (cu fabricile de celofibre, celofan, rețele de mare rezistență super cord și sulfură de carbon) și Combinatul de celuloză și hîrtie (cu fabricile de celuloză pentru viscoză, celuloză papetară, hîrtie și cartoane duplex-triplex).

Conceput inițial ca o fabrică de capacitate mică, combinatul s-a dezvoltat vertiginos în anii planului șesenal, urmînd linia valorificării superioare a marii bogății a deltei Dunării — stuful.

Partea de construcții și arhitectură a celor două fabrici de celuloză și hîrtie, proiectate în R.D.G., folosesc sistemele clasice de constructie, schelete și planșee de beton armat, zidărie de umplutură din cărămidă, tîmplărie metalică, izolații clasice la acoperiș.

Planul general, proiectat de I.P.C.F.S., a avut de rezolvat problemele legate, atît de complexitatea și multitudinea rețelelor exterioare, cît și de lipsa unui profil de perspectivă bine determinat pentru dezvoltarea unităților componente ale complexului

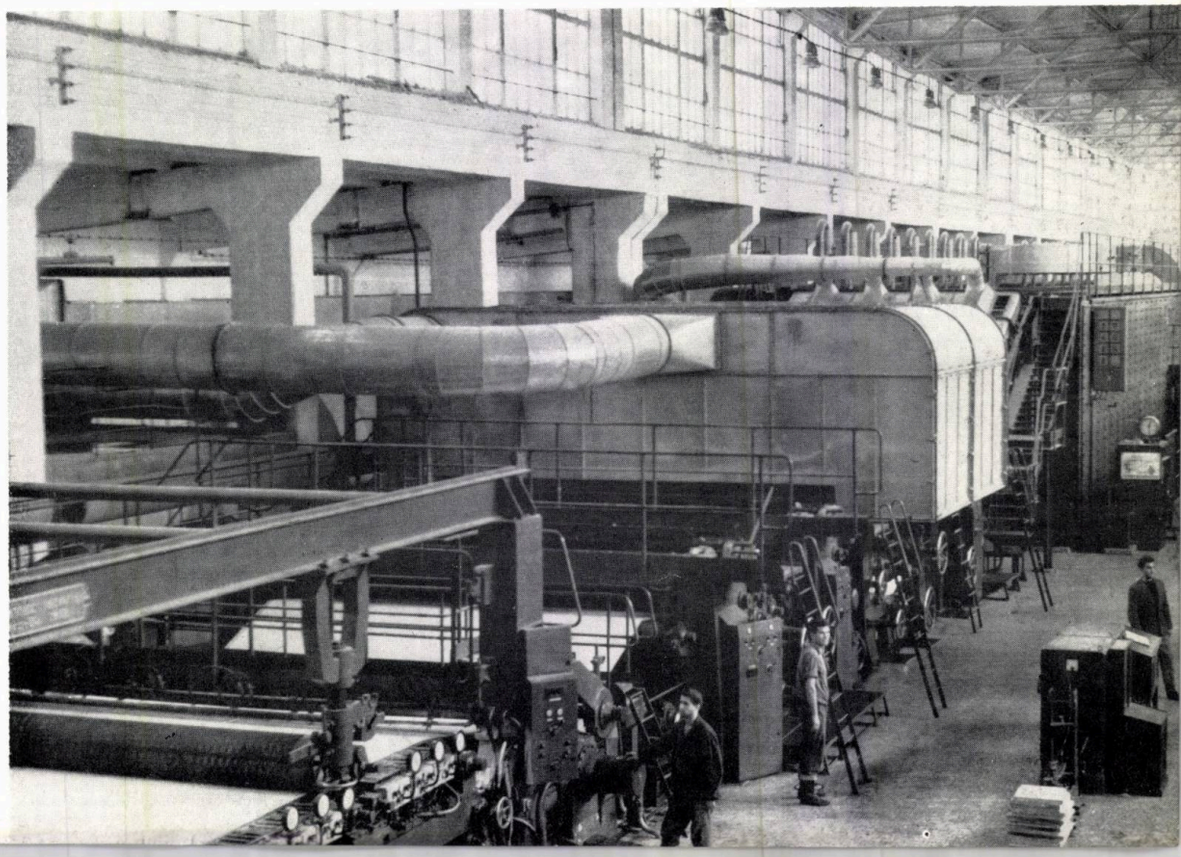

industrial. Din lipsa unui asemenea plan de perspectivă, rezolvarea planului general a fost dificilă, în ceea ce privește zonificarea, organizarea teritoriului și a transporturilor. Intrarea căilor ferate în combinat se face prin intersectarea șoselei Brăila-Viziru; fluxul mare de transporturi c.f. obținut în extindere a impus construirea, în punctul de intersecție, a unui pasaj denivelat.

Transportul materiei prime — stuful — se face pe Dunăre, combinatul beneficiind de un port industrial propriu.

Depozitarea stufului se face într-un mare depozit amplasat între combinat și port.

Problemele cele mai grele pe care le-a ridicat proiectarea și execuția acestor fabrici au fost cele legate de izolațiile termice, hidrofuge și îndeosebi anticorozive. Din acest punct de vedere rezolvările adoptate au fost cele mai moderne, folosindu-se pentru satisfacerea marilor deziderate de izolare, cele mai noi și mai eficiente materiale românești și străine.

Tot în cadrul Combinatului de celuloză și hîrtie funcționează o fabrică de cartoane duplex-triplex ce face parte din aceeași familie de arhitectură ca și fabricile de celuloză și hîrtie.

Cea de a doua fabrică de cartoane este în execuție și este într-o arhitectură modernă, realizată cu panouri mari de fațadă și tîmplărie de tablă ambutisată.

Complexul industrial de la Chișcani-Brăila reprezintă în momentul de față, prin mărimea și prin capacitățile sale de producție, unul din giganții chimiei noastre socialiste

Arh. LORIN IGNĂTESCU

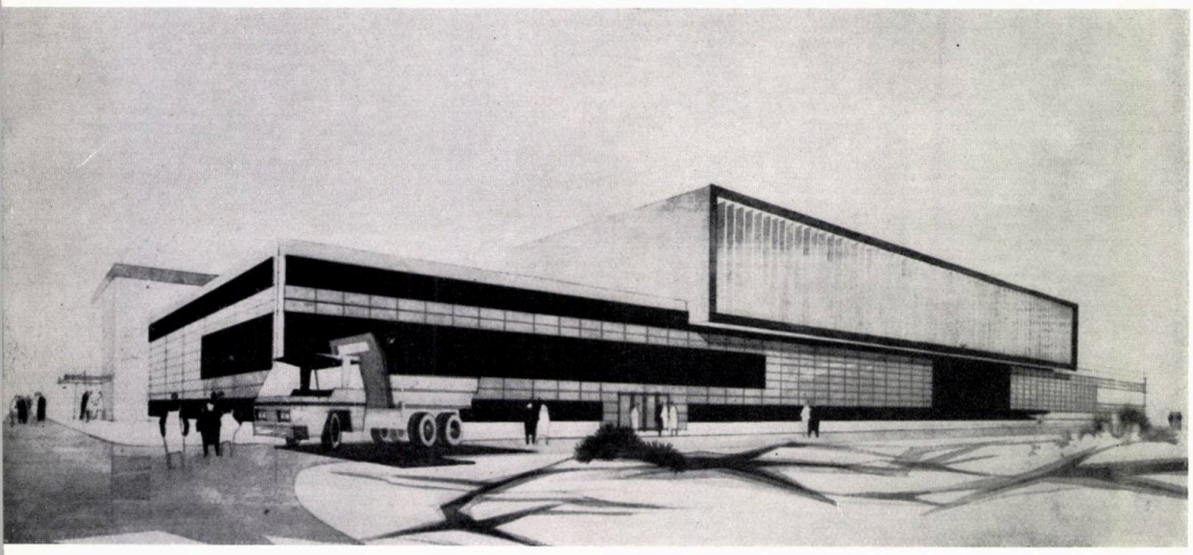

2. Combinatul de fabrica de rețele cord

Autor: *arh. Virgiliu Marion*
Coautori: *arhitecții Ion Antohi, Ion Petre, Paul Popescu*
Colaboratori: *arhitecții Maria Colaros, George Tima*

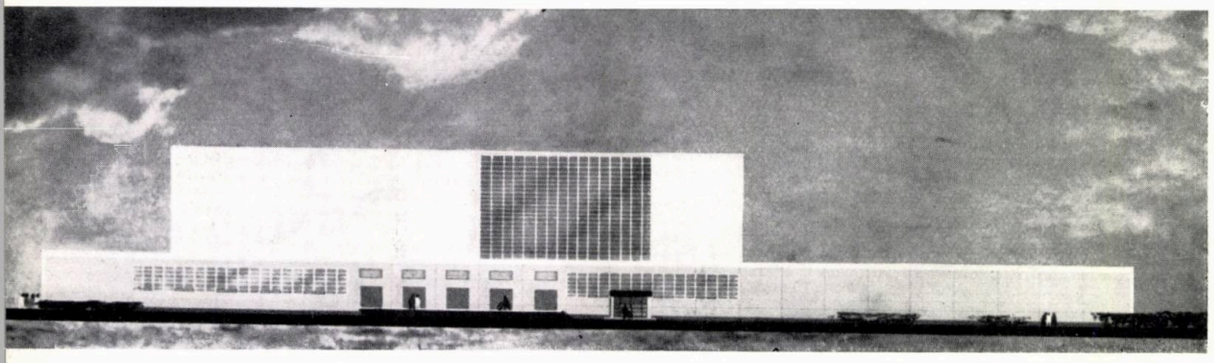

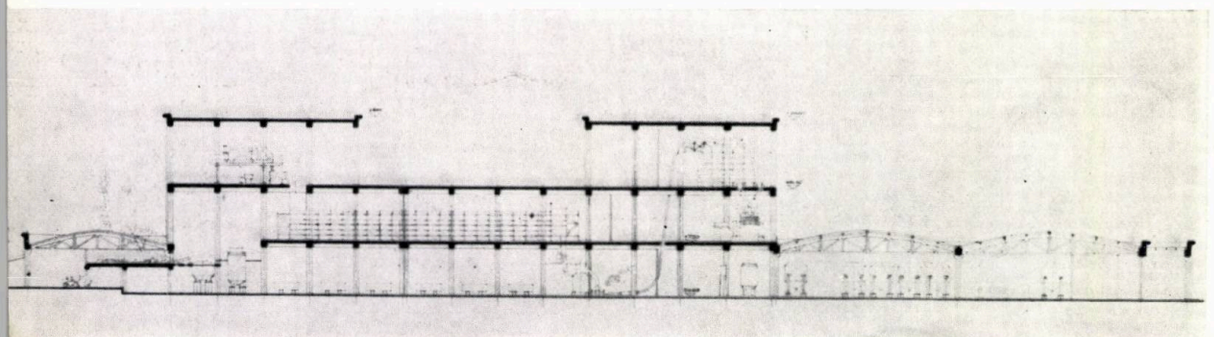

În cadrul marelui Complex industrial de la Chișcani-Brăila — cel mai mare combinat care va intra în funcțiune anul acesta este combinatul de fibre artificiale.

Dintre fabricile ce compun acest combinat, cele mai importante, atît din punct de vedere al producției, cît și ca volum construit, sînt fabrica de celofibră și cea de rețele cord.

Foarte asemănătoare ca proces tehnologic și utilizînd ca materie primă de bază celuloza, cele două fabrici au fost proiectate — din punct de vedere al compunerii funcțiunilor — aproape identic: funcțiunile legate de prelucrarea materiei prime și obținerea elementului tehnologic primordial, viscoza, au fost grupate într-un așa numit «bloc chimic», iar cele legate de prelucrarea viscozei și transformarea sa în fire de celofibră sau cord, într-un «corp principal de producție».

Datorită specificului tehnologic caracterizat prin necesitatea asigurării unor temperaturi și umidități anumite și constante, soluția aleasă a fost cea a halelor «blindate». Prin această soluție s-au obținut pierderi de căldură considerabil mai mici și, mai ales, o condiționare perfectă.

Evident, blindajul a determinat apariția unor volume foarte mari, lipsite — în general — de goluri, soluție ce ne-a situat la antipolul îndrăgitei rezolvări din ultimii

fibre artificiale

fabrica de celofibră

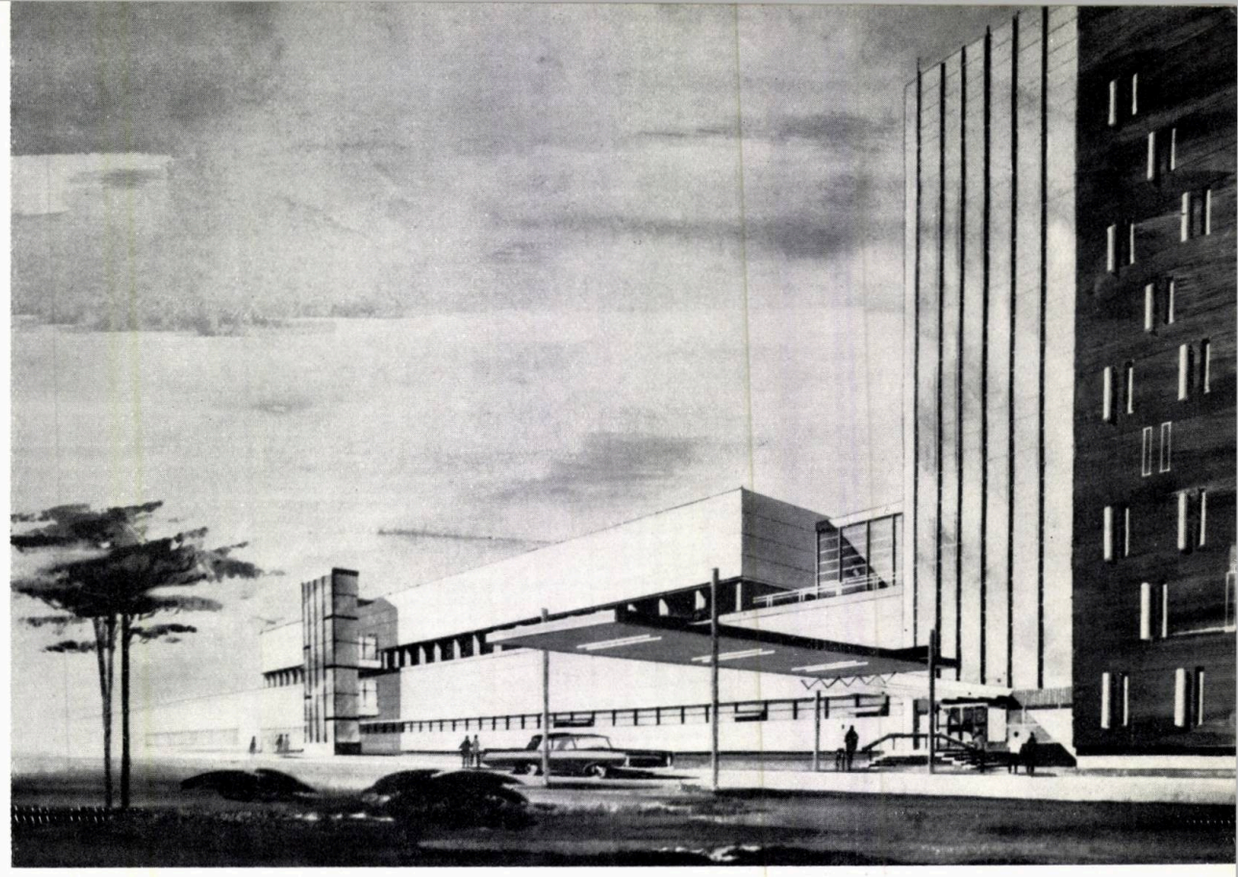

Autor: *arh. Vicențiu Pieptan*
Coautori: *arhitecții Ștefania Stupcanu, Demetru Stănciulescu, Coman Achim, Ion Antohi*
Colaboratori: *arhitecții Tatiana Băjan, Virgiliu Marion, Dumitru Bădulescu, Constantin Basula, Lorin Ignătescu*

1 | 4
2
3 | 5

1 — *Fabrica de rețele super-cord — Stația-pilot*
2 — *Blocul chimic — Fațcdă*
3 — *Blocul chimic — Secțiune*
4 — *Fabrica de celofibră — Baia de filaj și filaturo*
5 — *Planul blocului chimic*

2—3 ani: vitrarea cît mai mare, eventual chiar totală, a fațadelor.

În această situație și pentru a evita monotonia care ar fi rezultat din realizarea unor plinuri imense, monotonie ce ar fi putut fi considerată drept caracteristica unei rezolvări plastice simpliste — cu atît mai mult cu cît factorul inedit influențează în mod neîndoielnic aprecierea — s-au adoptat mai multe soluții:

— pereți exteriori din panouri mari, prefabricate, de 6,00 × 1,20 m, cu rosturile acuzate, care conferă fațadelor ritmul necesar stabilirii unei ordonanțe;

— ferestre, modulate pe un modul comun cu panourile, introduse oriunde acest lucru a fost posibil;

— jocuri de volume colorate diferit;

— accente plastice obținute fie din elemente constructive (copertine, porte-à-faux-uri etc.), fie din panouri tratate în materiale mai scumpe (Klein-mozaic, terasit).

Considerăm că efectul obținut este cel dorit și că, fără a fi realizat o arhitectură strict funcționalistă — defect de care, din păcate, arhitectura noastră industrială suferă încă — și fără a cădea în extrema formalismului, arhitectura combinatului de fibre constituie expresia unei noi orientări în plastica arhitecturală a industriilor din domeniul chimiei.

Arh. VIRGILIU MARION

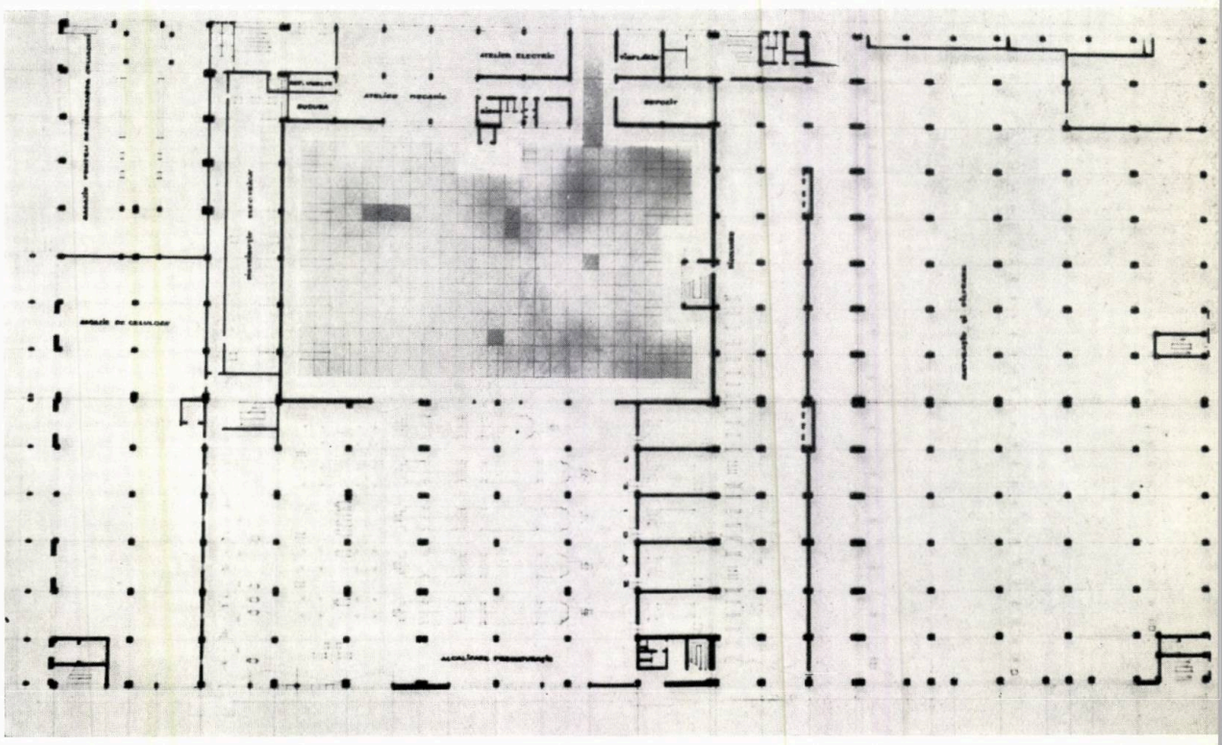

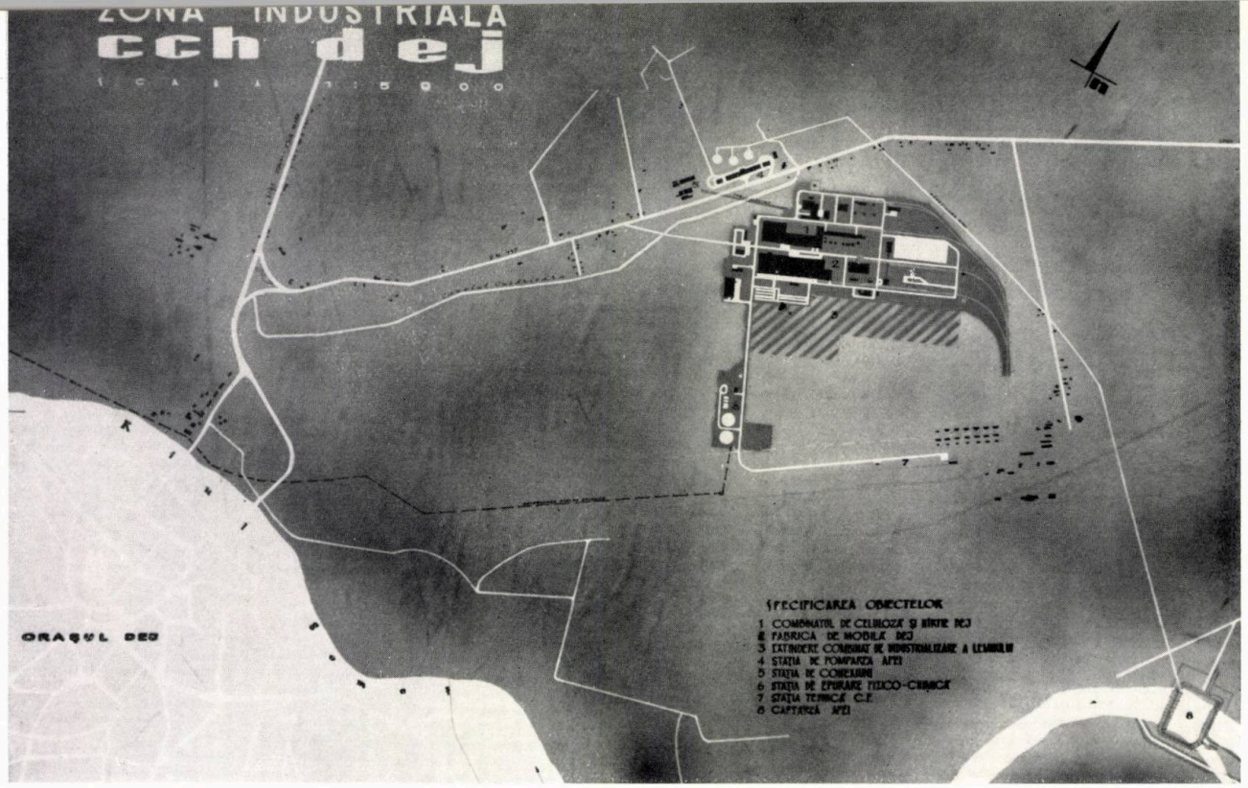

combinatul de celuloză şi hîrtie de la dej

Colectiv de proiectare
Autori: arhitecţii Vintilă Mateescu, Nicolae Alexandrescu
Coautori: arhitecţii Ion Antohi, Tatiana Băjan

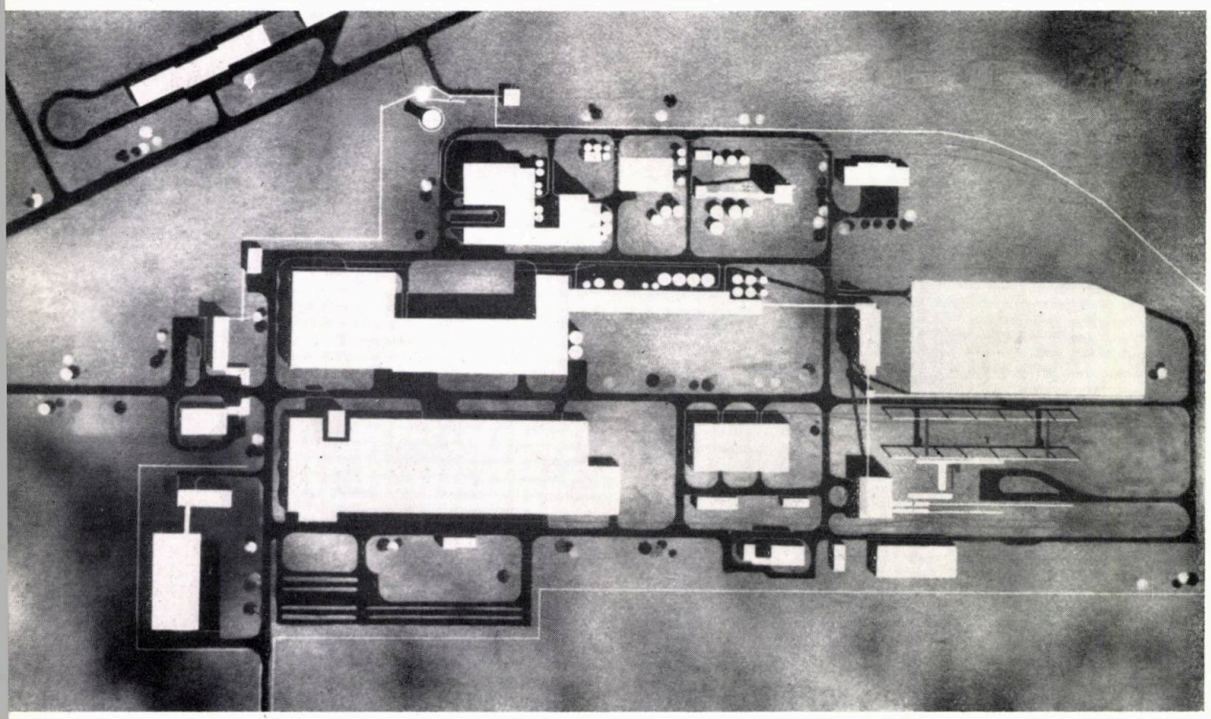

Amplasat la cca. 2 km de oraş, acest combinat va contribui la valorificarea superioară a resurselor lemnoase din regiune şi va ridica potenţialul industrial al oraşului Dej. Amplasat în aceeaşi incintă cu o fabrică de mobilă (CIL Dej), foloseşte în comun o serie de utilităţi ca abur, apă, energie electrică, depozite, magazii, drumuri, căi ferate şi un grup administrativ.

Pentru respectarea condiţiilor tehnologice, I.P.C.F.S. a studiat şi a proiectat hale de fabricaţie complet blindate. Blindarea halelor s-a făcut cu panouri prefabricate din beton.

Soluţia tehnică adoptată pentru pereţii exteriori constă din panouri de 6,00 × 1,20 × 0,25; pentru acoperiş, ferme, pane şi plăcuţe autoclavizate; pentru tavanul dublu, plăcuţe din beton prefabricate, montate pe talpa fermei. Panoul de faţadă asigură o izolare termică echivalentă cu un perete de cărămidă, gros de 37,5 cm. Panoul este autoportant şi calculat la solicitările provenite din vînt şi cutremur.

Proiectat în sistem sandviş, 4 cm beton B 250 + 17 cm granulit + 4 cm ciment armat

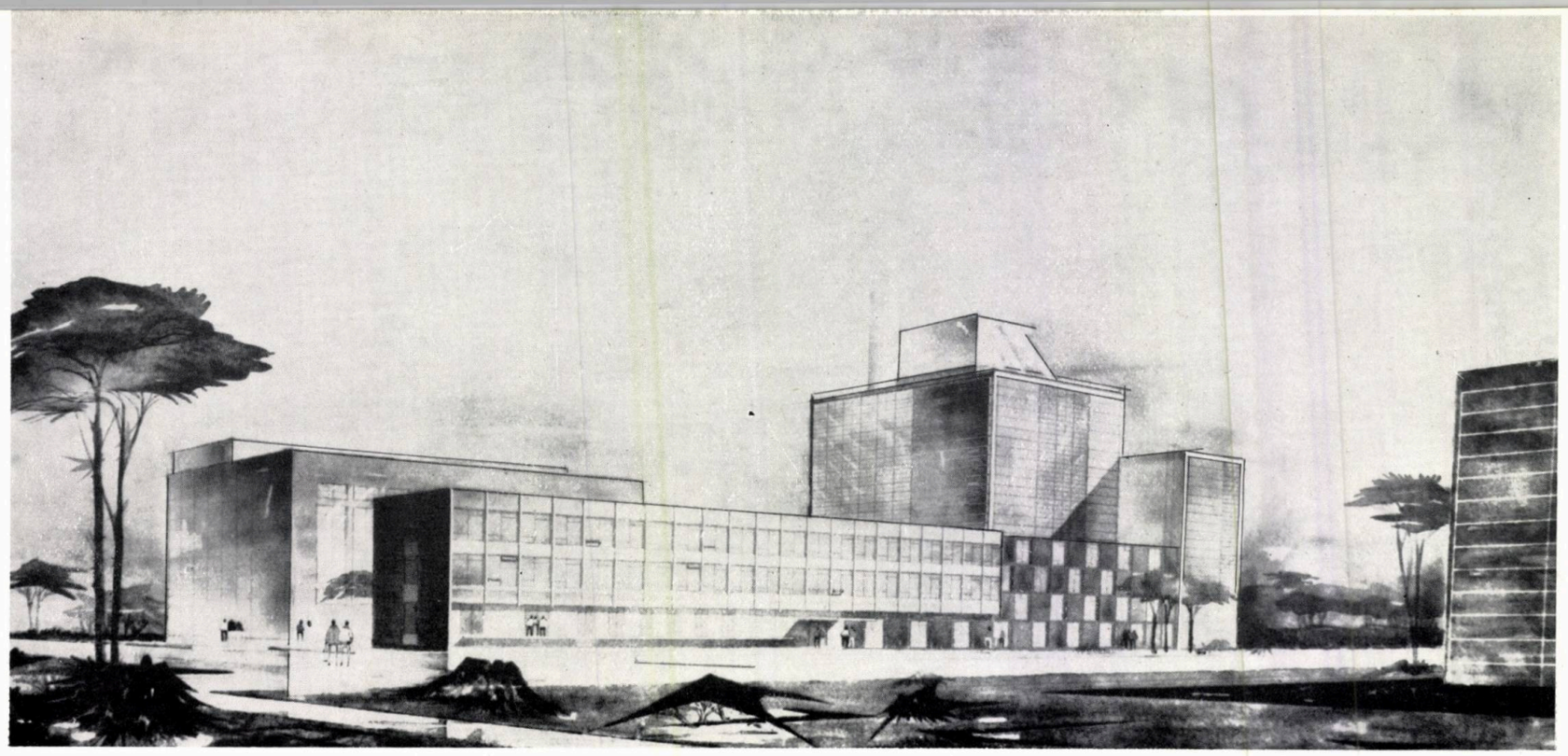

1 | 3
  | 4
2 | 5

1 — *Zona industrială Dej*
2 — *Plan de ansamblu*
3 — *C.E.T. — Regenerare — Perspectivă*
4 — *Fațada corpului principal de fabricație*
5 — *Pianul corpului principal de fabricație*

drișcuit, panoul are o greutate de cca. 2,2 tone și este fixat de stîlpii de beton prin sudură cu legături elastice.

Aceste panouri au o serie de dezavantaje de ordin tehnic ca :

— nu s-a realizat o etanșeizare perfectă a rosturilor dintre panouri;

— nu s-a realizat o mascare eficientă a îmbinărilor dintre panou și stîlpi (pericol de coroziune în mediu viciat);

— panourile fisurează la transport și manipulare;

— nu se pot realiza volume care din punct de vedere plastic să se încadreze cu construcțiile alăturate;

— volumele construcțiilor sînt greoaie, apăsătoare, masive.

Proiectanții au căutat, prin diferite mijloace, folosirea culorilor, a materialelor adecvate etc., să agrementeze fațadele și să realizeze o plastică arhitecturală corespunzătoare.

Arh. NICOLAE ALEXANDRESCU

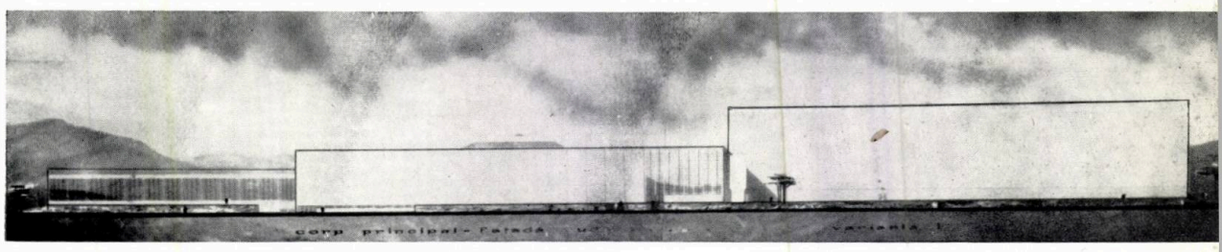

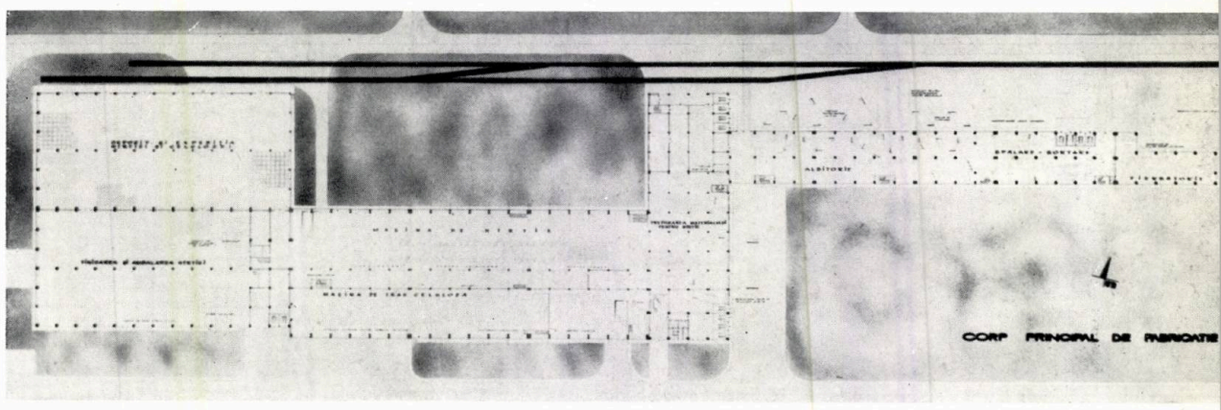

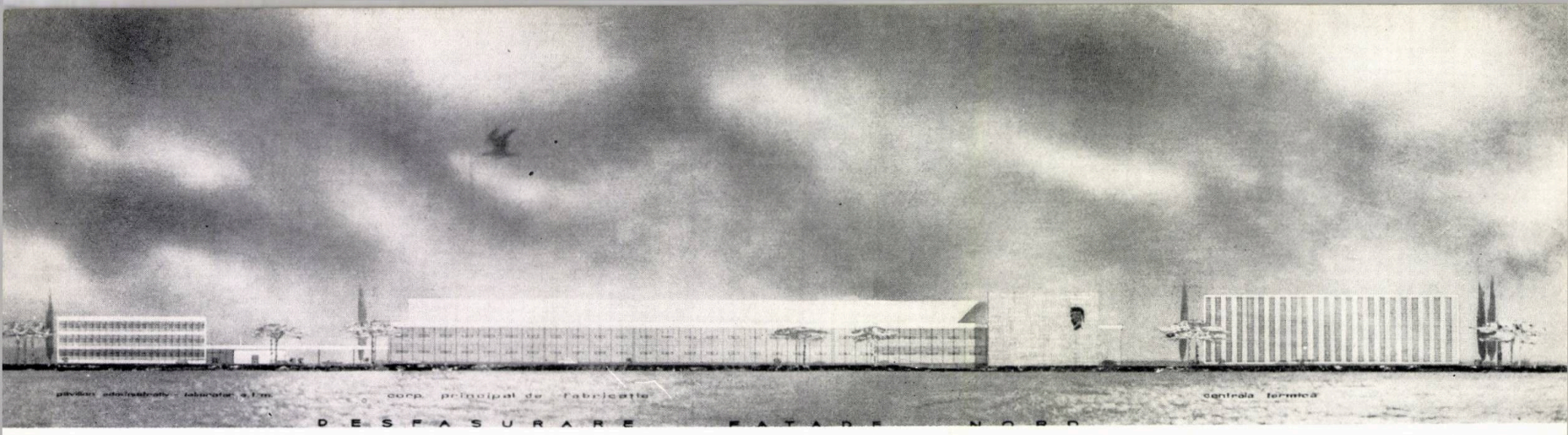

fabrica de celuloză şi hîrtie de la palas - constanţa

Colectiv de proiectare:
Autor: *arh. Dumitru Bădulescu*
Colaboratori: *arh. Maria Colaros, Paul Popescu*

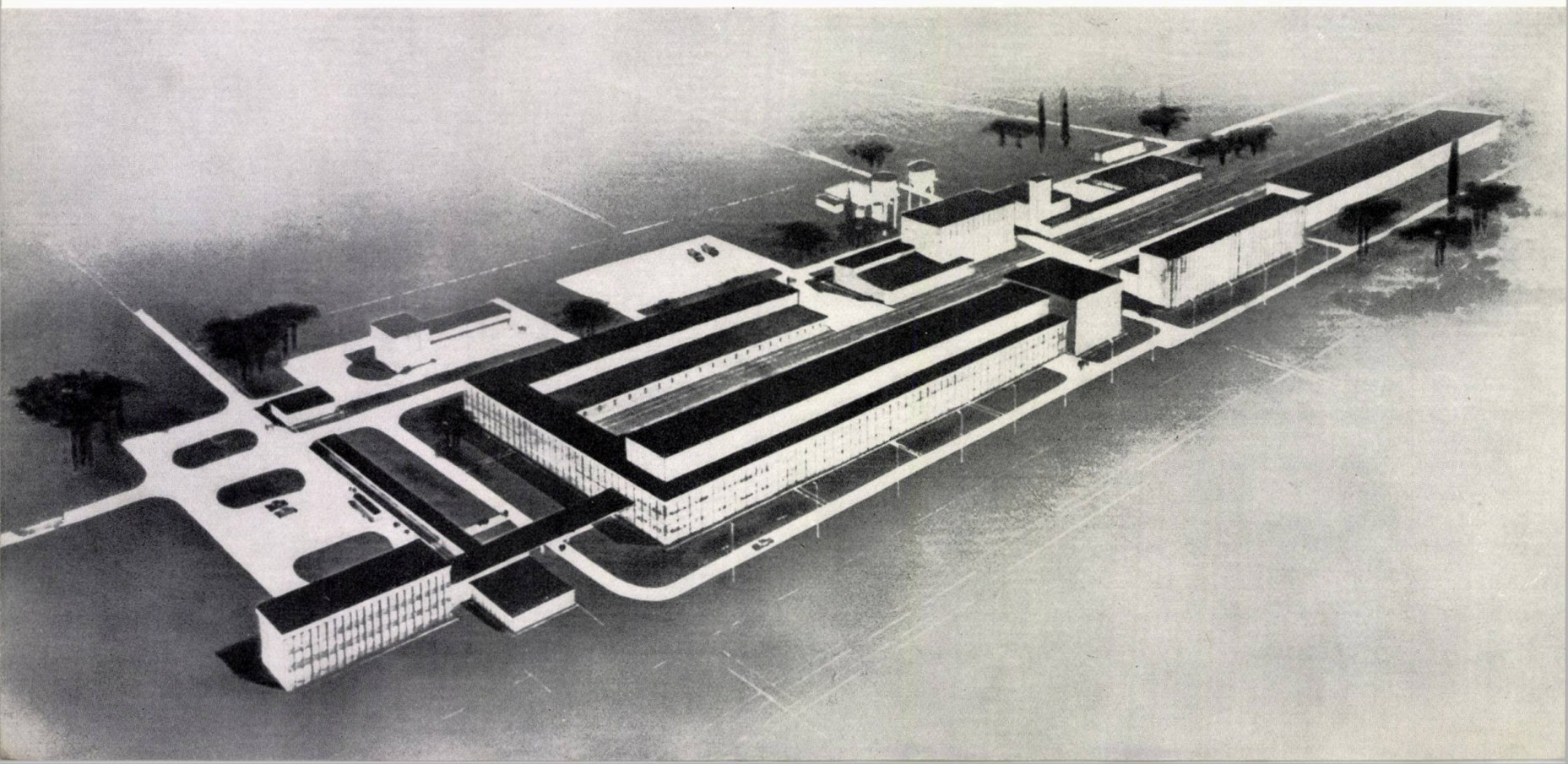

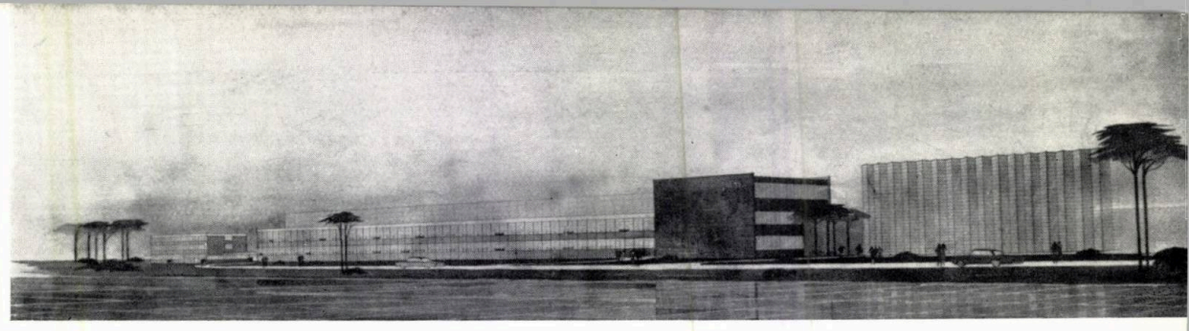

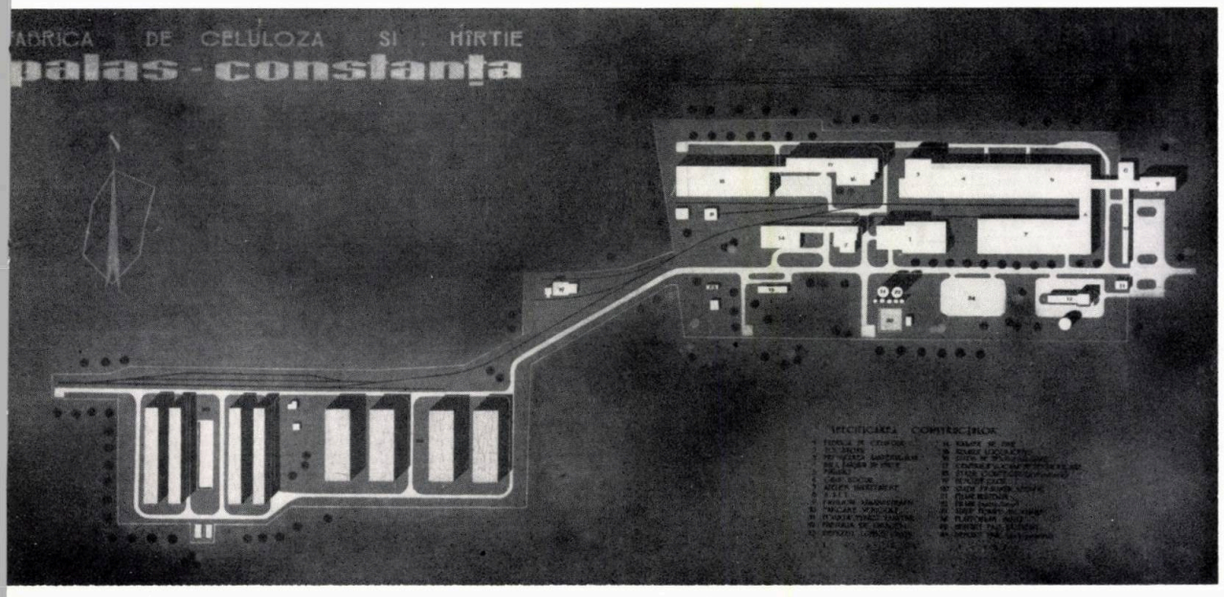

I | 4
2 | 5
3 |

1 — *Fațade nord — Desfășurare*
2 — *Variantă de decorație pe fațada corpului principal de fabricație*
3 — *Perspectivă de ansamblu*
4 — *Fațade nord — Perspectivă*
5 — *Plan de ansamblu*

În cadrul fabricii de celuloză de la Palas—Constanța se construiește actualmente, după un proiect I.P.C.F.S, o fabrică de hîrtie (împreună cu toate celelalte clădiri anexe: atelier de întreținere, magazii, depozite, grup social) în suprafață de 22 000 m² arie desfășurată.

Fabrica de hîrtie are drept scop prelucrarea celulozei din paie, produsă de fabrica de celuloză.

Proiectul a trebuit să rezolve judicios, atît încadrarea noii investiții în zona industrială, cît și o legătură omogenă între fabrica nouă și cea veche.

Soluția adoptată a fost aceea de comasare a clădirilor, uniformizarea arhitecturii secțiilor cu procese de fabricație diferite și prezentarea, spre calea ferată București—Constanța, a unor fronturi reprezentative.

Structura de rezistență pentru clădirile de fabricație a fost dictată, în general, de procesul tehnologic. Pentru clădirea principală de fabricație (36 × 200 m) soluția adoptată este din stîlpi și planșee din beton monolit și acoperiș prefabricat. Pentru celelalte clădiri (atelier, depozit, magazii, pavilion administrativ, parcare, laborator, AMT, poartă, punct sanitar) s-a folosit o structură total prefabricată (stîlpi, planșee, ferme, acoperiș).

Clădirile de fabricație proiectate se caracterizează prin deschideri mari (12—18 m). La hala principală de fabricație s-au utilizat ferme speciale cu deschidere de 18 m, care trebuie să susțină un tavan dublu din beton armat prefabricat. Pentru atelierul de întreținere s-au utilizat ferme de 18 m deschidere, la care se adaugă grinzi rulante de 3 tone pentru deservirea mașinilor-unelte.

Ca tratare de arhitectură s-a mers pe linia realizării unor volume clare și bine definite, diferențiate atît ca planuri cît și culoare. Volumul halei mașinii de hîrtie este în sistem hală blindată, conform cerințelor tehnologice restul clădirilor avînd suprafețe vitrate alternate cu o serie de plinuri. La frontul principal, paralel cu calea ferată București—Constanța, s-a prevăzut un panou decorativ ce urmează a fi executat de către artiști decoratori ai Fondului plastic.

Clădirea centralei termice a fost complet vitrată, planurile de geam fiind dispuse în unghiuri diferite față de linia stîlpilor, obținîndu-se în felul acesta un joc interesant de planuri de lumină și de umbră.

Culorile utilizate au fost galben și bleu, realizate cu materiale de bună calitate și rezistente în timp (terasit și placaj ceramic).

Arh. DUMITRU BĂDULESCU

Prof. arh. Octav Radu Laurian

URBANISMUL

București, Editura Tehnică, 1965
491 pag., 110 fig.,
193 pl. și bibliografie

Bibliografia de specialitate în domeniul urbanismului s-a îmbogățit cu o nouă lucrare: « *Urbanismul* », de prof. arh. Radu Laurian, autor binecunoscut în cadrul activității de elaborare a unei teorii urbanistice în țara noastră. Menționăm îndeosebi lucrarea « *Probleme de estetica orașelor* », apărută anterior și care se încadrează în același cerc de probleme.

De data aceasta ne găsim în fața unei lucrări de amploare sporită, care abordează multilateral fenomenul complex al activității urbanistice, pornind de la caracteristicile și sarcinile esențiale ale urbanismului socialist, așa cum sînt ele enunțate în introducerea lucrării.

De la bun început, autorul a fost confruntat de problema dificilă de a grupa un material vast, care permite întrepătrunderi ale domeniilor disciplinei studiate. Trebuie subliniat că prin ordinea adoptată în cadrul cărții de față s-a asigurat o tratare continuă și unitară a materialului prezentat.

Alegerea exemplelor, care ilustrează concepțiile și problemele urbanistice expuse, s-a făcut atribuind un loc de frunte ansamblurilor urbanistice din țara noastră. În acest mod a apărut neîndoios că realizările noastre pot fi utilizate pe deplin ca exemplu, împreună cu exemplele străine, general acceptate, pentru ilustrarea principalelor probleme urbanistice.

Această metodă este cu atît mai justificată cu cît corespunde situației create pe plan internațional, unde succesele repurtate de țara noastră în domeniul construcțiilor și implicit al urbanismului se impun din ce în ce mai mult.

În capitolul I al cărții, intitulat « *Formarea și dezvoltarea orașelor* » se analizează « factorii de formare și de dezvoltare », « caracterul » și « funcțiile » orașelor, stabilindu-se de pe poziții științifice definiția și elementele caracteristice ale orașului. Merită subliniată în acest sens ideea de bază, care constituie firul călăuzitor al abordării teoriei urbanismului, așa cum se desprinde ea din cadrul lucrării de față: « *Materialismul istoric studiază orașul ca pe o categorie istorică, condiționat în primul rînd de structura social-economică a societății. Tipurile și dimensiunile orașelor, precum și repartiția lor pe teritoriul unei țări variază în cadrul diferitelor formațiuni social-economice și sînt condiționate de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și de caracterul relațiilor de producție. Mersul dezvoltării orașelor, alternanța perioadelor de avînt, de înflorire și de decădere nu sînt fenomene întîmplătoare. În dezvoltarea orașelor se oglindesc schimbările condițiilor vieții materiale a societății, lupta de clasă, întreaga viață materială și spirituală a societății* ».

Referindu-ne la enumerarea făcută, în această parte a lucrării, a obiectivelor sistematizării și la ordinea în care ele sînt prezentate, considerăm că ar fi trebuit să se explice mai detaliat de ce obiectivul de « creare a celor mai favorabile condiții pentru activitatea și dezvoltarea noilor întreprinderi industriale . . . etc. » este menționat înaintea celui reprezentat de « crearea celor mai favorabile condiții de muncă și trai pentru populație » (pag. 7).

Capitolul al II-lea al lucrării abordează « *Perspectivele de dezvoltare a orașului* », analizînd factorii social-economici și demografici care constituie determinantele majore ale evoluției organismului urban.

Profilul social-economic, așa cum se desprinde și din lucrare, este elementul esențial care stă la baza acțiunii de sistematizare a orașelor și care capătă o valoare preponderentă, putînd fi utilizat în mod științific de-abia în cadrul economiei planificate socialiste.

Capitolele III și IV ale cărții tratează despre « *Clima și salubritatea orașelor* » precum și despre « *Alegerea amplasamentului unui oraș* ».

În legătură cu acest ultim capitol, menționăm că problema suprafeței orașului este abordată inițial în capitolul II, intitulat « *Perspectivele de dezvoltare a orașului* » (în partea a doua a acestuia, cu subtitlul « Populația »), în cadrul capitolului IV denumit « *Alegerea amplasamentului unui oraș* » (în partea întîia a acestuia, intitulată « Condiții de teren ») aducînd elemente suplimentare. Practic, materialul prezentat în capitolul IV este o continuare a celui conținut în capitolul II. În legătură cu aceasta considerăm că era mai justificată o prezentare unitară a întregii probleme în cadrul capitolului IV « *Alegerea amplasamentului unui oraș* », fără a mai lega această problemă de aspectele privind populația orașului.

Deosebit de interesant și consistent apare capitolul V care abordează « *Structura orașelor* ». În cadrul său sînt examinate în mod critic principalele teorii elaborate pînă în prezent, prin care se încearcă să se rezolve impasul la care a ajuns orașul în dezvoltarea sa în cadrul societății capitaliste. Autorul remarcă în mod just: « *Viața socială nu poate să capete un nou conținut, schimbînd numai cadrul în care se desfășoară, ea trebuie modificată în însăși esența ei* ».

În opoziție cu teoriile prezentate de specialiștii din țările occidentale, se analizează conținutul urbanismului socialist, subliniindu-se că acesta « *are o bază materială și se sprijină pe o teorie științifică, care constituie un fond realist pe care se dezvoltă orașele societății noastre* ». În ceea ce privește orașul societății comuniste, se adoptă o poziție judicioasă, arătîndu-se că « *a da soluții despre orașul viitorului ar fi o utopie* », însă « *cunoscînd legile de dezvoltare a orașelor și sprijinindu-ne pe tezele și principiile de bază ale urbanismului socialist se pot preciza în linii mari obiectivele către care tindem* ».

Partea cea mai importantă a lucrării o constituie fără îndoială capitolele VI și VII, dedicate zonelor constitutive ale orașului, precum și problemelor de transport urban. Primul dintre ele este intitulat « *Zonificarea* », în cadrul său fiind analizate principalele zone ale orașului: industrială, de locuit, plantată, precum și cea a întreprinderilor de depozitare și a instalațiilor și amenajărilor comunale. Materialul elaborat studiază în detaliu posibilitățile de amenajare a zonelor orașului și în special a celei de locuit, prezentîndu-se numeroase exemple grafice, precum și materiale cu caracter normativ.

Problemele tratînd transporturile exterioare de toate categoriile, precum și cele din cadrul orașului, însoțite de analiza spațiilor rezervate pentru circulația interioară, formează obiectul capitolului VII. O deosebită importanță este acordată diferitelor tipuri de străzi, intersecții și piețe, prezentîndu-se numeroase exemple, comentate, ale unor soluții clasice și ale unor realizări din țara noastră.

Capitolul VIII, ultim, este dedicat problemelor teritoriului preorășenesc, analizîndu-se interdependența existentă între oraș și regiunea sa, precum și necesitatea stringentă de a asigura studierea complexă a fenomenului urbanistic, privit ca o amenajare globală și simultană a orașului și a teritoriului său înconjurător.

★

În urma parcurgerii întregului material, se impune întîi de toate sublinierea faptului că lucrarea de față umple un gol existent în documentarea urbanistică de specialitate de la noi din țară.

În condițiile desfășurării în țara noastră, sub îndrumarea partidului și a guvernului, a unui program de construcții nemaiîntîlnit prin proporțiile sale, instituțiile de îndrumare și proiectare, precum și organele de execuție au creat prin activitatea lor, noua imagine urbanistică a țării. Pe plan teoretic, la baza acestei activități se găsesc un șir de acte normative elaborate de forurile de îndrumare. În cadrul catedrei de urbanism de pe lîngă Institutul de arhitectură din București se duce de asemenea o activitate teoretică, materializată în elaborarea cursurilor de specialitate necesare pregătirii urbanistice a tinerilor arhitecți. Specialiștii urbaniști au publicat și continuă să publice lucrări care abordează diferite aspecte ale activității urbanistice, iar discuțiile de creație, pe aceleași teme, organizate de Uniunea arhitecților, completează imaginea efortului depus în acest domeniu.

În contextul acestei susținute activități teoretice și practice, cartea profesorului Radu Laurian are meritul de a aborda integral, într-o viziune de sinteză, aspectele principale ale activității urbanistice.

În afară de aceasta, lucrarea este structural contemporană, referindu-se cu precădere la problemele urbanistice aplicate în cadrul actual al acțiunii de construire a socialismului în țara noastră.

Subliniem, de asemenea, contribuția valoroasă pe care lucrarea o aduce în ceea ce privește analiza principalelor realizări urbanistice înfăptuite la noi în ultima vreme, a unor desfășurări caracteristice și siluete de clădiri marcante din București și alte orașe importante din țară și străinătate, studiilor comparate ale unor piețe și axe de circulație etc.

Impresionează, de asemenea, favorabil prezentarea cronologică completă, « la zi », a principalelor teorii și experimente urbanistice cunoscute în lumea întreagă, precum și critica de pe poziții științifice, marxiste, a acestora.

Din analiza prezentării activităților legate de practica urbanismului apare însă insuficientă indicarea și aprecierea corelației, care există între activitatea urbanistică de ansamblu și problemele ridicate de asigurarea dotării cu rețele și instalații tehnico-edilitare a orașelor.

Utilizînd materialele normative în vigoare și prezentînd numeroase soluționări practice bine selecționate, care se impun prin posibilitățile lor de aplicare nemijlocită, lucrarea are, de asemenea, o certă funcție de manual îndrumător în proiectare, depășind limitele unui tratat dedicat numai teoriei urbanistice.

Scrisă într-un limbaj cursiv, cartea se citește ușor, fiind accesibilă nu numai specialiștilor, iar terminologia urbanistică utilizată găsește ocazia unei popularizări indiscutabil necesare.

În ceea ce privește partea tehnică de prezentare a lucrării, trebuie relevat că, în ciuda eforturilor depuse, prezentarea grafică este inegală și sub nivelul cerut unei astfel de cărți.

În acest sens apare evidentă calitatea adesea scăzută a ilustrațiilor fotografice, sau grafica săracă a planșelor desenate.

În ansamblul său, prin analiza aplicării preocupării socialiste, față de bunăstarea oamenilor în domeniul construcției orășenești, pe baza utilizării teoriei — esențiale pentru urbanismul contemporan — a organizării zonei de locuit în unități urbanistice complexe și ținînd seama de condițiile social-economice de aplicare concretă a acesteia în cadrul orînduirii sociale instaurate în țara noastră, cartea profesorului Radu Laurian izbutește să prezinte o prețioasă imagine științifică a teoriei urbanismului socialist.

Arh. ALEXANDRU BUDIȘTEANU

LOCUINȚA URBANĂ

1961—1964

Ediție îngrijită și texte-comentarii de arh. I. Șerban și arh. V. Arvunescu

București, Editura Tehnică, 1964

112 p g., numeroase planuri și fotografii

Noul album dedicat realizărilor de locuințe în ultimii ani (1961—1964) reprezintă un material valoros prin care Editura Tehnică reușește să pună la îndemîna specialiștilor și oricărui cetățean, o informare complexă și în general reprezentativă pentru acest important sector al construcțiilor din țara noastră. Spre deosebire de o publicație similară anterioară, lucrarea de față oferă, în afara unui catalog fotografic de realizări, o analiză teoretică și critică a problemelor actuale ale locuinței de masă. La aceasta se adaugă faptul că sfera de documentare este extinsă de la realizările din Capitală la toate regiunile țării, constituind un sugestiv caleidoscop arhitectural al locuinței contemporane în România socialistă. Înainte de a analiza pe scurt conținutul lucrării am dori să subliniem cîteva din calitățile ce ni se par esențiale și pentru care lucrarea arhitecților I. Șerban și V. Arvunescu se recomandă ca deosebit de utilă.

În primul rînd, autorii reușesc performanța, de obicei dificilă, de a prezenta lucruri interesante, atît pentru cititorul de specialitate, cît și pentru nespecialist. Ideea de a dezvolta și comenta unele principii ale proiectării și construcției locuinței de masă ni se pare deosebit de meritorie, întrucît ea contribuie, pe de o parte, la clarificarea unor poziții profesionale (specializarea proiectanților de locuințe), iar pe de altă parte la difuzarea în masele largi a unor cunoștințe elementare destinate să ducă la o justă înțelegere a « politicii construcției de locuințe și la o creștere a culturii de locuit » — a artei și științei valorificării optime a spațiului locativ.

În al doilea rînd, prezentarea sistematică a principiilor și criteriilor ce jalonează proiectarea și cercetarea în domeniul locuințelor constituie o informare prețioasă pentru arhitecții și constructorii care nu activează direct în sectorul respectiv, pentru studenții Institutului de arhitectură și pentru elevii școlilor tehnice de arhitectură și chiar — deși lucrarea nu are decît o versiune românească — pentru specialiștii străini care se interesează tot mai mult de dezvoltarea arhitecturii în țara noastră. În legătură cu aceasta cred că e cazul ca Editura Tehnică să analizeze posibilitatea editării în cîteva versiuni străine, poate după o revedere a textului original care cuprinde unele detalii și referiri ce ni se par prea concrete pentru a fi accesibile cititorului de peste hotare. Nivelul teoretic ridicat și calitatea prezentărilor fotografice ar constitui desigur o formă eficientă de propagandă pentru dezvoltarea arhitecturii românești în anii puterii populare.

În fine, lucrarea se distinge prin seriozitatea și simțul de răspundere în care se deduce orientarea de perspectivă din necesitățile actuale, fără a aluneca pe calea anticipărilor sau a interpretărilor, mai mult sau mai puțin hazardate ; din aceasta se poate constata că editura a tras unele concluzii din experiența unor lucrări publicate anterior.

Lucrarea « *Locuința urbană* » (ar fi trebuit ca titlul să fie de fapt « Locuința urbană în România ») cuprinde trei părți și anume : o primă parte cu caracter teoretic, intitulată « *Probleme actuale ale locuinței de masă* », și două părți cuprinzînd material documentar asupra realizării ansamblurilor de locuințe, una referindu-se la București, alta la orașele din restul țării.

Prezentarea este făcută destul de complet. În cea mai mare parte a cazurilor, ansamblurile de locuințe sînt determinate în spațiu prin planuri de situație, prin cîteva fotografii și, unde s-a crezut necesar datorită particularităților de rezolvare, prin planuri de etape caracteristice. Prezentarea fiecărui ansamblu este făcută într-o scurtă notă oferind elemente succinte de descriere. Era de dorit ca schițele planurilor de situații să fie mai inteligibile, ele neprezentîndu-se omogen, uneori avînd denumirea unor artere principale, alteori acestea fiind total anonime (de exemplu, ansamblul Nițu Vasile, completarea frontului inelul II ș.a.). La fel, pentru prezentarea altor orașe din țară, ar fi fost de dorit să se dea posibilitatea orientării cititorului în raport cu orașul și nu numai cu un detaliu limitat.

Am lăsat spre sfîrșit analiza primei părți, « *Probleme actuale ale locuinței de masă* », pentru că ea ridică cele mai numeroase probleme și constituie — după părerea mea — un element nou în publicistica noastră profesională. Capitolele care alcătuiesc această parte sînt intitulate : « *Particularitățile proiectării locuinței de masă* » (Cap. I), « *Influența componenței și modului de viață al familiei asupra temei apartamentului* » (Cap. II), « *Aprecieri critice asupra funcționalității și structurilor constructive ale proiectelor-tip, directive și refolosibile* » (Cap. III), « *Proiecte-tip, directive și refolosibile* » (Cap. IV). Fără a intra în foarte multe și complexe analize, fiecare din aceste capitole reușește în general să pună în evidență elementele esențiale ale laturii de care se preocupă, formînd, în ansamblu, o corectă introducere în problema locuinței. Mai mult poate, o sinteză a experienței teoretice dobîndite în proiectarea de locuințe pînă în prezent la noi în țară.

Stabilind de la început că proiectarea locuințelor se desfășoară între coordonate social-economice, istoricește determinate, autorul — arh. I. Șerban — demonstrează caracterul *obiectiv* al datelor de program și al necesității unor prescripții de ordin economic, arătînd că în același timp noul apare în tematica locuinței în mod *treptat și complex*, pe baza colaborării arhitectului cu un mare număr de specialiști, între care, alături de ingineri, se mai numără economiști, statisticieni, sociologi etc. Astfel, în ansamblu, se poate spune că proiectarea locuințelor a devenit o problemă de specialitate, iar « proiectantul de locuințe capătă . . . un profil complex ». Poate ca ideea formulată aici și anume că acest profil al proiectantului de locuințe este « orientat îndeosebi către latura tehnico-economică » să apară trunchiată și să fie deci greșit interpretabilă. Deși sîntem de acord că proiectarea locuinței este tot mai mult o chestiune de specializare, în care orientarea tehnico-economică joacă un rol mai important poate decît în alte domenii ale arhitecturii, considerăm că proiectantul de locuințe, dacă vrea să fie arhitect, trebuie să facă din orientarea tehnico-economică baza solidă a unor cercetări și soluționări destinate să ducă la realizarea treptată a arhitecturii locuinței : confortul și ambianța spațială interioară, realizarea aspectului interesant și variat al volumelor construite, îmbogățirea paletei compoziționale a urbanistului. Sîntem convinși că numai cerințele unor concentrări maxime l-a împiedicat pe autor să fie suficient de explicit și să sugereze o idee care, luată ca atare, ar împinge arhitectura locuinței într-un impas.

O deficiență a textului de prezentare este nejudicioasa echilibrare a diferitelor capitole, ceea ce duce în final la o impresie de neomogenitate. Redactărilor, uneori dăunător de succinte, din capitolele de arhitectură, li se alătură termeni și considerații inutil de lungi în ce privește descrierea unor tehnologii, dotări fixe și instalații. De exemplu, iluminatul, deși e o problemă importantă, ocupă un spațiu mult mai mare decît analiza spațiilor de depozitare fixe.

Poate că datorită acestei economii defectuoase, unele aprecieri asupra sistemelor constructive par să fie relativ grăbite.

Astfel, este greu de admis că reducerea deschiderilor în cazul sistemului constructiv cu ziduri de fațadă portante conduce chiar la subdimensionări ale golurilor de ferestre și implicit la reducerea luminii naturale (în raport cu unele norme admisibile) ; imposibilitatea realizării băilor în sistemul transversal rezultă din mărimea deschiderilor (pînă la 4,60 m) și nu din numărul redus de deschideri ; fațadele, în acest sistem, nu sînt chiar așa de libere pe cît ar părea din schema ilustrativă unde nu sînt figurați spaleții de contravîntuire longitudinală ; structura de tip « fagure » este similară celei transversale și nu celei longitudinale și nu are de fapt nici o elasticitate în rezolvarea de plan (așa cum de altfel se arată în pagina următoare) etc.

Firește că asemenea mici inexactități nu dăunează valorii de ansamblu, pe care am ținut să o subliniem de la bun început.

Două cuvinte se cuvin calității grafice a lucrării, care e ilustrată sugestiv și atrăgător, cu același defect, pare-se de neînvins, al reproducerilor fotografice șterse și cenușii.

Ar fi fost de dorit ca litera legendelor să fie diferită de cea a textului propriu-zis, atît pentru ușurința citirii, cît și pentru estetica paginii.

În ceea ce privește bibliografia, ar fi fost probabil necesar să se indice și o serie de studii efectuate în institutele de proiectări în ultimii ani și care au contribuit în bună măsură la sistematizarea și cristalizarea unor principii devenite azi de largă circulație.

Arh. MIHAIL CAFFÉ

Udo Kultermann

NEUES BAUEN IN AFRIKA

Construcții noi în Africa

Tübingen, Verlag Ernst Wasmuth, 1963

180 pag., 227 ilustrații

După terminarea celui de-al doilea război mondial, pînă în anul 1963, pe continentul african s-au născut 28 state noi și s-au eliberat de sub colonialism aproape 200 milioane de oameni. Pe cît de rapid a fost acest fenomen, pe atît de uriașe și complexe sînt problemele ce se ridică în fața popoarelor africane. Etapa actuală cere eforturi imense pentru consolidarea independenței lor, rămînerea în urmă a continentului pe plan economic, în domeniul sănătății și al învățămîntului, reprezentînd un gol uriaș pe care numai o muncă susținută în toate compartimentele îl poate umple.

Arhitectura, parte integrantă a acestui proces, a căpătat după 1946 o pondere deosebită în viața noilor state africane, fiind prezentă în toate domeniile de activitate (locuințe, învățămînt, sănătate etc.). Este meritul autorului de a fi încercat să le cuprindă, ilustrîndu-le cu unele exemple considerate a fi mai reprezentative și acoperind geografic — în limita posibilităților — tot continentul african.

Lucrarea încearcă — și reușește limitat, datorită dimensiunilor — să ne redea scara

acestui efort. Pe de altă parte, se încearcă o introducere în vechea tectonică africană, atît de diferită de cea a tradițiilor noastre, căutîndu-se corespondențe actuale; sîntem puși în fața unei lumi de forme și rezolvări ingenioase, raționale, cu o tradiție milenară, pe care cercetările contemporane le descoperă cu uimire dar și cu entuziasm pentru adevăratele creații.

Arhitectura veche africană avea alte funcțiuni decît cea europeană. Omul nu căuta izolarea în spațiile unor încăperi, ci din contra, căuta o permanentă legătură și interdependență cu natura și colectivitatea. Locuința era numai un adăpost temporar, viața petrecîndu-se în afara ei. Este un mod de trai opus celui european și cine vrea să construiască astăzi în Africa trebuie să țină seama de acest principiu fundamental, cu toate corectivele impuse de progresele actuale.

Bineînțeles, arhitectura vechii Africi era diferențiată, fapt subliniat de autor. Tradițiile arhitecturale ale triburilor din vest sînt diferite, de exemplu, de cele ale etiopienilor sau ale triburilor Bantu din Africa de sud.

Leo Frobenius a diferențiat principial stilurile hamitice de cele etiopiene (construcție subterană, cu orificii speciale pentru ventilație, în contrast cu tipul suprateran, construit pe o platformă susținută de stîlpi de tipul structurilor cu schelet). Alte forme de locuire, întîlnite de exemplu la popoarele nomade (tip cort pe vergele, cu cele mai ingenioase rezolvări), sau formele complicate și rafinate curbe, întîlnite la construcțiile din piatră de la Zimbabwe în Rhodesia de sud și edificate în perioada istorică corespunzătoare evului mediu, atestă o excepțională varietate în stăpînirea sistemelor constructive și implicit a formelor plastice corespunzătoare.

Condițiile climatice cer o cunoaștere aprofundată a realităților și se citează exemple cînd lucrări concepute de arhitecți cunoscuți nu funcționează bine, uneori punîndu-se în discuție însăși continuarea lor.

În marea lor majoritate, noile edificii au fost și sînt realizate de arhitecți europeni care de multe ori nu au făcut decît să transplanteze unele tipuri de construcție. De abia după 1945, a existat o preocupare susținută pentru respectarea condițiilor și tradițiilor locale. S-a început o vastă muncă de cercetare organizată, în vederea stabilirii posibilității folosirii unor materiale tradiționale cum ar fi argila, pămîntul, uneori piatra etc. (lemnul fiind atacat de termite este mai puțin recomandat).

Evoluția socială a determinat o schimbare în concepția despre locuință: colectivitate dar printr-o mare diversificare și respectare a personalității fiecăruia. S-au realizat astfel unele interesante complexe de locuit, de exemplu, în Maroc, (arhitecții Georges Candilis și André Studer), în Ghana, în Congo-Leopoldville. Se utilizează cu succes pereți de beton alături de materiale tradiționale; la acoperiș forme curbe din tablă ondulată, azbociment, aluminiu. Există mari posibilități de construcție în tipul acoperire în formă de cort.

De mare importanță este evoluția concepțiilor urbanistice în reconstruirea centrelor aglomerate. Exemple ca cele de la Bahar Dar, Etiopia (arhitecții Max Gunther și Peter Petzold), orașul satelit Kabaria lîngă Tunis (arh. O.C. Cacoub), orașul Cansado — Port Etienne, Mauretania sau orașul Alucam, Camerun (arhitecții Guy Lagneau, M. Weill și J. Dimitrijevic), cartier de locuințe la Nairobi, Kenya (arh. Peer Abben), completate cu unele propuneri îndrăznețe ale arh. Yona Friedman, sînt primele începuturi ale unei încadrări în atmosfera locală, folosind cuceririle urbanismului contemporan, cu largi perspective de dezvoltare ulterioară.

Programele de învățămînt au cunoscut o largă răspîndire în ultimele două decenii datorită efortului excepțional întreprins în vederea alfabetizării, școlarizării de toate gradele, a formării de cadre de specialiști proprii.

Alături de arhitecți europeni experimentați, tinerii arhitecți africani se apropie de noile probleme cu tact, sensibilitate, cu mult bun simț și înțelegere, cum ar fi de exemplu, ultimele realizări ale arhitecților Oluwole Olumuyiwa (școli în Nigeria), Kersey D. Moddie (Kenya), Max Faladé (Dahomey).

Drumul arhitecturii noi africane începe de abia acum. De felul în care creatorii ei îl vor urma depinde contribuția ei la valorile arhitecturii universale contemporane. Autorul are o încredere fermă în desăvîrșirea și cristalizarea unei autentice arhitecturi africane, pornind de la o corectă înțelegere a fenomenului politic, economic, social și de rolul pe care Africa îl va avea de acum înainte.

J. M. Richards

NEW BUILDINGS IN THE COMMONWEALTH

Construcții noi în Commonwealth

London, The Architectural Press, 1961
240 pag., 445 ilustrații

Lucrarea este rezultatul contopirii materialului apărut în două numere consecutive ale revistei « *Architectural Review* »completat cu unele prezentări de sinteză asupra arhitecturii Commonwealth-ului britanic. Realizările din perioada postbelică au fost selectate și organizate în așa fel, încît să poată fi urmărite și comparate după criterii de climă, nivelul tehnicii în general și cel al construcțiilor în special.

Datorită condițiilor specifice diferite, materialul a fost împărțit în două mari capitole, cuprinzînd dominioanele și teritoriile din zona tropicelor. Dominioanele (Australia, Noua Zeelandă, Canada), toate în zona temperată, beneficiază de același nivel tehnic și dezvoltare industrială ca și Marea Britanie sau alte țări din Europa și America. De fapt, este vorba de civilizația engleză transplantată în teritorii mai vaste; clădirile noi edificate sînt proiectate de către arhitecții locali, marea lor majoritate

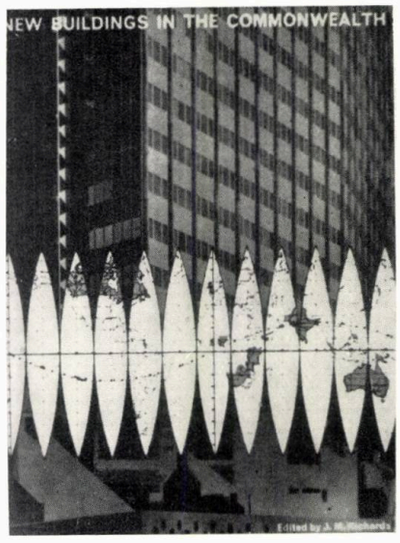

fiind absolvenți ai institutelor de învățămînt superior din țările respective.

În privința teritoriilor de la tropice, situația este complet diferită. Ele se numără printre cele mai puțin dezvoltate de pe glob, sînt locuite de popoare — în marea lor majoritate foste colonii — care se dezvoltă astăzi rapid într-o atmosferă de independență, căutînd să-și însușească concepțiile și deprinderile tehnicii moderne. Procesul, de abia început, are de parcurs un drum destul de greu pînă la formarea unor școli de arhitectură proprii, care să permită înfăptuirea unui stil individualizat. Cele mai multe din construcțiile acestor teritorii — prezente în lucrare — au fost proiectate de către arhitecți britanici din Anglia sau educați în școlile engleze și practicînd în aceste țări, ceea ce determină în general unele trăsături comune.

Se manifestă o tendință accentuată de apropiere față de locul și caracteristicile specifice, deosebite mult față de cele europene; totuși uneori — Singapore sau Hong Kong sînt exemple elocvente — tradiția arhitecturii moderne este adînc înrădăcinată, astfel încît noile clădiri se înscriu organic în context.

Introducerea primei părți este semnată de prof. N. Pevsner, care subliniază tradițiile arhitecturale comune ale marilor dominioane: stilul Georgian, Victorian, timpuriu sau tîrziu, pe care le întîlnim de la Sydney la Toronto, după cum se consemnează, influențele puternice pe care arhitectura Statelor Unite le exercită asupra celei contemporane ale Canadei, Australiei, Noii Zeelande. Există un fapt pe care îl remarcă Pevsner și anume încercarea de americanizare, plastic denumită « *Austericanism* » cu efecte monotonizatoare ale cadrului construit.

Canada reprezintă un continent, unde natura prezintă călătorului imaginea unui caleidoscop întîlnit între Bordeaux și Vladivostok, supus influenței puternice a S.U.A. Dar cu toate că « *peretele cortină* » cîștigă teren, se remarcă o mai mare umanizare a arhitecturii, datorită poate și limitării folosirii elementelor industrializate. Cîteva firme importante, organizate după modelul celei americane « Skidmore, Owings, Merrill », realizează majoritatea lucrărilor din țară. Firmele mai mici sau unii arhitecți se opun din ce în ce mai mult eclectismului modern propunînd o arhitectură cu mai multe contacte emoționale. Zona nordică, extrem de slab locuită si construită, dar avînd un potențial industrial excepțional încă neexploatat, va oferi poate — în viitorul apropiat — condițiile dezvoltării unor elemente mai caracteristice unei arhitecturi canadiene. În privința teritoriilor de la tropice, G.A. Atkinson face o amplă punere în temă.

În afara trăsăturii dominante — protecția împotriva căldurii soarelui — determinantă ce deține întîietatea, există o mare varietate a condițiilor și deci a soluțiilor adoptate. Pe lîngă arhitectura de import, care începe uneori în secolul 16 alteori în secolul 19, s-a creat în multe locuri o fuziune între cultura Marii Britanii și cea locală, ca în Malaya, India, Pakistan.

Indiile de Vest (Honduras, Guyana, insulele) se bucură de o tradiție veche de cîteva sute de ani, de stil Georgian, dar în India, influența directă a sec. 18 britanic a dispărut, făcînd loc unor încercări diferite, nu totdeauna reușite (Bombay, Calcuta). La creșterea importanței arhitectului în aceste țări, contribuie în mare măsură și școlile de arhitectură înființate în anii 1950: Africa de est și vest, Hong Kong, Malaya, Singapore și, în curînd, absolvenții acestora vor juca un rol important în dezvoltarea tradițiilor arhitecturale locale.

Cîștigarea independenței majorității țărilor afro-asiatice din cadrul Commonwealth-ului, investițiile pentru ridicarea potențialului economic al acestora și pregătirea cadrelor necesare au condus, în anii de după război, la o rapidă creștere a construcțiilor și implicit a importanței rolului arhitecților urbaniști.

Realizări în toate domeniile, uneori spectaculoase, pot fi întîlnite în Ghana, Nigeria, Kenya, Uganda, Rhodesia etc. India, pe lîngă importanta și originala capitală a Punjabului — Chandigarh, operă a lui Le Corbusier, cunoaște multe edificii concepute de arhitecți indieni sau britanici. Locuințele în blocuri înalte se răspîndesc tot mai mult și cele, de exemplu, de la Hong Kong, Borneo, Singapore, sînt exemple interesante, rezultat al unor multiple căutări pentru găsirea unor condiții optime.

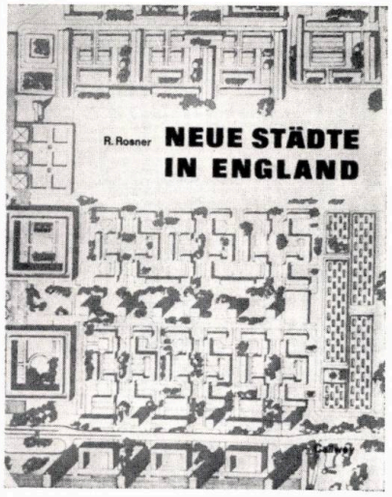

R. Rosner

NEUE STÄDTE IN ENGLAND

Orașe noi în Anglia

München, Verlag Georg D. W. Callwey, 1962
159 pag., 210 ilustrații

Lucrarea prezintă succint dar documentat realizările engleze în domeniul urbanismului, oprindu-se asupra noilor centre urbane edificate după ultimul război.

O introducere istorică analizează condițiile în care s-a produs urbanizarea masivă a Marii Britanii începînd cu secolul 17.

Creșterea centrelor urbane importante, mai ales a Londrei, industrializarea, concentrarea mîinii de lucru, dezvoltarea haotică a orașului, au impus rezolvarea unor situații dificile. Este momentul apariției primelor propuneri, mai mult sau mai puțin utopice ale lui Robert Owen (orașe de cooperare), ale lui James Silk Buckingham (orașe experimentale cu 25 000 locuitori, înconjurate de o puternică zonă verde de protecție) etc.

Personalitatea lui Ebenezer Howard, creatorul orașului-grădină, este îndeosebi subliniată. Puternic influențat de o serie de idei noi (ca de pildă cele din lucrarea « *Progres și sărăcie* » de Henry George, cele propagate de *Societatea Fabienilor* etc.), Howard își expune în cartea « *Mîine* » teoria orașului-grădină, de formă radial-concentrică. Realizate cu dificultăți extrem de mari, primele exemple (orașele Letchworth, Welwyn) au arătat avantajele ca și neajunsurile unor astfel de încercări în condițiile proprietății private. Totuși, aceste încercări au avut o puternică influență asupra dezvoltării ulterioare a concepțiilor în sistematizarea contemporană.

În continuare este analizat planul de sistematizare a Marii Londre.

Din 1945 a început construirea a 15 noi orașe (de la Stevenage și terminînd cu orașul Cumbernauld) cu scopul de a descongestiona Londra și Glasgow și de a asigura dezvoltarea unor regiuni industriale.

Cercurile de specialitate consemnează o serie de greșeli în realizarea acestor orașe, ca de pildă monotonia sau sistemul de construcție prea liber, prea afînat al noilor centre sau cartiere urbane, care duce la izolarea locuitorilor. Pe de altă parte, noile orașe, rațional proiectate, oferă legături rapide, comode și sigure între zonele de locuit, fabrici, birouri, centre comerciale, școli și centru.

Bineînțeles, autorul menționează că există probleme sociale nerezolvate în aceste orașe și că vor mai trece mulți ani pînă cînd atmosfera locală și sistemul de viață al noilor locuitori să capete o formă armonioasă. Astfel, de exemplu, tineretul nu are încă suficiente condiții pentru a-și petrece timpul liber, în ultimul timp făcîndu-se numeroase studii și propuneri pentru corectarea situației (de exemplu la Stevenage).

Circulația a constituit o preocupare permanentă a urbaniștilor și de cele mai multe ori a fost rezolvată. Greșelile de început — parcare liberă ce împiedică circulația, restrîngerea spațiilor verzi publice — au fost înlăturate.

În Cumbernauld, circulația pietonilor este complet separată de cea a autovehiculelor și intersecțiile importante sînt denivelate.

Lucrările edilitare și cele de circulație au necesitat investiții importante, ceea ce a dus de multe ori la imposibilitatea îmbunătățirii normelor de locuit, a sistemelor de încălzire sau de izolare fonică, de realizarea în număr suficient a spațiilor de joc pentru copii.

Mai sînt multe lucruri de construit, de îmbunătățit, comentează autorul, dar toate discuțiile și controversele, oricît de violente ar fi, sînt categoric dominate de existența acestor 15 orașe noi, în care locuitorii duc o viață incomparabil mai sănătoasă și mai civilizată și care atestă viabilitatea concepțiilor moderne de sistematizare.

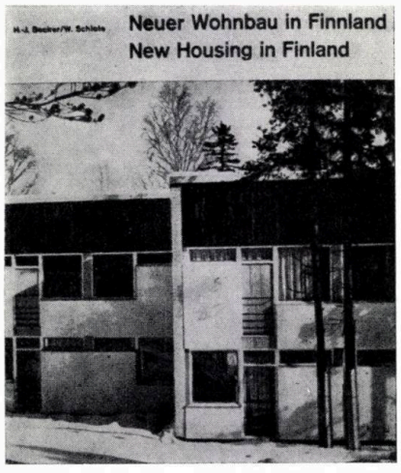

Hans-J. Becker/Wolfram Schlote

NEUER WOHNBAU IN FINNLAND
NEW HOUSING IN FINLAND

Locuințe noi în Finlanda

Stuttgart, Karl Krämer Verlag, 1964
182 pag., 331 ilustrații

Locuința, cu toate consecințele programului, mergînd de la sistematizare pînă la confortul interior, a fost o preocupare veche a arhitecților finlandezi și se întîlnesc exemple remarcabile, atît în mediul rural (ferme), cît și în mediul urban, exemple interesante putînd fi date încă din anul 1920 (orașul grădină Käpylä-Helsinki).

Finlanda, cu o populație de 4,5 milioane de locuitori în anul 1961, la o suprafață de 305 000 kmp (fără lacuri) și avînd deci o densitate foarte scăzută (14 loc/kmp), are de rezolvat problema sistematizării regionale în condiții specifice. Industrializarea țării, începută cu 100 de ani mai tîrziu decît în restul continentului (specificul producției fiind agrar și forestier), a creat o situație cu un avantaj cert: arhitectura finlandeză s-a folosit de experiența europeană, evitînd în bună măsură greșelile anterioare și adaptînd cu sensibilitate și mult bun simț soluții interesante.

Locuința și sistematizarea constituie problema cheie a arhitecturii finlandeze, bucurîndu-se de atenția și încurajarea tuturor forurilor, precum și de interesul major pe care cetățenii, presa, radioul etc. îl acordă dezbaterii acestor probleme.

Obiectivele acțiunii de sistematizare au fost în primul rînd controlul zonelor mai dens construite (în sudul și sud-vestul țării) și utilizarea rațională a teritoriilor cu populație restrînsă (nordul țării). Desigur că au existat și greutăți în desfășurarea acestei acțiuni; nu s-au găsit întotdeauna cele mai potrivite forme organizatorice, trebuia creat un centru de coordonare a tuturor propunerilor.

Procesul de urbanizare a fost mai rapid după primul război mondial, urmărind îndeaproape procesul de industrializare. Planul arhitectului Eliel Saarinen pentru Marele Helsinki este un exemplu valoros de sistematizare urbană bazată pe principii moderne (oraș-grădină descentralizat,centre urbane învecinate, separate prin zone de culturi, păduri, ape). La timpul său, planul de perspectivă nu a fost acceptat decît parțial și cu rezerve; astăzi el reprezintă coloana vertebrală a dezvoltării orașului.

Ordinul de mărime a centrelor urbane finlandeze (Helsinki — 420 000 locuitori, Turku și Tampere — 110 000 locuitori, Lahti — 60 000 locuitori, apoi o serie de orașe mai mici de 40 000, 30 000, 20 000 locuitori) determină proporțiile și specificul sistematizării urbane.

Omul poate fi apropiat de natură și de locul de muncă în condiții mult mai intime și de mai mare respect reciproc al funcțiunilor, decît în aglomerările de 1,5—2 milioane de locuitori. Dragostea locuitorilor și respectul pentru natură, întrepătrunderea pădurii cu lacul și marea dau o notă caracteristică, o atmosferă pe care arhitecții le-au folosit, atît în detaliu (materiale locale), cît și în principiile unei sistematizări mai libere, obiectele fiind organic legate de cadru. Se evită grupări de unități rigide și soluțiile sînt variate — evitîndu-se pe cît posibil monotonia marilor ansambluri — ceea ce determină și individualizarea rezolvărilor (Pihlajamäki, Tampere, diferitele zone din Helsinki, din Tapiola, Björnholm etc.).

Deci — Tapiola este un exemplu reușit — obiectivele social-culturale (grădinițe, școli, centre comerciale, centre culturale) sînt construite o dată cu locuințele, evitîndu-se decalări supărătoare care pot compromite o idee bună dar nerațional etapizată.

Locuințele au în general 3—4 camere (cu două apartamente la scară în clădiri joase, de cele mai multe ori cu parter și trei niveluri) și 1—2 camere în clădirile înalte al căror procent nu este prea ridicat și care sînt bine echipate, cu o atenție deosebită acordată părții gospodărești. Se remarcă de asemenea tendința de a folosi masiv locuințele cu două niveluri (de exemplu cca. 70% la Kouvola) și locuințele înșiruite, foarte apreciate în Finlanda.

Un fapt interesant, remarcat și de autori, și care se referă, atît la obiectivele de locuințe, cît și la cele social-culturale, este sistemul aproape generalizat al concursurilor pentru toate lucrările mai importante; se creează astfel un climat de emulație profesională, favorabil, atît profesiunii, cît și beneficiarilor.

★

Prezentarea atentă și documentată a lucrării, interesul crescînd cu care privim astăzi realizările arhitecturale ale colegilor noștri din alte țări, calitatea și varietatea materialelor menționate, fac aproape necesară lectura prezentului studiu — unul dintre puținele care s-au scris pînă în prezent despre locuința și sistematizarea în Finlanda.

Autorii subliniază că arhitectura finlandeză demonstrează în primul rînd o lecție de bun simț, de modestie și de scară, unde omul este pretutindeni viu și prezent.

Arh. SIMON JULMAN

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

Manifestări la Casa arhitectului

DELEGAȚIA ROMÂNĂ LA CONGRESUL U.I.A.

La lucrările celui de al VIII-lea congres internațional al Uniunii Intrenaționale a Arhitecților, care s-a desfășurat la Paris, delegația română a fost formată din prof. arh. Nicolae Bădescu, președinte al Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare, prof. arh. Ascanio Damian, rector al Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din București, prof. arh. Octav-Radu Laurian, șeful catedrei de urbanism din cadrul Institutului de arhitectură « Ion Mincu », conf. arh. Mircea Alifanti de la Institutul de arhitectură « Ion Mincu », precum și arhitecții Victor Aslan, Gabriela Bertumé, Costin Pastia, Koloman Rado, Ion Fakelman, Liviu Niculiu și Adrian Tomescu.

DEPLASĂRI DE STUDII

Arhitecții Silvia Păun și Gabriel Rădulescu au făcut o călătorie de documentare între 4 și 18 iulie a.c. în diferite localități din Republica Populară Bulgaria. Vizita a avut loc în cadrul acordurilor culturale dintre țara noastră și țara vecină și prietenă.

★

O călătorie similară au făcut și arhitecții Horia Hudiță și Virgil Solon între 2 și 16 august a.c. în Republica Populară Ungară, unde au vizitat obiective arhitecturale civile și industriale.

Expoziții

În cursul lunii iulie a.c., sala de expoziții a Casei arhitectului a găzduit « Expoziția anuală de arhitectură — 1964 ».

Expoziția a cuprins proiecte și fotografii, reprezentînd realizările din domeniul arhitecturii și sistematizării în anul 1964, care au fost premiate și menționate în cadrul premiilor anuale acordate de Uniunea arhitecților.

PREMIILE ANUALE ALE UNIUNII ARHITECȚILOR PE ANUL 1964

Conducerea Uniunii arhitecților a acordat premiile anuale pentru lucrările de arhitectură realizate în decursul anului 1964.

A fost prezentat spre premiere un număr de 42 de proiecte, din care au primit premii și mențiuni următoarele:

A. 1. *Premiul U.A. pe anul 1964, ex aequo:*

arhitecților Nicolae Kepeș, Maria Bărbulescu, Maria Covalschi, Victoria Gîlcă, Miron Hoffman, Ana Keszeg, Valentin Vișan, pentru lucrarea « *Locuințe pe șos. Mihai Bravu-București, etapa 1962—1963* »;

arhitecților Emilian Machedon, Alice Lepădatu, Silvia Granet, Victor Smigelski, pentru lucrarea « *Spital cu 430 de paturi în Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej* ».

2. *Mențiuni:*

arhitecților Ascanio Damian, Ludovic Staadecker, Horia Hudiță, Lidia Ghelman, Egon Wiener, Mihai I. Enescu, Liliana Dinescu, George Filipeanu, Richard Bordenache jr., Liliana Belea, Bogdan Gheorghiu, Adriana Tiulescu, Victor Sebestyen, pentru lucrarea « *Expoziția realizărilor economiei naționale* »;

arhitecților Rodica Vrancu, Roxana Katz, Roman Popa, pentru lucrarea « *Institutul oncologic din Cluj* »;

arhitectului Liviu Niculiu, pentru lucrarea « *Complex de locuințe în Piața gării de la Bacău* »;

arhitectului Ion A. Ionescu, pentru lucrarea « *Filatura de lînă pieptănată din București* »;

arhitecților Nona Florescu, Dorin Gheorghe, Grigore Bălteanu, Mariana Balș, Lia Dima, Angela Pavelescu, Medy Mayer, George Morariu, Toma Olteanu, Vladimir Popov, Paul Ștefănescu, Radu Tănăsoiu, pentru lucrarea « *Ansamblul nord, magistrala II din Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej* ».

B. 1. *Premiu special pentru proiectarea tip și pentru tehnica avansată:*

arhitectului Mihail Ricci, pentru lucrarea « *Cantină-tip cu autoservire pentru 2 000 locuri* ».

2. *Mențiuni:*

arhitectelor Elena Stoenescu, Emilia Popescu, pentru lucrarea « *Policlinică tip I* »;

arhitectelor Elena Stoenescu și Emilia Popescu, pentru lucrarea « *Policlinică tip II* »;

arhitecților Carol Hacker, Irina Veress, Dinu Hariton, pentru lucrarea « *Bloc-tip cu 120 garsoniere în cartierul Drumul Taberei* ».

C. *Premiul special pentru lucrări realizate de arhitecții tineri din D.S.A.P.C.-uri*

Mențiuni:

arhitectei Viorica Zărnescu, pentru lucrarea « *Local pentru D.S.A.P.C.-Banat* »;

arhitectei Eleonora Zarzăr-Călinescu, pentru lucrarea « *Hală depozite « Steagul roșu » — Brașov* ».

În afara premiilor și mențiunilor de mai sus au mai fost acordate 3 mențiuni și 13 recompense constînd în finanțarea unor deplasări în străinătate pentru documentare, arhitecților: Claudia Ioachim, Eugen Cosmatu, Mihaela Crăifăleanu, Dumitru Constantinescu, Pascal Georgescu, Paul Focșa; Gabriel Cristea, Dan Bacalu, Maria Bărbulescu, Romeo Belea, Sarina Cossa, Gheorghe Nadrag; Bogdan Cotaru, Codrea Marinescu, Sandu Miclescu, Radu Patrulius, Cristina Oancea, Rodica Gălășeanu, Consuela Niculescu; Ion Gălășeanu, Dorina Vișan; Rodica Grozea, Camil Roguschi, Virginia Petrea, Medy Mayer; Virgil Nițulescu; Lidia Anania, Mircea Anania; Nicolae Petrescu, Maria Gruia; Elena Voinescu, Mira Vass; Violeta Morariu, Aurel Mureșan, Marina Balș, Vladimir Popov; Ion Popa; Lutfi Sefchi; Denisa Burlușan; Mircea Talașman.

PREMII ȘI RECOMPENSE ACORDATE DE UNIUNEA ARHITECȚILOR FENTRU ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE

Pentru stimularea creației în domeniul sistematizării, Uniunea arhitecților a acordat următoarele premii și mențiuni pentru lucrări elaborate în cursul anului 1964:

arhitecților, prof. Horia Maicu, Traian Stănescu, Radu Gherghel, prof. Radu-Octav Laurian, Aurel Ghinescu; inginerilor, Ion Ciobotaru, Nicolae Mărgărit, pentru lucrarea « *Schița de sistematizare a orașului București — I.P.B.* »;

arhitectului Florin Ionescu, pentru lucrarea « *Schița de sistematizare a localității Zărnești — Brașov* »;

arhitecților Gheorghe Iacovescu, Adriana Popp, dr. ec. Cirus Spiride, pentru lucrarea « *Sistematizarea regiunii turistice Valea Prahovei* »;

Mențiuni:

arhitecților Gheorghe Lichiardopol, Constantin Săvescu, Ștefania Atanasiu, Lia Dima, Adrian Panaitescu, pentru lucrarea « *Detaliul de sistematizare al microraioanelor* 14, 15, 16 *din Galați* »;

arhitecților Dinu Hariton, Gheorghe Colea, Constantin Rulea, Silvia Stratu, Gheorghe Nadrag, Irina Veress, Ianola Trișcu, Zaven Gianichian, Ecaterina Niculescu, pentru lucrarea « *Ansamblul de locuințe din cartierul Drumul Taberei* ».

În afara acestor premii și mențiuni au mai fost acordate patru recompense.

PREMII ACORDATE PENTRU LUCRĂRI CU CARACTER ȘTIINȚIFIC PE TEME ARHITECTURAL-URBANISTICE

Pentru stimularea activității științifice și publicistice în domeniul arhitecturii, conducerea Uniunii arhitecților a acordat o serie de premii unor lucrări științifice și de popularizare apărute sub formă de cărți, broșuri, albume în cadrul editurilor de stat în decursul anilor 1958—1964, unor articole și alte materiale de valoare științifică, apărute în publicații periodice în decursul anilor 1963—1964, unor conferințe, comunicări, referate de valoare științifică, prezentate în decursul anilor 1963—1964.

Au fost acordate premii:

conf. arh. Adrian Gheorghiu pentru lucrarea « *Tehnica desenului perspectiv în construcție și arhitectură* »;

prof. arh. Radu Octav Laurian, pentru lucrarea « *Probleme de estetică a orașelor* »;

colectivul prof. arh. Ladislau Adler, pentru lucrarea « *Amplasarea și proiectarea industriilor* »;

conf. arh. Anton Moisescu și ing. Eleodor Săftoiu, pentru lucrarea « *Betonul în arhitectură* »;

arhitecților Gheorghe Sebestyen și Victor Sebestyen, pentru lucrarea « *Arhitectura Renașterii în Transilvania* »;

arhitecților Florin Stănculescu, conf. Adrian Gheorghiu, Paul Petrescu, Paul Stahl, pentru lucrarea « *Arhitectura populară românească — regiunea Pitești* »;

ing. Nicolae Mărgărit și arh. Victor Fulicea, pentru lucrarea « *Orașul și circulația urbană* »;

arh. Solomon Zalman și ing. Ștefan Georgescu, pentru lucrarea « *Proiectarea funcțională a elementelor de construcții industriale* »;

conf. arh. Adrian Gheorghiu, pentru lucrarea « *Influența numărului de etcje asupra costului ansamblului* »;

arhitecților Gheorghe Sebestyen, Mihail Caffé, Alexandra Florian, pentru lucrarea « *Elemente de sociologie în problema locuințelor* »;

prof. arh. Gustav Gusti, pentru lucrarea « *Căile pentru transformarea socialistă a orașelor existente* »; pentru lucrarea « *Creșterea eficienței economice a investițiilor în construcția orașelor* »; pentru lucrarea « *20 de ani de sistematizare complexă și construcție socialistă a teritoriului* »;

arhitectelor Gabriela Bertumé și Șena Farb, pentru lucrarea « *Unele aspecte economice în proiectarea ansamblurilor de locuit* »;

arhitectului Stan Bortnowski, pentru lucrarea « *Aspecte actuale în concepția ansamblurilor de învățămînt superior* ».

PREMIEREA UNOR STUDENȚI AI INSTITUTULUI DE ARHITECTURĂ « ION MINCU »

Uniunea arhitecților a mai acordat premii unui număr de 21 de studenți ai Institutului de arhitectură « Ion Mincu » din București pentru rezultatele obținute în activitatea de proiectare în cursul anului universitar 1964—1965. Aceste premii, constînd în călătorii peste hotare sau în țară, au fost acordate studenților: Constantin Ghioca, Zoltan Takacs, Teodor Danciu, Nicolae Ernst, Georgeta Burcuș, Mihai Plăieșu, Radu Stancu, Gabriela Coșer, Octavian Florescu, Irina Vamvacas, Gheorghe Pintea, Mihai Goia, Mihai Enescu, Dan Nicolae, Ștefan Scafa, Radu Tiganco, Gheorghe Besnia, Gheorghe Neagu, Constantin Gheorghiu, Andronica Roman, Clara-Cătălina Bayer.

Taxele poştale plătite în numerar conf. aprob. D.G.P.Tc. nr. 560/2157/1965

1986 JAN 29

40538

LEI 20

E 1689

arhitectura

1965 5

sumar

PROIECTAREA TIP

2 Ing. Adrian Lupescu
TENDINȚELE ACTUALE ALE PROIECTĂRII TIP
ÎN CONDIȚII DE INDUSTRIALIZARE ȘI VARIETATE A CONSTRUCȚIILOR

4 Conf. arh. Dorian Hardt
CĂUTĂRI ÎN DIRECȚIA CREȘTERII VARIETĂȚII ȘI CONFORTULUI LOCUINȚELOR

5 Arh. Mihail Caffé
STUDII PENTRU PRECIZAREA UNEI NOI TEME A LOCUINȚELOR URBANE

8 Prof. arh. Mircea Alifanti, arh. Matilda Moravetz
STUDII PENTRU LOCUINȚA DE PERSPECTIVĂ

12 Arh. Alexandra Florian
NOI TIPURI DE SECȚIUNI PENTRU LOCUINȚE CU P + 4 NIVELURI

16 Arh. Viorica Petrovici
STUDII DE SECȚIUNI PENTRU CLĂDIRI DE LOCUIT CU P + 3—4 NIVELURI PE TEMA A_1

18 Arh. Louis Schmidl
CLĂDIRI PUNCT CU P + 9—10 NIVELURI

20 Arh. Willy Juster
INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE
NOI SECȚIUNI ȘI CLĂDIRI DE LOCUIT CU P + 4 NIVELURI DIN PANOURI MARI PREFABRICATE

25 Ing. Moses Drimer
PROIECTE TIP PENTRU CLĂDIRI DE LOCUIT CU P + 4 NIVELURI DIN PANOURI MARI

28 Ing. Lucian Roșianu
SOLUȚII DE STRUCTURI INDUSTRIALIZATE PENTRU CLĂDIRI DE LOCUIT

33 Arh. Ovidiu Vasilescu
TIPIZAREA DOTĂRILOR SOCIAL-CULTURALE URBANE

34 Arh. Gheorghe Sebestyen, arh. Nicolae Petrașincu, arh. Dan Bacalu
SERIEREA DOTĂRILOR SOCIAL-CULTURALE URBANE

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁRES DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT 1883

E 1689

MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY 1963

36 Arh. Dan Bacalu, arh. Aristide Streja
CĂMINE STUDENȚEȘTI

37 Arh. Nicolae Petrașincu, arh. Dan Bacalu
NOI PROIECTE TIP PENTRU ȘCOLI

38 Arh. Alexandru Costin
SEDII POLITICO-ADMINISTRATIVE ORĂȘENEȘTI

40 Arh. Silvia Păun, arh. Iridenta Vollrath
PROIECTE DE CONSTRUCȚII TIP PENTRU REȚEAUA SANITARĂ

42 Sociolog Georgeta Bucheru
STUDIU PRIVIND CAZAREA PERSOANELOR ÎN VÎRSTĂ

43 Arh. Gheorghe Sebestyen
PROBLEME ALE CONSTRUCȚIILOR DE LOCUIT ȘI SOCIAL-CULTURALE ÎN MEDIUL RURAL

44 Arh. Viorica Petrovici
PROIECTE PENTRU CLĂDIRI DE LOCUIT ÎN MEDIUL RURAL

46 Arh. Aristide Streja
LOCUINȚE INDIVIDUALE RURALE PENTRU INVESTIȚII DIN FONDURILE PROPRII ALE POPULAȚIEI

48 Arh. George Morariu, arh. Clarisse Lazăr
HOTELURI

50 Ing. Leon Veiser
STUDII ECONOMICE PENTRU FUNDAMENTAREA ELEMENTELOR PROIECTĂRII TIP

51 Arh. Alexandru Stan, arh. Gheorghe Negreanu, arh. Paul Mihăilescu
ELABORAREA DETALIILOR TIP ȘI A SUBANSAMBLURILOR

● DISCUȚII

54 Arh. Z. Solomon
DESPRE « URBANISM ORGANIC »

● CRONICA

5

ANUL XIII NR. 5 (96) 1965

COLEGIUL DE REDACȚIE

conf. arh. M. ALIFANTI
arh. M. BERCOVICI
arh. M. CAFFE
prof. arh. M. LOCAR
ing. A. LUPESCU
arh. M. MELICSON
(redactor șef)
arh. C. MOȘINSCHI
arh. GH. PAVLU
conf. arh. G. PETRAȘCU

arhitectura

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ȘI AL COMITETULUI DE STAT PENTRU CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE

PROIECTAREA TIP

Îmbunătățirea multilaterală a condițiilor de locuit și lărgirea bazei materiale a activităților social-culturale reprezintă după cum se știe factori care contribuie la ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii din țara noastră, scopul întregii politici a Partidului Comunist Român.

Realizarea acestor obiective duce la necesitatea ridicării neîntrerupte a productivității muncii în construcții, a scurtării termenelor de dare în folosință și reducerii prețului de cost. Sînt condiții care nu pot fi atinse fără o tot mai avansată industrializare și mecanizare a lucrărilor, iar la baza oricărei industrializări — totală sau pe elemente — stă activitatea de tipizare.

Numărul de față al revistei noastre este consacrat activității desfășurate în ultimul timp de Institutul de proiectări de construcții tip (I.P.C.T.) în domeniul locuințelor și construcțiilor social-culturale.

Se cunoaște aportul pe care l-au adus proiectele tip, întocmite de acest institut, în realizarea construcțiilor de masă (locuințe și social-culturale) ale șesenalului 1959—1965.

Este de ajuns să amintim cîteva: 26 000 săli de clasă, cea mai mare parte din cele peste 270 000 apartamente construite din fonduri de stat, numeroase cinematografe, magazine, cămine, case de cultură etc., pentru a vorbi numai de cele din domeniul construcției de locuințe și clădiri social-culturale.

Pe baza experienței cîștigate din această largă aplicare, I.P.C.T., sub îndrumarea C.S.C.A.S., a desfășurat în ultimii ani, în paralel cu lărgirea continuă a seriei de proiecte tip, și o activitate susținută de studii care să ducă la o nouă ridicare a confortului, la găsirea de noi sisteme constructive cu posibilități de industrializare și la micșorarea pericolului de monotonie arhitecturală pe care îl poate prezenta tipizarea.

Ca urmare, revista « Arhitectura» a apelat la o serie de arhitecți și ingineri din I.P.C.T. pentru a expune problemele ce-i preocupă în activitatea lor de tipizare.

Se prezintă astfel, pe lîngă proiecte în curs de aplicare, și o serie de studii și propuneri, întocmite la cererea și sub îndrumarea C.S.C.A.S., folosind unele analize și anchete efectuate de institut în ultimii ani și în semestrul I-1965, și care nu au fost încă avizate sau omologate.

Multe din aceste studii reprezintă căutări care, fără a fi ajuns într-unele cazuri să fie materializate în noi proiecte tip, au contribuit la îmbunătățirea orientării institutului în activitatea de tipizare. Totodată, ele formează o bază pentru a stabili viitoarele teme pentru locuințe și gradul de dezvoltare a părților tipizate din proiectele directive, astfel ca acestea să-și atingă scopul de dezvoltare funcțională, de mărire a productivității și de industrializare a construcțiilor, fără a limita aportul creator al arhitecților care le aplică și deci asigurînd condiții pentru o mai largă varietate arhitecturală.

Autorii articolelor din acest număr prezintă în cadrul studiilor din institut și unele păreri personale derivate din activitatea lor în cursul elaborării acestor studii. Am considerat utilă publicarea sub această formă a acestor articole, atît pentru unele idei interesante pe care le conțin, cît și pentru a facilita confruntarea cu opinia publică, atît a specialiștilor, cît și a nespecialiștilor.

Solicităm pe această cale cititorii să trimită redacției observațiile lor critice precum și eventualele propuneri, pentru a deschide o amplă dezbatere în jurul proiectării tip, acest sector important al activității arhitecturale din țara noastră.

LOCUINȚE ȘI CONSTRUCȚII SOCIAL-CULTURALE

ing. adrian lupescu

director al Institutului de proiectări de construcții tip

Tipizarea — în sensul larg al noțiunii — s-a născut o dată cu primele manifestări de viață conștientă ale omului, o dată cu prima unealtă care a constituit prototipul pentru seria de unelte mai mult sau mai puțin tip. Dar confecționarea manuală a produselor făcea ca repetarea prototipului să nu conducă în cele mai multe cazuri la identitate. Muncitorul — meșter și artist — repeta prototipul, dar nimic nu-l împiedica ca la fiecare repetiție să adauge ceva din inițiativa și arta sa.

O dată însă cu progresul tehnic și cu revoluția industrială, copierea prototipului făcîndu-se cu ajutorul mașinilor, a apărut identitatea obiectelor, identitate care apoi, o dată cu cooperarea industrială, a devenit — dintr-o consecință a caracterului noilor mijloace de producție — o necesitate impusă azi cu prescripții de toleranțe din ce în ce mai mici. Astfel, din tipizare s-a născut standardizarea.

Desigur că între tipizare și standardizare, ca în nici o clasificare, nu există o barieră riguroasă, domeniile avînd o zonă largă de întrepătrundere.

Sînt bine cunoscute dezbaterile continue asupra pericolului unei standardizări excesive, tabloul sumbru al unei civilizații dezumanizate, dar și în acest domeniu progresul tehnic a început să-și spună cuvîntul. Teoretic, seria optimă de fabricație se confundă cu numărul maxim de piese identice pe care-l poate produce o mașină pînă la uzura ei materială completă. Dar azi acest număr maxim nu mai poate fi atins în cele mai multe cazuri, datorită uzurii morale rapide a produsului sau a mijlocului de producție. Iată cum însuși progresul tehnic limitează seria produsului, ceva mai mult însă, în multe domenii, mașinile moderne tind din ce în ce mai mult spre o eficiență economică independentă de seria de fabricație, lucrînd automat după programe a căror schimbare se poate face cu ușurință. Dacă în domeniul industriei construcțiilor nu se poate încă vorbi de perspectivele acestor tendințe tehnice este tocmai datorită rămînerii în urmă a acestei industrii față de majoritatea celorlalte.

În construcții, ca și în toate domeniile în care se produc obiecte de consum și de utilitate directă + pentru om, uzura morală a produsului nu este determinată numai de progresul calitativ, ci și de necesitatea umană de varietate, de seria limitată. Este un fenomen care nu se mai impune pe considerente pur economice — ca în cazul uzurii morale datorită apariției unui produs calitativ superior sau cu eficiență economică sporită — și deci el trebuie să fie luat în considerare în mod conștient, cu consecințele lui economice, încă de la stabilirea seriei de fabricație.

A existat și există încă în construcții tendința de a nu se renunța la fabricarea identică a unui produs — chiar dacă schimbarea tipului necesită cheltuieli mici — pînă la scoaterea completă din uz (confundată cu amortizarea completă) a mașinii de formare. Mă refer în special la industria prefabricatelor. Desigur, dacă se reduce seria de fabricație a unui prefabricat la jumătate din numărul maxim posibil de realizat, costul cofrajului crește teoretic pentru fiecare piesă la dublu; dar dacă acest cofraj este inițial conceput pentru a permite transformarea lui ușoară, creșterea de cost scade sensibil. Totuși, atît timp cît vom limita aceste calcule la eficiența economică a fiecărei piese în parte, sacrificiile economice făcute pentru varietatea produselor vor fi aparent prea mari. Dacă vom trece însă de la piesă la construcție și vom lua în considerare faptul că prin schimbarea unui număr limitat de prefabricate realizăm o varietate a întregii construcții și deci a unui produs de zeci sau sute de ori mai valoros, sporul de cost datorită neamortizării com-

tendinţele actuale ale proiectării tip în condiţii de industrializare şi varietate a construcţiilor

plete a cofrajelor nu va mai apărea oneros atît timp cît rezultatele vor corespunde real scopului urmărit de creaţia arhitectonică valabilă.

Considerăm deci că există o serie de mijloace pentru a face ca industrializarea, ajutată de tipizare, să nu constituie o cauză de monotonie. Pentru aceasta, trebuie însă mai întîi înlăturate cauzele generale care frînează realizarea unei veritabile varietăţi a construcţiilor, cauze care acţionează cu sau fără tipizare.

Nevoile de viaţă, cultură şi producţie ale omului sînt foarte diferite. Aceste nevoi variate se înscriu, pentru construcţii, într-o serie de teme care trebuie să cuprindă nevoile dintre anumite intervale stabilite în serierea respectivă. Dacă aceste intervale se iau prea largi, seria de teme devine limitată şi rigidă şi atunci şi gama de proiecte diferite rămîne limitată, chiar dacă ele nu ar fi concepute ca tip ; le tipizează însăşi tema.

De asemenea, în cadrul aceleiaşi teme, oricît de largă ar fi gama rezolvărilor, întotdeauna se poate alege o singură soluţie considerată ca cea mai avantajoasă sau indicată pentru o anumită etapă. Se ajunge astfel şi pe această cale la monotonie. Apare deci necesar ca din seria de soluţii să se accepte un număr cît mai mare care răspunde nevoilor temei, admiţînd conştient unele diferenţe faţă de soluţia considerată optimă.

O cauză de monotonie o constituie şi abstractizarea unor indici de consum de materiale sau aplicarea exclusivă a criteriului economic. Astfel, se poate ajunge la unificarea regimului de înălţime, la soluţii unice pentru structuri, la eliminarea învelitorilor înclinate etc.

Amintim, de asemenea, rolul sortimentului de materiale şi al preţului lor în realizarea unor soluţii variate.

În spiritul celor expuse mai sus rezultă că, în construcţia de masă, există două activităţi de tipizare :

A. Tipizarea de elemente şi subansambluri tip

O primă activitate a tipizării o constituie proiectarea de elemente de serie (prefabricate şi subansambluri) care se execută în fabrici şi ateliere, pe cale industrială.

Rezultatul acestei activităţi se reflectă în elaborarea unor cataloage de produse cu forme şi dimensiuni impuse. Deşi noi, în mod uzual, denumim şi această activitate tipizare, ea este de fapt o standardizare, referindu-se la o producţie de serie a unor elemente repetate identic, cu toleranţe determinate, în care pentru o anumită serie de fabricaţie nu se pot face nici un fel de modificări. Determinarea tipurilor de elemente care trebuie astfel standardizate (chiar dacă le vom denumi în continuare tipizate, fapt determinat de formele legale de omologare şi de perioada mai mult sau mai puţin limitată de aplicabilitate a tipurilor respective) precum şi a seriei optime de fabricaţie trebuie să fie bazată pe o activitate de studii preliminare asupra căreia vom insista mai jos.

Asupra importanţei acestei activităţi de proiectare a elementelor şi subansamblurilor tip nu mai este necesar să insist. Este clar că nici cea mai incipientă industrializare a unor produse nu poate fi concepută fără proiectarea prealabilă a prototipurilor ce urmează a fi realizate, deci a proiectelor tip respectiv standardizate.

Problema majoră în proiectarea elementelor şi a subansamblurilor tip constă în selecţionarea şi serierea obiectelor de tipizat. Teoretic, orice element şi subansamblu care este susceptibil să fie executat în mod eficient pe cale industrială trebuie tipizat şi pus în fabricaţie. Dar acest principiu este limitat într-o anumită etapă de baza materială de producţie şi de necesitatea limitării numărului de tipuri pentru asigurarea seriei. Rezultă că orice activitate de tipizare de elemente trebuie să fie bazată pe studii prealabile care să determine seria parametrilor pe considerentele de mai sus. Acestea nu pot fi însă stabilite fără a se studia schema construcţiilor la care se vor aplica elementele.

Pe de altă parte, în zonele seismice solicitările elementelor prefabricate la sarcinile seismice sînt determinate de legăturile elementului cu ansamblul. Rezultă cu atît mai mult că elementele tipizate nu pot fi studiate independent, ci pe bază de scheme constructive concrete.

B. Proiecte-tip şi directive

O altă activitate de proiectare este cea de tipizare a unor tronsoane sau construcţii întregi ce se realizează prin asamblarea de elemente şi subansambluri prefabricate, dar şi prin execuţia de lucrări direct pe şantier, lucrări care nu au caracterul de serie al produsului industrial, oricît de mecanizat ar fi şantierul respectiv. Aceste proiecte au caracterul de proiecte tip propriu-zise şi nu există nici o condiţie obiectivă care să conducă la obligativitatea repetării lor identice, ci aşa cum arătăm la început, de fiecare dată arhitectul şi inginerul care le aplică poate interveni în aceste proiecte — în anumite limite — cu iniţiativa şi spiritul lor creator.

Se pune întrebarea, de ce atunci a existat obligativitatea aplicării proiectelor tip fără nici o modificare? Consider că a fost o problemă de etapă, impusă de o anumită conjunctură: lipsa de proiecte — respectiv decalajul dintre proiectare şi execuţie — şi în multe cazuri insuficientul număr al cadrelor calificate în proiectare. Nu trebuie să uităm că intervenţia adaptatorului în proiectul tip trebuie să aducă în mod obligatoriu o îmbunătăţire calitativă sau o amprentă regională sau chiar personală, dar în nici un caz să nu producă o scădere calitativă a proiectu'ui tip din nici un punct de vedere. Intervenţia creatoare a adaptatorului este deci cu atît mai grea cu cît condiţiile lui de creaţie — timp de proiecare, pregătire, talent — cu greu pot egala condiţiile desfăşurării proiectării tip prin ciclul mai lung de proiectare şi avizare. Rezultă că talentul adaptatorului va interveni, în special, în problemele de plastică şi de compoziţie (respectiv asamblare de tronsoane tip), atît pentru a imprima clădirii caracterul local legat de teren, de ansamblul urbanistic şi de tradiţia regională, cît şi pentru a introduce în proiect eventuale materiale locale cu utilizare eficientă economică şi plastică. Este un domeniu suficient de larg în care pregătirea, respectiv documentarea adaptatorului, este pusă în condiţii net superioare celor pe care le are elaboratorul proiectului tip şi deci intervenţia în aceste proiecte, pe această linie, are toate premizele să ducă la rezultate superioare.

Desigur că în aplicarea practică a acestui principiu se întîmpină o serie de greutăţi, dificil, dar nu imposibil de depăşit. Este necesar un timp mai lung de adaptare şi mai ales crearea unor condiţii care să ducă la o justă apreciere a intervenţiei adaptatorului, în sensul garanţiei că aceasta nu va avea ca urmare scăderea calitativă a proiectului tip.

Problemele practic dificile ce atrag un volum mare de muncă pentru orice intervenţie a adaptatorului în proiectul tip sînt problemele redactării modificărilor pentru şantier şi, mai ales, ale documentaţiei economice. Dacă pentru problemele de redactare se întrevăd soluţii, problema documentaţiei economice rămîne încă laborioasă atît timp cît aceste documentaţii vor rămîne sub formă actuală.

★

Am insistat asupra principiilor de mai sus — subliniind că nu trebuie interpretate ca o pretenţie de teoretizare — pentru a răspunde unor păreri care în ultima vreme pun la îndoială necesitatea tipizării, considerînd-o că frînează iniţiativa creatoare a proiectanţilor şi deci progresul tehnic şi că nu poate evita monotonia.

Am încercat în cele expuse să arăt unele mijloace de evitare a monotoniei chiar în condiţiile unei tipizări — respectiv industrializări dezvoltate. În ceea ce priveşte iniţiativa proiectanţilor, nu trebuie să se uite că orice proiect sau sistem nou constructiv valoros este de îndată adoptat de tipizare care astfel are încă un rol progresist, de generalizare a celor mai bune soluţii.

Deoarece pentru fiecare din activităţile institutului de proiectare tip se relatează realizările şi preocupările noastre în cursul celorlalte articole din acest număr al revistei, nu vom mai insista asupra lor.

Desigur că elaborarea de proiecte tip şi directive trebuie să fie precedată de activitatea fundamentală a tipizării şi anume de stabilirea tipurilor posibile de procese funcţionale, cu serierea capacităţilor şi ca urmare tipizarea gabaritelor şi dimensiunilor obligatorii. Nu vom insista asupra acestei activităţi, ea nereprezentînd tendinţe actuale, ci formînd baza oricărei tipizări devenite clasice.

Consider însă util să ne oprim asupra unuia din principiile generale, adoptate în ultimii ani, sub îndrumarea C.S.C.A.S., în munca institutului nostru. Mă refer la activitatea de studii care să pregătească continuu seriile de elemente şi proiecte ce trebuie tipizate în etapele următoare. Într-adevăr, metoda adoptată este de a se elabora sau a se colabora la studii de reţea, de programe, de seriere a acestor programe, de introducere a celor mai noi sisteme constructive şi materiale eficiente — atît din cele ce se vor produce în etapa cunoscută imediat următoare, cît şi depistînd necesităţile de producere într-o altă etapă de materiale cu totul noi.

Desigur că firul conducător al acestor studii îl formează pe de o parte ceea ce numesc francezii «necesităţile umane» (exigences humaines) şi pe de altă parte criteriile de eficienţă tehnico-economică.

În I.P.C.T. s-au întocmit astfel de studii în domeniul proiectării halelor industriale cu un nivel, a unor construcţii industriale auxiliare (castele de apă, rezervoare de mare capacitate etc.), a unor lucrări social-culturale (şcoli şi altele) şi a locuinţelor. Rezultatele lor sînt valoroase, deşi mai există încă multe greutăţi în perfecţionarea lor : lipsa unor cadre profilate pentru acest gen de activitate, lipsa unor anchete sociale organizate, răspunsurile adesea superficiale la anchetele sumare care se fac, lipsa de cunoaştere completă a producţiei de materiale noi în etapele imediat următoare, cu toate caracteristicile lor tehnice şi economice, lipsa de precizie a unor date economice şi de perspectivă, lipsa unor criterii de echivalenţă matematică între diferitele materiale deficitare şi manoperă, slabul interes al producătorilor de a depista toate avantajele de preţ de cost pentru produse sau sisteme a căror aplicare se întrevede numai pentru o etapă ceva mai îndepărtată.

Sînt greutăţi pentru înlăturarea cărora se întrevăd încă de pe acum premize promiţătoare, care urmează a fi materializate succesiv cu efortul proiectanţilor şi contribuţia organelor de îndrumare, producţie şi planificare.

După cum am arătat, pe lîngă lărgirea de proiecte tip — completate cu variante directive de rezolvări funcţionale care să conducă la varietate plastică majoră — studiile întocmite, cît şi cele în curs de întocmire sau programate, vor fi în măsură să pregătească etapele următoare astfel încît activitatea de tipizare să aibă din ce în ce mai mult caracterul de proiectare progresistă.

conf. arh. dorian hardt

arhitect şef în I.P.C.T.

căutări în direcţia creşterii varietăţii şi confortului locuinţelor

Activitatea de proiectare a locuinţelor din ultimii ani s-a desfăşurat în cadrul creat de indicaţiile mai multor documente de partid din anii 1958—1959 şi de H.C.M. nr. 146/1960, prin care se precizau elementele esenţiale de ordin tehnic, funcţional şi economic ale temei locuinţei, valorificînd experienţa realizărilor de locuinţe din anii precedenţi şi urmărind înlăturarea lipsurilor sau exceselor constatate în perioada anterioară.

Prin indicaţiile mai sus amintite se aducea în tema locuinţei unifamiliale o raţionalizare riguroasă a suprafeţelor de locuit, se stabilea un minim obligatoriu de dotări şi finisaje şi, în sfîrşit, se definea cadrul economic al proiectării de locuinţe prin fixarea de preţuri-plafon pentru fiecare mărime de apartament.

Efectul aplicării acestor directive de-a lungul anilor ce au urmat a fost hotărîtor pentru cursul realizării construcţiilor de locuinţe în cadrul planului de şase ani, 1960—1965.

Cadrul tehnico-economic creat de H.C.M. nr. 146/1960 şi de celelalte indicaţii de partid şi de stat a asigurat locuinţelor proiectate şi realizate un standard calitativ corespunzător, a evitat irosirea mijloacelor de finanţare prin excese în proiectare, a generat — prin asigurarea stabilităţii temei — premizele producţiei de masă a locuinţelor prin mijloace industrializate de şantier sau de fabrică, permiţînd realizarea într-un timp scurt a unui mare volum de locuinţe.

Ca instrument menit să mărească eficienţa proiectării, prin economisirea capacităţii de proiectare, şi — în acelaşi timp — constituind un etalon calitativ al acesteia, tipizarea locuinţelor a jucat în această perioadă un rol important.

Proiecte tip şi directive au fost elaborate în acest interval în mare număr şi au stat la baza proiectării investiţiilor, fie prin aplicarea lor integrală prin simpla adaptare la teren, fie prin folosirea lor la clădirile nou proiectate ca elemente de bază cu caracter directiv. În acelaşi timp au fost elaborate primele proiecte serie pentru clădiri din panouri mari, realizate integral în fabrici prin mijloace industriale.

În activitatea de proiectare a acestei etape, alături de alte organizaţii şi institute de proiectare, o contribuţie importantă a adus-o şi Institutul de proiectare a construcţiilor tip — I.P.C.T. — şi nu puţine sînt realizările de locuinţe din toată ţara ce au la bază proiecte elaborate în acest institut.

Pe lîngă elementele sale pozitive, proiectarea de locuinţe desfăşurată în anii din urmă a prezentat însă şi lacune care au devenit din ce în ce mai evidente, pe măsura trecerii timpului.

Rigurozitatea prevederilor H.C.M. nr. 146/1960 — necesare într-o primă etapă pentru stabilirea unei discipline a proiectării de locuinţe — pare a fi devenit un cadru prea strîmt, o dată cu creşterea continuă a volumului investiţiilor.

Proporţia cantitativă între apartamentele de diverse mărimi, fixată de legislaţia din 1960, s-a dovedit a fi necorespunzătoare în raport cu nevoile unora dintre oraşe. Au apărut necesare apartamente mici şi apartamente mari, în proporţie mai mare decît cea prevăzută iniţial aproape în toate regiunile.

S-a constatat că în unele regiuni sau în anume condiţii de mediu (clădiri izolate în afara localităţilor, clădiri în mediul rural în amplasamente lipsite de lucrări edilitare) apar elemente specifice de mod de viaţă ce reclamă alte soluţionări decît cele conforme prevederilor în vigoare.

Condiţii tehnice locale (teren, seismicitate), condiţii tehnologice schimbate (modificări de prescripţii sau normative), ca şi modificări în legislaţia preţurilor de deviz sau în preţurile unor materiale au determinat dificultăţi în integrarea multora dintre proiectele propuse în prevederile referitoare la preţul plafon al locuinţelor.

Rigiditatea unor soluţionări tehnice, unele excese în interpretarea necesităţilor de unificare a soluţiilor tehnice şi a elementelor în vederea industrializării (aşa cum ar fi adoptarea unui aceluiaşi proiect de clădiri din panouri mari pentru producţia unor fabrici diferite, din oraşe diferite), au dus şi ele — alături de aspectele semnalate mai sus — la limitarea posibilităţilor de a se obţine varietatea necesară satisfacerii tuturor cerinţelor. Aceasta a avut ca rezultat final şi o lipsă de varietate a aspectului clădirilor şi oraşelor, agravată de repetarea excesivă a unor soluţionări-şablon în sistematizarea ansamblurilor, de generalizarea nu întotdeauna motivată a unor soluţionări plastice, ca şi de sortimentul foarte redus de materiale de finisare a faţadelor pe care proiectanţii l-au avut la dispoziţie în ultimii ani.

Conştiinţa acestor lipsuri, pe măsură ce ele s-au făcut simţite în activitatea de zi cu zi a realizării investiţiilor, concluziile studiilor cu caracter sociologic elaborate şi ale anchetelor ce au urmărit unele aspecte ale modului de comportare în exploatare a construcţiilor de locuinţe date în folosinţă, au determinat atacarea în anii din urmă a numeroase studii ce aveau ca scop să stabilească bazele etapei viitoare de proiectare. Asemenea studii, elaborate — cele mai multe — din iniţiativa I.P.C.T. şi cu sprijinul C.S.C.A.S., dintre care cele mai importante sînt prezentate în acest număr al revistei, s-au efectuat asupra temei de perspectivă a locuinţei, asupra unor noi soluţionări ale structurilor de rezistenţă din beton armat, asupra echipamentului şi dotării locuinţelor, asupra noilor criterii de determinare a preţurilor plafon etc.

Ca rezultat al acestor studii se urmăreşte asigurarea lărgirii sortimentului de apartamente, ceea ce va însemna implicit o mai bună adaptare la necesităţile familiilor şi prin aceasta o sporire a confortului locatarilor.

Noile tipuri de apartamente propuse aduc noi tipuri de încăperi (camere de o persoană, spaţii de dormit, de lucru sau de luat masa, cu posibilităţi de izolare relativă faţă de camera principală etc.), oferă de regulă un plus de spaţiu pentru depozitare sub formă de dulapuri înzidite sau panderii, prezintă o legătură mai puţin rigidă cu structura de rezistenţă a clădirii, permiţînd uneori ca pe aceeaşi structură să se realizeze variante în dispoziţia interioară a apartamentului.

Alături de noi tipuri de apartamente se iau în considerare şi noi variante de asamblare a acestora, urmărindu-se nu numai o mai mare eficacitate a folosirii părţilor comune ale clădirii, dar şi o mai mare varietate a volumelor construite în ansamblu.

Se studiază structuri industrializate mai puţin rigide decît cele folosite pînă în prezent şi se caută dezlegarea construcţiilor industrializate de unele din exigenţele excesive ale actualelor practici: se studiază deschideri mărite la clădirile din panouri mari, se caută, la acelaşi tip de clădiri, eliberarea panourilor de faţadă de sarcinile statice, se cercetează posibilităţile utilizării, în structuri mixte, a elementelor portante de mari dimensiuni din beton armat precomprimat etc.

Studii metodologice urmăresc atît găsirea unor forme de redactare a proiectelor tip, în aşa fel încît să poată fi folosite cu maximum de eficacitate, evitîndu-se totodată uniformitatea şi monotonia, cît şi elaborarea de propuneri care să ducă la scurtarea ciclului de elaborare a proiectelor tip. În paralel cu studiile ce pregătesc elementele proiectării pentru etapa imediat următoare, unele studii de perspectivă mai largă constituie primii paşi pe calea determinării temei locuinţei pentru o etapă mai îndepărtată.

Indicaţii ale conducerii noastre de partid şi de stat precizează sarcinile ce stau astăzi în faţa arhitecţilor noştri: *creşterea gradului de confort al apartamentelor, îmbunătăţirea finisajelor, înlăturarea uniformităţii şi lărgirea varietăţii arhitecturale la noile construcţii*, creînd în acelaşi timp şi condiţiile materiale ale îndeplinirii lor prin sporurile prevăzute la finanţarea investiţiilor de locuinţe. Multe din proiectele noastre capătă astfel posibilităţi de realizare imediată.

Noi sperăm că studiile şi proiectele realizate în institutul nostru, în activitatea de pregătire a etapei viitoare de proiectare, se integrează în prevederile Directivelor Congresului al IX-lea şi că, prin aceasta, vom contribui la îndeplinirea cu un ceas mai devreme a sarcinilor trasate de Congres.

arh. mihail caffé

studii pentru precizarea unei noi teme a locuinţelor urbane

Problema creşterii sortimentului de tipuri de locuinţe ce se constituie în ansamblurile urbane a apărut, aşa cum se ştie, de mai multă vreme.

Discuţiile din ultimul timp au scos tot mai des la lumină faptul că dezideratul varietăţii şi al luptei împotriva monotoniei nu poate fi limitat la aspectul formelor exterioare. Acestea nu reprezintă decît reflexul indirect al structurii funcţional-constructive şi al condiţiilor tehnico-economice care stau la baza concepţiei arhitecturale, iar variantele plastice de faţadă sînt similare cu variaţiunile pe o temă dată în care, sub diferite ritmuri sau armonizări, se recunoaşte o melodie identică. De aici decurge necesitatea ca la baza unei varietăţi reale să punem în primul rînd o varietate tematică, de conţinut.

Apoi, aşa cum s-a mai arătat pe bună dreptate, nu e vorba numai de asigurarea premizelor pentru înlăturarea monotoniei în compoziţia arhitecturală şi urbanistică, ci şi de individualizarea mai accentuată a locuinţelor ca mediu ambiant al vieţii familiale.

Trebuie totuşi arătat aici că dat fiind decalajul care există încă între cerinţele de locuinţe şi volumul de construcţii ce se realizează, repartiţia nu poate să meargă decît pe criterii statistice (corelarea numărului de membri ai familiei cu spaţiul locativ acordat) şi nu poate intra în diferenţieri de ordin calitativ care ar permite o oarecare opţiune din partea solicitanţilor, în ce priveşte forma, alcătuirea spaţiului interior şi rezolvarea anumitor funcţiuni. Din această cauză şi ţinînd seama de faptul că sarcinile cantitative ale construcţiei de locuinţe sînt pentru o lungă perioadă precumpănitoare, modificări esenţiale de temă tinzînd la obţinerea unei foarte mari varietăţi funcţionale nu au o bază materială obiectivă, după cum reiese şi din spiritul Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R., care precizează îmbunătăţirile de adus, fixîndu-le totodată un plafon valoric.

Totuşi, pentru a explora în mod sistematic diferitele posibilităţi de creştere a sortimentului în diferite limite de conformitate cu legislaţia actuală, colectivele de studii şi proiecte de locuinţe tip din I.P.C.T., în colaborare cu secţia de locuinţe din C.S.C.A.S., au elaborat o serie de teme de proiectare destinate să ducă, pe de o parte, la revederea unor concepţii relativ limitate şi, pe de altă parte, să aducă elemente noi în discuţiile despre evoluţia configuraţiei apartamentului.

Aceste teme (denumite convenţional A, A_1, A_2) reprezintă, pe scara transformării tipului de locuinţe în perspectivă, trei etape diferite, ca grad de actualitate, dar cu elemente de interferenţă între ele.

Tema A, considerată ca temă de imediată actualitate, preconizează păstrarea tuturor criteriilor de dimensionare şi de cost ale legislaţiei din 1960. Elementele noi sînt de fapt unele rezolvări prin care proiectarea a trecut în alte etape, azi uitate, şi care dau rezultate bune, atît în ce priveşte asigurarea unei componenţe pe tipuri de apartamente, cît şi în ce priveşte unele aspecte de funcţionalitate interioară. De asemenea, unul din obiectivele urmărite (şi atinse numai parţial) era de a realiza accese comune la două scări, astfel încît intrările la parter să capete o dezvoltare mai mare şi să se obţină o utilizare mai bună a ascensoarelor, prin legături secundare la paliere.

Studiile axate pe tema A au urmărit, în principal, două căi distincte: una de realizare a unor secţiuni liniare în completarea seriilor existente, cuprinzînd în compo-

Secţiuni pentru locuinţe cu p + 3 — 4 niveluri, cu zidărie portantă. Tema A, proiect nr. 1248/a Blocul 1 — Plan etaj curent (autor: arh. C. Neagu)

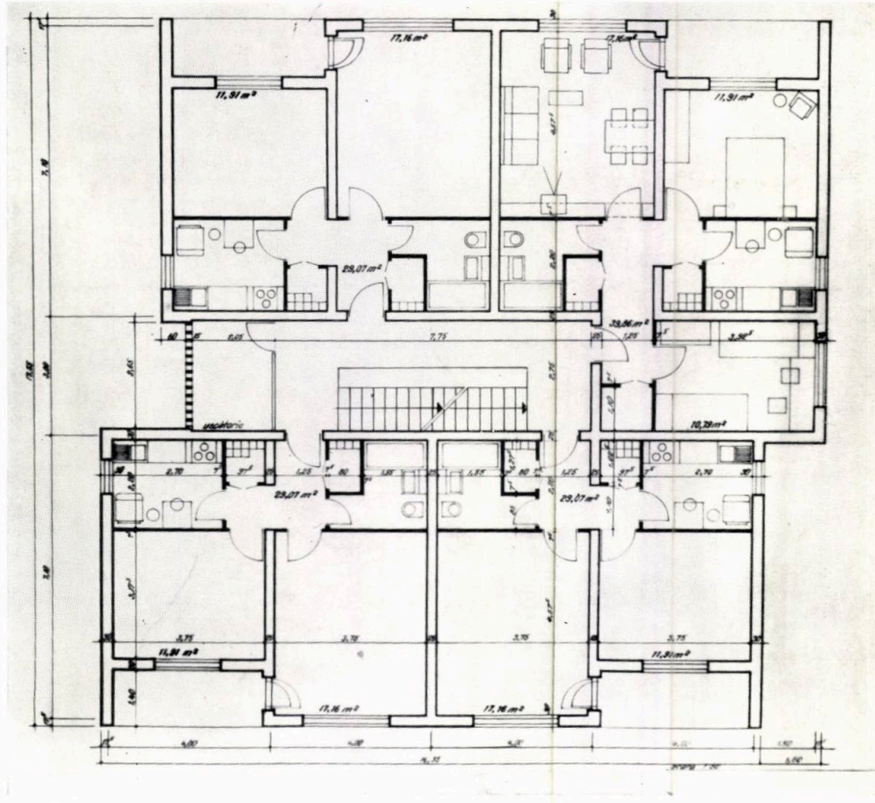

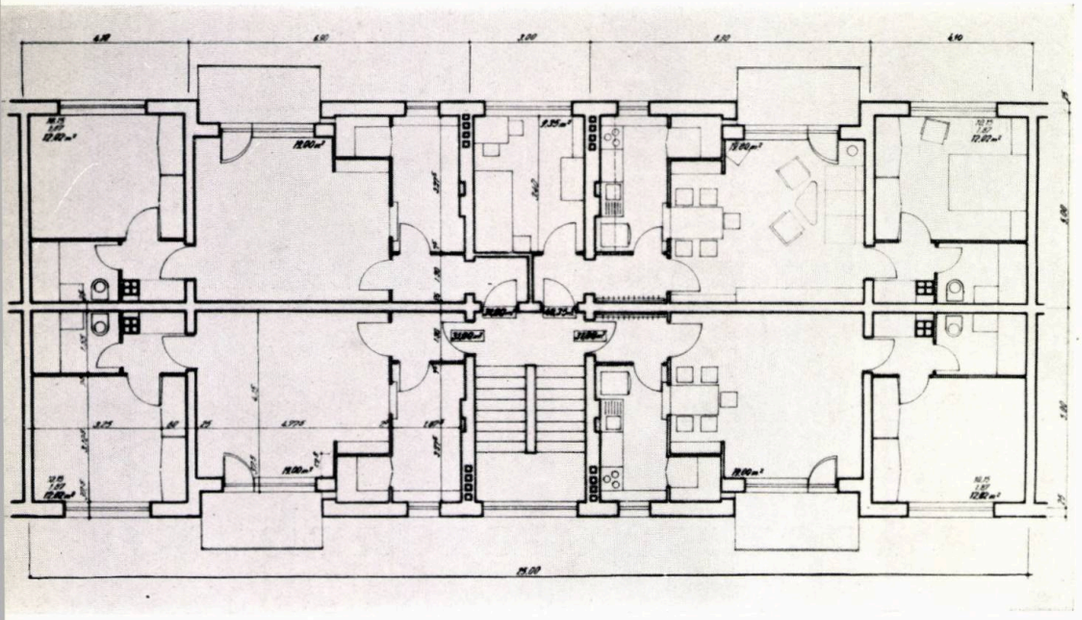

Secțiuni pentru locuințe cu p + 3 — 4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri curente. Secțiune 2—2—2—3. Tema A_1, proiect nr. 1248/I (autor: arh. M. Caffé)
Plan etaj curent

Secțiuni pentru locuințe și asamblări p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri curente. Secțiune 2—2—2—3. Tema A_1, proiect nr. 1248/I (autor: arh. V. Petrovici)
Plan etaj curent

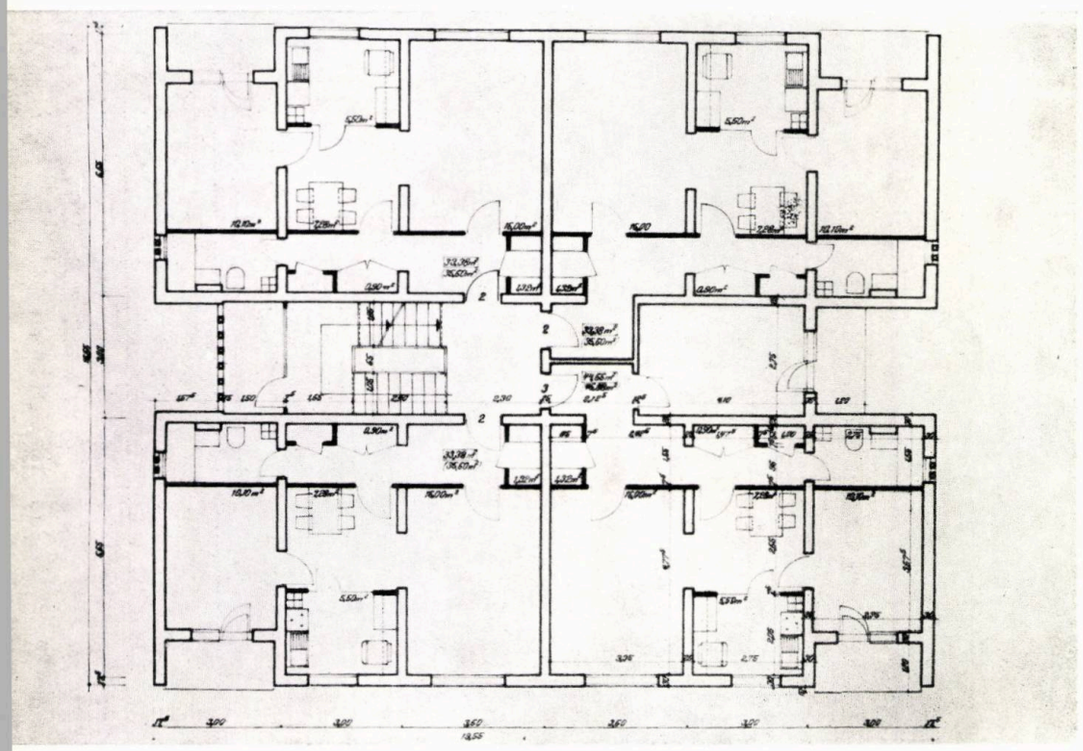

nența lor apartamentele de una cameră (care pînă în prezent au apărut numai în clădiri cu coridor interior); alta de asamblare a apartamentelor pe curți și scări interioare, în vederea rezolvării unor intrări la parter, grupate și mai reprezentative. Rezultatele obținute pe această linie au pus în evidență o serie de noi rezerve care există încă în limitele practicii curente. De exemplu, gruparea pe curți interioare, care prezintă unele avantaje în distribuția interioară, a apărut ca acceptabilă, cu condiția limitării la p + 4 și a dimensionării suficiente a acestor curți. De altfel, pe această linie, anchetele efectuate la unele clădiri de acest tip arată că gruparea tuturor serviciilor pe curtea interioară (deci și bucătăriile) este acceptabilă. Această variantă însă nu a fost reluată.

Decomandarea apartamentului de două camere, atît de discutată în cazul grupărilor de patru apartamente la scară, s-a încercat prin amplasarea băii în spatele camerei de zi, folosind astfel camera de baie ca decomandare suplimentară. Avantajul acestor soluții (care necesită o adîncime de construcție ceva mai mare — cca 6 m) constă și în faptul că se obține un acces comod la baie, din vestibul, care este astfel legat mai direct și de zona de zi și de cea gospodărească a locuinței. Probabil că o dezvoltare corectă a acestor idei ar duce la ceea ce s-a încercat în unele soluții de perspectivă (autor arh. T. Niga): separarea w.c.-urilor de baie, într-o cabină independentă, fără pierderi sensibile de spațiu. Realizarea unor prototipuri și darea lor în exploatare ar permite, pentru orice rezolvare mai puțin obișnuită, verificarea calităților lor funcționale și economice.

Tema A_1 reprezintă o etapă de perspectivă apropiată, deoarece, teoretic, nu presupune depășiri ale limitelor valorice, stabilite prin HCM nr. 146/1960. Ea se axează în esență pe o redistribuire a suprafețelor utile în apartament, în limitele aceloraşi suprafețe construite.

Studiile desfășurate pe această temă aveau ca puncte de pornire următoarele caracteristici: dimensionarea bucătăriilor și cămărilor pe criterii exclusiv funcționale (deci unele posibilități virtuale de reducere a suprafețelor auxiliare); introducerea unui spațiu suplimentar (nișă) în comunicare directă cu camera principală (cu condiția acceptării unor reduceri a acesteia la o limită de 14-15 m²); introducerea dulapurilor înzidite cu norma de 0,60 m²/persoană și acceptarea concomitentă a dormitorului de două persoane de cca 10 m².

Pe această idee, suprafețele cumulate ale încăperilor, dimensionate conform prevederilor HCM nr. 146, ar reprezenta un reper fix și anume:

S1 = bucătărie + cămară + cameră principală + dormitor = 6 + 1 + 16 + 12 = 35 m².

Prin redimensionare se urmărea o structură S2 de tipul:

bucătărie = 5 m², cămară = 0,6 m², cameră de zi = 15 m², dormitor = 10 m²; în total, 30,60 m².

Rămîn deci pentru nișă și dulapuri cca. 5 m², ceea ce s-a dovedit a fi insuficient. Într-adevăr, o nișă de luat masa, corect dimensionată pentru o masă de patru persoane, necesită ea singură o suprafață de 5—6 m², iar dulapurile pentru trei persoane reprezintă 1,80 m². La aceasta ar trebui adăugate unele sporuri ale circulațiilor interioare precum și faptul că, în realitate, contîndu-se pe amplasarea frigiderului în bucătărie, aceasta nu poate fi redusă mult sub 6 m². Dacă mai ținem seama și de faptul că, în cursul proiectării, organele de îndrumare au considerat ca neacceptabilă reducerea camerei principale (chiar cu nișă suplimentară) sub 16 m², rezultă că satisfacerea cerințelor acestei teme nu poate fi obținută integral decît

cu un spor de suprafață de cca 5—6 m². În aceste condiții, singurele restructurări interioare posibile, în vechile limite de cost, apar cele între bucătărie și camera principală sau, așa cum s-a încercat în unele soluții, cumularea vestibulului cu surplusul rezultat din redistribuire și acceptarea unui hol de intrare de cca. 6—7 m² cu funcție de spațiu de luat masa.

Tema A_2, destinată studiilor pentru perspectiva mai îndepărtată, presupune unele dimensionări și relații funcționale mai deosebite de concepțiile actuale.

Mergînd mai departe în discuția lărgirii prevederilor de temă, prin introducerea încăperilor de dormit dimensionate funcțional pentru 1 și 2 persoane, sporirea spațiilor de depozitare, găsirea unor noi formule spațiale interioare, în special în ce privește legăturile dintre zonele de zi și de noapte ale apartamentului, studiile pe această temă, conduse de prof. arh. M. Alifanti, reprezintă o activitate în curs, cu caracter de adîncire treptată și de continuitate în timp. Aceste studii se axează paralel și pe apartamente relativ mari, în clădiri de înălțime medie (p + 2—3 etaje), și pe apartamente mici și mijlocii, în clădirile înalte.

★

În principiu, toate aceste căi apar ca justificate și reprezintă o orientare către realizarea treptată a evoluției spre locuința de perspectivă, asigurînd, pe de o parte, menținerea în cadrul realităților economic-constructive și, pe de altă parte, apariția elementelor noi axate pe transformările previzibile ale formelor de viață (analizate în ultimii ani în diferite studii de perspectivă). În realitate însă, trebuie să arătăm că deocamdată studiile pornite pe aceste direcții au ilustrat numai parțial aceste posibilități, așa cum se vede în prezentările respectivelor proiecte. Practica a arătat că necesitatea respectării unor condiții constructive de prefabricare, de rezistență antiseismică precum și unele elemente de confort, ca cerințe de decomandare sau de orientare, duc adesea la sporuri de suprafețe construite între 5—10%, limitînd în fapt destul de mult posibilitățile de varietate în cadrul vechilor plafoane de prețuri.

Ar fi probabil prematur să se tragă unele concluzii asupra acestor proiecte. Multe din soluțiile prezentate aici nu aduc elemente noi decît prin forma în care se grupează apartamentele și de aceea trecerea lor în practică, după necesitățile fiecărei investiții, nu pune probleme deosebite. În ce privește unele propuneri de rezolvări mai puțin uzuale, credem că realizarea unor clădiri sau — mai bine — ansambluri de mici dimensiuni, cu caracter experimental, ar permite să se elimine unele greșeli și să se formuleze o judecată bazată mai puțin pe impresii personale și mai mult pe eficiență practică. În acest moment al proiectării-tip, care ar putea fi caracterizat prin elaborarea bazelor pentru etapele următoare, apare mai mult ca oricînd necesitatea realizării de clădiri cu caracter experimental, atît în ceea ce privește introducerea unor soluții si materiale de construcții (oțeluri speciale, precomprimate, betoane ușoare, compartimentări din mobilier etc.), cît și în ceea ce privește rezolvarea funcțiunilor de locuire.

Asigurînd o bază din ce în ce mai largă de proiecte-directive, tip și refolosibile de secțiuni și clădiri, proiectarea tip tinde în prezent să se axeze pe o investigație mai adîncită și mai concretă a căilor de urmat în viitor, completîndu-se cu realizări experimentale care, ca în orice disciplină, sînt indispensabile pentru dezvoltarea continuă a teoriei.

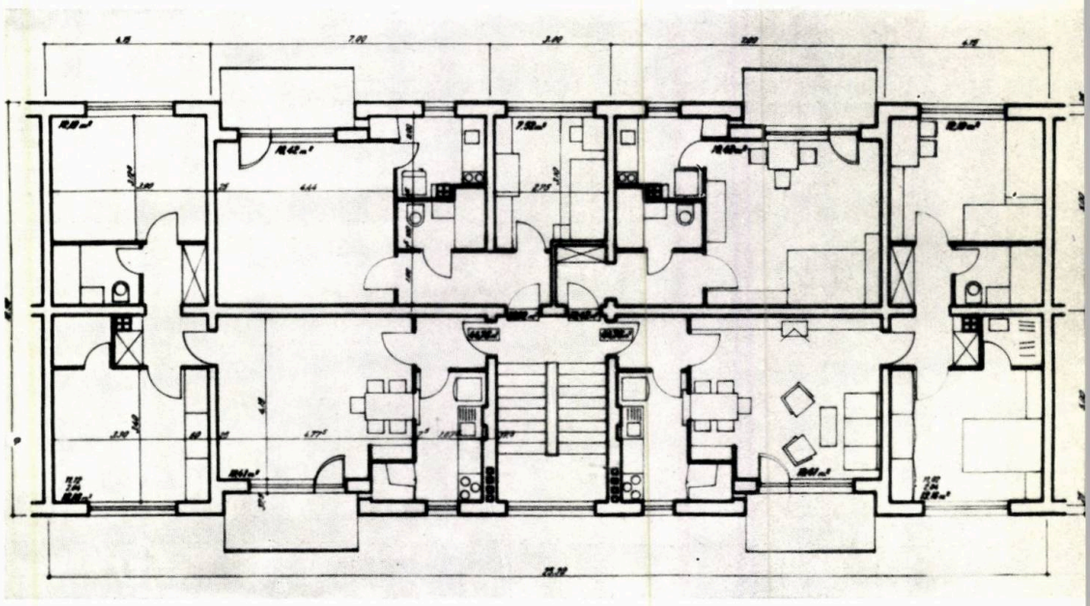

Noi secțiuni pentru locuințe cu p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri curente.
Secțiune C—CS (1, 1½, 3, 3). Tema A_1, proiect nr. 1248/I (autor: arh. M. Caffé)
Plan etaj curent

Secțiuni pentru locuințe și asamblări cu p + 3 — 4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri curente.
Secțiune E. Tema A_1, proiect nr. 1248/I (autor: arh. V. Petrovici)
Plan etaj curent

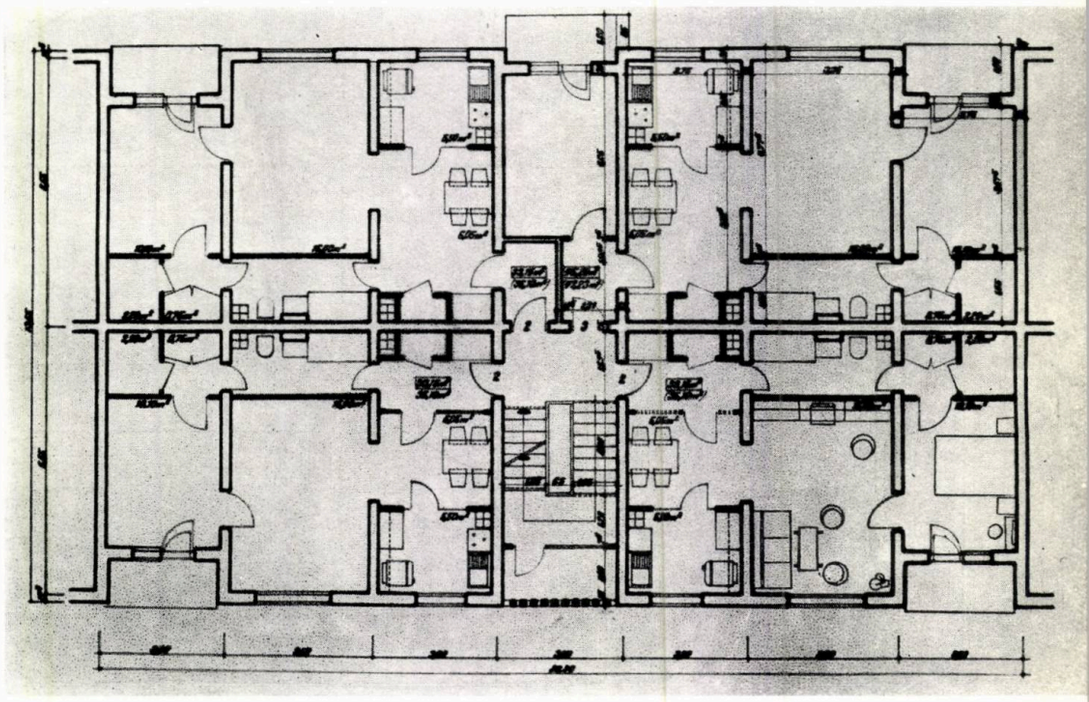

prof. arh. mircea alifanti, arh. matilda moravetz

studii pentru locuința de perspectivă

Fig. 1. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, seria Y
Scheme de apartamente pentru 3-4-5 și 6 persoane, în variante de rezolvare a unității: «cameră de zi — loc de masă»
(vezi detaliile elementelor în fig. 2)

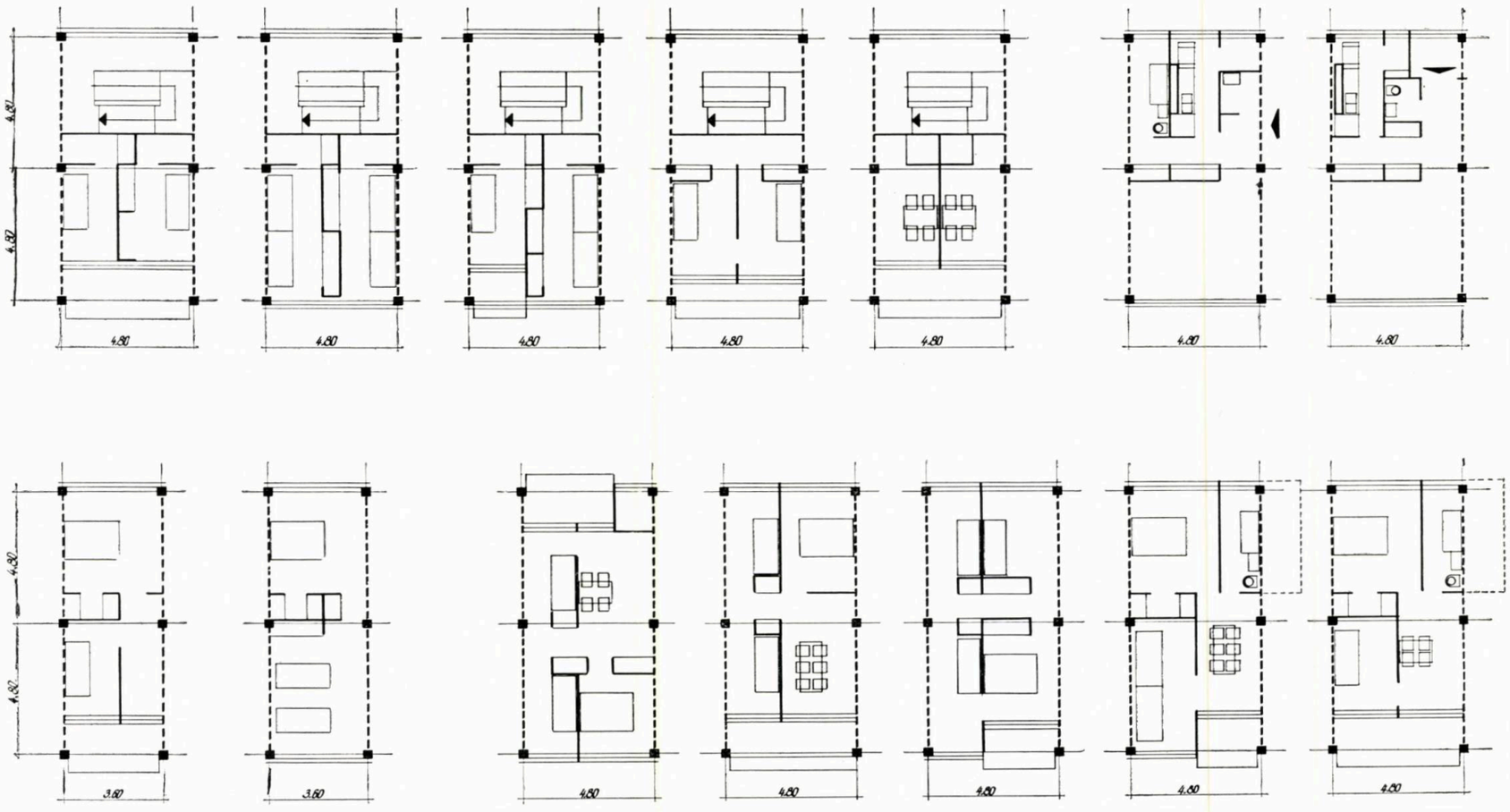

2

Fig. 2. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, seria Y. Elementele de plan — asamblabile — din care sînt alcătuite schemele de locuire din figura 1

Secțiunile folosite în prezent la realizarea ansamblurilor de locuințe fiind elaborate astfel încît să respecte un număr mare de condiții normate (cost, număr de niveluri, sistem constructiv, valabilitate la un grad ridicat de seismicitate etc.) precum și alte detalieri nenormate, dar devenite obligatorii în practica actuală a avizării și proiectării, oferă o posibilitate relativ restrînsă de varietate funcțională și implicit de aspect.

Posibilitatea de păstrare a valabilității în viitor a acestor secțiuni constă în descongestionarea camerei de zi (liberarea ei de locurile de dormit) și eventual în reducerea numărului de persoane din dormitoare; în această ipoteză, deși suprafața locuibilă pe persoană poate fi sporită, teoretic, foarte mult (de pildă de la 7,5 m^2 la 15 m^2 în cazul apartamentului convențional de 30 m^2), structura funcțională a apartamentului păstrează toate caracterisiticile de compartimentare a spațiului cunoscute în prezent.

Secțiunile pe care le prezentăm sînt studiate în vederea stabilirii unei teme pentru proiectarea de locuințe în viitor. Este evident ca noua temă, o dată elaborată, să reclame și o revedere a normativelor și prescripțiilor în vigoare.

Exprimînd într-un mod foarte general felul nostru de a studia, ele sînt elaborate după un plan de lucru care prevede — potrivit unui procedeu bine cunoscut în unele calcule inginerești — liberarea succesivă, sistematică, a schemei funcționale, de cîte una din condițiile obligatorii ale proiectării actuale de locuințe. Ca și în calculele inginerești, felul de lucru este laborios, dar studiul capătă o mai mare profunzime și seriozitate, iar soluțiile găsite, chiar dacă nu sînt perfect puse la punct, pot aduce sugestii pentru mereu alte și alte ipoteze.

Fig. 4. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, secțiunea A_3
Plan etaj curent

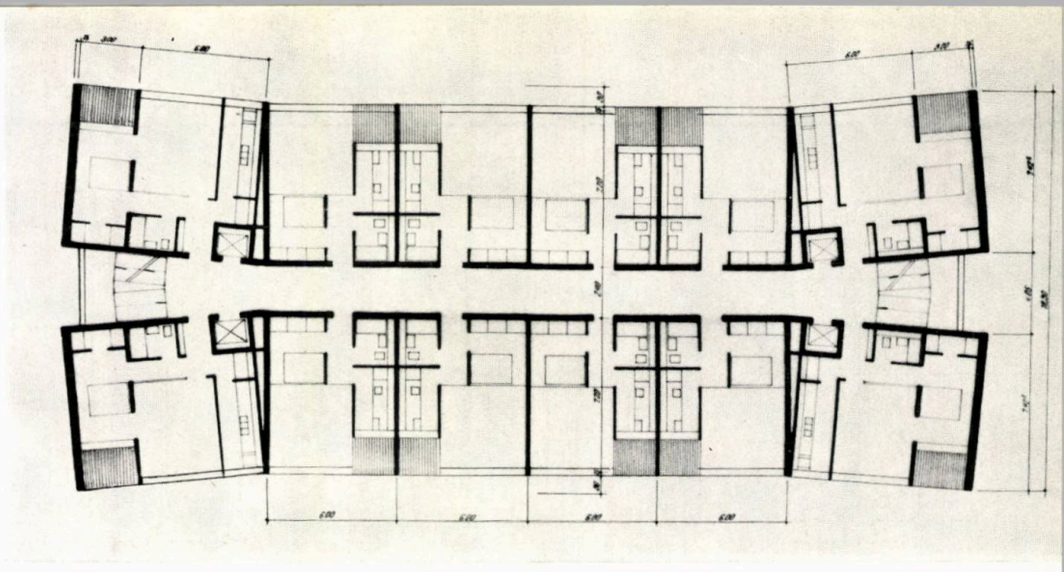

4

3

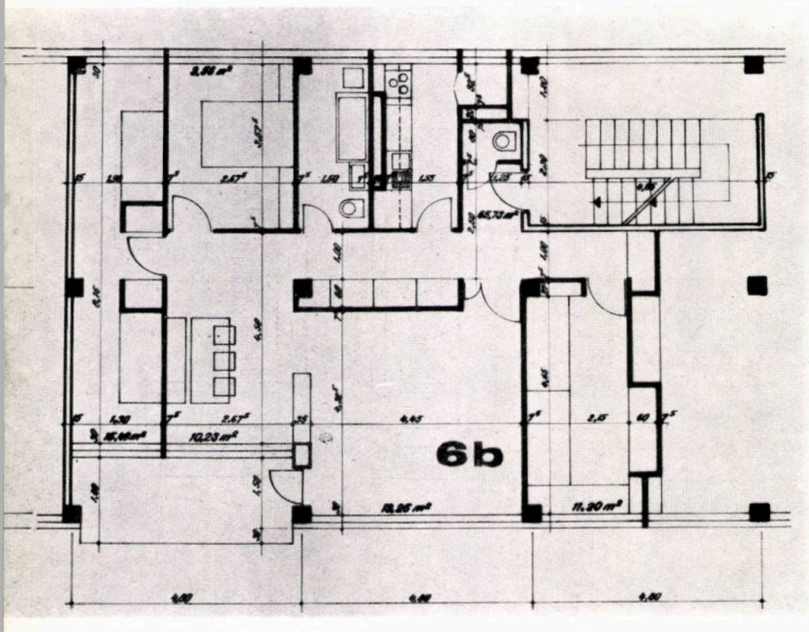

Fig. 3. Studii pentru locuința de perspectivă, etcpa I, seria Y. Apartament pentru 6 persoane (varicnta „b" din tabelul de asamblări arătat în figura 1)
Plan etaj curent

Spre exemplificare, studiile noastre presupun:

— varietatea suprafețelor încăperilor de locuit, într-o ipoteză;

— schimbarea sistemului constructiv, în altă ipoteză;

— schimbarea grupării la scară;

— schimbarea formei în plan a clădirii și varietatea numărului de etaje;

— acceptarea unui număr mic de niveluri pentru zonele cu seismicitate ridicată etc. etc., în alte ipoteze.

Printre tezele propuse și exemplificate în cadrul unor proiecte de studiu, pentru soluții de asamblări de locuințe de perspectivă, se enumeră:

— realizarea unor secțiuni cu multe niveluri, în ipoteze de viețuire destul de apropiate de cele de azi, cu gruparea mai multor apartamente mici de 1—2 persoane, în scopul obținerii unei game de secțiuni care să satisfacă varietatea numărului de etaje propus (secțiunea A_3), fig. 4;

— realizarea unor grupări, pe palier, de apartamente foarte diferite ca număr de persoane, lucru ce duce la posibilitatea unei serii destul de bogate și variate de apartamente de 1—6 persoane (seria X), fig. 5—7;

— izolarea, în general, a dormitoarelor și a camerelor de locuit de scară și circulațiile comune zgomotoase, prin încăperi anexe, formate de băi, bucătării, panderii, vestibule (toate secțiunile);

— încercarea diferitelor posibilități de grupare a punctelor de apă — central sau cu posibilități de cuplare cu apartamentele învecinate — obținîndu-se

5

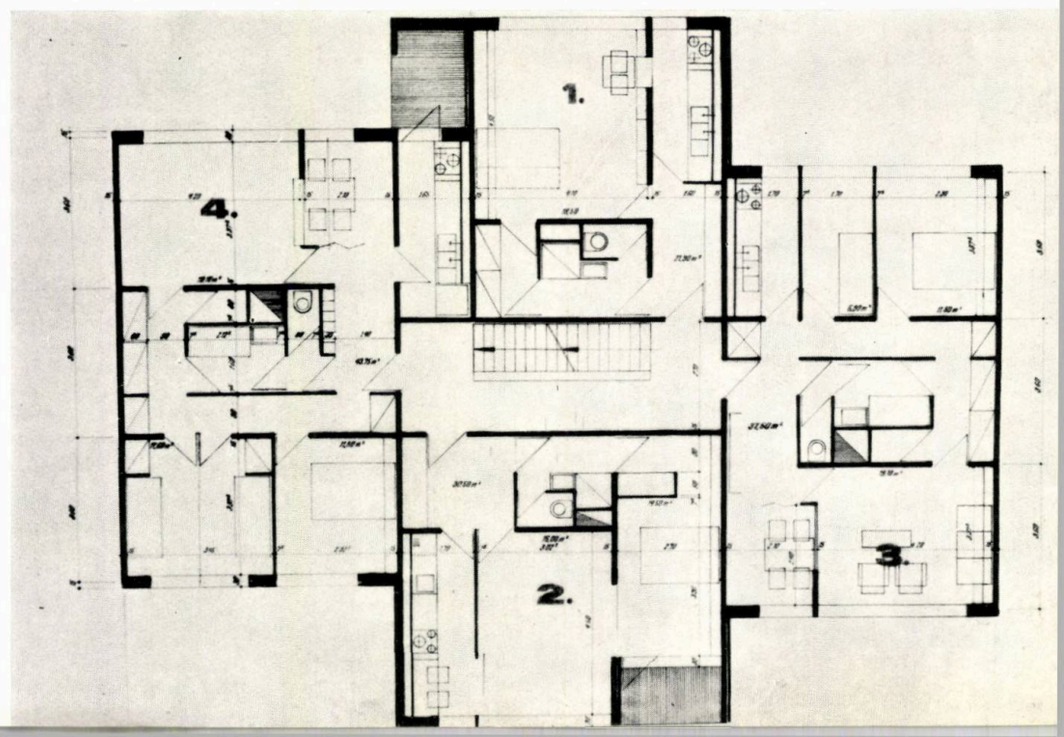

Fig. 5. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, seria X, secțiunea 1
Plan etaj curent

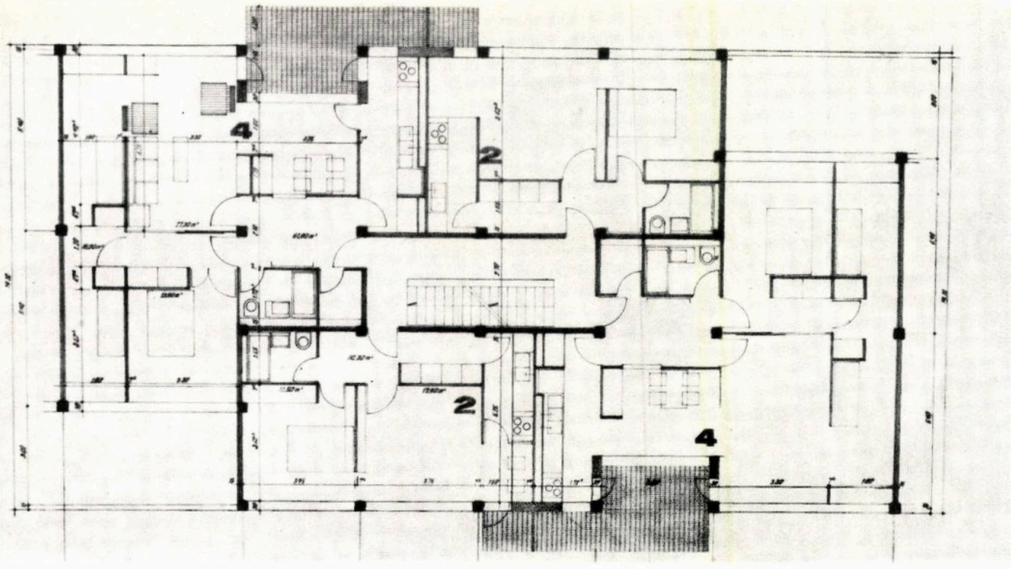

6

Fig. 6. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, secțiunea F
Plan etaj curent

astfel o anumită ordonare a apartamentului pentru fiecare din ipoteze (seria X, Y etc);

— asigurarea ventilației transversale la toate apartamentele pentru mai mult de 2 persoane (seria X, Y);

— încercarea unei game foarte diferite de amplasări a locului de masă (formînd chiar obiectul unei serii de secțiuni) și a unei încadrări cît mai organice a acestui loc, fiind folosit cu funcțiuni multiple: de degajare, de repartizare de circulații, de extindere de spațiu la nevoie (seria Y), fig. 1, 2, 3, 8;

— încercarea cîtorva posibilități de separare a încăperilor de dormit cu 2 paturi, în două camere de cîte un pat — pentru realizarea independenței fiecărui loc de dormit — pînă la ideea unei camere standardizate de 1 pat, fig. 2.

Păstrîndu-se independența relativă a încăperilor de dormit, în toate partiurile propuse s-a urmărit o nouă concepție spațială ce credem că va fi cerută de evoluția firească a felului de viețuire a familiei în viitor, cît și de circulația normală a individului în cadrul familiei.

Aceasta se traduce prin încercarea de a ieși din forma, obișnuită actualmente, a apartamentului cu camerele claustrate și de a găsi niște formule prin care nu numai spațiul fizic să se poată mări la nevoie prin comunicații între încăperi, dar să se și realizeze, pe cît posibil, ideea continuității spațiului (a spațiului care curge) — idee care a pătruns mai greu sau aproape de loc în practica proiectării de locuințe.

8

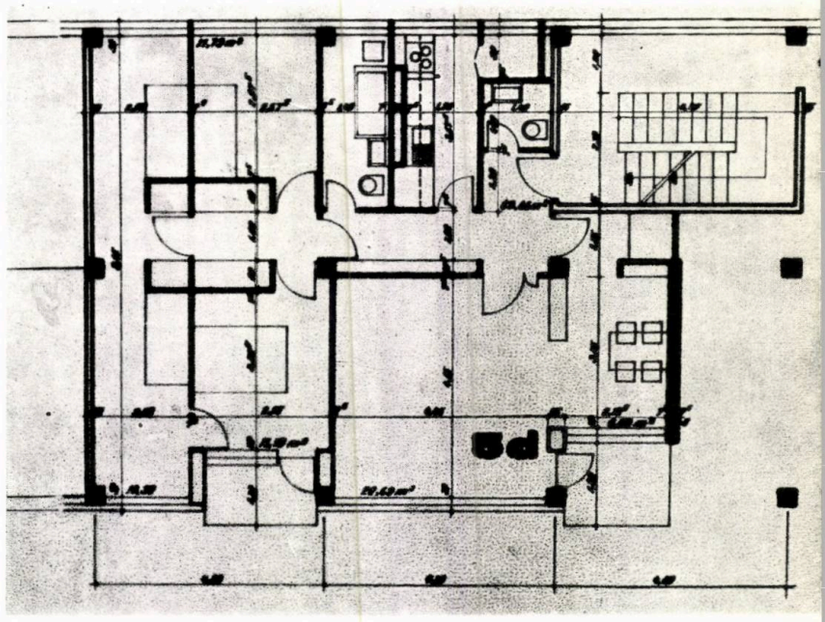

Fig. 8. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, seria Y. Apartament pentru 5 persoane (varianta „d" din tabelul de asamblări arătat în figura 1)
Plan etaj curent

7

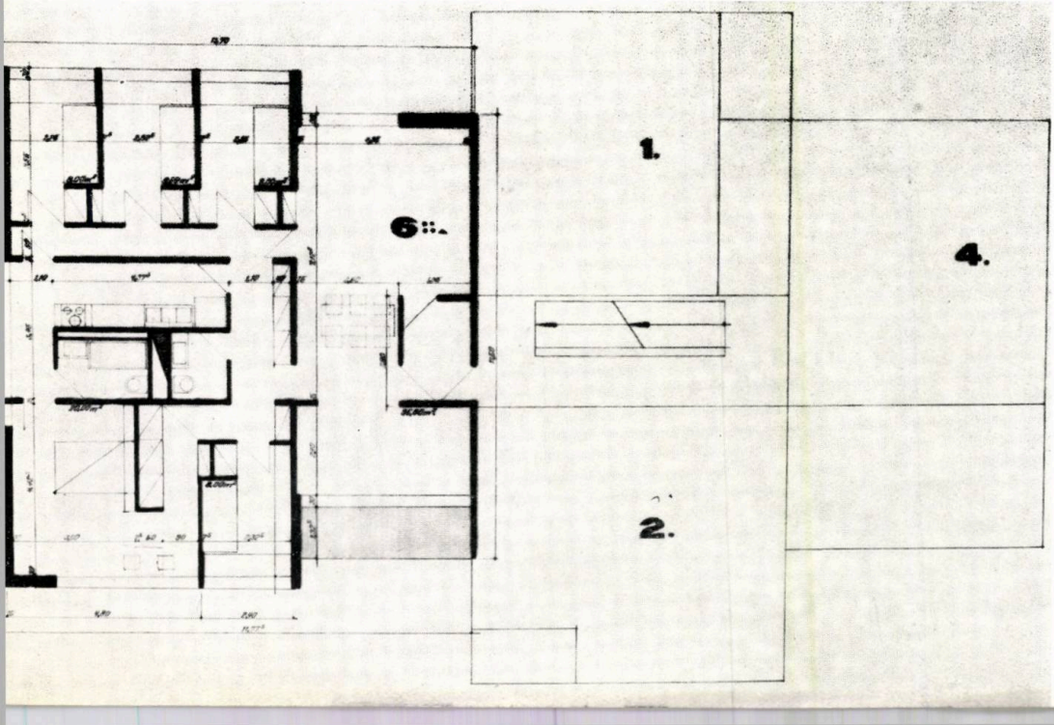

Fig. 7. Studii pentru locuința de perspectivă, etapa I, seria X, secțiunea 13
Plan etaj curent

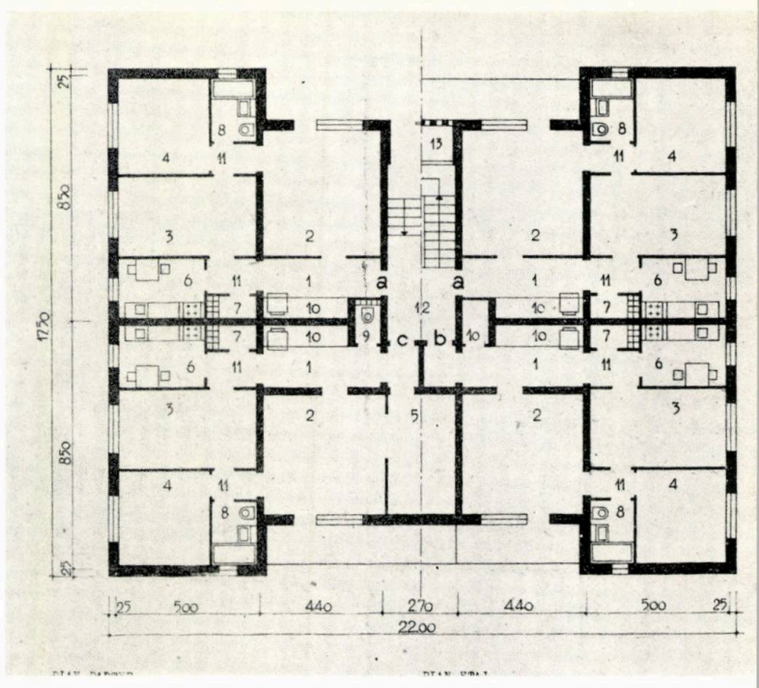

arh. alexandra florian

noi tipuri de secţiuni pentru locuinţe cu p+4 niveluri

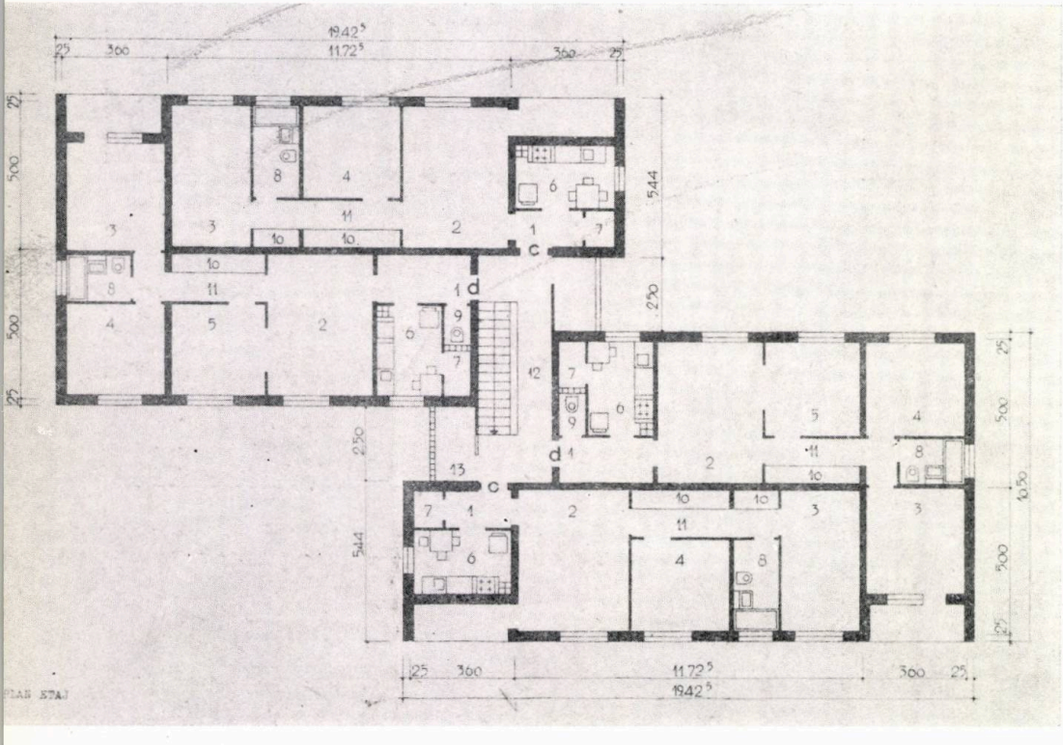

În completarea seriilor de secţiuni existente pentru clădiri de locuit p + 3—4 niveluri (cu sistem constructiv din zidărie portantă şi planşee din fîşii cu goluri prefabricate, pe deschideri curente), s-au proiectat serii de secţiuni care au în componenţă apartamente de o cameră sau apartamente de 2 camere cu dublă orientare; secţiuni care, prin diverse asamblări între ele sau cu tronsoane din seriile omologate, permit obţinerea unor clădiri cu contur variat şi blocuri-punct. Secţiunile respectă prevederile HCM nr. 146/1960, în ceea ce priveşte suprafaţa locuibilă, componenţa apartamentelor, dotarea acestora, gradul de confort şi încadrarea în preţurile plafon.

În apartamentele cu 2 şi 3 camere, spaţiul a fost astfel distribuit încît să se asigure în majoritatea cazurilor decomandarea totală a încăperilor, ventilarea transversală a apartamentului, izolarea spaţiului rezervat pentru odihnă de spaţiul în care se desfăşoară activităţile din timpul zilei şi o circulaţie clară care să permită accesul direct la baie din toate camere!e. Băile sînt direct luminate şi ventilate. Bucătăriile, spaţiile de depozitare, anexele şi spaţiile comune sînt dimensionate şi dotate în vederea asigurării unei bune funcţionări.

Două serii de secţiuni cu sistem constructiv din zidărie portantă longitudinală, cu planşee prefabricate pe deschideri de 4,40 m şi 5,00 m, pot fi asamblate şi cu

1 3 | 4
2 | 5

1,2 — *Bloc-punct cu sistem constructiv cu zidărie portantă longitudinală și planșee prefabricate din fîșii prefabricate cu goluri, pe deschideri de 4,40 și 5,00 m. Cuprinde 20 apartamente din care 10 cu 3 camere și 10 cu 4 camere*

3,4 — *Bloc-punct cu sistem constructiv cu zidărie portantă longitudinală și planșee prefabricate din fîșii cu goluri pentru 4,40 m și 5,00 m deschidere. Cuprinde 15 apartamente cu 3 camere și 5 apartamente cu 4 camere*

5 — *Detaliu de tronson tip a, seria II, folosit în asamblările din fig. 8 (de la pag. 13)*

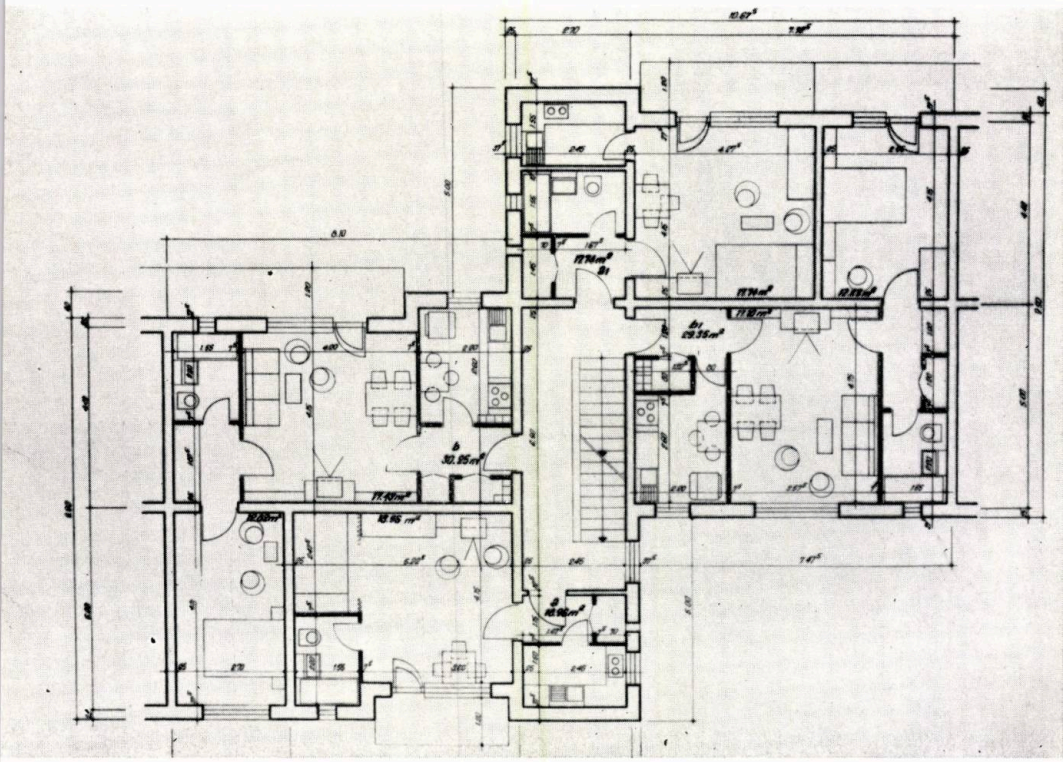

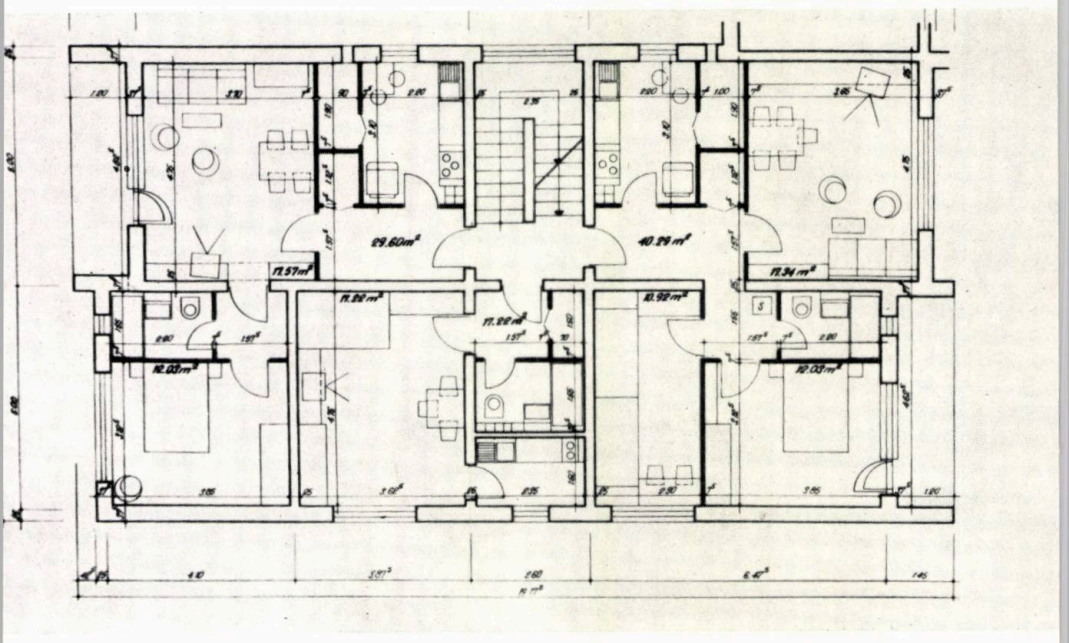

6 | 7

8 | 9

9 — *Detaliu de tronson tip a, seria I, folosit în asamblările de la fig. 8*

7 — *Asamblări de tronsoane noi — proiectul nr. 1248/a — elaborate în scopul lărgirii sortimentului existent, în ceea ce privește numărul de camere, și a posibilităților de grupare, în vederea obținerii unor clădiri cu contur variat*

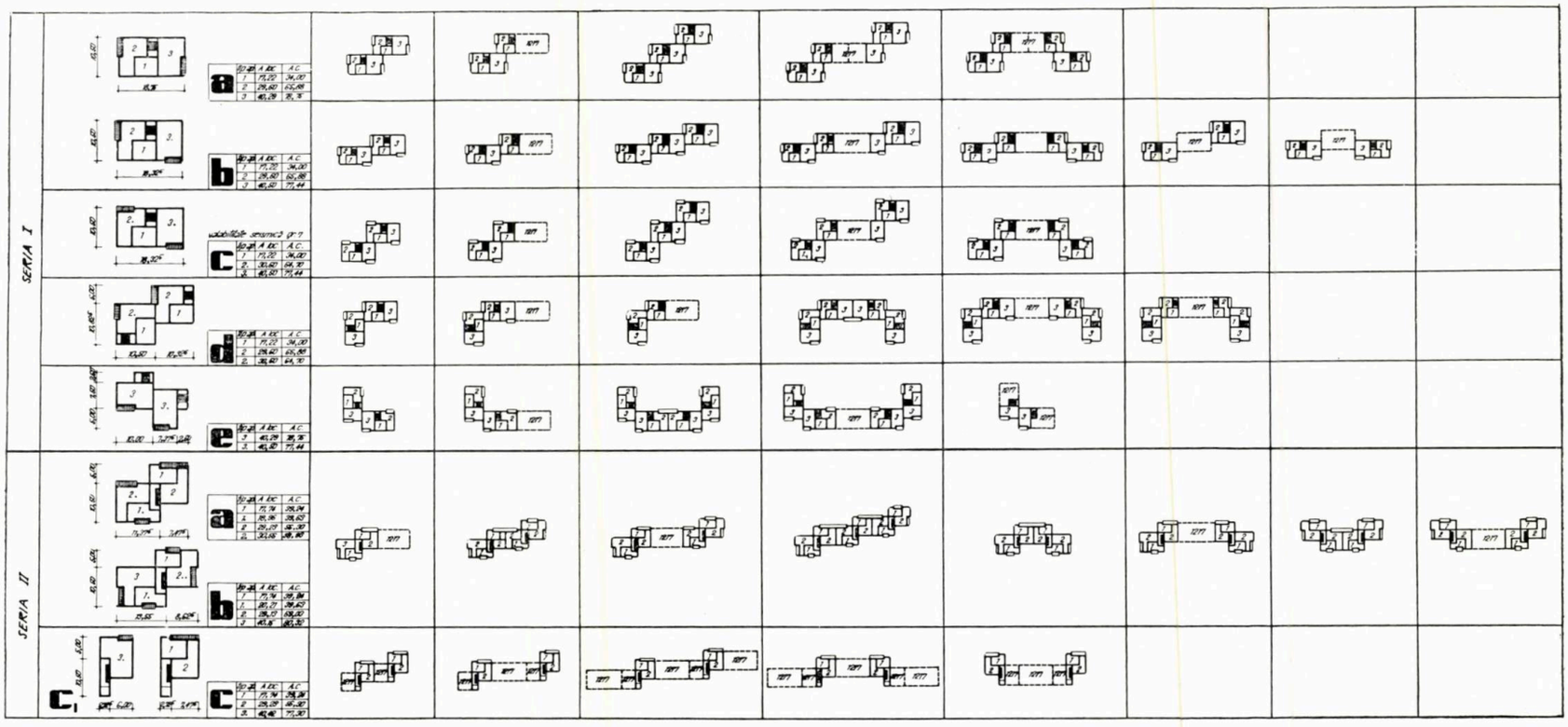

8,9 — *Bloc-punct cu sistem constructiv cu zidărie portantă transversală și planșee prefabricate din fîșii cu goluri pentru deschideri de 2,60 m și 4,00 m. Cuprinde 20 apartamente din care 17 cu 3 camere și 3 cu 4 camere*

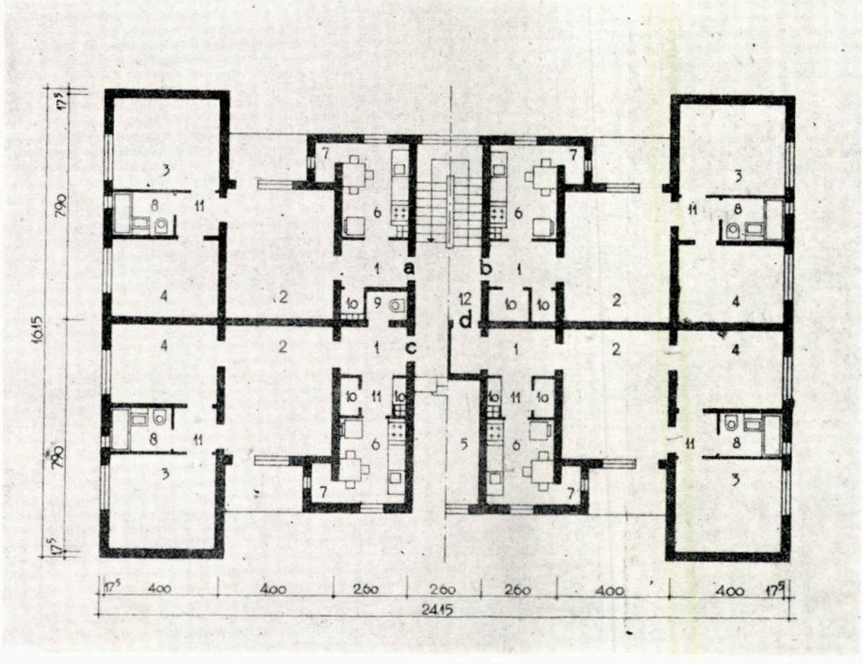

secțiunile omologate din seria C 212/3. Apartamentele din seria de secțiuni cu sistem constructiv din zidărie portantă transversală, cu planșee prefabricate pe deschideri de 3,00 și 3,60 m, aduc nou un lucru, față de cele existente din aceeași categorie: încăperea de baie direct luminată și ventilată, amplasată împreună cu bucătăria, care are front de lucru pe o singură latură, într-o travee de 3,60 m. Aceasta permite și cuplarea instalațiilor de apă și canal. Seria cuprinde secțiuni care grupează două, trei sau patru apartamente pe nivel, cu 1, 2, 3 și 4 camere.

Secțiunile din această serie permit asamblări diferite, din care rezultă clădiri de locuit cu contururi variate și cu numeroase posibilități de amplasare izolată sau în ansambluri de locuințe, în vederea obținerii unui aspect armonios și variat.

Blocurile-punct grupează 4—6 apartamente la scară cu 1 pînă la 4 camere, avînd preponderență apartamentele de 2 camere.

Ținînd seama de înălțimea cerută prin temă, de p + 3—4 niveluri, s-a căutat — pentru obținerea unei plastici mai accentuate și mai variate — compunerea unor blocuri cu contur cît mai variat în plan, prin gruparea diferită a apartamentelor și folosirea logiilor.

Sporirea numărului de secțiuni și asamblări posibile, introducerea apartamentelor de o cameră în componența tronsonului și creșterea posibilităților de realizare a unor clădiri cu aspecte mai variate reprezintă un pas în plus pe linia măririi gamei de tipuri de locuințe, dînd în acelasi timp posibilitatea alcătuirii unor ansambluri de locuit cu aspect variat.

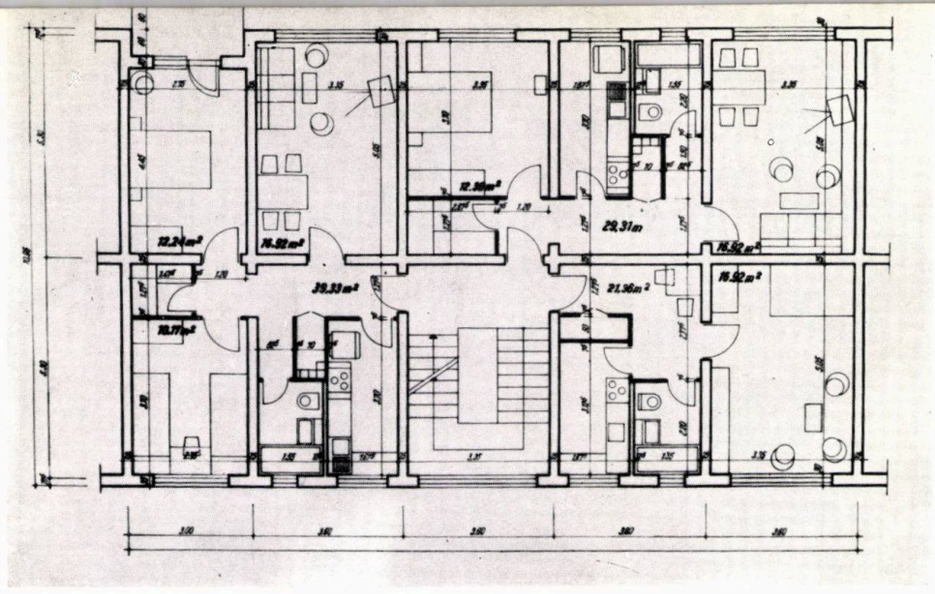

I	3 4
	5 6
2	7 8

1 — *Tronson tip b, cu 3 apartamente la scară, folosit în alcătuirea asamblărilor din fig. 2*

2 — *Studii pentru noi secțiuni de locuințe pe sistem constructiv cu zidărie portantă transversală, cu apartamente a căror încăpere de baie este luminată și ventilată direct — Posibilități de asamblare*

3—8 *Blocuri-punct cu sistem constructiv cu zidărie portantă și planșee din fîșii prefabricate, pe deschideri de 2,60 m și 3,60 m:*

3,4 — *Bloc-punct rezultat din asamblarea diferită a apartamentului de 2 camere (fig. 5), totalizînd 20 de apartamente*

5,6 — *Bloc-punct alcătuit din gruparea a 6 apartamente cu 2 camere, de tipul celor folosite la blocul din fig. 3, 4, în jurul unei scări într-o rampă. Cuprinde 28 de astfel de apartamente și 2 apartamente de 1 cameră, situate la parter, în imediata apropiere a intrării*

7,8 — *Bloc-punct alcătuit din 15 apartamente de 2 camere și 5 apartamente de 3 camere*

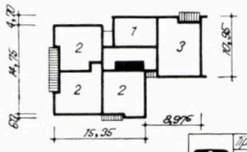

a	1	20,25	65,25
	2	29,14	49,97
	3	39,32	80,97

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	20	4	12	4	–	588,00	1318,80
P+4	25	5	15	5	–	735,00	1648,00

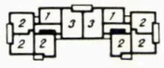

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	40	8	24	8	–	1149,36	2636,80
P+4	50	10	30	10	–	1436,70	3296,00

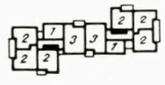

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	40	8	24	8	–	1149,36	2636,80
P+4	50	10	30	10	–	1436,70	3296,00

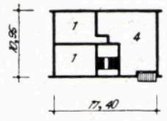

b	1	21,36	48,62
	3	38,33	87,47
	4	51,72	101,18

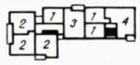

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	32	12	12	6	2	941,00	2080,12
P+4	40	15	16	7	3	1182,46	2615

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	52	16	24	10	2	1529,00	3386,52
P+4	65	20	30	12	3	1917,46	4246,15

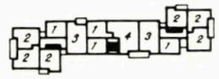

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	52	16	24	10	2	1529,00	3386,52
P+4	65	20	30	12	3	1917,46	4246,15

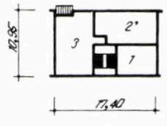

c	1	22,89	48,62
	2'	29,31	65,23
	3	38,33	81,47

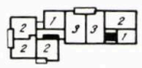

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	32	10	14	8	–	941,00	2080,12
P+4	40	12	20	8	–	1179,81	2600,15

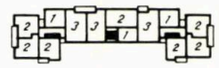

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	52	14	26	12	–	1529,00	3386,52
P+4	65	17	35	13	–	1914,81	4246,15

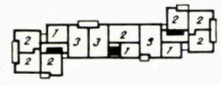

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	52	14	26	12	–	1529,00	3386,52
P+4	65	17	35	13	–	1914,81	4246,15

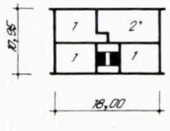

d	1	22,89	46,92
	2'	29,31	65,47

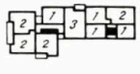

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	36	18	14	4	–	967,08	2106,80
P+4	45	22	18	5	–	1211,98	2633,20

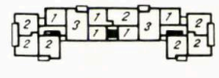

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	55	22	26	8	–	1535,28	3425,20
P+4	70	27	33	10	–	1946,98	4281,20

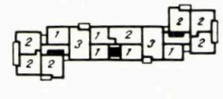

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	55	22	26	8	–	1535,28	3425,20
P+4	70	27	33	10	–	1946,98	4281,20

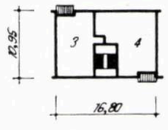

e	3	39,33	86,08
	4	54,72	105,77

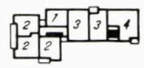

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	28	4	12	10	2	927,98	2000,00
P+4	36	5	15	12	5	1165,43	2584,40

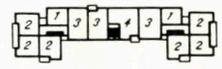

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	48	8	24	14	2	1515,98	3370,40
P+4	60	10	30	17	5	1900,40	4212,40

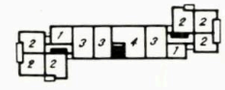

nr. niv.	nr. ap.	1 cam.	2 cam.	3 cam.	4 cam.	A. loc.	A.C.
P+3	48	8	24	14	2	1515,98	3370,40
P+4	60	10	30	17	5	1900,40	4212,40

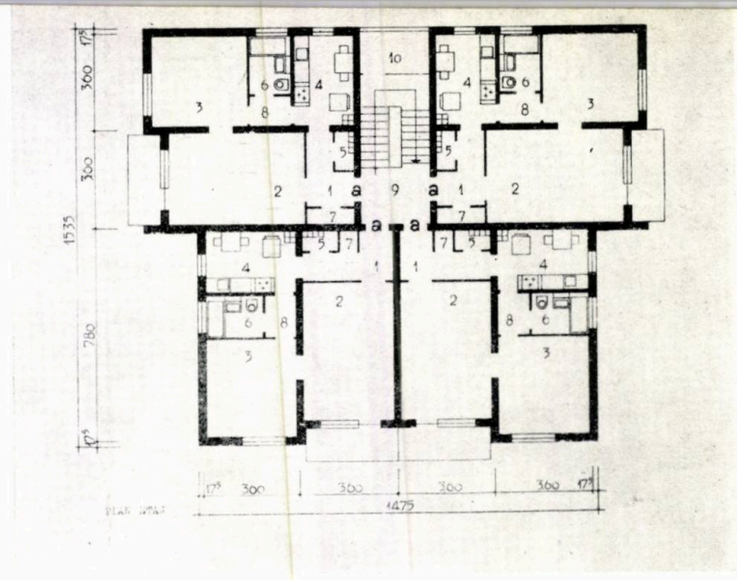
PLAN STAT

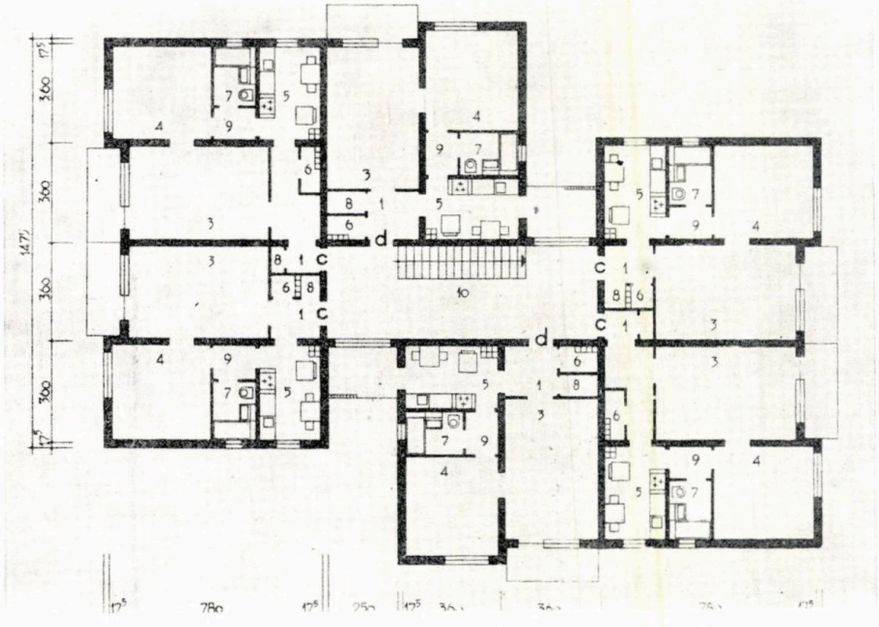

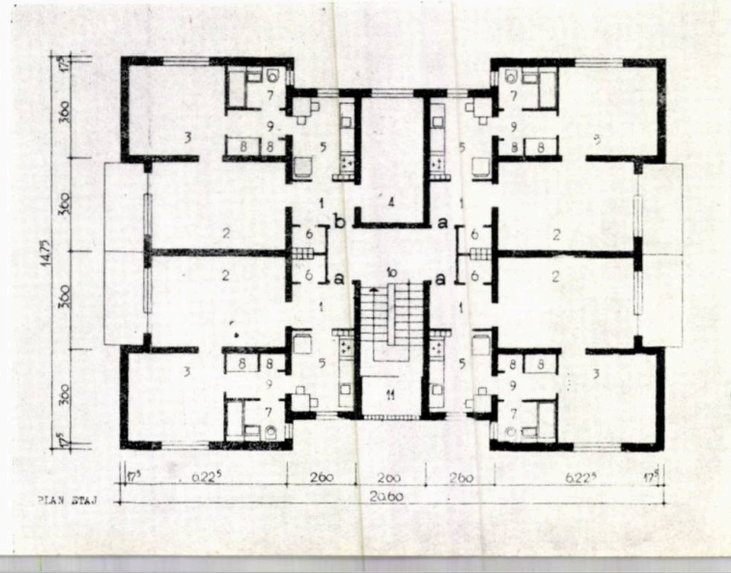
PLAN STAT

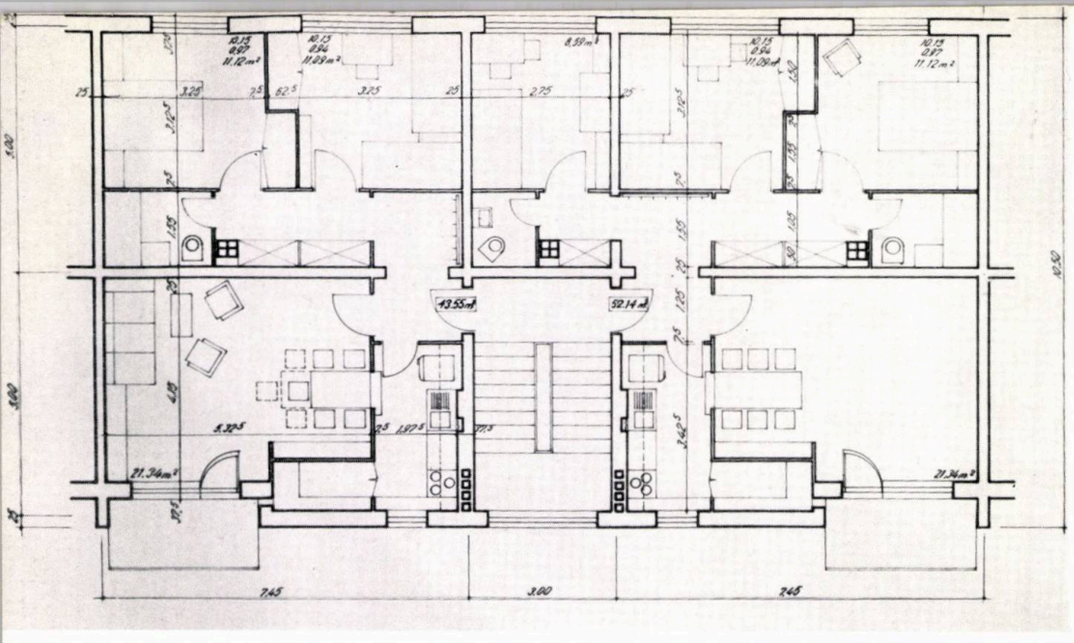

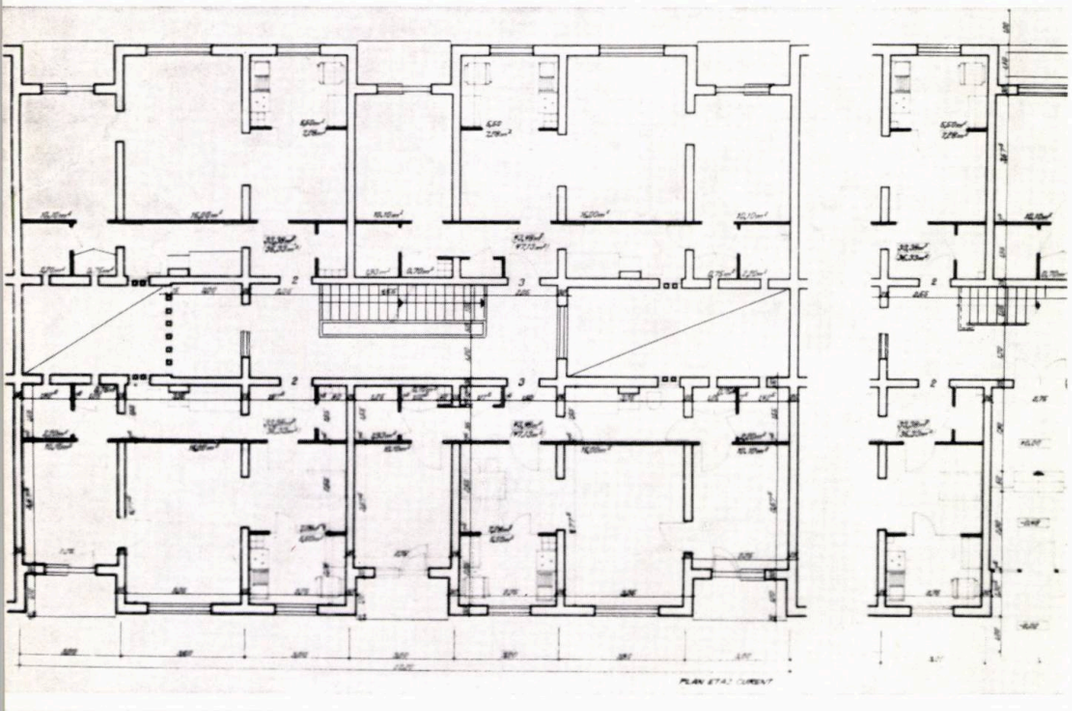

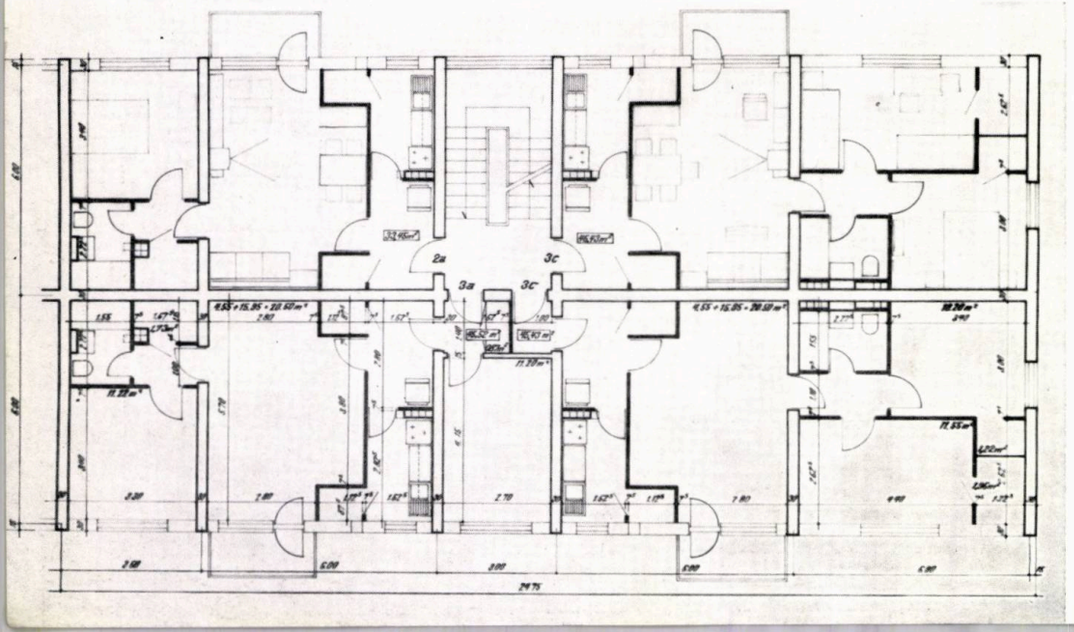

arh. viorica petrovici

studii de pentru clădiri cu p+3-4 nive

Pentru verificarea temei A_1*) s-au studiat serii de noi secțiuni pentru clădirile cu p + 3—4 niveluri pe o structură de zidărie portantă și planșee prefabricate. În paralel s-au luat în considerare, atît deschiderile curente pînă la 5,00 m, cît și deschiderile mărite pînă la 6,20 m.

Pentru dechiderile curente s-au studiat serii de secțiuni cuprinzînd apartamente de 1—4 camere, grupate cîte 2—6 apartamente la scară, în ansambluri liniare (cu zid median sau ziduri transversale), cu curți interioare sau puncte (fig. 1 și 2).

Mărirea suprafeței locuibile numai printr-o redistribuire a spațiului util, echivalent celui rezultat din prevederile HCM 146/1960, a atras, în majoritatea cazurilor, mărirea și a suprafeței construite, din cauza rigidității pronunțate a schemei cu ziduri transversale portante la distanțe relativ mici între ele. În același timp, compartimentarea de detaliu prin pereți despărțitori, anumite gabarite condiționate și de configurația generală a apartamentelor (decomandare prin baie, nișa de luat masa, camere independente etc.) au fost greu de acordat cu tema A_1. Astfel, pe parcursul studiului, nișa de luat masa a rezultat ca o încăpere independentă, iar suprafața camerei principale (exclusiv nișa) a atins 16 m² (fig. 2).

Seria de secțiuni liniare cu zidărie portantă longitudinală, cu travei de 5,00 m (fig. 1), prezintă o caracteristică care o înscrie în cadrul secțiunilor din proiectarea curentă și anume: redistribuirea spațiului util prevăzut de tema A_1 s-a făcut exclusiv prin creșterea suprafeței camerei principale spre 19,00—20,00 m², concomitent cu reducerea suprafeței bucătăriei și a dormitoarelor. În acest fel, aria construită se menține asemănătoare cu cea a secțiunilor obișnuite.

*) **Vezi articolul:** *"Studii pentru precizarea unei noi teme a locuințelor urbane"*, **din prezentul număr al revistei**

secțiuni de locuit luri, pe tema A_1

Pentru deschiderile mari s-au studiat serii de secțiuni cu apartamente de 1—4 camere, în asamblări liniare, puncte sau cu curți interioare.

Seria de secțiuni liniare, cu scări luminate direct, (fig. 3) și seria de curți interioare (fig. 4) au apartamente similare ca scheme.

Seria de secțiuni liniare și puncte grupează apartamentele în jurul unei scări centrale luminate pe la partea superioară; la capetele acestei scări sînt dispuse vestibulele apartamentelor. În acest fel, traveea de 6,00 m a camerei de zi permite o logie și separarea unei nișe mai accentuate, pentru luat masa (fig. 5). Configurația generală a apartamentelor conduce la o suprafață locuibilă și respectiv construită mai mare ca în celelalte serii, ceea ce se reflectă și printr-un spor de cost sensibil.

Este de remarcat că deschiderile mari permit o anumită elasticitate în compartimentarea interioară a apartamentelor, care favorizează evident repartizări de suprafețe locuibile în sensul temei A_1. Totuși, echilibrarea suprafețelor din tema A_1 necesită adoptarea în paralel și în proporție de 20 — 40% a unor travei de deschideri mici, pe lîngă cele mari, soluție care prezintă unele dificultăți constructive la elementele prefabricate, cu grosimi diferite pentru planșee, corespunzătoare acestor deschideri.

Dispunerea cu rezemare longitudinală a prefabricatelor cu deschidere mare (soluție care ar unifica deschiderile) nu este de luat în considerare la zidăria portantă, deoarece sarcinile gravitaționale impun o dimensionare sau o alcătuire mixtă nerațională a acesteia, deci practic incompatibilă cu realizarea unor goluri acceptabile în fațade.

Primele concluzii, care s-au conturat din aceste studii, fac necesară o interpretare mai elastică a temei A_1, eventual o reconsiderare a limitelor actuale pentru ariile locuibile, utile și construite, și o continuare a cercetărilor în domeniul soluțiilor constructive, în special pentru clădirile cu puține niveluri.

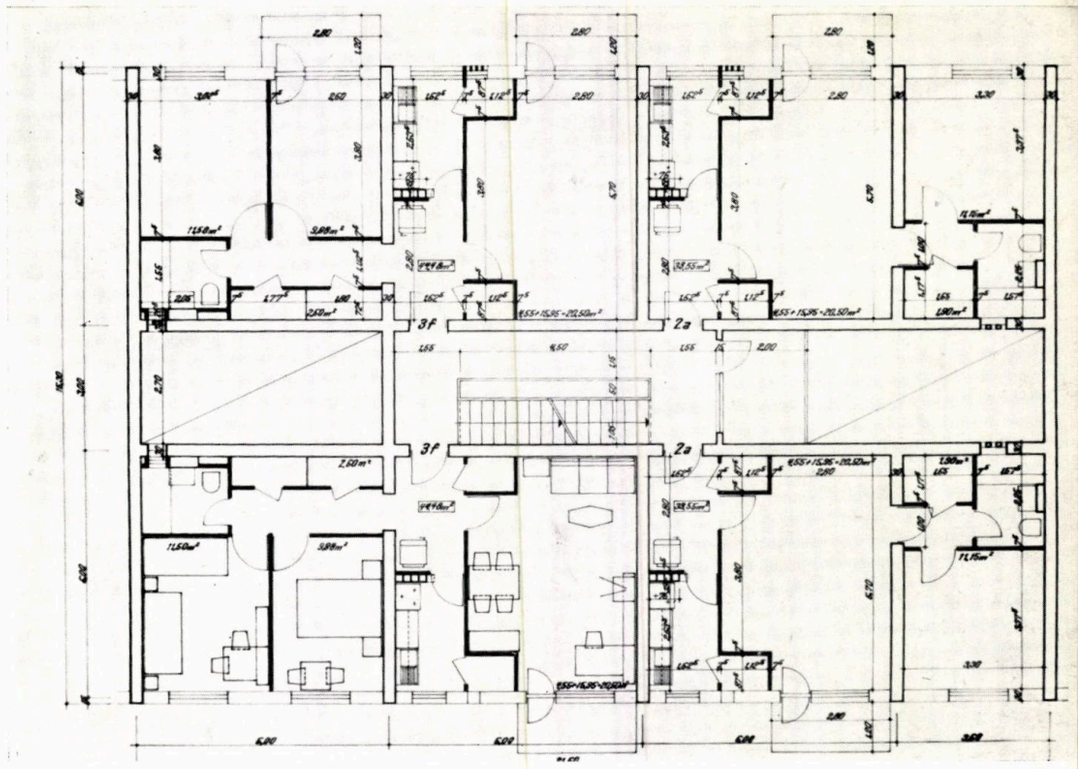

1 — *Secțiuni de locuințe cu p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă longitudinală. Tema A_1, proiect nr. 1248/1a*

2 — *Secțiuni de locuințe cu p + 3 — 4 niveluri, cu zidărie transversală și deschideri curente, curți interioare — Tema A_1, proiect nr. 1248/1a*

3 — *Secțiuni de locuințe cu p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri mari. Tema A_1, proiect nr. 1248/5a.*

4 — *Secțiuni de locuințe cu p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri mari, curți interioare. Tema A_1, proiect nr. 1248/5a*

5 — *Secțiuni de locuințe cu p + 3—4 niveluri, cu zidărie portantă și deschideri mari. Tema A_1, proiect nr. 1248/5a*

I	4
2	
3	5

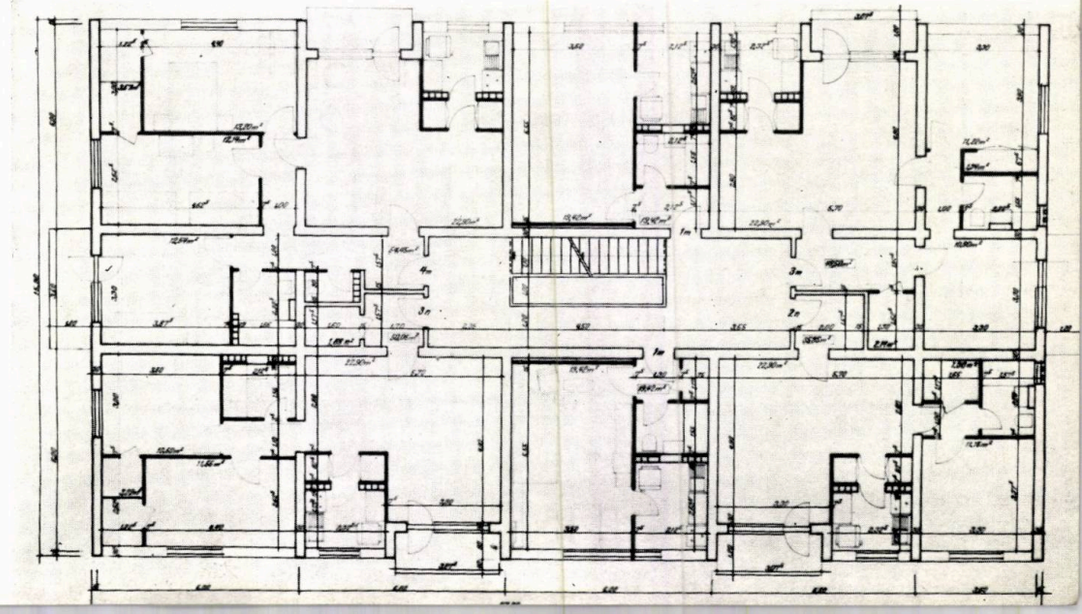

arh. louis schmidl

clădiri punct cu p+9-10 niveluri (noi proiecte directive)

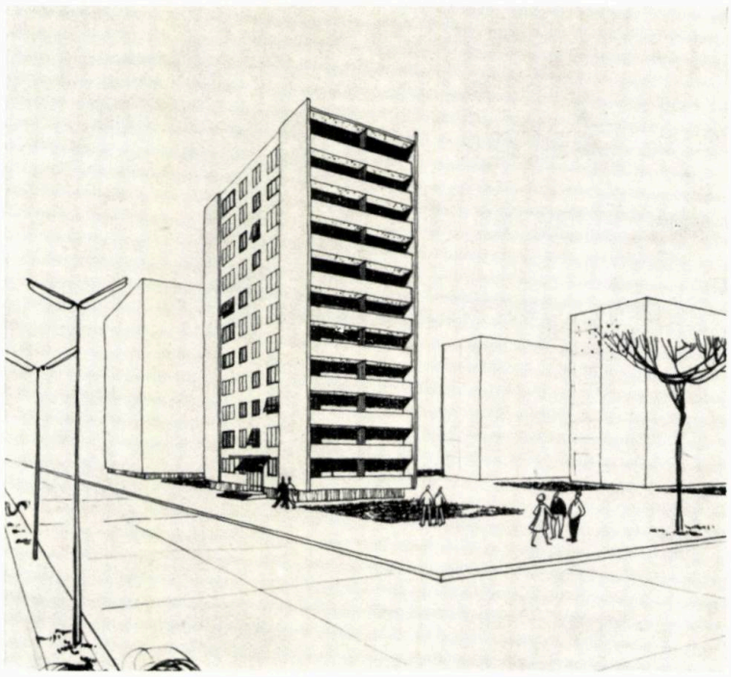

La sortimentul de secțiuni pentru clădiri de locuit cu 10—11 niveluri, pentru care există un număr variat de secțiuni valabile pentru blocuri de locuințe formate din tronsoane, s-a făcut simțită lipsa unor secțiuni directive pentru blocuri-punct. *)

Pentru completarea acestor secțiuni cu blocuri-punct, s-a proiectat o serie de trei blocuri de locuințe, denumite blocul 2, blocul 4 și blocul 5, toate avînd o înălțime de 9—10 etaje.

Obiectivul principal urmărit la proiectarea acestor clădiri a fost realizarea unor siluete înalte care să poată fi amplasate izolat sau în cadrul unor ansambluri de locuințe ; totodată s-a căutat să se asigure un confort mărit prin modul de concepție a apartamentelor.

Cele trei blocuri s-au proiectat în sistem constructiv celular cu diafragme, cadre și planșee din beton armat monolit turnat în cofraje de inventar. Structura a fost calculată pentru gradul 7 și 8 de seismicitate.

Blocurile 2 și 4 grupează cîte 4 apartamente de 2 camere la nivel ; blocul 5 are 4 apartamente de 2 camere și 2 garsoniere la fiecare nivel.

*) Vezi *tema A* din articolul « *Studii pentru precizarea unei noi teme a locuințelor urbane* » din prezentul număr al revistei.

În ceea ce privește componența apartamentelor, dotarea acestora, suprafața locuibilă, gradul de confort și încadrarea în prețurile plafon, s-au respectat prevederile HCM nr. 146/1960.

La apartamentele de 2 camere ale blocurilor 4 și 5, spațiul a fost astfel distribuit încît să se asigure decomandarea totală a încăperilor, izolarea spațiului rezervat pentru odihnă de spațiul în care se desfășoară activitatea în timpul zilei și o circulație clară care să permită accesul direct la baie din toate încăperile.

Apartamentele blocului 2, elaborat pe baza secțiunii AS, proiect I.P.C.T. nr. 303, au camerele decomandate la baie.

Toate apartamentele de două camere au dublă orientare.

La toate apartamentele de 2 camere, băile sînt luminate și ventilate direct, iar la garsoniere sînt ventilate prin canale.

Bucătăriile, spațiile de circulație, spațiile de depozitare, anexele și spațiile comune sînt dimensionate și dotate în vederea unei bune funcționări.

Secțiunile au fost gîndite în vederea obținerii unor blocuri cu contururi variate, care prin jocurile planurilor verticale și alternanțele de plinuri și goluri să dea un caracter propriu acestor construcții, amplasate izolat sau ca accente în ansamblurile de locuit.

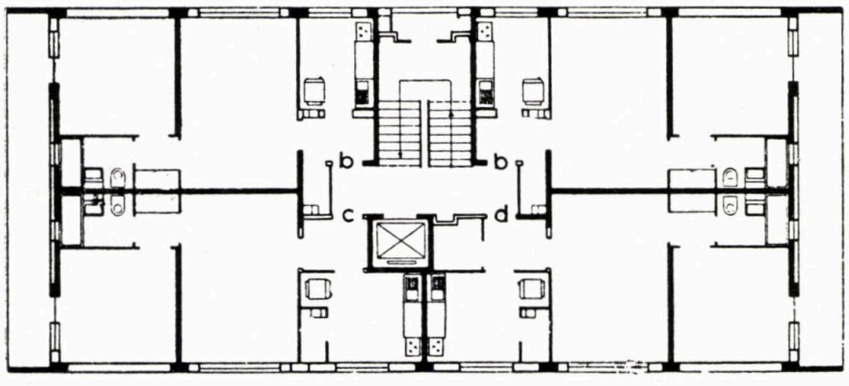

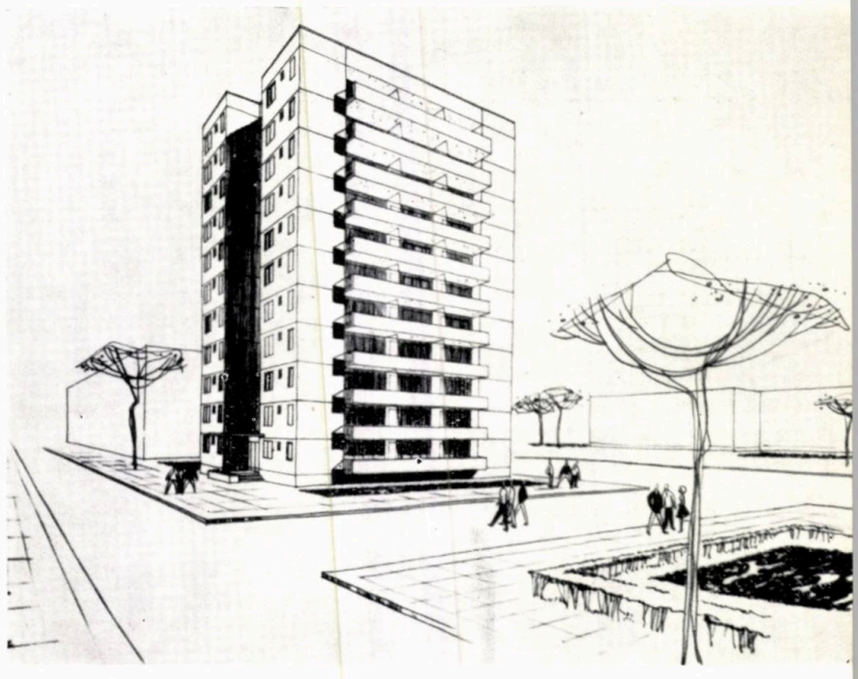

1 — *Clădiri de locuit cu p + 9—10 niveluri, cu apartamente de 1, 2 camere, proiect nr. 1219/a.*
Blocul 2 — Perspectivă
2 — *Blocul 2 — Plan etaj curent*
3 — *Blocul 4 — Perspectivă*
4 — *Blocul 4 — Plan etaj curent*
5 — *Blocul 5 — Perspectivă*
6 — *Blocul 5 — Plan etaj curent*

1	3	5
2	4	6

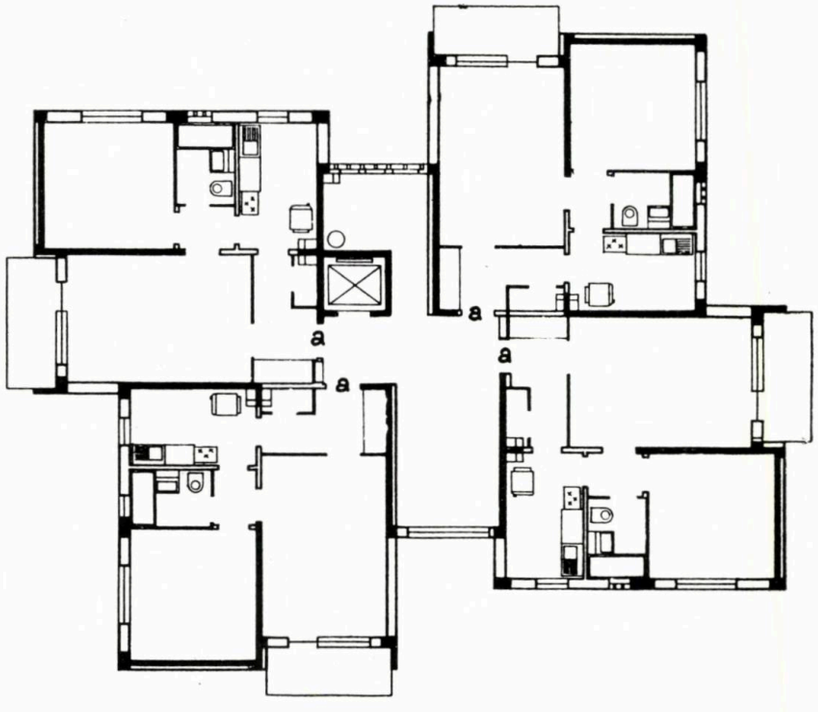

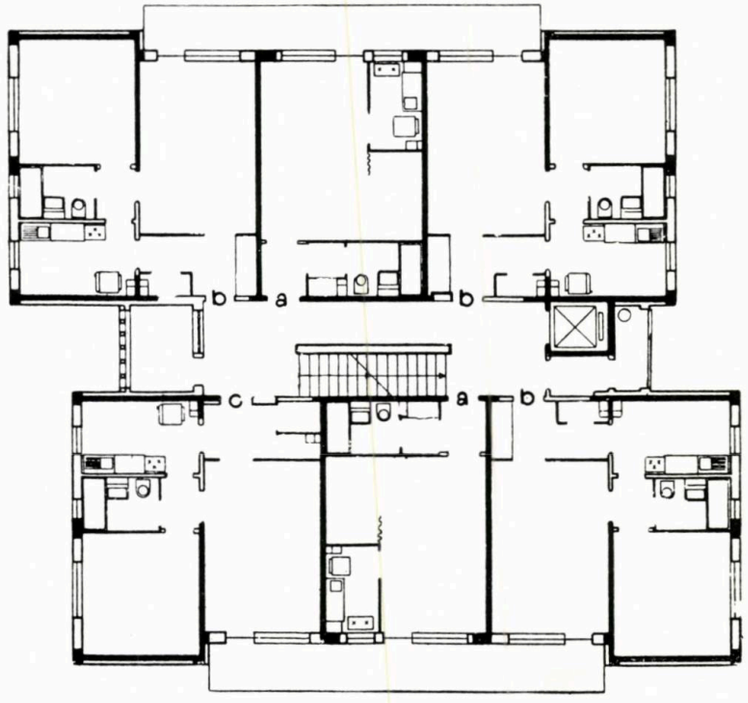

arh. willy juster

industrializarea construcţiilor de locuinţe

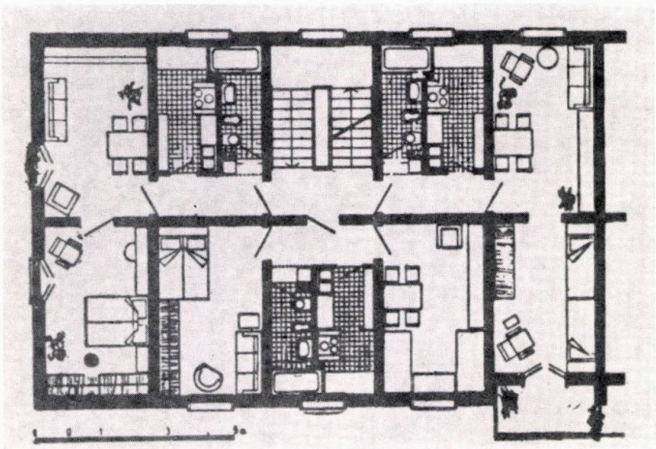

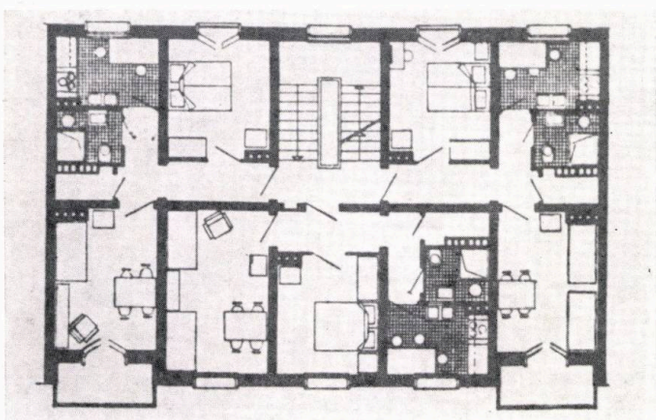

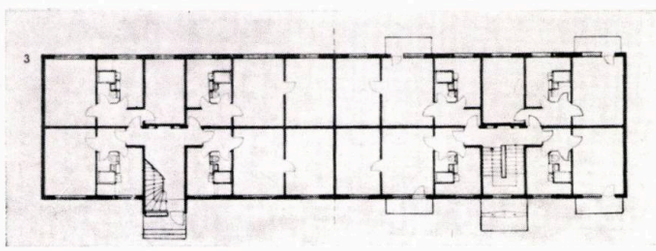

Tehnica construcţiei a rămas multă vreme în urma altor sectoare ale activităţii productive, dovedind o inerţie mult mai mare în ce priveşte părăsirea metodelor tradiţionale, meşteşugăreşti. Forţa tradiţiei s-a dovedit atît de puternică încît abia în ultimul deceniu a început să se afirme, pe plan mondial, preluarea de către industrie a acestui sector, cu toate că din punct de vedere teoretic se recunoştea de mult timp că singură industrializarea construcţiilor este capabilă să satisfacă volumul uriaş de locuinţe cerut de dezvoltarea urbană contemporană.

Motivele acestei întîrzieri sînt numeroase :

— obişnuinţa unor practici adînc înrădăcinate prin continuitatea milenară a acestei activităţi omeneşti;

— legarea intimă de condiţiile naturale şi de teren a acestei activităţi, spre deosebire de alte sectoare ale industriei;

— necesitatea de a coordona un mare număr de ramuri industriale care concură la realizarea unei construcţii;

— scara neobişnuită a produselor, greutatea şi volumul mare al materialelor utilizate;

— diversitatea temelor ce se cer rezolvate, individualismul proiectanţilor şi beneficiarilor, căutarea unei expresii artistice personale sînt tot atîţia factori care îngreunează atingerea disciplinei necesare procesului de industrializare.

Cu toate acestea, chiar în ţările în care sistemul politico-social agravează aceste dificultăţi, s-au făcut paşi importanţi în industrializarea construcţiilor de masă, în special a locuinţelor. Diversitatea sistemelor şi metodelor este foarte mare datorită condiţiilor economice foarte diferite, nivelului tehnicii, tradiţiilor de locuire şi confort etc.

În ţara noastră, problema industrializării construcţiilor de locuinţe a devenit o politică consecventă a statului, fiind una din metodele capabie să ducă la satisfacerea ritmului susţinut de creştere a volumului de construcţii, la mărirea productivităţii muncii şi la economisirea unor materiale principale.

Condiţiile necesare pentru realizarea industrializării sînt bine cunoscute : crearea unei baze tehnico-materiale corespunzătoare şi modularea şi tipizarea construcţiilor.

Realizarea acestor condiţii indispensabile industrializării este pe deplin posibilă în condiţiile politico-sociale din ţara noastră, în care statul este principalul constructor şi beneficiar, în care proiectanţii sînt grupaţi în mari organizaţii complexe, iar interesele individuale nu sînt contrare intereselor întregii colectivităţi.

★

Direcţia în care s-a dezvoltat procesul de industrializare a construcţiilor în ţara noastră se încadrează în categoria denumită în general « industrializare grea » (avînd la bază tehnica betonului armat prefabricat) cu o serie de particularităţi determinate de condiţiile noastre specifice :

— existenţa, pe cea mai mare parte a teritoriului ţării, a unor zone cu grad ridicat de seismicitate, zone ce cuprind unele din principalele centre urbane (Bucureşti, Ploieşti, Galaţi, Bacău, Constanţa etc.), a determinat alegerea unor soluţii care oferă depline garanţii de comportare antiseismică;

— necesitatea economisirii maxime, pentru alte nevoi ale economiei naţionale, a oţelului şi a materialului lemnos, deci orientarea spre acele soluţii capabile să rezolve construcţiile cu consumuri minime ale acestor materiale principale.

Cu toate că industrializarea construcţiilor de locuinţe a suit aceleaşi trepte şi s-a înscris în aceleaşi principii generale care se observă şi în calea urmată de celelalte ţări socialiste şi chiar de multe ţări occidentale, în care aportul statului a fost mai activ în construcţia de locuinţe (vezi Franţa, Suedia, Danemarca), se pot desprinde totuşi unele particularităţi care au influenţat rezolvarea ei concretă, cum ar fi :

	4
1	5
2	6
3	7

1, 2 — *Clădiri din blocuri mari de beton — Planuri nivel curent*

3 — *Bloc din panouri mari prefabricate — Plan parter*

4, 5 — *Blocul B_1 cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 1013/12 Perspectivă și plan*

6, 7 — *Blocuri tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 2926. Blocul D_4 — Plan și perspectivă*

— concentrarea construcțiilor de locuințe în mari ansambluri urbane prin care se restructurează fundamental și se dezvoltă vechile orașe pe baza concepțiilor urbanistice contemporane;

— o preocupare mai marcată pentru obținerea varietății arhitecturale prin evitarea repetării unui sortiment restrîns de tipuri de clădiri și prin utilizarea posibilităților de variație pe care le oferă concepția urbanistică;

— cu toate că măsurile antiseismice ca și sistemele de industrializare exercită o oarecare influență asupra realizărilor de plan și de plastică, se poate constata în general subordonarea acestor mijloace principiilor de funcționalitate urmărite. Nu se fac concesii importante de funcționalitate, confort și plastică, sub motivul ușurințelor de industrializare, tehnologie etc., considerîndu-se că aceste avantaje de moment nu justifică o utilizare de zeci de ani în condiții mai puțin corespunzătoare;

— paralel cu metodele de « pură » industrializare (realizarea în fabrici a elementelor prefabricate, montate apoi la șantier), se dezvoltă cu succes și alte metode care utilizează tehnologii avansate, cu rezultate spectaculoase (de exemplu : metoda cofrajelor glisante), prezentînd avantajul unor investiții minime și o suplețe mai mare în adaptarea la cerințele de funcționalitate și confort în continuă evoluție.

★

Principalele sisteme de construcție utilizate în țara noastră se pot grupa în trei categorii, cu avantaje și dezavantaje care justifică utilizarea lor și în viitor :

1 — construcții din zidărie portantă și planșee prefabricate
2 — construcții cu panouri mari prefabricate
3 — construcții monolite sau mixte, cu cofraje industrializate.

1 — Construcțiile cu puține niveluri, cu structură pe zidărie portantă și planșee prefabricate, reprezentînd un prim grad de industrializare, constituie, încă în momentul de față, tipul de structură cu frecvența cea mai mare în construcțiile pînă la 5 caturi (cca 50% din apartamentele executate în 1964).

Deși limitat ca posibilități de industrializare, acest sistem prezintă o serie de avantaje indiscutabile :

— bună comportare termică și fonică a pereților;
— suficientă suplețe în rezolvarea de plan și posibilități practic nelimitate de rezolvare plastică;
— mecanizare relativ ușoară a șantierelor;
— consum redus de materiale deficitare (lemn, oțel);
— prefabricate de mare serie, realizabile în stoc pe bază de cataloage omologate.

Acestui tip de structură, devenit tradițional, i s-au adus în decursul anilor o serie de îmbunătățiri privind ordonarea dispunerii în plan a pereților, astfel încît să se amelioreze comportarea statică prin preluarea de către ziduri a sarcinilor orizontale pe ambele direcții.

În funcție de gradul de seismicitate și de gama elementelor de planșeu, s-au dezvoltat serii tip și directive de secțiuni, pe ziduri purtătoare transversale sau longitudinale, acestea din urmă permițînd rezolvări de plan mai puțin rigide, mai variate.

Planșeele prefabricate au cunoscut o evoluție firească plecînd de la cele mai simple elemente (grinzi și corpuri de umplutură, abandonate pentru o serie de dezavantaje), pînă la actualele fîșii cu goluri rotunde sau ovale, din beton armat, corpuri ceramice sau beton precomprimat (tip STASSA). Preocupările pentru industrializare s-au extins și asupra altor componente ale construcției ca scări, buiandrugi, cornișe, ventilații, traforuri, trepte etc. Printr-o modulare riguroasă a deschiderilor pe planșeu s-a permis unificarea lor și, pe această bază, specializarea producției

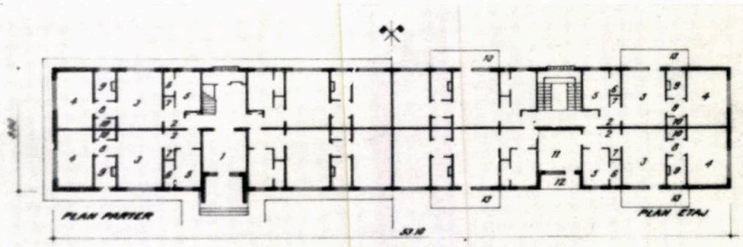

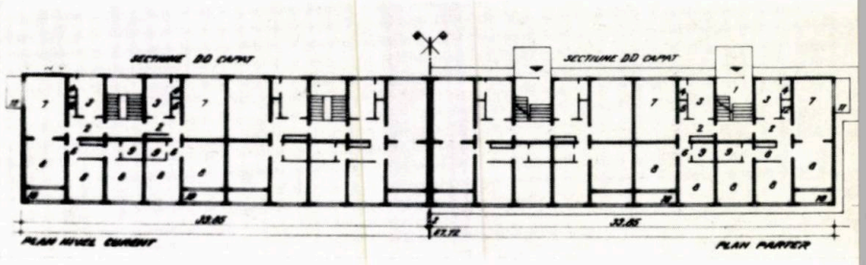

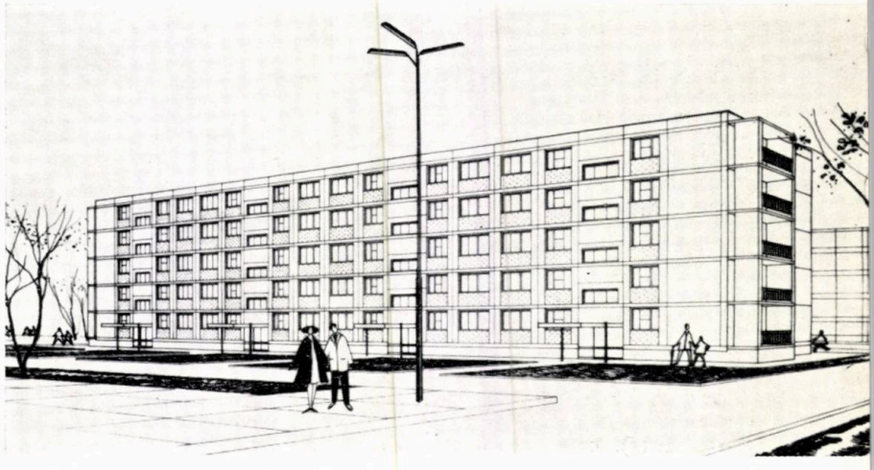

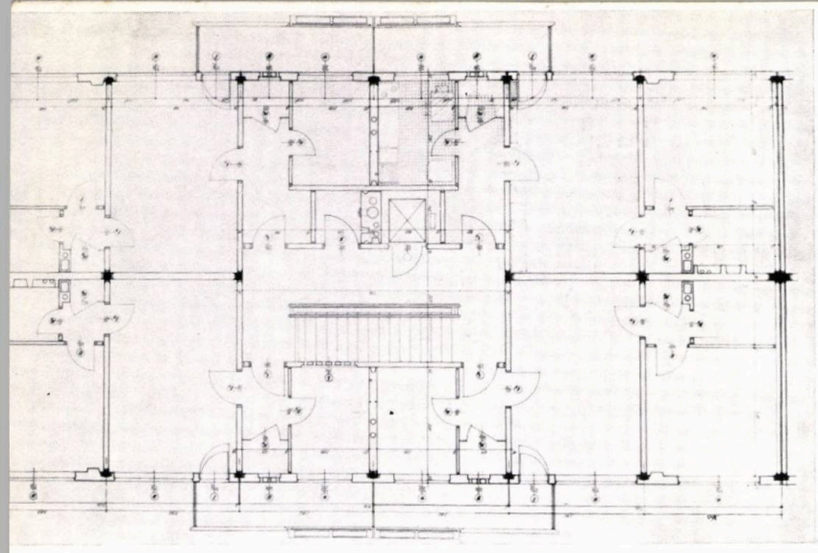

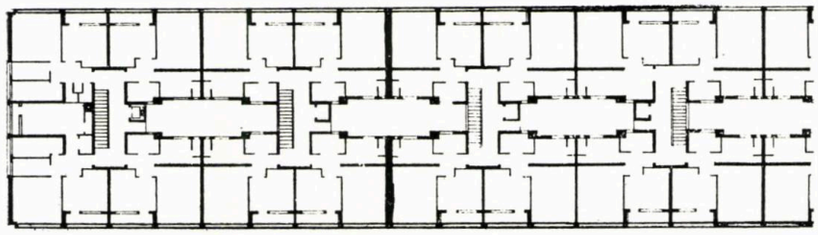

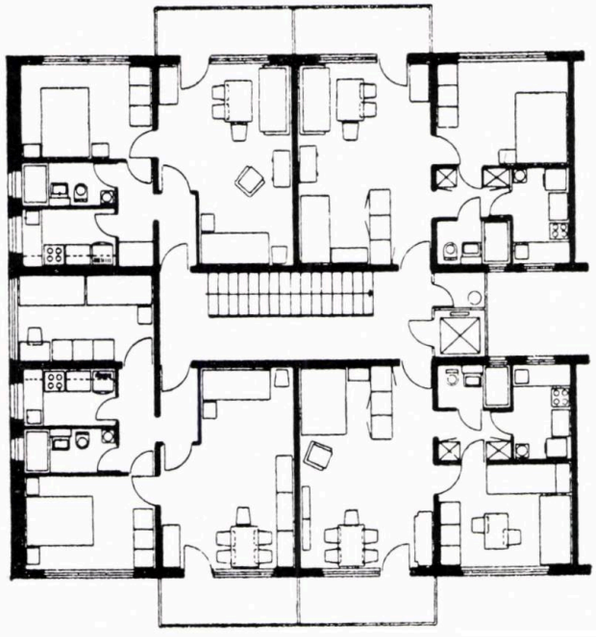

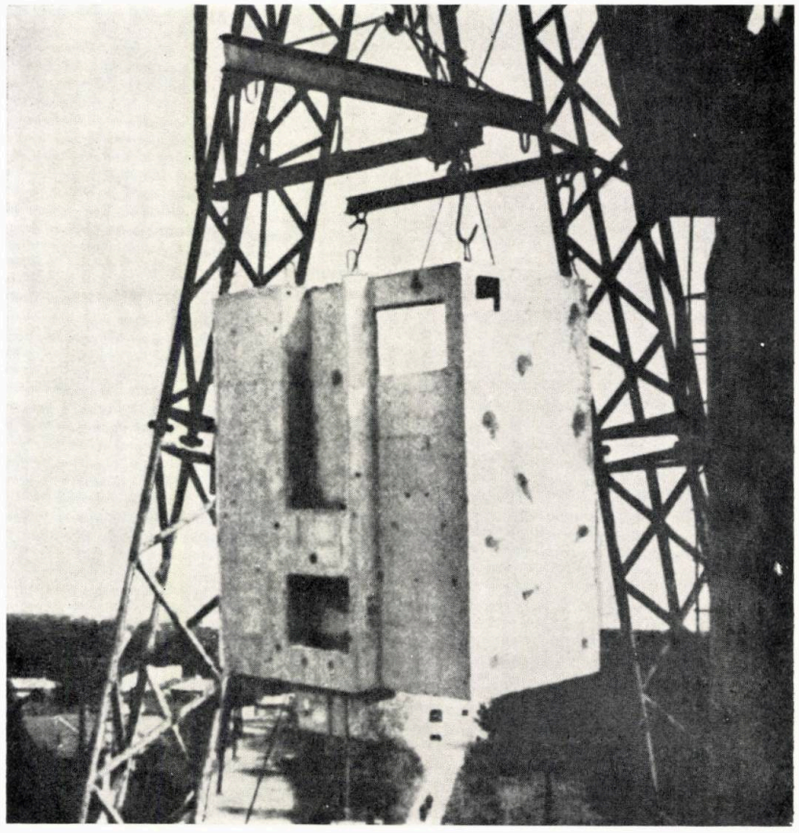

fabricilor de prefabricate care produc în stoc elementele cuprinse în cataloagele respective.

Acest sistem continuă să se dezvolte prin apariția de materiale noi de zidărie (cărămidă eficientă, blocuri de beton celular autoclavizat), prin stabilirea de reguli și prescripții de calcul al zidăriilor, prin perfecționarea tipurilor de planșeu (precomprimare, plase sudate) etc.

Aceste măsuri de ameliorare a sistemului tradițional de structură îi asigură acestuia utilizarea și pe viitor, cu rezultate satisfăcătoare.

2 — Construcțiile integral prefabricate din elemente mari au constituit una din căile principale prin care s-a urmărit industrializarea execuției clădirilor de locuit în țara noastră.

După primele clădiri executate din blocuri mari (1,5—2 tone), între anii 1955—1958 s-a trecut la construcții experimentale din panouri mari și apoi, după 1959, la construcția de serie, pentru a se ajunge în 1964 la 5 700 apartamente anual (11,4% din total).

În prezent se aplică în fabricile de prefabricate proiectul serie 1013—1168 pentru construcții cu parter și 4 etaje, serie largă cuprinzînd întreaga gamă de apartamente (1—4 camere), cu diverse variante (de orientare, grad de seismicitate, de terase, de fațade etc.), în vederea obținerii unui domeniu de aplicare cît mai extins și cu minimum de operații de adaptare la teren. Totodată este în pregătire un nou proiect serie — 2926 — pentru noua fabrică de prefabricate din București, pe o tehnologie avansată, care va intra în producție anul viitor.

Între anii 1960—1963, s-au executat în București și construcții din panouri mari cu 7—8 caturi, care au reprezentat o experiență interesantă și în multe privințe originală sub aspectul concepției tehnologice și de structură. Astfel, sistemul de prefabricare în poligon mobil de șantier, experimentat la ansamblul din calea Griviței — bd. 1 Mai, a dovedit posibilități de industrializare cu investiții reduse. Din păcate, sistemul a fost abandonat înainte de tragerea tuturor concluziilor.

Schema statică a clădirilor din panouri mari executate în țara noastră a fost concepută ca un ansamblu pe diafragme orizontale și verticale, avînd planșeele rezemate pe contur și constituind diafragme rezistente la acțiunea sarcinilor orizontale. Ideea principală care a stat la baza rezolvării îmbinărilor între panourile prefabricate a fost ca, prin monolitizarea elementelor izolate, să se obțină o structură a cărei comportare să fie similară unei structuri cu diafragme din beton monolit.

Avantajele sistemului de construcții cu panouri mari au fost dovedite de reducerea substanțială a orelor de manoperă pe șantier (cu aproximativ 30% față de construcțiile

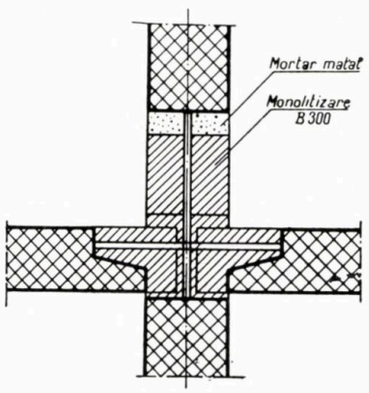

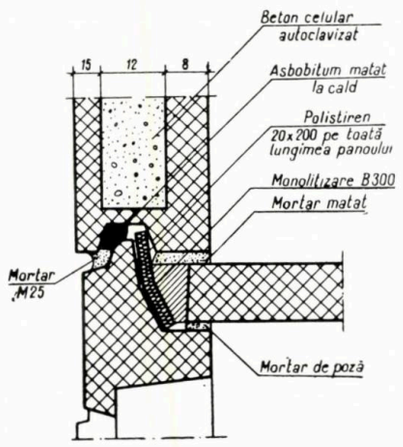

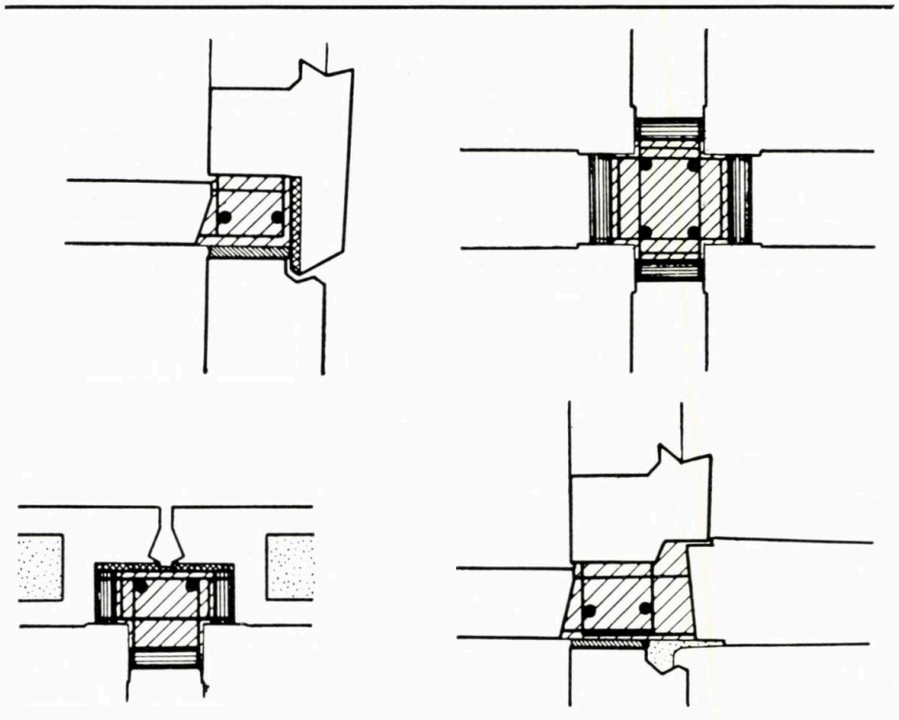

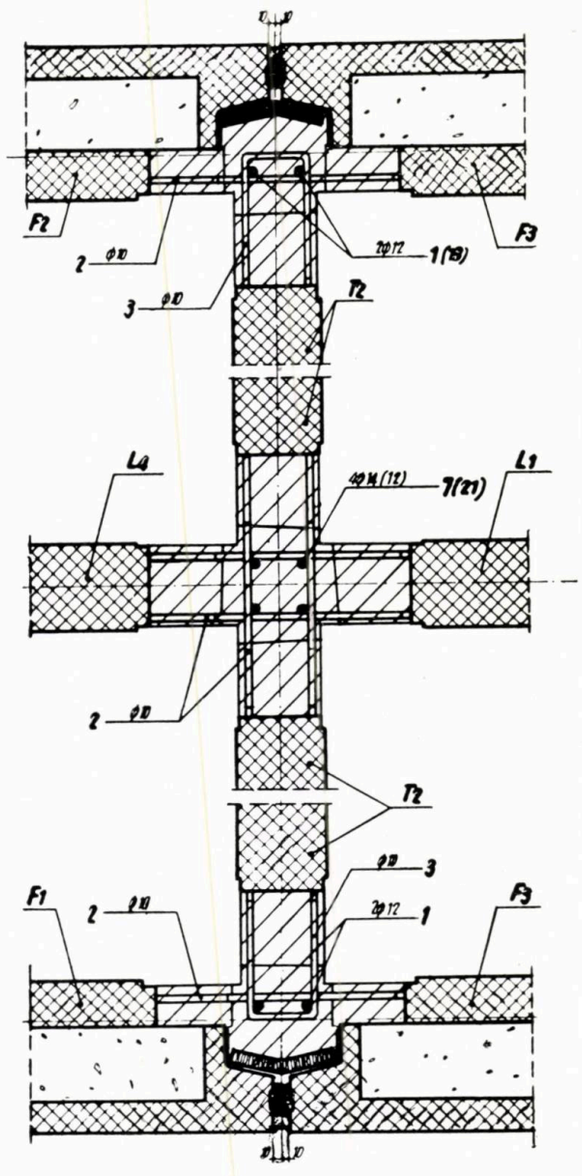

executate după sisteme tradiționale), de micșorarea duratei de execuție și eliminarea aproape totală a consumului de material lemnos.

Ca dezavantaje trebuie totuși semnalate:

— investiții inițiale mari, în utilaje și tipare;
— consum ridicat de oțel;
— rigiditatea structurii, care influențează în mai mare măsură rezolvarea funcțională a apartamentelor;
— comportare mai nefavorabilă a pereților exteriori (suprafețe reci, pericol de condens);
— dificultăți de etanșare a rosturilor exterioare;
— transport dificil, utilaj greu de ridicare;
— preț de deviz aparent mai ridicat (exprimat în preț de deviz).

Cu toate acestea, sistemul este valabil, iar pe măsura cîștigării experienței, a apariției de materiale noi și a perfecționării tehnologiei de fabricație, se pot atenua multe din deficiențele semnalate mai sus.

3 — Sisteme monolite pe tehnologie avansată. Rezolvarea clădirilor de locuit înalte, de regulă cu 8—12 caturi, s-a orientat în ultimii ani în țara noastră către structu-

I 3 | 5 7
2 4 | 6

1 — *Tronson pentru bloc din panouri mari cu p + 7 niveluri, realizat în ansamblul de locuințe Grivița*

2 — *Tronson în structură fagure, realizat în ansamblul blocurilor de locuințe de pe str. 30 Decembrie*

3 — *Bloc bară cu p + 7 niveluri, din panouri mari, realizat în ansamblul Mărășești — Șincai*

4 — *Cabină spațială de baie, realizată cu blocuri din panouri mari*

5, 6, 7 — *Detalii de îmbinări orizontale și verticale la seria de panouri mari nr. 2926*

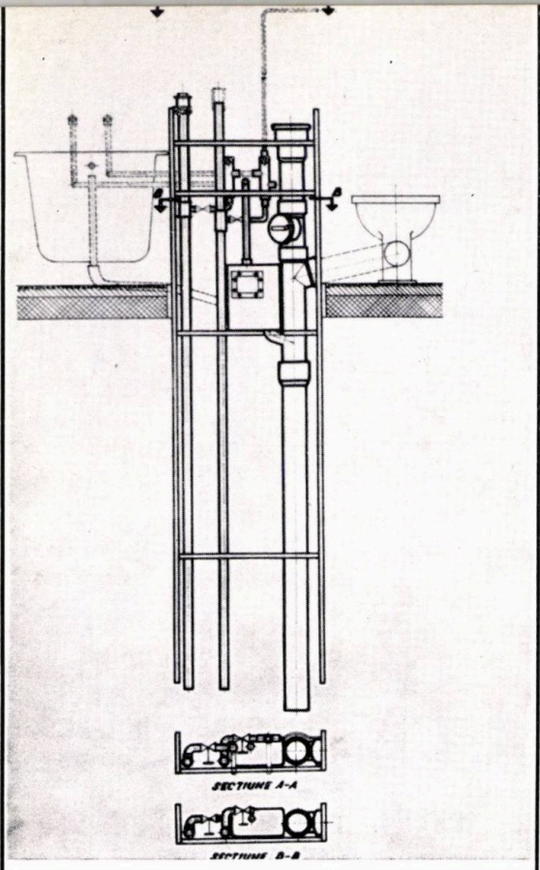

Nod sanitar prefabricat la băi

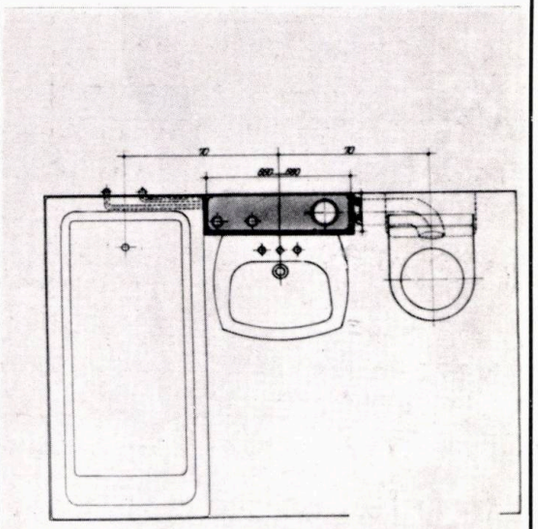

Tronson din panouri mari prefabricate, cu travee mare, proiect nr. 1253
Plan etaj curent

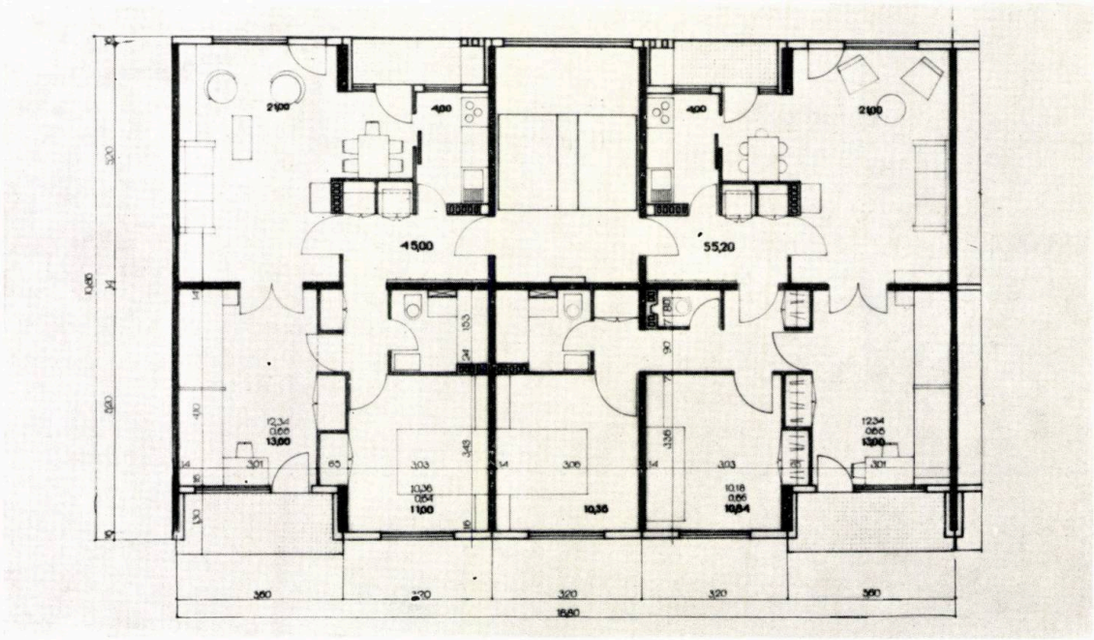

Tronson pe schelet (cadre diafrcgme), studiu proiect nr. 1173
Plan etaj curent

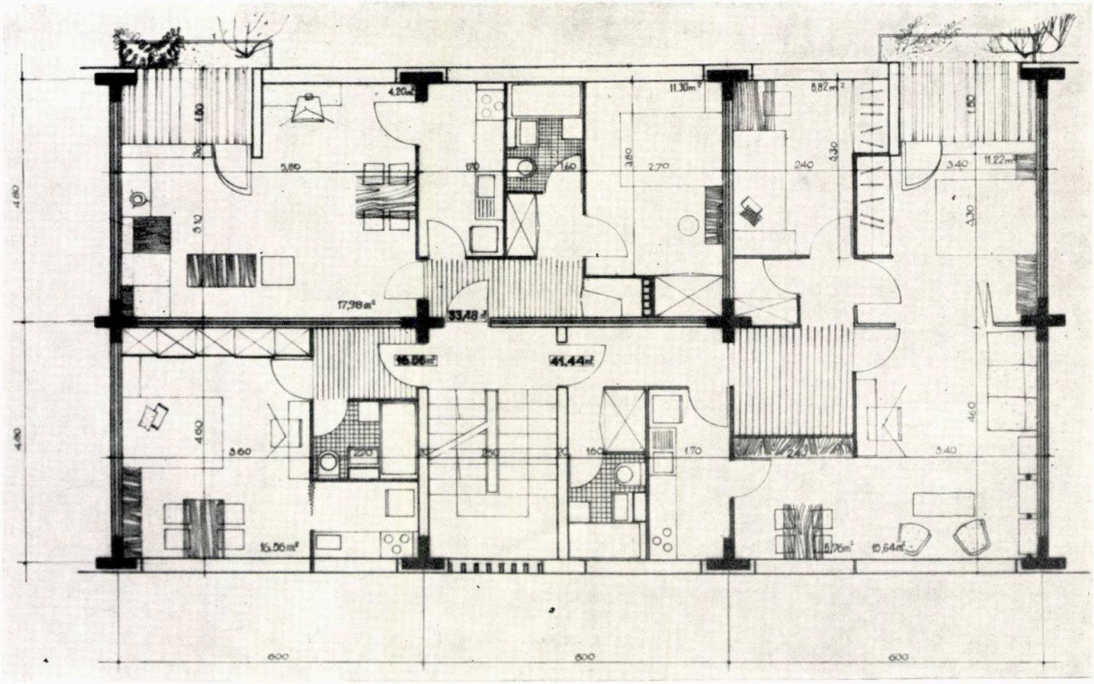

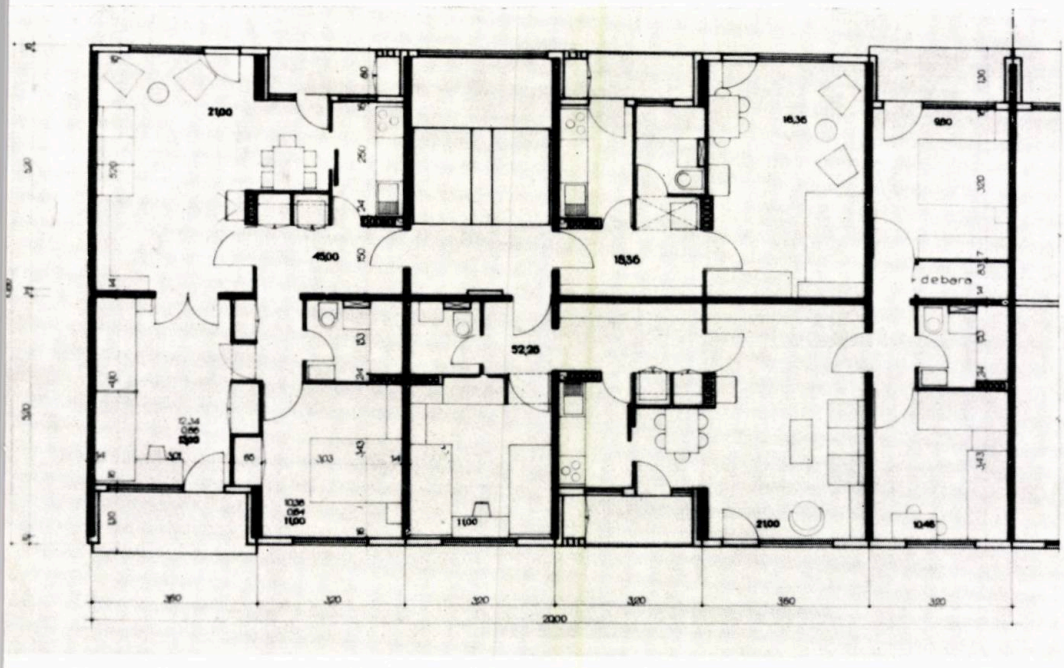

Tronson din panouri mari prefabricate, cu travee mare, proiect nr. 1253
Plan etaj curent

Bloc experimental din elemente spațiale
Plan etaj

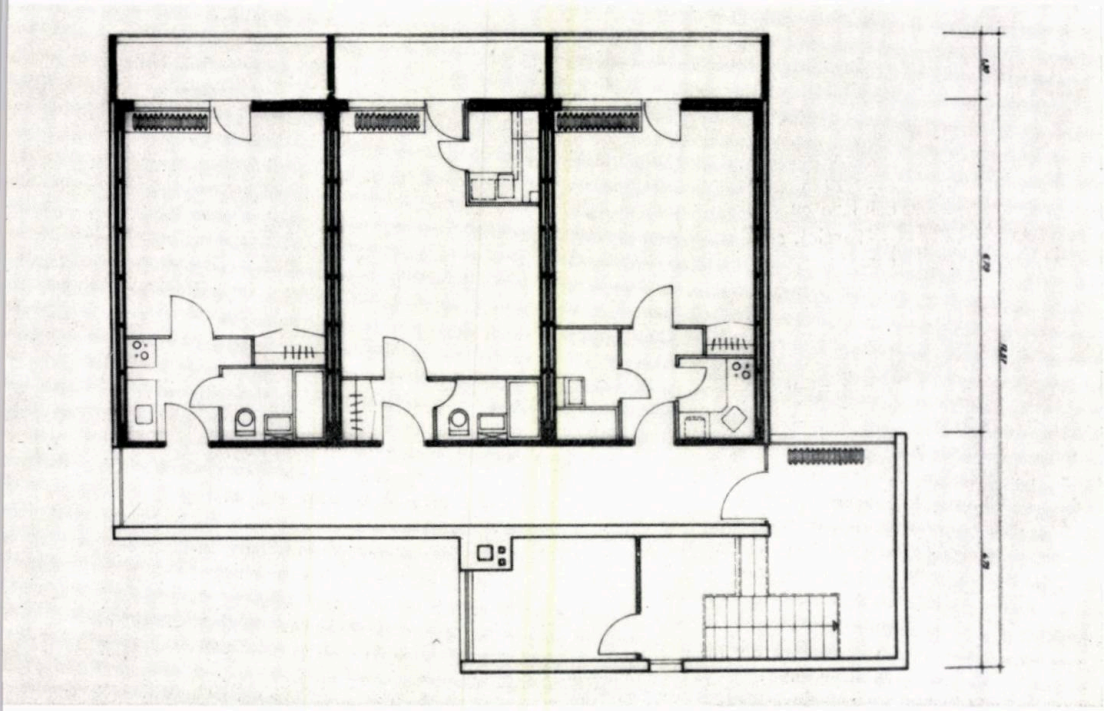

rile cu diafragme de beton armat care permit posibilități mai ușoare de raționalizare și consumuri specifice mai mici decît structurile pe cadre. Apariția structurilor pe diafragme a fost favorizată și de preocuparea pentru asigurarea unei mai mari rigidități și rezistențe la sarcinile orizontale, ca o consecință a atenției tot mai mari acordate măsurilor antiseismice.

Sistemul a evoluat, de la prima aplicare de tip fagure (la ansamblul Pieței Palatului R.S.R. în anul 1959), către structurile celulare, mai suple ca posibilități de rezolvare funcțională.

Pentru aceasta a fost necesar să se perfecționeze metodele de calcul privind comportarea diafragmelor, remarcîndu-se aportul original al inginerilor noștri în dezvoltarea acestui sistem.

Efortul principal s-a orientat către perfecționarea tehnologiei de turnare a betonului și a industrializării cofrajelor cu un grad ridicat de recuperare, viteză de execuție și de calitate a betonului turnat.

Trecerea de la cofrajele de inventar din cherestea, la panourile de placaj protejat cu tegofilm, demontabile, cu dispozitive rapide de cofrare-decofrare, și apoi la cofrajele glisante, au reprezentat tot atîția pași înainte pe calea perfecționării acestei metode în esență tradițională.

Cofrajele glisante, aplicate prima dată în țara noastră la hotelurile cu 11—15 niveluri (Mamaia, 1960), nu au constituit doar o metodă de cofrare, ci un sistem înnoitor de execuție, în care turnarea monolită a pereților a fost completată cu diverse moduri de rezolvare a planșeelor (din beton monolit sau prefabricat), sistem care și-a dovedit pe deplin eficiența economică (cca 7500 apartamente executate în 1964 sau 15% din total).

În prezent, se tinde a se tipiza panourile de cofraj și piesele de asamblare, astfel încît același set de cofraje să se poată adapta la soluții variate de plan, inclusiv pentru structurile celulare.

★

Industrializarea instalațiilor a constituit, de asemenea, o preocupare în domeniul construcțiilor de locuințe. Se utilizează curent noduri sau blocuri sanitare de băi și bucătării, izolate sau cuplate, pe baza unificării tipurilor și gabaritelor acestor încăperi.

Unele încercări privind cabinele spațiale de băi, gata finisate, au fost ulterior părăsite, din cauza lipsei unor materiale adecvate; problema rămîne însă abordabilă în viitor, ca și aceea a blocurilor-bucătărie complet echipate, ca mijloace eficace de industrializare a unor elemente esențiale în locuință prin frecvența lor și consumul mare de manoperă de șantier.

La unele construcții din panouri mari s-au utilizat, cu rezultate promițătoare, instalații înglobate în panouri precum coloane de încălzire, corpuri radiante de beton, conductori electrici, instalații sanitare etc.

Problema rămîne însă deschisă, instalațiile, ca și finisajele, fiind încă, în general, în urma progreselor realizate în industrializarea structurilor.

★

Tendințele actuale urmăresc, pe de o parte, îmbogățirea sistemelor constructive cu altele noi, mai evoluate, iar, pe de altă parte, eficiența celor existente.

În prezent se studiază trecerea la structuri pe travei mărite pentru toate categoriile expuse mai sus: pereți portanți de zidărie cu travei de 6 m și planșee prefabricate, rărirea pereților transversali la structurile din panouri mari (realizînd travei de 6—7,20 m cu planșee din două piese rezemate pe cîte trei laturi), sau structuri celulare cu diafragme rare.

Paralel, s-au experimentat construcții din elemente spațiale de dimensiunea unei camere. Rezultatele acestui experiment sînt în curs de analizare.

În afara sistemelor de mai sus se constată diverse căutări concretizate în studii, proiecte sau clădiri experimentale, care vor deschide drumul unor practici noi, cu posibilități extinse de industrializare. Aceste căutări sînt generate de apariția unor noi materiale, mai ușoare, cum sînt: betonul celular autoclavizat, polistirenul expandat și cel rezistent la șoc, plăcile aglomerate și fibrolemnoase înnobilate etc.

Apariția unor asemenea materiale create de industrie deschide calea industrializării «ușoare» pe schelet și pereți ușori despărțitori și de fațadă. Pe această linie s-au elaborat studii și proiecte experimentale pe diverse structuri: cadre-diafragme monolite sau prefabricate, structuri mixte cu planșee și cadre prefabricate de beton armat precomprimat pe deschideri mari, cu pereți ușori sau separatori din dulapuri ș. a.

Nu lipsite de interes sînt și preocupările pentru extinderea procesului de industrializare la construcțiile social-culturale de mare frecvență din ansamblurile de locuit, pe baza unificării gabaritelor elementelor prefabricate.

În toate aceste căutări, proiectanții din sectorul de tipizare sînt conștienți de faptul că diferitele sisteme și procedee nu constituie decît mijloace de realizare a unui mare volum de investiții, scopul principal fiind creșterea cantitativă rapidă a realizărilor și ridicarea permanentă a confortului locuințelor la nivelul exigențelor tot mai mari și îndreptățite ale celor care le vor locui decenii de-a rîndul.

Bloc de locuințe din panouri mari prefabricate. Proiect nr. 2926 — Perspectivă

arh. willy juster

noi secțiuni și clădiri de locuit cu p+4 niveluri din panouri mari prefabricate

(I.P.C.T. — Proiect-serie nr. 2926)

Această serie de secțiuni și clădiri tip va constitui prima producție a unei noi fabrici de prefabricate din cadrul Complexului industrial Militari-București, în curs de construcție, care va folosi o tehnologie mai avansată de formare a panourilor.

Prin soluțiile adoptate în acest proiect s-a urmărit:

— execuția clădirilor cu metode perfecționate de producție, cu grad ridicat de finisare în fabrică;

— rezolvarea de secțiuni cu dublă orientare, pentru satisfacerea cerințelor variate de sistematizare;

— obținerea unui confort ridicat al apartamentelor, prin decomandarea camerelor, prevederea de dulapuri înzidite și suprafețe locuibile la limita superioară a normativului de locuințe din 1960.

Seria cuprinde două tipuri de tronson, cu două si trei apartamente la scară, având apartamente de 2—3 și 4 camere, apartamentele mari predominînd (aproape 80% din total).

Pereții portanți sînt constituiți din panouri de beton armat de 14 cm grosime, planșeele, de dimensiunea unei camere, având 11 cm grosime. Pereții exteriori sînt constituiți din trei straturi, cu termoizolație din plăci de beton celular autoclavizat. Rigiditatea construcției, prevăzută pentru gradul 7 de seismicitate, se asigură prin monolitizări la intersecțiile panourilor și alte măsuri de transmitere a eforturilor orizontale (pene de monolitizare între pereți și planșee).

Parte din mozaicuri, tîmplărie și instalații vor fi montate din fabrică, ceea ce va reduce simțitor manopera de finisare pe șantier.

Exprimarea plastică, obținută prin ritmul ferestrelor, modenatura panourilor și alternanța logiilor, vor face ca aspectul acestor construcții industrializate să nu fie sub nivelul celor executate după metode tradiționale.

Seria cuprinde și diferite variante constructive: de terasă, de trecere străpunsă la parter, de fațadă, de sisteme de încălzire, astfel ca proiectul să se poată adapta cu ușurință la diferitele situații ale investițiilor.

În prezent se studiază noi serii de secțiuni, pe aceleași gabarite de panouri, însă cu traveea dublă, ceea ce va spori posibilitățile de confort interior: nișe de luat masa, dulapuri separatoare între încăperile aceluiași apartament, secțiuni cu băi luminate etc.

Proiectul serie 2926 ilustrează posibilitățile sistemului de industrializare totală a construcțiilor de locuințe cu puține niveluri, fără concesii funcționale, plastice și de confort, și deci valabilitatea utilizării pe o scară largă a acestui sistem de construcție.

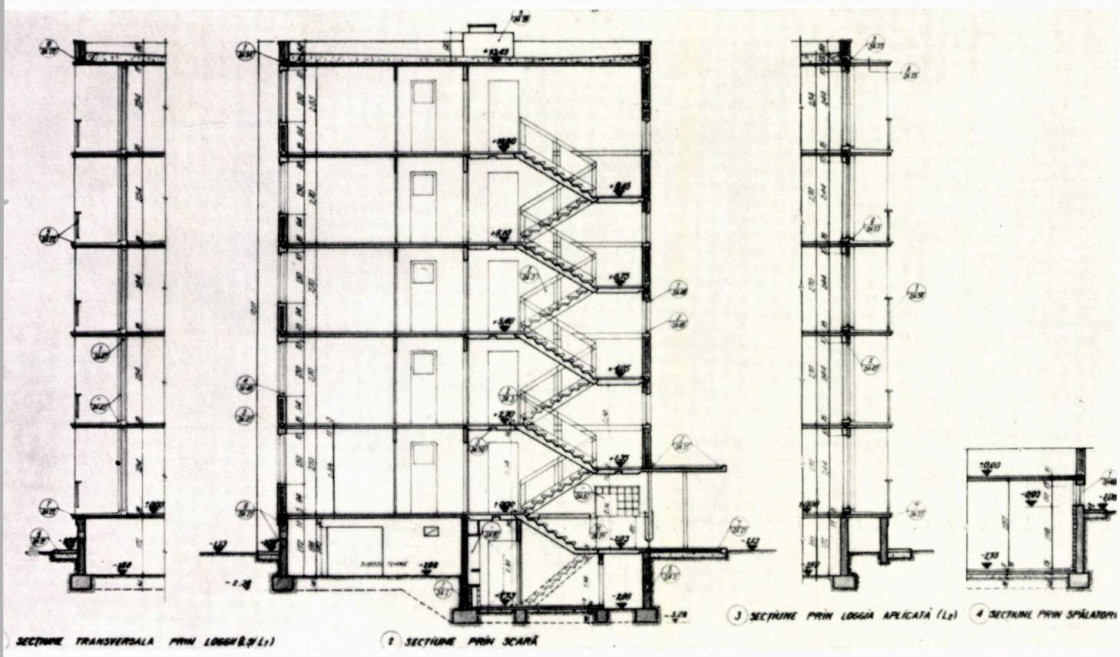

Secțiune transversală

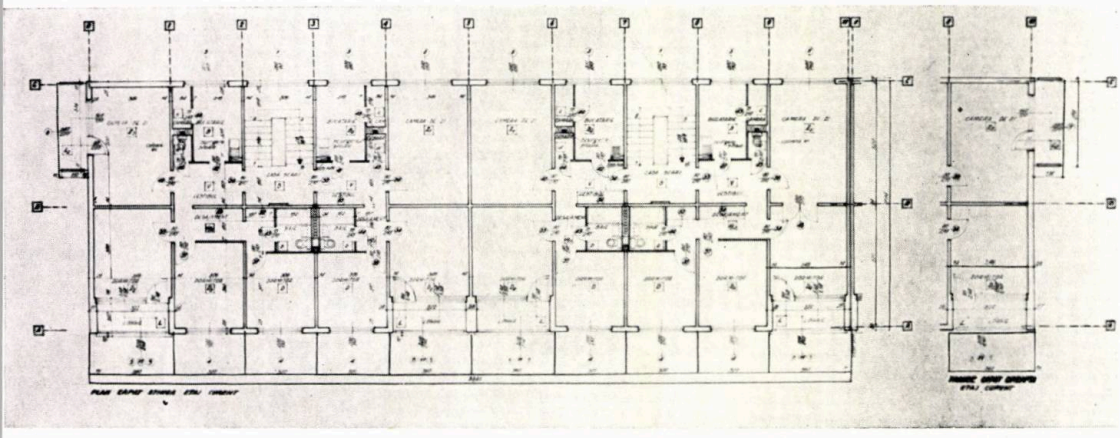

Tronson D — Plan etaj curent

Tronson A — Plan etaj curent

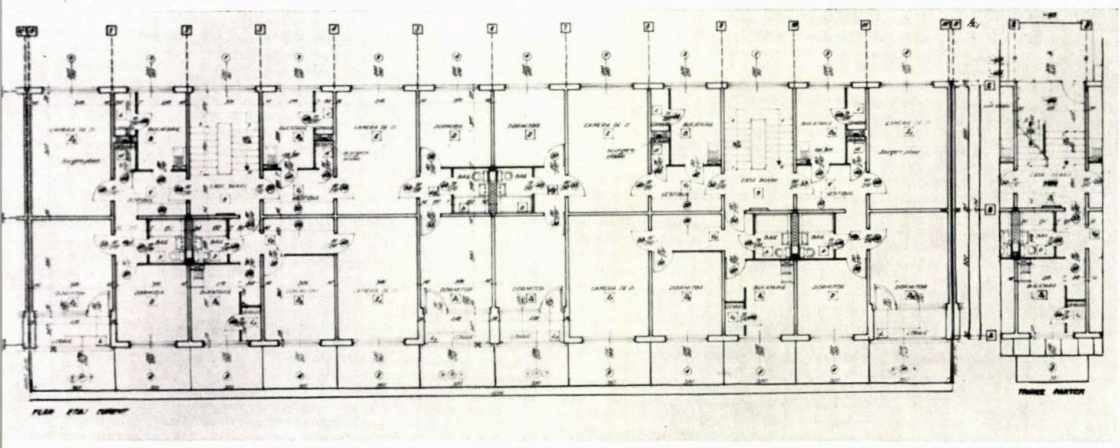

ing. moses drimer

proiecte tip pentru clădiri de locuit cu p+4 niveluri din panouri mari

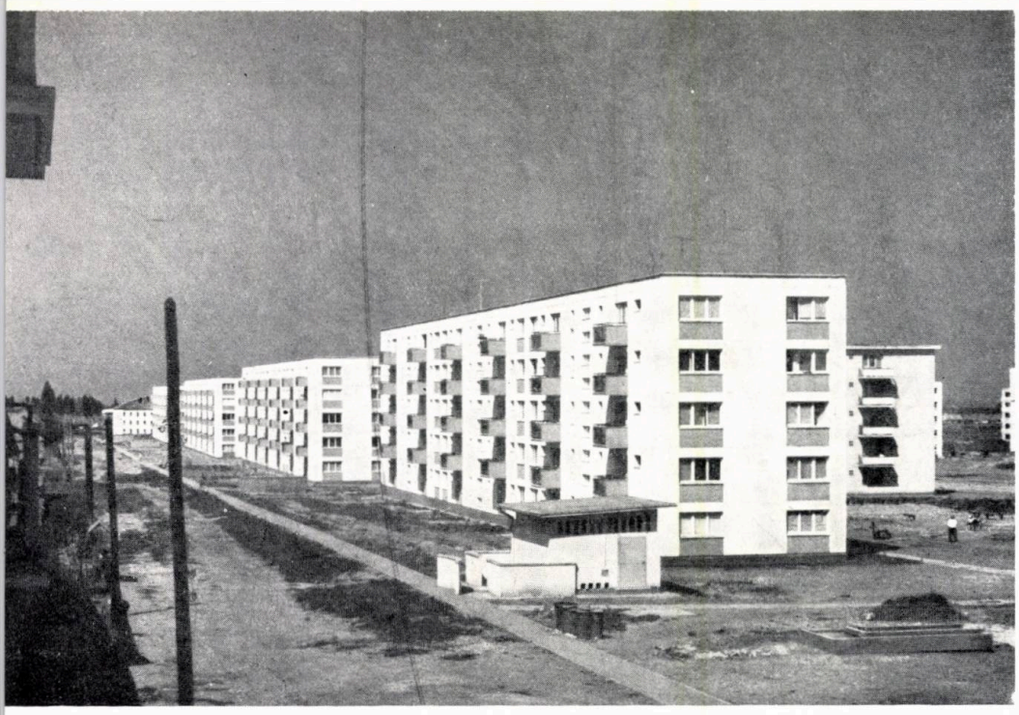

Blocuri-tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, la Brașov, proiect nr. 1013 — Blocuri C

Pe baza experienței acumulate în anii 1959—1962 prin construirea primelor ansambluri de locuit din panouri mari, după proiecte refolosibile (Brașov, București, Iași, Roman, Bacău), s-a elaborat în I.P.C.T. primul proiect serie tip de clădiri cu p + 4 niveluri, din panouri mari (seria 1013).

Acest proiect s-a aplicat pe scară largă în diferite orașe ale țării, începînd din anul 1962, fiind îmbunătățit și completat în ultimul timp, astfel încît astăzi există 3 serii de clădiri de locuit cu p + 4 niveluri cuprinzînd blocuri cu simplă și dublă orientare, cu apartamente de 1—4 camere:

— Seria 1013/11 (autori, arhitecții Gustav Gusti, Tiberiu Niga, ing. Moses Drimer) cuprinde 4 blocuri (A, B, C și D).

— Seria 1013/12 (autori, arh. Tiberiu Niga, ing. Moses Drimer) cuprinde 4 blocuri (A_1, B_1, C_1 și D_1), care diferă de blocurile din seria 1013/11 prin dimensiunile mai mari ale balcoanelor și prin tratările diferite ale elementelor de fațadă (atic, copertină ș.a.).

— Seria 1168 (autori, arh. Tiberiu Niga, inginerii Moses Drimer, Marin Lazăr) cuprinde blocuri de tip E și F (cu un număr variabil de tronsoane); în completarea acestei serii se elaborează actualmente proiectul pentru blocuri de tip G.

Caracteristicile spațiale și de folosință ale clădirilor din aceste serii sînt arătate în tabela nr. 1.

Clădirile din aceste serii au un domeniu larg de aplicare, ele putînd fi folosite în localitățile din zonele climatice I și II și în amplasamente cu grad de seismicitate pînă la 7 inclusiv; unele din blocuri pot fi folosite și în zone cu gradul 8 de seismicitate.

Pentru a crea posibilități mai mari de adaptare la condițiile locale, s-au întocmit o serie de variante: trecere străpunsă prin casa scării, contoare electrice grupate la parter, variante de terasă etc.

Menționăm că, pentru a obține o varietate în ceea ce privește volumul clădirilor, există posibilitatea — la unele blocuri — de a decala tronsoanele în plan, bineînțeles în limitele impuse de condițiile de montaj.

Clădirile sînt asamblate din panouri prefabricate de dimensiuni mari (pe una sau două camere), avînd o greutate maximă de 4,8 tone. Toate blocurile dintr-o serie se realizează cu o unică serie de tipuri de panouri. Cele mai multe tipuri de panouri se folosesc la toate cele 3 serii de clădiri, care au, de altfel, aceleași travei (1,80, 3,00, 3,60, 4,80 m) și aceeași lățime (2 × 4,80 m).

Indicii de industrializare, precum și principalii indici de consum de materiale, sînt arătați — pentru fiecare bloc în parte și pentru întreaga serie 1013/11 — în tabela nr. 2.

★

În cele ce urmează se prezintă caracteristicile generale ale clădirilor de locuit din seriile 1013/11, 1013/12 și 1168:

Blocul A, proiect nr. 1013/11 — Fațada principală, plan parter și plan etaj curent

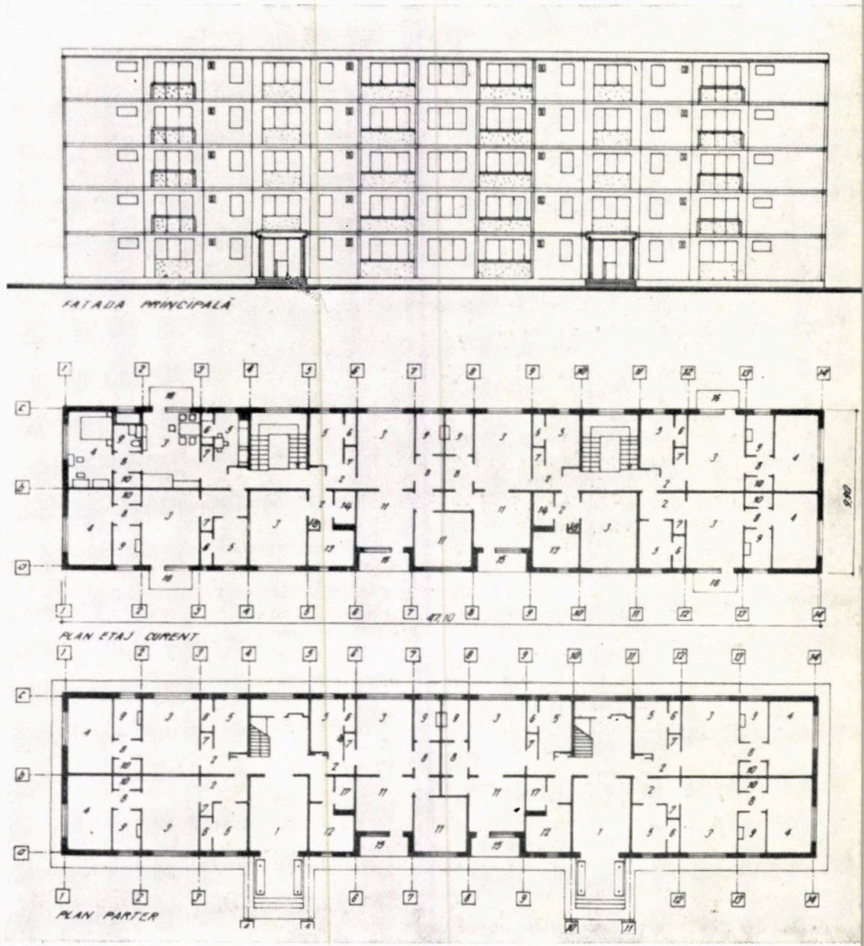

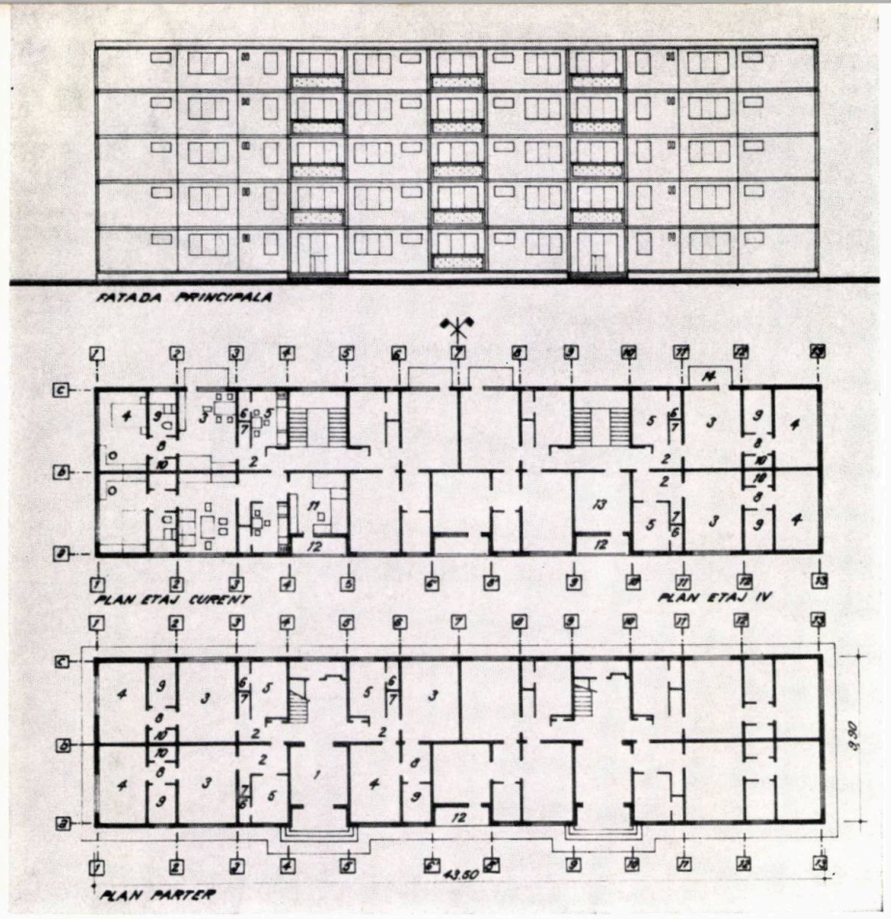

Blocul D, proiect nr. 1013/11
Fațada principală, plan parter și plan etaj curent

SOLUȚII FUNCȚIONALE

Sub aspect arhitectural, clădirile se caracterizează printr-o serie de elemente de confort, dintre care menționăm:

— accesul în clădire se face prin vestibule largi, în fața casei scării; în afară de aceste intrări principale, se pot amenaja și intrări secundare (varianta de trecere străpunsă prin casa scării);

— la fiecare grup de apartamente de pe o scară este prevăzută o uscătorie;

— încăperile de serviciu (bucătării, cămări și băi) sînt luminate și ventilate direct prin ferestre;

— majoritatea apartamentelor au spații de depozitare suplimentare (dulapuri înzidite) cu acces din degajamente;

— accesul la baie se face independent, din camerele de locuit, prin intermediul unui degajament.

Proiectul serie tip nr. 1168 — elaborat în anii 1964—1965 — prezintă unele soluționări îmbunătățite față de celelalte două serii:

— palierele scărilor sînt rezolvate fără « buzunare »;

— vestibulele apartamentelor sînt mai spațioase;

— toate bucătăriile se mobilează mai bine în ceea ce privește locul de luat masa;

— camerele de zi, amplasate cu latura lungă spre fațadă, sînt dotate cu logii spațioase, înglobate în volumul construit;

— camerele de locuit din traveea scării sînt izolate de casa scării prin intercalarea de piese anexe (intrări, w.c.-uri, dulapuri).

Se relevă, de asemenea, faptul că seria 1168 are o plastică exterioară unitară, ordonată și expresivă, cu jocuri puternice de umbre și lumini, date de grupurile de logii și de elementele decorative ale motivelor de scară.

SOLUȚII DE REZISTENȚĂ

Structura de rezistență este alcătuită din ziduri transversale și longitudinale portante, soluție care prezintă avantajul unei bune rigidități spațiale.

Infrastructura — fundațiile, pereții subsolului tehnic și planșeul peste acest subsol — se execută din beton monolit.

Suprastructura se execută integral din panouri și elemente prefabricate din beton B 250:

— panouri de pereți interiori de 14 cm grosime;

— panouri de pereți exteriori, în trei straturi, de 22 cm grosime (folosind ca material termoizolant plăcile semirigide de vată minerală) sau de 27 cm (în cazul utilizării plăcilor de beton celular autoclavizat);

— panouri de planșeu de 10 cm grosime, rezemate pe contur;

— panouri de scară de tipul « podest-rampă-podest »;

— panouri de pereți despărțitori de 7 cm grosime;

— elemente diverse nestructurale: cornișe, parapete, ventilații etc.

Îmbinarea panourilor se realizează prin monolitizare, sudarea mustăților prevăzute pe conturul panourilor și turnarea unor stîlpișori și centuri din beton armat. La baza rezolvării îmbinărilor panourilor prefabricate a stat ideea ca prin monolitizare să se obțină, din elemente izolate, diafragme orizontale și verticale continue și rigide în planul lor.

În acest mod se poate realiza o comportare a structurii similară cu cea a unei structuri din beton monolit.

O caracteristică importantă a soluției adoptate pentru îmbinări este că legăturile dintre panouri se realizează continuu, fiind distribuite cît mai uniform de-a lungul conturului panourilor.

O atenție deosebită a fost acordată, în proiectele clădirilor din panouri mari, problemelor etanșării și izolării termice a rosturilor orizontale și verticale ale pereților exteriori.

Pentru etanșarea rosturilor față de acțiunea de pătrundere a apei în elementele de construcții, se prevăd în proiecte următoarele:

— crearea unor goluri de aer în rosturile verticale, care funcționează ca spații de decompresiune și prin care se evacuează eventualele infiltrații de apă;

— realizarea unor praguri la rosturile orizontale (la partea superioară a panourilor de pereți exteriori), care împiedică pătrundera apei spre interiorul pereților.

Urmărind mărirea gradului de asigurare la pătrunderea apei, ultimele detalii prevăd folosirea unor materiale mai eficiente precum: cordoane din polistiren, profile din PVC rigid, șorțuri din renolit, mortar cu Aracet.

Pentru ameliorarea izolării termice și pentru a micșora pericolul apariției condensului la colțurile încăperilor, s-a prevăzut căptușirea stîlpișorilor și a centurilor cu un strat termoizolator montat pe șantier.

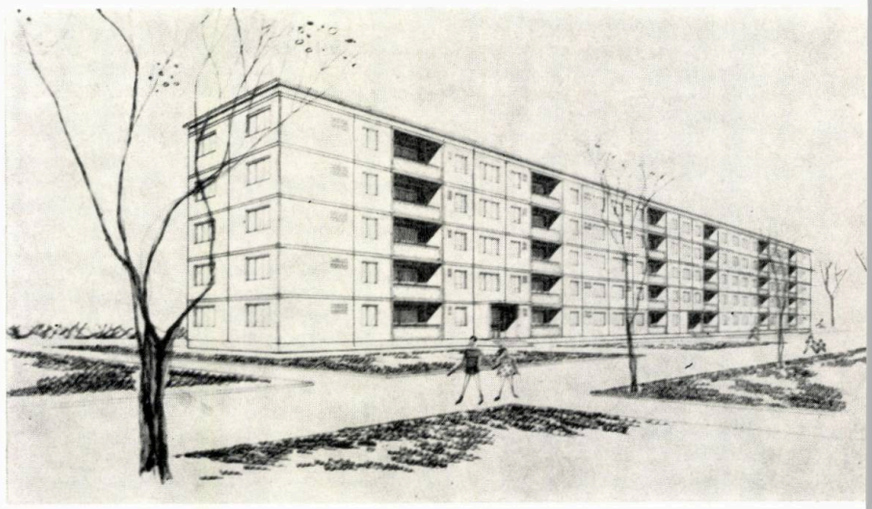

Bloc-tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 1168 — Blocul E

Blocul F, seria 1168—Plan nivel curent

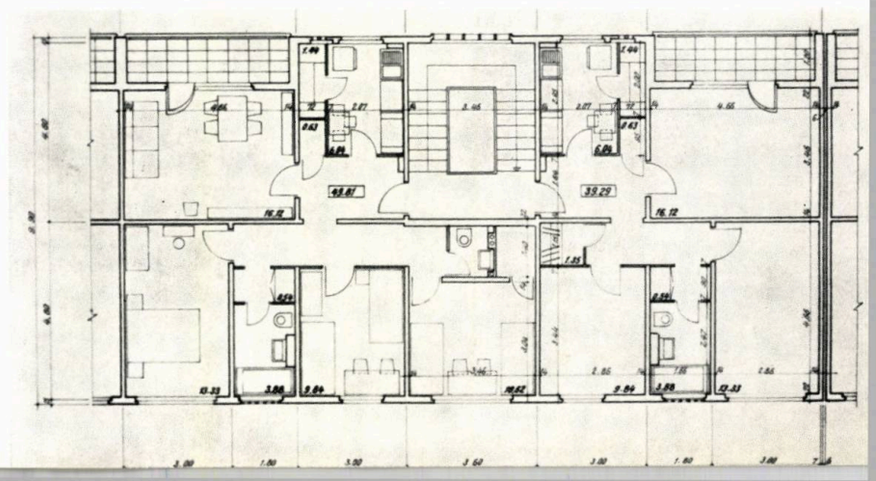

Tabela nr. 1

CARACTERISTICILE SPAȚIALE ȘI DE FOLOSINȚĂ

ale clădirilor de locuit cu p + 4 niveluri din panouri mari, conform proiectelor serie tip

Seria	Blocul	Lungimea / Lățimea blocului	Număr total apartamente	Numărul și caracteristicile apartamentelor: Nr. apart.	Nr. camere	A loc (m²)	A loc (m²) exclusiv dulapuri	Ad (m²)	A loc / Ad
1013/11	A *)	47,10 / 9,90	38	8 20 5 5	1 2 2 3	16,12 29,45 28,09 40,06	1058,71	2381,37	0,444
	B	53,10 / 9,90	40	34 6	2 3	29,45 41,42	1249,82	2728,29	0,458
	C	79,70 / 9,90	60	51 9	2 3	29,45 41,42	1874,73	4094,91	0,458
	D *)	43,50 / 9,90	30	19 11	2 3	29,45 41,42	1015,17	2203,17	0,461
1013/12	A_1*)	47,10 / 9,90	38	8 20 5 5	1 2 2 3	16,12 29,45 28,09 40,06	1058,71	2486,97	0,426
	B_1	53,10 / 9,90	40	34 6	2 3	29,45 41,42	1249,82	2835,81	0,441
	C_1	79,70 / 9,90	60	51 9	2 3	29,45 41,42	1874,73	4256,19	0,440
	D_1*)	43,50 / 9,90	30	19 11	2 3	29,45 41,42	1015,17	2274,21	0,446
1168	E_2	70,10 / 9,90	40	34 6	3 4	39,29 49,81	1634,72	3469,95	0,471
	E_3	105,10 / 9,90	60	51 9	3 4	39,29 49,81	2452,08	5202,45	0,471
	F_2*)	54,30 / 9,90	30	24 6	3 4	39,29 49,81	1241,82	2687,85	0,462
	F_3*)	73,70 / 9,90	40	31 9	3 4	39,29 49,81	1666,28	3648,15	0,457
	G_2	58,10 / 9,90	40	34 6	2 3	29,45 39,97	1241,12	2875,95	0,432
	G_3	87,10 / 9,90	60	51 9	2 3	29,45 39,97	1861,68	4311,45	0,432

*) Blocuri cu dublă orientare.

FINISAJE ȘI ECHIPAMENT

În proiecte s-au prevăzut următoarele rezolvări privitoare la finisaje:
— pardoseli calde din parchet montat pe un strat de PFL poroase bitumate;
— pardoseli reci din plăci de mozaic de marmură;
— zugrăveli exterioare cu acetat de polivinil;
— vopsitorie de ulei pe întreaga înălțime a pereților băilor și bucătăriilor.

În vederea îmbunătățirii finisajului exterior al clădirilor, pentru blocul E din seria 1168, s-a întocmit o variantă la care panourile sînt parțial placate cu ceramică smălțuită; această soluție se aplică actualmente la clădirile ce se execută în București (ansamblurile bd. Păcii—bd. Armata Poporului și Balta-Albă).

În ceea ce privește echipamentul, proiectele prevăd dotarea apartamentelor cu galerii și perdele de protecție contra soarelui la ferestre, dulapuri înzidite, cutii de scrisori etc.

Tabela nr. 2

INDICI PENTRU SERIA 1013/11

Blocul	Număr tipuri distincte (incl. st. dr.)	Număr tipuri gabarite	Greutate medie panouri (tone)	Număr panouri — pe m² Ad / — pe ap. conv.	Indici consum *) Beton (m³/m² Ad) — prefabricat / — monolit	Indici consum *) Oțel (kg/m² Ad) — în prefabricat / — în monolit
A	75	33	2,21	0,346 / 23	0,306 / 0,030	16,26 / 2,07
B	61	29	2,19	0,346 / 22	0,303 / 0,028	16,25 / 1,88
C	61	29	2,19	0,346 / 22	0,303 / 0,029	16,16 / 1,90
D	66	29	2,20	0,346 / 22	0,304 / 0,029	16,42 / 1,87
Seria 1013/11	80	33	2,20	0,346 / 22	0,304 / 0,029	16,27 / 1,93

*) Exclusiv infrastructura.

SOLUȚII DE INSTALAȚII

Soluțiile adoptate pentru instalațiile interioare sînt în general acele ce se aplică curent la clădirile de locuit; pentru a nu îngreuia confecționarea panourilor, nu s-a prevăzut înglobarea nici unui element de instalații în piesele prefabricate.

Încălzirea încăperilor se face cu radiatoare, coloanele și legăturile montîndu-se aparent; în proiecte se prevede prefabricarea parțială a instalațiilor.

Instalația sanitară se execută din conducte PVC (pentru apă rece și pentru scurgere) și din țevi de oțel zincat (apă caldă); ansamblul de conducte din baie precum și rezervorul se realizează în cadrul unor blocuri sanitare.

Instalațiile electrice din apartamente sînt rezolvate cu trasee orizontale, sub pardoseli; circuitele de lumină și de prize se execută din conductori de aluminiu protejați în tuburi PVC (sub pardoseală) și din conductori INTENC (în spațiul dintre tocul ușii și panou).

În panouri se lasă de la confecționare toate găurile necesare pentru trecerea conductelor de instalații, precum și pentru fixarea obiectelor sanitare, a radiatoarelor, dozelor etc.

★

Proiectele serie tip din panouri mari elaborate de I.P.C.T. se aplică actualmente la Brașov, București, Reșița, Iași, Bacău, Roman, Ploiești, Craiova și Timișoara; pînă acum s-au executat după aceste proiecte peste 12 000 apartamente.

În comparație cu clădirile de locuit cu p+4 niveluri, executate cu ziduri din zidărie de cărămidă și planșee prefabricate, clădirile din panouri mari, realizate în ultimul timp după proiectele serie tip, prezintă următoarele avantaje importante:

— reducerea consumului de manoperă, cu aproximativ 30% ; această reducere este mai mare la execuția structurii de rezistență (cca 45%) și mai mică la finisaje și instalații (cca 25%); consumul de manoperă directă pe șantier este de cca 21,5 ore/m² Ad, la care, adăugînd manopera indirectă (cca 20%), rezultă un consum total de aproximativ 25,5 ore/m² Ad, adică 1 600 ore la un apartament convențional de 30 m² suprafață locuibilă;

— micșorarea duratei de execuție; un bloc cu 40—60 apartamente se montează în 20—25 zile și se execută complet în 4—5 luni;

— eliminarea aproape totală a consumului de material lemnos la execuția structurii de rezistență de peste cota zero.

Actualmente, pe lîngă studiile ce se elaborează pentru alte tipuri de clădiri de locuit din panouri mari, în I.P.C.T. se întocmesc în continuare noi variante — cerute de practica aplicării proiectelor în diverse investiții — care îmbunătățesc și completează seriile existente.

ing. lucian roşianu

soluţii de structuri industrializate pentru clădiri de locuit

Există o mare diversitate de soluţii de industrializare aplicate în construcţia de locuinţe, urmărind în esenţă reducerea consumului de manoperă pe şantier şi pe total, reducerea costului şi îmbunătăţirea calităţii lucrărilor. Sînt de preferat acele soluţii constructive care permit obţinerea diversităţii de soluţii de plan şi de aspect plastic, cu un număr cît mai restrîns de elemente prefabricate, cu forme simple şi care — sub raport tehnologic — se pot realiza cu mijloace de mare eficacitate economică.

Considerăm că atenţia principală a arhitecţilor şi inginerilor trebuie îndreptată tocmai spre rezolvarea contradicţiei existente între necesitatea obţinerii diversităţii de soluţii de plan şi de expresie arhitecturală şi cea de unificare şi restrîngre la minimum a tipurilor de elemente prefabricate, a tipurilor de cofraje şi de dispozitive şi instalaţii de şantier. Reducerea numărului de tipuri înseamnă în fapt — în cazul prefabricării — sporirea seriei de fabricaţie, condiţie esenţială a industrializării.

Soluţiile pe care le prezentăm în continuare rezolvă în mod diferit şi la niveluri diferite contradicţia mai sus menţionată. Vom încerca să facem unele observaţii pe marginea proiectelor şi soluţiilor prezentate, avînd în vedere — în mod special — considerentele expuse mai sus.

Lucrările pe care le prezentăm sînt următoarele:

Grupa I — clădiri din panouri mari portante:

— soluţia I_1 — clădiri p + 4 niveluri, executate în Bucureşti, Braşov, Iaşi, Bacău, Roman şi Reşiţa, pe baza proiectelor I.P.C.T. serie 1013 şi 1168, fig. 1—6 (pr. 1013/11, autori, arhitecţii Gustav Gusti şi Tiberiu Niga, ing. Moses Drimer; pr. 1168, autori, arh. Tiberiu Niga şi inginerii Moses Drimer şi Marin Lazăr);

— soluţia I_2 — clădiri cu p + 4 niveluri, cu travee mărite — studiu — proiect I.P.C.T. 1080, fig. 7,8 (pr. 1080, autori, arh. Tiberiu Niga, ing. Moses Drimer);

— soluţia I_3 — clădiri cu p + 9 niveluri, proiecte care urmau să fie executate la Reşiţa, studiu-proiect I.P.C.T. 1292, fig. 9,10 (pr. 1292, autori, arh. Benjamin Avram şi ing. Moses Drimer).

Grupa II — clădiri cu 4—18 niveluri, cu structură mixtă (prefabricate şi monolite), cu deschideri unificate pînă la 6 m:

— soluţia II_1 — clădiri cu 5—10 niveluri, cu schelet mixt (grinzi şi plăci prefabricate şi stîlpi monoliţi, studiu proiect 4225, fig. 11—14 (pr. 4225, autori, arh. Marcel Laurian şi ing. Lucian Roşianu);

— soluţia II_2 — clădiri cu 4 niveluri cu dală groasă prefabricată, studiu proiect 1248/6a, fig. 15—17 (pr. 1248/6a, autori, prof. arh. Mircea Alifanti şi ing. Lucian Roşianu);

— soluţia II_3 — clădiri cu 10—18 niveluri, cu schelet mixt (grinzi şi plăci prefabricate şi stîlpi monoliţi), soluţie de concurs pe principiile proiectului I.P.C.T. 4225, fig. 18—21 (pr. concurs, autori, arh. Cristian Enăchescu şi ing. Lucian Roşianu);

— soluţia II_4 — clădiri cu 10—18 niveluri, cu diafragme din panouri mari prefabricate, încadrate de stîlpi monoliţi, soluţie de concurs, fig. 23 (pr. concurs, autori, arh. Cristian Enăchescu şi ing. Lucian Roşianu).

Grupa III — clădiri cu 10 niveluri, cu nucleu central monolit (cu pereţii turnaţi în cofraje glisante):

— soluţia III_1 — clădiri cu 10 niveluri, studiu proiect 1173/I, fig. 24—26 (pr. 1173/I, autori, prof. arh. Mircea Alifanti şi ing. Isac Berdicevsky).

★

Clădirile din panouri mari din grupa I se caracterizează prin aceea că sînt integral prefabricate. Panourile de pereţi exteriori (E) şi interiori (I) sînt portante. Toate elementele (panourile) prefabricate sînt din beton armat (pereţi exteriori — E, pereţi

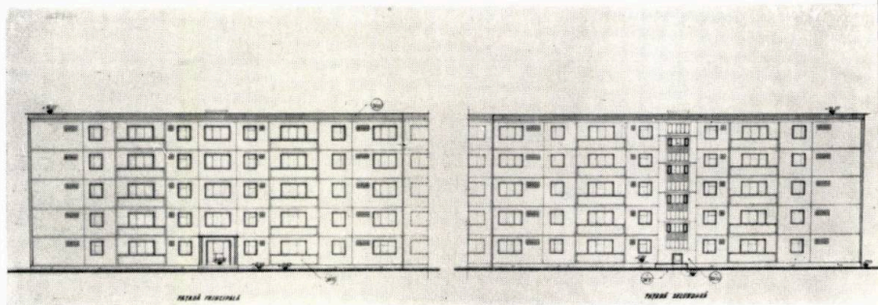

1

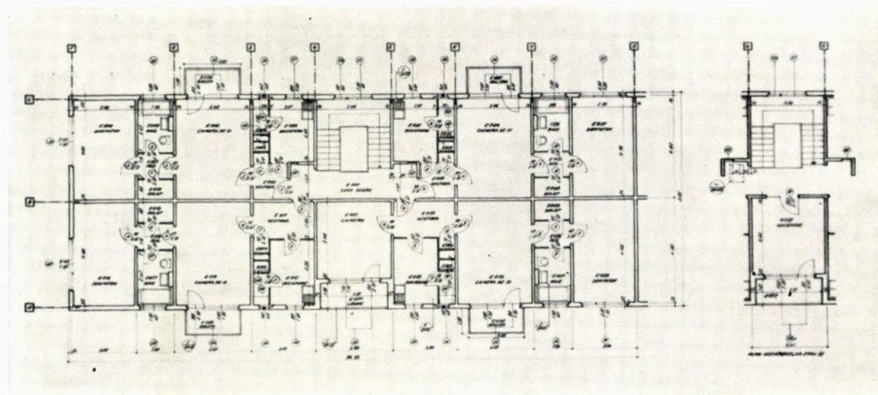

2

3

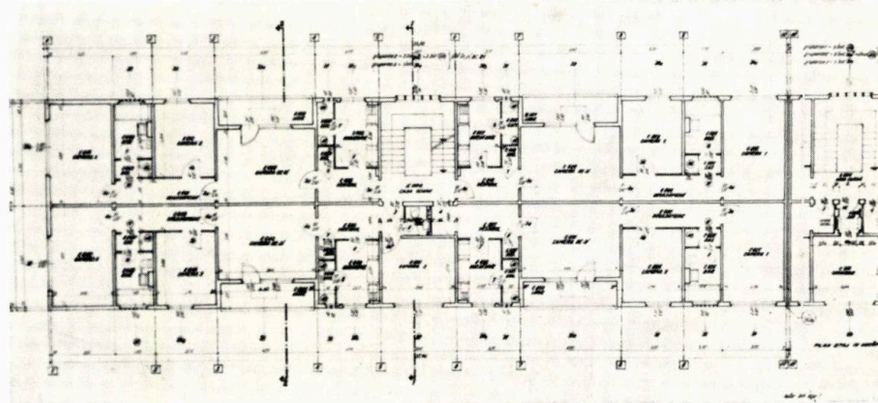

1 — *Soluția I_1 — Bloc-tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 1168 Blocul E — Fațade*

2 — *Soluția I_1 — Bloc-tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 1013/11 Blocul B — Plan etaj curent*

3 — *Soluția I_1 — Bloc-tip cu p + 4 niveluri, din panouri mari, proiect nr. 1168 Blocul E — Tronson capăt stînga — Plan etaj curent*

4 — *Soluția I_1 — Proiect nr. 1013/11 și nr. 1168. Rost vertical — Secțiune*

5 — *Soluția I_1 — Proiect nr. 1013/11 și nr. 1168. Rost orizontal — Secțiune*

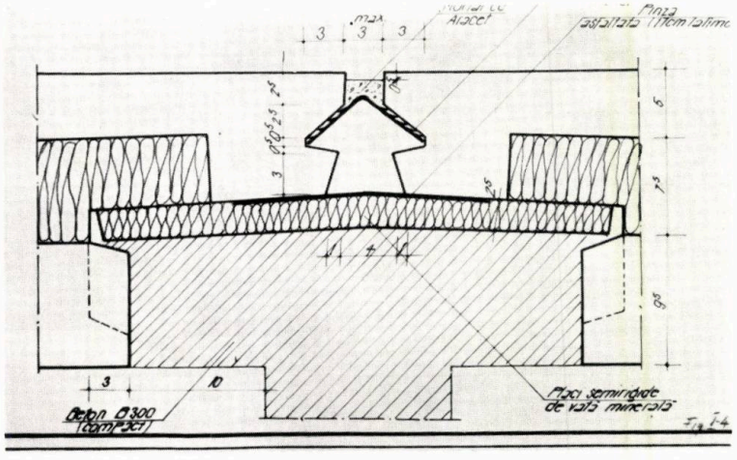

4

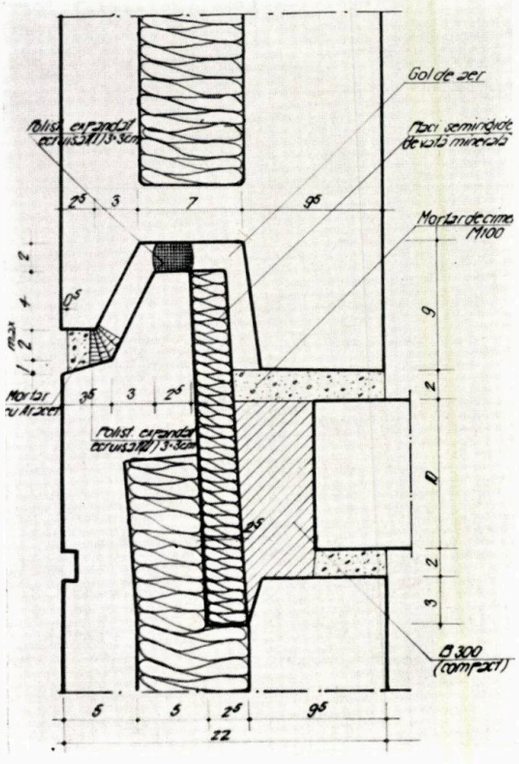

5

interiori — I, pereți despărțitori — D, planșee — P, scări — S, cornișe — C, balcoane — B, parapete de logii — L, copertine — K, bloc sanitar — G, ventilație — V). Numărul de elemente pe bloc și numărul de tipuri sînt indicate în tabela din fig. 6.

Clădirile din această grupă — *în soluții actuale* — prezintă avantajul unui grad relativ mai ridicat de industrializare (prefabricare avansată, grad înalt de finisare), față de celelalte soluții. Ca dezavantaj principal semnalăm: rigiditatea mare a soluției de plan, datorită tipului de structură care impune o compartimentare severă. Acest defect al soluției se încearcă a fi corectat în parte în soluțiile cu travei mărite de tipul I_2.

Un alt mare dezavantaj al soluțiilor din grupa I îl constituie numărul mare de tipuri de elemente prefabricate, cu toate consecințele tehnice, organizatorice și economice care decurg din aceasta. Se observă că obținerea varietății prin lărgirea seriei de tipuri de clădiri se realizează cu introducerea de noi tipuri de elemente prefabricate, cu atît mai multe la număr, cu cît se urmărește o diferențiere mai mare a soluției de plan și de fațadă. Acest lucru a apărut clar în cadrul proiectului I.P.C.T. 1292 (soluțiile I_3 pentru clădiri cu 10 niveluri).

Clădirile cu structură mixtă, cu deschideri pînă la 6 m, din grupa a II-a prezintă avantajul unei libertăți mult sporite a planului, prin existența unei « celule» cu tavan neted în suprafață de pînă la 30—35 m^2. Această libertate de plan constituie în același timp și o premiză pentru a obține cu același tip de structură și cu același nomenclator de prefabricate (numeric foarte restrîns) o gamă largă de tipuri de apartamente și clădiri (diferind și ca număr de caturi).

Structura este alcătuită din stîlpi din beton armat monolit, iar grinzile și plăcile sînt prefabricate. Plăcile de planșeu, de 13 cm grosime, asigură o bună izolare fonică și ca greutate se înscriu în limita utilajelor cu capacitate de 5 tone. Planșeele prezintă o « cusătură » pe mijlocul celulei care însă, cu detaliile constructive prevăzute, nu va prezenta fisuri vizibile în exploatare (fig. 19). Turnarea monolită a stîlpilor permite o bună realizare a continuității grinzilor pe cele două direcții și a stîlpilor pe verticală (fig. 14), condiție pentru o bună comportare la solicitări seismice.

Soluția se poate executa funcție de condiții la diverse niveluri de industrializare, folosind elemente sau panouri întregi de pereți exteriori și despărțitori prefabricați din beton sau eventual din alte materiale. Ca atare, și sub aspect constructiv și tehnologic, soluția oferă o serie de libertăți și posibilități de modificare și adaptare în timp, atît în momentul realizării construcției, cît și după un număr de ani de exploatare, permițînd astfel corectarea unor elemente de uzură morală.

Atragem în mod special atenția asupra numărului restrîns de tipuri de prefabricate cu care se poate realiza o gamă relativ mare de tipuri de apartamente și clădiri. Consumul de oțel-beton, chiar în cazul folosirii unor panouri de pereți interiori și exteriori prefabricați, este apropiat de cel realizat astăzi efectiv la clădirile din panouri mari. Elementele prefabricate au forme simple și gabarite ușor de transportat și manevrat.

Soluția îmbinării în cîmp a planșeului este în prezent în curs de verificare experimentală la INCERC.

Cu titlu exemplificativ, prezentăm în figura 22 un tip de panou-cortină, cu greutatea de cca 200 kg/m^2 de perete plin care — în lipsa unor materiale speciale, proprii pentru astfel de elemente — constituie o soluție robustă și durabilă în timp ce ar putea fi ușor realizată și aplicată pe scară largă. În soluția prezentată, deformarea panourilor este liberă în toate direcțiile (sub influența contracției, variațiilor zilnice și sezoniere de temperatură și a deformațiilor în timp a structurii portante). Aceste panouri nu rigidizează structura care rămîne o structură elastică cu caracteristici dinamice favorabile la solicitări seismice. Menționăm că structura portantă propriu-zisă prezintă o distribuție uniformă de rigiditate, element de mare importanță în alegerea unei structuri în zone seismice.

Soluția de tipul II_2 este concepută numai pentru clădiri pînă la 4 niveluri. Structura portantă este o dală groasă, realizată din elemente prefabricate cu gabarit nominal 3,60 × 3,60 m, cu greutate sub 5 tone (realizată prin preturnare pe șantier), pe stîlpi monoliți (fig. 15 — 17).

Soluția de tipul II_3 (fig. 18—21), dezvoltată pe tema proiectului I.P.C.T. 4225, a fost prezentată la concursul inițiat de Sfatul Popular al Capitalei în anul 1964. De asemenea, și soluția de tipul II_4 care reprezintă o încercare de aplicare a panourilor mari la clădiri înalte realizînd prin înglobarea acestora între stîlpi monoliți cu secțiunea constantă (50 × 50 cm) o structură pe diafragme (fig. 23).

Structurile mixte presupun executarea de stîlpi turnați monolit. La soluțiile de tip II_1, stîlpii sînt la interax de 4,80 și 6,00 m și reprezintă volume relativ mici de beton, turnate « concentrat », în condițiile unor cofraje perfecționate (metalice).

Soluțiile de tip III_1 (fig. 24 — 26) cu nucleu central monolit sînt concepute în ideea acceptării unei compartimentări rigide pentru încăperile anexe și spațiile de circulație, lăsînd « planul liber » pentru încăperile de locuit. Zona centrală — « nucleul » — este realizată monolit în tehnologii perfecționate (cofraje glisante, panouri demontabile, cofraje spațiale etc.). Zona din afara nucleului poate fi realizată și cu elemente prefabricate (fîșii sau panouri) pe grinzi de fațadă prefabricate și stîlpi monoliți (eventual prefa-

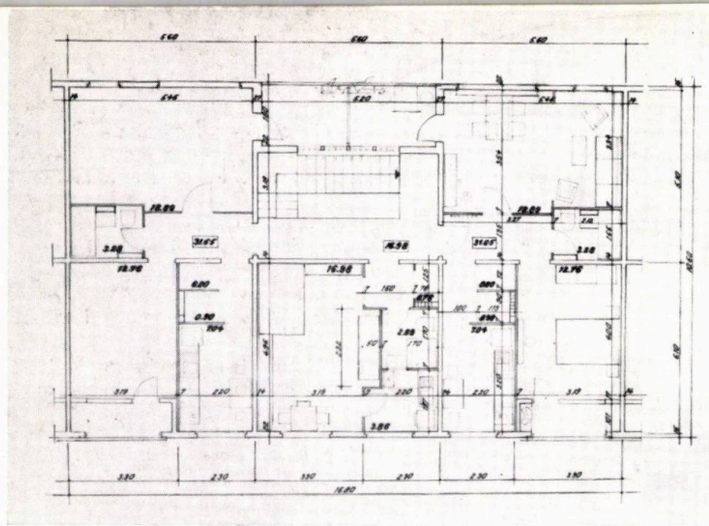

7

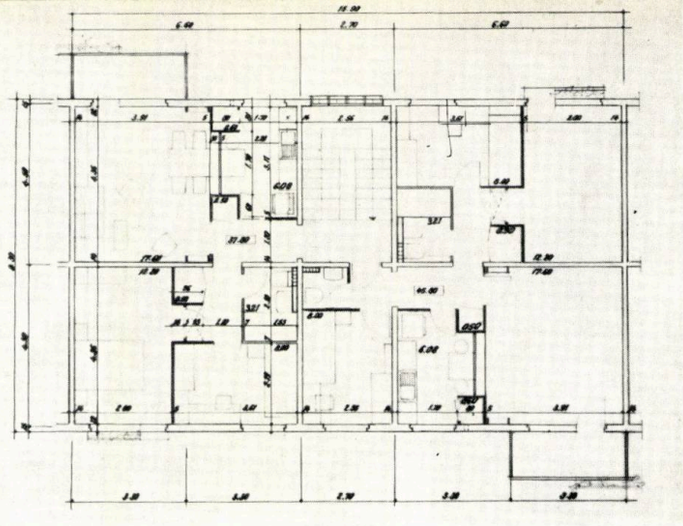

8

6

Proiect Serie	B l o c	Tipuri distincte exclusiv stînga, dreapta	Gabarite (la numărător) și tipuri distincte, inclusiv stînga, dreapta (la numitor)					
			Total	Din care				
				E	I	P	D	Diverse
Seria 1013/11	A	55	33/67	6/20	4/13	4/13	9/10	10/11
	B	45	29/56	6/19	4/10	4/10	6/7	9/10
	C	45	29/56	6/19	4/10	4/10	6/7	9/10
	D	49	29/61	6/21	4/12	4/11	6/7	9/10
	A+B+C+D	59	33/72	6/23	4/15	4/13	9/10	10/11
Seria 1013/12	A_1	60	35/76	7/25	4/13	4/15	9/10	11/13
	B_1	51	32/67	7/25	4/10	6/13	6/7	9/12
	C_1	51	32/67	7/25	4/10	6/13	6/7	9/12
	D_1	53	34/69	8/24	4/12	6/13	6/7	10/13
	$A_1+B_1+C_1+D_1$	70	39/91	8/35	4/13	6/18	9/10	12/15
Pentru ambele serii		87	46/115	9/50	4/15	7/19	9/10	17/21

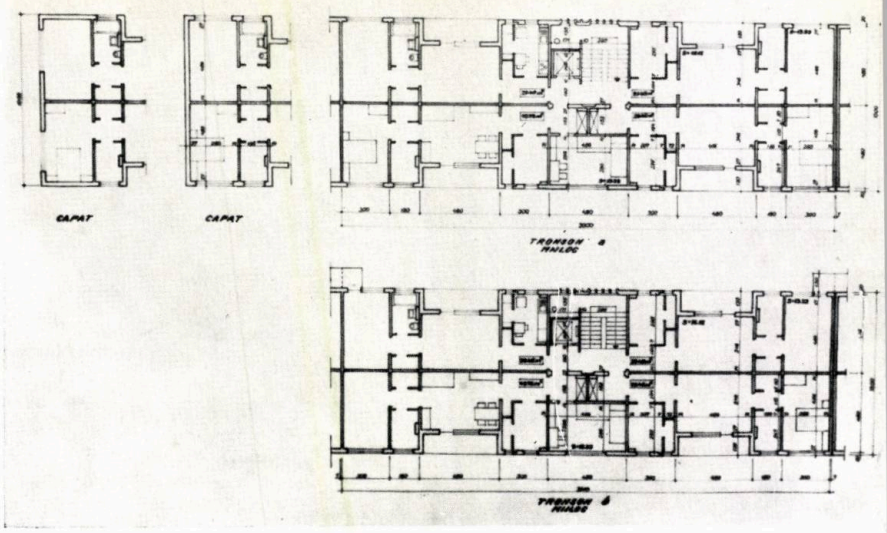

9

6 — *Soluția I_1 — Proiect nr. 1013/11 și nr. 1013/12. Bilanț pe tipuri de panouri*

7 — *Soluția I_2 — Clădiri din panouri mari, proiect nr. 1080/1, seria I — Secțiunea a (1, 2, 2)*

8 — *Soluția I_2 — Clădiri din panouri mari, proiect nr. 1080, seria Y — Variantă de distribuție*

9 — *Soluția I_3 — Clădiri din panouri mari cu p + 9 niveluri, pentru regiuni cu gradul 6 de seismicitate, proiect nr. 1292, seria L_1 — Tronson A + B*

10 — *Soluția I_3 — Clădiri din panouri mari cu p + 9 niveluri, pentru regiuni cu gradul 6 de seismicitate, proiect nr. 1292, seria G_2 — Blocul 1*

10

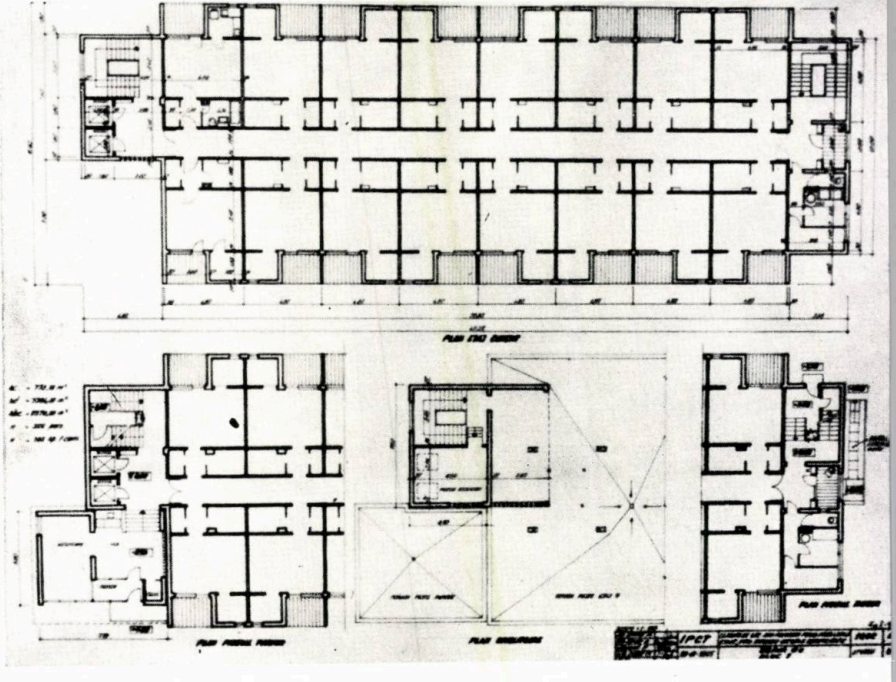

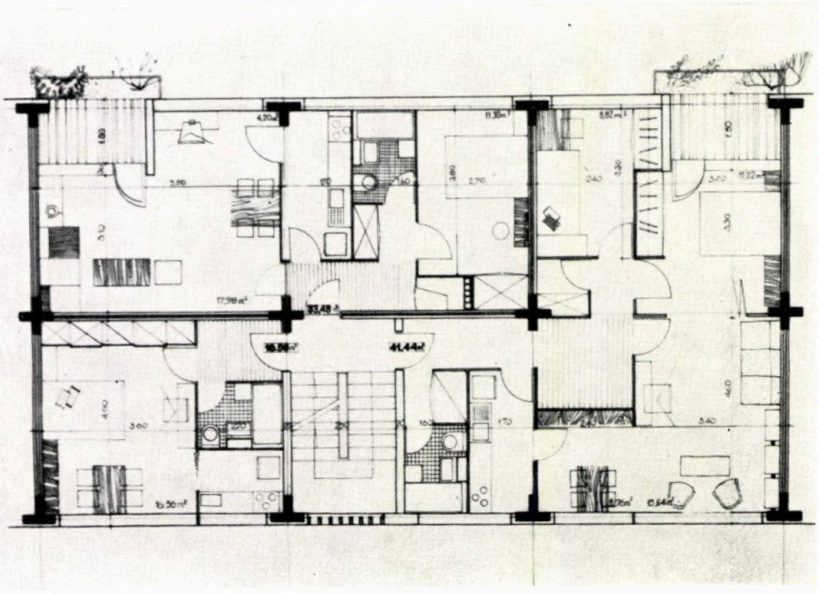

11

13

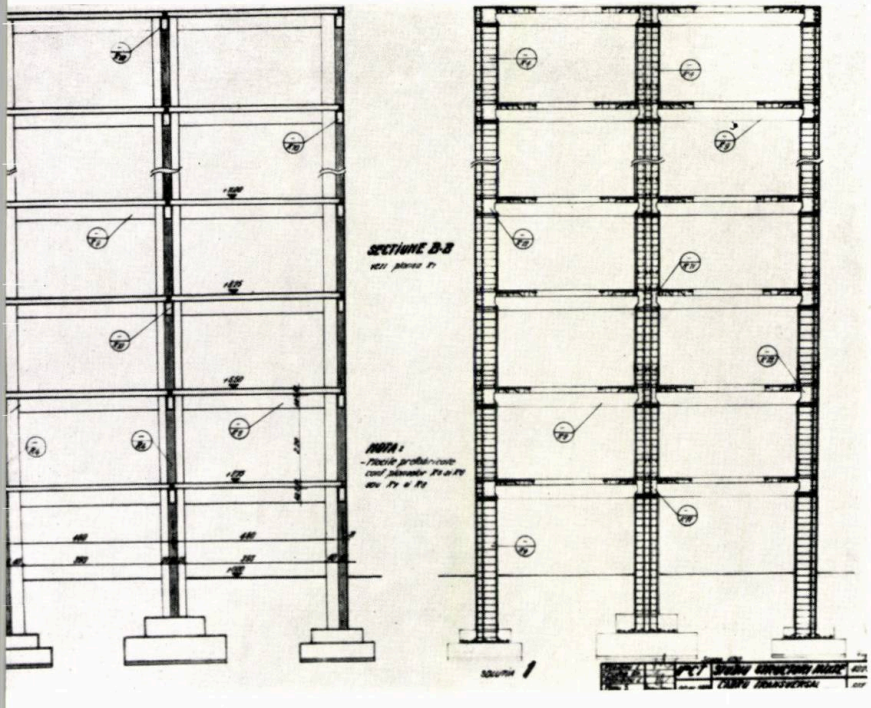

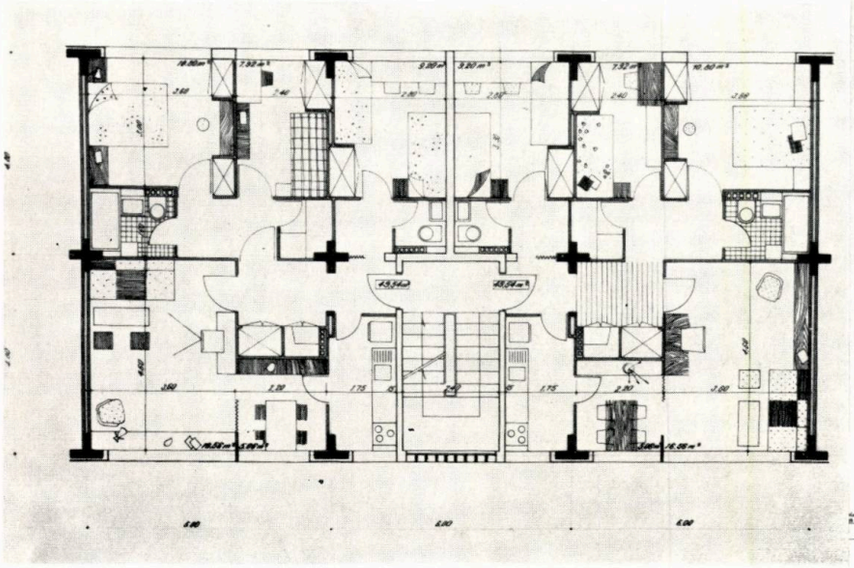

12

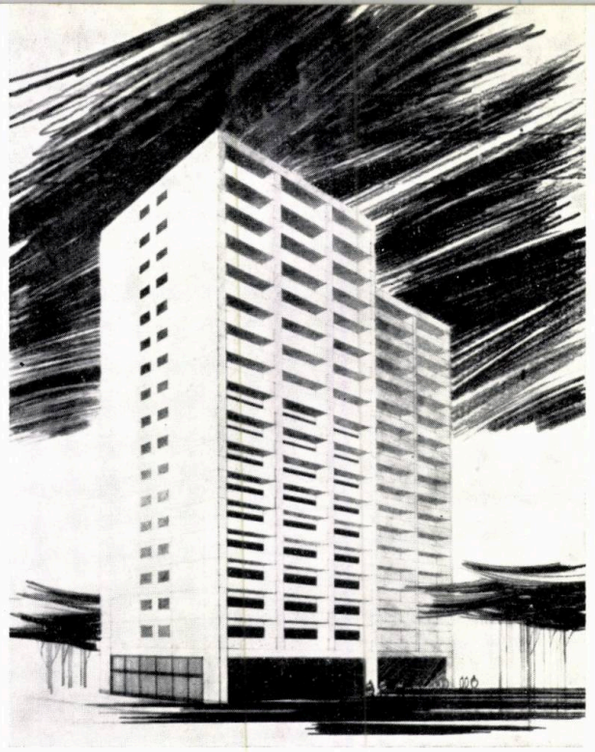

21

11 — *Soluția II_1 — Studiu pentru structuri mixte, proiect nr. 4225 — Plan etaj curent*

12 — *Soluția II_1 — Studiu pentru structuri mixte, proiect nr. 4225 — Plan etaj curent*

13 — *Soluția II_1 — Studiu pentru structuri mixte, proiect nr. 4225 — Cadru transversal, cofraj și armare*

14 — *Soluția II_1 — Studiu pentru structuri mixte, proiect nr. 4225 — Detalii de îmbinări nod central*

15 — *Soluția II_2 — Studiu pentru soluții și asamblări de locuințe pentru perspectivă, etapa I, proiect nr. 1248/6a — Secțiune G*

16 — *Soluția II_2 — Studiu pentru soluții și asamblări de locuințe pentru perspectivă, etapa I, proiect nr. 1248/6a — Detalii de îmbinări pentru soluția cu dală groasă prefabricată*

17 — *Soluția II_2 — Studiu pentru soluții și asamblări de locuințe pentru perspectivă, etapa I, proiect nr. 1248/6a — Plan de montaj pentru soluția cu dală groasă prefabricată*

18 — *Soluția II_3 — Plan etaj curent*

19 — *Soluția II_3 — Structură mixtă în cadre din elemente orizontale prefabricate și stîlpi monoliți — Plan planșeu etaj curent*

20 — *Soluția II_3 — Secțiune longitudinală*

21 — *Soluția II_3 — Perspectivă*

22 — *Panouri cortină și detalii*

14

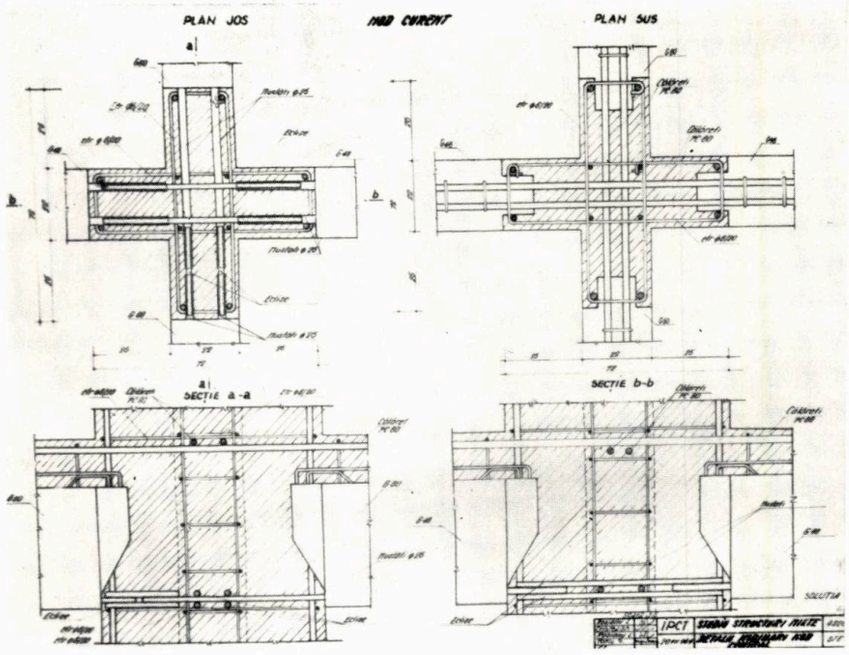

22

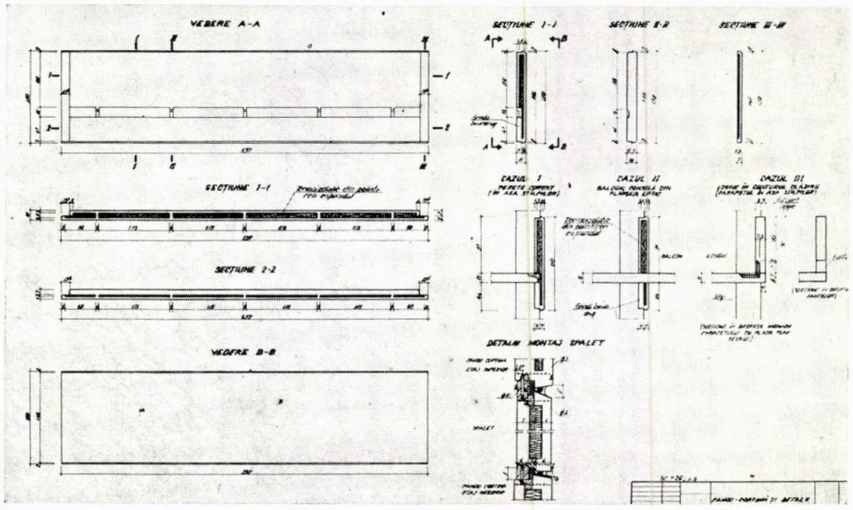

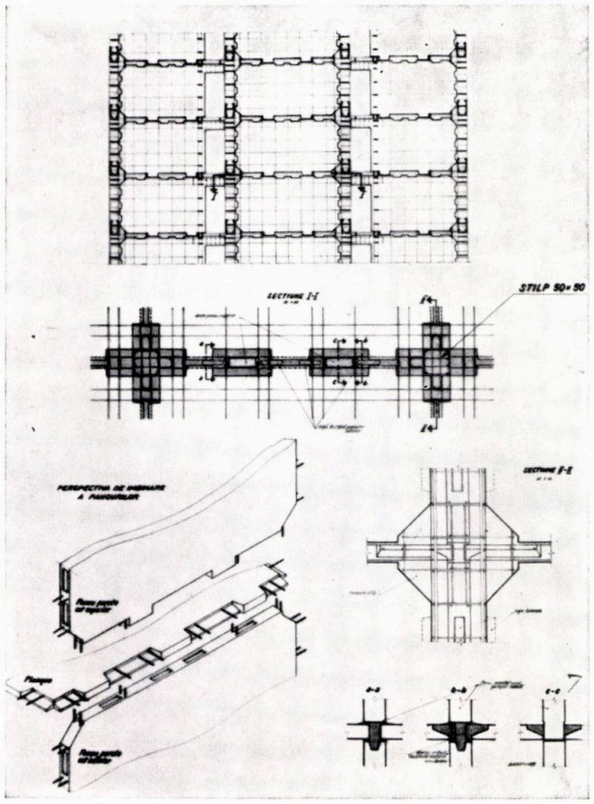

23

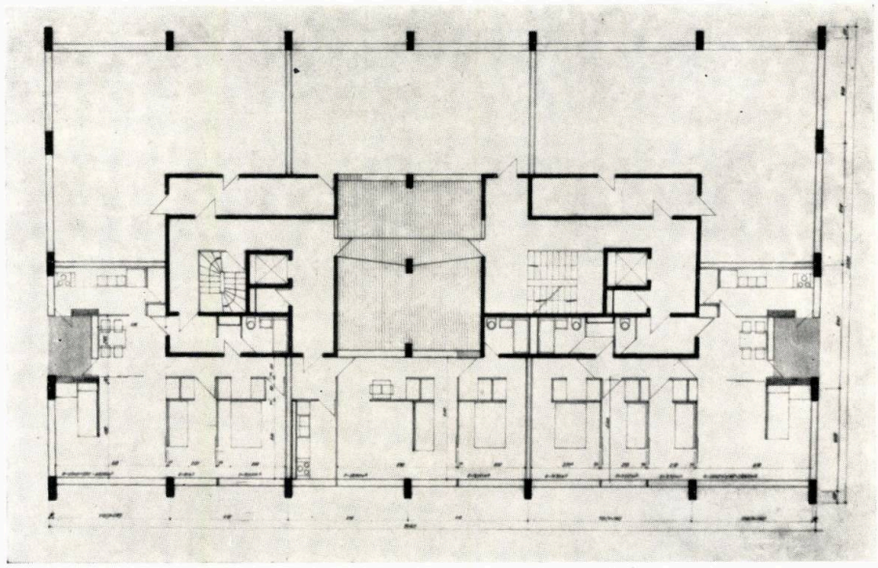

24

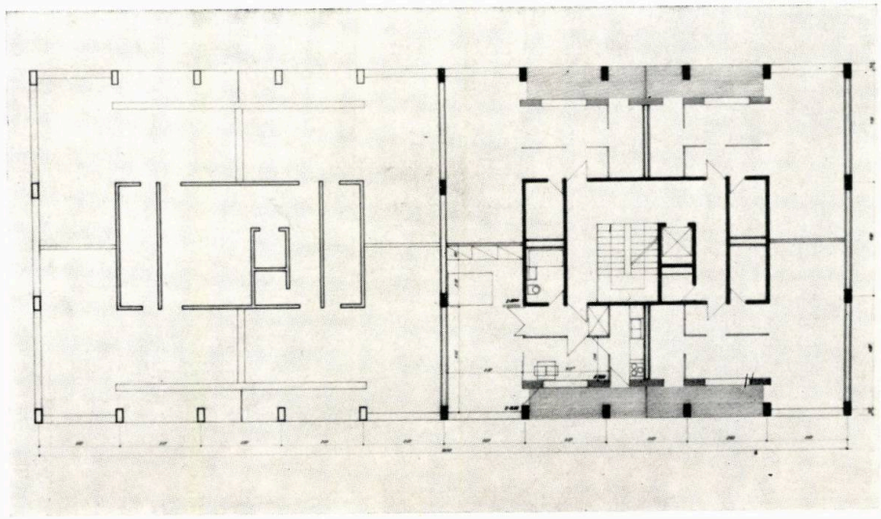

25

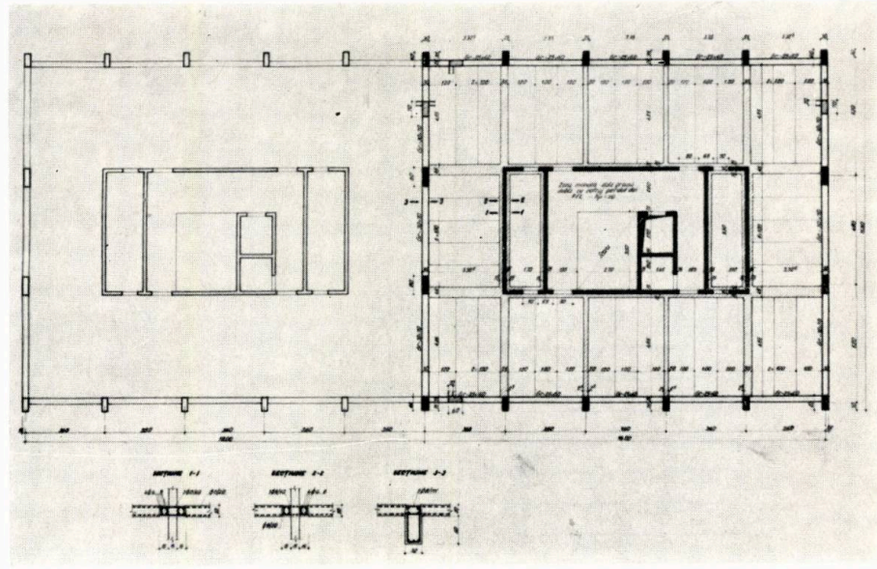

26

23 — *Soluția II_4 — Structură pe diafragme realizate din panouri mari încadrate în stîlpi monoliți de 50 × 50 m și monolitizări orizontale executate prin subbetonare*

24 — *Soluția III_1 — Clădiri de locuit cu structuri cu nucleu, proiect nr. 1173/1 — Secțiunea D*

25 — *Soluția III_1 — Clădiri de locuit cu structuri cu nucleu, proiect nr. 1173/1 — Secțiunea D — Variantă de planșeu prefabricat*

26 — *Soluția III_1 — Clădiri de locuit cu structuri cu nucleu, proiect nr. 1173/1 — Secțiunea C_1*

bricați). Fațada se poate realiza cu panouri-cortină (de tipul prezentat mai sus, sau de alt tip) sau cu alte soluții, după caz.

Avantajul principal al soluției care poate fi aplicată la clădiri înalte este acela al libertății de plan. Apreciem că se va putea obține un consum de oțel egal cu cel din soluțiile aplicate curent în prezent la clădiri înalte.

★

În concluzie, deși proiectele din grupele II și III nu sînt la nivelul de detaliere al celor din grupa I și nu au trecut încă proba experimentării și aplicării lor pe scară largă, ne manifestăm totuși preferința pentru aceste tipuri de soluții constructive care — după părerea noastră — răspund mai bine cerințelor dezvoltării actuale a construcției de locuințe, permițînd o îmbinare favorabilă a rezolvării arhitecturale și constructive cu condițiile impuse de procesul de industrializare a construcțiilor.

arh. ovidiu vasilescu
arhitect șef în I.P.C.T.

tipizarea dotărilor social-culturale urbane

Sarcinile din ce în ce mai mari, ridicate în fața arhitecturii de către construirea economiei socialiste, au determinat trecerea de la metodele individuale de proiectare și de execuție meșteșugărească, la metodele proiectării colective complexe, la industrializarea construcțiilor de locuințe, de clădiri social-culturale, la introducerea tipizării, prefabricării și mecanizării, a tehnicii celei mai înaintate.

Planurile de stat au prevăzut investiții din ce în ce mai mari în toate domeniile de activitate, construcția de importante dotări social-culturale crescînd considerabil.

Rezultatele de la finele planului de șase ani demonstrează în mod vădit importantul rol pe care l-a jucat tipizarea și în construirea de dotări social-culturale. Peste 6 000 săli de clasă au fost realizate numai în mediul urban, numeroase așezăminte de cultură, sănătate, comerț, alimentație publică etc. au fost executate în orașele patriei noastre după proiecte-tip.

Desigur că din punct de vedere cantitativ și la nivelul posibilităților de investiții, rezultatele obținute sînt evidente. În urma observațiilor primite de la beneficiari pe parcursul exploatării sau în urma anchetelor inițiate de I.P.C.T., au rezultat concluzii favorabile și sub aspect funcțional, economic și estetic. Cele mai bune rezultate s-au obținut acolo unde adaptarea și execuția au avut un rol creator.

Putem vorbi de rol creator atunci cînd proiectantul adaptator contribuie la punerea în valoare a construcției respective printr-o amplasare judicioasă, prin detalii care să îmbogățească și să localizeze exprimarea plastică, atît la interior, cît și la exterior, printr-o colaborare foarte strînsă cu executantul, în vederea utilizării unor materiale de construcții și finisaj corespunzătoare.

Consider important să relev o serie de aspecte negative care, după părearea mea, provin în special din modul de elaborare a proiectului-tip, datorită metodologiei greoaie care, împreună cu avizările respective, duc la un termen de elaborare foarte lung (în medie cca doi ani), avînd drept consecință în final un sortiment sărac de proiecte-tip pentru clădiri social-culturale. Ca un corolar, s-a ivit repetarea supărătoare a aceluiași proiect, fără a mai vorbi de cazurile cînd și amplasarea sau execuția s-au făcut necorespunzător.

Aspectul neplăcut al repetării aceluiași proiect a fost accentuat foarte mult și de lipsa unor materiale de finisaj care să ajute la obținerea unei varietăți în funcție de regiune.

Rigiditatea unor prevederi, în care se încadrează proiectarea tip, duce foarte frecvent la nesfîrșite modificări, revizuiri, pentru punerea în concordanță cu dispozițiile, standardele, normativele etc., noi apărute. Termenul necesar pentru executarea tuturor acestor lucrări a atins, în unele cazuri, timpul de elaborare cerut pentru toate fazele unui proiect nou. De asemenea, la adaptare, proiectantul nu poate aduce decît cu foarte multe greutăți modificări la proiectul-tip, chiar atunci cînd este vorba de îmbunătățiri.

Pînă de curînd, proiectarea unor programe separate, lipsa de preocupare pentru obținerea cooperării mai multor funcțiuni în cadrul unor complexe au dus de asemenea la exprimări plastice minore, fără expresivitate.

Desigur că în această perioadă au fost elucidate în paralel o serie de probleme urbanistice, au fost elaborate numeroase proiecte de sistematizare a orașelor și, în prezent, dispunem de o serie întreagă de date, cu ajutorul cărora se pot elabora studiile necesare majorității problemelor de tipizare.

Experiența obținută în proiectarea-tip a permis aplicarea unor metode noi care în ultimii doi ani au avut rezultate mai bune.

Astfel, la baza elaborării temelor de proiectare pentru toate proiectele executate în ultima perioadă, au stat studii de fundamentare a temelor, studii ce abordau probleme de seriere, justificare a capacităților respective, eficiența etc. Uneori aceste studii ne indică dacă o temă trebuie elaborată mai departe, la nivel de proiect-tip, sau nu. În cadrul acestor studii se fac cercetări asupra obiectelor similare în exploatare, se obțin date statistice, se fac diverse anchete, se cercetează experiența altor țări etc. Această problemă este prezentată mai pe larg în articolul « Serierea dotărilor social-culturale urbane » din acest număr al revistei.

De asemenea s-a considerat util ca o serie de teme să fie dezvoltate numai în faza proiect de ansamblu, rămînînd ca proiect directiv și rezolvînd în mai multe variante funcționale și plastice, tema respectivă.

Sînt de părere că aceste proiecte directive ar trebui să se refere în special la unele dotări importante care de obicei vor mobila centre de orașe sau vor fi amplasate în orașe regionale, pentru a da posibilitatea proiectantului adaptator să dezvolte varianta cea mai adecvată amplasamentului concret, iar din punct de vedere plastic să o încadreze în arhitectura ansamblului respectiv.

De fapt, aceste proiecte în faza de P.A. directiv au drept scop să pună la dispoziția D.S.A.P.C.-urilor sau altor institute de proiectare, materialul ilustrativ care exemplifică posibilitățile de rezolvare funcțională corectă a unor programe mai complexe, care necesită o colaborare directă cu organele centrale de specialitate pentru concretizarea tuturor aspectelor din temă.

Din cauză că un proiect-tip în faza P.E. nu poate fi modificat de către cei care îl adaptează la teren, cred că ar fi util să se asigure unele teme — în special cele cu o mai mare frecvență — cu cel puțin două variante de rezolvare funcțională, mărind astfel posibilitățile de amplasare și de variație a ansamblului.

O problemă foarte importantă este proiectarea experimentală. Sînt situații cînd, din lipsa unor experiențe proprii țării noastre, sau cînd în etapa respectivă unele dotări nu se pot executa, nefiind prevăzute în plan, apare absolut necesar să executăm prototipuri, care să stea la baza concluziilor și măsurilor viitoare.

Aș da un singur exemplu de acest fel : problema creșelor și grădinițelor. Există astăzi o serie de proiecte în studiu, dar nu s-a executat pînă în prezent nici un exemplar. Desigur, ar fi foarte util pentru noi și pentru cei interesați dacă s-ar experimenta unul sau mai multe obiecte, pentru a fi pregătiți cu concluzii concrete în etapa cînd aceste obiecte vor fi construite în proporții de masă.

Proiectanții de construcții social-culturale au făcut un pas înainte pe calea obținerii unor proiecte mai reprezentative, prin proiectarea unor dotări de microraion și de cartier în cadrul unor complexe, în diverse ipoteze de soluționare plastică și constructivă. Pe această linie ar fi foarte util să se studieze oportunitatea unor proiecte cu caracter directiv, care să exemplifice posibilitățile de rezolvare, în cadrul unor complexe de dotare, ce vor face parte din viitorul centru politico-administrativ și cultural din localitățile rurale.

Legat de problema unei mai mari varietăți arhitecturale, consider că s-ar putea obține rezultate dacă la elaborarea valorii de deviz, la proiectul-tip pentru finisaje, s-ar lua în vedere un anumit procent în limita căruia proiectantul adaptator să poată folosi și alte materiale de finisaj decît varianta prezentată în documentația tip. Crearea acestei posibilități apare necesară cu atît mai mult cu cît se cunoaște că în anii viitori fabricile de materiale de construcții vor pune la dispoziția beneficiarilor un sortiment mai variat de materiale de finisaj.

În anii viitori se va construi un număr important de dotări social-culturale, ceea ce va pune activității de tipizare sarcini multiple în perioada 1966—1970; unele teme noi sînt în curs de elaborare încă din anul 1965, cum ar fi temele pentru școli elementare, licee, complexe comerciale de microraion, complexe de deservire, unele dotări sanitare etc.

Au fost exprimate unele păreri că dotările social-culturale ar trebui să se proiecteze unicat, tipizarea contribuind la uniformizare, monotonie etc.

Pentru unele cazuri sîntem de acord cu aceste păreri, dar nu putem fi de acord cu excluderea totală a tipizării, fără de care obiectivele propuse nu se vor putea executa. Avem în prezent propuneri concrete care apreciază că vor înlătura în parte multe din aspectele negative ale tipizării și credem că organele competente vor lua măsuri în consecință.

Unele dintre aceste măsuri au fost propuse să facă parte din noul regulament al proiectării-tip, în curs de elaborare, și prevăd eliminarea avizării fazei P.E. Deci, o reducere a timpului de avizare, o mai mare independență și răspundere, acordată atît proiectării-tip, cît și proiectării la adaptare, existînd și posibilități de a acționa de la caz la caz în personalizarea construcțiilor, pregătind un sortiment mai bogat de proiecte-tip și directive.

De asemenea, proiectarea pe tronsoane funcționale cu multiple posibilități de asamblare, variante de partiuri funcționale ale aceleiași teme, proiectarea în cadrul unor complexe la nivel directiv, studii de perspectivă și altele, vor contribui — cred — la acțiunea complexă generală ce se desfășoară pe linia indicațiilor superioare de partid cu privire la înlăturarea unor aspecte de monotonie.

Experiența dobîndită pînă în prezent de proiectanții care elaborează proiecte-tip este dovedită nu numai prin rezultatele obținute în ultima perioadă, ci și prin modul în care sînt abordate problemele de principiu și de metodologie ale activității viitoare.

Aș aminti că din complexul măsurilor ce sînt imperios necesare a fi luate pentru rezolvarea cu succes a multiplelor și complicatelor sarcini ce ne stau în față, este și cea a rezolvării problemei cadrelor de specialitate, astăzi în număr cu totul insuficient.

Consider că în etapa actuală nu se poate vorbi de eliminarea activității de tipizare privitor la majoritatea construcțiilor de dotări social-culturale, neputînd elimina din preocupările noastre aspectele economice, posibilitățile actuale de execuție, materialele de construcție existente, pentru a ne preocupa numai de problemele estetice, deoarece o arhitectură este valabilă numai atunci cînd răspunde tuturor parametrilor funcționali, plastici și economici.

arh. gh. sebestyen, arh. nicolae petraşincu, arh. dan bacalu

serierea dotărilor social-culturale urbane

Experienţa activităţii de elaborare a proiectelor tip a arătat că pentru a pune la baza tipizării teme valabile în timp — care să nu fie foarte repede depăşite prin modificarea cerinţelor — aceste teme trebuie elaborate cu o deosebită grijă, astfel încît ele să scoată în evidenţă ceea ce este caracteristic, esenţial şi repetabil în soluţiile ce pot fi date unei anumite funcţiuni, ţinîndu-se seama, bineînţeles, de evoluţia previzibilă a cerinţelor, ca şi de eventualele comasări cu alte funcţiuni.

De aici a decurs necesitatea elaborării unui şir de studii, denumite în practică, mai mult sau mai puţin corect, studii de seriere sau studii de fundamentare a temelor, deoarede scopul lor era cel de a stabili — pe baze cît mai certe, am putea spune chiar cît mai ştiinţifice — seria temelor ce trebuie tipizate. Bineînţeles, prin seria temelor se înţelege nu numai seria capacităţilor, ci şi caracterizarea funcţiunilor principale sub aspect dimensional, tehnologic-funcţional.

În elaborarea acestui fel de studii trebuie avută în vedere o multitudine de factori, mai bine zis totalitatea celor care pot influenţa tema respectivă. Dintre aceşti factori, cei mai importanţi — în cazul studiilor referitoare la dotările social-culturale — sînt de obicei următorii:

— factorii demografici privind numărul populaţiei, structura ei pe grupe de vîrstă şi sexe, pe gospodării familiale;

— factorii social-economici privind componenţa socială a populaţiei, preocupările, cerinţele şi felul ei de viaţă;

— factorii urbanistici privind razele de deservire a populaţiei cazate în localităţile urbane compuse din unităţi structurale;

— criteriile funcţionale privind modul de rezolvare, de îmbinare şi grupare a funcţiunilor;

— criteriile economice privind eficienţa investiţiei, atît sub raportul realizării unei investiţii specifice cît mai reduse, cît şi sub raportul unor minime cheltuieli de exploatare.

Desigur, toţi aceşti factori trebuie luaţi în considerare nu numai prin prisma situaţiei existente, ci şi prin aceea a evoluţiei previzibile.

Analiza acţiunii tuturor acestor factori se face utilizînd datele statistice existente, cerinţele şi intenţiile ministerului beneficiar, normele şi prescripţiile existente, documentaţia din alte ţări, anchete-sondaj privind părerile, cerinţele şi sugestiile populaţiei. Bineînţeles, toate aceste date necesită o interpretare critică, nu numai pentru asigurarea unei viziuni de perspectivă referitoare la evoluţia cerinţelor — cel puţin în viitorul apropiat de 10—20 ani — dar şi pentru a putea desprinde din această multitudine de factori şi de date pe cele esenţiale, hotărîtoare în stabilirea seriei temelor.

Obiectul articolului de faţă nefiind cel de a prezenta totalitatea studiilor de acest fel, elaborate în I.P.C.T., ci doar de a prezenta acest mod de lucru, nou în practica noastră, vom da în cele ce urmează doar unele exemplificări sumare, extrase din trei studii. Alegerea exemplelor şi prezentarea parţială (chiar trunchiată) a problemelor o vom face numai cu scopul de a arăta cum, de la un caz la altul, influenţa unuia sau a altuia dintre factori devine hotărîtoare. În consecinţă, argumentarea concluziilor şi însăşi prezentarea acestor concluzii va fi incompletă, deoarece o prezentare completă a acestor probleme ar depăşi limitele şi cadrul revistei.

★

Una dintre lucrările cele mai complexe şi, implicit, cea mai interesantă de acest fel o constituie studiul referitor la dotările reţelei culturale din mediul urban.

După constatarea nivelului deosebit de scăzut de la care a pornit revoluţia noastră culturală, studiul aminteşte uriaşele progrese realizate, pentru a se opri apoi la o analiză mai adîncită a perspectivei.

În acest sens se subliniază, în primul rînd, modificările cantitative previzibile ale cerinţelor. Ele se datorează creşterii populaţiei urbane, creşterii nivelului cultural (ca urmare a generalizării învăţămîntului elementar de 8 ani şi a extinderii celui mediu şi superior), modificării structurii pe grupe de vîrstă a populaţiei (va creşte ponderea celor în vîrstă, iar pensionarii dispun de timp mai mult pentru cultură) şi reducerii treptate a duratei medii a zilei de muncă.

În cadrul importantei creşteri cantitative, determinate de aceşti factori, mai apar însă şi modificări calitative, structurale, ale cerinţelor previzibile în domeniul culturii. Se poate prevedea trecerea de la trezirea gustului pentru manifestări culturale spre o mai largă asimilare intelectuală a valorilor culturale, ceea ce duce implicit la sporirea exigenţelor calitative, avînd însă şi influenţe asupra solicitării cantitative a diverselor forme de activitate culturală. Va creşte elementul activ, creator, în munca culturală, ca o urmare a creşterii nivelului cultural, ducînd la o sporire a formelor active de culturalizare, cum ar fi cenaclurile, cercurile de critică sau de creaţie artistică. Vor creşte preocupările cu caracter tehnic, ştiinţific, ca o consecinţă a creşterii nivelului general al cunoştinţelor şi ca o cerinţă a dezvoltării impetuoase a industriei din ţara noastră. Aceasta va genera diverse forme culturale legate de problemele respective, de la conferinţe pînă la cercuri tehnice, dintre care — în prima etapă — vor fi predominante probabil cele de fotoamatori, radioamatori şi electrotehnicieni.

Pentru a arăta ce importanţă au în cadrul unor astfel de analize unele aspecte, aparent minore, credem util să dăm — în cele ce urmează — două exemple spre a sublinia atenţia, discernămîntul cu care trebuie abordate şi rezolvate astfel de probleme.

Primul exemplu se referă la efectele extinderii televiziunii. Acesteia îi revine un rol deosebit în creşterea nivelului general cultural, în sporirea cerinţelor cantitative şi calitative, deoarece aduce — cum s-ar putea spune — la domiciliu diverse forme de manifestări culturale. Ea sporeşte timpul afectat culturii, atît prin economisirea deplasărilor la locurile manifestărilor culturale respective, cît şi prin transformarea unei părţi din odihna pasivă, în timp afectat culturii.

Experienţa internaţională a arătat însă că extinderea televiziunii are efecte şi asupra altor manifestări culturale: ea a dus peste tot (în primul rînd în mediul urban) la o scădere a frecventării cinematografului, fără a avea însă efecte similare sesizabile, de durată, şi asupra altor manifestări culturale. Autorii studiului au considerat că acest fapt se datorează unei contradicţii interne a spectacolului cinematografic. Într-adevăr, acesta strînge la un loc sute de spectatori, fără a crea o legătură directă nici între actori şi spectatori (cum o creează teatrul), nici între spectatori (ba dimpotrivă: o astfel de legătură în timpul spectacolului este chiar de nedorit). Astfel, o formă de contact *individual* cu o manifestare culturală este organizată ca spectacol pentru un aparent *colectiv* din cauza limitelor tehnice ale cinematografiei. Aceste limite tehnice încep să fie depăşite tocmai prin televiziune care aduce imaginea acasă, la consumator, şi faţă de care cinematograful nu mai are decît avantajul imaginii mărite şi colorate — dar şi aceasta pînă cînd oare?

Desigur, cinematograful îşi va găsi şi în continuare forme specifice, va lupta mai departe împotriva televiziunii. În acest sens, este de prevăzut şi o extindere a cineclubului sau a altor forme superioare de însuşire a produselor cinematografiei. Dar indicele de spectatori nu va creşte, ci va înregistra o oarecare scădere. În consecinţă, prevederea sălilor de cinematograf, care au un profil unic, va trebui făcută cu prudenţă, preferîndu-se săli care permit şi alte genuri de manifestări.

Al doilea exemplu se referă la efectele îmbunătăţirii transportului în comun, la creşterea mijloacelor de transport particulare. Ele acţionează în direcţia creşterii importanţei pe care o au, în cadrul bugetului de tip personal, turismul şi diversele activităţi în aer liber. Acest fapt nu acţionează numai asupra volumului total al solicitărilor culturale, dar influenţează şi asupra distribuirii teritoriale a dotărilor respective, mărind ponderea necesară zonelor preorăşeneşti de odihnă.

★

După o astfel de analiză a viitoarelor solicitări, studiul face o analiză sumară a fondului existent de dotări, din punct de vedere al cantităţii şi al sortimentului. Trecînd la problemele organizatorice ale activităţii culturale, el sesizează un şir de suprapuneri

Casa de cultură din orașul Oțelul Roșu

și paralelisme existente între formele îndrumate de stat, organizate teritorial, paralel cu structura urbanistică, și formele conduse de sindicate, centrate pe uzine. Pentru rezolvarea acestor paralelisme, se fac de asemenea propuneri privind încadrarea întregii activități într-o unică rețea de dotări.

Pe baza acestor teze, la care se adaugă ample date statistice din țară și din străinătate, studiul analizează pe rînd principalele forme ale activității culturale (vizionări de spectacole teatrale, audieri muzicale, lectură, cercuri de amatori, reuniuni etc.), extrapolînd date aproximative ale solicitărilor de perspectivă.

Corelînd aceste solicitări cu mărimile unităților structurale urbanistice, cu posibilitățile de comasare sau de asigurare a polivalenței funcțiunilor, studiul propune tipuri de dotări pentru microraioane și cartiere de capacități diferite.

Totodată, studiul subliniază faptul că indicii și tipurile de dotare stabilite ca cifre aproximative, orientative pentru perspectivă, vor trebui — pe de o parte — verificate pe parcursul evoluției (mai ales, fiindcă evoluția cantitaivă a fost apreciată cu suficientă — poate chiar prea multă — prudență), iar, pe de altă parte, ele vor trebui adaptate și amendate în concordanță cu profilul social-cultural și specificul fiecărui oraș, întrucît structura social-economică a populației are o mare importanță (mult timp încă, nivelul solicitărilor culturale dintr-un centru universitar vor fi superioare celor dintr-un centru industrial), iar tradițiile locale existente au și ele un rol al lor. Acest mențiuni nu neagă posibilitatea creării unor noi tradiții (citîndu-se în acest sens cazul activiății teatrale și muzicale de la Botoșani).

O altă lucrare impotantă, care merită a fi amintită, a fost studiul de fudamentare a temelor de proiectare pentru școlile elementare și medii de cultură generală, elaborat în anul 1963.

Principalele date luate în considerare în cursul analizei au fost:

— în mediul urban, densitățile uzuale (arie locuibilă la hectar), normele de cazare actuale și de perspectivă (arie locuibilă pe persoană), mărimile uzuale ale microraioanelor și cartierelor;

— în mediul rural, mărimile satelor, ale comunelor, ale centrelor de raion;

— planurile de învățămînt (pe baza cărora s-a determinat necesarul de săli speciale), extinderea în perspectivă a învățămîntului mediu, reducerea treptată a folosirii aceleiași săli de clasă de către serii succesive de elevi, reducerea în viitor a numărului elevilor pe clasă;

— posibilitățile de utilizare în comun a altor dotări microraionale sau de cartier care să fie amplasate sau în incinta școlii sau la o oarecare distanță de aceasta (sala de gimnastică a școlii avînd și rol de dotare microraională, iar dotările culturale de cartier putînd înlocui sala festivă).

Însăși enunțarea acestor criterii arată că în cazul de față factori hotărîtori au fost cei funcționali și de sistematizare. Analiza astfel elaborată a infirmat o serie întreagă de teze și ipoteze de circulație, mai mult sau mai puțin largă în momentul respectiv, constituind baza — dacă nu unică, în orice caz cea mai importantă — pe care se întemeiază noile teme de proiectare pentru viitoarele noastre școli, avizate la începutul acestui an de toate organele competente.

Un ultim exemplu îl constituie studiul asupra spălatului și uscatului rufelor în locuințe, la care criteriile urbanistice au avut un rol relativ redus. În schimb, factorul funcțional a dus la concluzia că în nici un caz nu poate fi vorba — nici într-o perspectivă foarte îndepărtată — să se recurgă integral la spălătorii comune. Factorul economic a indicat limite de capacitate, soluții tehnologice recomandate, iar factorul social a dus la necesitatea ca aceste unități să fie concepute într-o primă etapă ca funcționînd cu autoservire, pentru ca treptat, pe măsura cîștigării încrederii populației, să se transforme în spălătorii rapide.

★

În afara celor trei studii amintite mai sus, au mai fost elaborate, în cadrul I.P.C.T., încă altele trei: unul cu privire la locuințele pentru persoanele în vîrstă (care se prezintă în acest număr al revistei), unul cu privire la dotarea orașelor cu clădiri pentru preșcolari și unul referitor la spațiile de joc pentru copii (care a fost prezentat într-un număr trecut al revistei).

Alte lucrări similare sînt în curs de elaborare.

Toate aceste studii au ridicat și probleme organizatorice. Însăși din sumara prezentare făcută rezultă că un astfel de studiu nu poate fi elaborat în condiții satisfăcătoare în cadrul vechilor forme organizatorice ale institutelor de proiectare. În consecință, I.P.C.T. a creat treptat un atelier specializat pentru astfel de lucrări (fără însă ca toate lucrările să se realizeze în cadrul lui), care, pe lîngă arhitecți, ingineri constructori și tehnicieni, mai cuprinde și sociologi și economiști. Neexistînd în cadrul I.P.C.T. o unitate de sistematizare, pentru acest fel de probleme se recurge la colaborarea I.S.C.A.S., după cum se recurge la colaboratori din afara institutului și în unele probleme speciale de tehnologie — cum a fos cazul studiului pentru stațiile de întreținere auto.

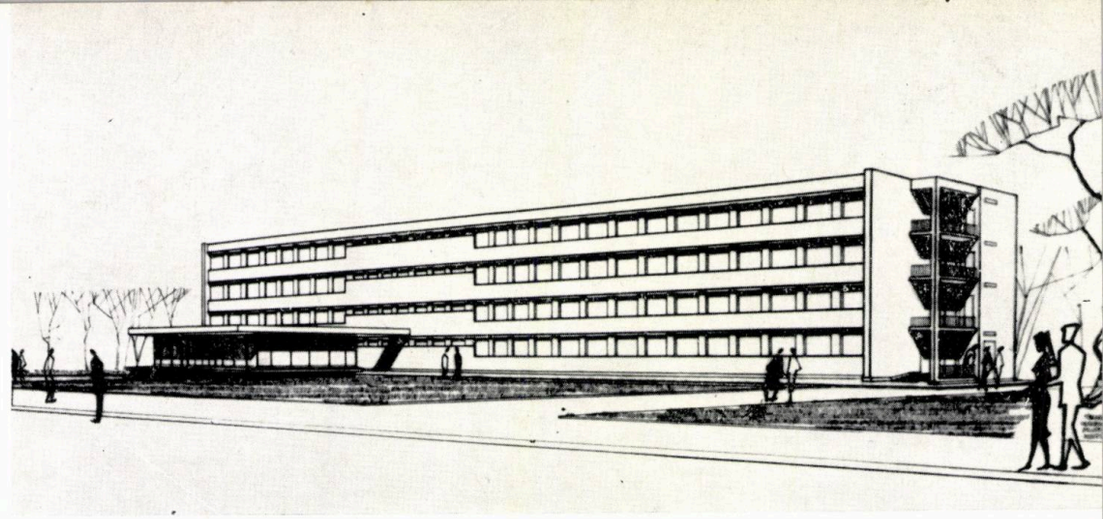

arh. dan bacalu, arh. aristide streja

cămine studenţeşti

În anul 1963 au fost elaborate în I.P.C.T. proiecte de execuție pentru cămine de studenți, cu capacități diferite:

— cu 330 locuri și 656 locuri, pe parter și trei niveluri (autor, arh. Aristide Streja);

— cu 396 locuri și 792 locuri, pe parter și patru niveluri (autor, arh. Dan Bacalu, coautori, arh. Clarisse Lazăr și arh. Antonina Maluda).

Primele două proiecte au fost definitivate în 1964 ca proiecte-tip, iar celelalte două ca proiecte refolosibile. Căminele cu 330 și 396 locuri se compun din cîte un corp de cazare și un corp de intrare, iar cele cu 656, respectiv 792 locuri, din cîte două corpuri de cazare, legate printr-un corp de intrare comun. Corpurile de intrare sînt rezolvate pe parter și cuprind un hol de așteptare — sală de lectură, dimensionată pentru 1/10 din numărul studenților, și biroul administrației. Corpurile de cazare cuprind la fiecare nivel cîte o grupă de 80—84 studenți, cazați cîte doi într-o cameră. Camerele de cazare dispun de un mobilier adecvat pentru cazare și studiu, nișe cu lavoar, anexele (w.c., duș, oficiu, cămară, cameră pentru curățat îmbrăcămintea) fiind amplasate la fiecare palier.

La căminele cu 330 și 656 locuri a fost prevăzut și un mic grup medical-sanitar, pentru cazul cînd ansamblurile nu conțin și un asemenea grup centralizat.

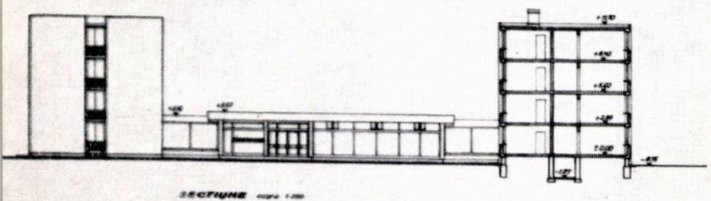

SECȚIUNE

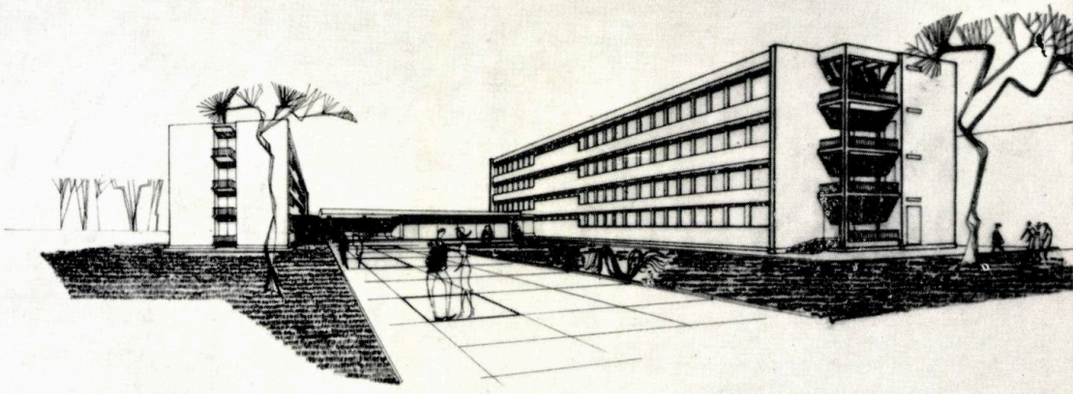

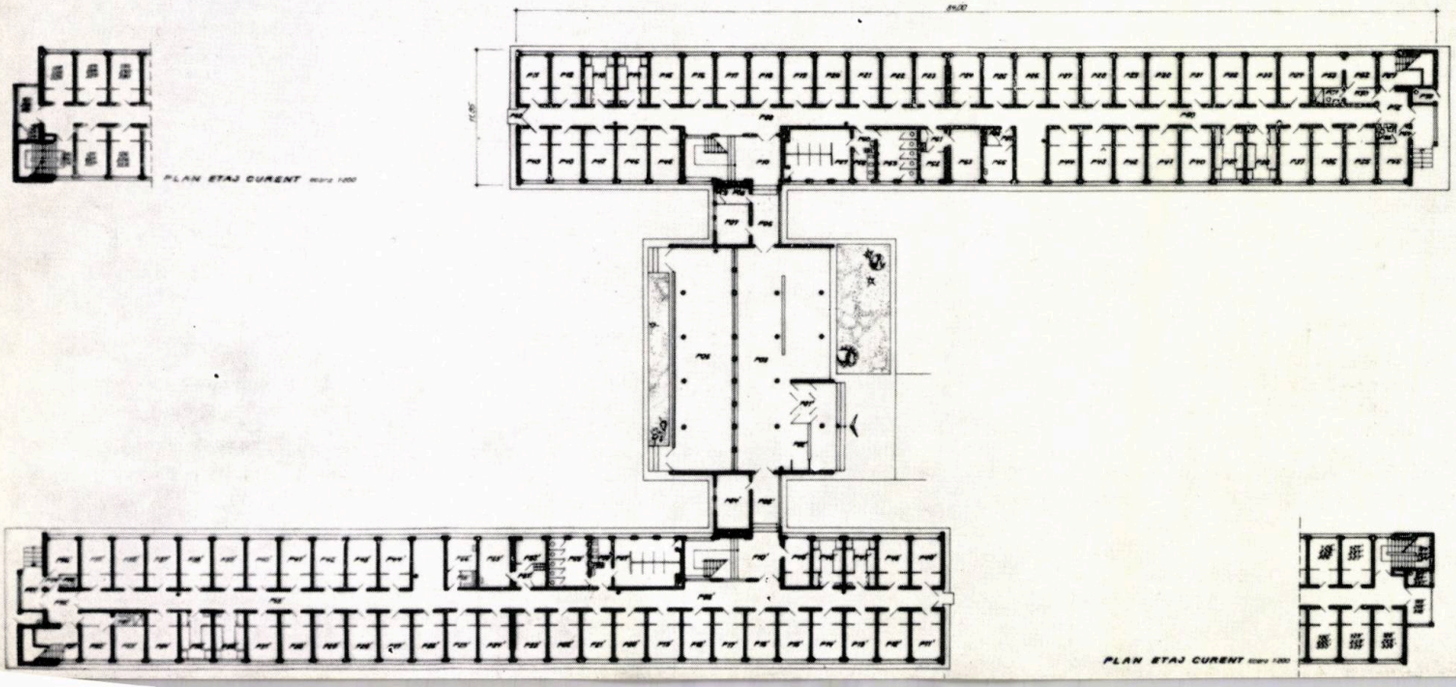

PLAN ETAJ CURENT

PLAN ETAJ CURENT

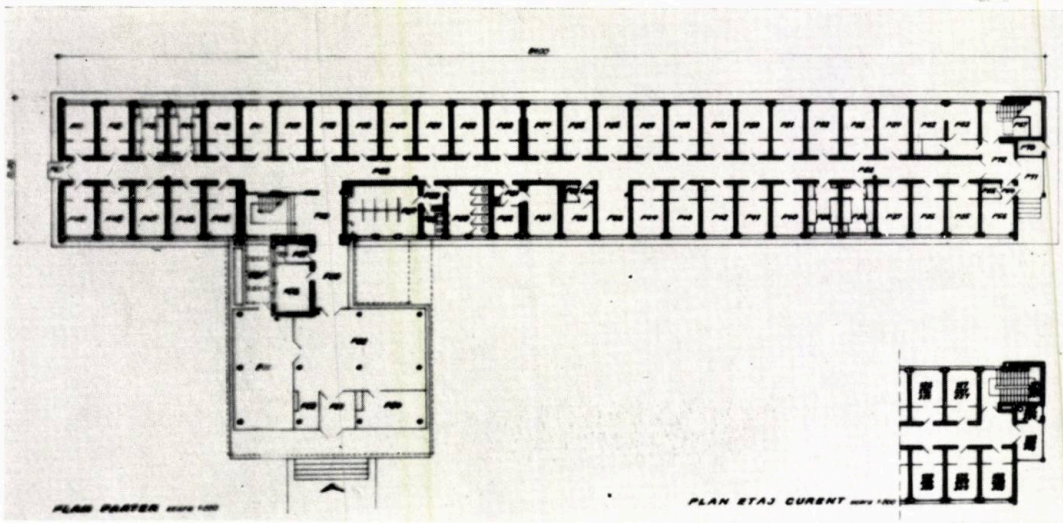

1 — *Cămin studențesc cu 656 locuri, proiect nr. 1076/II — Perspectivă, plan parter, plan etaj și secțiune*

2,3 — *Cămin studențesc cu 330 locuri, proiect nr. 1076/I — Perspectivă, plan parter, plan etaj*

4 — *Cămin studențesc cu 396 locuri, proiect nr. 3011/II — Perspectivă*

5 — *Cămin studențesc cu 396 locuri, proiect nr. 3011/II — Plan parter, plan etaj, fațadă laterală*

2 | 3
4
1 | 5

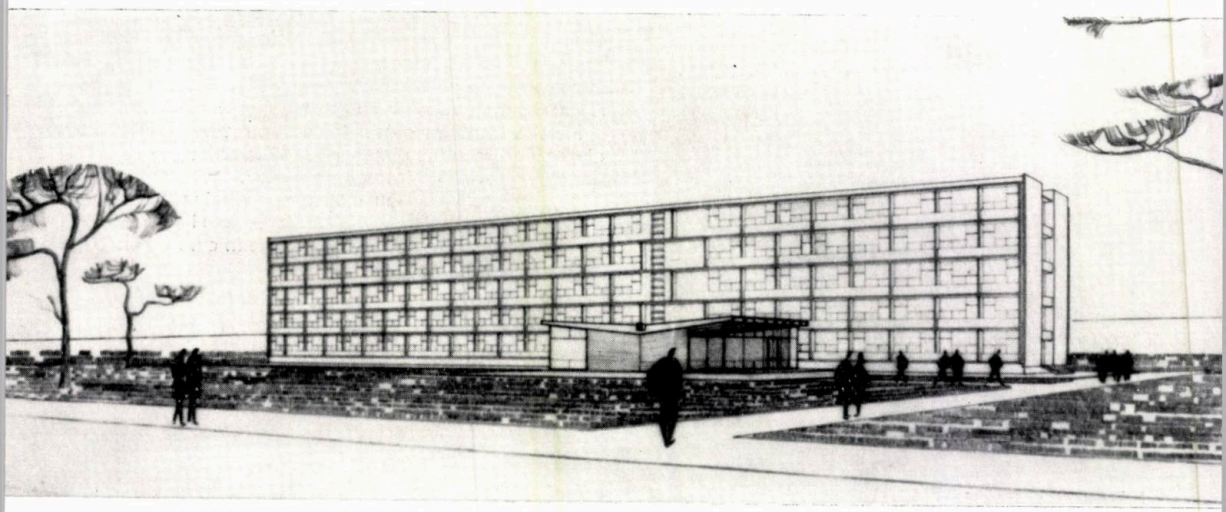

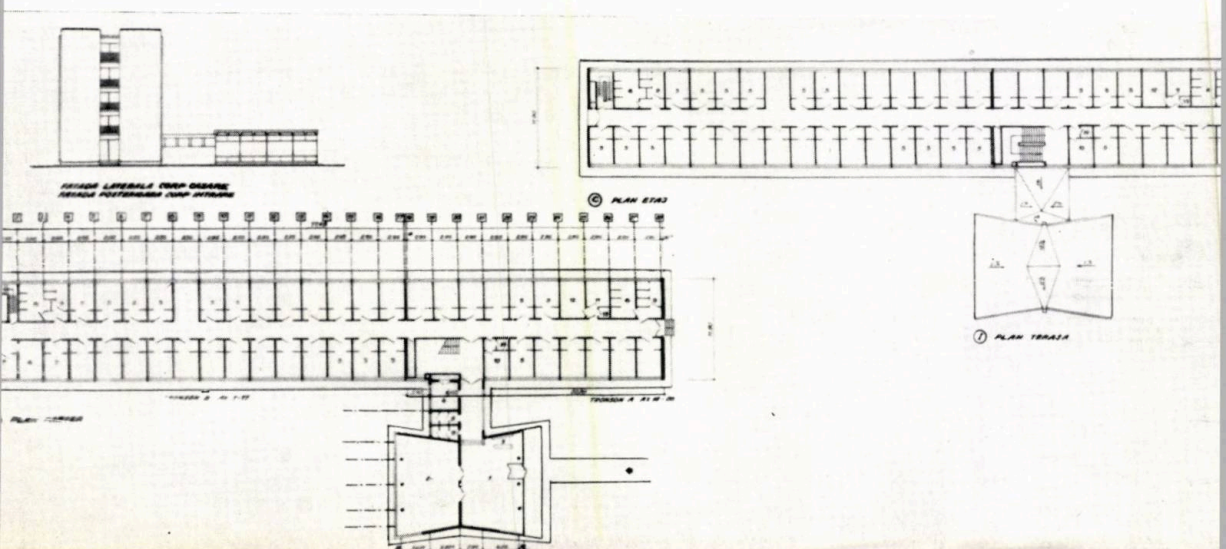

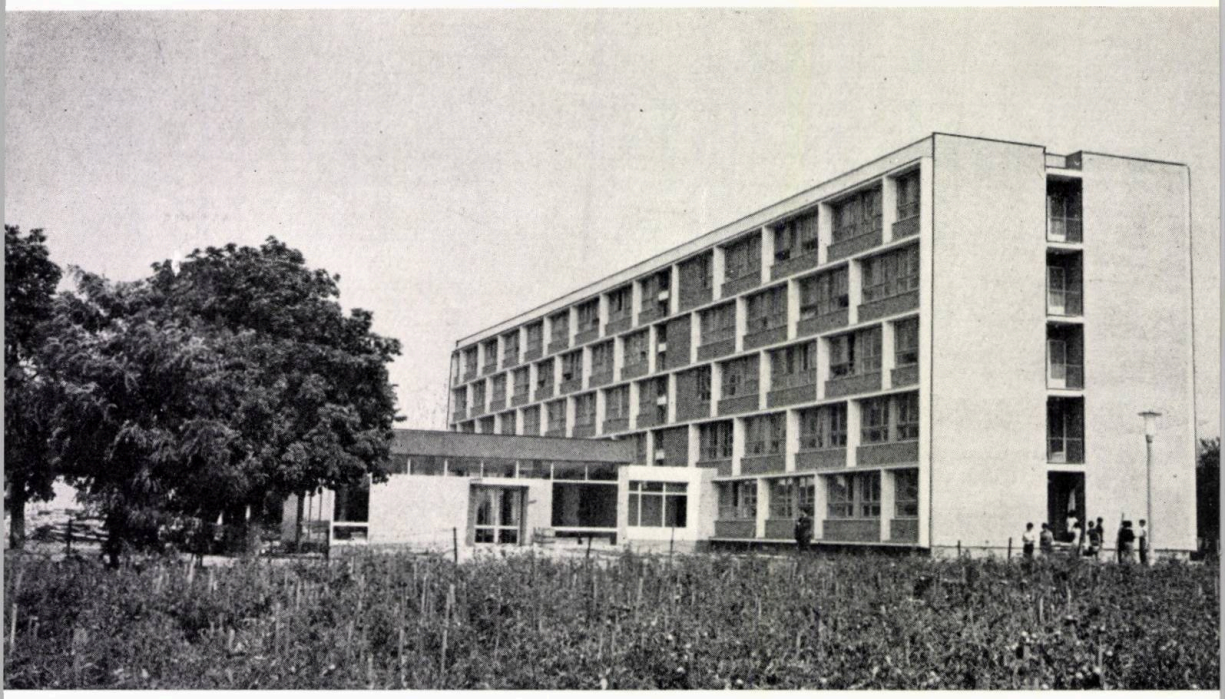

Cămin studențesc cu 792 locuri, proiect **nr.** *3011/III*
Vedere

Clădirile sînt modern echipate, cu instalații de apă caldă și rece, calorifer, telefon, radioficare etc., iar finisajele prevăzute sînt de bună calitate.

Structura de rezistență la căminele cu 330 și 656 locuri este pe zidărie portantă și poate fi folosită în zonele cu grad 6 și 7 de seismicitate, iar la cele cu 396 și 792 locuri, structura este pe sistem fagure de beton armat monolit și corespunde zonelor cu gradul 7 și 8 de seismicitate.

Plastica fațadelor căminelor a fost rezolvată prin sublinierea contrastului dintre masa corpurilor de cazare și cea a corpurilor de intrare pe parter.

Pînă în prezent, s-au executat 3 cămine de studenți cu 396 de locuri la Institutul Agronomic și în ansamblul «Regie II»-București, iar altele sînt în curs de execuție în București și în țară.

Cămin studențesc cu 792 locuri, proiect nr. 3011/III
Plan parter, plan etaj și secțiune

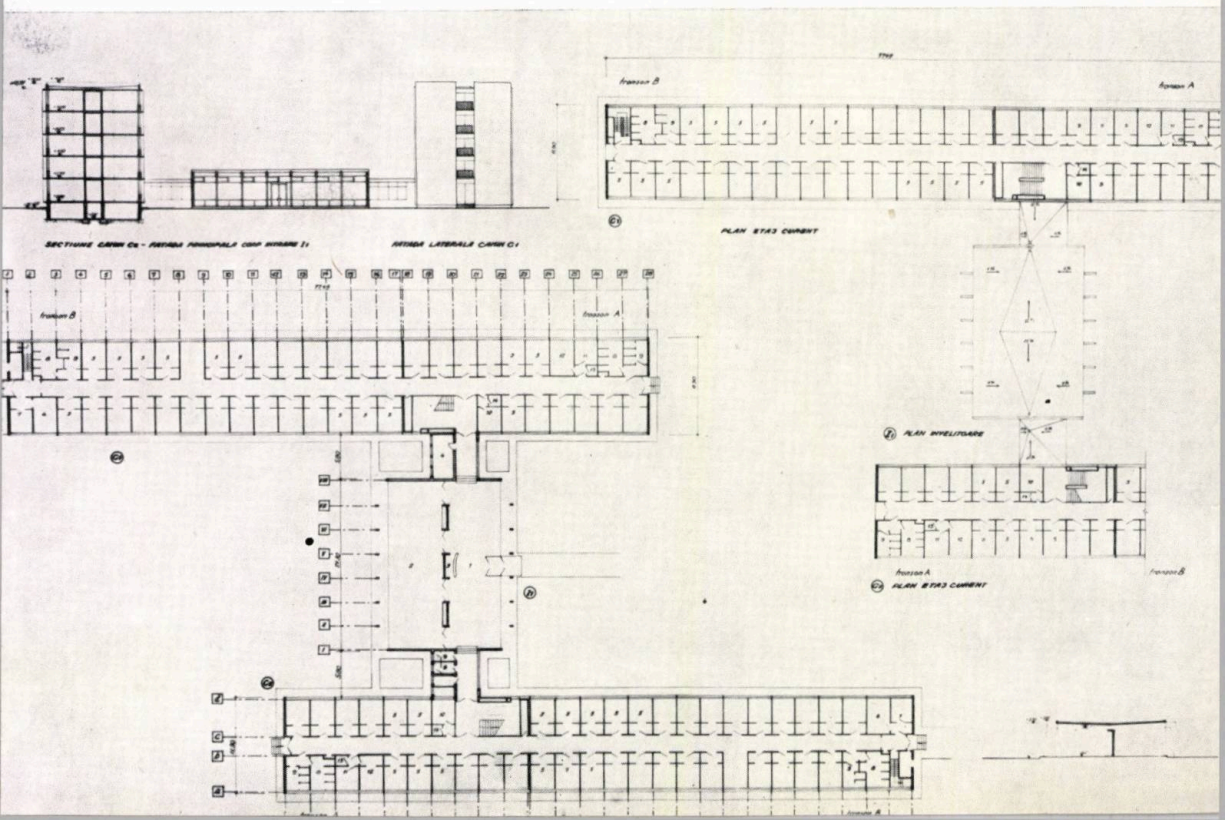

arh. nicolae petraşincu, arh. dan bacalu

noi proiecte tip pentru şcoli

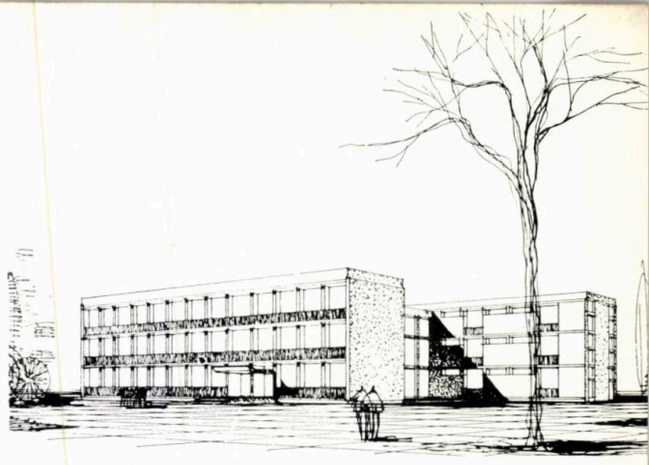

În anul 1964, Ministerul Învățămîntului a propus noi teme de proiectare pentru tipurile de școli ce urmează a se construi începînd cu anul 1966, înlocuindu-se în acest fel și proiectele tip pentru școlile de 8 ani, în prezent în vigoare.

Această nouă serie de teme se bazează în bună parte pe studiul elaborat de ISCAS (I.P.C.T.) în anul 1962 și în care s-a propus separarea școlilor generale de licee, stabilindu-se totodată capacitățile și principalele funcțiuni necesare.

Seria de tipuri de școli propuse este amplă, asigurîndu-se necesitățile, atît ale învățămîntului general de 8 ani, devenit obligatoriu, cît și cele ale învățămîntului mediu (licee), care cuprinde în prezent cca 30% din copiii ce au urmat școala generală.

În proiectarea tip, liceele constituie un element nou, deoarece pînă în prezent s-au elaborat proiecte tip numai pentru școli generale.

La noile teme de școli generale, se remarcă — pe lîngă scoaterea vestiarelor din cadrul sălilor de clasă — și o mărire a suprafețelor utile, prin numărul sporit de ateliere (ateliere de lucru și gospodărie pentru eleve), cît și o mărire a încăperilor pentru direcție și a suprafețelor încăperilor anexe.

Liceele sînt prevăzute cu un număr mai mare de laboratoare decît școlile generale. La tipurile cele mai mari (cu 12, 16 și 20 săli de clasă) este prevăzută și o sală specială pentru desen și muzică.

De asemenea, a fost revizuită și tematica sălilor de gimnastică de tip școlar, rezultînd din practică că ele trebuie să aibă o suprafață mărită, putînd fi astfel utilizate și pentru programe sportive mai complexe.

Pe baza tematicilor avizate de C.S.C.A.S. și C.S.P., I.P.C.T. a elaborat, în anul 1965, studiile tehnico-economice și proiectele de ansamblu ale seriei noi de școli generale și licee.

În studiul tehnico-economic, s-a propus o varietate de școli ce se deosebesc prin tipurile de clase (alături de clasele tradiționale, studiindu-se și clase de formă pătrată, cu iluminare bilaterală), prin numărul de niveluri, prin rezolvările diferite ale spațiilor anexe, vestiare, de recreație etc. La elaborarea studiului s-a ținut seamă și de rezultatul concursului inițiat în anul 1964 de Uniunea arhitecților și Ministerul Învățămîntului pentru școală medie-liceu, cu 12 săli de clasă.

La faza PA, pe baza avizelor date de forurile competente și ținînd seamă și de indicii de cost stabiliți, spațiile de recreație au fost reduse, iar — la cererea Ministerului Învățămîntului — întreaga serie de proiecte tip pentru școli s-a dezvoltat pe principiul clasei tradiționale.

Totodată, s-a stabilit ca în anii următori să se elaboreze și școli cu alte tipuri de săli de clasă, cu caracter experimental, care, în cazul că vor da satisfacție în condițiile învățămîntului de la noi, să poată fi folosite pe scară largă.

Numai în acest fel, prin lărgirea gamei de proiecte tip pentru școli, se va putea realiza, în cadrul viitoarelor sistematizări, diferite tipuri, cît mai adecvate, de construcții școlare, deosebite între ele și prin aspectul exterior.

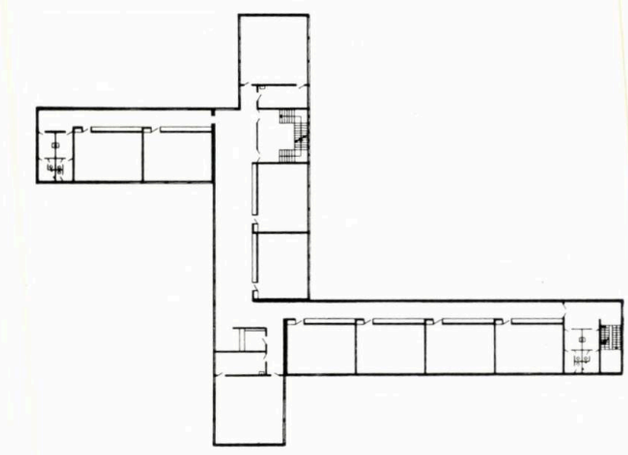

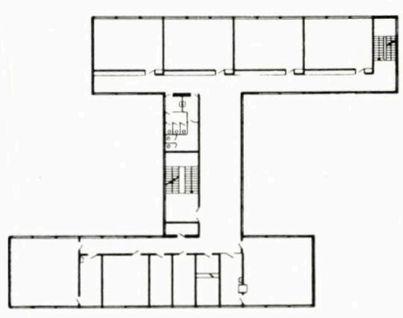

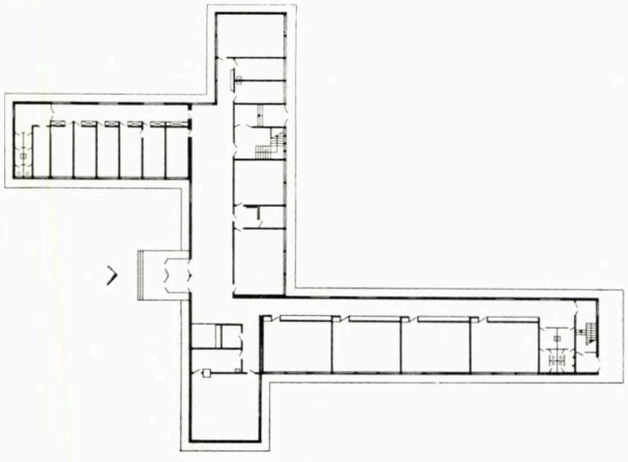

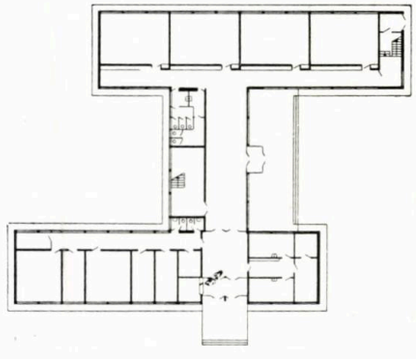

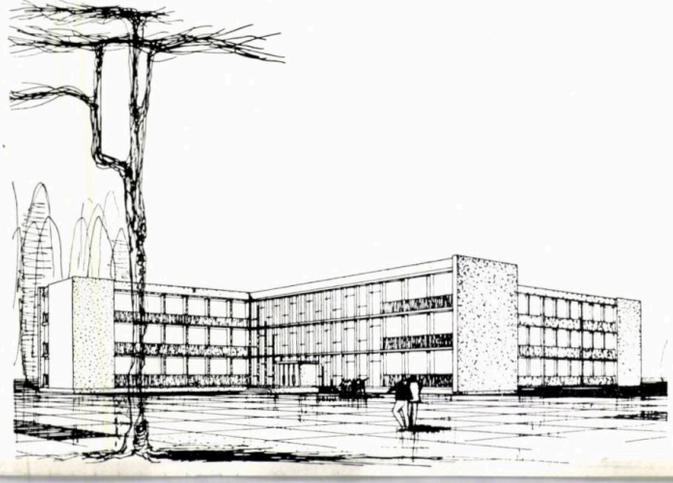

1 | 4
2 | 5
3 | 6

1, 2, 3 — *Proiect tip pentru școală cu 20 săli de clasă — Plan etaj, plan parter și perspectivă*

4, 5, 6 — *Proiect tip pentru școală cu 12 săli de clasă — Perspectivă, plan etaj și plan parter*

arh. alexandru costin

sedii politico-administrative orăşeneşti

Necesităţile tot mai mari de clădiri administrative pe care le reclamă dezvoltarea diferitelor oraşe ale ţării au pus problema elaborării unor serii de proiecte tip. Spre a satisface cerinţele crescînde ale investiţiilor din acest domeniu, în anul 1959 I.P.C.T. a iniţiat efectuarea unui studiu de clădiri administrative, realizat de arh. Virginia Jipa (proiect nr. 2002).

Folosind datele acestui studiu, s-a trecut, în cadrul institutului, la elaborarea unor serii de proiecte pentru sedii politico-administrative raionale şi regionale şi pentru sedii raionale şi regionale ale Băncii Naţionale.

În faza de proiecte tip omologate, au fost elaborate: sediu cu 113 locuri de muncă şi sală cu 300 locuri (proiect nr. 1074/I, autor, arh. Alexandru Costin); cu 89 locuri de muncă şi sală cu 250 locuri, şi cu 70 locuri de muncă şi sală cu 250 locuri (proiect nr. 1074/II şi proiect nr. 1074/III, autori, arhitecţii Margareta Stănescu şi Iridenta Vollrath).

Capacităţile respective au fost cerute de necesităţile reale ale diferitelor reşedinţe de raion din ţară, prevăzute prin planul de investiţii. Pînă în anul 1965 au fost executate din această serie şi date în folosinţă 14 sedii.

Toate clădirile au partiurile similar rezolvate şi cuprind un corp de birouri pe subsol, parter şi două-trei niveluri precum şi o sală de şedinţe pe parter. Cele două funcţiuni se pot desfăşura simultan sau separat, cele două corpuri avînd intrări independente.

Pentru sedii politico-administrative regionale şi raionale, în faza studiu de scheme funcţionale, au fost elaborate proiecte pentru sedii regionale cu 392 locuri de muncă şi sală cu 500 locuri, tip I, proiect nr. 1261/I (autor, arh. George Morariu); pentru sedii raionale cu 252 locuri de muncă şi sală cu 400 locuri, tip II, proiect nr. 1261/II (autor, arh. Silvia Păun); pentru sedii raionale cu 224 locuri de muncă şi sală cu 300 locuri, tip III, proiect nr. 1261/III (autor arh. Margareta Stănescu).

Acest studiu a fost introdus în planul I.P.C.T. spre a se dota oraşele reşedinţe raionale — care nu posedă localuri corespunzătoare — cu clădiri reprezentative pentru sediile politice şi cu clădiri pentru sfaturile populare. Prin comasarea acestor instituţii, o serie de funcţiuni (sală de şedinţe, bufet, instalaţii de încălzire, ventilaţii etc.) vor fi folosite în comun, asigurîndu-se în acest fel economii în investiţii şi în exploatare.

Comitetul de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistematizare a stabilit ca, pe baza investiţiilor concrete, să se dezvolte acele soluţii din studiu care corespund, atît din punct de vedere al capacităţii, cît şi din punct de vedere al intereselor urbanistice.

Pentru sedii ale Băncii Naţionale (faza temă + PA-directiv) au fost elaborate proiecte pentru sedii regionale cu 360 locuri de muncă (proiect nr. 1235, autor, arh. George Morariu); pentru sedii raionale, cu 45 locuri de muncă (proiect nr. 1235/I, autor, arh. Iridenta Vollrath); pentru sedii raionale, cu 65 locuri de muncă (proiect nr. 1235/II, autor, arh. Alexandru Costin); pentru sedii raionale, cu 95 locuri de muncă (proiect nr. 1235/III autor, arh. Silvia Păun).

La cererea beneficiarului — Banca Naţională — în anul 1965 s-a trecut la elaborarea fazei PE a proiectului nr. 1235/II cu 65 locuri de muncă.

Tipizarea acestor feluri de clădiri s-a impus, deoarece parte din actualele localuri în care funcţionează filialele Băncii Naţionale sînt necorespunzătoare.

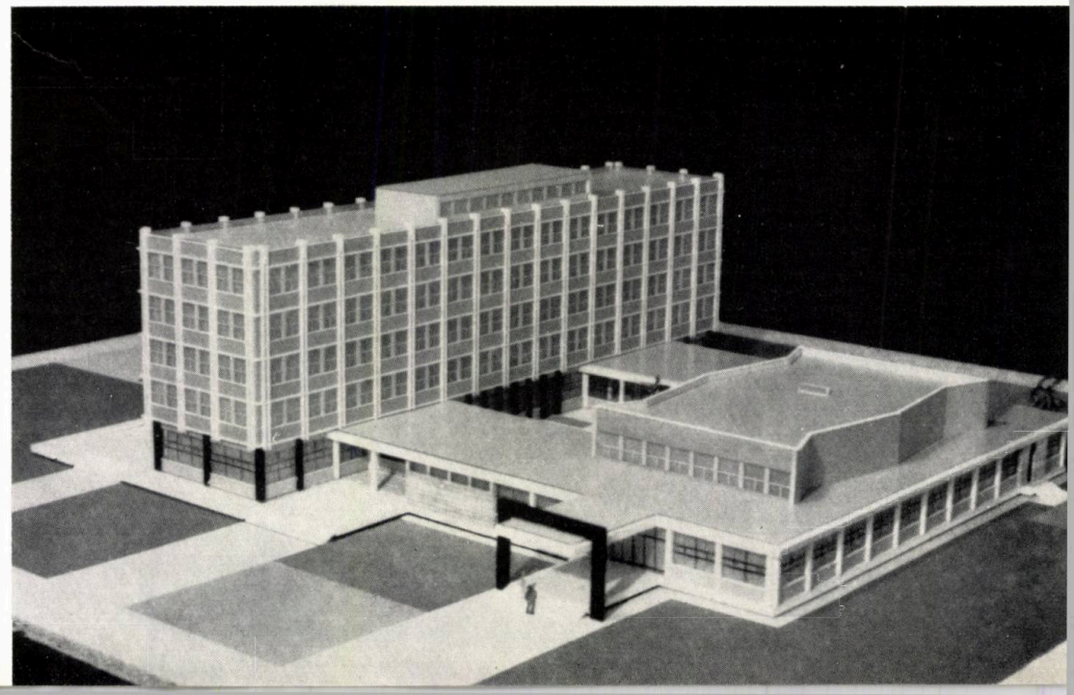

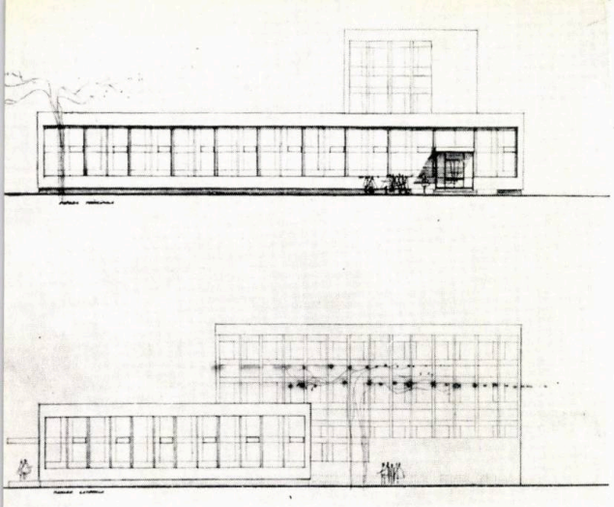

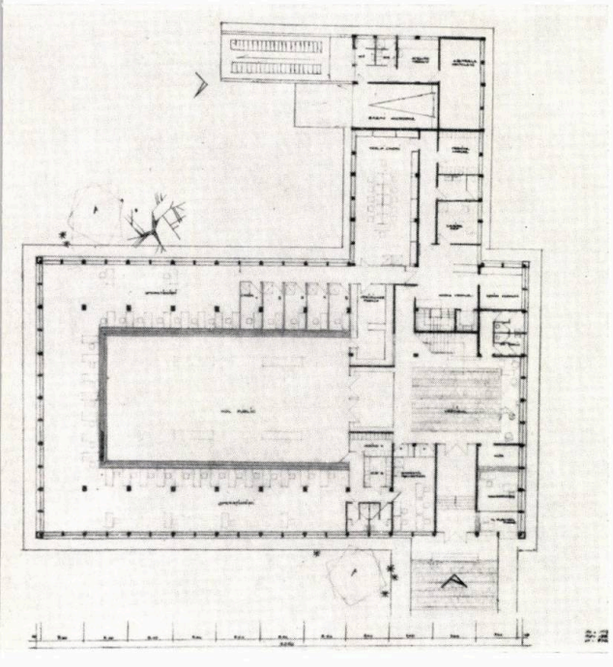

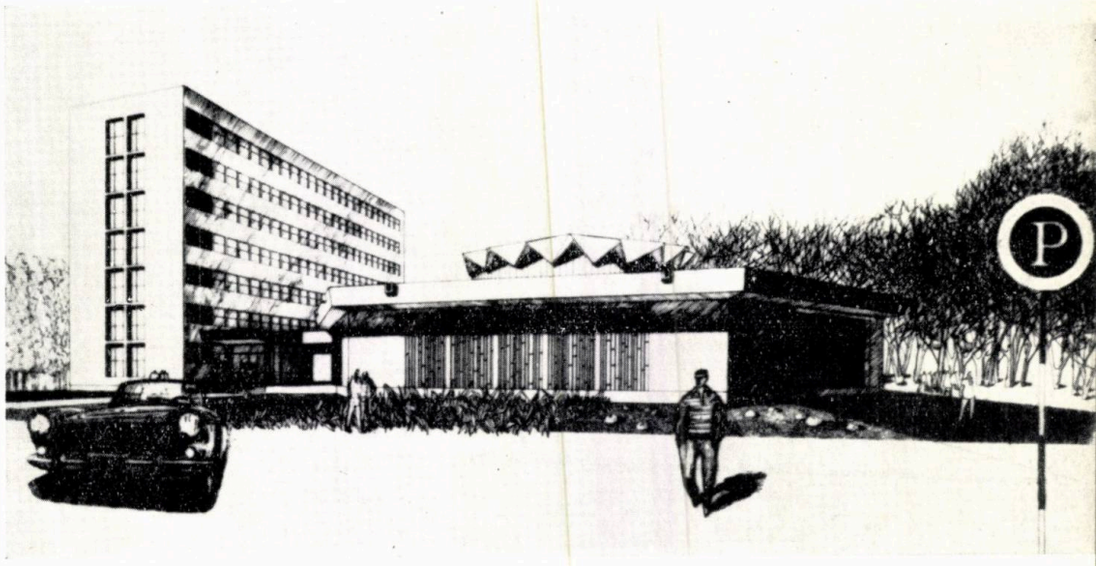

1 | 3 5
4
2 | 6

1 — *Sediu politic raional din Oltenița — proiect nr. 1074/III*
2 — *Sediu politic-administrativ, proiect nr. 1261/III — Machetă*
3 — *Sediu al Băncii Naționale, proiect nr. 1235/III A — Fațade*
4 — *Plan parter*
5 — *Sediu regional al Băncii Naționale, proiect nr. 1235. Varianta P — Perspectivă*
6 — *Sediu regional al Băncii Naționale, proiect nr. 1235. Varianta M — Perspectivă*

Pentru satisfacerea operațiunilor bancare din cadrul raionului au fost seriate trei tipuri de sedii, cu capacități diferite, iar pentru satisfacerea operațiunilor bancare, cu caracter regional, au fost prevăzute sedii cu o capacitate de 360 salariați.

Prin importanța pe care o are o asemenea instituție regională, a trebuit să se țină seama de amplasarea clădirii, de caracterul și valoarea plastică a volumelor, urmărindu-se a se realiza o construcție reprezentativă, demnă de un oraș-centru de regiune, cum ar fi spre exemplu Timișoara, Constanța, Cluj și altele.

Variantele proiectului rezolvă funcțiile temei prin crearea unei clădiri în formă de bară cu 6—10 niveluri (corp de birouri), printr-un volum pentru sala ghișeelor, pe parter, cu plan poligonal, sau pe două niveluri, cu plan dreptunghiular.

La sediile raionale, corpul de birouri este dispus pe 3—4 niveluri, iar sala pentru operațiuni bancare — pe parter.

Toate seriile pentru construcțiile administrative s-au înscris în trama de 3,60 × 5,40 m, cu coridor cu dublu tract, egal sau neegal, stabilită pentru birouri prin studiul proiectului nr. 2002.

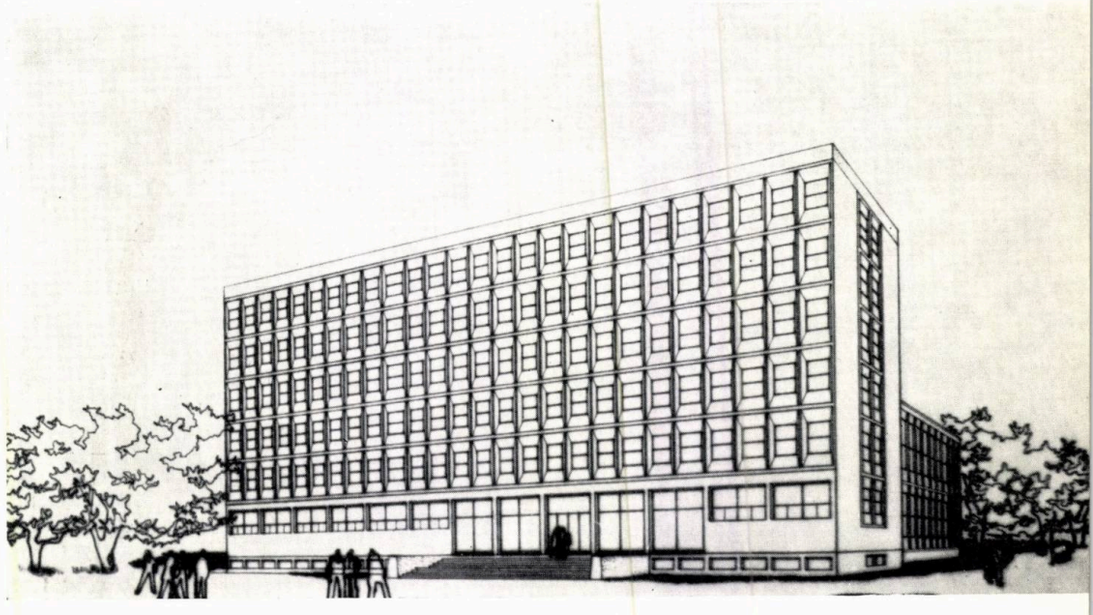

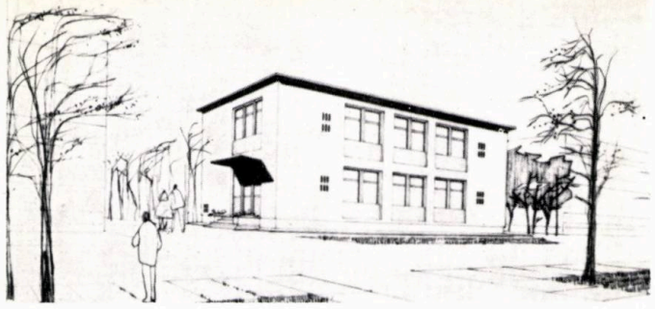

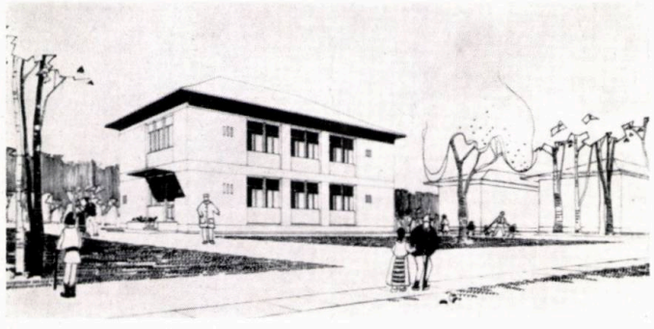

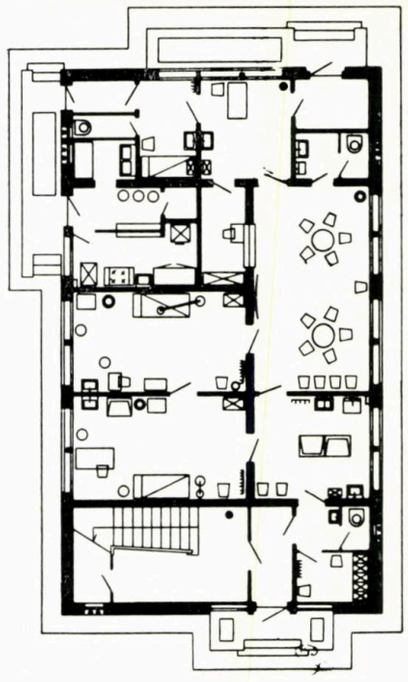

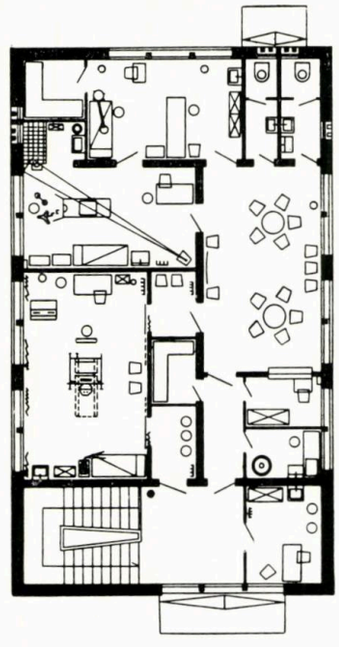

arh. silvia păun, arh. iridenta vollrath

proiecte de construcţii tip pentru reţeaua sanitară

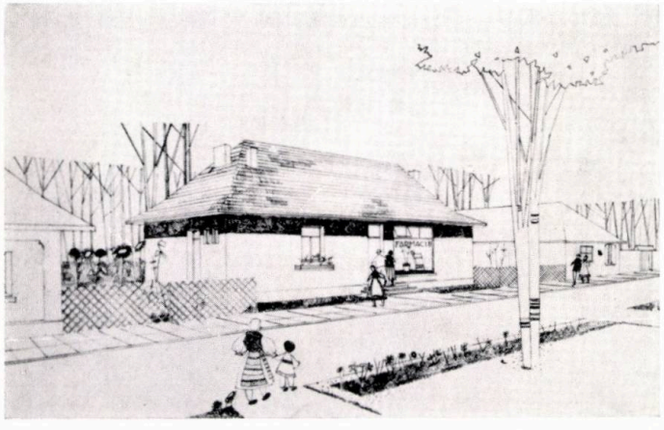

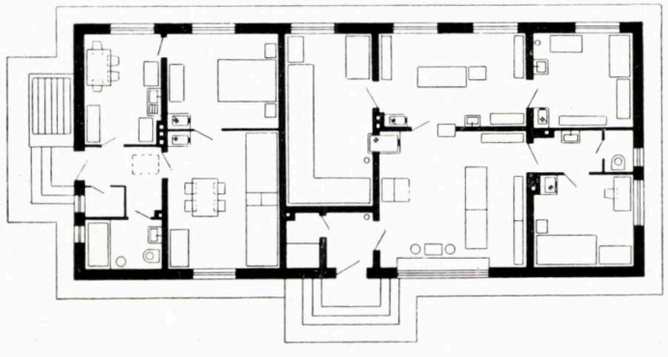

Vasta campanie de reechipare a reţelei sanitare din ţară a ridicat în primul rînd problema proiectării, pentru rezolvarea asistenţei medicale curente în mediul urban şi rural, şi anume linia pe care aceasta să-şi desfăşoare activitatea şi ordinea de urgenţă.

În acest sens, între anii 1960—1964, I.P.C.T. — pe baza temelor întocmite împreună cu Ministerul Sănătăţii şi Prevederilor Sociale şi avizate de C.S.C.A.S. — a elaborat o serie de proiecte tip şi studii pentru:

A — Dispensare rurale şi urbane

B — Farmacii rurale şi urbane

C — Sedii de laboratoare pentru Inspecţia sanitară de stat regională.

Din grupa A au fost elaborate următoarele proiecte tip:

— dispensar de circumscripţie urbană (p + 1) (proiect tip nr. 4125/II, autor, arh. Silvia Păun);

— dispensar de circumscripţie rurală în comune cu reţea de apă şi canal (p + 1) (proiect tip nr. 4095/I, var. A3, autor, arh. Silvia Păun);

— dispensar de circumscripţie rurală în comune fără reţea de apă şi canal (parter) (proiect tip nr. 4095/II, var. C, autor, arh. Iridenta Vollrath);

— dispensar de circumscripţie urbană în parterul blocurilor de locuit (proiect-directiv nr. 4125/I, autor, arh. Ştefan Macra).

Dispensarele enumerate mai sus sînt destinate a deservi populaţia de pe raza unei circumscripţii medicale şi a descongestiona policlinicile raionale, efectuînd consultaţii de medicină generală şi o parte de tratament (40 consultaţii pe zi la adulţi şi 30 consultaţii la copii). Cele 2 secţii funcţionează independent ca intrări, sală de aşteptare, cabinete de consultaţii şi tratament, avînd comune, la cele urbane, serviciul de roentgenscopie şi sterilizare, iar la cele rurale serviciul de stomatologie. Pediatria cuprinde şi o bucătărie dietetică şi o izolare cu boxe.

Din grupa B, a farmaciilor rurale şi urbane, au fost elaborate două proiecte tip:

— farmacia rurală cu locuinţă pentru farmacist (parter + subsol) (proiect tip nr. 935 R, var. 2, autor, Iridenta Vollrath);

— studii de farmacii urbane de 4 grade (în funcţie de populaţia deservită), cu capacităţi de efectuare de reţete de la 500 la 3 000 reţete magistrale (proiect nr. 1291 în curs de elaborare — autor, arh. Iridenta Vollrath).

Pentru asigurarea cu medicamente a populaţiei rurale, s-a realizat în 1960 un proiect tip de farmacie rurală cu un program minim (oficină, receptură, laborator, cameră

gardă, depozit) precum și o locuință pentru farmacist; în ipoteza încălzirii cu sobe, cu și fără subsol (2 variante).

Alimentarea cu apă și canal este prevăzută în proiect prin instalațiile sanitare respective, rezolvate cu rezervor în pod și puț absorbant, în ipoteza lipsei rețelei de apă și canal în comună.

Pentru deservirea populației urbane se studiază cele 4 grade de farmacii enunțate mai sus, în cadrul centrelor comerciale în construcții independente.

În dezvoltarea studiului de farmacii s-a ținut seama de mobilierul-tip, omologat, pentru a se putea realiza o proiectare economică și judicioasă a locurilor de muncă.

TABEL COMPARATIV CU INDICII TEHNICO-ECONOMICI AI DISPENSARELOR URBANE ȘI RURALE

Pr. nr.	Niveluri	Ad m²	Vc m³	Ct/Ad lei	Ct/Vc lei
4125/II	p + 1	343	1 267	1 033	280
4095/I var. A 3	p + 1	343	1 226	921	258
4095/II var. C ..	parter	271	918	921	272
4125/I	parter	347	1 128	1 010	310
935	parter	185	627	810	239
935	parter + subsol	163	585	889	248

Din grupa C, care se referă la sediile de laboratoare necesare Inspecției de stat regionale pentru igiena și protecția muncii, a fost elaborat proiectul tip nr. 1230 (autor, arh. Silvia Păun).

În urma HCM nr. 834/1962, s-a impus necesitatea creării unei unități sanitare, care să unifice fostele centre sanitare antiepidemice regionale cu inspecțiile de protecția muncii de pe lîngă Consiliile regionale sindicale — instituție cu structură organizatorică proprie pe care nu o mai întîlnim în alte țări.

Această instituție este o unitate de control care asigură pe teritoriul regiunii supravegherea condițiilor în care se desfășoară activitatea economică, socială și culturală din punct de vedere igienico-sanitar și al protecției muncii, asigurînd totodată aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a bolilor cu caracter epidemic.

Cei 190 salariați — din care 138 cadre (adică aproximativ 70%) lucrează în laborator — își duc munca în trei sectoare de activități:

— tehnică, în laboratoare specifice (pînă la radiații de gradul 2);

— pe teren — laborator mobil: pentru reducerea accidentelor de muncă, a îmbolnăvirilor profesionale și pentru combaterea și profilaxia bolilor contagioase;

— metodologică, pentru pregătirea viitoarelor cadre.

În I.P.C.T., după ce s-a elaborat faza studiu pentru a preciza elementele unei teme așa de noi și complexe, s-a dezvoltat și faza PA directiv în 1964, iar în 1965, luna noiembrie, s-a precizat și faza PE.

Proiectul dezvoltă varianta D a studiului, cu subsol, parter, 3 etaje, precum și o clădire anexă. Datele la PA și PE au fost următoarele:

Faza	Pr. nr.	Nivel	Ad m²	Vc m³	Ct/Ad lei	Ct/Vc lei
PA	1230	corp A s+p+3 corp B s+p.... corp C p	3 615	13 300	1 290	350
PE		corp A+B+C	3 777	13 470	1 119	314

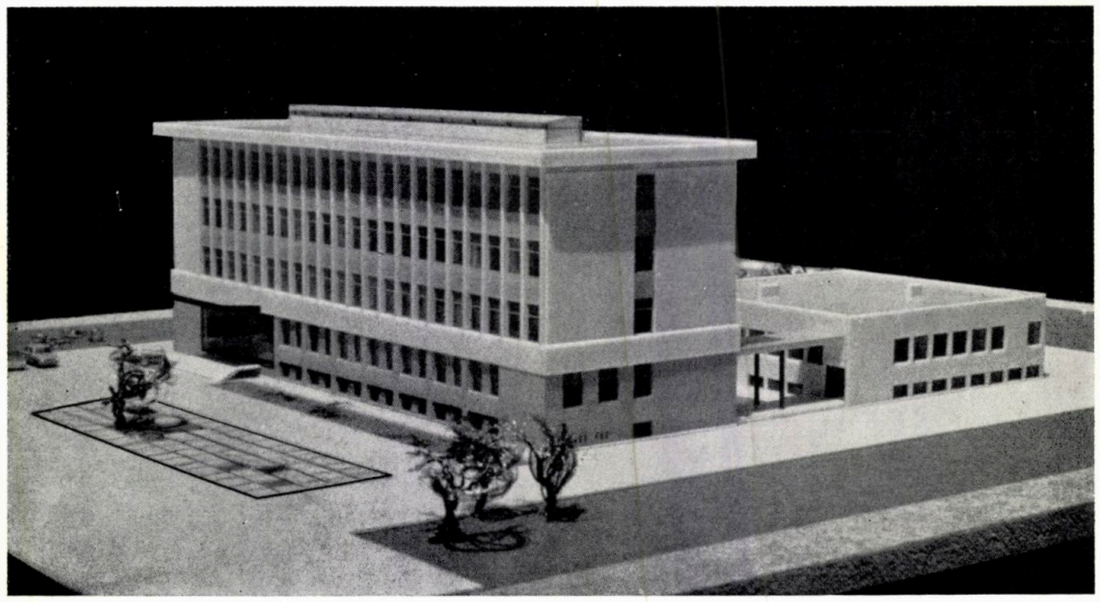

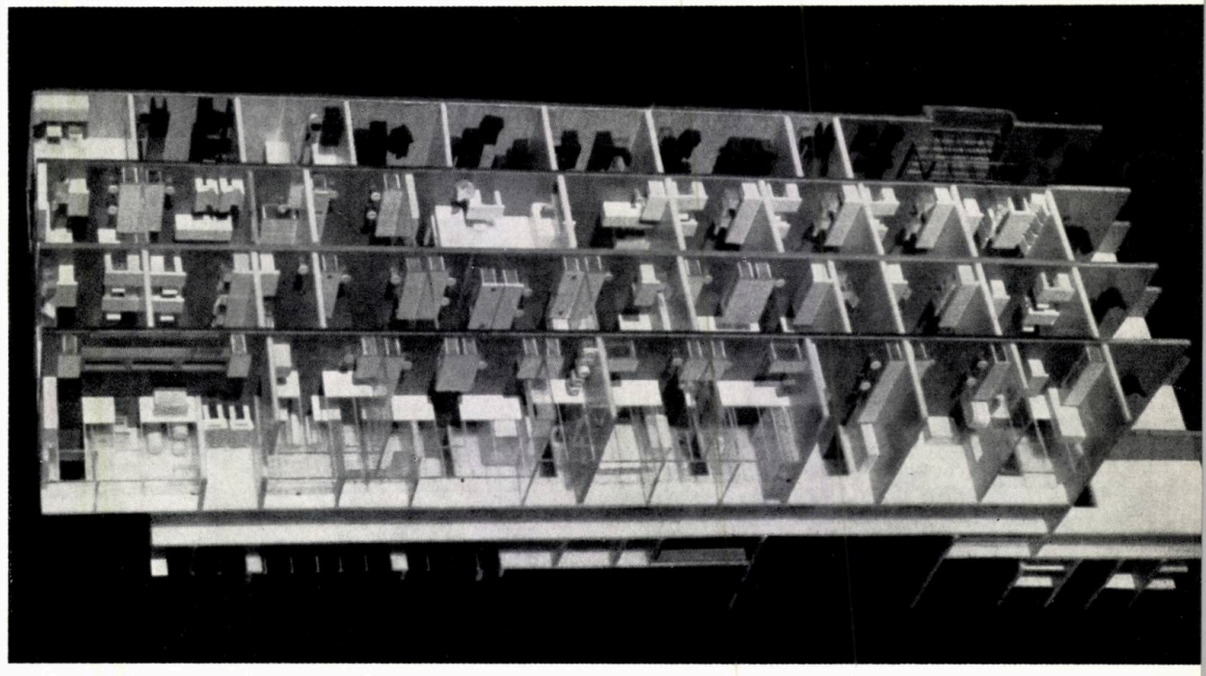

1 5 6 7
2
3
4 8

1 — *Dispensar de circumscripție urbană, proiect nr. 4125/II — Perspectivă*
2 — *Dispensar de circumscripție rurală în comune cu rețele de apă și canal, proiect nr. 4095/I — Perspectivă*
3, 4 — *Farmacie rurală, proiect nr. 935/12 — Perspectivă și plan parter*
5, 6 — *Dispensar, proiect nr. 4125/II și nr. 4095/II — Plan parter și plan etaj*
7 — *Sediu laboratoare, proiect nr. 1230 — Machetă*
8 — *Sediu laboratoare, proiect nr. 1230 — Machetă*

sociolog georgeta bucheru

studiu privind cazarea persoanelor în vîrstă

Problema cazării persoanelor în vîrstă este prezentă ca o preocupare continuă în discuția specialiștilor (medici, sociologi, igieniști, arhitecți) din toate țările în care au apărut modificări în structura populației, în sensul creșterii procentului de bătrîni.

În țara noastră, datorită acestui aspect, cît și datorită creșterii continue a volumului construcției de locuințe, a gradului de confort al locuințelor, care implică tratarea diferențiată a temelor de locuințe în funcție de anumite criterii, a devenit posibilă și cercetarea necesității unor tipuri specifice de locuințe pentru bătrîni.

În acest sens, a fost efectuat în cadrul I.P.C.T. un studiu (autori : sociolog Georgeta Bucheru și arhitect Gheorghe Sebestyen).

În studiu se subliniază importanța acestui aspect întrucît, în ansamblul de măsuri pentru asigurarea unei vieți cît mai îndelungate și active, condițiile de locuit ocupă un loc central, făcînd parte integrantă din ansamblul terapeuticii sociale, care a început să fie aplicată cu succes și în țara noastră. Geriatrii români acordă o importanță deosebită acestei probleme, urmărind influența condițiilor de locuit asupra unii număr de bătrîni cazați în cămine pentru bătrîni și în satul pentru bătrîni de la Agafton.

În cadrul cercetărilor inițiate spre găsirea celor mai indicate soluții de cazare pentru bătrîni, s-a analizat, în mod deosebit, măsura în care sînt necesare locuințe cu temă specială, destinate exclusiv vîrstnicilor, sau și posibilitatea cazării acestora, în condiții optime, în anumite tipuri de locuințe obișnuite. În acest scop au fos analizate cerințele vîrstnicilor, pe baza consultării documentației de specialitate din țara noastră și din alte țări, a discutării cu unii specialiști din țara nostră, cît și prin sondarea părerilor unor bătrîni pensionari și nepensionari, cazați în cămine pentru bătrîni sau domiciliați în locuințe obișnuite, familiști și nefamiliști.

PROBLEME SPECIFICE PE CARE LE RIDICĂ CAZAREA BĂTRÎNILOR

Cercetările efectuate de medici asupra stării de sănătate a bătrînilor și asupra condițiilor care ajută la menținerea stării de sănătate converg către ideea că soluțiile cele mai bune sînt cele ce le asigură, prin condiții de locuit optime și proprii, un univers de viață adecvat vîrstei, necesităților, preferințelor, dorințelor lor. Realizarea acestor condiții implică respectarea anumitor cerințe specifice indicate de specialiști. Aceste cerințe au fost studiate separat în funcție de categoriile de bătrîni avute în vedere. Ținîndu-se seama de criterii ca : starea sănătății, situația familială, situația materială, s-au stabilit următoarele două categorii de bătrîni :

a — bătrîni cu și fără probleme materiale, fără necesitatea de îngrijire medicală continuă, putîndu-se servi singuri, familiști și nefamiliști;

b — bătrîni cu și fără probleme materiale, dar cu necesitatea de îngrijire medicală și supraveghere calificată, neputîndu-se servi singuri, familiști și nefamiliști.

Categoriile mai sus enunțate cuprind bătrînii în totalitatea lor. Formele posibile și indicate de cazare pentru vîrstnici, pe care le discută specialiștii, preluate și analizate în studiu, sînt următoarele : instituționalizarea realizată prin gruparea bătrînilor în instituții speciale destinate exclusiv lor ; locuințe de anumite tipuri cu dotări specifice amplasate în anumite zone, destinate exclusiv bătrînilor ; clădiri de locuit obișnuite, cu apartamente mici, în care să fie cazați și vîrstnici — denumite în unele țări case de tip hotel, datorită prevederii unor dependințe reduse (ca spații și dotări) și compensării acestor reduceri prin cuplarea clădirilor respective la un grup de servicii comune.

Problemele de cazare optimă pe care le ridică diferitele categorii de bătrîni pot fi rezolvate în cadrul formelor enumerate mai sus.

Pentru bătrînii cu posibilități reduse de întreținere, nefamiliști, cazarea în unități speciale este obligatorie.

În ceea ce privește cazarea celorlalte categorii, soluționarea optimă prezintă aspecte care pot fi discutate.

Analizîndu-se sub toate aspectele alternativa rămînerii în familie a celor care ar avea această posibilitate, s-a ajuns la concluzia că acest lucru este contraindicat pentru toate categoriile de bătrîni. Astfel, în cazul bătrînilor bolnavi cronici, scoaterea din cadrul familiei devine o necesitate, întrucît aceștia necesită o îngrijire permanentă și specializată pe care o pot primi în condiții bune doar în unități specializate în acest scop. Rămînerea în familie duce la întreținerea unei tensiuni permanente, nefavorabilă atît bătrînilor, cît și celorlalți membri ai ei, pentru care aceștia sînt un motiv de îngrijoarare și neplăceri continue.

În ceea ce privește bătrînii cu o stare bună a sănătății, scoaterea lor din familie este de asemenea considerată indicată datorită dezavantajelor care rezultă din conlocuire: cerințe diferite determinate de vîrstă, regim alimentar, preocupări, mod și ritm de viață. Toate acestea creează așa-numitul conflict dintre generații, rezultat din conlocuire. Specialiștii — trecînd peste factorii de ordin afectiv reciproc (sau poate tocmai pentru menținerea lor, întrucît dispărînd conlocuirea dispar și posibilitățile de conflict pe care acesta le generează) — recomandă separarea locuinței bătrînului.

În ceea ce privește persoanele în vîrstă singure, cu și fără gospodărie, fără probleme materiale, întrebarea se pune dacă ele trebuie să fie cazate în unități speciale destinate exclusiv lor, sau în locuințe de diferite tipuri, întrucît singurătatea nu este indicată din nici un punct de vedere. Atît starea de singurătate, care derivă din starea civilă sau din neacceptarea conlocuirii, cît și situația femeilor asupra cărora grevează obligații de ajutor casnic pînă la o vîrstă înaintată, obligații care se efectuează cu prețul unor eforturi foarte mari, impun rezolvarea cît mai favorabilă a acestei probleme.

Cei care susțin instituționalizarea ca mod potrivit de cazare argumentează prin necesitatea organizării vieții vîrstnicilor într-un mod specific, asigurîndu-li-se posibilitatea unor activități, proprii bătrînilor, care nu pot fi realizate, după părerea specialiștilor, decît în instituții profilate în acest scop.

Dacă în cazul bătrînilor bolnavi, adoptarea acestei soluții (prin cazarea lor în cămine-spital) este indicată și necesară, în cazul bătrînilor cu o stare bună a sănătății, cu capacitate restrînsă de muncă, oportunitatea unei asemenea asistențe este discutabilă.

Toți specialiștii care nu sînt de acord cu separarea bătrînilor, cu izolarea lor, arătă că instituționalizarea are efecte negative asupra psihicului acestora. Scoaterea din circuitul vieții obișnuite, din mediul cunoscut, îi poate demoraliza, instituționalizarea fiind din acest punct de vedere contraindicată. Totodată, cazarea într-o instituție cu profil precis « pentru bătrîni » nu este acceptată cu ușurință de bătrînul care recunoaște greu că a îmbătrînit. Totodată, acest anumit fel de tutelă, inevitabilă într-o instituție, deranjează pe cei obișnuiți să-și organizeze viața independent. Acesta este cazul bătrînilor cu o stare bună a sănătății, care în general preferă locuința independentă (apartamentul), cu posibilitatea folosirii unor servicii comune.

În acest sens pledează și faptul că evoluția modului de viață va schimba profilul bătrînului în viitor. Astfel, bătrînul necalificat, bătrîna casnică vor fi destul de repede înlocuiți cu bătrîni de o înaltă pregătire profesională, cu cunoștințe generale și culturale net superioare bătrînilor de azi.

Extinderea prestărilor de serviciu la domiciliu, scoaterea din cadrul locuinței a unor creburi casnice, în proporții care cresc de la an la an (spălat și călcat rufe, în parte și gătit etc.) și care în viitor se vor generaliza, pledează pentru adoptarea soluțiilor unor locuințe grupate cu servicii comune.

Printre particularitățile locuințelor destinate cazării vîrstnicilor, determinate de necesitățile legate de vîrstă, se numără unele dotări specifice, pe care clădirea și locuințele obișnuite nu le au. Astfel, în vederea organizării unor servicii comune (vizionări televizor, întruniri, eventual ateliere), sînt necesare unele spații suplimentare, amplasate de preferință la parterul clădirii.

Unele dotări specifice ale apartamentelor, care să corespundă vîrsnicilor (prevederea cu mîner a căzii de baie, prevederea cu sonerie de alarmă a băii și a camerei, dulapurile înzidite, nici prea joase și nici prea înalte, spre a evita accidentele prin aplecare sau prin urcare pe scaun), s-ar putea amenaja în clădiri cu apartamente mici, tipul de apartament existent cu o singură cameră, fiind considerat, în esență, corespunzător.

CÎTEVA TIPURI DE CLĂDIRI INDICATE PENTRU CAZAREA VÎRSTNICILOR

Ținîndu-se seama de necesitățile și posibilitățile de realizare existente în țara noastră pentru rezolvarea acestei probleme, în studiu s-au făcut cîteva propuneri privind următoarele tipuri principale de clădiri indicate pentru cazarea vîrstnicilor :

1 — clădiri de locuit cu apartamente mici, în care să fie cazate, atît persoanele în vîrstă singure, cît și familii de bătrîni cu o stare bună a sănătății, putîndu-se servi singuri ;

2 — cămine-spital pentru bătrînii care nu se pot servi singuri (scopul principal al căminelor-spital fiind reabilitarea fizică și psihică a persoanelor în vîrstă bolnave, axată pe practicarea unei medicini recuperative) ;

3 — locuințe de tip sanatorial, amplasate în unele localități balneo-climaterice. Aceste clădiri pot oferi tratamentul preventiv, nefiind diferite de casele sanatoriale obișnuite decît printr-o eventuală amplasare specială sau retrasă. De asemenea, ele ar putea constitui locuințe

Continuare pe coperta a III-a

arh. gheorghe sebestyen

probleme ale construcţiilor de locuit şi social-culturale în mediul rural

În ultimii doi ani, I.P.C.T. a elaborat, ca urmare a sarcinilor primite din partea C.S.C.A.S., cîteva studii şi anchete în vederea determinării temelor de proiectare specifice mediului rural. Acestea au fost necesare, întrucît problema diferenţelor specifice dintre mediul urban şi cel rural din ţara noastră, a analizei evoluţiei acestor diferenţe (în vederea precizării care anume din ele prezintă tendinţe de accentuare, care se vor atenua sau vor dispărea, care se vor menţine) au fost pînă nu de mult prea puţin analizate din punct de vedere al necesităţilor proiectării. Fiind însă evident că orice sistematizare şi tipizare, elaborate pentru mediul rural, ar trebui să se bazeze pe astfel de lucrări, ele au început să fie realizate.

Primele trei lucrări de acest fel au fost elaborate în vederea clarificării unor proleme ale temelor de proiectare pentru locuinţele din mediul rural. Recent — după ce premizele referitoare la sistematizarea localităţilor rurale au dobîndit un anumit grad de clarificare — s-a putut începe o nouă lucrare, mai amplă, privind problema dotărilor social-culturale.

În cele ce urmează, vom încerca să prezentăm unele aspecte ale trăsăturilor specifice mediului rural din ţara noastră, de care proiectarea trebuie să ţină seama. Această prezentare se bazează în parte pe puţinele lucrări elaborate de I.P.C.T. în acest sens, pe studiile în curs, şi va cuprinde, în mod inerent actualului stadiu de cercetare a problemelor, şi multe ipoteze încă neconfirmate, deci discutabile. Din cauza spaţiului restrîns care ne stă la dispoziţie, ne vom limita numai la problemele legate de aşezările cu caracter agricol propriu-zis, eliminînd pentru moment nu numai pe cele cu caracter piscicol şi forestier, dar şi pe cele cu caracter pomicol, viticol sau altele cu profil special.

Este îndeobşte cunoscut faptul, că tradiţionala gospodărie ţărănească era de tip patriarhal. Aceasta s-a menţinut timp îndelungat dintr-un şir întreg de cauze, dintre care amintim faptul că principalele munci agricole aveau caracter sezonier şi nivelul de trai scăzut obliga la utilizarea timpului neocupat cu aceste munci (în special în decursul lunilor de iarnă), cu o amplă activitate gospodărească şi meşteşugărească primitivă, în vederea satisfacerii cît mai multilaterale a tuturor necesităţilor.

Muncile agricole se desfăşurau într-o zonă relativ întinsă, în aer liber, punînd — printre altele — problema deplasărilor între locuinţă şi loc de muncă pe distanţe lungi cu caracter dispersat, în multe direcţii.

Populaţia activă în agricultură are altă componenţă decît cea urbană, fapt reflectat nu numai prin cuprinderea unor grupe de vîrstă mai largi, dar mai ales prin aportul femeilor, al căror număr — după datele recensămîntului din 1956 — depăşeşte cu aproximativ 20% numărul bărbaţilor activi în agricultură. Într-adevăr, astăzi sînt destul de numeroase cooperativele agricole de producţie în care femeile formează circa 90% din forţele de muncă.

Faptul că pînă în 1945, din totalul de peste 15 000 sate, doar 443 erau electrificate, este o cifră elocventă privind nivelul dotărilor edilitare. În privinţa dotărilor social-culturale, a căror înfiinţare era dictată în regimul burghezo-moşieresc exclusiv de motive de rentabilitate (dacă facem abstracţie de unele considerente electorale), în afara unei reţele ample de cîrciumi, nu putem aminti decît puţinele şcoli (de capacitate şi calitate cu totul necorespunzătoare) şi putem încheia bilanţul moştenirii rămase din trecut.

★

Desăvîrşirea cooperativizării agriculturii a stabilizat pentru un timp destul de lung cele trei sectoare economice în agricultură: cel de stat, cel cooperatist (reprezentat prin cooperativele agricole de producţie) şi cel particular. Astfel, posibilităţile de a rezolva în colectiv un şir de probleme a primit — pe lîngă premizele economice, constînd în primul rînd în creşterea nivelului de trai al ţărănimii — şi condiţii organizatorice.

Revoluţia culturală a dus la creşterea cerinţelor, a solicitărilor în multe domenii, a căror satisfacere are premize din ce în ce mai ample în urma progresului electrificării satelor şi a consolidării economice a cooperativelor agricole de producţie. Multitudinea şcolilor şi căminelor culturale, construite în ultimii ani, constituie o mărturie în acest sens.

Efectele acestor condiţii noi încep să apară treptat, suprapunîndu-se peste cele vechi sau modificîndu-le.

Fără a avea pretenţia de a înşira cele mai importante considerente care apar astfel, fără a considera că nivelul actual de cercetare a problemelor este suficient de adîncit în vederea stabilirii unor concluzii cu caracter definitiv, putem totuşi enumera, în cele ce urmează, unele aspecte:

a — Organizarea pe trepte a deservirii este mai dificilă de rezolvat, deoarece densitatea relativ mică a populaţiei duce fie la raze foarte mari de deservire, fie la o populaţie deservită, extrem de redusă. Pare probabilă necesitatea unei gradări a acestei deserviri, pe un număr sporit de trepte, sau — pentru a nu se ajunge la raze de deservire excesive — de a accepta unităţi cu capacităţi mai mici, mai puţin rentabile dar mai apropiate de solicitant. Bineînţeles, nu este vorba de a opta *în general* între o soluţie şi alta, ci de a alege, de la caz la caz, în funcţie de profilul unităţii de dotare, de densitatea şi concentrarea populaţiei solicitante în teritoriu, de distanţele reale de parcurs.

b — Gradul mare de atragere a femeilor în cîmpul muncii (care, în esenţă, este sezonieră) pune altfel problema dotărilor preşcolare, decît în mediul urban. Aceste dotări trebuie să funcţioneze mai ales în perioada lucrărilor agricole. De asemenea, pare necesar ca (acolo unde concentrarea populaţiei permite înfiinţarea unor astfel de unităţi) gradul lor de cuprindere, mai ales pentru primii ani de vîrstă, să fie sporit faţă de normele existente pentru mediul urban. Bineînţeles — şi această observaţie se referă şi la cele ce urmează — orice generalizare este deocamdată riscantă. Astfel, în cooperativele care nu duc lipsă de braţe de muncă şi în majoritatea familiilor în care parte din vîrstinici rămîn acasă (ceea ce se întîmplă în unele cooperative cu profil legumicol), necesitatea creşelor nu apare cu o astfel de acuitate.

c — În sate foarte mici, aşezate la distanţă unele de altele, se ridică probleme speciale în ceea ce priveşte reţeaua învăţămîntului de cultură generală, întrucît copiii între 7—10 ani nu se pot deseori deplasa (mai ales iarna) decît cu mari dificultăţi la centrul comunei.

d — Specificul de caracter sezonier al muncilor agricole face ca — în urma primei etape a revoluţiei culturale — neceităţile în domeniul dotărilor culturale să pară relativ mai ample decît în mediul urban, programele cuprinzînd nu numai sala de festivităţi, dar şi sală pentru cercuri, bibliotecă, reuniuni şi altele, care pot fi satisfăcute, doar parţial şi local, prin sălile temporar libere ale şcolilor.

e — În vederea trecerii treptate la construcţii cu un confort apropiat celui urban, statul — prin investiţiile proprii repartizate construcţiei de locuinţe pentru salariaţii săi — dă exemple care în viitor vor constitui pîrghia de transformare a construcţiei de locuinţe ţărăneşti. Importanţa acestei « pîrghii » creşte cu atît mai mult cu cît Directivele celui de al IX-lea Congres al P.C.R. prevăd o creştere la aproape dublu a cadrelor din agricultură, cifră la care se adaugă şi cele din alte sectoare care vor activa la sate.

Iată cîteva probleme, care au apărut într-o primă analiză, ce-i drept sumară. Ele mai pot fi completate, modificate, contrazise de studiile care vor trebui să se desfăşoare în vederea concretizării pe baze cît mai ştiinţifice a reţelei de dotări, a construcţiilor de locuinţe din mediul rural.

Acest fel de studii prezintă multe dificultăţi, avînd un caracter relativ nou, deoarece trebuie să se bazeze în bună parte pe anchete, analize şi cercetări cu caracter sociologic, care să scoată în evidenţă condiţiile şi cerinţele specifice populaţiei rurale, tendinţele de evoluţie ale acestora în perspectiva imediată şi mai îndepărtată. Concluziile acestor lucrări, corelate cu ipotezele dezvoltării economice a gospodăriilor rurale, vor putea duce nu numai la stabilirea mai clară, mai certă a temelor de proiectare specifice mediului rural, dar vor putea, probabil, şi modifica unele din actualele uzanţe din domeniul sistematizării localităţilor rurale.

Aspectele arătate mai sus fac parte din cercetările privind tema funcţională. Cele referitoare la aspectele tehnico-economice, de organizare etc. sînt şi mai puţin elucidate, ştiindu-se doar că sectorul de stat lucrează în condiţii similare celor din mediul urban, fără ca acest fapt să fie general valabil; de asemenea, şi în problemele estetice situaţia este încă neclară, discuţia dintre partizanii menţinerii aspectului tradiţional şi cei ce doresc clădiri cu un caracter urban pronunţat continuîndu-se pe plan teoretic, fără realizări convingătoare pe teren.

Pentru a putea trece de la acest fel de studiu la o proiectare largă, care să îmbrăţişeze toate aspectele, toate problemele specifice mediului rural, este însă necesar ca în paralel cu elaborarea acestor studii să se completeze şi metodologia de întocmire a devizelor.

Într-adevăr, metodologia actuală de întocmire a devizelor este elaborată pentru sectorul de stat al economiei naţionale. Faţă de aceasta, lucrările executate în regie de cooperativele agricole de producţie (adică din forţe proprii) diferă sensibil ca regim de preţ. O parte de materiale se obţin din reţeaua de stat, dar la preţul cu amănuntul; o altă parte se procură sau se confecţionează din resurse proprii; tot din resurse proprii se rezolvă şi transporturile. Nivelul de dotare cu utilaje este altul, deci diferă şi consumul de manoperă (care trebuie exprimat în zile-muncă, a căror valoare variază de la cooperativă la cooperativă, de la un an la altul).

Cotele procentuale, cheltuelile de organizare sînt şi ele desigur diferite de cele din sectorul de stat. Dar faptul că sesizăm aceste diferenţe, încă nu înseamnă că dispunem de o metodologie de lucru. Ea este necesară, pentru a permite cooperativelor agricole de producţie o utilizare judicioasă a resurselor lor, o apreciere de la început clară a efotului necesar realizării unui anumit obiect.

Însă faptul că un şir de probleme — enunţate sumar în cele de mai sus — nu sînt încă întru totul lămurite, nu ne poate opri în atacarea acelor teme care prezintă urgenţa maximă. Ele se rezolvă, pentru moment, pe baza cunoştinţelor existente, cu tendinţa firească de a îmbunătăţi treptat realizările pe baza experienţei ce se acumulează pe parcurs.

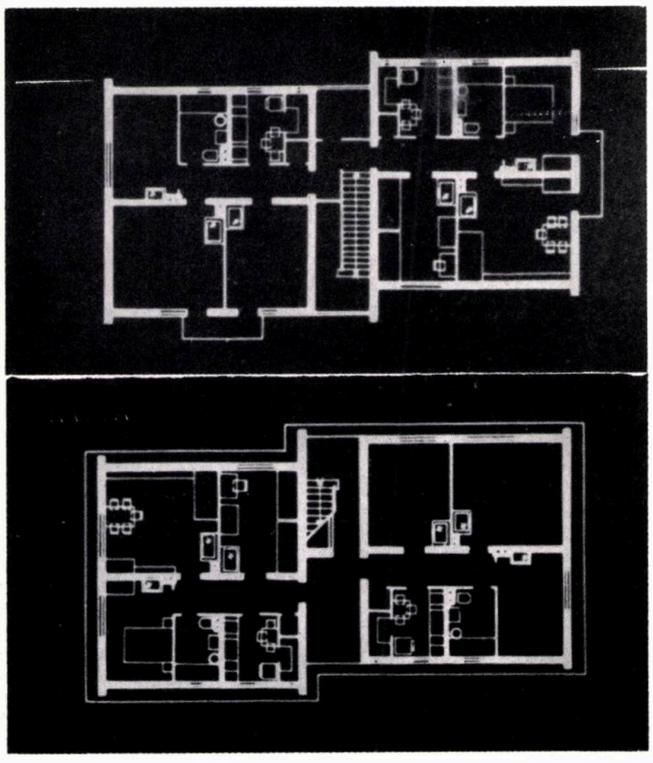

Blocul 1, proiect nr. 1090/I — Plan parter și plan etaj. Blocul cuprinde 4 apartamente a 3 camere (autor: arh. V. Petrovici)

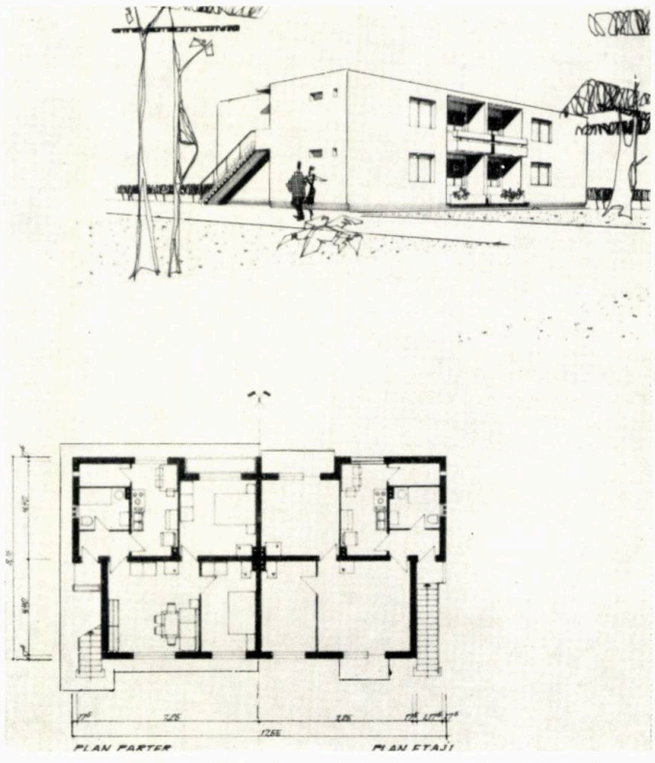

Blocul B, proiect nr. 1220 — Perspectivă, plan parter și plan etaj Blocul cuprinde 4 apartamente a 3 camere și scări exterioare, individuale (autori: arhitecții V. Petrovici și P. Mihăilescu)

Blocul A, proiect nr. 1220 — Perspectivă, plan parter și plan etaj. Blocul cuprinde 16 apartamente a 2 camere și scări libere cu articulație între volumele clădirilor (autori: arhitecții V. Petrovici și P. Mihăilescu)

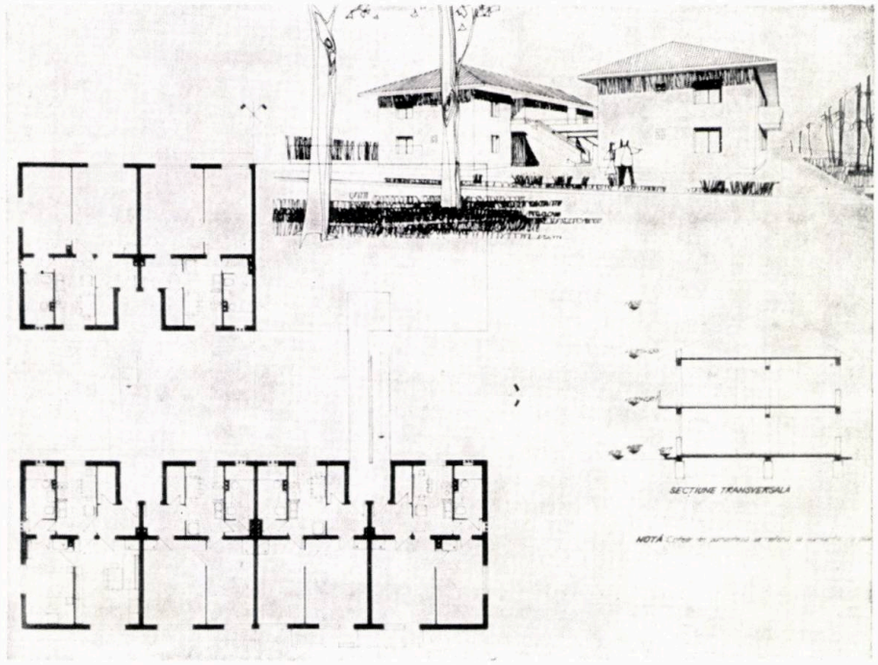

arh. viorica petrovici

proiecte pentru clădiri de locuit în mediul rural

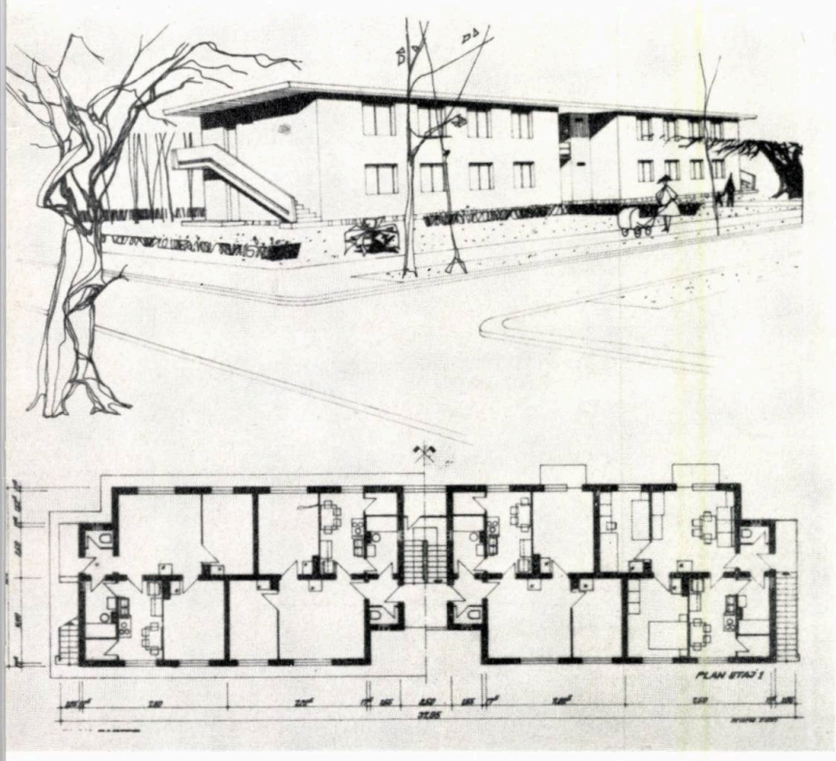

Blocul C, proiect nr. 1220 — Perspectivă, plan parter și plan etaj
Blocul cuprinde 8 apartamente a 3 camere, cu scări exterioare și scară centrală liberă (autori: arhitecții V. Petrovici și P. Mihăilescu)

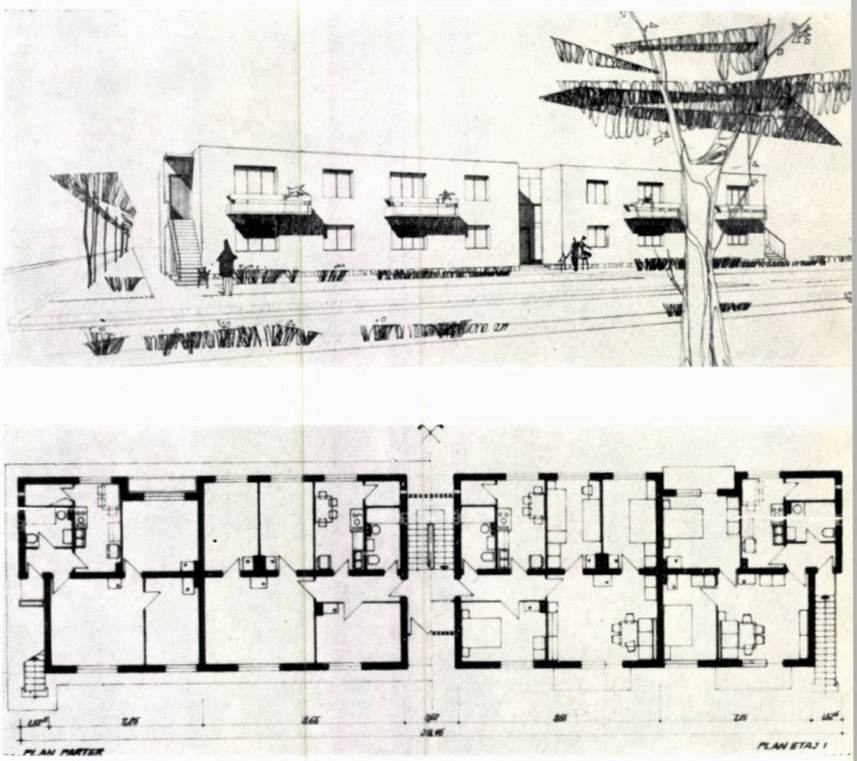

Blocul D, proiect nr. 1220—Perspectivă, plan parter și plan etaj
Blocul cuprinde 4 apartamente a 3 camere, cu scări exterioare și scară centrală liberă (autori: arhitecții V. Petrovici și P. Mihăilescu)

La baza întocmirii proiectelor de execuție pentru blocurile GOSTAT au stat primele proiecte directive pentru clădiri parter și clădiri cu parter și un etaj, elaborate în cadrul ISCAS. Beneficiarul lucrării, Trustul central GOSTAT, a urmărit să asigure prin aceste construcții cazarea tehnicienilor agricoli, salariați de stat. După aceste proiecte, concepute cu caracteristici orășenești, s-au realizat peste 1 000 apartamente.

În anul 1964, I.P.C.T. a efectuat o anchetă privind clădirile executate după aceste proiecte, care a scos la iveală o serie de deficiențe. Astfel, elaborarea proiectelor existente a fost bazată pe ipoteza că ele vor fi locuite de cadre cu calificare superioară, provenite din mediul urban și obișnuite a folosi locuințe cu caracteristici urbane, ducînd deci o viață, prin forme și manifestări, similară celei orășenești.

Această ipoteză de bază s-a dovedit însă parțial inexactă, deoarece numai o parte din aceste apartamente au fost repartizate unor familii obișnuite cu standardul de viață urban.

Amplasate fie în vecinătatea unor centre urbane, deci cu posibilitatea imediată sau de perspectivă apropiată a unei racordări la o rețea de canalizare și de apă, fie în localități rurale, practic lipsite de posibilitatea de a asigura, într-un viitor apropiat, racordarea la rețelele edilitare respective, aceste construcții, în ambele ipoteze, au totuși caracteristici comune și anume:

— lipsa lucrărilor exterioare de amenajare (trotuare, străzi) contribuie la aducerea noroiului în apartamente;

— necesitatea încălzirii cu sobe implică spații de depozitare a combustibilului, iar lipsa centrelor de aprovizionare din imediata apropiere sporește necesarul acestor spații de depozitare;

— lipsa dotărilor culturale și de deservire, la nivelul celor urbane, duce la folosirea mai intensivă a apartamentului în timpul iernii, cînd activitatea de producție este mai redusă; gradul ridicat de activitatea gospodărească, legat în primul rînd de bucătărie, ca și luarea tuturor meselor acasă, implică mărirea suprafeței acestor încăperi.

Pentru eliminarea acestor deficiențe provenite din modul de utilizare a locuințelor și pentru diferențierea lor în funcție de felul de viață a locatarilor s-a elaborat o nouă temă de proiectare, care a urmărit creșterea ariei utile a apartamentelor, acest lucru realizîndu-se prin diminuarea ariei de circulație și restructurarea legăturii dintre încăperi.

Pe baza acestei teme, I.P.C.T. a elaborat o serie de 7 tipuri de clădiri avînd p + 1—2 etaje, destinate a fi amplasate în apropierea centrelor urbane cu perspectivă certă de lucrări edilitare, pentru locatari cu un mod de viață încă sensibil diferențiat de cel urban. Astfel, cele 7 tipuri de clădiri noi au circulații minime, suprafețe utile sporite, o comandare totală a dormitoarelor prin camera principală, ca și o legătură directă a bucătăriei cu camera principală. Spațiile de depozitare (debara și cămară) sînt comasate într-o singură încăpere. Baia și bucătăria sînt amplasate în imediata apropiere a intrării, creîndu-se în acest fel un spațiu tampon pentru a se asigura — în cazul unor terenuri cu lucrări edilitare incomplete — curățarea și spălarea locatarilor, înainte de a circula prin întreg apartamentul.

Seria studiilor a fost mult mai largă, alegerea acestor 7 proiecte făcîndu-se și după criteriul înscrierii în prețurile plafon. Acest deziderat a creat dificultăți nu numai din cauza necesității de a spori suprafețele utile, dar și în ceea ce privește reducerea numărului de etaje, care evident duce la prețuri mai mari.

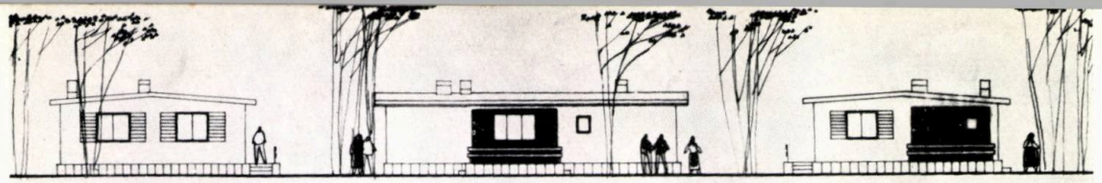

Fațade — varianta de acoperire cu planșeu cu pantă mică

arh. aristide streja

locuințe individuale rurale pentru investiții din fondurile proprii ale populației

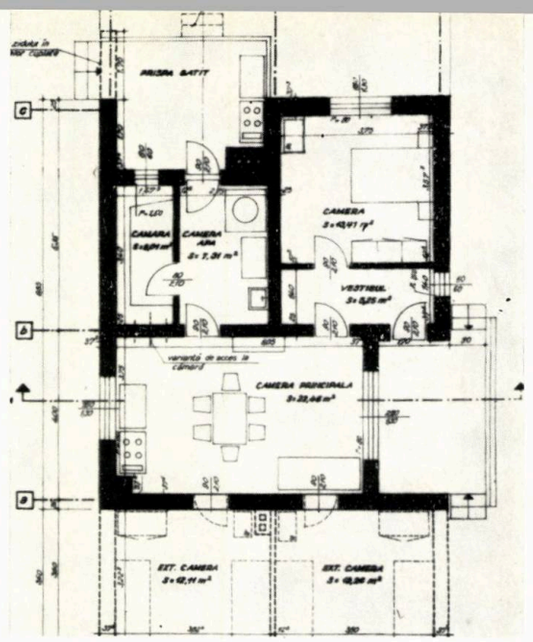

Locuință de tip ,,a'' cu 4 camere, realizabilă eventual în etape

Pornind de la necesitatea de a elabora un șir de materiale cu caracter directiv, I.P.C.T. a întocmit un catalog de proiecte pentru locuințe individuale în mediul rural.

Ele sînt destinate populației din mediul rural care își construiește locuințe din resurse proprii, avînd evident dorința de a-și gospodări cît mai bine aceste resurse, deci de a utiliza scheme de plan judicioase, ce permit desfășurarea în bune condiții a funcțiunilor de locuire. Evident, meșterii locali și însăși tradiția au contribuit la alcătuirea unor astfel de scheme raționale, dar ele sînt concepute toate în ipoteza lipsei apei curente, a canalizării, a căror apariție — desigur treptată, eșalonată — nu mai este o utopie ci un țel de atins în decursul următoarelor cincinale.

Acest catalog — reprezentînd doar un început — este alcătuit din opt proiecte (constituind exemple de rezolvare) urmînd a fi completat eventual cu alte proiecte, ce s-ar întocmi de D.S.A.P.C.-uri, în concordanță cu unele nevoi specifice regionale.

Proiectele sînt întocmite la nivel de proiect directiv (fără detalii și piese economice) și rezolvă numai locuința propriu-zisă în diferite variante de grupare (izolat sau cuplat), avînd în vedere posibilitatea amplasării pe lot a unor anexe, dar fără să le soluționeze și pe acestea. Anexele de pe lot urmează să fie rezolvate ca specific, componență, număr, amplasare și structură, după necesități extrem de variate de la regiune la regiune și chiar de la un lot la altul.

Catalogul cuprinde două tipuri de locuințe individuale, pentru familii cu un număr de 3 pînă la 6—7 membri, corespunzătoare a două condiții de viață în mediul rural.

Locuințele tip « a » au adunate în aceeași încăpere principală, mai mare, funcțiunile bucătăriei și ale camerei de zi. Anexele acestor locuințe se compun din : o cameră de apă pentru spălat (în care există posibilitatea amplasării unei chiuvete), cămară, loc de gătit (bucătărie de vară) pe prispă acoperită.

Locuințele de tip « b » cuprind, în afara camerelor de locuit, încăperi separate : pentru bucătărie cu loc de luat masa, pentru baie cu echipare completă, pentru cămară.

Unele locuințe cu 3—4 încăperi de locuit pot fi executate și în etape.

De asemenea, există posibilitatea de a se realiza o pivniță sau un acces la pod în cazul în care acesta există.

Pentru acest fel de locuințe au fost prevăzute sisteme constructive simple care nu necesită meseriași de înaltă calificare : fundații de beton sau zidărie de piatră, ziduri de cărămidă arsă sau pămînt stabilizat, planșee din lemn rotund, din beton armat monolit sau din fîșii prefabricate cu corpuri ceramice, învelitoare de țiglă pe șarpantă de lemn, sau învelitoare bituminoasă pe planșee înclinate din fîșii ceramice.

Locuințele de tip « a » urmează a fi amplasate pe terenuri lipsite de rețele hidroedilitare sau cu rețele hidroedilitare reduse (fără canalizare).

Locuințele de tip « b » pot fi amplasate pe terenuri cu orice fel de dotare hidroedilitară sau lipsite de asemenea dotări, luîndu-se în orice caz măsuri adecvate, descrise în proiect, pentru a se realiza alimentarea cu apă și canalizarea strict necesară.

În toate cazurile s-a prevăzut cel puțin posibilitatea montării unui rezervor de înălțime pentru alimentarea cu apă.

Toate locuințele prezintă posibilitatea de a avea instalațiile electrice necesare.

Rezolvarea plastică este simplă, rezultînd din raportul dintre gol și plin ca și din specificul, culoarea și rugozitatea materialului.

S-au utilizat logii-prispe acoperite, uneori utilizabile ca bucătării de vară, care pe lîngă avantajele funcționale deosebit de importante în mediul rural, unde timpul petrecut în aer liber de către locatari este mult mai mare decît la oraș, prezintă și avantaje de ordin plastic.

Credem însă că un valoros aport la rezolvarea plastică a acestor locuințe îl va aduce locatarul prin natura plantată, în curte, în jardiniere, garduri vii etc.

Felul în care s-a elaborat acest prim catalog de locuințe individuale pentru mediul rural ilustrează problemele deosebit de variate și de dificile, cu mare mobilitate în dezvoltare, încă puțin stăpînite, în mod științific, de proiectare.

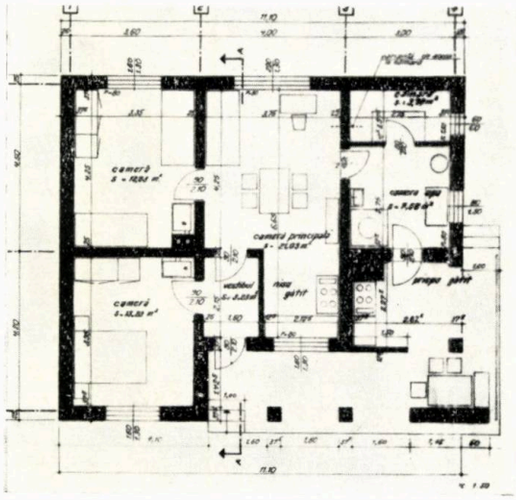

Locuință de tip ,,a'' cu 3 camere — clădire izolată

Locuință de tip ,,a'' cu 3 camere — clădire cuplată

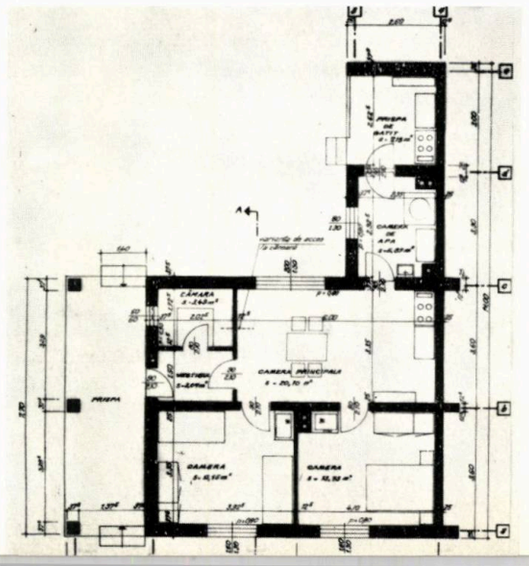

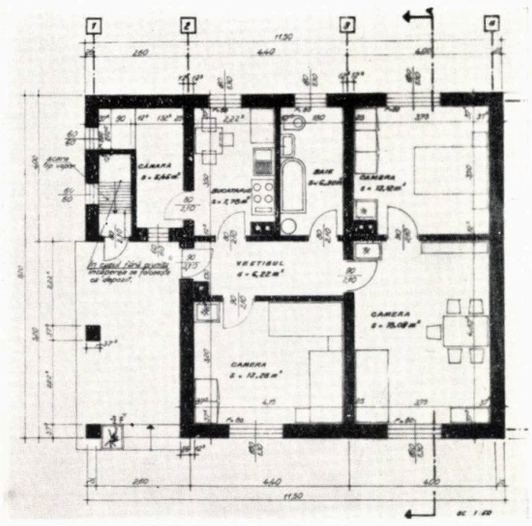

Locuință de tip ,,b'' cu 3 camere

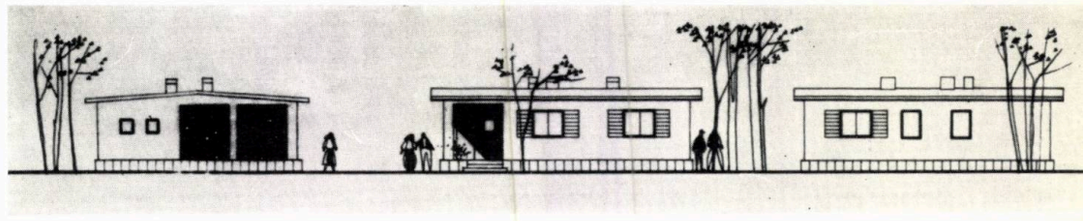

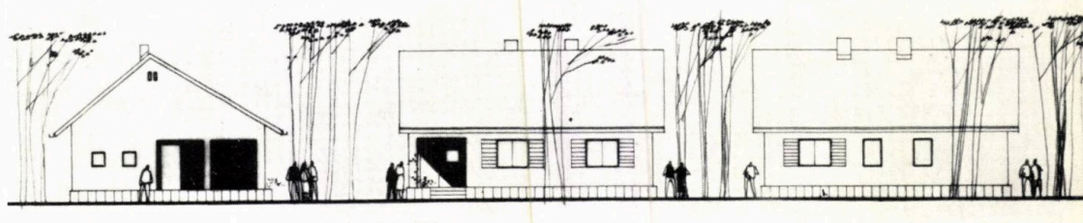

Fațade — variante de acoperire cu planșeu cu pantă mică și cu țiglă

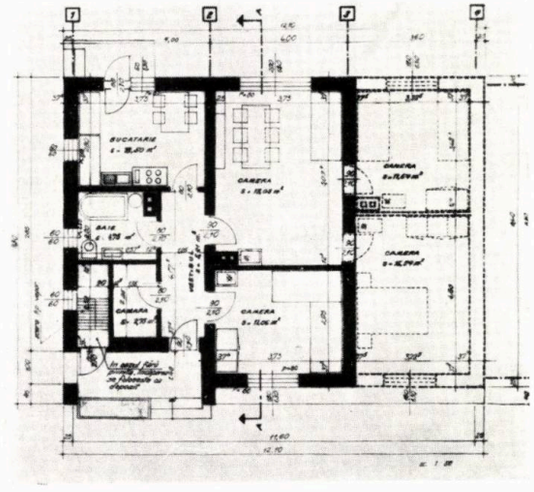

Locuință de tip ,,b'' cu 4 camere, realizabilă eventual în etape

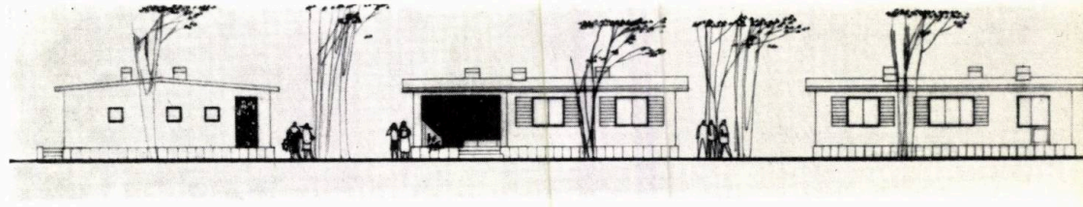

Fațade — variante de acoperire cu planșeu cu pantă mică și cu țiglă

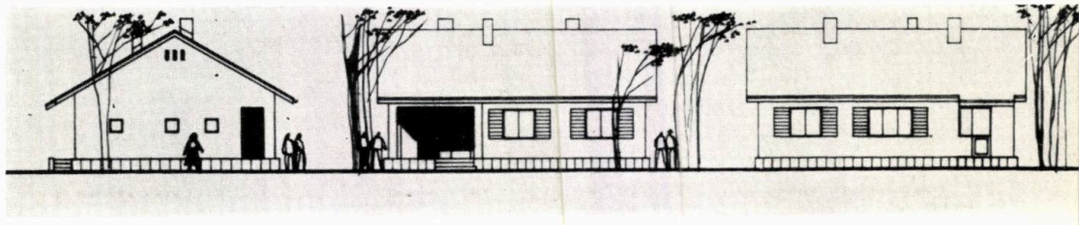

Locuință de tip ,,b'' cu 2 camere

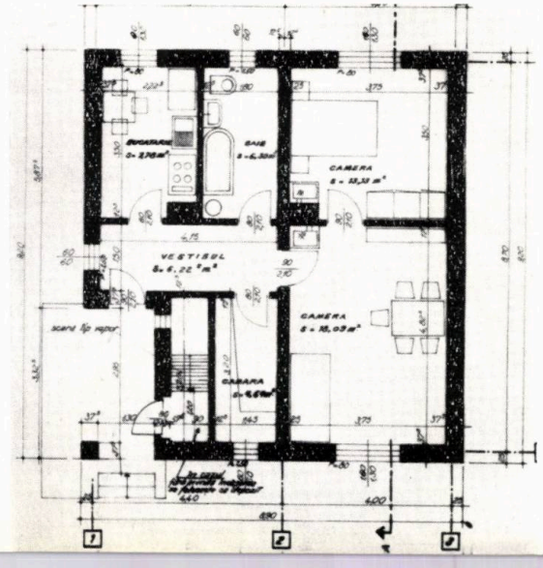

Fațade — variantă de acoperire cu țiglă

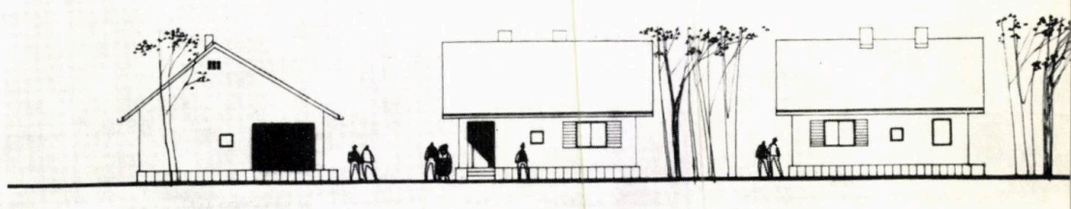

arh. george morariu, arh. clarisse lazăr

h o t e l u r i

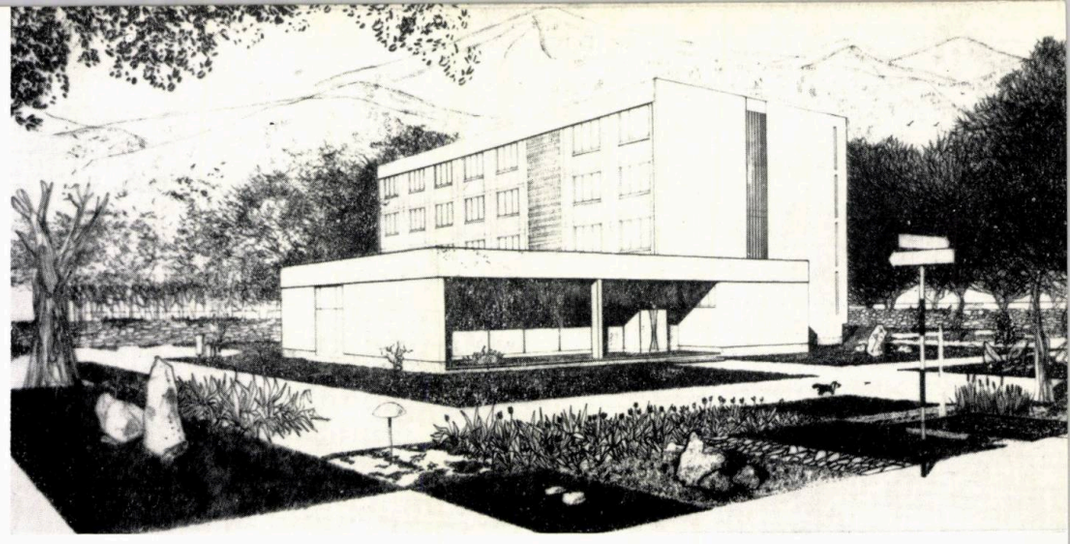

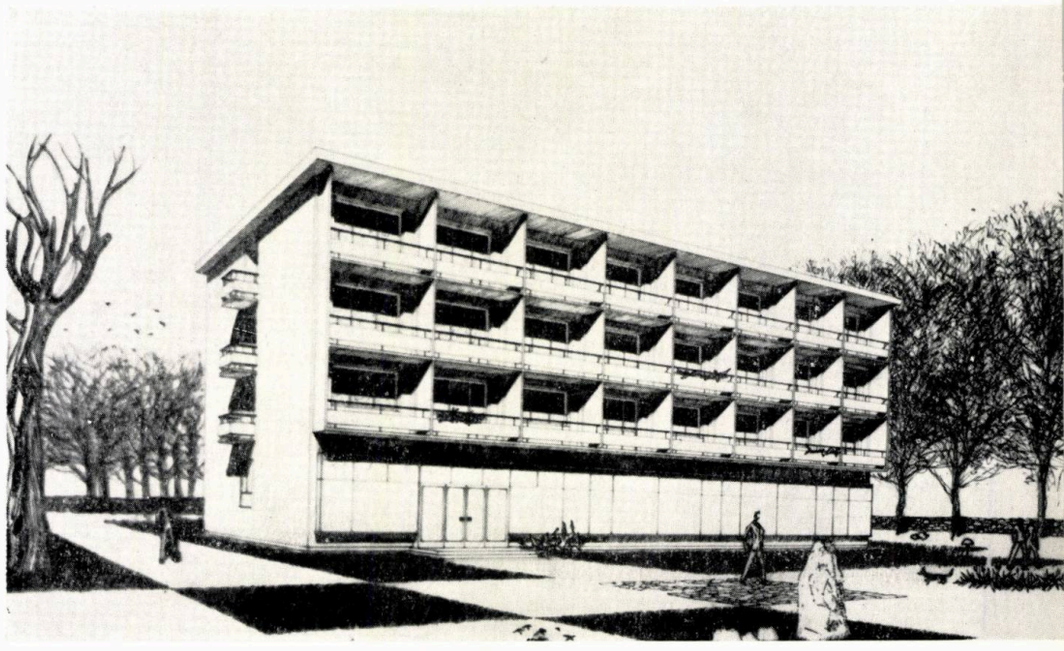

Amenajările necesare pentru dezvoltarea turismului, cît și cele pentru creșterea posibilităților de cazare a oamenilor muncii în tranzit prin diverse orașe ale țării, au impus studierea mai aprofundată a problemei hotelurilor. În cadrul I.P.C.T. această sarcină a fost încredințată unui colectiv compus din arhitecții Tiberiu Niga, George Morariu și Clarisse Lazăr. Studiul a fost alcătuit pe baza unei ample documentări, pe baza concluziilor trase în urma unor vizite făcute în R.S.F. Jugoslavia, Italia, Elveția și Austria și cu sprijinul Ministerului Comerțului Interior și al Oficiului Național de Turism « Carpați ».

Dovedindu-se a fi un ajutor prețios, acest studiu a fost utilizat în tematica și proiectarea tuturor hotelurilor din țara noastră, constituind în același timp și un instrument de control pentru forurile de avizare și pentru beneficiari.

Analizarea datelor privind problema hotelurilor a fost făcută pentru diferite capacități, de la 100 la 500 paturi, și s-a referit la toate elementele componente: cazare, recepție, servicii interne aferente cazării, ascensoare și instalații centrale, alimentație publică, dotări comerciale, garaje, lucrări exterioare.

Prin studiu se stabilesc categoriile de confort, cu gradul respectiv de finisaje, se indică corelația dintre funcțiuni, circulațiile optime, principiile de rezolvare, schemele de plan. Se concretizează, de asemenea, indicii spațiali și valorici în tablouri sinoptice.

O aplicare în practică a datelor studiului a fost elaborarea unei serii de hoteluri-tip, cu diverse capacități (între 26—154 paturi), cu un grad de confort mediu (autori, arhitecții George Morariu, Iridenta Vollrath, Clarisse Lazăr). Pentru aceste serii au fost utilizate mai multe scheme de plan, spre a se obține o cît mai justă aplicare pe teren,

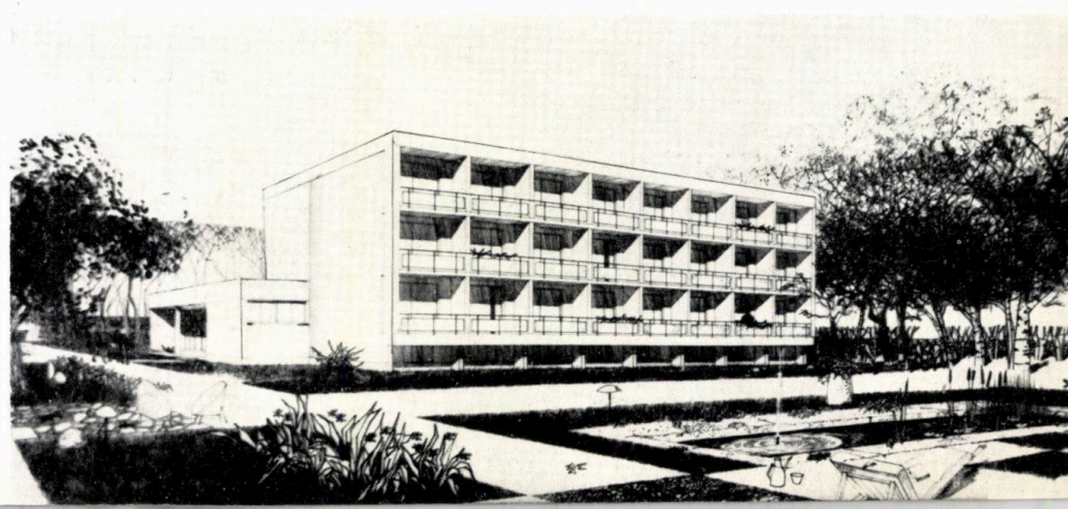

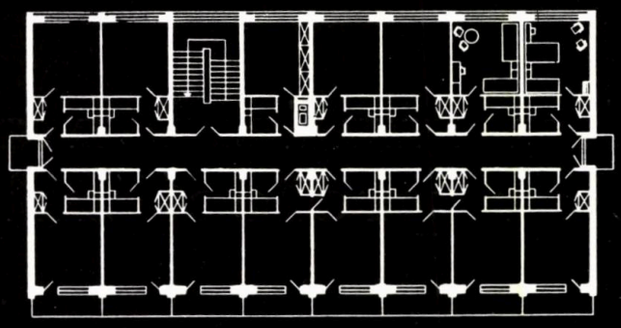

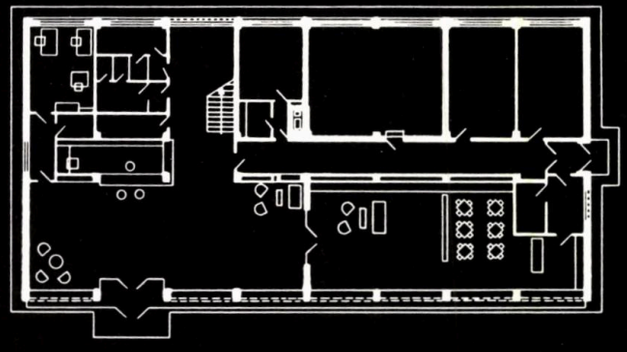

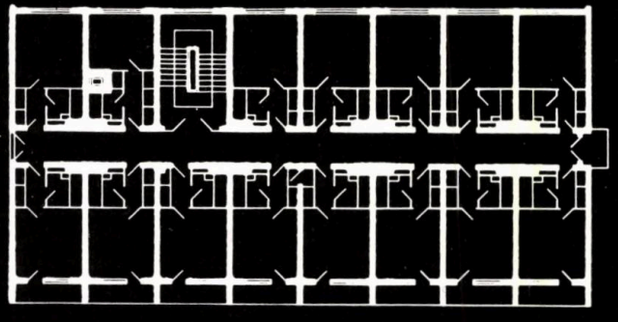

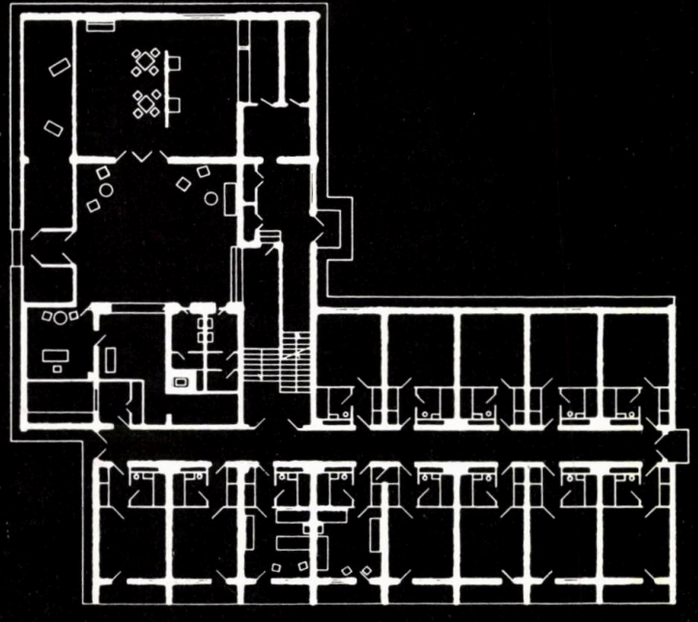

1	4
2	5
	6
3	7

1 — *Hotel cu 110 paturi, proiect nr. 1147 A*
Perspectivă

2 — *Hotel cu 84 paturi, proiect nr. 1147 B*
Perspectivă

3 — *Hotel cu 82 paturi, proiect nr. 1147 C*
Perspectivă

4 — *Hotel cu 84 paturi, proiecte nr. 1147 B*
Plan etaj curent

5 — *Hotel cu 84 paturi, proiecte nr. 1147 B*
Plan parter

6 — *Hotel cu 110 și 82 paturi, proiect nr. 1147 A și C*
Plan etaj curent

7 — *Hotel cu 110 și 82 paturi, proiect nr. 1147 A și C*
Plan parter

în funcție de orientare și de spațiul disponibil. Ca bază de modulare a fost luată unitatea de cazare compusă din cameră cu două paturi, vestibul cu dulap în perete și baie (lavoar, cadă, w.c.).

Din această serie fac parte proiectele tip nr. 1147 A, nr. 1147 B, nr. 1147 C și nr. 1147 D. Aceste unități de cazare tip hotel cu 110, 84, 82 și 56 paturi au fost proiectate de arhitecții George Morariu și Clarisse Lazăr.

Hotelul cu capacitatea de 110 paturi are planul în formă de L. O aripă, pe parter, conține recepția; cealaltă, pe subsol, parter și 3 niveluri, adăpostește serviciile și centrala termică (la subsol); parterul și etajele sînt destinate cazării.

Prin reducerea unui etaj de cazare se obține tipul de hotel cu capacitatea de 82 paturi. La toate tipurile, aripa părții de recepție este prevăzută a se extinde printr-un restaurant. Etajele au unitățile de cazare dispuse în lungul unui coridor median. Una din fațade este agrementată cu logii. Sistemul constructiv constă din ziduri portante de cărămidă, planșee prefabricate de beton, traveea 4,00 m.

Hotelul cu capacitatea de 84 paturi are clădirea cuprinsă într-un singur volum cu parter și 3 niveluri. Parterul adăpostește recepția, dispusă pe fațada principală, serviciile și centrala termică, pe fațada posterioară. Etajele, cu unitățile de cazare în lungul coridorului median, sînt modulate pe traveea de 3,90 m, în care se înscriu cadrele de beton armat ale structurii de rezistență.

Funcțiunile hotelului sînt exprimate în fațade: vitrinele de cristal pentru partea de recepție de la parter și logiile pentru etajele de cazare.

În prezent s-au executat două hoteluri (tip B și D) la Brașov și Ploiești și sînt în execuție alte trei hoteluri (tip B) la Iași, Craiova și Oradea.

ing. leon veiser

studii economice pentru fundamentarea elementelor proiectării tip

Rolul proiectării tip este de a pune la dispoziția proiectanților de investiții proiecte care urmează a fi aplicate de mai multe ori. Aceste proiecte, pentru a fi acceptate și aplicate de proiectanții de investiții, trebuie să corespundă din toate punctele de vedere. Ele trebuie să satisfacă cerințele de temă, să aibă soluții funcționale și tehnice corecte, să aibă un aspect estetic corespunzător, să țină seama de posibilitățile curente de realizare și să fie mobilizatoare din punct de vedere al progresului tehnic. Pe lîngă toate acestea, ele trebuie să corespundă din punct de vedere economic, să ducă la eficiență ca investiție și ca exploatare.

Articolul de față își propune să prezinte cîteva din preocupările Institutului de proiectare a construcțiilor tip cu privire la aspectele economice ale pregătirii proiectării.

Un prim aspect este cel al analizării temelor de proiectare sau—atunci cînd ele nu sînt predate de beneficiar — al întocmirii lor. Analiza din punct de vedere economic a temelor de proiectare constă în verificarea tehnologiei sau a funcțiunii precum și a capacității cerute prin temă, spre a se vedea în ce măsură corespund scopului urmărit și poziției propuse din rețeaua respectivă.

Ca exemplu, se poate arăta că, din analizarea temelor noi pentru școlile de cultură generală și pentru licee, a fost necesară eliminarea tipurilor mixte (de cultură generală și licee) precum și a școlilor medii încălzite cu sobe (pentru sate), ca nefiind corespunzătoare soluțiilor actuale de sistematizare.

De asemenea, a rezultat că cele mai corespunzătoare licee sînt cele cu 16 clase, întrucît sălile comune (laboratoare, ateliere, sala de gimnastică) au un coeficient optim de utilizare.

Alt exemplu este cel al spălătoriilor publice.

Prin studiul întocmit în institut s-au stabilit tipurile de spălătorii, în funcție de mărimea ansamblului de locuit pe care trebuie să-l deservească, ca și în funcție de natura serviciilor pe care trebuie să le presteze; de asemenea s-a determinat prețul de cost al producției și rentabilitatea unităților.

Din ancheta făcută la locatari, în cadrul acestui studiu, a rezultat ca o concluzie că prestarea principală pe care aceștia o solicită este călcatul rufelor și în special al cămășilor bărbătești, spălatul fiind în multe cazuri rezolvat în condiții mulțumitoare cu ajutorul mașinilor de spălat individuale. Din analiza modului de exploatare ca și din cea a prețului de cost a rezultat că spălătoriile cu autoservire ajung la un preț de cost puțin mai scăzut decît spălătoriile rapide și, ca urmare, tema propusă prin studiu prevede spălătorii cu autoservire, care — pe măsură ce cetățenii vor căpăta încredere în acest gen de prestare de serviciu — să fie transformate în spălătorii rapide. Mărimea unităților a fost stabilită și în funcție de raza de deservire preconizată, dar și în funcție de o justă dimensionare a utilajelor, ținînd seama de utilajul principal (presa de călcat cămăși).

Din studiul stațiilor de întreținere auto-moto a rezultat, din analiza economică a soluțiilor, că tipul cu 3 rampe de spălat-gresat, deși aparent ar avea unele avantaje, nu este satisfăcător pentru a fi tipizat, întrucît capacitatea de deservire este prea mare și deci nu se vor construi asemenea stații (sau se vor construi în număr foarte redus).

Un alt capitol de preocupări este analiza eficienței economice a materialelor de construcție noi, pentru a stabili justețea extinderii folosirii lor. Folosirea unor astfel de materiale este propusă spre generalizare, prin introducerea lor în proiectele tip, numai după analize care cuprind atît aspectul investiției cît și al exploatării.

Astfel, la analizarea folosirii polistirenului expandat ca strat termoizolator la clădirile din panouri mari, la un prim calcul a rezultat că acest material revine mai scump pe metru pătrat de construcție decît cele folosite anterior. Ținînd însă seama de proprietățile superioare ce le are ca izolant termic, instalațiile de încălzire au fost redimensionate și s-a ajuns la un preț de investiție mai redus pe ansamblu (construcții și instalații), ceea ce a făcut ca institutul să susțină introducerea noului material, scoțînd în evidență și economia ce se realizează la cheltuielile de exploatare.

Un alt exemplu este studiul cu privire la folosirea blocurilor mici din beton celular autoclavizat ca zidărie de umplutură. Procedînd în mod analog, s-a scos în evidență că, deși zidăria propriu-zisă dă o economie (relativ mică), luarea în considerare și a economiei la instalațiile termice duce pe ansamblu la o economie de cca 15% din costul elementelor variabile în soluțiile comparate (zidărie, tencuieli, structură și instalații termice) precum și la o economie de 15% din cheltuielile de exploatare privind încălzirea clădirilor.

Se întocmesc și studii cu caracter general, care nu sînt legate de un anumit proiect, ci sînt necesare pentru stabilirea unor directive în proiectare.

Astfel, pentru redactarea unui normativ privind proiectarea subsolurilor tehnice, s-a realizat în prealabil un studiu tehnico-economic în vederea stabilirii soluțiilor optime. Ca un detaliu a rezultat că, în condiții normale de fundare, subsolul tehnic ridicat deasupra terenului e mai ieftin decît cel adîncit în pămînt.

Asemenea studii s-au făcut și pentru influența seismicității, a numărului de niveluri și a naturii terenului de fundare asupra clădirilor de locuit cu zidărie portantă, precum și pentru diverse sisteme constructive noi, propuse pentru clădirile de locuit.

O preocupare specială este pregătirea unor materiale și date care să permită verificarea, din punct de vedere economic, a soluțiilor date pe parcursul proiectării.

În institut a fost întocmit și se folosește un catalog de indici de evaluare a clădirilor de locuit, cu ajutorul căruia, pe baza unei măsurători sumare, se poate stabili valoarea construcției, cu o aproximație de 1—2% față de deviz. În felul acesta, valorile ce se prevăd în faza PA nu dau surprize, ulterior, în faza PE. De asemenea, folosind acest sistem, proiectanții pot elimina, încă pe parcursul studiilor, soluțiile oneroase. Acest sistem, datorită gradului mare de precizie, poate fi aplicat și la întocmirea devizelor, ceea ce ar simplifica mult întocmirea documentației scrise.

Un alt studiu, privind criterile de stabilire a prețurilor plafon la construcțiile de locuințe, a scos în evidență unele elemente obiective, care fac ca, în actualul sistem de prețuri plafon, unele regiuni sau localități să aibă condiții diferite de altele în ce privește construcția de locuințe. Astfel, seismicitatea, costul agregatelor, zona climatică dau, prin cumularea efectelor lor, diferențe pînă la 8% din valoarea plafonului.

În concluzia studiului, ca urmare a datelor analizate, se propune, printre altele, diferențierea plafoanelor pe regiuni.

Desigur, cele expuse mai sus nu epuizează lista studiilor economice întocmite de institut, dar sînt suficiente pentru a demonstra utilitatea acestora pentru proiectarea tip.

Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada 1966 — 1970 prevăd un volum sporit de investiții, cu circa 50% mai mare decît în perioada 1961 — 1965, și în același timp acordă o atenție deosebită creșterii eficienței economice a investițiilor, prin alegerea celor mai bune variante de proiect, care duc la capacități de mărime optimă, a soluțiilor constructive menite să constribuie la scurtarea substanțială a duratei de execuție a construcțiilor.

În privința proiectării tip, realizarea acestor sarcini presupune și continuarea și adîncirea studiilor economice de felul celor prezentate în articolul de față.

Astfel de studii creează premizele ca însăși activitatea de proiectare tip să fie mai eficientă, deoarece ele stabilesc obiectele necesare a fi tipizate, cele cu frecvență mare de folosire, împiedică elaborarea acelor proiecte care nu au premize a fi valorificate și, în același timp, permit cunoașterea unor soluții constructive și a unor materiale noi, sub aspectul eficienței lor economice, stabilind domeniul optim de folosire a acestora în proiectare.

Activitatea de tipizare a detaliilor a început să se desfășoare, pe parcursul proiectării construcțiilor tip, încă din 1956. De la repetarea detaliilor considerate ca eficiente, de la proiect la proiect, s-a făcut un pas înainte, prin gruparea acestor detalii într-o colecție de sine stătătoare, oferind posibilitatea aplicării în diverse cazuri, cu siguranța unor soluții tehnice avansate, corelate cu ansamblul tehnicii și materialelor de construcție.

Prin această colecție se urmărea realizarea de economii în proiectare ca și executarea construcțiilor pe baza unor proiecte cît mai complete, cu soluții cît mai judicioase, avînd la bază o documentare ce nu poate fi făcută la fiecare lucrare în parte.

Întocmirea de detalii-tip de către I.P.C.T. și cu colaborarea altor institute de proiectare a fost fructuoasă, rezultînd în scurt timp o bogată colecție cuprinzînd detalii din toate domeniile: arhitectură, rezistență, instalații, pentru construcții civile și industriale. Parte din aceste detalii au fost tipărite și difuzate prin librării, iar epuizarea acestora, ca și numeroasele comenzi de multiplicare către I.P.C.T., au confirmat interesul pe care îl prezentau.

O astfel de activitate, în continuă dezvoltare, cantitativă și calitativă, necesită un instrument unic de coordonare, care să permită eliminarea a ceea ce se perimează și adoptarea a ceea ce apare nou ca soluții tehnice cu eficiență economică.

În consecință, s-a alcătuit un « Nomenclator general », bazat pe un sistem numeric de clasificare și înregistrare, în care detaliile sînt distribuite în 99 de grupe diferite după natura lor (instalații, mobilier etc.), numerotarea construcțiilor făcîndu-se într-un sistem zecimal.

În felul acesta, « Nomenclatorul general » este un instrument cuprinzător și totodată destul de flexibil, permițînd oricînd clasarea unui nou detaliu, fără modificarea catalogării și numerotării detaliilor existente în colecție.

Îmbogățirea colecției de detalii a constituit o preocupare continuă a proiectării tip, aceasta atingînd în anul 1960 un volum de cca 1 000 planșe, din care mai mult de jumătate tipărite. În actuala organizare a I.P.C.T., întreaga problemă a detaliilor este urmărită de două colective de specialitate, pentru construcții și instalații.

Din experiența elaborării și aplicării colecțiilor de detalii, s-au desprins o serie de aspecte care au generat unele acțiuni speciale în cadrul proiectării curente. Astfel, printr-o restructurare a conținutului, colecțiile s-au separat distinct în « Cataloage de subansambluri » conținînd detalii de execuție pe șantier sau în ateliere de confecții (tîmplărie, metalice, instalații) și în cataloage de elemente, destinate în special unităților de producție pentru prefabricate de serie (fîșii de planșeu, stîlpi grinzi, buiandrugi etc.).

În cadrul « Cataloagelor de subansambluri », detaliile s-au împărțit după felul lor de utilizare în două categorii: detalii « tip » și « directive » .

Prin aceasta, detaliile care cuprind rezolvări precizate prin toți parametrii lor tehnici și care se pot aplica în proiecte fără a fi necesară adaptarea la condiții locale au fost trecute în categoria detaliilor « tip » — aplicarea lor fiind generală și obligatorie, iar utilizarea lor făcîndu-se fără modificări sau adaptări (secțiuni de tîmplărie, racordări, scafe, străpungeri la terase, structuri de pardoseli etc.).

Din categoria detaliilor « directive » fac parte acelea care — conținînd soluția constructivă prin indicații asupra dispoziției reciproce a materialelor, tehnologie, limite dimensionale etc. —servesc, fie la elaborarea detaliilor specifice din proiecte, adaptate la condițiile locale, fie ca indicații necesare proiectanților pentru aplicarea detaliilor « tip » din prima categorie (profile de trepte, cornișe, vederi de ansamblu pentru tîmplării etc.).

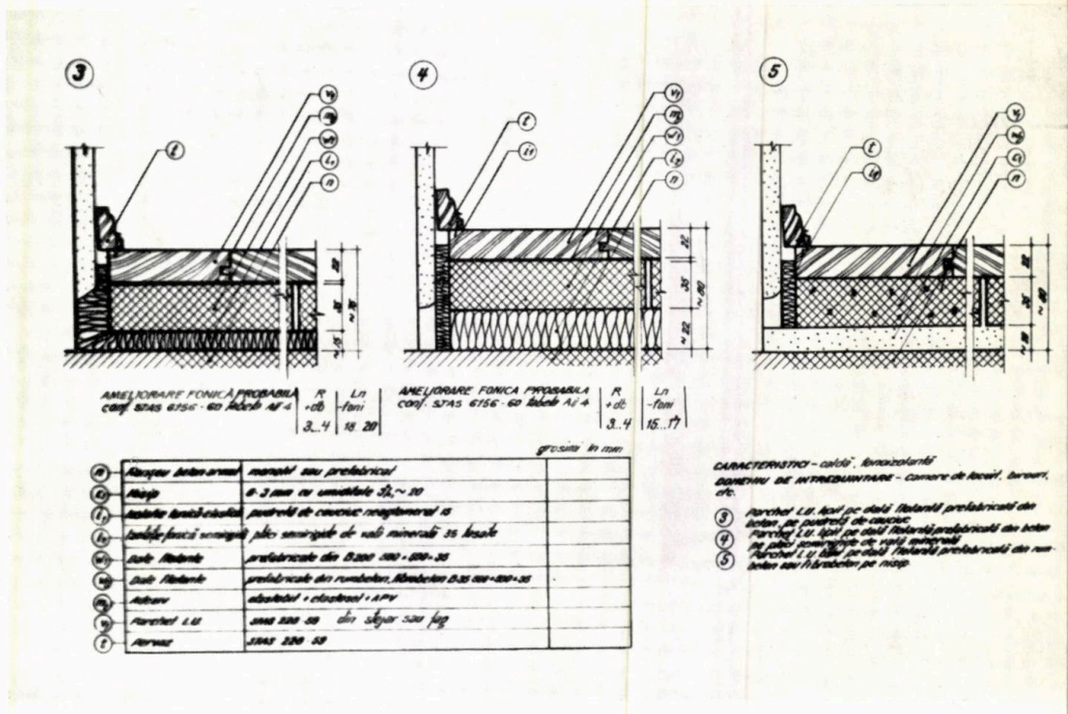

Pardoseli tip 11/63 — Parchet L.U. pe dale flotante

arh. alexandru stan, arh. gheorghe negreanu, arh. paul mihăilescu

elaborarea detaliilor tip și a subansamblurilor

Ferestre simple metalice, seria C, proiect directiv nr. 16/675.02

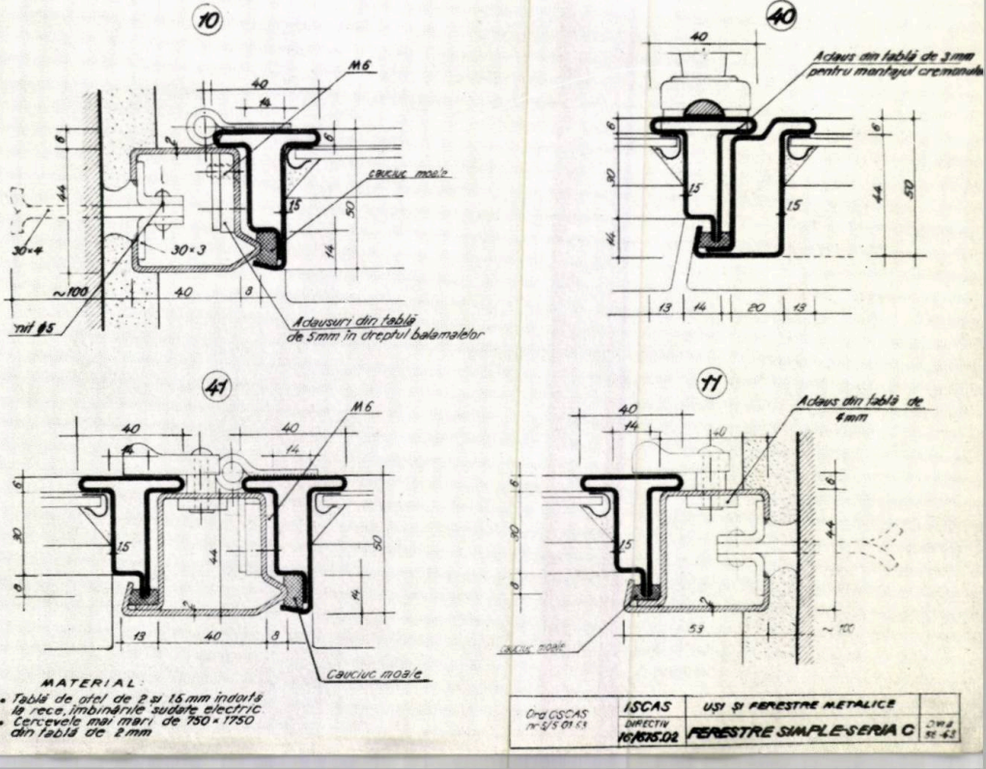

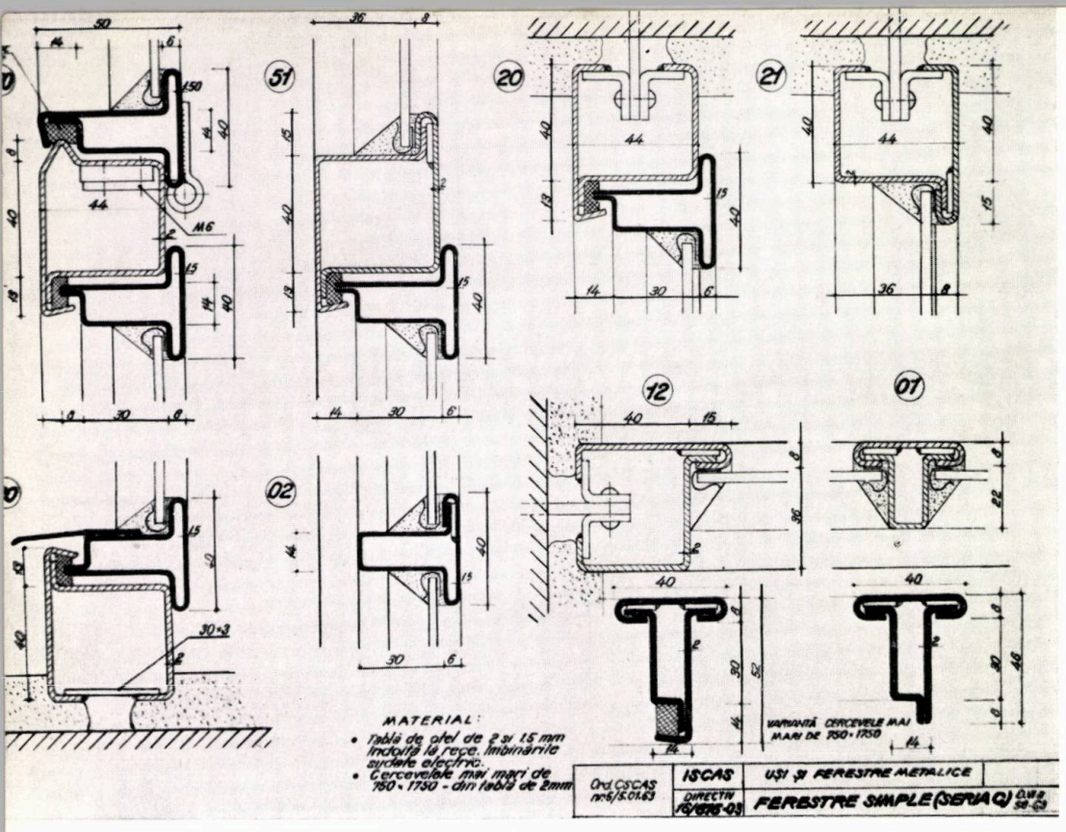

Ferestre simple metalice, seria C, proiect directiv nr. 16/675.03

Rosturi de dilatație, tip 29/501.6
Rost acoperit la pardoseală, mozaic cu fono și termoizolație elastică

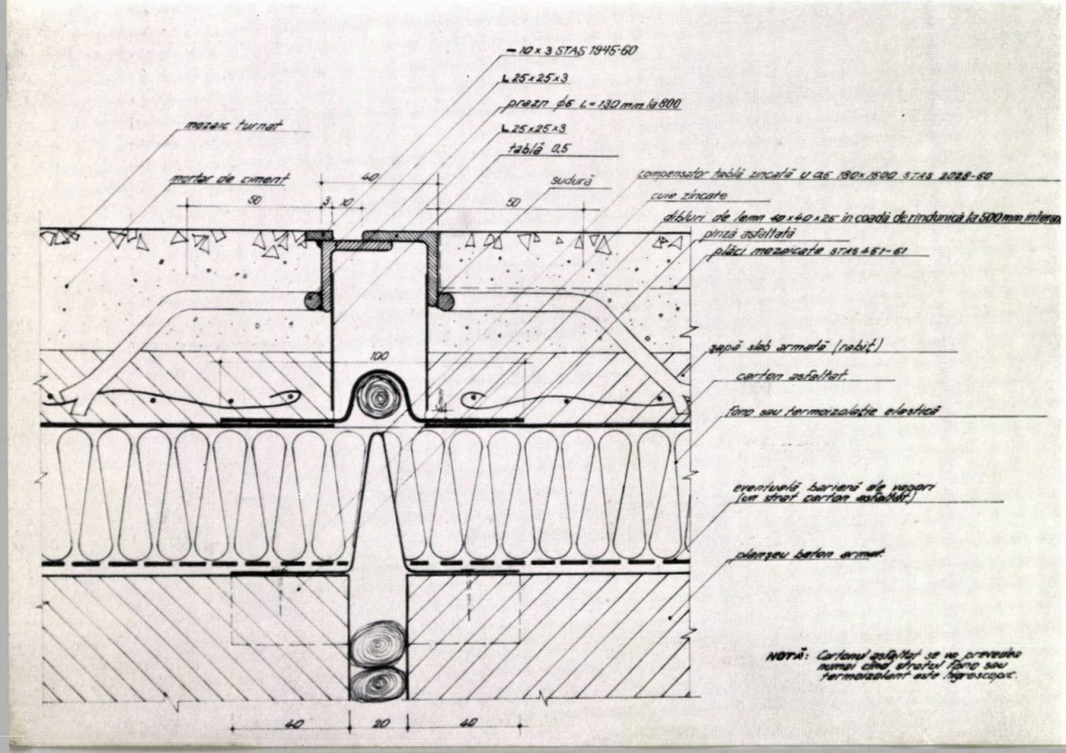

La un interval anumit de timp, evoluția unor tehnici constructive și apariția de materiale noi precum și schimbarea anumitor prevederi din standarde și normative, fac necesară trierea și punerea de acord a unor serii de detalii pentru actualizarea lor. Această acțiune de revizuire apare deci ca o activitate periodică.

Într-o primă etapă, necesarul detaliilor a fost apreciat prin analiza cerințelor ivite din însăși proiectarea tip a construcțiilor și din unele anchete sumare efectuate în cîteva institute de proiectări de investiții. Evident că toate detaliile din colecțiile respective nu sînt în măsură să epuizeze problemele întregii activități de proiectare și, în consecință, în institutele centrale și departamentale de proiectări ca și în D.S.A.P.C.-uri s-a proiectat o cantitate apreciabilă de detalii pentru proiectele de investiții. Sporadic și neorganizat, uneori se refoloseau detalii de la un proiect la altul.

Pentru a coordona și fructifica această muncă de proiectare, s-a trasat sarcină, prin HCM 191/1963, ca toate organizațiile de proiectare să-și întocmească colecții proprii de detalii refolosibile și să colaboreze la îmbunătățirea cataloagelor de subansambluri. Aceste colecții trebuie triate în vederea propunerii spre tipizare a detaliilor cu frevență apreciabilă și cu soluționări corespunzătoare, aceste propuneri fiind transmise semestrial la I.P.C.T. prin intermediul C.S.C.A.S.

În felul acesta, baza de proiectare a noilor subansambluri reflectă necesitățile și practicile din desfășurarea pe întreaga țară a proiectării și executării construcțiilor. Acest mod de desfășurare mai are încă dificultățile inerente începutului: colecții trimise insuficient triate și sistematizate, ceea ce obligă I.P.C.T. la o activitate suplimentară celei de elaborare propriu-zisă a detaliilor pentru cataloage, extinderea domeniilor de cercetare, ceea ce introduce în circuit o serie de probleme tehnice, a căror rezolvare depășește profilul I.P.C.T. (lucrări de drumuri, hidrotehnice, construcții specifice sectorului chimic, metalurgic etc.).

În consecință, activitatea de tipizare a detaliilor și de alcătuire a cataloagelor de subansambluri va trebui să se extindă și în institutele cu specific corespunzător, dînd astfel o rezolvare pe plan republican acestei probleme, la nivelul domeniilor de activitate respective.

Din experiența acumulată în I.P.C.T. la elaborarea detaliilor apar și unele dificultăți de ordin tehnic, a căror rezolvare este însă legată de reglementarea unor prescripții cu caracter legislativ. Dintre acestea, cele mai importante sînt verificarea prin experimentare și corelarea cu documentația tehnică și economică.

Introducerea unor materiale noi sau a unor tehnologii deosebite, în unele cazuri, verificarea concepției detaliului printr-o experimentare, fie la nivel de laborator, fie la nivel de atelier sau șantier. În actuala legislație de experimentare, procedura aceasta este atît de complicată și de îndelungată, încît practic este inoperantă.

Legislația obligînd aplicarea normelor și a prețurilor republicane în proiectele tip, ca și elaborarea unor noi norme pentru acestea, constituie o altă frînă în adoptarea unor soluții de factură modernă, cu materiale noi sau tehnologii corespunzătoare. Chiar și soluții curente sînt uneori dificile de tipizat: pentru o banală cutie de scrisori, din tablă, sau pentru îmbrăcarea cu tablă de alamă a unei mîini curente, lucrări necuprinse în normele de deviz, propunerea de normă nouă trebuie să determine consumul de manoperă pe bază de cronometrări. Aceasta duce la necesitatea executării experimentale a unui prototip și, ca urmare, se naște un cerc vicios.

Cu toate aceste deficiențe — care nu pot fi decît de moment — actualele cataloage de subansambluri reprezintă un progres apreciabil și un sprijin de necontestat în proiectare. Pentru a-și atinge scopul, una din condiții este și larga difuzare a detaliilor-tip, permițînd aplicarea lor la cît mai multe lucrări.

Această problemă a reprezentat o preccupare importantă încă de la constituirea colecției. Sistemul de difuzare determină însă modul de folosire, putîndu-se distinge în această privință două trepte :

— prima treaptă este folosirea « documentară » a colecției : cunoașterea și consultarea detaliilor-tip duce la importante economii în timpul de proiectare prin reducerea la minimum a timpului de documentare și elaborare a detaliilor din proiecte, asigurînd totodată soluționări constructive de înaltă calitate ;

— a doua treaptă și cea spre care tinde colecția de detalii-tip este aceea de a constitui însăși documentația de proiect ; ea se realizează prin folosirea directă a planșelor catalogului, pe șantierele de execuție. Prin aceasta se scurtează și mai mult timpul de proiectare — eliminîndu-se și timpul de redactare a planșelor respective — dar, ceea ce este mai important, se suprimă erorile de desenare sau interpretările greșite care pot denatura soluțiile constructive.

Dacă pentru satisfacerea primei trepte arătate, nu s-au întîmpinat greutăți — multiplicarea cataloagelor prin tipărire și difuzarea lor, fie prin librării, fie direct de către I.P.C.T. și chiar copierea heliografică în momentele de epuizare a stocurilor tipărite, putînd asigura tuturor celor interesați numărul de exemplare necesar — realizarea celei de a doua trepte, pentru care s-au făcut mereu eforturi căutîndu-se metodele cele mai potrivite, continuă să fie încă un deziderat. O primă încercare, de a tipări un număr suficient de mare de cataloage sub formă de mape cu foi volante, din care să se poată extrage planșele necesare a fi introduse în fiecare proiect, nu a dat rezultatele scontate : gradul inegal de folosire a diverselor detalii (imposibil de anteevaluat) ducea la tiraje inutile ale detaliilor mai rar folosite sau la un număr insuficient de detalii folosite frecvent și, în orice caz, la stocuri mari necesitînd spații de depozitare și manipulări incomode.

Încercările de a se tipări detaliile pe calc, astfel ca oricine să poată poseda « originale » după care să-și facă numărul de copii heliografice de care are nevoie în proiecte, nu s-a putut realiza încă din cauza dificultăților tehnice întîmpinate la tipografiile care executau tirajele cataloagelor de detalii-tip (Editura tehnică, C.D.C.A.S.), dar continuă să fie în studiu în cadrul secției de multiplicare înființate în cadrul I.P.C.T.

În momentul de față, în urma reglementării făcute de C.S.C.A.S., metoda de difuzare și respectiv de utilizare a cataloagelor de subansambluri preconizează o difuzare foarte largă de exemplare tipărite pe hîrtie pentru ca, atît organizațiile de proiectare, cît și toate unitățile de execuție — pînă la șantiere — să posede exemplarele necesare, astfel încît prin simpla trimitere din proeicte la detaliile tip — fără ca planșele corespunzătoare să mai fie cuprinse în documentația proiectelor — lucrările respective să poată fi executate. Această metodă implică o foarte largă organizare a serviciilor tehnice ale organizațiilor de execuție și o perfectă distribuire și ținere la curent a colecției de detalii la fiecare șantier.

În oricare din sistemele de difuzare și folosire a cataloagelor de subansambluri, ținerea la curent cu toate modificările (completări, îmbunătățiri ale soluțiilor, anulări etc.) condiționează eficiența detaliilor-tip.

Pe această linie, I.P.C.T. face eforturi pentru continua îmbunătățire a informării celor interesați asupra conținutului la zi al cataloagelor de subansambluri, urmînd să înceapă difuzarea de materiale informative, borderouri complete, instrucțiuni etc., în care să fie indicate toate schimbările ce se fac în cadrul cataloagelor de subansambluri — completări, modificări, anulări — a materialelor documentare privitoare la detalii ce rezultă în paralel cu elaborarea și aprobarea subansamblurilor, precum și a studiilor în curs, urmînd a avea o finalizare în cadrul colecției de detalii-tip.

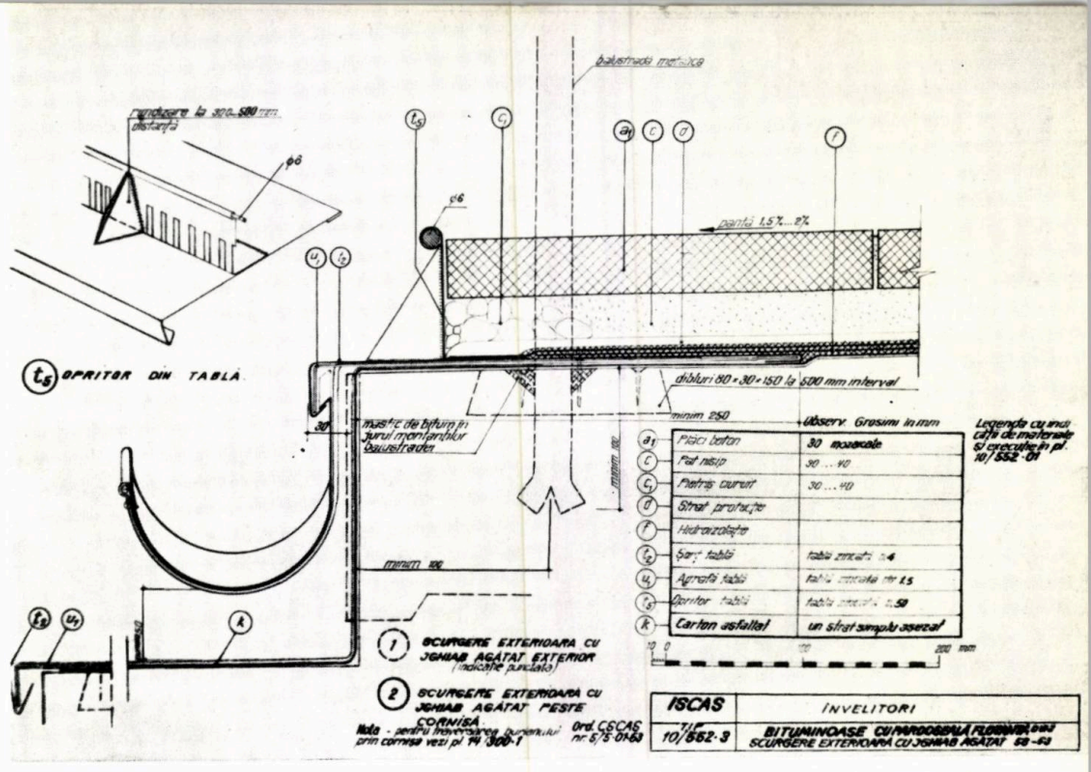

Învelitori bituminoase cu pardoseală flotantă, tip 10/552.3
Scurgeri cu jghiab cgățat

Învelitori bituminoase cu pardoseală rigidă, tip 10/553.4
Scurgeri interioare

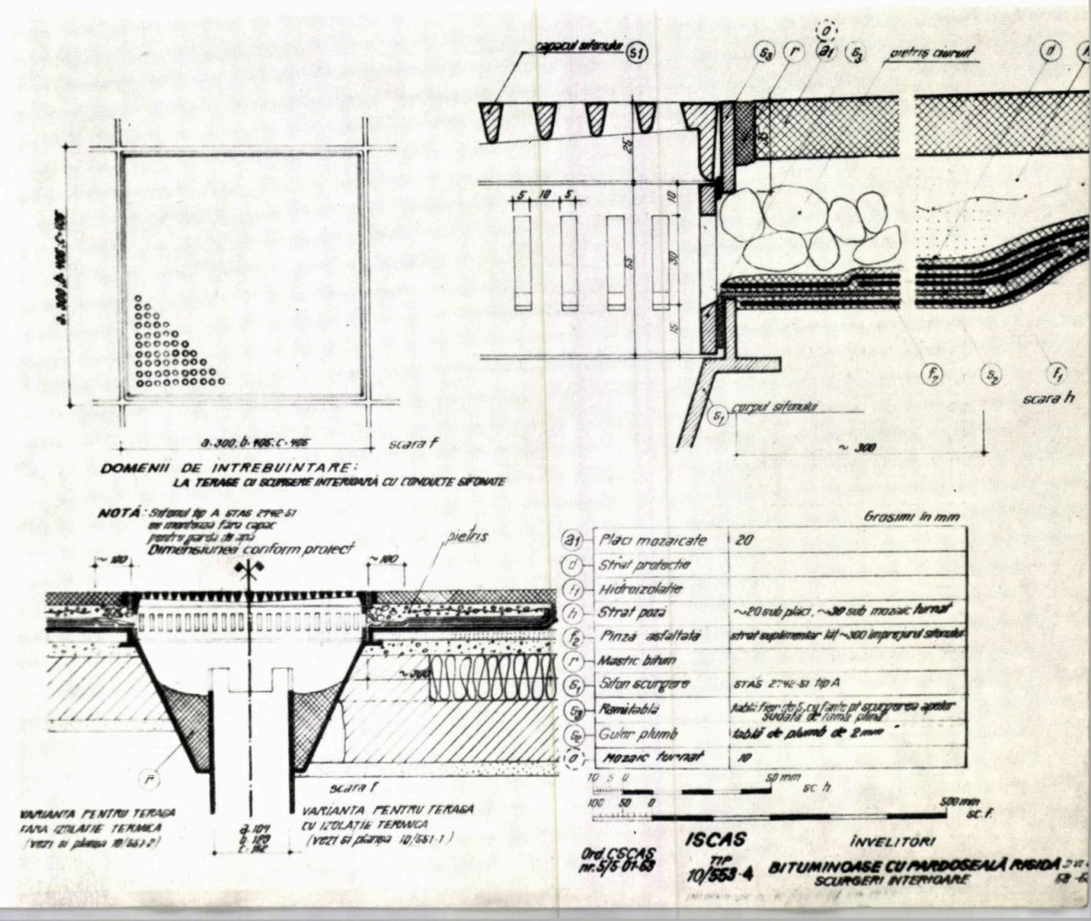

arh. z. solomon

despre „urbanism organic"

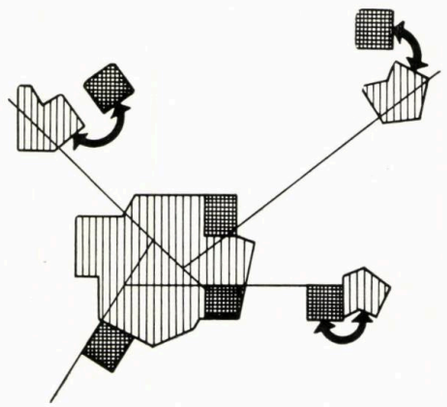

1 2

Fig. 1 — Orașele-satelite, create pentru descongestionarea circulației în metropole
1. Oraș — 2. Industrie

În mișcarea arhitecturală contemporană, cîteva probleme preocupă mai cu deosebire spiritele și solicită imaginația ; între acestea la loc de frunte stau locuința, industria și urbanismul, adică locul de odihnă, locul de muncă și modul de organizare reciprocă a acestora, care constituie de fapt partea cea mai importantă a cadrului nostru de viață.

În ceea ce privește locuința, aceasta se impune în actualele împrejurări nu numai prin problemele de construcție pe care le implică cît în special prin aspectele urbanistice.

Într-adevăr, atît în Occident, dar mai ales în țările socialiste, scara la care se pune problema locuințelor prin construirea masivă de întregi ansambluri și chiar întregi orașe, în care sînt cazați mii și zeci de mii de locuitori, ridică pe primul plan, cu toată hotărîrea, modul de soluționare urbanistică a ansamblurilor de locuințe.

La rîndul ei, industria s-a afirmat cu pregnanță nu numai pe plan arhitectural și constructiv (prin soluții tehnice avansate, printr-o plastică specifică), ci și pe plan urbanistic prin amploarea volumelor, prin suprafețele desfășurate pe mari teritorii sau zone industriale, prin determinarea siluetei caracteristice a unor zone urbane importante.

Faptul că industria este aceea care determină astăzi dezvoltarea vertiginoasă a vechilor orașe și « creează » chiar orașe noi, justifică din plin insistența cu care se vorbește de urbanismul actual « *de tip industrial* ». Și astfel cele trei entități — locuință, industrie, urbanism — se găsesc contopite într-o singură mare problemă : crearea condițiilor optime de viață omului modern, crearea unui organism urban care să le cuprindă, a unui urbanism organic.

Acestea sînt motivele pentru care raporturile reciproce dintre locuință și industrie în cadrul urban au ajuns să se bucure de atenția specialiștilor și a nespecialiștilor, ca și de « părerile » unor amatori care — mai ales în domeniul noii arhitecturi industriale (poate tocmai de aceea) — bîntuie în număr mult prea mare.

S-au emis în diferite țări numeroase teorii în vederea rezolvării acestor raporturi, dintre care multe vădesc doar dorința de vedetism sau de creare a unor trambuline. Reclama e cultivată în unele țări prin orice mijloace, dar se pare că ea nu a lipsit nici la noi. Aceste, mai mult sau mai puțin inedite, teorii s-au grefat în special asupra unei dileme ivite o dată cu apariția arhitecturii industriale, dilemă formulată cam în felul următor : vom izbuti oare să creăm mijloace atît de rapide și de comode de transport încît să putem amplasa industriile la distanță de locuințe, ferindu-le pe acestea din urmă de nocivitățile industriilor, sau vom putea, mai degrabă, să anihilăm total aceste nocivități, astfel încît să ne permitem să amplasăm fără teamă industriile în cadrul ansamblurilor de locuit, eliminînd astfel necesitatea deplasării oamenilor, economisind timp și bani ?

CE SOLUȚII SE PROPUN ?

Ar fi dificil chiar și numai să trecem în revistă numeroasele soluții preconizate ; ne oprim doar în treacăt asupra unora dintre ele.

Astfel, dintre propunerile concrete care au urmărit mai degrabă alternativa soluționării transportului, și-au găsit o aplicare relativ mai largă cele care au preconizat crearea de orașe-grădină și orașe-satelite. Aceste soluții au avut ca urmare deplasarea transportului de oameni din interiorul marilor centre suprapopulate în afara lor (fig. 1). S-a obținut astfel o descongestionare a transportului și o ameliorare a condițiilor de locuit. Nu s-a obținut însă și reducerea transportului însuși sau a timpului consumat pentru transport, care de fapt interesează tot atît de mult, pentru că eficiența, capacitatea de muncă, buna stare generală a celor ce merg spre locul de muncă este invers proporțională cu distanța pe care aceștia o au de parcurs și în special cu timpul necesar acestui transport. Dimpotrivă, în aceste soluții atît timpul cît și distanța au crescut. Se știe că Frank Lloyd Wright a susținut cu tărie ideea dispersării totale a locuințelor în așezări a căror densitate să nu treacă de 20 locuitori la ha. Soluția orașelor-satelite a fost folosită în multe cazuri și este și astăzi în curs de aplicare în mari capitale ca Berlin, Londra, Moscova etc. Astfel, proiectul lui Sir Patrick Abercrombie, elaborat imediat după război (1944), pentru descongestionarea Londrei prin crearea unui număr de orașe-satelite, amplasate la o distanță de 50—60 km de metropolă, este și astăzi în vigoare ; Walter Gropius a proiectat orășelul Berlin-Britz pentru 40 000 locuitori ; la cca 40 km depărtare de Moscova s-a construit orașul-satelit Kriukovo (pentru 65 000 locuitori din care 22 000 muncitori în producție) amplasat într-un cadru destul de favorabil, în apropierea unei păduri, cu un lac și un mic baraj etc. S-a constatat curînd însă că orașele-satelite nu pot exista fără propria lor industrie — la început industria de deservire și apoi și alte industrii. Acesta a fost și cazul orașului Kriukovo — în care s-au prevăzut 38 întreprinderi « nenocive » — ca și al orașului Nowe Tychy din Polonia, creat pentru muncitorii industriilor extractive carbonifere din zonele învecinate. Cu acest corectiv, al industriilor proprii orașelor-satelite, schema transportului uman a devenit mai puțin clară decît fusese imaginată inițial și astăzi sînt destul de numeroși cei care pledează împotriva acestei rezolvări (fig. 2).

Soluția inversă, a creării unor zone de locuit în imediata apropiere a marilor centre industriale — indiferent unde se aflau acestea (chiar cu sacrificarea protecției sanitare care reclamă distanțarea locuințelor de industrie) — nu a dus decît parțial la rezultatul scontat și la evitarea sau reducerea substanțială a transportului, pentru că s-a constatat că atracția exercitată de posibilitatea alegerii libere a locului de muncă este mai mare decît atracția apropierii locului de cazare, iar schimbarea locului de muncă nu este mai niciodată urmată în mod automat de schimbarea locuinței. Pe lîngă aceasta, locuința este una singură în timp ce locurile de muncă ale membrilor familiei respective sînt destul de răspîndite, iar necesitățile de transport ale acestora destul de numeroase și variate.

Studiile urbanistice semnalează faptul că familia actuală vădește o tendință către dispersarea unor activități denumite de unii « extensiunea locuinței » și care merg de la bucătăriile de bloc pînă la maternități, de la școli și facultăți la stadioane, de la dispensare la grădinițe de copii etc. Cu cît locuința este mai mică cu atît aceste « extensiuni ale locuinței » devin mai complexe și mai variate și toate implică mijloace de transport urban. În aceste condiții, drumul parcurs de unul din membrii familiei de la locuință la locul de lucru reprezintă doar o fracțiune, și poate nu cea mai importantă, a problemei transportului urban, care astfel nu se rezolvă decît cu totul parțial chiar dacă se realizează apropierea locului de muncă de locuință.

O variantă a soluției, preconizînd apropierea locuinței de locul de muncă, propune crearea « parcurilor industriale » în care se merge « pe jos la lucru » (walk to work). Ramurile industriale permise însă a se amplasa în aceste raioane sînt : confecții, poligrafie, textile, electrotehnică, iar transportul tehnologic este numai auto, adică iarăși industrii mici nenocive.

Exemplul din figura 3 prezintă un ansamblu industrial în acest sens a cărui rezolvare nu aduce elemente noi, fiind format din industrii care nu au nevoie de cale ferată,

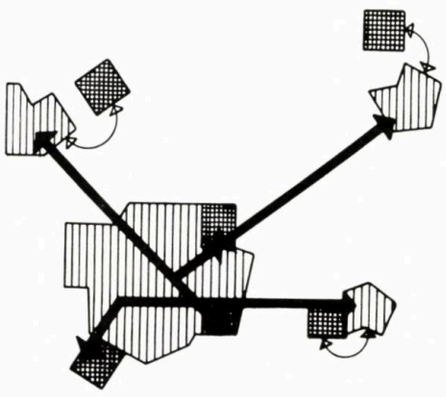

Fig. 2—Orașele-satelite nu au izbutit întotdeauna să evite circulațiile supraîncărcate ale metropolei, a cărei putere de atracție s-a dovedit deosebit de mare
1. Oraș — 2. Industrie

nici de transporturi intense și la care urmează să se ajungă din locuințele ansamblurilor învecinate pe o rază de cca 2 km.

Desigur că pe lîngă aceste două soluții opuse nu au lipsit nici cele cu tendințe vădite de originalitate. De exemplu, în locul industriilor amplasate la periferia orașelor care determină și o circulație complexă, uneori cu necesitatea traversării orașului, s-a propus o soluție inversă: locuințe amplasate la periferia industriilor (fig. 4). În această soluție industriile sînt concentrate la centru, iar în spațiile verzi din exterior, printre plantații bogate, se află zonele de locuit. Amplasarea în plină natură a locuințelor, scurtarea transportului oamenilor spre locul de muncă și evitarea congestionării și intersectării acestor transporturi constituie promisiunile acestei soluții care are toate șansele să rămînă o simplă promisiune, pentru că evită să vadă dezavantajele rezultate: fie (prin extinderea unității) o mare dispersare a ansamblurilor de locuit, eliminîndu-se avantajele concentrării urbane, fie (prin repetarea unităților) reeditarea tipului « intercalat » de amplasare a industriilor, cu toate deficiențele inerente; ambele alternative ducînd de fapt la anihilarea soluției însăși.

Se cunoaște desigur și propunerea mai veche a lui Le Corbusier privind « industria liniară » — amplasată de-a lungul rețelelor importante de cale ferată, soluție ce se clasează în grupa celor ce separă industria de locul de cazare.

O propunere mai degrabă simplistă o constituie aceea a amplasării industriilor în subteran — sub orașe (fig. 5). Cum multe industrii folosesc climatizarea și iluminarea artificială, deci închiderea proceselor tehnologice în hale blindate, se susține că acestea ar putea fi amplasate fără inconveniente în subteran, ceea ce ar aduce scurtarea substanțială a distanțelor, posibilitatea de circulație rapidă prin separarea și specializarea transporturilor de oameni. Camuflarea și adăpostirea în caz de război s-ar realiza de la sine. Dar desigur că nu e necesar să arătăm dezavantajele și dificultățile inerente care apar destul de clar.

Nu este lipsită de savoare propunerea de a se reduce total transporturile prin realizarea unor locuințe înzestrate cu tot confortul, dar care să nu se poată încuia pe dinafară, ci numai pe dinăuntru . . . Oricine a plecat din locuință a și liberat-o în același timp; oricine găsește ușa unui apartament descuiată, deci liber, îl poate ocupa fără alte condiții, ori unde s-ar afla la un moment dat. Într-adevăr . . . Nu este în intenția noastră să obosim cititorii cu alte asemenea, foarte numeroase, propuneri de urbanism neștiințifico-fantastic.

O PROPUNERE PRIPITĂ

Revenind la condițiile țării noastre trebuie să constatăm că propuneri de soluționări pripite nu au lipsit nici la noi *).

Reluîndu-se unele propuneri din reviste de specialitate străine, privind amplasarea industriilor în interiorul ansamblurilor de locuit, se propune și la noi o astfel de soluție prin care diferitele ansambluri de locuit să cuprindă în interiorul lor cea mai mare parte a industriilor ce urmează să se realizeze, preconizîndu-se chiar suprafețe egale pentru industrii ca și pentru locuințe (respectiv 32% zona de locuit și 31% zona

*) Vezi revista „Arhitectura R.P.R." nr. 2/1964: arh. C. Enache „Industria, zonă funcțională a orașului sau a teritoriului".

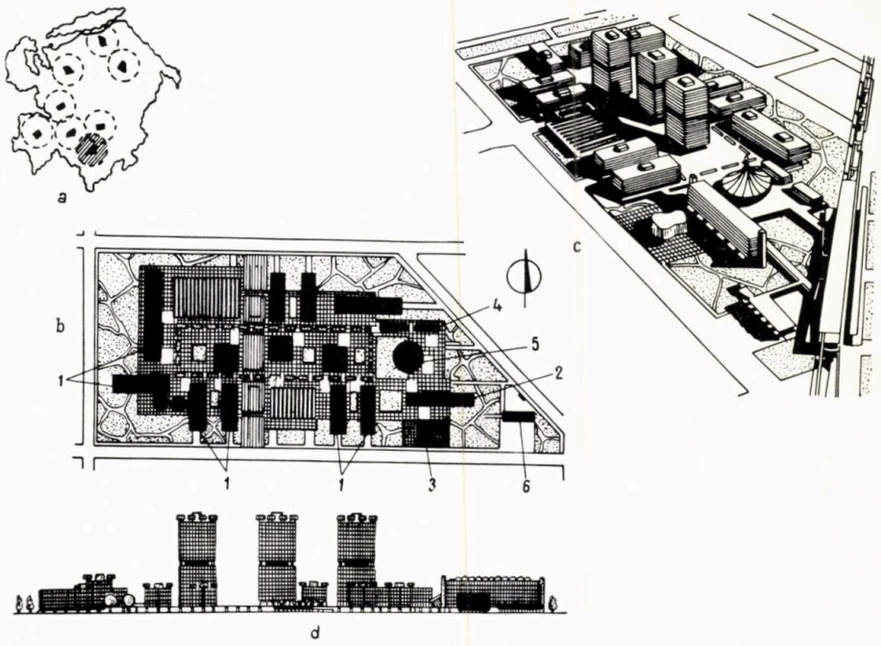

Fig. 3 — Zonă industrială concepută ca „parc industrial" din proiectul de reconstruire a Brooklyn-ului (S.U.A.)
a. Schema raioanelor industriale și de locuit. Raza de acces = 2 km — b. Planul zonei industriale (din raionul haşurat): 1. Fabrici — 2. Administrație — 3. Sală de lectură — 4. Magazine — 5. Restaurant — 6. Stație autobuze — c. Perspectiva zonei industriale — d. Desfășurare de ansamblu

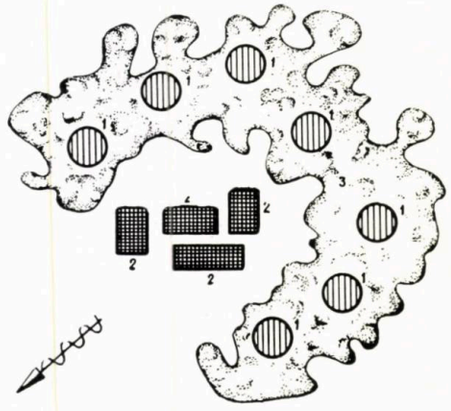

Fig. 4 — Locuințe la periferia industriilor
1. Ansambluri de locuit — 2. Industrii
3. Plantații

Fig 5. — Industrii în subteran
1. Clădiri de locuit — 2. Clădiri industriale

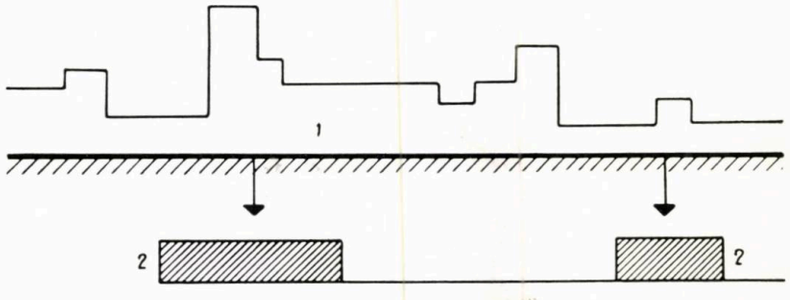

Fig. 6 — Pentru economia de teren s-a recurs, între altele, şi la soluţia parcării pe acoperişul halelor

industrială, restul de 37% fiind destinate altor funcţiuni). Nu se precizează în articolul menţionat sursa preluării unor asemenea propuneri, fapt care nu este lipsit de importanţă, pentru că fiecare ţară are condiţii diferite de dezvoltare.

Spre exemplu, o astfel de propunere mai veche face şi Anthony Goss în numărul din iulie 1961 al revistei « *Industrial Architecture* » (Anglia) în articolul « *Fabrici printre case de locuit ?* »(Poate nu s-a observat că de fapt titlul articolului este urmat de semnul întrebării) sau în lucrarea sa mai amplă « *Industria britanică şi sistematizarea oraşului* », publicată în 1962. De asemenea, I. Jüchser în nr. 51/963 al revistei « *Die Bauwelt* » (R.F.G.) pledează « *Pentru o structură urbană complexă* », sau V. V. Alexesina, în nr. 5/964 al revistei « *Promîşlennoie stroitelstvo* » (U.R.S.S.) cercetează «*Sistematizarea raioanelor industriale urbane din S.U.A.*».

Pentru a pune problema pe planuri echivalente, ar fi deci necesar să vedem în prealabil care sînt condiţiile concrete din alte ţări, spre exemplu din ţările capitaliste sau din celelalte ţări ale lagărului socialist şi care sînt cele de la noi. Poate chiar ar trebui să precizăm ce se înţelege în vorbirea curentă prin însuşi termenul industrie. Ar mai trebui să precizăm că diferitele condiţii de amplasare a industriilor sînt nu numai în funcţie de spaţiu — de latitudine — ci şi de timp şi de grad de dezvoltare.

Spre exemplu, dacă se propune să amplasăm industriile în mijlocul raioanelor de locuit, nu ar trebui să uităm că de fapt, la începutul dezvoltării industriale — deci pe la sfîrşitul secolului 18, — fabricile erau de regulă amplasate în cuprinsul cartierelor de locuit, că de altfel aveau şi o arhitectură asemănătoare celei civile de care nu se deosebeau decît prin dimensiunile lor ceva mai mari şi că numai ulterior ele au trebuit să fie scoase în afara zonelor locuite. Într-adevăr, cam după o jumătate de secol, între 1860 şi 1890, o dată cu introducerea pe scară largă a maşinilor şi cu necesităţile de extindere, fabricile se mută în afara limitelor oraşelor. Această separare a unităţilor industriale mai mari (de cele mai multe ori supărătoare) s-a făcut în general în mai mică măsură sub influenţa organelor oficiale de sistematizare şi mai mult în mod spontan, ca o necesitate vitală, atît pentru industrie, cît şi pentru oraş. Pe de altă parte, în afara măririi continue a unităţilor industriale, şi pe lîngă necesităţile de extindere din ce în ce mai mari, apare şi fenomenul înlocuirii clădirilor de fabricaţie etajate cu clădiri numai pe parter, cu un singur nivel. Acest fenomen s-a accentuat în ultimii ani ca urmare a necesităţii de a se realiza fabrici cu mari posibilităţi de flexibilitate în desfăşurarea proceselor tehnologice, care sînt în continuă schimbare, în continuu progres. Astfel de fabrici moderne cer neapărat amplasarea lor în hale « universale » desfăşurate numai pe parter.

Institutul de cercetări în construcţii din Anglia arată că din cercetarea unui număr de cîteva sute de fabrici din regiunea Londrei şi Midlands rezultă că pînă la 1900 numărul industriilor amplasate în clădiri etajate era de cca 90%, în timp ce după 1945 proporţia acestora a ajuns între 10—20%. Parcarea autoturismelor (în Anglia se calculează spaţii de parcare pentru o maşină la 2 muncitori, proporţie ce urmează să fie atinsă în viitor) măreşte atît de mult necesităţile de teren, încît de pe acum s-a recurs uneori la soluţia parcării pe acoperişul halelor (fig. 6).

Să vedem deci, pe de o parte, dacă utilizînd aceleaşi cuvinte ne referim la aceleaşi noţiuni şi dacă există astăzi condiţiile necesare readucerii industriilor în mijlocul cartierelor de locuit.

PUTEM ADUCE INDUSTRIILE ÎN MIJLOCUL CARTIERELOR DE LOCUIT ?

Noi conferim industriei, în accepţiunea ei modernă, actuală, şi în vorbirea curentă, o serie de caractere specifice de bază şi în special acelea care o diferenţiază de vechea activitate de producţie cu caracter de artizanat sau de manufactură, cum era la începutul dezvoltării industriale. Vorbind de industrie, ne gîndim în general la unităţi economice mai dezvoltate, organizate pentru producţia de bunuri materiale, în care sînt concentraţi numeroşi muncitori lucrînd pe baza unei înaintate diviziuni a muncii şi folosind mijloace tehnice avansate, maşini de mare productivitate.

Aceasta este nu numai accepţiunea modernă a industriei, dar acesta este tipul de industrie care a stat şi stă la baza industrializării socialiste a ţării noastre.

Şi pentru viitor, politica consecventă a partidului, de creare a marilor uzine, demonstrează că procesul de concentrare a producţiei ia o amploare şi mai mare.

Vorbind de industrie, ne gîndim deci mai ales la întreprinderile de oarecare anvergură, avînd o producţie importantă ca volum, un număr mare de muncitori, transporturi frecvente rutiere şi ferate etc. — şi inerente nocivităţi.

Desigur că astfel de industrii nu pot fi, cu uşurinţă, în mod mecanic, amplasate în cadrul cartierelor de locuit numai de dragul unor formule sau teorii adoptate fără o analiză temeinică.

Poate să apară curios la prima vedere, dar în ţările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial, pe lîngă un număr oarecare de mari întreprinderi industriale, predomină în mod covîrşitor industriile mici — raportate desigur la posibilităţile numeroase, dar limitate ca importanţă, ale capitalurilor şi iniţiativelor particulare. Astfel, Anglia — ţara cea mai dezvoltată industrial din întreaga Europă — avea în 1959 nu mai puţin de 55 739 întreprinderi industriale *). Dintre acestea, doar 1 144 întreprinderi aveau 1 000 sau peste 1 000 muncitori, în timp ce 29 499 întreprinderi industriale, adică 53% din totalul întreprinderilor, aveau mai puţin de 50 salariaţi. Şi în unele ţări socialiste, care au avut şi înainte de război o industrie dezvoltată, numărul întreprinderilor mai mici depăşeşte cu mult pe cele mari. Spre exemplu, în

*) "British Industry & Town Planning", London, Fountain Press 1962.

Fig. 7 — Zonă industrială a oraşului Cumbernauld (Anglia) înzestrată cu mici clădiri industriale (sub 2000 m²) ce urmează să fie închiriate eventual şi numai cîte o jumătate din suprafaţă
1. Cantină — 2. Parcaj—3. Clădiri industriale

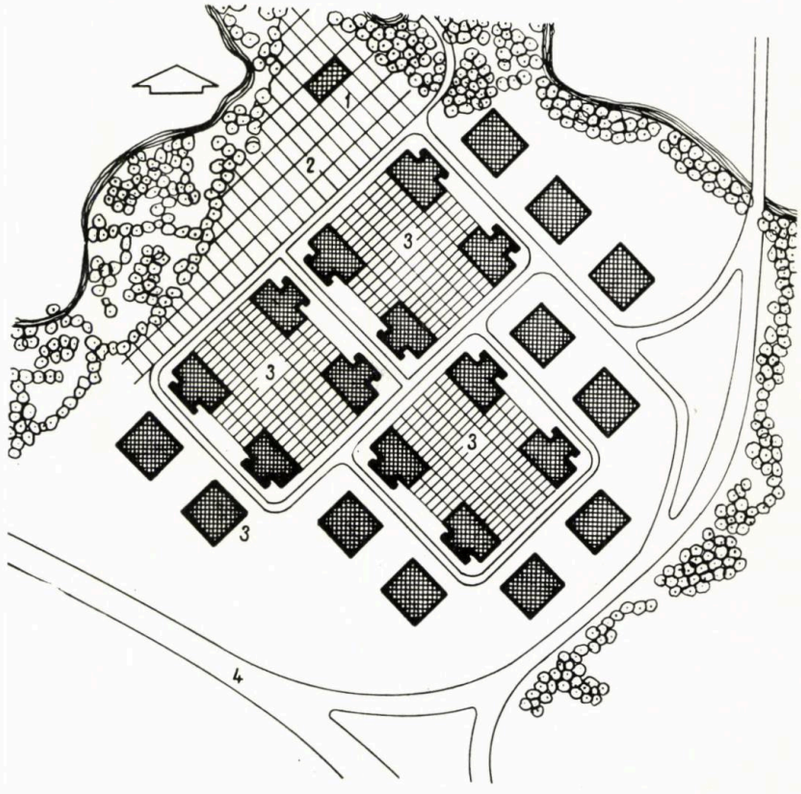

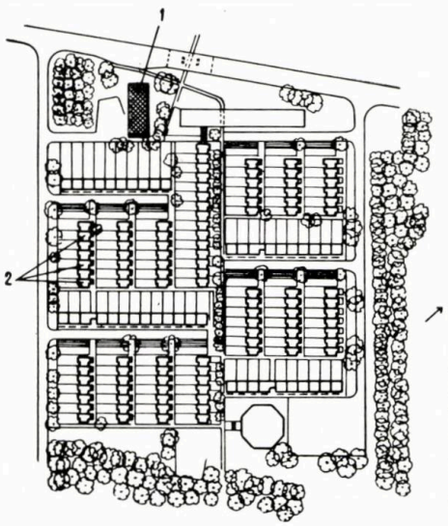

Fig. 8 — Clădire industrială cu trei niveluri pentru mici întreprinderi, amplasată în cadrul unui ansamblu de locuit și la care muncitorii merg „pe jos la lucru"
1. Clădire industrială — 2. Clădiri de locuit

R. D. Germană, ca urmare a situației moștenite dinainte de război, din cele cca 16 000 întreprinderi existente, numai 560 unități au mai mult de 1 000 de salariați, în timp ce circa 10 200 întreprinderi, adică peste 60%, au mai puțin de 50 salariați *).

Deci, dacă vorbind de amplasarea industriilor, avem în vedere astfel de întreprinderi mici, care sînt și cele mai numeroase, desigur că ele pot fi amplasate cu mult mai multă ușurință în cadrul ansamblurilor de locuit. De altfel, așa se și petrec lucrurile în realitate. În multe clădiri industriale noi din Occident — realizate după principii moderne în sistem bloc, în care mai multe întreprinderi sînt comasate, concentrate, în aceeași clădire sau hală bloc — se oferă spre închiriere diferiților beneficiari particulari suprafețe construite limitate la un singur nivel sau chiar mai puțin (jumătate de nivel) din construcție, deci pentru industrii puțin dezvoltate. Cînd se vorbește, în aceste țări, de includerea industriilor în zonele de locuit se au în vedere mai ales astfel de întreprinderi « curate », industrii « cu guler alb » cum le numesc unii, adică lipsite de nocivități, lipsite de transporturi masive, de concentrări mari de oameni, de zgomot etc.

Astfel de industrii pot sta desigur, fără mari inconveniente, împreună cu clădirile de locuit.

La Cumbernauld (Anglia) zona industrială este constituită din fabrici a căror suprafață este sub 2 000 m² și despre care se arată că prezintă în plus avantajul de a putea fi utilizate separat, cîte o jumătate din suprafața halei, deci sub 1 000 m² (fig. 7). În proiectul unui alt ansamblu din aceeași localitate, înzestrat cu industria sa proprie, soluția apare mai degrabă idilică dar inaplicabilă în condițiile de la noi (fig. 8).

MARILE INDUSTRII, ÎN AFARA ORAȘELOR

Dimpotrivă, în țările care sînt în curs de industrializare, cum este și țara noastră, predomină marile unități desfășurate pe întinse suprafețe, concentrînd multe mii de salariați, așa cum este și firesc pentru industriile moderne, acestea avînd o productivitate mai ridicată și realizînd o calitate superioară a produselor. Se cunoaște, de asemenea, faptul că primul pas în industrializarea țării noastre și unul din obiectivele primului nostru cincinal, pe toate ramurile industriale, a fost acela de a regrupa numeroasele mici unități industriale, risipite prin diferite amplasamente urbane moștenite din epoca burgheziei, și a le concentra în mari unități moderne, tocmai în vederea realizării unei eficiențe și calități corespunzătoare. Într-adevăr, în 1950, întreprinderile industriale de stat de subordonare republicană, cu pînă la 500 muncitori, reprezentau cca 73% din numărul lor total, iar în 1963 ponderea acestora a scăzut la 43,7%. În schimb, numărul întreprinderilor cu peste 500 muncitori a crescut de la 27% în 1950 la 56,3% în 1963 **).

Numărul mediu de muncitori ce revin unei întreprinderi a crescut la noi în țară de la 484 în 1950 la 1 037 în 1963. În același interval numărul celor ocupați în întreprinderi cu peste 2 000 muncitori a crescut de la 28,6% la 44,2%.

*) Deutsche Bauenzyklopedie 25.4.1963 Städtebauliche Planung und Organisation von Industriekomplexen und Industriebezirken.

**) Revista „Probleme economice" nr. 5 din mai 1965.

Sporirea producției în medie pe o întreprindere a sporit de 3,4 ori din 1955 pînă în 1963. Spre exemplu în industria cimentului, capacitatea medie a unei fabrici a crescut de la 102 000 tone/an în 1950 la 600 000 tone/an în 1964. Amplasarea unor astfel de unități mari în cuprinsul ansamblurilor de locuit ar fi determinat mari neajunsuri, cu atît mai mari cu cît nocivitățile se măresc și ele proporțional cu mărimea capacității de producție a unităților industriale respective. Și chiar dacă unele măsuri de filtrare și captare a nocivităților prin ermetizarea proceselor tehnologice sînt de natură să reducă nocivitățile emanate, în raport cu vechile metode de producție, creșterea acestei producții și tendința de realizare a unor unități industriale mari și foarte mari, face ca în valoare absolută cantitățile de noxe să crească, și acest lucru interesează în primul rînd.

Propunerea făcută în articolul citat presupune așadar revenirea la pulverizarea întreprinderilor industriale în mici unități și dispersarea lor din nou în mediul urban. Această tendință rezultă de altfel și din proporția suprafețelor industriale în raport cu cele de locuit, preconizate a fi egale în articolul menționat — așa cum am arătat mai înainte. Acesta este un alt dezavantaj, nu mai puțin important. Pulverizarea întreprinderilor înseamnă irosirea terenului urban într-o măsură inacceptabilă. Într-adevăr, nici dacă luăm cazul orașului București — cel mai industrializat din țară și care concentrează cca 20% din întreaga noastră industrie — și încă nu ajungem la o astfel de proporție. Bucureștiul are astăzi cca 2 000 ha suprafețe industriale, pentru care se prevede o creștere pînă la 3 000 ha. Față de limita intravilanului propus prin schița de sistematizare, care cuprinde o suprafață de cca 26 000 ha, suprafața industrială — pentru cel mai intens industrializat oraș — reprezintă doar cca 12%. Pe de altă parte, tendința continuă de creare a unor utilaje moderne cu performanțe complexe dar cu gabarite de sute de metri, ca și tendința de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, determină construirea unor mari întreprinderi ocupînd întinse suprafețe și necesitînd incinte de zeci și sute de hectare. Acest fapt crează la rîndul lui dificultăți deosebit de mari de amplasare a industriei în orașe. În același timp, aceste noi condiții de mecanizare și automatizare duc spre reducerea substanțială a numărului de muncitori și implicit, la reducerea volumului de transport. De altfel și din punctul de vedere al transportului salariaților, situația este diferită la noi față de alte țări. Numărul vehiculelor particulare, care determină cele mai mari greutăți în rezolvarea traficului urban, este cu mult mai mare în țările occidentale. Spre exemplu, în studiul planului directiv pentru Cumbernauld (Anglia) se arată că pînă în anul 1975 numărul familiilor cu mașini particulare va atinge procentul de 70%. Pînă la atingerea unui asemenea procent la noi în țară, se vor schimba desigur și o serie de alte condiții care implicit vor modifica complet datele problemei.

În consecință, dacă se propune o discuție în jurul problemei amplasării industriilor în mediul urban, ar trebui să se înceapă prin a se preciza, în prealabil, despre care anume industrii este vorba. Toată lumea va fi de acord că nu vom putea amplasa industriile nocive — cu degajări de gaze, fum, miros, vapori toxici etc. — în apropierea

Fig. 9 — Centru comercial amplasat în afara orașului. De remarcat mărimea suprafețelor de parcare

locuințelor. Marea majoritatea a industriei metalurgice și a industriei chimice se exclude în acest fel.

De asemenea, nu se pot învecina cu cartierele de locuit nici industriile producătoare de zgomot. Și aici domeniul este deosebit de amplu și de variat, începînd cu cazangeriile și terminînd cu garajele sau cu orice fel de stațiuni de încercări. Varietatea și numărul mare al industriilor producătoare de zgomot provine din faptul că nu este vorba numai de zgomotul tehnologic produs de mașini și utilaje în funcțiune (de menționat că mai toate industriile lucrează în două schimburi — deci 16 ore, și foarte multe în trei schimburi—adică 24 ore), ci și de zgomotul serviciilor anexe sau al depozitelor care de preferință funcționează în timpul nopții pentru a nu încărca traficul urban din timpul zilei. Și totuși după cele opt ore de muncă, oamenii, ajunși acasă, trebuie să se poată odihni, iar noaptea trebuie să poată dormi în liniște. Se știe de asemenea că zgomotul admisibil în timpul nopții trebuie să fie cam de două ori mai redus decît cel din timpul zilei.

Nici industriile cu trafic intens nu pot fi amplasate în oraș, pe de o parte pentru că la noi traficul frecvent și de mare capacitate nu a putut fi preluat de transportul auto, ci se face încă în cea mai mare măsură pe calea ferată, iar aceasta nu poate fi introdusă în orașe, iar pe de altă parte pentru că traficul pe pneuri, pentru capacități mai importante, înseamnă supraîncărcarea rețelei rutiere, cu toate consecințele respective (accidente, blocări etc.).

Am arătat de asemenea că industriile importante care necesită suprafețe mari de teren — și acesta este cazul majorității noilor noastre industrii — nu pot fi amplasate în oraș. Desfășurările perimetrale pe sute de metri determină lungirea exagerată a rețelei urbane de drumuri ca și a rețelei de instalații. Departe de a determina o varietate arhitecturală — prin amplasarea alternată a clădirilor de locuit și a celor industriale — lucru invocat de unii teoreticieni din străinătate, la noi s-ar crea, datorită mărimii unităților, o adevărată ruptură în continuitatea și unitatea ansamblului urban. Din nou apare aici diferența dintre condițiile de la noi și cele din alte țări, în special din țările capitaliste. În acestea din urmă se are în vedere punctarea suitei de locuințe ale cadrului urban cu accente ale volumelor caracteristice arhitecturii industriale, în dimensiuni corespunzătoare numeroaselor întreprinderi particulare. Industriile întinse în suprafață sînt și în străinătate amplasate în afara mediului urban, ba chiar și unele unități cu caracter neindustrial, cum sînt marile complexe comerciale (supermarket) (fig. 9).

Problema necesităților mari de suprafețe de teren, preluate din cadrul urban, s-ar complica încă și mai mult prin necesitățile de rezerve de teren prevăzute pentru extinderi viitoare, extinderi care pot însuma de cîteva ori suprafețele inițial ocupate.

Acestea sînt numai cîteva aspecte ce ar trebui avute în vedere la reluarea unor teorii din alte țări, mai ales că și acolo ele au rămas încă în stadiul de teorii, gradul de aplicare al unora din ele fiind încă cu totul incipient și fără concluzii concrete. Deși exprimate în mod asemănător, noțiunile la care se referă o serie de aserțiuni ale unor autori din alte țări sînt, în multe cazuri, total diferite față de cele de la noi. Dimpotrivă, dacă aceste noțiuni sînt lămurite, totul se poate reduce la o simplă dispută de cuvinte, așa cum se arată mai jos.

CE INDUSTRII POT FI AMPLASATE ÎN CADRUL URBAN?

După ce am eliminat deci industriile cu degajări nocive, pe cele producătoare de zgomot, pe cele cu trafic mai important și pe cele care necesită suprafețele mari, putem să ne ocupăm de restul industriilor — desigur atîtea cîte au mai rămas. Cu privire la acestea, nimeni nu a susținut vreodată că ele nu pot — mai mult, că *nu trebuie*, să fie amplasate în cadrul urban. Într-adevăr, nici în literatura originală de specialitate în țara noastră, nici în hotărîrile sau dispozițiile Consiliului de Miniștri, nici în directivele forurilor competente de la noi nu s-a spus vreodată că aceste industrii nu ar trebui să stea în cadrul orașului.

Dimpotrivă, ori unde se vorbește de amplasarea industriilor, se arată clar că dintre cele trei categorii de amplasamente — în afară, la marginea sau în interiorul perimetrelor orașelor —, ultima categorie privește industrii ce se amplasează în cadrul urban. Ceva mai mult, în timp ce articolul amintit vorbește numai de « unități » urbanistice de industrie, directivele noastre prevăd posibilitatea amplasării în cadrul urban și a unor întregi « zone » industriale, formate din mai multe unități. Însăși schița de sistematizare a orașului București include în cadrul său urban numeroase întreprinderi industriale și importante zone industriale pe care nimeni nu și-a propus să le mute și cu atît mai puțin să le desființeze. Ca să dăm o ordine de mărime, față de cca 241 întreprinderi mari de importanță republicană, aflate în București, schița de sistematizare a Capitalei cuprinde în interiorul orașului nu mai puțin de 1 955 întreprinderi mai mici amplasate în cadrul raioanelor de locuit. Astfel încît, dacă în articolul amintit mai înainte se militează pentru o amplasare a industriei în oraș, se forțează de fapt uși deschise.

Iar dacă în același articol, noțiuni și idei de mult precizate se denumesc altfel pentru a fi luate drept idei noi, aceasta nu constituie decît o nemeritată subapreciere a cititorilor.

★

În concluzie, atît la noi în țară, cît și în alte țări, atunci cînd se vorbește de amplasarea industriilor în cadrul urban, în vederea reducerii traficului de călători, descongestionării circulației, eliminării « vîrfurilor » greu de preluat, economisirii timpului cerut de transport, toată lumea este de acord cu acest principiu. Dar și cele mai îndrăznețe propuneri în acest sens prevăd, în același timp, o categorisire foarte circumspectă a întreprinderilor industriale amplasate în imediata vecinătate a locuințelor sau la anumite distanțe de acestea, în raport cu o sumă de criterii.

Astfel, în tratarea acestei probleme, I. Jüchser — deși pledează pentru o structură urbană complexă, pentru o întrepătrundere intimă a clădirilor de locuit, comerciale, industriale, culturale și de recreație, — vorbește de creșterea procentului de construcții comerciale și de recreație către centrul orașului, paralel cu densitatea, de preferință pentru întreprinderi mai mici în vecinătatea locuinței și nu de întreprinderile de mari proporții, precum și de împărțirea industriilor în nu mai puțin de 10 categorii. Din acestea, numai întreprinderile din primele două categorii se pot amplasa fără restricții în vecinătatea zonei de locuințe, în timp ce pentru categoria III și IV se și arată că trebuie să se respecte o distanță de protecție de pînă la 300 m. Și V. V. Alexesina arată că în S.U.A. raioanele industriale se împart, după condițiile de amplasare, în patru categorii. În prima categorie intră raioanele aflate departe de oraș, de obicei între două orașe, în a doua (cea mai specifică pentru orașele din S.U.A.) intră raioanele industriale amplasate *la periferia orașelor*, în categoria a treia și *rar întîlnită* intră raioanele industriale amplasate în zonele locuite ale orașelor, iar în a patra — zonele industriale și urbane de locuit denumite « parcuri industriale », care după cum am văzut nu aduc nimic nou.

Aceste criterii privesc în final asigurarea unor condiții de viață armonios realizate, cu care de asemenea toată lumea trebuie să fie de acord. Din acest punct de vedere, spre exemplu, s-ar putea cere revizuirea normelor privind zonele de protecție sanitară care actualmente prevăd distanțe între locuințe și industrii, în unele cazuri, prea mari, iar în altele, prea mici și nu arată, pentru ce fel de industrii nu este nevoie de vreo zonă de protecție sanitară. Dacă distanța minimă prevăzută este de 50 m, în schimb distanța maximă de 1 000 m s-a dovedit în multe împrejurări insuficientă. Pentru acest motiv s-a amplasat, spre exemplu, combinatul siderurgic « Gheorghe Gheorghiu-Dej » de la Galați la 2 km, distanță considerată ca minimală, după cum întreprinderi din domeniul metalo-chimic, cum este, spre exemplu, cea de la Baia Mare ar avea nevoie de 5—6 km depărtare de orice locuință. Asupra principiului în sine de amplasare a industriilor rămîne însă clar că este bine, este de dorit ca ele să fie cît mai aproape de zonele locuite în măsura în care nu stingheresc desfășurarea condițiilor normale de viață. Care sînt acestea, cît de numeroase pot ele fi la actualul nivel al progresului tehnic, aceasta e o problemă ce poate fi rezolvată pe baza unor date strict științifice ; principiul însă al amplasării *diferențiate* a întreprinderilor industriale rămîne în picioare azi mai mult ca oricînd și cel puțin în țara noastră nu a fost niciodată altfel de la instaurarea economiei planificate, de la începutul operei de industrializare și pînă azi.

Numai în aceste condiții am putea fi de acord cu urbanismul « organic », « integral », « complex » sau oricum altfel s-ar dori să fie numit.

Iar pentru rezolvarea aparentei dileme de care vorbisem la început, este necesar și suficient să stăruim în reconcilierea alternativelor enumerate, cu mijloacele și la nivelul pe care actuala evoluție a tehnicii ni le oferă — în care amplasarea industriilor se va face printr-o judicioasă considerare a diferitelor cazuri particulare concrete, urmărind :

1 — reducerea distanței între locul de muncă și de locuit, cu reducerea implicită a timpului necesar parcurgerii acestei distanțe, în limitele în care acest lucru este posibil ;

2 — evitarea noxelor de toate felurile ca și a dificultăților unor circulații de transport supraaglomerate ;

3 — cooperarea întreprinderilor între ele sau a acestora cu orașul, în interiorul sau în apropierea căruia sînt amplasate.

În acest scop, conlucrarea strînsă, marcînd chiar un nou gen de relații între proiectanții sistematizării orașelor, ai sistematizării teritoriale și ai sistematizării industriale, astfel încît să rezulte un singur proiect atotcuprinzător, unitar și unic, va putea conduce la rezultate reale care să asigure cele mai bune condiții de viață printr-o organizare conștientă a spațiului. Numai astfel vom crea cu adevărat un « urbanism organic ».

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

Manifestări la Casa arhitectului

CONFERINȚE

Continuînd ciclul de conferințe despre arhitectura contemporană engleză, prof. arh. Gheorghe Petrașcu a făcut în ziua de 19 octombrie a.c. o expunere, însoțită de diapozitive color, referitoare la locuința urbană din Anglia.

★

Conf. arh. Alexandru Budișteanu a prezentat, în ziua de 26 octombrie a.c., note de călătorie din California. Expunerea a fost însoțită de diapozitive color.

EXPOZIȚII

Lucrările de arhitectură, prezentate pentru atribuirea premiilor anuale ale Uniunii arhitecților pe anul 1964, au format obiectul unei ample expoziții, deschisă în sala de la Casa arhitectului pînă la 1 septembrie a.c.

★

Între 6 și 28 septembrie a.c., sala de la Casa arhitectului a adăpostit expoziția cuprinzînd lucrările prezentate la concursul pentru sistematizarea ansamblului Pieței Podul Roșu din Iași.

★

Sub titlul « Note de călătorie din R.P. Chineză », arh. Heinz Novac a expus, între 1 și 11 octombrie a.c., numeroase schițe și desene realizate cu ocazia deplasării sale în această țară.

★

Tot în sala de la Casa arhitectului au fost expuse, între 12 și 30 octombrie a.c., lucrările prezentate la « Concursul de idei pentru clădiri tehnico-administrative necesare întreprinderilor industriale ».

DISCUȚIE DE CREAȚIE

În ziua de 24 septembrie a.c. a avut loc o discuție profesională asupra concursului de proiecte pentru adăposturi de animale la îngrășat.

DEPLASĂRI DE STUDII ÎN ȚARĂ

Un grup de 23 arhitecți a făcut o deplasare de documentare în zilele de 2 și 3 octombrie a.c. la Piatra Neamț și Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în vederea unei viitoare discuții de creație care va avea loc în cursul lunii noiembrie la Casa arhitectului.

★

Pe linia cunoașterii realizărilor arhitecturale din regiunile țării, 24 arhitecți au vizitat, între 28 și 30 octombrie a.c., regiunea Suceava. În afară de noile construcții, arhitecții au vizitat și monumentele istorice din regiune.

DEPLASĂRI DE STUDII ÎN STRĂINĂTATE

Pentru cunoașterea realizărilor arhitecturale de peste hotare, Uniunea arhitecților a organizat în lunile august, septembrie și octombrie următoarele deplasări: un grup de 29 arhitecți a făcut o călătorie de documentare, între 28 august și 12 septembrie a.c., în U.R.S.S., vizitînd orașele Kiev, Leningrad, Riga și Moscova; un alt grup — format din 30 arhitecți — s-a deplasat, între 8 și 16 septembrie a.c., în R.P. Polonă, vizitînd orașele Varșovia și Cracovia; un al treilea grup — format din 33 arhitecți — a călătorit, între 26 septembrie și 10 octombrie a.c., în R.D. Germană, vizitînd Leipzig, Dresda, Weimar și alte orașe. În drum spre R.D. Germană, grupul s-a oprit la Budapesta și Praga.

VIZITE DE PESTE HOTARE

În cadrul schimburilor culturale dintre statul nostru și alte state, între 9 și 20 septembrie a.c., ne-au vizitat țara arhitecții maghiari György Rácz și Tamás Puskás, iar între 7 și 21 septembrie a.c. arhitecții cehoslovaci Vaélav Dvorák și Adolf Zikmund. Oaspeții s-au interesat de noile construcții de locuințe, construcții industriale și de probleme de urbanistică.

★

Arh. ing. Mithat Yenen, subsecretar de stat în Ministerul Reconstrucției și Urbanismului din Turcia, a făcut în ziua de 21 octombrie a.c. o vizită la Casa arhitectului, unde s-a întreținut cu arhitecți romîni asupra unor probleme de arhitectură, construcție și reconstrucție din țara noastră.

(Continuare din pag. 42)

permanente pentru un număr de bătrîni care ar opta pentru astfel de locuințe retrase, amplasate în condiții climaterice superioare. Deosebirile între locuințele de tip sanatorial și locuințele obișnuite ar consta în amplasare și în unele dotări specifice corespunzătoare cerințelor vîrstnicilor, pe linia celor arătate mai sus.

Toate aceste propuneri au deocamdată un caracter teoretic, urmînd să fie verificate în timp pe baza unor experimentări care să țină seama de evoluția datelor problemei. Aceasta se datorește faptului că problema cazării persoanelor în vîrstă este, în general, rămasă în urmă; prezentînd urgențe și amplori mai reduse decît cea a populației apte pentru muncă, experiența în acest domeniu, atît în țara noastră, cît și pe plan internațional, se limitează doar la unele rezolvări izolate.

Totodată, soluționarea treptată a acestei probleme reclamă o atenție deosebită, întrucît construcțiile care se ridică în zilele noastre și care vor avea o viață lungă vor trebui să răspundă în condiții satisfăcătoare cerințelor unei orînduiri cu un nivel de viață și exigențe mai ridicate, în care după toate probabilitățile adevcarea locuinței cerințelor de vîrstă, ocupație, va deveni un deziderat împlinit.

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY

40538

LEI 20

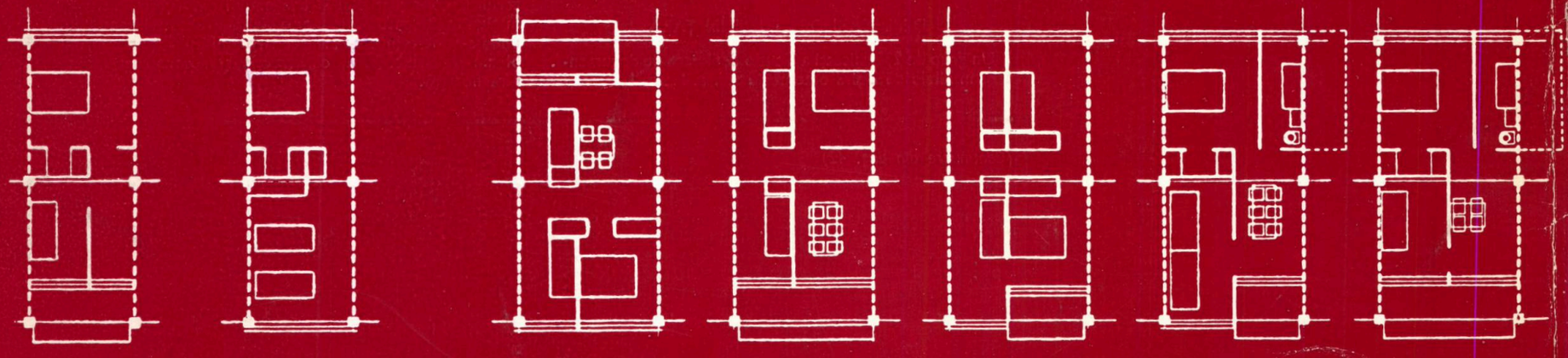

Taxele poştale plătite în numerar conf. aprob. D.G.P.Tc. nr. 560/2157/1965